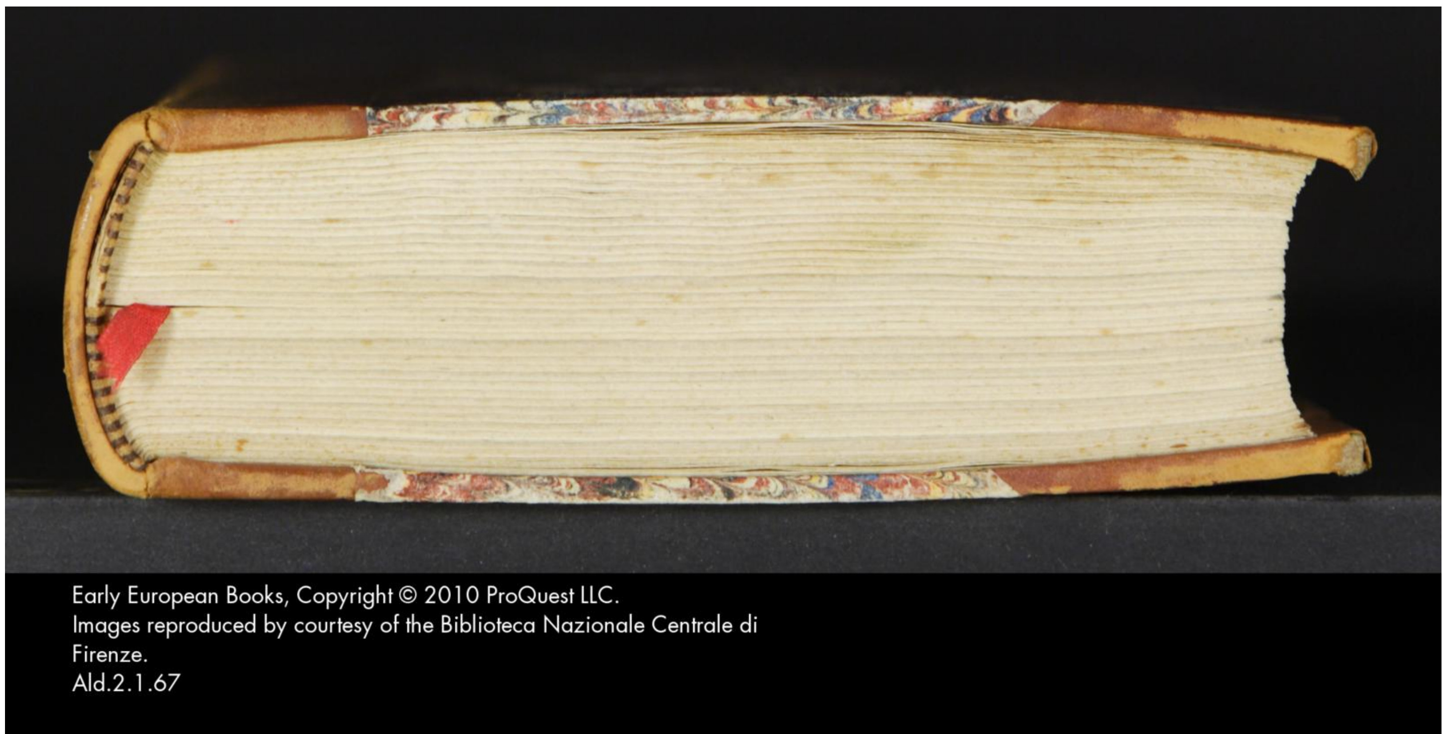
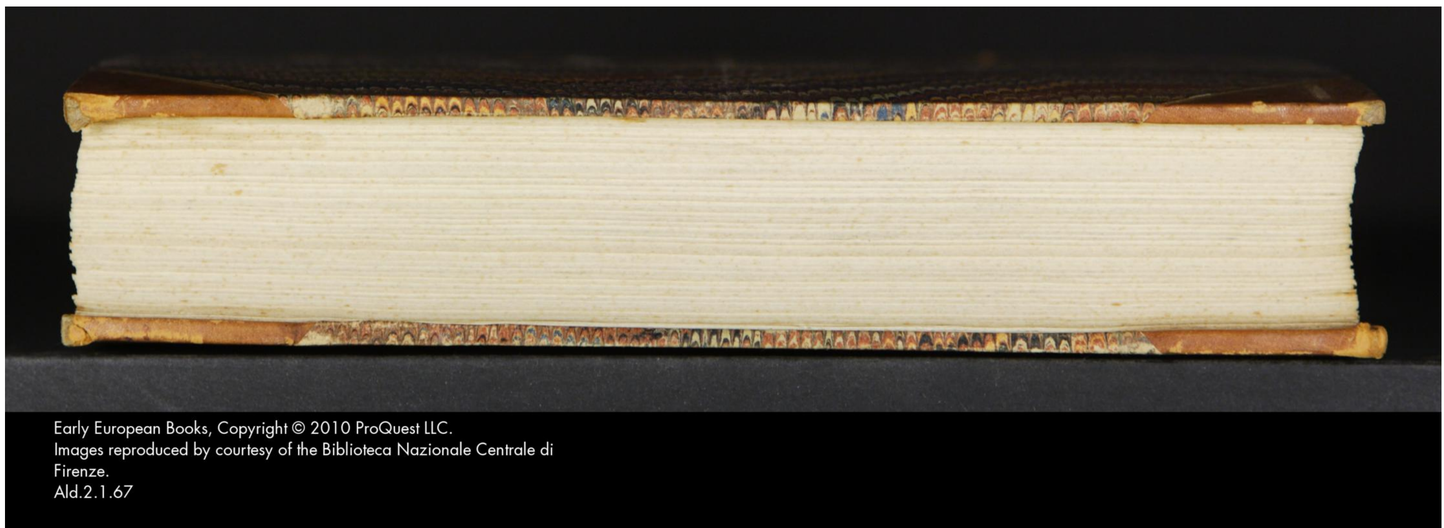

ARISTOTELES
GRÆCE
TOMVS
IV.
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
II
1
67

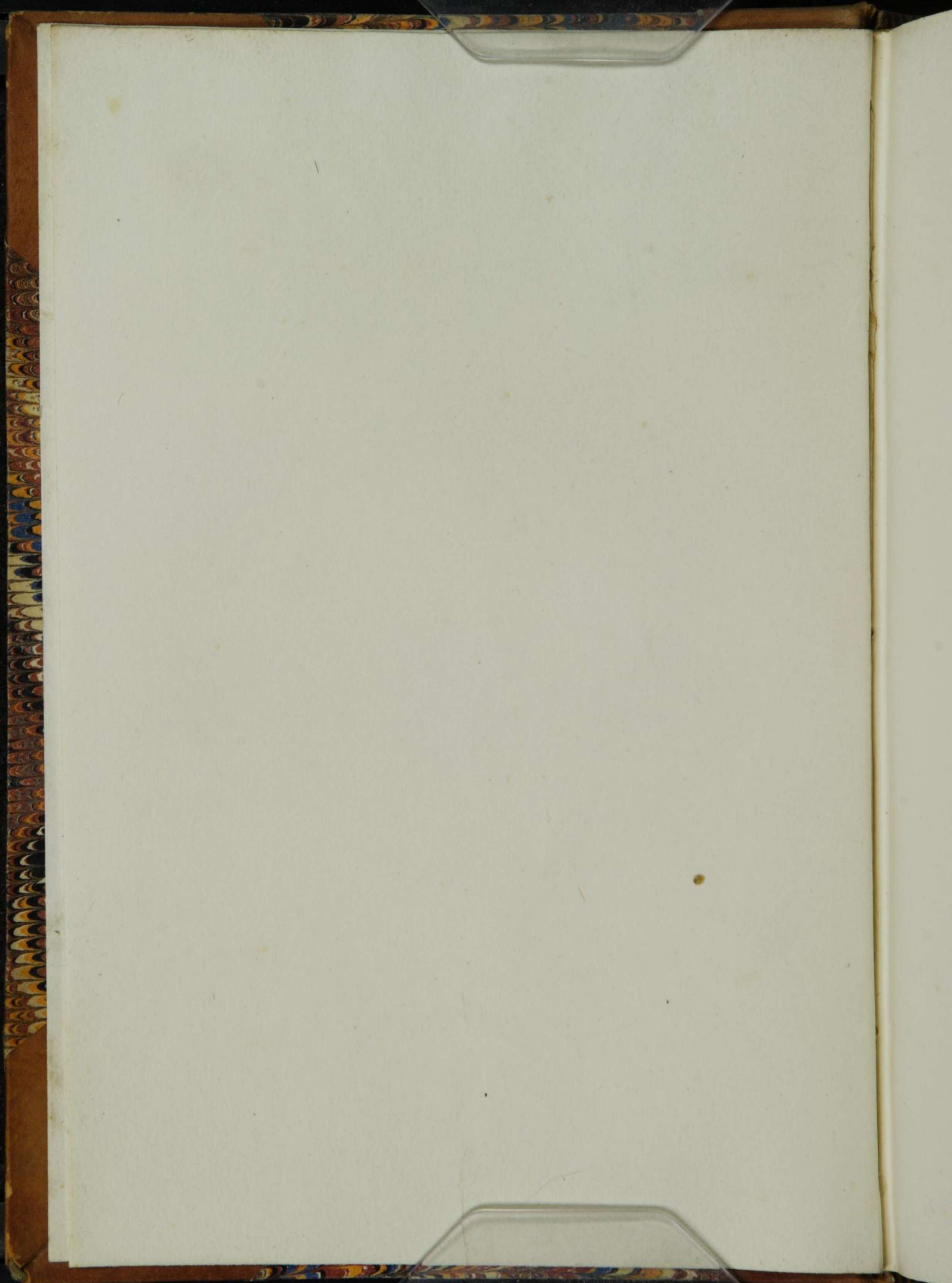

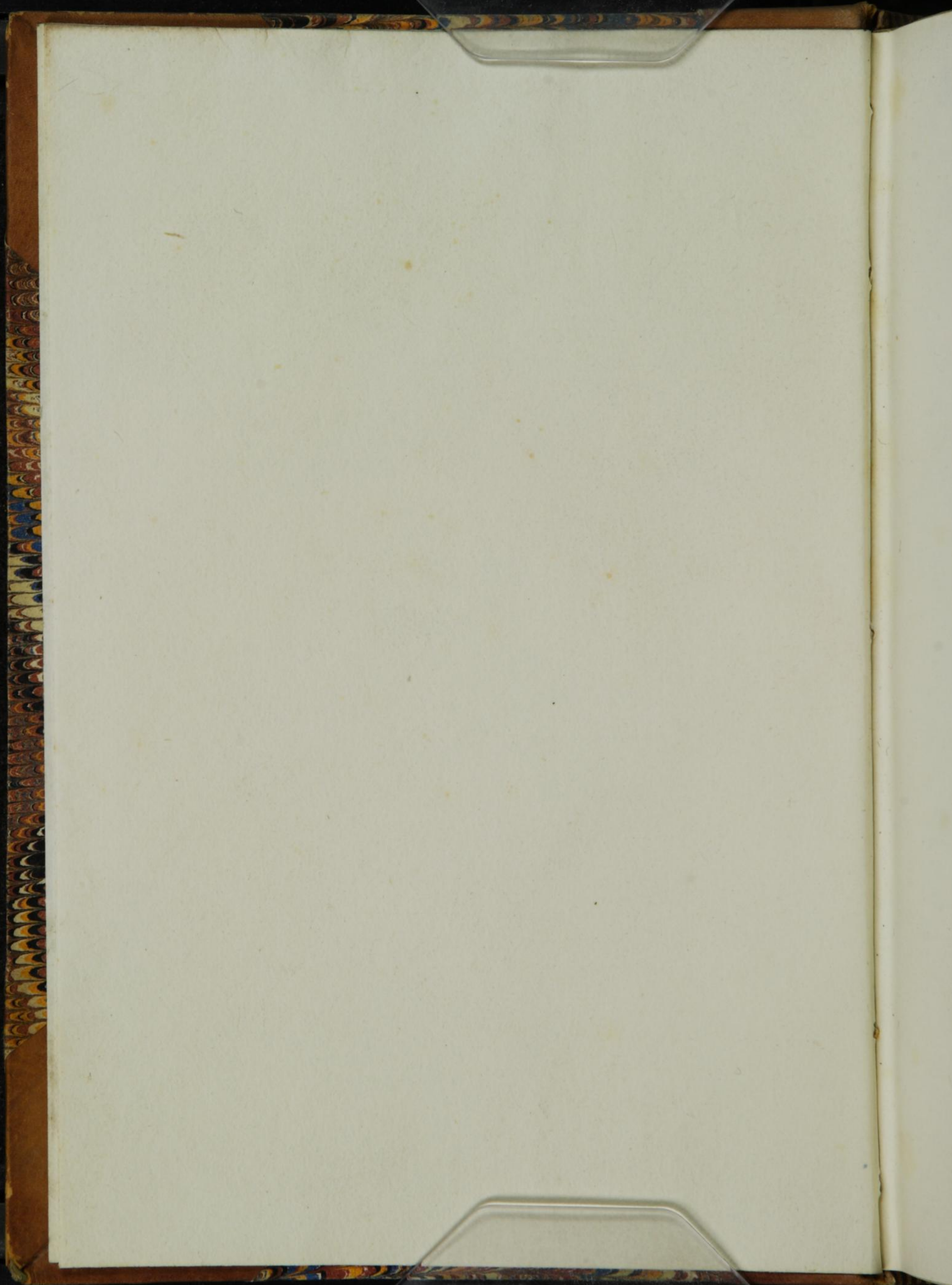

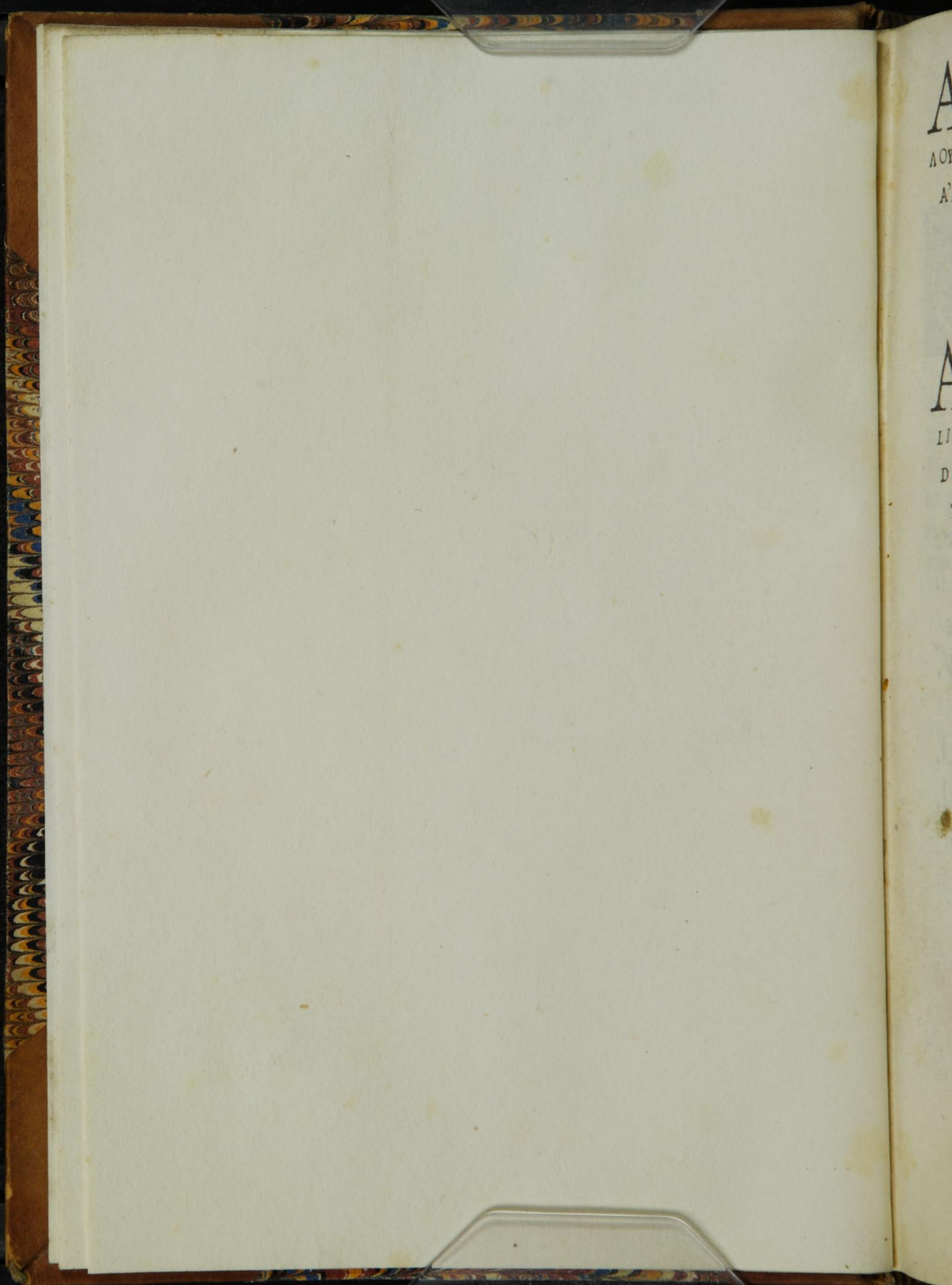

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
II
I
67
RACCOLTA NENCINI

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1872

ΑΡΙΣΤΟΤΕ

ΛΟΥΣ ΤΑ' ΠΡΟΒΛΗ'ΜΑΤΑ ΜΕΤΑ' ΤΩΝ ΤΟΥ'
Α'ΛΕΞ. Α'ΦΡΟΔΙΣ. ΠΡΟΒΛΗ'ΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ'
ΤΑ' ΜΗΧΑΝΙΚΑ' ΚΑΙ' ΤΗ'Ν ΜΕΤΑ'
ΤΑ' ΦΥΣΙΚΑ' ΠΡΑΓΜΑΤΕΙ'ΑΝ
ΠΕΡΙΕ'ΧΩΝ ΤΟ'ΜΟΣ ΙΙΙΙ.

ARISTOTE

LIS PROBLEMATA CVM ALEX. APHRO=
DIS. PROBL. ET MECHANICA, ET ME
TAPHYSICES DISCIPLINAM CON=
TINENS TOMVS IIII.

VENETIIS, MDLII.

Index capitulatim & numeris ostendens, quæ singulis libris tractantur.

FEDERICVS TVRRISANVS

STVDIOSIS S.

Vartum Arist.tomum, qui tum medicinalium tum naturalium rerũ quàm subtilissimas quæstiones continet simul cum quæstionibus Alexãdri, quæ quia ut refert Cammotius, & grauitate doctrinæ & dignitate orationis certare cum ipso Aristotele uidentur, interseruimus imitati maiores nostros, ecce iam uobis absoluimus. In quo & mechanica simul cum libris diuinæ philosophiæ XIIII. continentur. Nos interim labores sumptusq́ue nostros uobis gratos utilesq́ue esse summopere cupimus. Valete.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΠΡΟΒΛΗΜΆΤΩΝ ΤΜΗ͂ΜΑ Α'. ὍΣΑ ἸΑΤΡΙΚΆ.

ΦΥΣΙΚᾺ ΠΡΟΒΛΉΜΑΤΑ.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΚΑ.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ἈΛΕΞΆΝΔΡΟΥ ΠΡΟΒΛΉΜΑΤΑ ἝΠΕΤΑΙ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ἌΛΦΑ ΤῸ ΜΕΙ͂ΖΟΝ.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ἌΛΦΑ ΤῸ ἘΛΑΤΤΟΝ.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Β΄.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Γ΄.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Δ΄.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Ε΄.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Ζ΄.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Ή.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Θ́.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΤΟ Ι.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΤΟ Κ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΤΟ Λ.

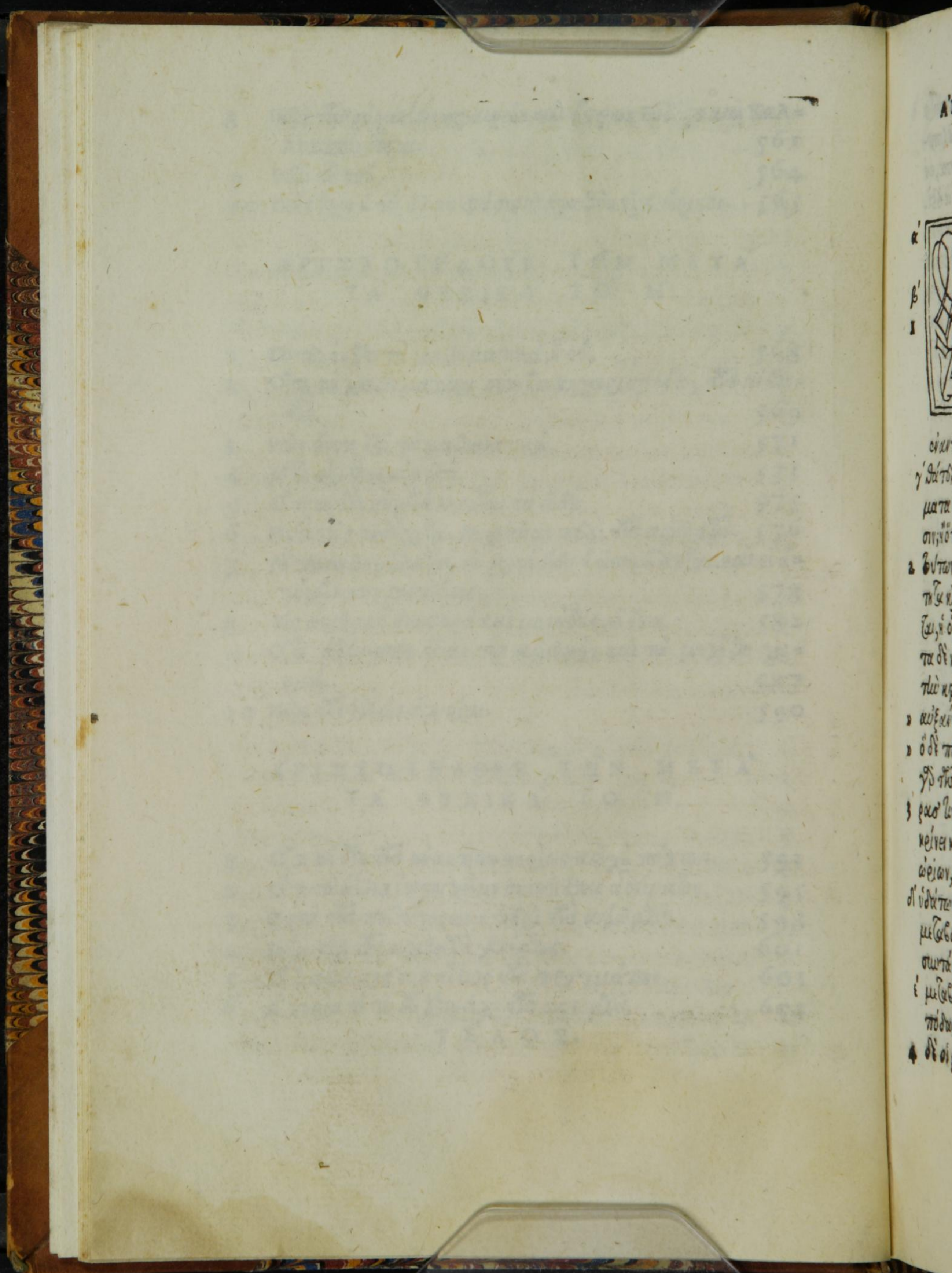
ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Μ΄.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Ν΄.

ΤΈΛΟΣ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΠΡΟΒΛΗΜΆΤΩΝ ΤΜΗ-
ΜΑ. Α΄. ὍΣΑ ἸΑΤΡΙΚΆ.

α΄ ΙΑ` τί αἱ μεγάλαι ὑπερβολαὶ νοσώ-
δεις, ἢ ὅτι ὑπερβολὴν ἢ ἔλλειψιν ποιοῦ-
β΄ σι. τοῦτο δὲ ἦν ἡ νόσος. Διὰ τί τὰς
1 νόσους ὑγιάζουσι πολλάκις, ὅταν πολὺ
ἐκστῇ τις. καὶ ἐνίων ἰατρῶν τοιαύτη ἡ τέ-
χνη. ὑπερβολαῖς γὰρ ἰῶνται, ἢ οἴνου, ἢ
ὕδατος, ἢ ἅλμης, ἢ σίτου, ἢ λιμοῦ, ἢ ὅτι
ἐναντία ἀλλήλοις τὰ τὴν νόσον ποιοῦντα, εἰς τὸ μέσον ἄγει
γ΄ θάτερον ἑκάτερον. Διὰ τί αἱ τῶν ὡρῶν μεταβολαί, καὶ πνεύ-
ματα ἐπιτείνουσιν ἢ παύουσι, καὶ κρίνουσι τὰς νόσους καὶ ποιοῦ-
σιν; ἢ ὅτι θερμαὶ καὶ ψυχραί εἰσι. καὶ ὑγραὶ καὶ ξηραί. αἱ δὲ νόσοι,
2 τούτων εἰσὶν ὑπερβολαί. ἡ δὲ ὑγεία, ἰσότης. ἐὰν οὖν δι' ὑγρό-
τητα καὶ ψύξιν, ἡ ἐναντία ὥρα παύει. ἐὰν δὲ ἐναντία ὥρα ἔχη-
ται, ἡ ὁμοία κρᾶσις ἐπιγινομένη, ἐπέτεινε καὶ ἀνεῖλε. διὰ ταῦ-
τα δὲ καὶ νοσίζουσι τοὺς ὑγιαίνοντας. ὅτι μεταβάλλουσαι, λύουσι
τὴν κρᾶσιν. ἅμα γὰρ ταῖς οἰκείαις ὥραις καὶ ἡλικίαις καὶ τόποις
» αὐξάνεται. διὸ δεῖ ἐν ταῖς μεταβολαῖς μάλιστα διακυβερνᾶν.
» ὃ δὲ περὶ τῶν ὡρῶν εἴρηται, καὶ κατὰ μέρος τὸ αὐτὸ αἴτιον. αἱ
γὰρ τῶν πνευμάτων μεταβολαὶ καὶ τῶν ἡλικιῶν καὶ τόπων ὥ-
3 ρας τινός εἰσι μεταβολαί. διὸ καὶ ταῦτα ἐπιτείνει καὶ παύει καὶ
κρίνει καὶ ποιεῖ, ὥσπερ αἱ ὧραι, καὶ ἐπιτολαὶ τῶν ἄστρων ὥσπερ
ὠρίων, καὶ ἀρκτοῦρος. καὶ πλειάς, καὶ κύων, ὥσπερ πνευμάτων, καὶ
δ΄ ὑδάτων, καὶ εὐδιῶν, καὶ χειμώνων, καὶ ἀλέας. Διὰ τί ἐν ταῖς
μεταβολαῖς τῶν ὡρῶν, ἐμέτοις δεῖ χρῆσθαι, ἢ ἵνα μὴ γίνηται
σύνταραξις, διαφόρων γινομένων τῶν περιττωμάτων ἐν τῇ
ε΄ μεταβολῇ. Διὰ τί καὶ οἱ κυβδηλιῶντες καὶ οἱ ὑπὸ λιμοῦ τοὺς
πόδας οἰδοῦσιν, ἢ διὰ τὴν σύντηξιν ἀμφότεροι. συντήκονται
4 δὲ οἱ μὲν διὰ λιμόν. διὰ τὸ μὴ ὅλως λαμβάνειν τροφήν. οἱ δὲ

κινδυνεύοντες, διὰ τὸ μηδὲν ἀπολαύειν ἧς ἀπολαμβάνουσι τῆς
ς' τροφῆς. Διὰ τί τῶν ἀπὸ χολῆς νοσημάτων ἐν τῷ θέρει (πυ-
ρέττουσι γὰρ μάλιστα ἐν τῷ θέρει) τὰ ὀξέα ἀπὸ χολῆς ὄντα, ἐν
τῷ χειμῶνι γίνεται μᾶλλον. διότι μετὰ πυρετοῦ ὄντα, ὀξέα ἐστί,
διὰ τὸ βίαια εἶναι. ἡ δὲ βία, παρὰ φύσιν ὑγραινομένων σαρκῶν
τόπων, θερμὴ φλεγμασία γίνεται. ἡ δὲ θερμασία, ὑπερ-
βολὴ θερμότητος οὖσα, ποιεῖ τοὺς πυρετούς. ἐν μὲν οὖν τῷ θέρει,
ξηραὶ καὶ θερμαί εἰσιν αἱ νόσοι. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι, ὑγραὶ καὶ 1
θερμαί. διὸ, ὀξεῖαι. ταχέως γὰρ ἀναιροῦσιν. ὃ γὰρ θέλει πέττε-
ζ' σθαι διὰ τὸ πλῆθος τοῦ περιττώματος. Διὰ τί ποτε ὁ
λοιμὸς μόνη τῶν νόσων μάλιστα τοὺς πλησιάζοντας τοῖς θερα-
πευομένοις προσαναπίμπλησιν; ἢ ὅτι μόνη τῶν νόσων κοινή
ἐστιν ἅπασιν. ὥστε διὰ τοῦτο πᾶσιν ἐπιφέρει τὸν λοιμόν. ὅσοι
φαύλως ἔχοντες, προϋπάρχουσι. καὶ γὰρ διὰ τὸ ὑπέκκαυμα
τῆς νόσου τῆς παρὰ τῶν θεραπευομένων γινομένης ταχέως
η' ὑπὸ τοῦ πράγματος ἁλίσκονται. Διὰ τί τοῦ χειμῶνος 2
βορείου γενομένου, ἐὰν τὸ ἔαρ ἔπομβρον γένηται καὶ νότιον, τὸ θέ-
ρος νοσῶδες γίνεται πυρετοῖς καὶ ὀφθαλμίαις. ἢ ὅτι τότε σώ-
ματα ἐνδέχεται τὸ θέρος, πολλὴν ἔχοντα ἀλλοτρίαν ὑγρότη-
τα. καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἂν οἰκῶσι, γίνεται ἔνυδρος, καὶ τοιοῦ-
τος οἷοι λέγονται οἱ ἀεὶ νοσώδεις τόποι. πρῶτον μὲν οὖν ὀφθαλ-
μίαι γίνονται, τηκομένης τῆς περὶ τὴν κεφαλὴν περιττώ-
σεως. ἔπειτα πυρετοί. δεῖ γὰρ νοῆσαι ὅτι, τὸ αὐτὸ καὶ θερμότα-
τον γίνεται, καὶ ψυχρότατον. οἷον ὕδωρ καὶ λίθος. ὁ μὲν, ζεῖ. ὁ δὲ καίει 3
μᾶλλον. οὕτω καὶ ἀέρι πνῖγος γίνεται, θερμαινομένου τοῦ ἀέ-
ρος διὰ πάχος. καὶ ἐν τοῖς σώμασιν ὡσαύτως, πνῖγος καὶ καῦμα-
τα. τὸ δὲ ἐν τοῖς σώμασι καῦμα, πυρετός ἐστιν. ἐν δὲ ὀφθαλ-
μοῖς, ὀφθαλμίαι. ὅλως δὲ καὶ ἡ μεταβολὴ ἰσχυρὰ οὖσα, τὰ
σώματα φθείρει. ὅταν τοῦ ἀέρος ὑγροῦ ὄντος, εὐθὺς ἐπιλαμ-
βάνῃ τὸ θέρος, θερμὸν ὂν καὶ ξηρόν. ἔτι δὲ χαλεπώτερον, ἐὰν καὶ
τὸ θέρος ἔπομβρον γένηται. ἔχει γὰρ ὁ ἥλιος ὕλην, ἣν ποιήσει
ζεῖν, καὶ ἐν τοῖς σώμασι καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἀέρι. διὸ γίνονται πυρετοὶ 4

θ' καὶ ὀφθαλμίαι. Διὰ τί ἐὰν ὁ χειμὼν νότιος γένηται καὶ
ἔπομβρος, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, νοσώδεις γίνεται καὶ
τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος. ὅτι ἐν μὲν τῷ χειμῶνι διὰ τὴν ἀλέαν καὶ
ὑγρότητα, ὁμοίως τὰ σώματα διάκειται τῇ ὥρᾳ. ὑγρὰ γὰρ
ἀνάγκη εἶναι καὶ οὐ συνεστηκότα. οὕτω δὲ ἐχόντων, τὸ ἔαρ ψυ-
χρὸν ὄν, ἔπηξε καὶ ἐσκλήρυνεν αὐτὰ διὰ τὸν αὐχμόν. ὥστε ταῖς
μὲν κυούσαις ὁ τόκος ἐαρινὸς εἰς ἐκτρώσεις γίνεσθαι διὰ τὴν
1 θερμασίαν καὶ τὸν σφακελισμὸν τὸν γινόμενον ὑπὸ τῆς ξη-
ρᾶς ψυχρότητος, ἅτε οὐκ ἐκκρινομένης τῆς ὑγρότητος. τὰ δὲ
κυόμενα παιδία, ἀσθενῆ γίνεται καὶ πηρά, διὰ τὴν ὑπερβολὴν
τοῦ ψύχους. συμβέβηκε γὰρ τότε γινόμενα καὶ συστῆναι καὶ
τραφῆναι ἐν τῇ τεκούσῃ. τοῖς δὲ ἄλλοις ἅτε ἐν τῷ ἀέρι οὐκ
ἀποκαθαρθέντος τοῦ φλέγματος τὴν ὑπερβολήν, ὃ συμ-
βαίνει, ὅταν ἀλεεινὸν γένηται, ἀλλὰ διὰ ψύχος συστάντος, ὅταν
ἐπιλάβῃ τὸ θέρος καὶ ἡ ἀλέα τήκουσα βίᾳ, τοῖς μὲν χολώδεσι
2 καὶ ξηροῖς, διὰ τὸ μὴ δίυγρα εἶναι τὰ σώματα αὐτοῖς, ἀλλὰ τὴν
φύσιν αὖον ἔχειν, γίνονται μὲν ὑγρότητες. αὗται δὲ λεπταί.
ὥστε ὀφθαλμίαις ξηραῖς ἁλίσκονται. οἱ δὲ φλεγματώδεις,
βράγχοις καὶ εἰς τὸν πνεύμονα καταρρόοις. ταῖς γυναιξὶ δὲ
δυσεντερίαι γίνονται, διὰ τὴν ὑγρότητα καὶ ψυχρότητα τῆς
φύσεως. τοῖς δὲ γεραιτέροις, ἀποπληξίαι. ὅταν ἀθρόον λυθὲν
ὑγρὸν ἐπιπέσῃ, καὶ δι' ἀσθένειαν τοῦ συμφύτου θερμοῦ παγῇ.
ι' Διὰ τί ἐὰν μὲν τὸ θέρος αὐχμηρὸν γένηται καὶ βόρειον,
3 τὸ δὲ μετόπωρον ἐναντίον, ὑγρὸν καὶ νότιον, ἐν τῷ χειμῶνι
κεφαλαλγίαι τε γίνονται καὶ βράγχοι καὶ βῆχες καὶ τελευ-
τῶσιν εἰς φθίσεις. ἢ ὅτι λαμβάνει ὕλην πολλὴν ὁ χειμών.
ὥστ' αὐτῷ ἔργον ἐστί, πῆξαι τὴν ὑγρότητα καὶ φλέγμα ποιῆ-
σαι. ἐν μὲν οὖν ταῖς κεφαλαῖς, ὅταν ὑγρασία γένηται, βάρη
ποιεῖ. ἐὰν δὲ ᾖ πολλὴ καὶ ψυχρά, σφακελισμούς. ἐὰν δὲ διὰ
πλῆθος μὴ πήξῃ, ῥεῖ εἰς τὸν ἐχόμενον τόπον. ὅθεν αἱ βῆχες καὶ
ια' οἱ βράγχοι καὶ αἱ φθόαι γίνονται. Διὰ τί ἐὰν βόρειον γένηται
4 τὸ θέρος καὶ αὐχμῶδες καὶ τὸ μετόπωρον, συμφέρει τοῖς φλεγ

ματώδεσι καὶ ταῖς γυναιξίν. ἢ ὅτι ἡ φύσις ἐπὶ θάτερα ἀμ-
φοῖν ὑπερβάλλει. ὥστε εἰς τοὐναντίον ἡ ὥρα ἑλκύσασα, κα-
θίστησιν εἰς τὴν εὐκρασίαν. καὶ παραχρῆμά τε ὑγιαίνουσιν.
ἐὰν μή τι δι' ἑαυτοὺς ἁμαρτάνωσι. καὶ εἰς τὸν χειμῶνα οὐχ ὑ-
γροὶ ἀφικνοῦνται ἔχοντες ὑπεκκαύματα τῷ ψύχει.

ιβʹ Διὰ τί τοῖς χολώδεσι νοσῶδές ἐστι τὸ βόρειον καὶ αὐχμῶδες
θέρος καὶ μετόπωρον. ἢ ὅτι ἐπὶ ταυτὸ ῥέπει αὐτοῖς τὸ σῶμα
καὶ αἱ ὧραι. ὥστε ὥσπερ πῦρ ἐπὶ πυρὶ γίνεται. ξηραινομένων 1
γὰρ τῶν σωμάτων, καὶ γλυκυτάτου μὲν ἐξικμαζομένου ἐξ αὐ-
τῶν, ὑπερθερμαινομένων δὲ λίαν, ἀνάγκη διὰ μὲν τὰς συν-
τήξεις, ὀφθαλμίας ξηρὰς γίνεσθαι. διὰ δὲ τὸ χολώδεις, τοὺς
ἀπολειπομένους εἶναι χυμούς. ὑπερθερμαινομένων δὲ καὶ
τούτων, πυρετοὺς ὀξεῖς γίνεσθαι, ἅτε ὑπ' ἀκράτου τῆς χολῆς.
ἐνίοις δὲ, μανίας. οἷς ἂν μέλαινα χολὴ φύσει ἐνῇ. αὕτη γὰρ
ἐπιπολάζει, ἀναξηραινομένων τῶν ἐναντίων χυμῶν.

ιγʹ Διὰ τί τὰ ὕδατα μεταβάλλειν, νοσῶδές φασιν εἶναι. τὸ δὲ τὸν 2
ἀέρα οὔ. ἢ ὅτι τούτου γίνεται τροφή. καὶ ἔχοντες καὶ ἀπολελαυ-
κότες τοῦ ὕδατος ἀπέρχονται. τοῦ δὲ ἀέρος οὐδέν. ἔτι ὕδατος
μὲν, πολλὰ εἴδη ἐστὶ, καὶ διάφορα καθ' αὑτά. ἀέρος δὲ οὔ. ὥσ-
τε καὶ τοῦτο αἴτιον. ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀέρι σχεδὸν τὸ αὐτὸ συμβαί-
νει διατελεῖν, καὶ ἀποδημοῦντας. ἐν δὲ ὕδασιν ἄλλοις. διὸ κα-
ιδʹ λῶς δοκεῖ νοσώδης ἡ τοῦ ὕδατος μεταβολὴ εἶναι. Διὰ τί
μᾶλλον ἡ τοῦ ὕδατος ἢ τῶν σιτίων μεταβολὴ, νοσώδης. ὅτι
πλεῖστον ἀναλίσκομεν τὸ ὕδωρ. ἔν τε τοῖς σιτίοις ὑπάρχει καὶ 3
ιεʹ ὄψοις καὶ ἐν τῷ πόματι τὸ πλεῖστον ὕδωρ. Διὰ τί δὲ
ἡ μεταβολὴ νοσώδης, ἢ ὅτι πᾶσα μὲν ἡ μεταβολὴ καὶ ὥρας
καὶ ἡλικίας, εὐκίνητον. εὐκίνητα γὰρ τὰ ἄκρα, οἷον αἱ ἀρ-
χαὶ καὶ αἱ τελευταί. ὥστε καὶ αἱ τροφαὶ ἕτεραι οὖσαι, ἀλλή-
λας φθείρουσιν. αἱ μὲν γὰρ, ἄρτι. αἱ δὲ, οὔπω προσπεφύκα-
» σιν. ἔτι δὲ ὥσπερ ἡ ποικίλη τροφὴ νοσώδης (ταραχώδης γὰρ καὶ
» οὐ μία πέψις) οὕτω συμβαίνει μεταβάλλουσιν ὕδωρ, ποικίλῃ
πόματος χρῆσθαι τῇ τροφῇ. καὶ ἡ τοιαύτη τροφὴ, κυριωτέρα 4

τῆς ξηρᾶς ἐστὶ, τῷ πλεῖστον εἶναι καὶ ἐξ ὑγρῶν τῶν σιτίων, τὸ
ις' ὑγρὸν γίνεσθαι τροφήν. Διὰ τί ἡ τῶν ὑδάτων μετα-
βολὴ τοῖς ἔχουσι φθεῖρας ποιεῖ πολλοὺς ἔχειν, ἢ ὅτι ἀπεψία
γινομένη τοῦ ὑγροῦ διὰ τὴν ταραχὴν, ἢ γίνεται διὰ τὴν ποικι-
λίαν τοῦ ὕδατος πυκνὰ μεταβάλλουσιν, ὑγρότητα ἐμποιεῖ.
καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἐπιτηδείως ὑπάρχοντι τόπῳ. ὁ δὲ ἐγκέ-
φαλος, ὑγρός. διὸ καὶ ἡ κεφαλὴ ἀεὶ μάλιστα. δηλοῖ δὲ ὅτι
1 αἱ τρίχες ἔνεισι μάλιστα ἐν αὐτῇ. ἡ δὲ τοῦ τόπου τούτου ὑγρό-
της, φθειρῶν ποιητική. δηλοῖ δὲ ἐπὶ τῶν παίδων. ὑγροκέφα-
λοί τε γάρ εἰσι. καὶ πολλάκις ἢ κορυζῶσιν, ἢ αἷμα ποιεῖ ῥεῖν.
καὶ φθεῖρας πλείους οἱ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ ἔχουσι.
ιζ' Διὰ τί ἀπὸ πλειάδος μέχρι ζεφύρου οἱ τὰς μακρὰς νόσους κά-
μνοντες μάλιστα ἀναιροῦνται, καὶ οἱ γέροντες μᾶλλον τῶν
νέων. πότερον ὅτι δύο ἐστὶ τὰ φθαρτικώτατα ὑπερβολή τε
καὶ ψῦχος. τὸ γὰρ ζῆν θερμόν. ἡ δὲ ὥρα αὕτη, ἄμφω ταῦτ᾽
2 ἔχει. ψυχρά τε γάρ ἐστι. καὶ ἀκμαιότατος ὁ χειμών. τὸ λοι-
πὸν γὰρ ἔαρ ἐστὶν, ἢ ὅτι ὁμοίως μὲν διάκεινται τοῖς γέρουσι τῶν
καμνόντων, οἱ τὰς μακρὰς κάμνοντες ἀσθενείας. οἷον γὰρ ἤ-
» δη γῆρας ἡ μακρὰ ἀσθένεια συμβαίνει. τὸ γὰρ σῶμα ἀμφοῖν,
ξηρὸν καὶ ψυχρόν ἐστι. τῶν μὲν, διὰ ἡλικίαν. τῶν δὲ διὰ νόσον. ὁ
δὲ χειμὼν καὶ οἱ πάγοι, ὑπερβολή ἐστι ψυχρότητος καὶ ξηρό-
τητος. μικρᾶς γὰρ οὐδὲν δεομένοις αὐτοῖς ῥοπῆς, γίνεται οἷον
ιη' πῦρ ἐπὶ πυρὶ ὁ χειμών, καὶ φθείρει διὰ ταῦτα. Διὰ τί ἐν
3 τοῖς ἑλώδεσι, τὰ μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ ἕλκη, ταχὺ ὑγιάζεται, τὰ
δὲ ἐν ταῖς κνήμαις μόλις. ἢ ὅτι βαρεῖα ἡ ὑγρότης, διὰ τὸ γεώ-
δης εἶναι. τὰ δὲ βαρέα, εἰς τὸ κάτω ἀποχωρεῖ. τὰ μὲν οὖν ἄ-
νω ἔκκειται, διὰ τὸ ἀποκεχωρηκέναι εἰς τὰ κάτω, τὰ δὲ κάτω,
ιθ' πολλῆς περιττώσεως καὶ εὔσηπτον. Διὰ τί ἐὰν τοῦ χει-
μῶνος γινομένου βορείου, καὶ τοῦ ἀέρος νοτίου καὶ ἐπόμβρου,
τὸ θέρος λίαν αὐχμηρὸν γένηται, θανατῶδες γίνεται τὸ μετό-
πωρον πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς παιδίοις. καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ δυ-
4 σεντερίαι καὶ τεταρταῖοι χρόνιοι γίνονται ἐν αὐτῷ. ἢ ὅτι με-

ίου μὲν ἀθροιζομένου ὕδατος θερινοῦ, καταψυχθὲν τὸ ζέον
ὑγρὸν ἐν ἡμῖν, λωφᾷ ὅσον ἠθροίσθη ἐν τῷ ἦρι γινομένῳ τῷ ὑ-
γρῷ. εἰ δὲ μὴ, τὰ μὲν παιδία διὰ τὸ ὑγρὰ φύσει καὶ θερμὰ
εἶναι, ὑπερζεῖ τῷ πάθει, διὰ τὸ μὴ καταψυχθῆναι. ὅσα δὲ μὴ
τοῦ θέρους, τοῦ μετοπώρου ὅσον ἐκζεῖ. αἱ δὲ περιττώσεις, ἐὰν
μὴ εὐθὺ ἀνέλωσι, περὶ πνεύμονα καὶ ἀρτηρίαν γινόμεναι,
ἄνω γὰρ πρῶται συνίστανται, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἡμᾶς θερ-
μαίνεσθαι. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ ὀφθαλμίαι πυρετοῦ πρότερον 1
γίνονται ἐν τῷ νοσερῷ θέρει. ἐὰν οὖν μὴ ἐν τοῖς ἄνω καθάπερ
εἴρηται τὰ περιττώματα εὐθὺς ἀνέλῃ, καταβαίνουσιν εἰς τὰς
κοιλίας ἄπεπτα ὄντα. τοῦτο δέ ἐστι δυσεντερία. διὰ τὸ μὴ ἐκκρί
νεσθαι ὑπὸ πλήθους τὸ ὑγρόν. καὶ ἐὰν παύσωνται, τεταρ-
ταῖοι γίνονται τοῖς σωζομένοις. ἡ γὰρ τοῦ ἀπέπτου ὑπόστασις, μο
νιμωτάτη ἐστὶ, καὶ σύντονος γίνεται τῷ σώματι καθάπερ ἡ μέ
κ' λαινα χολή. Διὰ τί ἐὰν τὸ θέρος ἔπομβρον γένηται καὶ
νότιον, καὶ τὸ μετόπωρον, ὁ χειμὼν νοσερὸς γίνεται. ἢ ὅτι σφό 2
δρα ὑγρὰ τὰ σώματα ὁ χειμὼν λαμβάνει. καὶ ἡ μεταβολὴ ἐπὶ
μεγάλη γίνεται ἐξ ἀλέας πολλῆς καὶ οὐκ ἐκ προσαγωγῆς, διὰ
τὸ καὶ τὸ μετόπωρον γίνεσθαι ἀλεεινὸν ὥστε τοῖς μὲν, γίνεσθαι
ἀνάγκη τὰ ὀξέα νοσήματα μὴ ἀραιοῖς οὖσι, τοῖς γὰρ τοιούτοις
ἄνω μᾶλλον τὰ ὑγρὰ περιττώματα ἀθροίζεται. διὰ τὸ, τοὺς
μὲν ἄνω τόπους ἔχειν χώραν. τοὺς δὲ κάτω στενοὺς εἶναι. οἱ οὖν
ὄντες πυκνόσαρκοι, οὐ πολλὰ περιττώματα δέχονται. ψυχο-
μένης οὖν τῆς περιττώσεως τῆς ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι τοῦ σώμα- 3
τος, ὥσπερ τοῖς οἰνωμένοις ὅταν ῥιγῶσι, τὰ εἰρημένα συμβαίνει
γίνεσθαι. τοῖς δ' ἀραιοτέροις πυρετῶν γινομένων, τῶν ἀπὸ πλεί
στης ἀπεψίας γινομένους πυρετοὺς, καύσους συμβαίνει γίνεσθαι,
διὰ τὸ τοῖς τοιούτοις ἐσκεδάσθαι μὲν μᾶλλον κατὰ πᾶν τὸ σῶ
μα τὰ ὑγρὰ, ἢ τοῖς πυκνοσάρκοις. συνισταμένης δὲ τῆς σαρκὸς
αὐτῶν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος, θερμαινόμενα τὰ ὑγρὰ πυρετοὺς ποιεῖν.
ἡ γὰρ παντὸς τοῦ σώματος ὑπερβάλλουσα θερμότης, ἐστὶ πυρε
τός. ἐπιτεινομένη δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτοῖς 4

κα' ὑγρότητος, καῦσος γίνεται. Διὰ τί ὅταν ἐκ γῆς αὐτὴ ἀτ-
μὸς πολὺς ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὸ ἔτος λοιμῶδες γίνεται, ἢ ὅτι ὑ-
γρὸν ἀνάγκη καὶ ἔπομβρον τὸ ἔτος σημαίνειν. καὶ τὴν γῆν ὑ-
γρὰν ἀνάγκη εἶναι, διὸ οὕτως ἐν ἑλώδει τόπῳ ἡ οἴκησις γίνεται.
νοσώδης δὲ ἡ τοιαύτη ἐστί. καὶ τὰ σώματα δὴ τότε ἀνάγκη πε-
ρίττωμα πολὺ ἔχειν. ὥστε ἐν τῷ θέρει ἔχειν ὕλην νοσώδη.
κβ' Διὰ τί γίνεται τὰ ἔτη νοσώδη, ὅταν γίνηται φορὰ τῶν μικρῶν
1 βατράχων τῶν φρυνοειδῶν, ἢ ὅτι ἕκαστον εὐθενεῖ ἐν τῇ οἰκείᾳ
» χώρᾳ τῆς φύσεως. καὶ τούτων δὴ φύσις ἐστὶν ὑγρά. ὥστε ἔπομ-
» βρον καὶ ὑγρὸν σημαίνειν τὸν ἐνιαυτὸν γίνεσθαι. τὰ δὲ τοιαῦ-
τα ἔτη, νοσώδη ἐστίν. ὑγρὰ γὰρ τὰ σώματα ὄντα, πολὺ ἔχει τὸ πε-
κγ' ρίττωμα. ὅ ἐστι τῶν νόσων αἴτιον. Διὰ τί οἱ νότοι οἱ ξηροὶ καὶ
μὴ ὑδατώδεις, πυρετώδεις εἰσίν. ἢ ὅτι ὑγρότητα καὶ θερμότητα
» ἀλλοτρίαν ποιοῦσιν. εἰσὶ γὰρ ὑγροὶ καὶ θερμοὶ φύσει. τοῦτο δ'
» ἐστὶ πυρετῶδες. ὁ γὰρ πυρετὸς, ἐξ ἀμφοτέρων τῆς τούτων ἐστὶν
2 ὑπερβολῆς. ὅταν μὲν οὖν ἄνευ ὕδατος πνέωσι, ταύτην ἐν ἡμῖν
ποιοῦσι τὴν διάθεσιν. ὅταν δὲ ἅμα ὕδατι, τὸ ὕδωρ καταψύ-
χει ἡμᾶς. οἱ δὲ ἐκ θαλάττης νότοι, καὶ συμφέρουσι τοῖς φυ-
» τοῖς. ἐψυγμένος γὰρ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀφικνεῖται πρὸς
αὐτά. αἱ δ' ἐρυσίβαι γίνονται ἀπὸ ὑγρότητος καὶ θερμότητος
κδ' ἀλλοτρίας. Διὰ τί ἐν τοῖς νότοις βαρύτερον ἔχου-
σι καὶ ἀδυνατώτερον οἱ ἄνθρωποι. ἢ ὅτι ἐξ ὀλίγου πολὺ ὑ-
γρὸν γίνεται, διατηκόμενον διὰ τὴν ἀλέαν. καὶ ἐκ πνεύμα-
3 τος κούφου, ὑγρὸν βαρύ. ἔτι δὲ ἡ δύναμις ἡμῶν, ἐν τοῖς
ἄρθροις ἐστί. ταῦτα δὲ ἀνίεται ὑπὸ τῶν νοτίων. δηλοῦσι δὲ
οἱ ψόφοι τῶν κεκολλημένων. τὸ γὰρ γλίσχρον ἐν τοῖς ἄρ-
θροις πεπηγὸς μὲν, κωλύει κινεῖσθαι ἡμᾶς. ὑγρὸν δὲ λίαν
κε' ὂν, συντείνεσθαι. Διὰ τί ἀρρωστοῦσι μὲν μᾶλ-
λον τοῦ θέρους. ἀποθνήσκουσι δὲ μᾶλλον οἱ ἀρρωστοῦντες
τοῦ χειμῶνος; διὰ τὴν πυκνότητα ἐν τοῖς τῶν σωμάτων συνε-
σταλμένου τοῦ θερμοῦ. καὶ πονοῦντες μᾶλλον εἰ μὴ πέτ-
4 τοιμεν, τῶν ἐν ἡμῖν συνισταμένων περιττωμάτων, ἰσχυρὰ ἀ-

νάγκη τὴν ἀρχὴν εἶναι τῆς νόσου. τοιαύτην δὲ οὖσαν, φθαρτι-
κὴν εἰκός ἐστιν αὐτὴν εἶναι. ἐν δὲ τῷ θέρει, μανοῦ καὶ κατεψυγ-
μένου παντὸς τοῦ σώματος, καὶ ἐκλελυμένου πρὸς τοὺς πόνους
ὄντος, ἀρχὰς νόσων ἀνάγκη πλείους μὲν γίνεσθαι, διά τε κόπους
καὶ ἀπεψίαν τῶν εἰσφερομένων. καὶ γὰρ οἱ νέοι καρποί τό τε εἰ-
σίν. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἰσχυράς. διὸ εὐβοήθητοι. Διὰ τί μέχρι
κϛ' τοῖς ἑπτὰς ἀμφοτέρας, μέχρι ἑκατὸν ἡμερῶν ἀποθνήσκουσι
μάλιστα, ἢ ἄχρι τοσούτου ἑκατέρα ἡ ὑπερβολὴ διέχει, ἤτοι τοῦ 1
» θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ. ἡ δὲ ὑπερβολή, τοῖς ἀσθενέσι ποιεῖ
» τὰς νόσους καὶ τὰς φθοράς. Διὰ τί τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθι-
κζ' νόπωρον νοσώδη. ὅτι αἱ μεταβολαὶ νοσώδεις. τὸ δὲ μετόπω-
» ρον, τοῦ ἔαρος, νοσωδέστερον. ὅτι μᾶλλον τοῦ θερμοῦ ψυχο-
» μένου, ἢ τοῦ ψυχροῦ θερμαινομένου, νοσοῦμεν. ἐν μὲν οὖν
» τῷ ἔαρι. τὸ ψυχρὸν θερμαίνεται. ἐν δὲ τῷ μετοπώρῳ, τὸ
» θερμὸν ψύχεται. Διὰ τί ἐν μὲν τῷ χειμῶνι, ἐλάττω μὲν
κη' τὰ ἀρρωστήματα, ἢ ἐν τῷ θέρει. θανάσιμα δὲ μᾶλλον. ἢ ὅτι 2
ἐν μὲν τῷ θέρει ἀπὸ μικρᾶς προφάσεως, ἀρρωστήματα. ἐν δὲ
τῷ χειμῶνι, οὔ. πεπτικώτεροι γὰρ καὶ ὑγιεινότεροι ἡμεῖς αὐ-
τῷ. ὥστε εἰκότως τὰ ἀπὸ μείζονος προφάσεως γινόμενα, μεί-
ζω καὶ ἀναιρετικώτερα. τοῦτο δὲ ἔστι καὶ ἐπὶ τῶν ἀθλητῶν,
καὶ ὅλως ἐπὶ τῶν ὑγιεινῶς διακειμένων ὁρῶμεν. ἢ γὰρ οὐ λαμ-
βάνονται νόσῳ, ἢ ταχὺ συναπτίασι. μεγάλης γὰρ αἰτίας
» δέονται. Διὰ τί τοῦ μὲν φθινοπώρου καὶ τοῦ χειμῶνος,
κθ' οἱ καῦσοι μᾶλλον γίνονται ἐν ταῖς ψυχραῖς ὥραις. τοῦ δὲ θέ- 3
ρους, τὰ ῥίγη ἐνοχλεῖ καυμάτων ὄντων. ἢ ὅτι τῶν κατὰ τὸν
ἄνθρωπον, ἡ χολὴ μέν ἐστι θερμόν. τὸ δὲ φλέγμα ψυχρόν.
ἐν μὲν οὖν τῷ θέρει, τὸ ψυχρὸν ἀναλύεται, καὶ διαχυθέν, ῥί-
γη καὶ τρόμους παρασκευάζει. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι, τὸ θερμὸν
» ὑπὸ τῆς ὥρας κρατεῖται κατεψυγμένον. οἱ δὲ καῦσοι,
» μᾶλλον ἐνοχλοῦσι χειμῶνος καὶ τοῦ φθινοπώρου. ὅτι διὰ τὸ
ψῦχος, τὸ θερμὸν εἴσω συνέλλεται. ὁ δὲ καῦσος, ἔσωθεν ἐστί, καὶ
οὐκ ἐπιπολῆς. εἰκότως οὖν οἱ καῦσοι, ταύτην τὴν ὥραν γίνονται. 4

καταμάθοι τοίνυν δ' ἄν τις ἀκριβέστερον ἐπὶ τῶν ψυχρολουτούν-
των τοῦ χειμῶνος, καὶ τῶν τοῦ χειμῶνος λουομένων τῷ θερμῷ.
ὅτι οἱ μὲν τῷ ψυχρῷ λουόμενοι, ἀπεῤῥιγώσαντες ὀλίγον χρό-
νον ἕως λούονται, τὴν λοιπὴν ἡμέραν, οὐδὲν πάσχουσιν ὑπὸ τοῦ
ψυχροῦ. οἱ δὲ τῷ θερμῷ ὕδατι χρησάμενοι, δυσριγωτέρως
διάγουσι. τῶν μὲν γὰρ τῷ ψυχρῷ λουομένων, πυκνοῦται ἡ σάρξ.
καὶ συστέλλεται εἴσω τὸ θερμόν. τῶν δὲ θερμολουτούντων,
1 ἡ σὰρξ ἀραιοῦται, καὶ τὸ θερμὸν ἕως τοῦ ἔξω τόπου περισπᾶ-
λ' ται. Τίς καταπλάσματος ἀρετή. ἢ διὰ τὸ χυλικὸν εἶναι,
καὶ ἀνίδρωτι ποιεῖ καὶ ἀπέπνουν. τῷ δῆλον ὅταν ἔμπυον; ἢ
ἐὰν κατηργημένου τοῦ θερμοῦ ἀλλαγῇ ἔμπυον. εἰ δὲ μὴ, οὔ.
λα' Ποῖα δεῖ καίειν. ἢ ποῖα δεῖ τέμνειν, ἢ ὅσα μὲν ἔχει στόμα μέ-
γα καὶ οὐ ταχὺ συμφύεται, ταῦτα καίειν δεῖ. ὅπως ἡ ἐσχάρα
λβ' ἐκεῖ πέσῃ. οὕτω γὰρ οὐκ ἔσται ὕπουλα. Τίς ἐναίμου ἀρε-
τή. ἢ τὸ ξηραντικὸν εἶναι, καὶ τῆς ἀπιούσης περιττώσεως σταλτι-
2 κόν, αἴτιον ἐσχαρώσεως καὶ σήψεως τῆς σαρκός. οὕτω γὰρ, ἀφλέ-
γμαντον ἂν εἴη καὶ συμφυτικόν. μὴ ὑπεῤῥέοντος μὲν γὰρ, ἀφλέ-
γμαντον ἔσται. ξηρὸν δὲ ὄν, συμφύσεται. διὰ τοῦτο οὖν δριμέα
λγ' τὰ πάντα, ὥστε ἀποσύφειν. Ποῖα τέμνειν δεῖ καὶ ποῖα
καίειν. καὶ ποῖα οὔ, ἀλλὰ φαρμάκοις; ἢ τὰ μὲν ἐπὶ ταῖς μα-
σχάλαις καὶ βουβῶσι, φαρμάκῳ. μετὰ γὰρ διαίρεσιν, τὰ μὲν
ἐπίπονα. τὰ δὲ, ἐπικίνδυνα. καίειν δὲ τὰ πλατέα τῶν φυμά-
των. καὶ πολὺ πρόβλημα ἔχοντα, καὶ ἐν φλεβώδεσι καὶ μὴ εὐ-
3 σάρκοις. τέμνειν δὲ τὰ εἰς ὀξὺ συνηγμένα, καὶ τὰ μὴ ἐν στερεοῖς.
λδ' Διὰ τί ἐὰν χαλκῷ τις τμηθῇ, ῥᾷον ὑγιάζεται, ἢ σιδήρῳ. πό-
τερον ὅτι λειότερον. ὥστε ἧττον σπαράττει καὶ ποιεῖ πληγήν, ἢ
εἴπερ ἀκμὴν μᾶλλον ὁ σίδηρος λαμβάνει, ῥᾴων καὶ ἀπαθεστέ-
ρα ἡ διαίρεσις. ἀλλὰ μὴν φαρμακῶδες ὁ χαλκός, ἡ δὲ ἀρχὴ
ἰσχυρά. τὸ μὲν οὖν εὐθὺς ἅμα τῇ τομῇ θᾶττον τὸ φάρμα-
λε' κον ποιεῖ τὴν φύσιν. Διὰ τί δὲ καὶ τὰ κάτω καύματα θᾶτ-
τον ὑγιάζεται, ἢ ὅτι μανότερον καὶ ἧττον σωματικόν. ἐν δὲ τοῖς
4 στερεωτέροις πλείων ἡ θερμότης. Πότερον ἡ πτισάνη κου-

φοτέρα ἡ κριθίνη καὶ βελτίων πρὸς τὰ ἀρρωστήματα, ἢ ἡ πυ-
ρίνη. δοκεῖ γάρ τισιν αὐτή. σημεῖον ποιουμένοις, τοὺς μεταχειρι-
ζομένους, ὅτι πολὺ εὐχρούστεροι οἱ περὶ τὴν τῶν ἀλεύρων ἐρ-
γασίαν. ἢ τὴν τῶν ἀλφίτων. εἶθ᾽ ὅτι ὑγρότερον ἡ κριθή. τὸ δὲ
ὑγρότερον πλέον, οὐ πέψεως. ἢ οὐθὲν κωλύει ἔνια ἔχειν δυσπε-
πτότερα. καὶ ἔνια πρὸς κουφότητα χρησιμώτερα. οὐ γὰρ μό-
νον ὑγροτέρα ἐστὶν ἡ κριθὴ τοῦ πυροῦ, ἀλλὰ καὶ ψυχροτέρα. δεῖ
δὲ τὸ ῥόφημα καὶ τὸ προσφερόμενον, τοιοῦτον εἶναι τῷ πυρέττον- 1
τι, ὃ ὑγρότητά τε βραχεῖαν ποιήσει καὶ καταψύξει. ἡ δὲ πτισάνη
τοῦτο ἔχει ἡ κριθίνη. διὰ γὰρ τὸ ὑγρότερον ἢ σωματωδέστερον ἐστί,
λζ΄ ὀλίγον δίδωσι καὶ τοῦτο ψυκτικόν. Διὰ τί τὴν αἱμωδίαν
παύει ἡ ἀνδράχνη καὶ ἅλας. ἢ ὅτι ἡ μὲν, ὑγρότητά τινα ἔχει.
φανερὰ δ᾽ αὐτὴ μασωμένοις τε καὶ ἐὰν σωπτεθῇ χρόνον τινά.
ἕλκεται γὰρ ἡ ὑγρότης. τὸ δὲ γλίσχρον εἰσδυόμενον, ἐξάγει τὸ
ὀξύ. καὶ γὰρ ὅτι συγγενὴς ἡ ὀξύτης σημαίνει. ἔχει γὰρ ὀξύτητα
ὁ χυμός. ὁ δὲ ἅλς συντήκων, ἐξάγει καὶ τὴν ὀξύτητα. 2
λη΄ Διὰ τί ἅλς κονία καὶ τὸ νίτρον οὔ; ἢ ὅτι στύφει καὶ οὐ τήκει.
λθ΄ Διὰ τί τοὺς θερινοὺς κόπους λουτρῷ ἰᾶσθαι δεῖ. τοὺς δὲ χειμε-
ρινοὺς ἀλείμμασιν. ἢ τοὺς μὲν, ἀλείμματι διὰ τὰς φρίκας καὶ
τὰς γινομένας μεταβολάς (θέρμη γὰρ λούειν δεῖ) ἢ πιήσει ἀ-
λεάζειν. τὸ δὲ ἔλαιον, θερμόν. ἐν δὲ τῷ θέρει, καθυγραίνειν. ἡ γὰρ
ὥρα ξηρά. καὶ οὐ φοβεραὶ φρίκαι, διὰ τὴν εἰς ἀλέαν ἔγκλισιν.
» ὀλιγοσιτία δὲ, καυσωνισμὸς θέρους. τὸ μὲν, ὅλως. τὸ δὲ μᾶλ-
» λον. ὁ μὲν ποτὸς, θέρους ὅλως διὰ τὴν ξηρότητα. ἡ δὲ ὀλιγο- 3
» σιτία, κοινὸν μὲν, μᾶλλον δὲ θέρους. ἐκθερμαίνεται γὰρ διὰ
μ΄ τὴν ὥραν ἀπὸ τῶν σιτίων. Διὰ τί τῶν φαρμάκων, τὰ
μὲν τὴν κοιλίαν λύει, τὴν δὲ κύστιν οὔ. τὰ δὲ, τὴν μὲν κύστιν
λύει, τὴν κοιλίαν δὲ οὔ. ἢ ὅσα μέν ἐστιν ὑγρὰ τὴν φύσιν καὶ
ὕδατος μεστὰ, ταῦτα ἂν ᾖ φαρμακώδη, λύει τὴν κύστιν. ἐκεῖ
γὰρ ὑφίσταται τὰ ἄσηπτα τῶν ὑγρῶν. ὑποδοχὴ γάρ ἐστιν ἡ κύ-
στις τοῦ μὴ πεπτομένου ὑγροῦ ἐν τῇ κοιλίᾳ. ὃ οὐ μένει. ἀλλὰ
πρὶν ποιῆσαί τι ἢ παθεῖν, ὑποχωρεῖ. ὅσα δὲ ἐκ γῆς τὴν φύσιν 4

ἐστὶν, ἂν ᾖ φαρμακῶδες, ταῦτα δὲ τὴν κοιλίαν λύει. εἰς ταύ-
την γὰρ ἡ φορὰ τῶν γεωδῶν. ὥστε ἂν ᾖ κινητὸν, ταράττει.
μα΄ Διὰ τί δὲ τὰ μὲν, τὴν ἄνω κοιλίαν. τὰ δὲ, τὴν κάτω κινεῖ.
οἷον ἐλλέβορος μὲν τὴν ἄνω. σκαμμωνία δὲ τὴν κάτω. τὰ δὲ,
ἄμφω. οἷον ἐλατήριον καὶ τῆς θαψίας ὁ ὀπός. ἢ ὅτι τὰ μὲν
ἐστὶ ψυχρὰ τῶν φαρμάκων τῶν τὴν κοιλίαν κινούντων. ὥστε
τὰ μὲν διὰ τὴν θερμότητα εὐθὺς ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ ὄντα φέ-
1 ρεται ἐξ αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνω τόπον. κἀκεῖθεν συντήξαντα
μάλιστα μὲν τὰ ἀλλοτριώτατα καὶ ἥκιστα συμπεφυκότα. ἂν
δὲ ἰσχυρὸν ᾖ τὸ φάρμακον, ἢ πλέον δοθῇ τῆς φύσεως, κατάγει
εἰς τὴν ἄνω κοιλίαν ταῦτά τε καὶ ἐὰν τὸ περίττωμα, ἢ καὶ διὰ
τὴν θερμότητα ταράττον τὸ πνεῦμα πολὺ γινόμενον ὑπ' αὐ-
τοῦ, περιστᾶν. τοὺς ἐμέτους ποιεῖ. τὰ δὲ ψυχρὰ τὴν φύσιν αὐ-
τῶν διὰ βάρος, καὶ πρὶν παθεῖν τι ἢ ποιήσειν, κάτω φέρεται.
κἀκεῖθεν ὁρμῶντα, τὸ αὐτὸ δρᾷ τοῖς ἄνω. κατάγει γὰρ τοὺς πό-
2 ρους ἀνιόντα ἐκεῖθεν, καὶ κινήσαντα ὧν ἂν κρατήσῃ περιττω-
μάτων καὶ συντηγμάτων, λαβόντα τὴν αὐτὴν ἄγει ὁδόν.
ὅσα δὲ ἀμφοῖν μετέχει καὶ ἔστι μικτὰ τῶν φαρμακωδῶν ἐκ
θερμοῦ καὶ ψυχροῦ. ταῦτα δὲ δι' ἑκατέραν τὴν δύναμιν,
ἀπεργάζεται ἄμφω. ὥσπερ καὶ νῦν σκευάζουσιν οἱ ἰατροὶ μι-
μβ΄ γνῦντες ἀλλήλοις. Διὰ τί τὰ φάρμακα καθαίρει. ἄλλα
δὲ πικρότερα ὄντα καὶ στρυφνότερα καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς
τοιούτοις ὑπερβάλλοντα, οὐ καθαίρει. ἢ διότι οὐ διὰ τὰς τοι-
3 αύτας δυνάμεις καθαίρει. ἀλλ' ὅτι ἄπεπτά ἐστι καὶ οἷα κρα-
τεῖν, ἀλλὰ μὴ κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς τῶν ζώων θερμότητος.
» εὐδιάχυτα ὄντα ὑπὸ τῶν δύο κοιλιῶν. ταῦτα φάρμακά ἐστιν.
» ὅταν γὰρ εἰς τὴν κοιλίαν εἰσέλθωσι καὶ διαχυθῶσι, φέρονται
καθ' οὓς περ ἡ τροφὴ πόρους εἰς τὰς φλέβας. οὐ πεφθέντα δὲ, ἀλ-
λὰ κρατήσαντα, ἐκπίπτει φέροντα ἐμπόδια αὐτοῖς. καὶ καλεῖται
τοῦτο κάθαρσις. χαλκὸς δὲ καὶ ἄργυρος καὶ τὰ τοιαῦτα, ἄπεπτα
μὲν ἐστὶν ὑπὸ τῆς τῶν ζώων θερμότητος. ἀλλ' οὐκ εὐδιάχυτα ταῖς
4 κοιλίαις. ἔλαιον δὲ καὶ μέλι καὶ γάλα καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς τροφῆς, κα-
(θαίρει.

ἀλλ' οὐ τῷ ποιῷ, ἀλλὰ τῷ ποσῷ. ὅταν γὰρ διὰ πλῆθος ἄπεπτα
γένηται, τότε καὶ καθαίρει ἅπερ καθαίρῃ. διὰ δύο γὰρ αἰ-
τίας ἄπεπτά ἐστιν. διὰ τὸ ποιὰ αὐτὰ εἶναι, ἢ διὰ τὸ ποσά. διό-
» περ οὐ φαρμακόν ἐστιν οὐδὲν τῶν εἰρημένων. οὐδὲ γὰρ διὰ δύ-
» ναμιν καθαίρει. στρυφνότης δὲ καὶ πικρότης συμβέβηκε τοῖς
» φαρμάκοις, καὶ δυσωδία, τῷ ἐναντίον εἶναι τῇ τροφῇ τὸ φάρ
» μακον. τὸ μὲν γὰρ πεφθὲν ὑπὸ τῆς φύσεως, τοῦτο προσφύε
» ται τοῖς σώμασι, καὶ καλεῖται τροφή. τὸ δὲ μὴ πεφυκὸς κρα 1
» τεῖσθαι. εἰσιὸν δὲ εἰς τὰς φλέβας, καὶ δι' ὑπερβολὴν θερ-
» μότητος ἢ ψυχρότητος ταράττον, αὕτη δὲ φαρμάκου φύσις
μγʹ ἐστίν. Διὰ τί τὸ μὲν πέπερι, πολὺ μὲν ὂν τὴν κύστιν λύει.
ὀλίγον δὲ τὴν κοιλίαν. ἡ δὲ σκαμμωνία, πολλὴ οὖσα τὴν κοι-
λίαν λύει. ὀλίγη δὲ καὶ παλαιὰ, τὴν κύστιν; ἢ διότι ἑκάτε-
ρον ἑκατέρας ἐστὶ κινητικώτερα. τὸ μὲν γὰρ πέπερι, οὐρητι-
κόν ἐστιν. ἡ δὲ σκαμμωνία, καθαρτικόν. τὸ μὲν οὖν πέπερι,
πολὺ μὲν ὂν, φέρεται εἰς τὴν κύστιν. καὶ οὐ διαχεῖται ἐν τῇ 2
κοιλίᾳ. ὀλίγον δὲ ὂν κρατηθὲν διαλύει, καὶ γίνεται φάρμα-
κον αὐτῆς. ἡ δὲ σκαμμωνία πολλὴ μὲν οὖσα, εἰς τοῦτο κρατεῖ
ται, ὥστε διαχυθῆναι διαχυθεῖσα δὲ, γίνεται φάρμακον, διὰ
τὴν εἰρημένην ἐν τοῖς ἀνωτέρω αἰτίαν. ὀλίγη δὲ οὖσα μετὰ τοῦ
ποτοῦ, ἀναπίνεται εἰς πόρους καὶ ταχὺ πρὶν ταράξαι, κατα-
φέρεται εἰς τὴν κύστιν. καὶ ἐκεῖ τῇ αὐτῆς δυνάμει, ἀπάγει τὰ
περιττώματα, καὶ τὰ συντήγματα ὅσα ἐπὶ πολῆς ἐστιν. ἡ δὲ
πολλὴ ὥσπερ εἴρηται διὰ τὴν ἰσχὺν πολὺν χρόνον ἐμμείνασα, 3
μδʹ κατάγει πολλὴν κάθαρσιν καὶ χολώδη. Διὰ τί ταῖς αὐ-
ταῖς φλεγμασίαις, οἱ μὲν ψύχοντες ὑγιάζουσιν. οἱ δὲ θερμαί-
νοντες, πέττουσιν. ἀλλ' οἱ μὲν, ἀλλοτρίᾳ θερμότητι, οἱ δὲ κα-
μεʹ ταψύχοντες τὴν οἰκείαν συνάγουσιν. Διὰ τί μεταβάλ
λειν δεῖ τὰ καταπλάσματα; ἢ ὅτι ὡς μᾶλλον αἰσθάνηται. τὰ
γὰρ συνήθη, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐδεσμάτων, οὐκέτι φάρμακα,
μςʹ ἀλλὰ τροφὴ γίνεται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων. Διὰ τί
ὑγιεινὸν τὸ τῆς τροφῆς μὲν ὑποστέλλεσθαι, πονεῖν δὲ πλείω. 4

» ἢ ὅτι τοῦ νοσεῖν αἴτιον περιττώματος πλῆθος. τοῦτο δὲ γίνεται,
μζ' ἢ διὰ τροφῆς ὑπερβολὴν ἢ πόνων ἔνδειαν. Διὰ τί τὰ φάρ-
μακα καὶ τὰ πικρὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὰ δυσώδη καθαίρει; ἢ
ὅτι ἅπαντα τὰ πικρὰ καὶ δυσώδη ἄπεπτά ἐστι. διὸ καὶ τὰ φάρ-
» μακα, πικρὰ καὶ δυσώδη. τῷ γὰρ ἄπεπτα εἶναι, καὶ κινητικά,
» μετὰ πικρότητος φαρμακόν ἐστιν. καὶ ἐὰν δοθῇ πλείω, διαφθεί-
» ρει. ὅσα δὲ κἂν σμικρὰ δοθῇ διαφθαρτικά, ταῦτα οὐ φάρμα-
1 κα λέγεται εἶναι, ἀλλὰ θανατηφόρα. οὐδ' ὅσα μὴ τῷ ποιῷ κα-
θαίρει, οὐκ ἔστι φάρμακα. καὶ γὰρ τῆς τροφῆς πολλὰ μὲν τοῦ-
το ποιεῖ, ἐὰν ποσὰ δοθῇ. οἷον γάλα. ἔλαιον. γλεῦκος. ἅπαν-
τα δὲ ταῦτα διὰ τὸ μὴ εἶναι εὔπεπτα, καθαίρει. καὶ τούτοις οἷς
μὴ εὔπεπτα, καθαίρει καὶ τούτοις. ἔστι γὰρ ἄλλα ἄλλοις εὔπε-
πτα καὶ δύσπεπτα. διὸ οὐ πᾶσι ταῦτα φαρμακώδη, ἀλλ' ἐ-
» νίοις ἴδια. ὅλως γὰρ τὸ φάρμακον δεῖ οὐ μόνον μὴ πέττεσθαι,
» ἀλλὰ καὶ κινητικὸν εἶναι. ὥσπερ καὶ τὸ γυμνάσιον ἔξωθεν κι-
2 νοῦν ἢ ἔσωθεν τῇ κινήσει ἐκκρίνει τὰ ἀλλότρια. Διὰ τί τὰ
μη' μὲν εὐώδη διουρητικὰ καὶ σπέρματα καὶ φυτά, ἢ ὅτι θερμὰ
καὶ εὔπεπτα. τὰ δὲ τοιαῦτα, οὐρητικά. ταχὺ γὰρ λεπτύνει ἡ
ἐνοῦσα θερμότης. καὶ ἡ ὀσμὴ οὐ σωματώδης. ἐπεὶ καὶ τὰ
ὀσμώδη οἷον σκόροδα, διὰ τὴν θερμότητα οὐρητικά. μᾶλλον
μέντοι συντηκτικά. θερμὰ δὲ τὰ εὐώδη σπέρματα.
μθ' Διὰ τί δεῖ πρὸς μὲν τὰ μὴ καθαρὰ καὶ φαῦλα τῶν ἑλκῶν,
ξηροῖς καὶ δριμέσι καὶ στρυφνοῖς χρῆσθαι φαρμάκοις, πρὸς
3 δὲ τὰ καθαρὰ καὶ ὑγιαζόμενα, ὑγροῖς καὶ μόνοις; ἢ διότι ἀπὸ
μὲν τῶν μὴ καθαρῶν δεῖ ἀφαιρεῖν τι. τοῦτο δέ ἐστιν ὑγρότης ἀλ-
λοτρία. ἣν ἀφαιρεῖν δεῖ. τὰ δηκτικὰ δὲ καὶ δριμέα καὶ στρυ-
φνὰ τοιαῦτα, καὶ τὸ ξηρὸν μᾶλλον τοῦ ὑγροῦ. τὰ δὲ καθαρὰ
ν' συνεπουλώσεως δεῖται μόνον. Διὰ τί συμφέρει πρὸς
τὰ ἀπὸ φλέγματος νοσήματα, λαγνεία; ἢ ὅτι τὸ σπέρμα πε-
ριττώματος ἀπόκρισις. καὶ φύσει ὅμοιον φλέγματι. ὥστε
ἀφαιροῦσα πολὺ φλεγματῶδες ὠφελεῖ ἡ συνουσία. πρότε-
4 ρον γὰρ τροφὴν προσφέρειν ἀρχομένῳ βέλτιον ἢ ὕστερον, ἢ ἀρ-

χρωμένῳ, ὅπως μὴ προεξηνθηκότι ἡ φλεγμασία ἐπιπίπτῃ. ἢ
ὅτι ἀποχυναντέον εὐθύς, ἢ οὕτω προσοιστέον, ἀναλαμβάνειν
χρὴ πρῶτον τοῖς ῥοφήμασι. πρᾳότερα γὰρ καὶ λειότερα
καὶ εὐτηκτότερα. καὶ ἐνδέξασθαι τὴν τροφὴν ἐκ τούτων ῥᾴ-
διόν ἐστιν ἀσθενεῖ σώματι. οὐ γὰρ ἐν κοιλίᾳ δεῖ παθεῖν τὰ σι-
τα πρῶτον. διαχυθῆναί τε καὶ θερμανθῆναι μετὰ πόνου τῷ
να σώματι ταῦτα πέπονθε. Διὰ τί δεῖ σκοπεῖν τὰ περὶ τὸ
οὖρον σημεῖα, ἀπολαμβάνοντα τὴν οὔρησιν, εἰ ἤδη πέπεπται. 1
ἢ μὴ μᾶλλον καὶ συνεχῶς οὐροῦντα; ἢ διότι σημεῖον μὲν τοῦ
πεπέφθαι, ἐὰν ᾖ πυῤῥόν. τοῦτο δὲ γίνεται μᾶλλον διαλαμ-
βάνουσιν. ἢ διότι ἔνοπτον γίνεται ἅπαν μᾶλλον ὑγρὸν χρόας,
ὀλίγον ἢ πολὺ ὄν. ἐν μὲν γὰρ τῷ πολλῷ ὑγρῷ, τὰ χρώματα
ἀνορᾶται. ἐν δὲ τῷ ὀλίγῳ, τὰ χρώματα. οἷον καὶ ἐπὶ τῆς
δρόσου καὶ τῶν ῥανίδων, καὶ ὧδε τῶν δακρυόντων ἐπὶ ταῖς
βλεφαρίσι. συνεχῶς μὲν οὖν ἀφιέμενον, γίνεται πλεῖον.
διασπώμενον δὲ, δέχεται μᾶλλον. ὥστε κἂν ᾖ αὐτὸ τὸ τοιοῦ- 2
τον ἤδη διὰ τὴν πέψιν, καὶ φαίνεται μᾶλλον τῆς ἀνακλά-
σεως γινομένης, καὶ ἐνόπτρου ἔνοπτον διὰ τὴν αἵρεσιν.
νβ´ Διὰ τί οὐ δεῖ πυκνοῦν τὴν σάρκα πρὸς ὑγείαν, ἀλλ' ἀραι-
οῦν. ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιεινὴ καὶ τόπος εὔπνους. διὸ καὶ ἡ
θάλασσα ὑγιεινή, οὕτω καὶ σῶμα τὸ εὔπνουν, μᾶλλον ὑγιει-
νόν. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μηθὲν περίττωμα, ἢ τοῦτο ὡς τά-
χιστα ἀπαλλάττεσθαι. καὶ ἀεὶ οὕτως ἔχειν τὸ σῶμα. ὥστε
λαμβάνον, εὐθὺς ἐκκρίνειν τὴν περίττωσιν, καὶ εἶναι ἐν κινήσει 3
» καὶ μὴ ἠρεμεῖν. τὸ μὲν γὰρ μένον, σήπει ὥσπερ ὕδωρ τὸ μὴ κι-
» νούμενον. σηπόμενον δὲ, νοσοποιεῖ. τὸ δὲ ἐκκρινόμενον, πρὸ
τοῦ διαφθαρῆναι χωρίζεται. τοῦτο οὖν πυκνουμένης μὲν τῆς
σαρκὸς, οὐ γίνεται. ὥσπερ γὰρ ἐμφράττονται οἱ πόροι. ἀραιου-
μένης δὲ, συμβαίνει. διὸ καὶ οὐ δεῖ ἐν τῷ ἡλίῳ γυμνὸν βαδίζειν.
συνίσταται γὰρ ἡ σάρξ. καὶ κομιδῇ ἀποσαρκοῦται, καὶ ὑγρό-
τερον τὸ σῶμα γίνεται. τὸ μὲν γὰρ ἐντὸς διαμένει. τὸ δ' ἐπιπο-
λῆς, ἀπαλλάττεται. ὥσπερ καὶ τὰ κρέα τὰ ὀπτά, τῶν ἑφθῶν 4

μᾶλλον. οὐδὲ τὰ στήθη γυμνὰ ἔχοντα βαδίζειν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρι-
στα ᾠκοδομημένων τοῦ σώματος ὁ ἥλιος ἀφαιρεῖ, ἃ ἥκιστα δεῖται
ἀφαιρέσεως. ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐντός. ἐκεῖθεν μὲν οὖν διὰ τὸ
πόῤῥω εἶναι ἐὰν μὴ μετὰ πόνου, οὐκ ἔστιν ἱδρῶτα ἀγαγεῖν. ἀπὸ
νγ' τούτων δὲ διὰ τὸ πρόχειρον, ῥᾴδιον. Διὰ τί ποτε τοῖς χι-
μέτλοις, καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ συμφέρει καὶ τὸ θερμόν; ἢ ὅτι
τὰ χίμετλα, δι' ὑπερβολὴν γίνεται ὑγροῦ. τὸ μὲν οὖν ψυχρόν,
1 συνίστησι καὶ παχύνει τὸ ὑγρόν. τὸ δὲ θερμόν, ἐκπνευματοῖ. καὶ ἔξο-
νδ' δον ποιεῖ τῷ πνεύματι ἀραιοῦν τὴν σάρκα. Διὰ τί τὸ ψυ-
χρὸν καὶ ποιεῖ καὶ παύει τὰ χίμετλα, καὶ τὸ θερμὸν τὰ πυρίκαυ-
στα, ἢ διὰ τὸ αὐτό. ποιεῖ μὲν συντήκοντα, παύει δὲ ξηραίνοντα;
νε' Ἐν τοῖς πυρετοῖς, διδόναι δεῖ τὸ ποτόν, πολλάκις καὶ κατ' ὀλί-
γον. τὸ μὲν γὰρ πολύ, παῤῥαρεῖ. τὸ δέ, ὀλίγον μέν, πολλάκις δέ,
διαβρέχει καὶ εἰς τὰς σάρκας χωρεῖ. οἷα γὰρ τὰ ἐν τῇ γῇ ἐὰν μὲν
κατὰ πολὺ ἔλθῃ τὸ ὕδωρ, παῤῥαρεῖ. ἐὰν δὲ κατ' ὀλίγον, βρέ-
2 χει μόνον, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐν τοῖς πυρετοῖς. τὰ γὰρ ῥέοντα ὕδα-
τα, ἐάν τις κατ' ὀλίγον ἄγῃ, ὁ ὀχετὸς ἐκπίνει. ἐὰν δὲ τὸ ἴσον,
ἀθρόον ἄγῃ, ὅπου ἐὰν ἄγῃ χωρεῖ. ἔπειτα κατακείσθω ἀκίνητος
ὡς μάλιστα. ἀκίνητος μέν, ὅτι καὶ τὸ πῦρ φανερῶς ἐάν τις μὴ
κινῇ, καταμαραίνεται. πρὸς πνεῦμα δὲ μὴ κατακείσθω, διότι
ὁ ἄνεμος τὸ πῦρ ἐξεγείρει. καὶ ῥιπιζόμενον τὸ πῦρ, ἐξ ὀλίγου
πολὺ γίνεται. περιστέλλεσθαι δὲ τούτου ἕνεκεν. ὅτι πυρὶ ἐὰν
ἀναπνοὴν μὴ διδῷς, σβέννυται. καὶ τὰ ἱμάτια μὴ ἀπογυ-
3 μνούσθω. ἕως ἂν νοτὶς ἐγγένηται. τὸ φανερὸν γὰρ πῦρ, τὸ
ὑγρὸν σβεννύει. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἐν τῇ φύσει. ἐπὶ δὲ τῶν
διαλειπόντων πυρετῶν, προπαρασκευάζειν δεῖ καὶ ἐκλύοντα.
καὶ πυριάματα πρὸς τοὺς πόδας παρατεθέντα, καὶ περιεσταλμένον
ἀναπαύεσθαι. ὅπως ὅτι θερμότερος ᾖ πρὸ τοῦ τὴν λῆψιν εἶναι.
καὶ γὰρ ὅπου πολὺ πῦρ, τὸ ὀλίγον πρὸς ἑαυτὸ ἄγει.
νϛ' Τεταρταίοις πυρετοῖς, δεῖ μὴ λεπτύνειν ἀλλὰ πῦρ ἐν τοῖς
σώμασιν ἐμποιεῖν εἰσάγοντα. δεῖ δὲ καὶ τοῖς γυμνασίοις χρῆ-
4 σθαι. ᾗ δὲ ἡμέρα ἡ λῆψις, λουσάμενον, ὕπνον μὴ ζητεῖν. διὰ

δὲ τούτου καὶ συμφέρει ὑδραίνουσα δίαιτα, ὅτι ἀσθενὴς ὁ τεταρταῖος πυρετός. εἰ γὰρ μὴ ἦν ἀσθενὴς, οὐκ ἂν τεταρταῖος ἐγένετο. ὁρᾷς, ὅπου πῦρ πολὺ, λύχνος οὐ δύναται καίεσθαι. τὸ ὀλίγον πρὸς ἑαυτὸ ἁρπάζει. τούτου δὲ ἕνεκεν, πολὺ πῦρ ἐν τῷ σώματι ἐμποιεῖν, ὅτι ὀλίγον ὁ πυρετὸς πῦρ ἔχει. ἔστι δὲ τὸ καθ' ἡμέραν δίαιτημα τὸ μὲν πῦρ. τὸ δὲ, νοτίδα εἰς τὸ σῶμα εἰσάγονται.

νζ' Εἰσὶ δὲ νόσοι. αἱ μὲν ἀπὸ πυρὸς, αἱ δὲ ἀπὸ νοτίδος. ἰατρεύονται δὲ, αἱ μὲν ἀπὸ πυρὸς νόσοι, νοτίᾳ. αἱ δὲ ἀπὸ νοτίδος, πυρί. νοτίδα γὰρ ξηραίνει.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ὋΣΑ
ΠΕΡῚ ἹΔΡΩ͂ΤΑ.

α' ΔΙᾺ ΤῚ οὐδὲ συντείνουσιν, οὐδὲ κατέ-
χουσι τὸ πνεῦμα γίνεται ἱδρὼς, ἀλλὰ
μᾶλλον ἀνεῖσιν. ἢ ὅτι τὸ πνεῦμα κατε-
χόμενον πληροῖ τὰς φλέβας, ὥστε κω-
1 λύει ἐξιέναι. ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκ τῶν κλε
ψυδρῶν. ὅταν πλήρεις οὔσας ἐπιλάβῃ
τις. ὅταν δὲ ἐξέλθῃ, πολὺς γίνεται. διὰ
β' τὸ ἐν αὐτῇ ἐπιλήψει ἀθροισθῆναι κατὰ μικρόν. Διὰ τί οὐχ
ἱδροῦσι τὰ ἐν θερμῷ ὕδατι μέρη, οὐδ' ἂν θερμὰ ᾖ. ἢ διότι τὸ
ὕδωρ κωλύει τήκεσθαι, ὁ δὲ ἱδρὼς, τὸ κακῶς προσῳκοδομημέ
νον ἐστὶν ἐν τῇ σαρκὶ, κωλύει τήκεσθαι. ὅταν ἐκκρίνηται διὰ θερμό
γ' τητα. Διὰ τί ὁ ἱδρὼς ἁλμυρόν. ἢ διότι γίνεται ἀπὸ κινήσεως
2 καὶ θερμότητος ἀποκρινούσης, ὅσον ἀλλότριον ἔνεστιν ἐν τῇ πρὸς
φύσει τῆς τροφῆς πρὸς αἷμα καὶ τὰς σάρκας. τοῦτο δὲ τάχιστα ἀφί
σταται διὰ τὸ μὴ οἰκεῖον εἶναι, καὶ ἔξω ἐξικμάζειν. ἁλμυρὸς δὲ ἐστι, διὰ
τὸ γλυκύτατον καὶ κουφότατον εἰς τὸ σῶμα ἀναλοῦσθαι. τὸ δὲ ἀλ
λοτριώτατον καὶ ἀπεπτότατον, ἀπολύεσθαι. τὸ τοιοῦτον δὲ ἐν μὲν
τῇ κάτω ὑποστάσει, οὖρον καλεῖται. ἐν δὲ σαρκὶ, ἱδρώς. ἄμφω
δ' δὲ ἁλμυρὰ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Διὰ τί τὰ ἄνω ἱδροῦσι
μᾶλλον τῶν κάτω. πότερον τὸ θερμὸν ἄνω, καὶ ἀνέρχεται καὶ
3 ἔστιν ἄνω, τοῦτο δὲ ἄνω φέρει τὸ ὑγρόν; ἢ ὅτι πνεῦμα ποιεῖ τὸν
ἱδρῶτα. τοῦτο δὲ ἐν τοῖς ἄνω. ἢ διότι ἄπεπτον ὑγρὸν ὁ ἱδρὼς
ε' ἐστι. τοιοῦτο δὲ ἐν τοῖς ἄνω. ἡ γὰρ κρᾶσις ἄνω. Διὰ τί τὰς χεῖ-
ρας γυμναζομένοις μᾶλλον ἱδρὼς γίνεται, ἐὰν τὰ ἄλλα ὁμοιο
σχημονῶμεν; ἢ διότι ἰσχύομεν μάλιστα τούτῳ τῷ τόπῳ. τούτῳ
γὰρ τὸ πνεῦμα κατέχομεν. εἶτα καὶ τῇ τριβομένῃ συμπονοῦμεν
μᾶλλον; ἢ ὅταν ἄλλο μέρος τρίβωμεν. τῇ γὰρ καθέξει τοῦ πνεύ
ϛ' ματος, καὶ τριβόμενοι γυμναζόμεθα καὶ τρίβοντες. Διὰ τί ὁ
4 ἱδρὼς ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἢ οὐκ ὄζει, ἢ ἧττον τοῦ ἐκ τοῦ σώματος;

ἢ ὅτι εὔπνους ὁ τῆς κεφαλῆς τόπος. δηλοῖ δὲ μανὸς ὤν, τῇ τῶν τρι
χῶν ἐκφύσει. δυσώδεις δὲ οἱ τόποι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς γίνεται, ὅσα
ζ' μὴ εὔπνοα. Διὰ τί οἱ γυμναζόμενοι ἐὰν διαναπαυσάμενοι
παλαίωσιν, μᾶλλον ἱδροῦσιν, ἢ ἐὰν συνεχῶς; ἢ διὰ τὸ ἀθροίζε-
σθαι διαναπαυομένων. ἔπειτα τοῦτον τὸν ἱδρῶτα, ἐξάγει ὕστερον
η' ἡ πάλη. ἡ δὲ συνεχής, ἀναξηραίνει ὥσπερ ὁ ἥλιος. Διὰ τί
μᾶλλον ἱδροῦσιν, ὅταν μὴ διὰ πολλοῦ χρόνου χρῶνται ταῖς ἀνι
» δρώσεσιν, ἢ διότι οἱ ἱδρῶτες γίνονται οὐ μόνον δι' ὑγρότητα, ἀλ 1
» λὰ καὶ διὰ τὸ τοὺς πόρους ἀνεῷχθαι μᾶλλον, καὶ ἀραιὰ τὰ σώμα-
τα εἶναι. τοῖς μὲν οὖν μὴ χρωμένοις, συμμεμύκασιν οἱ πόροι. τοῖς
θ' χρωμένοις δ' ἀνεστόμωνται. Διὰ τί τοῦ ἡλίου μᾶλλον θερμαί
νοντος τοὺς γυμνοὺς ἢ τοὺς ἀμπεχομένους, ἱδροῦσι μᾶλλον οἱ ἀμ
πεχόμενοι. πότερον, ὅτι τοὺς πόρους συμμύειν ποιεῖ ἐκκαίων ὁ
ἥλιος, ἢ διότι τὰς ἀτμίδας ξηραίνει. ἀμπεχομένοις δέ, ταῦτα ἧτ
ι' τον συμβαίνει. Διὰ τί ἱδροῦσι μάλιστα τὰ πρόσωπα, ἢ ὅσα
» ἀραιὰ καὶ ὑγρὰ μάλιστα. διὰ δὲ τούτων ὁ ἱδρὼς διαπορεύεται. 2
» δοκεῖ δὲ πηγὴ εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ ὑγροῦ. διὸ καὶ αἱ τρίχες, διὰ τὸ πο-
λὺ ὑγρόν. ὁ δὲ τόπος, ἀραιὸς καὶ ἰσχνός. δίεισιν ἄρα κατὰ φύ-
ια' σιν. Διὰ τί οὔτ' ἀθρόου ὄντος τοῦ πυρὸς μᾶλλον ἱδροῦσιν, οὔτ'
ἐλάττονος ἀεί. ἀλλὰ πλείονος ἐπιφερομένου. οἱ τε ἐν τοῖς πυρια
» τηρίοις, ἱδροῦσι μᾶλλον, ἢ εὐθὺς εἰ εἴη τοσοῦτον; ἢ ὅτι τὸ σύμ-
» μετρον ἕκαστον ἐργάζεται. οὐκοῦν εἰ τοσοῦτον ποιεῖ τὸ πλεῖον, οὐ
» ποιήσει πλεῖον ἢ μᾶλλον τοὐναντίον. ὅτι γὰρ σύμμετρον εἶναι, ἐργά
» ζεται τὸ ἔργον. διὰ μὲν οὖν τοῦτο, οὐχὶ πρὸς πλεῖον μᾶλλον ἱδροῦ 3
» σι. διὰ δὲ τὸ πρὸς ἕκαστον ἄλλην εἶναι συμμετρίαν, καὶ τὸ πεποιηκὸς
» μηκέτι ποιεῖν, προστιθεμένου μᾶλλον. οὐ γὰρ ταὐτὸ προοδο-
ποιεῖται εἰς ἕκαστον, καὶ ὧδὶ τελείως ἔχειν παρασκευάζει. καὶ ἤδη
τοῦτο ἐργάζεται. ἀλλ' ἕτερον. τὸ μὲν οὖν ὀλίγον μᾶλλον ἢ πολύ,
προωδοποίησε καὶ παρεσκεύασε τὸ σῶμα πρὸς τὸ ἱδροῦν. ἄλ-
λης δὲ δεῖ συμμετρίας καὶ πλείονος πρὸς τὸ ποιῆσαι. τοῦτο δὲ
ιβ' οὐκέτι ποιεῖ ὃ πεποίηκεν. ἀλλὰ μετ' αὐτὸ ὕστερον, ἄλλο τῆς συμ
μετρίας γινόμενον. Διὰ τί ἀπεστλεγγισμένοις μᾶλλον ῥεῖ 4

ὁ ἱδρὼς, ἢ ἐῶσιν ἐπιμεῖναι. πότερον διὰ τὸ καταψύχεσθαι ὑ-
πὸ τοῦ ἔξω, ἢ ὅτι ὥσπερ πῶμα γίνεται ὁ ἔξω ἱδρὼς ἐπὶ τοῖς πό-
ιγ' ροις. ὥστε κωλύει τὴν ἔσωθεν τὴν ὁρμήν. Διὰ τί τὸ πήγανον
» δυσώδεις τοὺς ἱδρῶτας ποιεῖ, καὶ ἔνια τῶν μύρων. ἢ ὅτι ὢν ἐν τῇ
» ὀσμῇ βαρύτης ἔνι, ταῦτα κεραννύμενα ταῖς περιττωματικαῖς
ιδ' ὑγρότησι, κακωδεστέραν ποιεῖ τὴν ὀσμήν. Διὰ τί ἱδροῦμεν
τὰ νῶτα μᾶλλον, ἢ τὰ πρόσθεν, ἢ ὅτι ἐν μὲν τῷ πρόσθεν ἐστὶ τό-
1 πος ἐντὸς, εἰς ὃν ἀποχετεύεται τὸ ὑγρόν. ἐν δὲ τῷ ὄπισθεν, οὐκ
ἔστιν. ἀλλ' ἔξω τὴν ἔκκρισιν ἀναγκαῖον γίνεσθαι. τὸ δ' αὐτό ἐστιν
αἴτιον, καὶ ὅτι τὴν κοιλίαν ἧττον ἱδροῦμεν, ἢ ὅτι τὸ στῆθος. ἔτι
δὲ ὅτι μᾶλλον διαφυλακτικόν ἐστι τοῦ ἱδρῶτος τὰ νῶτα καὶ τὰ
ὄπισθεν ἢ τὰ πρόσθεν, διὰ τὸ μᾶλλον τὰ ἔμπροσθεν ἀποψύχε-
σθαι. ὅπερ ἐστὶν αἴτιον, καὶ τοῦ τὰς μασχάλας ἱδροῦν τάχιστα
καὶ μάλιστα. ἥκιστα γὰρ ψύχονται. ἔτι δὲ σαρκωδέστερά ἐστι τὰ πε-
ρὶ τὸν νῶτον τῶν ἔμπροσθεν. ὥστε ὑγρότερα. πλείων δὲ ὑγρό-
2 της ἐστὶν ἐν τοῖς ὄπισθεν. ὁ γὰρ μυελὸς κατὰ τὴν ῥάχιν ὢν, ὑ-
ιε' γρασίαν πολλὴν παρέχει. Διὰ τί ἐφ' ἃ κατακείμεθα οὐχ
ἱδροῦμεν. ἢ ὅτι θερμὸς ὢν ὁ τόπος ᾧ ἁπτόμεθα, κωλύει διιέ-
ναι τὸν ἱδρῶτα. ἀναξηραίνει γὰρ αὐτό. ἔτι δὲ θλίβεται. θλιβόμε-
νον δὲ διαχεῖται τὸ αἷμα. οὗ συμβαίνοντος καταψύχεται μᾶλ-
λον. σημεῖον δὲ ἡ νάρκη. κατάψυξίς τε γάρ ἐστι τὸ πάθος, καὶ
ις' γίνεται ἐκθλίψεως ἢ πληγῆς. Διὰ τί οἱ καθεύδοντες μᾶλλον
ἱδροῦσιν. ἢ διὰ τὴν ἀντιπερίστασιν ἀθροισθὲν γὰρ τὸ θερμὸν ἐν-
3 τὸς, ἐξελαύνει τὸ ὑγρόν. Διὰ τί τὸ πρόσωπον μάλιστα ἱδροῦ-
ιζ' σιν ἀσαρκότερον ὄν; ἢ ὅτι εὐΐδρωτα μὲν, ὅσα ὕφυγρα καὶ ἀραιά.
ἡ δὲ κεφαλὴ τοιαύτη. ὑγρότητα γὰρ οἰκείαν ἔχει πλείστην. δη-
λοῦσι δὲ αἱ φλέβες τείνουσαι ἐντεῦθεν. καὶ κατάρροι ἐξ αὐ-
τῆς. καὶ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρός. καὶ οἱ πόροι πολλοί. σημεῖον δὲ
αἱ τρίχες. ὅτι πολλοὶ οἱ πόροι εἰσὶ, περαίνοντες ἔξω. οὔκουν ἐκ
τῶν κάτω ὁ ἱδρὼς, ἀλλ' ἐκ τῆς κεφαλῆς γίνεται. διὸ ἱδροῦσι καὶ
ιη' πρῶτον καὶ μάλιστα τὸ μέτωπον. ὑπόκειται γὰρ πρῶτον. τὸ δ' ὑγρὸν,
4 κάτω ῥεῖ, ἀλλ' οὐκ ἄνω. Διὰ τί οἱ ἱδροῦντες ἐὰν ψυχθῶσιν ἢ

ὕδατι ἢ πνεύματι, ναυτιῶσι. πότερον τὸ ὑγρὸν ψυχθὲν ἔστη
ἀθρόον ἔμπροσθεν οὐκ ἠρεμοῦν διὰ τὸ ῥεῖν, ἢ καὶ τὸ πνεῦμα
ἰδίον ἔξω γινόμενον ἱδρὼς διὰ τὴν ψύξιν, τοῦτο ἔσω ψυχθὲν
πρὶν ἐξελθεῖν, ὑγρὸν ἐγένετο. καὶ περιττὸν ποιεῖ τὴν ναυτίαν.
ιθʹ Διὰ τί ποτε ἐκ τῶν ποδῶν καὶ τῆς κεφαλῆς, μάλιστα ἱδρῶ-
τες γίνονται θερμαινομένων; ἢ ὅτι τὸ θερμαινόμενον ἐφέλ-
κει ἐφ' ἑαυτὸ τὸ ὑγρόν. τὸ δὲ ὑγρὸν οὐκ ἔχει ὅπῃ καταναλίσκη-
ται, διὰ τὸ εἶναι τοὺς τόπους τούτους ὀστώδεις. ἐκπίπτει οὖν ἔξω. 1
κʹ Διὰ τί οἱ πονοῦντες ὅτε παύσονται ἱδροῦσιν. ἔδει γὰρ εἴ-
περ ὁ πόνος αἴτιος, ὅταν πονῶσι. πότερον ὅτι πονοῦντος
μὲν, ὑπὸ πνεύματος αἱ φλέβες ἐμφυσώμεναι, τοὺς πόρους
συμμεμυκέναι ποιοῦσι. παυσαμένων δὲ, συνίζουσιν. ὥστε δι'
εὐρυτέρων γινομένων τῶν πόρων, ῥᾷον διέρχεται τὸ ὑγρόν. ἢ
ὅτι πονούντων μὲν, ἀποκρίνει ἡ κίνησις ἐκ τοῦ συμπεφυκότος
ὑγροῦ πνεῦμα, καὶ διὰ θερμότητα τὴν ἀπὸ τῆς κινήσεως, γί-
νεται τὸ ὑγρὸν πνεῦμα ὑπὸ πολλῆς. ὅταν δὲ παύσηται πονῶν, 2
ἅμα καὶ ἡ θερμότης λήγει. καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος πυκνουμέ-
καʹ νου ὑγρότης γίνεται ὁ καλούμενος ἱδρώς. Πότερον δεῖ
μᾶλλον τοῦ θέρους παρασκευάζειν τὸ ἱδροῦν, ἢ τοῦ χειμῶνος, ἢ
ὅτι μᾶλλον ὑγροὶ καὶ χαλεπώτεροι αὐτοὶ ἐπιμελείας γίνοιν-
τ' ἄν. ὥστε τοῦ χειμῶνος ἂν δέῃ, μᾶλλον ἢ μεγάλη ἡ μετα-
βολή, καὶ τὰ περιττώματα οὐ συνεκπέττεται. πάλιν, ψυχθέν-
τος ἔτι παρὰ φύσιν τοῦ χειμῶνος. δῆλον ἄρα, ὅτι τοῦ θέρους
μᾶλλον. καὶ γὰρ τὰ ὑγρὰ σήπεται μᾶλλον ἅπαντα τοῦ θέρους. 3
διὸ τότε δεῖ ἀπαντλεῖν. διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι πάντες
κβʹ οὕτως ἔλεγον. Διὰ τί ἀεὶ τοῦ σώματος ῥέοντος, καὶ τῆς
ἀπορροῆς γινομένης ἐκ τῶν περιττωμάτων, οὐ κουφίζεται τὸ
σῶμα, ἐὰν μὴ ἀφιδρώσῃ, ἢ ὅτι ἐλάττων ἔκκρισις. ὅταν γὰρ
ἐξ ὑγροῦ μεταβάλλῃ εἰς ἀέρα, πλεῖον γίνεται ἐξ ἐλάττονος.
τὸ γὰρ ὑγρὸν διακρινόμενον, πλεῖον. ὥστε πλείονι χρόνῳ ἡ
ἔκκρισις, διὰ δὲ τοῦτο, καὶ ὅτι δι' ἐλαττόνων πόρων ἡ ἔκκρισίς
ἐστιν. ἔτι τὸ γλίσχρον καὶ τὸ κολλῶδες, μετὰ μὲν τοῦ ὑγροῦ, 4

ἐκκρίνεται διὰ τὴν κατάμιξιν. μετὰ δὲ τοῦ πνεύματος, ἀδυνα
τεῖ. μάλιστα δὲ τοῦτ' ἐστὶ τὸ λυποῦν. διὸ καὶ οἱ ἔμετοι τοὺς ἱδρῶ
τας κουφίζουσι μᾶλλον. ὅτι συνεξάγουσι τοῦτο, ἅτε παχύτε
ροι καὶ σωματωδέστεροι ὄντες. καὶ ὅτι τῇ μὲν σαρκὶ πόρρω ὁ
τόπος οὗτος, ἐν ᾧ τὸ γλίσχρον καὶ τὸ κολλῶδες, ὥστε ἔργον
μεταστῆναι. τῇ δὲ κοιλίᾳ ἐγγύς, ἡ γὰρ ἐν αὐτῇ ἐγγίνεται ἡ πλη
κγ' σίον. διὸ καὶ δυσεξάγωγον ἄλλως. Διὰ τί ἧττον ἱδροῦσιν
1 ἐν αὐτῷ τῷ πονεῖν, ἢ ἀνέντες. ἢ ὅτι πονοῦντες μέν, ποιοῦσι.
πεπαυκότες δέ, πεπονήκασιν. εἰκότως οὖν ἐκκρίνεται πλέον,
ὅτε μὲν γὰρ γίνεται, ὅτε δὲ ἔστιν. ἢ ὅτι πονούντων μέν, συγκλείον
ται τῆς σαρκὸς οἱ πόροι διὰ τὴν κάθεξιν τοῦ πνεύματος. ὅταν
δ' ἀνῶσιν, ἀνοίγονται. διὸ καὶ τὸ πνεῦμα κατέχοντες, ἧττον
κδ' ἱδροῦσι. Διὰ τί ὅταν ἀποσχάζωμεν, ὁ ἱδρὼς οὐ πλείων. καὶ
ὅταν ἐν κινήσει ᾖ τὸ σῶμα, ἀλλ' ὅταν παύσωνται. ἢ ὅτι τότε μέν,
ὥσπερ ἀπὸ τῆς χειρὸς ἢ ἄλλου τινός ἐστιν, ὕδωρ ῥέον ἀποφρά
2 ξαι πανταχόθεν συναθροιζόμενον. ὅταν δὲ ἀφεθῇ, πλέον ἢ ὅ-
σον ἐξ ἀρχῆς. ὡς δὲ ἀπὸ τῆς χειρὸς, οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ πνεύ
ματός ἐστιν ἀποληφθῆναι, ὥσπερ ἐν τῇ κλεψύδρᾳ, καὶ πάλιν
πρὸς τὴν κίνησιν. ἀπολαμβάνει γὰρ αὐτός. ὁμοίως οὖν πολ-
λῆς κινήσεως οὔσης τὸ πνεῦμα ἐναπολαμβάνεται διὸ καὶ αἱ
φλέβες διατείνονται τοῦ ὑγροῦ οὐ δυναμένου ἐξιέναι. ἀπολαμ
βανόμενον δὲ ἀθρόον τὸ ὑγρὸν ὅταν ἀνεθῇ τὸ πνεῦμα, ἀθρόον
κε' ἐξέρχεται. Διὰ τί ὅταν πίωσιν, ἧττον ἱδροῦσιν οἱ ἐπιφάγον
3 τες. ἢ διότι τὰ σιτία ἐπισπᾶται τὴν ὑγρότητα, καθάπερεὶ
σπόγγος ἐμπεσών. ἔστι δὲ κωλῦσαι τὴν ὁρμὴν οὐ μικρὸν μέρος,
ὥσπερ ἐν τοῖς ῥεύμασι τὸ ἐπιλαβεῖν τοὺς πόρους προσενεγκάμε
κς' νον τὴν ἀποφλώ. Διὰ τί οἱ ἀγωνιῶντες ἱδροῦσι τοὺς πόδας,
τὸ δὲ πρόσωπον οὔ. μᾶλλον γὰρ εὔλογον ὅταν πᾶν ἱδρώσῃ τὸ
σῶμα, τότε μᾶλλον καὶ τοὺς πόδας. ψυχρότατος γὰρ ὁ τόπος.
διό, καὶ ἥκιστα ἱδροῦσι. καὶ οἱ ἰατροὶ ἐν ταῖς ἀρρωστίαις μάλιστα πε
ριστέλλειν τοὺς πόδας παραγγέλλουσιν ὅτι εὔψυκτοί εἰσιν ὥστε
4 ἀρχὴν ῥᾳδίως ῥίγους ποιοῦσι καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι. ἢ ὅτι καὶ

ἡ ἀγωνία ἐστὶ θερμότητός τις μετάστασις, ὥσπερ ἐν τῷ φόβῳ ἐκ
τῶν ἄνω τόπων εἰς τοὺς κάτω. διὸ καὶ αἱ κοιλίαι λύονται τῶν
φοβουμένων. ἀλλ' αὔξησις θερμοῦ ὥσπερ ἐν τῷ θυμῷ. καὶ γὰρ
ὁ θυμὸς ζέσις τοῦ θερμοῦ ἐστι τοῦ περὶ τὴν καρδίαν. καὶ ὁ ἀγω-
νιῶν οὐ διὰ φόβον καὶ διὰ ψύξιν πάσχει, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον.
κζ' Διὰ τί τὸ πρόσωπον ἐξέρυθροι γίνονται, οὐχ ἱδροῦσι δὲ, ἢ διὰ
τὸ μᾶλλον θερμαίνεσθαι. ὥστε τὸ μὲν ἐν τῷ προσώπῳ ὑγρὸν, ξη-
ραίνει ἡ θερμότης ὀλίγον πολάζουσα. τὸ δὲ ἐν τοῖς ποσὶ, συντήκει, 1
διὰ τὸ ἐλάττω μὲν εἶναι, πλείω δὲ τοῦ ἐμφύτου καὶ προϋπαρχούσης.
κη' Διὰ τί καθεύδοντες ἱδροῦσι μᾶλλον ἢ ἐγρηγορότες. ἢ ὅτι ἔ-
σωθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἱδρῶτος. θερμότερα δὲ τὰ ἐντός. ὥστε καὶ
ἐκκρίνει διαχέουσα ἡ ἐντὸς θερμότης, τὸ ἐντὸς ὑγρόν. ὥστε ἀεὶ
ἔοικεν ἀπορρεῖν τι τοῦ σώματος. ἀλλὰ διὰ τὸ μηθὲν εἶναι, πρὸς ὃ
προσπίπτον ἀλισθήσεται, λανθάνει. σημεῖον δὲ. τὰ γὰρ κοῖλα τοῦ
κθ' σώματος, ἀεὶ ἱδροῖ. Διὰ τί ἐν τοῖς πυριατηρείοις μᾶλλον ἱδροῦ-
σιν, ἢ ὅταν ᾖ ψῦχος, ἢ ὅτι τὸ θερμὸν οὐ βαδίζει ἔξω, διὰ τὴν τοῦ 2
ψύχους περίστασιν. κωλύεται γὰρ ὑπὸ τούτου, ἀλλ' ἐντὸς κα-
τειλούμενον καὶ μένον διαλύει τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρὰ, καὶ ἱδρῶτα
λ' ποιεῖ ἐξ αὐτῶν. Διὰ τί ὠφελιμώτερός ἐστιν ὁ ἱδρὼς, κἂν ἐλατ-
» τον ἐπέλθῃ ὁ γυμνοῦ τροχάζοντος γινόμενος, ἢ ὁ ἐν ἱματίῳ, ἢ τὸ
» μὲν πονεῖν τοῦ μὴ πονεῖν βέλτιόν ἐστι καθόλου. καὶ ὁ ἱδρὼς ὁ με-
τὰ πόνου, τοῦ ἧττον βελτίων. μᾶλλον δ' ἐστὶ μετὰ πόνου, ὁ γυμνοῦ
τροχάζοντος γινόμενος. ἐὰν γὰρ μὴ πολλῇ συντονίᾳ τροχάσῃ, οὐ
δύναται ἱδρῶσαι γυμνὸς ὤν. ἐν ἱματίῳ γὰρ κἂν πάνυ μετρίως 3
τροχάσῃ, ταχὺ ἱδροῖ, διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀλέαν. καὶ εὐχρού-
» στεροι δὲ γίνονται οἱ γυμνοὶ τρέχοντες τοῦ θέρους τῶν ἐν ἱματίοις. ὅτι
» ὥσπερ ἅπαντες οἱ ἐν τοῖς εὐπνουστέροις τόποις οἰκοῦντες, εὐ-
χρούστεροί εἰσι τῶν ἐν τοῖς καταπεπνιγμένοις οἰκούντων, οὕτω
καὶ αὐτὸς αὑτοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ὥσπερ ἐν εὐπνοίᾳ ᾖ, τότε εὐ-
χρούστερός ἐστιν. ἢ ὅταν καταπεπνιγμένος ᾖ καὶ περιεχόμενος ὑ-
πό τινος ἀλέας πολλῆς, ὃ συμβαίνει μᾶλλον τῷ ἐν ἱματίῳ τρέ-
χοντι. ταῦτα δὲ καὶ οἱ πολὺν χρόνον καθεύδοντες, εὐχρούστεροι 4

εἰσι, τὸν μέγιστον χρόνον καθεύδοντες. καταπέπνικται γὰρ καὶ ὁ κα-
λα' θεύδων. Διὰ τί οἱ ἀγωνιῶντες ἱδροῦσι τοὺς πόδας, τὸ δὲ πρό-
σωπον οὔ, ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ ἱδρούντων ἡμῶν μάλιστα μὲν τὸ πρόσω-
πον, ἥκιστα δὲ τοὺς πόδας, ἢ ὅτι ἡ ἀγωνία, φόβος τίς ἐστι πρὸς ἀρ-
χὴν ἔργου, ὁ δὲ φόβος, κατάψυξις τῶν ἄνω. διὸ καὶ ὠχριῶσι τὰ
πρόσωπα οἱ ἀγωνιῶντες. κινοῦντες δὲ καὶ σκαίρουσι τοῖς ποσί.
ποιοῦσι γὰρ τοῦτο οἱ ἀγωνιῶντες. καὶ καθάπερ γυμνάζονται. διὸ
1 εἰκότως ἱδροῦσι ταῦτα, οἷς πονοῦσι, καὶ τρίβουσι δὲ τὰς χεῖρας, καὶ
συγκαθιᾶσι, καὶ ἐκτείνονται καὶ ἐξάλλονται, καὶ οὐδέποτε ἠρεμοῦσιν.
ὁρμητικοὶ γάρ εἰσι πρὸς τὸ ἔργον διὰ τὸ θερμὸν αὐτῶν ἠθροῖσθαι,
εἰς τὸν περὶ τὸ στῆθος τόπον, ὄντα εὐσωματωδέστερον ὅθεν παντὸς
διάττοντος αὐτοῦ τε καὶ τοῦ αἵματος, συμβαίνει ποικίλην καὶ πυ-
κνὴν γίνεσθαι κίνησιν. μάλιστα δὲ ἱδροῦσι τοὺς πόδας, ὅτι οὗτοι μὲν
συνεχῶς πονοῦσι. τὰ δὲ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος ἀναπαύσεως
λβ' τυγχάνει, ταῖς τῶν σχημάτων καὶ κινήσεων μεταβολαῖς. Διὰ τί
2 ἐν τοῖς πυριατηρίοις οὐδὲ ἀθρόου τοῦ πυρὸς ὄντος, μᾶλλον ἱ-
δροῦσιν. οὔτ᾽ ἐλάττονος ἀεὶ γινομένου, ἀλλὰ πλείονος. ἐπει-
σφερομένου γὰρ τὰ πυριατήρια μᾶλλον ἱδροῦσιν, ἢ εἴπερ εὐθὺς
ἐξ ἀρχῆς τοσοῦτον ἦν τὸ πῦρ. ἢ τὸ μὲν πολὺ ἐκ πρώτης ξηραί-
λαμβάνον τὴν ἐπιπολῆς σάρκα, καὶ δέρμα καίει καὶ ὀστρακοῖ. γι-
νομένη δὲ τοιαύτη, τέγγει τοὺς ἱδρῶτας. τὸ δὲ ὀλίγον μᾶλλον τὴν
σάρκα ἀνίησιν, αὐτήν τε ἀραιοῖ καὶ τὰ ἐντὸς, καθάπερ ὀργά-
ζει πρὸς τὴν διάκρισιν καὶ ἐξαγωγήν. οὕτω δ᾽ ἐχούσης αὐτῆς,
3 ἐπεισενεχθὲν πλέον πῦρ, καὶ εἰσδυόμενον εἰς βάθος τῆς σαρ-
κὸς δι᾽ ἀραιότητα, ἐξατμίζει τε τὰ προμαλαχθέντα ὑγρὰ,
καὶ τὰ λεπτὰ αὐτῶν ἀποκρῖνον, ἐξάγει μετὰ τοῦ πνεύματος.
λδ' Πότερον δεῖ μᾶλλον τοῦ θέρους προσαναγκάζειν τὸ ἱδροῦν, ἢ τοῦ
χειμῶνος, τοῦ μὲν χειμῶνος συνειλλόμενον ἐντὸς τὸ θερμὸν ἐκ-
πέπτει καὶ πνευματοῖ ἐν ἡμῖν ὑγρά. διὸ πάντων αὐτῶν ἢ τῶν
πλείστων ἀναλισκομένων, οὐδὲν δεῖται συγγενοῦς ἀποκρί-
σεως. τοῦ θέρους δι᾽ ἀραιᾶς τῆς σαρκὸς ἐκπίπτοντος τοῦ θερμοῦ,
4 ἧττον πέττεται τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρά. διὸ δεῖται ἀπαντλήσεως. ἐμ-

» μείναντα γὰρ διὰ τὴν ὥραν, σήπεται καὶ νοσοποιεῖ. σήπεται γὰρ
» πᾶν τὸ σηπόμενον, ὑπ' ἀλλοτρίου θερμοῦ. ἀπὸ δὲ τοῦ οἰκείου
πέττεται. ἐν μὲν οὖν τῷ θέρει τὸ ἀλλότριον ἰσχύει. διὸ σήπεται μᾶλ
λον ἐν αὐτῷ. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τὸ οἰκεῖον. διὸ οὐ σήπει ὁ χειμών.
λδ' Διὰ τί τῶν ἱδρώτων γινομένων ἀπὸ τῆς ἐντὸς θερμασίας,
ἢ ἀπὸ τῆς ἐκτὸς περιπιπτούσης, πρὸς ἐνίων ἱδρώτων φρίττο
μεν. ἢ διότι ἀπὸ μὲν τῆς ἐντὸς θερμασίας ὅταν ἐκπίπτωσιν ἐκ
πολλοῦ τόπου εἰς ὀλίγον, συστελλομένοις πρὸς τὴν περιοχὴν 1
παντελῶς τοῦ θερμοῦ περιόδους ἀποφράττουσιν. εἶτα ἡ φρί
κη ἐγγίνεται, ἔτι τῆς σαρκὸς παντελῶς διαβρόχου γινομένης καὶ
τοῦ θερμοῦ ὑπεξιόντος. ἡ δὲ ἐκτὸς θερμασία περιπίπτουσα, ἀραιοῖ
τοὺς χρῶτας πρῶτον. εἶτα τὸ ἐντὸς τῆς φύσεως θερμὸν ἀποκρινά-
λε' μενον τὴν φρίκην ἐποίησεν. Διὰ τί τῶν ἱδρώτων οἱ θερμοὶ κρί
νονται βελτίους εἶναι τῶν ψυχρῶν, ἢ ὅτι πᾶς μὲν ἱδρὼς, περιττώ-
ματός τινος ἔκκρισίς ἐστιν. εἰκὸς δὲ τὸ μὲν ὀλίγον περίττωμα ἐκ
θερμαίνεσθαι. τὸ δὲ πλεῖον, μὴ ὁμοίως. ὥστε ὁ ψυχρὸς ἱδρὼς, »
πολλοῦ περιττώματος ἂν εἴη σημεῖον. διὸ καὶ μακροτέρας τὰς
λϛ' νόσους ποιεῖ. Διὰ τί τῶν ἱδρώτων διαθερμασίᾳ γινομένων
πρὸς τὸ πολὺ πῦρ ἧττον ἱδροῦμεν. ἢ διότι ἤτοι σφόδρα θερμαι
νομένου τοῦ σώματος, εἰς πνεύματα ὑγρὰ διαλύεται. ἢ ἐκπίπτον
τος τοῦ ὑγροῦ καὶ ταχὺ ξηραινομένου, τὴν αἴσθησιν οὐ λαμβά
λζ' νομεν. Διὰ τί τοῦ ἡλίου μᾶλλον θερμαίνοντος, ἐὰν μηδὲν πε-
ρίβλημα ἔχωμεν, ἱδρῶτες γίνονται τοῖς ἱματίοις περιστελλομέ
λη' νοις, καὶ περὶ τοῦτον ταυτὰ δρῶμεν τῷ προτέρῳ. Διὰ τί τῶν 3
ὀξέων κινήσεων μᾶλλον θερμαίνειν δοκουσῶν, τῶν δὲ νωθρῶν ἧτ
τον, αἱ πρὸς τὸ σιμὸν πορεῖαι νωθρότεραι οὖσαι, ἱδρῶτάς τε
μᾶλλον ἐκκρίνουσι. καὶ τὸ πνεῦμα προΐστωσιν ὡς θερμαίνουσαι
μᾶλλον τῶν καταντῶν. ἢ ὅτι τοῖς βαρέσιν εἰς τὸ κάτω φέρεσθαι
κατὰ φύσιν ἐστίν. εἰς δὲ τὸ ἄνω παρὰ φύσιν. ἡ οὖν τοῦ θερμοῦ φύσις ἡ
φέρουσα ἡμᾶς, πρὸς μὲν τὰ καταντη οὐθὲν συμπονεῖ. πρὸς δὲ
τὰ σιμὰ φορτίζουσα διατελεῖ. ὥστε διὰ μὲν τὴν τοιαύτην κίνη-
σιν ἐκθερμαίνεται. καὶ μᾶλλον τοὺς ἱδρῶτας ἐκκρίνει. καὶ τὸ πνεῦμα 4

προσίστησιν. συμβάλλεται δέ τι ἐν ταῖς πορείαις καὶ ἡ τοῦ σώμα-
τος σύγκαμψις, πρὸς τὸ μὴ εὐθυπορεῖν τὸ πνεῦμα περιϊστᾶ-
λθ' σα. Διὰ τί τῶν ἱδρώτων γινομένων, ὅσῳ ἂν ἐπιβάλλη-
ταί τις μᾶλλον, οὐχ οἱ πλεῖστα τῶν ἱματίων ἐπιβαλλόμενοι
ἱδροῦσι. καὶ περὶ τούτων, ταυτὰ ἀποροῦμεν τῷ ἐπάνω.
μ' Διὰ τί τῶν σωμάτων ξηροτέρων ὄντων τοῦ θέρους, ἢ τοῦ χει-
μῶνος, ἱδρωτικωτέρως διακείμεθα τοῦ θέρους. ἢ ὅτι τοῦ μὲν
1 θέρους ἀραιῶν τῶν σωμάτων ὄντων, τὸ τῆς φύσεως θερμὸν
οὐ πολὺ κατέχεται. διαλύει οὖν τὰ ὑγρὰ εἰς πνεῦμα. τοῦ
δὲ χειμῶνος πεπυκνωμένων ἐκτὸς τῶν σωμάτων, πολὺ κα-
τειλημμένον τὸ τῆς φύσεως θερμὸν, εἰς πνεῦμα οὐ διαλύει
τὸ ὑγρόν. ἔτι δὲ καὶ τοῦ μὲν θέρους πολὺ προσφερόμεθα τὸ
μα' ὑγρόν. τοῦ χειμῶνος δὲ τοὐναντίον. Διὰ τί οἱ ἀπὸ τοῦ
αὐτομάτου γινόμενοι τοῖς ὑγιαίνουσιν ἱδρῶτες, φαυλότε-
ροι δοκοῦσιν εἶναι τῶν ἀπὸ τῶν πόνων. ἢ ὅτι οἱ μὲν πόνοι ἀ-
2 παντλοῦντες ἀεὶ τὸ περιττεῦον ὑγρὸν, ξηροτέραν τὴν σάρ-
κα παρασκευάζουσιν, ὥστε ταῖς κοιλίαις τῶν πόρων ὑγιεινὰς
εἶναι. καὶ τῇ τοῦ θερμοῦ κινήσει, μηδεμίαν ἔμφραξιν γίνε-
σθαι. οἱ δ' αὐτόματοι μὲν προσαπεργαζόμενοι ἱδρῶτες, γινό-
μενοι δ' ἐξ ἀνάγκης, ὅταν ἀπὸ πλείονος ὑγρασίας συγχεο-
μένων τῶν τῆς φύσεως πόρων τὰ θερμὰ μὴ παντελῶς κα-
ταλαμβάνηται. ἀλλ' ἔτι ἐν ἀρχῇ μάχεσθαι καὶ ἐκκρίνειν αὐτὰ
δύνηται, εὐλόγως νόσου σημεῖα φαίνεται. τότε γὰρ ἀπὸ
3 πλείονος ὑγρασίας ἢ τοῦ συμμέτρου κατὰ φύσιν ψύχεται.
ἥτε σὰρξ δίομβρος γινομένη τὴν κακίστην πρὸς ὑγείαν διά-
μβ' θεσιν λαμβάνει. Διὰ τί τοῦ χειμῶνος ἱδρῶτες ἧσ-
σον γίνονται, καὶ ἡμᾶς οὐχ ὁμοίως παρασκευάζειν βουλό-
μεθα, ὑγροτέρων ὄντων τῶν σωμάτων τοῦ χειμῶνος. ἢ ἧσ-
σον μὲν ἱδροῦμεν, ὅτι τὰ ὑγρὰ τοῦ χειμῶνος πέπηγε, καὶ συ-
νέστηκε σφόδρα, δυσλυτώτερα οὖν. οὐχ ἀπολαμβάνομεν
δὲ δεῖν ἱδρῶτα ποιεῖσθαι τοῦ χειμῶνος, διότι ἡ τοιαύτη διά-
4 θεσις ὑγιεινή. ὁ δὲ τοὺς ἱδρῶτας ἐμποιῶν, τήκει καὶ συγχεῖ τὴν

τὴν ἕξιν. ἔτι τε καὶ ἀραιοτέραν τοῦ προσήκοντος ἐμποιῶν, τό
τε αὐτὸς θερμὸν ἀποκρίνων, ἔλαττον ποιεῖ. ὥστε μὴ ὁμοίως
δύνασθαι τῷ περιέχοντι ψυχρῷ ἀντιτάττεσθαι, τό, τε ἐκτὸς
ὑγρὸν ῥᾳδιέστερον παρεμπεσεῖται τοῖς σώμασιν ἀραιῶν τῶν πό
ρων διὰ τὰς ἱδροποιίας.

1

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΟἸΝΟ-
ΠΟΣΊΑΣ ΚΑῚ ΜΈΘΗΣ.

α' ΙᾺ τί οἱ μεθύοντες θερμοῦ ὄντος τοῦ
οἴνου, δύσριγοί εἰσι, καὶ τάχιστα ἁλί-
σκονται ἀπὸ πλευρίτιδος καὶ τῶν τοιού
των, ἢ διότι πολὺ ὑγρὸν ἐὰν ψυχθῇ, πο 2
λὺ ψυχρὸν γίνεται. ὥστε κρατεῖν τῆς
φυσικῆς θερμότητος. γίνεται γὰρ ὅμοιον
ὥσπερ ἂν εἰ ἔξωθεν βεβρεγμένη εἴη ὑγρῷ
β' ψυχρῷ, οὕτως ἡ σὰρξ ἔνδοθεν. Διὰ τί οὐχ οἱ σφόδρα
μεθύοντες παροινοῦσιν, ἀλλ' οἱ ἀκροθώρακες μάλιστα. ἢ ὅ-
τι οὔθ' οὕτως ὀλίγον πεπώκασιν, ὥστε ὁμοίως ἔχειν τοῖς νήφου
σιν. οὔθ' οὕτω, ὥστε διαλύεσθαι. ὅπερ πάσχουσιν, οἱ πολὺ πε-
πωκότες. ἔτι οἱ μὲν νήφοντες μᾶλλον ὀρθῶς κρίνουσιν. οἱ 3
δὲ σφόδρα μεθύοντες, οὐδ' ἐγχειροῦσι κρίνειν. οἱ δὲ ἀκρο-
θώρακες, κρίνουσι μὲν, διὰ τὸ μὴ σφόδρα μεθύειν. κακῶς δὲ
διὰ τὸ μὴ νήφειν. καὶ ταχὺ τῶν μὲν, καταφρονοῦσιν. ὑπὸ τῶν
γ' δὲ, ὀλιγωρεῖσθαι δοκοῦσιν. Διὰ τί μᾶλλον κραιπαλῶ-
σιν οἱ ἀκρατέστερον πίνοντες, ἢ ὅλως ἄκρατον. πότερον διὰ
τὴν λεπτότητα ὁ κεκραμμένος μᾶλλον εἰσδύεται εἰς πλείους
τόπους καὶ στενωτέρους. ὁ δὲ ἄκρατος ἧττον, ὥστε δυσεξαγω-
γότερος ὁ κεκραμμένος. ἢ διότι ἐλάττω πίνουσι ἄκρατον, διὰ 4

τὸ μὴ δύνασθαι. καὶ ἀπεμοῦσι μᾶλλον. ἔτι δὲ συμπίπτει τὰ
πολλὰ θερμότερος ὢν καὶ αὐτὸς αὑτοῦ, ὁ δὲ ὑδαρὴς τοὐναν-
δ' τίον. Διὰ τί τῶν οἰνοφλύγων τὸ σπέρμα, οὐ γόνιμον ὡς
ἐπὶ τὸ πολύ. ἢ ὅτι ἡ κρᾶσις τοῦ σώματος διέφθαρται. τὰ δὲ ὑγρὰ
» σπέρματα οὐ γόνιμα. ἀλλὰ τὰ συνεστῶτα καὶ πάχος ἔχοντα.
ε' Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες τρέμουσι μᾶλλον, ὅσῳ ἂν ἀκρατέστερον
πίνωσιν. ἔστι δὲ ὁ μὲν οἶνος θερμαντικόν. ὁ δὲ τρόμος γίνεται
1 μάλιστα ἀπὸ ψυχροῦ. διὸ οἱ ῥιγῶντες μάλιστα τρέμουσι. πολ-
λοῖς δὲ ἤδη χρωμένοις μόνον ἀκράτῳ τροφῆς χάριν, τρόμοι ἰ-
σχυροὶ συνέβησαν. ὥστε ἀπορρίπτειν τοὺς φλοβολίτας, καὶ τῷ
θερμῷ ὕδατι λουόμενοι, ἀναισθήτως εἶχον. ἢ ὅτι γίνεται μὲν ὁ
τρόμος διὰ κατάψυξιν. γίνεται δὲ ἢ περιϊσταμένου αὐτόσε τοῦ
θερμοῦ διὰ τὸ ἐκτὸς ψῦχος ὑπὸ τοῦ χειμῶνος, ἢ σβεννυμένου
τοῦ κατὰ φύσιν θερμοῦ. σβεννυμένου μὲν τῷ ἐναντίῳ, ἢ διὰ
χρόνον ὑπὸ γήρως ἢ τοῦ ἀλλοτρίου θερμοῦ ὑπερβολῇ, ὃ συμ-
2 βαίνει τῷ ἐν τῷ ἡλίῳ ἢ πυρὶ καιομένῳ. συμβαίνει δὲ τοῦτο, καὶ
τοῖς τῷ ἀκράτῳ οἴνῳ χρωμένοις. ὢν γὰρ θερμός τις, ὅταν ὑ-
περτείνηται δυνάμει τῇ τοῦ σώματος οἰκείᾳ θερμότητι μιγνύ-
μενος ἀποσβέννυσιν αὐτό. σβεσθέντος δὲ καὶ ψυχθέντος τοῦ σώ-
ματος συμβαίνει τοὺς τρόμους γίνεσθαι. ἔστι δὲ καὶ πάντα τὰ εἰρη-
ς' μένα. Ἀναιρεθείσης δὲ τῆς ὕλης, ᾗ τὸ θερμὸν ἑκάστῳ τρέ-
φεται, συμβαίνει καὶ τὸ θερμὸν φθείρεσθαι. τοῦτο δὲ ἐπὶ τῶν ἀψύ-
χων, ὥσπερ τοῦ λύχνου ἐστὶ φανερόν. τοῦ γὰρ ἐλαίου ἀναλωθέντος
3 συμβαίνει σβέννυσθαι τὸ φῶς. ἐπὶ δὲ τῶν ἐμψύχων, τό, τε
γῆρας ταὐτὸ ποιεῖ τοῦτο, καὶ τῶν νόσων αἱ μακραὶ καὶ συν-
τηκτικαί. ἀναιρουμένης γὰρ ἢ λεπτυνομένης τῆς τοῦ θερμοῦ
» τροφῆς, ἐκλύειν αὐτὸ συμβαίνει. ὑγρῷ μὲν γὰρ τρέφεται τὸ
» θερμόν. τοῦτο δὲ οὐ τῷ τυχόντι, ἀλλὰ λείῳ καὶ πλείονι. διὸ
» τοῖς νοσοῦσι ταῖς εἰρημέναις νόσοις καὶ πρεσβυτέροις, φθειρο-
μένου τούτου καὶ ἀλλοιουμένου. δριμὺ γὰρ καὶ αὐχμηρὸν ἀντὶ
λείου καὶ λιπαροῦ γίνεται, συμβαίνει ἐκλείπειν αὐτό. σημεῖον δὲ
4 τῶν εἰρημένων ἐστίν, αἱ γινόμεναι βοήθειαι, τοῖς μαραίνουσι τὸν βίον

ἐκλείπουσιν. ὅτι γὰρ ἂν ἐπιστάξῃ τις αὐτοῖς τῶν τροφωδῶν ὑ-
γρῶν, περισυναφέρεσθαι συμβαίνει. τὸ δὲ ὀπτικὸν αὐτῶν, ὡς
τῇ τοῦ τοιούτου ἐκλείψει γινομένης τῆς διαλύσεως. ἔοικε δὲ
τοῖς ἀκρατοποτοῦσι τοῦτ' εἶναι αἴτιον. ὢν γὰρ θερμὸς ὁ οἶνος
μετὰ τῆς φύσει ὑπαρχούσης θερμότητος, μᾶλλον ἀναλίσκει
τὰ ἐν τῷ σώματι ὑπάρχοντα ἐφόδια τῷ οἰκείῳ θερμῷ. διὸ
συμβαίνει τοὺς μὲν, ἱδρωτικοὺς αὐτῶν γίνεσθαι, τοὺς δὲ, ῥευμα-
τικοὺς, τοὺς δὲ εἰς τὴν κοιλίαν. τά τε γὰρ λοιπὰ ὑγρὰ αὐτοῖς, 1
δριμέα ἐστί. καὶ τὰ εἰσιόντα δι' ἀσθένειαν τοῦ οἰκείου θερμοῦ,
ἁπαλὰ ὄντα οὐ παχύνεται. ἀσθενὲς δέ ἐστι τὸ θερμὸν, τῷ τὴν
ὕλην εἶναι τοιαύτην, ἐν ᾧ ἔτι σώζεται. καθάπερ τὸ καλάμινον
πῦρ. καὶ γὰρ τοῦτο διὰ τὴν τῆς ὕλης ἀσθένειαν, ἀσθενέστερόν ἐστι
ζʹ τοῦ ξυλίνου. Διὰ τί οἱ μεθύοντες θερμοῦ ὄντος τοῦ οἴ-
νου, δυσριγοί εἰσι, καὶ τάχιστα ὑπὸ πλευρίτιδος ἁλίσκον-
» ται, καὶ τῶν τοιούτων νόσων. ἢ ὅτι τὸ πολὺ ὑγρὸν ἐὰν ψυχθῇ,
» πολὺ ψυχρὸν γίνεται. ὥστε κρατεῖν τῆς φυσικῆς θερμότη- 2
τος. πάντα γὰρ τὰ ὑγρότερα, θερμότερά ἐστι τὴν φύσιν. σημεῖον
δέ. θερμαίνεται μὲν γὰρ τοῖς ἐκτός. ὑγραίνεται δὲ οὔ. εἰ δ' ἧτ-
τον ἐστὶ θερμὰ, καὶ ἀπολείπει, δῆλον ὅτι θᾶττον αὐτὰ ἡ θερ-
μότης ἢ ὑγρότης. ὥστε ληφθέντων ψυχρῶν ὑγρῶν, εἰκότως
ῥιγοῦσί τε μᾶλλον οἱ μεθύοντες. καὶ τὰ τοῦ ῥίγους οἰκεῖα πά-
ηʹ σχουσι πάθη. Διὰ τί οἱ μὲν παῖδες θερμοὶ ὄντες, οὐ φί-
λοινοί εἰσι. σκύθαι δὲ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ἀνδρεῖοι θερμοὶ ὄν-
τες, φίλοινοι. ἢ ὅτι οἱ μὲν θερμοὶ ὄντες, καὶ ξηροί. ἡ γὰρ τοῦ 3
ἀνδρὸς ἕξις τοιαύτη. οἱ δὲ παῖδες ὑγροὶ καὶ θερμοί. ἡ δὲ φι-
λοποσία ἐστὶν, ἐπιθυμία ὑγροῦ τινός. ἡ οὖν ὑγρότης κωλύει,
» διψητικοὺς εἶναι τοὺς παῖδας. ἔνδεια γάρ τις ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία.
θʹ Διὰ τί μεθύοντες μᾶλλον διαισθανόμεθα τὰ ἁλυκὰ
» καὶ τὰ μοχθηρὰ ὕδατα. νήφοντες δὲ ἧττον. ἢ ὅτι τὸ οἰκεῖον
» ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἐστὶν ἀπαθὲς, καὶ τὸ ὁμοίως διακείμενον. τὰ δὲ
» ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν αἰσθητικώτερα. ὁ μὲν οὖν μεθύων,
γλυκεῖς ἐν αὑτῷ χυμοὺς ἔχει. τοιοῦτο γὰρ ὁ οἶνος δοκεῖ, καὶ 4

τῶν φαύλων χυμῶν αἰσθητικώτερός ἐστιν. ὁ δὲ νήφων, δριμεῖς
καὶ ἁλυκούς. τῆς τροφῆς οὔσης πεπεμμένης, οἱ περιττωματι-
κοὶ ἐπιπλάζουσιν. οὐχί τε οὕτως εἰσὶν ἀπαθεῖς ὑπὸ τῶν ὁ-
ι' μοίων καὶ τὸν ἔχοντα ποιοῦσιν. Διὰ τί τοῖς μεθύουσι
σφόδρα, κύκλῳ πάντα φαίνεται φέρεσθαι. καὶ ἤδη ἁπτομένης
τῆς μέθης, ἀθρεῖν τὰ πόρρω οὐ δύνανται. διὸ καὶ σημεῖον τῆς
μέθης αὐτὸ ποιοῦνταί τινες, ἢ ὅτι κινεῖται ὑπὸ τῆς θερμότη-
1 τος τοῦ οἴνου ἡ ὄψις πυκνάκις. διαφέρει οὖν τὴν ὄψιν οὐθὲν κι-
νεῖν, ἢ τὸ ὁρώμενον. ταὐτὸ γὰρ ποιεῖ, πρὸς τὸ φαίνεσθαι τὰ
εἰρημένα. ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τὰ πλησίον ὄντα διαψεύδεσθαι
τὴν ὄψιν συμβαίνει τῶν μεθυόντων, καὶ περὶ τὰ πόρρω μᾶλ-
λον εἰκὸς πάσχειν. διὸ περὶ ἐκεῖνα μὲν ὅλως οὐχ ὁρᾶται. τὰ
δ' ἐγγὺς οὐ δ' ἐν ᾧ τόπῳ ἐστὶν, ὁρᾷ. κύκλῳ δὲ φαίνεται φέρε-
σθαι καὶ οὐκ ἐγγὺς καὶ πόρρω. ὅτι εἰς μὲν τὸ πόρρω, διά τε
τὴν κύκλῳ κίνησιν ἀδυνατωτέρα ἐστὶ φέρεσθαι ἡ ὄψις. ἅμα
2 γὰρ τἀναντία ποιεῖν οὐ ῥᾴδιον. ἔστι δὲ ἡ μὲν πόρρω ἐπιθυμία,
σφοδρά. ἡ δὲ κύκλῳ, ἐν ᾧ τοὔνομα σημαίνει, σχῆμά τι. διά τε
οὕτω τὰ εἰρημένα πόρρω οὐ φέρεται, καὶ εἰ φέροιτο τὸ ἐγγὺς
καὶ πόρρω, οὐ καὶ ταῦθ' ὁρώη. ἀπολείπει γὰρ ἂν ἐν θατέρῳ
χρόνῳ αὐτῶν τὸ ὁρώμενον ἐν ταὐτῷ τόπῳ. ἀπολείπων δὲ οὐκ
ἂν ὁρώη. κύκλῳ δὲ φέρεται, διὰ τὸ ὑπάρχον σχῆμα τῆς ὄψεως.
ἔστι γὰρ κῶνος, οὗ ἡ βάσις κύκλος. ἐν ᾧ κινουμένη, ὁρᾷ μὲν τοῦ-
το, διὰ τὸ μηδέποτε ἀπολείπειν αὐτό. διέψευσται δὲ τῷ τό-
3 πῳ, διὰ τὸ μὴ τὴν αὐτὴν ὄψιν ἐπιβάλλειν ἐπ' αὐτό. ταὐτὸν
γὰρ ἂν ἦν, ἢ ἐκεῖνο πρὸς τὴν ὄψιν κινεῖν, ἢ τὴν ὄψιν πρὸς τοῦ-
ια' το. Διὰ τί τοῖς μεθύουσιν ἐνίοτε πολλὰ φαίνεται τὸ ἓν
ὁρῶσιν; ἢ καθάπερ εἴρηται, κινουμένης τῆς ὄψεως συμβαίνει
μηθένα χρόνον τὴν αὐτὴν ἐπὶ ταὐτοῦ ἠρεμεῖν ὄψιν. τὸ δὲ ἐν
ταὐτῷ χρόνῳ ἑτέρως ὁρώμενον ὄψει ἕτερον εἶναι δοκεῖ. ἀφῇ
γὰρ ὄψεως ὁρᾶται τὸ ὁρώμενον, ἅπτεσθαι δὲ πλείοσιν ἅμα τοῦ
αὐτοῦ ἀδύνατον. ὄντος δὲ ἀναισθήτου τοῦ μεταξὺ χρόνου, εἷς
4 εἶναι δοκεῖ χρόνος. ἐν ᾧ τε ἧπται, καὶ παρήλλαχεν. ὥστ' ἐν τῷ

ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ πλειόνων ἀπτομένων ὄψεων, πλείω δοκεῖ
εἶναι τὰ ὁρώμενα. διὰ τὸ ταὐτὰ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀδύνατον εἶναι
ιβʹ ἅπτεσθαι. Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἀφροδισιάζειν ἀδύνατοί
εἰσιν. ἢ ὅτι δεῖ τινα τόπον ἐκθερμανθῆναι μᾶλλον τοῦ ἄλλου
σώματος. τοῦτο δὲ ποιεῖν διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώμα-
τι θερμασίας ἀδυνατοῦσιν. ἀποσβέννυται γὰρ τὸ ὑπὸ τῆς
κινήσεως θερμὸν γινόμενον ὑπὸ τοῦ περιέχοντος μᾶλλον. ὅ-
τι, πολύ ἐστιν ἐν αὐτοῖς τὸ ὑγρὸν καὶ ἄπεπτον. ἔτι δὲ τὸ σπέρ- 1
μα, ἐκ τροφῆς. τροφὴ δὲ πᾶσα πέττεται. ἧς πληρωθέντες ὁρ-
» μητικοί εἰσι πρὸς τὰ ἀφροδίσια. διὸ καὶ κελεύουσί τινες πρὸς
» τὴν πρᾶξιν τὴν τοιαύτην, ἀριστᾶν μὲν πολύ. δειπνεῖν δὲ ὀλί-
» γον. ἵνα ᾖ αὐτοῖς ἐλάττω τὰ ἄπεπτα τῶν πεπεμμένων.
ιγʹ Διὰ τί ὁ γλυκὺς καὶ ἄκρατος καὶ ὁ κυκεὼν μεταξὺ διαπινό-
μενοι ἐν τοῖς πότοις, νήφειν ποιοῦσι. καὶ διὰ τί ἧττον μεθύ-
σκονται, ταῖς μεγάλαις κωθωνιζόμενοι. ἢ πάντων τὸ αὐτὸ αἴ-
» τιόν ἐστιν, ἡ περίκρουσιν τοῦ ἐπιπολῆς θερμοῦ. τὸ γὰρ με- 2
» θύειν ἐστὶν, ὅταν ᾖ τὸ θερμὸν τοῖς περὶ τὴν κεφαλὴν τόποις.
ιδʹ Διὰ τί τοῦ γλυκέος ἐπιπολαστικοῦ ὄντος, ἐάν τις μεθύων
ἤδη ἐπιπίῃ γλυκὺ, καταπέπτεται ὁ ἐνυπάρχων οἶνος, καὶ ἧτ-
τον ἐνοχλεῖ, ἢ ὅτι τὸ μὲν γλυκὺ λεαντικόν τέ ἐστι καὶ γλίσχρον.
ἐμφράττει οὖν τοὺς πόρους. τὸ δὲ αὐστηρὸν τραχυντικόν. καὶ τὸ
μὲν διϋπετῆ ποιεῖ τῷ θερμῷ τὴν ἀναφοράν ὁ δὲ γλυκὺς, στέ-
» γει αὐτὸ, τοὺς πόρους ἐμφράττων. ὅτι δὲ τῶν ἄνω θερμανθέν-
των ἐστὶν ἡ μέθη, εἴρηται. ἔστι δὲ ὁ μὲν γλυκὺς, ἄνοσμος. ὁ δὲ 3
ιεʹ αὐστηρὸς, οὔ. ὀσμὴ δὲ πᾶσα βαρύνει κεφαλήν. Διὰ τί
ἀπὸ τοῦ κεκραμένου μὲν, ἀκρατεστέρου δὲ, ἕωθεν μᾶλλον πο-
νοῦσι τὴν κεφαλὴν ἢ ἀπὸ τοῦ ἀκράτου, ἢ ὅτι ὁ μὲν ἄκρατος
παχυμερὴς ὢν, εἰς τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν πόρους στενοὺς ὄν-
τας, αὐτὸς μὲν οὐκ εἰσπίπτει. ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ, ἡ ὀσμὴ
καὶ θερμότης. ὁ δὲ κεκραμένος μιχθεὶς λεπτῷ τῷ ὕδατι,
αὐτὸς εἰσδύεται. ἔχων δὲ σῶμα καὶ τῆς δυνάμεως πολὺ τῆς
τοῦ ἀκράτου δυσπεπτότερός ἐστι. τά τε γὰρ ὑγρὰ δυσπεπτότα- 4

ις' τα, καὶ τὰ σώματα τῶν ἐν αὐτοῖς δυνάμεων. Διὰ τί
μᾶλλον δύνανται πίνειν εἰς μέθην οἱ ἀγύμναστοι τῶν γεγυ-
μνασμένων, καὶ ῥᾷον ἀπαλλάττουσιν. ἢ ὅτι ἔχοντες περίττω
μα καὶ ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς, οὐρητικοὶ γίνονται. ὅπερ ποιεῖ δύνα-
σθαι πίνειν καὶ ὕστερον κούφως ἔχειν, διὰ τὸ μὴ ἐμμένειν πολὺ
ὑγρὸν οἰνῶδες. οἱ μὲν οὖν ἀγύμναστοι, ὑγροὶ καὶ περιττωμα-
τικοί εἰσιν. οἱ δὲ γεγυμνασμένοι, ξηροί. ὥστ' εἰς τὸ σῶμα του-
1 τοις ἡ ὑγρότης ἡ οἰνηρὰ ἀφικνεῖται. εὐθύς τε οὖν ἀντισπᾷ
τῇ οὐρήσει ἡ φορὰ αὕτη, καὶ ὕστερον ἐμμένον τὸ ὑγρὸν, τοῦτο
ιζ' ἐν τῷ σώματι βάρους ποιεῖ. Διὰ τί ὁ οἶνος καὶ τετυφω-
μένους ποιεῖ καὶ μανικούς. ἐναντία γὰρ ἡ διάθεσις. ὁ μὲν γὰρ
μᾶλλον, ἐν κινήσει. ὁ δὲ, ἧττον, ἢ ὥσπερ Χαιρήμων εἶπε. τῶν χρω
μένων γὰρ τοῖς τρόποις κεράννυται. τἀναντία οὖν ποιεῖ, οὐ ταυ
τὰ, ἀλλὰ τὰ μὴ ὁμοίως ἔχοντα. ὥσπερ καὶ τὸ πῦρ, τὰ μὲν ξη-
ραίνει, τὰ δὲ, ὑγραίνει, ἀλλ' οὐ ταυτά. καὶ τήκει τὸν κρύσταλλον, καὶ
2 πήγνυσι τοὺς ἅλας, καὶ ὁ οἶνος; ὑγρὸς γάρ ἐστι τὴν φύσιν, τοὺς μὲν
βραδυτέρους ἐπιτείνει καὶ θάττους ποιεῖ. τοὺς δὲ θάττους ἐκλύει.
διὸ ἔνιοι τῶν μελαγχολικῶν τῇ φύσει, ἐν ταῖς κραιπάλαις
ἐκλελυμένοι γίνονται πάμπαν. ὥσπερ γὰρ τὸ λουτρὸν τοὺς μὲν
συνδεδεμένους τὸ σῶμα καὶ σκληροὺς, εὐκινήτους ποιεῖ. τοὺς δὲ εὐ-
κινήτους καὶ ὑγροὺς ἐκλύει, οὕτως ὁ οἶνος, ὥσπερ λύων τὰ ἐν-
ιη' τὸς, ἀπεργάζεται τοῦτο. Διὰ τί ἡ κράμβη παύει τὴν κραι-
πάλην; ἢ ὅτι τὸν μὲν χυλὸν γλυκὺν καὶ ῥυπτικὸν ἔχει. διὸ καὶ κλυ
3 ζουσιν αὐτῷ τὴν κοιλίαν οἱ ἰατροί. αὕτη δέ ἐστι ψυχρά. σημεῖον
δὲ, πρὸς τὰς σφοδρὰς διαῤῥοίας χρῶνται αὐτῇ οἱ ἰατροὶ ἕψον-
τες σφόδρα καὶ ἀποξυλίζοντες καὶ ψύχοντες. συμβαίνει δὲ τῶν
κραιπαλώντων, τὸν μὲν χυλὸν αὐτῆς εἰς τὴν κοιλίαν κατασπᾶν
τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρὰ οἰνηρὰ καὶ ἄπεπτα ὄντα. αὐτὴν δὲ ὑπολειπομέ
νην ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ, ψύχειν τὸ σῶμα. ψυχομένου δὲ, ὑγρὰ λεπτὰ
συμβαίνει εἰς τὴν κύστιν φέρεσθαι. ὥστε κατ' ἀμφότερα τῶν ὑγρῶν
ἐκκρινομένων διὰ τοῦ σώματος καὶ καταψυχομένου, εἰκότως ἀκραί
4 παλοι γίνονται. ὁ γὰρ οἶνος ὑγρὸς καὶ θερμός ἐστιν. ἔτι δὲ συμβαίνει τῶν
(ὑγρῶν κατασπῶ-

μένων καὶ κρινομένων κάτω, καὶ πνεῦμα ἐπάγεσθαι αὐτοῖς.
ὅθεν μόνον ἀπὸ τοῦ οἴνου εἰς τὴν κεφαλὴν φερόμενον, τὸν κά-
ρον καὶ τὴν κραιπάλην ποιεῖ. κάτω δὲ ὁρμήσαντος καὶ κατα-
» ψυχομένου τοῦ σώματος διὰ τὰ εἰρημένα, λύεται κραιπάλης
» πόνος. ἔστι γὰρ ἡ κραιπάλη, ζέσις τις καὶ θερμασία λήγουσα.
λυπεῖ δὲ μᾶλλον τῆς μέθης, ὅτι ἐκείνη μὲν ἐξίστησιν. ἡ δὲ κραι
πάλη ἐν ἑαυτοῖς οὖσι, τὸν πόνον παρέχει. καθάπερ οὖν καὶ
ὑπὸ τῶν πυρετῶν οἱ λαμβανόμενοι πάσχουσι μᾶλλον ἢ ἀλ- 1
γοῦσι, παρ' αὐτοῖς δὲ γινόμενοι οἱ αὐτοὶ κουφισθέντος τοῦ πά
θους ἀλγοῦσι. ταὐτὰ γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς κραιπάλης καὶ τοῦ τῆς
ιθ' μέθης συμβαίνει. Διὰ τί μᾶλλον ἐμετικοὺς ποιεῖ ὁ ὑδα-
ρὴς οἶνος, ἢ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἄκρατος; ἢ ὅτι ἐμεῖν μάλιστα ποιεῖ
τὰ ἐπιπολαστικά, καὶ ὅσα ἀηδῆ ἐστιν. ἔστι δὲ ὁ μὲν οἶνος κατα-
κρουστικός, τὸ δὲ ὕδωρ λεπτὸν καὶ οὐκ ἀηδές. διὰ μὲν οὖν τὸ
λεπτὸν καὶ οὐκ ἀηδὲς εἶναι, κάτω διέρχεται ταχύ. διὰ δὲ τὸ
μὴ ἀηδές, οὐ ποιεῖ καρδιώττειν. ὁ δὲ κεκραμμένος λίαν, οὐκ 2
ἔστι λεπτός, ὥστε διαρρεῖν ταχύ. διὰ δὲ τὸ μικρὸν ἔχειν οἴ-
νου ἀηδής ἐστι. ταράττει γὰρ τὴν αἴσθησιν, τῷ πλείους ἐν αὐτῇ
κινήσεις ἐμποιεῖν. τήν τ' ἀπὸ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ὕδατος. αἰσθηταὶ
γὰρ ἄμφω γίνονται. ὁ δ' εὔκρατος, τὴν μὲν τοῦ ὕδατος αἴσθησιν
ἀφανίζει. οἴνου δὲ μαλακοῦ ποιεῖ αἴσθησιν. διὸ ἡδέως πίνεται.
ἀηδὴς δὲ ὢν ὁ ὑδαρὴς οἶνος, ἐπιπολαστικός ἐστι. τὸ δὲ τοιοῦτον
θ' ἐμετικόν ἐστι. Διὰ τί μεθύοντες μάλιστα διαισθανόμε-
θα τὰ ἁλυκὰ καὶ τὰ μοχθηρὰ ὕδατα, νήφοντες δέ, ἧττον. ἢ 3
ὅτι τὰ λυπηρὰ μᾶλλον δῆλα τοῖς μὴ ἐπιθυμοῦσι. τοὺς δ' ἐπι-
θυμοῦντας λανθάνει. ὁ μὲν οὖν ἡδέως ἔχων, ἡδέως τῷ ἐπιθυ
μοῦντι ἔχει, ὁ δὲ νήφων, οὕτως ἔχει, ὁ δὲ μεθύων πλήρης.
κα' Διὰ τί τοῖς μεθύουσι σφόδρα, κύκλῳ πάντα φαίνεται φέ
ρεσθαι. καὶ ἤδη ἁπτομένης μᾶλλον τῆς μέθης, ἀριθμεῖν τὰ
πόῤῥω οὐ δύνανται. διὸ καὶ σημεῖον τῆς μέθης ποιοῦνται αὐ
τό τινες. ἢ ὅτι κινεῖται ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ οἴνου ἡ ὄψις
πυκνάκις. ὥσπερ οὖν ὅταν ὑποθῇ τις ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν 4

δύο φαίνεται, οὕτω καὶ τοῖς μεθύουσιν. οὐδὲν γὰρ διαφέρει.
ἐὰν μὲν ὑποθῇ, κινῇ δὲ τὴν ὄψιν, οὐδὲ ἂν ἔξωθεν ἢ ἔσωθεν. ἀμ-
φοτέρως γὰρ τὸ αὐτὸ πάσχει ἡ ὄψις. ὥστε οὐ δόξει μένειν τὸ
ὁρώμενον. καὶ τὸ πόῤῥωθεν ἔτι μᾶλλον. ἔτι γὰρ ἧττον κρατεῖ
ἀποτεινομένης τῆς ὄψεως, καὶ πλέον τὸ διάστημα ἐπὶ τῷ ἄ-
» κρῳ ποιεῖ, ἡ ἐγγὺς αὕτη κίνησις. ἐὰν δὲ σφόδρα κινῆται καὶ ὁ-
μαλῶς ἄνω καὶ κάτω, ἧττον κρατήσει τοῦ πόῤῥω. πάντα δὲ
1 ἀποτεινόμενα κύκλῳ φέρεται. διὸ οἶσοι καὶ τὰ καθαρτώμε-
» να. καὶ ἡ ὄψις οὖν δι' ἀσθένειαν, ταυτὸ πάσχει. ὥσπερ ἂν εἰ πόῤ-
» ῥω ἐφέρετο. διαφέρει δ' οὐθὲν τὴν ὄψιν κινεῖν, ἢ τὸ ὁρώμενον.
κβʹ ταυτὸ γὰρ ποιεῖ πρὸς τὸ φαίνεσθαι. Διὰ τί ὅταν ἀθρόως
πίνωσι ξηρότεραι αἱ κοιλίαι γίνονται ὅτι δεῖ ὑγραίνεσθαι μᾶλ-
λον ὑπὸ τοῦ πλείονος. ἢ ὅτι τοῦ μὲν πολλοῦ καὶ ἀθρόου, οὐ κρα-
τεῖ ἡ κοιλία. ἀλλ' εἰς τὸν αὐτὸν ἔρχεται τόπον ἀπαθής. ἔστι δὲ
ὑγροῦ τόπος ἀπέπτου ἡ κύστις. τοῦ δὲ ὀλίγου κρατεῖ καὶ πέττει.
2 ὥστε μόνον, ὑγραίνει. Διὰ τί μᾶλλον κραιπαλῶσιν οἱ εὔ-
κγʹ κρατον πίνοντες, ἢ οἱ ἄκρατον, ἢ διὰ τὴν λεπτότητα εἰς πλείους
τόπους ὁ κεκραμμένος εἰσέρχεται, καθάπερ ἐν τοῖς ἱματίοις.
καὶ ἔστι δυσεξαγωγότερος. τὸ δὲ ὕδωρ λεπτομερέστερον μέν, ἀλ-
λ' εὔξοδον. ἢ διότι ἔλαττον πίνουσιν ἄκρατον διὰ τὸ μὴ δύνα-
σθαι, καὶ μᾶλλον ἀπεμοῦσιν. ἔτι δὲ συμπέττει τὰ λοιπά. ταυ-
κδʹ τὸ δέ ἐστι πρόβλημα. Διὰ τί οἱ ἀπὸ τοῦ ἀκράτου ἀποθνή-
σκουσιν, ἐάν τις προϊσχναίνας πολὺ πίῃ; καὶ μὴ προϊσχναίναντες
3 δὲ πολλοὶ τῶν φιλοπότων, ἀθρόον πολὺ πίνοντες, ξηροὶ γίνον-
ται. δοκεῖ γὰρ ὅ, τε οἶνος τῶν θερμῶν εἶναι τὴν φύσιν καὶ τὸ ζῆν.
τὸ δὲ ἀποθνήσκειν, κατὰ ψύξις. ἢ ὥσπερ ἀπὸ τοῦ κωνείου σβεν-
νυμένου κατὰ μικρὸν τοῦ θερμοῦ τοῦ οἰκείου. ἀλλὰ τρόπον ἕτε-
ρον. τὸ μὲν γὰρ τῇ ψυχρότητι, πήγνυσι τὸ ὑγρὸν καὶ θερμόν. ὁ
δὲ οἶνος τῇ θερμότητι τῇ αὐτοῦ, μαραίνει τὴν φυσικὴν θερ-
μότητα. ὥσπερ οὖν ὑπὸ τοῦ πολλοῦ πυρὸς καὶ ἡλίου τὸ ὀλίγον
κεʹ πῦρ ἀποσβέννυται, οὕτω ἡ ἐν τοῖς σώμασι θερμότης ὑπὸ
4 τῆς ἐν τῷ οἴνῳ, ἐὰν ὑπερβάλλῃ. Διὰ τί οἱ μεθύοντες

ἀρίδακρυοι μᾶλλον. ἢ ὅτι θερμοὶ καὶ ὑγροὶ γίνονται. ἄκρα
κϛʹ τεῖς οὖν εἰσιν, ὥστε ἀπὸ μικρῶν κινεῖσθαι. Διὰ τί ἧττον
μεθύσκονται, ταῖς μεγάλαις κωθωνιζόμενοι. πάντων γὰρ
ταυτὸ αἴτιον ἡ κατάκρουσις, τουτέστιν ἡ ἐπιπολῆς. τὸ μὲν γὰρ
» μεθύειν ἐν τοῖς περὶ κεφαλὴν τόποις. ἢ ὅτι δεῖ πρὸς τοὺς
» ὕπνους ὑγρότητα ἐνυπάρχειν θερμήν. ἂν γὰρ εὔπεπτος, ἂν
» δὲ μὴ ἐνῇ ὑγρότης ὀλίγη, ἢ δύσπεπτος, οὐ γίνεται ὕπνος. διὸ
ἐν τοῖς νότοις καὶ μετὰ τὰ σιτία καὶ τοὺς πόνους, ὑπνωτικώ- 1
τατοι γίνονται ἀπὸ τῆς θέρμης, τοῖς δὲ μελαγχολικοῖς καὶ
ταῖς μεγάλαις πυρείαις, ἀγρυπνίαι. τοῖς μὲν, ὅτι κατέψυκται
τούτων. τοῖς δὲ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἢ ὀλίγον. φανερὸν οὖν, ὅτι εἰς
κζʹ ταῦτα βλεπτέον καθ' ἕτερον τῶν παθῶν. Διὰ τί οἱ οἰνόφλυ
γες τρέμουσι. καὶ μᾶλλον ὅσοι ἂν ἄκρατον ποτῶσιν. ἔστι δὲ ὁ
μὲν οἶνος θερμαντικός. ὁ δὲ τρόμος γίνεται μάλιστα ἀπὸ ψυ-
χροῦ. διὸ οἱ ῥιγῶντες μάλιστα τρέμουσι. πολλοῖς δ' ἤδη χρω-
μένοις μόνῳ ἀκράτῳ τροφῆς χάριν, τρόμοι τε ἰσχυροὶ συνέβη- 2
σαν, ὥστε ἀποῤῥίπτειν τοὺς θλίβοντας. καὶ τῷ θερμῷ ὕδατι λουό
μενοι, ἀναισθήτως εἶχον. ἕτεροι δὲ τοῦτον τὸν τρόπον διαιτώμε
νοι, καὶ ὄψεσι χρώμενοι καὶ τροφῇ κρέασι, πρὸς ἀποπληκτι-
κὰς ἀῤῥωστίας ἤλασαν. τρόμοι μὲν διὰ τὴν ἀκινησίαν, ἧττον
» ἐνέπιπτον. πόνος δὲ ἰσχυρὸς καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχάζειν.
» ἔτι, τοῦ μὲν τρόμου αἰτία, ἡ ψυχρότης. φαίνονται γὰρ ὥσπερ
εἴρηται, οἵ τε ῥιγῶντες τοῦτο πάσχοντες, καὶ οἱ σφόδρα γέρον-
τες. ἀμφοτέρων δὲ τούτων, τῶν μὲν τὸ πάθος ψυχρόν. τῶν 3
» δὲ, ἡ ἡλικία. ὁ δὲ οἶνος, θερμαντικώτατος. ὥσθ' ὑπεναντίον
» αἴ τι συμβαίνῃ, ἢ οὐθὲν κωλύει γίνεσθαι ταυτὸ ἀπὸ ἐναντίων,
» μὴ ὡσαύτως δὲ ποιούντων. οἷον καὶ ἀπὸ τῶν πάγων ἀποκάε-
» ται ἀπὸ θερμοῦ, ὅταν ὁ πάγος ἀθρόον ποιήσῃ τὸ θερμόν.
» ὥστε ἔστι μὲν ὡς ὑπ' ἐναντίων τὸ πάθος τὸ αὐτὸ συμβαίνειν.
» ἔστι δὲ ὡς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τὸ αὐτό. ὁ δὲ τρόμος γίνεται μὲν ὑπ' ἐν
» δείας θερμοῦ, οὐ παντὸς, ἀλλὰ τοῦ οἰκείου. φθείρεται δὲ τὸ θερ
» μὸν, ἢ μαράνσει, ἢ σβέσει. σβέσει μὲν ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀπὸ 4

ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ. μαραίνει δὲ, ἐνδείᾳ τροφῆς. ὥσπερ οἱ λύχνοι ὅταν μὴ ἔχωσιν ὑπέκκαυμα, μὴ δ' ἔλαιον ἢ ἀπὸ θερμοῦ ἀλλοτρίου. ὥσπερ τὸ πῦρ ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ οἱ λύχνοι περὶ τῷ πυρί. οἱ μὲν οὖν ῥιγῶντες ἀπὸ ψυχροῦ, σβεννυμένου τοῦ θερμοῦ τρέμουσι. διὸ καὶ τοῖς περιχομένοις τὸ θερμὸν αἱ φρίκαι γίνονται. ἐγκατακλειόμενον γὰρ τὸ ψυχρὸν εἴσω καὶ ἀντιπεριϊστάμενον, ἵστησι τὰς τρίχας. καὶ τῷ ἀρχομένῳ πυρέττειν τὸ γινόμενον ῥῖγος, δι' ὁμοίαν αἰτίαν γίνε-
1 ται. ἐν δὲ τῷ γήρᾳ τὸ θερμὸν μαραίνεται. τῆς τροφῆς ἀπολειπούσης. τροφὴ μὲν γὰρ, ὑγρὸν τῷ θερμῷ. τὸ δὲ γῆρας ψυχρόν. οἱ δ' οἰνόφλυγες, μαραινομένης μὲν τῆς οἰκείας θερμότητος, τρέμουσι. κἂν εἴ τινες ἄλλοι τοῦτο πάσχουσι διὰ τὸν οἶνον. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῖς διὰ γῆρας. ἀλλ' ἔτι ἕτερος ἦν τρόπος, τῆς τοῦ θερμοῦ φθορᾶς. ὅταν τι ἀποβάλλοντι χρῶνται, ἐν τῷ σώματι πολλὴ οὖσα ἡ θερμότης, ἢ ἀποσβέννυσιν, ἢ ἀσθενῆ ποιεῖ τὴν οἰκείαν θερμότητα, ἢ ἰλυόμενον. ἔστι γὰρ ὅταν μὴ κρατῇ τὸ κινοῦν τοῦ κινου-
2 μένου. ἢ ὅταν ξύλον μακρὸν καὶ μέγα μὴ εὐκρατῶς ἔχῃ τις τὸ ἄκρον, τρέμει. γίνεται γὰρ τοῦτο, ἢ τῷ τὸ ἐχόμενον μεῖζον εἶναι, ἢ τῷ τὸ κινοῦν ἔλαττον. συμβαίνει δὲ σβεννυμένου τοῦ θερμοῦ. δοκεῖ γὰρ αἴτιον τοῦτο εἶναι τοῦ κινεῖσθαι τοῖς ζώοις, μὴ κρατεῖν τὴν φύσιν. σημεῖον δ' ὅτι διὰ ψυχρότητα γίνεται τὸ πάθος τοῖς οἰνόφλυξι καὶ
κη' τοῖς πρεσβυτέροις, ὅτι αὐτοῖς ῥιγοῦσι γίνεται ὁ τρόμος. Διὰ τί ὁ ἀκροθώραξ μᾶλλον παροινεῖ τοῦ μεθύοντος μᾶλλον καὶ νήφοντος. ἢ ὅτι ὁ μὲν νήφων, εὖ κρίνει. ὁ δὲ παντάπασι με-
3 θύων, διὰ τὸ τὰς αἰσθήσεις ἐπιπεπλασμένας εἶναι οὐ δυνάμενος τὸ βάρος φέρειν, οὐ κρίνει, οὐ κρίνων δὲ, οὐ παροινεῖ. ὁ δ' ἀκροθώραξ κρίνει τε. καὶ διὰ τὸν οἶνον, κακῶς κρίνει. ὥστε παροινεῖν ὥσπερ καὶ σάτυρον τὸν κλαζομένιον, ὄντα φιλολοίδορον φεύγοντα δίκην. ἵνα ἀπὸ τοῦ πράγματος λέγῃ καὶ μὴ λοιδορῆται, τὰ ὦτα ἐπέπλασεν. ἵνα μὴ ἀκούων εἰς λοιδορίαν τρέπηται παυόμενος τοῦ ἀντιδίκου, ἀφεῖλεν. μικρὰ δ' ἀκούσας ἔτι λέγοντος, οὐκ ἀπεί-
κθ' χετο, ἀλλὰ κακῶς ἔλεγε. διὰ τὸ αἰσθάνεσθαι μὲν, κακῶς δὲ κρίνειν.
4 Διὰ τί πρὸς τὸν γλυκὺν οἶνον ἥδιω ὄντα, οὐ γίνονται οἰνόφλυγες. ἢ ὅ-

τι οὐκ ἴδιον χυμὸν ἔχει ὁ γλυκύς. ἀλλ' ἀλλότριον φιλόγλυκυς
λ' οὖν ὁ φίλοινος ἔσται ὁ κεκρατημένος. Διὰ τί οἱ οἰνόφλυ-
γες ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινόμενοι, μάλιστα χαίρουσιν. ἢ ὅτι
δέονται πέψεως. ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ κατεψύχθαι. διὸ καὶ αἱ ἀποπλη-
ξίαι καὶ αἱ ἀποναρκώσεις τάχιστα μετὰ τοὺς πότους γίνονται.
λα' Διὰ τί τοῖς μεθύουσιν ἐνίοτε πολλὰ φαίνεται τὸ ἓν ὁρῶσιν.
ἢ ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄψεων ἔξωθεν κινοῦνται ὑπὸ τοῦ οἴνου. κα-
θάπερ ἡ ὅλη κεφαλή. κινουμένων δὲ τῶν ἀρχῶν οὐκ εἰς ταυτὸ 1
συμβάλλουσιν αἱ ὄψεις. ἀλλ' ἐπ' ἰθὺ μέρος ἑκατέρου τοῦ ὁρωμέ-
νου. διὸ δύο φαίνεται. ταυτὸ δὲ τοῦτο γίνεται, καὶ ἐάν τις κάτω-
θεν πιέσῃ τὴν ὄψιν. ἐκίνησε γὰρ τὴν ἀρχὴν τῆς ὄψεως. ὥστε μη-
κέτι εἰς ταυτὸ συμβάλλειν τῇ ἑτέρᾳ. ἡ μὲν οὖν τοιαύτη κίνη-
σις, ἔξωθεν γίνεται. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ οἴνου ἔσωθεν. διαφέρει δ' οὐ-
λβ' δέν. ταυτὰ γὰρ ποιήσει ὁπωσοῦν κινηθεῖσα. Διὰ τί τῶν με-
θυόντων ἡ γλῶσσα πταίει. πότερον ὅτι καθάπερ τὸ ὅλον σῶ-
μα ἐν τῇ μέθῃ σφάλλεται, οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα σφαλλομένη 2
πταίει, καὶ οὐ δύναται τὴν λέξιν διαρθροῦν, ἢ μυογγώδης ἐστὶν
ἡ τῆς γλώττης σάρξ. βρεχομένη οὖν ἐξαίρεται. τούτου δὲ συμβαί-
νοντος διὰ τὸ πάχος τὸ ἀπὸ τοῦ ὄγκου, δυσκινητοτέρα οὖσα, οὐ
δύναται ἀκριβοῦν. ἢ διότι οὔτε ἐν τῷ ὑγρῷ δυνάμεθα λα-
λεῖν, διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἀέρος. οὐδ' ὅταν εἰς τὸ στόμα λάβω-
μεν ὑγρόν. ἐν τῇ μέθῃ. οὖν ἐν ὑγρῷ πολλῷ τῆς γλώττης οὔσης,
οὐκ ἀκριβοῦμεν. τὸ δὲ μὴ ἀκριβοῦν ἐστι, τὸ πταίειν. ἢ διότι ἐν
ταῖς μέθαις ἡ ψυχὴ συμπαθὴς γινομένη, πταίει. τῆς ψυχῆς 3
οὖν τοῦτο πασχούσης, εἰκὸς καὶ τὴν γλῶτταν ταυτὸ πάσχειν.
ἀπ' ἐκείνης γὰρ ἡ τοῦ λέγειν ἀρχή. διὸ καὶ χωρὶς τῆς μέθης ὅ-
ταν ἡ ψυχὴ πάθῃ τι, συμπάσχει καὶ ἡ γλῶττα. ἐπὶ τῶν φοβου-
λγ' μένων. Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες καὶ οἱ περὶ τὴν θάλασσαν,
χαίρουσιν ἡλίῳ; ἢ διότι οἱ μὲν οἰνόφλυγες, δέονται πέψεως.
καὶ ἅμα συμβαίνει τινὰς τόπους κατεψύχθαι. διὸ καὶ ἀπο-
πληξίαι καὶ ἀποναρκώσεις μετὰ τοὺς πότους. οἱ δὲ θαλάττιοι
λδ' διὰ τὸ ἀεὶ ἐν ὑγρῷ εἶναι τοῦτο ποιοῦσι. Διὰ τί οἱ μεθύον 4

του, ἀδύνατοι ἀφροδισιάζειν. ἢ ὅτι δεῖ μᾶλλόν τινα τόπον ἐκ
θερμανθῆναι τοῦ ἄλλου σώματος. οἱ δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῆς
θερμασίας, ἀδυνατοῦσιν. ἀποσβέννυται οὖν τὸ ἀπὸ τῆς κινή-
σεως θερμὸν γινόμενον ὑπὸ τοῦ περιέχοντος. ἢ διότι δεῖ μὲν
ἐκθερμανθῆναι τοὺς κάτω τόπους. ὁ δ᾽ οἶνος ἄνω πέφυκε φέ-
» ρεσθαι, ὥστε ἐκεῖ ποιεῖ τὴν θερμασίαν. ἐντεῦθεν δὲ ἀπάγει.
» καὶ μετὰ τὰ σιτία, ἥκιστα ἀφροδισιαστικοί. καὶ κελεύουσιν ἀρι-
1 στᾶν μὲν πολὺ, δειπνεῖν δὲ ὀλίγον. ἀπέπτων μὲν γὰρ ὄντων, ἄ-
νω φέρεται. πεπεμμένων δὲ, κάτω τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρόν. ἡ
δὲ τοῦ σπέρματος γένεσις ἐκ τούτων. καὶ οἱ κοπιῶντες, ἐξονει-
ρώττουσιν. ὅτι ὑγρὸς καὶ θερμὸς ὁ κόπος. ἐὰν οὖν ἐν τῷ τό-
πῳ τούτῳ γίνηται ἡ περίττωσις, συμβαίνει ἐξονειρώττειν. διὰ
ταυτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀρρωστήμασιν ὅσοις γίνεται συμβαίνει.
καὶ τοῖς φοβουμένοις καὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι συμβαίνει ὡσαύ-
λε´ τως. Διὰ τί νέοι ὄντες ἐνουροῦσι μᾶλλον ὅταν μεθυ-
2 σθῶσιν, ἢ πρεσβύτεροι; ἢ διὰ τὸ θερμοὺς εἶναι, πολὺ τὸ συῤ-
ῥυὲν γίνεται περίττωμα. διὰ τὸ μὴ ἀναλίσκειν τὸ σῶμα τὸ ὑ-
γρόν. ὥστε ὑπερχεῖται. πρεσβυτέροις δὲ γινομένοις, διὰ ξη-
ρότητα τὴν ὑπερβολὴν ἀντισπᾷ τὸ σῶμα. ἢ ὅτι μᾶλλον ὑ-
πνωτικώτεροί εἰσιν οἱ νέοι τῶν πρεσβυτέρων. διὸ τοὺς μὲν νέους
καθύπνους ὄντας, λανθάνει ἡ ὁρμὴ τοῦ οὔρου ἐκπίπτουσα πρὶν
διεγερθῆναι. τοὺς δὲ πρεσβυτέρους οὔ. καθάπερ οὐδὲ τῶν ἔ-
θεν κινήσεων οὐδὲν ἧττόν τι λανθάνει αὐτοὺς ἢ τοὺς νέους. δῆ-
3 λον δέ. καὶ γὰρ αὐτοὶ οἱ νέοι ἐν τοῖς βαθυτάτοις ὕπνοις
λϛ´ μάλιστα ἐνουροῦσιν. Διὰ τί τὸ ἔλαιον πρὸς
τὰς μέθας συμφέρει. καὶ τοῦ δύνασθαι πί-
νειν τὸ καταῤῥοφεῖν. ἢ διότι οὐρητι-
κόν ἐστι, καὶ τῷ πόματι
προοδοποιεῖ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ἈΦΡΟΔΊΣΙΑ.

ΙΑ' τί ὁ ἀφροδισιάζων καὶ ἀποθνή-
σκων, ἀναβάλλει τὰ ὄμματα, καθεύ-
δων δὲ καταβάλλει. ἢ διότι ἄνωθεν τὸ
θερμὸν ἐξιὸν, ἀναστρέφει ἵνα πρὸς ὁρμᾷ. 1
ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ, κάτω συνάγεται. διὸ
ῥέπει κάτω. συγκλείονται δὲ οἱ ὀφθαλ
μοὶ, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἔτι νοτίδα.

β' Διὰ τί τοῖς πλείοσιν ἀφροδισίοις χρωμένων ἐπιδηλότατα
συνιζάνει τὰ ὄμματα καὶ τὰ ἰσχία, τὰ μὲν, ἐγγὺς ὄντα τὰ δὲ,
πόρρω. πότερον ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συνουσίᾳ ἐπιδηλότατα συμ
πονεῖ ταῦτα τῇ ἐργασίᾳ συνιόντα περὶ τὴν πρόεσιν τοῦ σπέρ-
ματος. συνεκθλίβεται οὖν μάλιστα ἐντεῦθεν ὅσον εὔτηκτον 2
τῆς τροφῆς ἔνεστι διὰ τὴν θλῖψιν. ἢ διότι τὸ θερμαινόμενον, τή
κεται μάλιστα. ὁ δὲ ἀφροδισιασμὸς, θερμότητα ἐργάζεται.
» μάλιστα δὲ ταῦτα θερμαίνεται, ἃ κινεῖται ἐν τῇ ἐργασίᾳ. οἵ τε
ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ περὶ τὴν ἕδραν, ἐπιδήλως συμπονεῖ. οὔ-
τε γὰρ μὴ συνάγοντι τὰ περὶ τὴν ἕδραν ἐνδέχεται προέσθαι,
οὔτε μὴ τῶν ὀφθαλμῶν καταβληθέντων. τὰ μὲν γὰρ περὶ τὴν
ἕδραν συνιόντα, θλίβει. οἷον ἐκκύσεως τῇ πρὸς τὸ ὑγρόν. ἡ δὲ
τῶν ὀφθαλμῶν συναγωγὴ, τὰ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου. ὅτι δὲ με- 3
γάλην ἔχουσι τὰ ὄμματα τὴν δύναμιν, καὶ ὁ τόπος αὐτῶν
πρὸς γένεσιν, δηλοῖ ἡ τῶν ἀτέκνων καὶ γονίμων γυναικῶν ἐν τοῖς
ἐναλείμμασι πεῖρα. ὡς δέον ταύτῃ διελθεῖν εἰς τὸ σπέρμα δύνα
μιν. πλείονα δὲ ἄμφω τυγχάνει ὄντα πάντων ἀεί, ὄρχεις τε
καὶ ὄμματα. διὰ μὲν οὖν τὴν συνεργίαν, κοινωνεῖ τῆς θερμα
σίας. διὰ δὲ ταύτην, λεπτύνεται καὶ συνεκπορίνεται πολὺ εἰς τὸ
σπέρμα. οὔτε γὰρ ἂν μὴ πῖον ᾖ ὁμοίως χρύσει ἡ θερμότης, οὔ
τε πῖον μὴ συμπονοῦν, οἷον ἐν τῇ κοιλίᾳ. ἀλλὰ οἱ νεφροὶ τῆς 4

ἄλλων μάλιστα αἰσθάνονται διὰ τὴν γειτνίασιν. καὶ αὕτη δὲ ἡ
τοῦ σπέρματος πάροδος, παρὰ τοὺς τόπους τούτους οὖσα, ὡς ἰδεῖν
λεπτότατα ἱκανή ἐστι λεπτύνειν. ἀφαιρεῖ γὰρ ἀλλ' οὐ προστίθησι
γ' πλησιάζουσα. Διὰ τί καὶ οἱ ἀφροδισιάζοντες καὶ οἱ εὐνοῦ-
χοι οὐ χρώμενοι ἀφροδισίοις, ὁμοίως ἀμφοτέροις τὰ ὄμματα
πρὸς ὀξυωπίαν βλάπτονται. ἢ ὅτι τοῖς μὲν, διὰ λαγνείαν. τοῖς
δὲ, διὰ τὴν πήρωσιν, τὰ ἄνω ξηρὰ γίνεται μᾶλλον τοῦ δέοντος.
1 ὡς ἰδεῖν λεπτότατα δ' ἐν τούτοις, ὅσον τὸ ἔργον ἐστὶν ἀκριβὲς, ἡ δ' ὄ-
ψις τοιοῦτον. κατασπωμένων δὲ τῶν ὑγρῶν τὰ ἄνω ξηραίνεται.
ὁ μὲν ἀφροδισιασμὸς, δῆλον ὅτι τοῦτο ποιεῖ. τοῖς δὲ εὐνούχοις,
τὰ σκέλη οἰδεῖ καὶ αἱ κοιλίαι εὔλυτοι ὡς κάτω μεθισταμένου
δ' τοῦ ὑγροῦ. Διὰ τί ἄνθρωπος μόνον ὅταν ἄρχηται δύνασθαι
ἀφροδισιάζειν, ἡβᾷ. τῶν δὲ ἄλλων ζώων ὅσα τρίχας ἔχει, οὐθέν.
ἢ ἐπειδὴ κατὰ τὰς ἡλικίας μεταβάλλει τὰ ζῶα εἰς τοὐναν-
τίον. φωνή τε γὰρ βαρεῖα ἐξ ὀξείας γίνεται. καὶ δασύνεται ἐκ ψι-
2 λῶν. δῆλον οὖν ὡς καὶ τὰ ἐκγενετῆς δασέα ζῶα ψιλοῖτ' ἄν, οὐ
δασύνοιτο σπερματικὰ γινόμενα. οὐ πάσχει δὲ τοῦτο, διὰ τὸ τὰ
σπέρματα ξηρότερα γίνεσθαι καὶ ἀραιότερα. ἐξ ὧν θρὶξ φύεται.
δῆλον δὲ ἐκ τοῦ μὴ ἐν ταῖς οὐλαῖς φύεσθαι τρίχας. μηδὲ τοῖς
ε' παιδίοις καὶ γυναιξίν. Διὰ τί ἡ ἀνυποδησία οὐ συμφέρει πρὸς
ἀφροδισιασμούς. ἢ ὅτι τὸ μέλλον ἀφροδισιάζειν σῶμα, δεῖ τὰ
ἐντὸς θερμὸν εἶναι καὶ ὑγρόν. τοιοῦτο δὲ ἐν τοῖς ὕπνοις μᾶλλον,
ἢ ἐν τῷ ἐγρηγορέναι. διὸ καὶ ταχὺ καὶ ἄνευ ἐργασίας οἱ ἐξο-
3 νειρωγμοὶ γίνονται. ἐγρηγοροῦσι δὲ μετὰ πόνου. ἅμα δὲ τὸ σῶ-
μα τοιοῦτον. καὶ οἱ πόδες ὑγρότεροι καὶ θερμότεροι. σημεῖον
δὲ, ὅτι καθευδόντων, θερμοί, ὡς ἅμα τοῖς ἐντὸς οὕτως ἔχοντες.
ἡ δ' ἀνυποδησία, τοὐναντίον ποιεῖ. ξηραίνει γὰρ καὶ ψύχει. ὥσ-
τ' εἴτε ἀδύνατον μὴ θερμῶν ὄντων ἀφροδισιάσαι εἴτε χαλε-
πὸν, ἀνάγκη ἀσύμφορον εἶναι. πρὸς τὴν τῶν ἀφροδισίων χρῆ-
ς' σιν. Διὰ τί ἐκλύεται μάλιστα τῶν ζώων ἀφροδισιάσας ὁ ἄνθρω-
ζ' πος. ἢ διότι πλεῖστον προΐεται σπέρμα κατὰ λόγον τοῦ σώματος.
4 Διὰ τί δὲ πλεῖστον προΐεται. ἢ ὅτι ἥκιστα ἐκπονεῖ τὴν τροφήν.

καὶ φύσει ὑγρὸν καὶ θερμόν ἐστι τῶν ζῴων μάλιστα. ὧν τὸ μὲν ποιεῖ σπέρμα πολύ. τὸ δὲ, τὴν φύσιν σπερματικὴν ποιεῖ. καὶ γὰρ τὸ σπέρμα τοιοῦτόν ἐστιν, ἕως ἂν σώζηται.

η' Διὰ τί τοῦ ἀφροδισιάζειν γινομένου διὰ θερμότητα, τοῦ δὲ φόβου ὄντος ψυκτικοῦ καὶ τοῦ ἀποθνήσκειν, ἐνίοις ὅταν γένωνται ἐν τούτοις τοῖς πάθεσι, σπέρμα προέρχεται. ἢ ὅτι ψυχομένων ἐνίων τόπων, ἕτεροι ὑποθερμαίνονται. τήν τε οἰκείαν ἔχοντες θερμότητα, καὶ δεχόμενοι τὴν τῶν καταψυχομένων τό- 1
πων. ὥστε καταψυχομένων μὲν, συμβαίνει οὐ διὰ τὸ ψύχεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὑποθερμαίνεσθαι. δῆλον δὲ καὶ τῇ ὄψει. τῶν γὰρ φοβουμένων τὰ ἄνω λειφαιμεῖ, τὰ δὲ κάτω ὑγραίνεται. καὶ κοιλία καὶ κύστις λύεται. ὑπιὸν οὖν τὸ θερμὸν, ἐν τῷ φόβῳ, κάτω. ἐν δὲ τῷ θανάτῳ, κάτωθεν ἄνω, ἐξυγραῖνον τῇ θερμότητι, ποιεῖ τὴν τοῦ σπέρματος ἔξοδον.

θ' Διὰ τί οὐ δεῖ μὴ ὀργῶντα, οὔτε ἀφροδισιάζειν, οὔτε ἐμεῖν, οὔτε πτάρνυσθαι, οὔτε φῦσαν ἀφιέναι. ἢ ὅτι μὴ ὀργῶντος ὁμοίως 2
ἔχομεν τοῖς ἐκ τῆς γῆς ἀνασπωμένοις, οἷς προσεκσπᾶταί τι ἀλλότριον. ἢ ἐγκαταλείπεται ἀποσπασθέν. ἅπαν δὲ ὃ δεῖ μὲν ἐξαρθῆναι, κολοβὸν δὲ ὑπολείπεται. πλείω χρόνον παρέξει πόνον. ἐάν τε τις κινήσῃ τι ἀλλότριον, τοῦτο πόνον παρέξει οὐκ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ὄν. ἃ συμβήσεται τοῖς μὴ ὀργῶσι, ποιοῦσί τι τῶν εἰρημένων.

ι' Διὰ τί νήστεις θᾶττον ἀφροδισιάζουσιν. ἢ διότι οἱ πόροι κενότεροι οἱ τοῦ σώματος νήστεσι. πλήρεσι δὲ, πλήρεις. κωλύουσιν οὖν τὴν εἰς τὸ σπέρμα ὑγρό- 3
τητα διεξιέναι. δῆλον δὲ ἐπὶ τῆς κύστεως. οὐ γὰρ δύναται πλήρους οὔσης ταχὺ ἀφροδισιάζειν.

ια' Διὰ τί οἱ νέοι ὅταν πρῶτον ἀφροδισιάζειν ἄρχωνται, αἷς ἂν ὁμιλήσωσι, μετὰ τὴν πρᾶξιν μισοῦσιν. ἢ διὰ τὸ μεγάλην γίνεσθαι τὴν μεταβολήν. τῆς γὰρ συμβαινούσης ὕστερον ἀηδίας μεμνημένοι, ὡς αἰτίαν ἣ ἐπλησίαζον, φεύγουσι.

ιβ' Διὰ τί οἱ ἱππεύοντες ἀφροδισιαστικώτεροι γίνονται; ἢ ὅτι διὰ τὴν θερμότητα καὶ τὴν κίνησιν, ταὐτὸ πάσχουσιν, ὅπερ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ. διὸ καὶ τῇ τῆς 4

ἐπεχούσης ἡλικίας ἐπιδόσει, ὥστε τὰ αἰδοῖα μείζω τὰ μόρια
ταῦτα γίνεται, καὶ πρόοδον τι πλημμέλεια πρὸς τὸν ἀφροδισιασμόν.
ιγ' Διὰ τί ὅταν ἄρξωνται ἀφροδισιάζειν δύνασθαι, οἱ χρῶτες
ὄζουσι. πρότερον δ᾽ οὐκ ὄζουσι πρὸ ἥβης, οὔτε οἱ ἄνδρες, οὔ-
τε αἱ γυναῖκες. ἢ ὅτι τὰ ἄπεπτα, τούς τε χυμοὺς ἀεὶ χείρους
» ἔχει. ἢ γὰρ ὀξυτέρους, ἢ ἁλμυρωτέρους ἢ πικροτέρους. καὶ
τὰς ὀσμὰς δυσωδεστέρας. τὰ δὲ πεπεμμένα, ἢ γλυκεῖς ἢ ἧττον
1 ἀγλευκεῖς. καὶ τὰς ὀσμὰς εὐωδεστέρας. ἢ ἧττον δυσώδεις.
τοῦτο δ᾽ ἐστὶ δῆλον ἐπὶ πάντων θεωμένοις καὶ φυτῶν καὶ ζώων.
ἀφαιρεθέντων δὴ τῶν εὐπέπτων, τὰ ἀπολειπόμενα ἄπεπτα.
οἷον δὴ καὶ ἐπὶ τῆς τέφρας, ἀναλωθέντος τοῦ γλυκέος, πικρὰ
ἡ κονία, καὶ ἱδρὼς ἁλμυρός. πέττει δὲ ἡ φυσικὴ θερμότης τὸ
σπέρμα. ὃ μικρὸν ὄν, πολλὴν ἔχει δύναμιν. ἐκ πολλοῦ γὰρ
ὀλίγον συγκεφαλαιῶται. διὸ ὅταν ἀπέλθῃ, λύονται ὡς ἐπὶ-
πολύ, καὶ καταψύχονται. ὥστε ἀπεπτότεροι οἱ χυμοὶ μᾶλ-
2 λον γίνονται, ἀναστομουμένων τῶν πόρων, διὰ τὴν ἔκκρισιν αὐ-
τοῦ. ἁλμυρότεροι ἦν οἱ τῶν παίδων ἱδρῶτες καὶ δυσωδέστεροι
διὰ τὴν ἀπεψίαν. καὶ ἐὰν τύχῃ τοιαύτη ἡ φύσις οὖσα ὥστε
δυσώδη ἔχειν τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἱδρῶτος, τούτοις μᾶλλον ἐπι-
σημαίνει, καὶ ἐν τοῖς τόποις τούτοις μάλιστα. οἷον μασχάλῃ.
ιδ' ἐν ᾧ μάλιστα καὶ τοῖς ἄλλοις. Διὰ τί ἐὰν μὲν ἐκ τοῦ σπέρμα-
τος τοῦ ἡμετέρου γένηται ζῷον, τοῦτο ἡμέτερον ἔκγονόν ἐστιν, ἐὰν
δὲ ἐξ ἄλλου τινὸς ἢ μέρους ἢ ἀχρειώδους, οὐχ ἡμέτερον. γίνε-
3 ται γὰρ σηπομένων πολλὰ καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος. τί δὴ οὕτω ἐὰν
μὲν τοιοῦτον οἷον ἡμεῖς, ἡμέτερον. ἐὰν δὲ ἀλλότριον, οὔ. ἢ γὰρ
ἅπαντα προσήκει, ἢ οὐθέν. ἢ πρῶτον μέν, ὅτι οὕτω μὲν ἐξ ἡμε-
τέρου γίνεται. ἐκείνως δὲ ἐξ ἀλλοτρίου. ὅσα ἐξ ἀχρηστα θέρμα-
τος γίνεται καὶ ἐκκρίσεως. καὶ ὅλως οὐδὲν τῶν τοῦ ζῴου, ζῷον
» γεννᾷ· ἀλλ᾽ ἢ τὸ σπέρμα. τὸ δὲ βλάπτον καὶ τὸ κακόν, οὐθε-
νός ἐστιν οἰκεῖον. οὐδὲ τὸ ἀλλότριον. οὐ γὰρ ταυτό, τούτου τί ἐστι,
καὶ τούτου ἀλλότριον. ἢ ἕτερον, ἢ κακόν. αἱ δὲ ἐκκρίσεις καὶ
4 σήψεις οὐχ ἡμέτερα. ἀλλ᾽ ἕτερα. καὶ ἀλλότρια τῆς φύσεως

ἡμετέρων εἰσίν. οὐ γὰρ ὅσα ἐν τῷ σώματι γίνεται, τοῦ σώματος θε-
τέον. ἐπεὶ καὶ φύματα γίνεται, ἃ φθείρουσι καὶ ἐκβάλλουσι.
» καὶ ὅλως ὅσα παρὰ φύσιν, πάντα ἀλλότρια. παρὰ φύσιν δὲ
» πολλὰ καὶ τῶν συγγινομένων ἐστίν. εἰ οὖν ἐκ μόνου τούτου τῶν
ἡμετέρων γίνεται ζῷον, ὀρθῶς ἂν τὸ ἐκ τούτων γινόμενον, ἔκ-
γονον ἡμέτερον εἴη μόνον. καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος δὲ αὖ τι ἄλλο
γένηται. οἷον σκώληξ σαπέντος. ἢ καὶ τῇ μίξει διαφθαρέντος,
» οἷον ἃ λέγεται τέρατα, οὐκ ἔκγονα λεκτέον. ὅλως γὰρ ἐκ διε- 1
» φθαρμένου γινόμενα, οὐκέτι ὑπὸ ἡμετέρου ὄντος γίνεται, ἀλ-
λ᾽ ὑπὸ ἀλλοτρίου. ὥσπερ τὰ ἐκ τῶν ἀκαρίων. οἷον τὸ ἐκ τῆς κό-
πρου. σημεῖον δὲ ὅτι ἐκ διεφθαρμένου πάντα τὰ τοιαῦτα γί-
νεται. μὴ ἐκ διαφθειρομένου γὰρ τοιοῦτον πέφυκε γίνεσθαι, οἷον
ἂν ᾖ ὑπὸ οὗ τὸ σπέρμα. ἐὰν ὑπὸ ἵππου, ἵππος. ἐὰν δὲ ὑπὸ ἀνθρώ-
που, ἄνθρωπος. καὶ αὐτό τι οὐ τιμῶμεν τὸ σπέρμα. οὐδὲ
πᾶν τὸ ἐν τῇ γενέσει γινόμενον. καὶ γὰρ ὑγρὸν, καὶ ὄγκος τις
καὶ σὰρξ γίνεται. ποτὲ δὲ διὰ τὸ μήπω ἔχειν τὴν φύσιν. ἀλλ᾽ ἢ 2
τοσοῦτον μόνον τῆς φύσεως, ὅτι οὕτω διάκειται ὥστε γενέσθαι
ὑπὸ αὐτοῦ τοιοῦτον οἷον ἡμεῖς ἐκ διεφθαρμένου. οὐδὲ τοιοῦτον
διὰ ταῦτα, οὐδὲ ὑπὸ ἑτέρου τῶν ἐν ἡμῖν, οὐδὲ ἐκ τούτου διεφθαρ-
ιδ' μένου καὶ ὅλως ἔχοντος τὸ ἔκγονόν ἐστιν ἡμέτερον. Διὰ τί
ἐν τῷ ὕδατι ἧττον δύνανται ἀφροδισιάζειν οἱ ἄνθρωποι. ἢ ὅτι
ἐν ὕδατι οὐθὲν τήκεται, ὅσα ὑπὸ πυρὸς τήκεται. οἷον μόλιβ-
δος. ἡ δὲ γονὴ τηκομένη, φαίνεται πυεῖ. πρὶν μὲν γὰρ ἡ ἕξις
ἐκθερμάνῃ, οὐ τήκεται. οἱ δὲ ἰχθύες οὐ θλίψει ὀχεύουσι. 3
ιε' Διὰ τί τὸ ἀφροδισιάζειν ἥδιστον. καὶ πότερον ὑπὸ ἀνάγκης, ἢ
ἕνεκά τινος ὑπάρχει τοῖς ζῴοις. ἢ ἡδὺ μέν ἐστι, ἤτοι διὰ τὸ ἀπὸ
παντὸς τοῦ σώματος ἀπιέναι τὸ σπέρμα, ὥσπερ τινές φασιν.
ἢ καὶ ἀπὸ παντὸς μὲν μὴ ἀπιέναι. διὰ δὲ τοιούτου, εἰς ὃν πάν-
τες συμβαίνουσιν οἱ πόροι τῶν φλεβῶν. οὔσης οὖν τῆς ἡδο-
νῆς ὁμοίας τῆς ἐν τῷ κνησμῷ, τοῦτο συμβαίνει γίνεσθαι, ὥσπερ
δι᾽ ὅλου τοῦ σώματος. ὁ δὲ κνησμὸς, ἡδύς ἐστιν ὑγροῦ ἔξοδος πνευ-
ματώδους ἐκ κατακεκλεισμένου παρὰ φύσιν. ἡ δὲ γονὴ, τοιοῦ- 4

τον εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἔξοδος. ἔστι δὲ καὶ ἐξ ἀνάγκης ἡδύ. καὶ
» ἕνεκά τινος. ἐξ ἀνάγκης μέν, ὅτι ἡ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ὁδός, ἡδύ
» ἐστιν, ἐὰν ᾖ αἰσθητή. ἕνεκα δέ τινος, ἵνα γένεσις ᾖ ζώων. διὰ γὰρ
ιζ' τὴν ἡδονήν, μᾶλλον ὀργᾷ πρὸς τὴν μίξιν τὰ ζῶα. Διὰ τί
ἡ λαγνεία πρὸς νοσήματα ἔνια τῶν ἀπὸ φλέγματος συμφέρει.
ἢ ὅτι περιττώματός ἐστιν ἔξοδος. ὥστε συνεκκρίνεται πολλὴ
ιη' περίττωσις. τὸ δὲ φλέγμα, περίττωμα. Διὰ τί τὰ ἀφρο-
1 δίσια τὴν κοιλίαν ψύχει καὶ ξηραίνει. ἢ ψύχει μέν, ὅτι ἐκκρί-
νεται τὸ θερμὸν ἐν τῇ μίξει. ξηραίνει δὲ καὶ ἡ μίξις. ἐξατμί-
ζεται γάρ, τοῦ θερμοῦ ἐξιόντος. ἐκδέχεται δὲ ψυχομένου.
ιθ' Ἔτι καὶ ἡ θερμότης ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ξηραίνει. Διὰ τί ὅσοις αἱ
βλεφαρίδες ῥέουσι, λάγνοι ἢ διὰ τὸ αὐτό. καὶ διότι οἱ φαλα-
κροί. ἔστι γὰρ μόρια ἄμφω ταῦτα τοῦ αὐτοῦ. ἔστι δὲ τὸ αἴτιον.
ὁπόσαι πρεσβυτέρου γινομένου μὴ αὐξάνονται τῶν συγγενι-
κῶν τριχῶν, ἅπασαι τοῦτο πάσχουσιν ἐν ταῖς λαγνείαις. κεφα-
2 λὴ γὰρ καὶ ὀφρῦς καὶ βλεφαρίς, συγγενικαὶ τρίχες. τούτων
δὲ μόνον ἐνίοις αἱ ὀφρύες δασύνονται πρεσβυτέροις γινο-
μένοις. δι' ἣν δὲ αἰτίαν, εἴρηται ἐν ἄλλοις. αἱ ἕτεραι δέ, διὰ
τὸ αὐτὸ ἄμφω λείπουσιν. αἴτιον δὲ ὅτι καταψύχει τὰ ἄνω
ἡ λαγνεία ὀλίγαιμα ὄντα. ὥστε οὐ πέττει τὴν τροφὴν ὁ τό-
πος. οὐ λαμβανόντων δὲ τροφήν, ἐκρέουσιν αἱ τρίχες.
κ' Διὰ τί οὐρητιῶντες, οὐ δύνανται ἀφροδισιάζειν. ἢ ὅτι πλή-
ρεις γίνονται οἱ πόροι. τὸ δὲ πλῆρες ὑγροῦ, οὐ δέχεται ἄλλο
3 ὑγρόν. Διὰ τί αἱ ἰξίαι τοὺς ἔχοντας κωλύουσι γεννᾶν. καὶ
κα' ἀνθρώπους καὶ τῶν ἄλλων ζώων ὅ,τι ἂν ἔχῃ. ἢ ὅτι ἡ ἰξία γίνε-
ται, μεταστάντος πνεύματος. διὸ καὶ ὠφελεῖ πρὸς τὰ με-
λαγχολικά. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀφροδισιασμὸς μετὰ πνεύματος ἐξό-
δου. εἰ οὖν ὁδοποιεῖται ἡ ὁρμὴ γινομένου αὐτοῦ, οὐ ποιεῖ ὁρ-
μᾶν τὸ σπέρμα. ἀλλὰ καταψύχεται. μαραίνει οὖν τὴν συν-
κβ' τονίαν τοῦ αἰδοίου. Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες ἐκλύονται καὶ
ἀσθενέστεροι γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. πότερον διὰ τὸ ἀπὸ παντὸς
4 ἔκκρισιν εἶναι τὸ σπέρμα, ὥστε ἐξ οἰκοδομήματος αἱ ἁρμονίαι καὶ

τοῦ σώματος, οὕτω σειομένη σύνθεσίς ἐστι τῷ ἀπεληλυθέναι.
οἷον εἰ τὸ αἷμα ἐξέλθῃ, ἢ πᾶν ὅ,τι ἄλλο μέρος οὕτω σφόδρα
ἐπίκαιρον τὸ ἐξιόν ἐστι τοῦ ὃ ἐκ πολλῆς γίνεται τροφῆς ὀλίγον.
κγ' οἷον τὸ ἄμυλον ἐκ τοῦ στέατος. Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες καὶ
οὐρητιῶντες ἐντείνουσιν. ἢ πληρουμένων τῶν πόρων ὑγρότη
τος, τὸ σπέρμα ὑπεξιὸν ἐν ἐλάττονι τόπῳ πλείονά τε ὄγκον τε
ποιεῖ, καὶ αἴρει. ἐπίκειται γὰρ τὸ αἰδοῖον ἐπὶ τοῖς πόροις.
κδ' Διὰ τί ἡ σύντασις γίνεται τοῦ αἰδοίου καὶ ἡ αὔξησις. ἢ διὰ 1
δύο. διά τε τὸ βάρος ἐπιγίνεσθαι ἐν τῷ ὄπισθεν τῶν ὄρχεων
αἴρεσθαι. ὑπομόχλιον γὰρ οἱ ὄρχεις γίνονται, διὰ τὸ πνεύμα
τος πληροῦσθαι τοὺς πόρους. ἢ τοῦ ὑγροῦ αὐξανομένου καὶ με
θισταμένου. ἢ ἐξ ὑγροῦ γινομένου, ὁ ὄγκος μείζων γίνεται. τὰ
λίαν δὲ μεγάλα, ἧττον αἴρεται. διὰ τὸ πορρωτέρω τὸ βάρος
κε' τοῦ ὑπομοχλίου γίνεσθαι. Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες καὶ
οἱ τοιοῦτοι δυσώδεις. οἱ δὲ παῖδες οὔ. καὶ τοῦ καλουμένου
γράσου ὄζουσιν. ἢ τῶν πνευμάτων ὥσπερ εἴρηται, τὰ μὲν τῶν 2
παιδίων, πέττει τὸ ὑγρὸν, καὶ τοὺς ἱδρῶτας. οἱ δὲ τῶν ἀνδρῶν
κς' ἄπεπτοι. Διὰ τί ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες ἧττον δύνανται
ἀφροδισιάζειν. αἱ δὲ γυναῖκες μᾶλλον. καθάπερ καὶ ὁ ποιη
» τὴς λέγει ἐπὶ τῷ σκολύμῳ. μαχλόταται δὲ γυναῖκες ἀφαυ-
» ρόταται δέ τε ἄνδρες. πότερον ὅτι οἱ ὄρχεις καθίενται μᾶλ
λον ἢ ἐν τῷ χειμῶνι. ἀνάγκη δὲ εἰ μέλλει ἀφροδισιάζειν ἀνα-
σπᾶσαι. ἢ ὅτι αἱ θερμαὶ φύσεις ἐν τῷ θέρει συμπίπτουσιν,
ὑπερβάλλοντος δὴ τοῦ θερμοῦ. ἡ δὲ γυνὴ ψυχρὰ καὶ ὑγρά. 3
τοῦ μὲν ἀνδρὸς οὖν, ἡ μαυροῦται ἡ δύναμις. τῶν δὲ, θάλλει.
κζ' ἐπανισουμένη τῷ ἐναντίῳ. Διὰ τί ἔνιοι ἀφροδισιαζόμενοι
χαίρουσι. καὶ οἱ μὲν, ἅμα δρῶντες. οἱ δ' οὔ. ἢ ὅτι ἐστὶν ἑκάστῃ
περιττώσει τόπος, εἰς ὃν πέφυκεν ἀποκρίνεσθαι κατὰ φύσιν
καὶ πόνου γινομένου τὸ πνεῦμα ἐξιὸν, ἀνοιδεῖν ποιεῖ. καὶ συ-
νεκκρίνει αὐτὴν, οἷον τὸ μὲν οὖρον εἰς κύστιν. ἡ δ' ἐξικμασμένη
τροφὴ, εἰς κοιλίαν. τὸ δὲ δάκρυον, εἰς ὄμματα. μύξαι δ' εἰς
μυκτῆρας. αἷμα δὲ εἰς φλέβας. ὁμοίως δὴ τούτοις καὶ ἡ γο- 4

νη, εἰς ὄρχεις καὶ αἰδοῖα. οἷς δὲ οἱ πόροι μὴ κατὰ φύσιν ἔχουσιν.
ἀλλ' ἢ διὰ τὸ μὴ ἐπιτυφλωθῆναι τοὺς εἰς τὸ αἰδοῖον. οἷον συμ-
βαίνει τοῖς εὐνούχοις καὶ εὐνουχίαις. ἢ καὶ ἄλλως. εἰς τὴν ἕ-
δραν συῤῥεῖ ἡ τοιαύτη ἰκμάς. καὶ γὰρ διεξέρχεται ταύτην. ση-
μεῖον δ' ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἡ συναγωγὴ τοῦ τοιούτου τόπου, καὶ ἡ σύν
τηξις τῶν περὶ τὴν ἕδραν. ἐὰν οὖν ὑπερβάλλῃ τις τῇ λα-
γνείᾳ, τούτοις ἐνταῦθα συνέρχεται. ὥστε ὅταν ἡ ἐπιθυμία
1 γένηται, τότ' ἐπιθυμεῖ τῆς τρίψεως, εἰς ὃ συλλέγεται. ἡ δ' ἐπι-
» θυμία, καὶ ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ διανοίας γίνεται. ὅταν γὰρ κι-
» νηθῇ ὑφ' ὁτουοῦν, ἐνταῦθα τὸ πνεῦμα συντρέχει. καὶ τὸ τοιοῦ-
το περίττωμα συῤῥεῖ οὗ πέφυκε. κἂν μὴ λεπτὴ ᾖ ἡ πνευματώ-
δης. τούτων ὑπεξελθόντων ὥσπερ αἱ συντάσεις τοῖς παισὶ καὶ
τοῖς ἐν ἡλικίᾳ, ἐνίοτε οὐθενὸς ὑγροῦ ἐκκριθέντος, παύονται.
ὅταν δὲ κατασβεσθῇ τὸ ὑγρὸν, ἐὰν μὴ δι' ἕτερον τούτων πάθῃ,
ἐπιθυμεῖ ἕως ἄν τι τούτων συμβῇ. οἱ δὲ φύσει θηλυδρίαι, οὐ
2 συνεστᾶσιν, ὥστε ἐκεῖ μὲν μὴ ἐκκρίνεσθαι. ἢ ὀλίγην. οὗπερ τοῖς
ἔχουσι κατὰ φύσιν ἐκκρίνεται. εἰς δὲ τὸν τόπον τοῦτον. αἴτιον
δὲ ὅτι παρὰ φύσιν συνεστᾶσιν. ἄρσενες γὰρ ὄντες, οὕτω διά-
κεινται, ὥστε ἀνάγκη τὸν τόπον τοῦτον πεπηρῶσθαι αὐτῶν. πή-
ρωσις δὲ ἡ μὲν, ὅλως ποιεῖ φθόρον. ἡ δὲ, διαστροφήν. ἐκείνη
μὲν οὖν οὐκ ἔστι. γυνὴ γὰρ ἂν ἐγένετο. ἀνάγκη ἄρα παρεστρά=
φθαι. καὶ ἄλλοθί που ὁρμᾶν τῆς γονικῆς ἐκκρίσεως. διὸ καὶ
ἄπληστοι ὥσπερ αἱ γυναῖκες. ὀλίγη γὰρ ἡ ἰκμὰς καὶ οὐ βιάζε=
3 ται ἐξιέναι. καὶ καταψύχεται ταχύ. καὶ ὅσοις μὲν ἐπὶ τὴν
ἕδραν οὗτοι πάσχειν ἐπιθυμοῦσιν. ἐνίοις δὲ γίνεται καὶ ἐξ ἔθους
τὸ πάθος τοῦτο. ὅσα γὰρ ἂν ποιῶσι, συμβαίνει αὐτοῖς χαίρειν,
καὶ προΐεσθαι τὴν γονὴν οὕτως. ἐπιθυμοῦσιν οὖν ποιεῖν οἷς
» ἂν ταῦτα γίνεται. καὶ μᾶλλον τὸ ἔθος, ὥσπερ φύσις γίνεται.
διὰ τοῦτο ὅσοι ἂν μὴ πρὸ ἥβης ἀλλὰ περὶ ἥβην ἐθισθῶσιν ἀ-
φροδισιάζεσθαι, διὰ τὸ γίνεσθαι αὐτοῖς ἐν τῇ χρείᾳ τὴν μνή-
μην, ἅμα δὲ τῇ μνήμῃ, τὴν ἡδονήν. διὰ δὲ τὸ ἔθος ὥσπερ πε-
4 φυκότες, ἐπιθυμοῦσι πάσχειν. τὰ μέντοι πολλὰ, καὶ τὸ ἔθος

» ὥσπερ πεφυκόσι γίνεται. ἐὰν δὲ τύχῃ λάγνος ὢν καὶ μαλα-
κη' κὸς, καὶ θᾶττον ἕκαστα τούτων συμβαίνει. Διὰ τί μάλιστα αἰ-
σχύνονται ὁμολογεῖν, οἱ ἐπιθυμοῦντες ἀφροδισιάζεσθαι, ἀλλ'
οὐ πιεῖν, οὐδὲ φαγεῖν, οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. ἢ ὅτι
» τῶν μὲν πλείστων ἀναγκαῖαι αἱ ἐπιθυμίαι. ἔνια δὲ ἀναιρεῖ καὶ
» τοὺς μὴ τυγχάνοντας. ἡ δὲ τῶν ἀφροδισίων, ἐκ περιουσίας ἐστί.
κθ' Διὰ τί οἱ μὲν ἄνδρες τοῦ χειμῶνος, αἱ δὲ γυναῖκες τοῦ θέρους
ὁρμητικώτεραι πρὸς τὰ ἀφροδίσια. ἢ ὅτι οἱ μὲν ἄνδρες, θερ- 1
μοὶ μᾶλλον καὶ ξηροὶ ταῖς φύσεις. αἱ δὲ γυναῖκες, ὑγραὶ καὶ
κατεψυγμέναι. τοῖς μὲν οὖν, τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμὸν αὔταρ-
κες πρὸς τὴν ὁρμὴν τοῦ χειμῶνος. ἡ δὲ τοῦ σπέρματος γένεσις,
ἐκ τούτων. ταῖς δὲ, τὸ θερμὸν ἔλαττον καὶ τὸ ὑγρὸν ἐστὶ πεπη-
γὸς, διὰ τὴν ἔνδειαν τοῦ πυρός. τοῦ θέρους δὲ θέρμοις. ταῖς μὲν, οὖν
» σύμμετρον τὸ θερμόν. τοῖς δὲ πλέον τοῦ ἱκανοῦ. τὸ γὰρ ἄγαν πο-
λὺ, ἐκλύει τῆς δυνάμεως. διὸ καὶ τὰ παιδία τοῦ θέρους λεπτό-
λ' τερα. συμβαίνει γὰρ πῦρ ἐπὶ πῦρ φέρειν. Διὰ τί ὅσοι θερμοὶ 2
τὴν φύσιν ἐὰν ἰσχυροὶ ὦσι καὶ εὐτραφεῖς, ἐὰν μὴ ἀφροδισιάσω-
σι, χολή τε περιίσταται αὐτοῖς πολλάκις καὶ ἔκπικρον ἀποχω-
ρεῖ, καὶ φλέγμα ἁλμυρὸν γίνεται, καὶ ἀλλοχροοῦσιν. ἢ ὅτι
μετὰ τοῦ πνεύματος ἀεὶ περίττωμα συναπέρχεται. διὸ καὶ
ἐνίοις τῶν πνευματικῶν, ἰχθύων πλεύτρου ὄζει ἡ γονή. ἀφροδι-
σιάζουσι μὲν οὖν τοῦτο συναπέρχεται. ὥστ' οὐ λυπεῖ. μὴ ἀπτο-
μένοις δὲ τῆς ὁμιλίας, τὸ περίττωμα ἐκπικροῦται ἢ ἁλμυρὸν
λα' γίνεται. Διὰ τί ἀφροδισιαστικοὶ οἱ μελαγχολικοί. ἢ ὅτι πνευ- 3
ματώδεις. τὸ δὲ σπέρμα, πνεύματος ἔξοδός ἐστιν. οἷς οὖν πολὺ τοιοῦ-
τον, ἀνάγκη πολλάκις ἐπιθυμεῖν τούτου ἀποκαθαίρεσθαι. κου-
λβ' φίζονται γάρ. Διὰ τί καὶ οἱ ὄρνιθες καὶ οἱ δασεῖς ἄνθρωποι
λάγνοι. πότερον ὅτι ὑγρότητα ἔχουσι πολλήν, ἢ οὔ. τὸ γὰρ
θῆλυ ὑγρὸν μὲν, ἀλλ' οὐ δασύ. ἀλλ' ὅτι ἀμφότεραι αἱ φύ-
σεις, περιττικαὶ ὑγρότητος πολλῆς διὰ θερμότητα. σημεῖον δὲ
αἱ τρίχες καὶ τὰ πτερά. ἢ ὅτι πολὺ τὸ ὑγρὸν καὶ κρατεῖται
ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. οὔτε γὰρ ἂν μὴ πολλῆς οὔσης τῆς ὑγρότη- 4

» τος, οὔτε μὴ κρατουμένου ἐξέφυεν, τοῖς μὲν αἱ τρίχες, τοῖς δὲ
» τὰ πτερά. τὸ δὲ σπέρμα γίνεται ἐν τοῖς τοιούτοις πλεῖστον, καὶ τόποις καὶ ὥραις. οἷον ἐν τῷ ἔαρι. ἡ γὰρ φύσις αὐτοῦ, ὑγρὰ καὶ θερμή. διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ ὄρνιθες λάγνοι. καὶ οἱ χωλοί. ἡ γὰρ τροφὴ ἀμφοτέροις, κάτω μὲν ὀλίγη, διὰ τὴν ἀνάπηρείαν τῶν σκελῶν. εἰς δὲ τὸν ἄνω τόπον ἔρχεται καὶ εἰς σπέρμα συγκρίνεται.

Διὰ τί ἐὰν ἀφροδισιάζῃ ἄνθρωπος, οἱ ὀφθαλ-
I μοὶ ἀσθενοῦσι μάλιστα. ἢ δῆλον ὅτι ἐκλείποντος τοῦ ὑγροῦ τοῦτο γίνεται. σημεῖον δ᾽ ὅτι ἡ γονὴ ψυχρά ἐστιν. οὐ γὰρ γίνεται ὑγρά, ἐὰν μὴ διαθερμάνῃ τὰ θερμά. οὐδὲ δεῖται πήξεως. κέχυται γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὥσπερ τὸ αἷμα.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ἈΠῸ ΚΌΠΟΥ.

ΙᾺ τί μακροὶ μὲν ὄντες οἱ περίπατοι,
ἐν τοῖς ὁμαλέσι κοπιαρώτεροί εἰσι τῶν
ἀνωμάλων, βραχεῖς δὲ, ἀκοπώτεροι.
ἢ ὅτι ἥτε πολλὴ κίνησις ποιεῖ κόπον, καὶ 1
ἡ ἰσχυρά. τοιαύτη δὲ ἡ ἀσυρματώδης.
πολλὴ δὲ ἡ συνεχὴς καὶ μία. ἐν μὲν τῶν
τοῖς ἀνάντεσιν ἐὰν ᾖ μακρά, ἀνάπαυ-
σις γίνεται ἡ μεταβολή. καὶ οὐ μικρὰ ἡ κίνησις, οὐδὲ ἵππων
αὐτῶν διὰ τὴν μεταβολήν. ἐν δὲ τοῖς ὁμαλέσιν, ἡ ὁμοιότης
τοῦ σχήματος, οὐ διαλαμβάνει. οὐδὲ ἀναπαύει τὰ μέρη. ἀλλὰ
συνεργάζεται πρὸς τὸ συνεχῆ εἶναι τὴν κίνησιν. ὅταν δὲ ᾖ βρα-
χεῖα, διὰ μὲν τὸ πλῆθος τῆς κινήσεως, ἐν τοῖς ἐπιπέδοις οὐ γί- 2
νεται κόπος. ἐν δὲ τοῖς ἀνάντεσιν, διὰ τὸ τὴν μεταβολὴν ἰσχυ-
ρὰν γίνεσθαι καὶ ἐναντίαν, ὁτὲ μὲν ἄνω ὁτὲ δὲ κάτω, ποιεῖ κό-
πον. τοιαύτη δὲ ὥς φαμεν ἐν τοῖς ἀνάντεσιν. ἐν δὲ τοῖς πεδι-
β' νοῖς τοὐναντίον. Διὰ τί τοῖς λειποψυχοῦσι καὶ τοῖς ἐκ τῶν
γυμνασίων, ἐλάττους τε οἱ ὄγκοι καὶ ὀξύτεροι δοκοῦσιν εἶναι
φωναί; ἢ ὅτι αἵτε φωναὶ ἐλάττους φαινόμεναι, ὀξύτεραι
φαίνονται. σημεῖον δὲ, ὅτι μιμούμεναι τοῖς πόῤῥωθεν ὀξὺ
γ' φθέγγονται. καὶ οἱ ὄγκοι ἐλάττους. Διὰ τί ἡ γαστὴρ μόνον 3
λεπτύνεται τῶν γυμναζομένων. ἢ ὅτι πλείστη ἡ πιμελὴ περὶ
δ' τὴν γαστέρα. Διὰ τί τὸ πῖον τεθεμμελίον γίνεται τοῖς πονοῦ-
σιν. ἢ διότι τὸ πῖον τήκεται μὴ θερμαινόμενον. ἡ δὲ κίνησις
ε' θερμαίνει. ἡ δὲ σὰρξ, τήκεται. Διὰ τί δὲ τὰ περὶ τὴν κοι-
λίαν πόταται. πότερον ὅτι ἐγγὺς τῆς τροφῆς. ἐν ὅσῳ οὖν
τἄλλα παρ᾽ ἐκείνης λαμβάνει, αὐτὴ πολλάκις λαμβάνει. ἢ ὅ-
ς' τι ἥκιστα πονεῖ. καμπὰς γὰρ οὐκ ἔχει. Διὰ τί οἱ κόποι μᾶλ-
λον παύονται, ὅταν τις τῷ ἐλαίῳ ὕδωρ συμμίξας ἀναχρίηται. 4

ἢ ὅτι

ἢ ὅτι μᾶλλον εἰσδύεται τὸ ἔλαιον μετὰ τοῦ ὕδατος. ἐὰν δὲ αὐτὸ
καθ' αὑτὸ ᾖ, οὐχ ὁμοίως παρεισδύνει, διὰ τὸ εἶναι πολλαπλάσιον ἔτι.
μᾶλλον οὖν μαλάττεται τὸ σῶμα εἰσδυομένου. ἐπεὶ τὸ ἔλαιόν
ἐστι φύσει θερμόν. τὰ δὲ θερμὰ, καὶ ξηραίνει καὶ σκληρύνει.
πρὸς δὲ τοὺς κόπους, ἀξύμφορόν ἐστιν ἡ ξηρασία καὶ ἡ σκληρό-
ζ' της. μετὰ δὲ τοῦ ὕδατος ἀναλειφθὲν, ἧττον ξηραίνει. Διὰ τί τοῖς
» κοπιῶσι προστάττουσιν ἐμεῖν. εἴπερ ὁ ἔμετος κοπώδης ἐστίν. ὁ
1 κόπος γίνεται, ὅσων θλωμένων καὶ πιεζομένων καὶ κοπιωμέ-
» νων. ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τινος πάσχοι ἂν, ἢ τῶν ἐν τῷ σώ-
ματι. καὶ τοῦτο διττῶς. ἢ γὰρ θερμικῶν ὑπερτεινουσῶν τὴν
δύναμιν αὐτῶν, ἢ σώματος μιχθέντος συχνοῦ τῷ ἄλλῳ σώμα-
τι, χώραν οἰκείαν οὐκ ἔχοντος, οἷα τὰ περιττώματά ἐστι. πάντα
γὰρ τὰ ἐκτὸς ἡμῖν περιαπτόμενα βαρῆ, κοπωδέστατα τῶν τοῦ
σώματος μερῶν. κἂν τύχῃ σταθμῷ ὄντα αὐτῶν ἐλαφρότερα.
σημεῖον δὲ τῶν εἰρημένων. οἱ γὰρ πλεῖον βεβρωκότες καὶ πε-
2 πωκότες, ἔλαττον πονήσαντες, ἢ νήστεις ὄντες, μᾶλλον κοπιῶ-
» σι, διὰ τὸ μὴ τὴν οἰκείαν χώραν ἔχειν τὰ σιτία, ὄντα ἄπεπτα.
» ἐπεὶ δὲ ὁ κόπος σύντηξιν ποιεῖ, ἡ δὲ σύντηξις περίττωμά ἐστι,
τοῦτ' ἐστὶν ὃ τὸν κόπον ἐν ἡμῖν ποιεῖ, πλανώμενον ἀτάκτως, καὶ
προσαπτόμενον ὀστοῖς καὶ νεύροις, καὶ τοῖς ἐντὸς τῆς σαρκὸς ἀ-
ραιοῖς οὖσι καὶ ἀνεωγμένοις. ὁ οὖν ἔμετος ἐξάγων αὐτὸ αἴτιον
ὂν τοῦ κόπου, ἀκόπους εἰκότως ποιεῖ. λείπει γὰρ οἷον ἦν ἐν ἀρ-
χῇ τοῦ πόνου τὸ σῶμα. κοπώδης δ' ἐστὶν ὁ ἔμετος οὐ τῇ τῆς γι-
3 νομένης ἐν αὐτῷ κινήσεως ὑπερβολῇ. ἀλλ' ὅταν συμβῇ μὴ κα-
λῶς ἐξεμέσαι. ληφθέντων γὰρ πολλῶν σωμάτων καὶ περιττω-
μάτων τούτοις ἐνόντων, τὸν τοῦ ἐμέτου κόπον γίνεσθαι συμ-
βαίνει καθάπερ ἐπὶ τῶν πεπληρωμένων εἴρηται. εἰ οὖν μηδ' ἐ-
κείνοις ὁ πόνος ἐστὶ τοῦ κόπου αἴτιος, ἀλλὰ τὸ οὕτως ἔχοντας
πονῆσαι, οὐδ' ἂν τοῖς μὴ ἐξαιροῦσι τὰ σιτία ὁ ἔμετος εἴη, τοῦ κό-
που αἴτιος. χρὴ γὰρ πᾶσι τοῖς ἐμοῦσι γίνεσθαι κόπον. γίνον-
η' ται δὲ ἀκοπώτεροι πολλοὶ ἐμέσαντες. Διὰ τί κοπιαρώτε-
4 ρόν ἐστι τῷ βραχίονι τὸ διακενῆς ῥίπτειν, ἢ λιθάζοντα. ἢ ὅτι

σπασματωδέστερον τὸ διακενῆς ἐστιν. οὐ γὰρ ἀπερείδεται πρὸς
οὐδὲν ὥσπερ ὁ βάλλων πρὸς τὸ ἐν χειρὶ βέλος. ὁμοίως δὲ τού-
τῳ καὶ ὁ πένταθλος πρὸς τοὺς ἁλτῆρας. καὶ ὁ θέων παρασείων
πρὸς τὰς χεῖρας. διὸ ὁ μὲν μεῖζον ἅλλεται, ἔχων ἢ μὴ ἔχων ἁλ-
θ' τῆρας. ὁ δὲ θᾶττον θεῖ παρασείων ἢ μὴ παρασείων. Διὰ τί ἡ
ταχυδρομία ἐπ' ἀνθρώπου καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων νοσημα-
τικοὺς ποιεῖ τὰ περὶ τὴν κεφαλήν. καίτοι ὅλως ὁ δρόμος
κατασπᾶν δοκεῖ κάτω τὰ περιττώματα, ὥσπερ ὁ περίπατος. 1
» διὸ καὶ παχύνονται τὰ σκέλη οἱ πολλὰ περιπατοῦντες. ὅτι εἰς
τὰ κάτω ἀπονοστεῖ ἄνωθεν καὶ ἡ τροφὴ καὶ τὰ περιττώματα.
ἡ μὲν κίνησις τοῦτο ποιεῖ. ἀλλ' ἡ ταχεῖα διὰ τὴν συντονίαν καὶ
ἀπνευστίαν, ἐκθερμαίνει τὴν κεφαλήν, καὶ τὰς φλέβας ἐκφυ-
σᾷ τὰς ἐν αὐτῇ καὶ σπαστικὰς τῶν θύραθεν ποιεῖ δυνάμεων.
οἷον ψύχους καὶ ἀλέας καὶ τῶν ἐκ τοῦ θώρακος. ὧν εἰσιόντων,
ι' νοσεῖν ἀναγκαῖον τὸν τόπον ἐστί. Διὰ τί κοπιῶσι μᾶλλον
μὲν ἐν τοῖς ὁμαλοῖς, ἢ ἐν τοῖς ἀνωμάλοις τόποις. θᾶττον δὲ 2
βαδίζουσι τὴν ὁμαλὴν ὁδόν, ἢ τὴν ἀνώμαλον. ἢ ὅτι ἀκοπώ-
τερον μέν ἐστι, τὸ μὴ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι ποιεῖσθαι τὴν κί-
νησιν. ὃ συμβαίνει ἐν τῇ ἀνωμάλῳ πορείᾳ μᾶλλον. θᾶττον δ'
πορεύονται, ὅτι ἧττον παρὰ φύσιν κινοῦνται. ἐν μὲν οὖν τῷ ὁμα-
λῷ, μικρὰ ἡ ἄρσις καὶ θέσις καὶ πυκνή ἐστιν. ἐν δὲ τῷ ἀνωμά-
λῳ, τοὐναντίον. ἔστι δὲ τὸ αἴρειν παρὰ φύσιν. βίᾳ γάρ ἐστι πᾶ-
» σα ἄρσις. τὸ δὲ παρ' ἑκάστην βάσιν γινόμενον μικρόν, πολὺ γί-
ια' νεται παρὰ πολλάς. Διὰ τί τὰ ἐπίπεδα κοπιαρώτερα ἐγ- 3
κατακεῖσθαι τῶν κοίλων ἐστίν. ἢ διὰ τὸ αὐτό, καὶ τὰ κυρτὰ τῶν
ἐπιπέδων. ἐφ' ἓν γὰρ τόπον συναθροιζόμενον τὸ βάρος ἐν τῇ
καθέδρᾳ ἢ κατακλίσει, τῇ θλίψει ποιεῖ πόνον. τὸ μὲν οὖν κυρ-
τὸν τοῦ εὐθέος. τοῦτο δὲ τοῦ κοίλου μᾶλλον τοιοῦτόν ἐστι. τὸ γὰρ
σῶμα ἡμῶν ἐστι περιφερέστερον, ἢ εὐθύτερον. τῶν δὲ τοιούτων
κατὰ πλεῖον ἅπτεται τὰ κοῖλα, ἢ τὰ ἐπίπεδα. διὰ ταῦτα δὲ
καὶ τὰ ἐνδιδόντα τῶν μὴ ἐνδιδόντων, ἀκοπώτερά ἐστι καὶ ἐγκα-
ιβ' τακλιθῆναι καὶ καθίζεσθαι. Διὰ τί οἱ βραχεῖς περίπατοι 4

κόπωδές ἐστιν. ἢ ὅτι ἀνώμαλοί εἰσι. πολλάκις γὰρ ἵστασθαι
» περιιοῦσι. τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τὸ ἐναντίον πυκνὰ μεταβάλ-
» λειν, κοπῶδές ἐστι. συνήθειαν γὰρ οὐδετέρῳ ποιεῖ, ὅ ἐστιν ἄκο-
πον. ἀμφοῖν δ' ἅμα, οὐκ ἐνδέχεται συνήθειαν γίνεσθαι.

ιγ' Διὰ τί οἱ ὑπὸ τῶν ἵππων ὀχούμενοι, ὅσῳ ἂν μᾶλλον θέῃ ὁ
ἵππος, τοσούτῳ μᾶλλον δακρύουσι τὰ ὄμματα. πότερον
διὰ τὸ ψυχρότερον εἶναι τὸν ἀεὶ προσπίπτοντα ἀέρα. ὅσῳ ἂν
1 ἐλάττω χρόνον ἅπτηται τοῦ σώματος, ὅπερ ἐπὶ τῶν γυμνῶν θεόν-
των συμβαίνει, τὸ δὲ ψύχος δάκρυον ποιεῖ, ἢ διὰ τοὐναντίον. καὶ
γὰρ τὸ θερμὸν ποιεῖ δακρύειν. διὸ ὁ ἥλιος. ἡ δὲ κίνησις, θερμό-
τητα ποιεῖ, ἢ διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀέρος πληγήν. ὡς γὰρ οἱ ἄνεμοι
ταράττουσιν οἱ ἐξ ἐναντίας τὰ ὄμματα, οὕτως ὁ ἀὴρ προσπί-
πτων, ὅσῳ ἂν θᾶττον ἐλαύνῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ποιεῖ πληγὴν
ιδ' μαλακήν. Διὰ τί τὰ μὲν ἄλλα τριβόμενα σαρκοῦται μέρη,
ἡ δὲ γαστὴρ λεπτοτέρα γίνεται. ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἐκ προσαγωγῆς ἀλ-
2 λὰ στιφνοτέρα. οὐ μὴν ἀλλ' οὐχ ὁμοίως γε καὶ ἡ σάρξ. διὸ καὶ
» τὸ πρόβλημά ἐστιν. ὅλως γὰρ ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ πόνοις, καὶ
» μάλιστα λεπτύνεται ἡ γαστήρ. αἴτιον δ' ὅτι τὰ πίονα θερμαι-
νόμενα τήκεται, καὶ τὰ φύσει τάσιν ἔχοντα μᾶλλον τὸ δὲ δέρ-
μα ἐστὶ φύσει ἔχον τάσιν. ἀλλὰ διὰ τὸ πιαίνεσθαι τάχιστα, ἀεί τι-
να ἔχει ποιότητα, ἐὰν μὴ κάμνῃ τινὶ νόσῳ. αἴτιον δὲ τούτου,
» ὅτι ἐγγύς ἐστι τῆς τροφῆς. ἐπεὶ τὸ ὅλως ἡ πιμελὴ οὐκ ἔστι φύ-
σει, ἀλλ' ἐπίκτητον, καὶ οὐ τῶν ἀναγκαίων μερῶν, ὥσπερ καὶ ἡ σάρξ
3 καὶ ἡ τῶν γυμνασίων κίνησις καὶ ἡ τῆς τρίψεως, θερμαίνουσαι, τήκου-
σιν αὐτήν. καὶ τὴν τροφὴν ἐκπλεονάζουσαν νέμουσι τοῖς ἀλλο-
τρίοις μορίοις. διὸ αἱ μὲν καθέδραι, τὴν κοιλίαν πιαίνουσι. τὸ
δ' ἄλλο σῶμα λεπτύνουσιν. αἱ δὲ κινήσεις καὶ αἱ τρίψεις, τὴν
μὲν κοιλίαν λεπτύνουσι, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα παχύνουσι.

ιε' Διὰ τί ἐκ τῶν σφοδρῶν καὶ μακρῶν ὁδῶν καὶ δρόμων ὅ-
ταν στῇ τις ἐπ' ἄκρων τῶν δακτύλων σείονται τῶν ποδῶν αἱ
πτέρναι καὶ σπῶνται κάτω περιπετῶς. ἢ διὰ τὴν συνέχειαν
4 καὶ σφοδρότητα τῆς κινήσεως, οὐκ ἀναπαύεται ὁ σεισμὸς

» τῷ ἀνθρώπῳ τῶν νεύρων. τοῦ μὲν γὰρ ὅλου σώματος, κρατεῖ
» ἡ ψυχὴ πολλάκις, μορίων δ' οὔ. ὁπόταν πως κινηθῇ. οἷον καὶ
καρδίας καὶ αἰδοίου. αἴτιον δ' ὅτι πνεῦμα πολὺ περὶ τὰ νεῦ
ρα ἐγκαθέεται, ὃ οὐχ ἅμα ἐκψύχεται πάντῃ. τοῦτο οὖν σεῖον ὥς
περ ἀποσπῶν τῇ κινήσει, κατασπᾶται, καὶ τοῦ πορρωτάτου
ἥκιστα ποιεῖ κρατεῖν. τοιοῦτον δὲ αἱ πτέρναι. οἷον τοῖς ὀργιζο
ιϛ' μένοις τὸ κάτω χεῖλος. Διὰ τί οἱ μὴ σφόδρα συντόνως
τρέχοντες, ἐν τῷ ῥυθμῷ ἀναπνέουσιν. πότερον ὅτι πᾶς ῥυθμὸς, 1
ὡρισμένῃ μετρεῖται κινήσει. τοιαύτη δ' ἐστὶν ἡ δι' ἴσου οὖσα,
ὥσπερ οἱ τροχάζοντες ποιοῦσιν. ἅμα οὖν ἀρχόμενοι τροχάζειν,
ἀναπνέουσιν. ὥστε τὴν ἀναπνοὴν δι' ἴσου γινομένην, διὰ τὸ
τῇ ἴσῃ κινήσει μετρεῖσθαι, ῥυθμὸν ποιεῖν. ἢ ὅτι πᾶσα μὲν ἁπλῶς
ἀναπνοὴ, δι' ἴσου γίνεται τοῖς κατὰ φύσιν αὐτῇ χρωμένοις, καὶ
μὴ κατέχουσι. καθημένοις μὲν οὖν καὶ βαδίζουσι μετρίας οὔ
σης τῆς τοῦ σώματος κινήσεως, οὐκ εὔδηλος ὁ ῥυθμὸς γίνεται.
συντόνως δὲ τρέχουσιν, οὐ παρακολουθούσης τῇ κινήσει τῆς αἰ- 2
σθήσεως, οὐ δυνάμεθα συνορᾶν, τὸν τῆς ἀναπνοῆς ῥυθμόν. ἐν
δὲ τῷ μετρίως τροχάζειν, μέτρον ἡ κίνησις αἰσθητὸν τῆς ἀναπνοῆς
ιζ' ποιοῦσα τὸν ῥυθμὸν δηλοῖ. Διὰ τί ἐν τῷ τροχάζειν ἐκπνευ-
ματοῦσθαι δοκεῖ ἡμῖν ὁ ἀήρ, πότερον ὅτι κινούμενοι διὰ τὸ
τροχάζειν τὸν συνεχῆ τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἀέρα κινοῦμεν, ὅ ἐστι
πνεῦμα. διόπερ οὐ δοκεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἀλήθειαν
ἐκπνευματοῦται ὁ ἀήρ. ἢ διότι τροχάζοντες προσκόπτομεν τῷ
ἀέρι. τούτου δὲ συμβαίνοντος μᾶλλον αἴσθησιν λαμβάνομεν 3
τοῦ ἀέρος διὰ τῆς κινήσεως. εἰκότως οὖν ἡμῖν ἐκπνευματοῦ-
ιη' σθαι δοκεῖ. τοῦτο γὰρ συμβαίνει, διὰ τὴν φοράν. Διὰ τί μᾶλ
λον θέοντες ἢ βαδίζοντες, πίπτουσιν. ὅτι μᾶλλον πρὶν κινεῖ-
σθαι αἴρουσιν. τὸ γὰρ θέον τοῦ βαδίζειν, τούτῳ διαφέρει.
ιθ' Διὰ τί ποτε ἀναβαίνοντες μὲν τὰ γόνατα πονοῦμεν, κατα-
βαίνοντες δὲ τοὺς μηρούς. ἢ ὅτι ὅταν μὲν ἀναβαίνωμεν, ἀναῤ-
ῥιπτοῦμεν ἄνω τὸ σῶμα. καὶ ἡ ἀπόστασις πολλὴ τοῦ σώματος,
καὶ ἡ ἀπὸ τῶν γονάτων γίνεται. διὸ πονοῦμεν τὰ γόνατα. ἐν δὲ 4

τοῖς καταβαίνουσι, διὰ τὸ ἀποφορεῖσθαι τοῖς σκέλεσι τοὺς μηροὺς ἀντιστηριζόμενοι πονοῦμεν αὐτούς, ἔθ' ἅπαν τὸ παρὰ φύσιν. τοῖς μὲν γόνασιν, ἡ εἰς τὸ πρόσθεν κλάσις. τοῖς δὲ μηροῖς ἡ εἰς τοὔμπροσθεν, ἐν μὲν τοῖς ἀνιοῦσι τὰ γόνατα κλᾶται εἰς τοὔπισθεν, διὰ τὸ στηρίζεσθαι βούλεσθαι. ἐν τοῖς καταβαίνουσι δ' οἱ μηροὶ εἰς τοὔμπροσθεν κλῶνται, διὰ τὸ προπετὲς ἡμῶν εἶναι τὸ

κ' σῶμα. Διὰ τί ποτε ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν μηρῶν τὸ μέσον μά-

1 λιστα πονοῦμεν. ἢ ὅτι παντὸς μακροῦ καὶ ἑνὸς ὄντος, ἐστηριγμένου δὲ τοῦ μέσου, ὁ πόνος μάλιστα γίνεται. διὸ καὶ κατάγνυται μάλιστα ἐντεῦθεν. ὁ δὲ μηρός ἐστι τοιοῦτον. διὸ καὶ τὸ μέ-

κα' σον αὐτοῦ μάλιστα πονοῦμεν. Διὰ τί οἱ ὑγροὶ ταχὺ πνίγονται πονήσαντες καὶ ὑπὸ τοῦ καύματος. ἢ ὅτι ἐκθερμαινόμενον ὑγρὸν, ἀὴρ γίνεται. καὶ καίει μᾶλλον τὸ πλεῖον. ὅταν οὖν μὴ δύνηται ὑπεξάγειν διὰ τὸ πλῆθος, οὐ γίνεται κατάψυξις. ὥστε ταχὺ ἐκπυροῦται, ὑπὸ τοῦ συμφύτου καὶ ἐπικτήτου

2 θερμοῦ. διὸ καὶ οἱ γινόμενοι ἱδρῶτες τοῖς γυμναζομένοις καὶ ὅλως τοῖς πονοῦσι, καὶ ἡ τοῦ πνεύματος ἔξοδος, ὠφέλιμον. διακρινομένου γὰρ καὶ λεπτυνομένου τοῦ ὑγροῦ, πνεῦμα γίνεται.

κβ' Διὰ τί τὰ σύμμετρα τῶν σωμάτων κάμνει τε πολλάκις καὶ ἀπαλλάττει ῥᾷον. ἢ διὰ ταυτὸ ἄμφω, ὁμαλὸν γάρ ἐστι τὸ σύμμετρον. τὸ δὲ ὁμαλὸν, ὁμοιοπαθέστερον. ἐὰν οὖν τι πονήσῃ μέρος, εὐθὺς συμπονεῖ τὸ ὅλον. τὸ δὲ ἀσύμμετρον, ἅτε μᾶλλον ἀπηρτημένον, οὐ συναπολαύει τῶν μερῶν. κάμνει μὲν οὖν

3 πολλάκις διὰ τοῦτο. ῥᾷον δὲ ἀπαλλάττει. ὅτι πᾶν κοινωνεῖ τὸ σῶμα. εἰς πλείω γὰρ διανεμόμενον τὸ πάθος, γίνεται ἀσθενέστερον. ὥστε εὐαπαλλακτότερον. τὸ δὲ ἀσύμμετρον, ἅτε οὐ κοινωνοῦντος τοῖς μέρεσιν, ἐλαττονάκις μὲν κάμνει, χαλεπώτερον

κγ' δὲ ἀπαλλάττει. σφοδρὸν γὰρ τὸ πάθος. Διὰ τί κοπιῶσι μὲν μᾶλλον ἐν τοῖς ὁμαλοῖς, ἢ ἐν τοῖς ἀνωμάλοις. θᾶττον δὲ βαδίζουσι μὲν ὁμαλὴν, ἢ τὴν ἀνώμαλον. ἢ ὅτι ἀκοπώτατον μὲν, τὸ μὴ ἀεὶ ἐν τῇ ἀνωμάλῳ πορείᾳ μᾶλλον. θᾶττον

4 δὲ πορεύονται, ὅπου ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ ἡ διαφορὰ ἐλάττων. ἐν

μὲν οὖν τῷ ὁμαλῷ, μικρὰ ἡ ἄρσις καὶ πυκνή. ἐν δὲ τῷ ἀνω-
μάλῳ τοὐναντίον. τὸ δὲ παρὰ ἑκάστην βάσιν γινόμενον πολὺ γί-
κδ' νεται παρὰ πολλά. Διὰ τί καταβαίνοντες μὲν τὰ κάταντη,
τοὺς μηροὺς μάλιστα πονοῦμεν. ἀναβαίνοντες δὲ τὰς κνήμας. ἢ
ὅτι ἀναβαίνοντες μὲν, τῷ αἴρειν τὸ σῶμα. ἅπαν γὰρ γίνεται φορ-
τίον τὸ σῶμα. ᾧ οὖν ἅπαν ἐπίκειται καὶ ᾧ αἴρομεν, τοῦτο μάλι-
στα πονεῖ. ἡ δὲ κνήμη τοιοῦτο. ἔσχατον γὰρ μῆκος ἔχον. καὶ οὐχ ὥς-
περ ὁ ποὺς πλάτος ἔχει. διὸ σαλεύεται. ὥστε δὴ τῷ ὤμῳ τὰ 1
βάρη κινοῦμεν. καὶ ὠθεῖν οὕτω ἔχομεν. τοιγαροῦν καὶ πονοῦμεν
τὸν ὦμον μάλιστα. καταβαίνοντες δὲ τῷ ἐκπίπτειν τὸ σῶμα
κάτω καὶ προωθεῖν παρὰ φύσιν, ὁ πόνος ἐστίν. ὥστε ᾧ μάλιστα
ἐκπίπτει καὶ σαλεύει, τοῦτο πιέζει τὸν πόνον. ἡ μὲν οὖν κνή-
μη, μένει. τὸ δὲ βάρος ὁ θώραξ γίνεται. ὁ δὲ μηρὸς δέχεταί τε
καὶ σαλεύεται. διὰ τὸ μῆκός τε ἔχειν, καὶ στρέφεσθαι ἄνωθεν,
κε' ᾗ ὁ θώραξ ἐκπίπτει. Διὰ τί πλείων δοκεῖ ἡ ὁδὸς εἶναι, ὅταν
μὴ εἰδότες βαδίζωμεν πόση τις, ἢ ὅταν εἰδότες, ἐὰν τἆλλα ὁ- 2
μοίως ἔχοντες τύχωμεν, ἢ ὅτι τὸ εἰδέναι πόση, τὸ εἰδέναι ἐστὶ
» τὸν ἀριθμὸν αὐτῆς. καὶ πλεῖον ἀεὶ τὸ ἀόριστον τοῦ ὡρισμένου.
» ὥσπερ οὖν εἰ ᾔδει ὅτι τοσήδε, πεπερασμένην ἀνάγκη εἶναι, οὕ-
τω καὶ εἰ μὴ οἶδεν ὡς ἀντιστρέφοντος παραλογίζεται ἡ ψυχή,
καὶ φαίνεται εἶναι ἄπειρος. ἔτι τὸ ποσὸν, ὡρισμένον. καὶ τὸ
ὡρισμένον ποσόν. ὅταν τοίνυν μὴ φαίνηται ὡρισμένον, ὥσπερ
ἄπειρον φαίνεται εἶναι διὰ τὸ πεφυκὸς ὡρίσθαι, ἐὰν μὴ ᾖ ὡρι-
σμένον, ἄπειρον εἶναι, ὥστε καὶ τὸ φαινόμενον μὴ ὡρίσθαι, φαί- 3
κϛ' νεσθαι ἀνάγκη πως ἀπέραντον. Διὰ τί τοὺς μηροὺς μᾶλλον, ἢ
τὰς κνήμας κοπιῶσι. πότερον ὅτι ἐγγὺς τοῦ τόπου τοῦ ἔχοντος
τὸ περίττωμα, ὥστε ἂν ὑποβάλλῃ διὰ τὴν κίνησιν τὴν θερμό-
τητα σύστασιν οἱ μηροὶ μᾶλλον καὶ πλεῖον ἢ αἱ κνῆμαι, ἢ διὰ
» τὸ συμφυὲς μᾶλλον εἶναι τοὺς μηρούς. μάλιστα γὰρ πονοῦσι τῇ
» τοῦ συνεχοῦς διαστάσει. καὶ γὰρ ἂν μηδὲν ἔχοντες περίττωμα
κοπιάσωσιν, ὅμως τοὺς μηροὺς καὶ τὴν ὀσφὺν πονοῦσι μᾶλλον.
ἢ ὅτι καθάπερ οἱ βουβῶνες γίνονται πληγέντες διὰ τὴν ἀρ- 4

σιν τῶν φλεβῶν καὶ νεύρων, οὕτω καὶ οὗτος. ἐπὶ τούτῳ δὲ τῆς
ἀρχῆς ὁ μηρός. ἢ διότι μᾶλλον ἐν τῷ αὐτῷ σχῆμά ἐστιν ὁ μηρὸς τῆς
κνήμης. τοῦτο δὲ κοπωδέστερον. ἢ ὅτι σαρκώδης ὥστε πολὺ
κζ' κατὰ φύσιν ἔχων ἐν αὑτῷ. Διὰ τί ἐνίοις ὅταν πονήσωσιν,
ἕλκη ἐκφύουσιν; ἢ ὅταν τὸ σῶμα ἀκάθαρτον ᾖ, ἡ κίνησις θερ-
μαίνουσα καὶ ἄλλα περιττώματα συνεξικμάζει μετὰ τοῦ ἱδρῶ-
τος. παχέα δὲ ὄντα καὶ χυμοὺς ἔχοντα μοχθηρούς, ὀξεῖς, καὶ
1 πικροὺς καὶ ἁλμυρούς, τὰ περιττώματα ἐκκρίνεσθαι μὲν οὐ
δύναται διὰ πάχος, ἐξαίρεται δὲ διὰ τῆς σαρκός, καὶ ἐξελκοῖ
κη' διὰ πικρότητα τοῦ χυμοῦ. Διὰ τί τοῖς ἐκ τῶν γυμνασίων καὶ
φαρμακοποσιῶν, οὐκ εὐθὺς προσοιστέον τροφήν, ἢ διότι κα-
θαίρεται τὸ σῶμα ἔτι καὶ οὐκ ἀναπέπαυται πονοῦν. καὶ ἀκμὴν
κθ' κρίνεται τὰ περιττώματα. Διὰ τί χαλεπώτερον θεῖν ἢ βαδί-
ζειν. ἢ ὅτι πλεῖον φορτίον φέρει ὁ θέων. ὅταν γὰρ ᾖ μετέωρος,
ἅπαν ἐφ' αὑτῷ ἔχει. ὁ δὲ βαδίζων, οἷον οἱ τοῖς τείχοις ἀνα-
2 παυόμενος, ἐπιθεὶς ἔχει ἐπὶ τῷ ἠρεμοῦντι. Διὰ τί ἐκ τῶν γυ-
λ' μνασίων, οὐ πίνουσιν εὐθύς. πότερον διὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς
συντήξεως ἕως ἂν ἀποπεφθῇ, ἢ διὰ τὸ πνεῦμα ὃ ποιεῖ ὁ πόνος ἐκ
τοῦ ὑγροῦ. ἢ διὰ τὴν δίψαν, ἢ γίνεται ἐκ τοῦ θερμαίνεσθαι πονοῦν-
λα' τας. πάντα γὰρ συμβαίνει ταῦτα. Διὰ τί ἐξονειρωτικοί εἰσιν
οἱ κοπιῶντες καὶ φθισιῶντες, ἢ ὅτι ὅλως ἐξονειρωτικοὶ οἱ
θερμοί. τὸ γὰρ σπέρμα, τοιοῦτόν ἐστι τὴν φύσιν. τὸ τοιοῦτο
δὲ, ἐξ οὕτω διακειμένων μάλιστα γίνεται. ὅταν ἡ ἀρχὴ τοῦ ὕπ-
3 νου θερμότης προσγένηται, μικρᾶς ῥοπῆς τὰ σώματα δεῖ-
ται. καὶ ταύτης ἔσωθεν. ἀλλ' οὐκ ἔξωθεν. οἱ δὲ φθισικοὶ καὶ
κοπιῶντες, οὕτω διάκεινται. οἱ μὲν γὰρ κοπιῶντες, διὰ τὸν κό-
πον καὶ τὴν κίνησιν συντήγματος θερμοῦ πλήρεις εἰσίν. οἱ δὲ
φθισικοί, διὰ τὸν καταρρέοντα καὶ τὴν γινομένην θέρμην ἀπὸ
λβ' τῆς φλεγμασίας. Διὰ τί τὸ ἀριστερὸν σκέλος χαλεπώτε-
ρον αἴρεσθαι ὑφ' ἑαυτοῦ πλείω χρόνον, ἢ τὸ δεξιόν. ἢ ὅτι τοῖς
δεξιοῖς πονεῖν δυνάμεθα, ἐν τοῖς δὲ παρὰ φύσιν, ἡ τοῦ ἀρι-
4 στεροῦ σκέλους φύσις ἐξεστραμμένως γίνεται. τὰ δὲ παρὰ

φύσιν ποιούμενα, χαλεπά. τῇ δὲ ἀριστερᾷ, τὰ δεξιὰ οὐθὲν ἐπὶ
λγ´ δῆλον διὰ τὸ μηθετέρως ἰσχύειν. Διὰ τί ὑγιεινὸν τὸ τῆς
τροφῆς ὑπολείπεσθαι, πονεῖν δὲ πλείω, ἢ ὅτι τὸ νοσεῖν αἴτιον
περιττώματος πλῆθος. τοῦτο δὲ γίνεται ἢ διὰ τροφῆς ὑπερ-
λδ´ βολὴν, ἢ διὰ πόνων ἔνδειαν. Διὰ τί οὐ δεῖ πυκνοῦν τὴν
σάρκα πρὸς ὑγίειαν ἀλλ' ἀραιοῦν. ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιεινὴ
καὶ τόπος εὔπνους (διὸ καὶ ἡ θάλαττα ὑγιεινὴ) οὕτω καὶ σῶμα
τὸ εὔπνουν μᾶλλον ὑγιεινόν. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μηθὲν πε- 1
ρίττωμα, ἢ τούτου ὡς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι. καὶ δεῖ οὕτως
ἔχειν τὰ σώματα. ὥστε λαμβάνειν εὐθὺς, ἐκκρίνειν τὴν περίτ-
τωσιν. καὶ εἶναι ἐν κινήσει καὶ ἠρεμεῖν. τὸ μὲν γὰρ μένον, σήπε-
ται ὥσπερ ὕδωρ. τὸ δὲ σηπόμενον καὶ μὴ κινούμενον νοσοποιεῖ.
τὸ δ' ἐκκρινόμενον πρὸ τοῦ διαφθαρῆναι, χωρίζεται. τοῦτο οὖν
πυκνουμένης μὲν τῆς σαρκὸς, οὐ γίνεται. ὥσπερ γὰρ ἐμφράτ-
τονται οἱ πόροι. ἀραιουμένης δὲ, συμβαίνει. διὸ καὶ οὐ δεῖ ἐν
τῷ ἡλίῳ γυμνὸν βαδίζειν. συνίσταται γὰρ ἡ σάρξ. καὶ κομιδῇ ἀπο- 2
σαρκοῦται, καὶ ὑγρότερον τὸ σῶμα γίνεται. τὸ μὲν γὰρ ἐντὸς
δὴ μένει. τὸ δ' ἐπιπολῆς ἀπαλλάττεται. ὥσπερ τὰ κρέα τὰ
ἑφθὰ τῶν ὀπτῶν μᾶλλον. οὐδὲ τὰ στήθη γυμνὰ ἔχοντα βαδί-
ζειν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἄριστα ᾠκοδομημένων ὁ ἥλιος φέρει, ὃ ἥκιστα
δεῖται ἀφαιρέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐντός. ἐκεῖθεν μὲν οὖν
διὰ τὸ πόρρω εἶναι αὐ-, μὴ μετὰ πόνου οὐκ ἔστιν ἱδρῶτας ἀγα-
λε´ γεῖν. ἀπὸ τούτου δὲ διὰ τὸ πρόχειρον εἶναι, ῥᾴδιον. Διὰ τί κο-
πώδεις οἱ βραχεῖς τῶν περιπάτων. ἢ ὅτι πολλάκις συνίσταν- 3
ται, καὶ οὐχ ὁμαλῶς κινοῦνται περὶ τὰς καμπάς. τὸ δὲ ποιοῦ-
λς´ το, κοπῶδες. Διὰ τί ἑστηκότες ἐν τῷ ἡλίῳ μᾶλλον θερ-
μαίνονται, ἢ κινούμενοοι, καὶ ταῦτα τῆς κινήσεως θερμαντικῆς
οὔσης. ἢ οὐ πᾶσα κίνησις θερμαίνει. ἀλλ' ἐνία ψύχει. οἷον καὶ
ἐπὶ τῶν τὰς χύτρας ταῖς ἐψημελίαις φυσώντων καὶ κινούντων συμ-
βαίνει. εἰ οὖν ἑστηκότι μὲν περιμένει τὸ θερμὸν, περιμένον
δὲ, μᾶλλον θερμαίνει ἢ κινούμενον, ἀεὶ γὰρ τὸ σῶμα ἴδιον ἡ-
μῶν ἀτμίδα τινὰ χλιαρὰν ἀφίησιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἢ θερμαίνει. 4

τὸν ἐγγὺς ἀέρα ὥσπερ δαλὸς περῶν. ἠρεμούντων μὲν ἡμῶν,
θερμὸς γίνεται ὁ περιέχων ἀὴρ διὰ τὰ εἰρημένα. κινουμένων
δέ, πνεῦμα γίνεται, ὃ καταψύχει ἡμᾶς. πᾶν γὰρ πνεῦμα, ψυ
λζ' χρόν ἐστιν. Διὰ τί οἱ ἐπὶ τῶν ἵππων ὀχούμενοι, ὅσῳ ἂν θᾶτ
τον θέῃ ὁ ἵππος, τοσούτῳ μᾶλλον δακρύουσι τὰ ὄμματα. καὶ
οἱ πεζοὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τρέχωσι. πότερον διὰ τὸ ψυχρὸν εἶναι
τὸν προσπίπτοντα ἀέρα. τὸ γὰρ ψῦχος δακρύειν ποιεῖ. συ-
1 στέλλον γὰρ καὶ πυκνοῦν τὴν σάρκα, ἐκκαθαίρει τὸ ὑγρόν, ἢ διὰ
τοὐναντίον. τὸ γὰρ θερμὸν ποιεῖ ἱδρῶτας. τὸ δὲ δάκρυον,
ἱδρώς τίς ἐστι. διὸ καὶ γίνονται ἀπὸ θερμασίας ἄμφω ταῦτα.
καὶ ἁλυκά ἐστιν ὁμοίως. ἡ δὲ κίνησις θερμότητα ποιεῖ. ἢ διὰ τὴν
ἀπὸ τοῦ ἀέρος πληγήν. ὡς γὰρ οἱ ἄνεμοι ταράττουσιν οἱ ἐξ
ἐναντίας τὰ ὄμματα, οὕτω καὶ ὁ ἀὴρ ὁ προσπίπτων, ὅσῳ ἂν
θᾶττον ἐλαύνῃ ἢ αὐτὸς τρέχῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ποιεῖ πληγὴν
μαλακήν. δι' ἣν γίνεται δακρύειν, ἀραιουμένων τῶν τοῦ ὀφθαλ
2 μοῦ πόρων ἀπὸ τῆς πληγῆς. πᾶσα γὰρ πληγὴ διαιρετικόν
λη' ἐστιν, ἢ θλαστικόν. Διὰ τί δεῖ τοὺς μὲν θερινοὺς κόπους, λου-
τροῖς ἰᾶσθαι. τοὺς δὲ χειμερινούς, ἀλείμματι. ἢ τούτοις μὲν διὰ
τὰς φρίκας καὶ τὰς γινομένας μεταβολάς, θερμῷ οὐ δεῖ λούειν,
ὃ ποιήσει ἀλεάζειν. τὸ δὲ ἔλαιον θερμόν. ἐν δὲ τῷ θέρει καθυ-
γραίνειν. ἡ γὰρ ὥρα, ξηρά. καὶ οὐ γίνονται φρίκαι διὰ τὴν ἀλέαν.
» ὀλιγοσιτία δέ, κωθωνισμὸς θέρους. τὸ μέν, ὅλως. τὸ δέ, μᾶλ
» λον. ὁ μὲν πότος θέρους ὅλως διὰ τὴν ξηρότητα. ἡ δὲ ὀλιγο-
3 σιτία, κοινὸν μέν. μᾶλλον δὲ θέρους. ἐκθερμαίνεται γὰρ μᾶλ
λθ' λον διὰ τὴν ὥραν ἀπὸ τῶν σιτίων. Διὰ τί οἱ θέοντες εὐτό-
νως μάλιστα λαμβάνουσι σπάσματα, ὅταν τις θέουσιν αὐτοῖς
ἀποστῇ, ἢ ὅτι ταῦτα μάλιστα διασπᾶται, ἃ εἰς τοὐναντίον τε
καὶ ἰσχυρῶς ἕλκεται καὶ κινεῖται. ὅταν οὖν θέοντος καὶ σφο-
δρῶς ὠθουμένων τῶν μορίων εἰς τὸ πρόσθεν ἀποστῇ τις, συμ
βαίνει ἅμα ἀντισπᾶν εἰς τοὐναντίον, ἔτι φερομένων εἰς τοὔμ-
μ' προσθεν. ὥστε ἡ σπάσις τοσούτῳ ἰσχυροτέρα γίνεται, ὅσῳ ἂν
4 θέωσι σφοδρότερον. Διὰ τί τῶν περιπάτων οἱ κατὰ τὰς

ὁδοὺς ἀκοπώτεροί εἰσιν, οἱ ἀνώμαλοι τῶν εὐθειῶν. ἢ διὰ τὸ τὴν
φορὰν ὀρθὴν εἶναι καὶ κατὰ φύσιν παντὶ τῷ σώματι. οἱ δ' ἐν τοῖς
ὁμαλοῖς τῶν ἀνωμάλων κοπιωδέστεροι. τοῖς γὰρ αὐτοῖς μέρεσι
τοὺς πόνους παρέχουσιν. οἱ δ' ἐν τοῖς ἀνωμάλοις, διαμερίζουσι
μᾶλλον εἰς ἅπαν τὸ σῶμα. αἱ δὲ ἀλέαι, μᾶλλον ἰσχύουσι τῶν ἐν
τοῖς ψύχεσι. τοῖς γὰρ ἔξω μέρεσι, πλείονα τὸν πόνον παρέχονται.
διὸ καὶ τοὺς ἱδρῶτας ἐμποιοῦντες, ἰσχναίνουσιν. οἱ δ' ἐν τοῖς ψύχε-
σι, στιλφοτέραν τὴν σάρκα ποιοῦσι, καὶ τῶν σιτίων ἐπιθυμητι- 1
κωτέρους. τοῖς δ' ἔξω μέρεσι τὴν αὔξησιν τοῦ θερμοῦ ποιοῦνται.
καὶ δυσκινήτων γινομένων ὑπὸ τοῦ ψύχους, τὸν μὲν ἔσω τόπον κα-
θαίρουσιν, τὴν θερμασίαν αὔξοντες ἐν αὐτῷ. τὴν δὲ σάρκα,
στερεὰν ποιοῦσιν, οὐ δυνάμενοι κρατεῖν διὰ πάσης αὐτῆς. ὁμοί-
ως οἱ ἀνάντεις τῶν καταντῶν ἐπιπονώτεροι καὶ ἰσχναντικώτε-
ροι. οἱ μὲν γὰρ ἀνάντεις, τὴν ὀσφὺν μάλιστα ποιοῦσι πονεῖν. οἱ
δὲ κατάντεις, τοὺς μηρούς. τοῖς γὰρ μηροῖς τὸ βάρος πᾶν ἐμπί-
πτον, εἴωθε παρέχειν. ἄνω γὰρ παρὰ φύσιν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ βίᾳ 2
φερόμενος, ἐκθερμαίνει. διὸ τούς τε ἱδρῶτας ἐμποιεῖ. καὶ τὸ
πνεῦμα μετεωρίζοντες, ἰσχναίνουσι καὶ τὴν ὀσφὺν ὀδυνῶσι.
τὰ γὰρ σκέλη χαλεπῶς ἀναγόμενα, τὴν ὀσφὺν κάμπτουσί τε
καὶ ἀνασπῶσιν, ὑφ' ὧν ἀναγκάζονται πνεῖν μάλιστα. οἱ δ' ἐν αὐ-
τοτόποις περίπατοι, τοῖς τε μυσὶ καὶ τοῖς τεταμένοις τῶν σκελῶν
παρέχουσι κόπους. συντάσεις γὰρ ἐμποιοῦσι τοῖς νεύροις καὶ
τοῖς μυσὶ βιαίας γινομένης τῆς ἀπορείας αὐτοῖς. οἱ δ' ἐν τοῖς
μαλακοῖς τοῖς ἄρθροις, κοπώδεις εἰσί. τῶν γὰρ ἄρθρων πυκνὰς 3
τὰς κάμψεις ποιοῦσιν. ἅτε ἐνδιδούσης τῆς βάσεως. τὸ δ' αὐτό ἐστι
μά πρόβλημα. Διὰ τί πρὸς τὰ σιμὰ χαλεπῶς βαδίζομεν. ἢ
διότι πᾶσα πορεία ἐξ ἄρσεως καὶ θέσεως συντελεῖται. τὸ μὲν
οὖν ἆραι παρὰ φύσιν. τὸ δὲ θεῖναι, κατὰ φύσιν. τὸ δὲ προσθεῖναι,
μεσότης. ἐν δὲ τῷ πρὸς τὰ σιμὰ βαδίζειν, πολὺ τὸ παρὰ φύ-
μβ' σιν. Διὰ τί οἱ ἀφ' ἵππων ἧττον πίπτουσιν; ἢ διὰ τὸ φοβεῖ-
σθαι φυλάττονται μᾶλλον.

4

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ἘΚ ΤΟΥ͂ ΠΩ͂Σ ΚΕΙ͂ΣΘΑΙ ΚΑῚ ἘΣΧΗΜΑΤΊΣΘΑΙ ΣΥΜΒΑΊΝΕΙ.

α' ΙΑ` τί ἡ καθέδρα τοὺς μὲν, παχύνει τῶν
ἀνθρώπων, τοὺς δὲ, ἰσχναίνει. πότερον
1 αἱ ἕξεις διαφέρουσιν. οἱ μὲν γὰρ θερμοί
εἰσιν. οἱ δὲ ψυχροί. οἱ μὲν οὖν θερμοὶ,
παχύνονται. κρατεῖ γὰρ τὸ σῶμα τῆς
τροφῆς, διὰ τὴν θερμασίαν. οἱ δ' ἐψυ-
γμένοι, διὰ τὸ δεῖσθαι ἐπεισάκτου θερ
μότητος. καὶ τοῦτο πάσχειν μάλιστα τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν κινή-
σεων, οὐ γὰρ δύνανται πέττειν ἠρεμοῦντες. ἢ ὅτι οἱ μὲν περιτ-
τωματικοί εἰσι καὶ δέονται κινήσεως, ἣ ἀναλώσει ταῦτα. οἱ δὲ,
2 οὔ. Διὰ τί δεῖ ποιεῖν διάτασιν τῶν μερῶν, ὃ ποιεῖ ὁ γυμνα-
β' ζόμενος. ἢ ὅτι δεῖ τῷ οἰκείῳ πνεύματι καθαίρεσθαι τοὺς πό-
γ' ρους. Διὰ τί συγκεκαμμένον βέλτιον κατακεῖσθαι, καὶ
πολλοί γε παραγγέλλουσι τοῦτο καὶ τῶν ἰατρῶν. ἢ ὅτι ἀλεαί-
νουσα ἡ κοιλία, θᾶττον πέττει. οὕτω δὲ καὶ ἀλεαίνει μᾶλλον.
ἔτι δεῖ τοῖς πνεύμασι τόπον διδόναι, εἰς ὃν ἀπερείσονται. οὕτω
γὰρ ἥκιστα λυπήσουσιν αἱ φῦσαι. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἰξίαι καὶ τὰ
ἄλλα ἀποστήματα ὑγιεινά. ὅτι ἔχουσι κοιλίας, εἰς ἃς ἀποδέ-
3 χονται τὰ πνεύματα. ἐκτεταμένου μὲν οὖν, οὐ γίνεται κοιλία.
ἅπαντα γὰρ τὸν τόπον, τὰ σπλάγχνα κατέχει. συγκαμφθέν-
δ' τος δὲ γίνεται. Διὰ τί ἀνισταμένοις ἴλιγγος μᾶλλον γίνεται
ἢ καθιζάνουσιν. ἢ διότι ἠρεμοῦσι, τὸ ὑγρὸν εἰς τὸ [illegible]ειον ἀ-
θρόον ἀποκλίνει. διὸ καὶ τὰ ὄμματα οὐ δύνανται δινεῖσθαι,
ἀλλὰ καταπίπτει. κινούμενον δὲ τὸ ὑγρὸν ὁμοίως ἔχει. ἀνίσταν
ται μὲν οὖν ἠρεμήσαντες, ὅτε οὕτως διάκεινται. καθιζάνουσι
ε' ἐν κινήσει γινόμενοι. ὅτε ὁμαλῶς ἔχει τὸ ὑγρὸν καὶ ἐσκέδασται.
4 Διὰ τί ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατακειμένοις, μᾶλλον ἐπέρχεται ὕπνος.

πότερον ὅτι ἐναντίως ἔχοντες ἐγρηγόρασι καὶ καθεύδουσιν;
ἐπεὶ οὖν ἐγρηγορότες ἤδη τὰ ἀριστερὰ κατάκεινται, τοὐναν-
τίον ἔσται ἐπ' ἄλλης ἀρχῆς καὶ τῆς ἐναντίας. ἢ ὅτι ἀκινησία
ὁ ὕπνος. τὰ μὲν οὖν κινητικὰ μέρη, δεῖ ἠρεμεῖν. τὰ δὲ δεξιὰ,
κινητικά. οὕτω δὲ κατακειμένων δέδεται ἀρχή τις ἐπεγερτική.

ϛʹ Διὰ τί ναρκῶσι, καὶ διὰ τί χεῖρας καὶ πόδας μᾶλλον. ἢ ὅτι
ἡ κατάψυξις ἐστὶν ἡ νάρκη. διὰ στέρησιν γὰρ αἵματος γίνεται καὶ
μετάστασιν. ἀσαρκώτατα δὲ αὐτὰ καὶ νευρωδέστατα. μάλι- 1
στα δὲ οἱ πόδες. ὥστε προοδοποιεῖται ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς
ζʹ τὸ καταψύχεσθαι ταχέως. Διὰ τί κατακείμεθα μὲν ἐπὶ
τὰ ἀριστερὰ ἡδέως, καθεύδομεν δὲ ἤδη τὰ δεξιὰ μᾶλλον. πότε-
ρον ὅτι ἀποστραφέντες πρὸς τὸ φῶς οὐ βλέπομεν. ἐν γὰρ τῷ
σκότει θᾶττον ὕπνος λαμβάνει. ἢ διότι ἐγρηγόραμεν
» κατακείμενοι ἐπὶ τοῖς ἀριστεροῖς. καὶ αἱ χρήσεις
» ἡμῖν οὕτω πρόχειροι. ὥστε πρὸς τὸ ἐναν-
τίον σχῆμα πρὸ ἔργου. παρακαλεῖ δὲ 2
ἕκαστον πρὸς τὸ ἔργον, τὸ
σχῆμα μᾶλλον.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ἘΣΚΥΜΠΑΘΕΊΑΣ.

α' ΙΑ' τί τοῖς χασμωμένοις ἀντιχασμῶν-
ται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ἢ διότι ἐὰν ἀναμνη-
σθῶσιν, ὁρῶντες ἐνεργοῦσι. μάλιστα
δὲ τὰ εὐκίνητα οἷον οὐροῦσιν. ἡ δὲ χά-
σμη, πνεῦμα καὶ ὑγροῦ κίνησίς ἐστι. προ-
χειρον οὖν, ἐὰν μόνον νοήσῃ. ἔστι γὰρ
β' πλησίον. Διὰ τί ἐὰν μέν τινα ἴδωμεν
τὴν χεῖρα ἐκτείνοντα ἢ τὸν πόδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, οὐκ
ἀντιποιοῦμεν τὸ αὐτό. ἐὰν δὲ χασμώμενον, ἀντιχασμώμεθα.
ἢ οὐδὲ τοῦτο ἀεί. ἀλλ' ἐὰν ὁρῶν τύχῃ τὸ σῶμα καὶ οὕτω δια-
κείμενον, ὥστε τὸ ὑγρὸν ἀναθερμαίνεσθαι. τότε γὰρ ἡ μνήμη
τὴν κίνησιν ποιεῖ. ὥσπερ καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδήν. τὸ
γὰρ ποιῆσαι μνήμην εἶναι, τὸ ἔχον ὁρμὴν πρὸς τὸ φαντασθέν.
γ' Διὰ τί ἐπειδὰν πρὸς τὸ πῦρ στῶμεν, οὐρητιῶμεν, καὶ ἐὰν
πρὸς τὸ ὕδωρ. οἷον ἐὰν πρὸς τὸν ποταμὸν οὐροῦσιν. ἢ ὅτι τὸ
πᾶν ὕδωρ ὑπόμνησιν δίδωσι τῆς ἐν τῷ σώματι ὑγρότητος. καὶ
ἐκκαλεῖται τὸ πρόσιον. αὐτὸ δὲ τὸ πῦρ διαχαλᾷ τὸ πεπηγὸς
δ' ἐν τῷ σώματι. ὥσπερ ὁ ἥλιος τὴν χιόνα. Διὰ τί ἀπὸ μὲν νό-
σων ἐνίων νοσοῦσιν οἱ πλησιάζοντες. ἀπὸ δὲ ὑγιείας, οὐδεὶς
ὑγιάζεται; ἢ ὅτι ἡ μὲν νόσος, κίνησις. ἡ δὲ ὑγίεια, ἠρεμία. ἡ μὲν,
οὖν κινεῖ. ἡ δ' οὐδέν. ἢ διότι τὸ μὲν, ἄκοντι. τὸ δὲ, ἑκόντι γίνε-
ται. καὶ ἄρα τὰ ἀκούσια τῶν ἑκουσίων καὶ τῶν ἐκ προνοίας
ε' διαφέρει. Διὰ τί τῶν μὲν διὰ τῆς ἀκοῆς λυπηρῶν ἔνια φρίτ-
τειν ἡμᾶς ποιεῖ. οἷον πρίων ἀκονώμενος. καὶ κίσηρις τεμνο-
μένη. καὶ λίθος ἀλούμενος. τὰ δὲ διὰ τῆς ὄψεως σημεῖα τῶν
παθῶν, αὐτὰ ἡμῖν τὰ πάθη ἐμποιεῖ. αἱμωδιῶμέν τε γὰρ
τοὺς ὀξὺ ὁρῶντες ἐσθίοντας. καὶ τοὺς ἀπαγχομένους ἔνιοι ὁρῶν-
τες, ἐκψύχονται. ἢ διότι φωνὴ μὲν πᾶσα καὶ ψόφος, ἐν πνεύ-

μα ἐστί. ὁ ψόφος δὲ εἰς δυόμενος ἡμῖν, πέφυκε κινεῖν. κινήσει δὲ
μᾶλλον, ἢ διὰ μέγεθος, ἢ διὰ πληγὴν σφοδροτέραν, ποιοῦν,
ἢ ἀλλοιοῦν τι τῶν ἐν ἡμῖν. τὰ μὲν οὖν μεγάλα, καὶ λεῖα πνεύ-
ματα, τὸν τῆς αἰσθήσεως τόπον αὐτὸν κινεῖ. διὸ καὶ ἡ δύνει τὰ
ῥικοῦντα. τὰ δὲ τραχέα, ποιοῦντα πληγὴν σφοδρὰν σείει τι τὸν
τόπον καὶ πόῤῥω διαδίδωσι τῇ τῆς πληγῆς δυνάμει. διαδίδω-
σι δὲ καὶ τὰ ψυχρὰ πόῤῥω. δύναμις γάρ ἐστιν ἡ ψυχρότης.
αὕτη μὲν οὖν ὅτι φρίττειν ποιεῖ, εἴρηται. τὰ δὲ τραχέα, τῷ πλη- 1
γὴν ποιεῖν πυκνὴν προσκόπτοντα τὴν ἀρχὴν τῶν τριχῶν, ἀπω-
θεῖ αὐτὴν εἰς τοὐναντίον. ἀπωθουμένης δέ, ἀνάγκη τὴν κορυ-
φὴν τῆς τριχὸς ἀνάπαλιν γίνεσθαι. διὸ συμβαίνει ἵστασθαι αὐ-
τάς, πᾶσαι γὰρ νενεύκασι κάτω. ἡ δὲ φθορὰ τοῦ διὰ τῆς ἀ-
κοῆς πνεύματος εἰς τὸ σῶμα ἄνωθεν κάτω ἐστίν. ὄντων οὖν
τραχέων τῶν εἰρημένων ψόφων, ἡ φρίκη γίνοιτ' ἂν διὰ τὰ εἰρη-
μένα. γίνονται δ' αὗται μᾶλλον τῷ ἄλλῳ σώματι, ἢ ἐν τῇ
κεφαλῇ. διὰ τὸ τὰς ἐνταῦθα τρίχας, ἀσθενεστέρας εἶναι, καὶ 2
τὸ πάθος ἀσθενές. τῆς μὲν οὖν ἀκοῆς οὔσης ἀμβλυτέρας
αἰσθήσεως ἢ τῆς ὄψεως, ἐπιπόλαια καὶ τὰ πάθη γίνεται ἀπ'
αὐτῆς. ἡ δὲ φρίκη, τοιοῦτον. διὸ καὶ ἀπὸ πολλῶν καὶ ἀνο-
μοίων γίνεται. τῆς δὲ ὄψεως ἐναργεστέρας οὔσης αἰσθήσεως,
ἀνάλογον καὶ τὰ συμβαίνοντα γίνεται ἀπ' αὐτῆς. ἐλαφρό-
τεροι δὲ τῆς ἀληθείας. ἀπὸ δὲ τῆς ἀκοῆς, αὐτὰ μὲν οὔ.
τὴν δὲ ἀπ' αὐτῶν προσδοκίαν φρίττομεν, ἀλγεινοῦ γὰρ κα-
ε' κοῦ προσδοκία ἐστί. Διὰ τί οἱ ῥιγῶντες πελιδνοὶ γίνονται. 3
ἢ διότι τὸ αἷμα πήγνυται διὰ τὸ ψύχος. πηγνύμενον δέ, με-
λαίνεται διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ θερμοῦ. τὸ δὲ λευκόν, τοῦ πυ-
ζ' ρός. διὸ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις μάλιστα πελιδνοῦται ἡ
σάρξ. ὅτι ἐλαχίστην ἔχει θερμότητα. Διὰ τί οἱ ῥιγῶντες
καθεύδειν οὐ δύνανται. διότι πάντες οἱ ῥιγῶντες μᾶλλον,
τὸ πνεῦμα κατέχουσιν. ὁ δὲ καθεύδων, ἐκπνεῖ μᾶλλον, ἢ εἰσ-
πνεῖ. ὥστε χαλεπὸν ῥιγῶντα καθεύδειν. ἅμα γὰρ ποιεῖν τἀ-
ναντία, ἀδύνατον. Διὰ τί ἐν τῷ ψύχει ὀξύτεροι καὶ οἱ 4

ἀσθενήσαντες, καὶ οἱ λυπούμενοι, καὶ οἱ ὀργιζόμενοι. ἢ στι-
θ' φρότερον ποιεῖ τὸ καταψύχεσθαι. Διὰ τί οἱ ἀθληταὶ δύσρι-
γοι εὖ ἔχοντες. ἢ ὅτι καθαρὰ καὶ εὔπνους ἡ ἕξις καὶ ἄπιμε-
λος. ἡ τοιαύτη δὲ, ἀπαθεστάτη ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ὅταν εὐδιό-
δός τε ᾖ, καὶ μὴ ἔχῃ θερμότητα ἐν αὐτῇ. ἡ δὲ πιμελὴ, θερ-
ι' μὸν αὖ μὴ δίυγρος. Διὰ τί μάλιστα τὰ ἀκρωτήρια ῥιγῶσιν.
ἢ διὰ στενότητα. καὶ οἱ πόροι αὐτοῖς στενοὶ ὄντες, ὀλιγαιμοί
1 εἰσιν. ὥστε καὶ ὀλιγόθερμοί εἰσι. τὸ γὰρ αἷμα θερμόν.
ια' Διὰ τί ἐὰν μετέωροι ὦσιν οἱ πόδες μᾶλλον ῥιγοῦσι. πότε-
ρον ὑποπνεῖ μᾶλλον. ἢ ὅτι ἐν ἐλάττονι γίνεται τὸ αἷμα κά-
τω. ὥστε τὸ ἄλλο εὐψυκτότερον, ἐκλείποντος τοῦ θερμοῦ.
ιβ' Διὰ τί οἱ παχεῖς σφόδρα ῥιγοῦσι τῆς ποιότητος θερμῆς οὔ-
σης; ἢ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ πάχους, τοῦ μὲν ἔσωθεν θερμοῦ πόρ-
ιγ' ῥω γίνονται τὰ ἔσχατα. τοῦ δὲ ἔξω ψυχροῦ, ἐγγύς. Διὰ τί πτα-
ρόντες καὶ οὐρήσαντες φρίττουσιν. ἢ ὅτι κενοῦνται αἱ φλέβες
2 ἐν ἀμφοτέροις. κενωθέντων δὲ, ὁ ἀὴρ εἰσέρχεται ψυχρὸς ὁ
ιδ' ποιῶν φρίττειν. Διὰ τί τὴν αἱμωδίαν παύει ἡ ἀνδράχνη
καὶ ἅλες. ὅτι ἡ μὲν, ἢ ὑγρότητά τινα ἔχει. φανερὰ δὲ αὕτη μα-
σωμένου τε, κἂν συντεθῇ χρόνον τινὰ, ἕλκεται γὰρ ἡ ὑγρότης.
τὸ δὲ γλίσχρον εἰσδυόμενον, ἐξάγει τὸ ὀξύ. καὶ γὰρ ὅτι συγγενὴς
ἡ ὀξύτης, σημαίνει. ἔχει γάρ τινα ὀξύτητα ὁ χυλός. ὁ δὲ ἅλς
ιε' συντήκων, ἐξάγει τὴν ὀξύτητα. Διὰ τί ἡ κονία καὶ τὸ νίτρον
ις' οὔ. ἢ ὅτι στύφει καὶ οὐ τήκει. Διὰ τί χασμησαμένοις ἀντιχα-
3 σμῶνται καὶ ὅταν οὐροῦντα ἴδωσιν, οὐροῦσι. καὶ μάλιστα τὰ
ὑποζύγια. ἢ διὰ τὴν μνήμην, ὅταν γὰρ μνησθῇ, κινεῖται τοῦτο
τὸ μέρος. τοῖς μὲν οὖν ἀνθρώποις, διὰ τὸ εὐαισθητοτέροις εἶναι,
» ἰδοῦσιν εὐθὺς συμβαίνει καὶ κινεῖσθαι καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι.
» τοῖς δὲ ὑποζυγίοις, οὐκ αὔταρκες τὸ ἰδεῖν ἀλλὰ προσδέονται
» καὶ ἄλλης αἰσθήσεως. διὸ καὶ ὀσφρανθέντα, ὅτι εὐκινητοτέρα
» αὕτη ἡ αἴσθησις τοῖς ἀλόγοις. καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸν αὐτὸν
τόπον ἅπαντα οὐρεῖ, οὗ ἂν τὸ πρῶτον οὐρήσῃ. τότε γὰρ μάλιστα
4 κινοῦνται, ὅταν ὀσφρανθῶσιν. ὀσφραίνονται δὲ ὅταν πλησιάσωσι.

ιζ' Διὰ τί ἐπειδὰν τεμνόμενόν τινα ἴδωμεν ἢ καιόμενον ἢ στρε-
βλούμενον, ἢ ἄλλό τι τῶν δεινῶν πάσχοντα, συναλγοῦμεν τῇ
» διανοίᾳ. ἢ ὅτι ἡ φύσις ἡμῖν κοινὴ ἅπασι. συνήλγησεν οὖν ἐπει-
» δὰν τὸ τοιοῦτον ἴδῃ τῷ πάσχοντι διὰ τὴν οἰκειότητα. ἢ ὅτι ὥσ-
» περ αἱ ῥῖνες καὶ αἱ ἀκοαὶ λαμβάνουσί τινας ἀποῤῥοίας,
» κατὰ τὰς οἰκείας δυνάμεις, οὕτω καὶ ἡ ὄψις αὐτὸ πάσχει καὶ
ιη' ἀπὸ τῶν ἡδέων καὶ λυπηρῶν. Διὰ τί ἀπὸ φθίσεως καὶ
ὀφθαλμίας καὶ ψώρας οἱ πλησιάζοντες ἁλίσκονται. ἀπὸ 1
δὲ ὑδρώπων καὶ πυρετῶν καὶ ἀποπληξίας, οὐχ ἁλίσκονται.
οὐδὲ τῶν ἄλλων, ἢ ἡ μὲν ὀφθαλμία ὅτι εὐκινητότατον ὁ ὀφ-
θαλμός. καὶ μάλιστα ὁμοιοῦται τῷ ὁρωμένῳ τῶν ἄλλων. ὅτι
κινεῖται ἀπὸ κινουμένου, ὥστε καὶ ἀντιβλέπων τε ταραγμένῳ,
ταράττεται μάλιστα. ἡ δὲ φθίσις, ὅτι πνεῦμα φαῦλον ποιεῖ
καὶ βαρύ. τάχιστα δὲ τὰ νοσήματα ταῦτα ἅπτεται πάντων,
ὅσα τούτου φθειρομένου γίνεται. οἷον τὰ λοιμώδη. ὁ δὲ πλη-
σιάζων τοιοῦτον ἀνάπτει. νοσεῖ μὲν οὖν ὅτι νοσῶδες, ἀπὸ μόνου 2
δὲ ὅτι ἐκπνεῖ, νοσεῖ. οἱ δὲ ἄλλοι, ἑτέραν. τὴν αὐτὴν δὲ νόσον,
ὅτι ᾧ ἂν ἀσθενήσῃ, τοῦτο ἀναπνεῖ τοιοῦτον, οἷον εἰ πεπονθὼς
ἦν. ἡ δὲ ψώρα μόνον τῶν ἄλλων, οἷον λέπρας καὶ τῶν
τοιούτων. ὅτι ἐπιπολῆς καὶ γλίσχρον τὸ ἀποῤῥέον.
τὰ γὰρ κνησμώδη τοιαῦτα, διὸ αὐτὰ τῷ ἐπι-
πολῆς γίνεσθαι καὶ γλίσχρον εἶναι,
ἅπτεται. τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν
οὐχ ἅπτεται. διὰ τὸ μὴ ἐπι- 3
πολῆς γίνεσθαι.
τὰ δὲ ὄντα
ἐπι-
πολῆς, ὅτι προσμένει
διὰ ξηρότητα. 4

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ἘΚ ῬΊΓΟΥΣ ΚΑῚ ΦΡΊΚΗΣ.

α' ΔΙᾺ τί μάλιστα βουλιμιῶσιν ἐπὶ τῷ ψύχει. καὶ τοῦ χειμῶνος μᾶλλον ἢ τοῦ θέρους. ἢ διότι μὲν βουλιμία γίνεται, δι' ἔν-
1 δειαν τῆς ξηρᾶς τροφῆς. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι συστελλομένου τοῦ ὄντος θερμοῦ εἰς ἐλάττω, τοσοῦτον θᾶττον ἀπολείπει ἡ ἐντὸς τροφή. τούτου δὲ γινομένου, μᾶλλον βουλιμᾶν εἰκός. εἰ δ' ἐν τῇ βουλιμίᾳ ἔκχυσις καὶ ἀδυναμία γίνεται, συντήξεως γινομένης ἐν τῷ σώματι διὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ἄθροισιν, ἧς ῥυείσης εἰς τὸν τῶν σιτίων τόπον, αὕτη τροφὴ γίνεται τῷ σώματι. ἐὰν δὲ ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναπνοῆς
2 ἔλθῃ, ἀφωνία καὶ ἀδυναμία συμβαίνει. ἀφωνία μὲν, διὰ τὸ ἐμφράττεσθαι τὸν τοῦ πνεύματος πόρον. ἀδυναμία δὲ, διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀτροφίαν καὶ σύνταξιν. ταχεῖαι δὲ καὶ ἀπ' ὀλίγων αἱ βοήθειαι γίνονται τοῖς τοιούτοις, διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ πάθους ἔξωθεν γίνεσθαι. συστέλλον γὰρ τὸ ἐκτὸς ψυχρὸν τὸ θερμὸν ἡμῶν, ποιεῖ τὴν βουλιμίαν. καθάπερ οὖν ἐν τῷ φόβῳ τρέμοντες καὶ ὠχριῶντες, ἀφέντες τοῦ κινδύνου, παραχρῆμα οἱ αὐτοὶ γίνονται. οὕτω καὶ οἱ βουλιμιῶντες μικρὰ προ-
3 σενεγκάμενοι ἐξ ἄρτου, βίᾳ κινηθέντες ἐκ τῆς φύσεως. μὴ φθαρέντος δὲ, ταχεῖα ἡ ἀποκάθαρσις γίνεται. τοῦτο γὰρ ἀντέτεινε, τήν τε κατὰ φύσιν ἀγωγὴν, καὶ καθίστησιν εἰς τὴν φύσιν. ἀφεῖναι οὖν μόνον αὐτὴν δεῖ, καὶ καθάπερ τῶν παιδίων τὰ ἀντιτείνοντα εἰς τοὔπισθεν τὰ σπαρτία. καὶ γὰρ ταῦτα ἀφε-
β' θέντων τῶν σπαρτίων εὐθὺς πεπτώκασιν ὕπτια. Διὰ τί οἱ γεγυμνασμένοι, δυσριγότεροι τῶν ἀγυμνάστων. πότερον ὅτι τὸ πῖον ἀπὸ τῶν πόνων ἐξῄρηται. τοῦτο δὲ ἀλέαν παρέχει. θερ-
4 μὸν γὰρ τὸ λιπαρόν. ἢ ὅτι εὐπνούστερα τὰ σώματα καὶ ἀραιό-

τερα, διὰ τὸ πῖον καὶ τὸ περίττωμα ἐξηρῆσθαι. ὥστε οὐδὲν
ἀπερείγειν τὸ ψῦχος. ἢ διὰ τὴν τῶν πόρων ἀποστόμωσιν, τοῖς
ἱδρῶσιν οἷον πολλαὶ θύραι ἐξήρηνται. φανερὸν δὲ ὅτι οὐχ ἡ
αὐτὴ ἕξις πρὸς ὑγείαν καὶ ἰσχὺν συμφέρει. ἡ μὲν, πίων. ἡ δὲ
γ' ἀραιὰ φαίνεται οὖσα. Διὰ τί φρίττουσι καὶ τῷ θερμῷ καὶ
τῷ ψυχρῷ περιχεόμενοι. ὅτι τὸ ἐντὸς θερμὸν σβεννύμενον, τὴν
φρίκην ποιεῖ. ἀπὸ δὲ τοῦ θερμοῦ τὸ ἐκτὸς ψυχρὸν ἀντιπε-
ριϊστάμενον εἰς ἓν καὶ ἀθροιζόμενον τῇ φυγῇ ἔσω. ὥστε ἀπὸ 1
τοῦ αὐτοῦ ἄμφω γίνεται, ἀλλ' ὁτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ ἔσω. ὁτὲ δὲ ἀπὸ
δ' τοῦ ἔξωθεν. Διὰ τί φρίττουσιν αἱ τρίχες ἐν τῷ δέρματι. ἢ ὅταν
συσπάσωσι τὸ δέρμα, εἰκότως ἐξανίστανται. συσπῶσι δὲ καὶ
ἀπὸ ῥίγους καὶ ἀπὸ ἄλλων παθῶν. Διὰ τί ἐν τῇ τελευ-
ταίᾳ προέσει τοῦ οὔρου, φρίττομεν. ἢ ὅτι ἐνόντος μὲν τοῦ ὑγροῦ
θερμοῦ, πλήρεις ἦτε κύστις καὶ οἱ περὶ αὐτὴν πόροι. ἐξελ-
θόντος δὲ, ἀέρος ψυχροῦ ἐνέπλησεν, οὐδὲν γὰρ κενὸν δεῖ εἶναι.
» ἀλλ' ἢ ἀέρος ἢ σώματος πλῆρες. ἅτε οὖν εἰσεληλυθότος 2
ε' ψυχροῦ ἀέρος, εἰκότως φρίττειν συμβαίνει. Διὰ τί τῶν ῥι-
γούντων ἡ γλῶσσα καθάπερ τῶν μεθυόντων πταίει. πότερον
ἀπὸ τοῦ ψύχους πηγνυμένη καὶ σκληρυνομένη δυσκίνητος γί-
νεται. τούτου δὲ συμβαίνοντος, οὐ δύναται σαφηνίζειν, ἢ τῶν
ἐκτὸς ψυχομένων, διὰ τὸ ψῦχος εἴσω συρρυὲν τὸ ὑγρὸν ἐξυγραί-
νει τὴν γλῶτταν. διόπερ οὐ δύναται ἡ γλῶττα τὸ αὐτῆς
ποιεῖν, καθάπερ εἴρηται καὶ ἐπὶ τῶν μεθυόντων, ἢ διὰ τὸ ἀπὸ
τοῦ ῥίγους τρόμον ἀτάκτου τῆς κινήσεως οὔσης, οὐ δύναται τὰ 3
ζ' λεγόμενα διαρθροῦν ἡ γλῶττα. διόπερ καὶ πταίει. Διὰ τί
τῶν ῥιγούντων ὀρθαὶ αἱ ἐν τῷ σώματι τρίχες γίνονται. ἢ διότι
ἀπὸ τῆς καταψύξεως τὸ θερμὸν εἰς τὸν ἐντὸς τόπον ἀθροί-
ζεται. ἐκλείποντος δ' ἐκ τῆς σαρκὸς τοῦ θερμοῦ, συνίσταται
μᾶλλον. συναγομένης δὲ, ὀρθότεραι αἱ τρίχες γίνονται. ἢ
διότι * *
η' * * Διὰ τί τοῦ χειμῶνος
τρέχοντες μᾶλλον ῥιγῶμεν, ἢ ἑστῶτες. ἢ ὅτι ὁ ἀὴρ ὁ περὶ τὸ σῶ- 4

μα ἑστώτων μὲν, ἐπειδὰν ἅπαξ συνθερμανθῇ, οὐκ ἔτι ἐνοχλεῖ,
ῥεχόντων δὲ, ἀεὶ ἄλλος καὶ ἄλλος προσπίπτει ψυχρὸς ὤν. διό-
» περ μᾶλλον ῥιγῶμεν. ἔτι δὲ κινούμενος, ψυχρότερος γίνεται
θ' ὁ ἀήρ. τοῦτο δὲ ἐν τῷ ῥέχειν μάλιστα συμπίπτει. Διὰ τί ὑ-
ποφαύσκοντος μᾶλλον ψῦχος, ἢ ἐγγυτέρω τοῦ ἡλίου ὄντος; ἢ
ὅτι πλείων χρόνος τῆς τοῦ ἡλίου ἀπουσίας. ὥστε μᾶλλον ἀ-
πέψυκται ἡ γῆ. ἢ ὅτι πρὸς ἡμέραν ἡ δρόσος πίπτει, ὥσπερ πά-
1 χνη, ταῦτα δὲ ψυχρά. ἢ καὶ ταῦτα πίπτει, διὰ τὸ κρατεῖσθαι τὸ
ἀναφερόμενον θερμὸν. κρατεῖται δὲ διὰ τὴν τοῦ ἡλίου ἀπου-
σίαν. διὸ καὶ πλεῖον μὲν ἀπέχοντος, οὐ πίπτει. ἐγγυτέρω δὲ
ὄντος, πίπτει καὶ πήγνυται. διότι μᾶλλον ἀπέψυκται ὁ τόπος,
πλείω χρόνον τοῦ ἡλίου ἀπόντος. ἢ ὅτι πρὸς ἡμέραν μᾶλλον
τὰ ἐκ νυκτῶν πνεύματα τῆς ψύξεως. ἢ ἡμῖν δοκεῖ μᾶλλον εἶναι
ψῦχος, ἢ διὰ τὸ πεπέφθαι τὰ σιτία. κενώτεροι δὲ ὄντες, δυσρι-
γώτεροι. σημεῖον δὲ, τὸ μετὰ τοὺς ἐμέτους μάλιστα ῥιγοῦν.
2 Διὰ τί πονοῦσιν, ὅταν ῥιγῶντας πρὸς τὸ πῦρ φέρωσιν. ὅταν
ι' δὲ κατὰ μικρὸ χλιαίνωσιν, οὔ. ἢ ὅτι ὅλως ἐκ τῶν ἐναντίων
» τὸ ἐναντίον γινόμενον μεγάλην ποιεῖ τὴν μεταβολήν. ὥσ-
» περ ἐπὶ τῶν δένδρων. εἰ μὲν κατὰ μικρὸν κάμπτοι τις, οὐκ
ἂν πονεῖ. εἰ δὲ σφοδρότερον καὶ μὴ κατὰ μικρὸν, κλῶνται.
» εἰ οὖν τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου ἀπαθές. τὸ δὲ θερμὸν τοῦ
ῥιγῶντος εἴσω συνίσταται καὶ συνέρχεται. τὸ δὲ ὑγρὸν κατα-
» λείπεται καὶ τὸ ψυχρόν. τὸ δὲ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου φθαρ-
3 τικόν. ὥστε ἐὰν μὲν χλιαίνῃ, καὶ κατὰ μικρὸν ἐξέρχεται τὸ
θερμὸν, καὶ ἧττον πονεῖ. ἐὰν δὲ μὴ ἀναχλιαίνῃ, προσάγει μᾶλ-
ια' λον. Διὰ τί ψυχθέντες μᾶλλον ὑπὸ τῆς θερμασίας καιό-
μεθα καὶ ἀλγοῦμεν. πότερον διὰ ψυχρότητα στέγει ἡ σὰρξ τὸ
προσπίπτον θερμὸν, διὸ μόλιβδος ἐρίου θερμότερος, ἢ βίαιος
γίνεται τοῦ θερμοῦ ἡ δίοδος, διὰ τὸ πεπηγέναι ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς
ιβ' πόρους. Διὰ τί ὀργιζόμενοι οὐ ῥιγοῦσιν. ἢ ὅτι ἡ ὀργὴ τῇ δειλίᾳ
ἐναντίον, καὶ ὁ θυμός. ἔστι γὰρ ἡ μὲν ὀργὴ, ἀπὸ τοῦ πυρός. πολὺ δὲ πῦρ
4 κατέχοντες εἴσω χλιαίνονται. μάλιστα δ' ἐστὶν ἐπὶ τῶν παιδίων

καταμαθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἄνδρες βλάπτονται. τὰ δὲ παιδία,
πρῶτον μὲν τὸ πνεῦμα πολὺ ἀναλαμβάνουσιν. εἶτα ἐρυ=
θριῶσι. πολὺ γὰρ εἴσω ὂν τὸ θερμὸν καὶ ἐξυγραῖνον, ἐρυθρίαν
ποιεῖ. ἐπεὶ εἴ τις αὐτοῖς πολὺ τοῦ ψυχροῦ περιχέοι, παύσοιντο
ἂν ὀργιζόμενοι. κατασβεσθείη γὰρ ἂν αὐτῶν τὸ θερμόν. οἱ δὲ
δειλοὶ καὶ φοβούμενοι, τοὐναντίον. ῥιγοῦσί τε γὰρ καὶ ψυχροὶ
καὶ ὠχροὶ γίνονται. ἐκλείπει γὰρ τὸ θερμὸν αὐτοῖς, ἐκ τῶν ἄνω-
ιγ' τέρω τόπων. Διὰ τί ὅταν φρίξωμεν, αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἵστανται. 1
ἢ διὰ τὸ ἐν ὑγρῷ πεφυκέναι κατακεκλεῖσθαι. κρατεῖ γὰρ τοῦ
ὑγροῦ τὸ βάθος τῆς τριχός. ἡ δὲ φρίκη γίνεται ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ.
τὸ δὲ ψύχος κατὰ φύσιν πήγνυσι τὸ θερμόν. ὅταν οὖν μετα-
βάλλῃ τὸ ὑγρὸν ἐξ οὗ πεφύκασιν αἱ τρίχες καὶ παγῇ, μετα-
βάλλειν εἰκὸς τὰς τρίχας. εἰς μὲν οὖν τοὐναντίον εἰ μεταβάλ-
λουσιν, ἢ ἐν ταυτῷ μένουσιν, ἢ ἄνω κρατήσει πάλιν ἡ θρὶξ τοῦ
ὑγροῦ. οὐκ εἰκὸς δὲ πεπηγότος καὶ πεπυκνωμένου τοῦ ὑγροῦ,
τὴν τρίχα τῷ βάρει κρατεῖν. εἰ δὲ μηδαμῶς τε κεκλεῖσθαι δύ- 2
ναται τὴν τρίχα τῷ ὑγρῷ πεπηγμένῳ, λείπεται ἑστάναι ὀρθήν. ἢ
διότι ἀπὸ τῆς καταψύξεως τὸ θερμὸν, εἰς τὸν ἐντὸς τόπον
ἀθροίζεται. ἐκλείποντος δὲ ἐκ τῆς σαρκὸς τοῦ θερμοῦ συνίστα-
ται μᾶλλον ἡ σάρξ. συναγομένης δὲ, ὀρθότεραι αἱ τρίχες γί-
νονται. καθάπερ ἐάν τις εἰς τὴν γῆν ἐμπήξας κάρφος ἢ ἄλ-
λό τι συντάττῃ καὶ πάντοθεν συνάγῃ τὴν γῆν μᾶλλον
ιδ' ὀρθοῦται, ἢ ἐὰν ἐᾷ μὴ συνεστηκυῖαν. Διὰ τί οἱ ῥι-
γοῦντες μάλιστα οὐ καθεύδουσιν. ἢ διότι 3
ὁ ῥιγῶν μᾶλλον κατέχει τὸ πνεῦμα ἢ
ἐκπνεῖ. ὁ δὲ καθεύδων ἐκπνεῖ
ἢ εἰσπνεῖ. ἐναντίως οὖν
ποιεῖ ἔχειν τὸ ῥῖγος
τῷ καθεύ-
δειν.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ὙΠΏΠΙΑ ΚΑῚ ΟὐΛᾺΣ ΚΑῚ ΜΏΛΩΠΑΣ.

α' ΔΙᾺ τί τοὺς μώλωπας κωλύει τὰ νεό-
δαρτα δέρματα περιτιθέμενα, καὶ μά-
λιστα κρεῶν. καὶ ᾠὰ ἐπικαταγνύμενα.
1 Δ ἢ ὅτι ἄμφω κωλύει τὴν ἄθροισιν τοῦ ὑ-
γροῦ καὶ τὴν ἔπαρσιν. τὸ γὰρ ἀφηλκω-
μένον ἕλκει, ἐπαίρεται διὰ τὴν θερμα-
σίαν. τά τε δὴ ᾠά, διὰ τὴν γλισχρότητα
κατακολλῶντα, κωλύει ἐπαίρεσθαι, καθάπερ καὶ τὰ καύ-
ματα. ὥσπερ καὶ ἡ κόλλα καὶ τὰ δέρματα, τῇ τε γλισχρότη-
τι προσκολλᾶται καὶ ἅμα τῇ θερμότητι συμπέττει καὶ παύει
τὴν φλεγμασίαν. οὐδὲ γὰρ ἀφαιροῦσιν ἡμερῶν τινων. ἐξά-
2 γειν δὲ βούλονται τὴν φλεγμασίαν, καὶ οἱ τῷ ἁλὶ καὶ τῷ ὄξει
β' ἐξίζοντες. Διὰ τί ἐν μὲν τῷ ἄλλῳ σώματι, αἱ οὐλαὶ μέλαι-
ναι. ἐν δὲ τῷ ὀφθαλμῷ λευκαί. ἢ ὅτι ἐναντίαν χρόαν ἡ οὐ-
λὴ λαμβάνει τῇ πρότερον. ὥσπερ πᾶν τὸ νενοσηκός. ἐν τῷ
μέλανι δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ ἕλκη. οὐ μὴν δὲ ἐν σώματι μέ-
λαιναι ἀλλ' ἀποκαθίστανται τῷ χρόνῳ. ἢ ἁπλῶς. ἢ μᾶλλον.
γ' Διὰ τί ὁ νάρθηξ τὰ κύκλῳ τῆς πληγῆς ποιεῖ ἐρυθρά, τὸ δὲ
μέσον λευκόν. πότερον ὅτι ἀποπιέζει τὸ αἷμα ἐκ τοῦ μέσου,
3 καθὸ μάλιστα προσπίπτει περιφερὴς ὤν. ἢ ἔδει ἐπανιέναι,
διά γε τοῦτο πάλιν. ἀλλ' αἵματος συνδρομὴ τὸ ἐρύθημά ἐστι.
δ' συνδρομὴ δ' εἰς τὸν πληγέντα τόπον. Διὰ τί τῷ μὲν νάρ-
θηκι σφόδρα τυπτόμενον τὸ μέσον τῆς σαρκὸς, λευκὸν γίνε-
ται, τὸ κύκλῳ δὲ ἐρυθρόν. ξύλῳ δὲ ἐρυθρότερον τὸ μέσον. ἢ
ὅτι ὁ μὲν νάρθηξ, διὰ κουφότητα κἂν σφόδρα πατάξῃ, τὸ ἐπι-
πολῆς διεσκέδασεν αἷμα. ὥστε ὅθεν μὲν ἐξέλιπε, λευκὸν φαί-
νεται. οὗ δὲ πλέον ἦλθεν, ἐρυθρότερον. οἰδησάσης δὲ τῆς πλη-
4 γῆς, οὐ ταχέως ἀποκαθίσταται τὸ σκεδασθὲν αἷμα, διὰ τὸ ὀλί-

γόν τι εἶναι, καὶ τὴν φορὰν εἰς τὸ πρόσθεν τις εἶναι. πληγὲν γὰρ
βιασθὲν, δεῖ τὴν παρὰ φύσιν φορὰν ἐνεχθῆναι. διὰ δὲ τὸ σκλη
ρὸν αἱ πληγαὶ, διὰ βάρος, καὶ τὴν ἰσχὺν, θλίψιν καὶ θλάσιν
ποιοῦσι. θλιβόμενον μὲν οὖν, κοῖλον γίνεται. θλώμενον δὲ, ἀ-
ραιόν. τομὴ γὰρ καὶ διαίρεσίς ἐστι μαλακὴ ἡ θλάσις. κοίλου καὶ
ἀραιοῦ γινομένου τοῦ μέσου, φέρεται εἰς αὐτὸ ἐκ τῆς πέριξ
ἐπιπολῆς αἷμα. κάτω τε γὰρ πέφυκε φέρεσθαι. καὶ εἰς τὰ
ἀραιὰ τῷ εἴκειν αὐτά. ἀθροιζομένου δ᾽ ἐνταῦθα εἰκότως τοῦ 1
αἵματος, τοῦτο μὲν ἐρυθραίνει. ἃ δὲ ἀπολείπει, λευκαίνει.
ε' Διὰ τί αἱ οὐλαὶ τῶν σπληνιώντων. ἢ ὅτι αἷμα διεφθαρμέ-
νον ἔχουσι, διὰ τὴν σπληνὸς σύμμιξιν νοσώδους αἵματος καὶ
ὕδρους. ἡ μὲν οὖν οὐλὴ, τὸ δέρμα λεπτὸν καὶ ἐπιπόλαιον
ἔχει. διὰ τὸ ὑδαρὲς καὶ θερμὸν εἶναι μέλαν ὂν, τοιαύτην ποιεῖ
τὴν οὐλὴν φαινόμενον. καὶ δὴ πλεονάκις ἡ οὐλὴ ἐν τούτῳ
γίνεται μελαντέρα. γίνεται δὲ διὰ ταυτό. δι᾽ ἀσθένειαν γὰρ τοῦ
δέρματος, καταψύχεται τὸ αἷμα. καὶ ἐξατμίζοντος τοῦ θερ- 2
μοῦ, γίνεται μελάντερον. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς πρεσβύταις,
οἵ τε χρῶτες μελάντεροι γίνονται, καὶ αἱ οὐλαὶ αἱ συγγενεῖς
μελάντεραι, ἢ νέοις. οἷον ὑπώπιον γὰρ αὐτοῖς ἅπαν τὸ σῶ-
μα οὐ διὰ λεπτότητα τοῦ δέρματος. ἀλλ᾽ ὅτι τὸ θερμὸν ἐκ-
ϛ' λέλοιπεν. Πότερον ὅσα τοῦ αὐτοῦ αἴτια, τὴν αὐτὴν ἔ-
» χει δύναμιν εἰς τὸ ποιεῖν, ἢ οὔ. λέγω δὲ οἷον, ἐπεὶ τὰ ὑπώ-
» πια καὶ ὁ χαλκὸς ἐξαίρει καὶ ἡ ῥαφανὶς, καὶ ὁ κύαμος δια-
μασώμενος, καὶ ὁ πνεύμων. καὶ ἡ ἄργιλος, καὶ ἕτερ᾽ ἄττα 3
τῇ αὐτῇ δυνάμει. ἢ ὁ μὲν χαλκὸς, τῷ εἶναι. τὸν δὲ ἰὸν φαρ-
μακώδη. ὁ δὲ κύαμος καὶ ὁ πνεύμων καὶ ἄργιλος, τῷ ἐπι-
σπᾶν ἐφ᾽ ἑαυτὰ διὰ μανότητα. ἄλλα δὲ δι᾽ ἑτέρας αἰτίας.
ἢ τὸ μὲν ἔσχατον ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων, ταυτό. πολλὰ
γὰρ καὶ ἐναντία τούτοις. καθάπερ καὶ τὸ θερμὸν καὶ ψυ-
ζ' χρόν. τὰ δὲ περὶ τούτων, οὐδὲν κωλύει ἕτερα. Διὰ τί αἱ
μὲν ἄλλαι οὐλαὶ μέλαιναι γίνονται. αἱ δὲ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ,
λευκαί. ἢ διότι μεταβάλλουσιν ἐν ᾧ αἱ ὦσι πρὸς τὰς χροιάς. 4

ἐν δὲ τῷ ὀφθαλμῷ μέλανι ὄντι γίνονται. ὥστε ἀνάγκη λευ-
η' κὰς γίνεσθαι. Διὰ τί ἀλγεινοτέρα ἡ πληγὴ τοῦ νάρθηκος,
ἢ ἐνίων σκληροτέρων. ἐάν τις κατὰ λόγον σκοπῇ τύπτων. εὐ-
λογώτερον γὰρ τὴν τοῦ σκληροτέρου εἶναι ἀλγεινοτέραν.
μᾶλλον γὰρ τύπτει. ἢ ὅτι ἡ σὰρξ ἀλγεῖ, οὐ μόνον τυπτομένη,
ἀλλὰ καὶ τύπτουσα. ὑπὸ μὲν οὖν τῶν σκληρῶν τύπτεται μό-
νον. ὑπείκει γὰρ διὰ τὴν σκληρότητα αὐτῶν. ὑπὸ δὲ τοῦ νάρ-
1 θηκος, ἄμφω αὐτῇ συμβαίνει, τύπτεσθαί τε, καὶ διὰ κουφότη-
τα τοῦ βάρους, τύπτειν μὴ εἰκούσῃ. ὥστε διπλασία γίνεται ἡ
θ' πληγή. Διὰ τί ἡ θαψία καὶ ὁ κύαθος, τὰ ὑπώπια παύει. ἡ
μὲν, ἀρχόμενα. ὁ δὲ, ὕστερον ἐναντία ὄντα. ὁ μὲν κύαθος, ψυ-
» χρός. ὥστε καὶ ὁ ποιητής φησι. ψυχρὸν δ' ἕλε χαλκὸν ὀδοῦ-
σιν. ἡ δὲ θαψία, θερμὸν καὶ καυστικόν. ἢ ὁ μὲν κύαθος, ὥσπερ
τοῖς μικροψυχοῦσι τὸ ὕδωρ. ἀπαντῶσα γὰρ ἡ ψύξις, κωλύει
ἐξιέναι τὸ θερμὸν ἐκ τοῦ αἵματος ἐξ ἐπιπολῆς διὰ τὴν πληγὴν
2 συνδραμόντος. καὶ ὅταν ἐξέλθῃ τὸ θερμὸν πηγνυμένου. ὥσ-
περ γὰρ ἂν εἰ ἔξω ὂν πήγνυται καὶ ἐγγὺς τοῦ ἔξω τὸ αἷμα. ὅταν
ἢ ὑπὸ τὸ δέρμα κωλυθέντος διεξιέναι τοῦ θερμοῦ διὰ τὴν ψυ-
χρότητα τοῦ χαλκοῦ πήγνυται. ἀλλὰ πάλιν διαχεῖται καὶ ἐ-
πανέρχεται ὅθεν συνέδραμεν. ἡ δὲ θαψία, θερμὴ οὖσα, τὸ
ι' αὐτὸ ποιεῖ. κωλύει γὰρ πήγνυσθαι θερμὴ οὖσα. Διὰ τί τὰ
ὑπώπια διαλύεται προσέχουσι τὰ χαλκᾶ. οἷον κυάθοις καὶ
τὰ τοιαῦτα. ἢ διότι ψυχρὸν ὁ χαλκός ἐστι. κωλύει οὖν τὸ θερ-
3 μὸν ἐξιέναι ἐκ τοῦ συνιόντος αἵματος ὑπὸ τῆς πληγῆς. οὗ ἐξελ-
θόντος, ἐκ τοῦ ἐπιπολῆς, γίνεται ὑπώπιον. διὸ καὶ ταχὺ δεῖ
προστιθέναι πρὶν παγῆναι. καὶ ἡ θαψία δὲ μετὰ μέλιτος βοη-
θεῖ διὰ τὸ αὐτό. θερμὴ γὰρ οὖσα, κωλύει ψύχεσθαι τὸ αἷ-
ια' μα. Διὰ τί ποτε ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ πλεονάκις ἕλκος
γένηται, ἡ οὐλὴ μέλαινα γίνεται. ἢ ὁπόταν γένηται ἕλκος πᾶν,
ἀσθενής ἐστι τόπος. καὶ ὅσῳ ἂν πλεονάκις, τοσούτῳ μᾶλλον. τὸ
δὲ ἀσθενὲς, κατεψυγμένον καὶ ὑγρότητος πλῆρες. διὸ καὶ μέ-
4 λαν φαίνεται. εἰ τὰ μεγάλα ἕλκη καὶ πολυχρόνια μέλαινας

ταῖς οὐλαῖς ἴσχει. τὸ δὲ πολλάκις λαβεῖν ἕλκος, οὐδέν, ἀλλ' ἢ πο-
ιβʹ λὺν χρόνον ἔχειν ἐστὶν ἕλκος. Διὰ τί ποτε πρὸς τὰ ὑπώπια τοὺς κυάθους περιτιθέμεθα, ἢ διότι ὅταν πληγῶμεν, ὁ τόπος καταψύχεται. τὸ δὲ θερμὸν ἀποχωρεῖ. περιτιθέμενος οὖν ὁ κύαθος ψυχροῦ ὄντος τοῦ χαλκοῦ, διακωλύει τὸ θερμὸν ἐκ-
ιγʹ πορεύεσθαι. Διὰ τί ἐν ταῖς οὐλαῖς οὐ γίνονται τρίχες. ἢ ὅτι οἱ πόροι ὧδε τυφλοῦνται ἐξ ὧν αἱ τρίχες καὶ παραλλάττουσι.
ιδʹ Διὰ τί οἴδημα καὶ πολυώματα λαμβάνουσιν αἱ πλη- I
γαί, ἢ διότι κατὰ τοῦτον τὸν τόπον διασαλεύοντα τὰ ὑγρά, εἰς τοὺς πλησίον τόπους προσκόψαντα, ἀπαλλάττεται πάλιν. καὶ τῇ κολλήσει ὑγρὸν συνήγαγεν. ἐὰν δὲ καὶ φλεβία τινὰ ῥαγῇ, ὕφαιμος ἡ συστροφὴ γίνεται.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΠΡΟΒΛΗΜΆΤΩΝ

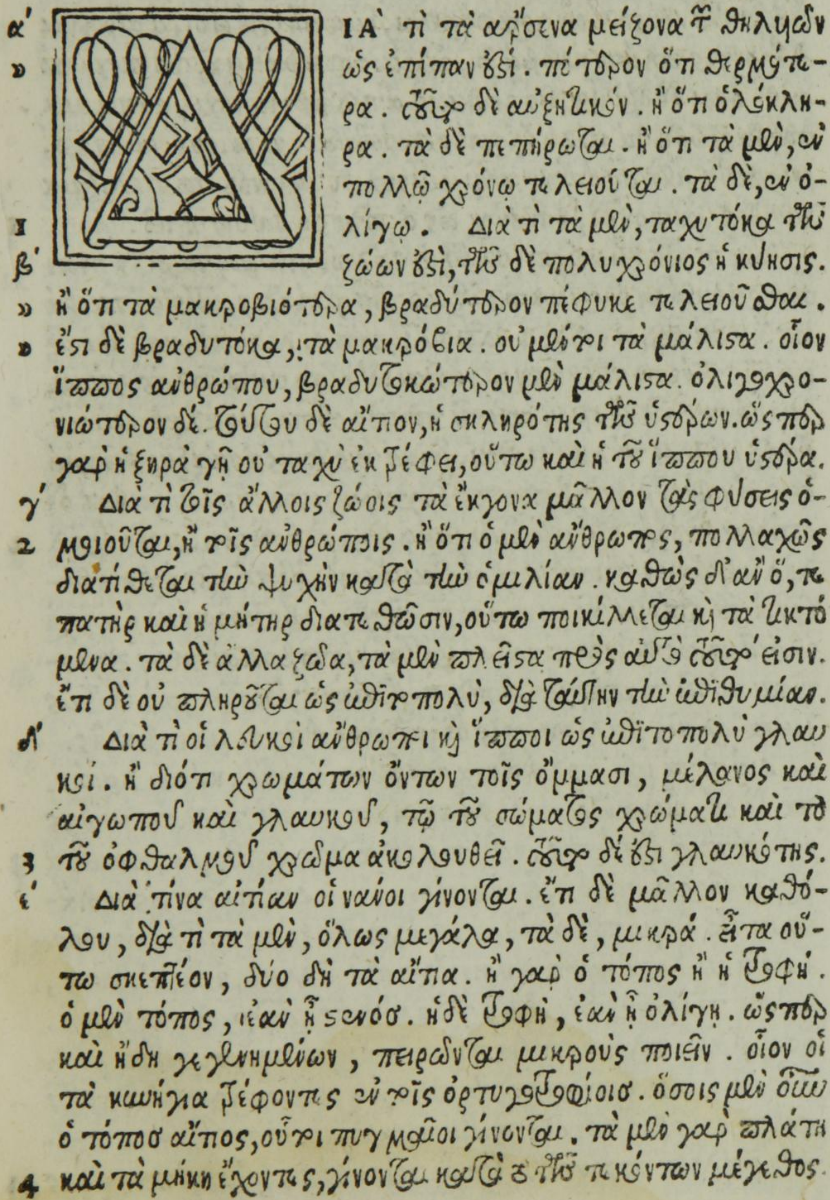
ἘΠΙΤΟΜῊ ΦΥΣΙΚΩ͂Ν.

α'
ΙΑ' τί τὰ μὲν, βήττει. τὰ δ' οὔ. οἷον ἄν-
θρωπος μὲν βήττει. βοῦς δὲ οὔ. πότε-
ρον ὅτι εἰς ἄλλο τι τρέπεσθαι τοῖς πλεί-
1 στοις ζώοις τὸ περίττωμα, ἀνθρώπῳ δὲ
δεῦρο, ἢ ὅτι ἐγκέφαλον πλεῖστον καὶ
ὑγρότητα ἔχει ὁ ἄνθρωπος. ἡ δὲ βὴξ κα-
ταρρέοντος γίνεται φλέγματος.
β' Διὰ τί ἀνθρώπῳ μόνῳ τῶν ζώων αἷμα ῥεῖ ἐκ τῶν μυκτήρων.
ἢ ὅτι ἐγκέφαλον ἔχει πλεῖστον καὶ ὑγρότητα. ἀφ' οὗ αἱ φλέ-
βες πληρούμεναι τοῦ περιττώματος, διὰ τῶν πόρων ποιοῦν-
ται τὴν ῥύσιν. λεπτότερον γὰρ γίνεται τοῦ αἵματος τοῦ καθα-
2 ροῦ, τὸ νοσερόν. τοῦτο δέ ἐστι, τὸ μιχθὲν τοῖς τοῦ ἐγκεφάλου πε
γ' ριττώμασι. καὶ ἔστι καθάπερ ἰχώρ. Διὰ τί τῶν ζώων τὰ
μὲν κατὰ σάρκα, πίονά ἐστι. τὰ δὲ, κατ' ἀμφότερα. ἢ ὅσων μὲν
πυκνὴ ἡ σὰρξ, κατὰ σάρκα, μεταξὺ τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρ-
κὸς συνείλεται ἡ ἰκμάς. διὰ τὸ ταύτῃ εἶναι τὸ δέρμα ἀφεστὼς
φύσει, ἡ πεπτομένη γίνεται πιμελή. ὅσα δὲ μανοτέραν ἔχει τὴν
σάρκα, τὸ δέρμα προσεστὼς, κατὰ σάρκα πίονα γίνεται. τὰ δὲ
δ' ἀμφοτέρως ἔχοντα, ἐπ' ἀμφότερα πιαίνεται. Διὰ τί οἱ παῖ-
3 δες καὶ αἱ γυναῖκες, ἧττον ἔχουσι λεύκην τῶν ἀνδρῶν. καὶ τῶν
μὲν γυναικῶν, αἱ πρεσβύτιδες μᾶλλον, ἢ ὅτι ἡ λεύκη ἐστὶ πνεύ-
ματος ἔξοδος. ἔστι δὲ τὰ μὲν τῶν παίδων οὐκ εὔπνοα σώματα,
ἀλλὰ πυκνὰ καὶ τὰ τῶν γυναικῶν ἧττον, ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν, ὅτι
ταύταις εἰς τὰ καταμήνια τρέπεται. δηλοῖ δὲ ἡ λειότης, τὴν
πυκνότητα τῆς σαρκός. τὰ δὲ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τὰ τῶν γραῶν,
εὔπνοα. μανὰ γὰρ ὥσπερ τὰ παλαιὰ οἰκοδομήματα, διεστῶ-
ε' τα ἔχει τὴν σύνθεσιν τῶν μορίων, τὸ σῶμα. Διὰ τί ὁ ἄνθρω-
4 πος μόνον ἴσχει λεύκην. πότερον ὅτι λεπτοδερματον τῶν ζώων

ἐστὶν, ἅμα δὲ καὶ πνευματωδέστερον. σημεῖον δὲ ὅτι ἡ λεύκη, ἐν
τοῖς λεπτοδερμάτοις μάλιστα καὶ πρῶτον γίνεται μέρεσιν. ἢ
διὰ ταῦτά τε, καὶ ὅτι μόνον πολιοῦται τῶν ζώων. ἐν γὰρ ταῖς
λεύκαις πολιαὶ γίνονται αἱ θρίχες. ὥστε ἀδύνατον ὅσα μὴ πο
ϛ' λιοῦται, λεύκην ἴσχειν. Διὰ τί αἶγες μὲν καὶ πρόβατα ἀμέλ
γονται πλεῖστον γάλα, οὐ μέγιστον σῶμα ἔχοντα. ἄνθρωπος δὲ
καὶ βοῦς ἔλαττον ὡς κατὰ λόγον. πότερον ὅτι εἰς τὸ σῶμα
ἀναλίσκεται. τοῖς δὲ ἄλλοις εἰς τὸ περίττωμα. τοῖς προβάτοις 1
καὶ ταῖς αἰξί, τὸ περιγινόμενον τοῦ περιττώματος γάλα γίνε-
ται πᾶν. ἢ ὅτι πολυτοκώτερά ἐστι τῶν μεγάλων. ὥστε πλεῖον
ποιεῖ περίττωμα, διὰ τὸ πλείω τρέφειν. ἢ δι' ἀσθένειαν τῶν σω-
μάτων πλεῖον περίττωμα γίνεται κύουσιν αὐτοῖς. τὸ δὲ γάλα,
ζ' γίνεται ἐκ τοῦ περιττώματος. Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν, μετα-
βάλλοντα τὰ ὕδατα μεταβάλλει ταῖς χρόαις, καὶ ὅμοια γίνε
η' ται τοῖς ἐκεῖ. οἷον αἶγες. τὰ δὲ οὔ. οἷον ἄνθρωποι. Καὶ ὅ-
λως δὲ διὰ τί τὰ μὲν, μεταβάλλει, τὰ δέ, οὔ. οἷον κό- 2
ραξ οὐ μεταβάλλει. ἢ ὧν μὲν οὐ κρατεῖ ἡ φύσις
τοῦ ὑγροῦ ὥσπερ ἡ τῶν ὀρνέων. διὸ καὶ κύ-
θ' στιν οὐκ ἔχει, ὅτι μεταβάλλει. Καὶ
διὰ τί οὐκ αὐτά, ἀλλὰ τὰ ἔκ-
γονα μεταβάλλει. ἢ ὅτι
ἀσθενέστερα τῶν γε-
νησάντων.

Ι.

ἜΤΙ ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΑΥ̓ΤΩ͂Ν.

α' ΙΑ τί τὰ ἄρσενα μείζονα τῶν θηλειῶν
» ὡς ἐπίπαν ἐστί. πότερον ὅτι θερμότε-
ρα. τοῦτο δὲ αὐξητικόν. ἢ ὅτι ὁλόκλη-
ρα. τὰ δὲ πεπήρωται. ἢ ὅτι τὰ μὲν, ἐν
πολλῷ χρόνῳ τελειοῦται. τὰ δὲ, ἐν ὀ-
1 λίγῳ. Διὰ τί τὰ μὲν, ταχυτόκα τῶν
β' ζώων ἐστὶ, τῶν δὲ πολυχρόνιος ἡ κύησις.
» ἢ ὅτι τὰ μακροβιώτερα, βραδύτερον πέφυκε τελειοῦσθαι.
» ἔστι δὲ βραδυτόκα, τὰ μακρόβια. οὐ μέντοι τὰ μάλιστα. οἷον
ἵππος ἀνθρώπου, βραδυτοκώτερον μὲν μάλιστα. ὀλιγοχρο-
νιώτερον δέ. τούτου δὲ αἴτιον, ἡ σκληρότης τῶν ὑστέρων. ὥσπερ
γὰρ ἡ ξηρὰ γῆ οὐ ταχὺ ἐκτρέφει, οὕτω καὶ ἡ τοῦ ἵππου ὑστέρα.
γ' Διὰ τί τοῖς ἄλλοις ζώοις τὰ ἔκγονα μᾶλλον ταῖς φύσεις ὁ-
2 μοιοῦνται, ἢ τοῖς ἀνθρώποις. ἢ ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος, πολλαχῶς
διατίθεται τὴν ψυχὴν κατὰ τὴν ὁμιλίαν. καθὼς δ' ἂν ὅ, τε
πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ διατεθῶσιν, οὕτω ποικίλλεται καὶ τὰ τικτό-
μενα. τὰ δὲ ἄλλα ζῶα, τὰ μὲν πλεῖστα πρὸς αὐτὸ τοῦτό εἰσιν.
ἔτι δὲ οὐ πληροῦται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν.
δ' Διὰ τί οἱ λευκοὶ ἄνθρωποι καὶ ἵπποι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γλαυ-
κοί. ἢ διότι χρωμάτων ὄντων τοῖς ὄμμασι, μέλανος καὶ
αἰγωποῦ καὶ γλαυκοῦ, τῷ τοῦ σώματος χρώματι καὶ τὸ
3 τοῦ ὀφθαλμοῦ χρῶμα ἀκολουθεῖ. τοῦτο δέ ἐστι γλαυκότης.
ε' Διὰ τίνα αἰτίαν οἱ νάνοι γίνονται. ἔτι δὲ μᾶλλον καθό-
λου, διὰ τί τὰ μὲν, ὅλως μεγάλα, τὰ δὲ, μικρά. εἶτα οὕ-
τω σκεπτέον, δύο δὴ τὰ αἴτια. ἢ γὰρ ὁ τόπος ἢ ἡ τροφή.
ὁ μὲν τόπος, ἐὰν ᾖ στενός. ἡ δὲ τροφὴ, ἐὰν ᾖ ὀλίγη. ὥσπερ
καὶ ἤδη γεγενημένων, πειρῶνται μικροὺς ποιεῖν. οἷον οἱ
τὰ κυνήγια τρέφοντες ἐν τοῖς ὀρτυγοτροφίοισ. ὅσοις μὲν οὖν
ὁ τόποσ αἴτιος, οὗτοι πυγμαῖοι γίνονται. τὰ μὲν γὰρ πλάτη
4 καὶ τὰ μήκη ἔχοντες, γίνονται κατὰ τὸ τῶν τικτόντων μέγεθος.

μικροὶ δὲ ὅλως. τούτου δὲ αἴτιον, ὅτι διὰ τὴν στενότητα τοῦ
τόπου συγκλώμεναι αἱ εὐθεῖαι, καμπύλαι γίνονται. ὥσπερ οὖν
οἱ ἐπὶ τῶν καπηλίων γραφόμενοι, μικροὶ μέν εἰσι, φαίνονται
δ᾽ ἔχοντες πλάτη καὶ βάθη, ὁμοίως συμβαίνει καὶ τοῖς πυγμαί-
οις. ὅσοι δὲ διὰ τροφῆς ἔνδειαν ἀτελεῖς γίνονται, οὗτοι καὶ
παιδαριώδη τὰ μέλη ἔχοντες φαίνονται. καὶ ἐνίους ἰδεῖν ἔστι,
μικροὺς μὲν σφόδρα. συμμέτρους δέ. ὥσπερ τὰ μελιταῖα
κυνίδια. αἴτιον δὲ, ὅτι οὐχ ὡς ὁ τόπος ἡ φύσις ποιεῖ. 1

ς' Διὰ τί τῶν ζώων, τὰ μὲν, ἐξ ἀλλήλων γίνεται, τὰ δ᾽ ἔκ τινων
συγκρινομένων ὁμοίως τῆς ἐξ ἀρχῆς γενέσεως αὐτοῖς ὑπαρξά-
σης, καθάπερ οἱ περὶ φύσεως λέγοντες, λέγουσι, καὶ τὴν ἐξ
ἀρχῆς γένεσιν τῶν ζώων γενέσθαι, διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ με-
τακινήσεις τοῦ κόσμου καὶ τοῦ παντὸς οὕτω μεγάλας. καὶ νῦν
εἴπερ μέλλει πάλιν ἔσεσθαι, τοιαύτας τινὰς ὑπάρξαι δεῖ κινή-
» σεις. ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ παντὸς ἔργου μέγιστον. ἥμισυ γάρ. τὸ δὲ
» σπέρμα, ἀρχή. τῶν μὲν οὖν μικρῶν, καὶ ὅσα γίνεται μὴ ἐξ ἀλ- 2
λήλων, αἴτιον τοιαῦτα γενέσθαι ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἐγεννήθη-
σαν, ἡ τοῦ σπέρματος μικρότης. τοῦ γὰρ ἐλάττονος, καὶ ἡ ἀρχὴ
ἐλάττων, ὥστε ἱκαναὶ καὶ αἱ τούτου μεταβολαὶ πρὸς τὸ γεν-
νῆσαι αὐτῷ τὸ σπέρμα, ὅπερ συμβαίνει. γίνονται γὰρ ἐν ταῖς
μεταβολαῖς μάλιστα. τοῖς δὲ μείζονος δεῖται μεταβολῆς.

ζ' Διὰ τί τὰ μὲν, πολύτεκνα τῶν ζώων, οἷον ὗς. κύων. λαγώς.
τὰ δὲ οὔ. οἷον ἄνθρωπος. λέων. ἢ ὅτι τὰ μὲν πολλὰς μήτρας
καὶ τύπους ἔχει ἴσας. καὶ πίμπλασθαι ἐπιθυμεῖ, καὶ εἰς ἃ 3
η' σχίζεται ἡ γονή. τὰ δὲ, τοὐναντίον. Διὰ τί ἐλάχιστον διά-
στημα τῶν ὀμμάτων ὁ ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζώων κατὰ μέγεθος.
» ἢ διότι μάλιστα κατὰ φύσιν ἔχει τῶν ἄλλων. ἡ δὲ αἴσθησις,
» φύσει τὸ ἔμπροσθεν. ἐφ᾽ ὃ γὰρ ἡ κίνησις, τοῦτο δεῖ προορᾶν.
ὅσῳ δ᾽ ἂν ᾖ πλεῖον τὸ διάστημα τῶν ὀμμάτων, τοσούτῳ μᾶλ-
λον αἱ ὄψεις ἔσονται ἐν τῷ πλαγίῳ. εἰ οὖν ἔχειν δεῖ κατὰ
φύσιν, ὅτι ὀλίγιστον δεῖ τὸ διάστημα εἶναι. οὕτω γὰρ εἰς τὸ πρόσ-
θεν μάλιστα πορεύσεται. ἔτι δὲ τοῖς ἄλλοις ζώοις, ἐπεὶ χεῖρας 4

οὐκ ἔχουσιν, ἀναγκαῖον παρορᾶν εἰς τὰ πλάγια. διὸ πλεῖον
διέστηκε τὰ ὄμματα αὐτῶν, καὶ μάλιστα τῶν προβάτων. διὰ γὰρ
θ' μάλιστα ποιεῖσθαι τὴν πορείαν κύπτοντα. Διὰ τί τὰ ζῶα,
τὰ μὲν, οὐκ ἐξονειρώττει, τὰ δὲ ὀλιγάκις. πότερον ὅτι οὐδὲν
ὕπτιον κατάκειται, ἐξονειρώττει δὲ οὐδὲν μὴ ὕπτιον. ἢ ὅτι οὐκ
ἐνυπνιάζει τὰ ἄλλα ὁμοίως. ὁ δὲ ἐξονειρωγμὸς, μετὰ φαντα-
ι' σίας γίνεται. Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν, κινεῖ τὴν κεφαλήν.
1 τὰ δὲ, οὐ κινεῖ. ἢ ὅτι ἔνια οὐκ ἔχει αὐχένα. διὸ ταῦτα οὐ κινεῖ
ια' τὴν κεφαλήν. Διὰ τί ἄνθρωπος πτάρνυται τῶν ζώων
μάλιστα. πότερον ὅτι τοὺς πόρους εὐρεῖς ἔχει, δι' ὧν τὸ πνεῦμα
καὶ ὀσμὴ εἰσέρχεται. τούτοις δὲ πληρουμένοις πνεύματος,
» πτάρνυται. ὅτι δὲ εὐρεῖς, σημεῖον ὅτι ἥκιστα ὀσφραντικὸν τῶν
ἄλλων ζώων. ἀκριβέστεροι δὲ οἱ λεπτότεροι. εἰ οὖν εἰς μὲν τοὺς
εὐρεῖς πλέον καὶ πλεονάκις εἰσέρχεται ὑγρὸν, οὗ πνευματου-
μένοις, ὁ πταρμὸς γίνεται. τοιούτους δὲ μάλιστα τῶν ζώων οἱ
2 ἄνθρωποι ἔχουσι, πλειστάκις ἂν πτάρνοιντο εἰκότως. ἢ ὅτι ἐλά-
χιστον κατὰ τὸ μῆκος οἱ μυκτῆρες. ὥστε τὸ θερμανθὲν ὑγρὸν,
ταχὺ δύναται πνεῦμα γίνεσθαι. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, διὰ μῆ-
ιβ' κος καταψύχεται πρότερον. Διὰ τί ἡ γλῶττα οὐδενὸς πιέ-
ρα τῶν ζώων. ἢ ὅτι τὸ πῖον πυκνόν. ἡ δὲ γλῶττα, ἀραιὰ φύσει
ιγ' ἐστὶν, ὅπως τοὺς χυμοὺς γνωρίζῃ. Διὰ τί τὰ θήλεα συντάσει
οὐρεῖ, τὰ δὲ ἄρρενα οὔ. ἢ ὅτι πορρωτέρω ἐστὶν ἡ κύστις ἡ τῶν
θηλειῶν, καὶ εἰς βάθος καὶ εἰς μῆκος. μεταξὺ γὰρ αὐτῶν, ἡ μή-
3 τρα τῆς ἕδρας καὶ τῆς κύστεως. ὥστε δεῖται βίας πλείονος
τὸ ἐκπεμπόμενον. διά γε τὴν ἀπόστασιν τῆς μήτρας. βιάζεται
ιδ' δὲ συντεῖνον τῷ πνεύματι. Διὰ τί τῶν ζώων ὅσα μὴ πέτε-
ται, πάντα ἀποβάλλει τὰς χειμερινὰς τρίχας, πλὴν ὑός. καὶ
γὰρ κύων ἀποβάλλει καὶ βοῦς. ἢ ὅτι θερμότατον ὁ ὗς ἐστι. καὶ
ἐκθερμοῦ πεφύκασιν αἱ τρίχες αὐτῷ. τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ λι-
παρόν. τῶν μὲν οὖν ἄλλων, ἢ διὰ τὸ ἀποψύχεσθαι τὸ ὑγρὸν
ἀποπίπτουσιν, ἢ πέττειν τροφὴν οὐ δυναμένης τῆς οἰκείας θερ-
4 μότητος, ἢ διὰ τὸ μηδὲν πάσχειν τὴν ὑγρότητα τὴν ἐν αὐτῇ,

διὰ τὸ πέττεσθαι καλῶς τὴν τροφὴν, οὐκ ἀποβάλλει τὰς τρί-
χας. ὁπότε γὰρ ἡ αἰτία τῆς ἀποβολῆς ἐστιν, ἱκανὴ ἡ πότης κω
λῦσαι. πρόβατα δὲ καὶ ἄνθρωποι διὰ πλῆθος καὶ πυκνότη-
τα τῆς τριχὸς, ἀπαθῆ ἐστιν. οὐ γὰρ διϊκνεῖται ἡ ψύξις εἰς βάθος,
ὥστε πῆξαι τὴν ὑγρότητα. ἢ πέψαι κωλῦσαι τὴν θερμότη=
ιε΄ τα. Διὰ τί τῶν μὲν προβάτων μαλακώτεραι αἱ τρίχες ἀνα
φύονται τιλλόμεναι, τῶν δὲ ἀνθρώπων σκληρότεραι. ἢ ὅτι
τῶν μὲν προβάτων, ἐκ τοῦ ἐπιπολῆς πεφύκασι. διὸ καὶ ἀλύ- 1
πως ἐκσπῶνται, μενούσης τῆς ἀρχῆς τῆς τροφῆς ἀδιαφόρου.
ἥ ἐστιν ἐν σαρκί. τὰ μὲν οὖν περιττώματα, ἀποιχθέντων, ἐξα-
τμίζει μᾶλλον. τὸ δὲ ἔργον, σαρκὸς οἰκείαν τροφὴν λαμβάνει.
σὰρξ δὲ μαλακοῖς καὶ γλυκέσι τρέφεται. αἱ δὲ τῶν ἀνθρώπων
τρίχες ἐκβάθους πεφυκυῖαι, βίᾳ μετ' ἀλγηδόνος ἐκσπῶνται.
δῆλον δέ. ἐπισπῶνται γὰρ αἷμα. τραυματιζομένου οὖν τοῦ
τόπου, συμβαίνει αὐτὸν καὶ οὐλοῦσθαι. διὸ τέλος μὲν συμ-
βαίνει γίνεσθαι τοῖς τιλλομένοις. ἕως δ' ἂν ἀνίωσι τρίχες, σκλη 2
ρὰς ἀνιέναι. διὰ τὸ τὴν μὲν τροφώδη τῆς σαρκὸς ἐκλελοιπέ-
ναι πᾶσαν τροφήν. ἐκ περιττωμάτων δ' αὐτὰς γίνεσθαι. ση=
μεῖον δὲ, τῶν μὲν γὰρ πρὸς μεσημβρίαν πάντων σκληραί εἰ-
σιν αἱ τρίχες. διὰ τὸ ἐκτὸς θερμὸν εἰς βάθος διϊκνούμενον,
ἐξατμίζειν τὴν εὔπεπτον τροφήν. τῶν δὲ ὑπὸ ταῖς ἄρκτοις,
μαλακαί. τούτοις γὰρ ἐπιπολῆς μᾶλλόν ἐστι, τό θ' αἷμα, καὶ
ις΄ οἱ γλυκεῖς χυμοί. διὸ καὶ εὔχροοί εἰσιν. Διὰ τί αἱ μὲν
τῶν προβάτων τρίχες, ὅσῳ ἂν μαλακώτεραι ὦσι, σκληρότε- 3
ραι γίνονται. αἱ δὲ τῶν ἀνθρώπων, μαλακώτεραι. ἢ ὅτι αἱ τῶν
προβάτων, οἵαν εἴρηται τροφὴν ἔχουσαι τῆς ἀρχῆς ἀπαρτώ=
μεναι, ἀτροφώτεραί εἰσι. καὶ ῥᾳδίως ἐξ αὐτῶν ἐξατμίζεται
ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, ἡ ἐνυπάρχουσα τροφὴ δι' εὐπεψίαν. ξηραινό
μεναι δὲ, ξηρότεραι γίνονται. τὸ γὰρ ὑγρὸν, μαλακόν. αἱ δὲ
τῶν ἀνθρώπων, ἐλάττω μὲν, μᾶλλον δὲ τῆς ἀρχῆς. πέττεται
δὲ αὐταῖς μᾶλλον, διὰ τὸ ἐλάττω εἶναι. πεπτομένη δὲ, μαλα-
κωτέραν ποιεῖ τὴν τρίχα. πάντα γὰρ τὰ πεπεμμένα, τῶν ἀπε- 4

» τέρων μαλακώτερά ἐστιν. ἐκ περιττώματος γὰρ πλείονος ἡ τοῦ
ἀνθρώπου θρίξ, ἢ ἡ τοῦ προβάτου. σημεῖον δέ. τὰ γὰρ νέα πρό-
ιζ' βατα, τῶν παλαιῶν μαλακώτερα ἔχει τὰ ἔρια. Διὰ τί οἱ
» ἄνθρωποι καὶ οἱ ὄρνιθες οἱ δασεῖς, λάγνοι εἰσίν. ἢ ὅτι θερμοὶ
» καὶ ὑγροὶ τὴν φύσιν εἰσί. δεῖ δὲ ἀμφοῖν πρὸς τὴν ὀχείαν. τὸ
μὲν γὰρ θερμὸν, ἐκκρίνει. τὸ δὲ ὑγρὸν ἐκκρίνεται. διὰ τὸ αὐτὸ δὲ
καὶ οἱ χωλοὶ χὔδροι. ἡ γὰρ τροφὴ αὐτοῖς, ὀλίγη, κάτω μὲν
1 ἀφικνεῖται διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν σκελῶν· εἰς δὲ τὸν ἐπάνω τό-
ιη' πον ἔρχεται πολλή, καὶ εἰς σπέρμα συγκρίνεται. Διὰ τί ὁ ἄνθρω-
πος χαίτην οὐκ ἔχει. ἢ διότι πώγωνα ἔχει. ὥστε ἐκεῖ ἀπελθοῦ-
σα τροφὴ, τῆς τοιαύτης περιττώσεως εἰς τὰς σιαγόνας ἔρχεται.
ιθ' Διὰ τί πάντα τὰ ζῶα ἀρτίους τοὺς πόδας ἔχει. ἢ ὅτι οὐκ ἐν-
δέχεται κινεῖσθαι, μὴ ἑστηκότος τινὸς, ἂν μὴ ἅλληται. ἐπεὶ τοίνυν
ἐκ δυοῖν τινοῖν κίνησιν ἀνάγκη τῇ πορείᾳ εἶναι, ἔκ τε κινήσεως καὶ στά-
σεως. ταῦτα δὲ δύο καὶ ἄρτια ἤδη καὶ τὰ τετράποδα, διότι πλείους.
2 τοὺς μὲν γὰρ δύο κινεῖ. οἱ δὲ δύο ἑστήκασι, καὶ οἱ ἕξ. καὶ τὰ ἄλλα δὲ
κ' δύο ἔπι. τούτων δὲ τὸ μὲν, κινεῖται. τὸ δὲ, ἕστηκε. Διὰ τί τοῖς μὲν
ἵπποις καὶ τοῖς ὄνοις ἐκ τῶν οὐλῶν φύονται τρίχες. τοῖς δὲ ἀν-
θρώποις, οὔ. ἢ διότι τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις ἐστὶ τὸ δέρμα μέρος τῆς
σαρκός. ἀνθρώπῳ δὲ καθάπερ τὸ πάθος σαρκός. δοκεῖ γὰρ
αὐτοῖς τὸ ἐπιπολῆς κατεψυγμένον στερεώτερον γίνεσθαι.
καθάπερ τῶν ἐφθῶν ἀλεύρων αἱ ἀγρίαι καλούμεναι. ἐπεὶ
οὖν κἀκεῖναί εἰσιν ἄλευρον ἐφθὸν καὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου καλού-
3 μενον δέρμα, σὰρξ ἂν εἴη. τραυματισθέντος δὲ ἢ τριβέντος ἀν-
θρώπου μὲν τὴν σάρκα συμβαίνει πυκνοῦσθαι. διὸ ἠλλοιωμέ-
νης τῆς ἐπιπολῆς σαρκὸς, οὐ τὴν αὐτὴν φύσιν λαμβάνει τὰ
τραύματα, ἤπερ καὶ ἐγένετο τῆς ἀλλοιωθείσης, μὴ γίνεσθαι
δι' αὐτῆς ἔτι τὸ ἐξ αὐτῆς οὐθὲν ἄτοπον. καθάπερ καὶ ἐκ τῶν
ἀλωπεκιῶν καλουμένων. καὶ γὰρ αὗται τῆς ἐπιπολῆς σαρ-
κὸς, φθοραὶ καὶ ἀλλοιώσεις εἰσίν. τῶν δὲ ὑποζυγίων τρι-
βέντων καὶ ὑγιαζομένων, πάλιν ἀναπληροῦται τὰ νενοση-
4 κότα μέρη τοῦ σώματος. τῶν αὐτῶν μὲν, ἀσθενεστέρων δι' ἢ ἐξ

ἀρχῆς ἦν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ καὶ τὸ δέρμα μέρος αὐτῶν, γίνοιντό τε
ἂν καὶ φύοιντο τρίχες. λευκαὶ δὲ φύονται διὰ τοῦτο, ὅτι δέρμα ἀσθε-
νέστερον γεγονέναι τοῦ ἐξ ἀρχῆς. καὶ τὴν λευκὴν ἀσθενεστέραν
κα' εἶναι τρίχα. Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ζώοις διαμένει ὁμοίως
τὰ δίδυμα θήλεα, καὶ ἄρσενα ὄντα. ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις, οὔ.
ἢ διότι ἀσθενῆ μάλιστα τὰ δίδυμα. μονοτόκον γάρ ἐστιν. ἐν δὲ
» τοῖς διδύμοις παρὰ φύσιν, τὸ θῆλυ γίνεσθαι καὶ ἄρρεν. ὥστε
κβ' ὃ μάλιστά ἐστι παρὰ φύσιν, τοῦτο καὶ ἀσθενέστατον. Διὰ τί τοῖς 1
μὲν ἵπποις καὶ τοῖς ὄνοις ἐκ τῆς οὐλῆς φύονται τρίχες. τοῖς δὲ
ἀνθρώποις οὔ. ἢ διότι ἡ οὐλὴ κωλύει διὰ τὴν πύκνωσιν. ἢ διὰ
τὸ φθείρειν τὴν τροφήν. τοῖς μὲν οὖν ἀνθρώποις παντελῶς κω-
λύει, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς τριχός. τοῖς δὲ ἵπποις οὐκ ἐκώλυ-
κγ' σε. διέφθειρε δέ. Διὰ τί τοῖς ζώοις ἄρτιοι πόδες. ἢ ὅτι παν-
τὸς μὲν τοῦ κινουμένου, ἀνάγκη τι ἠρεμεῖν. συνέβαινε δὲ περιττ-
τῶν ὄντων, μὴ γίνεσθαι τοῦτο. ὅπερ κατὰ τὴν ἀντιστοιχίαν τῶν
κδ' ποδῶν ἦν ἡ κίνησις. Διὰ τί ἐλάττω χρόνον τὰ ζῶα καθεύ- 2
δει, ἢ ἐγρήγορεν. οὐ συνεχῶς δέ. ἢ διὰ τὸ μὴ ἅμα πᾶσαν πέττε-
σθαι τὴν περίττωσιν. ταχὺ γὰρ παύεται καὶ πολλάκις. ἡ δὲ
διάπαυσις, ἔγερσίς ἐστιν. ἡδὺ δὲ οὐδὲ εἰκός, διὰ τὸ ἀνάπαυσιν
εἶναι φαίνεσθαι. ἀλλ' οὐδ' ἐνταῦθα πλείω χρόνον ἡ ἀνάπαυ-
σις γίνεται τῆς κατὰ φύσιν ἔργων. οὐδ' εἰ τὸ ἐσθίειν ἥδιον, τοῦ
κε' μή, ὅμως πλείω χρόνον ἐσθίουσιν, ἢ ἀσιτοῦσι. Διὰ τί τῶν
ζώων τὰ μὲν εὐθὺς ἀκολουθεῖ τοῖς γεννήσασι, τὰ δ' ὀψέ. οἷον
ἄνθρωπος, ἢ μόλις, ἢ οὐδέποτε. ἢ διότι τὰ μὲν ταχὺ ἀναλαμ- 3
βάνει τοῦ γνωρίζειν. τὰ δ' ὀψέ. καὶ τὰ μέν, ἀναίσθητα τοῦ ὠφε-
λοῦντος. τὰ δέ, ἔχει αἴσθησιν. ὅσα μὲν οὖν ἔχει ἄμφω ταῦτα,
λέγω δ' οἷον καὶ αἴσθησιν τοῦ ὠφελοῦντος, καὶ ἐπιτέλεσιν τοῦ
σώματος, ἀκολουθεῖ. τὰ δὲ μὴ ἄμφω, οὐ ποιεῖ τοῦτο. δεῖ γὰρ
κς' δύνασθαι καὶ μὴ αἰσθάνεσθαι. Διὰ τί λεύκη οὐ γίνεται τοῖς
ἄλλοις ζώοις. πότερον ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις νόσημα, τοῖς δὲ ἀν-
θρώποις οὐ γίνεται διάλευκα τὰ δέρματα καὶ αἱ τρίχες αὐτῶν.
ἀλλ' ὅμως ἀπορήσειεν ἄν τις, διὰ τί ὕστερον οὐ γίνεται, ἀλλ' ἐκ 4

γενετῆς

γίνεται ἡ ποικιλία. ἢ ὅτι τὰ δέρματα αὐτῶν τῶν ἄλλων ζώων
σκληρά. ἄνθρωπος δὲ, φύσει λεπτοδερμότατον. ἡ δὲ λεύκη,
πνεύματός ἐστιν ἔκκρισις, ὃ κωλύει διὰ τὴν πυκνότητα ἐξιέναι
κζ' τοῖς ἄλλοις ζώοις τοῦ δέρματος. Διὰ τί ἐν μὲν τῇ λεύκῃ, πο-
λιαὶ γίνονται, ὅπου δὲ πολιαί, οὐκ ἀεὶ λεύκη. ἢ διότι αἱ τρίχες,
ἐκ τοῦ δέρματός εἰσιν. ἡ δὲ σαπρότης, ὥσπερ πολιάτης τῶν τρι-
χῶν ἐστιν. ὅταν μὲν οὖν τὸ δέρμα κάμνῃ, ἀνάγκη καὶ τὴν τρίχα
1 ἐξ ἐκείνου κάμνειν. ὅταν δὲ ἡ θρίξ, οὐκ ἀνάγκη τὸ δέρμα.
κη' Διὰ τί τῶν ζώων, τὰ μὲν χαλεπά ἐστι μετὰ τὸν τόκον, οἷον κύων
καὶ ὗς. τὰ δὲ οὐδὲν ἐπιδήλως. οἷον γυνή. πρόβατον. ἢ ὅτι ὅσα
μὲν περιττωματικά, πρᾳέα. ἀπέρχεται γὰρ ἐν τῷ τόκῳ τὰ
λυποῦντα. ὅσοις δὲ ἀπὸ τῶν εὖ ἐχόντων γίνεται ἡ ἀφαίρεσις,
ὥστε καὶ ἰσχνότης, ποιεῖ διὰ τὴν ἕξιν τὴν ὀργήν. ὥσπερ καὶ αἱ
ἀλεκτορίδες, οὐ τίκτουσαι, χαλεπαί. ἀλλ' ἐπῳάζουσι διὰ τὴν
κθ' ἀσιτίαν. Διὰ τί εὐνοῦχοι, τὰ μὲν ἄλλα εἰς τὸ θῆλυ δια-
2 φθειρόμενοι μεταβάλλουσι. καὶ γὰρ φωνὴν θηλυκὴν ἴσχουσι,
καὶ ἀμορφίαν καὶ ἀναρθρίαν. καὶ οὕτω σφόδρα μεταπίπτου-
σιν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις τὰ ἐκτεμνόμενα. ἐναντίως δ' οἱ
ταῦροι καὶ οἱ κριοὶ τὰ κέρατα ἴσχουσι. διότι καὶ τὰ θήλεα,
ἐναντίως αὐτῶν ἔχει. διό, οἱ μὲν, μείζω ἐκτεμνόμενοι ἴσχουσιν.
οἱ δὲ ἐλάττω, ἀνίσχυροί εἰσι. τὸ δὲ μέγεθος μόνον οἱ εὐνοῦχοι,
» εἰς τὸ ἄρρεν μεταβάλλουσι. μείζους γὰρ γίνονται. ἔστι δὲ τοῦτο
» τοῦ ἄρρενος. τὰ γὰρ θήλεα, ἐλάττω ἐστὶ τῶν ἀρρένων. ἢ οὐδὲ
3 τοῦτο εἰς τὸ ἄρρεν, ἀλλ' εἰς τὸ θῆλυ. οὐ γὰρ εἰς πᾶν τὸ μέγε-
θος, ἀλλ' εἰς τὸ μῆκος μόνον. τὸ δὲ ἄρρεν, καὶ εἰς πλάτος καὶ
εἰς βάθος. τότε γὰρ τετελείωται. ἔτι δὲ ὡς ἔχει τὸ θῆλυ
πρὸς τὸ ἄρρεν, οὕτως αὐτοῦ τοῦ θήλεος ἡ παρθένος πρὸς τὴν
γυναῖκα. ἡ μὲν γὰρ ἤδη γεννᾷ. ἡ δὲ, οὔ. εἰς τὴν τούτων οὖν
» μεταβάλλει. ἐπὶ μῆκος γὰρ ταύταις ἡ αὔξησις. διὸ καὶ Ὅμη-
» ρος. εὖτε μῆκος δ' ἔπορ' Ἄρτεμις ἁγνή. ὡς διὰ τὴν παρθενίαν
ὃ εἶχε δυναμένης δοῦναι. οὐκοῦν εἰς τὸ ἄρρεν κατὰ τὸ μέγε-
4 θος μεταβάλλει. οὐ γὰρ εἰς τὸ τέλειον μεταβάλλει. οἱ δὲ εὐ-

λ' νοῦχοι εἰς μέγεθος τὸ μῆκος ἐπιδιδόασιν. Διὰ τί οἱ εὐνοῦ-
χοι ἢ ὅλως οὐκ ἴσχουσιν ἢ ἧττον ἰξίας. ἢ ὅτι μεταβάλλουσι τὴν
φύσιν ἐν τῇ ἐκτμήσει εἰς τὰ γόνατα. τοιαῦτα δὲ παῖς καὶ γυ-
λα' νή. ὧν οὐδέτερον ἴσχει ἰξίας. εἰ μή τι σπάνιον ἡ γυνή. Διὰ τί
μᾶλλον ἄνθρωπος πολλὰς φωνὰς ἀφίησι. τὰ δὲ ἄλλα μίαν,
ἀδιάφορα ὄντα τῷ εἴδει. καὶ τοῦ ἀνθρώπου, μία φωνή. ἀλλὰ
λβ' διάλεκτοι πολλαί. Διὰ τί δὲ αὐτὴ ἄλλη, τοῖς δὲ ἄλλοις
οὔ. ἢ ὅτι, οἱ μὲν ἄνθρωποι γράμματα πολλὰ φθέγγονται. τῶν 1
δὲ ἄλλων τὰ μὲν οὐδέν. ἔνια δὲ δύο ἢ τρία τῶν ἀφώνων. ταῦτα
» δὲ ποιεῖ μετὰ τῶν φωνηέντων τὴν διάλεκτον. ἔστι δὲ ὁ λόγος, οὐ
» τὸ τῇ φωνῇ σημαίνειν, ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν αὐτῆς. καὶ μὴ ὅτι
» ἀλγεῖν χαίρει, τὰ γράμματα πάθη ἐστὶ τῆς φωνῆς. ὁμοίως δὲ
οἵ τε παῖδες καὶ τὰ θηρία δηλοῦσιν. οὐ γάρ πω οὐδὲ τὰ παιδία
λγ' φθέγγονται τὰ γράμματα. Διὰ τί μόνον τῶν ἄλλων ζώων
ἄνθρωπος γίνεται ἰσχνόφωνον. πότερον ὅτι καὶ ἐνεόν. ἡ δὲ ἰσχνο-
φωνία, ἐνεότης ἐστίν. ἀλλὰ δὴ καὶ οὐ δι' ὅλως πεπλήρωται τοῦτο 2
τὸ μόριον ἢ ὅτι κοινωνεῖ μᾶλλον λόγου. τὰ δὲ ἄλλα φωνῆς. ἔστι
δὲ ἰσχνοφωνία, οὐ κατὰ τὸ ὄνομα ἕν. ἢ οὐ συνεχῶς διεξιέναι.
λδ' Διὰ τί ἄνθρωπος γίνεται ἐκ γενετῆς χωλὸς μάλιστα τῶν ἄλ-
λων ζώων. ὀστώδη γὰρ καὶ νευρώδη καὶ τετράποδα καὶ ὄρνιθες
ἔχουσι. οἱ δὲ ἄνθρωποι σαρκώδη. διὰ τὴν ἁπαλότητα οὖν, θᾶτ-
» τον πηροῦνται ἐν τῇ κινήσει. ἢ διότι μόνον τῶν ζώων, πολλοὺς
» ἔχει χρόνους τῆς γενέσεως. καὶ γὰρ ἑπτάμηνα καὶ ὀκτάμηνα, καὶ
» δεκάμηνα γίνεται. τοῖς δ' ἄλλοις εἷς χρόνος τῆς τελειώσεως γέ- 3
γονεν οὐ διαλείψας. τοῖς δ' ἀνθρώποις πολὺς ὁ χρόνος γίνεται
τῆς ἐν πλήθει διαλειβῆς. ὥστε κινουμένων διὰ τὸ ἁπαλὰ εἶναι,
καὶ θραύεται τὰ ἀκρωτήρια ἐν τῷ πλείονι χρόνῳ πλείω.
λε' Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι ἑλκώδεις τὰς κνήμας ἴσχουσι καὶ σαπράς.
πότερον ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες. οἱ δ' εὐνοῦχοι γυναικικοί, ἢ τοῦτο
μὲν συμβέβηκεν. αἴτιον δὲ καὶ ταῖς γυναιξίν, ὅτι ἡ ἀφορμὴ τῆς, κά-
τω ὁρμᾷ. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ γυναικεῖα. διὸ οὐδὲ οἱ εὐνοῦχοι οὐδὲ
λς' γυναῖκες δασεῖς γίνονται, διὰ πολλὴν ὑγρότητα. Διὰ τί τῶν 4

ζώων οὐθὲν λιθιᾷ, ἀλλ' ἢ ἄνθρωπος. ἢ ὅτι τῶν μὲν ἀποζυγίων
καὶ τῶν πολυονύχων οἱ πόροι τῆς κύστεως εὐρεῖς εἰσιν. ὅσα δὲ
μὴ τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ζωοτοκεῖ ἐν αὑτοῖς, οἷον ἔνιοι τῶν ἰχθύων,
τούτων δὲ οὐδὲν, κύστιν ἔχει. ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῖς ἡ τοι-
αύτη συνθλίβεται ὑπόστασις. οἷον καὶ τοῖς ὄρνισιν. ὥστε ταχὺ καὶ
διεξέρχεται κατὰ τὴν ἕδραν. ὁ δὲ ἄνθρωπος, κύστιν τε ἔχει, καὶ
στενὸν τὸν καυλὸν, ὡς κατὰ μέγεθος. διὰ μὲν οὖν τὸ ἔχειν ἀγγεῖον
1 τὸ μέτριον, συνθλίβεται τὸ γεῶδες εἰς τὴν κύστιν. διὸ καὶ χρώζονται
αἱ ἀμίδες ὑπ' αὐτοῦ. διά τε τὴν θερμότητα τοῦ τόπου, συμπέτ-
τεται καὶ παχύνεται μᾶλλον. ἐμμένει δὲ καὶ αὐξάνεται, διὰ τὴν
στενότητα τοῦ οὐρητῆρος. οὐ δυνάμενα τὰ γεώδη ἀποστήμα-
τα ῥᾳδίως ὑπεξιέναι, πρὸς ἄλληλα ἀποστρεφόμενα γίνεται
λζ' λίθος. Διὰ τί οὐκ ἐρεύγεται τὰ ἀποζύγια, οὐδὲ οἱ βόες,
καὶ τὰ κερατοφόρα. οὐδὲ οἱ ὄρνιθες. ἢ διὰ ξηρότητα τῆς κοιλίας.
ταχὺ γὰρ ἀναλίσκεται τὸ ὑγρὸν καὶ διηθεῖται. ἐμμένοντος δὲ καὶ
2 πνευματουμένου, γίνεται ὁ ἐρευγμός. τοῖς δὲ λοφούροις διὰ
μῆκος τοῦ αὐχένος, εἰς τὸ κάτω ὁρμᾷ τὸ πνεῦμα. διὸ καὶ ἀποψο-
φοῦσι μάλιστα. οἱ ὄρνιθες δὲ καὶ τὰ κερατοφόρα, οὐ ποιεῖ οὐδέ-
τερον. οὐδὲ ἐρεύγονται δὲ, ὅτι μηρυκίζει. διὰ τὸ πολλὰς ἔχειν
κοιλίας, καὶ τὸν καλούμενον κεκρύφαλον. διὰ πολλῶν οὖν
γίνεται καὶ ἄνω καὶ κάτω τῷ πνεύματι ἡ πορεία. καὶ φθάνει
ἀναλισκόμενον τὸ ὑγρὸν, πρὶν ἐκπνευματωθῆναι καὶ ποιῆσαι
λη' ἢ ἐρυγὴν, ἢ ψοφῆσαι. Διὰ τί ὅσα μὲν ἥμερα τῶν ζώων, ἔστι
3 πάντως καὶ ἄγρια. ὅσα δὲ ἄγρια, οὐ πάντως ἥμερα. καὶ γὰρ
ἄνθρωποί που φαίνονται ἄγριοι ὄντες καὶ κύνες ἐν ἰνδοῖς. καὶ
ἵπποι ἄλλοθι. ἀλλ' οὐ λέοντες ἥμεροι. οὐδὲ παρδάλεις, οὐ-
δ' ἔχεις, οὐδ' ἄλλα πολλά. ἢ ὅτι ῥᾷον τὸ φαῦλον καὶ γίνεσθαι
» ἐξ ἀρχῆς, καὶ μεταβαλεῖν εἰς αὐτό. ἡ γὰρ φύσις, οὐχ ἡ πρώ-
» τη, ἀλλ' ἡ ἐν τέλει ἐργώδης τυχεῖν εὐθύς. διὸ πάντα καὶ τὰ ἥμε-
ρα, ἄγρια γίνονται τὸ πρῶτον μᾶλλον, ἢ ἥμερα, οἷον παιδίον, ἢ
» ἀνὴρ παμφάγον καὶ τῷ θυμῷ ζῶν. ἀλλὰ ἀσθενέστερα. ὥσπερ οὖν
4 καὶ ἐπὶ τῆς τέχνης τῶν ἔργων, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν τῆς φύσεως

» ἔργων. καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων, πάντ' ἐστὶ φαύλως εἰργασμένα. καὶ
» πλείω τὰ φαῦλα κλίνη. καὶ ἱμάτιον. καὶ ἄλλο ὁτιοῦν. καὶ
» ὃ μὲν ἐστὶ καλὸν, λαβεῖν ἐστὶν ἅπαν καὶ φαῦλον. ὃ δὲ φαῦλον,
» οὐ πᾶν καὶ καλόν. δῆλον εἴ τις ἐπὶ τῶν ἀρχαίων γραφέων καὶ ἀν-
» δριαντοποιῶν σκοπεῖ τὰ ἔργα. οὐ γὰρ ἦν πώποτε οὐδαμῆ
» γραφὴ σπουδαία. οὐδὲ ἀνδριάς. φαῦλα δὲ ἦν. ὁμοίως δὲ
» καὶ ἡ φύσις, φαῦλα μὲν πάντα ποιεῖ. καὶ πλείους καὶ πλείω.
» σπουδαῖα δὲ ἐλάττω, καὶ οὐ πάντα. δύναται τὸ δὲ ἥμερον, 1
» βέλτιον. τὸ δὲ ἄγριον, φαῦλον. φύσει δὲ οὐ τῇ ἐξ ἀρχῆς.
» ἀλλ' ἐφ' ἣν οἱ μεταφέρον ποιεῖ σπουδαῖα καὶ ἥμερα. τὰ δὲ ἐναν-
» τία, ἢ οὐδέποτε, ἢ μόλις καὶ ἔν τισι τόποις καὶ ἐν χρόνοις. ἢ
» ἀρτίου. ἢ περὶ τε ἔν τινι κράσει τοῦ ὅλου, γίνονται ἥμερα τὰ
» ζῶα πάντα. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν πάντων ἐστίν. ὅσα
μὲν ἥμερα καὶ ἄγρια. οὐ πάντα δὲ δύναται ἡμεροῦσθαι.
ἀλλ' ὅμως εἰσὶν ἐν ἰδίᾳ χώρᾳ πρὸς πολλὰ ἰδίως ἐχούσῃ. ὥστε
ἠμελημένα καὶ ἄγρια, κρείττω καὶ ἡμερώτερα φύεσθαι, τῶν 2
λθʹ ἐν ἄλλῃ γεωργουμένων. Διὰ τί τοῖς μὲν ἀνθρώποις οἱ ὀμ-
φαλοὶ μεγάλοι γίνονται, τοῖς δὲ ἄλλοις ζώοις οὐ φανεροί. ἢ
διότι τοῖς μὲν, διὰ τὸ πολὺν χρόνον εἴσω μένειν ἀναφαίνονται.
εὐθὺ τείνονται. ὅλου δ' ἐπανοιδοῦσι τὰ ἕλκη. διὸ ἔνιοι τῶν
ὁμαλῶν καὶ αἰσχίους εἰσίν. ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀπαλὴς ἐξόρχε-
ται. ὥστε ἔφυγροι καὶ ἄναιμοι οἱ ὀμφαλοὶ ἀκολουθοῦσιν.
ὅτι δὲ τὰ μὲν, τετελωμένα, τὰ δὲ ἀπαλῆ ἐξόρχεται, σημεῖον.
ὅτι τὰ μὲν εὐθὺς δύναται ζῆν. τὰ δὲ παιδία, ἐπιμελείας 3
μʹ δεῖται. Διὰ τί τὰ μὲν, τῶν ζώων ἅπαξ ὀχεύεται, τὰ δὲ,
πολλάκις. καὶ τὰ μὲν, ὥρα ἔτους, τὰ δ' ὡς ἔτυχεν. ἄνθρω-
πος μὲν, ἀεί. τὰ δὲ ἄγρια, οὐ πολλάκις. καὶ ὗς μὲν ἄγριος,
ἅπαξ. ἥμερος δὲ πολλάκις. ἢ διὰ τὴν τροφὴν, καὶ ἀλέαν. καὶ
» πόνον. ἐν πλησμονῇ γὰρ κύπρις. ἔπειτα τὰ αὐτὰ ἄλλοθι
μὲν ἅπαξ τίκτει. ἄλλοθι δὲ πλεονάκις. οἷον τὰ πρόβατα ἐν
μαγνησίᾳ, καὶ λιώδει, τίκτει δίς. τὸ δ' αἴτιον, ἡ πολυχρονία
τοῦ τόκου. οὐ γὰρ ἐπιθυμεῖ ὅταν πληθῇ. ὥσπερ οὐδὲ τροφῆς 4

τὰ πλήρη. τὰ δὲ δοκοῦντα ἧττον ὀχεύειν ἐπιθυμεῖ, διὰ τὸ μὴ
μα' γίνεσθαι τὴν κάθαρσιν. Διὰ τί τῶν ἀνθρώπων οἱ ἀραιοὺς
ἔχοντες τοὺς ὀδόντας, βραχύβιοι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ἢ ὅτι σημεῖον
τοῦ τὸ ὀστοῦν πυκνὸν εἶναι, ὡς ὁ ἐγκέφαλος ἀσθενὴς οὐκ εὔπνοον.
ὥστε ὑγρὸς ὢν τὴν φύσιν, ταχὺ σήπεται. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα
μὴ κινούμενα καὶ ἀπατμίζονται. διὸ καὶ ἄνθρωπος τὴν κεφα
λὴν δασύτατον, καὶ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος μακροβιώτερον, διὰ
1 τὰς ῥαφάς. δεῖ δὲ ἰδεῖν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Διὰ τί δὲ ὅσοι
μβ' τὴν διὰ τῆς χειρὸς τομὴν ἔχουσι δι' ὅλης, μακροβιώτεροι, ἢ διό
τι τὰ ἄναρθρα, βραχυβιώτατα, ὡς τὰ ἄνυγρα. εἰ δὲ τὰ ἄναρ
θρα βραχύβια, δῆλον ὅτι τὰ ἠρθρωμένα τοὐναντίον. τοιαῦτα
δὲ, ὧν καὶ τὰ φύσει ἄναρθρα μάλιστα ἤρθρωται, τῆς δὲ χειρὸς
μγ' τὸ εἴσω ἀναρθρότερον. Διὰ τί τῶν ζώων ἄνθρωπος, ἢ μό-
νον, ἢ μάλιστα διαστρέφεται, ἢ ὅτι, ἢ μόνον, ἢ μάλιστα λιπτὸν
2 ἐν τῇ νηπιότητι γίνεται. ὅτε καὶ διαστρέφεσθαι συμβαίνει πᾶσι.
μδ' Διὰ τί τῶν ζώων ἄνθρωπος μάλιστα καπνίζεται. ἢ ὅτι μά-
με' λιστα δακρύει. ἡ δὲ κάπνισις, μετὰ δακρύου. Διὰ τί ἵππος
ἵππῳ χαίρει καὶ ἐπιθυμεῖ. ἄνθρωπος δὲ ἀνθρώπῳ. καὶ ὅλως
δὲ τὰ συγγενῆ τοῖς συγγενέσι καὶ ὁμοίοις. οὐ δὴ ὁμοίως. ὅτι
οὐ ζῷον καλόν. ἡ δὲ ἐπιθυμία, τοῦ καλοῦ. ἔδει οὖν τὸ κα-
λὸν ἥδιον εἶναι. νῦν δὲ μᾶλλον λυπαιω κάλλος, ἡδὺ, τὸ καλὸν
καὶ τὸ ἡδύ. οὐδὲ πᾶσα ἡ ἡδονὴ, ἢ τὸ καλὸν ἡδύ. οἷον φαγεῖν, ἢ
πιεῖν ὄξιν, ἥδιον ἑτέρῳ, καὶ ἀφροδισιάζειν ἄλλῳ. διότι μὲν οὖν
3 ἕκαστον τῷ συγγενεῖ μιγνύμενον, μάλιστα καὶ ἥδιστα ἀφροδι-
σιάζει, ἄλλο πρόβλημα. ὅτι δὲ καὶ κάλλιστον, οὐκέτι ἀληθές.
ἀλλὰ ἡμεῖς τὸ εἰς τὴν συνουσίαν ἡδύ. ὅτι ὃ μὲν καλὸν, ὅτι
ἐπιθυμοῦντες χαίρομεν ὁρῶντες. καίτοι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
ἐπιθυμιῶν ἔχει ὁμοίως. διψῶντες γὰρ, ἥδιον ὁρῶσι τὸ πό-
μα. τὸ μὲν οὖν πρὸς χρείαν τινὰ καλὸν, οὗ καὶ μάλιστα ἐπι-
θυμοῦμεν, τοῦτο δοκεῖ ἥδιστον εἶναι. τὸ δὲ καθ' αὑτὸ, οὐκέτι οὕ-
τως. σημεῖον δὲ τούτου. δοκοῦσι γὰρ ἡμῖν καὶ ἄνδρες καλοὶ
4 εἶναι πρὸς τὴν συνουσίαν βλέψασιν. ἄρρεν οὖν οὕτως ὥστε καὶ

ἡσθῆναι ὁρῶσι μᾶλλον τῆς εἰς συνουσίαν. οὐδὲν γε κωλύει, εἰ
μὴ ἐπιθυμοῦντες τύχοιμεν, οὔπω δὲ πόμα κάλλιον. εἰ γὰρ
μς΄ διψῶντες τύχοιμεν, ἥδιον ὀψόμεθα. Διὰ τί ποτε τοῦ μὲν ἀν-
θρώπου τὰ ἔμπροσθεν δασύτερα τῶν ὄπισθέν ἐστι. τῶν δὲ τετρα-
πόδων τὰ ὄπισθεν, ἢ ὅτι πάντα τὰ δίποδα, τὰ ἔμπροσθεν ἔχει
δασύτερα. οἱ γὰρ ὄρνιθες τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς ἀνθρώποις ἔχου-
» σιν. ἢ τὰ ἀσθενέστερα μᾶλλον ἀεὶ σκεπάζειν ἡ φύσις εἴωθεν. ἀ-
» σθενὲς δὲ ἕκαστόν ἐστί τινα τρόπον. τῶν δὲ τετραπόδων ἁπάντων 1
τὰ ὄπισθεν, ἀσθενέστερά ἐστι τῶν ἔμπροσθεν διὰ τὸν τόπον. ὑπὸ
γὰρ τῶν ψυχῶν καὶ καυμάτων μᾶλλον, δυνατά ἐστι πάσχειν.
τῶν δὲ ἀνθρώπων τὰ ἔμπροσθεν, ἀσθενέστερά ἐστι, καὶ τὸ αὐτὸ πέ-
μζ΄ πονθεν. Διὰ τί ἄνθρωπος τῶν ζώων μᾶλλον πταρνύται. ἢ
ὅτι καὶ κορυζᾷ μάλιστα. τούτου δ᾽ αἴτιόν ἐστιν. ὅτι τοῦ θερμοῦ
ὄντος περὶ τὴν καρδίαν, καὶ πεφυκότος ἄνω φέρεσθαι, τοῖς
μὲν ἄλλοις ζώοις, ἡ κατὰ φύσιν αὐτοῦ φορά ἐστιν ἐπὶ τοὺς ὤμους.
ἐντεῦθεν δὲ ἐξ ἀνακλάσεως φερόμενον, τὸ μὲν, ἐπὶ τὸν τράχη- 2
λον καὶ τὴν κεφαλὴν φέρεται αὐτοῦ. τὸ δὲ, εἰς τὴν ῥάχιν καὶ
τὴν ὀσφύν. διὰ τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας εἶναι πάντα ταῦτα,
καὶ παρὰ τὴν βάσιν. φερόμενον δὲ ὁμοίως τὸ σῶμα, καὶ τὰ
ὑγρὰ μερίζει εἰς αὐτὰ ὁμαλῶς. ἕπεται γὰρ τὰ ὑγρὰ τῷ θερ-
μῷ. διὸ οὐδὲ πάνυ κορυζᾷ τὰ τετράποδα ζῶα, οὐδὲ πταρνύ-
ται. ὁ γὰρ πταρμὸς, ἢ πνεύματος ἀθρόου φορά ἐστιν, ὑγρῶν
ἐξατμιζόντων τι μᾶλλον τοῦ σώματος, ἢ ὑγρῶν ἀπέπτων. διὸ
περὶ τῶν κατάρρων γίνεται, ἃ συμβαίνει τοῖς ἄλλοις ζώοις, διὰ 3
τὸ τὴν τοῦ θερμοῦ φορὰν ὁμαλίζειν ἐν αὐτῷ εἰς τὸ πρόσθεν
καὶ ὄπισθεν. τοῦ τε ἀνθρώπου πρὸς ὀρθὴ πεφυκότος τῇ βά-
σει, καθάπερ τὰ φυτὰ συμβαίνει τοῦ θερμοῦ φορὰν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν γίνεσθαι πλείστην καὶ σφοδροτάτην. φερόμενόν τε
ἐνταῦθα, ἀραιοῖ καὶ ὑπερμαίνει τοὺς περὶ αὐτὴν πόρους ὄν-
τες δὲ τοιοῦτοι, δεκτικοὶ γίνονται τῶν ὑγρῶν μᾶλλον, ἢ οἱ κά-
τω τῆς καρδίας πόροι. ὅταν οὖν συμβῇ ἐξυγρανθῆναι μᾶλ-
λον τοῦ δέοντος καὶ καταψυχῆναι, ἔξωθεν συμβαίνει τὸ θερ- 4

μὲν θερμὴν τι ἔχον καὶ συστελλόμενον ἐντός, αὔξεσθαι. αὐ-
ξανόμενον δέ, φέρεσθαι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πό-
ρους, εἰς οὓς ἀκολουθοῦντα τὰ ὑγρὰ ὄντα λεπτὰ καὶ ἄπεπτα
πληροῖ αὐτοὺς καὶ τοὺς κατάῤῥους ποιεῖ. καὶ πταρμοὺς ὁ-
μοίως. ἐν γὰρ ταῖς ἀρχαῖς τῶν κατάῤῥων τὸ θερμὸν περια-
ναφερόμενον τοῦ ὑγροῦ, καὶ πνευματοῦν τοὺς πόρους, τῇ τ' ἐκ-
βολῇ τοῦ πνεύματος τοὺς πταρμοὺς ποιεῖ, καὶ τῇ περὶ τῶν ὑγρῶν
1 ἀναγωγῇ. ἅ ἐστι λεπτὰ καὶ δριμέα. διὸ καὶ συμβαίνει μετὰ τῶν
τῆς κορύζης πταρμῶν, ὑδατώδη ἀπομάττεσθαι. πάντων δὲ
τούτων ὁρμησάντων, τὰ συνεχῆ καὶ πάθος ἔχοντα ὑγρά, ἐφί-
στανται αὐτοῖς, καὶ ἐμφράττει τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν
ῥῖνα πόρους. ὀγκηρότερα γὰρ γινόμενα καὶ διατείνοντα
ποιεῖ, τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν πόρους. σημεῖον δὲ τὸ μήτ' ἐκ-
τὸς ἢ δι' αὐτῶν πνεῦμα ἀφεῖσθαι. διὸ οὔτε πταρνῦνται, οὔ-
2 τε ὀσφραίνονται οἱ κορυζῶντες. οἱ δὲ ἄνευ κορύζης γινόμε-
νοι, διὰ μὲν τὰς αὐτὰς αἰτίας, γίνονται. μικρὰς δὲ καὶ ἐλα-
φρὰς ἀρχὰς λαβόντες. ὥστε συναχθέντα τὰ ὑγρὰ τῷ θερ-
μῷ ἐκπνευματούμενα ὑπ' αὐτοῦ δι' ὀλιγότητα, εἰς πίπτει
κατὰ τὰς ῥίνας. ποιεῖ δὲ τὸν ψόφον τοῦ πνεύματος, οὐχ ἧτ-
τον ἡ βία τῆς φορᾶς, ἢ τὸ πλῆθος αὐτοῦ. ἐνεχθέντος γὰρ τοῦ
θερμοῦ πρὸς ὀρθὴν, πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, καὶ προσαντισόν-
τος αὐτῷ, ἀνακλᾶται ἐπὶ τὰς ῥίνας διὰ τὸ τοὺς ταύτῃ πόρους
ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου διατείνειν. παρὰ φύσιν οὔσης τῆς
3 ἐκτὸς κλάσεως φορᾶς γινομένης ἐπὶ τὰς ῥίνας, τῷ πνεύμα-
τι, σφοδρὰν συμβαίνει γίνεσθαι. διὸ ποιεῖ τοὺς ψόφους. τῶν
δὲ ἄλλων ζώων συμβαίνει μάλιστα κορυζᾶν, τοὺς ὄρνιθας.
διὰ τὸ μάλιστα ὁμοιόσχημον εἶναι ἀνθρώπῳ. ἧττον δὲ ἢ ἄν-
θρωπος πάσχει αὐτό. ὅτι τὰ πολλὰ κάτω ἔχει τὴν κεφαλήν,
μὴ διὰ τὸ τὴν νομὴν ἀπὸ τῆς γῆς εἶναι. Διὰ τί τὰ θαλάτ-
τια ζῷα τῶν ἐν τῇ γῇ μείζω καὶ εὐτραφέστερά ἐστιν. ἢ ὅτι ὁ ἥ-
λιος καταδαπανῶν τὰ περιέχοντα τὴν γῆν ἀφαιρεῖται τὴν
4 θερμήν. διὸ καὶ τὰ κατακεκλεισμένα εὐτραφέστερά ἐστι.

μθ' πάντων οὖν ὄντων ἀπήλλακται τὰ θαλάττια ζῷα. Διὰ τί
ποτε τὰ μὲν ἄλλα ζῷα πλεονάκις τὴν ξηρὰν τροφὴν, ἢ τὴν
ὑγρὰν προσάγεται. ὁ δὲ ἄνθρωπος τὴν ὑγρὰν, ἢ τὴν ξηράν. ἢ
» ὅτι φύσει ὁ ἄνθρωπος θερμότατον. πλείστης οὖν καταψύξεως
ν' δεῖται. Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι οὐ γίνονται φαλακροί. ἢ ὅτι πο
λὺν ἔχουσι τὸν ἐγκέφαλον. τοῦτο δὲ συμβέβηκεν αὐτοῖς, διὰ τὸ
μὴ συγγίνεσθαι ταῖς γυναιξίν. ἡ γὰρ γονή ἐστιν, ἀπὸ τοῦ ἐγκεφά-
λου χωροῦσα. διὰ τοῦτο οὐ δοκοῦσι καὶ οἱ βόες οἱ ἐκτομίαι 1
μεγάλα τὰ κέρατα ἔχειν, ὅταν ἐκτμηθῶσι. δοκεῖ δὲ ἡ αὐτὴ
αἰτία εἶναι, καὶ ὅτι αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες, οὐκ εἰσὶ φαλα-
να' κροί. Διὰ τί τὰ μὲν εὐθὺς δύνανται δι' αὐτῶν τρέφεσθαι
μετὰ τὴν γένεσιν, τὰ δὲ οὔ. ἢ ὅσα ὀλιγοχρονιώτερα τῶν μνή-
νβ' μης δεκτικῶν. διὸ ἅπαντα καὶ τελειοῦται θᾶττον. Διὰ τί πο
τε ὁ μὲν ἄνθρωπος πλείω τὴν ὑποχώρησιν ποιεῖται τῆς ξη-
ρᾶς τὴν ὑγρὰν, οἱ δὲ ἵπποι καὶ οἱ ὄνοι τὴν ξηράν. ἢ διότι ταῦτα
μὲν τὰ ζῷα, πλείονι τῇ τροφῇ τῇ ξηρᾷ. ὁ δὲ ἄνθρωπος, ὑγρᾷ 2
μᾶλλον ἢ τῇ ξηρᾷ. πᾶσα δὲ περίττωσις, ἀπὸ τῆς τροφῆς ἐστί.
καὶ ἀπὸ τῆς πλείονος πλείω. τὰ μὲν οὖν τῇ ὑγρᾷ μᾶλλον.
τὰ δὲ τῇ ξηρᾷ πλείονι τῇ τροφῇ χρῆται. διότι τὰ μὲν, τῶν ζώων
ἐστὶ φύσει ξηρά. τὰ δὲ ὑγρά. τὰ μὲν οὖν τῇ φύσει ξηρὰ, τῆς ὑ-
γρᾶς μᾶλλον ἐπιθυμεῖ. ταύτης γὰρ ἐνδεέστερά εἰσι. τὰ δὲ τῇ
φύσει ὑγρὰ, τῆς ξηρότητος. ταύτης γὰρ ἐνδεέστερα καθέστηκεν.
νγ' Διὰ τί ὄρνιθες καὶ ἄνθρωποι καὶ τῶν ζώων τὰ ἀνδρεῖα, σκλη
ρότερα, ἢ ὅτι ὁ θυμὸς μετὰ θερμότητος. ὁ γὰρ φόβος κατά- 3
» ψυξις. ὅσων οὖν τὸ αἷμα ἔνθερμόν ἐστι, καὶ ἀνδρεῖα καὶ θυ-
» μοειδῆ. τὸ δὲ αἷμα τροφή. ὅσα δὲ θερμῷ αὔξεται τῶν φυο-
νδ' μένων, σκληρότερα πάντα. Διὰ τί τέρατα τίκτουσι μάλι-
στα τὰ τετράποδα τὰ μὴ μεγάλα. ἄνθρωπος δὲ καὶ τὰ μεγά-
λα ἧττον. οἷον ἵπποι καὶ ὄνοι, ἢ ὅτι πολύγονα ταῦτα, οἷον κύ-
νες. καὶ ὕες. καὶ αἶγες καὶ πρόβατα πολὺ μᾶλλον τῶν με-
γάλων. ἐκείνων δὲ, τὰ μὲν, ὅλως μονοτόκα, τὰ δὲ, ὡς ἐπὶ τὸ πο
» λύ. τὰ δὲ τέρατα γίνονται, ἐπαλλαττόντων τῶν σπερμάτων 4

» ἀλλήλοις, καὶ συγχεόντων ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς γονῆς. ἢ ἐν τῇ μί-
» ξει τῇ ἐν τῇ τῆς θηλείας. διὸ καὶ ὄρνιθες αὐτὰ ποιοῦσι. τὰ
γὰρ ὠὰ δίδυμα, τίκτουσι. τὰ δὲ τέρατα, ἐκ τῶν διδύμων γίνεται,
νε' ὧν ἡ λέκυθος τῷ ὑμένι οὐ διαιρεῖται. Διὰ τί ἡ κεφαλὴ δα-
σεῖα τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, τοῦ ἄλλου σώματος, καὶ οὐ κατὰ
λόγον. τοῖς δὲ ἄλλοις ζώοις τοὐναντίον. ἢ ὅτι καὶ τῶν ἄλλων,
τὰ μὲν εἰς ὀδόντας ἐκδίδωσι καθ' ὑπερβολὴν τῆς τροφῆς. τὰ
1 δὲ, εἰς κέρατα, τὰ δὲ εἰς τρίχας. ὅσα μὲν εἰς κέρατα, ἧττον τὴν
κεφαλὴν ἔχει δασεῖαν. ἐκεῖ γὰρ ἀνήλωται. ὅσα δὲ εἰς ὀδόν-
τας, μᾶλλον μὲν τῶν κερατοφόρων, ἔχει γὰρ λοφιάν. ἧττον δὲ
τῶν τοιούτων οἷον ὀρνέων. ἔχουσι γὰρ ταῦτα καὶ τὴν τῶν ἀνθρώ-
πων, ὃ ἐκείνοις πολλαχῆ διὰ πλῆθος, τοῦτο εἰς κεφαλὴν ἐκδί-
δωσιν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ἔχει. οὐδὲ πολὺ οὕτως, ὥστε πανταχῆ.
νϛ' Διὰ τί ἄνθρωπος μόνος τῶν ζώων πολιὰς ἔχει, ἢ ὅτι τὰ μὲν
πλεῖστα τῶν ζώων ῥυάδα τὴν τρίχα ἀνὰ πᾶν ἔτος ἔχει. οἷον ἵπ-
2 πος. βοῦς. ἔνια δὲ, ῥυάδα μὲν οὐκ ἔχει, βραχύβια δέ εἰσι. κα-
θάπερ πρόβατον καὶ ἄλλα. οὗ ἡ θρὶξ ὥσπερ οὐ γηράσκουσα,
οὐδὲ πολιοῦται. ὁ δὲ ἄνθρωπος, οὐδὲ ῥυάδα ἔχει τὴν τρίχα.
μακρόβιόν τε ἐστιν. ὥστε ὑπὸ τοῦ χρόνου πολιοῦται.
νζ' Διὰ τί ὅσοις τὰ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ κάτω μείζονα, ἢ τὰ πρὸς
τὰ στήθη βραχύβιοι καὶ ἀσθενεῖς. ἢ ὅτι ἡ κοιλία ψυχρὰ διὰ μι-
κρότητα, ὥστε οὐ πεπτική. ἀλλὰ περιττωματική. οἱ δὲ τοιοῦτοι,
νη' νοσεροί. Διὰ τί τὰ μὲν γίνεται τῶν ζώων οὐ μόνον ἐξ ἀλλήλων
3 ἀλλὰ καὶ αὐτόματα. τὰ δὲ ἐξ ἀλλήλων μόνον. οἷον ἄνθρωπος καὶ
ἵππος. ἢ κἂν εἰ καὶ μὴ δι' ἕτερον αἴτιον, ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν
ὀλίγος ὁ χρόνος τῆς γενέσεως. ὥστε ἡ γεννητικὴ ὥρα ὑπερ-
τείνει. καὶ ἐνδέχεται γενέσθαι ἐν τῇ μεταβολῇ τῶν ὡρῶν. τῶν
δὲ, πολὺ ἡ γένεσις ὑπερτείνει. ἐνιαύσιοι γὰρ, ἢ δεκάμηνοί
νθ' εἰσιν. ὥστε ἀνάγκη γίνεσθαι, ἢ ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι. Διὰ τί
τῶν αἰθιόπων οἱ μὲν ὀδόντες λευκοὶ, καὶ λευκότεροι ἢ οἱ τῶν
ἄλλων, οἱ δὲ ὄνυχες οὐκ ἔτι, ἢ οἱ μὲν ὄνυχες, ὅτι καὶ τὸ δέρμα
4 μέλαν, καὶ μελάντερον ἢ τῶν ἄλλων. οἱ δὲ ὄνυχες ἐκ τοῦ δέρ-

μαστὸς φύονται. οἱ δὲ ὀδόντες λευκοί, διὰ τί. ἢ ὅτι ὑφ' ὧν ὁ ἥλιος τὸ ὑγρὸν ἐξάγει, αὐτὰ τοῦ ἐπιβλάπτειν λευκαίνεται. οἷον καὶ τὸν κηρὸν τὸ μὲν ἔξω δέρμα ἀποβάπτει. ἀλλὰ τὸ ὑγρὸν διὰ

ξ' τὴν ἀλέαν ἐξατμίζεται ἐξ αὐτῶν. Διὰ τί τὰ μὲν ἀφαιρουμένης τῆς κεφαλῆς, ἀποθνήσκει εὐθὺς ἢ ταχύ, τὰ δὲ οὔ. ἢ ὅσα ἄναιμα καὶ ὀλιγότροφα ἐστὶ πάσχει. οὔτε τροφῆς γὰρ δεῖται βραχύ, οὔτε ἐγχεῖται αὐτῶν τὸ θερμὸν ἐν τῷ ὑγρῷ. ὧν αὐτά, οὐχ οἷόν τε ζῆν τοῖς ἀναίμοις τούτοις δὲ οἷόν τε ἐστὶν ἀπνευστί. ζῆν γὰρ δύνανται πολὺ μᾶλλον. ἡ δὲ αἰτία ἐν ἑτέροις εἴρηται.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΦΥΣΙΚᾺ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΦΩΝΗ͂Σ.

α' ΙΑ` τί τῶν αἰσθήσεων ἐκ γενετῆς μάλι-
στα τὴν ἀκοὴν πηροῦνται. ἢ ὅτι ἀπὸ τῆς
αὐτῆς ἀρχῆς εἶναι δόξειεν, ἥ τε ἀκοὴ καὶ
1 ἡ φωνή. ῥᾷστα δὲ δοκεῖ διαφθείρεσθαι ἡ
διάλεκτος οὖσα εἶδος φωνῆς, καὶ χα-
λεπώτατα ἀποτελεῖσθαι. σημεῖον δὲ
ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι πολὺν χρόνον ἐνεοὶ
ἐσμέν. εἶτα ὀψέποτε ψελλιζόμεθα. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ὅλως, οὐ
δὲ λαλοῦμεν οὐδένα. διά τε τὸ τὴν διάλεκτον εὔφθαρτον εἶναι.
τὴν δὲ ἀρχὴν ἀμφοτέρων εἶναι, καὶ τῆς διαλέκτου. φωνὴ γάρ
τις καὶ τῆς ἀκοῆς, ὥσπερ καὶ εἰ συμβεβηκότος ῥᾷστα τῶν αἰσθήσεων
2 φθείρεται. καὶ οὐ καθ' αὑτὴν ἡ ἀκοή. τεκμήριον δέ ἐστι τὸ ἐκ τῶν
ἄλλων ζώων λαβεῖν. ὅτι παντελῶς εὔφθαρτός ἐστιν ἡ ἀρχὴ τῆς
διαλέκτου. λαλεῖ γὰρ οὐθὲν τῶν ἄλλων ζώων, πλὴν ἀνθρώπου.
β' καὶ οὗτοι δὲ ὀψέποτε καθάπερ εἴρηται. Διὰ τί οἱ κωφοὶ πάν-
τες διὰ τῶν ῥινῶν φθέγγονται, ἢ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι, τοῦ ἐνεοὺς εἶναι.
οἱ δὲ ἐνεοὶ λαλοῦσι διὰ τῶν ῥινῶν. ταύτῃ γὰρ αὐλῶν ἐκπίπτει τὸ
πνεῦμα διὰ τὸ τῷ στόματι μεμυκέναι. μεμύκασι δὲ, ὅτι οὐθὲν
γ' εἰς φωνὴν χρῶνται τῇ γλώττῃ. Διὰ τί μεγαλόφωνοι πάν-
3 τες εἰσὶν οἱ θερμοὶ τὴν φύσιν. ἢ ὅτι ἀνάγκη καὶ ἀέρα πολὺν
καὶ ψυχρὸν ἐν τούτοις εἶναι. ἕλκει γὰρ θερμὸν καὶ πνεῦμα
» πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἀέρα. καὶ πλείω τὸ πλεῖον. ἡ δὲ μεγάλη
» φωνὴ γίνεται, ἐν τῷ πολὺν ἀέρα κινεῖν. καὶ ὀξεῖα ἐν τῷ ταχέως.
δ' βαρεῖα δὲ ἡ ἐν τῷ βαρέως. Διὰ τί οἱ κωφοὶ πάντες διὰ
τῶν ῥινῶν φθέγγονται, ἢ διὰ τὸ βιαιότερον πνεῖν τοὺς κωφούς.
ἐγγὺς γάρ του ἐνεοὶ εἶναι εἰσί. διΐστανται οὖν τῶν μυκτήρων
4 ὁ πόρος, ὑπὸ πνεύματος. οἱ τοιοῦτοι δὲ διὰ ῥινῶν φθέγ-
ε' γονται. Διὰ τί εὐηκοώτερα τὰ τῆς νυκτός, ἢ ὅτι μᾶλλον

ἠρεμία, διὰ τὴν τοῦ θερμοτάτου ἀπουσίαν. διὸ ὡς ἐπὶ τὸ πο-
ς′ λὺ ἀταρακτότερα. ὁ γὰρ ἥλιος ὁ κινῶν. Διὰ τί πόρρωθεν
αἱ φωναὶ ὀξύτεραι δοκοῦσιν εἶναι. οἱ γοῦν μιμούμενοι τοὺς
σφόδρα πόρρω ὄντας καὶ βοῶντας, ὀξὺ φθέγγονται καὶ ὅμοιον
τοῖς ἀπηχοῦσι, καὶ τῆς ἠχοῦς, ὀξύτερος φαίνεται ὁ ψόφος.
ἔστι δὲ πόρρω. ἀνακλᾶται γάρ. οὐκοῦν ἐπεὶ ὀξὺ μὲν ἐν ψόφῳ
τὸ ταχὺ, βραχὺ δὲ τὸ βαρὺ, ἔδει βραδυτέρας πόρρωθεν φαί-
νεσθαι τὰς φωνάς. τὰ γὰρ αὖ φερόμενα πάντα, βραδύτερον 1
φέρεται, ὅσῳ ἂν ἀπέχῃ τῆς ἀρχῆς πλεῖον, καὶ τέλος πίπτει.
πότερον οὖν ὅτι οἱ μιμούμενοι ἀμενηνῇ τῇ φωνῇ μιμοῦνται, καὶ
λεπτὴν τὴν πόρρωθεν φωνήν. λεπτὴ δὲ βαρεῖα οὐκ ἔστιν. οὐ-
δὲ μικρὸν καὶ ἀμενηνὸν φθέγγεσθαι βαρύ, ἀλλ' ὀξὺ ἀνάγκη.
ἢ οὐ μόνον οἱ μιμούμενοι διὰ τοῦτο μιμοῦνται. ἀλλὰ καὶ οἱ
ψόφοι αὐτοὶ, ὀξύτεροι γίνονται. αἴτιοι δὲ ὅτι ὁ ἀὴρ φερόμε-
νος, ποιεῖ τὸν ψόφον. καὶ ὥσπερ τὸ πρῶτον ψοφεῖ τὸ κινῆ-
σαν τὸν ἀέρα, οὕτω δεῖ πάλιν ποιῆσαι τὸν ἀέρα ἀεὶ ἄλλον κι- 2
νοῦντα εἶναι. τὸ δὲ, κινούμενον. διὸ ὁ ψόφος συνεχής. ὅτι ἀεὶ
ἐκδέχεται κινοῦν τὴν κινοῦν, ἕως ἂν ἀπομαρανθῇ. ὃ ὥσπερ τῶν σω-
μάτων ἐστὶ τὸ πεσεῖν. ὅταν, μηκέτι δύνηται ὠθεῖν ὁ ἀήρ, ἔνθα
μὲν τὸ βέλος ἔνθα δὲ τὸν ἀέρα. ἡ μὲν γὰρ φωνὴ γίνεται ἡ συ-
νεχής, ἀέρος ὠθουμένου ὑπ' ἀέρος. τὸ δὲ βέλος φέρεται, σώ-
ματος ὑπ' ἀέρος κινουμένου. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἀεὶ τὸ αὐτὸ
φέρεται σῶμα, ἕως ἂν καταπέσῃ. ἐκεῖ δὲ ἀεὶ ἕτερος ἀήρ. καὶ
πρῶτον ἐλάττω θᾶττον μὲν κινεῖται, ἐπ' ἐλάττω ἤ. διὸ πόρρω 3
ὀξύτεραι καὶ λεπτότεραι αἱ φωναί. τὸ γὰρ θᾶττον, ὀξύ. ὥσ-
περ καὶ διηπόρηται. ὥσπερ ἡ αὐτὴ αἰτία, δι' ἣν καὶ οἱ μὲν παῖ-
δες καὶ οἱ κάμνοντες ὀξὺ φθέγγονται. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ οἱ ὑγιαί-
νοντες, βαρύ. τὸ δὲ τοῖς ἐγγὺς μὴ ἔτι δῆλον εἶναι τὴν φωνήν,
ἢ βαρυτέραν ἢ ὀξυτέραν γινομένην, καὶ ὅλως μὴ ὁμοίως ἔ-
χειν τοῖς ῥιπτομένοις βάρεσιν, αἴτιον, ὅτι τὸ μὲν ῥιφθὲν, ἓν αἴ-
τιον φέρεται ἀεὶ τὸ αὐτό. ὁ δὲ ψόφος, ἀήρ ἐστιν ὠθούμενος ἀπ'
ἀέρος. διὸ καὶ τὸ μὲν, εἰς ἓν πίπτει. ἡ δὲ φωνὴ, πανταχῆ. 4

ὥσπερ ἂν εἰ τὸ ῥιφθὲν ἅμα φερόμενον, ἀπείρως ῥιφθείη καὶ
ζ' ἔτι εἰς τοὔπισθεν. Διὰ τί αἱ νεήλιφεῖς οἰκίαι μᾶλλον ἠχοῦ-
σιν, ἢ ὅτι μᾶλλον ἀνάκλασις γίνεται διὰ τὴν λειότητα. λειό-
τεραι δὲ, διὰ τὸ ἀρραγὲς καὶ συνεχές. δεῖ δὲ μὴ παντελῶς
» ὑγρὰν ἀλλ' ἤδη ξηρὰν λαμβάνειν. ἀπὸ πηλοῦ γὰρ, οὐκ ἔστιν ἀ-
» νάκλασις. διὰ ταῦτα γὰρ καὶ τὰ κονιάματα μᾶλλον ἠχεῖ. συμ-
βάλλεται δὲ ἴσως καὶ ἡ ἀκινησία τοῦ ἀέρος. ἀθρόος γὰρ ἰὼν
1 μᾶλλον ἀποπλήττεται τὸν προσπίπτοντα. Διὰ τί ἐάν τις
η' πίθον καὶ κεράμια κενὰ κατορύξῃ καὶ πωμάσῃ, μᾶλλον ἠχεῖ
τὰ οἰκήματα, καὶ ἐὰν φρέαρ ἢ λάκκος ᾖ ἐν τῇ οἰκίᾳ. ὅτι ἐπεὶ
ἀνάκλασις ἡ ἠχὼ, δεῖ περιειλημμένον ἀθρόον εἶναι τὸν ἀέρα,
καὶ ἔχειν πρὸς ὃ ἀνακλασθήσεται, προσπίπτον πυκνὸν καὶ λεῖον.
οὕτω γὰρ μάλιστα ἦχος γίνεται. τὸ μὲν οὖν φρέαρ καὶ ὁ λάκ-
κος, ἔχει τὴν στενότητα καὶ τὴν ἄθροισιν. οἱ δὲ πίθοι καὶ τὰ κε-
ράμια, καὶ τὴν πυκνότητα τῶν περιεχόντων. ὥστε ἐξ ἀμφο-
2 τέρων τὸ συμβαῖνον. καὶ γὰρ τὰ κοῖλα μᾶλλον ἠχεῖ. διὰ τοῦτο
καὶ ὁ χαλκὸς μάλιστα τῶν ἄλλων. ὅτι δὲ κατορωρυγμένα, οὐ-
θὲν ἄτοπον. ἡ γὰρ φωνὴ φέρεται κάτω οὐχ ἧττον. ὅλως δὲ
θ' πανταχῇ δοκεῖ καὶ κύκλῳ φέρεσθαι. Διὰ τί δὲ μᾶλλον
ἐὰν κατορύξῃ τις, ἠχεῖ. ἢ ἐὰν μή. ἢ ὅτι περιστεγόμενα μᾶλλον
εἰς αὐτὰ δέχεται καὶ κατέχει τὸν ἀέρα. συμβαίνει δὲ καὶ τὴν
ι' πληγὴν σφοδροτέραν γίνεσθαι. Διὰ τί τὸ ὕδωρ τὸ ψυχρὸν
ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀγγείου διαχεόμενον, ὀξύτερον ποιεῖ τὸν ψόφον.
3 ἢ ὅτι θᾶττον ἡ φορά. βαρύτερον γὰρ, ἡ δὲ θᾶττον, ὀξύτερον
ποιεῖ τὸν ψόφον. τὸ δὲ θερμὸν καὶ τῇ μανότητι καὶ τῇ ἀνα-
φορᾷ κουφίζει. παρόμοιον δέ. ὅτι καὶ αἱ δᾷδες καιόμεναι,
ια' ἀσθενεστέραν τὴν πληγὴν ποιοῦσι. Διὰ τί τοῖς ἠγρυπνηκόσιν
ἡ φωνὴ τραχυτέρα. ἢ διότι ὑγρότερον τὸ σῶμα, διὰ τὴν ἀπε-
ψίαν. καὶ οὐχ ἥκιστα περὶ τὸν ἄνω τόπον. διὸ καὶ βάρος ἐν
τῇ κεφαλῇ. ὑγρότητός τε περὶ τὸν βρόγχον οὔσης, ἀνάγκη
καὶ τραχυτέραν εἶναι τὴν φωνήν. ἡ μὲν γὰρ τραχύτης, διὰ τὴν
4 ἀνωμαλίαν. ἡ δὲ βαρύτης, διὰ τὴν ἔμφραξιν. βαρυτέρα γὰρ

ιβ' ἡ φορά. Διὰ τί μετὰ τὰ σιτία, τάχιστα ἀπορρήγνυται ἡ φω-
νή. ἢ ὅτι κοπτόμενος μὲν ὁ τόπος, ἐκθερμαίνεται. θερμαινό-
μενος δὲ, ἕλκει τὴν ὑγρότητα. πλείων δὲ αὕτη καὶ ἐπιμοτέ-
ιγ' ρα διὰ τὴν προσφοράν. Διὰ τί οἱ κλαίοντες ὀξὺ φθέγγονται.
οἱ δὲ γελῶντες βαρύ. ἢ ὅτι οἱ μὲν ὀλίγον κινοῦσι πνεῦμα δι'
ἀσθένειαν. οἱ δὲ σφοδρῶς. ὃ ποιεῖ ταχὺ φέρεσθαι τὸ πνεῦ-
μα. τὸ δὲ ταχὺ, ὀξύ. καὶ γὰρ ἀπὸ συντόνου τοῦ πνεύματος ῥι-
πτούμενον, ταχὺ φέρεται. ὁ δὲ γελῶν, τοὐναντίον, διαλελυ- 1
μένως, οἱ δὲ ἀσθενεῖς, ὀξύ. ὀλίγον γὰρ ἀέρα κινοῦσιν. οἱ δὲ, ἐπι-
πολῆς. ἔτι οἱ μὲν γελῶντες, θερμὸν πνεῦμα ἀφιᾶσιν. οἱ δὲ
κλαίοντες, ὥσπερ καὶ ἡ λύπη κατάψυξίς ἐστι τόπου τοῦ περὶ
τὰ στήθη, καὶ τὸ πνεῦμα ψυχρότερον ἀφιᾶσι. τὸ μὲν οὖν θερ-
μὸν, πολὺν ἀέρα κινεῖ. ὥστε βραδέως φέρεσθαι. τὸ δὲ ψυ-
χρὸν, ὀλίγον. συμβαίνει δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν αὐλῶν. οἱ γὰρ
θερμοὶ τῷ πνεύματι αὐλοῦντες, πολὺ βραδύτερον αὐλοῦ-
ιδ' σιν. Διὰ τί οἱ παῖδες καὶ τὰ ἄλλα τῶν ζώων τὰ νέα ὀξύτε- 2
ρον φθέγγονται τῶν τελείων. καὶ ταῦτα τῆς ὀξύτητος σφοδρο-
τάτης οὔσης. ἢ ἡ φωνή ἐστιν ἀέρος κίνησις. καὶ ἡ θάττων ὀξυτέ-
ρα. ῥᾷον δὲ καὶ θᾶττον ὁ ὀλίγος τοῦ πολλοῦ κινεῖται ἀήρ. κινεῖ-
ται δὲ ἢ συγκρινόμενος ἢ διακρινόμενος ὑπὸ θερμοῦ. ἐπειδὴ
ἡ μὲν εἰσπνοή ἐστι ψυχροῦ εἰσαγωγή, συγκρίνοιτ' ἂν ἐν αὐτῇ ὁ ἐν
ἡμῖν ἀήρ. ἡ δὲ ἐκπνοή, θερμοῦ κινήσαντος ἀέρα, γίνοιτ' ἂν ἡ
φωνή. ἐκπνέοντες γὰρ οὐκ εἰσπνέοντες φωνοῦμεν. ἐπεὶ δὲ
τὰ νέα θερμότερά ἐστι τῶν πρεσβυτέρων, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς 3
πόρους στενωτέρους ἔχει, ἐλάττω ἂν ἀέρα ἔχοιεν ἐν ἑαυτοῖς.
ὄντος δὲ τοῦ τε κινουμένου ἐλάττονος καὶ τοῦ κινοῦντος θερ-
μοῦ πλέονος ἐν αὐτοῖς, θᾶττον ἂν δι' ἄμφω ἡ κίνησις γίνοιτο
τοῦ ἀέρος. ἡ δὲ θᾶττον, ὀξυφωνοτέρα ἂν εἴη διὰ τὰ προειρημέ-
ιε' να. Διὰ τί οἱ κλαίοντες ὀξὺ φθέγγονται, οἱ δὲ γελῶντες βα-
ρύ. ἢ ὅτι οἱ μὲν κλαίοντες, συντείνοντες καὶ συνάγοντες τὸ στό-
μα φωνοῦσι. τῇ τε δὴ συντονίᾳ κινεῖται ταχὺ ὁ ἐν αὐτοῖς ἀήρ.
καὶ τὸ διὰ στενοῦ τοῦ σώματος φέρεσθαι. θᾶττον φέρεται. δι' ἀμ- 4

φωνεῖν ὀξεῖα γίνεται ἡ φωνή. οἱ δὲ γελῶντες ἀνιέντες τὸν τό-
νον, γελῶσι καὶ κεχηνότες. ἐκπέμποντες οὖν διὰ τοῦτο εὐρέως
ιε' καὶ βραδέως τὸν ἀέρα, εἰκότως βαρυφωνοῦσι. Διὰ τί οἱ ἄ-
γονοι, οἷον παῖδες, γυναῖκες, καὶ οἱ ἤδη γέροντες, καὶ οἱ εὐνοῦ-
χοι, ὀξὺ φθέγγονται. οἱ δὲ ἄνδρες βαρύ. ἢ καθάπερ ἡ χορ-
δὴ καὶ τὰ ἄλλα λεπτὰ, ἓν διάστημα ἔχει. τὰ δὲ παχέα πλείω.
ὥστε καὶ ἡ λεπτὴ φωνὴ, ἓν ἢ πλείω. ἐχόντων οὖν τῶν πεπηρω-
1 μένων πνεῦμα ἀσθενὲς κινεῖ αὐτῷ ἀέρα ὀλίγον. ἐλάχιστον δὲ
ἐστιν, ὃ ἓν διάστημα ἔχων. ὃς ἔσται λεπτὸς διὰ τὰ πεπηρωμένα.
καὶ ἡ ἀπ' αὐτοῦ φωνὴ γινομένη τοιαύτη. ἡ δὲ λεπτὴ φωνὴ, ὀξεῖα
ἐστιν. οἱ μὲν οὖν ἄγονοι, διὰ ταῦτα ὀξύφωνοί εἰσιν. οἱ δὲ ἄν-
δρες ἰσχύοντες τῷ πνεύματι, πολὺν ἀέρα κινοῦσι. πολὺς δὲ
ὢν, βραδέως ἂν κινοῖτο, καὶ βαρεῖαν φωνὴν ποιεῖ. ἐποίει
γάρ ἥτε λεπτὴ καὶ ταχεῖα κίνησις, ὀξεῖαν φωνὴν. ὧν οὐδέτε-
ιζ' ρον ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς συμβαίνει γίνεσθαι. Διὰ τί αἱ φωναὶ βα-
2 ρύτεραι ἡμῶν εἰσι τοῦ χειμῶνος. ἢ ὅτι παχύτερος ὁ ἀήρ ἐστι τό-
τε καὶ ὁ ἐν ἡμῖν καὶ ὁ ἐκτός. παχυτέρου δὲ ὄντος βαρυτέρα
ἡ κίνησις γίνεται. ὥστε ἡ φωνὴ βαρυτέρα. ἔτι ὑπνωτικώτε-
ροί ἐσμεν τοῦ χειμῶνος, ἢ τοῦ θέρους. καὶ καθεύδομεν πλείω
χρόνον. ἐκ δὲ τῶν ὕπνων, βαρύτεροί ἐσμεν. ἐν ᾧ οὖν πλείονα
χρόνον καθεύδομεν, ἢ ἐγρηγόραμεν (οὗτος δέ ἐστιν ὁ χειμὼν) ἐν
τούτῳ ἂν εἴημεν βαρυφωνότεροι, ἢ ἐν ᾧ τοὐναντίον. τοῦ γὰρ
μεταξὺ τῆς ἐγέρσεως ὄντος ὀλίγου χρόνου, ἡ ἐν τῷ ὕπνῳ
3 ἕξις γινομένη διαμένει πρὸς τὴν καθύπνωσιν. Διὰ τί ἐκ τῶν
ιη' ποτῶν καὶ τῶν ἐμέτων καὶ ἐν τοῖς ψύχεσι, βαρύτερον φθέγγον-
ται. ἢ διὰ τὴν ἔμφραξιν τοῦ φάρυγγος τὴν γινομένην ὑπὸ τοῦ
φλέγματος. ἐπισπᾶται γὰρ ῥευμάτιον εἰς αὐτόν. τοῖς μὲν, ὁ
ἔμετος ἢ ὁ πότος. τοῖς δὲ, ἡ ὥρα καὶ τὸ συμπλήρωμα, στενότερον
ποιεῖ τὸν φάρυγγα. ὥστε βραδυτέρα γίνεται ἡ φορὰ τοῦ πνεύμα-
ιθ' τος. ἡ δὲ βραδεῖα φορὰ καὶ βραδεῖαν ποιεῖ φωνήν. Διὰ τί ἐγγύ-
θεν μὲν ἡ βαρυτέρα μᾶλλον ἐξακούεται, πόρρωθεν δὲ ἧττον, ἢ
4 διότι ἡ βαρυτέρα φωνὴ, πλείω μὲν ἀέρα κινεῖ. οὐκ εἰς μῆκος δὲ.

πόρρωθεν μὲν οὖν ἧττον ἀκούομεν, διότι ἐπ' ἔλαττον κινεῖται.
ἐγγύθεν δὲ μᾶλλον, διότι πλείων ἡμῖν ἀὴρ πρὸς τὸ αἰσθητή-
ριον προσπίπτει. ἡ δὲ ὀξεῖα πόρρω ἀκούεται, ὅτι λεπτοτέρα
ἐστί. τὸ δὲ λεπτὸν, τὴν εἰς μῆκος αὔξησιν ἔχει. λέγοι δ' ἄν τις,
ὅτι καὶ θᾶττόν ἐστιν ἡ ποιοῦσα αὐτὴν κίνησις. εἴη δ' ἂν τοῦτο,
εἰ πυκνὸν μὲν, στενὸν δ' εἴη τὸ κινοῦν πνεῦμα τὸν ἀέρα. ὅτι γὰρ
ὀλίγος, εὐκινητότερός ἐστιν ἀὴρ, κινεῖται γὰρ ὀλίγος ἀπὸ τοῦ
στενοῦ, καὶ τὸ πυκνὸν πλείους πληγὰς ποιεῖ. αἳ τὸν ψόφον ποιοῦ- 1
σιν. ἰδεῖν δέ ἐστι τοῦτο, ἐπὶ τῶν ὀργάνων. αἱ γὰρ λεπτότεραι χορ-
δαὶ, ὀξύτεραί εἰσι τῶν ἄλλων τῶν αὐλῶν ὑπερεχόντων αὐταῖς.

κ' Διὰ τί ἡ φωνὴ ὀξυτέρα φαίνεται τοῖς μακροτέρω ἀφεστη-
κόσι. τοῦ ὀξέος ὄντος ἐν τῷ ταχέως φέρεσθαι, τὸ δὲ μακροτέ-
ρω φερόμενον, βραχύτερον κινεῖται. ἢ ὅτι ἡ ὀξύτης τῆς φω-
νῆς, οὐ μόνον ἐστὶν ἐν τῷ ταχέως κινεῖσθαι. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ λε-
πτότερον ψόφον γίνεσθαι. τοῖς δὲ μακροτέρω ἀφεστηκόσιν ἀεὶ
λεπτοτέρα ἡ φωνὴ ἀφικνεῖται, διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ ἀέρος τοῦ 2
κινουμένου. μαραίνεται γὰρ ἡ κίνησις. μαραινόμενος δὲ ὁ ἀρι-
θμὸς, εἰς τὸ ἓν μέν τι τελευτᾷ. σῶμα δὲ εἰς διάστημα ἕν, ὅ ἐστιν ἐν
να' σώματι λεπτότης. ὁμοίως δὲ ἡ φωνή. Διὰ τί καὶ οἱ γε-
γυμνασμένοι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ὀξὺ φθέγγονται. ἢ ὅτι οἱ μὲν ἀσθε-
νεῖς ὀλίγον ἀέρα κινοῦσιν. ὁ δὲ ὀλίγος τοῦ πλείονος θᾶττον φέ-
ρεται. οἱ δὲ γεγυμνασμένοι, ἰσχυρῶς κινοῦσι τὸν ἀέρα. ὁ δὲ
» ἰσχυρῶς κινούμενος ἀὴρ, θᾶττον φέρεται. τὸ δὲ ταχὺ ἐν φορᾷ,
νβ' ἐν φωνῇ, ὀξύ ἐστιν. Διὰ τί τοῖς μετὰ τὰ σιτία κεκραγόσιν ἡ 3
φωνὴ διαφθείρεται καὶ πάντας ἂν ἴδοιμεν τοὺς φωνασκοῦντας
οἷον ὑποκριτὰς καὶ χορευτὰς καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τοιούτους ἕω-
θέν τε καὶ νήστεις ὄντας, τὰς μελέτας ποιουμένους. ἢ τὸ δια-
φθείρεσθαι τὴν φωνὴν, οὐθὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ τὸν τόπον διαφθεί-
ρεσθαι καθ' ὃν τὸ πνεῦμα διεξέρχεται. διὸ καὶ οἱ βραγχιῶν-
τες, διαφθείρονται τὰς φωνὰς, οὐ τῷ τὸ πνεῦμα γίνεσθαι χεῖ-
ρον, ὃ ποιεῖ τὴν φωνὴν, ἀλλὰ τῷ τετραχύνθαι, τὴν ἀρτηρίαν.
ἀπὸ δὲ τῆς θερμασίας τῆς σφοδρᾶς, μάλιστα τραχύνεσθαι 4

πέφυκεν

πέφυκεν ὁ τόπος οὗτος. διὸ καὶ οὔθ' οἱ πυρέττοντες, οὐδὲ οἱ
σφόδρα πεπυρεχότες εὐθὺς μετὰ τὴν ἄνεσιν τοῦ πυρετοῦ ᾄδειν
δύνανται. τετράχυνται γὰρ ὁ φάρυγξ αὐτοῖς διὰ τὴν θερμα-
σίαν. ἀπὸ δὲ τῶν σιτίων εἰκὸς εἶναι τὸ πνεῦμα καὶ πολὺ καὶ
θερμόν. τὸ δὲ τοιοῦτον, εὔλογόν ἐστιν διεξιὸν, ἑλκοῦν τε καὶ τρα-
χύνειν τὴν ἀρτηρίαν. τούτου δὲ συμβαίνοντος, εἰκότως ἡ φωνὴ
κγ' διαφθείρεται. Διὰ τί εἴπερ ἡ φωνή ἐστιν ἀήρ τις ἐσχηματι-
1 σμένος καὶ φερόμενος, διαλύεται πολλάκις τὸ σχῆμα. ἡ δ' ἠχὼ
γίνεται πληγέντος τοῦ τοιούτου πρός τι στερεόν. οὐ διαλύεται
αὕτη, ἀλλὰ σαφῶς ἀκούομεν αὐτῆς. ἢ ὅτι ἀνάκλασίς ἐστιν,
ἀλλ' οὐ κατάκλασις. οὕτω δὲ τὸ θ' ὅλον διαμένει, καὶ δύο μέ-
» ρη ὁμοιοσχήμονα ἐξ αὐτοῦ γίνεται. πρὸς ὁμοίαν γὰρ γωνίαν
» ἐστὶν ἡ ἀνάκλασις. διὸ καὶ ὁμοία γίνεται ἡ τῆς ἠχοῦς φωνὴ, τῇ
κδ' ἐξ ἀρχῆς. Διὰ τί τῶν μὲν ἄλλων ζώων, τὰ νέα καὶ νήπια ὀξύ-
» τερον φθέγγονται τῶν τελείων. οἱ δὲ μόσχοι βαρύτερον τῶν
2 τελείων βοῶν. ἢ ὅτι ἐν ἑκάστῳ γένει τὸ νήπιον ὅμοιόν ἐστι τῷ
ἐν αὐτῷ θήλει. τῶν βοῶν δὲ αἱ θήλειαι, βαρύτερον φθέγ-
γονται τῶν ἀρρένων. οἱ δὲ μόσχοι ταύταις ὁμοιότεροί εἰσιν, ἢ
κε' τοῖς ἄρρεσι. τὰ δὲ ἄλλα τοὐναντίον. Διὰ τί ὅταν ἀχυρωθῶ-
σιν αἱ ὀρχῆστραι, ἧττον οἱ χοροὶ γεγώνασιν. ἢ διὰ τὴν τραχύτη-
τα προσπίπτουσα ἡ φωνὴ, οὐ πρὸς λεῖον. οὐ δὲ ἔδαφος, ἧττον
γίνεται μία ὡς ἐλάττω. οὐ γὰρ συνεχὴς ὥσπερ καὶ τὸ φῶς ἐπὶ
3 τῶν λείων μᾶλλον διὰ τὸ λαμβάνεσθαι τοῖς ἐμποδίζουσι.
κϛ' Διὰ τί ποτε ἅλς ὅταν εἰς πῦρ ἐμβληθῇ, ψοφεῖ. ἢ ὅτι ὁ ἅλς
ὑγρὸν ἔχει οὐ πολύ. ὃ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἐκπνευματούμενον,
καὶ βίᾳ ἐκπίπτον, σχίζει τὸν ἅλα. τὸ δὲ σχιζόμενον ἅπαν. ψο-
κζ' φεῖ. Διὰ τί ποτε τῶν παιδίων ἔνια πρὶν ἥκειν τὴν ἡλικίαν
ἐν ᾗ σαφηνίζειν ὥρα αὐτοῖς φθεγγόμενα καὶ σαφῶς εἰπόντα,
πάλιν ὁμοίως διάγουσιν, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ εἰωθὼς χρόνος. ἃ δὴ
πολλὰ τέρατα νομίζουσιν εἶναι. ἤδη δ' ἔνια λέγεται καὶ εὐ-
» θὺς γινόμενα φθέγξασθαι. ἢ ὅτι ὡς μὲν ἐπιπολὺ τὰ πλείω
4 τε τῶν γινομένων γίνεται κατὰ φύσιν. διὸ ὀλίγοις τοῦτο συμ-

βαίνει, καὶ φύσει ἅμα κατ' ἄλληλα τελειοῦται. διὸ καὶ ἀκούει
τε ἅμα καὶ φωνεῖ, καὶ ξυνίησι κατὰ τὴν ἀκοήν. καὶ λέγει καὶ
σαφηνίζει. οὐ μὴν ἀλλὰ πολλάκις οὐκ ἀπαρτίζει τὰ αὐτά.
ἀλλὰ τὰ μὲν ξυνίησι πρότερον, ἢ δύνασθαι τὸ μόριον ἀπολυθῆναι
ᾧ διαλέγεται. τοῖς δὲ, τοὐναντίον. ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἂν δια-
λεχθείη συνετῶς. ἃ γὰρ ἂν ἀκούσωσι διαλέγονται. ἀλλ' ὅταν
ἥκῃ καιρὸς ἀμφοῖν, ἀποδιδόασι τὸ κατὰ φύσιν. ὅσοις ἐμπο-
δισθὲν ἡ κατὰ τὴν ἀκοὴν αἴσθησις διακριβοῦται ἐν τῇ ψυχῇ, ᾧ 1
πρώτῳ κινοῦσι τὴν φωνὴν καὶ ποιοῦσι λόγον, τούτοις ἐνίοτε
γίνεται. ἤδη ξυνιᾶσι πολλὰ καὶ δύναμίς τις τοῦ μορίου καὶ
ἀπόλυσις, μάλιστα μὲν μετὰ ὕπνον τινά. τούτου δὲ αἴτιον, ὅτι
ὁ ὕπνος, καὶ τὰ σώματα νωθρότερα ποιεῖ καὶ τὰ μόρια ἀνα-
παύσας. εἰ δὲ μὴ καὶ ἄλλην μεταβολὴν λαβόντα τοιαύτην.
πολλὰ δὲ ἔχομεν τοιαῦτα ποιεῖν, ἃ μικρὸν δεῖται καιρὸν. κᾆ-
πειτα οὐκ ἔτι ὁμοίως ἔχει. ὅταν οὕτω τύχῃ τὸ μόριον ἔχον καὶ
ἀπολυθέν. ὅταν ἤδη πολὺς ᾖ ἐν τῇ αἰσθήσει ὧν ἐκινήθη διάνοια, 2
κατὰ τὴν ἀκοὴν δύνασθαι ἐπανῆλθε καὶ ἐφθέγξατο. πολλάκις δὲ
καὶ μέλη καὶ ῥήματα ὑπάρχεται οὐκ ἐκ προαιρέσεως ἡμῖν. ἀλ-
λ' ἐὰν τὸ πρότερον προειλόμενοι εἴπωμεν, ὕστερον αὐτὸ προαιρέ-
σεως λέγομεν, ἢ οἴδαμεν, καὶ οὐ δύνανται ἐκ τοῦ στόματος ἐξελ-
θεῖν, οὕτω καὶ τοῖς παιδίοις, ὅταν συμβῇ δύνασθαι λοιπόν. εἶτα
πάλιν καταστῇ εἰς τὴν φύσιν ἐκεῖνο τὸ μόριον. ἕως ἂν ἡ ὥρα
κη' ἔλθῃ ἰσχῦσαι αὐτὸ καὶ ἀποκριθῆναι. Διὰ τί ἔνια ψοφεῖ καὶ
κινεῖται ἐξαίφνης. οἷον τὰ κιβώτια, οὐδενὸς αἰσθητοῦ κινοῦν- 3
τος. καίτοι κρεῖττον γίγνεται τὸ κινοῦν τοῦ κινουμένου, ὁ δὲ αὐ-
» τὸς λόγος καὶ φθορᾶς καὶ γήρως. ὑπὸ ἀναισθήτου γὰρ φθεί-
» ρεται τὰ λεγόμενα, ὑπὸ τοῦ χρόνου πάντα. ἢ ὅμοιον δύνασθαι τοῖς
» σταλαγμοῖς καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν ἐκφυομένων αἰρομένοις λίθοις.
» οὐ γὰρ τὸ πλεῖστον αἴρει ἢ κινεῖ. ἀλλὰ τὸ συνεχές. ἔστι δὲ
» τούτου συνεχῆ ἀναισθήτου ὄντος, αἰσθητὴν γίνεσθαι τὴν κίνη-
» σιν. οὕτω δὲ καὶ τὸ ὑπερεχόμενον, αἰσθητοῖς χρόνοις κινεῖται,
» καὶ διαιρεῖται εἰς ἀναίσθητα. τῷ δὲ παντὶ καὶ συνεχεῖ, ἐκίνησε 4

καὶ ἔφθειρε. συνεχὲς δέ ἐστιν, οὐκ ἐν τῷ νῦν, ἀλλ' ἐν τῷ ὡρισμέ-
κθ' νῳ χρόνῳ, ἀπὸ τοῦ νῦν. Διὰ τί οἱ χασμώμενοι, ἧττον ἀκούου-
σιν. ἢ ὅτι τοῦ ἐξιόντος πνεύματος ἐν τῇ χάσμῃ πολὺ καὶ εἰς τὰ
ὦτα χωρεῖ ἔσωθεν. ὥστε καὶ τῇ αἰσθήσει ἐπίδηλον εἶναι τὴν
κίνησιν ἣν ποιεῖ περὶ τὴν ἀκοήν. μάλιστα δ' ἐκ τῶν ὕπνων. ὁ
δὲ ψόφος, ἀὴρ ἢ πάθος ἀέρος ἐστίν. ἀντιπαίοντος οὖν ἔσωθεν,
εἰσέρχεται ὁ ἔξωθεν ψόφος, καὶ ἀπὸ τῆς κινήσεως καὶ τοῦ ἔξω-
I θεν ψόφου, ἐκκρούεται ἡ κίνησις. Διὰ τί ἰσχνόφωνοι παῖ-
λ' δες μᾶλλον, ἢ ἄνδρες, ὥσπερ καὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν
ἀεὶ ἧττον κρατοῦσι παῖδες ὄντες. καὶ ὅσοι ἐλάττους οὐ δύναν-
ται βαδίζειν, ὁμοίως καὶ τῆς γλώττης οἱ νεώτεροι οὐ δύναν-
ται. ἐὰν δὲ παντάπασι μικροὶ ὦσιν, οὐδὲ φθέγγεσθαι δύ-
νανται. ἀλλ' ἢ ὥσπερ τὰ θηρία διὰ τὸ μὴ κρατεῖν. εἴη δ' ἂν
οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ἰσχνοφώνου, ἀλλὰ καὶ τραυλοὶ καὶ ψελλοί.
» ἡ μὲν οὖν τραυλότης, τῷ γράμματός τινος μὴ κρατεῖν. καὶ
2 τοῦτο οὐ τὸ τυχόν. ἡ δὲ ψελλότης, τῷ ἐξαιρεῖν τι ἢ γράμμα ἢ
» συλλαβήν. ἡ δὲ ἰσχνοφωνία, ἀπὸ τοῦ μὴ δύνασθαι ταχὺ συ-
νάψαι τὴν ἑτέραν συλλαβὴν πρὸς τὴν ἑτέραν. ἅπαντα δὲ
δι' ἀδυναμίαν. τῇ γὰρ διανοίᾳ, οὐχ ὑπηρετεῖ ἡ γλῶσσα.
ταὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ οἱ μεθύοντες πάσχουσι. καὶ οἱ πρεσβῦ-
λα' ται. ἧττον δὲ πάντα συμβαίνει. Διὰ τί ἡ φωνὴ τρέμει καὶ τῶν
ἀγωνιώντων καὶ τῶν δεδιότων, ἢ ὅτι σείεται ἡ καρδία τοῦ θερ-
μοῦ ἐξιόντος. ἀμφοτεράκις δὲ πάσχουσι τοῦτο. καὶ γὰρ τοῖς
3 ἀγωνιῶσι, συμβαίνει καὶ τοῖς φοβουμένοις. σειομένης δὲ οὐ γί-
νεται μία ἡ πληγή, ἀλλὰ πλείους. ὥσπερ ἡ τῶν παρενδεδε-
λβ' σμένων χορδῶν. Διὰ τί οἱ μὲν ἀγωνιῶντες βαρὺ φθέγγονται,
οἱ δὲ φοβούμενοι, ὀξύ. ἢ ὅτι τοῖς μὲν φοβουμένοις καταψύ-
χεται ὁ τόπος ὁ περὶ τὴν καρδίαν, κάτω ὁρμῶντος τοῦ θερ-
» μοῦ. ὥστε ὀλίγον ἀέρα κινοῦσιν. ἡ γὰρ ἰσχὺς ἐν τῷ θερμῷ.
τοῖς δὲ ἄνω φέρεται, τὸ θερμὸν ὥσπερ τοῖς αἰσχυνομένοις.
δι' αἰσχύνην γὰρ καὶ ἀγωνιῶσι. τοῖς δὲ αἰσχυνομένοις ἄνω φέρε-
4 ται πρὸς τὸ πρόσωπον. σημεῖον δέ. ὅτι ἐξέρυθροι γίνονται μᾶλλον.

συντήκει οὕτω καὶ παχὺν ποιεῖ τὸν ἀέρα, ᾧ φθέγγονται. ὁ δὲ
τοιοῦτος, βραδέως ὠθεῖται. ἡ δὲ βραδεῖα φωνή, βαρύ ἐστιν.
λγ' Διὰ τί εὐηκοωτέρα ἡ νὺξ τῆς ἡμέρας ἐστί. πότερον ὥσπερ
Ἀναξαγόρας φησί. διὰ τὸ τῆς μὲν ἡμέρας σίζειν καὶ ψοφεῖν
τὸν ἀέρα θερμαινόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τῆς δὲ νυκτὸς ἡσυ-
χίαν ἔχειν, ἅτε ἐκλελοιπότος τοῦ θερμοῦ. εἶναι δὲ μᾶλλον
ἀκουστὸν μηδενὸς ὄντος ψόφου. ἢ διότι διὰ τοῦ κενωτέρου μᾶλ
» λον ἀκουστόν ἐστιν, ἢ διὰ τοῦ πλήρους. ἔστι δὲ τῆς μὲν ἡμέρας ὁ 1
» ἀὴρ πυκνός, ἅτε πεπληρωμένος ὑπὸ τοῦ φωτὸς καὶ τῶν ἀκτί
νων. τῆς δὲ νυκτὸς, ἀραιότερος, διὰ τὸ ἀπεληλυθέναι ἐξ αὐ-
τοῦ τὸ πῦρ καὶ τὰς ἀκτῖνας, σώματα ὄντα. ἢ ὅτι τῆς μὲν ἡμέ-
ρας τὰ σώματα, πρὸς πολλὰ τὴν διάνοιαν ἕλκει. διὸ οὐκ εὐ-
κρινές ἐστι πρὸς τὴν ἀκοὴν καὶ τὸ πράττειν ἡμᾶς πάντα, μᾶλ
λον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἢ τῇ νυκτί. καὶ αὐτὰ περὶ τὰς πράξεις ἐστί.
» χωρισθεῖσα δὲ αἴσθησις διανοίας, καθάπερ ἀναίσθητον πόνον
» ἔχει, ὥσπερ εἴρηται, τὸ νοῦς ὁρᾷ καὶ νοῦς ἀκούει. νυκτὸς δὲ τῆς 2
ὄψεως ἀργούσης, καὶ τῆς διανοίας μᾶλλον ἠρεμούσης, ὁ τῆς
ἀκοῆς πόρος ἀνεῳγμένος καθάπερ τῆς ἡμέρας, δεκτικὸς μὲν
ἐστι τῶν ἠχῶν ὁμοίως. ἐξαγγελτικὸς δὲ μᾶλλον, ἢ τῇ διανοίᾳ,
διὰ τὸ μήτε αὐτὴν ἐνεργεῖν, μήθ' ὑπὸ τῆς ὄψεως τῆς ἐνοχλεῖ
λδ' σθαι. καθάπερ καὶ τῆς ἡμέρας. Διὰ τί οἱ ἄτονοι. οἷον παῖ-
δες καὶ γυναῖκες καὶ οἱ ἤδη γέροντες καὶ οἱ εὐνοῦχοι, ὀξὺ φθέγ
γονται. οἱ δὲ ἄνδρες βαρύτερον, δι' ἀσθένειαν τοῦ κινοῦντος
μορίου τὸν ἀέρα. ὀλίγον γὰρ τὸ ἀσθενὲς κινεῖ. ὁ δὲ ὀλίγος τα 3
χὺ φέρεται. τὸ δὲ ταχὺ φερόμενον, ὀξύ. ἢ διότι ὁ πόρος ὁ
πρῶτος δι' οὗ ἡ φωνὴ φέρεται, τοῖς μὲν ἀτόνοις, μικρός. ὥστε
ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ τὸ ὠθοῦν τὸν ἀέρα. ὀλίγος δὲ ὤν, ταχὺ φέ-
ρεται δι' εὐρέος τῆς ἄνω φάρυγγος. ἀκμάζουσι δὲ καὶ ἀνδρου-
μένοις, διΐσταται οὗτος. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὄρχεων. ὥστε καὶ
πλείων ἐστὶν ὁ ὠθούμενος. βραδύτερον οὖν διιὼν βαρὺς γίνεται.
λε' Διὰ τί οἱ ἰσχνόφωνοι, οὐ δύνανται διαλέγεσθαι μικρόν, ἢ
ὅτι ἴσχονται τοῦ φωνεῖν ἐμποδίζοντός τινος, οὐκ ἴσης δὲ ἰσχύος 4

οὐδὲ ὁμοίας κινήσεως. μὴ ἐμποδίζοντός τε τὴν κίνησιν μηδε-
νὸς, καὶ ἐμποδίζοντος, βιάσασθαι δεῖ. ἡ δὲ φωνὴ κίνησίς ἐστι. μεῖ-
ζον δὲ φθέγγονται μᾶλλον οἱ τῇ ἰσχύι χρώμενοι. ὥστ᾽ ἐπεὶ ἀνάγ-
κη ἀποβιάζεσθαι τὸ κωλῦον, ἀνάγκη μεῖζον φθέγγεσθαι τοὺς
λς′ ἰσχνοφώνους. Διὰ τί δὲ ἀγωνιῶντες μὲν μᾶλλον ἰσχνόφω-
νοι γίνονται. ἐν δὲ ταῖς μέθαις ἧττον. ἢ ὅτι ἀποπληξίας ὅμοιον
ἐστὶ τὸ πάθος μέρος τινὸς τοῦ ἐν τοῖς ὃ ἀδυνατοῦσι κινεῖν, ἐμπο-
1 δίζοντος διὰ τὴν κατάψυξιν. ὁ μὲν οὖν οἶνος φύσει θερμὸς ὤν,
λύει τὴν κατάψυξιν μᾶλλον. ἡ δὲ ἀγωνία ποιεῖ. φόβος γάρ
λζ′ τίς ἡ ἀγωνία. ὁ δὲ φόβος κατάψυξις. Διὰ τί ἔξωθεν εἰς τὰς
οἰκίας εἰσακούεται μᾶλλον, ἢ ἔσωθεν ἔξω. ἢ ὅτι ἔσωθεν ὁ ψό-
φος διὰ τὸ ἀχανὲς εἶναι διασπᾶται. ὥστε οὐχ ἱκανὸν ἕκαστον
μέρος ἀκουσθῆναι ἢ ἧττον. ἔξωθεν δὲ ἔσω εἰς ἐλάττω τόπον καὶ
ἀέρα ἑστῶτα, ἡ φωνὴ βαδίζουσα, ἀθρόα ἔρχεται, ὥστε μείζων
λη′ οὖσα, κρούεται μᾶλλον. Διὰ τί οἱ ἰσχνόφωνοι μελαγχολι-
2 κοί. ἢ ὅτι τὸ τῇ φαντασίᾳ ἀκολουθεῖν ταχέως τὸ μελαγχο-
λικὸν εἶναι ἐστίν. οἱ δὲ ἰσχνόφωνοι τοιοῦτοι. προτερεῖ γὰρ ἡ ὁρ-
μὴ τοῦ λέγειν τῆς δυνάμεως αὐτοῖς. ὡς θᾶττον ἀκολουθού-
σης τῆς ψυχῆς τῷ φανέντι. καὶ οἱ τραυλοὶ δὲ ὡσαύτως. βρα-
δύτερα γὰρ τὰ μόρια τοῖς τοιούτοις, ταῦτα. σημεῖον δέ. οἰνω-
μένοι γὰρ, τοιοῦτοι γίνονται, ὅτι μάλιστα τοῖς φαινομένοις ἀκο-
λθ′ λουθοῦσι καὶ οὐ τῷ οἴνῳ. Διὰ τί τὰ πράσα συμφέρει πρὸς
εὐφωνίαν, ἐπεὶ καὶ τοῖς πέρδιξιν, ἢ ὅτι τὰ σκόροδα ἑφθὰ λεαί-
3 νει, τὰ δὲ πράσα, γλισχρότητα ἔχει τινά. ῥυπτικὸν δὲ τοῦ φά-
μ′ ρυγγος. Διὰ τί τὰ μὲν ἄλλα ὀξύτερον φθέγγονται σφοδρό-
τερα ὄντα, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀσθενῶν. ἢ διότι ἐλάττω κινεῖ ἀέρα.
οὗτος δὲ ταχὺ διέρχεται τὸ δὲ ταχὺ, ὀξὺ ποιεῖ τὸν ψόφον.
μα′ Διὰ τί ἀκούουσι μᾶλλον κατέχοντες τὸ πνεῦμα, ἢ ἐκπνέον-
τες. διὸ καὶ ἐν ταῖς θήραις παραγγέλλουσιν ἑαυτοῖς, μὴ πνεῦ-
σαι. πότερον ὅτι τὸ αἰσθητικὸν ἄνω ἔρχεται αἰρομένων τῶν
φλεβῶν. καθευδόντων γὰρ κάτω. διὸ καὶ μᾶλλόν τε ἐκπνέου-
4 σι καθεύδοντες ἢ εἰσπνέουσι, καὶ ἀνήκοοί εἰσιν. ἢ καὶ τὸ αἷμα

ἀναφέρεται ἐκπεπνευκότος. ὥστε κενοῦται τὰ ἄνω. ἀκούουσι
δὲ τῷ κενῷ. ἢ ὅτι ὁ φυσιασμὸς, ψόφος τίς ἐστι. οὗτος δὲ ἐν τῷ ἐκ-
μβ' πνεῖν γινόμενος, κωλύει ἀκούειν. Διὰ τί θᾶττον μὲν ψοφοῦ-
σι καὶ πηδῶσιν οἱ ἅλες οἱ μικροί. μείζω δὲ ψοφοῦσι καὶ πη-
δῶσιν οἱ μεγάλοι. ἢ διότι οἱ μὲν, ταχὺ σχίζονται. οὐ γὰρ πολὺ ὃ
δεῖ διελθεῖν τῷ πυρὶ διὰ τὴν μικρότητα. οἱ δὲ βραδέως. μεῖ-
ζον γὰρ ἔργον, τὸ μεῖζον διασχίσαι, ἢ τὸ μικρόν. ψοφεῖ δὲ ὁ μὲν
μικρὸς, μικρόν. ἡ γὰρ πληγή, μικρά. ὁ δὲ μείζων μεγάλα. 1
μεγάλη γὰρ ἡ πληγή. ὁ δὲ ψόφος, πληγή ἐστι. καὶ πηδᾷ δὲ μᾶλ-
μγ' λον τὸ ἰσχυρότερον ἀεὶ πληγείη. ἧττον γὰρ ἐνδίδωσι. Διὰ τί
ἐὰν εἰς πολὺ πῦρ ἐμβάλλῃ τις τὸ αὐτὸ μέγεθος ἁλὸς, ἧττον
ψοφεῖ, ἢ οὐ ψοφεῖ. ἢ ὅτι φθάνει κατακαυθεὶς πρὶν σχισθῆναι.
καίεται μὲν γὰρ, τῷ τὸ ὑγρὸν ἀναλωθῆναι. ψοφεῖ δὲ τῷ σχισθῆ-
μδ' ναι. Διὰ τί οἱ χασμώμενοι, ἧττον ἀκούουσιν. ἢ ὅτι τὸ πνεῦμα
ἐναπολαμβάνουσι. τὸ δὲ ἀπολαμβανόμενον πνεῦμα πρὸς τὰ
ὦτα ἀθροισθέν. σημεῖον δέ. ἐν γὰρ τοῖς ὠσὶ ψόφος γίνεται ὅταν 2
χασμησώμεθα. τὸ δὲ ἀπολαμβανόμενον πνεῦμα, κωλύει ἀ-
κούειν. ἔτι δὲ καὶ φωνή τις γίνεται τῶν χασμωμένων. τοῦτο δὲ,
κωλυτικὸν τοῦ ἀκούειν. καὶ συμπιέζεσθαι ἀναγκαῖον τὰς ἀκοὰς,
με' διατεινομένου τοῦ σώματος. Διὰ τί τῆς φωνῆς ἐπειδὴ ῥύσις
τίς ἐστι, φύσιν ἐχούσης ἄνω φέρεσθαι, μᾶλλόν ἐστιν εὐήκοος
ἄνωθεν κάτω, ἢ κάτωθεν ἄνω. ἢ ὅτι ἡ φωνὴ, ἀήρ τίς ἐστι καὶ
μεθ' ὑγροῦ φέρεται κάτω καὶ οὐκ ἄνω. τοῦ γὰρ ὑγροῦ κατὰ φύ-
σιν, ἡ κάτω φορά. διὸ τοῖς κάτω μᾶλλον ἀκούεται. ἢ τοῦτο μὲν 3
οὐκ ἀπὸ τῆς τοῦ ζώου φωνῆς μόνον γίνεται. τὸ δὲ συμβαῖνόν ἐστι, καὶ ἐπὶ
τῶν ἄλλων ψόφων. καθάπερ γὰρ ἡ ὄψις, ἐὰν μὲν ἄνωθεν κάτω
προσπέσῃ, τὴν ἀνάκλασιν ἄνω ποιεῖται, κάτωθεν δὲ ἄνω προ-
σπίπτουσα, ἀνεκλάσθη κάτω, τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ φωνὴ ἡ φύσιν ἔ-
χουσα ἄνω φέρεσθαι, προσκόψασα τῷ ἐξεναντίας ἀέρι, βιάζε-
σθαι μὲν οὐ δύναται, πλείονα ὄντα καὶ βαρύτερον. ἀνακλα-
σθεὶς δὲ ὁ κινηθεὶς ἀὴρ ἐπὶ τοὐναντίον, ἠνέχθη κάτω. διὸ καταχεό-
μενος, ἀκούεται κάτω μᾶλλον. τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν ἠχὼ συμ- 4

μϛ' βαῖνόν ἐστιν. ἀνάκλασις τῆς φωνῆς ἐστι τοὐναντίον. Διὰ τί με-
θυόντων μᾶλλον ἀπορρήγνυνται ἡ φωνή, ἢ νηφόντων. ἢ διὰ τὸ
πεπληρῶσθαι ταχέως, ἀπορρήγνυσι τὴν φωνήν. σημεῖον δὲ τού
του. οὔτε γὰρ οἱ χοροὶ μελετῶσιν ἐξ ἀρίστου, οὔτε οἱ ὑποκριταί.
ἀλλὰ νήστεις. ἐν δὲ τῇ μέθῃ πληρέστεροι ὄντες, εἰκότως μᾶλλον
μζ' ἀπορρήγνυνται τὰς φωνάς. Διὰ τί ποτε τῶν ὀξυτέρων φωνῶν
» πορρωτέρω ἀκούουσιν. ἢ διότι τὸ ὀξὺ ἐν φωνῇ, ταχύ ἐστι. θᾶττον
1 δὲ κινεῖται, τὰ βίᾳ μᾶλλον φερόμενα. τὰ δὲ σφοδρότερον φε
μη' ρόμενα, ἐπὶ πλέον φέρεται. Διὰ τί κατέχοντες τὸ πνεῦμα μᾶλ
λον ἀκούομεν. ἢ ὅτι ἡ ἀνάπνευσις, ψόφον τινὰ παρέχει. εἰκότως
οὖν τότε μᾶλλον ἀκούομεν, ὅταν ἥττων ὁ ψόφος ᾖ. ἥττων γὰρ ὁ ψό
μθ' φος, ὅταν κατέχωμεν τὸ πνεῦμα. Διὰ τί τὸ μὲν φῶς οὐ διέρ-
χεται διὰ τῶν πυκνῶν, λεπτότερον ὂν καὶ πόρρω ὂν καὶ θᾶττον, ὁ δὲ
ψόφος διέρχεται. ἢ διότι τὸ μὲν φῶς, κατ' εὐθεῖαν φέρεται. ὥστε
ἂν ἀντιφράξῃ τι τὴν εὐθυωρίαν, ὅλως ἀποκέκλεισται. ὁ δὲ ψό
2 φος φέρεται καὶ οὐκ εὐθύ, διὰ τὸ πνεῦμα εἶναι. διὸ πανταχόθεν ψοφοῦν
ν' τες ἀκούομεν. καὶ οὐ μόνον τῶν κατ' εὐθυωρίαν τοῖς ὠσί. Διὰ τί
ποτε οἱ μὲν γελῶντες βαρὺ φθέγγονται, οἱ δὲ κλαίοντες ὀξύ.
ἢ διότι ἀπὸ τῶν συντόνων ὀξεῖα ἡ φωνή. τὸ δὲ ὀξὺ ἐστὶν ἀσθενές. ἀμ
φω δὲ ταῦτα μᾶλλον τοῖς κλαίουσιν ὑπάρχει. καὶ γὰρ συντέτανται
να' μᾶλλον οἱ κλαίοντες, καὶ ἀσθενέστεροί εἰσι. Διὰ τί εἴπερ ἡ φω
» νή, ἀήρ τις ἐσχηματισμένος ἐστὶ, φερομένη διαλύεται πολλάκις τὸ
σχῆμα, ἡ δὲ ἠχὼ γίνεται, πληγέντος τοῦ τοιούτου πρός τι στερεόν, οὐ
3 διαλύεται. ἀλλὰ σαφῶς ἀκούομεν. ἢ διότι ἀνάκλασίς ἐστιν, οὐ κα
» τάκλασις. τοῦτο δὲ ὅλον ἀφ' ὅλου. εἶτα τὸ πάθος ἀφ' ὁμοίου.
ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀέρος ἀνακλᾶται ἐν τῷ κοίλῳ, οὐκ ἀπὸ τοῦ κοίλου.
νβ' Διὰ τί ἑνός τε καὶ πολλῶν φθεγγομένων ἅμα, οὔτε ἴσος ὁ φθόγ
γος, οὔτε ἐπὶ πλεῖον γεγωνόσιν ὡς κατὰ λόγον εἰς τὸ πόρρω. ἢ ὅτι
ἕκαστος τὸν καθ' αὑτὸν ἀέρα προωθεῖ, ἀλλ' οὐ τὸν αὐτόν. πλὴν ἐπὶ μι
κρόν ὅμοιον δὴ συμβαίνει, ὥσπερ ἂν εἰ πολλοὶ μὲν εἶεν οἱ βάλλον
τες. ἕκαστος μέντοι λίθῳ ἑτέρῳ, ἢ οἵγε πλεῖστοι. οὔτε γὰρ ἐκεῖ πόρ
4 ρωθεν οὐθὲν ἀφίξεται βέλος, ἢ οὐ κατὰ λόγον, οὔτε ἐνταῦθα. οὐ γὰρ

ἑνὸς ἡ τοσαύτη φωνὴ, ἀλλὰ πολλῶν. ἐγγύθεν μὲν οὖν κατὰ
λόγον πολλὴ φαίνεται ἡ φωνή. καὶ γὰρ τὰ βέλη πλείω τευξέ-
νγ΄ ται τοῦ αὐτοῦ. πόῤῥωθεν δὲ οὐκέτι. Διὰ τί ἀγωνιῶντες μὲν
βαρύτερον φθέγγονται. φοβούμενοι δὲ ὀξύτερον. καίτοι καὶ
ἡ αἰδὼς, φόβος τίς ἐστιν. ἢ διαφέρει πολὺ τὸ πάθος. οἱ μὲν γὰρ
αἰδούμενοι, ἐρυθριῶσιν. ἡ δὲ ἀγωνία, αἰσχύνη τίς ἐστιν. οἱ δὲ φο-
βούμενοι, ὠχριῶσι. φανερὸν οὖν ὅτι τοῖς μὲν φοβουμένοις
ἐκλείπει ἄνωθεν τὸ θερμόν. ὥστε κινεῖ ἀσθενὲς ὂν, ὀλίγον ἀέ- 1
ρα τὸ πνεῦμα. τὸ δὲ ὀλίγον, ταχὺ φέρεται. τὸ δὲ ἐν φωνῇ
ταχὺ, τὸ ὀξύ. τοῖς δὲ φοβουμένοις, ἄνω ἔρχεται τὸ θερμὸν
περὶ τὰ στήθη. σημεῖον δὲ, ὅτι γίνονται ἐξέρυθροι. πολὺ δὲ
κινεῖ ἀέρα, ἡ πολλὴ δύναμις. ὁ δὲ πολὺς, βραδέως φέρεται.
νδ΄ τὸ δὲ βαρὺ ἐν φωνῇ, βραδύ. Διὰ τί ἰσχνόφωνοι γίνονται. καὶ
ἡ αἴτιον ἡ κατάψυξις τοῦ τόπου ᾧ φθέγγονται. ὥσπερ ἀπο-
πληξία τοῦ μέρους τούτου ἐστίν. διὸ καὶ θερμαινόμενοι ὑπὸ
οἴνου καὶ τοῦ λέγειν συνεχῶς, ῥᾷον συνείρουσι τὸν λόγον. 2
νε΄ Διὰ τί μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἄνθρωπος γίνεται ἰσχνόφω-
νον. ἢ ὅτι λόγου κοινωνεῖ μόνον. τὰ δὲ ἄλλα φωνῆς. οἱ δὲ ἰσχνό-
φωνοι, φωνοῦσι μὲν, λόγον δὲ, οὐ δύνανται συνείρειν.
νς΄ Διὰ τί τοῦ μὲν χειμῶνος ὀξύτερον φθέγγονται καὶ νήφοντες.
θέρους δὲ καὶ μεθύοντες, βαρύτερον. ἢ ὅτι ὀξυτέρα μέν ἐστιν
ἡ ταχυτέρα. ταχυτέρα δέ ἐστιν ἡ ἀπὸ συντεταμένου φωνή. τῶν
δὲ νηφόντων καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τὰ σώματα συνέστηκε μᾶλ-
λον, ἢ μεθυόντων καὶ ἐν τῷ θέρει. τὸ γὰρ θερμὸν καὶ αἱ ἀλέαι 3
νζ΄ διαλύει τὰ σώματα. Διὰ τί ἡ φωνὴ ὕστατον τελειοῦται τοῖς
ἀνθρώποις τῶν φθεγγομένων. ἢ διότι πλείστας ἔχει διαφορὰς
» καὶ εἴδη. τὰ γὰρ ἄλλα ζῷα, ἢ οὐθὲν γράμμα, ἢ ὀλίγα διαλέ-
» γονται. τὸ δὲ ποικιλώτατον καὶ πλείστας ἔχον διαφορὰς, ἀνάγ-
νη΄ κη ἐν πλείστῳ χρόνῳ ἀποτελεῖσθαι. Διὰ τί ἡ μὲν ὄψις οὐ
διέρχεται διὰ τῶν στερεῶν. ἡ δὲ φωνὴ διέρχεται, ἢ ὅτι τῆς μὲν
ὄψεως μία φορὰ ἡ κατ᾽ εὐθεῖαν. σημεῖον δὲ, αἱ τοῦ ἡλίου
ἀκτῖνες. καὶ ὅτι ἐξεναντίας μόνον ὁρῶμεν. τῆς δὲ φωνῆς 4

πολλαί. ἀκούομεν γὰρ πανταχόθεν. ὅταν οὖν κωλυθῇ κατ' εὐ-
θεῖαν ἐκπίπτειν, διὰ τὸ μὴ κατ' ἀλλήλους εἶναι τοὺς πόρους, ἀ-
δυνατεῖ διορᾶν. ὁ δὲ ἀὴρ καὶ ἡ φωνή, ἅτε πανταχοῦ φερομένη,
» διὰ παντὸς διαπίπτει καὶ ἀκούεται. ἐν δὲ τοῖς ὑγροῖς, αἱ μὲν
» ὄψεις διορῶσιν. αἱ δὲ φωναί, οὐκ ἀκούονται. ἢ μόλις λεπτο-
τέρου ὄντος τοῦ ὑγροῦ ἢ τῆς γῆς. ὅτι οἱ πόροι μικροὶ καὶ κατ'
ἀλλήλους. ὥστε οὐ κωλύεται ἡ ὄψις εὐθυωρεῖν. διὰ τοῦτο καὶ
1 διὰ μὲν τῆς ὑέλου διορᾶται πυκνῆς οὔσης. διὰ δὲ τοῦ νάρθη-
κος ἀραιοῦ ὄντος, οὐ διορᾶται. ἔτι τῆς μὲν, οἱ πόροι κατ' ἀλλή-
λοι. τῆς δὲ παραλλάττοντες. οὐδὲν δ' ὄφελος εἶναι μεγάλους,
ἐὰν μὴ κατ' εὐθεῖαν ὦσιν. ἡ δὲ φωνή, οὐκ ἀκούεται, ὅτι ἐλάτ-
τω τὰ διάκενα τὰ ἐν τῷ ὕδατι τοῦ ἀέρος. ὥστε οὐ δύναται δέ-
χεσθαι, οὐδὲ μεῖναι τὴν φωνήν. ἀλλὰ μάλιστ' ἡ μετὰ φωνῆς. ἡ
γὰρ φωνή, ἀήρ τις. οὐ γὰρ ἅπαν τὸ μανώτερον, δεκτικώτερον,
ἂν μὴ καὶ οἱ πόροι ὦσιν ἁρμόττοντες τῷ διϊέντι. ὥστ' οὐδὲ συ-
2 νεκτικώτερον εἰς αὐτὸ, ἂν μὴ δεκτικοὶ ὦσιν οἱ πόροι τῶν σωμά-
των. καίτοι τὸ μανὸν, μαλακόν. καὶ δυνάμενον εἰς αὐτὸ συ-
νιέναι. ἀλλ' ἔνια κωλύεται διὰ τὴν μικρότητα τῶν πόρων. οἷον
ἡ ὕελος. ταύτης γὰρ οὐ συνάγονται μανωτέρας οὔσης τοῦ νάρ-
θηκος διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ
εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. ὥστε καὶ τόδε φανερὸν, διότι τοῦ μανοῦ καὶ
μαλακοῦ, ἢ ταυτοῦ ὄντος, ἢ παραπλησίου τὴν φύσιν, οὐ τὸ
μανώτερον μᾶλλον συνάγεται εἰς αὐτό. ἡ γὰρ αὐτὴ αἰτία
3 πάντων. Διὰ τί γίνεται ἐλάττων μὲν ἡ φωνὴ ἐξαιρουμένων,
νθ' ὁμοία δὲ τὸν χαρακτῆρα. ἢ ὅτι ἐμέμικτο αὐτοῖς. τὸ δὲ μεμι-
γμένον, οὐ τῇ μὲν ἐστι. τῇ δὲ, οὔ. ἀλλὰ πάντῃ. ὁμοίως οὖν παν-
ταχόθεν ἐξαιρουμένων, συναφαιρεῖται ὁμοίως. ὥστε ἔλαττόν τε
νξ' ἀνάγκη καὶ ὅμοιον εἶναι. Διὰ τί ἰσχνόφωνοι γίνονται. πό-
τερον διὰ θερμότητα περιπετέστεροι εἰσιν, ὥστε προσπταίον-
τες ἐπίσχουσιν ὥσπερ οἱ ὀργιζόμενοι. καὶ γὰρ οὗτοι πλήρεις
ἄσθματος γίνονται. πολὺ μὲν οὖν τὸ πνεῦμα συμβαίνει διὰ τὴν
4 ζέσιν τοῦ θερμοῦ ἀσθμαίνουσι, διὰ τὸ πολὺ εἶναι καὶ μὴ φθάνειν

ὑπεξιὸν, τῷ τῆς ἀναπνοῆς καιρῷ, ἢ μᾶλλον τοὐναντίον κατά-
ψυξις, ἢ θερμότης τοῦ τόπου, ᾧ φθέγγονται. ὥσπερ ἀποπλη-
ξία τοῦ μέρους τούτου. διὸ καὶ θερμαινόμενοι ὑπὸ οἴνου καὶ
ξα' τοῦ λέγειν συνεχῶς, ῥᾷον συνείρουσι τὸν λόγον. Διὰ τί τοῦ
χειμῶνος αἱ φωναὶ βαρύτεραι. ἢ ὅτι παχύτερος ὁ ἀήρ. πα-
χυτέρου δὲ ὄντος, βραδυτέρα ἡ κίνησις. ὥσθ' ἡ φωνὴ βαρυτέ-
ρα. ἢ διότι διὰ τῶν στενῶν βραδύτερον χωρεῖ ὁ ἀήρ. συμφράττε-
ται δὲ τὸ περὶ τὸν φάρυγγα, ὑπό τε τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ ἐπιῤ- 1
ξβ' ῥέοντος φλέγματος. Διὰ τί τὰ παιδία καὶ αἱ γυναῖκες καὶ
οἱ εὐνοῦχοι καὶ οἱ γέροντες, φθέγγονται ὀξύ. ἢ ὅτι θάττων κί-
νησίς ἐστιν ἡ ὀξυτέρα. ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ πλείονος δυσκινητότερον.
ὥστε οἱ ἐν ἀκμῇ, πλείω συνεπισπῶνται τὸν ἀέρα. οὗτος δὲ ὢν
βραδύτερος ἰὼν, βραδυτέραν παρασκευάζει τὴν φωνήν. ἐν
δὲ τοῖς παιδίοις καὶ εὐνούχοις, διὰ τὸ ἐλάττω ἔχειν, ἐναντίως.
τρέμειν δὲ τοὺς πρεσβύτας οὐ δυναμένους κρατεῖν. ὥσπερ τοῖς
ἀδυνάτοις, καὶ παιδίοις, ὅταν μακρὸν ξύλον λάβωσιν, ἀπ'- 2
ἄκρου, τὸ ἕτερον ἄκρον σείεται, διὰ τὸ μὴ κρατεῖν. τὸ αὐτὸ δὲ
ὑποληπτέον καὶ ἐπὶ τῶν ἀγωνιώντων καὶ φοβουμένων καὶ ῥι-
γώντων, αἴτιον τοῦ τρόμου τῆς φωνῆς. τοῦ γὰρ ἔχοντος τὴν φω-
νὴν τοιαύτην, τῶν τοιούτων παθῶν εἴσω περιεστηκότος
τοῦ πλείστου, λοιπὸν ὀλίγον ὂν, οὐ δύναται κρα-
τεῖν τῆς φωνῆς. διὸ καὶ σείεται καὶ τρέμει.
διὸ καὶ οἱ τεχνικοὶ τῶν συνειδότων
ὅτι ἀγωνιῶσι, μικρὸν διαλέ- 3
γονται ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄ-
χρι οὗ ἂν κατα-
στῶσιν. μι-
κρᾶς
γὰρ οὔσης τῆς φωνῆς,
ῥᾷον κρα-
τοῦσιν.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΤᾺ ΕΥ̓ΏΔΗ.

α' ΙΑ' τί τῶν θυμιαμάτων ἧττον αἰσθά-
νονται πλησίον ὄντες. πότερον ὅτι ἀ-
κρατεστέρα κεραθεῖσα ἡ ἀπόρροια τῷ
I ἀέρι, ἡδίων, ὥσπερ ἡ σμύρνη τῶν ἰατρῶν.
ἢ καὶ τοὐναντίον εἴη ἄν, ὥστε ἀφαιρεῖ-
σθαι τὸ πῦρ τὴν ὀσμήν, διὰ τὸ καίειν. ἡ
γὰρ ὀσμὴ, θυμιωμένων. διὸ καὶ ὧδὶ τῶν
ἀνθράκων, οὐκ ὄζει. πορρώτερον δὲ καθαρώτερον φαίνεται
β' καὶ λεπτότατον ὂν ἀτμός. Διὰ τί αἱ ὀσμαὶ ἧττον εὐώδεις τῶν
θυμιαμάτων καὶ τῶν ἀνθῶν. πότερον ὅτι συναποφέρεται τῇ
ὀσμῇ καὶ γῆς μόρια, ἃ πε[illegible] καταφέρεται διὰ βάρος. ὥστε κα-
2 θαρὰ πορρώτερον γίνεται ἡ ὀσμή. ἢ οὔτε ἐγγὺς οὔσης τῆς ἀρ-
χῆς, πλεῖστον γίνεται τὸ ῥέον, οὔτε λίαν πόρρω. τὸ μὲν γὰρ, οὔ-
πω πολύ. τὸ δὲ διασπᾶται. πότερον τοῦτ' ἀληθές ἐστιν ἢ ψεῦδος.
καὶ εἰ ἀληθές, διὰ τίν' αἰτίαν εἴη τὸ συμβαῖνον. λέγεται γὰρ ὡς εὐώ-
δη γίνεται τὰ δένδρα, εἰς ἅπερ ἂν ἡ ἶρις κατασκήψῃ. ὅτι μὲν
τοῦτ' οὔτε πάντα, οὔτε ἀεί, δῆλον. πολλάκις γὰρ ἴρεις μὲν γίνο-
νται. τὰ δὲ δένδρα οὐθὲν ἐπίδηλον φαίνεται. ὅταν τε γίνηται τοῦ-
το, οὐκ ἐν πάσῃ γίνεται ὕλῃ. ἐπεὶ συμβαίνει γέ ποτε. διὸ καὶ λέ-
3 γεται. τὸ δὲ αἴτιον κατὰ συμβεβηκὸς τῇ ἴριδι ἀποδοτέον. ἄλ-
λως τε καὶ εἰ μὴ ἔστι τις φύσις ἡ ἶρις. ἀλλὰ τῆς ὄψεως πάθος
ἀνακλωμένης. γίνεται δὲ ὥσπερ ἐλέχθη, οὐχ ὅπως ἔτυχεν ἐχού-
σης τῆς ὕλης τὸ πάθος. οὔτε γὰρ ἐν τοῖς χλωροῖς δένδροις,
οὔτε ἐν τοῖς αὔοις, ἀλλ' ἐν τῇ ἐμπεπρησμένῃ ὕλῃ φασὶν οἰνο-
μεῖς. μετὰ τὰ ἐπὶ τῇ ἴριδι ὕδατα γίνεσθαι ἐπίδηλον τὴν
εὐωδίαν. καὶ μάλιστα οἷ ἂν ἀσπάλαθος ᾖ, καὶ ῥάμνος. καὶ
ὧν τὰ ἄνθη εὐώδη ἐστίν. αἴτιον δὲ τῆς εὐωδίας ὅπερ καὶ
4 ὧδὶ τῆς γῆς. διαθέρμου γὰρ καὶ διακεκαυμένης οὔσης, ὃ ἂν ἐν

φύσει τὸ πρῶτον εὐῶδες ὄζει. τὰ γὰρ πυρούμενά πως τῆς ὑ-
» γρότητα ἐχόντων ὀλίγην, εὐώδη γίνεται. ἐπεὶ γὰρ τὸ θερμὸν
» ταύτην. διὸ καὶ τῆς ὅλης γῆς τὰ πρὸς τὸν ἥλιον, εὐωδέστερα τῆς
» πρὸς ἄρκτον εἰσί. τούτων δὲ τὰ πρὸς ἕω, τῆς πρὸς μεσημ-
βρίαν ὅτι γεώδης μᾶλλον ὁ τόπος ὁ περὶ τὴν συρίαν καὶ
ἀρραβίαν ἐστίν. ἡ δὲ λιβύη, ἀμμώδης καὶ ἄικμος. δεῖ γὰρ μή-
τε πολλὴν εἶναι τὴν ἰκμάδα (ἄπεπτος γάρ ἐστιν ἡ πολλή) μή-
τε ἄικμον. οὐ γὰρ γίνεται ἀτμίς. ὃ συμβαίνει καὶ περὶ τὴν 1
νεόκαυστον ὕλην, καὶ τὸ γένος τοιαύτην. ὥστε ἔχειν εὐωδίαν
σὺν αὐτῇ. δηλοῖ δὲ τοῖς αἴσθησιν. ἀφίησι γὰρ ἐν τούτοις τὴν
ὀσμήν. δοκεῖ δὲ ἐν οἷς ἂν ἐνσκήψῃ, ἡ ἶρις γίνεσθαι, ὅτι οὐδὲν
αἴτιον ὕδατος, οἷόν τε γίνεσθαι. βραχεῖσά τε γὰρ ἡ ὕλη, καὶ τῷ
ἐνόντι θερμῷ πέψασα τὴν ἐν αὐτῇ γινομένην ἀτμίδα ἀφίη-
σιν. οὔτε πολὺ τὸ ὕδωρ δεῖ εἶναι. ἐκκλύζει γὰρ τὸ πολὺ λίαν,
καὶ σβεννύει τὴν θερμότητα τὴν ἐνυπάρχουσαν ἀπὸ τῆς πυ-
ρώσεως. τὰ δὲ κατὰ ἶριν ὕδατα, οὐ πολλὰ γίνεται. ἀλλὰ με- 2
τρίως ὡς εἰπεῖν. καὶ ἐὰν πολλαὶ γίνωνται ἴριδες, οὐ πολὺ γίνε-
ται. ἀλλὰ πολλάκις μέν. ὀλίγον δέ. διὸ εἰκότως τούτου γινο-
μένου, οὐθὲν ἄλλο ὁρῶντες διάφορον, πλὴν τὴν ἶριν, ταύτῃ
γ' τὴν αἰτίαν προσετίθεσαν τῆς εὐωδίας. Διὰ τί τὰ ἄνθη καὶ
τὰ θυμιώμενα, πόρρωθεν μᾶλλον ἥδιον ὄζει. ἐγγύθεν δὲ τὰ
μέν, ποωδέστερον. τὰ δὲ, καπνωδέστερον. ἢ ὅτι ἡ ὀσμὴ, θερμό-
τής τίς ἐστι. καὶ τὰ εὐώδη θερμά. τὸ δὲ θερμὸν κοῦφον. ὥστε
διὰ μὲν τοῦ πορρωτέρω διιόντων, ἀμιγεστέρα γίνεται ἡ ὀσμὴ, 3
τῶν συμπιπτομένων ὀσμῶν ἀπὸ τῶν φύλλων, καὶ τοῦ καπνοῦ
ὄντος ὑδατώδους ἀτμοῦ. πλησίον δὲ ὄντων τὰ μεμιγμένα
δ' αὐτοῖς συνόζει, ἐν οἷς ἐστί. Διὰ τί πάντων μᾶλλον ὄζει κινού-
μενα. ἢ ὅτι ἀναπίμπλησι πλείω ἀέρα, ἢ ἡσυχάζοντα. δια-
πίμπτεται οὖν ἡ ὀσμὴ θᾶττον οὕτως πρὸς τὴν αἴσθησιν ἡμῶν.
ε' Διὰ τί τοῦ χειμῶνος ἧττον ὀσφραινόμεθα, καὶ ἐν τοῖς πάγε-
σιν ἥκιστα. ἢ ὅτι ὁ ἀὴρ ἀκινητότερός ἐστιν ἐν τῷ ψύχει. οὐκοῦν
ἀφικνεῖται ὁμοίως ἡ κίνησις ἡ ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ τὴν ὀσμὴν 4

ἔχοντος, διὰ τὴν δυσκινησίαν τῆς ἀποῤῥοῆς, καὶ τοῦ ἀέρος ἐν
ϛ' ᾧ ἐστιν. Διὰ τί δριμύτερον ὄζει τῶν ἀρωμάτων ἐπὶ τέφρας
θυμιωμένων, ἢ ἐπὶ τοῦ πυρός. καὶ μᾶλλον καὶ πλείω χρόνον,
τὴν αὐτῶν ὀσμὴν ἔχει ἐπὶ τῆς τέφρας θυμιώμενα. ἢ ὅτι ἀπε
πτοτέρα ἐστὶν ἡ ὀσμὴ ἐπὶ τῆς τέφρας. διὸ καὶ πλείω. τὸ δὲ
πῦρ ταχὺ πέπτον αὐτῶν τὴν δύναμιν, ἀλλοιοῖ τὴν ὀσμήν. ἡ
ζ' γὰρ πέψις, ἀλλοίωσίς ἐστι τοῦ πεπτομένου. Διὰ τί ἥδιον ὄζει
1 τῶν ῥόδων ὧν ὁ ὀμφαλὸς τραχύς ἐστιν, ἢ ὧν λεῖος. ἢ ὅτι μᾶλλον
ὄζει ἡδὺ, ὅσα τὴν φύσιν ἀπείληφε τὴν αὐτῶν. ἀκανθῶδες δὲ
φύσει τὸ ῥόδον ἐστί. διὸ μᾶλλον ἔχον τὰ κατὰ φύσιν, ἥδιστα
η' ὄζει. Διὰ τί αἱ ὀσμαὶ ἐγγύθεν ἧττον εὐώδεις, καὶ θυμιαμά
των καὶ ἀνθῶν. ἢ ὅτι πλησίον μὲν συναποφέρεται τὸ γεῶ-
δες. ὥστε κεραννύμενον, ἀσθενεστέραν ποιεῖ τὴν δύναμιν. εἰς δὲ
τὸ πόῤῥω, καταφέρεται ἡ ὀσμή. διὰ ταῦτα δὲ καὶ τριφθέντα τὰ
θ' ἄνθη, ἀπόλλυσι τὴν ὀσμήν. Πότερον αἱ ὀσμαὶ, καπνὸς ἢ
2 ἀὴρ. ἢ ἀτμίς. διαφέρει γάρ. εἰ τὸ μὲν, ἀπὸ τοῦ πυρός. τὸ δὲ,
καὶ ἄνευ τούτου γίνεται. καὶ πότερον ἀπὸ τῆς αἰσθήσεώς τι
πρὸς ἐκεῖνα, ἢ ἀπ' ἐκείνων πρὸς τὴν αἴσθησιν ἀφικνεῖται, ἀεὶ
κινοῦν τὸν πλησίον ἀέρα. καὶ εἰ ἀπ' ἐκείνων ἀποῤῥεῖ, ἔδει ἔ-
λαττον κινεῖσθαι. καίτοι τὰ εὐωδέστατα ὁρῶμεν μάλιστα δια
ι' μένοντα. Διὰ τί δριμύτερον ὄζει μᾶλλον τῶν ἀρωμάτων
ἐπὶ τέφρας θυμιωμένων, ἢ ἐπὶ τοῦ πυρός. ἢ διότι ἀπεπτοτέ-
ρα ἡ ὀσμὴ ἐπὶ τῆς τέφρας. διὸ καὶ πλείων. πολὺ οὖν καὶ τὸ
3 γεῶδες συνεκθυμιᾶσθαι. καὶ γίνεται καπνός. τὸ δὲ πῦρ φθά
νει ἐκκαῖον τὸ γεῶδες αὐτῶν. ὥστε ἡ ὀσμὴ καθαρωτέρα καὶ
εἰλικρινὴς ἀφικνεῖται ἄνευ τοῦ καπνοῦ. διὸ καὶ τριβόμενα, ἧττ
ον εὐώδη τὰ ἄνθη. τὸ γὰρ γεῶδες καὶ ἡ τρίψις κινεῖ, καὶ ἡ βρα
ια' δεῖα θερμότης οὐ φθείρει. Διὰ τί τὰ εὐώδη οὐρητικὰ καὶ
σπέρματα καὶ φυτά. ἢ ὅτι θερμὰ καὶ λεπτά. τὰ δὲ τοιαῦ-
τα, οὐρητικά. ταχὺ γὰρ λεπτύνει ἡ ἐνοῦσα θερμότης. καὶ ἡ
ὀσμὴ οὐ σωματώδης. ἐπεὶ καὶ τὰ μὴ εὐώδη οἷον σκόροδα, διὰ
4 τὴν θερμότητα, οὐρητικά. μᾶλλον μέντοι τηκτικά. θερμαὶ

» δὲ τὰ εὐώδη σπέρματα. διότι ὅλως ἡ ὀσμὴ, διὰ θερμότητα
» γίνεται. ἀλλὰ τὰ δυσώδη, ἄπεπτά ἐστι. δεῖ δὲ μὴ μόνον θερ-
μὰ εἶναι, ἀλλὰ καὶ εὔπεπτα, εἰ ἔσται οὐρητικά. ὅπως συγκα-
ιβ΄ πόντα, λεπτύνῃ τὰ ὑγρά. Διὰ τί ποτε οἱ κεκραμένοι τῶν οἴ-
νων, θᾶττον τῶν ἀκράτων ὄζουσιν. ἢ ὅτι ὁ κεκραμένος, ἀσθε-
νέστερος τοῦ ἀκράτου ἐστί. τὸ δὲ ἀσθενέστερον, ὑπὸ πάντων
ἐξίσταται τοῦ ἰσχυροτέρου. εἶτα ὁ κεκραμένος, ἐστιν
εὐπεπτότερος τοῦ ἀκράτου. εὐπεπτότερον δέ 1
ἐστιν, ὑπάρξαι ὠπινιοῦ καὶ ἐκλαβεῖν
τὰ τῶν μὴ ὑπαρχόντων. ὁ μὲν οὖν
ἄκρατος, ὀσμώδης ἐστίν.
ὁ δὲ κεκραμένος,
ἄοσμος.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΔΥΣΏΔΗ.

α' ΙΑ τί τὸ μὲν οὖρον ὅσῳ ἂν χρονίζηται ἐν τῷ σώματι δυσωδέστερον γίνεται. ἡ δὲ κόπρος ἧττον. ἢ ὅτι ἡ μὲν ξηραίνεται μᾶλ-
1 Δ λον χρονιζομένη. τὸ δὲ ξηρότερον, ἀσηπτότερον. τὸ δὲ οὖρον παχύνεται. πρόσφατόν τε ὂν ὁμοιότερον τῷ ἐξ ἀρχῆς
β' ἐστι πόματι. Διὰ τί τὰ δυσώδη τοῖς ἐδηδοκόσιν οὐ δοκεῖ ὄζειν. ἢ διὰ τὸ συμπεπλῆσθαι τὴν ὄσφρησιν τῷ στόματι. κατὰ τὸν οὐρανὸν, πλήρης ἡ αἴσθησις γίνεται ταχύ. καὶ τῆς τε ἔσω οὐκέθ' ὁμοίως αἰσθάνεται. τὸ γὰρ πρῶτον αἰσθάνονται πάντες. ὅταν δὲ ἅψωνται, οὐκέτι. ὥσπερ συμ-
2 φυοῦς. καὶ ἡ ἔξωθεν ἡ ὀσμὴ, ἀφανίζεται ἀπὸ τῆς ἔσω.
γ' Διὰ τί θυόμενα τὰ ἄνθη δυσωδέστερα. ἢ διότι συμμίγνυ-
δ' ται τῇ ὀσμῇ τὸ γεῶδες τὸ ἐν τῷ ἄνθει. Διὰ τί τῶν μὲν ζῴων οὐθὲν εὐῶδές ἐστιν, ἔξω τῆς παρδάλεως. αὕτη δὲ καὶ αὐτοῖς τοῖς θηρίοις. φασὶ γὰρ αὐτοῖς τὰ θηρία ἡδέως ὀσμᾶσθαι. φθειρόμενα δὲ, καὶ δυσώδη ἐστί. τῶν δὲ φυτῶν πολλάκις φθειρόμενα καὶ αὐαινόμενα, ἔτι μᾶλλον εὐώδη γίνεται.
» πότερον ὅτι τῆς δυσωδίας αἴτιον ἀπεψία τις περιττώματος.
3 διὸ καὶ οἱ ἱδρῶτες ἐνίοις καὶ ἐνίοτε, τοιοῦτοί εἰσι. μάλιστα δὲ οἷς μὴ ἀεὶ τοιοῦτοι ἐκ τῶν νόσων γίνονται. καὶ αἱ φῦσαι δὲ καὶ οἱ ἐρυγμοὶ οἱ τῶν ἀπέπτων δυσώδεις εἰσί. τὸ αὐτὸ δὲ αἴτιον καὶ τοῖς ἐν ταῖς σαρξὶ, κατὰ τὸ ἀνάλογον. λέγω δὲ ἀνάλογον, τὸ ἀντὶ σαρκὸς τοῖς ἄλλοις ἐνυπάρχον ζῴοις. ἔστι γὰρ καὶ ἐνταῦθα περίττωμα ἐνίοις ἄπεπτον. τοῦτο οὖν ζώντων τε αἴτιον τῆς δυσωδίας ἐστὶ, καὶ φθειρομένων, σηπομένων. διὸ καὶ τὰ πίονα καὶ ὀστᾶ καὶ τρίχες οὐ δυσώδη ἐστίν. ὅτι τὰ μὲν πέπτεται.
4 τὰ δὲ, οὐκ ἔχει ὑγρότητα. τοῖς δὲ φυτοῖς, οὐκ ἔνι περίττωμα.

ἢ ἐστὶ μέν τοι καὶ τοῦτο. ἀλλ' ὅτι θερμὰ καὶ ξηρὰ τὴν φύσιν ἐστὶ τὰ φυτά. ὥστε εὐπεπτοτέρα ἡ ἰκμὰς καὶ οὐ πηλώδης ἐστὶν αὐτῶν. δηλοῖ δὲ καὶ τῆς γῆς ἡ ἐν τοῖς θερμοῖς εὐώδης οὖσα, συρία καὶ ἀρραβία. καὶ τὰ εὐώδη τὰ ἐκεῖθεν, ὅτι ξηρὰ καὶ θερμά ἐστι. τὰ δὲ τοιαῦτα ἄσηπτα. τὰ δὲ ζῶα οὐ τοιαῦτά ἐστι καὶ θερμά. ὥστε αἵ τε περιττώσεις ἄπεπτοι καὶ δυσώδεις αὐτῶν εἰσι. καὶ διαφυσήσεις ὁμοίως. καὶ διαφθειρομένων, σήπεται

ε' ἡ ὑγρότης. τῶν δὲ οὔ. οὐ γὰρ ἔχουσι. Διὰ τί τὰ δυσώδη θερ 1

» μὰ ὄντα, μᾶλλον δυσώδη ἐστὶν ἢ ἐψυγμένα. ἢ ὅτι ἐστὶν ἡ ὀσμὴ, ἀτμὶς καὶ ἀπορροή τις. ὅτι οὖν ἀτμὶς ὑπὸ θερμοῦ γίνεται καὶ ἡ ἀπορροή. κίνησις γάρ τίς ἐστι. τὸ δὲ θερμὸν κινητικόν. τὸ δὲ ψυχρὸν, τοὐναντίον στατικὸν καὶ συσταλτικόν. καὶ φορὰ δὲ κάτω. τὸ δὲ θερμὸν καὶ αἱ ὀσμαὶ πᾶσαι, ἀνωφορεῖς, διὰ τὸ ἐν ἀέρι τε εἶναι, καὶ τὸ αἰσθητήριον αὐτῶν, ἄνω εἶναι μὴ κάτω. πρὸς γὰρ ἐγκέφαλον περαίνουσα ἡ ὀσμὴ, αἴσθησιν ποιεῖ.

ς' Διὰ τί ἐάν τις σκόροδα φάγῃ, τὸ οὖρον ὄζει. ἄλλων δὲ ἐχόν- 2
των ἰσχυρὰν ὀσμὴν, οὐκ ὄζει ἐδεσθέντων. πότερον ὥσπερ τινὲς τῶν ἡρακλειτιζόντων φασὶν, ὅτι ἀναθυμιᾶται, ὥσπερ ἐν τῷ ὅλῳ καὶ ἐν τῷ σώματι, εἶτα πάλιν ψυχθὲν συνίσταται. ἐκεῖ μὲν ὑγρόν. ἐνταῦθα δὲ οὖρον ἡ ἐκ τῆς τροφῆς ἀναθυμίασις. ἐξ οὗ ἐγένετο αὕτη συμμιγνυμένη, ποιεῖ τὴν ὀσμήν. αὕτη γάρ ἐστιν ὅταν μεταβάλλῃ. ἢ ἔδει καὶ τὰ ἄλλα τοῦτο ποιεῖν, ὅσα ἰσχυρὰς ὀσμὰς ἔχει. νῦν δὲ οὐ ποιεῖ. ἔτι συγκρινόμενα ἐκ τῆς ἀτμί-
δος οὐκ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἔρχεται, διὸ οἶνος ἐξ οἴνου. ἀλλ' οὐχ 3
ὕδωρ. ὥστε καὶ τοῦτο ψεῦδος. ἀλλ' ὅτι μόνον φυσητικὸν τῆς κάτω κοιλίας τῶν ὀσμὴν ἐχόντων ἰσχυρὰν καὶ οὐρητικὴν ἅμα. τὰ δὲ ἄλλα, ἄνω ποιεῖ. διὸ ἡ ῥάφανος καὶ τὰ πνεύματα. ἢ οὐκ οὐρητικά. κάτω δὲ ἄμφω ὑπάρχει ταῦτα. καὶ γὰρ οὐρητικὸν καὶ πνεῦμα ποιεῖ. καὶ τοῦτο κάτω. ὁ δὲ τόπος ὁ περὶ τὰ αἰδοῖα καὶ τὴν κύστιν, τῶν τοιούτων ἀπολαύει διὰ τὴν γειτνίασιν, καὶ ὅτι πνευματικός ἐστι. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ συντονία τοῦ αἰδοίου. δῆ-
λον οὖν ὅτι ἀφικνεῖται τὸ περίττωμα εἰς τὴν κύστιν αὐτοῦ μά- 4

λιστα τῶν

λιστα τῶν περιττῶν ἅμα τῷ πνεύματι. ὁμιγνύμενον, ποιεῖ τὴν τοῦ οὔρου
ζ' τὴν ὀσμήν. Διὰ τί τὰ στόματα μηδὲν ἐδηδοκότων ἀλλὰ νη-
στευσάντων, ὄζει μᾶλλον ὃ καλεῖται νηστείας ὄζειν. φαγόντων δὲ
οὐκέτι, ὅτι ἔδει μᾶλλον. ἢ ὅτι κινουμένης τῆς κοιλίας, θερμό-
τερος ὁ ἀὴρ γινόμενος διὰ τὴν ἀκινησίαν, σήπει τὸ πνεῦμα, καὶ
τὰ φλεγματώδη περιττώματα. ὅτι δὲ θερμότερος γίνεται,
σημεῖον ὅτι καὶ δίψαν ποιεῖ ἡ νηστεία μᾶλλον. φαγόντων δὲ διὰ τὸ
1 ἐλάττων εἶναι ἡ ὀσμὴ τῆς τῶν σιτίων παύεται. κρατεῖ γὰρ τῆς θερμό-
η' τητος, ἡ τῶν σιτίων θερμότης. ὥστε μηθὲν πάσχειν. Διὰ τί ἡ
μασχάλη δυσωδέστατον τῶν τόπων. πότερον ὅτι ἀπνευστότατός ἐστιν.
ἔστι δὲ ἡ δυσωδία, ἐν τοῖς περιττοῖς μάλιστα διὰ τὸ σῆψιν γίνεσθαι
ἀπὸ τῆς ἡσυχίας τῆς ποιότητος. ἢ ὅτι καὶ ἀκίνητος καὶ ἀγύμνα-
θ' στος. Διὰ τί οἱ τῶν γράσου ὄζοντες, ὅταν ἀλείφωνται μύρῳ, δυ
σωδέστεροι γίνονται. ἢ διότι ὥσπερ ἐπὶ τῶν πολλῶν γίνεται, οἷον ὀξὺ καὶ
γλυκὺ. συμμιχθὲν τὸ ὅλον, γλυκύτερον ἐγένετο. ἱδρώσαντες
2 εἶτα πάντες, δυσωδέστεροί εἰσι. τὸ δὲ μύρον θερμότατόν ἐστιν.
ι' ἱδρῶτας οὖν παρασκευάζει. Διὰ τί τῶν ἐγκυρτῶν καὶ κυφοτέρων
δυσοσμότερα καὶ βαρύτερα, ἡ ὀσμὴ τοῦ πνεύματος. ἢ διότι συγ
κέκλεισται ὁ τόπος ὁ περὶ τὸν πνεύμονα, καὶ ἀνέσπαρται ἐκ τῆς
εὐθυωρείας. ὥστε οὐκ εὔπνους. ἀλλὰ σήπεται ἡ ἰκμάς. καὶ τὸ πνεῦ
ια' μα εἴσω μᾶλλον ἐγκατακλειόμενον. Διὰ τί πολλὰ τῶν μύρων
συνεξιδροῦνται δυσώδη. ἔνια δὲ ἡδίω ἢ οὐ χείρω. ἢ ὅσα μὲν τῇ
κινήσει ἢ τρίψει μεταβάλλονται χείρω, τοιαῦτα. ὅσα δὲ μή,
3 τοὐναντίον. ἔστι δὲ ἔνια τοιαῦτα. ὥσπερ καὶ τῶν ἀκανθῶν, ἐξ ὧν γί-
νονται αἱ εὐωδίαι. τὰ δὲ τριβόμενα ἢ θερμαινόμενα ἢ ξηραινόμε
να, φαῦλα. οἷον τὰ λευκόϊα. τὰ δὲ ὅμοια, οἷον τὰ ῥόδα. καὶ τῶν μυ=
ρων δὲ ὅσα ἐκ τῶν τοιούτων ἐστί, μεταβάλλει, τὰ δὲ οὔ. διὸ τὸ ῥόδιον
ἥκιστα. καὶ δυσώδη φαίνεται μᾶλλον, ὅσων οἱ ἱδρῶτες δυσώ-
δεις. καὶ διὰ τὸ μίγνυσθαι τῷ ἐναντίῳ. ὥσπερ τὸ μέλι μετὰ τοῦ
ιβ' ἁλός, οὐ μᾶλλον γλυκὺ ἀλλ' ἧττον. Διὰ τί πάντα μᾶλλον
ὄζει κινούμενα. ἢ διότι ἀναπίμπλησι τὸν ἀέρα. διαπέμπεται
4 οὖν θᾶττον ἡ ὀσμὴ πρὸς τὴν αἴσθησιν.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΦΥΣΙΚᾺ ΠΡΟΒΛΉΜΑΤΑ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΚΡΆΣΕΩΣ.

ΙΑ΄ τί θηριώδεις τὰ ἤθη καὶ τὰς ὄψεις, οἱ ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς ὄντες, ἢ ψύχους, ἢ καύματος, ἢ διὰ τὸ αὐτό. ἡ γὰρ ἀρίστη κρᾶσις, καὶ τῇ διανοίᾳ συμφέ- 1
ρει. αἱ δὲ ὑπερβολαί, ἐξιστῶσι, καὶ ὥσπερ τὸ σῶμα διαστρέφουσιν, οὕτω καὶ τὴν
β΄ τῆς διανοίας κρᾶσιν. Διὰ τί ἐν τῷ πόντῳ ὁ σῖτος ἐαθεὶς ἐν τῷ ψύχει, πολλὰ ἔτη γίνεται ἄσηπτος. ἢ ὅτι ἐξικμάζεται τὸ ἀλλότριον ὑγρὸν μετὰ τοῦ θερμοῦ, ὥσπερ ἐν ταῖς σταφυλαῖς. ἔνια μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ. ἔνια δὲ ἅ-
γ΄ μα τῷ θερμῷ. Διὰ τί ἐν τῇ ψυχροτάτῃ χώρᾳ, οἱ καῦσοι
μᾶλλον γίνονται. ἢ διότι ἀντιπερίστησι τὸ ψύχος εἴσω τὴν 2
θερμότητα. ἐν δὲ τῷ θέρει τοὐναντίον συμβαίνει. τὰ εἴσω ψυχρότερα. ὁ δὲ καῦσος πυρετὸς τῶν ἔσω κατεψυγμένων, τὰ
δ΄ ἔσω θερμότητι ὑπερβάλλει. Διὰ τί οἱ αἰθίοπες καὶ οἱ αἰγύπτιοι, βλαισοί εἰσιν. ἢ διότι ὑπὸ θερμοῦ, ὥσπερ καὶ τὰ ξύλα διαστρέφεται ξηραινόμενα, οὕτω καὶ τὰ τῶν ζώων σώματα. δηλοῦσι δὲ καὶ αἱ τρίχες. οὐλοτέρας γὰρ ἔχουσιν. ἡ δὲ οὐλό-
ε΄ της ἐστίν, ὥσπερ βλαισότης τῶν τριχῶν. Διὰ τί ἐν τοῖς νοτίοις
μᾶλλον θηλυτοκοῦσιν αἱ ὀχεῖαι. ἢ ὅτι τὸ πλεῖον ὑγρὸν, βρα 3
δύτερον παχύνεται. ἐν δὲ τοῖς νοτίοις διὰ τὴν ὑγρότητα τῆς
ϛ΄ κράσεως, ὑγρότερον τὸ σπέρμα γίνεται. Διὰ τί ἐν τοῖς ἑλώδεσι, τὰ μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ ἕλκη, ταχὺ ὑγιάζεται. τὰ δὲ ἐν ταῖς κνήμαις μόλις. ἢ ὅτι βαρεῖα ἡ ὑγρότης διὰ τὸ γεώδης εἶναι. τὰ δὲ βαρέα, εἰς τὸ κάτω ὑποχωρεῖ. τὰ μὲν οὖν ἄνω, εὔπεπτα, διὰ τὸ ἀποκεχωρηκέναι κάτω. τὰ δὲ κάτω, πολλῆς γέ-
ζ΄ μει τῆς περιττώσεως καὶ δυσήπτου. Διὰ τί οἱ μὲν ἐν τοῖς
εὐπνόοις τόποις βραδέως γηράσκουσιν. οἱ δὲ ἐν τοῖς κοίλοις 4

» καὶ ἑλώδεσι, ταχέως. ἢ τὸ γῆρας σηπεδών τίς ἐστι. σήπεται δὲ τὸ
» ἠρεμοῦν. τὸ δὲ ἐν κινήσει ὂν, ἢ ὅλως ἀσηπτὲς, ἢ ἧττον τοῦτο πά-
σχει, οἷον τὸ ὕδωρ. ἐν μὲν τοῖς ὑψηλοῖς διὰ τὴν εὔπνοιαν ὁ ἀὴρ,
ἐν κινήσει ἐστίν. ἐν δὲ τοῖς κοίλοις, μένει. ἔτι δὲ ἐκεῖ μὲν διὰ τὴν
κίνησιν ἀεὶ καθαρὸς ὁ ἀὴρ, καὶ ἕτερος γίνεται. ἐν δὲ τοῖς ἑλώ
η' δεσι μένει. Διὰ τί οἱ μὲν ἐν τοῖς θερμοῖς τόποις δειλοί εἰ-
1 σιν, ἐν δὲ τοῖς ψυχροῖς ἀνδρεῖοι. ἢ ὅτι ἐναντίως τοῖς τόποις
» καὶ ταῖς ὥραις ἡ φύσις ἔχει. διὰ τὸ ὁμοίως ἐχόντων, ἀνάγκη δια
καίεσθαι ταχέως. ἀνδρεῖοι δέ εἰσιν, οἱ τὴν φύσιν θερμοί. δει-
λοὶ δὲ οἱ κατεψυγμένοι. συμβαίνει δὲ τοὺς μὲν ἐν τοῖς θερ-
μοῖς ὄντας, καταψύχεσθαι. τοὺς δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς, ἐκθερμαίν-
εσθαι τὴν φύσιν. μεγάλοι δὲ ἄμφω εἰσίν. οἱ μὲν, ἐν τοῖς ψυχροῖς,
διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς σύμφυτον θερμότητα. ἐν δὲ τοῖς θερμοῖς,
διὰ τὴν ἐν τῷ τόπῳ. ἐν γὰρ τοῖς θερμοῖς καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ
αὐξάνεται. τὸ δὲ ψύχος, πιλητικόν ἐστιν. ἅτε οὖν τῶν μὲν, ἐν
2 αὐτοῖς ἐχόντων τὴν ἀρχὴν τῆς αὐξήσεως σφοδρὰν, τῶν δὲ οὐ
κωλυομένων, ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ψυχρότητος, εἰκότως ἐπὶ πο-
λὺ τὴν αὔξησιν ἐπιδέχονται. οἱ δὲ περὶ ἡμᾶς, ἧττον, διὰ τὸ ἐ-
λάττω τε ἔχειν τὴν ἀρχὴν ἐν αὐτοῖς. καὶ διὰ τὸ τοὺς ἐν τοῖς ψυ
θ' χροῖς συμπιλεῖσθαι. Διὰ τί μακρόβιοι μᾶλλόν εἰσιν, οἱ ἐν
» τοῖς θερμοῖς τόποις οἰκοῦντες, ἢ διὰ τὸ ξηροτέραν ἔχειν τὴν
» φύσιν. τὸ δὲ ξηρότερον, ἀσηπτότερον εἶναι καὶ πολυχρονιώτε
» ρον. τὸν δὲ θάνατον, οἷον σῆψίν τινα εἶναι. ἢ διότι ὁ μὲν θάνατός
3 ἐστι ψύξις τοῦ ἐντὸς θερμοῦ. καταψύχεται δὲ πᾶν ὑπὸ τοῦ πε
» ριέχοντος καὶ ψυχροτέρου. ἐστὶ δὲ ὁ περιέχων ἀὴρ ἐν μὲν τοῖς
ἀλεεινοῖς τόποις, θερμός. ἐν δὲ τοῖς ψυχροῖς, ψυχρός. ὥστε
ι' θᾶττον καὶ μᾶλλον φθείρει τὸ ἐν αὐτοῖς θερμόν. Διὰ τί οἱ
ἐν τοῖς θερμοῖς τόποις μακροβιώτεροι. ἢ ὅτι μᾶλλον τὸ
θερμὸν καὶ ὑγρὸν σώζουσιν. ὁ γὰρ θάνατος, ἡ τούτων φθορά.
ια' Διὰ τί ἐν τοῖς ἑλώδεσι τόποις ὑπνωδέστεροι γινόμεθα. ἢ ὅτι
κατεψυγμένοι μᾶλλον ἐν αὐτοῖς ἐσμέν. ἡ δὲ κατάψυξις, ἡ-
4 συχία τίς οὖσα, παρασκευάζει ὕπνον. ὁ δὲ ὕπνος, ἐν τῷ ἡσυχά-

ιβʹ ζειν παραγίνεται. Διὰ τί οἱ ἐν τοῖς πλοίοις εὔχροοι, ὥσπερ ὕδα-
τος διαιτώμενοι, μᾶλλον τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι. καὶ ἡ ὥρα καὶ τὸ
εὔπνουν αἴτιον. ὠχροὺς δὲ τὸ ὕδωρ ποιεῖ, ὅταν σήπεται. ὃ
ιγʹ πάσχει δι' ἀκινησίαν. διὸ ἐν τοῖς ἑλώδεσιν ὕπωχροι. Διὰ τί
ἐν τοῖς χειμερινοῖς χωρίοις πνίγη σφοδρὰ γίνεται πολλὰ, καὶ
μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς ἀλεεινοῖς. πότερον διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ ἀέ-
ρος. ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτῆς θερμότητος, ὕδωρ θερμότερον γίνε-
ται τοῦ ἀέρος. ὥστε καὶ ὁ ἀὴρ ὑγρότερος τοῦ θερμοῦ. ἢ οὐδέ ἐστι 1
ξηρότερος ὁ ἀὴρ ἐν τοῖς τοιούτοις. ἀλλὰ φαίνεται παρὰ τὸ ἐναν-
τίον. ὥσπερ ὁ ἐκ νεφέλης ἥλιος, παρὰ τὸ ἐκ τῆς σκιᾶς θιγγάνε-
ιδʹ σθαι. Διὰ τί οἱ πρὸς μεσημβρίαν οἰκοῦντες μᾶλλόν εἰσι
μελανόφθαλμοι. ἢ γλαυκὰ μὲν ἐστι τὰ ὄμματα δι' ὑπερβο-
» λὴν τοῦ ἐντὸς θερμοῦ. μέλανα δὲ διὰ τὴν τούτου ἀχρυσίαν.
» ὥσπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς φησι. καθάπερ οὖν τῶν πρὸς ἄρκτον
οἰκούντων, γλαυκὰ ὄμματά ἐστι, τῷ τὸ ἐντὸς θερμὸν κωλύε-
σθαι διεκπίπτειν διὰ τὸ ἐντὸς ψυχρὸν, οὕτω τῶν πρὸς μεσημ- 2
βρίαν οἰκούντων, τὸ μὲν ὑγρὸν διὰ τὸ περιέχον θερμὸν οὐκ
ἐκπίπτει. τὸ δὲ λειπόμενον ὑγρὸν, μέλανας ποιεῖ. τῇ γὰρ τοῦ φω-
» τὸς ἀχρυσίᾳ, τὸ λειπόμενον ἐστι σκοτῶδες. ἢ τοῖς τοῦ λοιποῦ σώ-
» ματος χρώμασιν ὁμοιοῦται τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ χρῶμα. διὸ τῶν
πρὸς ἄρκτον λευκῶν ὄντων, γλαυκὰ τὰ ὄμματα. τοῦ γὰρ λευ-
κοῦ ἐστιν ἐγγὺς τὸ χρῶμα καὶ τῶν πρὸς μεσημβρίαν μελά-
ιεʹ νων ὄντων, μέλανα καὶ τὰ ὄμματα. Διὰ τί ἐν τοῖς θερμοῖς
τόποις σοφώτεροί εἰσιν, ἢ ἐν τοῖς ψυχροῖς. πότερον διὰ τὸ 3
αὐτὸ, δι' ὅπερ καὶ οἱ γέροντες τῶν νέων. οἱ μὲν γὰρ, διὰ τὴν ψυ-
χρότητα τοῦ τόπου ἐπανιούσης τῆς φύσεως αὐτῶν, θερμό-
τεροί εἰσι πολύ. ὥστε λίαν μεθύουσιν ἐοίκασι καὶ οὐκ εἰσὶ ζη-
τητικοί. ἀλλὰ ἀνδρεῖοι καὶ εὐέλπιδες. οἱ δὲ ἐν τοῖς ἀλεεινοῖς,
νήφουσι διὰ τὸ κατεψῦχθαι. πανταχοῦ δὲ οἱ φοβούμενοι τῶν
θαρρούντων μᾶλλον ἐπιχειροῦσι ζητεῖν. ὥστε καὶ εὑρίσκουσι
μᾶλλον. ἢ διὰ τὸ πολυχρονιώτερον τὸ γένος εἶναι ἐστιν. τοὺς
δὲ ὑπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἀπολέσθαι. ὥστε εἶναι καθάπερ- 4

νέοις πρὸς γέροντας τοὺς ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις πρὸς τοὺς
ις' ἐν τοῖς θερμοῖς οἰκοῦντας. Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς θερμοῖς τό-
ποις, δειλοί εἰσιν. οἱ δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς ἀνδρεῖοι. ἢ ὅτι ἐναν-
τίως τοῖς τόποις καὶ ταῖς ὥραις ἡ φύσις ἔχει. διὰ τὸ ὁμοίως
ἐχόντων διαφθείρεσθαι ἂν ταχέως. ἀνδρεῖοι δέ εἰσιν, οἱ τὴν φύσιν
θερμοί. δειλοὶ δὲ οἱ κατεψυγμένοι. συμβαίνει δ' οὕτω τοὺς
μὲν ἐν τοῖς θερμοῖς ὄντας καταψύχεσθαι. ἀραιοῦ γὰρ
ὄντος αὐτοῖς τοῦ σώματος τὸ θερμὸν αὐτῶν, ἔξω δι-
εκπίπτει. τοὺς δὲ ἐν τοῖς ψυχροῖς ἐκτεθερ-
μάνθαι τὴν φύσιν. διὰ τὸ ἐκ τοῦ ἐν
τὸς ψύχους πυκνοῦσθαι τὴν
σάρκα. πυκνουμένης δὲ,
ἐν τὸς συνέχεσθαι
τὸ θερμόν.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ͂Σ ΜΕΤΈΧΕΙ ΘΕΩΡΊΑΣ.

α' ΙΑ' τί διάμετρος καλεῖται μόνη τῶν δι-
χαιρουσῶν τὰ εὐθύγραμμα, ἡ ἐκ γω-
νίας εἰς γωνίαν ἀχθεῖσα γραμμή. ἢ ὅτι
Δ διάμετρος δίχα διαιρεῖ, καθάπερ τοὔνο 1
μα ἀποσημαίνει, οὐ φθείρουσα τὸ με-
τρούμενον. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὰς συνθέ-
σεις διαιροῦσα, λέγω δὲ τὰς γωνίας, διά-
μετρος ἐστί. οὐ γὰρ φθείρει, ἀλλὰ διαιρεῖ καθάπερ οἱ τὰ στρα-
τιωτικὰ σκεύη διαιροῦντες. ἡ δὲ κατὰ τὰς γραμμὰς σύνθετα
τέμνουσα, φθείρει. σύγκειται γὰρ τὸ εὐθύγραμμον κατὰ τὰς γω
β' νίας. Διὰ τί διάμετρος καλεῖται. ἢ διότι δίχα μόνον διαιρεῖ.
ὥσπερ οὖν εἴ τις εἴποι διάμετρός ἐστι. καὶ διότι μόνη τῶν δίχα 2
μέτρων καλεῖται. ἢ ὅτι ἡ κατὰ μέλη ᾗ κέκαμπται μόνη διαιρεῖ.
γ' αἱ δὲ ἄλλαι κατὰ πλευράς. Διὰ τί πάντες ἄνθρωποι καὶ βάρ-
βαροι καὶ ἕλληνες, ἐς τὰ δέκα καταριθμοῦσι, καὶ οὐκ εἰς ἄλ
λον ἀριθμόν. οἷον β. γ. δ. ε. ὥσπερ ἐν δέκα δώδεκα. οὐδ'
αὖ ἐξωτέρω παυσάμενοι τῶν δέκα. εἶτα ἐκεῖθεν ἐπαναδιπλοῦ
σιν. ἔστι γὰρ ἕκαστος τῶν ἀριθμῶν, ὁ ἔμπροσθεν καὶ ἓν ἢ δύο. καὶ
» οὕτως ἄλλος τις. ἀριθμοῦσι δ' ὅμως ὁρίσαντες ἄχρι τῶν δέκα.
» οὐ γὰρ δὴ ἀπὸ τύχης γε αὐτὸ ποιοῦντες φαίνονται, καὶ ἀεί. τὸ 3
» δὲ ἀεὶ καὶ ἐπὶ πάντων, οὐκ ἀπὸ τύχης, ἀλλὰ φυσικόν. πότε-
ρον ὅτι τὰ δέκα τέλειος ἀριθμός. ἔχων γὰρ πάντα τὰ τοῦ ἀ-
ριθμοῦ εἴδη, ἄρτιον, περιττόν, τετράγωνον, κύβον, μῆκος, ἐπί
πεδον. πρῶτον σύνθετον. ἢ ὅτι ἀρχὴ ἡ δεκάς. ἓν γὰρ καὶ δύο καὶ
τρία καὶ τέτταρα, γίνεται δεκάς. ἢ ὅτι τὰ φερόμενα σώματα ἐν
» νέα. ἢ ὅτι ἐν δέκα ἀναλογίαις, τέτταρες κυβικοὶ ἀριθμοὶ ἀπο-
» τελοῦνται, ἐξ ὧν φασιν ἀριθμῶν οἱ πυθαγόρειοι τὸ πᾶν συνεστά-
ναι. ἢ ὅτι πάντες ὑπῆρξαν ἄνθρωποι ἔχοντες δέκα δακτύλους. οἷον 4

ἐν ψήφοις ἔχοντες τοῦ οἰκείου ἀριθμοῦ, τούτῳ τῷ πλήθει καὶ
ἄλλα ἀριθμοῦσι. μόνοι δὲ ἀριθμοῦσι τῶν θρακῶν γένος τι εἰς
τέτταρα. διὰ τὸ ὥσπερ τὰ παιδία μὴ δύνασθαι μνημονεύειν ἐπὶ
πολύ. μὴ δὲ χρῆσιν μηδενὸς εἶναι πολλοῦ αὐτοῖς. ὅτι ἡ γῆ κέν-
τρον. ἀεὶ γὰρ ὅμοια τὰ φαινόμενα ἡμῖν σχήματα. δοκεῖ δὲ τοῦτο
εἶναι, ἐὰν μὴ ἀπὸ τοῦ μέσου τις θεωρῇ. ἀλλ' ὅτε μὲν τρίγωνα. ὅτε
δὲ τραπέζια. ὅτε δὲ ἀλλοῖα ἐδόκει ἡ γῆ μέσον ὕδωρ, εἰ ἀπὸ τού-
1 του ἐν ἡμᾶς θορμῶν. οὔσης γὰρ σφαιροειδοῦς τῆς γῆς ταὐτὸ
κέντρον τούτου καὶ τῆς γῆς ἔσται. ἡμεῖς δὲ ἐπάνω τῆς γῆς
οἰκοῦμεν. ὥστε οὐκ ἀπὸ τούτου. ἀλλὰ τὸ ἥμισυ
τῆς διαμέτρου ἀφεστᾶσιν ἡμῖν, τοιαῦτα φαί
νεται. τί οὖν κωλύει πλείονος γενο
μένου τοῦ διαστήματος, δια-
μένειν τὴν τῶν σχημά-
των φαντα-
2 σίαν.

ΤΜΗ͂ΜΑ ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ. ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΟὐΡΆΝΙΑ.

α' ΔΙᾺ τί τοῦ ἡλίου ὁμοτόνως φερομένου
ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, οὐχ ἡ αὐτὴ αὔξησις
καὶ φθίσις τῶν σκιῶν. ἢ ὅτι ἴσαι γίνον-
ται αἱ γωνίαι πρὸς τὰ ὁρώμενα αἱ ἀπὸ 1
τῶν ἀκτίνων ἀπὸ ταῖς ἴσαις περιφερεί-
αις. εἰσὶ δ' αὗται καὶ ἐμβαλλόμεναι περιοῦ-
σιν ἀκτῖνας ἐν τῷ γνώμονι, ὅπερ ἔχεται
ἀπό τε τῆς πρώτης ἀκτῖνος καὶ τοῦ ὁρωμένου καὶ τῆς σκιᾶς.
εἰ δ' αἱ γωνίαι ἴσαι, ἀνάγκη τὴν πορρωτέρω γραμμὴν τοῦ ὁρω-
μένου μείζω εἶναι τῆς ἐγγυτέρω. ἔστω γὰρ ἴσμεν. διῃρήσθω οὖν
ἡ περιφέρεια εἰς ἴσα, ὅσα οὖν πλήθει. ὁράσθω δὲ τὸ θ. ὅταν οὖν
ὁ ἥλιος ἐπὶ τοῦ α προσλαβὼν τὸ θ ποιήσῃ τινὰ σκιὰν ἐν τῷ θ 2
α, ἀνάγκη δὴ τὴν ἀκτῖνα ἐπὶ τὸ α πίπτειν. ὅταν δ' ἔλθῃ ἐπὶ τὸ β,
ἡ ἀπὸ τοῦ β ἀκτὶς, ἐντὸς τῆς θα πεσεῖται. καὶ ὅταν πάλιν
ἐπὶ τὸ γ μεταβῇ ὡσαύτως. εἰ δὲ μή, εὐθεῖα εὐθείας δὶς ἅψε-
ται. ἐπεὶ οὖν ἴση ἡ αβ τῇ βγ, καὶ αἱ γωνίαι αἱ ἀπὸ ταύ-
της αἱ πρὸς τὸ δ. ἴσαι ἔσονται· πρὸς τῷ κέντρῳ γάρ. αἱ δὲ τῇ
τοῦ δ, καὶ ἐν τῷ γνώμονι. κατὰ κορυφὴν γὰρ ταύτας. ὥστ'
ἐπεὶ εἰς ἴσα διαιρεῖται ἡ γωνία, μείζων ἔσται ἡ δε τῆς εζ, τῇ
δθ. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι ποιοῦσιν αἱ ἀπὸ τῆς περιφε- 3
ρείας ἀκτῖνες. ἅμα δὲ δῆλον καὶ ὅτι κατὰ μεσημβρίαν, ἐλα-
χίστην ἀναγκαῖον εἶναι τὴν σκιάν. καὶ ὅτι αἱ ἐπιδόσεις ποτὲ ἐλά-
χισται. μάλιστα γὰρ καθ' ἡμᾶς ὁ ἥλιος τῆς μεσημβρίας ἐστί. καὶ
πνῖγος γίνεται διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. καὶ ὅτι ἀπνεύματος.
ὅταν διακρίνῃ τὸν πρὸς τῇ γῇ ἀέρα, πνεῦμα γίνεται. εἰ οὖν
ἅμα ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις, εἰκότως αἱ μέσαι
β' νύκτες καὶ ἡ μεσημβρία, ἀπνεύματοι εἰσιν. Διὰ τί ὁ ἥλιος
διὰ τῶν τετραπλεύρων διέχων οὐκ εὐθύγραμμα ποιεῖ τὰ σχή- 4

ματα. ἀλλὰ κύκλους. οἷον ἐν ταῖς ῥιψίν. ἢ ὅτι τῆς ὄψεως ἔκ-
πτωσις κῶνός ἐστι. τοῦ δὲ κώνου, κύκλος ἡ βάσις. ὥστε πρὸς ὃ
ἂν προσπίπτωσιν αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, κυκλοτερεῖς φαίνον-
ται. ἀναγκαῖον μὲν γάρ ἐστι καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου σχῆμα ὑπὸ εὐ-
θειῶν περιέχεσθαι. εἴπερ αἱ ἀκτῖνες εὐθεῖαι. ὅταν γὰρ εὐθεῖα
πρὸς εὐθεῖαν προσπίπτωσιν, εὐθύγραμμον ποιοῦσιν. ἐνθάδε δὲ
τῶν ἀκτίνων συμβαίνει τοῦτο. πρὸς εὐθεῖαν γὰρ προσπίπτουσι,
1 τὴν τοῦ ῥιπὸς γραμμήν, ἢ δι' οὗ λάμπουσι καὶ αὗται εὐθεῖαί
εἰσιν. ὥστε πρὸς εὐθεῖαν ἔσται ἡ ἔκπτωσις. ἀλλὰ διὰ τὸ ἀσθενεῖς
εἶναι τὰς ἀποσχιζομένας ἀπὸ τῆς ὄψεως πρὸς τὰ ἄκρα τῶν
εὐθειῶν, οὐχ ὁρᾶται τὰ ἐν ταῖς γωνίαις. ἀλλ' ὅσον μὲν τῆς εὐ-
θείας ἐνυπάρχει ἐν τῷ κώνῳ, ποιεῖ αὐτήν. τὸ δὲ λοιπὸν οὐ
ποιεῖ. ἀλλὰ λανθάνουσιν αἱ ὄψεις ἐπιπίπτουσαι. πολλὰ γὰρ
οὐχ ὁρῶμεν ἐφ' ἃ διικνεῖται ἡ ὄψις, οἷον τὰ ἐν τῷ σκότει. ὅμοιον
δὲ τούτῳ καὶ τὸ τετράγωνον πολυγωνοειδὲς φαίνεσθαι. ἐὰν δὲ
2 πλέον ἀφεστῇ, κύκλον. ὄντος γὰρ κώνου τῆς τῆς ὄψεως ἐκπτώ-
σεως ἀφισταμένου τοῦ σχήματος εἰς τὸ πόρρω, αἱ μὲν εἰς τὰς γω-
νίας ἀποσχιζόμεναι τῆς ὄψεως, διὰ τὸ ἀσθενεῖς εἶναι καὶ ὀλί-
γαι, οὐχ ὁρῶσι. πλέονος τοῦ ἀποστήματος γινομένου. αἱ δὲ εἰς
τὸ μέσον προσπίπτουσαι, ἀθρόαι καὶ ἰσχυραὶ οὖσαι, διαμένουσιν.
ἐγγὺς μὲν οὖν ὄντος τοῦ σχήματος, δύναται καὶ τὰ ἐν ταῖς γω-
νίαις ὁρᾶν. πλεῖον δὲ αὐτοῦ γινομένου, ἀδυνατοῦσι. διὸ καὶ ἡ
περιφερὴς ἀπαγομένη εὐθεῖα, φαίνεται. καὶ ἡ σελήνη ὑπὸ
3 εὐθειῶν περιέχεσθαι δοκεῖ τῇ ὀγδόῃ. ἐὰν μὴ κατὰ πλάτος ἀλλὰ
κατὰ τὴν περιέχουσαν γραμμὴν αἱ ὄψεις προσπίπτωσιν. ἐγ-
γὺς μὲν γὰρ οὔσης τῆς περιφερείας, δύνανται διακρίνειν αἱ ὄ-
ψεις, ὅσῳ ἐγγυτέρον ἐστὶ θατέρου θατέρου μέρους τῆς περι-
φερείας. πόρρω δὲ γινομένης, οὐ διαισθάνεται, ἀλλὰ δοκεῖ αὐ-
γ' τῇ ἐξ ἴσου. διὸ καὶ εὐθεῖα φαίνεται. Διὰ τί τῆς σελήνης σφαι-
ροειδοῦς οὔσης, εὐθεῖαν ὁρῶμεν ὅταν ᾖ διχότομος. ἢ ἐν τῷ αὐ-
τῷ ἐπιπέδῳ ἡ ὄψις γίνεται, καὶ ἡ τοῦ κύκλου περιφέρεια ἣν ὁ ἥ-
4 λιος ποιεῖ προσβάλλων τῇ σελήνῃ. ὅτι δὲ τοῦτο γίνοιτο, εὐ-

θεῖα γραμμὴ ἐφαίνετο ὁ ἥλιος. ἐπεὶ γὰρ ἀνάγκη τὸ προσβάλ-
λον ταῖς ὄψεις πρὸς τὴν σφαῖραν κύκλον ὁρᾶν, ἡ δὲ σελήνη,
σφαιροειδής, καὶ ὁ ἥλιος ὁρᾷ αὐτὴν, κύκλος ἂν εἴη ὁ ἀπὸ τοῦ
ἡλίου γινόμενος. οὗτος δὴ ὅταν μὲν ἐξ ἐναντίας ἡμῖν γένη-
ται, ὅλος φαίνεται, καὶ δοκεῖ πανσέληνος εἶναι. ὅταν δὲ παραλ
λάττῃ διὰ τὴν τοῦ ἡλίου μετάβασιν, ἡ περιφέρεια αὐτοῦ κατὰ
τὴν ὄψιν γίνεται. ὥστε εὐθεῖα φαίνεται. τὸ δὲ ἕτερον μέρος πε-
ριφερές. ὅτι ἐξ ἐναντίας κεῖται, τῇ ὄψει ἡμισφαίριον. τὸ δὲ 1
τοιοῦτο ἐφαίνετο ἡμικύκλιον. ἀεὶ γὰρ ἡ σελήνη, κατ᾽ ἀντικρὺ
ἐστι τῆς ὄψεως. ἀλλ᾽ ὅταν ὁ ἥλιος ἐπιβάλλῃ, οὐχ ὁρῶμεν. καὶ
ἀναπληροῦται μετὰ τὴν ὀγδόην ἐκ τοῦ μέσου. ὅτι ἐπὶ τὰ ἐξιὼν
ὁ ἥλιος, ἐγκλινέστερον ἡμῖν ποιεῖ τὸν κύκλον. οὕτω δὲ τιθέμενος
πρὸς τὴν ὄψιν ὁ κύκλος, κώνου τομῇ ἐμφερὴς ἐγίνετο. μηνοει-
δὴς δὲ φαίνεται, ὅταν ὁ ἥλιος μεταβῇ. ὅταν γὰρ κατὰ τὰ ἔσχα
τα σημεῖα καθ᾽ ἃ διχότομος φαίνεται ὁ κύκλος ὁ τοῦ ἡλίου γέ-
νηται, περιφέρεια φαίνεται ἡ τοῦ κύκλου. οὐ γὰρ ἔτι κατ᾽ εὐθεῖαν 2
ἐστὶ τῇ ὄψει. ἀλλὰ παραλλάττει. τούτου δὲ γινομένου καὶ διὰ τῆς
αὐτῆς σημείων τοῦ κύκλου ὄντος, ἀνάγκη μηνοειδῆ φαίνεσθαι.
μέρος γάρ τι τοῦ κύκλου κατὰ τὴν ὄψιν εὐθὺς ἐστι τοῦ πρότερον
ἐξ ἐναντίας ὄντος. ὥστε τοῦ λαμπροῦ ἀφαιρεῖται. ἔθ᾽ οὕτως καὶ
τὰ ἄκρα μένουσιν ἐν τῷ αὐτῷ, ἀνάγκη μηνοειδῆ φαίνεσθαι. μᾶλ
λον δὲ καὶ ἧττον διὰ τὴν τοῦ ἡλίου κίνησιν. μεταβαίνοντος γὰρ τοῦ
ἡλίου, καὶ ὁ κύκλος ὃν ὁρᾷ ἐπιστρέφεται ἐν τοῖς αὐτοῖς σημείοις
ὤν. ἀπείρους γὰρ ἐκκλίσεις ἐγχωρεῖ αὐτὸν κλιθῆναι. εἴπερ γρα- 3
φῆναι τοὺς μεγίστους κύκλους διὰ τῶν αὐτῶν σημείων ἀπείρους
δ' ἐνδέχεται. Διὰ τί ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη σφαιροειδῆ ὄντα, ἐ-
» πίπεδα φαίνεται. ἢ ὅτι πάντων ὅσων τὸ ἀπόστημα ἄδηλον, ὅτε
» πλεῖον ἢ ἔλαττον ἀφέστηκεν, ἐξ ἴσου φαίνονται. ὥστε καὶ ἐφ᾽ ἑνὸς
μὲν, μέρεια δ᾽ ἔχοντος, ἂν μὴ τῇ χρόᾳ διαφέρῃ, ἀνάγκη τὰ μέ-
ρεια ἐξ ἴσου φαίνεσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἴσου, ὁμαλὸν καὶ ἐπίπεδον
ε' ἀνάγκη δοκεῖ εἶναι. Διὰ τί τὰς σκιὰς ποιεῖ ὁ ἥλιος ἀνίσχων
καὶ δύων μακράς, αἰρόμενος δὲ ἐλάττους. ἐπὶ δὲ τῆς μεσημβρίας 4

δ' ἐλαχίστου. ἢ ὅτι ἀνίσων τῶν μὲν προσθέτων, παραλλήλως ποιή-
σει τὴν σκιὰν τῇ γῇ. καὶ ἄπειρον ὡς ἂν ἴσον ὑπερτείνῃ, ἔπει-
τα μακράν. ἀεὶ δ' ἐλάττων, διὰ τὸ ἀεὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀνωτέρου ση-
μείου εὐθεῖαν ἐντὸς πίπτειν. γνώμων τὸ αβ. ἥλιος. οὗ τὸ γ,
καὶ οὗ τὸ δ. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ γ. ἀκτίς, ἐφ' ἧς τὸ γζ ἐξωτέρω ἔσται
τῆς γε. ἔστι δὲ σκιὰ ἡ μὲν βε, ἀνωτέρω ὄντος τοῦ ἡλίου. ἡ δὲ β
1 ζ, κατωτάτω. ἐλαχίστη δέ, ὅσῳ ἀνωτάτω, ἢ καὶ ὑπὲρ τῆς κε-
ς' φαλῆς. Διὰ τί αἱ ἀπὸ τῆς σελήνης σκιαὶ μείζους τῶν ἀπὸ
τοῦ ἡλίου, ὅταν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὦσι καθέτου, ἢ διότι ἀνώτερος
ὁ ἥλιος τῆς σελήνης. ἀνάγκη οὖν ἐντὸς πίπτειν τὴν ἀπὸ τοῦ
ἀνωτέρου ἀκτῖνα. γνώμων ἐφ' ᾧ αδ. σελήνη β. ἥλιος γ. ἡ
μὲν ἀπὸ τῆς σελήνης ἀκτίς, βζ. ὥστε ἔσται σκιά, ἡ τὸ δζ. ἡ δ'
ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἡ τὸ γε. ὥστε ἔσται σκιὰ ἐξ ἀνάγκης. ἔσται γὰρ τὸ δε.
ζ' Διὰ τί ἐν ταῖς τοῦ ἡλίου ἐκλείψεσιν, ἐάν τις θεωρῇ διὰ κοσκί-
νου ἢ φύλλου, οἷον πλατάνου ἢ ἄλλου πλατυφύλλου, ἢ τοὺς δα-
2 κτύλους τῆς ἑτέρας χειρὸς ἐπὶ τὴν ἑτέραν ἐπιζεύξας, μηνί-
σκοι αἱ αὐγαὶ ἐπὶ τῆς γῆς γίνονται. ἢ ὅτι ὥσπερ οὐκ ὀπῆς ἐκ
λάμπῃ εὐγωνίου τὸ φῶς. στρογγύλον καὶ κῶνος γίνεται. αἴτιον
δέ, ὅτι δύο γίνονται κῶνοι. ὁ ἀπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν ὀπήν, καὶ
ὁ ἐντεῦθεν πρὸς τὴν γῆν. καὶ κατακόρυφοι. ὅταν οὖν ἐχόντων
οὕτως, ἄνωθεν κύκλῳ ἀποτέμνηται, ἔσται μηνίσκος ἐξ ἐναν-
τίας ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ φωτός. ἀπὸ τοῦ μηνίσκου γὰρ τῆς περιφε-
ρείας, γίνονται αἱ ἀκτῖνες. αἱ δ' ἐν τοῖς δακτύλοις καὶ κοσκί-
3 νοις, διὰ ὀπαὶ γίνονται. διὸ ἐπιδηλότερον γίνεται, ἢ διὰ τῶν με-
γάλων ὀπῶν. ἀπὸ δὲ τῆς σελήνης οὐ γίνονται. οὔτε ἐκλειπού-
σης, οὔτε ἐν αὐξήσει οὔσης, ἢ φθίσει. διὰ τὸ μὴ ἀκριβεῖς τὰς ἀ-
πὸ τῶν ἄκρων αὐγὰς εἶναι, ἀλλὰ τῷ μέσῳ φαίνειν. ὁ δὲ μηνί-
η' σκος, μικρὸν τὸ μέσον ἔχει. Διὰ τί παρήλιος οὐ γίνεται, οὔ-
τε μεσουρανοῦντος τοῦ ἡλίου, οὔθ' ὑπὲρ τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἐκ
πλαγίων μόνον, ἢ διότι παρήλιος γίνεται, κλωμένης τῆς ὄψεως
πρὸς τὸν ἥλιον. αὕτη δὲ τοῦ ἀέρος ἡ στάσις, ἐφ' ἧς ἀνακλᾶται
4 ἡ ὄψις, οὔτ' ἐγγὺς ἂν γίνοιτο τοῦ ἡλίου, οὔτε πόρρω. ἐγγὺς μὲν

γὰρ οὔσης, ὁ ἥλιος διαλύσει. πόρρω δὲ οὔσης, ἡ ὄψις οὐκ ἀνα-
κλασθήσεται. ἀπὸ γὰρ μικροῦ ἐνόπτρου πόρρω ἀνατεινομένη,
ἀσθενὴς γίνεται. διὸ καὶ ἄλλως οὐ γίνεται. ἐξ ἐναντίας τοῦ ἡλίου
μὲν οὖν ἐὰν γίνηται, καὶ ἐγγὺς διαλύσει ὁ ἥλιος. ἐὰν δὲ πόρ-
ρω, ἐλάττων ἡ ὄψις προσπεσεῖται. ἐὰν δ' ἐν τῷ πλαγίῳ ἐστί, τὸ
τυχὸν ἀποστῆναι τὸ ἔνοπτρον ὥστε μήτε τὸν ἥλιον διαλῦσαι, μή-
τε τὴν ὄψιν ἀθρόαν ἀνελθεῖν, διὰ τὸ ἀπὸ τῆς γῆς φέρεσθαι.
ἀπὸ δὲ τὸν ἥλιον οὐ γίνεται, διὰ τὸ πλησίον μὲν τῆς γῆς ἐντὸς 1
διαλύεσθαι ἂν ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἄνω δὲ μεσουρανίου τὴν ὄψιν
διασπᾶσθαι. καὶ ὅλως οὐδὲ ἐκ πλαγίας μεσουρανίου γίνε-
ται. ὅτι ἡ ὄψις ἀπὸ τῆς γῆς ἐὰν λίαν φέρηται, ὀλίγη εἰς τὸ
ἔνοπτρον. ὥστε ἀνακλωμένη πάν, ἔσται ἀσθενής. Διὰ τί τῆς
σκιᾶς τὸ ἄκρον τοῦ ἡλίου τρέμειν φαίνεται. οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸ φέ-
ρεσθαι τὸν ἥλιον. ἀδύνατον γὰρ κινεῖσθαι εἰς τἀναντία. ὁ δὲ τρό-
μος, τοιοῦτος. ἔτι δὲ ἄδηλος ἡ μετάβασις. ὥσπερ καὶ τοῦ ἡλίου
αὐτοῦ. ἢ διὰ τὸ κινεῖσθαι τὰ ἐν τῷ ἀέρι. καλεῖται δὲ ξύσματα. 2
φανερὰ δὲ ἔσται ἐν ταῖς διὰ τῶν θυρίδων. ταῦτα γὰρ κινεῖται
κἂν νηνεμία. ἔκ τε οὖν τῆς σκιᾶς εἰς τὸ φῶς, ἔκ τε τοῦ φωτὸς εἰς
τὴν σκιὰν φερομένων ἀεί, καὶ ὁ ὅρος ὁ κοινὸς τοῦ φωτὸς
καὶ τῆς σκιᾶς φαίνεται κινούμενος παρ' ἐγγύς. ἡ
γὰρ οὗτοι σκιὰν ποιοῦσιν. ἡ δὲ φῶς ἑκατέρω-
θεν μεταβάλλονται ταῦτα. ὥστε ἡ
σκιὰ φαίνεται κινεῖσθαι οὐ κι-
νουμένη αὐτὴ οὕτως 3
ἀλλ' ἐκεῖναι.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΤᾺ ἌΨΥΧΑ.

α' ΙΑ' τί αἱ μὲν βάσεις τῶν πομφολύ-
γων λευκαὶ ἐν τοῖς ὕδασι. καὶ ἐὰν ἐν ἡ-
λίῳ τεθῶσι σκιὰν οὐ ποιοῦσιν. ἀλλ' ἡ
1 Δ λιῶται κύκλῳ. τὸ δ' ἔτι θαυμαστότερον,
ὅτι οὐδὲ ἐάν τι τεθῇ ξύλον εἰς τὸ ὕδωρ
ἐν τῷ ἡλίῳ τέμνεται ὑπὸ τοῦ ὕδατος
ταῦτα. ἢ οὐ γίνεται σκιά, ἀλλ' ἡλίῳ διῄρη-
ται ἡ σκιά. εἰ οὕτω σκιὰ ἐστὶ τὸ μὴ ὁρώμενον. καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου κύ-
κλῳ ἂν ὁρῷτο ὁ ὄγκος. ἔοικε δὲ ὅτι ἀδύνατον, δείκνυται ἐν τοῖς
ὀπτικοῖς. οὐδὲ γὰρ τὸ ἐλάχιστον ὑπὸ τοῦ μεγίστου ἐνδέχεται ὅ-
β' λον περιοφθῆναι. Διὰ τί αἱ πομφόλυγες ἡμισφαίρια. ἢ
2 διὰ τὸ ὡς ἀπὸ κέντρου πρὸς τὸν ἀέρα φέρεσθαι ἄνω ὁμοίως πάν-
τη. ἀνάγκη δὲ ἔοικε ἡμισφαίριον εἶναι. τὸ δὲ κάτω ἡμισφαί-
ριον, ἀποτέμνεται ὑπὸ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ ὑδατώδους, ἐν ᾧ τὸ
γ' κέντρον ἐστί. Διὰ τί τοῖς ἀνίσοις τὸ βάρος ἔχουσι μεγέθεσιν,
ἐάν τις τὸ κουφότερον κινῇ, κύκλῳ περιφέρεται τὸ βαλλόμενον,
ὅπερ τοῖς μεμολυβδωμένοις ἀστραγάλοις συμβαίνει, ἄν τις βάλ-
λῃ τὸ κουφότερον πρὸς αὐτὸν στρέψας μέρος. ἢ ὅτι τὸ βαρύτε-
ρον ἀδύνατον ἰσοδρομεῖν τῷ κουφοτέρῳ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος
3 ῥιφθέν. ἐπεὶ δὲ ἀνάγκη μὴ πάμπαν κινεῖσθαι, ἐξ ἴσου δὲ ἀδύνα-
τον, ὁμοταχῶς μὲν φερόμενα, τὴν αὐτὴν οἰσθήσεται γραμμήν.
θᾶττον δὲ θατέρου φερομένου, κύκλον ἀνάγκη φέρεσθαι. ἐπεὶ
δὴ ἐν τούτῳ μόνῳ τῷ σχήματι ταῦτα ἀεὶ κατ' ἄλληλα ὄντα ση-
δ' μεῖα ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἀνίσους διέρχεται γραμμάς. Διὰ τί
τὰ πίπτοντα ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἀφαλλόμενα, ὁμοίως γωνίας
ποιεῖ πρὸς τὸ ἐπίπεδον ἐφ' ἑκάτερα τοῦ σημείου, ᾧ ἧπται τοῦ
ἐπιπέδου. ἢ ὅτι πάντα μὲν φύσει φέρεται πρὸς ὀρθήν. τὰ μὲν
4 οὖν εἰς ὁμαλὲς πεσόντα, τῇ καθέτῳ καὶ τῇ διαμέτρῳ προσκροῦ

σαντα τῇ ἐπιπέδῳ τοσαύτας ποιεῖ γωνίας ἀφαλλόμενα. δεῖ γὰρ
τὴν μὲν διάμετρον ἴσα διαιρεῖν. τὰ δὲ εἰς τὰ πλάγια πίπτον-
τα, οὐ τῇ καθέτῳ προσκρούοντα τῷ χωρίῳ, ἀλλὰ τῷ ἀνωτέ-
ρω τῆς καθέτου σημείῳ, συμβαίνει πάλιν ἀνωσθέντα ἀπὸ τοῦ
πληγέντος τόπου εἰς τοὐναντίον φέρεσθαι. τὰ μὲν στρογγύλα,
ὅτι ἐν αὐτῷ φερόμενα, εἰς τοὐναντίον τῆς ἀπώσεως ἐξελίττε-
ται. ἐάν τε ἠρεμῇ τὸ μέσον αὐτῶν, ἐάν τε καὶ τόπον διαλλάττῃ.
τὰ δὲ εὐθύγραμμα, διά τε τὴν κάθετον αὐτὴν εἰς τοὔμπροσ- 1
θεν προσενεχθῇ ἐκκρούεσθαι. καθάπερ τοῖς τε ξηρουμένοις
τὰ σκέλη συμβαίνει, καὶ ὧν τοὺς κολύθρους ὑφαρπάζουσι. πάν-
τες γὰρ οὗτοι εἰς τοὐναντίον καὶ ὄπισθεν ἐπιπίπτουσι. δεῖ γὰρ ἰσά-
ζειν αὐτὰ τὴν κάθετον, μετέωρόν τε εἶναι καὶ εἰς τοὔμπροσθεν
ἐκκρούεσθαι. τὰ γὰρ ἐναντία δηλονότι αὐτῆς, ὄπισθέν τε καὶ
κάτω συμβαίνει γίνεσθαι. κάτω δὲ φερόμενα, βαρύτερα ἂν
εἴη. ὃ οὖν τούτοις πτῶμα, τοῖς ἀφαλλομένοις φορὰ συμβαίνει
γίνεσθαι. πρὸς ὀρθὴν μὲν οὖν οὐδέτερα αὐτῶν ἀφάλλεται. δεῖ 2
γὰρ τὴν μὲν κάθετον τῷ βάρει διαιρεῖν τὰ φερόμενα. καθέτους
δὲ πλείους πρὸς ταὐτὸ ἐπίπεδον μὴ γίνεσθαι τεμνούσας αὐ-
τάς. ὃ συμβήσεται τούτοις καθέτου γινομένης κατὰ τὴν ἔφαλ-
σιν, ᾗ προσέκρουσε τῷ ἐπιπέδῳ τὸ φερόμενον, διχοτομεῖσθαι πά-
λιν ὑπ' αὐτῆς αὐτὸ συμβήσεται. ὥστε ἀναγκαῖον τέμνεσθαι
ὑπ' αὐτῆς τὴν πρώτην κάθετον ὑφ' ἧς ἐφέρετο. ἐπεὶ δ' εἰς
τοὐναντίον μὲν οἰσθήσεται, πρὸς ὀρθὴν δὲ οὐκ οἰσθήσεται, λοι-
πὸν ὀξεῖαν γίνεσθαι γωνίαν τὴν ἐκ θατέρου τοῦ προσπεσόντος 3
τῷ ἐπιπέδῳ σημείου. ὅρος γάρ ἐστιν ἡ ὀρθὴ τῶν ἐναντίων γωνιῶν.

Διὰ τί ὁ μὲν κύλινδρος ὠσθεὶς, εἰς εὐθύ τε φέρεται, καὶ γρά-
φει εὐθείας τοῖς ὁρίζουσιν αὐτὸν κύκλοις. ὁ δὲ κύκλος, κωνο-
περιφέρεται, τῆς κορυφῆς μενούσης, καὶ γράφει τὸν κύκλον,
τῷ ὁρίζοντι. κύκλῳ μὲν ἀμφότερα φέρεται. γράφει δ' ἐν τῷ
ἐπιπέδῳ ὁ μὲν κύλινδρος εὐθείας, ὁ δὲ κῶνος, κύκλους. δεῖ γὰρ
τοὺς μὲν ἐν τῷ κώνῳ ἀνίσους εἶναι κύκλους. φέρεσθαι δὲ ἀεὶ θᾶτ-
τον τὸν μείζονα τῶν περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον. φερομένων δὲ ἀνίσως 4

πάντων ἅμα τῶν ἐν τῷ κώνῳ κύκλων, συμβαίνει τὸν ἐξωτάτω
πλεῖστον ἐν ταὐτῷ χρόνῳ τόπον καὶ γραμμὴν φέρεσθαι. διὸ
καὶ κύκλῳ φέρονται. γράφονταί τε γὰρ πάντες τῇ αὐτῇ εὐθείᾳ.
καὶ τῆς εὐθείας κύκλῳ μὲν φερομένης, οὐ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ
σημεῖα ἴσην ἐν ταὐτῷ χρόνῳ γράφει γραμμήν. εἰς εὐθὺ δὲ φέ-
ρει τὴν ἴσην. τοῦ δὲ κυλίνδρου πάντων ὄντων τῶν κύκλων καὶ
περὶ ταὐτὸ κέντρον, συμβαίνει τὰ ἅμα τοῦ ἐπιπέδου ἐν αὐτοῖς
1 πάνθ᾽ ἁπτόμενα σημεῖα, φέρεσθαί τε ἰσοταχεῖς κυλιομένου
διὰ τὸ τοὺς κυλίνδρους ἴσους εἶναι καὶ ἥκειν ἐπὶ τὸ ἐπίπεδον, πά-
λιν ἅμα ἐκκυλισθέντα ἕκαστον τὸν αὐτοῦ κύκλον. ὥστε καὶ τὰς
ἐν τῷ ἐπιπέδῳ εὐθείας ἴσας γίνεσθαι. τῇ γὰρ αὐτῶν ἀφῇ αὐ-
τὰς ἔγραψαν. ὄντες ἴσοι τε καὶ ἰσοταχεῖς. ἐγίνοντο δὲ εὐθεῖαι,
αἱ ὑπὸ τῆς αὐτῆς γραφεῖσαι γραμμῆς, εἰς εὐθὺ φερομένης.
ὥστε διὰ ταύτας εἰς εὐθὺ ἂν φέροιτο ὁ κύλινδρος. διαφέ-
ρει γὰρ οὐθὲν ἢ ἡ πρώτη ἥψατο ὁ κύλινδρος τοῦ ἐπιπέδου γραμ-
2 μή, ταύτην ἕλκειν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ, ἢ ἐκκυλίειν αὐτό. ἀεὶ γὰρ ἴσην
καὶ ὁμοίαν γραμμὴν τῶν ἐν τῷ κυλίνδρῳ συμβήσεται ἅπτε-
σθαι τοῦ ἐπιπέδου ἑλκομένου τε καὶ κυλιομένου τοῦ κυλίνδρου.
ϛʹ Διὰ τί τῶν βιβλίων ἡ τομὴ οὖσα ἐπίπεδος καὶ εὐθεῖα, ἐὰν
μέν τις τέμνῃ παρὰ τὴν βάσιν, γίνεται εὐθεῖα ἀνελιττομένη. ἐὰν δὲ
ἐγκλίνας, σκολιά. ἢ ὅτι συμβαίνει τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ τομῇ κύκλων
ἐν ταὐτῷ ἐπιπέδῳ ὄντων, τὴν ἐγκεκλιμένην τομὴν, μὴ παρα-
κειμένην εἶναι, ἀλλ᾽ ἐν τῇ μὲν, πλεῖον. τῇ δὲ ἔλαττον αὐτῆς ἀ-
3 πέχειν. ὥστε ἐξελιττομένου, οἱ μὲν ἐν ταὐτῷ ἐπιπέδῳ ὄντες
κύκλοι καὶ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐν ταὐτῷ ἐπιπέδῳ, τὴν ἐξ
αὐτῶν ποιήσουσι γραμμὴν ἐξελιττόμενοι. ἔστι γὰρ ἡ γινομένη
γραμμὴ ἐκ τῶν κύκλων οἳ εἰσὶν ἐν ταὐτῷ ἐπιπέδῳ. ὥστε καὶ
εὐθεῖα οὖσα ἐν ἐπιπέδῳ, ἥ τε τῆς λοξῆς τομῆς ἐξελιττομένη
γραμμὴ οὐκ οὖσα παρὰ τὴν πρώτην. ἀλλὰ τῇ μὲν πλεῖον, τῇ
δὲ, ἔλαττον αὐτῆς διεστηκυῖα. διὰ τὸ τὴν τομὴν οὕτως ἔχειν πρὸς
4 αὐτήν, οὐκ ἐν ἐπιπέδῳ ἔσται. ὥστε οὐδ᾽ εὐθεῖα. τῆς γὰρ εὐθείας
ζʹ οὐκ ἔστι τὸ μὲν, ἐν ἄλλῳ ἐπιπέδῳ. τὸ δὲ ἐν ἄλλῳ. Διὰ τί δια-

ρούμενα τὰ μεγέθη ἐλάττω φαίνεται πάντα τοῦ ὅλου. ἢ ὅτι
διαιρούμενα μὲν ἀριθμὸν ἔχει πάντα. μεγέθει δὲ ἐλάττω ἐστὶ τοῦ
ἑνός. τὸ μὲν γὰρ μέγα, τῷ κατὰ συνέχειαν εἶναι καὶ ποσόν τι-
μέγα λέγεται. ὁ δὲ ἀριθμός τις πᾶς, παντὸς μεγέθους ἀριθμοῦ
μείζων. διόπερ εἰκὸς τὸ ὅλον διαιρεθέντων τῶν μορίων μείζω φαί-
νεσθαι. τῶν ἴσων γὰρ ὄντων ἴσων, τὸ μὲν ὅλον τὴν τοῦ μεγέθους
ἔχει μᾶλλον φύσιν συνεχὲς ὄν. τὰ δὲ μέρη, τὴν τοῦ ἀριθμοῦ.

η΄ Τῶν περὶ τὴν κλεψύδραν συμβαινόντων, τὸ μὲν ὅλον ἔοι- 1
κεν αἴτιον εἶναι καθάπερ Ἀναξαγόρας λέγει. ὁ γὰρ ἀήρ ἐστιν
αἴτιος, ἐναπολαμβανόμενος ἐν αὐτῇ τοῦ μὴ εἰσιέναι τὸ ὕδωρ
ἐπιληφθέντος τοῦ ἄλλου. οὐ μὴν ἁπλῶς γε αἴτιος. καὶ γάρ ἄν τις
αὐτὴν πλαγίαν ἐνεὶς τὸ ὕδωρ ἐπιλαβὼν τὸν αὐλόν, εἴσεισι τὸ
ὕδωρ. διόπερ οὐ λέγεται ὑπ' αὐτοῦ ἱκανῶς ᾗ αἴτιόν ἐστιν.
ἔστι δὲ αἴτιον μὲν καθάπερ εἴρηται ὁ ἀήρ. οὗτος δὲ ὠθούμενός
τε καὶ καθ' ἑαυτὸν φερόμενος καὶ μὴ βιαζόμενος, ἐπ' εὐθείας
πέφυκε φέρεσθαι. καθάπερ καὶ ἄλλα στοιχεῖα. πλαγίας μὲν 2
οὖν βαφείσης τῆς κλεψύδρας, διὰ τῶν ἐναντίων τῶν ἐν τῷ ὕ-
δατι τρυπημάτων. ἐπ' εὐθείας μένων ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἐξέρχε-
ται. ἀποχωροῦντος δὲ αὐτοῦ, τὸ ὕδωρ εἰσέρχεται. ὀρθῆς δὲ εἰς
τὸ ὕδωρ βαφείσης τῆς κλεψύδρας, οὐ δυνάμενος πρὸς ὀρ-
θὴν ἀποχωρεῖν, διὰ τὸ πεφράχθαι τὰ ἄνω, μένει περὶ τὰ πρῶ-
τα τρυπήματα. ἅπτεσθαι γὰρ εἰς αὐτὸν οὐ πέφυκε. σημεῖον δ'
ἐστὶ τοῦ εἴργειν δύνασθαι τὸ ὕδωρ, ἀκινητίζον τὸν ἀέρα, τὸ ἐπ' αὐ-
τῆς γινόμενον τῆς κλεψύδρας. ἐὰν γάρ τις αὐτῆς αὐτὴν τὴν 3
καρδίαν ἐμπλήσας ὕδατος ἐπιλαβὼν τὸν αὐλὸν καταστρέ-
ψει ἐπὶ τὸν αὐλόν, οὐ φέρεται τὸ ὕδωρ, διὰ τοῦ αὐλοῦ ἐπὶ τὸ στό-
μα. ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ στόματος, οὐκ εὐθὺς ἐκρεῖ κατὰ τὸν αὐ-
λόν ἀλλὰ μικροτέρῳ ὕστερον. ὡς οὐκ ὂν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ αὐ-
λοῦ, ἀλλ' ὕστερον διὰ τούτου φερόμενον, ἀνοιχθέντος. πλήρους τε
καὶ ὀρθῆς οὔσης τῆς κλεψύδρας. ἀνοιχθέντος τοῦ αὐλοῦ, εὐ-
θὺς ῥεῖ διὰ τοῦ ἰσθμοῦ. διὰ τὸ ἐκείνου μὲν ἅπτεσθαι. τῶν δὲ ἄκρων
τοῦ αὐλοῦ μὴ ἅπτεσθαι. οὐκ εἰσέρχεται μὲν οὖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν 4
κλεψύδραν,

κλεψύδραν, διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. ἐξέρχεται δὲ ἀνοι-
χθέντος τοῦ αὐλοῦ, διὰ τὸ τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα κινούμενον ἄνω καὶ
κάτω, πολλὴν κένωσιν ποιεῖν τοῦ ἐν τῇ κλεψύδρᾳ ὕδατος. ὠ-
θούμενον δὲ κάτω καὶ αὐτὸ ῥέπον εἰς αὐτό, εἰκότως ἐκρεῖ βια-
ζόμενον, τὸν ἐκτὸς τῆς κλεψύδρας ἀέρα κινούμενόν τε καὶ ὄν-
τα ἴσον τῇ δυνάμει, τῷ ἐπωθοῦντι αὐτὸν ἀέρι. τῇ δὲ ἀντερείσει
ἀσθενέστερον ἐκείνου. διὰ τὸ στενοῦ αὐτὸ τοῦ αὐλοῦ ῥέοντα, θᾶττον
1 καὶ σφοδρότερον ῥεῖν. καὶ προσπίπτειν τῷ ὕδατι. τοῦ δὲ πωμα-
σθέντος τοῦ αὐλοῦ μὴ συρρεῖν, τὸ ὕδωρ, αἴτιον, ὅτι τὸ ὕδωρ εἰσιὸν
εἰς τὴν κλεψύδραν, ἐξωθεῖ βίᾳ τὸν ἀέρα ἐξ αὐτῆς. σημεῖον δέ
ἐστι, τὸ γινόμενον ἐν ταύτῃ πνεῦμα καὶ ἐρυγμός. εἰσιόντος δὲ τοῦ
ὕδατος, βίᾳ ὠθοῦν συνεισπίπτει εἰς τὸν αὐλὸν αὐτοῦ. καθά-
περ τὰ ἐκπιεστὰ ξύλα ἢ χαλκὸς τῇ διαιρέσει πιεζόμενον μένει
αὐτοῦ παντὸς ἄλλου συνδέσμου ἐκκρουσθὲν ἐκ τοῦ ἐναντίου. κα-
θάπερ τοὺς κατεαγότας ὀπούρους ἐν τοῖς ξύλοις ἐκκρούουσι.
2 συμβαίνει δὲ τοῦτο ἀνοιχθέντος τοῦ αὐλοῦ γίνεσθαι, διὰ τὰ προ-
ειρημένα. εἰ οὖν διὰ ταῦτα εἰκός ἐστιν αὐτὸν μὴ ἐκρεῖν, ἢ ἐξιόντος
βιαίου ἀέρος καὶ πνευματουμένου, δῆλον δὲ ὁ ψόφος ἐπισπᾶ-
σθαι τῷ πνεύματι τὸ ὕδωρ ἄνω. ὥσπερ ἤδη πολλῶν συμβαί-
νει γίνεσθαι. ἐπισπώμενον δὲ καὶ συνεχὲς ὄν, ἀθρόῳ πᾶν τὸ ὕδωρ
μένει πιεζομένου ὑπὸ τοῦ ἀέρος. ἕως ἂν ἀπωσθῇ, πάλιν ὑπ'
αὐτοῦ. τῆς δὲ ἀρχῆς μενούσης, καὶ τὸ ἄλλο ἐξ αὐτῆς κρέμαται
ὕδωρ ἓν καὶ συνεχές. εὔλογον δὲ τοῦτο γίνεσθαι. τοῦ γὰρ αὐτοῦ
3 ἐστι κινῆσαι τὸ ἐκ τῆς οἰκείας χώρας τι. καὶ τοῦτο ἴσχειν ὡς ἐκεί-
νης. ἐν πλείονι δὲ χρόνῳ ἐὰν ᾖ ὁμοία τῇ δυνάμει, τότε, ἔχον καὶ
τὸ ἐχόμενον, ἢ τὸ ἴσον κρεῖττον. ὅπερ ἐνταῦθα συμβαίνει. πνεῦ-
θ' μα γὰρ ὕδατός ἐστι κρεῖττον τῇ δυνάμει. Διὰ τί τὰ μόρια
τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων ὅσα μὴ ὀργανικὰ πάντα περιφερῆ,
τῶν μὲν φυτῶν τὸ στέλεχος καὶ οἱ πτόρθοι. τῶν δὲ ζώων, κνῆμαι.
μηροί. βραχίονες, θώραξ. τρίγωνον δὲ οὐδὲ πολύγωνον, οὔτε
ὅλον, οὐδὲ μόριον ἐστι. πότερον ὥσπερ Ἀρχύτας ἔλεγε, διὰ τὸ
4 ἐν τῇ κινήσει τῇ φυσικῇ ἐνεῖναι τὴν τοῦ ἴσου ἀναλογίαν. κινεῖ-

σθαι γὰρ ἀνάλογον πάντα. ταύτην δὲ μόνην εἰς αὑτὴν ἀνα-
κάμπτειν. ὥστε κύκλους ποιεῖν καὶ στρογγύλα ὅταν ἐγγίνη-
ι' ται. Διὰ τί ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἀεὶ γίνεται περιφερῆ, ἢ ὅτι ἡ φύ-
σις ἐκ τῶν ἐνδεχομένων πάντα ποιεῖ, ὡς δυνατὸν ἄριστα καὶ
κάλλιστα. τὸ δὲ σχῆμα τοῦτο κάλλιστον, τὸ αὐτὸ αὑτῷ ὁμοιότα-
ια τον. Διὰ τί ἐὰν κύκλος ῥιφῇ τὸ μὲν πρῶτον εὐθεῖαν γρά-
φει, παυόμενος δὲ ἕλικα, ἕως ἂν πέσῃ. ἢ εὐθεῖαν μὲν τὸ πρῶ-
τον. ὅτι ὁμοίως ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὁ ἀὴρ ἀπερείδει. ἴσης οὖν οὔσης 1
τῆς ῥοπῆς ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἀνάγκη καὶ τὴν γραμμὴν τοιαύ-
την εἶναι, ἣ ἴσον διαιρεῖ τὸν τόπον ἔνθεν καὶ ἔνθεν. τοιαύτη δέ
ἐστιν εὐθεῖα. ὅταν βρίσῃ εὐθὺ θάτερον μέρος δι' ἀνωμαλίαν τοῦ
περιεσταμένου ἀέρος, οὐκέτι ἴσην γράφει. τότε ἐντὸς καὶ τὸ ἐκ-
ιβ' τὸς μέρος. ἀλλ' ἀνάγκη περιφερῆ. Διὰ τί τοῖς ἄνισον τὸ βά-
θος ἔχουσι μεγέθεσιν, ἐάν τις κουφότερον κινῇ τῶν μερῶν, κυ-
κλῳ περιφέρεται τὸ βαλλόμενον. διὸ τοῖς μεμολιβδωμένοις ἀ-
στραγάλοις συμβαίνει. ἐάν τις βάλλῃ τὸ κουφότερον πρὸς αὑ- 2
τὸν στρέψας μέρος. ἢ ὅτι τὸ βαρύτερον ἀδύνατον ἰσοδρομεῖν
τῷ κουφοτέρῳ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος ῥιφθέν. ἐπεὶ δὲ ἀνάγ-
κη μὲν κινεῖσθαι, ἐξ ἴσου δὲ καὶ ἐπ' εὐθείας ἀδύνατον, ἀνάγκη
εἰς τὸ ἐντὸς φερόμενον, κύκλῳ φέρεσθαι. διὸ εἰ ὅλως τι ἦν αὐ-
τοῦ ἀκίνητον διὰ βάρος ἐν μέσῳ. τὸ μὲν πρὸς τῷ ἀφιέντι εἰς τὸ
πρόσθεν ἂν ἐκινήθη αὐτοῦ μέρος, τὸ δὲ ὑπ' ἐκεῖνα, πρὸς τὸν
ἀφιέντα. ἐπεὶ δὲ κινεῖται μὲν τὸ πᾶν, ἔχει δὲ ἐν μέσῳ τὸ βάρος
ιγ' φερόμενον, ἀνάγκη καὶ ταυτὸ τοῦτο ποιεῖν. Διὰ τί τὰ φερό- 3
μενα ὅταν ἀντιπέσῃ, ἀφάλλεται εἰς τοὐναντίον ἢ πέφυκε φέ-
ρεσθαι, καὶ πρὸς ὁμοίας γωνίας. ἢ ὅτι οὐ μόνον ἐκείνην φέ-
ρεται τὴν φορὰν, ἣν φέρεται κατὰ τὸ οἰκεῖον μέρος. ἀλλὰ καὶ
τὴν ὑπὸ τοῦ ἀφιέντος γινομένην. ἡ μὲν οὖν οἰκεία παύεται,
ὅταν εἰς τὸν οἰκεῖον ἔλθῃ τόπον. ἅπαν γὰρ ἠρεμεῖ ἐλθὸν εἰς ὃν
φέρεται τόπον κατὰ φύσιν. καθ' ἣν δ' ἔχει ἀλλοτρίαν, ἀνάγ-
κη ἔτι κινεῖσθαι. οὐκ εἰς τὸ πρόσθεν δὲ. διὰ τὸ κωλύεσθαι, ἀλλ'
ἢ εἰς τὸ πλάγιον, ἢ εἰς τὸ ὀρθόν. ἅπαντα δὲ ἀποπηδᾷ πρὸς 4

ὁμοίας γωνίας. διὰ τὸ φέρεσθαι μὲν ἐνταῦθα, οὗ ἡ κίνησις φέρει, ἣν ἐποίησεν ὁ ἀφείς. ἐκεῖ δὲ πρὸς ὀξεῖαν, ἢ πρὸς ὀρθὴν φέρεσθαι συμβαίνει. ἐπεὶ οὖν τὸ ἀντικροῦσαν κωλύει τὴν εἰς εὐθὺ κίνησιν, ὁμοίως κωλύει τὸ φερόμενον καὶ τὴν φορὰν αὐτοῦ. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς κατόπτροις τὸ ἄκρον τῆς εὐθείας οὗ ξυνέπεσεν ἡ ὄψις φαίνεται, καὶ ἐν τοῖς φερομένοις οὕτω τὸ ἐναντίον γίνεται. τοσαύτην γὰρ γωνίαν
1 ἀπέωσται, ὅσην γίνεται κατὰ κορυφήν. δεῖ γὰρ νοῆσαι μετακινουμένην τὴν γωνίαν καὶ τὴν φοράν. τούτου δὲ γενομένου, φανερὸν ὅτι ὁμοίας πρὸς γωνίας ἀφάλλεσθαι.

ΤΜΗ͂ΜΑ ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ἜΜΨΥΧΑ.

α' Ιὰ τί οἱ ἀσύμμετροι παρ' ἀλλήλους θεω-
ρούμενοι μείζους φαίνονται ἢ καθ' αὑτοὺς
μόνους ἢ ὅτι τὸ σύμμετρόν ἐστιν ἕν. καὶ ἡ
Δ συμμετρία ἐστὶν ἓν. ὅτι μάλιστα, ἓν ποιεῖ. 1
τὸ δὲ ἓν ἀδιαίρετον βούλεται εἶναι. τὸ δ'
ἀδιαίρετον, ἔλαττόν ἐστιν. ἡ δὲ συμμετρία
κατὰ τὴν διαφορὰν πολλὰ ποιεῖ. καθ'
αὑτὰ μὲν οὖν θεωρούμενα μᾶλλον λανθάνει πόσα ἄττα τὰ
μεγέθη ἐστί. παρ' ἄλληλα δέ. τὸ μὲν οὖν ἀδιαίρετον, ἓν φαίνεται.
καὶ ἡ θεωρία μία ἐστὶν αὐτοῦ διὰ τὴν συμμετρίαν. τὸ δὲ ἀσύμ-
μετρον ὡς πολλὰ ὄν, θεωρίαν ποιεῖ. πλείω καὶ μείζω φαίνε-
ται, τὸ ἓν ὂν πολλὰ φαίνεσθαι. ἔχει γάρ τινα τοῦ μεγέθους 2
κατὰ τὴν συνέχειαν φύσιν, καὶ τὴν τοῦ ἀριθμοῦ κατὰ τὸ ἀνώ-
μαλον τῶν μερῶν. διόπερ εἰκότως τὴν ἐξ ἀμφοῖν αὔξησιν ἔ-
β' χον μεῖζον φαίνεται παρὰ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἕν. Διὰ τί ἐπὶ μῆκος
» μᾶλλον τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ φύεται. ἢ ὅτι τὸ μῆκος μὲν τρὶς
» αὔξεται. τὸ δὲ πλάτος δίς. τὸ δὲ βάθος, ἅπαξ. ἔστι γὰρ μῆκος τὸ
γ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς πρῶτον. ὥστε μόνον τε αὔξεται. καὶ ἅμα τῷ πλά-
τει πάλιν γινόμενον. καὶ τρίτον ἅμα τῷ βάθει. τὸ δὲ πλάτος
δίς. καθ' ἑαυτό τε καὶ ἅμα τῷ μεγέθει. Πῶς τὸ πρότερον 3
καὶ ὕστερον δεῖ λαβεῖν. πότερον ὥσπερ ἡμῶν οἱ ἐπὶ Τροίας καὶ
» ἐκείνων οἱ πρὸ αὐτῶν. καὶ ἀεὶ οἱ ἐπάνω πρότεροί εἰσιν. ἢ εἴπερ
» ἀρχή τις ἐστὶ καὶ μέσον καὶ τέλος τοῦ παντός, καὶ ὅταν γηράσκων-
τις ἐπὶ τὸ πέρας ἔλθῃ, καὶ πάλιν ἐπαναστρέψῃ ἐπὶ τὴν ἀρ-
χήν. τὰ δὲ ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς πρότερα, τί κωλύει ἡμᾶς
ἐν τῷ πρὸς τὴν ἀρχὴν εἶναι μᾶλλον. εἰ δὲ πρὸς τοῦτο κἂν
πρότεροι εἴημεν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἑκάστου τῶν ἄστρων
φορᾷ κύκλος τίς ἐστι, τί κωλύει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἀπο- 4

λέγειν τῶν φθαρτῶν μίαν τὴν εἶναι. ὥστε ταῦτα πάλιν γίνεσθαι
» καὶ φθείρεσθαι. καθάπερ καὶ φασὶ κύκλον εἶναι τὰ ἀνθρώπι-
» να. τὸ μὲν δὴ τῷ ἀριθμῷ τοὺς αὐτοὺς ἀξιοῦν εἶναι ἀεὶ τοὺς γινο-
» μένους, εὔηθες. τὸ δὲ τῷ εἴδει, μᾶλλον ἄν τις ἀποδέξαιτο. ὥστε
» κἂν αὐτοὶ πρότεροι εἴημεν, καὶ θείη ἄν τις τὴν τοῦ εἱρμοῦ τάξιν
» τοιαύτην εἶναι, ὥστε πάλιν ἐπανακάμπτειν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ
» συνεχὲς ποιεῖν, καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχειν. τοὺς γὰρ ἀνθρώπους φη-
1 σὶν Ἀλκμαίων διὰ τοῦτο ἀπόλλυσθαι, ὅτι οὐ δύνανται τὴν ἀρ-
» χὴν τῷ τέλει προσάψαι, κομψῶς εἰρηκὼς, εἴ τις ὡς τύ-
» πῳ φράζοντος αὐτοῦ δέχοιτο, καὶ μὴ διακριβοῦν
» ἐθέλοι τὸ λεχθέν. εἰ δὴ κύκλος ἐστὶ, τοῦ δὲ
» κύκλου μήτε ἀρχὴ μήτε πέρας,
οὐδ' ἂν πρότεροι εἶεν, τῷ ἐγ-
γυτέρω τῆς ἀρχῆς εἶναι,
οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνων,
2 οὔτ' ἐκεῖνοι
ἡμῶν.

ΤΜΗ͂ΜΑ ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΦΙΛΟΛΟΓΊΑΝ.

α' ΔΙᾺ τί τῶν μὲν, ἐὰν ἄρξωνται ἀναγινώ-
σκειν ὕπνος λαμβάνει καὶ μὴ βουλομέ-
νους. τοὺς δὲ βουλομένους ἐγρηγο-
Δ ρέναι, ὅταν λάβωσι βιβλίον. ἢ ὅσοις μὲν 1
εἰσὶ πνευματικαὶ κινήσεις διὰ ψυχρό-
τητα φύσεως, ἢ μελαγχολικῶν χυ-
μῶν, δι' οὓς περίττωμα γίνεται πνευμα-
τικὸν ἄπεπτον διὰ ψυχρότητα, τούτοις ὅταν μὲν κινῆται ἡ διά-
νοια καὶ μὴ νοήσῃ ἐπιστήσασά τι, ἐκκρούεται τῇ ἑτέρᾳ κινήσει
οὔσῃ κατὰ ψυκτικῇ. διὸ μᾶλλον καθεύδουσιν. ὅταν δ' ἐρείσωσι
πρός τι ἐν τῇ διανοίᾳ. ὥσπερ ἡ ἀνάγνωσις ποιεῖ, κινοῦνται ὑπὸ
τῆς θερμαντικῆς κινήσεως οὐκ ἐκκρουομένης ὑπ' οὐδενός. 2
ὥστε οὐ δύνανται καθεύδειν. τῶν δὲ κατὰ φύσιν ἐχόντων, ὅ-
ταν στῇ πρός τι ἡ διάνοια καὶ μὴ μεταβάλλῃ πολλαχῇ ἰσχυ-
ροτάτῃ οὔσῃ, ἵσταται, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἐστὶ περὶ τὸν τόπον τοῦ-
τον ὧν ἠρέμησις ὁ ὕπνος ἐστίν. ὅταν δὲ στῇ, καὶ ὅτι κοπιάσῃ ὁ νοῦς,
βαρύνει τὴν κεφαλὴν τὴν ἐν αὐτῇ. καὶ ποιεῖ τὸν ὕπνον. κινου-
μένης δὲ τῆς ψυχῆς κατὰ φύσιν, οὐ καθεύδει. ζῇ γὰρ τότε μά-
λιστα. τὸ δ' ἐγρηγορέναι, τοῦ ζῆν αἴτιόν ἐστιν, ἢ τὸ καθεύδειν.

β' Διὰ τί οἱ ἐριστικοὶ λόγοι γυμναστικοί εἰσιν. ἢ ὅτι ἔχουσι τὸ νι- 3
κᾶν ἢ ἡττᾶσθαι πυκνόν. φιλονείκους οὖν εὐθὺς ποιοῦσι. καὶ
γὰρ νικῶντες διὰ τὸ χαίρειν προάγονται μᾶλλον ἐρίζειν. καὶ
ἡττώμενοι, ὡς ἀναμαχούμενοι. καὶ οἱ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι
τοῦτο. διὸ καὶ μαχόμενοι καὶ ἥττους ὄντες πολλάκις οὐ βού-
λονται διαλύεσθαι. Διὰ τί τοῖς παραδείγμασι χαίρουσιν οἱ
γ' ἄνθρωποι ἐν ταῖς ῥητορείαις καὶ τοῖς λόγοις μᾶλλον τῶν ἐν-
» θυμημάτων. ἢ ὅτι τῷ τε μανθάνειν χαίρουσι, καὶ τῷ ταχύ. ῥᾷον
» δὲ διὰ τῶν παραδειγμάτων καὶ τῶν λόγων μανθάνουσιν. ἃ γὰρ 4
»

» ἴσασιν, ἔστι ταῦτα καὶ ὡς ἐπὶ μέρους. τὰ δὲ ἐνθυμήματα, ἀπό-
» δειξίς ἐστιν ἐκ τῶν καθόλου. ἃ ἧττον ἴσμεν ἢ τὰ μέρη. ἔτι αἷς ἂν
μαρτυρῶσι πλείους, μᾶλλον πιστεύομεν. τὰ δὲ παραδείγμα-
» τα καὶ οἱ λόγοι, μαρτυρίαις ἐοίκασιν. αἱ δὲ διὰ τῶν μαρτύ-
» ρων, ῥᾴδιοι πίστεις. ἔτι τὸ ὅμοιον μανθάνουσιν ἡδέως. τὸ δὲ παρά-
δ' δειγμα καὶ οἱ μῦθοι, τὸ ὅμοιον δεικνύουσι. Διὰ τί ῥήτορα μὲν
καὶ χρηματιστὴν καὶ στρατηγὸν λέγομεν δεινόν. αὐλητὴν δὲ καὶ
1 ὑποκριτὴν οὐ λέγομεν. ἢ ὅτι τῶν μὲν, ἡ δύναμις ἄνευ πλεο-
νεξίας. ἡδονῆς γὰρ στοχαστική ἐστι. τῶν δὲ πρὸς τὸ πλεονεκτεῖν.
ῥήτωρ γὰρ καὶ στρατηγὸς καὶ χρηματιστὴς, ἀγαθός ἐστιν, ὁ δυνά-
μενος πλέον ἔχειν. ἡ δὲ δεινότης μάλιστα ἐν τῷ πλεονεκτεῖν
ε' ἐστιν. Διὰ τί τοῦ φιλοσόφου, τὸν ῥήτορα οἴονται διαφέρειν. ἢ ὅτι,
ὁ μὲν, τί ἐστιν ἀδικία, ὁ δὲ ὡς ἄδικος ὁ δεῖνα. καὶ ὁ μὲν, ὅτι τύραν-
ς' νος, ὁ δὲ τί ἐστι τυραννίς. Διὰ τί ἅπερ ἄν τινες προέλωνται, ἐν
διατρίβουσι τούτοις ἐνίοτε φαύλοις οὖσι μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς
2 σπουδαιοτέροις. οἷον θαυματοποιὸς. ἢ μῖμος. ἢ συρικτὴς μᾶλ-
λον. ἢ ἀστρονόμος, ἢ ῥήτωρ εἶναι ἂν βούλοιτο ὁ ταῦτα ἑλόμενος. ἢ
ὅτι βούλονται μὲν ἔνιοι τὰ σπουδαιότατα μεταχειρίζεσθαι. διὰ
» δὲ τὸ μὴ πιστεύειν ἑαυτοῖς ὡς δυνησομένοις, διὰ τοῦτο οὐ πράτ-
» τουσιν. ἢ ὅτι ἐν οἷς οἴεται ἕκαστος κρατιστεύειν, ταῦτα προαιρεῖται.
» ὃ δὲ αἱρεῖται. καὶ ἐπὶ τοῦτ' ἐπείγεται, νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας
» αὐτῷ μέρος. ἵνα αὐτὸς αὑτοῦ τυγχάνῃ κράτιστος ὤν. ὅτι δὲ ἄν τι-
» νες ἐξ ἀρχῆς ἕλωνται, καὶ οἷς ἂν συνεθισθῶσιν, οὐδὲ κρίνειν
3 δύνανται τὰ βελτίω. διέφθαρται γὰρ ἡ διάνοια διὰ φαύλας
ζ' προαιρέσεις. Διὰ τί τοὺς μὲν, ἂν ἄρξωνται ἀναγινώσκειν
ὕπνος λαμβάνει καὶ μὴ βουλομένους. τοὺς δὲ οὐ βουλομέ-
νους ποιεῖ δύνασθαι ὅταν λάβωσι βιβλίον. ἢ ὅσοις μέν εἰσι
πνευματικαὶ κινήσεις διὰ ψυχρότητα φύσεως, ἢ μελαγχο-
λικῶν χυμῶν, δι' οὓς περίττωμα γίνεται πνευματικὸν ἄπε-
πτον διὰ ψυχρότητα, τούτοις ὅταν μὲν κινῆται ἡ διάνοια,
4 καὶ μὴ νοῇ ἐφιστήσασά τι, ἐκκρούεται ἡ ἑτέρα κίνησις. διὸ
μᾶλλον μεταβάλλοντας πολὺ τὴν διάνοιαν, καθεύδουσιν.

ἤττηται γὰρ ἡ πνευματική. ὅταν δὲ ἐρείσωσι πρός τι τὴν διάνοι-
αν, ὅπερ ἡ ἀνάγνωσις ποιεῖ, κινοῦνται ὑπὸ τῆς πνευματικῆς
κινήσεως, οὐκ ἐκκρουομένης ὑπ' οὐδενός. ὥστε οὐ δύνανται
καθεύδειν. τῶν δὲ κατὰ φύσιν ἐχόντων, ὅταν στῇ, πρὸς ἕν ἡ διά-
νοια καὶ μὴ μεταβάλλῃ πολλαχῇ, ἵσταται καὶ τὰ ἄλλα ὅσα περὶ
τὸν τόπον, ὧν ἠρέμησις ὁ ὕπνος ἐστίν. ἑνὸς γὰρ κυρίου στάντος ὥσ-
περ ἐν τροπῇ, στάντα τὰ ἄλλα μόρια, πέφυκεν ἵστασθαι. φύσει
γὰρ ἄνω τὸ κοῦφον φέρεται. τὸ δὲ βαρύ, κάτω. ὅταν οὖν ἡ ψυ- 1
χὴ κινῆται κατὰ φύσιν, οὐ καθεύδει. οὕτω γὰρ ἔχει. ὅταν δὲ στῇ,
καὶ οἷον κοπιάσῃ, ὁ μὲν νοῦς μεταβάλλει. καὶ ἄνω τὰ σωματώ-
δη πρὸς τὴν κεφαλὴν ἰόντα, ποιεῖ τὸν ὕπνον. δόξειε δ' ἂν ἡ
ἀνάγνωσις, κωλύειν καθεύδειν. ἔστι δὲ οὐ διὰ τὸ νοεῖν. ὥρισται
γὰρ ἡ ψυχὴ τότε μᾶλλον. ἀλλὰ διὰ τὸ μεταβάλλειν ἡ ἀγρυ-
πνία. ἐπεὶ καὶ νοήσεις αἱ τοιαῦται, ἄγρυπνοί εἰσιν. ἐν αἷς ζητεῖ
ἡ ψυχὴ καὶ ἀπορεῖ, ἀλλ' οὐκ ἐν αἷς ἀεὶ θεωρεῖ. ἐκεῖναι μὲν γὰρ
η' ἀοριστεῖν ποιοῦσιν, αὗται δὲ οὔ. Διὰ τί ἐν τοῖς ἐριστικοῖς οὐκ 2
ἔνεστιν ἀδολεσχία, ἢ ὅτι συλλογισμός ἐστι φαινόμενος. ἐν ὀλί-
γοις δὲ ὁ συλλογισμὸς καὶ ἐὰν μηκύνῃ χρόνου γινομένου, ὁ πα-
θ' ραλογισμὸς δῆλος. καὶ ἔστιν ὃ ἔδωκεν ἀναλαβεῖν. Διὰ τί
ποτε τῶν ἱστοριῶν ἥδιον ἀκούομεν τῶν περὶ ἓν συνεστηκυιῶν, ἢ
τῶν περὶ πολλὰ πραγματευομένων. ἢ διότι τοῖς γνωριμω-
» τέροις μᾶλλον προσέχομεν, καὶ ἥδιον αὐτῶν ἀκούομεν. γνωρι-
» μώτερον δέ ἐστι τὸ ὡρισμένον τοῦ ἀορίστου. τὸ μὲν οὖν ἕν, ὥρι-
ι' σται. τὰ δὲ πολλά, τοῦ ἀπείρου μετέχει. Διὰ τί ἡδόμεθα 3
ἀκούοντες, τὰ μήτε λίαν παλαιά, μήτε κομιδῇ
νέα. ἢ διότι τοῖς μὲν πόρρω ἀφ' ἡμῶν ἀπι-
στοῦμεν. ἐφ' οἷς δὲ ἀπιστοῦμεν, οὐχ
ἡδόμεθα. τὰ δὲ ὥσπερ ἔτι αἰ-
σθανόμεθα. καὶ περὶ τού-
των ἀκούοντες
οὐχ ἡδό-
μεθα. 4

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ἉΡΜΟΝΊΑΝ.

α' ιὰ τί οἱ πονοῦντες καὶ οἱ ἀπολαύοντες
β' αὐλοῦνται. ἢ ἵνα οἱ μὲν ἧττον λυπῶν-
ται. οἱ δὲ μᾶλλον χαίρωσι. Διὰ τί
1 πορρώτερον ὁ αὐτὸς τῇ αὐτῇ φωνῇ γε-
γωνεῖ, μετ' ἄλλων ᾀδῶν καὶ βοῶν, ἢ
μόνος. ἢ ὅτι τὸ ἀθρόως τι ποιεῖν. ἢ θλί-
βειν ἢ ὠθεῖν, οὐ τοσαῦτα πλησίον ἐστὶν,
ὅσος ὁ ἀριθμός. ἀλλ' ὥσπερ ἡ γραμμὴ ἡ δίπους οὐ διπλά-
σιον, ἀλλὰ τὸ τετραπλάσιον γράφει, οὕτω συντιθέμενα πλέον
ἰσχύει κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ἢ ὅταν ᾖ διῃρημένα. ἀθρόων οὖν ὄν-
των, μία γίνεται ἡ τῆς φωνῆς ἰσχύς. καὶ ἅμα ὠθεῖ τὸν ἀέρα.
2 ὥστε πολλαπλάσιον προϊέναι. καὶ γὰρ ἡ ἐκ πάντων φωνὴ,
γ' μιᾶς ἑκάστης πολλαπλάσιος. Διὰ τί τὴν παρυπάτην ᾄ-
δοντες μάλιστα ἀπορρήγνυνται οὐχ ἧττον ἢ τὴν νήτην καὶ τὰ
ἄνω. μετὰ δὲ διαστάσεως πλείονος, ἢ ὅτι χαλεπώτατα ταύ-
την ᾄδουσι. καὶ αὕτη ἡ ἀρχή. τὸ δὲ χαλεπὸν διὰ τὴν ἐπίτα-
σιν τῆς φωνῆς. ἐν τούτοις δὲ πόνος. πονοῦντα δὲ μᾶλλον δια-
δ' φθείρεται. Διὰ τί δὲ ταύτην χαλεπῶς, τὴν δὲ ὑπάτην ῥᾳ-
δίως. καί τοι δίεσις ἑκατέρας. ἢ ὅτι μετ' ἀνέσεως ἡ ὑπάτη.
3 καὶ ἅμα μετὰ τὴν σύστασιν ἐλαφρὸν τὸ ἄνω βάλλειν. διὰ ταυ
τὸ δὲ ἔοικε κατὰ πρὸς μίαν λεγόμενα πρὸς ταύτην ἢ πρα-
νήτην. δεῖ γὰρ μετὰ συννοίας καὶ κατατάσεως οἰκειοτάτη τῷ
ἤθει πρὸς τὴν βούλησιν. τοῦ δὲ δὴ μετὰ συμφωνίας, τίς ἡ αἰ-
ε' τία. Διὰ τί ἥδιον ἀκούουσιν ᾀδόντων, ὅσα προεπιστάμενοι
τυγχάνωσι τῶν μελῶν, ἢ ὧν μὴ ἐπίστανται. πότερον ὅτι μᾶλ
» λον δῆλος ὁ τυγχάνων, ὥσπερ σκοποῦ, ὅταν γνωρίζωσι τὸ
» ᾀδόμενον, τοῦτο δὲ ἡδὺ θεωρεῖν, ἢ ὅτι ἡδὺ τὸ μανθάνειν. τοῦ-
4 του δὲ αἴτιον τὸ μὲν, λαμβάνειν τὴν ἐπιστήμην. τὸ δὲ, χρῆ-

σθαι καὶ ἀναγνωρίζειν ἐστίν. ἔτι καὶ τὸ σύνηθες, ἡδὺ μᾶλλον τοῦ
ϛʹ ἀσυνήθους. Διὰ τί ἡ παρακαταλογὴ ἐν ταῖς ᾠδαῖς, τραγι-
κόν, ἢ διὰ τὴν ἀνωμαλίαν. παθητικὸν γὰρ τὸ ἀνωμαλές, καὶ ἐν
μεγέθει τύχης ἢ λύπης. τὸ δὲ ὁμαλές, ἔλαττον γοῶδες.
ζʹ Διὰ τί οἱ ἀρχαῖοι ἑπταχόρδους ἁρμονίας ποιοῦντες, τὴν ὑ-
πάτην, ἀλλ' οὐ τὴν νήτην κατέλιπον. πότερον ἐστὶ ψεῦ-
δος. ἀμφοτέρας γὰρ κατέλιπον. τὴν δὲ τρίτην ἐξῄρουν ἢ οὔ.
ἀλλ' ὅτι ἡ βαρυτέρα ἰσχύει τὸν τῆς ὀξυτέρας φθόγγον. ὥστε 1
μᾶλλον ἡ ὑπάτη ἀπεδίδου τὸ ἀντίφωνον, ἢ ἡ νήτη. ἐπεὶ τὸ ὀξὺ
ηʹ δυνάμεως μᾶλλον. τὸ δὲ βαρύ, ῥᾷον φθέγξασθαι. Διὰ τί
ἡ βαρεῖα τὸν τῆς ὀξείας ἰσχύει φθόγγον. ἢ ὅτι μεῖζον τὸ βαρύ.
θʹ τῇ γὰρ ἀμβλείᾳ ἔοικε. τὸ δέ, τῇ ὀξείᾳ γωνίᾳ. Διὰ τί ἥδιον τῆς
μονῳδίας ἀκούομεν, ἐάν τις πρὸς αὐλὸν ἢ λύραν ᾄδῃ. καίτοι
πρὸς χορδὰς καὶ τὸ αὐτὸ μέλος ᾄδουσιν ἀμφοτέρως. εἰ γὰρ
ἔτι μᾶλλον τὸ αὐτό, πλέον ἔδει πρὸς πολλοὺς αὐλητάς. καὶ
ἔτι ἥδιον εἶναι. ἢ ὅτι τυγχάνων δῆλος τοῦ σκοποῦ μᾶλλον, ὅ- 2
ταν πρὸς αὐλὸν ἢ λύραν. τὸ δὲ πρὸς πολλοὺς αὐλητὰς ἢ
ιʹ λύρας πολλάς, οὐχ ἥδιον. ὅτι ἀφανίζει τὴν ᾠδήν. Διὰ τί εἰ ἥ-
διον ἡ ἀνθρώπου φωνὴ ἡ ἄνευ λόγου ᾀδόντων οὐχ ἡδίων ἐστίν, οἷον
τερετιζόντων, ἀλλ' αὐλὸς ἢ λύρα. ἢ οὐδ' ἐκεῖ, ἐὰν μὴ μιμῆται
ὁμοίως ἡδύ. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ. ἡ μὲν γὰρ φω
νὴ ἡδίων ἡ τοῦ ἀνθρώπου. κρουστικὰ δὲ μᾶλλον τὰ ὄργανα τοῦ
ιαʹ στόματος. διὸ ἥδιον ἀκούειν ἢ τερετίζειν. Διὰ τί ἡ ἀπηχοῦσα
ιβʹ ὀξυτέρα. ἢ ὅτι ἔλαττον ἀσθενεστέρα γινομένη. Διὰ τί τῶν χορ 3
δῶν ἡ βαρυτέρα ἀεὶ τὸ μέλος λαμβάνει. ἂν γὰρ δέηται ᾆσαι
τὴν παραμέσην, σὺν ψιλῇ τῇ μέσῃ, γίνεται τὸ μέσον οὐθὲν
ἧττον. ἐὰν δὲ τὴν μέσην, δέον ἄμφω, ψιλὰ οὐ γίνεται. ἢ ὅτι τὸ
βαρὺ μέγα ἐστίν. ὥστε κρατερόν. καὶ ἔνεστιν ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ
μικρόν. καὶ τῇ διαλήψει δύο νῆται ἐν τῇ ὑπάτῃ γίνονται.
ιγʹ Διὰ τί ἐν τῇ διὰ πασῶν, τοῦ μὲν ὀξέος ἀντίφωνον γίνεται τὸ
βαρύ. τούτου δὲ τὸ ὀξύ, οὔ. ὅτι μάλιστα μὲν ἐν ἀμφοῖν ἐστι τὸ ἀμ
ιδʹ φοῖν μέλος. εἰ δὲ μή, οὐ τῷ βαρεῖ. μεῖζον γάρ. Διὰ τί λαν- 4

φαίνεται τὸ διὰ πασῶν, καὶ δοκεῖ ὁμόφωνον εἶναι. ἐν τῷ φοινι-
κίῳ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. τὰ γὰρ ἐν τοῖς ὀξέσιν ὄντα, οὐχ ὁμό-
φωνα. ἀλλ' ἀνάλογον ἀλλήλοις διὰ πασῶν. ἢ ὅτι ὥσπερ ὁ αὐ-
τὸς εἶναι δοκεῖ φθόγγος, διὰ τὸ ἀνάλογον ἰσότης ἐπὶ φθόγ-
γων. τὸ δὲ ἴσον τοῦ ἑνός. ταὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς σύριγξιν ἐξα-
ιε΄ πατῶνται. Διὰ τί οἱ μὲν νόμοι οὐκ ἐν ἀντιστρόφοις ἐποιοῦν-
το. αἱ δὲ ἄλλαι ᾠδαὶ αἱ χορικαί. ἢ ὅτι οἱ μὲν νόμοι, ἀγωνιστῶν
1 ἦσαν, ὧν ἤδη μιμεῖσθαι δυναμένων καὶ διατείνεσθαι, ἡ ᾠδὴ ἐγί-
νετο μακρὰ καὶ πολυειδής. καθάπερ οὖν καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ
μέλη τῇ μιμήσει ἠκολούθει ἀεὶ ἕτερα γινόμενα. μᾶλλον γὰρ
τῷ μέλει ἀνάγκη μιμεῖσθαι, ἢ τοῖς ῥήμασι. διὸ καὶ οἱ διθύραμβοι
ἐπειδὴ μιμητικοὶ ἐγένοντο, οὐκ ἔτι ἔχουσιν ἀντιστρόφους. πρό-
τερον δὲ εἶχον. αἴτιον δὲ, ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ ἐλεύθεροι ἐχόρευον
αὐτοί. πολλοὺς οὖν ἀγωνιστικῶς ἄδειν, χαλεπὸν ἦν. ὥστε ἐν ἀρ-
μονία μέλη ἐνῆδον. μεταβάλλειν γὰρ πολλὰς μεταβολὰς τῷ
2 ἑνὶ ῥᾷον ἢ τοῖς πολλοῖς. καὶ τῷ ἀγωνιστῇ ἢ τοῖς τὸ ἦθος φυλάττουσι.
διὸ ἁπλούστερα ἐποιοῦντο αὐτοῖς τὰ μέλη. ἡ δὲ ἀντίστροφος,
ἁπλοῦν. ἀριθμὸς γάρ ἐστι καὶ ἑνὶ μετρεῖται. τὸ δ' αὐτὸ αἴτιον καὶ
διότι τὰ μὲν ἀπὸ τῆς σκηνῆς οὐκ ἀντίστροφα. τὰ δὲ τοῦ χοροῦ ἀντί-
στροφα. ὁ μὲν γὰρ ὑποκριτὴς, ἀγωνιστής. ὁ δὲ χορὸς, ἧττον μιμεῖ-
ιϛ΄ ται. Διὰ τί ἥδιον τὸ ἀντίφωνον τοῦ συμφώνου. ἢ ὅτι μᾶλλον διά-
δηλον γίνεται τὸ συμφωνεῖν, ἢ ὅταν πρὸς τὴν συμφωνίαν ᾄδῃ.
3 ἀνάγκη γὰρ τὴν ἑτέραν ὁμοφωνεῖν ὥστε δύο πρὸς μίαν φωνὴν
ιζ΄ γινόμεναι, ἀφανίζουσι τὴν ἑτέραν. Διὰ τί πέντε οὐκ ᾄδουσιν
ἀντίφωνα, ἢ ὅτι οὐχ ἡ αὐτὴ ἡ σύμφωνος τῇ συμφωνίᾳ ὥσπερ
ἐν τῷ διὰ πασῶν. ἐκείνη γὰρ ἐν τῷ βαρεῖ ἀνάλογον. ὡς ἡ ὀξεῖα ἐν
τῷ ὀξεῖ. ὥσπερ οὖν ἡ αὐτή ἐστιν ἐν τῷ ἅμα καὶ ἄλλη. αἱ δὲ ἐν τῷ
διὰ πέντε καὶ διὰ τεσσάρων οὐκ ἔχουσιν οὕτως. ὥστε οὐκ ἐμφαίνε-
ιη΄ ται ὁ τοῦ ἀντιθέτου φθόγγος. οὐ γάρ ἐστιν ὁ αὐτός. Διὰ τί ἡ διὰ
πασῶν συμφωνία ᾄδεται μόνη. μαγαδίζουσι γὰρ ταύτην ἄλλην δὲ
οὐδεμίαν. ἢ ὅτι μόνη ἐξ ἀντιφώνων ἐστὶ χορδῶν. ἐν δὲ τοῖς ἀντι-
4 φώνοις καὶ τὴν ἑτέραν ἐὰν ᾄδῃ τὸ αὐτὸ ποιεῖ. ἡ γὰρ μία τρόπον

ῦνα, τὰς ἀμφοτέρων ἔχει φωνάς. ὥστε καὶ μιᾶς ᾀδομένης, ἐν
ταύτῃ τῇ συμφωνίᾳ, ᾄδεται ἡ συμφωνία καὶ ἄμφω ᾄδοντες. ἢ τῆς
μὲν ᾀδομένης, τῆς δ' αὐλουμένης, ὥσπερ καὶ μίαν ἄμφω ᾄδουσι.
διὸ μόνη μελῳδεῖται. ὅτι μιᾶς ἔχει χορδῆς τὰ ἀντίφωνα φω
θ' νήν. Διὰ τί δὲ ταῖς ἀντιφώνοις τοῦτο μόναις ὑπάρχει. ἢ ὅ-
τι μόναι ἴσον ἀπέχουσι τῆς μέσης. ἡ οὖν μεσότης. ὁμοιότη-
τά τινα ποιεῖ τῶν φθόγγων. καὶ ἔοικεν ἡ ἀκοὴ λέγειν ὅτι ἡ αὐ-
κ' τὴ καὶ ὅτι ἀμφότεραι ἔσχαται. Διὰ τί ἐὰν μέν τις τὴν μέ- 1
σην κινήσῃ ἡμῶν, ἁρμόσας τὰς ἄλλας χορδάς, κέχρηται τῷ
ὀργάνῳ, οὐ μόνον ὅταν κατὰ τὸν τῆς μέσης γένηται φθόγγον,
λυπεῖ καὶ φαίνεται ἀνάρμοστον. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην
μελῳδίαν. ἐὰν δὲ τὴν λιχανὸν, ἤ τινα ἄλλον φθόγγον, τότε
φαίνεται διαφέρειν μόνον, ὅταν κἀκείνῃ τις χρῆται. ἢ εὐλόγως
τοῦτο συμβαίνει. πάντα γὰρ τὰ χρηστὰ μέλη, πολλάκις τῇ
μέσῃ χρῆται. καὶ πάντες οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ, πυκνὰ πρὸς τὴν
μέσην ἀπαντῶσι. κἂν ἀπέλθωσι, ταχὺ ἐπανέρχονται. πρὸς 2
δὲ ἄλλην οὕτως οὐδεμίαν. καθάπερ ἐκ τῶν λόγων ἐνίων ἐ-
ξαιρεθέντων συνδέσμων οὐκ ἔστιν ὁ λόγος ἑλληνικός. οἷον τό,
τε. καὶ, τοι. καὶ ἔνιοι δὲ οὐθὲν λυποῦσι. διὰ τὸ τοῖς μὲν ἀναγ
καῖον εἶναι χρῆσθαι πολλάκις οὐκ ἔσται λόγος. τοῖς δὲ, μὴ,
οὕτω καὶ τῶν φθόγγων ἡ μέση, ὥσπερ σύνδεσμός ἐστι καὶ μά-
λιστα τῶν καλῶν. διὰ τὸ πλειστάκις ἐνυπάρχειν τὸν φθόγγον
κα' αὐτῆς. Διὰ τί τῶν ᾀδόντων οἱ βαρύτερον ᾄδοντες τῶν ὀξὺ
ᾀδόντων ἐὰν ἀπᾴδωσι μᾶλλον κατάδηλοι γίνονται. ὁμοίως 3
δὲ καὶ τῷ ῥυθμῷ οἱ ἐν τῷ βαρυτέρῳ πλημμελοῦντες, κατά-
δηλοι μᾶλλον. πότερον ὅτι πλείων ὁ χρόνος ὁ τοῦ βαρέος,
οὗτος δὲ μᾶλλον αἰσθητός, ἢ ὅτι ἐν πλείονι χρόνῳ, πλείω αἴ
σθησιν παρέχει. τὸ δὲ ταχὺ καὶ ὀξὺ, λανθάνει διὰ τὸ τάχος.
κβ' Διὰ τί οἱ πολλοὶ μᾶλλον ᾄδοντες τὸν ῥυθμὸν σώζουσιν, ἢ οἱ ὀ-
λίγοι. ἢ ὅτι μᾶλλον πρὸς ἕνα τε καὶ ἡγεμόνα βλέπουσι καὶ
βαρύτερον ἄρχονται. ὥστε ῥᾷον τοῦ αὐτοῦ τυγχάνουσιν.
κγ' ἐν γὰρ τῷ τάχει ἡ ἁμαρτία πλείων. Διὰ τί διπλασία ἡ νή- 4

τῇ τῆς ὑπάτης, ἢ πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκ τοῦ ἡμίσεος χορδὴ ψαλ-
λομένη, καὶ ὅλη συμφωνοῦσα διὰ πασῶν. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ
ἐπὶ τῶν συρίγγων. ἡ γὰρ διὰ τοῦ μέσου τῆς σύριγγος τρήματος
φωνὴ, τῇ δι' ὅλης τῆς σύριγγος συμφωνεῖ διὰ πασῶν. ἔτι ἐν τοῖς
ἄλλοις τῷ διπλασίῳ διαστήματι λαμβάνεται τὸ διὰ πασῶν.
καὶ οἱ αὐλοτρύπαι οὕτω λαμβάνουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ διὰ
πέντε τῷ ἡμιολίῳ. ὅτι οἱ τὰς σύριγγας ἁρμοττόμενοι, εἰς
1 μὲν τὴν ὑπάτην ἄκραν, τὸν κηρὸν ἐμπλάττουσι. τὴν δὲ νήτην
μέχρι τοῦ ἡμίσεος ἀναπληροῦσιν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν διὰ πέν
τε τῷ ἡμιολίῳ. καὶ διὰ τὴν τεττάρων τῷ ἐπιτρίτῳ διαστήματι
λαμβάνουσιν. ἔτι οἱ ἐν τοῖς τριγώνοις ψαλτηρίοις, τῆς ἴσης ἐ-
πιτάσεως γινομένης, συμφωνοῦσι διὰ πασῶν. ἡ μὲν, διπλασία
κδ' οὖσα. ἡ δὲ, ἡμίσεια τῷ μήκει.   Διὰ τί ἐὰν τις ψήλας τὴν νή
την ἐπιβάλλῃ, ἡ ὑπάτη μόνη δοκεῖ ἀντηχεῖν. ἢ ὅτι συμφυὴς
μάλιστα γίνεται τῷ φθόγγῳ, ὁ ἀπὸ ταύτης ἦχος, διὰ τὸ σύμ-
2 φωνος εἶναι. τῷ οὖν συναυξαίνεσθαι τῷ ὁμοίῳ, φαίνεται μό-
κε' νος. οἱ δὲ ἄλλοι διὰ μικρότητα ἀφανεῖς.   Διὰ τί μέση κα-
λεῖται ἐν ταῖς ἁρμονίαις. τῶν δὲ ὀκτὼ, οὐκ ἔστι μέσον. ἢ ὅτι
ἑπτάχορδοι ἦσαν αἱ ἁρμονίαι τὸ παλαιόν. τὰ δὲ ἑπτὰ ἔχει μέ
κς' σον.   Διὰ τί ἐπὶ τὸ ὀξὺ ἐπᾴδουσιν οἱ πλεῖστοι. πότερον ὅτι
ῥᾷον ὀξὺ ᾆσαι ἢ βαρὺ, ἢ ὅτι χεῖρον τοῦ βαρέος. ἁμαρτία δὲ
κζ' ἐστὶ τοῦ χείρονος πρᾶξις.   Διὰ τί τὸ ἀκουστὸν μόνον ἔχει τῶν
αἰσθητῶν. καὶ γὰρ ἐὰν ᾖ ἄνευ λόγου μέλος, ὅμως ἔχει ἦθος.
3 ἀλλ' οὐ τὸ χρῶμα. οὐδὲ ἡ ὀσμὴ, οὐδὲ ὁ χυμὸς ἔχει. ἢ ὅτι κί-
νησιν ἔχει μονονουχὶ, ἣν ὁ ψόφος ἡμᾶς κινεῖ. τοιαύτη μὲν γὰρ
καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει. κινεῖ γὰρ καὶ τὸ χρῶμα καὶ τὴν ὄ-
ψιν. ἀλλὰ τῆς ἑπομένης τῷ τοιούτῳ ψόφῳ αἰσθανόμεθα κινή
σεως. αὕτη δὲ ἔχει ὁμοιότητα, ἔν τε τοῖς ῥυθμοῖς καὶ ἐν τῇ τῶν
» φθόγγων τάξει τῶν ὀξέων καὶ βαρέων. οὐκ ἐν τῇ μίξει. ἀλλ' ἡ
» συμφωνία οὐκ ἔχει ἦθος. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις αἰσθητοῖς τοῦτο οὐκ
4 ἔστιν. αἱ δὲ κινήσεις αὗται πρακτικαί εἰσιν. αἱ δὲ πράξεις, ἤ-
κη' θους σημασία ἐστί.   Διὰ τί νόμοι καλοῦνται οὓς ᾄδουσιν. ἢ

ὅτι πρὶν ἐπίστασθαι γράμματα ᾖδον τοὺς νόμους, ὅπως μὴ ἐπι-
λάθωνται. ὥσπερ ἐν ἀγαθύρσοις ἔτι εἰώθασι. καὶ τῶν ὑστέρων τῶν
κθ' ᾠδῶν τὰς πρώτας, τὸ αὐτὸ ἐκάλεσαν ὅπερ τὰς πρώτας. Διὰ
τί οἱ ῥυθμοὶ καὶ τὰ μέλη φωνὴ οὖσα, ἤθεσιν ἔοικεν. οἱ δὲ χυμοὶ,
» οὔ. ἀλλ' οὐδὲ τὰ χρώματα καὶ αἱ ὀσμαί. ἢ ὅτι κινήσεις εἰσὶν ὥσπερ
» καὶ αἱ πράξεις. ἤδη δὲ ἡ μὲν ἐνέργεια, ἠθικὸν, καὶ ποιεῖ ἦθος. οἱ δὲ
λ' χυμοὶ καὶ τὰ χρώματα, οὐ ποιοῦσιν ὁμοίως. Διὰ τί οὐδὲ ὑπο-
δωριστὶ οὐδὲ ὑποφρυγιστὶ οὐκ ἔστιν ἐν τραγῳδίᾳ χορικόν. ἢ ὅτι 1
λα' οὐκ ἔχει ἀντίστροφον. ἀλλ' ἀπὸ σκηνῆς. μιμητικὴ γάρ. Διὰ τί
οἱ περὶ Φρύνιχον ἦσαν μᾶλλον μελοποιοί. ἢ διὰ τὸ πολλα-
λβ' πλάσια εἶναι τότε τὰ μέλη ἐν ταῖς τῶν μέτρων τραγῳδίαις. Διὰ
τί διὰ πασῶν καλεῖται, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν ἀριθμὸν δι' ὀκτὼ,
ὥσπερ καὶ διὰ τεσσάρων καὶ διὰ πέντε. ἢ ὅτι ἑπτὰ ἦσαν αἱ χορ-
δαὶ τὸ ἀρχαῖον. εἶτ' ἐξελὼν τὴν τρίτην Τέρπανδρος τὴν νήτην
προσέθηκε. καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη διὰ πασῶν, ἀλλ' οὐ δι' ὀκτώ. δι'
λγ' ἑπτὰ γὰρ ἦν. Διὰ τί εὐαρμοστότερον ἐπὶ τὸ βαρὺ, ἢ ἀπὸ τοῦ βα- 2
ρέος ἐπὶ τὸ ὀξὺ πότερον ὅτι τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς γίνεται ἄρχεσθαι.
καὶ γὰρ μέση καὶ ἡγεμὼν ὀξυτάτη τοῦ τετραχόρδου. τὸ δὲ, οὐκ
» ἀπ' ἀρχῆς ἀλλ' ἀπὸ τελευτῆς. ἢ ὅτι τὸ βαρὺ ἀπὸ τοῦ ὀξέος
γενναιότερον, καὶ εὐφωνότερον. Διὰ τί δὶς μὲν δι' ὀξειῶν,
καὶ δὶς διὰ τεττάρων οὐ συμφωνεῖ, δὶς διὰ πασῶν δέ. ἢ ὅτι ἡ
δὶς δι' ὀξειῶν, οὐ δὲ δὶς διὰ τεττάρων ἐστίν. τὸ δὲ διὰ τεττάρων,
λδ' καὶ διὰ πέντε. Διὰ τί ἡ διὰ πασῶν καλλίστη συμφωνία. ἢ ὅτι
ἐν ὅλοις ὅροις οἱ λόγοι εἰσίν. οἱ δὲ τῶν ἄλλων οὐκ ἐν ὅλοις. ἐ- 3
πεὶ γὰρ ἡ νήτη διπλασία τῆς ὑπάτης, ὅσα ἡ νήτη δύο, ἡ ὑπάτη
ἕν. καὶ οἷα ἡ ὑπάτη δύο, ἡ νήτη τέσσαρα. καὶ ἀεὶ οὕτως. τῆς δὲ
μ' μέσης ἡμιόλια. τὸ γὰρ διὰ πέντε ἡμιόλιον, οὐκ ἐν ὅλοις ἀριθ-
μοῖς ἐστίν. ὅτι γὰρ ἓν τὸ ἔλαττον τὸ μεῖζον. τοσοῦτον δὲ καὶ ἔτι τὸ ἥμι-
συ. ὥστε οὐχ ὅλα πρὸς ὅλα συγκρίνεται. ἀλλ' ἔπεστι μόρια. ὁ-
μοίως δὲ καὶ ἐν τῷ διὰ τεσσάρων ἔχει. τὸ γὰρ ἐπίτριτόν ἐστιν, ὅσον τε
μεῖν. ὁ καὶ ἔτι ἓν τῶν τεττάρων τὸ τρίτον ἐστίν. ἢ ὅτι τελεωτάτη ἐξ
ἀμφοτέρων οὖσα. καὶ ὅτι μέτρον τῆς μελῳδίας, διὰ παντὸς τοῦ 4

φερομένου, ἡ κατὰ μέσον κίνησις σφοδροτάτη. ἀρχομένου δὲ καὶ
λήγοντος, μαλακωτέρα. ὅτι δὲ σφοδροτάτη ἡ κίνησις, καὶ ἡ
φωνὴ ὀξυτέρα τοῦ φερομένου. διὸ καὶ χορδαὶ ἐπιτεινόμεναι, ὀ-
ξύτερον φθέγγονται. θᾶττον γὰρ ἡ κίνησις γίνεται. ἡ δὲ φωνή, ἢ
ἀέρος, ἢ ἄλλου τινὸς φορά. τὴν ἀνὰ μέσον τὸν πόρον, ὀξυτάτην
δεῖ γίνεσθαι. ὥστε εἰ τοῦτο μὴ συμβαίνει, οὐκ ἂν εἴη τινὸς φορά.
λϛʹ Διὰ τί ἐὰν μὲν ἡ μέση κινηθῇ καὶ αἱ ἄλλαι χορδαὶ ἠχοῦσι
1 φθεγγόμεναι. ἐὰν δὲ αὕτη μὲν μένῃ, τῶν δ' ἄλλων τις κινηθεῖσα μό-
νη φθέγγεται. ἢ ὅτι τὸ ἡρμόσθαι ἐστὶν ἁπάσαις. καὶ ἡ τάξις ἡ ἑκά-
στης, ἤδη δι' ἐκείνην. ἀφαιρεθέντος οὖν τοῦ αἰτίου τοῦ ἡρμόσθαι καὶ τοῦ συ-
νέχοντος, οὐκέτι ὁμοίως φαίνεται ὑπάρχειν. μιᾶς δὲ ἀναρ-
μόστου οὔσης, τῆς δὲ μέσης μενούσης, εὐλόγως τὸ κατ' αὐτὴν
λζʹ ἐκλείπει μόνον. ταῖς γὰρ ἄλλαις ὑπάρχει τὸ ἡρμόσθαι. Διὰ τί τῆς
ἐν φωνῇ, ὀξέος ὄντος κατὰ τὸ ὀλίγον, τοῦ δὲ βαρέος κατὰ τὸ πο-
λύ, τὸ μὲν γὰρ βαρὺ, διὰ τὸ πλῆθος βαρύ. τὸ δὲ ὀξὺ δι' ὀλιγότη-
2 τα, ταχύ, ἔργον μᾶλλον ᾄδειν τὰ ὀξέα ἢ τὰ βαρέα. καὶ ὀλίγοι
τὰ ἄνω ᾄδουσι. καὶ οἱ νόμοι ὄρθιοι, καὶ οἱ ὀξεῖς χαλεποὶ ᾆσαι διὰ τὸ
ἀνατεταμένοι εἶναι. καίτοι ἔλαττον ἔργον τὸ ὀλίγον κινεῖν, ἢ τὸ πο-
» λύ. ὥστε καὶ ἀέρα. ἢ οὐ ταυτὸ ὀξύφωνον εἶναι φύσει, καὶ τὸ ὀξὺ ᾄδειν.
» ἀλλὰ φύσει μὲν ὀξύφωνα ἅπαντα δι' ἀσθένειαν. ὧν μὴ δύνασθαι
πολὺν κινεῖν ἀέρα, ἀλλ' ὀλίγον. ὁ δ' ὀλίγος ταχὺ φέρεται. ἐν δὲ ᾠδῇ
ᾄδειν τὸ ὀξύ, δυνάμεως σημεῖον. τὸ μὲν γὰρ σφοδρῶς φερόμενον,
3 ταχὺ φέρεται, διὰ τὸ ὀξὺ δυνάμεως σημεῖον. διὸ καὶ οἱ ἐκτικοὶ ὀ-
λη′ ξύφωνοι. καὶ ἔργον τὰ ἄνω ᾄδειν. τὰ δὲ βαρέα, κάτω. Διὰ τί
ῥυθμῷ καὶ μέλει καὶ ὅλως ταῖς συμφωνίαις χαίρουσι πάντες.
ὅτι ταῖς κατὰ φύσιν κινήσεσι χαίρομεν κατὰ φύσιν. σημεῖον δὲ τὸ,
τὰ παιδία εὐθὺς γινόμενα, χαίρειν αὐτοῖς. διὰ δὲ τὸ ἔθος, τρόποις
» μελῶν χαίρομεν. ῥυθμῷ δὲ χαίρομεν, διὰ τὸ γνώριμον καὶ τεταγ-
» μένον ἀριθμὸν ἔχειν. καὶ κινεῖν ἡμᾶς τεταγμένως. οἰκειοτέρα γὰρ ἡ
» τεταγμένη κίνησις φύσει, τῆς ἀτάκτου. ὥστε καὶ κατὰ φύσιν μᾶλ-
» λον. σημεῖον δέ. πονοῦντες γὰρ καὶ πίνοντες καὶ ἐσθίοντες τεταγμένα
4 σώζομεν καὶ αὔξομεν τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν. ἄτακτα δέ, φθεί-

» ρομεν καὶ ἐξίσταμεν αὐτήν. αἱ γὰρ νόσοι τῆς τοῦ σώματος οὐ
» κατὰ φύσιν τάξεως, κινήσεις εἰσί. συμφωνίᾳ δὲ χαίρομεν. ὅτι
» κρᾶσίς ἐστι λόγον ἐχόντων ἐναντίων πρὸς ἄλληλα. ὁ μὲν οὖν
» λόγος, τάξις. ὃ ἦν φύσει ἡδύ. τὸ δὲ κεκραμένον τοῦ ἀκράτου
» πᾶν ἥδιον. ἄλλως τε καὶ αἰσθητὸν ὂν ἀμφοῖν τοῖν ἄκροιν ἐξί-
λθ' σου τὴν δύναμιν ἔχοιεν τῇ συμφωνίᾳ λόγος. Διὰ τί ἥδιόν
ἐστι τὸ σύμφωνον τοῦ ὁμοφώνου. ἢ καὶ τὸ μὲν ἀντίφωνον, σύμ-
φωνόν ἐστι διὰ πασῶν. ἐκ παίδων γὰρ νέων καὶ ἀνδρῶν, γίνεται 1
» τὸ ἀντίφωνον. οἳ διεστᾶσι τοῖς τόνοις ὡς νήτη πρὸς τὴν ὑπά-
» την. συμφωνία δὲ πᾶσα, ἡδίων ἁπλοῦ φθόγγου. δι' ἃ δὲ εἴρη-
ται. καὶ τούτων ἡ διὰ πασῶν ἡδίστη. τὸ ὁμόφωνον ἁπλοῦν ἔχει
φθόγγον. μαγαδίζουσι δὲ ἐν τῇ διὰ πασῶν συμφωνίᾳ. ὅτι κα-
θάπερ ἐν τοῖς μέτροις οἱ πόδες ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς, λόγον ἴ-
σον πρὸς ἴσον, ἢ δύο πρὸς ἕν, ἢ καί τινα ἄλλον, οὕτω καὶ οἱ ἐν
τῇ συμφωνίᾳ φθόγγοι, λόγον ἔχουσι κινήσεως πρὸς τοὺς αὐτούς.
τῶν μὲν οὖν ἄλλων συμφωνιῶν, ἀτελεῖς αἱ θατέρου κατα- 2
στροφαί εἰσιν, εἰς ἥμισυ τελευτῶσαι. δι' ὃ τῇ δυνάμει οὐκ ἴσαι
εἰσίν. οὖσαι δὲ ἄνισοι. διαφθοραὶ τῇ αἰσθήσει. καθάπερ ἐν
τοῖς χοροῖς. ἐν τῷ καταλύειν μεῖζον ἄλλον φθεγγομένοις ἐστίν.
ἔτι δὲ ὑπάτῃ συμβαίνει τὴν αὐτὴν τελευτὴν τῶν ἐν τοῖς φθόγ
γοις περιόδων ἔχειν. ἡ γὰρ δευτέρα τῆς νεάτης, πληγὴ τοῦ ἀέ-
ρος, ὑπάτη ἐστί. τελευτῶσαι δ' εἰς ταυτὸν, ἓν καὶ κοινὸν τὸ ἔρ-
γον συμβαίνει γίνεσθαι. καθάπερ τοῖς ὑπὸ τὴν ᾠδὴν κρούου
σι. καὶ γὰρ οὗτοι τὰ ἄλλα οὐ προσαυλοῦντες, ἐὰν εἰς ταυτὸν 3
καταστρέφωσιν, εὐφραίνουσι μᾶλλον τῷ τέλει, ἢ λυποῦσι
ταῖς πρὸ τοῦ τέλους διαφοραῖς. τῷ τὸ ἐκ διαφόρων τὸ κοινὸν ἥ-
διστον ἐκ τοῦ διὰ πασῶν γίνεσθαι. τὴν δὲ, μαγαδεῖν ἐξ ἐναντίων
φωνῶν. διὰ ταῦτα ἐν τῇ διὰ πασῶν μαγαδίζουσιν. Διὰ τί ἥ-
διον ἀκούουσιν ᾀδόντων, ὅσα ἂν προεπιστάμενοι τύχωσι τῶν
μελῶν, ἢ ἐὰν μὴ ἐπίστωνται. πότερον ὅτι μᾶλλον δῆλός ἐστιν
ὁ τυγχάνων ὥσπερ σκοποῦ ὅταν γνωρίζωσι τὸ ᾀδόμενον. γνω-
ριζόντων δὲ, ἡδὺ θεωρεῖν, ἢ ὅτι συμπαθὴς ἐστιν ὁ ἀκροατής, τῷ 4

τὸ γνώριμον

τὸ γνώριμον ᾄδοντι. συνᾴδει γὰρ αὐτῷ, ᾄδει δὲ πᾶς γεγηθώς,
μά ὁ μὴ διά τινα ἀνάγκην ἔργον ποιῶν. Διὰ τί δὶς μὲν δι' ὀ-
ξειῶν, ἢ δὶς διὰ τεττάρων, οὐ συμφωνεῖ. δὶς διὰ πασῶν δέ. ἢ ὅτι
τὸ μὲν διὰ πέντε ἐστὶν ἐν ἡμιολίῳ λόγῳ. τὸ δὲ διὰ τεττάρων,
ἐν ἐπιτρίτῳ. ὄντων δὲ ἡμιολίων τριῶν ἐφεξῆς ἀριθμῶν ἢ ἐπιτρί-
των, οἱ ἄκροι πρὸς ἀλλήλους οὐδένα λόγον ἕξουσιν. οὔτε γὰρ
ἐπιμόριοι, οὔτε πολλαπλάσιοι ἔσονται. τὸ δὲ διὰ πασῶν, ἐπει-
1 δὴ ἐστὶν ἐν διπλασίῳ λόγῳ, δὶς τούτου γινομένου ἐν τετραπλα-
» σίονι λόγῳ ἂν εἶεν οἱ ἄκροι πρὸς ἀλλήλους. ὥστ' ἐπεὶ συμ-
» φωνία εὔλογον ἔχοντας φθόγγων πρὸς ἀλλήλους ἐστί. λό-
γον δὲ οἱ μὲν, τὸ δὶς διὰ πασῶν διάλειμμα ἔχοντες πρὸς ἀλλή-
λους φθόγγοι ἔχουσιν. οἱ δὲ, τὸ δὶς διὰ τεττάρων, ἢ δὶς διὰ
πέντε, οὐκ ἔχουσιν. οἱ μὲν δὶς διὰ πασῶν, σύμφωνοι εἶεν ἄν. οἱ
μβ' δ' ἕτεροι, οὐ διὰ τὰ εἰρημένα. Διὰ τί ἐάν τις ψήλας τὴν νή-
την ἐπιλάβῃ, ἡ ὑπάτη μόνη δοκεῖ ὑπηχεῖν. ἢ ὅτι ἡ νεάτη λή-
2 γουσα καὶ μαραινομένη, ὑπάτη γίνεται. σημεῖον δὲ τὸ ἀπὸ τῆς
ὑπάτης τὴν νεάτην δύνασθαι ᾄδειν. ὡς γὰρ οὔσης αὐταῖς ὠ-
δῆς νεάτης τὴν ὁμοιότητα λαμβάνουσιν ἀπ' αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ
καὶ ἠχὼ ὠδή τις ἐστὶν, ἀφὴ οὖσα φωνῆς τῆς νεάτης ληγούσης, ἦ-
χος ὢν ὁ αὐτὸς, τῷ τῆς ὑπάτης φθόγγῳ κινεῖ, εἰκότως τῇ ὁ-
μοιότητι τὴν ὑπάτην ἡ νήτη κινεῖν δοκεῖ. τὴν μὲν γὰρ νεάτην
ἴσμεν οὐ κινεῖσθαι ἐπιληφθεῖσα τὴν δὲ ὑπάτην αὐτὴν ὁρῶντες
ἀκατάληπτον οὖσαν, καὶ φθόγγου αὐτῆς ἀκούοντες ταύτην οἰό-
3 μεθα ἠχεῖν, ὅπερ ἐστὶ πολλῶν ἡμῖν συμβαίνει. ἐφ' ὧν μήτε τῷ
λογισμῷ, μήτε τῇ αἰσθήσει δυνάμεθα εἰδῆσαι τὸ ἀκριβές.
Ἔτι ἢ ἐπιληφθείσης τῆς νεάτης μάλιστα ἐν τεταμένης. συμβαίνει
τὸν ζυγὸν κινεῖσθαι, οὐθὲν ἂν εἴη θαυμαστόν. κινηθέντος δὲ πά-
σας τὰς χορδὰς, συγκινεῖσθαι. καὶ ταύτην ἦχον ποιεῖν οὐκ ἄλογον.
ταῖς μὲν οὖν ἀλλήλαις ὁ τῆς νεάτης φθόγγος, ἀλλότριός ἐστι
καὶ λήγων καὶ ἀρχόμενος. τῇ δὲ ὑπάτῃ λήγων ὁ αὐτὸς, οὐ πρὸς
τεθέντος, τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς κινήσει, ἐκείνης δόξαι πάντ' αὐτὸν εἶναι,
4 οὐθὲν ἄτοπον. ἔσται δὲ μείζων ἢ ὁ κεινὸς τῶν λοιπῶν χορδῶν ἠ-

χορδῆς. ὅτι αἱ μὲν, ἀπὸ τῆς νεάτης καθάπερ ὠθεῖσαι, μαλακῶς
ἠχοῦσιν. ἡ δὲ νεάτη πάσῃ τῇ αὐτῆς δυνάμει οὖσα αὐτῶν σφο-
δροτάτη. ὥστε εἰκότως καὶ τὸ δεύτερον αὐτῆς κρεῖττον ἂν
εἴη. ἢ τὸ τῶν ἄλλων. ὥστε καὶ βραχείας κινεῖσθαι, ὡς αὐτῆς τε
μδ' κεκινημένης. Διὰ τί ἥδιον τῆς μονῳδίας ἐστὶν, ἐάν τις πρὸς
αὐλὸν ἢ λύραν ᾄδῃ. ἢ ὅτι πᾶν τὸ ἥδιον μιχθὲν ἡδίῳ, ἐν ἐστιν.
ὁ δὲ αὐλὸς ἡδίων τῆς λύρας. ὥστε καὶ ἡ ᾠδὴ τούτῳ μιχθεῖ-
» σα ἢ λύρα ἡδίων ἂν εἴη, ἐπεὶ τὸ μεμιγμένον τοῦ ἀμίκτου, ἥδιόν 1
» ἐστὶν, ἐὰν ἀμφοῖν ἅμα αἴσθησίν τις λαμβάνῃ. οἶνος γὰρ ἡδίων τοῦ
ὀξυμέλιτος. διὰ τὸ μεμίχθαι μᾶλλον αὐτοῖς τὰ ἀπὸ τῆς
φύσεως μιχθέντα, ἢ ὑφ' ἡμῶν. ἔστι γὰρ καὶ οἶνος ὁ μικτὸς, ἐξ
ὀξέος καὶ γλυκέος χυμοῦ. δηλοῦσι δὲ καὶ αἱ οἰνώδεις ῥοαὶ κα-
λούμεναι. ἡ μὲν οὖν ᾠδὴ καὶ ὁ αὐλὸς, μίγνυνται αὐτοῖς δι'
ὁμοιότητα. πνεύματι γὰρ ἄμφω γίνεται. ὁ δὲ τῆς λύρας φθόγ-
γος ἐπειδὴ οὐ πνεύματι γίνεται, ἢ ἧττον αἰσθητὸν, ἢ ὁ τῶν αὐλῶν,
ἀμικτότερος ἐστὶ τῇ φωνῇ. ποιῶν δὲ διαφορὰν τῇ αἰσθήσει, ἧττ- 2
ον ἡδύνει καθάπερ ἐπὶ τῶν χυμῶν εἴρηται. ἔτι ὁ μὲν αὐλὸς,
πολλὰ τῷ αὐτοῦ ἤχῳ καὶ τῇ ὁμοιότητι συγκρύπτει τῶν τοῦ ᾠ-
δοῦ ἁμαρτημάτων. οἱ δὲ τῆς λύρας φθόγγοι ὄντες ψιλοὶ
καὶ ἀμικτότεροι τῇ φωνῇ κατ' αὐτοὺς θεωρούμενοι καὶ ὄντες
αὐτοῖς, συμφανῆ ποιοῦσι τὴν τῆς ᾠδῆς ἁμαρτίαν. καθάπερ
κανόνες ὄντες αὐτῶν. πολλῶν δὲ ἐν τῇ ᾠδῇ ἁμαρτανομένων,
μδ' τὸ κοινὸν ἐξ ἀμφοῖν ἀναγκαῖον χεῖρον γίνεσθαι. Διὰ τί τῶν μὲν
ἑπτὰ μέση καλεῖται, τῶν δὲ ὀκτὼ οὐκ ἔστι μέσον. ἢ ὅτι ἑπτάχορ- 3
δοι ἦσαν αἱ ἁρμονίαι τὸ παλαιόν. τὰ δὲ ἑπτὰ ἔχει μέσον. ἔτι
ἐπειδὴ τῶν μεταξὺ τῶν ἄκρων, τὸ μέσον μόνον ἀρχή τις ἐστίν.
ἔστι γὰρ τῶν θατέρου τῶν ἄκρων νευόντων ἔν τινι διαστήματι.
ἀνὰ μέσον, ὃν ἀρχὴ τούτου ἔσται μέσον. ἐπεὶ δ' ἔσχατα μέσον ἐστὶν
ἁρμονίας νεάτη, καὶ ὑπάτη, τούτων δὲ ἀνὰ μέσον οἱ λοιποὶ
φθόγγοι, ὧν ἡ μέση καλουμένη μόνη ἀρχὴ ἐστὶ θατέρου τετρα-
χόρδου, δικαίως μέση καλεῖται. τῶν γὰρ μεταξύ τινων ἄκρων
με' τὸ μέσον ἦν ἀρχὴ μόνον. Διὰ τί πολλοὶ ᾄδοντες σώζουσι μᾶλ- 4

λον τὸν ῥυθμόν, ἢ οἱ ὀλίγοι. ἢ ὅτι μᾶλλον πρὸς ἕνα τε καὶ ἡγεμό-
να βλέπουσι, καὶ βραδύτερον ἄρχονται. ὥστε ῥᾷον τοῦ αὐτοῦ
» τυγχάνουσιν. ἐν μὲν τῷ τάχει, πλείων γίνεται ἡ ἁμαρτία. συμ-
» βαίνει δὲ τῷ ἡγεμόνι προσέχειν τοὺς πολλούς. διαζόμενος δέ,
οὐδεὶς ἐν αὐτῶν διαλάμψειεν ὑπερβάλλον τὸ πλῆθος. ἐν δὲ
τοῖς ὀλίγοις μᾶλλον διαλάμπουσι. δι' ὃ καθ' αὑτούς, ἐν αὐ-
μς' τοῖς μᾶλλον ἀγωνίζονται. ἢ πρὸς τὸν ἡγεμόνα. Διὰ τί ᾠδῇ
1 τὸ ὀξὺ ἀπᾴδουσιν οἱ πλεῖστοι. ἢ ῥᾷον ὀξὺ ᾆσαι, ἢ βαρύ. ᾄδουσι
μζ' γοῦν ὀξὺ μᾶλλον. καὶ ἐν ᾧ ᾄδουσιν, ἁμαρτάνουσιν. Διὰ τί οἱ
ἀρχαῖοι ἑπταχόρδους ποιοῦντες τὰς ἁρμονίας, τὴν ὑπάτην
ἀλλ' οὐ τὴν νήτην κατέλιπον. ἢ οὐ τὴν ὑπάτην, ἀλλὰ τὴν νῦν
καλουμένην παραμέσην, ἀφῄρουν, καὶ τὸ τονιαῖον διάστημα. ἐ-
χρῶντο δὲ τῇ ἐσχάτῃ μέσῃ τοῦ ἐπὶ τὸ ὀξὺ πυκνοῦ. διὸ καὶ μέσην
αὐτὴν προσηγόρευσαν. ἢ ὅτι ἦν τοῦ μὲν ἄνω τετραχόρδου τελευ-
2 τή. τοῦ δὲ κάτω ἀρχή. καὶ μέσον εἶχε λόγον τόνῳ τῶν ἄκρων.
μη' Διὰ τί οἱ ἐν τραγῳδίᾳ χοροί, οὔθ' ὑποδωριστί, οὔθ' ὑποφρυ-
γιστὶ ᾄδουσιν. ἢ ὅτι μέλος ἥκιστα ἔχουσιν αὗται αἱ ἁρμονίαι.
» οὗ δεῖ μάλιστα τῷ χορῷ. ἦθος δὲ ἡ μὲν ὑποφρυγιστὶ πρακτι-
» κόν. διὸ καὶ ἔν τε τῷ γηρυόνῃ ἡ ἔξοδος καὶ ἡ ἐξόπλισις ἐν ταύτῃ
» πεποίηται. ἡ δὲ ὑποδωριστί, μεγαλοπρεπὴς καὶ στάσιμος. διὸ
» καὶ κιθαρῳδικωτάτη ἐστὶ τῶν ἁρμονιῶν. ταῦτα δ' ἄμφω, χο-
» ρῷ μὲν ἀνάρμοστα. τοῖς δὲ ἀπὸ σκηνῆς οἰκειότερα. ἐκεῖνοι μὲν
» γὰρ, ἡρώων μιμηταί. οἱ δὲ ἡγεμόνες τῶν ἀρχαίων, μόνον ἦσαν
3 ἥρωες. οἱ δὲ λαοί, ἄνθρωποι. ὧν ἐστιν ὁ χορός. διὸ καὶ ἁρμόζει αὐτῷ
τὸ γοερὸν καὶ ἡσύχιον ἦθος καὶ μέλος. ἀνθρωπικὰ γάρ.
ταῦτα δ' ἔχουσιν αἱ ἄλλαι ἁρμονίαι. ἥκιστα δὲ αὐτῶν ἡ ὑπο-
φρυγιστί. ἐνθουσιαστικὴ γὰρ καὶ βακχική. κατὰ μὲν οὖν ταύτην
πάσχομέν τι. παθητικοὶ γὰρ οἱ ἀσθενεῖς μᾶλλον τῶν δυνατῶν εἰσι.
δι' ὃ καὶ αὕτη ἁρμόττει τοῖς χοροῖς. κατὰ δὲ τὴν ὑποδωριστὶ καὶ
ὑποφρυγιστί, πράττομεν, ὃ οὐκ οἰκεῖόν ἐστι χορῷ. ἔστι γὰρ ὁ χορός,
4 κηδευτὴς ἄπρακτος. εὔνοιαν γὰρ μόνον παρέχεται, οἷς πάρεστι.
μθ' Διὰ τί τῶν συμφωνιῶν ποιούντων φθόγγων ἐν τῷ βαρυτέρῳ

» τὸ μαλακώτερον. ἢ ὅτι μέλος τῇ μὲν αὐτοῦ φύσει, μαλακόν
» ἐστι καὶ ἠρεμαῖον. τῇ δὲ τοῦ ῥυθμοῦ μίξει, τραχὺ καὶ κινητικόν.
ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν βαρὺς φθόγγος, μαλακὸς καὶ ἠρεμαῖός ἐστιν,
ὁ δὲ ὀξὺς κινητικός, καὶ τῶν ταυτὸ μέλος ἐχόντων, εἴη ἂν μα-
λακώτερος ὁ βαρύτερος ἐν ταυτῷ μέλει μᾶλλον. ἦν γὰρ τὸ
ν μέλος αὐτῷ μαλακόν. Διὰ τί ἴσων πίθων καὶ ὁμοίων,
ἐὰν μὲν ὁ ἕτερος κενὸς ᾖ, ὁ δὲ ἕτερος, εἰς τὸ ἥμισυ διάμεσος,
διὰ πασῶν συμφωνεῖ ἡ ἠχώ. ἢ ὅτι διπλασία γίνεται καὶ ἡ ἐκ I
τοῦ ἡμίσεος τῆς ἐκ τοῦ κενοῦ. τί γὰρ διαφέρει τοῦτο, ἢ
ἐπὶ τῶν συρίγγων. δοκεῖ γὰρ ἡ θάττων κίνησις, ὀξυ-
τέρα εἶναι. ἐν δὲ τοῖς μείζοσι, βραδύτερον
ὁ ἀὴρ ἀπαντᾷ. καὶ ἐν τοῖς διπλασίοις
τοσούτῳ. καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις
ἀνάλογον. συμφωνεῖ δὲ
διὰ πασῶν, καὶ ὁ δι-
πλασίων ἀσκός,
πρὸς τὸν ἥ-
μισυ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ. ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΘΆΜΝΟΥΣ ΚΑῚ ΛΑΧΑΝΏΔΗ.

α' ΔΙᾺ τί τὸ ἁλυκὸν ὕδωρ τὰ μὲν σέλινα
δέχεται, τὸ δὲ πράσον, οὔ. ἢ ὅτι τοῦ μέν,
ἀσθενεῖς αἱ ῥίζαι. τοῦ δέ, ἰσχυραί. τὸ δὲ ἰ-
β' Δ σχυρότερον, ἀπαθέστερον. Διὰ τί λέγε-
I ται μίνθην ἐν πολέμῳ μήτ' ἐσθίειν, μήτε
φυτεύειν. ἢ ὅτι καταψύχει τὰ σώματα.
δηλοῖ δὲ ἡ τοῦ σπέρματος φθορά. τοῦτο
δὲ ὑπεναντίον πρὸς ἀνδρείαν καὶ θυμόν, ταυτὸν ὂν τῷ γένει.
γ' Διὰ τί ἔνια ἄνθος ἔχοντα, ἄκαρπά ἐστιν. οἷον σίκυος καὶ κο-
λόκυνθα. καὶ ῥόα. ἢ οὐκ ἄκαρπα, ἀλλὰ ταῦτα καρπός ἐστι. πε-
ρικάρπιον γάρ ἐστι τὸ ἀνθοῦν. ὁ δὲ σίκυος περικάρπιον.
2 Διὰ τί τῶν φυομένων τὰ μέν, ἑφθά. τὰ δέ, ὠμὰ βρωτά. ἢ
δ' ὅσων οἱ χυμοὶ μὴ ἐδώδιμοι εὐθύς, τούτων πυρωθέντων, γλυκύ-
τεροι γίνονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. ὅσων δὲ εὐθὺς καὶ ὠμά, ἐδώ-
ε' διμα. Διὰ τί τὰ μέν, ἑφθά. τὰ δέ, ὀπτά. ἢ ὅτι τὰ μὲν ὑ-
γρότερα οὐ τοσοῦτον. τὰ δὲ ξηρότερα, οὐ μᾶλλον ξηρανθῆναι
δεῖ. ἑψόμενα δὲ πάντα, ὑγρότερα καὶ μαλακώτερα. τὰ δὲ
ς' ἧττον ὑγρά, ἂν πυρωθῇ, γίνεται ξηρά. Διὰ τί δὲ τὰ μέν, ἄβρω-
τά ἐστι. τὰ δὲ βρωτά. ἢ διὰ τοὺς χυμούς. ὅσα γὰρ καὶ ὠμὰ ἀπέ-
3 πτους ἔχει, καὶ πυρούμενα μὴ μεταβάλλει, ἄβρωτα. ὅσων δὲ
βρωτὸς ὁ χυμός, ἰσχυρότερος δέ, ταῦτα ἡδύσματά ἐστι. τὰ γὰρ
ἐν μικρῷ ἔχοντα πολλὴν δύναμιν τοῦ βρωτοῦ, ἡδυντικὰ πολ-
ζ' λῶν. Διὰ τίνα αἰτίαν τὰ μὲν μέχρι σπέρματος τῶν φυτῶν λά-
χη. εἶτα ἐκτεκόντα αὐαίνεται. οἷον ἡ πόα. καὶ τὰ καλούμενα λά-
» χανα. τὰ δὲ οὔ. ἀλλὰ πολλάκις φέρει. καὶ τῶν μέχρι σπέρμα-
» τος ζώντων, τὰ μὲν πολλὰ ἐπέτεια, τὸ δὲ ἱπποσέλινον τῷ ὑστέ-
ρῳ ἔτει φέρει καρπόν. καὶ ἐκτεκόν, ἐξαυαίνεται. ἢ ἅπαντα μὲν
4 μέχρι τούτου ἀκμάζει, ἕως ἂν καὶ τὸ σπέρμα ἀκμάζῃ. ἐπεὶ καὶ

» οἱ ἄνθρωποι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν ἐπιδιδόασιν, ὅτε μὲν τῷ
πλήθει, ὅτε δὲ τῇ παχύτητι. ὅταν δὲ μηκέτι δύνωνται φέρειν,
ὥσπερ ἐκεῖ αὐαίνεται καὶ καταγηράσκει. τὰ δὲ βραδέως καὶ
κατὰ λόγον. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν τὰ μὲν, βραχύβια, τὰ δὲ
μακρόβιά ἐστιν, ἄλλος ἔστω λόγος. ἐπεὶ δ' ἐστὶ πᾶσιν ὅρος ἡ τοῦ
σπέρματος τελείωσις, ἀνάγκη τοῖς μὲν βραχυβίοις ἅπαξ ἢ ὀ-
λιγάκις τὸ ἐνεγκεῖν καρπόν. τοῖς δὲ μακροβίοις, πολλάκις.
ὥστε τὰ μὲν ἀσθενέστατα, ἅπαξ ἐνέγκοι. δι' ὃ ἀνάγκη αὐαίνε- 1
σθαι. καὶ τούτων τὰ μὲν ἐνιαυτῷ ἐπέτεια εἶναι. τὰ δὲ, ὥσπερ
τὸ ἱπποσέλινον τῷ ὑστέρῳ ἔτει. ὥσπερ τὰ δένδρα καὶ τὰ φυ-
η' τά. Διὰ τί σελίνου ἐάν τις περιορύξας μέχρι κάτω πρὸς
τὰς ῥίζας καὶ περιβάλλῃ τῶν καχρυδίων, εἶτα ἄνωθεν τὴν
γῆν. καὶ οὕτως ἄρδειν, παμμεγέθεις γίνονται αἱ ῥίζαι. ἢ διότι
τὸ καχρύδιον θερμὸν ὂν καὶ σομφὸν, κατέχει μὲν συνόλκον
τὴν τροφὴν, καὶ οὐ προσίεται ἄνω. πέττει δὲ θερμὸν ὄν. ὥστε
θ' πολλὴν τὴν αὔξησιν γίνεσθαι. Διὰ τί ἐάν τις τοὺς κολοκύν- 2
θας εὐθὺς μικρὰς οὔσας κρύψῃ τῇ γῇ, ἢ τοὺς σικύους, μεί-
ζους γίνονται. ἢ διότι τὰ πνεύματα καὶ ὁ ἥλιος ξηραίνοντα,
ἀφαιροῦνται τὴν αὔξησιν. καὶ τοὺς ὄγκους ἐλάττους μὲν ποιοῦ-
σι πάντων. στιφνοτέρους δέ. ὥσπερ καὶ τῶν δένδρων, τά τε
προσηνέμοις καὶ ἐλώδεσι. καὶ τὰ ἐγκοίλοις καὶ ἐφύδροις.
τὰ μὲν γὰρ μεγάλα γίνονται καὶ σομφά. τὰ δὲ, μικρὰ καὶ πυ-
κνά. ἐν δὲ τῇ γῇ κρυφθέντα, ἐναντία πάσχοντα, ἐναντίως
ἀποβαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ εἰς ἀγγεῖα τιθέμενα. σίκυοι εἰς 3
νάρθηκας κοίλους ἢ καλύπτρας. καὶ ῥόαι καὶ μῆλα, εἰς
κύθρας. τὰ μὲν μεγάλα, σομφὰ δέ. οἱ δὲ μικροὶ στερεοὶ αὐ-
ξανόμενοι, μὴ εἰς ἀντίτυπον. αἰτία δὲ ἡ τροφὴ πλείων γινο-
ι' μένη. διὰ τὸ μήτε ἀποπνεῖσθαι, μήτε ξηραίνεσθαι. τὸ γὰρ
ἀποστέγον, κωλύει ταῦτα πάσχειν. Διὰ τί τὰ σπέρματα
» τῶν δριμέων φυτῶν δριμύτερά ἐστιν ἢ αἱ ῥίζαι καὶ τὰ φύλ-
» λα. ἢ διότι ἐκ τοῦ σπέρματος γίνονται ἅπαντα. καὶ εἰς τὰ ἄλλα
» δίδονται μέρη ἐκ τούτου, οἱονεὶ ἐνυπάρχοντα ὡς φασί τινες καὶ 4

οἱ χυμοὶ καὶ αἱ ὀσμαί. ἐπεὶ καὶ αἱ ὀσμαὶ ἥδιοι γίνονται ἅμα-
τοῖς σπέρμασιν ἅπασιν. εἰ οὖν ἐκ τούτου καὶ τοῖς ἄλλοις ἡ-
ια' δριμύτης ὑπάρχει, εὔλογον καὶ αὐτῷ ὑπάρχειν μάλιστα. Διὰ
τί αἱ ῥαφανίδες αἱ λεπταὶ δριμύτεραι. ἢ ὅτι αἱ μείζους διὰ
ιβ' τὸν χρόνον πεπεμμέναι μᾶλλον. Διὰ τί ἡ κάππαρις οὐκ
ἐθέλει ῥᾳδίως ἐν τοῖς ἐργασίμοις γίνεσθαι χωρίοις. πολλοὶ γὰρ
πεπείρανται. καὶ ἔτι καὶ μεταφέροντες καὶ σπέρματα κα-
1 ταβάλλοντες. ἐνιαχοῦ γὰρ λυσιτελεῖ μᾶλλον τῶν ῥόδων. ἀλ-
λὰ φύεται μάλιστα ἐπὶ τῶν τάφων, ὅτι ἀβατώτατος ὁ τόπος
ἐστί. περὶ δὲ δὴ τούτου καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα δεῖ λαβεῖν, ὅτι
οὐχ' ἅπαντα ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης γίνεται, οὐδ' αὔξεται. ἀλλ'
ἔνια ἐξ ἄλλων φθορᾶς καὶ ἐξ ἀρχῆς γίνεται καὶ αὔξεται. οἷον
οἱ φθεῖρες καὶ αἱ τρίχες ἐν τῷ σώματι, διαφθειρομένης τῆς τρο-
φῆς καὶ ἀεὶ τὸ χεῖρον ἐχούσης. ὥσπερ οὖν καὶ τὸ ἐν σώματι ἔνια γί-
νεται ἐκ περιττώματος τροφῆς, τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπεψία, καὶ οὐ μὴ
ἐδύνατο κρατῆσαι ἡ φύσις, τὰ μὲν περιχειρότατα εἰς κύστιν
2 καὶ κοιλίαν ἀποκρίνεται. ἐξ ἐνίων δὲ, ζῷα γίνεται. διὸ καὶ αὐ-
ξαίνονται ταῦτα ἐν γήρᾳ καὶ νόσοις, οὕτως ἐν τῇ γῇ. τὰ μὲν, ἐκ
πεπεμμένης τῆς τροφῆς γίνεται καὶ αὐξαίνεται. τὰ δὲ ἐκ περιτ-
τωμάτων καὶ ἐναντίως ἐχόντων. ἡ δὲ γεωργία πέττει καὶ ἐν-
εργὸν ποιεῖ τὴν τροφὴν, ἐξ ἧς συνίστανται οἱ ἥμεροι καρποί.
ἃ μὲν οὖν ἐκ τοιαύτης γίνεται ἡμερότητος, ἥμερα καλεῖται.
διὰ τὸ ἀπὸ τέχνης ὠφελεῖσθαι. ὥσπερ παιδευόμενα. ὅσα δὲ
3 μὴ δύναται, ἢ καὶ ἐξ ἐναντίως ἔχοντος συνίσταται, ταῦτα ἄ-
γριά ἐστι, καὶ οὐκ ἐθέλει γίνεσθαι ἐν γεωργησίμῳ. ἡ γὰρ γεωρ-
γία φθείρει αὐτὰ παιδεύουσα. ἐκ γὰρ φθορᾶς γίνεται, ὧν
ιγ' ἡ κάππαρίς ἐστιν. Διὰ τί ἐάν τις ῥαφανίδων ὅταν μάλιστα ἀκ-
μάζωσι τοῦ χειμῶνος, ἀποτεμὼν τὰ φύλλα ἐπισάξῃ τὴν γῆν
καὶ καταπατήσῃ ὥστε ἀπείργειν τὸ ὕδωρ, αὗται ἐν τῷ θέρει γίνονται
ἄπλετος τὸ πάχος. ἢ ὅτι τὸ μὲν μὴ φθείρεσθαι, τὸ περιεστάχθαι
αἴτιον, κωλύον τὸ ὕδωρ σήπειν. ἡ δὲ τροφὴ ἣν ἄνω ἀφίει εἰς τὸν
4 βλαστὸν. εἰσέρχεται εἰς αὐτήν. ὥστε ἀνάγκη αὐτὴν μείζω γίνεσθαι, καὶ

ἀφιέναι παραβλαστάνουσιν ἄλλας. ὥσπερ τὰ κρόμμυα. καὶ
γὰρ ταῦτα ἐὰν μή τις ἐκτίλῃ ἐπέτεια, ἀλλ' ἐάσῃ τὸν χειμῶνα,
πολλαπλάσια γίνεται. τὰ μὲν οὖν κρόμμυα, τῶν παραβλα-
στανόντων ἐστίν. ἡ δὲ ῥάφανος, οὔ. ὥστε ἀνάγκη αὐτὴν γίνεσθαι
ιδ' παχεῖαν διὰ τὸ πᾶσαν λαμβάνειν τὴν τροφήν. Διὰ τί ἐάν τις
σικύους ἢ κολοκύνθας περὶ φρέαρ φυτεύσας, ὅταν ὡραῖοι
ὦσι, καθεὶς εἰς τὸ φρέαρ ἀποστεγάσῃ, γίνονται δι' ἔτους χλω-
ροί. ἢ διότι ἡ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀτμὶς ψύχουσα κωλύει ξηραίνε 1
σθαι. καὶ παρέχει θάλλοντα. καὶ τὸ ἀποστέγειν τοῦτο, καὶ τὰ
πνεύματα φέρει τὰ ηὐξημένα. τοῦ δὲ διαμένειν, αἴτιον, τὸ ἔχειν
τροφὴν ἐρρωμένων τῶν ῥιζῶν. καὶ γὰρ ἐάν τις ἀφελὼν τὴν βλά=
στην ὅταν καρποφορήσωσι καὶ ἀποτεμὼν περισσάξῃ καὶ κατα
πατήσῃ τὴν γῆν περὶ τὰς ῥίζας, πρωΐμους οἴσει σικύους. ὡς
δυναμένων σώζεσθαι τῶν ῥιζῶν. οὐ γὰρ ἔσται σίκυος τῶν περυ-
τείων, θᾶττον δὲ αὐτοὶ τῶν σπειρομένων οἴσουσι καρπόν. διὰ τὸ
πολὺ προϋπάρχειν τοῦ ἔργου τῇ φύσει ταῖς ῥίζαις. τοῖς δὲ σπει 2
ρομένοις δεῖν γίνεσθαι τοῦτο πρῶτον. ἐν ᾗ περισσάξεις ἀλέαν-
ποιεῖν, ὥστε σώζεσθαι καὶ θᾶττον ἐνεῖναι βλαστόν. διὸ καὶ ἐάν-
τις χειμῶνος φυτεύσῃ σπέρμα σικύου ἐν ταλαρίσκοις, καὶ ἄρ-
δηται θερμῷ καὶ εἰς τὸν ἥλιον ἐκφέρῃ καὶ παρὰ πυρὶ τιθῇ,
πρώϊμοι σφόδρα ἔσονται. ἐὰν ὡς ἔχῃ ἐν τοῖς ταλάροις ἐν τῇ
ιε' ἱκνουμένῃ ὥρᾳ εἰς τὴν γῆν φυτεύσῃ. Διὰ τί ἀρδεύουσιν
ἕωθεν ἢ νυκτὸς, ἢ δείλης. πότερον ἵνα μὴ ὁ ἥλιος ἀναλώσῃ. ἢ
ις' ὅτι ἐὰν ᾖ θερμὸν τὸ ὕδωρ, διαφθείρεται τὰ ἀρδόμενα. Διὰ τί 3
τὰ εὐώδη οὐρητικά, καὶ σπέρματα καὶ φυτά. ἢ ὅτι θερμὰ
καὶ εὔπεπτα. τὰ δὲ τοιαῦτα, οὐρητικά. ταχὺ γὰρ λεπτύνει ἡ
ἐνοῦσα θερμότης καὶ ἡ ὀσμή, οὐ σωματώδης. ἐπεὶ καὶ τὰ μὴ
εὐώδη, οἷον σκόροδα, διὰ τὴν θερμότητα οὐρητικά. μᾶλλον
» μέντοι συντηκτικά. θερμὰ δὲ τὰ εὐώδη σπέρματα. διό τι ὅ-
» λως ἡ ὀδμή, διὰ θερμότητά τινα γίνεται. ἀλλὰ τὰ δυσώδη
ἄπεπτά ἐστι. δεῖ δὲ μὴ μόνον εἶναι θερμά, ἀλλὰ καὶ εὔπεπτα,
ιζ' εἰ ἔσται οὐρητικά. ὅπως συγκαθιόντα λεπτύνῃ τὰ ὑγρά. Διὰ 4

τί θᾶττον ἐκκαυλεῖ τῶν λαχάνων τὰ ἐκ παλαιοτέρου σπέρμα
τος. οἷον τριετοῦς ἢ διετοῦς, ἢ τὰ ἐκ τῶν προσφάτων. ἢ ὅτι ὡς ἐπὶ
τῶν ζώων θᾶττον σπέρμα φέρει τὸ ἀκμάζον, οὕτω καὶ τῶν
σπερμάτων. τὰ μὲν λίαν παλαιά, ἐξίκμασται τὴν δύναμιν. τὰ
δὲ ἀσθενέστερα διὰ τὸ ἔτι ἔχειν περίττωμα μὴ οἰκεῖον. τὰ δὲ μέ-
σα τῷ χρόνῳ, ἰσχυρότατα, ἀπεληλυθότος τοῦ ὑγροῦ. θᾶττον
1 οὖν σπέρμα φέρει. τὸ δὲ ἐκκαυλεῖν τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ τοῦ καυλοῦ
ιη' τὸ σπέρμα. Διὰ τί πήγανον κάλλιστον καὶ πλεῖστον γίνεται,
ἐάν τις ἐμφυτεύσῃ εἰς συκῆν. ἐμφυτεύεται δὲ ὑπὸ τὸν φλοιόν,
καὶ περιπλάττεται πηλῷ. ἢ ὅτι θερμότητος δέονται αἱ ῥίζαι
τοῦ πηγάνου καὶ ἀλέας. διὸ καὶ τὴν τέφραν ἐάν τις περιβάλ-
λῃ, ὀνίνανται. ἡ δὲ συκῆ, θερμή ἐστι. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ ὀπὸς πάν-
των δριμύτατος ὤν. καὶ ὁ πολὺς καπνός. ἔχει οὖν τοιαύτην
θερμότητα καὶ ἰκμάδα, οἵαν καὶ ἡ τέφρα. ὥστε εἰ ἐκείνην ὀνί-
νησιν, ἀναγκαῖον καὶ ἐν τῇ συκῇ μάλιστα εὐσθενεῖν. ὅσῳ ἡ μὲν τέ-
2 φρα οὐκ ἐπιρρεῖ. τὸ δ' ἀπὸ τῆς συκῆς ἀεὶ ἐπιρρεῖ. οὐκ ἀναλι-
ιθ' σκομένου τοῦ ὑγροῦ τῇ συκῇ. Διὰ τί ἔνια τῶν φυτῶν, ἀεὶ κενὸν
κ' φέρει τὸν καυλόν. ἢ ὧν ἀνάγκη ἄλλο φύειν. Διὰ τί ἐν τῇ ἀττι-
κῇ οἱ μὲν ἄλλοι καρποὶ γλυκύτατοι γίνονται, τὸ δὲ θύμον, δρι-
μύτατον. καίτοι καὶ τοῦτο καρπός τίς ἐστιν. ὥστε οὐ πολὺ ὑ-
γρὸν τὰ φυόμενα ἔχει. ὅσα μὲν οὖν φύσει γλυκέα ἐστί, διὰ με-
τριότητα τοῦ ἐνυπάρχοντος ὑγροῦ. ὅταν ἀπάγῃ ὁ ἥλιος τὸ πλεῖ
στον, τὸ ὑπολειπόμενον ῥᾳδίως πέττεται. τὸ γὰρ πολύ, ἔργον πε
3 πάνθαι. τὸ δὲ μέτριον, ῥᾷον, ὥστε γίνονται οἱ φύσει γλυκεῖς, γλυ
κύτεροι. ἐν δὲ τοῖς φύσει ξηροῖς τε καὶ μὴ γλυκέσι καρποῖς,
λείπεται διὰ ὀλιγότητα τὸ οἰκεῖον. τοῦτο δ' ἐστὶν ἥκιστα γλυκύ.
ἀφαιρεῖται ὁ ἥλιος τὸ γλυκύτατον καὶ κουφότατον. οὗτοι δὲ
κα' οὐκ ἔχουσι περιττὸν ὥσπερ οἱ ἄλλοι καρποί. Διὰ τί γλήχων
καὶ τὰ λείρια καὶ τὰ κρόμμυα τὰ κρεμάμενα, ὑπὸ τὰς τρο-
πὰς ἀνθεῖ. ἢ ἐνυπάρχει αὐτοῖς τροφὴ ἄπεπτος. ἢ τοῦ μὲν χειμῶ
νος οὐ πέττεται διὰ ψῦχος· ὑπὸ δὲ τροπὰς πεττομένης διὰ τὴν
4 ὥραν, ἡ αὔξησις γίνεται. αὕτη δὲ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐπίρρυσιν,

ταχὺ μαραίνεται. οὐ γάρ τινα ἔχουσαν ἀρχὴν, οὐδέ τινα ἐπίρ-
ρυσιν, ἀποξηραίνεται. ὥσπερ σεύθαις, διὰ τὸ πολλὴν τὴν χιό-
να γίνεσθαι, συμβαίνει τὸν σῖτον μένειν, καὶ ταχὺ ἀνατρέχειν.
κβ' Διὰ τί τὸ κρόμμυον οὕτως περιττῶς δάκνει τοὺς ὀφθαλ-
μούς. δι' ὃ καὶ τοὔνομά φασι τοῦτ' ἔχειν αὐτὸ, ὡς τὴν κόρην
ποιεῖν συμμύειν. ἡ δὲ ὀρίγανος οὔ. οὐδὲ ἄλλα δριμέα ὄντα.
οὐ γὰρ τὸ ἀνάρρινον μᾶλλον δάκνον οὐ ποιεῖ ὁμοίως δακρύειν
προσφερόμενον. τὸ δὲ προσφερόμενον κατατρωγόμενον. ἢ 1
ὅτι διαφοραὶ πολλαὶ ἀκολουθοῦσιν ἑκάστοις τῶν δριμέων.
ἃ ποιεῖ τὴν ἰδίαν ἑκάστου δύναμιν. τὸ μὲν οὖν ἀνάρρινον διὰ
τὸ θερμότερον εἶναι, ξηραντικώτερόν ἐστι τῆς γινομένης ὑπ'
αὐτοῦ συντήξεως. ἐπεὶ ποιεῖ γε δάκρυον ἐσθιόντι προσφερό-
μενον δὲ, ὅτι οὐκ ἀποτμίζει ἀπ' αὐτοῦ λεπτόν τι. ξηρότερον
γάρ ἐστι καὶ θερμότερον. ἡ δὲ ὀρίγανος καὶ τὰ τοιαῦτα, ξη-
ρά ἐστιν ἠρέμα. ἔδει δὲ τὸ μέλλον δάκρυον ποιήσειν, δηκτι-
κὸν καὶ ὑγρὸν εἶναι καὶ γλίσχρον. δι' ὃ καὶ τὸ ἔλαιον ποιεῖ δα- 2
κρύειν ἀσθενῆ ἔχον δῆξιν. διὰ γλισχρότητα γὰρ καὶ λεπτότη-
τα παραδῦνον, ποιεῖ τὸν πόνον καὶ τὴν σύντηξιν διὰ τὸν πό-
νον. τὸ δὲ κρόμμυον, τοιαύτην ἔχει τὴν δύναμιν. ὥστε καὶ
τὸ ὑγρὸν καὶ τὴν ἀτμίδα αὐτοῦ θερμὴν καὶ λεπτὴν καὶ γλί-
σχραν εἶναι. ὥστε προσφερόμενον μὲν διὰ τὸ τὴν ἀτμίδα
τοιαύτην εἶναι καὶ συνεκκρίνειν ὑγρότητα λεπτὴν, ποιεῖ δα-
κρύειν. ἐσθιομένου δὲ ἡ ἀναθυμίασις διιοῦσα. τὸ δὲ σκόρο-
δον, θερμὸν μὲν καὶ δριμύ ἐστι. καὶ ὑγρότητα ἔχει. ἀλλ' οὐ 3
κγ' γλίσχραν. δι' ὃ οὐ ποιεῖ δακρύειν. Διὰ τί τὰ μύρτα ἐν τῇ
χειρὶ θλιβέντα, γλυκύτερα ἡμῖν δοκεῖ εἶναι τῶν μὴ τεθλιμ-
μένων. ἢ καθάπερ καὶ αἱ ῥάγες τετρυγημέναι τῶν βοτρύων γλυ-
κύτεραί εἰσιν, ἢ ἀτρυγήτων. ἀπὸ δὲ τοῦ γλεύκους ὄντος ἡδέος
φύσει, αἱ μὲν τετρυγημέναι ῥάγες, ὥσπερ ἐοίκασιν ἡδυσμέναι.
ἀνάπλεω γὰρ εἰσὶ καὶ ἔξωθεν. αἱ δ' ἐπὶ τῶν βοτρύων ἀνήδιστοι.
ὁμοίως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν μύρτων φύσει γλυκέων, καὶ τὴν γλυκύτη-
τα ἐχόντων ἐντός. ὥσπερ αἱ ῥάγες οὖν ὅταν θλιφθῇ, ἀναπίμ- 4

παραλλάττεται ἀπὸ τῆς ἐντὸς γλυκύτητος, καὶ ἔξωθεν διαφαίνεται,
κδ' γλυκύτερα ὄντα. Διὰ τί τῶν μύρτων τὰ ἐλάττω ἀπυ-
ρηνότερά ἐστι καὶ ἐν τοῖς φοίνιξι καὶ ἐπὶ τῶν βοτρύων. ἔνθα
δ' αἱ μικραὶ ῥᾶγες, οὐκ ἔχουσιν ἢ ἐλάττους πυρῆνας. ἢ διὰ τὸ
ἀτελέστερα εἶναι, οὐκ ἔχει ἀποκεκριμένον. τέλος γὰρ ὁ πυρὴν
ἔχει τὸ σπέρμα. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐλάττους εἰσὶν, ὡς ὄντα παρα-
φυάδες καὶ ἀτελῆ. καὶ ἧττον δὲ γλυκέα τῶν ἐχόντων πυρῆ-
1 νας. ἀπεπτότερα γάρ ἐστιν. ἡ δὲ πέψις, τελείωσίς ἐστιν.
κε' Διὰ τί τῶν πολυκαρπίων τὰ μὲν, πικρότερα τὰ πρὸς τὴν
ῥίζαν ἔχει. οἷον σίκυοι. τὰ δὲ πρὸς τὸ ἄκρον τὸ ἄνω. οἷον αἱ βάλα-
νοι. ἢ ὅτι τὰ μὲν, ταύτῃ ἄπεπτος ἡ τροφὴ διὰ τὸ ἐπιρρεῖν κατὰ
τὴν ῥίζαν ἀεί. τὰ δ' ὅτι ξηρὰ φύσει ἐστίν. ὥστε ἀπαγομένου τοῦ
γλυκέος ἐκ τοῦ ἄκρου καὶ πεπεμμένου, ἤδη ξηραίνεται καὶ λεί-
πεται τὸ πικρὸν, ὥσπερ οἱ ἅλες. ξηραινόμενον δὲ, μᾶλλον πι
2 κρὸν γίνεται. καθάπερ ἐλαῖαι. βάλανοι παλαιούμεναι, πι-
κϛ' κραὶ γίνονται. Διὰ τί ἔνια βλαστάνει οὐκ ἐν τῇ γῇ ὄντα, ἀλλ'
ἐκτετμημένα. τὰ δὲ κείμενα. οἷον οἱ τῶν κρίνων καυλοὶ καὶ
κρόμμυα. ἢ ὅτι ἔχουσι τροφὴν πάντα ἐν αὑτοῖς. ἀλλ' οὐκ ἐν
» ἀφωρισμένῳ τόπῳ οὐδὲν φυτόν. αὔξεται δὲ ὅταν ἡ ὥρα ἔλ=
» θῃ ἐν ᾗ τοῦτο γίνεται πεττούσης ὥρας. οἷον καὶ τὰ τῶν κρο=
3 κοδύλων ᾠά. συνεχὲς δὲ οὐκέτι. ὅτι οὐκ ἐπιρρεῖ ἄλλη τρο-
κζ' φή. Διὰ τί ποτε τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα ὅσῳ ἂν
ξηρότερα φυτεύηται, τοσούτῳ βελτίω γίνεται. τὰ δὲ ἄλ-
λα χείρω. ἢ ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα μάλιστα, ὑγρασίας ἐστὶ
πλήρη. εὔκρατα οὖν γίνεται τοῦτον τὸν τρόπον φυτευθέντα.
καὶ ὅτι ἧττον σήπεται, ὅταν ξηρανθέντα φυτευθῇ.
κη' Διὰ τί ποτε τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα μόνα τῶν φυ-
» τῶν κείμενα βλαστάνει. ἢ διότι ὑγρασίας ἐστὶ πλήρη καὶ τρο-
» φῆς. ἡ περιουσία οὖν ἐστι τῆς τροφῆς, ἡ ποιοῦσα βλαστά=
νειν. δῆλον δέ. καὶ γὰρ αἱ σκίλλαι καὶ βολβοὶ, τοῦτο ποι=
4 οῦσιν. αὔξεται δὲ, ὅταν ἡ ὥρα ἔλθῃ ἑκάστῳ.
κθ' Διὰ τί τῷ ψυχρῷ ὕδατι ἀρδόμενα γλυκύτερα ἢ τὰ τῷ

θερμῷ. πότερον ὅτι ἐγκατακλειόμενον τὸ θερμὸν ἁλμυρώ-
τερον. ὥσπερ καὶ τὸ ἁλμυρώτερον θερμότερον, τὸ δὲ γλυ-
κὺ ἐναντίον ὥσπερ ψυχρόν. τροφὴ δὲ τοῖς λαχάνοις τὸ ὑγρὸν
λʹ καὶ οἱ χυμοὶ ἐντεῦθεν. Διὰ τί τὰ σκόροδα ὄζει μᾶλλον ἐγ-
καυλοῦντα, ἢ νέα, ὄντα. ἢ ὅτι νέων μὲν ὄντων ἔτι πολὺ ὑγρὸν
ἀλλότριον ἐνὸν, ἀφαιρεῖται τὴν δύναμιν αὐτῶν. ὅταν δὲ πε-
πανθῇ ἐκκεκριμένου ἤδη τούτου, τότε τὴν οἰκείαν ἔχει ὀσμήν.
αὕτη δέ ἐστι φύσει δριμεῖα. ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλοι καρποὶ οἱ 1
πρόσφατοι ὄντες, ὑδαρέστεροι. δι' ὃ καὶ τὰ κρόμμυα ἧττον δρι-
λαʹ μέα τὰ νεώτερα. Διὰ τί τῶν μυρρινῶν μὲν μὴ τεταριχευ-
μένων, τὰ μύρτα ἀπορρεῖ μᾶλλον τῶν φύλλων. ταριχευομέ-
νων δὲ τῷ φύκει, τὰ μὲν φύλλα ἀπορρεῖ, τὰ δὲ μύρτα οὐκ ἀπορ
ρεῖ. ἢ ἀταριχεύτων μὲν ὄντων, οὕτως ἔχει διὰ τὴν φύσιν. ὅ=
ταν γὰρ πεπανθῇ, ἀπορρεῖν πέφυκε τὰ μύρτα. τοῦτο δὲ οὐ συμ
βαίνει κείμενον, ἀλλὰ μόνον κωλύει ἡ ἰκμὰς τοῦ φύκεος μετα
βάλλειν τὸ ἐν τῷ μύρτῳ ὑγρόν. τὰ δὲ φύλλα ἀπορρεῖ τοὐναν 2
τίον, αὐτῶν ξηραινομένων· τὸ δὲ φῦκος ξηραίνει ἁλμυρὸν ὄν. οὐ
ταυτὸ οὖν συμβαίνει ἐπὶ τῆς μυρρίνης οὖσι καὶ κειμένοις
λβʹ τοῖς φύλλοις. Διὰ τί οἱ σίκυοι πέπονες ἄριστοι γίνονται ἐν
τοῖς ἑλώδεσι πεδίοις οὖσιν ἐνύγροις. οἷον περὶ ὀρχόμενον καὶ
ἐν αἰγύπτῳ. δοκεῖ δ' ἔνυδρος αὕτη ἡ χώρα εἶναι. ἔστι δὲ τὰ ἑλώ
δη ἔνυδρα. οἱ δὲ σίκυοι αὐτοὶ ὑγρότεροι. διὸ καὶ οἱ κηπαῖοι φαῦ
λοι εἰσίν. πότερον ὅτι εἰς βάθος διὰ σκληρότητα τῆς γῆς ἀναγ-
κάζεται φυτεύεσθαι, ἡ γὰρ πηλώδης καὶ πεδιὰς μάλιστα γί= 3
νεται σκληρά. οἱ δὲ εἰς βάθος φυτευθέντες, βελτίους. ἢ διότι
ξηρὰν δεῖ εἶναι τὴν γῆν, διὰ τὸ αὐτὸ εἶναι ὑγρὸν φύσει. οὕτω
γὰρ ἀντισπώμενον, ἐπὶ μέσον ἥξει. ἡ δὲ ἑλωδεστέρα μὲν βαθεῖα
δὲ, τροφὴν ἴσχει. καὶ διὰ τὸ βάθος τῆς γῆς, καὶ διὰ τὸν τόπον
καὶ οὐχ ὑπερβάλλουσαν διὰ τὸ ξηραίνεσθαι τὴν γῆν πάλιν.
λγʹ Διὰ τί τὸ πήγανον δυσώδεις τοὺς ἱδρῶτας ποιεῖ, καὶ ἔνια
τῶν μύρων, ἢ ὅτι ὅσων ἐν τῇ ὀσμῇ βαρύτης ἔνι καὶ δριμύτης,
ταῦτα κεραννύμενα ταῖς περιττωματικαῖς ὑγρότησι, κακω 4

ἀλλ' ἀστείαν ποιεῖ τὴν ὀσμήν. Διὰ τί τὸ πήγανον βασκανίας φασὶ φάρμακον εἶναι. ἢ διότι βασκαίνεσθαι δοκοῦσι λάβρως ἐσθίοντες, ἢ ὑφορώμενοί τινας δυσχερείας. καὶ περὶ τὰ προσφερόμενα ὑπόπτως ἔχοντες. ἐπιλέγουσι γοῦν, ὅταν τῆς αὐτῆς τραπέζης ἰδίᾳ τι προσφέρωνται μεταδιδόντες, ἵνα μὴ βασκαίνῃς με. ἅπαντες οὖν μετὰ ταραχῆς τῶν βρωμάτων προσοίσονται τὸ διδόμενον ὑγρὸν ἢ σιτίον. ὑφ' ὧν ἢ καταλαμβανομένων ἢ ἀπεμουμένων μετεωρισθέντα τὰ σιτία, συνεξίπτει τὰ πνεύματα ἀπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ πόνους καὶ στρόφους παρέχει. τὸ πήγανον οὖν προεδεσθὲν θερμαντικὸν ὂν τῇ φύσει, ἀραιῶσαι τὸ δεχόμενον ἀγγεῖον τὰ σιτία καὶ τὸ ἄλλο σῶμα. διὸ ἔξωθεν τὸ ἐγκαταλαμβανόμενον πνεῦμα συμβαίνει.

λε' Διὰ τί ἡ ὀρίγανις ἐμβαλλομένη τῷ γλεύκει, γλυκὺν ποιεῖ τὸν οἶνον. ἐμβάλλονται δὲ δύο κοτύλαι εἰς τὸν ἀμφορέα. ἢ ὅτι ἐξαίρει. δι' ὧν ἡ αὐστηρότης γίνεται, τὸ ὑδατῶδες καὶ τὸ ῥυπῶδες ἀναδεχομένη εἰς αὑτήν. σημεῖον δὲ, ὅτι ἐκ τούτων τὸ αὐστηρόν. οἱ γὰρ οἶνοι ἧττον μαλακοὶ ἐὰν ὕδωρ περιχυθῇ. καὶ ἐὰν τῇ ῥυγίᾳ πλείω χρόνον ἐάσῃ τις, καὶ ὅταν ποιῶσι γλυκὺν, ἡλιῶσι τὰς σταφυλὰς πολὺν χρόνον, καὶ ὁ ἥλιος ἀφαιρεῖ τὸ ὑδατῶδες. καὶ τὸ λοιπὸν συμπέττει. ταυτὸ δὲ τοῦτο ποιεῖ καὶ ἡ ὀρίγανις. ξηρὰ γὰρ καὶ θερμή. ὥστε εἰκότως διαμένει.

λϛ' Διὰ τί αἱ μέλαιναι μυρρῖναι πυκνοφυλλότεραί εἰσι τῶν λευκῶν μυρρινῶν. ἢ ὅτι ἀγριώτεραι τὸ γένος. σημεῖον δὲ, ὅτι γίνονται ἐν τοῖς ἀγροῖς, καὶ καὶ ἥκιστα μεταβάλλουσιν ἀπὸ τῆς ἐπιμελείας, τὰ δὲ ἄγρια πάντα πυκνοφυλλότερα. διὰ γὰρ τὸ ἧττον πέττειν τὸν καρπὸν, εἰς τὰ φύλλα ἡ τροφὴ τρέπεται.

ΤΜΗΜΑ ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ἌΛΦΙΤΑ ΚΑῚ ΜΑ͂ΖΑΝ ΚΑῚ ΤᾺ ὍΜΟΙΑ.

α' ΙᾺ τί ἡ πτισάνη καὶ τὸ ἄλευρον ἐλαίου
ἐπιχεομένου, λευκότερον γίνεται. καί-
τοι τὸ ἔλαιον πυῤῥόν. ἢ ὅτι πέφυκε μι-
γνύμενον τῷ ὑγρῷ ἀφρίζειν. τοῦτο δὲ ἡ 1
λευκότης. ἡ δὲ μίξις τρίψει καὶ κινήσει.
μίγνυται δὲ μᾶλλον τοῖς σωματικοῖς.
ἐν δὲ τοῖς ἑψήμασι τοῦτο συμβαίνει. διὸ
β' καὶ λευκότερα ποιεῖ. Διὰ τί ἡ ἐκ τοῦ πυροῦ τροφὴ μάλιστα
ἁρμόττει τοῖς σώμασι, καὶ μᾶλλον τρόφιμος, ἢ ἡ ἐκ τῶν κρι-
θῶν. ἢ διότι μετρίαν ἔχει γλισχρότητα. δεῖ δὲ τὴν τροφὴν ἔ-
χειν τοῦτο. προσφῦναι γὰρ δεῖ καὶ προσκολληθῆναι τῷ σώ-
ματι. οὗ αἴτιον τὸ γλίσχρον. ἀλλὰ ψαθυρώτερον. δι' ὃ αἱ τετριμ- 2
γ' μέναι σφόδρα μᾶζαι, τροφιμώτεραι τῶν ἀτρίπτων. Διὰ τί
τῶν μὲν ἀλεύρων τὰ πρῶτα, τῶν δὲ ἀλφίτων τὰ τελευταῖα,
λαμπρότερα. ἢ διότι τὸ μὲν κάπυρον ὂν περιθραύεται. τὸ δὲ
μαλακὸν ἐνθλίβεται. λαμπρότερον δὲ ἐν ἀμφοτέροις τὸ ἐν-
δ' τός. Διὰ τί οἱ ἄρτοι λευκότεροι φαίνονται, ψυχροὶ ὄντες ἢ
θερμοί. ἢ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τρόπον τινὰ καὶ τὸ ἔλαιον λευ-
κότερον τοῦ προσφάτου τὸ παλαιόν. αἴτιον γὰρ τῆς μελανίας
τὸ ὕδωρ. τοῦτο δὲ ἐν ἀμφοτέροις πλεῖον προσφάτοις οὖσι. 3
χρονιζομένοις δὲ διὰ τὸ ἐξατμίζειν, λείπεται ἔλαττον τὸ ἐπι-
πολῆς. ἐξατμίζει δὲ τοῦ μὲν ἐλαίου, ὁ χρόνος ἢ ὁ ἥλιος. ἐκ δὲ
τῶν ἄρτων ψυχομένων τὸ θερμὸν ἐξιόν, ψυχρῶν μὲν ὄντων ἐξε-
ε' λήλυθεν. ἐν δὲ θερμοῖς οὖσιν, ἔτι ἔνεστιν. Διὰ τί οἱ ἄναλοι ἄρτοι
πλείονα σταθμὸν ἔχουσι τῶν ἡλισμένων. τῶν ἄλλων αὐτοῖς ἴσων ὑ-
παρχόντων. εἰκὸς δὲ ἦν τοὐναντίον. οἱ γὰρ ἅλες προστίθενται
καὶ βαρύτεροι τοῦ ὕδατός εἰσιν. ἢ ὅτι ξηραίνουσιν οἱ ἅλες. δι' ὃ
καὶ σώζει ἄσηπτα τὰ ταριχευμένα. ἀναλίσκεται γὰρ καὶ ξηραί- 4

νεται τὸ ὑγρὸν ὑπ' αὐτῶν, ὃ σήπεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. καὶ ἐν τῷ
ἄρτῳ οὖν ἀναλίσκεται τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ ἁλὸς καὶ ἀποπνεῖ ἔξω.
δι' ὃ καὶ οἱ ἔωλοι ἄρτοι κουφότεροί εἰσι τῶν θερμῶν. ψυχρό-
τεροι ὄντες. ἐν δὲ τοῖς μὴ ἡλισμένοις, ὅπερ τὸ ὑγρὸν πλεῖστον
s' ἐνυπάρχον, βαρυτέρους αὐτοὺς ποιεῖ. Διὰ τί οἱ μὲν ψυ-
χροὶ ἄρτοι ἀναβρεχθέντες, ἅπτονται ἀλλήλων, οὐ συνέχον-
ται. οἱ δὲ θερμοί. ἢ ὅτι οἱ μὲν ψυχροὶ μετὰ τῆς ἀτμίδος ἀφιᾶ-
1 σι τὸ ἐν αὐτοῖς γλίσχρον ὑγρόν. οὗ ἐξελθόντος, οὐ κολλῶνται.
τὸ γὰρ ὕδωρ ᾧ ἐβρέχθησαν, ψαθυρώτερόν ἐστιν. οἱ δὲ θερμοὶ ἔ-
χουσί τινα γλισχρότητα. ὅταν μὲν οὖν βεβρεγμένων αὐτῶν ἡ ἀτ-
μὶς ἐξίῃ, τὸ μὲν θερμὸν, διαπνεῖ, διὰ λεπτότητα. τὸ δὲ κολλῶ-
δες συνεξιὸν αὐτῷ καὶ μιγνύμενον τῷ ὑγρῷ, προσέχεσθαι
ζ' ποιεῖ ἐν αὐτοῖς. Διὰ τί τῶν ἀλεύρων τὰ ἄλφιτα λαμπρό-
τερά ἐστι, τῶν δὲ ἀλφίτων τὰ πλυταῖα. ἢ ὅτι τὸ μὲν ἄλφιτον
καὶ πυρὸν ὄν, περιθραύεται. διὸ μάλιστα πάσχει πλεῖστον χρόνον
2 κοπτόμενον. τὸ δὲ μαλακὸν καὶ λεπτὸν ἄλευρον, ὅ ἐστιν ἐν τοῖς
τοῦ πυροῦ, ἐκθλίβεται πρῶτον. λαμπρότατον δὲ ἐστιν ἐν ἀμφο-
η' τέροις τὸ ἐντός. Διὰ τί ἡ μὲν μᾶζα, ὅσῳ ἂν μᾶλλον τριφθῇ,
δυσδιαχωρητοτέρα γίνεται. ὁ δὲ ἄρτος εὐδιαχωρητότερος. ἢ
διὰ τὸ τριφθῆναι σφόδρα τὸ σταῖς, μικρότερον γίνεται. τὸ δὲ
γλίσχρον τοιοῦτόν ἐστιν. ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς, πάντοθεν ἐξήρηται τὸ
ὑγρὸν τοῦ ἄρτου. ὥστε ψαθυρώτερον γίνεται τοῦ ὑγροῦ ἐξαιρε-
θέντος ὅλως, ὅσῳ ἂν μᾶλλον τριφθῇ. διὰ τὸ ἐν τῇ τρίψει μικρο
3 μερέστερον γεγονέναι. τὸ δὲ ψαθυρὸν, εὐπεπτότερόν ἐστιν. ἡ δὲ
μᾶζα ὅσῳ ἂν μᾶλλον τριφθῇ, γλισχροτέρα γίνεται τοῦ ὑγροῦ
» μεμιγμένου. τὸ δὲ γλίσχρον, οὐκ εὐδιαίρετον. τὰ δὲ τοιαῦτα, δύ-
» σπεπτά ἐστι. δεῖ γὰρ τὸ πεφθησόμενον, διαιρεθῆναι εἰς μι-
θ' κρά. Διὰ τί ἡ μὲν μᾶζα τριβομένη ἐλάττων γίνεται. τὸ δὲ
σταῖς μεῖζον. ἢ ὅτι τὸ μὲν ἄλφιτον βρεχθὲν καὶ τριβόμενον, συ-
νιζεῖ τῇ τοῦ ὑγροῦ κολλήσει, διὰ τὸ ἀραιὸν εἶναι καὶ χον-
δρόν. τὸ δὲ ἄλευρον, μετεωρίζεται, διὰ τὸ πυκνὸν σφόδρα
4 εἶναι. τὰ γὰρ πυκνὰ τριβόμενα, θερμαίνεται. θερμαινόμενα

ι΄ δὲ καὶ πνευματούμενα, μετεωρίζεται καθάπερ ἡ σάρξ. Διὰ τί
δὲ πυρούμενον τὸ σταῖς μεῖζον γίνεται ἢ ἡ μᾶζα. ἢ ὅτι ἔχει ὑ-
γρὸν κεχωρισμένον. ὥστε ἐξιέναι θερμαινόμενον διὰ τὴν τρί-
ψιν. ἐξ οὗ θερμαινομένου, πνεῦμα γίνεται. ἐκ δὲ τοῦ πλείονος
ια΄ ὑγροῦ, ἀνάγκη γίνεσθαι πλεῖον πνεῦμα. Διὰ τί τοῦ μέλιτος
κολλητικωτέρου ὄντος ἢ τοῦ ὕδατος, τὸ τῷ μελικράτῳ φυρα-
θὲν ἄλευρον, ψαθυρώτερον γίνεται, ἢ ὅταν ἑψηθῇ, ἢ ὀπτηθῇ,
ἢ τὸ τῷ ὕδατι. ἢ διότι, τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς πήγνυται καὶ συ- 1
νίσταται τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ μέλι συνιστᾷ μὲν, ἀλλ᾽ ἐπιξηραίνει δὲ, ὃ
μᾶλλον ψαθυρὸν ποιεῖ. ἡ γὰρ ψαθυρότης, ὑπὸ ξηρασίας γί-
ιβ΄ νεται. Διὰ τί οἱ δίπυροι ἄρτοι ψυχθέντες. οὐ γίνονται σκλη
ροί. ἢ ὅτι ἔχει τινὰ ἐν αὐτῷ ὁ πυρὸς γλυκὺν καὶ γλίσχρον χυ-
μὸν, ὅς ἐστιν αὐτοῦ καθάπερ ψυχὴ, σημεῖον δὲ, ξηραινόμενος
γὰρ ὅλως κενοῦται. νοτιώδης ᾖ, ἐκφύεται. τοῦ οὖν χυμοῦ τούτου ἐν
πάρχοντος, καὶ ἐν τῷ ἀλεύρῳ καὶ μάλιστα τῷ καθαρωτάτῳ,
σταιτὸς γινομένου τοῦ ἀλεύρου καὶ τριβομένου, συμβαίνει αὐτό. 2
σημεῖον δέ. ἑψόμενον γὰρ, διαχωρητικώτερον γίνεται. ὀπτωμέ-
νου μὲν τὸ πρῶτον τοῦ ἄρτου τὸ ψαθυρὸν καὶ ἐλαφρὸν. τοῦ δὲ ὑ-
γροῦ τοῦ ἐκ τοῦ ἄρτου ἀπατμίζει. καὶ τοῦ ἀλεύρου τὸ ἀχυρῶδέ-
στατον ἀποκαίεται. ἐξαιρεθέντος δὲ καὶ τριβομένου πάλιν τοῦ σται-
τὸς, τό, τε τοῦ ἀλεύρου λειότατον καὶ τοῦ ὑγροῦ γλισχρότερον
λειπόμενον, μίγνυται μᾶλλον ἑαυτοῖς. διά τε τὰ τοιαῦτα καὶ
μᾶλλον γεγονέναι. καὶ διὰ τὴν πύρωσιν. βαφῇ γὰρ ὁμοία ἡ μί-
ξις αὐτῶν γίνεται. ὥστε γενέσθαι τὸ ὕστερον τριφθὲν σταῖς, ὅμοιον 3
τῷ ἑψομένῳ ἀλεύρῳ, καὶ γὰρ ἐκείνου τριφθέντος τοῦ σταιτὸς, καὶ
λειφθέντος τοῦ λεπτοτάτου ἀλεύρου καὶ τοῦ γλισχροτάτου ὑ-
γροῦ πυρωθὲν, κολλῶδες γίνεται καὶ ἀνεξίκμαστον. τό, τε γὰρ
γλίσχρον δυσδιαίρετον, καὶ τὸ πυκνὸν οὐθὲν δι᾽ αὐτοῦ προΐεται.
ὑγρότατον οὖν ὂν τοῦτο, καὶ διὰ πυρὸς πάχει ἄρτος διὰ τὰ εἰ-
ιγ΄ ρημένα. ἔχων δὲ ἀεὶ ὑγρότητα, οὐ γίνεται σκληρός. Διὰ τί τῆς
τροφῆς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς ὑγρᾶς ἐνίοις δυνάμεθα πολὺν χρό-
νον χρῆσθαι. οἷον τῇ γινομένῃ τροφῇ, ἐξ ἀλφίτων καὶ ἀλεύρων. 4

καὶ τοῖς οἴνοις τοῖς αὐστηροῖς καὶ ὕδατι. τοῖς δὲ, οὐ δυνάμε-
θα, καὶ ταῦτα ἥδιον οὖσιν. ἢ ὅτι τὰ μέν ἐστι τῶν προσφερομέ-
νων ἐπιπολαστικὰ καὶ τρόφιμα. ὥστε καὶ ὅταν κενωθῶσι τῆς
πρώτης τροφῆς ἀναλωθείσης, ἔτι ἔνεστιν ἐν τῷ σώματι πολλὴ
δύναμις. ὡς μὲν πρὸς τὴν πρώτην ἐργασίαν τοῦ σώματος
πεφθεῖσα. ὡς δὲ πρὸς τὸ τέλος καὶ τὴν ἐκ διαδοχῆς γινομέ-
νην, ἄπεπτος. τοιαῦτα δέ ἐστι καὶ τῶν ἡδέων τὰ πλεῖστα. τὰ
1 μὲν γὰρ λιπαρὰ καὶ γλυκέα καὶ πίονα, ἥδιστα δοκεῖ εἶναι γευο
μένοις ἡμῖν. ταῦτα δέ ἐστι πάντα τὰ τρόφιμα καὶ οὐκ ἄπεπτα.
καὶ ἐπιπολαστικὰ, ἐν ᾗ αὐτῇ διαφορᾷ. ὥστε εὔλογον εἶναι τὴν
δύναμιν, ἐάν τις αὐτῶν πληρωθῇ, καὶ μὴ ταχὺ ἐκλείπῃ τὴν
αἴσθησιν. οὐ γὰρ μόνον ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐνόντων γίνεται ἡ πλήρω
σις, ἀλλὰ καὶ διαδοθείσης τῆς τροφῆς ἐν ἄλλοις μέρεσιν. ἢ οὐ
μόνον τοῦτο αἴτιον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ φύσει ἔνια σύμμετρα εἶναι καὶ
οἰκεῖα ἡμῖν. πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα διὰ τὸ κατὰ φύσιν εἶναι
2 μᾶλλον προσίεται τὰ σώματα. τὰ δὲ παρὰ φύσιν ἧττον. ἄλ=
λά τε ἄλλῃ κράσει ἁρμόζει. οἷον τὸ μέλι ταῖς μελίτταις, κα-
τὰ φύσιν ἐστὶν ὥστε προσφέρεσθαι μόνον. καίτοι ἀσθενεῖς τέ
εἰσι τὴν δύναμιν. ὥστε δεῖ λείπειν τὸ ἀναλισκόμενον. ἀλλ' εἶναι
ἀνάλογον τὸ πλῆθος, πρὸς τὴν ἰσχὺν τὴν ἀρχὴν τῶν ἀνθρώπων.
ὥστε ὅσα τῶν ἡδέων τοιαῦτά ἐστι, διὰ μὲν τὸ ἐν τῇ φύσει ἧττον
ὑπάρχον ἡδέα φαίνεται. ὀλίγον δὲ χρόνον. εἶτα πληροῖ ταχύ.
τῶν δὲ κατὰ φύσιν ἀεὶ δέονται. ὥστε καὶ προσφερόμενον συ-
3 νεχῶς δι' αὐτὰ, οὐ τῶν ἡδίστων ἀλλ' ἑτέρων ἧττον πληροῦνται.
ιδ' Διὰ τί τὰ αὐτὰ συνεθιζομένοις τε ἡδέα φαίνεται, καὶ λίαν
συνεχῶς προσφερομένοις οὐχ ἡδέα. τὸ δὲ ἔθος ἐστὶ τὸ πολ-
» λάκις καὶ συνεχῶς ποιεῖν. ἢ ὅτι τὸ μὲν ἔθος, ἕξιν δεκτικὴν-
» τινος ἐν ἡμῖν ποιεῖ, οὐ πλήρωσιν. τὸ δὲ συνεχῶς προσφέρε=
σθαί τι, πληροῖ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ καθάπερ αἴτιον. ἔστι γάρ
τι καὶ ἡ ἐπιθυμία. αἱ μὲν οὖν ἕξεις γυμναζόμεναι, αὔξονται
καὶ ἐπιδιδόασι. τὰ δὲ ἀγγεῖα σαττόμενα, οὐδὲν μείζω γίνεται.
4 δι' ὅπερ τὸ μὲν ἔθος ὂν γυμνάσιον, αὔξει τὴν δεκτικὴν ἕξιν. τὸ

δὲ συνεχῶς προσφερόμενον, σάττει μὲν καὶ πληροῖ τὴν ἐπιθυ-
μίαν, ἧς πληρωθείσης, οὐκ ἔτι προσιέμεθα. αὔξει δὲ οὐθὲν
» αὐτὴν, διὰ τὰ προειρημένα, ὠθεῖ τῆς σάξεως. ἔτι τὸ ἔθος οὕτως
» ἂν εἰ ἡδύνει, ἡδύ ἐστι, λυπεῖ γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐάν τις συνεχῶς
ποιῇ. ἀλλὰ τὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔργου ἡδέως ἡμᾶς προσιέσθαι.
καὶ πλείω χρόνον δύνασθαι ταυτὸν ποιεῖν, ἢ ἀσυνήθεις ὄντας.
ἐν ᾧ οὖν καὶ τοῦτο λυπεῖ ἡδὺ ὄν, ἐν τούτῳ καὶ τὰ ἄλλα, ἡ δία. συνε-
χῶς γὰρ γινόμενα ἢ προσφερόμενα, ἀμφότερα λυπεῖ. αἴτιον 1
» δὲ, διὰ τὸ μὴ ἀπείρους ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς δυνάμεις ἔχειν ταῖς δεκτι-
» καῖς καὶ κριτικαῖς. ἀλλὰ πεπερασμέναις. αἳ τυγχάνουσαι τοῦ
συμμέτρου αὐτοῖς. τοῦτο δὲ συνεχῶς ἐστιν αἰσθητὸν εἰς ἐπίδοσιν.
ιε' αἱ μὲν πληροῦνται. αἱ δὲ, ἀδυνατοῦσιν ἐνεργεῖν. Διὰ τί τὸ
μὲν σταῖς γίνεται τριβόμενον λευκόν. ἡ δὲ μάζα μελαντέρα. πό-
τερον ὅτι ξηραίνεται μᾶλλον τὸ ἐπιπολῆς ἐν τῷ ἀλφίτῳ. διὰ
ἐν ὑγρῷ θερμὸν, ὃ ποιεῖ τὴν λευκότητα. ἢ διὰ τὸ πεπυρῶσθαι
ιϛ' ἕλκει τὸ ὑγρὸν εἰς αὐτὸ μεγαλομερέστερον ὄν. Διὰ τί τὰ ἄλ- 2
φιτα μᾶλλον τῷ ὕδατι συμμένει φυρόμενα ἢ τῷ ἐλαίῳ ὄντι
γλισχροτέρῳ. καίτοι κολλητικώτερον τὸ γλίσχρον, τὸ δὲ ἔλαιον
τοῦ ὕδατος γλισχρότερον. ἢ ὅτι λεπτότερον τὸ ὕδωρ. ὥστε εἰ-
σέρχεται εἰς ἅπαν καὶ μαλακὰ ποιεῖ. συμφύεταί τε μᾶλλον καὶ
συνθλίβεται πρὸς ἄλληλα. καίτοι θλιβόμενα καὶ χωρὶς τῆς τρί-
ιζ' ψεως. Διὰ τί οἱ ἄτριπτοι ἄρτοι καὶ οἱ σφόδρα τετριμμένοι
ῥήγνυνται, ἢ οἱ μὲν ἄτριπτοι διὰ τὸ ἀσυνδέτοι εἶναι. ἡ γὰρ τρίψις,
συνδεῖ. προωδοποίηνται οὖν τῷ ῥήγνυσθαι. ἔτι ἀμιγὲς καὶ πο- 3
λὺ ἔχουσιν ὑγρόν. οἱ δὲ τετριμμένοι σφόδρα, λίαν εἰσὶ ξηροὶ διὰ
τὸ ὀλίγον ἔχειν ὑγρόν. θερμαινομένων γὰρ, πᾶν ἐξέρχεται.
ὥστε ἄμφω διὰ τὸ πολὺ ὑγρὸν ἐξιέναι ῥήγνυνται. πολὺ γὰρ ἐν
μὲν τοῖς ἀτρίπτοις ἁπλῶς ἔνεστιν. ἐν δὲ τοῖς τετριμμένοις, πρὸς
ιη' τὸ ὑπόλοιπον. Διὰ τί κουφότερον τὸ φύραμα γίνεται, ἢ
ἄμφω τό, τε ὑγρὸν καὶ τὸ ἄλφιτον. πότερον ὅτι μιγνυμένων
πνεῦμα συγκατακλείεται. ἢ ὅτι ἀπὸ τοῦ θερμοῦ τοῦ ἐν τοῖς
ἀλφίτοις ἐξατμίζεται τοῦ ὕδατος. ὥστε ἔλαττον γίνεται τὸ 4

μεμιγμένον. ὁ δὲ ἀὴρ εἰ καὶ μίγνυται, οὐδὲν ἂν κουφότερον
ιθ' ποιῇ. ἔχει γὰρ βάρος καὶ ὁ ἀὴρ ἐν τῷ ἀέρι. Διὰ τί μετὰ τοῦ
ἀλφίτου πινόμενον τὸ γάλα καὶ ὁ γλυκὺς, φαίνεται γλυκύ-
τερα. πότερα οὕτω παρὰ τὸ μὴ γλυκὺ μᾶλλον φαίνεται. τὸ γὰρ
ἄλφιτον οὐ γλυκύ. ἢ ὅτι ἐνδιατρίβει τὸ ἄλφιτον ἔχον γλυκύ-
κ' τητα. ὥστε πλείονι χρόνῳ ἡ αἴσθησις. Διὰ τί ἧττον ἄκρα-
τον φαίνεται τὸ αὐτὸ πόμα μετὰ τοῦ ἀλφίτου πινόμενον. πότε-
1 ρον ἢ ὅτι κεραννύουσιν ἄλλο ἔχον μετ' ἄλλου, ἢ ὅτι ἀντιφράττει
κα' τῷ πόματι καὶ ἀφανίζει, ἀντιπαρὸν εἰς αὐτό. Διὰ τί ὁ χόν-
δρος πλεῖον ὕδωρ δέχεται. ἢ ὅτι πυροὶ ἐξ ὧν ὁ τοιοῦτος ἐγίνε-
το χόνδρος, ἢ ἄλευρά πως ἐστὶν ὁ χόνδρος. τὰ δὲ ἄλευρα
πλεῖον δέχεται. καὶ γὰρ γίνεται ὁ ὄγκος πλείων, ἢ ὁ τῶν πυρῶν.
σέσακται γὰρ καὶ τὰ ἐν τοῖς πυροῖς. τὰ δὲ πλείω χωρεῖ πλεῖον.
καὶ τοῦτο καὶ ὅτι ἔχει θερμότητα, καὶ τὰ ἄλευρα, καὶ ὁ χόν-
2 δρος. τὸ δὲ θερμὸν, καὶ ἕλκει μᾶλλον τὸ ὑγρὸν καὶ ἐξαναλί-
κβ' σκει ἐξατμίζον. Διὰ τί τὸ ἄλευρον ἑψόμενον μεῖζον πολὺ γί-
νεται, ἢ τὸ ἄλφιτον κατὰ λόγον. ἢ ὅτι τὸ μὲν πολὺ ὕδωρ δέ-
χεται. τὸ δὲ, ὀλίγον, διὰ τί δὲ δέχεται πλεῖον. μᾶλλον γὰρ εἰ-
κὸς τὸ ἄλφιτον. πεπύρωται γάρ. τὸ δὲ, ἄπυρον. μᾶλλον δὲ ξη-
ρὸν τὸ πεπυρωμένον. ἢ διότι ἕψησιν μᾶλλον δέχεται τὸ ἄλευ-
ρον. τούτου δὲ αἴτιον, τὸ μικρομερέστερον εἶναι. ὥσπερ οὖν ὅσα
πλησίον ἐστὶ δυνάμει τῇ μικρότητι, τοσαυταπλάσιον δέ-
3 χεται τὸ ὕδωρ. κόλλησις γὰρ χρῆται τῷ ὕδατι. ὥσπερ καὶ
» Ἐμπεδοκλῆς μετῴετικεν ἐν τοῖς περσικοῖς εἰπών, ἄλφι-
» τον ὕδατι κολλήσας. καὶ ἀναλίσκει πολὺ διὰ τοῦτο.
κγ' Διὰ τί δὲ καὶ πεπυρωμένον τὸ σταῖς, μεῖζον γίνεται ἢ ἡ μά-
ζα. ἢ ὅτι ἔχει ὑγρὸν οὐ κεχωρισμένον. ὥστε ἐξιέναι θερμαι-
νομένου, οὐ πνεῦμα γινόμενον. καὶ οὐ δυνάμενον ἐξιέναι.
ὁμοίως καὶ ἐν τῇ μάζῃ διὰ τὴν πυκνότητα τοῦ σταιτός. πυ-
κνὸν γὰρ τὸ ἐκ μικρομερεστέρων. αἴρει οὖν καὶ ποιεῖ τὸν ὄγ-
κον. ἔτι δὲ καὶ πλεῖον ἔχει τὸ ὑγρὸν, ἐξ οὗ θερμαινομένου,
4 πνεῦμα γίνεται. ἐκ δὲ τοῦ πλείονος, ἀνάγκη γίνεσθαι πλεῖον.

κδ´ Διὰ τί οἱ περὶ τὴν τῶν σιτίων ἐργασίαν, οἱ μὲν περὶ τὰς κριθὰς ἄχροοι γίνονται καὶ καταρροητικοί. οἱ δὲ περὶ τοὺς πυροὺς εὐεκτικοί. ἢ διότι εὐπεπτότερος ὁ πυρὸς τῆς κριθῆς
κε´ διόπερ καὶ αἱ ἀπόρροιαι. Διὰ τί ὁ ἄρτος ἐὰν μέν τις αὐτὸν ὀπτᾷ, σκληρότερος γίνεται. ἐὰν δέ τις αὐτὸν χλιαίνῃ, ὑγρότερος ἄχρι τινός. ἢ ὅτι ὀπτωμένου αὐτοῦ, τὸ ὑγρὸν ἐκπορεύεται. σκληρότερος οὖν γίνεται. ἀναθερμαινομένου δὲ τὸ ὑγρὸν συσταθὲν, διαχεῖται ὑπὸ τοῦ πυρός. διὸ ὑγρότεροι γίνονται.

κς´ Διὰ τί τὰ μὲν ἄλευρα ψυχόμενα ἧττον σάττεται. τὰ δὲ ἄλ-
φιτα μᾶλλον. ἢ ὅτι τὰ μὲν μικρομερῆ οὐ διαλείπει χώραν, 1
καὶ τὰ βαρέα τῇ θλίψει, τὰ πλείω ἐλάττω κατέχει τὸ ἴσον. τὰ μὲν οὖν ἄλφιτα ἁδρά ἐστι. ψυχόμενα οὖν, ἐλάττω γίνεται. ὥστε τὸ ἔλαττον, συμπιέζει τὸ πλέον. τὰ δὲ ἄλευρα, ὑπάρχει μὲν μικρομερῆ ὄντα. ὥστε οὐ διὰ τοῦτο ψύχεται. ἀλλ' ἵνα ᾖ κουφότερα καὶ μὴ σάττηται διὰ τὴν θλίψιν. βαρύτερον γὰρ φύσει τὸ ἄλευρον ἀλφίτου ἐστίν. 2

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ
ΠΕΡῚ ὈΠΩ͂ΡΑΝ.

α' ιὰ τί τὴν ὀπώραν ὕστερον ἢ πρότερον
φαγοῦσιν, οὐκ ἀνάλογος τοῖς αὐτοῖς ὁ
ὄγκος τῆς πληρώσεως γίνεται. ἢ ὅτι
1 βαρυτέρα ἐστὶν ἡ ὀπώρα πολὺ τῶν σι-
τίων. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ σῦκα ἐὰν ὕστα-
τα βρωθῇ, τὰ πλεῖστα γὰρ ἐμεῖται. ἐὰν
μὲν οὖν πρῶτα διὰ βάρος κάτω πο-
ρευόμενα, εὐρυχωρίαν ἄνω ποιεῖ, ὥστε ῥᾳδίως δέχεσθαι τὸν
ὄγκον τῶν σιτίων. ἀνάπαλιν δὲ εἰσελθόντα τὰ σιτία διὰ τὸ
κάτω φέρεσθαι ταχὺ τοῦ ἄνω κενοῦ προσλαμβάνει.
β' Διὰ τί τῶν γλυκέων ὄντων ὁμοιοτρόπων ἢ μὴ ἢ τῶν δριμέ-
2 νων, θᾶττον πληρούμεθα ἀπὸ τῶν γλυκέων. εἰκὸς δὲ ἦν ἧτ-
τον ἦν εἰκὸς πληροῦσθαι. ἢ ὅτι οὐχ ὁμοίως τό, τε ἀγγεῖον
πληροῦται ταχύ, ἐξ οὗ πληρούμεθα καὶ τὸ τρεφόμενον. ἀλλ' ἐνίο
τε ἡ μὲν κοιλία πλήρης ἐστίν. οἷον τῶν διψώντων. ἡ δὲ δίψα, οὐ
δὲν ἧττόν ἐστιν. οὐ γὰρ τῷ ταύτην εἶναι πλήρη παυόμεθα δι-
ψῶντες, ἀλλὰ τῷ ἕκαστον τῶν τοῦ σώματος τὸ αὐτὸ οἰκεῖον ἐ-
σπακέναι. καὶ ὅταν ἐκεῖνα ἀπολαύῃ ἱκανῶς, τότε παυόμε-
γ' θα διψῶντες, καὶ πεινῶντες δὲ ὡσαύτως. Διὰ τί θᾶττον
3 πληρούμεθα ἀπὸ τῶν γλυκέων, ἢ ἀπὸ τῶν δριμέων. ἢ ὅτι
θᾶττον παυόμεθα ἐπιθυμοῦντες τῶν γλυκέων. ὡς μὲν ἡ κοι-
λία πληροῦται, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῶν γλυκέων. ἢ οὐχ ὁ-
μολογεῖται. ὅτι δὲ ἡ ἐπιθυμία θᾶττον ὑπ' αὐτῶν πληροῦται,
τοῦτ' ἂν εἴη λεκτέον. ἢ ὅτι ἡ μὲν ἐπιθυμία ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν,
ἔστι μὲν ἔνδεια. καὶ ὅταν μηκέτι ἔχωμεν τροφὴν ἢ ὀλίγην. τὰ
μὲν οὖν δριμέα, οὐκ ἔστι τρόφιμα, ἀλλὰ τροφὴν μὲν ὀλίγην ἔχει.
τὸ δὲ περίττωμα πολύ, εἰκότως οὖν πολλὰ ταῦτα ζητοῦμεν
4 ἐσθίειν, καὶ οὐκ ἐμπιπλάμεθα αὐτῶν τὴν ἐπιθυμίαν διὰ τὸ

» ἔτι προςδεῖσθαι τροφῆς. ταῦτα δὲ μὴ ἔχειν τροφήν. τὰ δὲ γλυ-
» κέα ἅπαντά ἐστι τροφή. καὶ ἀπὸ μικρῶν τῶν τοιούτων πολλὴν λαμ-
βάνει τὸ σῶμα. ὅταν οὖν ἀπολαύῃ πολλὴν τροφήν, οὐκέτι δυ-
νάμεθα ἐσθίειν, διὰ τὸ μὴ ὑποφέρειν. εἰκότως οὖν θᾶττον ὑπὸ
δ' τῶν γλυκέων πληρούμεθα. Διὰ τί τὰ περικάρπια καὶ
τὰ κρέα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐν τοῖς ἀσκοῖς ἄσηπτα γίνεται, ὅταν
σφόδρα φυσηθῶσι. καὶ τὰ ἐν τοῖς ἀκριβῶς περιπωματι-
ζομένοις ὡσαύτως, ἢ διότι σήπεται μὲν κινούμενα πάντα. τὰ 1
δὲ πλήρη, ἀκίνητα. ἀδύνατον γὰρ ἄνευ κενοῦ κινηθῆναι. ταῦτα
ε' δὲ πλήρη. Διὰ τί μετὰ τὰ σαπρὰ τῶν περικαρπίων, ὁ οἶ-
νος πικρὸς φαίνεται πινόμενος. ὅτι τὴν πικρότητα ἔχει ἡ σα-
πρότης ἡ τοιαύτη. τὸ οὖν ἐπιμένον ἐπὶ τῇ γλώττῃ μιγνύμενον
τῷ πόματι καὶ διαχεόμενον, πικρὸν ποιεῖ τὸ πόμα. αὐτὸ δὲ
καθ' αὑτὸ ἧττον φαίνεται ἐσθιόμενον, διὰ τὸ πολλῶν ἅπτεσθαι,
ϛ' καὶ εἰς μικρὰ διανενεμῆσθαι τὸν τοιοῦτον χυμόν. Διὰ τί
τὰ τραγήματα ἐδεστέον. ἢ ἕνεκα τοῦ πιεῖν ἱκανόν. οὐ γὰρ μόνον 2
ποτέον τῆς δίψης χάριν τῆς ἐπὶ τοῖς σιτίοις, ἀλλὰ, καὶ μετὰ
ζ' τὸ σιτίον. Διὰ τί τὰ ὀπτὰ κάρυα ψυχθέντα χείρω γίνεται.
καὶ ὁ ἄρτος δὲ καὶ ὁ βάλανος καὶ πολλὰ τῶν τοιούτων. θερ-
μανθέντα δὲ πάλιν βελτίω. ἢ διότι ψυχθέντος μὲν πέπηγεν
ὁ χυμός. ἀναχλιανθέντων δὲ πάλιν χεῖται. ἡ δὲ ἡδονὴ γίνεται διὰ
η' τὸν χυμόν. Διὰ τί ἐν τῇ ἀπολαύσει τῆς ὀπώρας τῶν σύκων
καὶ τῶν τοιούτων, ἢ οἶνον ἄκρατον δεῖ ἐπιπίνειν, ἢ ὕδωρ. ταῦτα
δὲ ἐναντία. ἢ ὅτι ἡ ὀπώρα καὶ θερμή ἐστι καὶ ὑγρὰ διὰ τὴν γέ- 3
νεσιν. ἔχει γὰρ πολὺ πῦρ καὶ ὑγρότητα. ὥστε διὰ μὲν τὸ πῦρ,
τὴν ζέσιν ποιεῖ ὁ χυμὸς εἴσω. ὥσπερ ἔξω τὸ γλεῦκος ποιεῖ. ἧττον
» δὲ ἔχει δύναμιν. καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀκρόδρυα. τὸ δὲ τῆς ὑγρό-
» τητος πλῆθος, ἀπεψίαν ποιεῖ. τὸ μὲν οὖν ὕδωρ διὰ τὴν ψυχρό-
τητα σβεννύει τὴν ζέσιν. ὁ δὲ οἶνος διὰ τὴν θερμότητα ὡς ἐ-
πὶ τὸ πολύ. ὥσπερ γὰρ πῦρ ἐνίοτε πυρὸς ἐὰν ᾖ ἔλαττον ἀφαι-
ρεῖται τὴν ἰσχύν. μᾶλλον δὲ τῇ θερμότητι πεπτικός ἐστι τῆς ὑ-
γρότητος. καὶ διὰ βάρος κατακρατεῖ τῶν τῆς ζέσεως ἐπι- 4

θ' πολασμῶν. Διὰ τί τῶν ἰσχάδων γλυκύταται αἱ δίχα
ἐσχισμέναι. οὔτε δὲ αἱ πολυσχιδεῖς οὔτε αἱ ἀσχιδεῖς. ἢ διότι ἐκ
μὲν τῶν πολυσχιδῶν διαπέπνευκε καὶ ἐξικμάκε μετὰ τοῦ ὑγροῦ
τὸ πλεῖστον τοῦ γλυκέος. ἐν δὲ ταῖς μεμυκυίαις, πολὺ τὸ ὑδα-
τῶδές ἐστι, διὰ τὸ μὴ ἠτμικέναι. αἱ δὲ ἐσχισμέναι μὲν μὴ πολλὰ
δὲ, ἀμφοτέρων τούτων ἐκτός ἐστι τῶν παθημάτων.
ι' Διὰ τί ταῖς καμίνοις ψυχόμενα τὰ σῦκα σκληρότερα γί-
νεται, ἐὰν ψυχθῇ ἐν τῇ καμίνῳ. ἢ ἂν ἐξαιρεθέντα ψυχθῇ. ἢ
1 ὅτι ἐν μὲν τῇ καμίνῳ ἐξατμίζει πᾶν τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ θερ-
μοῦ. ἔξω δὲ περιεστηκὼς ὁ ἀὴρ ψύχων, κωλύει τὸ ὑγρὸν ἐξιέ-
ναι καὶ συνίστασθαι. μᾶλλον γὰρ ἐξατμίζει. ἔστι δὲ τὰ μὲν
ιά ξηρὰ σκληρά, τὰ δὲ ὑγρὰ μαλακά. Διὰ τί πρὸς τὰ
στρυφνὰ ὁ οἶνος καὶ τὸ ὕδωρ φαίνεται γλυκύτερα, οἷον ἐάν-
τις βαλανίους, ἢ μύρτα. ἢ ὑπὸ τῶν τοιούτων διατάγη. ἢ εἰκότως
» καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. πᾶν γὰρ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ ἐναν-
» τίον μᾶλλον φαίνεται. οἱ δὲ τῶν ἐναντίων χυμοί, ἀντικείμε-
2 νοί πως εἰσίν. ἢ ὅτι καθάπερ ἐπὶ τῶν βαπτομένων ὑπὸ τῶν
στρυφνῶν ἡ γλῶττα προδιεργάζεται. καὶ τοὺς πόρους ἀνοίγε-
ται, ὥστε μᾶλλον διϊέναι τὸ γλυκύ. καὶ γὰρ τὰ βαπτόμε-
να, τούτου ἕνεκεν προβρέχουσιν ἐν τοῖς στρυφνοῖς, τῷ διερ-
γασθὲν μᾶλλον δέχεσθαι τὴν βαφήν.
ιβ' Διὰ τί τὰ γλυκέα ἧττον δοκεῖ γλυκέα εἶναι θερμὰ ὄντα.
ἢ ὅταν ψυχθῇ. πότερον ὅτι ἅμα δύο αἰσθήσεις γίνονται ἀμ-
3 φοῖν. ὥστε ἡ τοῦ θερμοῦ ἐκκρούει τὴν ἑτέραν, ἢ ὅτι καὶ τὸ
γλυκὺς θερμόν. ὥσπερ οὖν πῦρ γίνεται ἐπὶ πῦρ. κωλύει
οὖν ἡ θερμότης. ὅτι τὸ πῦρ ἀφαιρεῖται τὰς δυνάμεις ἁπάν-
των, διὰ τὸ κινητικὸν εἶναι. ἐγγύτερον οὖν τὸ μεταβάλλειν
ἐστὶ θερμὰ ὄντα. ἀποψυχθέντα δὲ ἕστηκεν.
ιγ' Διὰ τί ποτε τὰ ἄχυρα τὰ μὲν σκληρὰ πέττει, τὰ δὲ πε-
πεμμένα οὐ σήπει. ἢ ὅτι τὸ ἄχυρον θερμόν τε καὶ ὁλκὸν
ἐστι. τῇ μὲν οὖν θερμότητι, πέττει. τῷ δὲ ὁλκὸν εἶναι, τὸν
4 ἰχῶρα τὸν σηπόμενον δέχεται. δι' ὃ οὐ σήπει.

ιδʹ Διὰ τί τὰ σῦκα μαλακὰ καὶ γλυκέα ὄντα, λυμαίνεται τοὺς ὀδόντας. ἢ διὰ τὴν γλισχρότητα προσίσχεται τοῖς οὔλοις. καὶ παρεμπίπτει διὰ τῶν ὀδόντων εἰς τὰ διὰ μέσου. διὰ τὸ μαλακὰ εἶναι, καὶ σῆψιν ποιεῖ ταχέως ἅτε θερμὰ ὄντα. τάχα δὲ ἴσως, καὶ διὰ τὴν σκληρότητα τῶν κεγχραμίδων, ἐν τῇ τούτων κατεργασίᾳ ἀπονοῦσι ταχέως οἱ ὀδόντες.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ. ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΤῸ ἉΛΜΥΡῸΝ ὝΔΩΡ ΚΑῚ ΘΆΛΑΤΤΑΝ.

α' ιὰ τί τὸ κῦμα οὐκ ἐπιγελᾷ ἐν τοῖς βα-
θέσι πελάγεσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς
1 καὶ βραχέσιν. ἢ ὅτι τὸ μικρὸν ὑγρὸν
Δ φερόμενον, μᾶλλον διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ
β' πνεύματος, ἢ τὸ πολύ. Διὰ τί τὰ κύ-
ματα πρότερον φοιτᾷ, ἐνίοτε τῶν ἀνέ-
μων. ἢ ὅτι πρὸς τῇ ἀρχῇ τοῦ πνεύμα-
τος ἡ θάλασσα ὠσθεῖσα πρώτη, τὴν ἐχομένην ἀεὶ ταυτὸν
ποιεῖ. διόπερ οὔσης αὐτῆς συνεχοῦς, καθάπερ μιᾷ πληγῇ
2 συνεχεῖ πάσαις γίνεται. τὸ δὲ, ἐν ἑνὶ χρόνῳ γίνεται. ὥστε συμ-
» βαίνει τήν τε πρώτην καὶ τὴν ἐσχάτην ἅμα κινεῖσθαι. ὁ δὲ ἀὴρ
» οὐ πάσχει τοῦτο. ὅτι οὔτε ἐστὶν ἓν σῶμα συνεχὲς, τῷ πολλὰς
» πάντοθεν ἀντικρούσεις λαμβάνειν. αἳ πολλάκις κωλύουσι
τὴν πρώτην καὶ νεανικωτάτην κίνησιν. τήν τε θάλασσαν οὐ
ποιοῦσι τοῦτο, διὰ τὸ βαρυτέραν καὶ δυσκινητοτέραν εἶναι
γ' αὐτοῦ. Διὰ τί τὰ πλοῖα γέμειν δοκεῖ μᾶλλον ἐν τῷ λιμένι, ἢ
ἐν τῷ πελάγει, καὶ θεῖ δὲ θᾶττον ἐκ τοῦ πελάγους πρὸς τὴν
γῆν, ἢ ἀπὸ τῆς γῆς πρὸς τὸ πέλαγος. ἢ ὅτι τὸ πλέον ὕδωρ ἀν-
3 τερείδει μᾶλλον ἐκ τοῦ ὀλίγου. ἐν δὲ τῷ ὀλίγῳ δέδυκε, διὰ τὸ
κρατεῖν αὐτοῦ μᾶλλον. ὠθεῖ γὰρ κάτωθεν τὸ ὕδωρ ἄνωθεν. ἐν
μὲν οὖν τῷ λιμένι, ὀλίγη ἐστὶν ἡ θάλασσα. ἐν δὲ τῷ πελάγει,
βαθεῖα. ὥστε καὶ ἄγειν πλέον δόξει ἐν τῷ λιμένι. καὶ κινήσε-
ται χαλεπώτερον διὰ τὸ δεδυκέναι μᾶλλον καὶ ἧττον ἀντερεί-
δ' δειν τὸ ὕδωρ. ἐν τῷ πελάγει δὲ, τἀναντία τούτων ἐστίν. Διὰ
τί ὅταν ῥιφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν κυμαίνουσαν οἷον ἡ ἄγκυρα,
γαλήνη γίνεται. ἢ διότι ἵσταται ἡ θάλαττα τῷ φερομένῳ, μεθ'
4 οὗ ἀὴρ συγκαταφέρεται. ὃς ἐπ' εὐθεῖαν κάτω φερόμενος καὶ

ἐνταῦθα ἐνδιασπασθεὶς συνεπισπᾶται τὸ ἐκ πλαγίου κινοῦν
» τὴν θάλατταν. ὁ δὲ κλύδων τῆς θαλάττης, οὐκ ἄνωθεν κά-
» τω γίνεται, ἀλλ' ἐπιπολῆς. οὗ λήξαντος, γαλήνη γίνεται. ἔτι
στενιοῦσα ἡ θάλασσα εἰς τὰ διαστάντα τῶν φερομένων, δίνην
ποιεῖ. ἡ δὲ δίνη, κύκλῳ φέρεται. ἐπεὶ δὲ ἡ εὐθεῖα τοῦ κύκλου
κατὰ σημεῖον ἅπτεται, τὰ δὲ κύματα ὑπ' εὐθείας λοξῆς φέ-
ρεται, συμβαίνει ἀεὶ αὐτὰ τοῦ ἐξωτάτου τῆς δίνης κατὰ σημεῖον
ἅπτεσθαι, διά τε τὰ εἰρημένα, καὶ διὰ τὴν τῆς δίνης φορὰν, ἡ 1
περιιοῦσα ἀπωθεῖται αὐτά. ἀκύμου δὲ ὄντος τοῦ κατ' αὐτὴν
τόπου, γαλήνην ἐν τῇ ῥήξει αὐτῆς συμβαίνει γίνεσθαι. ὅτι
συγκαταβὰς ὁ ἀὴρ τῷ ἐνεχθέντι κάτω, ἀναφερόμενος ἀνωθῶν
ἄνω τὴν θάλατταν, καθάπερ πομφολυγοῖ αὐτήν. ἡ γὰρ πομ-
φόλυξ, ὑγροῦ ὑπὸ ἀέρος κάτωθεν ἀνωθουμένου ἐστίν. πομ-
φόλυξ δὲ πᾶσα. λεία καὶ γαληνός ἐστι. σημεῖα δὲ τὸν εἰρη-
μένων ἐστί. μετέωρος γὰρ ἡ κατὰ τὸ ἐνεχθὲν κάτω θάλαττα
ε' τῆς πέριξ γίνεται μικρὸν ὕστερον. Διὰ τί ἐνίοτε πλοῖα 2
θέοντα ἐν τῇ θαλάττῃ, εὐδίας καταπίνεται καὶ ἀφανῆ γί-
νεται, ὥστε μηδὲ ναυάγιον ἀναπλεῖν. ἢ ὅταν ἀντρώδης τόπος
ἐν τῇ ὑπὸ τὴν θάλατταν γῇ, ῥαγῇ, ἅμα εἰς τὴν θάλατταν
καὶ ἔσω ἀκολουθεῖ, τῇ τοῦ πνεύματος φορᾷ. ὁμοίως δὲ καὶ
πάντῃ φερομένη κύκλον, φέρεται κάτω. τοῦτο δ' ἐστὶ δῖνος. τὰ
δὲ πολλὰ μέσην ἐν τῷ πορθμῷ, πάσχει μὲν τοῦτο διὰ τὸν ῥοῦν.
» γίνονται γὰρ αἱ δῖναι ὑπὸ τούτου καὶ καταπίνεται εἰς βυθὸν,
» διὰ ταῦτά τε, καὶ ὅτι θάλαττα βαθεῖά τε καὶ γῆ ὕπαντρος, μέ- 3
» χρι πόρρω. φέρουσιν οὖν εἰς ταῦτα ἀποβιαζόμεναι αἱ δῖναι.
διὸ οὐκ ἀναπλεῖ αὐτόθι τὰ ναυάγια. ὁ δὲ ῥοῦς γίνεται ὅταν
παυσαμένου τοῦ προτέρου, ἀντιπνεύσῃ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ῥεού-
σης τῷ προτέρῳ πνεύματι. μάλιστα δὲ ὅταν νότος ἀντιπνεύ-
» σῃ. ἀντιπνέοντα γὰρ ἀλλήλοις τὰ ῥεύματα, περιεκθλίβεται,
» ὥσπερ ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ γίνονται αἱ δῖναι. φέρεται γὰρ
ἐλιττομένη ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἄνωθεν ἰσχυρὰ οὖσα. ἐπεὶ
οὖν εἰς πλάγιον οὐκ ἔστιν ὁρμᾶν (ἀπωθεῖται γὰρ ὑπ' ἀλλήλων) 4

ἀνάγκη εἰς βάθος ὠθεῖσθαι, ὥστε καὶ ὃ ἂν ληφθῇ ὑπὸ τῆς
δίνης, ἀνάγκη συγκαταφέρεσθαι. διὸ ἀνάσιμα τὰ πλοῖα
ποιοῦνται. ἤδη γὰρ ὀρθόν ποτε μνημονεύεται καταποθέν.
ς' Διὰ τί ἡ θάλαττα λευκοτέρα ἡ ἐν τῷ πόντῳ, ἢ ἐν τῷ αἰ-
γαίῳ. πότερον διὰ τὴν ἀνάκλασιν τῆς ὄψεως τὴν γινομένην
ἀπὸ τῆς θαλάττης εἰς τὸν ἀέρα. ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸν πόντον ἀὴρ,
παχὺς καὶ λευκός. ὥστε καὶ τῆς θαλάττης ἡ ἐπιφάνεια τοιαύ-
1 τη φαίνεται. ὁ δὲ ἐν τῷ αἰγαίῳ κυανοῦς. διὰ τὸ μέχρι πόρ-
ρω εἶναι καθαρός, ὥστε καὶ ἡ θάλασσα αὐταυγοῦσα τοιαύτη
» φαίνεται. ὁ δὲ ἐν τῷ αἰγαίῳ, κυανοῦς. ἢ ὅτι πᾶσαι αἱ λίμναι
» λευκότεραι τῆς θαλάσσης. ὁ δὲ πόντος ἐστὶ λιμνώδης διὰ τὸ
πολλοὺς ποταμοὺς εἰς αὐτὸν ῥεῖν. αἱ δὲ λίμναι, διαλευκότε-
ραι τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ποταμῶν. γράφουσι γοῦν οἱ γρα-
φεῖς, τοὺς μὲν ποταμοὺς ὠχρούς, τὴν δὲ θάλατταν, κυανέαν,
ἢ ὅτι διὰ μὲν τοῦ ποταμοῦ διέρχεται ταχὺ ἡ ὄψις, καὶ οὐκ ἀνα
2 κλᾶται πρὸς τὸν ἀέρα. ἀπὸ δὲ τῆς θαλάσσης, οὔ. οὔτ᾽ ἄνω
ἀνακλᾶται, διὰ τὸ μὴ λεῖον εἶναι τὸ ὕδωρ, κάτω δὲ ἀποκα=
μνεῖ βαδίζουσα. διὸ μέλαινα φαίνεται. ἐν δὲ τοῖς λιμνώδεσιν
ἐπιπολῆς ὄντος τοῦ ποτίμου, κάτω δὲ τοῦ ἁλμυροῦ, οὐ διέρ-
χεται, ἀλλ᾽ ἀνακλᾶται πρὸς τὴν αὐγήν. διὸ φαίνεται
ζ' λευκὴ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς. Διὰ τί ἡ θάλαττα τοῦ
ποτίμου ὕδατος ἧττον ψυχρά, καὶ τὰ ἁλυκὰ τῶν γλυ-
κέων, πότερον ὅτι πυκνοτέρα ἡ θάλασσα καὶ μᾶλλον
3 σῶμα. τὰ δὲ τοιαῦτα, ἧττον ψύχεται, ὥσπερ καὶ θερμαί-
νεται μᾶλλον, σωστικωτέρα γὰρ τοῦ θερμοῦ διὰ τὴν
πυκνότητα, ἢ ὅτι λιπαρωτέρα ἡ θάλαττα. διὸ καὶ οὐ
σβέννυσι τὴν φλόγα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. τὸ δὲ
λιπαρώτερον, θερμότερον. ἢ ὅτι γῆς πολὺ ἔχει. ὥστε
η' ξηρότερον. τὸ δὲ ξηρότερον θερμότερον. Διὰ τί ἡ θάλατ
τα εὐδιοπτοτέρα τοῦ ποτίμου παχυτέρα οὖσα. λεπτότερον γὰρ
τὸ πότιμον τοῦ ἁλμυροῦ. ἢ οὐ τὸ λεπτὸν αἴτιον
4 ἀλλ᾽ εὐθυωρίαι τῶν πόρων, πλεῖσται καὶ μέγισται εἰσί.

τὸ μὲν οὖν πότιμον, πυκνὸν διὰ λεπτομέρειαν ἐστί. τὸ δὲ ἁλ-
μυρὸν μεγάλα ἔχει τὰ διάκενα. ἢ ὅτι καθαρώτερον ἡ θάλατ-
τα. γῆ μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν. ἡ δὲ ἄμμος βαρεῖα οὖσα ὑφίσταται.
τὰ δὲ πότιμα, γεώδη. αὕτη δὲ ἐν τῷ μεταξὺ φερομένη ἀνα-
θ' θολοῦται ταχύ. Διὰ τί ἐν τοῖς βορείοις εὐδιοπτοτέρα ἡ θά-
λαττα, ἢ ἐν τοῖς νοτίοις. ἢ ὅτι ἐν τῇ γαλήνῃ χρῶμα ἔχει ἡ
θάλαττα. λιπαρὸν γὰρ ἔνεστιν ἐν τῷ ἁλμυρῷ χυμῷ. σημεῖον
δέ. ἐκκρίνεται γὰρ ἔλαιον ἐν ταῖς ἁλέαις. εὐδίας οὖν οὔσης 1
καὶ ἀλεεινοτέρας τῆς θαλάττης διὰ κουφότητα, ἐπανθεῖ
αὐτῷ ὁ τοιοῦτος χυμός. τοῖς δὲ βορείοις ἧττον διὰ ψῦχος. ἔστι
δὲ τὸ ὕδωρ εὐδιοπτότερον τοῦ ἐλαίου. τὸ γὰρ ἔλαιον χρῶμα
ἔχει. τὸ δὲ ὕδωρ ἄχροον παρεμφαινόμενον, σαφεστέραν ποιεῖ
ι' τὴν ἔμφασιν. Διὰ τί λουσάμενοι τῇ θαλάττῃ θᾶττον ξηραί-
νονται. βαρυτέρα οὔση τῷ ποτίμῳ, ἢ ὅτι παχυτέρα καὶ γεώ-
δης ἡ θάλαττα. ὀλίγον οὖν ἔχουσα τὸ ὑγρόν, ξηραίνεται θᾶτ-
ια' τον. Διὰ τί τὰ κύματα ἀνεμώδη. ἢ ὅτι σημεῖα ἐστὶ πνεύμα- 2
τος ἐσομένου. ἔστι γὰρ τὸ πνεῦμα σύνωσις ἀέρος. ἢ διὰ τὸ ἀεὶ
προωθεῖσθαι γίνεται. προωθεῖ δὲ οὐ συνεχές πω ὂν τὸ πνεῦ-
μα, ἀλλὰ ἀρχόμενον. τὸ μὲν δὴ πρῶτον, ὥσπερ προεμαραν-
θη. ἄλλο δὲ τοιοῦτο προέωσε. καὶ ἄλλην πυκνότητα ἤγαγεν
καὶ ἀπεμαράνθη. ὥστε δῆλον ὅταν ἤδη τὸ προωθούμενον
παρῇ, ὅτι ἥξει καὶ τὸ κινοῦν. ἀρχόμενον γὰρ τοιοῦτο ποιεῖ.
ιβ' Διὰ τί τὸ κῦμα προεκπίπτει τοῦ πνεύματος. ἢ ὅτι οὐχ ἅμα
παύεται τὸ πνεῦμα καὶ τὸ πνέον καὶ ἡ θάλαττα κυμαίνου- 3
σα. ἀλλ' ὕστερον ἡ θάλαττα ἐνδέχεται τὸ κινῆσαν πνεῦμα φθα-
ρῆναι, πρὸ τοῦ γενέσθαι αἰσθητόν. ὥστε οὐ πρότερον τὸ κῦ-
μα πνεύματος. ἀλλὰ τὸ μέν, λανθάνει, τὸ δέ, οὔ. ἢ οὐχὶ τὰ
πνεύματα ἅμα πανταχοῦ πνεῖ. ἀλλ' ὅθεν ἡ ἀρχὴ πρότερον.
ἅμα δὲ πνεῖ καὶ τὴν πλησίον θάλατταν κινεῖ. αὕτη δὲ τὴν
ἐχομένην, καὶ οὕτως ἂν ἐνδέχοιτο πρότερον τὸ κῦμα ἐκ-
πίπτειν. ἀπὸ γὰρ τῆς θαλάσσης καὶ οὐχ ἀπὸ τοῦ πνεύμα-
ιγ' τος ἡ κίνησις ἡ θάττων τοῦ ἀέρος, ἢ τῆς θαλάττης. Διὰ τί 4

ἐν τῇ θαλάττῃ μᾶλλον νεῖν δύνανται, ἢ ἐν τοῖς ποταμοῖς. ἢ
ὅτι ὁ νέων ἀεὶ ἐπιστηριζόμενος ἐν ᾧ ὕδατι νεῖ. ἐν δὲ τῷ σωμα-
τωδεστέρῳ μᾶλλον ἀποστηρίζεσθαι δυνάμεθα. σωματωδέ-
στερον δέ ἐστι τὸ θαλάττιον ὕδωρ τοῦ ποταμίου. παχύτερον
ιδ' γάρ ἐστι καὶ μᾶλλον ἀντερείδειν δυνάμενον. Διὰ τί ποτε
ἐν τῇ θαλάττῃ πλείω χρόνον διαπλεῖν δύνανται, ἢ ἐν τῷ
ποταμῷ, ἢ διότι τὸ ποτάμιον ὕδωρ λεπτόν ἐστι. μᾶλλον οὖν
ιε' παρεισδυόμενον, πνίγει. Διὰ τί ἡ μὲν θάλαττα καί-
1 εται, τὸ δὲ ὕδωρ, οὔ. ἢ καίεται μὲν κἀκεῖνο, ἡ δὲ θάλαττα
ἧττον σβέννυσι τὸ πῦρ. διὰ τὸ λιπαρωτέρα εἶναι. σημεῖον
δὲ ὅτι λιπαρωτέρα. ἀπὸ γὰρ τῶν ἁλῶν ἔλαιον ἀφαιρεῖ-
ται. ἢ καὶ ἧττον δύνανται οἱ πόροι ἁρμόττειν τῷ πυρὶ, διὰ
τὸ παχύτερον εἶναι. καὶ μᾶλλον γε δὴ, ἅτε καὶ τῶν ἁλῶν
ἐνυπαρχόντων. ὥσπερ οὖν τὸ ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ ἧττον σβε-
στικὸν, καὶ τὸ ξηρὸν μᾶλλον κατὰ λόγον καυστικόν ἐστι. καὶ ἔτε-
2 ρον ἑτέρου μᾶλλον, τῷ ἐγγυτέρῳ τοῦ θερμοῦ εἶναι. τὸ ξηρότε-
ις' ρον δὲ τῇ θαλάττῃ. ἄμφω δὲ ταῦτα μᾶλλον ὑπάρχει. Διὰ
τί ἀπὸ μὲν τῆς θαλάσσης οὐκ ἀποπνεῖ ἕωθεν ψυχρὸν, ἀπὸ δὲ
τῶν ποταμῶν. ἢ ὅτι ἡ μὲν θάλαττά ἐστιν ἐν ἀναπεπταμένοις τό-
ποις. οἱ δὲ ποταμοὶ ἐν στενοῖς. ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς θαλάττης αὖρα,
εἰς πολὺν τόπον σκίδναται. ὥστε εἶναι ἀσθενής. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν
ποταμῶν, ἀθρόως φέρεται, καὶ μᾶλλον ἰσχύει διὸ μᾶλλον
3 εἰκότως φαίνεται ψυχρά. ἢ οὐ τοῦτ' ἔστιν αἴτιον ἀλλ' οἱ μὲν
» ποταμοὶ ψυχροί εἰσιν. ἡ δὲ θάλαττα, οὔτε θερμὴ οὔτε ψυ-
» χρά. γίνεται δὲ ἡ αὖρα καὶ ἡ ἀναπνοὴ θερμαινομένων ἢ ψυ-
» χομένων τῶν ὑγρῶν. ὁπότερον γὰρ αὐτῶν πάσχῃ, ἐξαεροῦ-
ται. ἐξαερουμένου δὲ τοῦ ὕδατος, ὁ ἀὴρ ὁ γινόμενος φέρεται. ὅ
ἐστιν αὖρα. τὸ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ψυχρῶν, εἰκότως ἀποπνεῖ. τὸ
δὲ ἀπὸ τῶν σφόδρα θερμῶν ἀποπνέον, ψύχεται καὶ γίνεται
ψυχρόν. τοὺς μὲν οὖν ποταμοὺς ἅπαντα, ψυχροὺς εὕροι τις
ἄν. ἡ δὲ θάλαττα, οὔτε ψυχρὰ, οὔτε θερμὴ σφόδρα ἐστίν. οὔ-
4 τε οὖν τὸ ἀποπνέον ψυχρὸν ἀπ' αὐτῆς ἐστι, διὰ τὸ μὴ ψυχρὰν

εἶναι, οὔτε ψύχεται ταχύ, διὰ τὸ μὴ θερμὴν εἶναι σφό-
ιζ' δρα. Διὰ τί ἐν τοῖς μείζοσι πελάγεσι βραδύτερα κα-
» θίσταται κύματα, ἢ ἐν τοῖς βραχέσιν. ἢ ὅτι ἐκ γῆς πολλῆς
» κινήσεως βραδύτερον καθίσταται πᾶν, ἢ ἐκ τῆς ὀλίγης. ἐν
» δὲ τοῖς μεγάλοις πελάγεσιν, πλείων ἡ ἄμπωτις γίνεται, ἢ
ἐν τοῖς βραχέσιν. οὐθὲν οὖν ἄλογον τὸ βραδύτερον καθίστα-
ιη' σθαι. Διὰ τί τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ ψυχρὸν μὲν οὐ πότιμον. θερ-
μαινόμενον δὲ μᾶλλον γίνεται πότιμον. καὶ θερμὸν δὲ ὂν καὶ 1
ἀποψυχόμενον. ἢ διότι εἰς τὸ ἐναντίον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου
πέφυκε μεταβάλλειν. ἔστι δὲ τὸ πότιμον τῷ ἁλμυρῷ ἀντι-
κείμενον. καὶ θερμαινομένου μὲν, ἀφέψεται, τὸ ἁλμυρόν.
ιθ' ψυχομένου δὲ, ὑφίσταται. Διὰ τί τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ ὕδατα, γλυκέα ὕδατα, ἀλλ' οὐχ ἁλμυρά. ἢ διὰ
τὸ ποτιμώτερα διηθούμενα γίνεσθαι. διηθεῖται δὲ, τὸ ἐγγύτε-
κ' ρον τῆς θαλάττης μᾶλλον. Διὰ τί τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ οὐκ
ἀπόρρυτόν ἐστιν. ἢ διότι τὸ μὲν βαρὺ, στάσιμον. τὸ δὲ ἁλμυ- 2
ρὸν, βαρύ. διὸ καὶ τὰ θερμὰ μόνα τῶν ἁλμυρῶν ὑδάτων,
ἀπόρρυτά ἐστιν. ἔχει γὰρ κουφότητα ἐν αὐτοῖς, ἢ κρατεῖ τῆς
κατὰ τὴν ἁλμυρίδα βαρύτητος. τὸ γὰρ θερμὸν, κουφότερόν
ἐστιν. ἔτι τὰ μὲν ἀπόρρυτα, διηθεῖται διὰ τῆς γῆς. διηθουμένων
δὲ ἀεὶ μάλιστα ὑφίσταται τὸ παχύτατον καὶ βαρύτατον. ἐκ-
κρίνεται δὲ τὸ κοῦφον καὶ καθαρόν. ἔστι γὰρ τὸ μὲν ἁλμυρὸν,
βαρύ. τὸ δὲ γλυκὺ, κοῦφον. διόπερ ἐστὶ γλυκέα τὰ ἀπόρ-
ρυτα. τὸ δ' αὐτὸ αἴτιόν ἐστι, καὶ διὰ τί τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ κι- 3
νούμενον καὶ μεταβάλλον, γλυκύτερον γίνεται. κουφότερον
κα' γὰρ καὶ ἀσθενέστερον διὰ τὴν κίνησιν γίνεται. Διὰ τί ἐν τῇ λι-
βύῃ ἐὰν ὀρύξῃ τις παρὰ τὴν θάλατταν, τὸ πρῶτον πότιμον,
εἶθ' ἁλμυρὸν γίνεται ταχὺ, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τόποις, ἧττον ποιεῖ
τοῦτο. πότερον ὅτι τὸ μὲν πρῶτον, τὸ ὑπάρχον ὕδωρ ἐν τῷ
τόπῳ καὶ τὸ πεπιμμένον ὑπὸ τῆς γῆς ἐστιν. ὅταν δὲ χρονι-
σθῇ. ἡ θάλαττα προδιηθουμένη διὰ τὸ πρόσφατον εἶναι, ποιεῖ
ἁλμυρώτερον. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἔχει, ἢ τὸ πολὺ ὕδωρ 4

κβ' διὰ τὸ μὴ ξηραίνεσθαι τὸν τόπον. Διὰ τί θᾶττον
τήκει τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ, ἢ τὸ πότιμον. ἢ διότι τὸ μὲν τήκεσθαί
ἐστιν, τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ θερμοῦ εἰσιόντος διαιρεῖσθαι. ὥστε
ὑγρὸν εἶναι. ἢ τὰ οὕτως, ὥστε μὴ θιγγάνειν. μόλις δὲ τήκει
τὰ ῥαδίως διεξιόντα. τὰ δ᾽ ἐμπίπτοντα βιαζόμενα, ταῦτα τάχι-
στα διαιρεῖ. οὐκ εἰσέρχεται δὲ τὰ λίαν μεγαλομερῆ. ὑπερέ-
χει γὰρ τῶν πόρων. τὰ δὲ μικρομερέστερα. διέρχεται οὐ ψαυό-
1 μενα. ἔστι δὲ τὸ μὲν πότιμον, λεπτόν. τὸ δὲ ἁλμυρὸν, παχύτε-
ρον. ὥστε τὸ μὲν, ῥαδίως διὰ τὴν λεπτότητα διϊὸν, μόλις
τήκει. τὸ δὲ, εἰσέρχεται μὲν, ἧττον δὲ καὶ διὰ τὸ μεγαλομε-
κγ' ρέστερον εἶναι, διαιρεῖ καὶ βιάζεται θᾶττον. Διὰ τί τὸ ὕδωρ
» ἧττον φαίνεται λευκὸν, ἐὰν κινῆται. οἷον καὶ ἡ φρίκη. διὸ καὶ
» Ὅμηρος. ἀρχομένου φησὶ τοῦ πνεύματος, μελάνει δέ τε πόν-
» τος ὑπ᾽ αὐτοῦ. ἢ διὰ δύο αἰτίας. ἐγγύθεν μὲν τῆς ὄψεως οὔ-
» σης, διὰ τὸ διϊέναι τὴν ὄψιν, μᾶλλον ἠρεμοῦντος. κινουμένου
» δὲ, μὴ εὐθυπορεῖν. τὸ δὲ διαφανὲς, λευκὸν φαίνεται. δι᾽ οὗ γὰρ
2 μὴ διέρχεται ἡ ὄψις, μέλαν φησὶν εἶναι. διὸ καὶ ὁ ἀὴρ πόῤ-
ῥωθεν μέλας φαίνεται. ὁ δὲ ἐγγὺς λευκός. καὶ θαλάττης
τὸ μὲν ἐγγὺς, λευκόν. τὸ δὲ πόῤῥωθεν, κυανοῦν καὶ μέλαν,
πόῤῥωθεν δὲ κινουμένης πως τῆς ὄψεως, καὶ τὸ διανακλᾶ-
σθαι ἀθρόον τὴν ὄψιν, ἐὰν ἠρεμῇ πρὸς τὸ φῶς. κινουμένου δὲ,
κδ' μὴ δύνασθαι. Διὰ τί ἐν τοῖς βαθέσι πελάγεσι τὸ κῦμα οὐκ
ἐπιγελᾷ, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μικροῖς. πότερον ὅτι τὸ μικρὸν φερό-
3 μενον ὕδωρ, διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ ἀέρος μᾶλλον, ἢ τὸ πολύ. διὸ
θραύεται πατάξαν μᾶλλον. ἐν μὲν οὖν τῷ βάθει, πολὺ τὸ
κινούμενον. ἐν δὲ τῷ βραχεῖ, ὀλίγον. Διὰ τί οἱ πρὸς νότον
κε' τόποι, ἁλυκώτερα τὰ ὕδατα ἔχουσιν. ἢ διὰ τὸ τὴν θάλατταν
κς' ὑπὸ νότου ὠθεῖσθαι, ὑπὸ τὴν γῆν κεράννυται. Διὰ τί τῶν
ὑδάτων τὸ ἁλμυρὸν ἐπὶ τὸ γλυκεῖ οἴνω ἐμπίπλαται, ἢ ἐπὶ
τῷ αὐστηρῷ. πότερον ὅτι μᾶλλον ἔχει γῆν ὁ γλυκὺς, ὥσπερ
ἡ ἀσταφὶς, ἢ ὅτι βαρύτερος καὶ γλισχρότερος ὁ γλυ-
4 κύς. ὥσθ᾽ ἧττον μίγνυται. μιγνύμενον δὲ, ἐφίσταται.

κζ΄ Διὰ τί ὅλως ἐφίσταται κάτωθεν ὄν. ἢ γὰρ οἰκεία φορὰ κάτω. πότερον ὅτι μᾶλλον ἔχει γῆν ὁ γλυκύς, ἢ διὰ τὴν θερμότητα καθάπερ οἱ ἄλλοι. ὅμοιον γὰρ ἐξανθήματι. ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν. ἢ γὰρ οὔ. διὰ τοῦτο καὶ οὐθὲν τῷ γλυκεῖ μᾶλλον οὐκ ἄλογον. θερμότατος γάρ.

κη΄ Διὰ τί τὰ κύματα πρότερον φοιτᾷ ἐνίοτε τῶν ἀνέμων. ἢ διότι καὶ τελευτᾷ ὕστερον. τὸ γὰρ πρῶτον πνεῦμα ὡσανεὶ προδιαλύεται τοῦ ὠθοῦντος κύματος. ἀφικνεῖται δὲ, οὐκ αὐτὸ τὸ πρῶτον ὠθέν. ἀλλ' ἀεὶ ἡ ὦσις 1
γίνεται τοῦ ἐχομένου.

κθ΄ Διὰ τί αἱ κυματώδεις ἕδραι γαῖ, στερεαὶ γίνονται πολλάκις οὕτω σφόδρα, ὥσπερ ἠδαφισμέναι. καὶ ἡ μὲν κυματώδης γῆ, στερεά. ἡ δὲ ἄποθεν, χαῦνος. ἢ διότι ἡ μικρὰ ἄμμος, οὐ πόρρωθεν ἐκβάλλεται ὑπὸ τοῦ κύματος. ἀλλ' ἡ μείζων μᾶλλον. ὥσπερ καὶ τῇ χειρὶ βάλλειν πόρρω, οὐ τὸ ἐλάχιστον μάλιστα δυνατόν. ἔπειτα πολλῶν κυκωμένων, τὰ ἐλάχιστα ἐμπίπτοντα, πυκνοῖ. ἡ δὲ τοῦ κύματος λωφῶντος κίνησις, ἐδαφίζει. κινεῖ δὲ οὐκ ἔτι. διὰ μὲν οὖν τὸ μακρότατα 2
μὴ πόρρω δύνασθαι πηλᾶν, ἐκ μικρῶν σφόδρα συντίθεται. διὰ δὲ τὸ πολλάκις κινεῖσθαι, συνεχὲς γίνεται πιπτούσης ἄμμου, ἕως ἂν συναρμόσῃ. διὰ δὲ τὸ κῦμα τὸ τελευταῖον ἐδαφίζεται. καὶ τὸ ἠρέμα ὑγρὸν συγκολλᾷ. ἡ δὲ πόρρω ξηρά τε οὖσα διίσταται. καὶ ἐκ μειζόνων ἐστὶ λιθιδίων, καὶ ἀνεδάφιστος.

λ΄ Διὰ τί τῆς θαλάσσης τὰ ἄνω τῶν ἐν τῷ βάθει ἁλμυρότερα καὶ θερμότερα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς φρέασι τοῖς ποτίμοις τὸ ἐπιπολῆς ἁλμυρώτερον, τοῦ εἰς βάθος. καίτοι ἔδει τῷ κα- 3
» τωτέρω. βαθύτερον γὰρ τὸ ἁλμυρόν. ἢ διότι ὁ ἥλιος καὶ ὁ
» ἀὴρ, ἀνάγει ἀεὶ τὸ ἐλαφρότατον ἀπὸ τῶν ὑγρῶν, τὸ δὲ ποτι-
» μώτερον ἀεὶ κουφότερον. μᾶλλον δὲ ἀπάγει ἀπὸ τῶν ἐγγυτέρων τόπων, ὥστε καὶ τῆς θαλάσσης, ἀπὸ τῶν ἐπιπολῆς καὶ τῶν ποτίμων, ἀνάγκη τὸ λειπόμενον ἁλμυρώτερον εἶναι, ἀφ' ὧν ἀνῄρηται. ἢ ἀφ' ὧν μικρὸν ἢ ἔλαττον τὸ γλυκύ. διὰ τοῦτο δὲ καὶ θερμότερα τὰ ἄνω. τὸ γὰρ ἁλμυρὸν θερμότερον τοῦ ποτίμου.
3 διὸ καὶ φασί τινες τῶν ἡρακλειτιζόντων, ἐκ μὲν τοῦ ποτίμου 4

ξηραινομένου

» ξηραινομένου καὶ πηγνυμένου, λίθους γίνεσθαι καὶ γῆν. ἐκ δὲ
λα' τῆς θαλάσσης τὸν ἥλιον ἀναθυμιᾶσθαι. Διὰ τί τῆς θα-
λάσσης τὰ πρὸς τῇ γῇ γλυκύτερά ἐστιν. ἢ διότι ἐν τῇ κινήσει
μᾶλλόν ἐστι. κινούμενον δὲ τὸ ἁλμυρὸν, γλυκύτερον γίνεται. ἢ
ὅτι καὶ ἐν τῷ βάθει ἁλμυρώτερόν ἐστι τὸ ὕδωρ. τὰ δὲ πρὸς τῇ
γῇ, ἧττόν ἐστι βαθέα. δι' ὃ καὶ τὰ ἐγγὺς βαθῆ, ἁλμυρά ἐστι καὶ οὐχ
1 ὁμοίως γλυκέα. τούτου δ' αἴτιον, ὅτι βαρὺ ὂν τὸ ἁλμυρὸν φέ-
ρεται μᾶλλον εἰς βάθος. Διὰ τί ἡ θάλαττα μᾶλλον τῶν ὑδά-
των καίεται. τὰ δὲ πότιμα καὶ ποτάμια οὔ. πότερον ὅτι γῆν
πολλὴν ἔχει. δηλοῦσι δὲ οἱ ἅλες. ἢ διότι λιπαρά. δηλοῖ δὲ τὸ
κλ' ἐν τοῖς ἅλασιν ὑφιστάμενον ἔλαιον. Διὰ τί ἐν ταῖς λίμναις
ἄμμος οὐ γίνεται, ἢ ἧττον ἢ ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ τοῖς ποταμοῖς.
ἢ ὅτι ἐν τῇ θαλάττῃ πέτραι γίνονται καὶ ἡ γῆ ἐκκέκαυται μά-
λιστα. ἡ δὲ ἄμμος ἐστὶ πέτρα ἐψηγμένη εἰς μικρὰ καὶ ἐλάχιστα
μόρια. ψήχεται δὲ διὰ τὴν πληγὴν τῶν κυμάτων. ἐν δὲ ταῖς
2 λίμναις, οὐ γίνονται ὁμοίως πέτραι καθαραί. οὐ δὲ θραύονται
ὁμοίως, διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι κύματα ὁμοίως. ἐν δὲ τοῖς ποτα-
μοῖς μᾶλλον. ὅτι τὴν μὲν γῆν καταφέρουσι. τὰς δὲ πέτρας τῇ
λδ' πληγῇ θραύουσιν. Διὰ τί ὅταν ἡ λίμνη ἢ ὑπο πάσῃ ἢ ξηρὰ γέ-
νηται, ἀποκάεται ὁ σῖτος ἐν τῷ πεδίῳ μᾶλλον. πότερον ὅτι τὸ
ὑγρὸν τὸ ἐν τῇ λίμνῃ ἀνατμίζον τῇ ἀτμίδι θερμαίνει τὸν ἀέ-
ρα, ὥστε ἐλάττους καὶ ἀσθενεστέρους τοὺς πάγους ποιεῖ, ἢ ἐν τοῖς
κοίλοις καὶ προσελώδεσι τόποις. ἢ ἐκ τῆς γῆς ὥσπερ λέγε-
3 ται τὰ ψύχη ἄρχεται, καὶ λανθάνει εἰσδυόμενα. ξηρᾶς οὖν
οὔσης τῆς λίμνης, διὰ πλείονος τόπου ἡ ψυχρότης πλείων
προσπίπτουσα, πήγνυσι καὶ ἀποκάει μᾶλλον. ἐν δὲ ταῖς τοιαύ-
ταις χώραις τὰ ψύχη κάτωθεν γίνεται, ὥσπερ καὶ δοκεῖ. καί-
τοι ἡ γῆ θερμὴ τοῦ χειμῶνος. ἀλλὰ διὰ τὸ ἔφυγρον εἶναι κατέ-
ψυκται τὸ ἐπιπολῆς θερμὸν τὸ ἐν τῇ γῇ. τὸ γὰρ ὑγρὸν, οὐ δὲ τοσοῦ-
τω πόρρω ἐστὶν ὥστε μὴ ψύχεσθαι, διὰ τὴν ἐνοῦσαν θερμότη-
τα ἐν τοῖς ὑγροῖς. οὔτε οὕτως ὀλίγον ὥστε μηθὲν ἰσχύειν διὰ τὸ
4 ἄβροχον εἶναι τὴν γῆν. διὸ οὖν διὰ τὴν ψῦξιν αὐτοῦ συμβαίνει »

λε' ἐπὶ κρυστάλλου περιπατεῖν καὶ οἰκεῖν. Διὰ τί ἡ θάλαττα
ἁλμυρὰ καὶ πικρά ἐστιν. ἢ ὅτι ἐν τῇ θαλάττῃ πλείους οἱ χυμοί
λς' καὶ γὰρ τὸ ἁλμυρὸν καὶ τὸ πικρὸν ἅμα φαίνεται. Διὰ τί τὰ
ἐν τῇ θαλάττῃ ὄστρακα, καὶ λίθοι, στρογγύλα γίνονται. ἢ ὅτι
ὁμοίως περιθραυόμενα τὰ ἔσχατα, εἰς τὸ στρογγύλον σχῆμα ἔρ-
χεται. τούτου γὰρ τὸ ἔσχατον ὅμοιον. ἡ δὲ θάλαττα πάντη κινοῦ-
λζ' σα, ὁμοίως περιθραύει. Διὰ τί ἐνιαχοῦ ἐάν τις ὀρύξῃ παρὰ
τὴν θάλατταν, τὸ μὲν πρῶτον πότιμόν ἐστιν ὕδωρ, εἶθ' ἁλμυρὸν 1
γίνεται. ἢ ὅτι αὐτῆς ἐστι τῆς θαλάττης τῆς διηθούσης ἀπὸ τὴν
γῆν τὸ ὕδωρ. εἰκότως οὖν τὸ πρῶτόν ἐστι γλυκύ. ἐλαφρότερον
γάρ ἐστι τὸ γλυκὺ τοῦ ἁλμυροῦ. καὶ ἡ θάλαττα ἔχει τι τοῦ γλυ-
κέος. ὃ μιχθὲν τῇ γῇ, μᾶλλον ἐπιπολάζει. τὸ δὲ ἁλμυρὸν διὰ
τὸ βάρος καὶ διὰ τὸ τμητικὸν εἶναι, κάτω φέρεται. ἔτι εἰ οὕ-
τως, εἴτε κατὰ τὰς φλέβας ἐκ τῆς ἠπείρου ῥεῖ ἐπὶ τὴν θά-
λατταν τὸ γλυκὺ ὕδωρ, εἰκότως ἂν ἐπιπολῆς εἴη τῆς θαλάτ-
της, ἢ μίγνυται αὐτῇ. ἀνοιχθέντων δὲ τῶν πόρων, ὕστερον διὰ 2
πλῆθος τὸ ἁλυκὸν κρατοῦν, ὅπερ πᾶν ποιεῖ. συμβαίνει γὰρ πε
φραγμένων τῶν πόρων ἄνω, ἄλλην ὁδὸν ζητεῖν τὸ ἐπιρρέον.
ἀνοιχθέντων δὲ ἐνταῦθα πᾶν φέρεται. καθάπερ ἐπὶ τῶν τοῦ
λη' σώματος φλεβῶν. Διὰ τί ἡ θάλαττα οὖσα βαρυτέρα τοῦ
ποτίμου ὕδατος, μᾶλλον ἐστὶν εὐδίοπτος. πότερον ὅτι λιπαρω-
τέρα, τὸ δὲ ἔλαιον ἐπιχυθὲν ποιεῖ μᾶλλον εὐδίοπτον. ἔχουσα γὰρ
ἐν αὐτῇ λίπος, εἰκότως μᾶλλον εὐδιοπτός ἐστιν. ἢ οὐχ ἅπαν
τὸ ἐλαφρότερον καὶ εὐδιοπτότερον. αὐτὸ γὰρ τὸ ἔλαιον, ἐλα- 3
φρότερον τοῦ ὕδατος. εὐδιοπτότερον δὲ οὔ. ἢ οὐκ εὐδιοπτότε-
ρόν ἐστιν, ἀλλὰ φαίνεται. τὸ γὰρ πότιμον ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς, ἢ
ἀπὸ ῥευμάτων ἐστίν. ἡ δὲ πηγὴ συναφίησι μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ
γῆν. ὥστε τῷ μὴ καθαρὰ εἶναι τὰ ῥεύματα, συγκατάγει τὴν
γῆν καὶ ἰλύν. αὕτη οὖν ἐστιν ἡ αἰτία, τὸ ἧττον εἶναι εὐδίοπτον.
λθ' Διὰ τί οἱ νέοντες ἐν τῇ θαλάττῃ, λιπαροὶ γίνονται. εἰ γὰρ ὅτι
πονοῦσι καὶ οἱ ἀγωνιζόμενοι ἰσχυρὸν πονοῦσι πόνον. καὶ οὐ λα-
» πάττονται. ἢ ὅτι οὐ πᾶς πόνος ποιεῖ λάπαξιν. ἀλλ' ὁ μὴ ποιῶν 4

συντήκειν· ἡ δὲ ἐν τῇ θαλάττῃ διαυγής, καὶ ὅλως δοκεῖ βρωτι-
κωτέρους ποιεῖν καὶ λιπαρούς. θερμή τε γάρ ἐστι καὶ ξηρὰ ἡ
μ' ἀπ' αὐτῆς ἀτμίς. Διὰ τί πᾶσα λίμνη πότιμος οὖσα,
πλύνει καὶ ῥύπτει τὰ ἱμάτια. πλύνει μὲν γὰρ τὸ γλυκύ. ῥύ-
πτει δὲ τὸ πικρόν. ἅμα δὲ οὐχ οἷόν τε ἔχειν ταῦτα. ἢ οὐ τῷ πι-
κρὸν εἶναι οὐθὲν ῥύπτει. ἀλλ' ἡ γλισχρότης ῥυπτικόν. διὸ καὶ τὰ
ἀκροκώλια καὶ ὅσα μυξώδη, τοιαῦτα. ὥστε καὶ τῶν πικρῶν
1 ὅσα τούτου μετέχει. ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ συμβέβηκε τοῦτο.
ὥστε τῆς νιτρώδους δυνάμεως, τὸ μὲν πικρόν, ἐκκεκαῦσθαι. ἐμ-
μένειν δὲ τὸ λιπαρὸν καὶ γλίσχρον. τούτῳ μὲν οὖν ῥύπτει. πλύνει
μα' δὲ τῷ ποτίμῳ αὐτῆς. Διὰ τί τὸ γαληνίζον τῆς θαλάττης
λευκὸν φαίνεται. τὸ δὲ κατάφορον, μέλαν. ἢ ὅτι τὸ ἧττον
» ὁρώμενον, μελάντερον μᾶλλον φαίνεται. ἧττον
» δὲ φαίνεται τὸ κινούμενον τοῦ ἠρεμοῦντος. ἢ
διότι τὸ μὲν διαφαινόμενον, λευκόν.
2 τὸ δὲ μὴ διαφαινόμενον, μέ-
λαν. ἧττον δὲ διαφαίνε-
ται τὸ κινού-
μενον.

ΤΜΗ͂ΜΑ ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ. ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΤᾺ ΘΕΡΜᾺ ὝΔΑΤΑ.

α' Διὰ τί τὸ θερμὸν ὕδωρ ἐὰν ἐπικεχρι-
σμένοι ὦσιν ἐλαίῳ, ἧττον θερμόν ἐστι κα-
ταχεόμενον τοῦ ἐλαίου θερμοῦ ὄντος. ἢ
Δ διὰ τὸ λεαίνειν ὀλισθαίνει καὶ ἧττον ἐν- 1
β' δύνει. Διὰ τί τὰ ὕδατα ἐν τοῖς φρέα-
σι μετὰ μεσημβρίαν γίνεται τοῦ θέρους
θερμά. ἢ διότι τηνικαῦτα ἤδη κεκρά-
τηκε θερμὸν τὸν ἀέρα. πρὸ μεσημβρίας δὲ τὸ θερμὸν, λύε-
ται ψυχρὸν καὶ παύει. οὐχ ἅμα δὲ πέπαυται καὶ κρατεῖ. ἀλλ'
γ' ὅταν ἐπιχρονίσῃ. Διὰ τί τὸ ὕδωρ θερμότερον ἐνίοτε τῆς
φλογὸς γινόμενον, οὐ κατακάει μᾶλλον τὰ ξύλα, ἡ δὲ φλὸξ
κατακάει. ἢ ὅτι ἡ μὲν φλὸξ λεπτομερές. καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς 2
πνεῦμα. τὸ δὲ ὕδωρ μεγαλομερές. ὥστε οὐκ εἰσδύεται. ἡ δὲ
φλὸξ καὶ τὸ ἀπὸ τῶν ἀνθράκων διὰ λεπτότητα εἰσιὸν, διαλύει.
δ' Διὰ τί τὸ μὲν ὕδωρ τὸ ζέον οὐ τήκει, ἡ δὲ κοιλία τήκει. πότερον
ὅτι τὸ μὲν θερμὸν τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ εἰσέρχεται διὰ λεπτότητα. τὸ
δὲ ὕδωρ οὐκ εἰσέρχεται διὰ παχύτητα. ἢ διότι καὶ τὰ ἄλλα
κωλύει τήκεσθαι τὸ ὑγρόν. οὐθὲν γὰρ ἐν ὑγρῷ τήκεται. ἐν δὲ
τῇ κοιλίᾳ τὸ ὑγρὸν εἰς τὴν κύστιν ὑπονοστοῦν, οὕτω λύει.
ε' Διὰ τί τῶν ἀγγείων ὁ πυθμὴν οὐ κάει, ἐνόντος τοῦ ὕδατος καὶ 3
ζέοντος. ἀλλὰ καὶ φέρουσι τοῦ πυθμένος ἐχόμενοι. ἐξαιρεθέντος
δὲ κάει. ἢ ὅτι σβέννυται τὸ ἐγγινόμενον θερμὸν ἐν τῷ πυθμένι
ὑπὸ τοῦ ὕδατος. δι' ὃ καὶ οὐ τήκεται τὰ τηκτὰ, ἂν μὴ ψόφος
ς' ἐμπέσῃ. Διὰ τί οὐχ ὑπερζεῖ τοῦ χειμῶνος ὁμοίως καὶ τοῦ
θέρους τὸ ὕδωρ οὐ μόνον ὁμοίως θερμαινόμενον, ἀλλὰ καὶ
μᾶλλον καὶ ὁμοίως θερμὸν ὂν. καὶ ἔτι μᾶλλον. ἢ διότι ἡ ὑ-
πέρζεσίς ἐστιν ἡ ἀναβολὴ τῶν πομφολύγων. τὸ μὲν οὖν ὕδωρ
αὐτὸ θερμαίνεται τότε οὐθὲν ἧττον ἢ τοῦ ψύχους. αἱ δὲ πομ- 4

φόλυγες, αἴρεσθαι οὐ δύνανται ὁμοίως, διὰ τὸ τὸν περιέχον-
τα ἀέρα εἶναι ψυχρόν. ἀλλὰ καὶ ἐλαττοῦσθαι τῷ μεγέθει, αἴ-
ρονται ὑπὸ τοῦ ψύχους θλιβόμεναι καὶ διακόπτοντος τοῦ ἀέρος
ταχὺ διαπίπτουσιν, ὥστε ἐλάττους τε τῷ ὄγκῳ καὶ τῷ πλήθει
γίνονται τοῦ χειμῶνος, τοῦ δὲ θέρους τὸ ἐναντίον. ἡ δὲ ὑπέρζεσις
ζ' γίνεται, διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀφροῦ, Διὰ τί τὸ
μὲν θερμὸν ὕδωρ ῥυτιδοῖ, τὸ δὲ πῦρ θερμὸν ὄν, οὔ. ἢ ὅτι τὸ μὲν
1 πῦρ, ποιεῖ πνεῦμα. ὥστε ὀγκοῖ. περιτείνεται γὰρ τὸ δέρμα. ἡ δὲ
η' κάμψις ῥυτίς ἐστιν. Διὰ τί τῶν ἀγγείων οἱ πυθμένες θερμαι-
νομένου τοῦ ὕδατος ἕως ἂν ᾖ ψυχρὸν τὸ ὕδωρ, θερμότεροί εἰσιν.
ἢ διότι ψυχροῦ μὲν ὄντος τοῦ ὕδατος, ἐγκατακλείεται τὸ θερ-
μὸν καὶ ἀντιπερίσταται εἴσω κωλυόμενον ἐξιέναι. ὅταν δὲ δια-
θερμανθῇ τὸ ἐνὸν ὕδωρ, οὐκέτι ἀποστέγοντος, ἀλλὰ διαπνέον-
τος καὶ ἐλάττονος γινομένου τοῦ πυρὸς, ψυχρότερος γίνεται
ὁ πυθμήν. ὁμοίως ὥσπερ καὶ τὰ βαλανεῖα. καὶ γὰρ ταῦτα τοῦ
2 χειμῶνος θερμότερα, ἢ τοῦ θέρους, διὰ τὸ ἐγκατακλείεσθαι τὸ
θερμὸν ἐν τῷ χειμῶνι μᾶλλον, ἢ ἐν τῷ θέρει ὑπὸ τοῦ περιέ-
θ' χοντος ἀέρος ὄντος ψυχροῦ. Διὰ τί τὸ μὲν ὕδωρ ζέον οὐκ ἐκ-
παφλάζει, τὸ δὲ ἔτνος καὶ ἡ φακῆ. καίτοι κουφότερον τὸ ὕδωρ
τούτων. τὰ δὲ κοῦφα ῥᾷον ῥίψαι πόρρω. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ ἀρ-
γύρειον ταυτὸ, καὶ τοῦτο καθαιρόμενον δι' ὃ οἱ ἐν τῷ ἀργυρο-
κοπείῳ καλλύνοντες κερδαίνουσι. τὸ γὰρ διαρριπτούμενον συγ-
καλλύνοντες, λαμβάνουσι τὰ λείψανα. ἢ διότι ποιεῖ μὲν τὸν
3 ἐκπαφλασμὸν τὸ θερμὸν ἐξατμίζον καὶ βιαζόμενον τὰ ἀν-
τικρούοντα τῇ κατὰ φύσιν αὐτοῦ φορᾷ. τὸ μὲν οὖν ὕδωρ διὰ
κουφότητα καὶ λεπτότητα, οὐκ ἀποβιάζεται. ὥστε οὐκ ἀθροί-
ζεται πολὺ θερμόν. ἀλλὰ πρὶν ἁλισθῆναι φθάνει διακόψαν τὸ
ἀεὶ προσελθόν. τὰ δὲ ἔχοντα ἐν αὐτοῖς σῶμα οἷον τὰ ῥοφήμα-
τα ἢ ὁ ἄργυρος διὰ βάρος τὸ σωματῶδές ἔχοντα πολὺ καὶ αὐ-
τὰ πωθοῦντα διὰ τὸ ἀποβιάζεσθαι βίᾳ ἐξιόντος, ἀποσφαιρί-
ζεται ἢ ἂν κρατήσῃ τὸ θερμόν. οὐ γὰρ δίεισι διὰ πυκνότητα,
4 ἀλλὰ κρατεῖ, ἕως ἂν ὑπὸ τοῦ ἐπιρρέοντος θερμοῦ ἀπορριφθῇ.

γίνεται δὲ πληγὴ οὐκ ὥσπερ, διὰ τὸ ταχὺ φέρεσθαι τὸ θερμὸν κά-
ι' τωθεν ἄνω. Διὰ τί τὰ μὲν ὀλίγον χρόνον ἐν τῷ θερμῷ βρε-
χόμενα αἴρεται, τὰ δὲ πολὺν, συμπίπτει καὶ γίνεται ῥυσά. ἢ
» διότι τὸ θερμὸν ἐκ πεπηγότος, ὑγρὸν ποιεῖ. ἐκ δὲ ὑγροῦ πνεῦ-
» μα. τὰ δὲ πυκνά, ἀραιοῖ. τὸ μὲν οὖν πρῶτον θερμαῖνον τὰ πεπη-
γότα, ὑγρότερα ποιεῖ. καὶ ἐξ ὑγρῶν πνευματοποιοῦν, ὀγκη-
ρὰ ποιεῖ διαχέον. ὅταν δὲ μᾶλλον θερμαίνῃ τὸ πέριξ, ἀραιὸν
ποιεῖ. ὥστε ἀποπνεῖται ἡ ἀτμίς. καὶ τὸ ὑγρὸν ξηραινόμενον, 1
συμπίπτειν ποιεῖ τοὺς ὄγκους. συμπιπτόντων δὲ, ῥυσοῦται τὰ
πέριξ δέρματα πάντων. ᾗ δὲ ἀνωμάλως, ταύτῃ ῥυσὸν γίνεται.
ια' Διὰ τί ἀπὸ τῶν θερμῶν ὑδάτων μᾶλλον, ἢ ἀπὸ τῶν ψυ-
χρῶν, πήγνυνται λίθοι. πότερον ὅτι τῇ τοῦ ὑγροῦ ἐκλείψει γί-
νεται λίθος. μᾶλλον δὲ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ἢ τοῦ ψυχροῦ ἐκλείπει
τὸ ὑγρόν. καὶ ἀπολιθοῦται δὴ διὰ τὸ θερμόν. καθάπερ καὶ
Ἐμπεδοκλῆς φησι, τάς τε πέτρας καὶ τοὺς λίθους καὶ τὰ θερ-
μὰ τῶν ὑδάτων γίνεσθαι. ἢ τὸ θερμὸν ἀπολιθοῖ. καὶ ἀπὸ τοῦ 2
ψυχροῦ δὲ λιθοῦται, διὰ τὸ, τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πάγου τὸ
ὑγρὸν ἀναλίσκουσαν σκληρύνειν. δῆλον οὖν ἐκ τῆς ὑπερβο-
ιβ' λῆς, καὶ τὸ ἁπλῶς. Διὰ τί ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι ἐὰν τὸν πό-
δα ἔχῃ τις, ἠρεμοῦντος μὲν, ἧσσον δοκεῖ εἶναι θερμόν. ἐὰν δὲ κι-
νηθῇ, θερμότερον. ἢ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος. ἐὰν ἐν τῷ πνεύ-
ματι τρέχῃς ἀεὶ ὁ περιϊστάμενος ἀὴρ ψυχρότερος. εἰς δὲ τὸ
ιγ' πορρώτερον εἰσιὼν, μᾶλλον αἰσθάνεται. Διὰ τί ἐν τῷ ἡλίῳ
μᾶλλον ἢ τῇ σκιᾷ τὰ θερμὰ ψύχεται. πότερον ὅτι τὸ θερμὸν 3
τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ πλείονος φθείρεται, ἢ ὅτι ἐν μὲν τῇ σκιᾷ τὸ
ψυχρὸν περιεστηκὸς, θλίβει τὸ ἐνὸν θερμόν. καὶ οὐκ ἐᾷ ἐπεξιέ-
ναι. ὥσπερ καὶ τοῖς θνήσκουσι ποιεῖ τὸ ψυχρὸν περιεχόμενον.
» ἐγκατακλείει γὰρ τὸ θερμὸν καὶ κωλύει ἐξιέναι. καὶ ὅλως τοῦ
» χειμῶνος ἅπασι συμβαίνει τὰ ἔσωθεν θερμότερα. ἐν δὲ τῷ ἡ-
λίῳ οὐδενὸς ἀντιφράττοντος φέρεται, καὶ θᾶττον ἀπολείπει.
ιδ' Διὰ τί τὸ ἐν τῷ ἡλίῳ θερμαινόμενον ὕδωρ ὥστε λούεσθαι,
οὐκ ἔστιν ὑγιεινότερον. πότερον ὅτι διὰ τὸ ψύχεσθαι. καὶ ἔτι 4

ἐπεὶ τὸ σωμάτιον φρίττειν ποιεῖ. ἢ ποιεῖ μὲν καὶ τοῦτο. ἀλλὰ
καὶ πολλάκις λουνήται τις, νοσερόν ἐστι. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν ὅλως
» πεπτικόν ἐστι καὶ ξηραντικόν. τὸ δὲ ψυχρὸν, σταλτικόν. ὥστε ἀμ-
» φω ποιεῖ τι ἀγαθόν. διὸ καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ψυχρὸν λουομένοις,
καὶ τὸ θερμὸν τὸ ἀπὸ τοῦ πυρὸς, χρήσιμον. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου
διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς θερμότητος, οὐδέτερον τούτων ποιεῖ. ἀλ-
ιε' λὰ ὑγραίνει ὥσπερ τὸ τῆς σελήνης φῶς. Διὰ τί τὸ ἐν τῷ ἡ-
1 λίῳ θερμανθὲν ὕδωρ, οὐκ ἀγαθόν. ἢ ὅτι τὰ ψυχόμενα ῥιγοῦν
ις' ποιεῖ. Διὰ τί τὰ ἐν μαγνησίᾳ καὶ τὰ ἐν ἀρτάνει θερμὰ, πό-
τιμά ἐστιν. ἢ διότι ἐμβάλλει ὕδωρ πλέον ἀπεῤῥέοντι τῷ θερ-
μῷ. οὗ ἡ μὲν ἁλμυρότης ἀφανίζεται. ἡ δὲ θερμότης διαμένει.
ιζ' Διὰ τί ἐν μαγνησίᾳ τὰ θερμὰ τοῦ μὲν θερμὰ εἶναι ἐπαύσα-
το, ἁλμυρὸν δὲ ἦν τὸ ὕδωρ. ἢ πλεῖον ἐπεχύθη ἅμα ψυχρὸν εἰς
τὰς πηγὰς ἀλλότριον καὶ ἀναπέσβεσε τὴν θερμότητα. ἡ δὲ γῆ
ἁλμυρὰ μὲν ἦν, θερμὴ δὲ, οὔ, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὕδατος τοῦ ἐμ-
2 βάλλοντος. ὅμοιον οὖν συνέβη τῷ διὰ τῆς τέφρας ὕδατι ἠ-
θουμένῳ. καὶ γὰρ τοῦτο διὰ θέρμης ἠθούμενον, ἐκείνην μὲν κα-
ταψύχει, καὶ αὐτὸ ψυχρὸν γίνεται. ἁλμυρόν τε καὶ πικρὸν διὰ
τέφραν ἐστίν. ἐπεὶ δὲ τὸ περισσὸν ἠλλοιωμένον ἐστὶ, δι' ἄλλην
αἰτίαν ἐκράτησεν ἡ θερμότης ἐνοῦσα ἐν τῇ γῇ τῆς ψυχρότη-
ιη' τος τοῦ ὕδατος δι' ὀλιγότητα. καὶ ἐγένετο πάλιν θερμά. Διὰ
τί τὰ ὅλα τῶν θερμῶν ὑδάτων ἁλμυρά. ἢ διότι τὰ πολ-
λὰ διὰ γῆς διηθεῖται συπτηριώδους. δηλοῖ δὲ ἡ
ὀσμὴ αὐτῶν κεκαυμένης δέ. ἡ δὲ τέφρα πάν-
των ἁλμυρά. καὶ θείου ὄζει. δι' ὃ καὶ
3 συγκαίει οὕτως, ὥσπερ ὁ κε-
ραυνός. πολλὰ οὖν θερ-
μά ἐστιν, ἀπὸ ἐπι-
σημαίσεως
ιθ' κεραυνῶν. Διὰ τί τὰ θερμὰ λουτρὰ,
ἱερά. ἢ ὅτι ἀπὸ τῶν ἱερωτάτων
4 γίνονται θείου καὶ κεραυνοῦ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΤῸΝ ἈΈΡΑ. ΦΥΣΙΚᾺ ΠΡΟΒΛΉΜΑΤΑ.

α' ΙΑ' τί ἐν τοῖς ἀσκοῖς τοῖς πεφυσημέ-
νοις ἐναπολαμβανόμενα τὰ μέλη πό-
νον παρέχουσι. πότερον διὰ τὴν πίεσιν 1
τοῦ ἀέρος. ὥσπερ γὰρ οὐδὲ τοῖς ἔξωθεν
πιέζουσι τὸν ἀσκὸν ἐνδίδωσιν ὁ ἀὴρ
ἀλλ' ἀπωθεῖ, οὕτω καὶ τὰ ἐντὸς ἐνα-
πολαμβανόμενα θλίβει ὁ ἀήρ. ἢ διότι
βίᾳ κατέχεται καὶ πεπίληται. ἔξω οὖν πάντῃ ὁρμῶν κατὰ
φύσιν, προσαπερείδεται πρὸς τὸ ἐντὸς ἀπειλημμένον σῶμα.
β' Διὰ τί τοῖς ἕλεσι τοῖς περὶ τοὺς ποταμοὺς γίνονται οἱ κα-
λούμενοι βούμυκοι. οὓς μυθολογοῦσι ταύρους ἱεροὺς εἶναι 2
τοῦ θεοῦ. ἔστι δὲ τὸ γινόμενον, ψόφος, ὅμοιος φωνῇ ταύρου. ὥστε
αἱ βοαὶ οὕτω διατίθενται ἀκούουσιν, ὥσπερ ταύρου μυκωμέ-
νου. ἢ ὅτι οἱ ποταμοὶ λιμνάζουσιν εἰς ἕλη, ἢ ὅσα ἐλλιμνά-
ζονται, ἢ ὑπὸ θαλάττης ἀντικρούονται, ἢ τὸ πνεῦμα ἀφιᾶσιν
ἀθροώτερον, ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεται τοῦτο. αἴτιον δέ, ὅτι αἱ κοι-
λίαι τῆς γῆς γίνονται. οὕτως οὖν κλυζόμενον τὸ ὕδωρ, διὰ τὸ
ἐνεῖναι ῥεῦμα ἐν τῇ τοιαύτῃ λιμνασίᾳ, ἀπωθεῖται τὸν ἀέρα
διὰ στενοῦ, εἰς εὐρυτέραν κοιλίαν. διὸ εἴ τις εἰς ἀμφορέα κενὸν 3
κατὰ τὸ στόμιον ποιεῖ ψόφον, μύκημα τι ὅμοιον γίνεται. καὶ γὰρ
» ἡ μύκησις διὰ τοῦτο γίνεται τὸ σχῆμα τοῖς βουσί. πολλὰς δὲ καὶ
» ἀτόπους φωνὰς ποιοῦσι τὰ σχήματα τῶν κοιλιῶν ἀνώμαλα
ὄντα. ἐπεὶ καὶ ἀμφορέως τὸν πύνδακα ἐάν τις ἀφελὼν διὰ τοῦ
πυθμένος ῥίζη ἕλκων ἔσω καὶ ἔξω, εἰ ῥίψει διὰ τοῦ καταδήμα-
τος, ψόφον ποιεῖ, ὥστε φεύγειν τὰ θηρία, ὅταν οἱ ὀπωροφύ-
γ' λακες κατασκευάσωσιν αὐτό. Διὰ τί ὁ ἀὴρ οὐχ ὑγρὸς ἁ-
πτόμενος τοῦ ὕδατος. τῶν γὰρ ἄλλων οὐθὲν ὅτι οὐχ ὑγρὸν αὖ 4

ἅπτεται. ἢ διότι τοὔσχατον αὐτὸν ἅμα. τὸ δὲ ἐπίπεδον ἑκατέ-
ρου οὐχ ἕτερον. τὰ μὲν οὖν ἄλλα βαρύτερα. ὁ δὲ ἀὴρ οὐ ῥέ-
πει κατωτέρω τοῦ ἐσχάτου. ἅπτεται μέν, ὅτι οὐθὲν μεταξύ. οὐ
δ' βρέχεται δέ, ὅτι ἀεὶ ἄνωθεν τοῦ ὕδατος. Διὰ τί μέσων νυκτῶν
καὶ μεσημβρίας μάλιστα εὐδία γίνεται. ἢ διότι νηνεμία ἐστίν,
ἀέρος στάσις. ἕστηκε δὲ μάλιστα, ὅταν κρατῇ ἢ κρατῆται. μα-
χόμενος δὲ κινεῖται. κρατεῖ μὲν οὖν μάλιστα μέσων νυκτῶν.
1 κρατεῖται δέ, μεσημβρίας. τότε μὲν γὰρ ὁ ἥλιος πορρωτά-
» τω. τότε δὲ ἐγγυτάτω γίνεται. ἔτι ἄρχεται τὰ πνεύματα, ἢ
» περὶ ἕω. ἢ περὶ δυσμάς. λήγει δὲ τὸ μὲν ἕωθεν, ὅταν κρα-
τηθῇ. τὸ δὲ ἀπὸ δυσμῶν, ὅταν παύσηται κρατῶν. συμβαίνει
οὖν τὰ μὲν μεσημβρίας παύεσθαι. τὰ δὲ, μέσων νυκτῶν.
ε' Διὰ τί ὑποφαυσκούσης ἕω καὶ ἤδη πρωῒ μᾶλλον ἐστὶ ψῦ-
χος, ἢ τῆς νυκτός, ἐγγυτέρω ὄντος τοῦ ἡλίου ἡμῶν, ἢ ὅτι πρὸς
ἡμέραν δρόσος καὶ πάχνη πίπτει. ταῦτα δὲ ἐστὶ ψυχρά. ὥσ-
2 περ οὖν ῥανθέντος τοῦ παντὸς τόπου ὑγρῷ ψυχρῷ, γίνεται κα-
ς' τάψυξις. Διὰ τί ἐν τῷ πόντῳ καὶ ψύχη μάλιστα καὶ πνί-
γη. ἢ διὰ τὴν παχύτητα τοῦ ἀέρος. τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνος, οὐ
δύναται διαθερμαίνεσθαι. τοῦ δὲ θέρους ὅταν θερμανθῇ καὶ
διὰ τὴν παχύτητα. ἡ δὲ αὐτὴ αἰτία, καὶ διότι τὰ ἑλώδη τοῦ
μὲν χειμῶνος ψυχρά. τοῦ δὲ θέρους θερμά. ἢ διὰ τὴν τοῦ ἡ-
3 λίου φοράν. τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνος, πόρρω γίνεται. τοῦ δὲ θέ-
ζ' ρους, ἐγγύς. Διὰ τί τῆς νυκτὸς αἰθρία μᾶλλον, ἢ μεθ' ἡμέ-
» ραν. ἢ καὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ταραχῆς ὁ ἥλιος αἴτιος.
ταῦτα γὰρ κινήσεώς τινος γινομένης συμβαίνει γίνεσθαι. αἴ-
τιον τοίνυν τὸ θερμόν. ὅταν οὖν τοῦτο μὴ παρῇ, ἠρεμεῖ τὸ πᾶν.
καὶ αἰρομένου τοῦ ἡλίου μᾶλλον, ἢ τοὐναντίον. καὶ τὸ μήποτ'
ἀπ' ἠπείρου, τοῦτ' ἐστίν. ὅτι οὗ πλείστη κίνησις, ἐκεῖ ἥκιστα αἴτι
μένει καὶ συστῇ μὴ ὁμαλοῦ ὄντος, καὶ κραδαίνοντος τοῦ συνι-
σταμένου. τοῦ μὲν δὴ χειμῶνος ἡ θάλασσα τοιοῦτον. τοῦ δὲ θέρους
η' ἡ γῆ. Διὰ τί ὅταν διαχυθῇ τὸ ὑγρὸν εἰς ἀσκούς, οὐ μόνον τὸ
4 ὑγρὸν δέχεται ὁ πίθος μετὰ τῶν ἀσκῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλο πρὸς

λαμβάνει. ἢ ὅτι ἐν τῷ ὑγρῷ ἐνυπάρχει ὁ ἀήρ. οὗτος οὖν ὅ-
ταν μὴ ἐν τῷ πίθῳ ἐνῇ, οὐ δύναται ἐκκρίνεσθαι, διὰ τὸ μέγε-
θος τοῦ πίθου, ἐκ γὰρ τοῦ μείζονος χαλεπώτερον ἐκθλίψαι ὁ-
ποῦν ὑγρὸν καὶ πνεῦμα. ὥσπερ καὶ ἐκ τῶν σπόγγων. ὅταν
δὲ μερίζηται εἰς μικρὰ, ἐκθλίβεται ἐκ τοῦ ἀσκοῦ μετὰ τοῦ ἐνόν-
τος. ὥσθ' ἡ τοῦ ἀέρος χώρα, κενὴ γίνεται. δι' ὃ καὶ τοὺς ἀσκοὺς, καὶ
ἔτι ἄλλο ὑγρὸν, δέχεται ὁ πίθος. καὶ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ οἴνου
τοῦτο γίνεται. ὅτι πλείων ὁ ἀὴρ ἐν τῷ οἴνῳ ἔνεστιν, ἢ ἐν τῷ ὕδα- 1
τι. ὅμοιον δὲ τούτῳ, καὶ τὸ ταυτὸ ἀγγεῖον, τήν τε κονίαν καὶ
τὸ ὕδωρ χωρεῖν ἅμα, ὅσον ἑκάτερον χωρὶς ἐγχεόμενον. ἔοικε
γὰρ τὸ πολλὰ εἶναι τὰ διάκενα τῆς τέφρας, ἅτε οὖν λεπτότε-
ρον τὸ ὕδωρ, διαδύνει μᾶλλον καὶ συνάπτει ἤδη ὥστε πυκνοῦ-
» σθαι. καὶ διὰ τὸ περὶ ἕκαστον τῶν μερῶν εἶναι τὴν στάξιν. μᾶλ-
» λον γὰρ στάζεται κατὰ μικρὸν σταζόμενον ἅπαν, ἢ ἀθρόον. τού-
του δὲ γινομένου, ἀποκαταβαίνειν τὴν κονίαν. ἅμα δὲ καὶ
ἡ τέφρα εἰς αὐτὴν δέχεται τὸ ὑγρὸν, διὰ τὸ ἔχειν κοιλίας. ἡ δὲ 2
βαλλομένη τέφρα εἰς τὸ ὕδωρ θερμὴ οὖσα, τέμνει αὐτὸ καὶ
ἐξαεροῖ. καὶ πρότερον δὲ ὕδατος ἐγχυθέντος καὶ ὕστερον κο-
νίας ἐμπιπτούσης, τὸ αὐτὸ γίνεσθαι. ὥστε καὶ τὸ ὕδωρ ἔχοι
ἂν κοιλίας καὶ διάκενα αὐτὸ ἐν αὑτῷ. ἢ οὐ τὸ ὕδωρ τὸ δε-
χόμενον τὴν κονίαν, ἀλλ' ἡ κονία τὸ ὕδωρ. τὸ γὰρ λεπτομερέστε-
ρον εἰκὸς εἶναι τὸ εἰσιόν. ἔτι καὶ ἐκ τῆς πείρας δῆλον. ὅταν
γὰρ ἐπιπάττηται ἡ τέφρα, καθ' ὃν ἂν τόπον ἐπιπάττηται, εἰς
τοῦτον συῤῥεῖ τὸ ἄλλο ὕδωρ. ἔδει δὲ τὸ ἐναντίον, εἴπερ ἦν τὸ 3
ὕδωρ δεχόμενον. ἢ οὐ συμβαίνει τοῦτο, ἐὰν πρότερον ἐγχυθῇ τὸ
ὕδωρ καὶ σφόδρα διαμεστώσῃ. ἀλλ' ἐὰν ὁπουοῦν ἐπιβληθῇ, ὑπερ
χεῖται. ἐὰν δ' ἅπαξ ὑπερχυθῇ καὶ ἐπιπέσῃ ἡ τέφρα, ἤδη συμ
βαίνει. ἡ γὰρ τέφρα ἦν δεχομένη. ταυτὸ δὲ τοῦτο καὶ ὅτι οἱ
βόθυνοι τὴν ἐκβληθεῖσαν ἐξ αὐτῶν γῆν, οὐ δέχονται. ἔοικε γὰρ
δὴ ἀήρ τις περικαταλαμβάνων τὸν τόπον. καὶ διὰ τοῦτο μὴ
β' δέχεσθαι. Διὰ τί ὁ ἀὴρ παχύτερος ὢν τοῦ φωτὸς διέρχεται
» διὰ τῶν στερεῶν. ἢ διότι τὸ μὲν φῶς, κατ' εὐθεῖαν φέρεται μό- 4

,, νον. διὸ καὶ διὰ τῶν ἀραιῶν οὐ διορᾷ ἡ ὄψις. οἷον κισήρεως.
ἐπαλλάττουσι γὰρ οἱ πόροι. ἀλλ' οὐκ ἐν τῇ ὑάλῳ. ὁ δὲ ἀὴρ οὐ
ι' κωλύεται, διὰ τὸ μὴ εὐθυπορεῖν οὐ διέρχεται. Διὰ τί ὁ
ἀὴρ ψυχρὸς μὲν γίνεται διὰ τὸ μὴ ἅπτεσθαι τοῦ ὕδατος. δίυγρος
δὲ οὔ. κἂν σφόδρα τις φυσᾷ, εἰς τὸ ὕδωρ ὥστε κυμαίνειν. ὅτι
δὲ ψυχρὸς, δηλοῖ μεθιστάμενος. ψύχει γὰρ ἀπὸ τῶν ὑδάτων.
ἢ ὅτι ψυχρὸς μὲν πέφυκεν εἶναι καὶ θερμός. ὥστε μεταβάλ
λει τῇ ἁφῇ οὗ ἄν τινος ἅπτηται. ὑγρὸς δὲ οὐκέτι, διὰ τὸ κουφό
1 τερος εἶναι. καὶ οὐδέποτε εἰς τὸ βάθος τοῦ ὕδατος ἔρχεται.
ἀλλὰ ἀεὶ τοῦ ἐπιπέδου ἅπτεται, κἂν βιάζηται κάτω. καὶ τὸ ὕ-
δωρ ἔτι κατωτέρω φέρεται, ὥστε μήποτε εἰς βάθος ἰέναι.
ιά Διὰ τί ὁ ἐκ τῶν πομφολύγων καὶ κάτωθεν ἀνιὼν, οὐ
διερὸς ἐμβρέχεται. ἢ διότι οὐκ ἐπιμένει τὸ ὑγρόν. ἀλλ' ὀλι-
σθαίνει τὸ ὕδωρ. τὸ δ' ἐπὶ τῇ πομφόλυγι καὶ ἔλαττόν ἐστιν
ιβ' ἢ ὥστε διαιρεῖν. Διὰ τί ὁ ἀὴρ οὐκ ἀναπίμπλησι, τὸ δὲ ὕ-
δωρ. καὶ εἰς τὸν ἀέρα γὰρ μετατιθέμενον, διερόν. ἢ ὅτι ὥσ-
2 περ οὐδὲ ὁ λίθος. οὐ γὰρ πᾶν ἐστιν ἀναπληστικόν. ἀλλὰ τὸ
γλίσχρον ἢ ὑγρόν. ἢ ὅτι ὁ ἀὴρ ἄνω φέρεται. ὅταν δὲ φυ-
σηθῇ ἄνω ἐπιμένει, διὰ τὸ ἕτερον ἀναφέρειν. εἰ δὲ ὁ
ἀὴρ ἀνακουφίζει καὶ κωλύει κάτω φέρεσθαι, διὰ τί βα-
ρύτεροι γίνονται φυσηθέντες, καὶ πῶς ὅτε μὲν βαρύ-
τερός ἐστιν, ἐπιμένει, κουφότερος δὲ γενόμενος, κατα-
ιγ' φέρεται. Διὰ τί ὁ ἀὴρ οὐκ ἄνω φέρεται. εἰ γὰρ τὰ
πνεύματα τούτου κινουμένου ὑπὸ τοῦ θερμοῦ γίνεται.
3 πέφυκε δὲ τὸ πῦρ ἄνω φέρεσθαι. καὶ τὸ πνεῦμα εἰς
τὸ ἄνω ἐβάδιζεν. εἴπερ τὸ κινοῦν εἰς τὸ ἄνω θεῖ. καὶ
τὸ κινούμενον οὕτω πέφυκε φέρεσθαι. νῦν δὲ φαίνεται
ιδ' λοξὴν τὴν φορὰν ποιούμενος. Διὰ τί τὸ ἀφ' ἕω ψυ-
χρότερον, ἢ τὸ ἀφ' ἑσπέρας. ἢ ὅτι τὸ μὲν ἐγγύτερον
μέσων νυκτῶν. τὸ μεσημβρείας. ἔστι δὲ ἡ μεσημβρεία θερ-
4 μοτάτη, διὰ τὸ εἶναι ἐγγυτάτω ἡλίου. αἱ δὲ μέσαι νύκτες
ιέ ψυχρότεραι διὰ τὸ ἐναντίον. Διὰ τί αἱ νύκτες τῆς

ἡμερῶν ἐν ταῖς ἀλέαις πνιγηρότεραι. ἢ διὰ τὴν ἄπνοιαν. οἱ
γὰρ ἐτησίαι καὶ πρόδρομοι, τὰς νύκτας ἧττον πνέουσιν.
ιϛ' Διὰ τί τὰ ἐν τοῖς ἀσκοῖς ἄσηπτα φυσηθεῖσι καὶ ἐν τοῖς πε-
ριπωματιζομένοις. ἢ διότι σήπεται μὲν κινούμενα. ἅπαντα
δὲ τὰ πλήρη, ἀκίνητα. ταῦτα δὲ πλήρη. Διὰ τί τῆς αἰθρίας
μᾶλλον ψῦχος γίνεται, ἢ ἐπινεφέλων ὄντων. τὰ δὲ ἄστρα καὶ
οὐρανὸς θερμός. ἢ ὅτι οὐθὲν ἀποστέγει ἐν τῇ αἰθρίᾳ τὴν ἀτ-
μίδα. ἀλλὰ διαχεῖται. ἐν δὲ τοῖς ἐπινεφέλοις ἀποστέγεται. 1
καὶ βορείων γε ἢ νοτίων, διὰ τὸ αὐτό. ὁ μὲν γὰρ νότος ἄγει τὸ
τοιοῦτον. ὁ δὲ, ἀπωθεῖ. καὶ ἀτμίζειν δὲ φαίνεται, βορείοις μᾶλ-
λον ἢ νοτίοις. καὶ χειμῶνος ἢ θέρους. ἢ παρὰ τὸ ἀνόμοιον. ἢ
ιη' ὅτι θερμοῦ ψυχομένου ἐστὶν ἡ ἀτμίς. Διὰ τί ἀὴρ ὁ ἐλάττων
θερμότερος τοῦ πλείονος. αἱ γὰρ στενοχωρίαι, ἀλεεινότεραι. ἢ
διότι κινεῖται μᾶλλον ὁ πολύς. ἡ δὲ κίνησις ποιεῖ ψυχρόν.
ιθ' σημεῖον δὲ τούτου, ὅτι κινούμενα ψύχεται τὰ θερμά. Διὰ
τί ὕδωρ μὲν καὶ γῆ σήπεται. ἀὴρ δὲ καὶ πῦρ οὐ σήπεται. ἢ ὅτι 2
θερμότερον γίνεται τὸ σηπόμενον ἅπαν. πυρὸς δὲ οὐθὲν θερ-
μότερον. ἢ ὅτι ψυχθῆναι δεῖ πρότερον. τὸ δὲ πῦρ ἀεὶ θερ-
μόν. ὁ δὲ ἀὴρ πυρὸς πλήρης. σήπεται δὲ οὐθὲν θερμὸν, ἀλλὰ
ψυχθέν. γῆ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ, καὶ θερμὰ καὶ ψυχρὰ γί-
κ' νεται. Διὰ τί τὰ ἐπινέφελα, ἀλεεινότερα τῶν αἰθρίων. πό-
τερον ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον ὅτι τὰ ἄστρα ψυχρὰ, ἢ λίαν τοῦ-
τό γε ἄτοπον. ἀλλὰ διότι ἀτμίζει. ἐπισημαντέον δὲ, ὅτι ἐν
νηνεμίᾳ ἡ δρόσος καὶ ἡ πάχνη γίνεται. ὅταν μὲν οὖν αἰθρία 3
ᾖ, διαπνεῖ τὸ θερμὸν ὑφ' οὗ ἀνάγεται τὸ ὑγρόν. ὥστε ψυχρὸς
ὁ ἀὴρ. δι' ὃ καὶ δροσίζει ἀφιέμενον τὸ ὑγρὸν ἀπὸ τοῦ θερμοῦ.
ὅταν δὲ ἐπινέφελον ᾖ, ἀποστέγεται. δι' ὃ οὐ γίνεται δρόσος οὐ-
δὲ πάχνη ὄντων ἐπινεφέλων. περὶ οὖν τὴν γῆν ἀπομένον τὸ
κα' θερμὸν, ποιεῖ τὴν ἀλέαν. Διὰ τί ἐν τοῖς ὑψηλοῖς τῶν οἴκων
ὁ ἀὴρ διαρριπίζει, καὶ μάλιστα ταῖς εὐδίαις. ἢ διότι ὁ ἀὴρ πο-
λύκενός τίς ἐστι τὴν σύγκρισιν. ὅταν οὖν ἄρξηται εἴσω ῥεῖν,
συγχωρεῖ ὁ ἐν τῷ οἰκήματι ἀὴρ καὶ συστέλλεται. τούτου δὲ 4

συμπίπτοντος τῷ χρόνῳ, πολυκενώτερος γίνεται ὁ ἔξωθεν.
καὶ χώραν πολλὴν ἴσχει. εἰς ταύτην οὖν τὴν χώραν πίπτει ὁ
ἐκ τοῦ οἰκήματος ἀὴρ, ὢν πλησίον. καὶ φέρεται εἰς ταύτην τὴν
χώραν διὰ τὸ κρέμασθαι. καὶ τὴν τοῦ κενοῦ φύσιν μὴ δύνασθαι
ἀντιστηρείξειν. κατὰ πολλὰ δὲ αὐτοῦ μέρη τούτου συμβαινόν-
τος, ἕπεται αὐτῷ ὁ πλησίον διὰ τὴν πρόσοψιν. εἶτα πολ-
λοῦ ἔξωθεν φερομένου, ὁ μὲν εἴσω τόπος, πολύκενος
1 γίνεται. ὁ δὲ ἔξω πυκνότερος. καὶ πάλιν ἔξωθεν εἴ-
σω φέρεται. καὶ ταῦτα ἀλλάσσονται.

Ἐνταῦθα φασί τινες τῶν σοφωτάτων ἐλλείπειν Ἀρι-
στοτέλους ὅσα περὶ τὸ πῦρ, καὶ ὅσα περὶ τὸ φῶς.
καὶ ταῦτα δύο κάλλιστα εἶναι τῶν
προβλημάτων.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΤΟῪΣ ἈΝΈΜΟΥΣ.

α' Ιὰ τί ὁ καικίας μόνος τῶν ἀνέμων
ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἄγει τὰ νέφη. ἢ ὅτι ἀφ᾽ ὑ-
ψηλοτέρων τόπων πνεῖ. ἔστι γὰρ τὰ
Δ πρὸς ἕω ὑψηλότερα τῶν πρὸς ἑσπέ-
ραν. σημεῖον δὲ τὸ τῆς πρὸς ἑσπέραν 1
θαλάττης μέγεθος καὶ βάθος. πνέων
δὲ ἄνωθεν εἰς τοὐναντίον, γραμμὴν
ποιεῖ, τῇ φορᾷ τὰ κοῖλα πρὸς τὴν γῆν ἔχουσαν. προσπίπτων
δὲ ὡς εἴρηται τοῖς πρὸς ἑσπέραν τῆς γῆς τόποις, καὶ συστέλ-
λων τὰ νέφη διὰ τὸ τῆς γραμμῆς σχῆμα τῇ ἐκεῖθεν ἀνακλά-
σει, ἐπ᾽ αὐτὸν ὠθεῖ αὐτά. ποιεῖ δὲ μόνος τοῦτο τῶν λοιπῶν.
τῷ τοὺς μὲν, ὑψηλοτέρους, τοὺς δ᾽ ἐναντίους εἶναι τόπους.
πρὸς οὓς ἐκ τοῦ κάτωθεν ἢ ἐπ᾽ εὐθείας τὴν φορὰν γίνεσθαι 2
συμβαίνει, τὰ κυρτὰ πρὸς τὴν γῆν ἐχούσης ὥστε ἀνάκλασιν
μὴ γίνεσθαι τοῦ πνεύματος. τῷ μὴ πρὸς τὴν γῆν ἐχούσης ἀέρα
ἔχειν τὴν τελευτὴν τῆς φορᾶς. ἐν ᾧ οὐδὲ νέφη ἐστὶ πρὸς τὴν
γῆν. τοῖς δὲ ἧττον κοίλοις καὶ τῷ ἀπηλιώτῃ, τῷ μὴ εἶναι ὑγρόν.
ὥστε οὐ συνιστὰς, ἧττον καταφανής ἐστιν αὐτοῦ ποιῶν τοῦτο ὃ
β' ποιεῖ. Διὰ τί βορέαι μὲν ἐτήσιοι γίνονται, νότοι δ᾽ οὔ. ἢ γίνονται
μὲν καὶ νότοι, ἀλλ᾽ οὐ συνεχεῖς. ὅτι πόρρω ἡμῶν ἡ ἀρχὴ τοῦ
νότου ἐστίν. ὑπὸ δὲ τῷ βορέᾳ οἰκοῦμεν. ὅτι οἱ μὲν ἐτησίαι βο- 3
ρέαι καθεστηκότος τοῦ ἀέρος πνέουσι. θέρους γὰρ πνέουσιν. οἱ δὲ
νότοι, ἦρος. ὅθ᾽ ἧττον ἕστηκε τὰ περὶ τὸν ἀέρα. πρὸς δὲ τούτοις,
ὁ μὲν νότος, ὑγρός. τῷ δὲ ὑγρῷ ὁ ἄνω τόπος, ἀλλότριός ἐστι.
διὸ ταχὺ διαλύεται τὰ ἐν αὐτῷ συνιστάμενα ὑγρά. καὶ τὰ ὑ-
γρὰ πλανητικά ἐστιν. ὥστε οὐ μένων ἐν ταὐτῷ τόπῳ συμμε-
θίστησι καὶ τὴν τοῦ ἀέρος κίνησιν. κινουμένου δὲ μὴ ἐν ταὐτῷ,
πνεύματα ἄλλα συμβαίνει γίνεσθαι. ἔστι γὰρ πνεῦμα, ἀέρος
κίνησις. Διὰ τί νότος πνεῖ μετὰ πάχνην. ἢ διότι ἡ μὲν πάχνη 4

γίνεται πέψεως γινομένης. μετὰ δὲ τὴν πέψιν καὶ τὴν ἀποκά=
θαρσιν, ἡ μεταβολὴ εἰς τοὐναντίον γίνεται. ἐναντίον δὲ τῷ
βορρᾷ νότος ἐστί. διὰ ταῦτο δὲ καὶ μετὰ τὴν χιόνα, πνεῖ νότος.
ὅλως γὰρ ἡ χιὼν καὶ ἡ χάλαζα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη
» ἀποκάθαρσις, πέψεως σημεῖόν ἐστι. διὸ καὶ μετὰ ὑετὸν καὶ τὰς
δ' τοιαύτας χειμασίας, πίπτει τὰ πνεύματα. Διὰ τί αἱ τρο-
παὶ πνέουσιν. ἢ διὰ τὸ αὐτὸ ὃ καὶ οἱ εὔριποι ῥέουσι. μέχρι γὰρ
1 τοῦ ῥεῖν, ἡ θάλαττα φέρεται καὶ ὁ ἀήρ. εἶθ' ὅταν ἀντιπέσῃ καὶ μη-
κέτι δύνηται τὰ ἀπόγεια προάγειν διὰ τὸ μὴ ἰσχυρὰν ἔχειν τὴν
ε' ἀρχὴν τῆς κινήσεως καὶ φορᾶς, πάλιν ἀνταποδίδωσι. Διὰ
τί αἱ τροπαὶ ἐκ τῆς θαλάττης εἰσίν, ἢ ὅτι ἅπαν ἡ θάλαττα πλη-
σίον, ἢ ὅτι ἐναντίον ἐστὶ τῇ ἀπογείᾳ ἡ τροπαία. καὶ ἔστιν ἡ τροπαία,
οἷον ἀναστροφὴ ἀπογείας, ἡ δὲ ἀπογεία, τὸ ἐκ τῆς γῆς πρὸς
τὴν θάλατταν πνεῦμα γινόμενον. ἡ δὲ τροπαία, ἡ τούτου πα-
λίρροια. ὥστε ἀνάγκη ἐκ θαλάττης εἶναι. ἢ ἡ θάλαττά ἐστι διὰ
2 τὸ εἰς τὴν θάλατταν ἀθροισθῆναι τὸν ῥυέντα ἀέρα. τὸ δὲ μὴ εἰς
τὴν γῆν ὅλως συνίστασθαι καὶ τοῦ ἀνακάμπτειν ἄτοπον αἴτιον, ὅτι
ἡ θάλαττα ἐν κοίλῳ ἐστίν. ὁ δὲ ἀὴρ ὥσπερ τὸ ὕδωρ ῥεῖ ἀεὶ εἰς
ς' τὸ κοιλότατον. Διὰ τί οἱ ἐκνεφίαι ὕδατος γινομένου θᾶτ-
τον παύονται. ὅτι αἱ κοιλίαι συμπίπτουσι τοῦ νέφους, ὕδατος
ζ' γινομένου. ἐν αἷς ἡ ἀρχὴ τοῦ πνεύματος συνίσταται. Διὰ
τί οὐχ οἱ αὐτοὶ ἄνεμοι πανταχοῦ ὑέτιοί εἰσιν. ἢ ὅτι οὐχ οἱ
αὐτοὶ πανταχοῦ πρὸς ὄρη ἀντιπνέουσιν. ἀλλ' ἕτεροι κεῖνται
3 πρὸς ἕτερα ὄρη. οἷον γὰρ πρὸς ἀνάντη μόλις ῥεόντων, ἐνταῦ-
θα ὑφίσταται μᾶλλον τὰ νέφη, οὗ ἀδυνατεῖ ἔτι προωθεῖν αὐ-
η' τὰ ἄνεμος. ὑφιστάμενα δὲ καὶ πιεζόμενα ῥήγνυται. Διὰ τί αἱ
μὲν καθαραὶ δύσεις εὐδιεινὸν σημεῖον, αἱ δὲ τεταραγμέναι
χειμερινόν. ἢ ὅτι χειμὼν γίνεται, συνισταμένου καὶ πυκνουμένου
τοῦ ἀέρος. ὅταν μὲν οὖν κρατῇ ὁ ἥλιος, διακρίνει καὶ αἰθριάζει
αὐτόν. ὅταν δὲ κρατῆται, ἐπινεφῆ ποιεῖ. ἐὰν μὲν οὖν ἰσχυρὰ ἢ
ἡ σύστασις, εὐθὺς ἡ μέρα γίνεται χειμών. ἐὰν δὲ ἀσθενεσέ-
4 ρα, μὴ παντάπασι δὲ κρατουμένη, τὸ συνιστάμενον ἐξωθεῖ-

ται πρὸς τὰς δύσεις. ἐνταῦθα δὲ μάλιστα, διὰ τὸ παχύτατον εἶναι
τὸν περὶ τὴν γῆν ἀέρα τοῦ χειμῶνος. ταχὺ δὲ συνίσταται καὶ
ὁ ἄλλος, διὰ τὸ ἔχειν ἀρχὴν καὶ ὑπέρεισμα, ὃ δέξεται καὶ ἀθροί-
σει τὸ προσιὸν καθάπερ ὄρθρος. ὥσπερ γὰρ ἐν τροπῇ ἑνὸς ἀν-
τιστάντος καὶ οἱ ἄλλοι μένουσιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἀέρος. διὸ ταχὺ
καὶ ἐξαίφνης ἐνίοτε γίνεται καὶ ἐπινέφελα. ὅταν οὖν αἱ
δύσεις τεταραγμέναι ὦσι, σημεῖόν ἐστιν ἰσχυρὸν, ὅτι οὐ κεκρά-
τηκεν ὁ ἥλιος τῆς συστάσεως πολὺν χρόνον ἐναντιούμενος αὐ- 1
τῇ. ὥστε εἰκότως ἐστὶ συστῆναι πλέον. καὶ ἧττον δέ ἐστι φοβερόν.
ὅταν προχειμάσαντος, ἢ ὅταν ἐξ εὐδίας τοῦτο συμβῇ. ἐκεί-
νως μὲν γὰρ ἔοικεν, ὥσπερ ὑπόλειμμά τι εἶναι, οὕτω δὲ ἀρχὴ
θʹ συστάσεως. Διὰ τί λέγεται οὔποτε νυκτερινὸς βορέας τρίτον
» ἵκετο φέγγος. ἢ διότι ἀσθενῆ τὰ πνεύματα τὰ ἀπὸ τῆς ἄρ-
κτου, ὅταν ᾖ νυκτερινά. σημεῖον γὰρ, ὅτι οὐ πολὺς ὁ κινηθεὶς
ἀὴρ τηνικαῦτα πνεῦσαι, ὅτε ὀλίγη θερμότης ὑπῆρχεν. ἡ
δὲ ὀλίγη, ὀλίγον ἐκίνει ἀέρα. τελευτᾷ δὲ ἐν τρισὶ πάντα. καὶ 2
τὰ ἐλάχιστα ἐν τῇ πρώτῃ τριάδι. ὥστε καὶ τοῦτο τὸ πνεῦμα.
ιʹ Διὰ τί ὁ μὲν βορέας γειτνιῶν τῇ οἰκουμένῃ οὐ λανθάνει ὀ-
λιγοχρόνιος ὤν. ἅμα γὰρ πνεῖ καὶ πάρεστιν. ὁ δὲ νότος οὐκ ἀ-
φικνεῖται, διὰ τὸ πόρρωθεν πνεῖν. ὅτι καὶ τῆς νυκτὸς ὁ ἥλιος
ἐγγύς ἐστι τῇ πρὸς νότον χώρᾳ, καὶ ἀλεεινότεραι αἱ νύκτες ἐ-
κεῖ. ἢ πρὸς ἄρκτον αἱ ἡμέραι. ὥστε πολὺς κινεῖται ὁ ἀὴρ, καὶ
οὐθὲν ἧττον ἢ μεθ᾽ ἡμέραν. ἀλλ᾽ αἱ θερμότεραι ἡμέραι κω-
ιαʹ λύουσι μᾶλλον πνεῖν, ξηραίνουσαι τὰς ὑγρότητας. Διὰ τί 3
» ἐπὶ κυνὶ ὁ νότος πνεῖ, καὶ τοῦτο ὥσπερ τι ἄλλο γίνεται τεταγ-
» μένως. ἢ διότι θερμὰ τὰ κάτω, τοῦ ἡλίου πόρρω ὄντος. ὥσ-
τε πολὺ ἡ ἀτμὶς γίνεται. καὶ πολλοὶ δὲ ἔπνεον, εἰ μὴ διὰ τοὺς
ιβʹ ἐτησίας. νῦν δὲ οὗτοι κωλύουσι. Διὰ τί ἐπὶ ὠρίωνι γίνον-
ται αἰόλοι μάλιστα αἱ ἡμέραι, καὶ ἀκαιρίαι τῶν πνευμάτων.
» ἢ ὅτι ἐν μεταβολῇ ἀεὶ πάντα ἀοριστεῖ μάλιστα ὁ δ᾽ ὠρίων ἀνα
τέλλει μὲν ἀρχῇ ὀπώρας, δύνει δὲ χειμῶνος. ὥστε διὰ τὸ
μήπω καθεστάναι μίαν ὥραν, ἀλλὰ τὴν μὲν γίνεσθαι, τὴν δὲ 4

παύεσθαι, διὰ ταῦτα ἀνάγκη καὶ τὰ πνεύματα ἀκατάστατα
εἶναι διὰ τὸ ἐπαμφοτερίζειν τὰ ἐξ ἑκατέρας. καὶ χαλεπὸς δὲ
λέγεται καὶ δύνων καὶ ἀνατέλλων ὁ ὠρίων, διὰ τὴν ἀοριστίαν
ιγ' τῆς ὥρας. ἀνάγκη γὰρ ταραχώδη εἶναι καὶ ἀνώμαλον. Διὰ τί ὁ-
νυκτερινὸς βορέας, τρίτος λήγει, πότερον ὅτι ἀπὸ μικρᾶς
καὶ ἀσθενοῦς ἀρχῆς, ἡ τρίτη δὲ κρίσιμος. ἢ ὅτι ἀθρόος ἡ ἔκχυσις
ιδ' ὥσπερ τῶν ἐκνεφιῶν. ταχεῖα οὖν ἡ παῦλα. Διὰ τί βορέαι
1 πλεῖστοι πνέουσι τῶν ἀνέμων. ἢ διὰ τὸ πρὸς τούτῳ τὴν οἰκου-
μένην τῷ τόπῳ ὑποκεῖσθαι ὄντι ὑψηλῷ, καὶ ἔξω τῶν τροπῶν καὶ
πλήρει χιόνος. ἢ οὐδέποτε ἔνια ὄρη λείπεται. τοῦ πολὺ οὖν ὑγραι-
νομένου τῶν πεπηγότων, πολλάκις πνεῦμα γίνεται. τοιοῦτο δέ
ιε' ἐστι βορέας, τὸ ἐκ τῶν ἀπὸ τῆς ἄρκτου τόπων πνεῦμα. Διὰ τί
οἱ νότοι πνέουσι μὲν χειμῶνος καὶ ἔαρος ἀρχομένου, καὶ με-
τοπώρου λήγοντος. εἰσὶ δὲ καὶ κυματώδεις καὶ συνεστραμ-
μένοι, καὶ τοῖς ἐν λιβύῃ ὁμοίως ψυχροί, ὥσπερ οἱ βορέαι ἐνταῦ-
2 θα, ἢ διότι πλησίον τοῦ ἡλίου ὄντος, ἀνάγκη κινεῖσθαι τὰ πνεύ-
ματα. ὁ δὲ ἥλιος τοῦ χειμῶνος πρὸς νότον φέρεται. καὶ τοῦ μὲν
ἔαρος ἀρχομένου. τοῦ δὲ μετοπώρου τελευτῶντος, ἤδη θερ-
μαίνει. τὸ δὲ θέρος πρὸς βορέαν φέρεται. ἐκείνους δὲ ἀπολείπει
τοὺς τόπους. θερμὸς δέ ἐστι διὰ τὸ μίγνυσθαι τὸ πνεῦμα τῷ κατὰ
λιβύην ἔαρι θερμῷ ὄντι. καὶ διὰ τοῦτο μεγαλοκύμων, νοτίζειν
ις' ποιεῖ τὸ θέρος, ἐμπίπτων τὴν θάλατταν. Διὰ τί ὁ νότος δυ-
σώδης. ἢ ὅτι ὑγρὰ καὶ θερμὰ ποιεῖ τὰ σώματα. ταῦτα δὲ σήπε-
3 ται μάλιστα. οἱ δὲ ἐκ τῆς θαλάττης νότοι ἀγαθοὶ φυτοῖς. ἐκ θα-
λάττης γὰρ αὐτοῖς προσπίπτει, καὶ τῆς ἀττικῆς τῷ θριασίῳ πε-
δίῳ αἴτιον. διὸ ἀπεψυγμένος ἀφικνεῖται. αἱ δ' ἐρυσίβαι γί-
ιζ' νονται ὑπὸ ὑγρότητος θερμῆς μὲν, ἀλλοτρίας δέ. Διὰ τί
ἄνεμος γίνεται περὶ τὰς ἐκλείψεων ὡς τὰ πολλά. ἀκρόνυχον
μὲν περὶ τῶν μεσονυκτίων ἐκλείψεων. μεσονύκτιον δὲ, περὶ τῶν
ἑώων. ἢ διότι ἀμαυροῦται τὸ θερμὸν τὸ ἀπὸ τῆς σελήνης. διὰ
τὸ πλησίον ἤδη φορὰν εἶναι. ἐν ᾧ γινομένων, ἔσται ἡ ἔκλειψις.
4 ἀνιεμένου οὖν ᾧ κατείχετο ὁ ἀὴρ καὶ ἠρέμει, πάλιν κινεῖται, καὶ

γίνεται πνεῦμα τῆς ὀψιαίτερον ἐκλείψεως ὀψιαίτερον.
ιη' Διὰ τί ὁ νότος οὐκ ἀρχόμενος, ἀλλὰ λήγων ὕετιος. πότερον
ὅτι πόρρωθεν συνάγει τὸν ἀέρα. γίνεται δὲ συνιστάντος τὸ ὕ-
δωρ. συνίσταται δὲ ὕστερον ἢ ἄρχεται, ἢ ὅτι ἀρχομένου θερ-
μός ἐστιν ὁ ἀὴρ ἔτι, διὰ τὸ ἐκ τοιούτου ἐληλυθέναι. ἐπιχρο-
ιθ' νιζόμενος δὲ ψυχθεὶς, συνίσταται μᾶλλον εἰς ὕδωρ. Διὰ τί
ὁ νότος ὅταν μὲν ἐλάττων ᾖ, αἴθριός ἐστιν. ὅταν δὲ μέγας, νε-
φώδης καὶ χρονιώτερος. πότερον ὥσπερ τινὲς λέγουσι διὰ 1
τὴν ἀρχήν. ἐὰν μὲν γὰρ ἀπ' ἐλάττονος, αἴθριος, ἐὰν δὲ ἀπὸ
πλείονος ὁρμήσῃ, νεφελώδης. ἢ ὅτι ἐλάττων ἀρχόμενός
ἐστιν. ὥστε οὐ πολὺν ἀέρα ὠθεῖ. τῷ τέλει δὲ εἴωθε γίνεσθαι
» μέγας. δι' ὃ καὶ παροιμιάζονται. ἀρχομένου γε νότου καὶ λή-
κ' γοντος βορέαο. Διὰ τί περιίσταται τοῦ χειμῶνος ἀπὸ τῆς ἕω
τὰ πνεύματα. τοῦ θέρους δὲ καὶ ἀφ' ἑσπέρας. ἢ ὅτι ὅταν μη-
κέτι κρατῇ ὁ ἥλιος, ἀφιέμενος ὁ ἀὴρ ῥεῖ. δύνοντος οὖν ἐκλεί-
πει νέφη, ἀφ' ὧν οἱ ζέφυροι. καὶ ὅσον ἂν ἐπανάγῃ ἐκείνοις τοῖς 2
ἐν τῷ κάτω ἡμισφαιρίῳ οἰκοῦσιν, ἑωθινὸν πνεῦμα γίνεται.
τἀναντία δὲ ὅταν δύνῃ ἐν τῷ κάτω μέρει. ἐκείνοις τε ζεφύ-
ρους ποιήσει. καὶ ἐνταῦθα ἑωθινὸν πνεῦμα ἀπὸ τοῦ ἑπομέ-
νου ἀέρος αὐτῷ. διὰ τοῦτο κἂν καταλάβῃ ἄλλον ἄνεμον, μεί-
κα' ζων γίνεται. αἰρομένου ὅτι προσέθηκε. Διὰ τί οἱ κύ-
νες τὰ ἴχνη ἥκιστα εὑρίσκουσι ζεφύρου πνέοντος. ἢ διότι μά-
λιστα συγχεῖ, διὰ τὸ συνεχέστατος εἶναι τῶν ἀνέμων. καὶ μά-
κβ' λιστα ἀπὸ τὴν γῆν πνεῖν. Διὰ τί ὅταν ἀστέρες διάττωσιν, 3
ἀνέμου σημεῖον. ὅτι ἀπὸ τοῦ πνεύματος φέρονται. καὶ πρό-
τερον ἐκεῖ γίνεται πνεῦμα, ἢ παρ' ἡμῖν. δι' ὃ καὶ ἀφ' οὗ ἂν
τόπου φέρωνται οἱ ἀστέρες, ἐν τούτῳ καὶ τὸ πνεῦμα γίνεται.
κγ' Διὰ τί μεγίστας νεφέλας τῶν ἀνέμων, ὁ ζέφυρος ἄγει. ἢ
διότι ἐκ πελάγους πνεῖ, καὶ κατὰ τὴν θάλατταν. ἐκ πολλοῦ
κδ' οὖν καὶ συνάγει. Διὰ τί οἱ ἐπὶ τέλει ἄνεμοι μέγιστοι.
κε' ἢ ὅτι ὅταν ἀθρόοι ἐκπνεύσωσιν, ὀλίγον τὸ θερμόν. Διὰ
τί ἐὰν περὶ ἰσημερίαν λὶψ πνεύσῃ, ὕδωρ γίνεται. ἢ ὅτι καθ' ὃν 4

» ὁ ἥλιος τόπον τοῦ κόσμου, τὰ ἐντεῦθεν πνεύματα κινεῖ. δι᾽ ὃ
» καὶ ἡ τῶν πνευμάτων περίστασις κατὰ τὴν τοῦ ἡλίου φορὰν γί-
νεται. ἐπεὶ δ᾽ ἡ ἰσημερία, μεθόριόν ἐστι χειμῶνος καὶ θέρους,
ὅταν συμβῇ τὸν ἥλιον κατὰ τὴν ἡμῖν φαινομένην ἰσημερίαν
ὑπερβεβηκέναι ἢ ἐκλείπειν τοῦ ἀκριβοῦς ὅρου. καὶ εἶναι μᾶλ-
λον ἐν τοῖς χειμερίοις, συμβαίνει οὖν ἐκ τούτου τοῦ μέρους ἀ-
νέμους πνεῖν. ὧν ἐστι πρῶτος λὶψ ὢν ὑγρὸς φύσει. ὄντος δὲ
1 τοῦ ἡλίου μᾶλλον ἐν τῷ χειμερίῳ μέρει τοῦ κόσμου καὶ κινοῦν-
τος τὰ ἐν αὐτῷ πνεύματα, τὰ χειμῶνος ἔργα συμβαίνει γί-
νεσθαι. τούτων δέ ἐστιν ὁ ὄμβρος. ἔτι δὲ ἐπειδὴ ἡ ἰσημερία ἐστὶ κα-
» θάπερ χειμὼν καὶ θέρος ἰσοκρατής. ἐὰν οὖν ὁποτερῳοῦν αὐ-
» τῶν προστεθῇ τι, εὔσημον τὴν ῥοπὴν ποιεῖ καθάπερ ἐπὶ τῶν
ἰσαζόντων ζυγῶν, ἐπεὶ δὲ ὁ λὶψ, ἐκ τῆς χειμερίου τάξεώς
ἐστι. καὶ ὑγρὸς φύσει προστεθεὶς ἐν τῇ ἰσημερίᾳ, ῥοπὴν χειμῶ-
2 νος ἐποίησε καὶ ὄμβρον, ὁ γὰρ ὄμβρος χειμών ἐστιν οἰκειότατος
κϛ´ τῷ πνεύσαντι πνεύματι.   Διὰ τί ὁ νότος καὶ ὁ εὖρος θερ-
μότεροι ὄντες τῶν ἐναντίων, ὁ μὲν τοῦ βορέου, ὁ δὲ, τοῦ ζεφύ-
ρου, ὑδατωδέστεροί εἰσι. καίτοι διὰ ψυχρότητα ὕδωρ ἐξ ἀέ-
ρος γίνεται, οὐ γὰρ διὰ τὸ ἀπωθεῖν τὸν βορέαν, ἐντεῦθεν γί-
νεται τὰ νέφη, ὁ γὰρ ζέφυρος καὶ ὁ εὖρος ἀπάγουσιν ἄμ-
φω. ὁμοίως γὰρ πλάγιοι. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ πάντες ὅθεν πνέ-
ουσι. πότερον ὅτι ἀντιπερίσταται τὸ ψυχρὸν εἴσω μᾶλλον.
ὅταν ᾖ ἔξω τὸ θερμὸν μᾶλλον, ἢ ἐστι μέν τι καὶ τὸ ὅθεν πνέ-
3 ουσιν αἰθερίους εἶναι. καὶ γὰρ εὖρος ἀπ᾽ ἠοῦς ἐστιν. ἥδε δὲ ἡ χώ-
ρα, πρὸς ἑσπέραν κεῖται. καὶ ζέφυρος. ἀλλὰ καὶ διότι πρό-
τερον θερμαινόμενος ὁ ἀὴρ ὥσπερ καὶ τὰ ὕδατα, τάχιστα
καὶ μάλιστα ψύχεται. φέρεται οὖν ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ εὔρου ἀπ᾽
ἀνατολῆς ἀὴρ θερμός. ὁ δὲ ἀπὸ νότου, τοῦ ἀπὸ μεσημ-
βρίας. ὅταν οὖν ἔλθωσιν εἰς τὸν ψυχρότερον τόπον, τα-
χὺ πήγνυνται. καὶ συνίστανται εἰς ὕδωρ. ὅτι ἀπὸ τοῦ ἡλίου
μᾶλλον φέρει τὸν ἀέρα, καὶ ὁμοίως θερμόν. ὁ δὲ νότος
4 λήγων ὑδατώδης. ὅτι ψυχρὸς ὁ πρῶτος φερόμενος ἀὴρ ἀπὸ

τῆς θαλάττης. ὁ δὲ τελευταῖος διάθερμος ὢν ἀπὸ τῆς γῆς κο-
μίζει. ἢ οὐ μόνου τοῦτ' αἴτιον. ἀλλ' ὅτι καὶ μείζων λήγων ὁ νότος
» γίνεται. διὸ καὶ ἡ παροιμία εἰς αὐτόν. ἀρχομένου νότου. οἱ δὲ
μείζους ψυχρότεροι. ὥστε πηγνύει ὕστερον τὰ νέφη. ἢ διὰ τοῦτο
κζ' ὑδατωδέστερος ἢ ἀρχόμενος. Διὰ τί οἱ ἄνεμοι ξηραίνουσι
ψυχροὶ ὄντες. ἢ διότι ἀτμίζειν ποιοῦσιν οἱ ψυχρότεροι.
κη' Διὰ τί δὲ μᾶλλον ἢ ὁ ἥλιος, ἢ διότι ἀπάγουσι τὴν ἀτμίδα.
ὁ δὲ ἥλιος καταλείπει. ὑγραίνει μὲν οὖν μᾶλλον. ξηραίνει δὲ 1
κθ' ἧττον. Διὰ τί ὁ καικίας μόνος τῶν ἀνέμων ἐφ' ἑαυτὸν ἄ-
γει τὰ νέφη. ὥσπερ καὶ ἡ παροιμία λέγει, ἕλκων ἐφ' ἑαυτὸν
ὥσπερ καικίας νέφος. οἱ γὰρ ἄλλοι ὅθεν ἂν πνέωσιν, ἐνταῦ-
θα ἀνασέλλουσι. πότερον αἴτιον ὅτι ἅμα ὁ ἐναντίος πνεῖ. ἢ
οὐκ ἂν ἐλάνθανεν. ἀλλὰ πέφυκε τὸ πνεῦμα κύκλου γεγραμ-
μένην φέρεσθαι, οἱ μὲν οὖν ἄλλοι περὶ τὴν γῆν πνέουσι. οὗτος δὲ
τὸ κοῖλον τῆς γραμμῆς, πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ οὐκ ἐπὶ τὴν
γῆν ἐστίν. ὥστε ὠθῶν τὴν ἀρχὴν πνέων, ἐφ' ἑαυτὸν τὰ νέφη ἄ- 2
λ' γει. Διὰ τί ἀπὸ μὲν τῆς θαλάττης οὐκ ἀποπνεῖ ἕωθεν ψυ-
χρόν. ἀπὸ δὲ τῶν ποταμῶν. ἢ ὅτι ἡ μὲν θάλαττά ἐστιν ἐν ἀναπε-
πταμένοις τόποις. οἱ δὲ ποταμοὶ ἐν στενοῖς. ἡ οὖν ἀπὸ τῆς θα-
λάττης αὖρα, εἰς πολὺν τόπον σκίδναται, ὥστε εἶναι ἀσθενής.
ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ποταμῶν, ἀθρόως φέρεται καὶ μᾶλλον ἰσχύει. διὸ
μᾶλλον εἰκότως φαίνεται ψυχρά. ἢ οὐ τοῦτ' ἐστὶν αἴτιον. ἀλλ'
οἱ μὲν ποταμοὶ ψυχροί εἰσιν. ἡ δὲ θάλαττα, οὔτε θερμὴ οὔτε
» ψυχρά. γίνεται δὲ ἡ αὖρα καὶ ἀποπνοή, θερμαινομένων ἢ ψυ- 3
» χομένων. ὁπότερον γὰρ ἂν τούτων πάσχῃ, ἐξαεροῦται. ἐξαερου-
μένου δὲ τοῦ ὕδατος ὁ ἀὴρ γινόμενος φέρεται. ὅ ἐστιν αὖρα. τὸ
μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ψυχρῶν, ψυχρὸν εἰκότως ἀποπνεῖ. τὰ δὲ ἀπὸ
τῶν σφόδρα θερμῶν ἀποπνέοντα, ψύχεται, καὶ γίνεται ψυ-
χρά. τοὺς μὲν οὖν ποταμοὺς ψυχροὺς ἅπαντας εὕροι τις ἄν. ἡ δὲ
θάλαττα, οὐ δὲ ψυχρὰ οὐ δὲ θερμὴ σφόδρα ἐστίν. οὔτε οὖν τὸ
ἀποπνέον ψυχρὸν ἀπ' αὐτῆς ἐστι, διὰ τὸ μὴ ψυχρὸν εἶναι σφό-
δρα, οὔτε ψύχεται ταχύ, διὰ τὸ μὴ θερμὴν εἶναι σφόδρα. 4

λά Διὰ τί ὁ ζέφυρος εὐδιεινὸς καὶ ἥδιστος δοκεῖ εἶναι τῶν ἀνέ-
» μων. καὶ δὴ Ὅμηρος ἐν τῷ ἠλυσίῳ πεδίῳ. ἀλλ' αἰεὶ ζεφύροιο
» διαπνείουσιν ἀῆται. ἢ πρῶτον μὲν ὅτι ἔχει τὴν τοῦ ἀέρος κρᾶσιν.
οὔτε γὰρ θερμὸς ὥσπερ οἱ ἀπὸ μεσημβρίας καὶ ἕω. οὔτε ψυ-
χρὸς ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς ἄρκτου, δι' ὃ καὶ πνεῖ ἔαρος μάλιστα.
ἔτι τὰ πνεύματα περιίσταται. ἢ εἰς τἀναντία. ἢ εἰς τὰ δεξιά.
μετὰ οὖν τὸν βορέαν πνέων, ἐπὶ δεξιὰ γὰρ ὁ τόπος, εὐδοκιμεῖ.
ὥσπερ πρὸς χαλεπὸν πρᾶος. καὶ ἅμα ὅταν ἀποχειμάσῃ, εὐ=
1 δία εἴωθε γίνεσθαι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ὁ δὲ βορέας χειμέριος
λβ' ἄνεμος. Διὰ τί ἐπὶ κυνὶ νότος πνεῖ τοῖς ἄστροις δυομένοις,
ἢ ἐπιτέλλουσιν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐπὶ τούτου. δῆλον οὖν, ὅτι πνεύ-
ματα μάλιστα ἐπὶ τούτῳ καὶ μετ' αὐτόν. ἐπεὶ δὲ πνίγει, καὶ
πνεύματα εἰκότως ἐπ' αὐτῷ τὰ θερμότατα κινεῖται. ὁ δὲ νό-
» τος θερμός ἐστιν. ἐπεὶ δὲ εἴθισται μάλιστα ἐκ τῶν ἐναντίων, εἰς
» τὰ ἐναντία μεταβάλλειν, πρὸ κυνὸς δὲ οἱ πρόδρομοι πνέου-
» σιν ὄντες βορέαι, εἰκότως μετὰ κύνα νότος πνεῖ. ἐπειδὴ ἐπιση-
2 μαίνει μὲν, ἐπιτέλλουσι δὲ τοῖς ἄστροις. τὸ δὲ ἐπισημαίνειν ἐστὶ,
» μεταβολὴν τοῦ ἀέρος ποιεῖν. μεταβάλλει δὲ πάντα εἰς τὰ ἐναν
» τίους ἢ τοὺς ἐπὶ δεξιὰ ἀνέμους τὰ πνεύματα. ἐπεὶ δὲ βορέας
εἰς τοὺς ἐπιδεξίους μεταβάλλει, εἴη ἂν αὐτῷ λοιπὸν εἰς νότον
μεταβάλλειν. ἔστι δὲ καὶ ἡ μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς πεντε-
καιδεκάτη νότιος, διὰ τὸ τὰς μὲν τροπὰς, ἀρχήν τινα εἶναι.
κινεῖν δὲ τὸν κατ' αὐτὴν μάλιστα ἀέρα, τὸν ἥλιον. εἶναι δὲ ἐν
ταύταις ταῖς τροπαῖς πρὸς νότον. καθάπερ οὖν καὶ τὰ ἀπὸ
3 ἀνατολῆς κινῶν ἀπηλιώτας ἀνέμους ἤγειρεν, οὕτω καὶ τὰ
ἀπὸ μεσημβρίας κινῶν νότους ἐγείρει. οὐκ εὐθὺ δὲ ἀπὸ τρο=
πῶν ποιεῖ τοῦτο, διὰ τὸ βραχυτάτας ποιεῖσθαι τὰς μεταστάσεις
τότε. ἀλλ' ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ διὰ τὸ τὸν χρόνον τοῦτον συμ
μέτρως ἔχειν τῇ κατὰ τὴν μετάστασιν πρώτῃ φαντασίᾳ. ὅ-
λου γάρ ἐστι μέρος εὐσημότατον ὁ εἰρημένος χρόνος.
λγ' Διὰ τί ὁ ζέφυρος πρὸς τὴν δείλην πνεῖ. πρωῒ δὲ οὔ. ἢ αἴ-
4 τιος μὲν ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν πνευμάτων ὁ ἥλιος ἀνατέλ-

» λων καὶ δύνων. ὅταν γὰρ ὑγρὸν ὄντα τὸν ἀέρα διαθερμαί-
» νων, πέττῃ καὶ διακρίνῃ, εἰς πνεῦμα διακρίνει. ἐὰν δὲ ᾖ πνευ=
ματώδης ὁ ἀήρ, ἔτι μᾶλλον ἐκπνευματοῦται ὑπὸ τοῦ ἡλίου.
ὅταν μὲν οὖν ἐπ' ἀνατολῇ ᾖ ὁ ἥλιος, πόρρω ἐστὶ τοῦ ζεφύρου. ἀπὸ
γὰρ δυσμῶν πνεῖ. ὅταν δὲ περὶ τὸ δύνειν ἤδη, τότε διακε-
κριμένον ἐστὶ τὸ πνεῦμα τελέως. ἀπὸ δὲ μέσου ἡμέρας καὶ
πρὸς τὴν δείλην, συμμετρότατα ἔχει πρὸς τὸ διαθερμᾶναι
καὶ διακρῖναι. διὰ ταῦτα δὲ καὶ ὁ ἀπηλιώτης πρωῒ ἄρχεται 1
πνεῖν. τοῦ γὰρ ὑπὲρ γῆς ἀέρος τῆς νυκτὸς ἐξυγραινομένου,
καὶ τῇ γῇ πλησιάσαντος διὰ βάρος, ἕωθεν διακρίνων αὐτὸν
ὁ ἥλιος, τὸν καθ' αὐτὸν κινεῖ πρῶτον. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου πνεῦ-
μα ἀνατέλλοντος ἐντεῦθεν, ἀπηλιώτης καλεῖται.

λδ' Διὰ τί αἰρομένου τοῦ ἡλίου, καὶ αὐξάνεται καὶ πίπτει τὰ
πνεύματα. ἢ ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἤτοι τοῦ ἀέρος, ἢ τοῦ ἀνα=
χυθέντος ὑγροῦ κίνησις. αὕτη δὲ ὅταν μὲν ἐλάττων ᾖ, ταχὺ
καταναλίσκεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ὥστε οὐ γίνεται πνεῦμα. 2
» ὅταν δὲ πλείων, κινεῖται μᾶλλον τοῦ ἡλίου ἀνατείλαντος.
» ὁ γὰρ ἥλιος, ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐστίν.

λε' Διὰ τί ὁ ζέφυρος τῆς δείλης πνεῖ. ἢ ἅπαντα τὰ πνεύμα=
τα τοῦ ἡλίου διαχέοντος τὸ ὑγρὸν γίνεται. πότερον γὰρ συνε=
στηκὸς ὅταν ἡ τοῦ θερμοῦ δύναμις πλησιάζῃ ἐξάπτει. ὁ δὲ ζέ-
φυρος ἀφ' ἑσπέρας πνεῖ. εἰκότως οὖν τῆς δείλης γίνεται.
τότε γὰρ ὁ ἥλιος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἀφικνεῖται. καὶ ὁ βο-
ρέας καὶ ὁ νότος διὰ τοῦτο πλειστάκις πνέουσιν, ὅτι τὸ ἐναν- 3
» τίον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου κρατούμενον κατ' εὐθυωρείαν ἥκιστα
» δύναται διαμένειν. ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ πλαγίου. ὁ μὲν οὖν
νότος καὶ βορέας, ἐκ τῶν ἐφ' ἑκάτερα τόπων τῆς τοῦ ἡλίου
φορᾶς πνέουσιν. οἱ δὲ ἄλλοι μᾶλλον ἐκ τοῦ κατ' ἀντικρύ.

λς' Πότερον τὸ πνεῦμα ἀπὸ πηγῆς τινος φέρεται ὥσπερ τὸ
ὕδωρ, καὶ ταύτης οὐκ ἔστιν ἀνωτέρω αὐτὸ ἐνεχθῆναι, ἢ οὔ. καὶ
πότερον ἀπὸ ἑνός σημείου, ἢ ἀπὸ πλείονος τόπου. ἔνια μὲν
οὖν ἐστιν ὅμοια, ἃ καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων συμβαίνει γίνεσθαι. 4

πότερον γὰρ ὕδωρ ὅταν εἰς τὸ κάταντες φέρηται. θᾶττον ῥεῖ.
ἢ ὅταν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ καὶ ὁμαλῷ λιμνάζῃ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ
» πνεύματα. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἄκροις καὶ τοῖς ὑψηλοῖς, ἀεὶ ἐν
» κινήσει ὁ ἀήρ. ἐν δὲ τοῖς κοίλοις, ἠρεμεῖ πολλάκις, καὶ ἄπνοια,
» γίνεται. ἔτι ἐπὶ τοῖς σφόδρα ὑψηλοῖς ὄρεσιν, οὐ γίνεται τὰ πνεύ-
» ματα. οἷον ἐπὶ τῷ ἄθῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιούτοις. σημεῖον
» δὲ, ἃ γὰρ ἂν καταλείπωσιν οἱ τῷ προτέρῳ ἔτει θύοντες, εὑ-
1 ρίσκεσθαί φασι διαμένοντα τῷ ὑστέρῳ. δῆλον οὖν, ὅτι ὥσπερ
ἀπὸ πηγῆς τινος καὶ ἡ τοῦ πνεύματος φορὰ γίνεται. εἰς τὰ
ἄνω οὖν οὐκέτι δύναται διικνεῖσθαι, διὰ τοῦτο οὖν ἐπὶ τοῖς
ὑψηλοῖς τοῦτο συμβαίνει. ὁμοίως δ' ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος εἴη.
οὔτε γὰρ ὕδωρ λάβρον, οὔτε πνεῦμα ἐξαίσιον ἐν τοῖς ὑψη-
λζ' λοῖς φαίνεται γίνεσθαι. Διὰ τί ποτε τοῦ μὲν νότου πνέον-
τος ἡ θάλαττα κυανέα γίνεται, τοῦ δὲ βορέου ζοφώδης. ἢ ὅτι
» ὁ βορέας ἧττον τὴν θάλατταν ταράττει. τὸ δὲ ἀτακτότερον
λη' ἅπαν, μέλαν φαίνεται. Διὰ τί οἱ νότοι μικρὰ μὲν πνέ-
2 οντες οὐ ποιοῦσιν ἐπινεφῆ ἤτοι συννέφειαν. μεγάλοι δὲ γινό-
μενοι ἐπινεφοῦσιν. ἢ διότι μικροὶ μὲν πνέοντες, οὐ δύναν-
ται πολλὰ νέφη ποιεῖν. ὀλίγον οὖν τόπον κατίσχουσιν, ὅταν δὲ
μεγάλοι γίνονται, πολλὰ ἀπωθοῦσι, δι' ὃ δοκοῦσι μᾶλλον
λθ' ἐπινεφεῖν. Διὰ τί ὁ μὲν βορέας ἀρχόμενος μέγας, λή-
γων δὲ μικρός. ὁ δὲ νότος ἀρχόμενος μικρὸς, λήγων δὲ μέ-
γας. ἢ ὅτι ὁ μὲν βορέας ἐγγὺς ἡμῶν. ὁ δὲ νότος, πόρρω ὁ μὲν
3 οὖν, ὅταν ἄρξηται εὐθὺς παρ' ἡμῖν. τοῦ δὲ, ἅτε διὰ πολλοῦ
χρόνου ἡ ἀρχὴ διασκεδάννυται, καὶ πρὸς ἡμᾶς μικρὸν ἀφι-
κνεῖται αὐτῆς τὸ πρῶτον. τῆς δὲ τελευτῆς τοῦ μὲν, αἰσθανόμε-
» θα. τοῦ δὲ ὅλως οὐκ αἰσθανόμεθα. ὥστε εἰκότως, ὁ μὲν, ἀσθε-
» νὴς, παυόμενος. ἀσθενὴς γὰρ ἡ τελευτὴ πάντων. ὁ δὲ οὔ. τῆς γὰρ
μ' τελευτῆς, οὐκέτι αἰσθανόμεθα αὐτοῦ. Διὰ τί οὗ μὲν κόλ-
ποι εἰσὶ, τροπαῖαι γίνονται. οὗ δὲ ἀναπεπταμένα πελάγη, οὐ γί-
νονται. διότι εἰς μὲν τοὺς κόλπους ῥέων, οὐ διασπᾶται τὸ πνεῦμα
4 μᾶλλον, ἀλλ' ἀθρόον ἐπὶ πολὺ φέρεται. ἐν δὲ τοῖς ἀναπεπτα-

μένοις ἐξ ἀρχῆς τε αἱ ἀρχαὶ εὐθὺς διασπῶνται μᾶλλον. καὶ
ὅταν ῥέωσι, ταὐτὸ πάσχουσι διὰ τὸ πολλαχῇ ἐξεῖναι ὁρμῆσαι.
μα ἔστι γὰρ ἡ τοπαία, ἀπόγειος ἀνάκλασις. Διὰ τί λέγεται ἀρ-
» χομένου τε νότου καὶ λήγοντος βορέαο. ἢ διότι ὁ μὲν βορέας
» διὰ τὸ ὑπεῖναι ἡμᾶς αὐτῷ καὶ εἶναι τὴν οἴκησιν πρὸς ἄρκτον,
εὐθὺς μέγα πνεῖ. ἅμα γὰρ ἄρχεται καὶ πάρεστι. δι' ὃ παυό-
μενος, ἡδὺ πνεῖ. ὁ δὲ νότος διὰ τὸ πόρρωθεν, ὕστερον μείζων ἀ-
μβ φικνεῖται. Διὰ τί ἐν τοῖς νοτίοις βαρύτερον ἔχουσι καὶ ἀδυ 1
νατώτερον οἱ ἄνθρωποι. ἢ διότι ἐξ ὀλίγου πολὺ ὑγρὸν γίνεται
διατηκόμενον διὰ τὴν ἀλέαν, καὶ ἐκ πνεύματος κούφου ὑ-
μγ γρὸν βαρύ. εἶτα ἡ δύναμις ἀτονεῖ. Διὰ τί ἐν τοῖς βορείοις
ἐρωτικώτεροι ἢ ἐν τοῖς νοτίοις. ἢ διότι ψυχρότερα τὰ βόρεια.
μδ Διὰ τί ὁ νότος οὐ πνεῖ κατ' αὐτὴν τὴν αἴγυπτον τὰ πρὸς
θάλατταν. οὐδ' ὅσον ἡμέρας δρόμον καὶ νυκτός. τὰ δὲ ὑπὲρ
μέμφεως καὶ ἀπέχοντι δρόμον ἡμέρας καὶ νυκτὸς, λαμ-
πρός. καὶ πρὸς ἑσπέραν οὐ πνεῖ, ὅσον δύο ἡμερῶν καὶ νυκτῶν 2
δρόμον. τὰ δὲ πρὸς ἕω λίβες πνέουσιν. ἢ διότι κοίλη τὰ κάτω
ἡ αἴγυπτός ἐστι. δι' ὃ ὑπερπίπτει αὐτῆς. ἄνω δὲ καὶ πόρρω οἱ
με τόποι ὑψηλότεροι. Διὰ τί ὁ νότος ἀρχόμενος μὲν μικρός
ἐστι. λήγων δὲ μείζων γίνεται, ὁ δὲ βορέας ἀνάπαλιν. δι' ὃ καὶ
» ἡ παροιμία λέγει. εὖ πλεῖν ἀρχομένου τε νότου καὶ λήγοντος
» βορέαο. ἢ διότι πρὸς ἄρκτον μᾶλλον ἢ πρὸς μεσημβρίαν οἰ-
κοῦμεν. πνεῖ δὲ ὁ μὲν βορέας, ἀπὸ τῆς ἄρκτου. ὁ δὲ νότος,
ἀπὸ τῆς μεσημβρίας. εἰκότως οὖν ὁ μὲν, ἀρχόμενος σφο- 3
δρῶς πρόσκειται τοῖς πλησίον τόποις μᾶλλον, καὶ μετὰ ταῦτα
μεταλλάττει τὸ σφοδρὸν πρὸς ἐκείνους. ὁ δὲ νότος, τοὐναν-
τίον. ἀρχόμενος μὲν τοῖς πρὸς μεσημβρίαν οἰκοῦσιν ἔγκειται.
ἐπειδὰν δὲ παραλλάξῃ, τοῖς πρὸς ἄρκτον λαμπρὸς κατα-
μς πνεῖ. Διὰ τί λέγεται εἰδ' ὁ νότος βορέαν προσκαλέ-
σεται, αὐτίκα χειμών. ἢ ὅτι ὁ νότος τοιοῦτός ἐστιν, οἷος νεφέλας
καὶ ὕδωρ πολὺ συναίρειν. ὅταν οὖν τοιαύτης τῆς καταστάσεως
οὔσης ἐπιπνεύσῃ ὁ βορέας πολλῆς αὐτῷ ὕλης ὑπαρχούσης 4

» πήγνυσι. καὶ χειμῶνα ποιεῖ. διὸ λέγεται εἰ βορρᾶς πηλὸν κα-
» ταλήψεται, αὐτίκα χειμών. ὁ δὲ πηλὸς καὶ ὅλως τὰ ὕδατα
μζʹ ἀπὸ τοῦ νότου ἢ μάλιστα ἢ πλειστάκις γίνεται. Διὰ τί ἐπὶ
τῷ νότῳ ταχὺς ὁ βορέας. ἐπὶ δὲ τούτῳ ὁ νότος οὐ ταχὺς
ἐπιπίπτει, ἢ ὅτι τῷ μὲν ἐγγύθεν. τῷ δὲ πόρρωθεν ἡ ἄφιξις. ἡ
μὴ γὰρ οἴκησις πρὸς βορέαν ἡμῶν. Διὰ τί τὰ πνεύματα ψυ-
» χρά ἐστιν ὄντα ἀπὸ τῆς τοῦ θερμοῦ συγκινήσεως. ἢ οὐ πάντως
1 ἡ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ κίνησις θερμὴ γίνεται, ἐὰν μὴ τρόπον τινὰ
» γίνηται. ἀλλ' ἐὰν μὲν ἀθρόως ἐμπίπτῃ, καίει αὐτὸ τὸ ἀφιὲν
» θερμή. ἐὰν δὲ διὰ στενοῦ καὶ κατὰ μικρόν, αὐτὴ μὲν θερμή.
ὁ δὲ ἀπὸ ταύτου κινούμενος ἀήρ, οἷος ἄν ποτε τυγχάνῃ προϋ-
πάρχων, τοιαύτην καὶ τὴν κίνησιν ἀπετέλεσεν. ὥσπερ καὶ ἐπὶ
τοῦ σώματος. φασὶ γὰρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἡμᾶς
πνεῖν. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐξιὸν θερμὸν ἀεί. ση-
μεῖον δὲ τὸ ἐγγὺς προσαγαγόντι, τοιοῦτον φαίνεσθαι. δια-
2 φορὰ δὲ καὶ ἡ ἔκπτωσις αὐτοῦ. ἐὰν μὲν γὰρ διὰ πολλοῦ ἀφίω-
μεν χανόντες, θερμὸν φαίνεται, διὰ τὸ αὐτοῦ αἰσθάνεσθαι. ἐὰν
δὲ διὰ στενοῦ θερμότερον γινόμενον, ὠθεῖ τὸν πλησίον ἀέρα.
κἀκεῖνος τὸν ἐχόμενον. ψυχροῦ δὲ ὄντος τοῦ ἀέρος, καὶ ἡ κίνη-
σις αὐτοῦ ψυχρὰ γίνεται. μήποτε δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πνευμάτων
τὸ αὐτὸ συμβαίνει. καὶ διὰ στενοῦ ἡ πρώτη κίνησις. εἶτ' ἐκεί-
νων μὲν διενήνεγκεν. ἕτερος δὲ ἀὴρ ἐπιρρεῖ. διὸ καὶ τοῦ μὲν θέ-
ρους, θερμά. τοῦ δὲ χειμῶνος ψυχρὰ τὰ πνεύματα, ὅτι ἐν ἑκα-
3 τέρῳ τοιοῦτος ὁ ἀὴρ ὁ προϋπάρχων. ἐπεὶ ὅτι γε οὔτε αὐτὸς
ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενος ὁ ἀήρ, οὔτε ἀπὸ τοῦ θερμοῦ κρατού-
μενος, φέρεται ταύτην τὴν φοράν, δῆλον οὐ μόνον τούτῳ, ὅτι
θερμαίνει τὰ πνεύματα πλείονος τοῦ θερμοῦ ἐνόντος, ἀλλὰ
» καὶ ἄνω ἐφέρετο. τὸ γὰρ πῦρ τοιοῦτον. τὸ δὲ ψυχρὸν κάτω
» πέφυκε φέρεσθαι. τὰ δὲ πνεύματα πλάγια εἰκότως. ἐπεὶ
» γὰρ τὸ μὲν, ἄνω. τὸ δέ, κάτω βιάζεται, καὶ οὐδέτερον κρατεῖ,
4 μένειν δὲ οὐχ οἷόν τε, λοξὴν τὴν φορὰν εἰκότως γίνεσθαι.
μθʹ Διὰ τί οἱ νότοι ἐν τῇ λιβύῃ ψυχροί, ὥσπερ παρ' ἡμῖν οἱ βο-

ρέαι. πρῶτον μὲν, διὰ τὸ ἐγγυτέρω εἶναι ἡμῖν τε κἀκείνοις τὰς
ἀρχὰς τῶν πνευμάτων. εἰ γὰρ ὥσπερ εἴπομεν διὰ στενοῦ γίνε-
ται τὰ πνεύματα τοῖς ἐγγυτέρω, ψυχρότερα ἔσται διὰ τὴν
σφοδρότητα τῆς κινήσεως. εἰς γὰρ τὸ πόρρω προϊούσης, δια-
χεῖται. διὸ καὶ παρ' ἡμῖν οἱ βορέαι ψυχροί. ὅτι ἐγγυτέρω παν-
ν' τελῶς καὶ πρὸς τῇ ἄρκτῳ οἰκοῦμεν. Διὰ τί οἱ νότοι οἱ
ξηροὶ καὶ μὴ ὑδατώδεις, πυρετώδεις, ἢ ὅτι ὑγρότητα θερμὴν
ἀλλοτρίαν ἐμποιοῦσι τοῖς σώμασιν. εἰσὶ γὰρ ὑγροὶ καὶ θερμοὶ 1
φύσει, τοιοῦτο δ' ἐστὶ φύσει πυρετῶδες. ὁ γὰρ πυρετὸς, ὑπ' ἀμφο-
τέρων ἐστὶν ὑπερβολῆς. ὅταν μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἄνευ ὕ-
δατος πνέωσι ταύτην τὴν τάξιν. ὅταν δὲ ἅμα τῷ ὕδατι, τὸ
να' ὕδωρ καταψύχει. Διὰ τί οἱ ἐτησίαι ταύτην δὴ τὴν ὥραν
ἀεὶ καὶ τοσοῦτοι πνέουσι. καὶ διὰ τί ληγούσης τῆς ἡμέρας
λήγουσι, καὶ τῆς νυκτὸς οὐ πνέουσιν. ἢ τοῦτο μὲν, διὰ τὸ τὴν
χίονα τηκομένην παύεσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς ἑσπέραν καὶ
τὴν νύκτα. ὅλως δὲ πνέουσιν, ὅταν ὁ ἥλιος κρατεῖν καὶ λύειν 2
ἄρξηται τὸν πρὸς βορέαν πάγον. ἀρχομένου μὲν οὖν οἱ πρό-
νβ' δρομοι. ἤδη δὲ λυομένου, οἱ ἐτησίαι. Διὰ τί ὁ ζέφυρος
λειότατός τε τῶν ἀνέμων καὶ ψυχρότατος. καὶ δύο ὥρας
πνεῖ μάλιστα ἔαρ τε καὶ μετόπωρον. καὶ πρὸς ἑσπέραν τῆς
ἡμέρας. καὶ ἐπὶ τὴν γῆν μάλιστα. ἢ ψυχρὸς μὲν διὰ τὸ πνεῖν
ἀπὸ τῆς θαλάττης καὶ πεδίων ἀναπεπταμένων. ἧττον μὲν οὖν
ψυχρὸς τοῦ βορέου διὰ τὸ ἀφ' ὕδατος πνευματουμένου καὶ μὴ
χιόνος πνεῖν. ψυχρὸς δὲ, διὰ τὸ μετὰ χειμῶνα. ἄρτι τοῦ ἡλίου 3
κρατοῦντος πνεῖν, καὶ μετοπώρου, ὅτε οὐκέτι κρατεῖ ὁ ἥλιος.
οὐ γὰρ ὥσπερ ἐν γῇ ὑπομένει τὴν ὕλην. ἀλλὰ πλανᾶται.
διὰ τὸ ἐφ' ὑγροῦ βεβηκέναι. καὶ ὁμαλὸς διὰ τὸ αὐτό. οὐ γὰρ
ἀπὸ ὀρέων πνεῖ. οὐ δὲ βίᾳ τηκομένου. ἀλλὰ ῥαδίως ὥσπερ δι'
αὐλῶνος ῥέων. τὰ μὲν γὰρ πρὸς βορέαν καὶ νότον ὀρεινά. τὰ
πρὸς ἑσπέραν δὲ, οὔτε ὄρος, οὔτε γῆ ἐστιν. ἀλλὰ τὸ ἀτλαντι-
κὸν πέλαγος. ὥστε ἐπὶ τῆς γῆς φέρεται. καὶ πρὸς ἑσπέραν
δὲ τῆς ἡμέρας πνεῖ διὰ τὸν τόπον. τότε γὰρ ὁ ἥλιος πλησιά- 4

ζει τῷ τόπῳ. καὶ τῆς νυκτὸς παύεται. διὰ τὸ ἐκλείπειν τὴν
νγ' τὴν ἡλίου κίνησιν. Διὰ τί ὅταν ὁ εὖρος πνεῖ, μείζω φαίνε-
νδ' ται τὰ πάντα. ἢ ὅτι ζοφωδέστατον τὸν ἀέρα ποιεῖ. Διὰ τί
τὸν μὲν χειμῶνα πρωῒ ἀπὸ τῆς ἕω τὰ πνεύματα πνεῖ. τὸ δὲ
θέρος δείλης. καὶ ἀπὸ δυσμῶν ἡλίου. ἢ ὅτι ἃ ἡμῖν συμβαίνει
τοῦ θέρους, ταῦτα τοῦ χειμῶνος τοῖς τὸ ἐναντίον τῆς γῆς ἡμι-
σφαίριον οἰκοῦσιν, ἡμῖν δὲ τοῦ χειμῶνος πρωῒ καὶ ἀφ' ἕω τὰ
1 πνεύματα πνεῖ. διὰ τὸ τὸν ἀέρα καθυγρὸν ἐν τῇ νυκτὶ δια-
κρίνεσθαι. καὶ κινεῖσθαι τὸ πρωῒ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. καὶ πρῶτον
τὸν ἔγγιστα τοῦ ἡλίου. ποιεῖ δὲ τοῦτο ὁ ἥλιος καὶ περὶ τῆς ἀνα
τολῆς. διὸ αὖραι οὐχ ἧττον περὶ ἀνατολὰς πνέουσιν. ἐπειδὴ
οὖν καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἕλκει ὁ ἥλιος τὰ ὑγρά. καὶ κινεῖ περὶ ἀνα-
τολὰς τοῦ χειμῶνος ὑγρὸν ὄντα τὸν παρ' ἡμῖν ἀέρα, δῆλον ὡς
καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἀνέλκει ὢν ἐν τῷ κάτω ἡμισφαιρίῳ. καὶ δεί-
λης ἐκείνοις ὁ ἡμῖν ἐστιν ὄρθρος. ὥστε συμβαίνει ἂν τὸν ἀπὸ τοῦ
2 ἡλίου περὶ ἀνατολὰς παρ' ἡμῶν ἐφ' ἑαυτὸν ἑλκόμενον ἀέρα,
τοῦτον τοῖς κάτω γίνεσθαι ζέφυρον καὶ δείλης πνεῖν. ὃ δὲ ἐν
τῷ παρ' ἡμῖν χειμῶνι, τῆς ἕω ἐκείνοις συμβαίνει. ὃ δὲ ἐν τῷ
θέρει, τῆς δείλης ἡμῖν. ὅτε γὰρ παρ' ἡμῖν θέρος, ἐκεῖ χειμών
ἐστι, καὶ ἡμετέρα δείλη, ἐκείνοις ὄρθρος. καθ' ἣν ἐκείνοις
μὲν αὔρας ἐξ ἑώας συμβαίνει πνεῖν. ἡμῖν δὲ ζεφύρους
διὰ ταῦτα τοῖς προειρημένοις. τοῦ δὲ θέρους καὶ ἑῷαι
μὲν οὐ πνέουσιν, ὅτι εἰς ξηρότερον ἔτι τὸν παρ' ἡμῖν
3 ἀέρα ὁ ἥλιος ἀνατέλλει διὰ τὸ ὀλίγον χρόνον αὐτοῦ ἀπο-
γεγονέναι. ζέφυροι δὲ οὐ πνέουσι δείλης τοῦ χειμῶνος. ὅ-
τι οὐδ' ἐν τῷ κάτω ἡμισφαιρίῳ ἑῷοι ταύτην τὴν ὥραν
διὰ τὰ προειρημένα. ὅθεν ὁ ἥλιος ἐφ' ἑαυτὸν ἕλκων τὰ
νε' ὑγρὰ παρ' ἡμῖν ζέφυρον ποιεῖ. Διὰ τί ὁ ζέφυρος εὔ-
διεινὸς καὶ ἥδιστος δοκεῖ εἶναι τῶν ἀνέμων. ἢ ὅτι ἐν μεθο-
ρίῳ ἐστὶ τῶν ψυχρῶν καὶ θερμῶν πνευμάτων. γειτνιῶν δὲ
ἀμφοῖν, τῆς δυνάμεως αὐτῶν κοινωνεῖ. διὸ εὔκρατός ἐστιν. ὁ
4 δὲ ἀπηλιώτης ἧττον κοινωνεῖ, ὢν ἐν τῷ μέσῳ τῶν αὐτῶν. ἀπη-

λιώτης μὲν γὰρ πνέων, τὰ πρὸς νότον πνεύματα κινεῖ. ἐνταῦ-
θα γὰρ ἡ μετάβασις αὐτοῦ. κινῶν δὲ οὐ μίγνυται αὐτοῖς. ὁ
δὲ ζέφυρος καὶ κινεῖται ἀπὸ τῶν νότων, καὶ πνέων κινεῖ τὰ βό-
ρεια, τελευτᾷ γὰρ ἐνταῦθα ἡ περίοδος τῶν πνευμάτων. διὸ
τῶν μὲν, τὴν τελευτὴν, τῶν δὲ τὴν ἀρχὴν ἔχων ἐν ἑαυτῷ, δι-
νϛ' καίως ἡ δύσις ἐστὶ καὶ δοκεῖ εἶναι. Διὰ τί ἄλλοις ἄλλοι τῶν
ἀνέμων ὑέτιοι, οἷον ἐν μὲν τῇ ἀττικῇ καὶ ταῖς νήσοις ὁ ἑλλη-
σποντίας. ἐν ἑλλησπόντῳ δὲ ὁ βορέας καὶ ἐν κυρήνῃ. περὶ 1
δὲ λέσβον, νότος. ἢ ὅπου ἂν ἄθροισις νεφῶν, ἐνταῦθα ὕδωρ.
ἐνταῦθα γὰρ ἡ πύκνωσις ἀθροίζεται. ὅπου ἂν προκαθίζεσθαι
ἔχει. διὸ καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι μᾶλλον ὕει ἢ ὅπου ἂν τὸ πλῆθος
ὑπεξάγειν δύνηται. περικαταλαμβανόμενον γὰρ, πυκνοῦται.
δεῖ δὲ τοῦτο γενέσθαι. καὶ ἐν ταῖς εὐδίαις μᾶλλον ὕει. ἐν ἑλ-
λησπόντῳ μὲν οὖν ἄνωθεν ὁ βορέας πολλὰ συνωθεῖ νέφη.
πρὸς δὲ τὴν ἀττικὴν καὶ τὰς νήσους, ὁ ἑλλησποντίας, ὥσπερ
ὕλην ἔχων. καὶ γὰρ περιίσταται τὰ πολλὰ ἐκ τοῦ βορέου. περὶ 2
δὲ λέσβον ὁ εὖρος καὶ ὁ νότος ἐκ τοῦ πελάγους φέροντες πολ-
λὰ νέφη προσβάλλει τῇ χώρᾳ. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν
νζ' ἄλλων. Διὰ τί λέγεται, μήποτ' ἀπ' ἠπείροιο δείσης, ἀλλ'
» ἀπὸ πόντου χειμῶνα, θέρους δὲ ἀπ' ἠπείροιο μελαίνης. ἢ διό-
τι τοῦ μὲν χειμῶνος ἡ θάλαττα θερμοτέρα. ὥστε εἴ τις συνέ-
στη, δῆλον ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἰσχυρᾶς συνέστηκεν. ἐλύθη γὰρ ἂν, διὰ
τὸ ἀλεεινὸν εἶναι τὸν τόπον. τοῦ δὲ θέρους, ἡ μὲν θάλαττα ψυ-
» χρά. καὶ τὰ πόντια πνεύματα. ἡ δὲ γῆ θερμή. ὥστε εἴ τι 3
» ἀπὸ τῆς γῆς φέρεται, διὰ μείζονος ἀρχῆς συνέστη. εἰ διελύθη
νη' γὰρ ἂν, ἀσθενὲς ἦν. Διὰ τί ἐν τῇ ἀρκαδίᾳ ὑψηλῇ οὔσῃ,
τὰ μὲν πνεύματα οὐθὲν ψυχρότερα τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις.
ὅταν δὲ νηνεμία ᾖ καὶ ἐπινέφελα, ἢ ψυχρὰ ὥσπερ ἐν τοῖς ὁ-
μαλέσι τοῖς ἑλώδεσιν. οὐ γὰρ ἔχει ἐξόδους τοῖς ὕδασιν εἰς
θάλατταν. διὸ καὶ βάραθρα πολλὰ αὐτόθι ἐστίν. ὅταν μὲν
οὖν ᾖ ἄνεμος, ἀπορριπίζει τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμίασιν οὖσαν
ψυχράν. αὐτὰ δὲ τὰ πνεύματα, οὐ ψυχρὰ διὰ, τὸ ἀπὸ τῆς 4

θαλάττης προσβάλλειν. ἐν δὲ ταῖς νηνεμίαις ἀνιοῦσα ἡ ἀτ-
νθ' μὶς ἀπὸ τοῦ ἐμμένοντος ὕδατος, ποιεῖ τὸ ψῦχος. Διὰ τί ἐὰν
ἕωθεν πνεῖν ἄρξηται, διημερεύει μᾶλλον. ἢ διότι ἀρχομένου
τοῦ ἡλίου σφοδροτάτη ἡ φορά. δι' ὃ ἐκτείνεται τοιαύτη οὖσα.
σημεῖον δὲ, ὅτι ἰσχυρὰ ἡ σύστασις. Διὰ τί βορέας τὴν ἡμέ-
ραν μὲν λαμπρὸς, τὴν δὲ νύκτα πίπτει. ἢ δι' ὅτι γίνεται ἀπὸ
πεπηγότος ὕδατος. ὅταν ἀναθυμιᾶται διὰ τὸν ἥλιον. πίπτει δὲ
1 νυκτός. ὅτι οὐχ ἡ αὐτὴ γένεσις ἀλλὰ τοὐναντίον ποιεῖ. τὰς
ξά γὰρ νύκτας ἐκπνεῖ. τὰς δὲ ἡμέρας ἧττον. Διὰ τί τὰ ἀρά-
» χνια τὰ πολλὰ ὅταν φέρηται, πνεύματός ἐστι σημεῖα. πότερον
ὅτι ἐργάζεται ὁ ἀράχνης ἐν ταῖς εὐδίαις. φέρεται δὲ διὰ τὸ
ψυχόμενον τὸν ἀέρα, συνιέναι πρὸς τὴν γῆν. τὸ δὲ ψύχεσθαι,
ἀρχὴ χειμῶνος. σημεῖον οὖν ἡ φορὰ τῶν ἀραχνίων. ἢ ὅτι
μετὰ τὰ ὕδατα καὶ τοὺς χειμῶνας γίνεται τῶν ἀραχνίων ἀθρόα
ἡ φορὰ ἐν ταῖς εὐδίαις ἐργαζομένων, διὰ τὸ ἐν τῷ χειμῶνι μὴ
2 φαίνεσθαι. Δύσριγον γὰρ τόδε. καὶ φερόμενοι ὑπὸ τοῦ πνεύ-
ματος πολὺ ἐκπηνίζονται. μετὰ δὲ τὰ ὕδατα, εἴωθε πνεῦμα
ξβ' γίνεσθαι ὡς τὰ πολλά. Διὰ τί οἱ βορέαι μεγάλοι τοῦ χει-
μῶνος ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἐπινεφέλαις, ἔξω δὲ αἴ-
θριοι, ἢ ὅτι ἅμα ψυχροί εἰσι καὶ μεγάλοι. ἐγγὺς δὲ
μᾶλλον ψυχροί. ὥστε φθάνουσι πηγνύν-
τες πρὶν ἀπῶσαι τὰ νέφη, ὅταν δὲ
παγῇ, μένουσι διὰ βάρος. ἔξω
3 δὲ τῷ μεγέθει ἐργάζονται
μᾶλλον, ἢ τῷ
ψυχρῷ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΦΌΒΟΝ ΚΑῚ ἈΝΔΡΕΊΑΝ.

ιὰ τί οἱ φοβούμενοι τρέμουσιν. ἢ διὰ
τὴν κατάψυξιν. ἐκλείπει γὰρ τὸ θερ-
μὸν καὶ συστέλλεται. διὸ καὶ αἱ κοι-
λίαι λύονται τοῖς πολλοῖς. Διὰ τί 1
οὕτω καὶ διψῶσιν ἔνιοι καθάπερ οἱ μέλ
λοντες κολάζεσθαι. οὐ γὰρ ἔδει καταψυ-
χομένων. ἢ οὐκ ἐν ταυτῷ τόπῳ ἡ
κατάψυξις καὶ ἡ θερμότης, ἀλλ' ἡ μὲν, ἐν τῷ ἄνω τόπῳ ὅθεν
ἐκλείπει τὸ θερμόν. ἡ δὲ, ἐν τῷ ἐντός. ὥστε ἐκθερμαίνει. ση-
μεῖον δὲ καὶ τὸ λύεσθαι τὰς κοιλίας. ἀναξηραινομένου δὲ τοῦ
κυρίου τόπου, τὸ δίψος. ὅμοιον δὲ ἔοικεν, ὥσπερ τοῖς ἠπια-
λοῦσιν, οἳ ἅμα τῷ ῥιγοῦν διψῶσιν. οὐδὲ γὰρ ὁ αὐτὸς οὐδὲ 2
ἐκεῖ τόπος ψύχεται καὶ θερμαίνεται. Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς θυ-
μοῖς εἰς τὸ ἐντὸς ἀθροιζομένου τοῦ θερμοῦ, διάθερμοι καὶ θαρ-
ραλέοι, ἐν δὲ τοῖς φόβοις, ἀνάπαλιν. ἢ οὐκ εἰς τὸν αὐτὸν τό-
πον. ἀλλὰ τοῖς μὲν ὀργιζομένοις περὶ τὴν καρδίαν. διὸ καὶ
θαρρητικοὶ καὶ ἐν ἐρυθήματι καὶ πνεύματος πλήρεις, ἄνω τῆς
φορᾶς οὔσης. τοῖς δὲ φοβουμένοις, κάτω συμφευγόντων τοῦ αἵ-
ματος καὶ τοῦ θερμοῦ, διὸ καὶ ἡ λύσις τῆς κοιλίας. ἐπεὶ καὶ ἡ τῆς
καρδίας πήδησις, οὐχ ὁμοία. ἀλλὰ τοῖς μὲν, ὡς ἂν διὰ τὴν 3
ἔκλειψιν. πυκνὴ καὶ νυγματώδης. τοῖς δὲ, ὡς ἂν ἀθροιζομένου
πλείονος θερμοῦ. διὸ καὶ τὸ ἀναζεῖν. καὶ τὸ ὀρίνεσθαι τὸν θυ-
μὸν καὶ ταράττεσθαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα λέγουσιν, οὐ κακῶς
ἀλλ' οἰκείως. ἆρ' οὕτω καὶ διὰ τοῦτο τὸ δίψος. ἐπεὶ τό γε ξηρὸν
πτύειν καὶ ὁ σαυσαρισμὸς καὶ τὰ τοιαῦτα γίνεται διὰ τὴν ἀνα-
φορὰν τοῦ πνεύματος ἅμα καὶ θερμοῦ. καὶ τὸ δίψος δὲ δῆ-
λον, ὡς ἐκθερμαινομένου τοῦ σώματος, πῶς οὕτω ὁ αὐτὸς τόπος
ἀναξηραίνεται ἄμφω, ᾧ διψῶμεν, καὶ τῷ φοβουμένῳ καὶ 4

τῷ ὀργιζομένῳ. ὁ δὲ φόβος ὅτι διψητικόν, καὶ οἱ ἐν ταῖς στρα-
τιαῖς δηλοῦσιν. οὐδαμοῦ γὰρ οὕτω διψῶσι. καὶ οἱ ἀγωνιῶν-
τες δὲ σφόδρα, διὸ καὶ διακλύζονται καὶ ἐπιῤῥοφοῦσι. κα-
θάπερ Παρμένων ὁ ὑποκριτής. ἢ τῦψις μὲν οὐκ ἔστι δί-
ψος. ἀλλὰ ξηρότης πεφευγότος τοῦ αἵματος. ὅθεν καὶ ὠχρός.
σημεῖον δὲ τὸ μὴ πίνειν πολύ. ἀλλὰ καὶ βροχίσαι. οἱ δ' ἐν
ταῖς στρατιαῖς μετὰ πόνου διὸ διψῶσι καὶ οἱ μέλλοντες κολά-
1 ζεσθαι. καὶ οὐθὲν ἄτοπον. ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἔνιοι καὶ τῶν
ἀνδρείων ὅταν διασκευασθῶσι, καὶ τρέμουσιν οὐκ ἐξεστηκότες.
ἀλλὰ θαῤῥοῦντες. ὧν εἰώθασι μάλιστα τὸ σῶμα πλατεῖ
νάρθηκι. εἰ δὲ μὴ ταῖς χερσὶν ἀναθερμανθέντες. ἔοικε δὴ διὰ
τὴν ὀξύτητα καὶ τὴν φορὰν τοῦ θερμοῦ, ἀνωμαλία τις εἶναι
δ' περὶ τὸ σῶμα ταραχώδης. Διὰ τί οἱ ἀνδρεῖοι ὡς ἐπὶ
τὸ πολὺ φίλοινοι, ἢ ὅτι οἱ ἀνδρεῖοι θερμοί. ἡ δὲ θερμότης,
περὶ τὰ στήθη. ἐνταῦθα γὰρ καὶ ὁ φόβος φαίνεται, γινόμε-
2 νος κατάψυξίς τις. ὥστε περὶ τὴν καρδίαν ἧττον μὲν μένει.
τοῖς δὲ πηδᾷ ψυχομένη. ὅσοι οὖν τὸν πνεύμονα ἔχουσιν
ἔναιμον. θερμὸν ἔχουσι τοῦτο ὥσπερ οἰνωμένοι, ὥστε οὐ ψύχει
ἡ φαντασία τοῦ δεινοῦ, οἱ δὲ τοιοῦτοι καὶ φιλοπόται, ἥ τε
γὰρ τοῦ ποτοῦ ἐπιθυμία, διὰ τὴν τούτου τοῦ μορίου θερμότητα
ἐστιν. εἴρηται δὲ περὶ αὐτοῦ ἐν ἄλλοις. καὶ τοῦ παυστικοῦ ἡ
ἐπιθυμία. ὁ δὲ οἶνος θερμὸς μὲν τὴν φύσιν. παύει δὲ τὴν
δίψαν μᾶλλον τοῦ ὕδατος. καὶ μάλιστα τῶν αὐτῶν. δι' ἣν
3 αἰτίαν εἴρηται ἐν ἄλλοις. διὸ καὶ οἱ ἐν τῇ περιπνευμονίᾳ.
καὶ οἱ μαινόμενοι, ἀμφότεροι ἐπιθυμοῦσιν οἴνου. καίτοι τῶν
μὲν, διὰ τὴν θερμασίαν, θερμὸς ὁ πνεύμων. τῶν δὲ διὰ
τὴν ταραχήν. ἐπεὶ οὖν οἱ αὐτοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῷ γένει
διψητικοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, οἴνου δὲ οἱ διψητικοὶ ἐπιθυμητικοί,
οἱ δὲ τοιοῦτοι φιλοπόται, ἀναγκαῖον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρα-
κολουθεῖν ἀλλήλοις τὰς φύσεις. διὸ καὶ οἱ οἰνωμένοι, ἀν-
δρειότεροι τῶν μή. Διὰ τί μάλιστα τὴν ἀνδρείαν τιμῶσιν
4 αἱ πόλεις, οὐ βελτίστην οὖσαν τῶν ἀρετῶν. ἢ ὅτι διατελοῦ-

σιν ἢ πολεμοῦντες ἢ πολεμούμενοι. αὕτη δὲ ἐν ἀμφοῖν. τιμῶ-
ς' σι δὲ οὐ τὰ βέλτιστα, ἀλλὰ τὰ αὑτοῖς βέλτιστα. Διὰ τί οἱ
φοβούμενοι μάλιστα τρέμουσι τὴν φωνὴν καὶ χεῖρας, καὶ τὸ
κάτω χεῖλος, ἢ διότι ἔκλειψίς ἐστι τὸ πάθος θερμοῦ ἐκ τῶν ἄνω
τόπων. διὸ καὶ ὠχριῶσι. διὰ μὲν οὖν τὸ ἐκ τοῦ στήθους ἡ φω
νὴ τρέμει ψυχομένου ᾧ κινεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ χεῖρες. ἐκ
τοῦ στήθους γὰρ ἤρτηνται. τὸ δὲ κάτω χεῖλος, ἀλλ' οὐ τὸ ἄνωθεν
κάτω κρέμαται ἢ ῥέπει. τὸ δὲ κάτωθεν ἄνω παρὰ φύσιν. 1
ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἄνω ἠρεμεῖ. οὗ ὑφαιρουμένου, διὰ τὸ
ψύχεσθαι τρέμει. καὶ ἐν τοῖς θυμοῖς δὲ, διὰ τὸ αὐτὸ ἀποκρε
μάννυται τὸ χεῖλος. δῆλον δὲ ἐπὶ τῶν παιδίων. συνωθεῖ γὰρ εἰς τὴν
ζ' καρδίαν τὸ θερμόν. Διὰ τί οἱ φοβούμενοι μάλιστα τρέμουσι
τὴν φωνὴν καὶ χεῖρας, καὶ τὸ κάτω χεῖλος. ἢ διότι ἐκ τού-
του τοῦ τόπου ἐκλείπει τὸ θερμὸν ἐν ᾧ ἡ φωνή. τὸ δὲ χεῖλος
καὶ τὰς χεῖρας, ὅτι εὐκινητότατα καὶ μάλιστα ἄναιμα. καὶ
προΐενται μὲν τὴν χολήν. συσπῶσι δὲ καὶ τὰ αἰδοῖα. προΐεν 2
ται μὲν διὰ τὸ συντήκειν τὸ καταβαῖνον θερμόν. ἀνασπῶσι
η' δὲ, ὅτι ἔξωθεν ὁ φόβος. εἰς τοὐναντίον οὖν ἡ φυγή. Διὰ τί οἱ
φοβούμενοι καὶ ῥιγοῦσι καὶ διψῶσι. ταῦτα δὲ ἐναντία τὰ πάθη.
ἢ ῥιγοῦσι μὲν ψυχόμενοι. διψῶσι δὲ θερμαινόμενοι. διότι ἐν
τῷ φοβεῖσθαι, τὸ θερμὸν ἐκλείπει καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκ τῶν ἄνω
τόπων. δηλοῖ δὲ τὸ χρῶμα καὶ αἱ κοιλίαι. τὸ μὲν γὰρ πρό-
σωπον, ὠχρόν, αἱ δὲ κοιλίαι λύονται. διὰ μὲν τὸ ἐκλείπειν τὸ
θερμὸν ἐκ τῶν ἄνωθεν, τὸ ῥῖγος γίνεται. διὰ δὲ τὸ ὑγρόν, ἡ δί- 3
θ' ψα. Διὰ τί τοῦ τε φόβου λύπης τινὸς ὄντος καὶ τῆς ἀλγη-
δόνος, οἱ μὲν ἀλγοῦντες ἀναβοῶσιν. οἱ δὲ φοβούμενοι σιωπῶ
σιν. ἢ οἱ μὲν ἀλγοῦντες κατέχουσι τὸ πνεῦμα. διὸ ἀθρόον
ἐξιόν, μετὰ φωνῆς ἐξέρχεται. τῶν δὲ φοβουμένων κατέψυκται
τὸ σῶμα. καὶ τὸ θερμὸν κάτω ἐνήνεκται. ὃ ποιεῖ πνεύμα-
τα. ᾗ οὖν ἐνήνεκται μάλιστα, ἐνταῦθα καὶ ποιεῖ αὐτά. διὸ
καὶ ἀποψοφοῦσιν οἱ φοβούμενοι. ἡ δὲ φωνή ἐστι φορὰ πνεύμα
τος, ἄνω πως καὶ διά τινων γινομένη. τοῦ δὲ τοὺς ἀλγοῦντας 4
κατέχειν,

» κατέχειν, τὸ πνεῦμα αἴτιον, ὅτι ταῖς ἐνυπαρχούσαις ἡμῖν βοη
» θείαις φύσει, δι' ἣν πάντες παθόντες, ἄνευ λογισμοῦ χρώμε
» θα. καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα ζῶα. τὰ μὲν γὰρ κέρασι. τὰ δὲ
» ὀδοῦσι. τὰ δὲ ὄνυξιν ἀμύνεται. πρὸς δὲ τὰ ἀλγήματα πάντα
» ἢ τὰ πλεῖστα, βοηθεῖ ἡ θερμότης. ὃ ποιεῖ ὁ κατέχων τὸ πνεῦ-
» μα. θερμαίνει γὰρ καὶ ἐκπέττει τὸ ἄλγημα συστέλλον ἐντὸς
θ' τὸ θερμὸν τῷ πνεύματι. Διὰ τί τοῖς φοβουμένοις αἱ κοι-
1 λίαι λύονται, καὶ οὐρητιῶσιν. ἢ τὸ θερμὸν τὸ ἐν ἡμῖν ἐστιν,
ὥσπερ ζῶον. τοῦτ' οὖν φεύγει ὅτε ἂν φοβηθῇ. ἔξωθεν οὖν
γινομένων τῶν τε ἀπὸ τῆς ἀγωνίας φόβων καὶ τῶν τοιούτων,
καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν εἰς τὰ κάτω. καὶ ἐκ τῆς ἐπιπολῆς εἰς τὰ
ἐντός. ἐκθερμαινόμενοι δὲ οἱ περὶ τὴν κοιλίαν τόποι, καὶ
τὴν κύστιν διαλύονται. καὶ ποιοῦσιν αὐτὰ εὐτρεπεῖς. καὶ γὰρ
τὰ ἄνισα καὶ τὰ ἀψίνθια καὶ ὅσα οὐρητικά, θερμαντικά. ὁ-
μοίως δὲ καὶ τὰ πρὸς τὴν κοιλίαν φάρμακα, τὰ κάτω θερ
2 μαντικώτερα. καὶ τὰ μὲν τῶν εἰσενεχθέντων μόνον λυτικά.
τὰ δὲ, καὶ ἑτέρων σύντηξιν ποιεῖ. οἷον τὸ σκόροδον εἰς τὸ οὖ-
ρον. τὸ αὐτὸ δὴ τοῖς τοιούτοις, ἡ ἐκ τῆς ἐπιπολῆς θερμασία
ι εἰς τοὺς ἐντὸς τόπους συνιοῦσα δρᾷ. Διὰ τί οἱ φοβούμε-
νοι συσπῶσι τὰ αἰδοῖα. εἰκὸς γὰρ ἦν τοὐναντίον εἰς τὸ ἔσω τὸν
τόπον τοῦ θερμοῦ ἀθροιζομένου τῶν φοβουμένων ἀνίεσθαι αὐ-
τά. ἢ οἱ φοβούμενοι σχεδὸν ἅπαντες ὥσπερ ῥιγοῦντές εἰσιν.
ἐκλελοιπότος οὖν ἐκ τῆς ἐπιπολῆς τοῦ θερμοῦ, συσπῶσι. διὸ
3 καὶ βομβυλιάζουσιν οἱ δεινῶς δεδιότες. δοκεῖ δὲ συσπᾶν τὸ
ἐπιπολῆς καὶ τὸ δέρμα τῶν ῥιγούντων. ἅτε τοῦ θερμοῦ ἐκκε-
κριμένου. διὸ καὶ φρίττουσι. συσπᾶται δὲ καὶ ἡ ὀσχέα τοῦ αἰ-
δοίου ἄνω, καὶ συνεφέλκονται καὶ οἱ ὄρχεις αὐτοῖς συστελλο-
μένων. θᾶττον δὲ φαίνεται ἐπὶ τῶν ἀφροδισίων. ὁ γὰρ φόβος
ἐκκρίνει. καὶ πολλοῖς τῶν ἀγωνιώντων καὶ τῶν περιφόβων
4 συγκινεῖ ἡ τῆς γονῆς πρόεσις.

ἈΡΙΣΤΟΤΕ΄ΛΟΥΣ ὋΣΑ ΠΕΡῚ ΣΩΦΡΟΣΥ΄ΝΗΝ ΚΑῚ ἈΚΟΛΑΣΙ΄ΑΝ ΚΑῚ ἘΓΚΡΑ΄ΤΕΙ΄ΑΝ ΚΑῚ ἈΚΡΑΣΙ΄ΑΝ.

α' Διὰ τί ἔνιοι κάμνουσιν, ὅταν ἐθισθέντες
ἀκολάστως ζῆν, μὴ ἀκολάστως διαιτῶν-
ται. οἷον Διονύσιος ὁ τύραννος, ἐπεὶ ἐν 1
Δ πολιορκίᾳ ἐπαύσατο πίνων ὀλίγον τινὰ
χρόνον, εὐθὺς ἐφθισίασεν, ἕως πάλιν
» εἰς τὴν μέθην μετέβαλεν. ἢ μέγα μέν
» τι καὶ τὸ ἔθος ἐστὶν ἑκάστοις. φύσις γὰρ
» ἤδη γίνεται. καθάπερ ἂν εἰ ἰχθὺς ἐν ἀέρι, ἢ ἄνθρωπος ἐν ὕδα-
» τι διατελῶν, φαύλως ἂν ἴσχοι. οὕτω καὶ οἱ τὰ ἔθη μεταβάλ-
» λοντες, χαλεπῶς ἀπαλλάττουσι. καὶ τὸ πάλιν εἰς τὰ εἰωθό-
» τα ἐλθεῖν, σωτηρία γίνεται αὐτοῖς. ὥσπερ εἰς φύσεως κατά- 2
» στασιν. ἔτι δὲ καὶ συντηκτικοὶ γίνονται εἰωθότες τροφῇ χρῆσθαι
δαψιλεῖ τῇ ἰδίᾳ. μὴ λαμβάνοντες γὰρ τὴν εἰωθυῖαν, ὥσπερ
ὅλως μὴ λαμβάνοντες διατίθενται. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ πε-
ριττώματα τροφῇ μεμιγμένα πολλῇ, ἀφανίζεται. αὐτὰ δὲ
ἐπιπολάζει μόνα ὄντα καὶ φέρεται εἰς ὄμματα ἢ πνεύμονα.
προσενεγκαμένοις δὲ τροφήν, κατακεραννύμενα, ὑδαρῆ γίνε-
ται καὶ ἀβλαβῆ. γίνεται δὲ τοῖς ἀκολάστως ζῶσι, πλείω τὰ
περιττώματα, ἄχρι τινὸς λήξασι τοῦ εἰωθότος βίου. διὰ τὸ 3
πολλὴν ἀναγκαῖον ἐν αὐτοῖς ὕλην ὑπάρχειν ἐκ τοῦ προ-
τέρου βίου. ἧς τηκομένης ἀπὸ τοῦ συμφύτου θερμοῦ, κα-
θάπερ χιόνος πολλῆς, ῥεύματα ἀθρόα συμβαίνει γίνεσθαι.
β' Διὰ τί κατὰ μόνας δύο αἰσθήσεις ἀκρατεῖς λέγομεν, οἷον
ἁφὴν καὶ γεῦσιν. ἢ διὰ τὰς ἀπὸ τούτων γινομένας ἡδονὰς ἡ-
μῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις. ἅτε οὖν κοιναὶ οὖσαι, ἀτιμόταται
ταί εἰσι. διὸ καὶ μάλιστα ἢ μόναι ἐπονείδιστοί εἰσιν. ὥστε τὸν
ἀπὸ τούτων ἡττώμενον, ψέγομεν. καὶ ἀκρατῆ καὶ ἀκόλα- 4

στον εἶναι φαμὲν, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν χειρίστων ἡδονῶν ἡττᾶσθαι.
γ' Διὰ τί ἀκρατεῖς λέγονται κατὰ τὰς ἐπιθυμίας μόνον, οὔ-
» σης τῆς ἀκρασίας καὶ περὶ τὴν ὀργήν. ἢ ὅτι ἀκρατὴς μέν
» ἐστιν, ὁ παρὰ τὸν λόγον τι πράττων. καὶ ἀκρασία ἡ παρὰ τὸν
» λόγον ἀγωγή. εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἐπιθυμίαι ὡς ἐπίπαν εἰπεῖν, πα-
» ρὰ τὸν λόγον. αἱ δὲ ὀργαὶ μετὰ λόγου, οὐχ ὡς κελεύσαντος
τοῦ λόγου, ἀλλ' ὡς δηλώσαντος τὸν προπηλακισμὸν, ἢ τὴν
δ' αἰτίαν. Διὰ τί τὴν μὲν ἐγκράτειαν καὶ τὴν σωφροσύ-
1 νην, ἐπὶ τῶν νέων καὶ πλουσίων μάλιστα ἐξετάζομεν. τὴν δὲ
δικαιοσύνην ἐπὶ τῶν πενήτων. ὅτι οὗ μάλιστα δεῖταί τις, εἰ
τούτου ἀπέχεται, μᾶλλον θαυμάζοιτ' ἂν, ἢ τῶν ἐναντίων. ὁ
μὲν οὖν πένης, εὐπορίας δεῖται. ὁ δὲ νέος καὶ πλούσιος ἀπο-
ε' λαύσεως. Διὰ τί ἧττον ἀνέχονται διψῶντες. πότερον ὅτι
» λυπηρότερον. σημεῖον δὲ τοῦ λυπηροτέρου, ὅτι ἥδιον τὸ, δι-
» ψῶντα πιεῖν, ἢ πεινῶντα φαγεῖν. τὸ δὲ ἐναντίον τῷ ἡδεῖ λυ-
2 πηρότερον. ἢ διότι μᾶλλον δεῖται τὸ θερμὸν τοῦ ὑγροῦ, ἢ τὸ ξη-
ρὸν, ᾧ ζῶμεν. ἢ ὅτι δυοῖν ἡ δίψα, ἐπιθυμία, ποτοῦ καὶ τροφῆς.
ϛ' ἡ δὲ πεῖνα, ἑνὸς μόνου τροφῆς. Διὰ τί ἧττον καρτεροῦμεν
διψῶντες ἢ πεινῶντες. ἢ διότι λυπούμεθα μᾶλλον. ση-
μεῖον δὲ τῆς λύπης ἡ ἡδονὴ σφοδροτέρα. εἶτα ὁ μὲν διψῶν,
δυοῖν ἐνδεὴς, τροφῆς τε καὶ καταψύξεως. ἄμφω γὰρ ἔχει τὸ
ζ' ποτόν. ὁ δὲ πεινῶν, θατέρου μόνον. Διὰ τί οἱ κατὰ τὴν τῆς
ἀφῆς ἢ γεύσεως ἡδονὴν, ἐὰν ὑπερβάλλωσιν, ἀκρατεῖς λέ-
3 γονται. οἵ τε γὰρ περὶ τὰ ἀφροδίσια, ἀκόλαστοι. οἵ τε περὶ τὰς
τῆς τροφῆς ἀπολαύσεις. τῶν δὲ κατὰ τὴν τροφὴν, ἀπ' ἐνίων μὲν
ἐν τῇ γλώττῃ τὸ ἡδύ. ἀπ' ἐνίων δὲ ἐν τῷ λάρυγγι. διὸ καὶ Φιλό-
ξενος, γεράνου φάρυγγα εὔχετο ἔχειν. οἱ δὲ κατὰ τὴν ὄψιν καὶ
τὴν ἀκοὴν, οὐκέτι. ἢ διότι τὰς ἀπὸ τούτων γινομένας ἡδονὰς,
κοινὰς εἶναι ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις. ἅτε οὖν οὐσῶν κοινῶν, ἀτι-
μόταταί εἰσι, καὶ μάλιστα. ἢ μόναι ἐπονείδιστοι. ὥστε τὸν ὑπὸ
τούτων ἡττώμενον, ψέγομεν. καὶ ἀκρατῆ καὶ ἀκόλαστον λέγομεν διὰ
4 τὸ ὑπὸ τῶν χειρίστων ἡδονῶν ἡττᾶσθαι. οὐσῶν δὲ τῶν αἰσθήσεων πέν-

τε, τά τε ἄλλα ζῷα ἀπολαυόμενα τῶν προειρημένων, ἥδεται. κατὰ δὲ τὰς ἄλλας ἢ ὅλως οὐχ ἥδεται, ἢ κατὰ συμβεβηκὸς τοῦτο πάσχει. ὁρᾷ μὲν, γὰρ ὁρῶν. ἢ καὶ ὀσφραινόμενος χαίρει, ὅτι ἀπολαύει. καὶ ὅταν πληρωθῇ, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἡδέα αὐτῷ. ὥσπερ οὐδὲ ἡμῖν τοῦ ταρίχου ὀσμὴ, ὅταν ἅδην ἔχωμεν τοῦ φαγεῖν. ὅταν δὲ ἐνδεεῖς ὦμεν, ἡδεῖα. ἡ δὲ τοῦ ῥόδου, ἀεὶ ἡδεῖα.

Διὰ τί ἧττον κατέχουσι τὸν γέλωτα παρόντων τῶν γνωρίμων, ἢ ὅταν σφόδρα ἐξηρτημένον ᾖ τι, ὃ κινητόν ἐστιν. ἡ δ' ἔννοια, εἰπεῖν μᾶλλον γελοῖον. ὥστε κινεῖ. 1

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΔΙΚΑΙΟΣΎΝΗΝ ΚΑῚ ἈΔΙΚΊΑΝ.

α' Διὰ τί μείζονος ὄντος ἀδικήματος, ἐάν τις
βλάπτῃ εἰς τὸ μεῖζον ἀγαθόν, τῆς δὲ τι-
μῆς οὔσης μείζονος ἀγαθοῦ, ἢ τῶν χρημά-
» των ἀδικία μᾶλλον δοκεῖ. καὶ ἄδικοι
» μᾶλλον εἶναι δοκοῦσι περὶ τὰ χρήματα.
» ἢ διότι αἱροῦνται τὰ χρήματα μᾶλλον
» τῆς τιμῆς. καὶ πᾶσίν ἐστι κοινότατον. ἡ
» δὲ τιμὴ ὀλίγοις. καὶ ὀλιγάκις συμβαίνει ἡ χρῆσις αὐ-
β' τῆς. Διὰ τί παρακαταθήκην δεινότερον ἀποστερεῖν, ἢ δά-
νειον. ἢ ὅτι αἰσχρὸν ἀδικεῖν φίλον. ὁ μὲν οὖν τὴν παρακατα-
θήκην ἀποστερῶν, φίλον ἀδικεῖ. οὐδεὶς γὰρ παρακατατίθεται,
2 μὴ πιστεύων. οὗ δὲ τὸ χρέος, οὐ φίλος. οὐ γὰρ δανείζει ἐὰν ᾖ φί-
λος, ἀλλὰ δίδωσιν. ἢ ὅτι μεῖζον τὸ ἀδίκημα. πρὸς γὰρ τῇ ζη-
μίᾳ, καὶ τὴν πίστιν παραβαίνει. δι' ἣν εἰ καὶ μηδὲν ἕτερον, δεῖ ἀπέ-
χεσθαι τοῦ ἀδικεῖν. ἔτι τὸ μὴ τοῖς ἴσοις ἀμύνεσθαι, φαῦλον. ὁ μὲν
οὖν, ἔδωκεν ὡς φίλῳ. ὁ δὲ ἀπεστέρησεν ὡς ἐχθρόν. ὁ δὲ δανείζων
οὐχ ὡς φίλος ἔδωκεν. ἔτι τοῦ μὲν, ἡ δόσις φυλακῆς καὶ ἀσφα-
λείας χάριν. τοῦ δὲ, καὶ ὠφελείας. ἧττον δὲ ἀγανακτοῦμεν ἀπο-
βάλλοντες, εἰ κέρδος θηρεύομεν. οἷον οἱ ἁλιεῖς τὰ δελέατα.
3 προφανὴς γὰρ ὁ κίνδυνος. ἔτι παρακατατίθενται μὲν ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ οἱ ἐπιβουλευόμενοι καὶ ἀτυχοῦντες. δανείζουσι δὲ οἱ εὐπο-
ροῦντες. δεινότερον δέ ἐστι τὸν ἀτυχοῦντα ἢ τὸν εὐτυχοῦντα ἀδι-
γ' κεῖν. Διὰ τί ἐνίοις δικαστηρίοις τοῖς γένεσι μᾶλλον ἢ ταῖς δια-
θήκαις ψηφοῦνται. ἢ ὅτι γένους μὲν οὐκ ἔστι καταψεύσασθαι,
ἀλλὰ τὸ ὂν ἀποφαίνειν. διαθῆκαι δὲ πολλαὶ ψευδεῖς ἤδη ἐξη-
δ' λέγχθησαν οὖσαι. Διὰ τί ἡ πενία παρὰ τοῖς χρηστοῖς τῶν ἀνθρώπων
» μᾶλλον, ἢ παρὰ τοῖς φαύλοις ἐστίν. ἢ διὰ τὸ ὑπὸ πάντων μισεῖ-
4 σθαι καὶ ἐξελαύνεσθαι πρὸς τοὺς ἐπιεικεῖς καταφεύγει οἱ μὲν

μάλιστα παρὰ τούτοις, σωτηρίας τυχεῖν, καὶ διαμεῖναι. εἰ δὲ
πρὸς πονηροὺς ἔλθῃ, οὐκ ἂν διαμεῖναι ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει
αὐτῶν. ἀλλ' ἢ κλέπτειν, ἢ λῃΐζεσθαι. ὧν γινομένων οὐκ ἂν ἔτι
εἶναι αὐτὴν παρ' αὐτοῖς. ἢ ὅτι τοὺς ἐπιεικεῖς οἴεται τῶν αἰῶνα ἀεί-
στα ἂν αὐτῇ χρῆσθαι, καὶ ἥκιστα ἂν ὑβρισθῆναι ὑπ' αὐτῶν. κα-
θάπερ οὖν τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας πρὸς τοὺς ἐπιει-
κεῖς τιθέμεθα, οὕτω καὶ αὐτὴ ὑπὲρ αὐτῆς διατάττεται. ἢ
ὅτι θήλεια οὖσα, ἀπορωτέρα ἐστίν. ὥστε τῶν ἐπιεικῶν, δεῖται. 1
ἢ ὅτι αὐτὴ κακὸν οὖσα, πρὸς τὸ κακὸν οὐκ ἂν ἔλθοι. εἰ γὰρ τὸ
ε' κακὸν ἔλθοι, παντάπασιν ἂν δυσίατον εἴη. Διὰ τί οὐχ ὁ-
μοίως αἱ ἀδικίαι μείζους περὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ἄλλα. οὐ
ὁ μικρὸν εἰπὼν, οὐκ ἂν καὶ τὸ ἀπόῤῥητον εἴποι. ἀλλ' ὁ ἕνα προ-
δοὺς, καὶ πόλιν. ὥσπερ ὁ ὀβολὸν ἀποστερήσας, καὶ τάλαντον.
ἢ ὅτι ἀπὸ μείζονος ἀδικίας ἐνίας ἐλάττω ἐστὶ, δι' ἀδυναμίαν.
ς' Διὰ τί παρακαταθήκην αἰσχρὸν ἀποστερῆσαι μικρὰν, ἢ πο-
λὺ δανεισάμενον. ἢ ὅτι τὴν παρακαταθήκην ἀποστερῶν, τὸν 2
ἀπολαβόντων εἶναι αὐτὸν ἐπιεικῆ, ἐξαπατᾶται. ἢ ὅτι ὁ τοῦτο,
ζ' καὶ ἐκεῖνο ποιήσειε. Διὰ τί ἄνθρωπος μάλιστα παιδείας
μετέχων, ζώων ἁπάντων ἀδικώτατόν ἐστιν. ἢ ὅτι πλείστου λο-
γισμοῦ κεκοινώνηκε, μάλιστα οὖν τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν εὐδαι-
η' μονίαν ἐξήτακε. ταῦτα δ' ἄνευ ἀδικίας οὐκ ἔστι. Διὰ τί ὁ
,, πλοῦτος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρὰ τοῖς φαύλοις ἢ τοῖς ἐπιεικέσιν
,, ἐστίν. ἢ διότι τυφλὸς ὢν τὴν διάνοιαν, οὐ δύναται κρίνειν. οὐ-
θ' δὲ αἱρεῖσθαι τὸ βέλτιστον. Διὰ τί δικαιότερον εἶναι νενόμισται 3
τοῖς τετελευτηκόσιν ἢ τοῖς ζῶσιν ἐπαμύνειν. ἢ ὅτι οἱ μὲν ζῶν-
τες, δύναιντ' ἂν ἐπαρκέσαι, ὁ δὲ τετελευτηκὼς οὐκ ἔτι.
ι' Διὰ τί ὑγιαίνοντι μὲν, ὁσονῶν οὐδὲν ὑγιέστερος γίνεται, οὐδὲ
ἰσχυρῷ ἢ καλῷ, εἰς τὰς ἕξεις ἐπιδίδωσιν οὐθέν, δικαίῳ δὲ καὶ σώ-
φρονι καὶ ἀγαθῷ. ἢ διότι τὰ μὲν, ἀμίμητα. τὰ δὲ μιμητὰ τῇ
ψυχῇ. ἀγαθὸς δὲ τῇ ψυχῇ, ὑγιὴς τῷ σώματι. ἐθίζεται
οὖν χαίρειν ὀρθῶς καὶ λυπεῖσθαι. ὁ δὲ ὑγιεῖ σιτῶν, οὐκέτι. οὐ γὰρ
ἐν τῷ τίσι χαίρειν ἢ μὴ, ὁ ὑγιής. οὐθὲν τούτων γὰρ ποιεῖ ὑγίειαν. 4

ια Διὰ τί δεινότερον γυναῖκα ἀποκτεῖναι, ἢ ἄνδρα. καίτοι βέλ
τιον τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος φύσει. ἢ διότι ἀσθενέστερον. ὥστε
ἐλάττω ἀδικεῖ. ὅτι οὐ νεανικὸν τὸ ἰσχυρίζεσθαι πρὸς τὸ πολὺ
ιβ ἧττον. Διὰ τί ποτε τῷ φεύγοντι ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὴν δεξιὰν
στάσιν διδόασιν. ἢ διότι ἐπανισοῦν βούλονται. πλεονεκτοῦνται
γὰρ ὑπὸ τῶν διωκόντων, τὴν στάσιν τῷ φεύγοντι διδόασιν. εἶθ' ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ οἱ φεύγοντες παραφυλάττονται. ἐπὶ δεξιὰ δὲ ἡ φυλακὴ
ιγ γίνεται, ἐὰν ὁ φεύγων ἔχῃ τὴν ἐν δεξιᾷ στάσιν. Διὰ τί ποτε ὅ-
1 ταν καὶ τῷ φεύγοντι καὶ τῷ διώκοντι φαίνωνται ψῆφοι ἴσαις, ὁ
φεύγων νικᾷ. ἢ ὅτι ὁ μὲν φεύγων ἐν τῷ ἀγῶνι μόνον ἀνήκοεν
αὐτοῦ, πρὸς ἃ δεῖ αὐτὸν ἀπηγορεῖσθαι. καὶ τοὺς μάρτυρας
παράγεσθαι πρὸς τὰ κατηγορημένα ἔχεσθαι. ἢ τί μέλλουσιν
ὠφεληθῆναι. οὐ ῥᾴδιον καὶ τὸ μαντεύσασθαι ἵνα, ὧν δεῖ αὐ-
τὸν παρασκευάσασθαι. ἢ μάρτυρας ἢ ἄλλο τεκμήριον, ὅτι
οὐθὲν ἀδικεῖ. τῷ δὲ διώκοντι ἔστιν ὅπως βούλεται. καὶ περὶ τὴν
2 τὴν δίκην κλεπτεύσασθαι, ἐνστήσασθαι τὸ πρᾶγμα. καὶ ἤδη κεκληκό
τα πλασάμενον ὅτι βούλεται πιθανὸν, κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁρῶν
δὴ κατὰ πάντα ταῦτα ἐλαττούμενον ὁ νομοθέτης τὸν φεύγοντα
προσέθετο τῷ φεύγοντι, ὅ, τι ἂν οἱ δικασταὶ ἀμφιδοξήσωσιν. ἀλ
λὰ μὴν καὶ τοῦτ' ἄν τις ἴδοι. ἐν γὰρ τοῖς φόβοις ὄντες, πολλὰ παρα
λιμπάνουσιν ὧν αὐτοὺς ἔδει εἰπεῖν ἢ πρᾶξαι. οἱ δὲ φεύγοντες, ἀεὶ
ἐν μείζοσι κινδύνοις, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τυγχάνουσιν ὄντες. ὥστ' εἰ
παραλιμπάνουσιν ὧν δεῖ αὐτοὺς, εἰ πορίζοιντο τοῖς δικαίοις,
3 δῆλον ὅτι εἰ μὴ παρελίμπανον, ἐκράτουν ἄν. ἔτι δὲ ἕκαστος ἡμῶν
μᾶλλον ἂν προέλοιτο τὸν ἀδικοῦντα ἀποψηφίσασθαι ὡς οὐκ
ἀδικεῖ, ἢ τὸν ἀδικοῦντα καταψηφίσασθαι ὡς ἀδικεῖ. οἷον εἴ τις φεύ
γει δουλείας, ἢ ἀνδροφονίας. τούτων γὰρ ἑκάστου ὄντος, ἃ κατη
„ γορεῖ αὐτοῦ, μᾶλλον ἂν ἀποψηφίζεσθαι ἑλώμεθα, ἢ μὴ ὄντων
„ καταψηφίσασθαι. ἔστι γὰρ ὅταν τις ἀμφιδοξῇ, τὰ ἐλάττω τῶν ἁ-
μαρτημάτων αἱρετέον. δεινὸν γὰρ καὶ τὸν τὸν δοῦλον ὡς ἐλεύθερος
ἐστι καταγνῶναι. πολὺ δὲ δεινότερον ὅταν τις τὸν ἐλεύθερον, ὡς
4 δοῦλον καταψηφίσηται. ἔτι δὲ ἐὰν ὁ μὲν, τύχῃ ἐγκαλῶν, ὁ δὲ, ἀμ

φισβητῶν ὑπὲρ ὁτουοῦν, οὐκ εὐθὺς οἰόμεθα δεῖν ἀποδοῦναι
τῷ ἐγκαλοῦντι. ἀλλὰ νέμεσθαι τὸν κεκτημένον, ἕως ἂν κρι-
θῇ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν πλειόνων, ὅταν ἰσάζῃ τὸ
πλῆθος τῶν τε φασκόντων ἀδικεῖν καὶ τῶν μὴ ὁμολογούντων.
ὥσπερ ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὁ μὲν, ἐνεκάλει· ὁ δὲ ἀπηρνεῖτο. οὐκ
οἰόμεθα δεῖν τὸν νομοθέτην προστιθέναι τῷ ἐγκαλοῦντι.
ἀλλὰ τὸν φεύγοντα κύριον εἶναι, ἕως ἂν ὑπεροχήν τινα ἔχῃ
ὁ ἀδικῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κριτῶν. ἐπειδὴ οὐδεμίαν 1
ὑπεροχὴν ἰσαζουσῶν τῶν ψήφων, κατὰ χώραν εἴασεν ὁ νομο-
» θέτης ἔχειν. ἔτι δὲ τῶν μὲν ἀξιολόγων ἁμαρτημάτων, μεγά-
» λαι καὶ αἱ κολάσεις εἰσίν. ὥστε ἀδίκως καταψηφισαμένοις
» καὶ μὴ γνοῦσιν, οὐκ ἔστιν ἐπανορθοῦσθαι καιρὸν λαβόντας. ἀπο-
λύσασι δὲ παρὰ τὸ προσῆκον, εἰ μὲν οὕτως εὐλαβῶς, ὥστε
μηθὲν ἔτι ποτὲ ἁμαρτεῖν, τί ἂν καὶ μέγα ἡμαρτηκότες οἱ κρι-
ταὶ εἴησαν, τοιοῦτον ἄνθρωπον ἀπολύσαντες θανάτου. εἰ δ' ἔτι
ἐξ ὑστέρου ἁμαρτάνοι, δι' ἀμφότερα ἂν αὐτὸν νῦν κολάζεσθαι 2
ἄξιοι. ἢ ἔτι ἀδικώτερον μέν ἐστιν αἰσχρὸς ταῦτα ἀδικεῖν, ἃ ἧττον
εἰκός ἐστιν ἀδίκως ἐγκαλεῖσθαι. τὸ μὲν γὰρ ἀδικεῖν, καὶ δι' ὀργὴν
καὶ διὰ φόβον καὶ δι' ἐπιθυμίαν καὶ δι' ἄλλα πολλὰ γίνεται. καὶ
» οὐ μόνον ἐκ προνοίας. τὸ δὲ ἀδίκως ἐγκαλεῖν, ὡς τὸ πολὺ, ἐκ
» προνοίας ἐστίν. ὥστε ἐπεὶ ἴσαι αἱ ψῆφοι γεγόνασι, τὸ δ' ἀδίκως
τὸν ἐγκαλοῦντα ἐγκαλεῖν, καὶ τὸν φεύγοντα ἀδικεῖν, φαύλου
κριθέντος τοῦ ἀδίκως ἐγκαλοῦντος, τὸ νικᾶν τῷ φεύγοντι ὁ νο-
μοθέτης ἀπένειμεν. ἔτι δὲ καὶ αὐτοὶ οὕτως ἔχωμεν πρὸς τοὺς θε- 3
ράποντας. ὥστε ὅταν ὑποπτεύσωμέν τι αὐτοὺς ἡμαρτηκέναι
καὶ μηδὲν ἀκριβὲς ἔχωμεν, ἀλλ' ὁμοίως αὐτοὺς ὑπολαμβάνωμεν
πεπραχέναι, οὐκ εὐθὺς ἐπὶ τὸ κολάζειν ἐρχόμεθα. καὶ ἐὰν μη-
θὲν μᾶλλον δυνώμεθα ἐξετάζειν, ἀφίεμεν ταύτης τῆς αἰτίας.
» ἔτι μείζω μὲν ἀδικεῖ ὁ ἐκ προνοίας ἀδικῶν, ἢ ὁ μὴ ἐκ προνοίας.
» ὁ μὲν δὴ συκοφαντῶν, ἀεὶ ἐκ προνοίας ἀδικεῖ. ὁ δ' ἕτερόν τι ἀδι-
» κῶν, τὰ μὲν, δι' ἀνάγκην. τὰ δ', δι' ἄγνοιαν. τὰ δὲ, ὅπως ἔτυ-
» χεν ἀδικεῖν αὐτῷ συμπίπτει. ὅταν δὲ ἴσαι γίνωνται αἱ ψη- 4

φοι, ὁ μὲν διώκων κεῖται ἀπὸ τῆς ἡμίσεων ἐκ προνοίας ἀδικεῖν. ὁ δὲ φεύγων ἀπὸ τῆς λοιπῶν αὖ, ἀδικεῖν μὲν, οὐ μέντοι γε ἐκ προνοίας. ὥστε ἐπεὶ ἀδικεῖν μείζω κεῖται ὁ διώκων τοῦ φεύγοντος, εἰκότως ὁ νομοθέτης ἐνίκαν ἔκρινε τὸν τὰ ἐλάττω ἀδικοῦντα. ἔτι δὲ ἀεὶ μὲν ἀδικώτερός ἐστιν, ὁ μὴ οἰόμενος λανθάνειν ὃν ἀδικεῖ καὶ ὅμως ἀδικῶν. ἢ ὁ οἰόμενος λανθάνειν. ὁ μὲν γὰρ ἀδίκως τινὶ ἐγκαλῶν, οὐκ οἴεται λανθάνειν ἐκεῖνον,

1 ὃν συκοφαντεῖ. οἱ δ' ἄλλο τι ἀδικοῦντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἰόμενοι λανθάνειν ὃν ἀδικοῦσιν, ἐπιχειροῦσιν ἀδικεῖν. ὥστε ἀδικώτεροι. αὖ δὲ καὶ κρίνοιντο οἱ διώκοντες, ἢ οἱ φεύγοντες.

ιδ' Διὰ τί ποτε ἐὰν μέν τις ἐκ βαλανείου κλέψῃ, ἢ ἐκ παλαίστρας ἢ ἐξ ἀγορᾶς, ἢ τῶν τοιούτων τινός, θανάτῳ ζημιοῦται. ἐὰν δέ τις ἐξ οἰκίας, διπλοῦν τῆς ἀξίας τοῦ κλέμματος ἀποτίνει. ἢ ὅτι ἐν μὲν ταῖς οἰκίαις φυλάξαι ὁπωσοῦν ἐστι. καὶ γὰρ ὁ τοῖχος ἰσχυρὸς καὶ κλεῖς ἐστι. καὶ οἰκέταις τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ

2 πᾶσιν ἐπιμελές ἐστιν, ὅπως σώζηται τὰ ἐνόντα. ἐν δὲ τῷ βαλανείῳ καὶ ἐν τοῖς οὕτω κοινοῖς οὖσιν ὥσπερ τὸ βαλανεῖον, ῥᾴδιον τῷ βουλομένῳ κακουργεῖν. οὐδὲν γὰρ ἰσχυρὸν ἔχουσι πρὸς τὴν φυλακὴν οἱ θέντες. ἀλλ' ἢ τὸ αὐτῶν ὄμμα. ὥστε ἂν μόνον τις παραβλέψῃ, ἐπὶ τῷ κλέπτοντι ἤδη γίνεται. διὸ ὁ νομοθέτης οὐχ ἱκανοὺς ὄντας ἡγησάμενος εἶναι φύλακας, τὸν νόμον αὐτοῖς ἐπέστησεν ἀπειλοῦντα σφόδρα, ὡς οὐ βιωσομένοις ἐὰν ἀποστερίζωνται τῶν ἀλλοτρίων. ἔτι δὲ εἰς μὲν

3 τὴν οἰκίαν ἐπὶ τῷ κεκτημένῳ ἐστὶν, ὅντινα ἂν βούληται εἰσδέχεσθαι καὶ ᾧ μὴ πιστεύει εἰσφθείρεσθαι. ἐν δὲ τῷ βαλανείῳ θεμένῳ τι. οὐκ ἔξεστιν οὐθένα κωλῦσαι, οὔτε εἰσιέναι, οὔτε εἰσελθόντα, μὴ παρὰ κλέπτην τὸ αὐτοῦ ἱμάτιον θέσθαι, ἀποδύεται αὖ. ἀλλ' ὡς οὐ βούλεται ἐν τῷ αὐτῷ ἥ τε τοῦ κλέπτου ἐσθὴς καὶ ἡ τοῦ μέλλοντος ἀπολλύναι ἀναμεμιγμέναι κεῖνται. διὸ ὁ νομοθέτης, τῷ μὲν ἑκόντι εἰσδεξαμένῳ τὸν κλέπτην καὶ αὐτῷ ἡμαρτηκότι, οὐ λίαν μεγάλαις τιμωρίαις ἐβοήθηκε. τοῖς δὲ ἐξ ἀνάγ-

4 κης κοινωνοῦσι τῆς εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσόδου καὶ τῆς ἀναμί-

ξεως, μεγάλας τιμωρίας φανερός ἐστι καθιστὰς τοῖς κλέπτου-
σιν. ἔτι δὲ οἱ μὲν ἐν τοῖς οὔπω κοινοῖς οὖσι τῷ βουλομένῳ εἰσι-
έναι κλέπτοντες, καταφανεῖς ἅπασι γίνονται, ὅτι φανεροί εἰ-
σιν. ὥστε περιγινόμενοι, οὐδὲ καρτισμοῦ ἔτι χάριν, ἐπιεικεῖς
εἶναι δοκεῖν βούλονται. ὡς μάτην αὐτοῖς ὂν πρὸς τοὺς γνόντας
πλάττεσθαι, ὅτι ἐπιεικεῖς εἰσι. καταφανῶς οὖν ἤδη πονηροὶ
διατελοῦσιν ὄντες. οἱ δὲ ἐνὶ μόνῳ φανεροὶ γινόμενοι, πρὸς τοὺς
ἄλλους ἐπιχειροῦσι πείθειν ἀρτίζοντές τι. ὅπως μὴ καταφα- 1
νεῖς αὐτοὺς ποιήσῃ. διὸ οὐ παντελῶς ἂν εἶεν πονηροὶ διὰ τέ-
λους. ἀνθ' ὧν ὁ νομοθέτης ἐλάττω αὐτοῖς τὰ ἐπιζήμια ἐποί-
» ησεν. ἔτι δὲ τῶν ἁμαρτιῶν μάλιστα αἰσχύνουσι τὴν πόλιν, αἱ ἐν
» τοῖς κοινοτάτοις συλλόγοις τε καὶ συνόδοις γινόμεναι ὥσπερ
» καὶ τιμὴν φέρουσι πολὺ μάλιστα, αἱ ἐν τῷ κοινῷ εὐταξίαι.
καταφανεῖς γὰρ μάλιστα διὰ τῶν τοιούτων καὶ αὐτοῖς καὶ τοῖς
ἄλλοις. συμβαίνει οὖν οὐ μόνον ἰδίᾳ τὸν ἀπολέσαντα βλάπτε-
σθαι ἐκ τῶν τοιούτων τινὸς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν πόλιν λοιδο- 2
ρείας γίνεσθαι. διὸ καὶ τὸν κλέψαντα, ταῖς μείζοσι ζημίαις
ἐκόλασε, τῶν ἐξ οἰκίας τινὸς ἀφελομένων. ἔτι δὲ καὶ ὁ ἐξ οἰ-
κίας τινὸς ἀπολέσας ἐν ᾧ τοιούτῳ τόπῳ τυγχάνει ὤν, ὅθεν
ῥᾴδιον μήτε παθόντα. μήτε χλευασθέντα ὑπό τινων οἴκοι ὄν-
τα τὸ ἀτύχημα φέρειν. τῷ δ' ὅτι ἡ ἀποχώρησις ἐρώδης γεγυ-
μνωμένῳ, προσέτι δὲ χλευάζεσθαι ὑπό τινων ὑπάρχει τοῖς
πολλοῖς. ὃ πολὺ δυσχερέστερόν ἐστι τῆς ἀπωλείας. διὸ καὶ ὁ νο-
μοθέτης μείζους αὐτοῖς ζημίας ἐνέγραψεν. ἔτι δὲ παραπλή- 3
σια τούτοις πολλὰ ἂν φαίνωνται νενομοθετηκότες. ὅτι καὶ ἐὰν
μέν τις ἄρχοντα κακῶς εἴπῃ, μεγάλα τὰ ἐπιτίμια. ἐὰν δέ τις
ἰδιώτην, οὐθὲν καὶ καλῶς. οἴεται γὰρ τότε οὐ μόνον εἰς τὸν ἄρ-
χοντα ἐξαμαρτάνειν τὸν κακηγοροῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πό-
λιν ὑβρίζειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τὸν ἐν τῷ λιμένι κλέπτον-
τα, οὐ μόνον τὸν ἰδιώτην βλάπτειν, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν αἰσχύ-
νειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις. οὗ κοινῇ που συνερχόμεθα.

ιέ Διὰ τί ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐὰν ἴσαι γίνωνται ψῆφοι τοῖς 4

ἀντιδίκοις, ὀφείλων νικᾷ, ἢ ὅτι ὀφείλων ὑπὸ τοῦ διώκοντος οὐδὲν πέπονθεν. ἀλλ' ἐν τοῖς ἴσοις αὐτῷ ἤδη ἔμελλε νικᾶν.

ιε' Διὰ τί ἐπὶ μὲν κλοπῇ, θάνατος ἡ ζημία, ἐπὶ δὲ ὕβρει μείζονι οὔσῃ ἀδικίᾳ, τίμησις τί χρὴ παθεῖν, ἢ ἀποτίσαι. ἢ διότι τὸ μὲν ὑβρείζειν, ἀνθρώπινόν ἐστι πάθος. καὶ πάντες πλέον ἢ ἔλαττον αὐτοῦ μετέχουσι. τὸ
I δὲ κλέπτειν, οὐ τῶν ἀναγκαίων. καὶ ὅτι ὁ κλέπτειν ἐπιχειρῶν, καὶ ὑβρείζειν ἂν προέλοιτο.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΦΡΌΝΗΣΙΝ ΚΑῚ ΝΟΥ͂Ν. ΚΑῚ ΣΟΦΊΑΝ.

α' ΙᾺ τί πάντες ὅσοι περιττοὶ γεγόνασιν
ἄνδρες, ἢ κατὰ φιλοσοφίαν, ἢ πολιτι
κὴν, ἢ ποίησιν, ἢ τέχνας, φαίνονται μελαγ 1
Δ χολικοὶ ὄντες. καὶ οἱ μὲν, οὕτως, ὥστε καὶ
λαμβάνεσθαι τοῖς ἀπὸ χολῆς ἀρρωστήμα
σιν. οἷον λέγεται τῶν τε ἡρωϊκῶν, τὰ περὶ
τὸν ἡρακλέα. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔοικε γε-
νέσθαι ταύτης τῆς φύσεως. διὸ καὶ τὰ ἀρρωστήματα τῶν ἐ-
πιληπτικῶν, ἀπ' ἐκείνου προσηγόρευον οἱ ἀρχαῖοι ἱερὰν νό-
σον. καὶ ἡ περὶ τοὺς παῖδας ἔκστασις, καὶ ἡ πρὸ τῆς ἀφανί-
σεως ἐν οἴτῃ τῶν ἑλκῶν ἔκφυσις γινομένη, τοῦτο δηλοῖ. καὶ 2
γὰρ τοῦτο γίνεται πολλοῖς, ἀπὸ μελαίνης χολῆς. συνέβη δὲ καὶ
λυσάνδρῳ τῷ λάκωνι πρὸ τῆς τελευτῆς γίνεσθαι τὰ ἕλκη
ταῦτα. ἔτι δὲ τὰ περὶ αἴαντα καὶ βελλεροφόντην. ὧν ὁ μὲν
ἐκστατικὸς ἐγένετο παντελῶς. ὁ δὲ, τὰς ἐρημίας ἐδίωκε. διὸ
» οὕτως ἐποίησεν Ὅμηρος. Ἀτὰρ ἐπεὶ καὶ οὗτος ἀπήχθετο πᾶ
» σι θεοῖσιν, ἤτοι ὁ καππεδίον τὸ ἀλήιον οἶος ἀλᾶτο, ὃν θυμὸν
» κατέδων, πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων. καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ τῶν
ἡρώων ὁμοιοπαθεῖς φαίνονται τούτοις. τῶν δὲ ὕστερον, Ἐμπε- 3
δοκλῆς καὶ Πλάτων καὶ Σωκράτης, καὶ ἕτεροι συχνοὶ τῶν γνω-
ρίμων. ἔτι δὲ τῶν περὶ τὴν ποίησιν οἱ πλεῖστοι. πολλοῖς μὲν
γὰρ τῶν τοιούτων γίνονται νοσήματα ἀπὸ τῆς τοιαύτης κρά-
σεως τῷ σώματι. τοῖς δὲ, ἡ φύσις δήλη, ῥέπουσα πρὸς τὰ πά-
θη. πάντες δ' οὖν ὡς εἰπεῖν ἁπλῶς εἰσι καθάπερ ἐλέχθη τοι-
οῦτοι τὴν φύσιν. δεῖ δὴ λαβεῖν τὴν αἰτίαν, πρῶτον ἐπὶ παρα-
δείγματος προχειρισαμένοις. ὁ γὰρ οἶνος ὁ πολὺς μάλιστα
φαίνεται παρασκευάζειν τοιούτους, οἵους λέγομεν τοὺς μελαγχο- 4

λικοὺς εἶναι καὶ πλεῖστα ἤθη ποιεῖ πινόμενος. οἷον ὀργίλους,
φιλανθρώπους, ἐλεήμονας, ἰταμούς. ἀλλ' οὐχὶ τὸ μέλι. οὐδὲ τὸ
γάλα. οὐδὲ τὸ ὕδωρ. οὐδ' ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. ἴδοι δ' ἄν=
τις, ὅτι παντοδαποὺς ἀπεργάζεται θεωρῶν, ὡς μεταβάλλει
τοὺς πίνοντας ἐκ προσαγωγῆς. παραλαβὼν γὰρ ἀπεψυγμένους
ἐν τῷ νήφειν καὶ σιωπηλοὺς, μικρῷ μὲν πλείω ποθεὶς, λαλι=
στέρους ποιεῖ. ἔτι δὲ πλείω, ῥητορικοὺς καὶ θαρραλέους. προϊ=
1 όντας δὲ πρὸς τὸ πράττειν, ἰταμούς. ἔτι δὲ μᾶλλον πινόμε-
νος, ὑβριστάς. ἔπειτα μανικούς. λίαν δὲ πολὺς, ἐκλύει καὶ ποι
εῖ μωρούς. ὥσπερ τοὺς ἐκ παίδων ἐπιλήπτους. ἢ καὶ ἐχομένους
τοῖς μελαγχολικοῖς ἄγαν. ὥσπερ οὖν ὁ εἷς ἄνθρωπος μετα-
βάλλει τὸ ἦθος πίνων καὶ χρώμενος τῷ οἴνῳ ποσῷ τινὶ, οὕτω
καθ' ἕκαστον τὸ ἦθος, εἰσί τινες ἄνθρωποι. οἷος γὰρ οὗτος μεθύων
νῦν ἐστιν, ἄλλος τις τοιοῦτος φύσει ἐστί. ὁ μὲν, λάλος. ὁ δὲ, κεκι=
» νημένος, ὁ δὲ ἀρίδακρυς. ποιεῖ γάρ τινας καὶ τοιούτους. διὸ καὶ
2 ὅμηρος ἐποίησε. καί μέ φησι δάκρυ πλώειν βεβαρημένον οἴ=
νῳ. καὶ γὰρ ἐλεήμονές ποτε γίνονται. καὶ ἄγριοι. καὶ σιωπη=
λοί. ἔνιοι γὰρ αὖ ἀποσιωπῶσι. καὶ μάλιστα τῶν μελαγχολικῶν
ὅσοι ἐκστατικοί. ποιεῖ δὲ καὶ φιλητικοὺς ὁ οἶνος. σημεῖον δὲ ὅτι
προάγεται ὁ πίνων καὶ τῷ στόματι φιλεῖν, οὓς νήφων, οὐδ' ἂν
εἷς φιλήσειεν. ἢ διὰ τὸ εἶδος, ἢ διὰ τὴν ἡλικίαν. ὁ μὲν οὖν οἶνος,
οὐ πολὺν χρόνον ποιεῖ περιττόν, ἀλλ' ὀλίγον. ἡ δὲ φύσις ἀεί,
ἕως τις ἂν ᾖ. οἱ μὲν γὰρ θρασεῖς. οἱ δὲ σιωπηλοί. οἱ δὲ, ἐλεήμο=
3 νες. οἱ δὲ, δειλοὶ γίνονται φύσει. ὥστε δῆλον, ὅτι διὰ τὸ αὐτὸ
ποιεῖ, ὅ, τε οἶνος καὶ ἡ φύσις ἑκάστου τὸ ἦθος. πάντα γὰρ κατερ-
γάζεται τῇ θερμότητι ταμιευόμενα. ὅ, τε δὴ χυμὸς καὶ ἡ κρᾶ
σις ἡ τῆς μελαίνης χολῆς, πνευματικά ἐστι. διὸ καὶ τὰ πνευ
ματώδη πάθη καὶ τὰ ὑποχόνδρια, μελαγχολικὰ οἱ ἰατροί=
φασιν εἶναι. καὶ ὁ οἶνος δὲ πνευματώδης τὴν δύναμιν. διὸ δὴ
ἐστι τὴν φύσιν ὅμοια ὅ, τε οἶνος καὶ ἡ κρᾶσις. δηλοῖ δὲ ὅτι πνευ
ματώδης ὁ οἶνός ἐστιν, ὁ ἀφρός. τὸ μὲν γὰρ ἔλαιον θερμὸν ὂν,
4 οὐ ποιεῖ ἀφρόν. ὁ δὲ οἶνος, πολύν. καὶ μᾶλλον ὁ μέλας τοῦ

λευκοῦ. ὅτι θερμότερος καὶ σωματωδέστερος. καὶ διὰ τοῦτο
» ὅ, τε οἶνος ἀφροδισιαστικοὺς ἀπεργάζεται. καὶ ὀρθῶς διόνυσος
» καὶ ἀφροδίτη λέγονται μετ' ἀλλήλων εἶναι. καὶ οἱ μελαγ-
» χολικοὶ οἱ πλεῖστοι, λάγνοι εἰσίν. ὅτε γὰρ ἀφροδισιασμός,
» πνευματώδης. σημεῖον δὲ τὸ αἰδοῖον. ὡς ἐκ μικροῦ ταχεῖαν
ποιεῖται τὴν αὔξησιν, διὰ τὸ ἐμφυσᾶσθαι. καὶ ἔτι πρὶν δύνα-
σθαι προΐεσθαι σπέρμα γίνεταί τις ἡδονὴ ἔτι παισὶν οὖσιν. ὅ-
ταν ἐγγὺς ὄντες τοῦ ἡβᾶν, ξύωνται τὰ αἰδοῖα δι' ἀκολασίαν. 1
γίνεται δὲ δῆλον, διὰ τὸ πνεῦμα διεξιέναι διὰ τῶν πόρων, δι'
ὧν ὕστερον τὸ ὑγρὸν φέρεται, ἥ τε ἔκχυσις τοῦ σπέρματος ἐν ταῖς
ὁμιλίαις. καὶ ἡ ῥῖψις ὑπὸ τοῦ πνεύματος ὠθοῦντος φανε-
ρὸν γίνεσθαι. ὥστε καὶ τῶν ἐδεσμάτων καὶ ποτῶν, εὐλόγως ταῦτ'
ἐστὶν ἀφροδισιαστικά, ὅσα πνευματώδη τὸν περὶ τὰ αἰδοῖα,
ποιεῖ τόπον. δι' ὃ καὶ ὁ μέλας οἶνος, οὐδενὸς ἧττον τοιούτους
ἀπεργάζεται, οἷοι καὶ οἱ μελαγχολικοὶ πνευματώδεις. δῆ-
λοι δ' εἰσὶν ἐπ' ἐνίων. σκληροὶ γὰρ οἱ πλείους τῶν μελαγχο- 2
λικῶν. καὶ αἱ φλέβες ἐξέχουσι. τούτου δ' αἴτιον, οὐ τὸ τοῦ αἵμα
τος πλῆθος ἀλλὰ τοῦ πνεύματος. δι' ὅ, τι δὲ οὐδὲ πάντες οἱ
μελαγχολικοὶ σκληροί, οὐδὲ οἱ μέλανες, ἀλλ' οἱ μᾶλλον κα
κόχυμοι, ἄλλος λόγος. περὶ οὗ δὲ ἐξ ἀρχῆς προειλόμεθα
διελθεῖν, ὅτι ἐν τῇ φύσει εὐθὺς τοιοῦτος χυμὸς ὁ μελαγχο-
λικὸς κεράννυται. θερμοῦ δὲ καὶ ψυχροῦ κρᾶσις ἐστίν. ἐκ τούτων
» γὰρ τῶν δυοῖν, ἡ φύσις συνέστηκε. διὸ καὶ ἡ μέλαινα χολὴ καὶ θερ
» μότατον καὶ ψυχρότατον γίνεται. τὸ γὰρ αὐτὸ πάσχειν πέφυκε 3
ταῦτ' ἄμφω. οἷον καὶ τὸ ὕδωρ ὂν ψυχρόν, ὅμως ἐὰν ἱκανῶς θερ-
μανθῇ, οἷον τὸ ζέον τῆς φλογὸς αὐτῆς θερμότερόν ἐστι. καὶ λίθος
καὶ σίδηρος διάπυρα γινόμενα, μᾶλλον θερμὰ γίνεται ἄνθρα-
κος, ψυχρὰ ὄντα φύσει. εἴρηται δὲ σαφέστερον περὶ τούτων ἐν
τοῖς περὶ πυρός. καὶ ἡ χολὴ δὲ ἡ μέλαινα φύσει ψυχρὰ καὶ οὐκ
ἐπιπολαίως οὖσα, ὅταν μὲν οὕτως ἔχῃ ὡς εἴρηται, ἐὰν
ὑπερβάλλῃ ἐν τῷ σώματι, ἀποπληξίαν ἢ νάρκας ἢ ἀθυμίας
ποιεῖ. ἢ φόβους. ἐὰν δὲ ὑπερθερμανθῇ, τὰς μετ' ᾠδῆς εὐθυμίας 4

καὶ ἐκστάσεις καὶ ἐκζέσεις ἑλκῶν. καὶ ἄλλα τοιαῦτα. τοῖς μὲν οὖν πολ-
λοῖς, ἀπὸ τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς ἐγγινομένη, οὐδὲν ἦθος ποιεῖ
διαφόρους. ἀλλὰ μόνον νόσημά τι μελαγχολικὸν ἀπειργά-
σατο. ὅσοις δὲ ἐν τῇ φύσει συνέστη κρᾶσις τοιαύτη, εὐθὺς οὗτοι
τὰ ἤθη γίνονται παντοδαποί. ἄλλος κατ' ἄλλην κρᾶσιν. οἷον ὅσοις
μὲν πολλὴ καὶ ψυχρὰ ἐνυπάρχει, νωθροὶ καὶ μωροί. ὅσοις δὲ λίαν
πολλὴ, καὶ θερμὴ, μανικοὶ καὶ εὐφυεῖς, καὶ ἐρωτικοί. καὶ εὐκίνητοι
1 πρὸς τοὺς θυμοὺς καὶ τὰς ἐπιθυμίας. ἔνιοι δὲ καὶ λάλοι μᾶλλον.
πολλοὶ δὲ καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι τοῦ νοεροῦ τόπου τὴν θερμότητα
ταύτην, νοσήμασιν ἁλίσκονται μανικοῖς ἢ ἐνθουσιαστικοῖς. ὅθεν σί-
βυλλαι καὶ βάκχιδες, καὶ οἱ ἔνθεοι γίνονται πάντες, ὅταν μὴ νο-
σήματι γένωνται, ἀλλὰ φυσικῇ κράσει. Μαρακὸς δὲ ὁ συρα=
κούσιος καὶ ἀμείνων ἦν ποιητὴς, ὅτ' ἐκσταίη. ὅσοις δ' ἂν ἐπαν
θῇ τὴν ἄγαν θερμότητα πρὸς τὸ μέσον, οὗτοι μελαγχολι=
κοὶ μέν εἰσι, φρονιμώτεροι δὲ, καὶ ἧττον μὲν ἔκτοποι, πρὸς πολ=
2 λὰ δὲ διαφέροντες τῶν ἄλλων. οἱ μὲν, πρὸς παιδείαν. οἱ δὲ,
πρὸς τέχνας, οἱ δὲ πρὸς πολιτείαν. πολλὴν δὲ καὶ εἰς τοὺς κιν
δύνους ποιεῖ διαφορὰν, ἡ τοιαύτη ἕξις. τὸ ἐνίοτε ἀνωμάλους
εἶναι μὲν τοῖς φόβοις πολλοὺς τῶν ἀνδρῶν. ὡς γὰρ ἂν τύχωσι
τὸ σῶμα ἔχοντες πρὸς τὴν τοιαύτην κρᾶσιν, διαφέρουσιν
αὐτοὶ αὑτῶν. ἡ δὲ μελαγχολικὴ κρᾶσις, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς νό-
σοις ἀνωμάλους ποιεῖ, οὕτω καὶ αὐτὴ ἀνώμαλός ἐστιν. ὁτὲ
μὲν ψυχρά ἐστιν ὥσπερ ὕδωρ, ὁτὲ δὲ θερμή. ὥστε φοβερόν τι
3 ὅταν εἰσαγγελθῇ, ἐὰν μὲν ψυχροτέρας οὔσης τῆς κράσεως
τύχῃ, δειλὸν ποιεῖ. προωδοπεποίηκε γὰρ τῷ φόβῳ. καὶ ὁ φό-
βος καταψύχει. δηλοῦσι δὲ οἱ περίφοβοι. τρέμουσι γάρ, ἐὰν δὲ
μᾶλλον θερμὴ, εἰς τὸ μέτριον κατέστησεν ὁ φόβος καὶ ἐν αὐ=
τῷ, καὶ ἀπαθῆ. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς καθ' ἡμέραν ἀθυ-
μίας. πολλάκις γὰρ οὕτως ἔχομεν, ὥστε λυπεῖσθαι. ἐφ'
ὅτῳ δὲ οὐκ ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν. ὁτὲ δὲ εὐθύμως. ἐφ' ᾧ δ' οὐ δῆ-
λον. τὰ δὴ τοιαῦτα πάθη καὶ τὰ παλαιὰ λεχθέντα. κατὰ μὲν
4 τι μικρὸν πᾶσι γίνεται. πᾶσι γὰρ μέμικταί τι τῆς δυνάμεως

ὅσοις δ' εἰς βάθος, οὗτοι δ' ἤδη τοιοίτινές εἰσι τὰ ἤθη. ὥσπερ
γὰρ τὸ εἶδος ἕτεροι γίνονται, οὐ τῷ πρόσωπον ἔχειν, ἀλλὰ τῷ
ποιόνδε τὸ πρόσωπον, οἱ μὲν καλόν, οἱ δὲ, αἰσχρόν, οἱ δὲ, μηδὲν
ἔχοντες περιττόν. οὗτοι δὲ μέσοι τὴν φύσιν, οὕτω καὶ οἱ μὲν μι-
κρὰ μετέχοντες τῆς τοιαύτης κράσεως, μέσοι εἰσίν. οἱ δὲ πλή-
θους, ἤδη ἀνόμοιοι τοῖς πολλοῖς. ἐὰν μὲν γὰρ σφόδρα κατακο-
ρὴς ᾖ ἡ ἕξις, μελαγχολικοί εἰσι λίαν. ἐὰν δέ πως κραθῶσι, πε-
ριττοί. ῥέπουσι δ' ἂν ἀμελῶσιν, ἐπὶ τὰ μελαγχολικὰ νοσήμα- 1
τα. ἄλλοι περὶ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος. καὶ τοῖς μὲν, ἐπιληπτι-
κὰ ἀποσημαίνει. τοῖς δὲ, ἀποπληκτικά. ἄλλοις δὲ, ἀθυμίαι ἰσχυ-
ραὶ ἢ φόβοι. τοῖς δὲ, θάρρη λίαν. οἷον καὶ Ἀρχελάῳ συνέβαινε
τῷ μακεδονίας βασιλεῖ. αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης δυνάμεως,
ἡ κρᾶσις. ὅπως ἂν ἔχῃ ψύξεώς τε καὶ θερμότητος. ψυχρο-
τέρα μὲν γὰρ οὖσα τοῦ καιροῦ, δυσθυμίας ποιεῖ ἀλόγους. διὸ
αἵ τ' ἀγχόναι μάλιστα τοῖς νέοις. ἐνίοτε δὲ καὶ πρεσβυτέροις.
πολλοὶ δὲ καὶ μετὰ τὰς μέθας διαφθείρουσιν ἑαυτούς. ἔνιοι δὲ 2
τῶν μελαγχολικῶν ἐκ τῶν πότων ἀθύμως διάγουσι. σβέννυ-
σι γὰρ ἡ τοῦ οἴνου θερμότης τὴν φυσικὴν θερμότητα. τὸ δὲ θερ-
μὸν τὸ περὶ τὸν τόπον ᾧ φρονοῦμεν καὶ ἐλπίζομεν, ποιεῖ εὐ-
θύμους. καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὸ πίνειν εἰς μέθην πάντες ἔχουσι
» προθύμως. ὅτι πάντας ὁ οἶνος ὁ πολὺς εὐέλπιδας ποιεῖ. κα-
» θάπερ ἡ νεότης τοὺς παῖδας. τὸ μὲν γὰρ γῆρας, δύσελπί ἐστιν. ἡ
» δὲ νεότης, ἐλπίδος πλήρης. εἰσὶ δέ τινες ὀλίγοι, οὓς πίνοντας
δυσθυμίαι λαμβάνουσι, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δι' ἣν καὶ με- 3
τὰ τοὺς πότους ἐνίους. ὅσοις μὲν οὖν μαραινομένου τοῦ θερμοῦ
αἱ ἀθυμίαι γίνονται. μᾶλλον ἀπάγχονται. διὸ καὶ οἱ νέοι ἢ οἱ
πρεσβῦται μᾶλλον ἀπάγχονται. τὸ μὲν γὰρ γῆρας, μαραί-
νει τὸ θερμόν. τῶν δὲ, τὸ πάθος φυσικὸν ὄν. καὶ αὐτὸ τὸ μαραινό
μενον θερμόν. ὅσοις δὲ σβεννυμένου, ἐξαίφνης οἱ πλεῖστοι δια-
χρῶνται ἑαυτούς. ὥστε θαυμάζειν πάντας, διὰ τὸ μηδὲν ποι-
ήσασθαι σημεῖον πρότερον. ψυχροτέρα μὲν οὖν γινομένη ἡ κρᾶσις
ἡ ἀπὸ τῆς μελαίνης χολῆς ὥσπερ εἴρηται, ποιεῖ ἀθυμίας 4
παντοδαπάς.

θερμοτέρα δὲ οὖσα, εὐθυμίας. διὸ καὶ οἱ μὲν παῖδες εὐ-
θυμότεροι. οἱ δὲ γέροντες δυσθυμότεροι. οἱ μὲν γὰρ θερ-
μοί. οἱ δὲ ψυχροί. τὸ γὰρ γῆρας, κατάψυξίς τις. συμβαί-
νει δὲ σβέννυσθαι ἐξαίφνης ὑπό τε τῶν ἐκ τὸς αἰτίων. ὡς καὶ
παρὰ φύσιν τὰ πυρωθέντα. οἷον ἄνθρακα ὕδατος ἐπιχυθέν-
τος. διὸ καὶ ἐκ μέθης ἔνιοι ἑαυτοὺς διαχρῶνται. ἡ γὰρ ἀπὸ
τοῦ οἴνου θερμότης ἐπείσακτός ἐστιν. ἧς σβεννυμένης συμβαί-
1 νει τὸ πάθος. καὶ μετὰ τὰ ἀφροδίσια οἱ πλεῖστοι, ἀθυμότε-
ροι γίνονται. ὅσοι δὲ περίττωμα πολὺ προΐενται μετὰ τοῦ σπέρ
ματος, οὗτοι εὐθυμότεροι. κουφίζονται γὰρ περιττώμα-
τός τε καὶ πνεύματος καὶ θερμοῦ ὑπερβολῆς. ἐκεῖνοι δὲ ἀ-
θυμότεροι πολλάκις. καταψύχονται γὰρ ἀφροδισιάσαντες
διὰ τὸ τῶν ἱκανῶν τι ἀφαιρεθῆναι. δηλοῖ δὲ τοῦτο, τὸ μὴ πολ
λὴν τὴν ἀπορροὴν γεγονέναι. ὡς οὖν ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν
διὰ μὲν τὸ ἀνώμαλον εἶναι τὴν δύναμιν τῆς μελαίνης χο-
2 λῆς, ἀνώμαλοί εἰσιν οἱ μελαγχολικοί. καὶ γὰρ ψυχρὰ
σφόδρα γίνεται καὶ θερμή. διὰ δὲ τὸ ἠθοποιὸς εἶναι. (ἠθο-
ποιὸν γὰρ τὸ θερμὸν) καὶ ψυχρὸν μάλιστα τῶν ἐν ἡμῖν ἐστιν.
ὥσπερ ὁ οἶνος πλείων καὶ ἐλάττων κεραννύμενος τῷ σώμα-
τι, ποιεῖ τὸ ἦθος, ποιούς τινας ἡμᾶς. ἄμφω δὲ πνευματι-
κὰ καὶ ὁ οἶνος καὶ ἡ μέλαινα χολή. ἐπεὶ δ' ἔστι καὶ ἀνώμαλον
εἶναι τὴν ἀνωμαλίαν καὶ καλῶς πως ἔχειν, καὶ ὅπου δεῖ
θερμοτέραν εἶναι τὴν διάθεσιν καὶ πάλιν ψυχράν. ἢ τοὐ-
3 ναντίον διὰ τὸ ὑπερβολὴν ἔχειν, περιττοὶ μέν εἰσι πάντες
οἱ μελαγχολικοί, οὐ διὰ νόσον, ἀλλὰ διὰ φύσιν.
β' Διὰ τί κατ' ἐνίας μὲν τῶν ἐπιστημῶν, ἕξιν ἔχειν λέγομεν,
κατ' ἐνίας δ' οὔ. ἢ καθ' ὅσας εὑρετικοί ἐσμεν, ἕξιν ἔχειν λε-
γ' γόμεθα. τὸ γὰρ εὑρίσκειν, ἀπὸ ἕξεως. Διὰ τί τῶν ζώων
» ὁ ἄνθρωπος φρονιμώτατον. πότερον ὅτι μικροκεφαλώτα-
τον κατὰ λόγον τοῦ σώματος. ἢ ὅτι ἀνωμάλως ἐλάχιστον.
διὰ γὰρ τοῦτο καὶ μικροκέφαλον. καὶ αὐτῶν οἱ τοιοῦτοι
4 μᾶλλον τῶν μεγαλοκεφάλων φρονιμώτεροι.

δ' Διὰ τί δοκεῖ ἡμῖν πλείων εἶναι ἡ ὁδός, ὅταν μὴ εἰδότες πόση τίς
ἐστὶ βαδίζωμεν μᾶλλον, ἢ ὅταν εἰδότες, ἐὰν τὰ ἄλλα ὁμοίως τύ-
χωμεν ἔχοντες. ἢ ὅτι τὸ εἰδέναι τὸν ἀριθμόν, ἐστὶν εἰδέναι τὸν ἀρι-
» θμόν. τὸ γὰρ ἄπειρον καὶ ἀναρίθμητον, ταυτόν. καὶ πλέον ἀεὶ τὸ ἄ-
» πειρον τοῦ ὡρισμένου. ὥσπερ οὖν εἰ εἴδη ὁπόση ἐστί, πεπε-
ρασμένην αὐτὴν ἀνάγκη εἶναι, οὕτως εἰ μὴ οἶδε πόση τίς ἐστιν,
ἀντιστρέφοντος παραλογίζεται ἡ ψυχή. καὶ φαίνεται αὕτη
εἶναι ἄπειρος. ἐπεὶ τὸ ποσὸν ὡρισμένον ἐστί. καὶ τὸ ὡρισμέ- 1
νον, ποσόν. ὅταν τοίνυν μὴ φαίνηται ὡρισμένον, ὥσπερ ἄ-
πειρον δόξει εἶναι, διὰ τὸ πεφυκὸς ὡρίσθαι ἂν μὴ ᾖ ὡρισμένον,
ἄπειρον εἶναι. καὶ τὸ φαινόμενον μὴ ὡρίσθαι, φαίνεσθαι ἀνάγ-
ε' κη πως ἀπέραντον. Διὰ τί πρεσβύτεροι μὲν γινόμενοι
» μᾶλλον νοῦν ἔχομεν, νεώτεροι δὲ ὄντες, θᾶττον μανθάνο-
» μεν. ὅτι ὁ θεὸς ὄργανα ἐν ἑαυτοῖς ἡμῖν δέδωκε δύο. ἐν οἷς
» χρησόμεθα τοῖς ἐκτὸς ὀργάνοις. σώματι μὲν χεῖρα. ψυχῇ
δὲ νοῦν. ἔστι γὰρ καὶ ὁ νοῦς τῶν φύσει ἐν ἡμῖν ὥσπερ ὄργανον 2
ὑπάρχων. αἱ δὲ ἄλλαι ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι τῶν ὑφ' ἡμῶν ποι-
ητῶν ἐστιν. ὁ δὲ νοῦς τῶν φύσει. καθάπερ οὖν τῇ χειρὶ οὐκ εὐ-
θὺς γινόμενοι χρώμεθα βέλτιστα, ἀλλ' ὅταν ἡ φύσις αὐτὴν
ἐπιτελέσῃ. προϊούσης γὰρ τῆς ἡλικίας, ἡ χεὶρ μάλιστα δύ-
ναται ἀποτελεῖν τὸ ἑαυτῆς ἔργον. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ νοῦς
τῶν φύσει, οὐκ εὐθὺς ἀλλ' ἐπὶ γήρως ἡμῖν μάλιστα παραγί-
νεται. καὶ τότε ἀποτελεῖται βέλτιστα, ἂν μὴ ὑπό τινος πηρω-
θῇ. καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τὰ φύσει ὑπάρχοντα. ὕστερον δὲ 3
τῆς τῶν χειρῶν δυνάμεως, ὁ νοῦς παραγίνεται ἡμῖν. ὅτι καὶ
» τὰ τοῦ νοῦ ὄργανά ἐστι τῶν τῆς χειρός. ἔστι γὰρ νοῦ μὲν ὄργανον
» ἐπιστήμη. τούτῳ γάρ ἐστι χρήσιμος, καθάπερ αὐλοὶ αὐλη-
» τῇ. χειρῶν δέ, πολλὰ τῶν φύσει ὄντων. ἡ δὲ φύσις αὐτή γε
ἐπιστήμης πρότερον, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς γινόμενα. ὧν δὲ ὄργα-
να πρότερα, καὶ τὰς δυνάμεις πρότερον εἰκὸς ἐγγίνεσθαι
ἡμῖν. τούτοις γὰρ χρώμενοι, ἕξιν λαμβάνομεν. καὶ ἔχει ὁμοί-
ως τὸ ἑκάστου ὄργανον πρὸς αὐτό. καὶ ἀνάπαλιν. ὡς τὰ ὄρ- 4

γανα πρὸς ἄλληλα, οὕτω τὰ ὄργανα πρὸς αὐτά. ὁ μὲν οὖν
νοῦς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, πρεσβυτέροις οὖσιν μᾶλλον
ἐγγίνεται. μανθάνομεν δὲ θᾶττον νεώτεροι ὄντες, διὰ τὸ μη-
δέν πως ἐπίστασθαι. ὅταν δ' ἐπιστώμεθα, οὐκ ἔτι ὁμοίως δυνάμε-
θα. δυνάμεθα δὲ δέχεσθαι καθάπερ καὶ μνημονεύομεν μᾶλλον,
οἷς ἂν ἕωθεν πρῶτον ἐντυγχάνωμεν. ἔπειτα περιούσης τῆς
ἡμέρας, οὐκ ἔτι ὁμοίως. διὰ τὸ πολλοῖς ἐντετυχηκέναι.
ς' Διὰ τί ἀνθρώπῳ πειστέον μᾶλλον, ἢ ἄλλῳ ζώῳ. πότερον
1 ὥσπερ Πλάτων Νεοκλεῖ ἀπεκρίνατο. ὅτι ἀριθμεῖν μόνον ἐ-
πίσταται τῶν ἄλλων, ἢ ὅτι θεοὺς νομίζει μόνος. ἢ ὅτι μιμη-
ζ' τικώτατον. μανθάνειν γὰρ δύναται διὰ τοῦτο. Διὰ τί οὐ
χαίρομεν θεώμενοι. οὐδὲ ἐλπίζοντες ὅτι τὸ τρίγωνον δύο ὀρ-
θὰς ἴσας ἔχει ταῖς ἐν τῇ γωνίᾳ, οὐδὲ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων
οὐθέν, εἰ μὴ τῇ θεωρίᾳ. αὕτη δὲ ὁμοίως ἐστὶν ἰδία, κἂν εἰ τρι-
σὶν ὀρθαῖς, ἢ πλείοσιν ἴσας ἔχειν. ἀλλ' ὅτι ὀλύμπια ἐνικῶ-
2 μεν. καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας τῆς ἐν σαλαμῖνι χαίρομεν. καὶ
μεμνημένοι, καὶ ἐλπίζοντες τοιαῦτα. ἀλλὰ τἀναντία τοῖς
τοιούτοις. ἢ ὅτι ἐπὶ μὲν τοῖς τοιούτοις χαίρομεν, ὅπως γινο-
μένοις ἢ οὖσιν. ἐπὶ δὲ τοῖς κατὰ φύσιν, ὡς κατὰ ἀλήθειαν
θεωρίας ἡδονὴν ὡς ἔχει μόνην ἡμῖν ποιεῖν. ταῖς δὲ πρά-
ξεις, τὴν ἀπὸ τῶν συμβαινόντων ἀπ' αὐτῶν, γίνεται, τὰ μὲν,
λυπηρά. τὰ δὲ, ἡδέα. φεύγομεν δὲ καὶ διώκομεν καθ' ἡδο-
νὴν καὶ λύπην ἅπαντα.
η' Διὰ τί μέχρι ὑγείας πραγματεύονται οἱ ἰατροί. ἰσχναί-
3 νει γάρ. εἶτα ἐκ τούτου ξηραίνει. εἶτα ὑγείαν ἐποίησεν. εἶτα
ἐνταῦθα ἔστη. πότερον οὐκ ἔστι δυνατὸν ἐκ τούτου γίνεσθαι
ἄλλο, ἢ εἰ δυνατὸν ἄλλης ἐπιστήμης. καὶ ἔσται ὅ, τις ἐξ ὑγείας
ποιήσει ἄλλο τι. εἰ δὴ γίνεται ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν μεταξύ,
δῆλον ὅτι ἀρρωστεῖ. ἢ ξηρότερος, ἢ ὑγρότερος, ἢ τι τοιοῦτον.
ποιεῖ δὲ ἐκ ψυχροῦ ἧττον σφόδρα. καὶ τέλεον ὡδὶ θερμόν. καὶ
ὡδὶ ξηρόν. ἢ ὑγρόν. μεταβαῖνον ἐκ τῶν ἐναντίων. ἢ μεταξὺ ἕως
4 ἂν ἔλθῃ εἰς τὸ οὕτως ἔχειν. ὃ ἦν τὸ ὑγιαίνειν. ἔκ τε τούτου οὐ πέφυ-

κεν ἄλλο τι ὄν, ἢ τὸ μεταξύ. δύναται μὲν οὖν ποιῆσαι ὁ ἔχων.
ὡς γὰρ ἦλθεν, ἀναλῦσαι δύναται καὶ ἀπελθεῖν. οὐ μὴν ἡ τέ-
χνη τούτου ἐστίν. ἀεὶ γὰρ βέλτιον. ὥστε οὐδὲ ἄλλη. οὔτε
αὐτὴ ποιήσει ἐξ ὑγιείας ἄλλο τι. οὐθὲν γὰρ ἐγίνετο. ἢ τὸ ἐναν-
τίον τούτου. εἴπερ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη. οὕτω καὶ ἐπὶ οἰκίας. οὐ-
δὲν ποιήσειεν ἂν τοὐναντίον οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῃ τέχνῃ ἐκ τούτου
ποιήσουσα. πλὴν ὡς μέρους. οἷον ἡ σκυτική, ὑπόδημα ἐκ προ-
σχήματος. ἐξ ἑκατέρου τι γίνεται διττῶς. ἢ συντιθεμένου, ἢ 1
θ' φθειρομένου. Διὰ τί τὸν φιλόσοφον τοῦ ῥήτορος οἴονται
διαφέρειν. ἢ ὅτι ὁ μὲν φιλόσοφος περὶ τὰ μετέχοντα. οἷον
ὁ μέν, τί ἐστιν ἀδικία. ὁ δέ, ὡς ἄδικος ὁ δεῖνα. καὶ ὁ μέν, τί ἡ
ι' τυραννίς. ὁ δέ, οἷόν τι ὁ τύραννος. Διὰ τί οἱ διονυσιακοὶ
τεχνῖται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πονηροί εἰσιν. ἢ ὅτι ἥκιστα λόγου σο-
φίας κοινωνοῦσι, διὰ τὸ περὶ τὰς ἀναγκαίας τέχνας τὸ πο-
λὺ μέρος τοῦ βίου εἶναι. καὶ ὅτι ἐν ἀκρασίαις τὸ πολὺ τοῦ βίου
εἰσί. τὰ δὲ ἐν ἀπορίαις. ἀμφότερα δέ, φαυλότητος παρα- 2
ια' σκευαστικά. Διὰ τί οἱ ἐξ ἀρχῆς, τῆς μὲν κατὰ σῶμα ἀ-
γωνίας, ἆθλόν τι προὔταξαν, σοφίας δὲ οὐθὲν ἔθηκαν. ἢ ὅτι
ἐπιεικῶς δεῖ τοὺς κριτάς, ἃ περὶ διανοίας ἐστίν, ἢ μηδὲν χείρους
τῶν ἀγωνιστῶν εἶναι, ἢ κρείττους. εἰ δὲ ἔδει σοφίᾳ τοὺς προ-
τεύοντας ἀγωνίζεσθαι, καὶ ἆθλον προὐτέτακτο, κριτὰς ἂν
ἠπόρουν αὐτοῖς. ἐπὶ δὲ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων, ἅπαντός ἐστι
κρῖναι τῇ ὄψει μόνῃ θεασάμενον. ἔτι δὲ ἐξ ἀρχῆς κατασκευά-
ζων, οὐκ ἐβούλετο τοιαύτην ἀγωνίαν προθεῖναι τοῖς Ἕλλησιν. 3
ἐξ ὧν ἔμελλον στάσεις καὶ ἔχθραι μεγάλαι ἔσεσθαι. οἷον οἱ ἄν-
θρωποι ὅταν τις ἢ ἐκκριθῇ, ἢ προσδεχθῇ εἴς τι τῶν κατὰ τὸ σῶ-
μα ἀθλημάτων, οὐ πάντῃ χαλεπῶς φέρουσιν. οὐδὲ εἰς
ἔχθραν καθίστανται τοῖς κρίνουσιν. ὑπὲρ τοῦ δὲ φρονιμωτέρους
ἢ μοχθηροτέρους εἶναι τοῖς κρίνουσι μάλιστα ὀργίζονται καὶ
ἀγανακτοῦσι. στασιῶδες δὲ καὶ μοχθηρὸν τὸ τοιοῦτόν ἐστιν. ἔτι
δὲ δεῖ τῆς ἀγωνίας τὸ ἆθλον, κρεῖττον εἶναι. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν
γυμνικῶν ἀθλημάτων, τὸ ἆθλον αἱρετώτερον καὶ βέλτιον. 4

» τῆς ἀγωνίας. σοφίας δέ, τί ἂν ἆθλον βέλτιον γένοιτο.
ιβʹ Διὰ τί ἄλλο νοεῖ καὶ ποιεῖ ἄνθρωπος μάλιστα, ἢ ὅτι τῶν ἐναν-
» τίων ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη. ἡ δὲ ὄρεξις ἑνίοις. ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος
» τῷ νῷ τὰ πλεῖστα ζῇ. τὰ δὲ θηρία, ὀρέξει, θυμῷ, καὶ ἐπιθυμίᾳ.
ιγʹ Διὰ τί φρόνιμοί τινὲς κτώμενοι οὐ χρώμενοι διατελοῦσι.
» πότερον ὅτι τῷ ἔθει χρῶνται, ἢ διὰ τὸ ἐν ἐλπίδι ἡδύ. ὅτι ἡ
» αἴσθησις καὶ ἡ διάνοια, τῷ ἠρεμεῖν τὴν ψυχὴν ἐνεργεῖ. ὃ καὶ ἡ
1 ἐπιστήμη δοκεῖ εἶναι. ὅτι τὴν ψυχὴν ἵστησι. κινουμένης γὰρ καὶ
» φερομένης οὔτε αἰσθέσθαι, οὔτε διανοηθῆναι δυνατόν. διὸ
» καὶ τὰ παιδία καὶ οἱ μεθύοντες καὶ οἱ μαινόμενοι, ἀνόητοι.
διὰ γὰρ πλῆθος τοῦ θερμοῦ τοῦ ἐνυπάρχοντος, πλείστη κίνη-
σις αὐτοῖς καὶ σφοδροτάτη συμβαίνει, ληγούσης δὲ ταύτης,
ἐμφρονέστεροι γίνονται. ἀταράχου γὰρ οὔσης τῆς διανοίας,
μᾶλλον ἐφιστάναι δύνανται αὐτήν. οἵ τ᾽ ἐν τῷ καθεύδειν ἐνυ-
πνιαζόμενοι ἱσταμένης τῆς διανοίας. καὶ καθ᾽ ὅσον ἠρεμεῖ ὀ-
2 νειρώττουσι. μάλιστα γὰρ ἐν τοῖς ὕπνοις ἡ ψυχὴ κινεῖται. πε-
ριισταμένου γὰρ τοῦ θερμοῦ ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος εἰς τὸν ἐντὸς
τόπον, τότε πλείστη καὶ σφοδροτάτη κίνησις ὑπάρχει. οὐχ᾽
ὥσπερ οἱ πολλοὶ ὑπολαμβάνουσι, τότε ἠρεμεῖν καὶ καθ᾽ αὑ-
τὴν εἶναι, καὶ μάλιστα ὅτε μηδὲν ἴδωσιν ἐνύπνιον. συμβαίνει
δὲ τοὐναντίον. διὰ γὰρ τὸ ἐν πλείστῃ κινήσει εἶναι, καὶ μὴ δὲ κά-
τω μικρὸν ἠρεμεῖν, οὐδὲ διανοεῖσθαι. ἐν πλείστῃ δὲ κινήσει,
ὅταν ἥδιστα καθεύδῃ, εἰκότως ἐστίν. ὅτι τότε μάλιστα καὶ πλεῖ-
3 στον θερμὸν ἀθροίζεται εἰς τὸν ἔσω τόπον. ὅτι δὲ ἐν τῇ κινήσει
οὖσα ἡ ψυχή, οὐ μόνον ὕπαρ, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐν τοῖς ὕπνοις δύνα-
ται διανοεῖσθαι, κἀκεῖνο σημεῖον. ἐν γὰρ τοῖς μετὰ τὴν πρόσεσιν
τῶν σιτίων ὕπνοις, ἥκιστά ἐστιν ἐνύπνια ὁρᾶν. τότε δὲ μάλιστα
συμβαίνει κινεῖσθαι αὐτήν, διὰ τὴν ἐπεισενεχθεῖσαν τροφήν. τό,
τε ἐνύπνιόν ἐστιν, ὅταν διανοουμένοις καὶ πρὸ ὀμμάτων τιθε-
μένοις ὕπνος ἐπέλθῃ. διὸ καὶ ταῦτα μάλιστα ὁρῶμεν, ἃ πράτ-
τομεν. ἢ μέλλομεν ἢ βουλόμεθα. περὶ γὰρ τούτων μάλιστα
4 πλειστάκις λογισμοὶ καὶ φαντασίαι ἐπιγίνονται. καὶ οἱ βελ-

πίοις, βελτίω τὰ ἐνύπνια ὁρῶσι, διὰ ταῦτα, ὅτι καὶ οἱ ἐγρηγορότες, πολὺ βελτιόνως διανοοῦνται. οἱ δὲ χεῖρον ἢ τὴν διάνοιαν ἢ τὸ σῶμα διακείμενοι, χείρω. καὶ γὰρ ἡ τοῦ σώματος διάθεσις, καὶ πρὸς τὴν τῶν ἐνυπνίων φαντασίαν, συμβλητικόν. τοῦ γὰρ νοσοῦντος, καὶ αἱ τῆς διανοίας προθέσεις, φαῦλαι. καὶ ἔτι διὰ τὴν ἐν τῷ σώματι ταραχὴν ἐνοῦσαν, ἡ ψυχὴ οὐ δύναται ἠρεμεῖν. οἱ δὲ μελαγχολικοὶ διὰ τοῦτο ἐξάττουσιν ἐν τοῖς ὕπνοις ὅτι πλείονος τῆς θερμασίας οὔσης, μᾶλλον τοῦ μετρίου ἡ ψυχὴ ἐν κινήσει. σφοδροτέρας δὲ τῆς κινήσεως οὔσης, οὐ δύναται καθεύδειν.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΟΥΣ. ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΩΤΑ ΟΣΑ ΠΕΡ ΑΚΟΗΝ.

α' 1 ΔΙΑ' τί τρίψαντες τὸν ὀφθαλμὸν, παυόμεθα τοῦ πταρμοῦ. ἢ ὅτι ἀναπνοὴ ταύτῃ γίνεται τῷ ὑγρῷ. δακρύει γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς μετὰ τὴν τρίψιν. ὁ δὲ πταρμὸς διὰ πλῆθος ὑγρῶν. ἢ ὅτι ἔλαττον θερμὸν φθείρεται ὑπὸ τοῦ πλείονος. ὁ δὲ ὀφθαλμὸς τριφθεὶς πλείω λαμβάνει θερμότητα ἐν τῇ ῥινί. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἄν τις αὐτὴν τὴν ῥῖνα τρίψῃ, παύεται ὁ πταρμός.

β' 2 Διὰ τί τῷ ἑνὶ ὀφθαλμῷ ἀκριβέστερον ὁρῶσιν, ἢ τοῖν δυοῖν, ἢ ὅτι πλείους οὖσαι κινήσεις, τοῖν δυοῖν γίνονται. οἷον τοῖς διεστραμμένοις. οὐχ ὁμοία μᾶλλον ἡ κίνησις. τοῦ δὲ ἑνὸς ἁπλῆ. ἧττον οὖν ὁρῶσιν ἀκριβέστερον.

γ' 3 Διὰ τί ὀργιζόμενοι μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς μάλιστα ἐπιδιδόασι πρὸς τὸ ἐρυθριᾶν, αἰσχυνόμενοι δὲ τὰ ὦτα. ἢ διότι οἱ μὲν καταψύχονται ἐν τῇ αἰδοῖ. ἐν ὀφθαλμοῖς γάρ αἰδώς. ἀντιβλέπειν οὐ δύνανται. καὶ ἡ δειλία κατάψυξίς τίς ἐστιν ἐνταῦθα. μεθίσταται δὲ εἰς τοὐναντίον τῷ ἔμπροσθεν τὸ ὄπισθεν. τὰ δὲ ὦτα, ἀντίκειται. δι' ὃ καὶ μάλιστα ἐρυθριῶσιν αἰσχυνόμενοι. ἐν δὲ τῷ κινῆσθαι. ἔστι τὸ αἰσθητικώτερον καὶ κινητικώτερον ἡ βοήθεια ὡς ἀδικουμένοι. φοβουμένοις δὲ ἐνταῦθα ἐκλείπει μάλιστα.

δ' Διὰ τί θατέρου καταληφθέντος ὀφθαλμοῦ. ὁ ἕτερος ἀτενίζει μᾶλλον. ἢ διότι ἐκ ταὐτοῦ ἤρτηνται αἱ ἀρχαὶ τῶν ὀφθαλμῶν. θατέρου οὖν κινουμένου, καὶ ἡ κοινὴ ἀρχὴ κινεῖται. ἐκείνης δὲ κινουμένης, καὶ ὁ ἕτερος. ληφθέντος οὖν θατέρου, ἡ κίνησις κινήσει αὐτόν. ὥστε δύναται ἀτενίζειν μᾶλλον.

ε' 4 Διὰ τί οἱ ἐκ γενετῆς τυφλοὶ, οὐ γίνονται φαλακροί. ὅτι πημαίνει τὰ ὄμματα ὑγρότης οὔτε πολλὴ

ἐν τῷ περὶ τὴν κεφαλὴν τόπῳ. διὸ τῶν ῥευματικῶν εἰς τοὺς
ὀφθαλμοὺς τάς τε περὶ τοὺς κροτάφους φλέβας καίουσι,
πυκνοῦντες τοὺς τῶν ὑγρῶν πόρους καὶ ξύουσι τὴν κεφαλὴν διατέ-
μνοντες τὸ ἐν αὐτῇ δέρμα. ἐπεὶ οὖν τῇ μὴ ἰέναι τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ
ἐν αὐτῇ περίττωμα γινόμενον, κωλύοι ἂν αὐτοὺς τοῦτο τοιοῦτον
ἐξ ἀρχῆς γίνεσθαι, πλέον συνιστάμενον ἐν αὐτῇ. ἐπεὶ δὲ ἐκ περιτ-
τωμάτων θρὶξ φύεται, τοιοῦτον δὲ ἐν τῇ τῶν τυφλῶν κεφαλῇ ἐκ
ς' γίνεται ἐστι πολὺ, εἰκότως οὐκ εἰσὶ φαλακροί. Διὰ τί οἱ ἐξό= 1
φθαλμοι καταπνίγονται μᾶλλον. ἢ ὅτι τάχιστα προσπίπτει πρὸς
ζ' τὰ προέχοντα. Διὰ τί εἰς μὲν τὰ δεξιὰ ἀμφοτέρας τὰς ὄψεις
ἅμα διαστρέφειν δυνάμεθα, καὶ εἰς τὰ ἀριστερὰ καὶ πρὸς τὴν
ῥῖνα. καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν δὲ ἢ τὸ δεξιὸν, τὴν ἑτέραν. ἅμα δὲ εἰς τὸ
ἀριστερὸν καὶ δεξιὸν ἀδυνατοῦμεν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ κάτω καὶ εἰς
τὸ ἄνω. ἅμα μὲν γὰρ ἐπὶ ταὐτὸ δυνάμεθα. χωρὶς δὲ οὔ. ἢ ὅτι αἱ ὄ-
ψεις δύο οὖσαι, ὁμοίως ἐξ ἑνὸς συνήρτηνται. ὅσα δὲ τοιαῦτα,
ἄκρου θατέρου κινουμένου ἀνάγκη θάτερον ἀκολουθεῖν ἐπὶ
τὸ αὐτό. τῷ γὰρ ἑτέρῳ ἄκρῳ, ἡ ἀρχὴ θάτερον ἄκρον. εἰ οὖν τὸ 2
ἓν ἀδύνατον ἅμα εἰς τἀναντία κινεῖσθαι, ἀδύνατον καὶ τὰς
ὄψεις. τὰ μὲν γὰρ ἄκρα εἰς τἀναντία ἂν κινοῖτο, εἰ τὸ μὲν ἄνω,
τὸ δὲ κάτω κινοῖτο. ἡ δὲ ἀρχὴ ἀμφοῖν ἂν ἀκολουθοίη, ὅπερ
ἀδύνατον. ἡ δὲ διαστροφή ἐστι τῶν ὀμμάτων, διὰ τὸ ἀρχὴν ἔχειν
τὰς σφαίρας. καὶ μέχρι τοῦ στρέφεσθαι εἰς τὰ ἄνω καὶ κάτω καὶ
πλάγια. ὅταν οὖν ἔχουσαι ὡς ἂν ὁμοίως ἔχοιεν τῇ θέσει ἀλλή-
λαις καὶ ἐν μέσῳ τοῦ ἰθὺ τὸ ἄνω καὶ κάτω κινεῖσθαι καὶ εἰς πλάγιον
ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἑαυτῶν λάβωσι τὴν ὄψιν. αὗται μὲν ἀδιά 3
στροφοί τε καὶ μάλιστα ἀκίνηται τῇ θέσει. ὅσαι δὲ ἐπὶ ταὐτοῦ ση
μείου λάβωσι τὰς ὄψεις, ἀδιάστροφοι μέν εἰσι. διαφέρουσι δὲ
ἀλλήλων. καίτοι κρύπτεται τοῦ μέλανός τι καὶ τοῖς ἄνω βάλ=
λουσι τὰ λευκά. οἷον μελλέπταρμοι. ἕτεροι δὲ εἰς τὸ πλά=
γιον. ὥσπερ οἱ μανικοί. οἱ δὲ, εἰς τοὺς μυκτῆρας. ὥσπερ τὰ τραγι
κὰ πρόσωπα καὶ οἱ στρυφνοί. σιώνουν γὰρ τὸ βλέμμα. ὅσοι δὲ
μὴ θ' ὁμοίως κειμένων τῶν σφαιρῶν ἐπὶ ταὐτῷ σημείῳ ἔχουσι τὰς

ὄψεις. ἢ ὁμοίως μὲν κειμένων, καὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ δὲ, οὔτοι διε-
στραμμένοι εἰσί. διὸ ἀποβλέπουσι καὶ συνάγουσι τὰ ὄμμα-
τα. πειρῶνται γὰρ ἐπὶ ταυτὸν καταστῆσαι σχῆμα τὴν σφαῖραν.
ὥστε τὸν μὲν, ἐῶσι. τὸν δὲ, σχηματίζουσι τῶν ὀφθαλμῶν. ἐὰν
γὰρ μὴ κατ' αὐτὸ σημεῖον τεθῶσιν αἱ ὄψεις, ἀνάγκη διεστράφ-
θαι. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἀποβάλλουσι, νῦν, τὸν ὀφθαλμὸν δύο
φαίνεται, καὶ γὰρ ἐκείνοις κεκίνηται ἡ ἀρχὴ καὶ τούτοις ὁμοίως.
1 ἐὰν μὲν οὖν ἄνω κινηθῇ ὁ ὀφθαλμὸς, τὸ πέρας κάτω τῆς ὄ-
ψεως γίνεται. ἐὰν δὲ κάτω, ἄνω τὸ πέρας. ἐν ἑνὶ δὲ ὀφθαλ-
μῷ μεθισταμένῳ, κινεῖσθαι μὲν τὸ ὁρώμενον δοκεῖ, διὰ ταῦτα
ἄνω ἢ κάτω. ὅτι καὶ ἡ ὄψις. δύο δὲ οὐ φαίνεται, ἐὰν μὴ δύο
αἱ ὄψεις ὦσι. καὶ διαστρέφει. τοιαύτη μὲν τῷ ἑτεροφθάλμῳ
γίνεται. ὥστε δύο φαίνεσθαι. κατὰ τὴν θέσιν δὲ γίνεται τῷ μὴ
η' κατὰ μέσον τοῦ ὄμματος κεῖσθαι. Διὰ τί οἱ μύωπες μικρὰ
γράμματα γράφουσιν. ἄτοπον γὰρ τοὺς μὴ ὀξὺ ὁρῶντας, ποιεῖν
2 ἔργον ὀξὺ ὁρώντων. πότερον ὅτι μεγάλα φαίνεται τὰ μικρὰ
ἐὰν ᾖ ἐγγὺς, οἱ δὲ, προσάγοντες γράφουσιν. ἢ διὰ τὸ συνάγον-
τας τὰ βλέφαρα γράφειν. δι' ἀσθένειαν γὰρ τῆς ὄψεως ἂν μὲν
ἀναπεπταμένοις γράφωσι τοῖς ὄμμασι, διασπωμένη ἡ ὄψις,
ἀμβλὺ ὁρᾷ. οὕτω δὲ ἀθρόως προσπίπτειν. γωνίαν δὲ μικρὰν
θ' ποιοῦσα, ἐξ ἀνάγκης ποιεῖ μικρὰ γράφειν. Διὰ τί ὀφθαλ-
μιάσαντες ἔνιοι, ὀξύτερον ὁρῶσιν. ἢ διὰ τὸ ἀποκεκαθάρθαι
τὰ ὄμματα. πολλάκις γὰρ ἡ ἔξω πυκνότης ἀποστέγει τὴν ὄψιν.
3 ἀποδακρύσαντι δὲ λύεται. διὸ καὶ τὸ ἀποδακρύεσθαι συμφέρει,
ι' οἷον κρόμμυον. θάτερον δὲ πολέμιον, οἷον ὀρίγανον. Διὰ τί
τῇ μιᾷ ὄψει ἀπαθέστεροι, ἢ διότι ἔλαττον ἡ ψυχὴ πάσχει, ὥστε
ια' ἔλαττον τὸ πάθος. Διὰ τί τοῖς διεστραμμένοις δύο φαίνεται. ἢ
διότι οὐκ ἀφικνεῖται. ἐπεὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον, ἑκατέρου τῶν ὀμ-
μάτων ἡ κίνησις. ὥσπερ οὖν δύο ὁρᾶν, τὸ δὶς ὁρᾶν οἴεται ἡ ψυ-
χή. ὅμοιον καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων τῆς ἐπαλλάξεως. δύο γὰρ
ιβ' τὸ ἓν δοκεῖ, ὡς δὶς ἁπτομένῳ ἑνί. Διὰ τί οὐ διαφέρουσιν αἱ αἰ-
4 σθήσεις αἱ ἐν τοῖς δεξιοῖς τῶν ἀριστερῶν. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις

πᾶσι, κρείττω τὰ δεξιά. πότερον διὰ τὸ ἔθος, ὅτι εὐθὺς ὁμοίως ἀμφοῖν ἐθιζόμεθα αἰσθάνεσθαι, τὰ δὲ δεξιά, τῷ ἔθει δοκεῖ διαφέρειν. ἐπεὶ ἐθισθεῖσιν, ἀμφιδέξιοι γίνονται. ἢ
» ὅτι τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι πάσχειν τί ἐστι. τὰ δὲ δεξιὰ διαφέρει, τῷ ποιητικώτερα εἶναι καὶ ἀπαθέστερα τῶν ἀριστερῶν.

ιγ' Διὰ τί ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις, κρείττω τὰ δεξιά, ἐν δὲ ταῖς αἰσθήσεσιν, ὅμοια. ἢ διότι ταῦτα μὲν ἐθιζόμεθα ὁμοίως κατ' ἀμφότερα τῷ ἔθει. ἔτι τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι, πάσχειν 1
τί ἐστιν. ἡ δὲ τῶν δεξιῶν διαφορά, τῷ εἰς τὸ ποιεῖν καὶ εἰς τὸ πάσχειν.

ιδ' Διὰ τί τὸ γυμνάζεσθαι ἀσύμφορον πρὸς ὀξυωπίαν. ἢ ὅτι ξηρὸν ποιεῖ τὸ αἷμα ἡ γυμνασία, ὥσπερ καὶ τὸ ἄλλο σῶμα, ἡ δὲ σκληρότης, σκληρύνει τὸ δέρμα πᾶν. ὥστε καὶ τὸ ἐπὶ τῇ κόρῃ. διὸ καὶ οἱ πρεσβῦται οὐκ ὀξὺ ὁρῶσι. καὶ γὰρ τῶν γερόντων σκληρόδερμα, ἅμα δὲ καὶ ῥυσά. ὥστε ἐπικαλύπτεται ἡ ὄψις.

ιε' Διὰ τί οἱ μύωπες βλέπουσι μὲν οὐκ ὀξύ, γράφουσι δὲ μικρά. καίτοι τοῦ μικρὸν ὀξὺ 2
βλέποντος καθορᾶν ἐστιν. ἢ διότι ἀσθενῆ ἔχοντες τὴν ὄψιν, συνάγουσι τὰ βλέφαρα εἰς μικρόν. ἀθρόα γὰρ ἐξιοῦσα ἡ ὄψις μᾶλλον ὁρᾷ. ἀναπεπταμένου δὲ τοῦ ὄμματος, διασπᾶται. διὰ μὲν οὖν τὴν ἀσθένειαν, συνάγουσι τὸ βλέφαρον. διὰ δὲ τὸ ἐκ μικροῦ ὁρᾶν, μικρὸν μέγεθος ὁρῶσιν. ὅσον δὲ ὁρῶσι μέγεθος, τοσοῦτον καὶ γράφουσι.

ις' Διὰ τί οἱ μύωπες συνάγοντες τὰ βλέφαρα ὁρῶσιν, ἢ δι' ἀσθένειαν τῆς ὄψεως. ὥσπερ καὶ οἱ πρὸς τὰ πόρρω τὴν χεῖρα προσάγοντες, οὕτω καὶ τὰ βλέφα 3
ρα πρὸς τὰ ἐγγὺς προστίθενται ὥσπερ χεῖρα. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν, ἵνα ἀθροωτέρα ἡ ὄψις ἐξίῃ, δι' ἐλάττονος ἐξιοῦσα, καὶ μὴ εὐθὺς ἐξ ἀναπεπταμένου διεξιοῦσα διασπᾶται. ὁρᾷ δὲ ἡ πλείων μεῖζον.

ιζ' Διὰ τί εἰς τὸ πλάγιον κινοῦσι τὸν ὀφθαλμόν, οὐ φαίνεται δύο τὸ ἕν. ἢ ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς γίνεται γραμμῆς ἡ ἀρχή. δύο δὲ φαίνεται ταύτης μεταβαλλούσης ἄνω ἢ κάτω. εἰς δὲ πλάγιον οὐδὲν διαφέρει, ἐὰν μὴ κάτω καὶ ἄνω. τί δὴ ἐπὶ μὲν τῆς ὄψεως ἐστὶν ὥστε φαίνεσθαι τὸ ἓν δύο. αἴτιος τεθέ- 4

σιν οἱ ὀφθαλμοὶ πρὸς ἀλλήλους. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων αἰσθή-
σεων, οὐκ ἔστιν. ἢ καὶ ἐπὶ τῆς ἁφῆς γίνεται τῇ ἐξαλλάξει τῶν
δακτύλων τὸ ἓν δύο. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐ γίνεται. ὅτι οὔ-
τε ἔξω ἀποτεινομένων αἰσθάνεται. οὐδὲ δύο, γίνεται καὶ διὰ
τοῦτο διόπερ καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων. μιμεῖται γὰρ τὴν ὄ-
ιη' ψιν. Διὰ τί τοῦ μὲν ἄλλου σώματος τὰ ἀριστερὰ ἀσθενέ-
στερα, τῶν δὲ ὀφθαλμῶν, οὔ, ἀλλ' ὁμοίως ὀξύ. ἢ ὅτι τὰ μὲν
1 δεξιά τῷ ποιητικὰ εἶναι διαφέρουσι. τῷ δὲ παθητικά, οὐ δια-
ιθ' φέρουσιν. αἱ δὲ ὄψεις παθητικαί. Διὰ τί, τῇ ὄψει πρὸς
μὲν τὰ ἄλλα ἀτενίζοντες χεῖρον διατιθέμεθα, πρὸς δὲ τὰ
χλωρὰ καὶ ποώδη, οἷον λάχανα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, βέλτιον.
ἢ ὅτι πρὸς μὲν τὸ λευκὸν καὶ μέλαν ἥκιστα δυνάμεθα
ἀτενίζειν. ἄμφω γὰρ λυμαίνεται τὴν ὄψιν. τὰ δὲ τοιαῦτα
τῶν χρωμάτων, μέσον ἔχει τούτων. διὸ μετρίως τῆς ὄψεως
διατιθεμένης οὐδὲν ἐξαδυνατοῦμεν αὐτῇ. βέλτιον δὲ δια-
τιθέμεθα. τάχα δὲ ἴσως καθάπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων σφο-
2 δρότερον πονοῦντες, χεῖρον ἔχομεν, τὸ μέσον δὲ βέλτιστα
διατίθησι. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὴν ὄψιν, πρὸς μὲν γὰρ στε-
ρεὰ ἀτενίζοντες, πονοῦμεν αὐτήν, πρὸς δὲ τὰ ὑγρὰ μηδε-
νὸς ἀντιφράττοντος, οὐ διαπονοῦμεν. τὰ δὲ χλωρά, στερεά
τε μετρίως καὶ ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς ἱκανόν. διὸ βλάπτει οὐθέν,
καὶ διαναγκάζει τὴν ὄψιν πρὸς τούτοις εἶναι. διὰ τὸ τὴν τοῦ
χρώματος κράσιν, σύμμετρον ἔχειν πρὸς τὴν ὄψιν.

κ' Διὰ τί τὰ μὲν ἄλλα ἀμφοτέροις τοῖς ὀφθαλμοῖς μᾶλ-
3 λον ὁρῶμεν, τὸ δὲ εὐθὺ τὸ ἐπὶ τῶν στίχων τῷ ἑνὶ προ-
σάγοντες, πρὸς τὰ γράμματα μᾶλλον καθορῶμεν. ἢ
ἀμφότεραι μὲν αἱ ὄψεις συμπίπτουσαι καθάπερ λέγου-
σιν οἱ περὶ τὰ ὀπτικά, ταραχὴν παρέχουσιν. ἐπει-
δὰν δὲ τῇ μιᾷ θεωρῶμεν πρὸς εὐθεῖαν τὴν ὄψιν. ὥσ-
κα' περ πρὸς κανόνα μᾶλλον τὸ εὐθύ. Διὰ τί ὁ κα-
πνὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς μᾶλλον δάκνει. ἢ ὅτι μόνοι ἀσθε-
4 νέστατοι, ἀεὶ γὰρ τὰ ἔσω τοῦ σώματος ἀσθενέστατα,

σημεῖον δὲ ὅτι καὶ τὸ ὄξος καὶ ἕκαστον τῶν δριμέων, τὴν μὲν ἔξω
σάρκα οὐ δάκνει τὴν δὲ ἐντὸς, ὅτι ἀραιοτάτη τοῦ σώματος. καὶ
μάλιστ' ἔχει πόρους. αἱ γὰρ ὄψεις διά τινων πόρων ἐκπίπτου-
σιν. ὥστε τὸ ἔσω δηκτικώτατον ἄχρι τῆς σαρκὸς ἄχρι πίπτει. ὁ-
μοίως δὲ καὶ τὸ κρόμμυον, καὶ ὅσα ἄλλα δάκνει τοὺς ὀφθαλ-
μούς. τὸ δὲ ἔλαιον μάλιστα τῶν ὑγρῶν, ὅτι λεπτομερέστατον.
τοιοῦτον δ' ὂν εἰσδύνει διὰ τῶν πόρων. τὸ δ' ὄξος ἐν φαρμά-
κβ′ κῳ τῇ ἄλλῃ σαρκί. Διὰ τί ὁ ὀφθαλμὸς, μόνον τοῦ σώματος 1
ἀσθενέστατος ὢν οὐ ῥιγοῖ. ἢ ὅτι πίων ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς σαρκὸς
δὲ οὐθέν. τὰ δὲ τοιαῦτα ἄριγά ἐστιν, οὐ γὰρ δὴ ὅτι γε πῦρ ἐστὶν
ἡ ὄψις, διὰ τοῦτο οὐ ῥιγοῖ, οὐ γὰρ τοιοῦτόν γε ἐστὶ τὸ πῦρ ὥστε
κγ′ θερμαίνειν. Διὰ τί δάκρυα ἐὰν μὲν κλαίοντες ἀφίωμεν,
θερμά ἐστιν. ἐὰν δὲ πονοῦντες τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύωμεν, ψυ-
χρά. ἢ ὅτι τὸ μὲν ἄπεπτον, ψυχρόν. τὸ δὲ πεπεμμένον, θερμόν.
ἡ δὲ μαλακία ὅλως πᾶσα ἐξ ἀπεψίας ἐστί. καὶ τῶν τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς πονούντων ἄπεπτόν ἐστι τὸ δάκρυον. διὸ ψυχρόν. διὰ τοῦ- 2
το καὶ οἱ ἰατροί. οἴονται σημεῖον εἶναι μεγάλης νόσου τοὺς ψυ-
χροὺς ἱδρῶτας. τοὺς δὲ θερμοὺς, τοὐναντίον ἀπαλλακτικούς.
ὅταν μὲν γὰρ ᾖ τὸ περίττωμα πολὺ, οὐ δύναται τὸ ἐντὸς θερ-
μὸν πέττειν. ὥστε ἀνάγκη ψυχρὸν εἶναι ὅταν δὲ ὀλίγον, κρα-
κδ′ τεῖ. γίνονται δὲ ἐκ τῶν περιττωμάτων αἱ ἀῤῥωστίαι. Διὰ τί
τῶν ἀκινήτων ὄντων τῶν δεξιῶν μερῶν, ὁ ὀφθαλμὸς ὁ ἀρι-
στερὸς μᾶλλον τοῦ δεξιοῦ συνάγεται. ἢ ὅτι τὰ ἀριστερὰ πάντων
ὑγρότερα τῶν δεξιῶν ἐστι. τὰ δὲ ὑγρότερα μᾶλλον συνάγε- 3
σθαι πέφυκεν εἶτα εἰς τὸ δεξιὸν μᾶλλον ἀποτελεῖν δύναται.
κε′ τοῦ ἀριστεροῦ δυναμένου καὶ καθ' αὑτό. Διὰ τί ἀμφότεροι
κατὰ ἀσθένειάν τινα τῶν ὀφθαλμῶν διακείμενοι, ὅ, τε μύωψ
καὶ ὁ πρεσβύτης, ὁ μὲν ἐγγὺς προσάγει, ἄν τι βούληται ἰδεῖν.
ὁ δὲ πόῤῥω ἀπάγει. ἢ ὅτι οὐχ ὁμοία ἡ ἀσθένεια παρέπεται
αὐτοῖς. ὁ μὲν γὰρ πρεσβύτης αὐτὸ ἰδεῖν, ἀδύνατόν ἐστιν. οὗ
δὴ συμπίπτει ἡ ὄψις αὐτῷ, ἀπάγει τὸ θεώμενον. ἅτε καὶ μά-
λιστα μέλλων ὄψεσθαι. πόῤῥω δὲ συμπίπτει. ὁ δὲ αὐτὸ μὲν 4

ὁρᾷ. ποῖα δὲ κοῖλα. καὶ ποῖα ἐξέχοντα τῶν ὁρωμένων, οὐκέτι
δύναται κρίνειν. ἀλλὰ περὶ ταῦτα ἀπατᾶται. τὰ δὲ κοῖλα
καὶ τὰ ἐξέχοντα, μάλιστα τῇ αὐγῇ κρίνεται. πόῤῥωθεν μὲν
οὖν δύναται τῇ αὐγῇ καταμαθεῖν, πῶς προσβάλλει ἐπὶ τὸ ὁ-
κϛ' ρατόν. ἐγγύθεν δὲ μᾶλλον καταφανής ἐστι. Διὰ τί τῶν
ζώων ἄνθρωπος ἢ μόνον ἢ μάλιστα διαστρέφεται. ἢ ὅτι ἢ μόνος
ἢ μάλιστα ἐπίληπτος ἐν τῇ νεότητι γίνεται. ὅτε καὶ διαστρέφε-
κζ' σθαι συμβαίνει πᾶσι. Διὰ τί οἱ ἄνθρωποι μόνοι τῶν ἄλλων
1 ζώων τὰ ὄμματα διαστρέφουσι. πότερον διὰ τὸ ἐλάχιστον
διάστημα εἶναι τῶν ὀμμάτων καὶ ἐπ' εὐθείας. ὥστε ἄδηλον
σφόδρα γίνεται τὸ μὴ κατωρθωμένον, ἢ διότι τῶν ἄλλων μο-
νόχροα, τὰ ὄμματά ἐστι μᾶλλον. εἰ δ' ἦν ἐν χρώματί τι τοῦ ὄμ-
ματος, οὐκ ἦν διαστροφή. ἢ διότι μόνοι ἐν τῷ γένει ἐπίληπτοι
γίνονται τῶν ζώων. ἡ δ' ἐπίληψις, διαστροφὴν ποιεῖ ὅταν γένη-
ται, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων μορίων, ἀλλ' ἐνίοις ὀψὲ παντελῶς
κη' γίνεται ἡ διαστροφή. ὅσοις τὸ ἀῤῥώστημα. Διὰ τί πρὸς τὸν
2 λύχνον καὶ πρὸς τὸν ἥλιον προστησάμενοι τὴν χεῖρα πρὸ τοῦ
φωτός, μᾶλλον ὁρῶμεν. ἢ ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ λύχνου
φῶς προσπίπτον μὲν ἡμῶν πρὸς τὴν ὄψιν, ἀσθενεστέραν ποιεῖ
δι' ὑπερβολήν. φθείρει γὰρ αὐτὰ καὶ τὰ συγγενῆ τῇ ὑπερ-
βολῇ. εἰρχθέντα δὲ ὑπὸ τῆς χειρός. τὴν μὲν ὄψιν οὐ πημαί-
νει. τὸ δὲ ὁρώμενον, ὁμοίως ἐστὶν ἐν φωτί. διὸ ἡ μὲν, μᾶλλον
ιθ' ὁρᾷ. τὸ δὲ ὁρώμενον οὐδὲν ἧττον ὁρᾶται. Διὰ τί χεὶρ μὲν καὶ
3 πούς διαφορὰν ἔχει πρὸς τὰ δεξιὰ τὰ ἀριστερά. ὄμματα δὲ καὶ
ἀκοή, οὔ. ἢ ὅτι τὰ στοιχεῖα τὰ εἰλικρινῆ ἀδιάφορα.
ἐν δὲ τοῖς ἐκ τῶν στοιχείων ἡ διαφορά. αὗ-
ται δὲ αἱ αἰσθήσεις εἰσὶν ἐξ εἰλικρι-
νῶν. ἡ μὲν ὄψις, πυρός. ἡ
4 δ' ἀκοὴ ἀέρος.

ΤΜΗ͂ΜΑ ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ὮΤΑ.

α' Ιὰ τί τὰ ὦτα ὄντα ἀναιμότατα τοῦ προσώ-
που, ὅταν αἰσχύνωνται, ἐρυθριᾷ μάλιστα. πό-
τερον ὅτι εἰς τὸ κενὸν μάλιστα πορεύεσθαι
Δ πέφυκε τὸ ἀλλότριον ὑγρόν, ὥστε ὅταν δια- 1
λυθῇ ὑπὸ τῆς θερμότητος, ἣ γίνεται αἰ-
σχυνομένοις, συνθροίζεται εἰς ταῦτα, ἢ διότι
ἐπὶ τοῖς κροτάφοις ἐπίκεινται, εἰς οὓς τὸ ὑγρὸν ἀθροίζεται μάλι-
στα. αἰσχυνομένων γάρ, εἰς τὸ πρόσωπον ἔρχεται ἡ ὑγρότης, διὸ καὶ
ἐρυθριῶσι. τοῦ δὲ προσώπου ἥκιστα βάθος ἔχει τὰ ὦτα. καὶ
φύσει θερμότατα καὶ εὔχροα. ἐὰν μὴ ἀπηρτημένα πόῤῥω-
θεν ᾖ τῷ ψύχει. διὸ καὶ εὐχρούστατον τῶν ἐν τῷ προσώπῳ με-
ρίων. ὥστε ὅταν σκεδασθῇ ἡ θερμότης μάλιστα ἐπιπολῆς 2
β' οὖσα, ἐν τούτοις, ποιεῖ ἐρυθρά. Διὰ τί τὰ ὦτα ἐν τῇ θα-
λάττῃ ῥήγνυται τοῖς κολυμβῶσι. πότερον διὰ τὸ κατέχειν τὸ
πνεῦμα, πληρούμενον βιάζεται. ἢ εἰ τοῦτ' αἴτιον, ἔδει καὶ ἐν τῷ
ἀέρι. ἢ ὅτι μὴ ὑπεῖκον διακόπτεται θᾶττον. καὶ ὑπὸ σκληρο-
τέρου ἢ μαλακοῦ. τὸ οὖν πεφυσημένον, ἧττον ὑπείκει. τὰ δὲ ὦ-
τα ὥσπερ εἴρηται. ὑπὸ τοῦ κατέχεσθαι τὸ πνεῦμα ἐμφυσᾶται
ὥστε τὸ ὕδωρ σκληρότερον ὂν τοῦ ἀέρος, προσπῖπτον διακόπτει.
γ' Διὰ τί οἱ κολυμβηταὶ σπόγγους περὶ τὰ ὦτα καταδοῦνται, 3
ἢ ἵνα ἡ θάλασσα βίᾳ ἰοῦσα, μὴ ῥηγνύῃ τὰ ὦτα. οὕτω μὲν γὰρ
δ' οὐ γίνεται ὥσπερ ἀφῃρημένων πλήρη. Διὰ τί ὁ ἐν τοῖς ὠσὶ
ῥύπος πικρός ἐστιν. ἢ διότι ὁ ἱδρὼς ἐστὶ σαπρός. ἔστιν οὖν ἁλμυ-
ε' ρὸν σαπρόν. τὸ δὲ σαπρὸν ἁλμυρὸν πικρόν. Διὰ τί οἱ σπογ-
γεῖς διατέμνονται τὰ ὦτα καὶ τοὺς μυκτῆρας. ἢ ὅπως εὐπνού-
στεροι ὦσι. ταύτῃ γὰρ ἐξιέναι δοκεῖ τὸ πνεῦμα. ἀνατέμνουσι δὲ
καὶ τὸν τόπον τοῦτον πρὸς εὔπνοιαν. πονεῖν γὰρ δή φασι μάλ-
λον αὐτοὺς ἐν τῇ δυσπνοίᾳ, τῷ μὴ δύνασθαι προΐεσθαι θύρα- 4

ζε. ὅταν δὲ ὥσπερ ἐξεράσωσι, κουφίζονται. ἄτοπον οὖν εἰ μὴ δύ-
νανται τυγχάνειν ἀναπνοῆς, καταψύξεως χάριν. ἀλλ' ἔοικε
τοῦτο ἀναγκαιότερον εἶναι. ἢ διὰ τὸ ὅλως ὁ πόνος πλείων κατέχου-
σιν ὀγκουμένων καὶ διατεινομένων. φαίνεται δὲ καὶ αὐτόματός τις
εἶναι φορὰ τοῦ πνεύματος ἔξω. εἰ δὲ καὶ εἴσω, σκεπτέον. ἔοικε δὲ ὁ-
μοίως ἀναπνοὴν ποιοῦσι τοῖς κολυμβηταῖς λέβητα καθιέν-
τες. οὐ πίμπλαται γὰρ οὗτος τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ τηρεῖ τὸν ἀέρα.
1 μετὰ βίας γὰρ ἡ κάθεσις, ὀρθὸν γὰρ ὁπουοῦν παρεγκλιθὲν εἰσρεῖ.
ς' Διὰ τί ἔνιοι τὰ ὦτα σκαλεύοντες βήττουσιν, ἢ ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐ-
τοῦ πόρου τῷ πνεύμονι καὶ τῇ ἀρτηρίᾳ ἡ ἀκοή. σημεῖον δὲ ὅτι ἀνα-
πηροῦνται καὶ γίνονται ἐνεοί. θερμαινομένου οὖν τῇ τρίψει, συν-
τήκεται ἐπὶ τὴν ἀρτηρίαν ἀπὸ τοῦ πόνου κάτωθεν ὑγρὸν, ὃ
ζ' ποιεῖ τὴν βῆχα. Διὰ τί τὸ ἀριστερὸν οὖς θᾶττον συμφύεται
ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ὅταν διατρυπηθῇ. διὸ καὶ αἱ γυναῖκες τὸ μὲν ἄρρεν.
τὸ δὲ, θῆλυ καλοῦσι τῶν ὤτων, ἢ ὅτι τὰ ἀριστερὰ ὑγρὰ καὶ θερ-
2 μὰ μᾶλλον. συμφύεται δὲ τὰ τοιαῦτα μάλιστα. διὸ καὶ ἐν φυ-
τοῖς τοῖς χλωροῖς ἡ σύμφυσις. καὶ τὰ τῶν νέων δὲ ἕλκη, ἢ τὰ τῶν
πρεσβυτέρων. σημεῖον δὲ ὅτι ὑγρὰ μᾶλλον, καὶ ὅλως θηλυ-
η' κώτερα τὰ ἀριστερά. Διὰ τί τοῖς μὲν αἰσχυνομένοις ἄκρα
τὰ ὦτα ἐπιφοινίσσεται. τοῖς δὲ ὀργιζομένοις οἱ ὀφθαλμοί. ἢ
ὅτι ἡ μὲν αἰδὼς ἐν ὀφθαλμοῖς κατάψυξίς τις μετὰ φόβου. ὥσ-
τε εἰκότως ἀπολείπει τὸ θερμὸν τοὺς ὀφθαλμούς. χωριζόμενον
δὲ, εἰς τὸν δεκτικώτατον φέρεται τόπον. τοιοῦτος δὲ ὁ ἐν τοῖς ἄκροις
3 τῶν ὤτων. ὁ γὰρ ἄλλος ὀστώδης, ὀργιζομένοις δὲ ἐπανέρχεται τὸ
θερμόν. μάλιστα δὲ γίνεται φανερὸν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς διὰ τὴν
χρόαν οὖσαν λευκήν. Διὰ τί ὁ ἦχος ὁ ἐν τοῖς ὠσὶν ἐάν τις ψο-
φήσῃ, παύεται. ἢ ὅτι ὁ μείζων ψόφος τὸν ἐλάττω ἐκκρούεται.
ι Διὰ τί ἐὰν εἰς τὸ οὖς ὕδωρ ἐγχυθῇ, ἔλαιον προσεγχέονται,
οὐ δυναμένου τοῦ ἐντὸς ὑγροῦ ἐξελθεῖν δι' ἄλλου ὑγροῦ. πό-
τερον διὰ τὸ ἐπιπολῆς γίνεσθαι τὸ ἔλαιον τοῦ ὕδατος, καὶ διὰ γλι-
σχρότητα αὐτοῦ ἕλκεσθαι τὸ ὕδωρ ἐξιόντος τοῦ ἐλαίου, ἵνα συνε-
4 ξίῃ τὸ ὕδωρ. ἢ ἵνα ὀλισθηροῦ τοῦ ὠτὸς γενομένου ἐξέλ-

ια' θῃ τὸ ὕδωρ. τὸ γὰρ ἔλαιον λεῖον ὄν, ποιεῖ ὀλισθαίνειν. Διὰ τί
ἧττον τὰ ὦτα ῥήγνυται τοῖς κολυμβῶσιν, ἐὰν προεγχέωσιν
εἰς τὰ ὦτα ἔλαιον. ἢ τοῦ μὲν ῥήγνυσθαι τὰ ὦτα, εἴρηται πρό-
τερον ἡ αἰτία. τὸ δὲ ἔλαιον, ἐγχυθὲν εἰς τὰ ὦτα, τὴν ὕστερον
θάλατταν ὀλισθαίνειν ποιεῖ. καθάπερ ἐπὶ τῆς ἔξω τοῦ σώμα-
τος συμβαίνει τοῖς ἀληλιμμένοις. ὀλισθαίνουσα δὲ, πληγὴν
ιβ' οὐ ποιεῖ εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ ὠτός. διόπερ οὐ ῥήγνυσι. Διὰ τί
τῶν ὤτων ἀναίμων ὄντων μάλιστα οἱ αἰσχυνόμενοι ἐρυθριῶσιν. 1
ἢ ἕκαστον εἰς τὸ κενὸν ἑκάστου μάλιστα φέρεται. δοκεῖ δὲ τῶν αἰ-
σχυνομένων, ἄνω θερμὸν φέρεσθαι τὸ αἷμα. εἰς ὅσον οὖν κενότα-
τον ἐρυθριᾶν ποιεῖ. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς γνάθου. ἔτι
δὲ καὶ ὅτι λεπτότατον τὸ δέρμα τὸ περιτεταμένον, μάλιστα
ιγ' δὴ φαίνεται δι' αὐτά. Διὰ τί οὐδεὶς χασμώμενος τὸ οὖς
σκαλεύει. ἢ ὅτι ὅτε χασμᾶται, ἐμφυσᾶται. καὶ ἡ μῆνιγξ δι' ἧς
ἀκούει. ἥκιστα γὰρ ἀκούουσι χασμώμενοι. τὸ γὰρ πνεῦμα ὥσ-
περ καὶ κατὰ τὸ στόμα καὶ εἰς τὰ ὦτα ἐντὸς προϊόμενον, 2
ἐξωθεῖται τὸν ὑμένα καὶ κωλύει τὸν ψόφον εἰσιέναι. ἐὰν οὖν
οὕτως ἔχοντος ἅπτηται τῆς ἀκοῆς ὡς σκαλεύειν, μάλιστα
βλάψειε. πρὸς ἀντιπῖπτον γὰρ ἡ πληγὴ γίνεται,
καὶ οὐ πρὸς ὑπεῖκον τὸ τοῦ πνεύματος. τὸ
δὲ δέρμα καὶ τὴν μήνιγγα ἀφεστάναι
τῆς στερεῶν. ὥστε πόνον μά-
λιστα οὕτω ποιεῖ. καὶ
τραυματίζοι ἄν. 3

ΑΡΙΣΤΟ-

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ
ΠΕΡῚ ΜΥΚΤΗ͂ΡΑ.

α' ιὰ τί ὁ πταρμὸς λυγμὸν παύει. ἐρύ-
γμὸν δὲ οὐ παύει. ἢ διότι οὐ τοῦ αὐτοῦ
τόπου τὸ πάθος ἑκάτερον. ἀλλ' ὁ μὲν
1 Δ ἐρυγμὸς κοιλίας. ὁ δὲ λυγμὸς τοῦ πε-
ρὶ τὸν πνεύμονα κατάψυξις καὶ ἀπεψία
πνεύματος καὶ ὑγροῦ. κοινωνοῦσι δὲ
οἱ περὶ τὸν ἐγκέφαλον τόποι τῷ πνεύ-
μονι. οἷον τοῖς ὠσί. φανερὸν δέ. ἅμα γὰρ ἐνεοὶ καὶ κωφοὶ γί-
νονται. καὶ αἱ νόσοι ἀντιπερίστανται αἱ τοῦ ὠτὸς εἰς τὰ τοῦ πνεύ-
μονος πάθη. ἐνίοις δὲ σκαλεύουσι τὸ οὖς, βῆχες ἐγγίνονται.
τὸ δὲ περὶ τὸν πταρνύμενον τόπον εἶναι τῆς ῥινὸς κοινωνίαν
2 τῷ πνεύμονι, δηλοῖ ἡ ἀναπνοὴ κοινὴ οὖσα. ὥστε πτάρνυται
μὲν θερμαινομένου αὐτοῦ. τῷ δὲ συμπάσχειν ὁ κάτω τόπος
ἐστὶν ὁ λυγμός. ἡ δὲ θερμασία πέττει. διὸ ὄξος τε παύει λυ-
γμὸν, καὶ ἡ ἀπνευστία ἐὰν ἠρεμία ᾖ, ἡ λύγξ, ἐκθερμαίνει γὰρ
τὸ πνεῦμα κατεχόμενον, ὥστε καὶ ἐν τῷ πταρμῷ ἡ ἀντικατά-
σχεσις γινομένη τοῦ πνεύματος, τοῦτο ποιεῖ. καὶ οἰκείως ἡ ἔκ-
πνευσις γίνεται, καὶ ἐκ τοῦ ἄνω τόπου. ἀδύνατον γὰρ πταρεῖν
μὴ ἐκπνέοντα. ἡ οὖν ὁρμὴ ῥήγνυσι τὸ ἐγκατειλημμένον πνεῦ-
β' μα, ὃ ποιεῖ τὸν λυγμόν. Διὰ τί ἐάν τις μέλλων πτάρνυ-
3 σθαι τρίψῃ τὸν ὀφθαλμὸν, ἧττον πτάρνυται. ἢ διότι τὸ ποιοῦν
τὸν πταρμὸν θερμότης τίς ἐστιν. ἡ δὲ τρίψις θερμότητα ποιεῖ,
ἢ διὰ τὸ πλησίον εἶναι τῶν ὀφθαλμῶν τὸν τόπον ᾧ πτάρνυται,
ἀφανίζει τὴν ἑτέραν. ὥσπερ τὸ ἔλαττον πῦρ ὑπὸ τοῦ πλείο-
γ' νος μαραινόμενον. Διὰ τί δὶς πτάρνυται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. καὶ
οὐχ ἅπαξ, ἢ πλεονάκις, ἢ ὅτι δύο εἰσὶ μυκτῆρες. καθ' ἑκάτερον
δ' οὖν διέσχισται τὸ φλέβιον, δι' οὗ πνεῦμα ῥεῖ. Διὰ τί πρὸς
4 τὸν ἥλιον βλέψαντες, πτάρνυνται μᾶλλον. ἢ διότι κινεῖ θερ-

μαίνων. καθάπερ οἱ τοῖς πτεροῖς θιγγάνοντες. ἀμφότεροι γὰρ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. τῇ γὰρ κινήσει θερμαίνοντες ἐκ τοῦ ὑγροῦ θᾶττον πνεῦμα ποιοῦσι. τούτου δὲ ἡ ἔξοδος πταρμός.

ε' Διὰ τί λύγγα παύει πταρμός, καὶ πνεύματος ἐπίσχεσις καὶ ὄξος, ἢ ὅτι ὁ μὲν πταρμός, διότι ἀντιπερίστασίς ἐστι τοῦ κάτω πνεύματος, ὥσπερ αἱ ἄνω φαρμακεῖαι πρὸς τὴν κάτω κοιλίαν. ἡ δὲ ἀπνευστία τῆς ἀσθενείας λυγγός. ὅτι ἡ μικρὰ ὁρμὴ τοῦ πνεύματος ἡ ἀνιοῦσα ὥσπερ περὶ τὴν βῆχα ἐάν τις κατα- 1
σχῇ παύεται. οὕτω καὶ ἐνταῦθα, καὶ κατέσπασε καὶ κατέπνιξε καὶ συγκατεβιάσατο. τὸ δὲ ὄξος παύει. ὅτι τὸ περιεστὼς ὑγρὸν καὶ κωλῦον ἀπερεύγειν, ἐπνευμάτωσε τῇ θερμασίᾳ. ἔστι γὰρ ἐρυγμὸς μέν, ὅταν πνευματωθῇ τὸ ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ ὑγρὸν καὶ πεφθῇ. ἡ δὲ λύγξ, ὅταν ὑπὸ ὑγροῦ κατέχηται πνεῦμα περιττὸν περὶ τὸν πνευματικὸν τόπον. τοῦτο γὰρ ὁρμῶν καὶ μὴ δυνάμενον διακόψαι, σπασμὸν ποιεῖ. ὁ δὲ σπασμὸς οὗτος, καλεῖται λύγξ. καὶ διὰ τοῦτο ῥιγώσαντας λύγξ λαμβάνει. 2
ὅτι τὸ ψῦχος τὸ ὑγρὸν ποιεῖ συστὰν ἐκ τοῦ πνεύματος εἶναι. περιλαμβανόμενον δὲ τὸ ἄλλο, πηδᾷ οὗ ἡ κίνησις, λυγμός ἐστι.

ς' Διὰ τί ἐνίοις ὕδωρ ψυχρὸν περιχεόμεν καὶ πρὸς τὸ πρόσωπον ἡνίκα αἷμα ῥεῖ ἐκ τῶν μυκτήρων. ἢ ἀντιπεριΐσταται εἴσω τὸ θερμόν. ἂν οὖν ἐπιπολῆς τύχῃ αἷμα, ἐξυγραίνει μᾶλλον.

ζ' Διὰ τί τὸν πταρμὸν θεὸν ἡγούμεθα εἶναι. τὴν δὲ βῆχα ἢ τὴν κόρυζαν οὔ. ἢ διότι ἐκ τοῦ θειοτάτου τῶν περὶ ἡμᾶς τῆς κεφαλῆς ὅθεν ὁ λογισμός ἐστι γίνεται. ἢ ὅτι τὰ μὲν ἄλλα, ἀπὸ νο- 3
η' σούντων γίνεται. τοῦτο δὲ οὔ. Διὰ τί τρίψαντες τὸν ὀφθαλμὸν παυόμεθα τῶν πταρμῶν. ἢ ὅτι ἀνάπνοια ταύτῃ γίνεται τῷ ὑγρῷ. δακρύει γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς μετὰ τὴν τρῖψιν. ὁ δὲ πταρμὸς διὰ πλῆθος ὑγρότητος. ἢ ὅτι τὸ ἔλαττον θερμὸν φθείρεται ὑπὸ τοῦ πλείονος. ὁ δὲ ὀφθαλμὸς τριφθείς, πλείω λαμβάνει θερμότητα τοῦ ἐν τῇ ῥινί. διὰ ταῦτα δὲ κἄν τις αὐτὴν τὴν ῥῖνα τρίψῃ,
θ' παύεται ὁ πταρμός. Διὰ τί τῶν μὲν ἄλλων πνευμάτων αἱ ἔξοδοι. οἷον φύσης καὶ ἐρυγμοῦ οὐχ ἱεραί. ἡ δὲ τοῦ πταρμοῦ ἱε- 4

ῥά. πότερον ὅτι θειοτάτων τόπων ὄντων κεφαλῆς καὶ θώρακος καὶ
τῆς κάτω κοιλίας, ἡ κεφαλὴ θειοτάτη. ἔτι δὲ φῦσα μὲν ἀπὸ
τῆς κάτω κοιλίας πνεῦμα. ἐρυγμὸς δὲ τῆς ἄνω. ὁ δὲ πταρ-
μὸς, τῆς κεφαλῆς. διὰ τὸ ἱερώτατον εἶναι τὸν τόπον, καὶ τὸ
πνεῦμα τὸ ἐντεῦθεν ὡς ἱερὸν προσκυνοῦσιν, ἢ ὅτι ἅπαντα τὰ
πνεύματα σημαίνει τοὺς εἰρημένους τόπους βέλτιον ἔχειν ὡς
ἐπὶ τὸ πολύ. μὴ διαχωρούντων δὲ, κουφίζει τὸ πνεῦμα διεξιόν.
1 ὥστε καὶ ὁ πταρμὸς, τὸν περὶ τὴν κεφαλὴν τόπον. ὅτι ὑγιαίνει
καὶ δύναται πέττειν. ὅταν γὰρ κρατήσῃ ἡ ἐν τῇ κεφαλῇ θερμό-
της τὴν ὑγρότητα, τὸ πνεῦμα τότε γίνεται πταρμός. διὸ καὶ
τοὺς ἐκθνήσκοντας κινοῦσι πταρμικῷ, ὡς ἐὰν μὴ τούτῳ δύνων-
ται πάσχειν, ἀσώτους ὄντας. ὥστε ὡς σημεῖον ὑγείας τοῦ ἀῤῥώ-
στου καὶ ἱερωτάτου τόπου προσκυνοῦσιν ὡς ἱερὸν καὶ φήμην ἀγα-
ι θὴν ποιοῦνται. Διὰ τί ἄνθρωπος πτάρνυται μάλιστα τῶν ἄλλων ζώων.
πότερον ὅτι τοὺς πόρους εὐρεῖς ἔχει, δι' ὧν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ῥύμη
2 εἰσέρχεται. τούτοις γὰρ πληρουμένοις πνεύματος, πτάρνυται. ὅτι
δ' εὐρεῖς, σημεῖον ὅτι ἥκιστα ὀσφραντικὸν τῶν ζώων. ἀκριβέστε-
ροι δὲ οἱ λεπτοὶ πόροι. εἰ οὖν εἰς μὲν τοὺς εὐρεῖς πλεῖον καὶ πλεο-
νάκις εἰσέρχεται τὸ ὑγρὸν, οὗ πνευματουμένου ὁ πταρμὸς γί-
νεται, τοιούτους δὲ μάλιστα τῶν ζώων οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι, πλειστάκις
ἂν πτάρνοιντο εἰκότως, ὅσοις ἐλάχιστοι οἱ μυκτῆρες. ὥστε τὸ
θερμανθὲν ὑγρὸν ταχὺ ἐξιέναι δύναται πνεῦμα γενόμενον.
3 ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, διὰ μῆκος καταψύχεται πρότερον.
ιά Διὰ τί οἱ μὲν ἀπὸ μέσων νυκτῶν ἄχρι μέσου ἡμέρας, οὐκ
ἀγαθοὶ πταρμοί. οἱ δὲ ἀπὸ μέσης ἡμέρας, ἄχρι μέσων νυκτῶν.
ἢ ὅτι ὁ μὲν πταρμὸς μᾶλλον δοκεῖ ἐπιέχειν τοὺς ἀρχομένους καὶ
ἐν τῇ ἀρχῇ. διὸ ὅταν μέλλωσιν ἀρχομένοις συμβῆναι μά-
λιστα ἀποτρεπόμεθα τοῦ πράττειν. ἡ μὲν οὖν ἕως καὶ τὸ ἀπὸ
μέσων νυκτῶν, οἷον ἀρχή τις. διὸ εὐλαβούμεθα πταρεῖν, μὴ
κωλύσωμεν ὡρμημένον. πρὸς δείλης δὲ καὶ ἐπὶ μέσας νύκτας.
4 οἷον τελευτή τις καὶ ἐναντίον ἐκείνῳ ὥστε ἐν τῷ ἐναντίῳ ταῦτα
ιβ' αἱρετέον. Διὰ τί οἱ πρεσβῦται χαλεπῶς πτάρνυνται. πό-

τερον οἱ πόροι συμπεπτώκασι δι' ὧν τὸ πνεῦμα, ἢ ὅτι αἴρειν τὰ
ἄνω οὐκέτι δυνάμενοι ῥᾳδίως, εἶτα βίᾳ ἀφιᾶσι κάτω.

ιγ΄ Διὰ τί ἐάν τις ἀπνευστιάσῃ, ἡ λύγξ παύεται. ἢ διότι ἡ μὲν,
ἀπὸ καταψύξεως γίνεται. διὸ καὶ οἱ φοβούμενοι καὶ οἱ ῥιγοῦν-
τες, λύζουσι. κατεχόμενον δὲ τὸ πνεῦμα, ἐκθερμαίνει τὸν ἐντὸς
ιδ΄ τόπον. Διὰ τί οἱ κωφοὶ ἐκ τῶν μυκτήρων διαλέγονται ὡς ἐπὶ
τὸ πολύ. ἢ ὅτι ὁ πνεύμων ἐστὶ τούτοις πεπονηκώς. σχεδὸν γάρ
ἐστιν ἡ κωφότης, πλήρωσις τοῦ τόπου τοῦ πνευμονικοῦ. οὔκουν 1
ῥᾳδίως ἡ φωνὴ φέρεται ἀλλ' ὥσπερ τὸ πνεῦμα τῶν πνευστιών-
των, ἢ ἀσθμαινόντων δι' ἀδυναμίαν ἀθρόον, οὕτως ἐκείνους ἡ
φωνή. βιάζεται οὖν καὶ διὰ τῶν μυκτήρων. βιαζομένη δὲ, τῇ τρί-
ψει ποιεῖ τὸν ἦχον. ἔστι γὰρ ἡ διὰ τῶν ῥινῶν διάλεκτος γινομένη,
ὅταν τὸ ἄνω τῆς ῥινὸς εἰς τὸν οὐρανίσκον ᾗ συντέτρηται, κοῖλον
γίνεται, ὥσπερ κώδων γὰρ ὑπηχεῖ τοῦ κάτωθεν στενοῦ ὄντος.

ιε΄ Διὰ τί μόνον ὁ πταρμὸς ἡμῖν καθεύδουσιν οὐ γίνεται. ἀλλ'
ὡς εἰπεῖν ἅπαντα ἐγρηγορόσιν. ἢ ὅτι ὁ μὲν πταρμὸς γίνεται 2
καὶ ἀπὸ θερμοῦ τινος κινήσαντος τὸν τόπον τοῦτον ἀφ' οὗ γίνε-
ται. διὸ καὶ ἀνακύπτομεν πρὸς τὸν ἥλιον ὅταν βουλώμεθα
πταρεῖν. ὅτι καθευδόντων ἡμῶν, ἀντιπεριΐσταται τὸ θερμὸν
ἐντός. διὸ καὶ γίνεται τὰ κάτω τὰ θερμὰ τῶν καθευδόντων.
καὶ τὸ πνεῦμα πολὺ αἴτιόν ἐστι τοῦ ἐξονειρώττειν ἡμᾶς. εἰκό-
τως οὖν οὐ πταρνύμεθα. ἀπαλλαγέντος γὰρ τοῦ θερμοῦ τῆς ἐκ
τῆς κεφαλῆς, ὃ κινεῖν πέφυκε τὸ ἐνταῦθα ὑγρόν, οὗ ἐξαιρου-
μένου, γίνεται ὁ πταρμός. καὶ τὸ συμβαῖνον πάθος, εἰκὸς μὴ 3
γίνεσθαι. ἀποψοφοῦσι δὲ μᾶλλον ἢ πτάρνυνται. καὶ ἐρεύγον-
ται καθεύδοντες ἢ ἐγρηγορότες. ὅτι ἐκθερμαινομένου τοῦ
περὶ τὴν κοιλίαν τόπου, ἐν τοῖς ὕπνοις μᾶλλον ἐκπνευμα-
τοῦσθαι συμβαίνει τὰ περὶ αὐτὴν ὑγρά. πνευματούμενα δὲ,
εἰς τοὺς ἔγγιστα τόπους φέρεσθαι. ἐνταῦθα γὰρ καὶ συναπω-
θεῖται ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ ὕπνῳ γινομένου πνεύματος. καθεκτι-
κώτερος γάρ ἐστιν ἢ προσεκτικώτερος ὁ καθεύδων τοῦ πνεύμα-
τος. διὸ καὶ συστέλλει τὸ θερμὸν ἐντός. ὁ δὲ κατέχων τὸ πνεῦ- 4

μα, ὠθεῖ κάτω αὐτό. παρὰ φύσιν γάρ ἐστι τῷ πνεύματι ἡ κά=
τω φορά. διὸ καὶ χαλεπόν ἐστι κατέχειν τὸ πνεῦμα. τὸ αὐτὸ
δ' αἴτιον καὶ τοῦ καθεύδειν ἡμῖν ἐστιν. οὔσης γὰρ τῆς ἐγρηγόρ-
σεως κινήσεως, ταύτης δ' ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις ἡμῶν γινομέ-
νης μάλιστα ἐν τῷ ἐγρηγορέναι ἡμᾶς, δῆλον ὡς καὶ ἠρεμούν-
των ἡμῶν, καθεύδοιμεν ἄν. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν πῦρ κινητικόν ἐστι τῶν
ἐν ἡμῖν μορίων, τοῦτο δ' ἐν τῷ ὕπνῳ ἐντὸς περιΐσταται. λιπὸν
1 τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν τόπον, οὗ ἐστι τὸ αἰσθητήριον, ἠρεμοίη
ἂν μάλιστα ἡμῶν τότε τὰ αἰσθητήρια. ὃ εἴη ἂν αἴτιον τοῦ κα-
ιϛ' θεύδειν. Διὰ τί πταρόντες καὶ οὐρήσαντες φρίττουσιν, ἢ ὅτι
κενοῦνται αἱ φλέβες ἀμφοτέροις τούτοις, τοῦ προτέρου ἐνυ-
πάρχοντος ἀέρος θερμοῦ. κενωθέντων δὲ, ἄλλος ἀὴρ ἔξωθεν
εἰσέρχεται ψυχρότερος, τοῦ προϋπάρχοντος ἐν ταῖς φλεψί.
ιζ' τοιοῦτος δ' εἰσιών, ποιεῖ φρίττειν. Διὰ τί τοὺς λυγμοὺς οἱ
πταρμοὶ παύουσιν, ἢ ὅτι ὁ λυγμὸς οὐχ ὡς οἱ ἐρυγμοὶ ἀπὸ
2 τῆς τὰ σιτία δεχομένης κοιλίας ἐστίν. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πνεύμα-
τος. συμβαίνει δὲ μάλιστα, ἀπὸ καταψύξεως. ἐκ ῥίγους καὶ λύ=
πης καὶ φαρμακείας τῆς ἄνω μάλιστα γίνεσθαι. θερμὸς
γὰρ ὢν φύσει ὁ τόπος, ὅταν καταψυχθῇ, οὐ προσίεται τὸ πνεῦ
μα πᾶν. ἀλλ' ὥσπερ πομφόλυγας ποιεῖ. διὸ καὶ τὸ πνεῦμα
καταχοῦσι παύεται. ἐκθερμαίνεται γὰρ ὁ τόπος. καὶ τὸ ὄξος
θερμαντικὸν ὂν προσφερόμενον. τοῦ δὴ θερμοῦ συμβαίνοντος
ἀπὸ θερμασίας καὶ τοῦ ἐγκεφάλου, τῶν ἄνω τόπων εἰς τὸν
3 πνεύμονα συντετηγμένων, θερμοῦ τοῦ πνεύμονος ὄντος, ἥ τε περὶ
τοῦ πταρμοῦ κατοχὴ, καὶ ἡ ἄνωθεν κατάκρουσις λύει τὸ πά-
ιη' θος. Διὰ τί οἱ οὐλότριχες, καὶ οἷς ἐπέστραπται τὸ τριχίον, ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ, σιμότεροι. ἢ εἴπερ ἡ οὐλότης ἐν παχύτητι, ἡ δὲ
παχύτης μετὰ σκληρότητος. σκληρὸν δ' ὂν τὸ αἷμα, θερμόν. ἡ
δὲ θερμότης, οὐ ποιεῖ περίττωσιν. τὸ δὲ ὅσον ἐκ περιττώμα-
τος, ὁ χόνδρος ὅσον εὐλόγως ἂν ἔκλειψις εἴη τοῦ μορίου. ση-
4 μεῖον δὲ, τὸ τὰ παιδία πάντα εἶναι σιμά.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΤῸ ΣΤΌΜΑ ΚΑῚ ΤᾺ ἘΝ ΑΥ̓ΤΩ͂Ι.

α ιὰ τί οἱ μανοὺς ἔχοντες τοὺς ὀδόντας, οὐ
μακρόβιοι. ἢ ὅτι τὰ μακρόβια πλείους 1
ἔχουσιν. οἷον τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν.
ἄνδρες γυναικῶν. πρόβατα προβά-
Δ των. οἱ οὖν ἀραιοὶ ὀδόντες, ὥσπερ ἂν
ἐλάττονας ἔχωσιν ὀδόντας ἐοίκασι.

β Διὰ τί οἱ ὀδόντες ἰσχυρότεροι τῶν
σαρκῶν ὄντες, ὅμως ψυχροῦ αἰσθά-
νονται μᾶλλον, ἢ ὅτι αὐτοὶ τοὺς πό-
ρους προσπεφύκασιν. ἐν οἷς ὀλίγον ὂν τὸ θερμὸν, ταχὺ ὑπὸ 2
γ τοῦ ψυχροῦ κρατούμενον, ποιεῖ τὴν ἀλγηδόνα. Διὰ τί τοῦ ψυ-
χροῦ μᾶλλον αἰσθάνονται οἱ ὀδόντες, ἢ τοῦ θερμοῦ. ἡ δὲ σὰρξ
τοὐναντίον. πότερον ὅτι ἡ μὲν σὰρξ τοῦ μέσου καὶ εὔκρατος. οἱ
δὲ ὀδόντες ψυχροί. ὥστε τοῦ ἐναντίου μᾶλλον αἰσθητικοί. ἢ διότι
λεπτῶν πόρων εἰσὶν ἐν οἷς μικρὸν τὸ θερμόν. ὥστε ταχὺ πά-
σχουσιν ὑπὸ τοῦ ἐναντίου. ἡ δὲ σὰρξ, θερμόν. ὥστε οὐδὲν πά-
σχει ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ. τοῦ δὲ θερμοῦ ταχὺ αἰσθάνεται. ὥσπερ
δ γὰρ πῦρ ἐπὶ πυρὶ γίνεται. Διὰ τί ἡ γλῶττα σημαντικὸν πολ- 3
λῶν, καὶ γὰρ τῶν πυρετῶν, καὶ γὰρ τοῖς ὀξέσι νοσήμασι, καὶ ἐὰν
χάλαζαι ἐνῶσι. καὶ τῶν ποικίλων προβάτων ποικίλαι, ἢ ὅτι
ὑγρότητος δεκτικὸν καὶ αὐτῷ, ἐπίκειται. οὗ ἡ ἀρχὴ ἐστὶ τῶν
πυρετῶν. πολύχροα δὲ πάντα διὰ τὴν πολυχροιαν τῶν ὑ-
γρῶν. βάπτεται δὲ τὸ πρῶτον, δι᾽ οὗ πρώτου ἠθεῖται. ἡ δὲ
γλῶττα, τοιοῦτον. αἵ τε χάλαζαι, διὰ τὸ σομφὴν εἶναι συλλέ-
γονται. ἔστι γὰρ ἡ χάλαζα, οἱονεὶ ὄνθος ἄπεπτος ἐν τοῖς ἐντός.
ε Διὰ τί ἡ γλῶττα γλυκεῖα μὲν οὐ γίνεται, πικρὰ δὲ καὶ ἀλ- 4

μυρὰ καὶ ὀξεῖα. ἢ ὅτι διαφθοραὶ ταῦτ᾽ ἐστί, τῆς δὲ φύσεως οὐκ
ϛʹ αἰσθάνεται. Διὰ τί ὅσας ἂν χρόας ἔχῃ τὸ δέρμα, τοσαύτας
ἔχει καὶ ἡ γλῶττα. πότερον ὅτι ἐν μέρος ἐστὶν ὥσπερ ἄλλο τι
τῶν ἔξωθεν. ἀλλ᾽ ἐντὸς περιείληπται. διὰ δὲ τὸ λεπτὸν εἶναι ταύ-
τῃ τὸ δέρμα, καὶ ἡ μικρὰ ποικιλία, ἐμφαίνεται. ἢ διότι τὸ
ὕδωρ ἐστὶν, ὃ ποιεῖ μεταβάλλειν τὰς χρόας. ἡ δὲ γλῶττα μά-
ζʹ λιστα πάσχει ὑπὸ τοῦ πόματος. Διὰ τί ἐκ τοῦ στόματος καὶ
1 θερμὸν καὶ ψυχρὸν πνέουσι. φυσῶσι μὲν γὰρ ψυχρόν. ἀάζουσι
δὲ θερμόν. σημεῖον δ᾽ ὅτι θερμαίνει. ἐὰν πλησίον προσάγῃ τις
τὴν χεῖρα τοῦ στόματος, ἢ ἀμφοτέρως ὁ ἀὴρ κινούμενος ψυχρός.
ὁ δὲ φυσῶν, κινεῖ τὸν ἀέρα οὐκ ἀθρόως. ἀλλὰ διὰ στενοῦ τοῦ
στόματος. ὀλίγον οὖν ἐκπνέων πολὺ κινεῖ τὸν θύραθεν. ἐν ᾧ
τὸ θερμὸν ὂν τὸ ἐκ τοῦ στόματος, οὐ φαίνεται δι᾽ ὀλιγότητα. ὁ δὲ
ἀάζων. ἀθρόον ἐκπνεῖ. διὸ θερμόν. ἔστι γὰρ φυσασμοῦ, τῷ
τῷ διαφέρειν τῇ συστροφῇ. ὁ δ᾽ ἀασμὸς, ἀθρόου ἔκπνευσις.
ηʹ Διὰ τί ἐὰν σφόδρα καὶ ἀθρόον ἐκπνεύσωσιν, ἀδυνατοῦσι
2 πάλιν ἐκπνεῦσαι. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναπνεῦσαι. ἀ-
δυνατοῦσι γὰρ δὶς ἐφεξῆς ποιεῖν αὐτό. ἢ ὅτι τὸ μὲν, δίωσίς
τίς ἐστι. τὸ δὲ, συναγωγὴ τόπου ἄχρι τινός ἐστι δυνατὰ γίνε-
σθαι. φανερὸν οὖν ὅτι ἐναλλὰξ ἀνάγκη ἄμφω γίνεσθαι. καὶ
θʹ ἀδύνατον δὶς ἐφεξῆς. Διὰ τί ἑτέρου τόπου ὄντος ᾗ τὰ
σῖτα καὶ τὸ ποτὸν διεξέρχεται. καὶ ᾗ ἀναπνέομεν, ἐὰν μείζω
ζωμὸν καταπίωμεν, πνιγόμεθα. οὐδὲν δὴ ἄτοπον. οὐ γὰρ
3 μόνον ἐάν τις ἐμπέσῃ εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ἀλλὰ κἂν ἐπι
φραχθῇ, οὕτω μᾶλλον πνιγόμεθα, ταῦτα δὲ, παράλληλά
ἐστι καθ᾽ ὅτε τὰ σιτία δεχόμεθα. καὶ καθ᾽ ὃ ἀναπνέομεν. ὅταν
οὖν ἐμπέσῃ μείζων ζωμὸς, καὶ ἡ ἀναπνοὴ συμφράττει.
ιʹ ὥστε μὴ εἶναι τῷ πνεύματι ἔξοδον. Διὰ τί ὅσοι τὴν διὰ χει-
ρὸς τομὴν ἔχουσι δι᾽ ὅλης, μακροβιώτατοι, ἢ διότι τὰ ἄναρ-
θρα, βραχύβια καὶ ἀσθενῆ. σημεῖον δὲ, τῆς μὲν ἀσθενείας, τὰ νέα.
τῆς δ᾽ βραχυβιότητος, τὰ ἔνυγρα. δῆλον ἄρα ὅτι τὰ ἠρθρω-
4 μένα τοὐναντίον. τοιαῦτα δ᾽ ὧν καὶ τὰ φύσει ἄναρθρα μάλι-

ια' στα ἤρθρωται. τῆς δὲ χειρὸς τὸ ἔσω ἀναρθρότατον. Διὰ τί ἐν
τῷ μακρὸν ἀναπνεῖν, ἑλκόντων μὲν εἴσω τὸ πνεῦμα, συμπί-
πτει ἡ κοιλία. ἐκπνεόντων δὲ, πληροῦται. πιθανὸν δ' ἐστὶ τοὐ-
ναντίον συμβαίνειν. ἢ ὅτι τῶν μὲν ἀναπνεόντων, συμπιεζομένων
ταῖς πλευραῖς κάτω καθάπερ αἱ φῦσαι προσογκεῖν, φαί-
ιβ' νεται. Διὰ τί ἀναπνέομεν, ἢ καθάπερ τὸ ὑγρὸν εἰς πνεῦμα
διαλύεται, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὸ πῦρ. τὸ τῆς φύσεως
οὖν θερμὸν, ὅταν τὸ πολὺ τοῦ πνεύματος πῦρ ποιήσῃ, ἀλγηδό- 1
να ἐμποιεῖ. τοῖς δὲ πόροις, καὶ ὄγκον. δι' ὅπερ ἐξωθοῦμεν τὸ
πῦρ, μετὰ τοῦ πνεύματος. ὅταν δὲ ἐξέλθῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ πῦρ,
συμπιπτόντων τῶν πόρων καὶ καταψυχομένων, ἀλγηδόνες
γίνονται. ἕλκομεν οὖν τὸ πνεῦμα πάλιν. εἶτα ἀνοίξαντες τοῦ
σώματος τοὺς πόρους καὶ βοήσαντες, πάλιν γίνεται τὸ πῦρ, καὶ
πάλιν ἀλγοῦντες ἐκπέμπομεν. καὶ διὰ τι λυισ ἕτερον πράττο-
μεν, καθάπερ καὶ σκαρδαμύττομεν, κατὰ τὸ καταψύχεσθαι
τὸ περὶ τὸν ὀφθαλμὸν σῶμα, καὶ ξηραίνεσθαι. καὶ βαδίζομεν 2
οὖν προσέχοντες τῇ βαδίσει τὸν νοῦν. κυβερνωμένης δὲ
τῆς διανοίας αὐτοῖς. ἕτερον οὖν τὸν τρόπον καὶ τὰ
περὶ τὴν ἀναπνοὴν ὁ ποιοῦμεν. μηχανώ-
μενοι γὰρ τὸν ἀέρα ἕλκειν, ἀνα-
πνέομεν. καὶ πάλιν
ἕλκομεν.

ἈΡΙΣΤΟΤΕ΄ΛΟΥΣ Ὅ΄ΣΑ ΠΕΡῚ ΤᾺ ὙΠῸ ΤῊΝ ἉΦΉΝ.

α' ΔΙᾺ τί μᾶλλον φρίττομεν ἑτέρου θι-
γόντος πως ἢ αὐτοὶ ἡμῶν. ἢ ὅτι αἰσθητι-
κωτέρα ἡ ἁφὴ τοῦ ἀλλοτρίου, ἢ ἡ τοῦ οἰ-
1 ▲ κείου. τὸ γὰρ συμφυὲς, ἀναίσθητον, καὶ
φοβερώτερον τὸ λάθρα καὶ ἐξαπιναίως
γινόμενον, ὁ δὲ φόβος κατάψυξις. ἡ δὲ
ἀλλοτρία ἁφὴ, πρὸς τὴν οἰκείαν ἄμφω
ταῦτα ἔχει. καὶ ὅλως δὲ παθητικὸν ἕκαστον πέφυκεν, ἢ μᾶλλον
ἢ μόνον ὑπ' ἄλλου ἐστὶν, ἢ αὐτοῦ. διὸ καὶ ὧδε τοῦ γαργαλίζεσθαι
β' συμβαίνει. Διὰ τί γαργαλίζονται τὰς μασχάλας καὶ τὰ ἐν-
τὸς τῶν ποδῶν, ἢ διὰ τὴν λεπτότητα τοῦ δέρματος. καὶ ὧν ἀ-
γ' συνήθης ἡ ἁφή. διὸ τούτων καὶ τοῦ ὠτός. Διὰ τί φρίττουσιν
2 οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πάντες. ἢ ὅτι οὔτε ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πάντες ἡ-
δόμεθα, ὥσπερ οὐδὲ λυπούμεθα ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πάντες. ὁ-
μοίως δὲ οὐ φρίττομεν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. ἔστι γὰρ ἡ αὐτὴ κατάψυ
ξις. διὸ οἱ μὲν, τοῦ ἱματίου δακνομένου φρίττουσι. οἱ δὲ, πρίο
νος ἀκονουμένου ἢ ἑλκομένου. οἱ δὲ, κισσήρεως τεμνομένης. οἱ
δ' δὲ, ὄνου λίθον ἀλοῦντος. Διὰ τί τοῦ μὲν θέρους ὄντος θερμοῦ,
τοῦ δὲ χειμῶνος ψυχροῦ, τὰ σώματα θιγγανόντων ψυχρό-
3 τερά ἐστι τοῦ θέρους, ἢ τοῦ χειμῶνος. πότερον ὅτι ὁ ἱδρὼς καὶ ἡ
ἴδισις καταψύχει τὰ σώματα, τοῦτο δ' ἐν μὲν τῷ θέρει γίνε-
ται, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι οὔ. ἢ ὅτι ἀντιπεριίσταται ἐναντίως ψυ-
χρὸν καὶ τὸ θερμὸν, τῇ ὥρᾳ καὶ ἔσω φεύγει ἐν τῷ θέρει. διὸ καὶ
ἱδρῶτα ἀνίησιν. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι, ἀπείργει τὸ ψῦχος, καὶ ἀτ-
ε' μίζει τὸ σῶμα ὥσπερ ἡ γῆ. Διὰ τί φρίττουσιν αἱ τρίχες ἐν τῷ
δέρματι. ἢ ὅταν συσπάσωσι τὸ δέρμα εἰκότως ἐξαίρεσθαι. συσπῶ-
ϛ' σι δὲ καὶ ὑπὸ ῥίγους καὶ ὑπὸ ἄλλων παθῶν. Διὰ τί αὐ-
4 τὸς αὑτὸν οὐδεὶς γαργαλίζει. ἢ ὅτι ἧττον καὶ ὑπ' ἄλλου ἐὰν

περὶ αἰσθήσεται. μᾶλλον δ᾽ ἂν μὴ ὁρᾷ. ὥσθ᾽ ἥκιστα γαργαλισθήσε-
ται, ὅταν μὴ λανθάνῃ τοῦτο πάσχων. ἔστι δὲ ὁ γέλως, παρακο-
πή τις καὶ ἀπάτη. δι᾽ ὃ καὶ τυπτόμενοι εἰς τὰς φρένας, γελῶ-
σιν. οὐ γὰρ ὁ τυχὼν τόπος ἐστὶν ᾧ γελῶσι. τὸ δὲ λαθραῖον, ἀ-
πατητικόν, διὰ τοῦτο καὶ γίνεται ὁ γέλως, καὶ οὐ γίνεται ὑπ᾽
ζ' αὐτοῦ. Διὰ τί περὶ τὰ χείλη μάλιστα γαργαλιζόμεθα. ἢ διό-
τι δεῖ τὸ γαργαλιζόμενον, μὴ πόρρω που αἰσθητικοῦ εἶναι. ἔστι
δὲ τὰ χείλη, περὶ τὸν τόπον. ἃ ἐστὶν εὔσαρκα. εὐκινητότατα 1
η' οὖν μάλιστά ἐστι. Διὰ τί ἐάν τις τὸν περὶ τὰς μασχάλας τό-
πον κινήσῃ ἐκγελῶσιν. ἐὰν δέ τινα ἄλλον, οὔ. ἢ διὰ τί πταρνύν-
ται, ἢ τόποι εἰσὶ τῶν φλεβίων, ὧν κατὰ ψυχομένων, ἢ τοὐναντίον
παθόντων, ὑγραίνονται. ἢ εἰς πνεῦμα ἐκ τοῦ ὑγροῦ διαλύε-
ται, ὥσπερ ἐὰν τὰς ἐπὶ τοῦ τραχήλου πιέσῃ τις φλέβας κα-
θεύδουσιν. ἡ μὲν ἡδονὴ θερμασία τίς ἐστι. τοῦτο δὲ ὅταν πλέον
τὸ πνεῦμα, ἐγγίνηται, ἀθρόον ἔξω ἀφίεμεν. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ
πταρμῷ τῷ πυρῷ διαθερμαίνοντες καὶ κινήσαντες, διαλύσο- 2
μεν εἰς πνεῦμα. πλέον δὲ γινομένου ἐξεώσαμεν. Διὰ τί
μετὰ τὰ σιτία φρίττομεν πολλάκις. ἢ ὅτι ψυχρὰ εἰσπορευόμε-
να ἀπὸ πρώτης, κρατεῖ μᾶλλον τοῦ φυσικοῦ θερμοῦ.
ι' ἢ κρατεῖται. Διὰ τί τὸ περιαγόμενον ἐνα-
λλὰξ τοῖς δακτύλοις, δύο φαίνεται, ἢ δι᾽
ὅτι δυσὶν αἰσθητηρίοις ἁπτόμεθα.
τοῖς γὰρ ἐντὸς τῶν δακτύλων
κατὰ φύσιν ἔχοντες τὴν 3
χεῖρα, ἀμφοτέροις
οὐ δυνατὸν εἰ-
πεῖν.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ ΠΕΡῚ ΠΡΌΣΩΠΟΝ.

α' ΙΑ' τί τοῦ προσώπου τὰς εἰκόνας ποι-
οῦνται. πότερον ὅτι τοῦτο δηλοῖ ποιοί-
β' τινες, ἢ ὅτι μάλιστα γνωρίζεται. Διὰ
1 τί τὸ πρόσωπον ἱδροῦσι μάλιστα ἄσαρ-
κον ὄν. ἢ διότι εὐΐδρωτα μὲν, ὅσα
ὕφυγρα καὶ ἀραιά. ἡ δὲ κεφαλὴ, τοιαύ-
τη. ὑγρότητα γὰρ οἰκείαν ἔχει πλείστην.
δηλοῦσι δὲ αἱ φλέβες τείνουσαι ἐντεῦθεν, καὶ οἱ καταῤῥοοι
γινόμενοι ἐξ αὐτῆς καὶ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρός. καὶ οἱ πόροι πολ-
λοί. σημεῖον δ' αἱ τρίχες. ὅτι πολλοὶ πόροι εἰσὶ, περαίνοντες
ἔξω. οὔκουν ἐκ τῶν κάτω ὁ ἱδρώς. ἀλλ' ἐκ τῆς κεφαλῆς γίνε-
2 ται. διὸ ἱδροῦσι. καὶ πρῶτον μάλιστα τὸ μέτωπον. ὑπόκειται γὰρ
τὸ πρῶτον. τὸ δ' ὑγρὸν κάτω ῥεῖ. ἀλλ' οὐκ ἄνω. Διὰ τί
ἐν τῷ προσώπῳ μάλιστα οἱ ὄνθοι. ἢ διότι μανὸς
ὁ τόπος. καὶ ὑγρότητα ἔχει. σημεῖον δὲ ἥ-
τε τῶν τριχῶν ἔκφυσις καὶ ἡ τῶν αἰσθή-
σεων δύναμις. ὁ δὲ ὄνθος, ὥσ-
περ ἐξάνθημα ὑγρότη-
τός τινος οὐκ ἀ-
πέπτου.

ΤΜΗΜΑ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΟΣΑ ΠΕΡΙ ΟΛΟΝ ΤΟ ΣΩΜΑ.

α' ΔΙΑ τί ἀεὶ τοῦ σώματος ῥέοντος καὶ τῆς
ἀπορροῆς γινομένης ἐκ τῶν περιττωμά-
των, οὐκ οὖν φθίζεται τὸ σῶμα. ἐὰν μὴ ἰδίῃ
ἢ διότι ἔλαττον ἡ ἔκκρισις γίνεται. ὅταν 1
γὰρ ἐξ ὑγροῦ μεταβάλλῃ εἰς ἀέρα, πλέον
γίνεται ἐξ ἐλάττονος. τὸ γὰρ διακρινόμε-
νον, πλέον. ὥστε ἐν πλείονι χρόνῳ ἡ ἔκ-
β' κρισις. Διὰ τί δὲ τοῦτο. ἢ διότι ἐλαττόνων πόρων ἔξοδός ἐστι.
τὸ γὰρ γλίσχρον καὶ τὸ κολλῶδες μετὰ μὲν τοῦ ὑγροῦ ἐκκρίνεται
διὰ τὴν κατάμιξιν, μετὰ δὲ τοῦ πνεύματος, ἀδυνατεῖ. μάλιστα
δὲ τοῦτ' ἐστὶ τὸ λυποῦν. δι' ὃ καὶ οἱ ἔμετοι τῶν ἱδρώτων κουφί-
ζουσι μᾶλλον ὅτι συνεξάγουσι τοῦτο, ἅτε παχύτεροι καὶ σω- 2
ματωδέστεροι ὄντες. ἢ καὶ ὅτι τῇ μὲν σαρκὶ, πόρρω οὗτος ὁ τό-
πος, ἐν ᾧ δὲ γλίσχρον, καὶ κολλῶδες. ὥστε ἔργον μεταστῆσαι.
τῇ δὲ κοιλίᾳ ἐγγύς. ἢ γὰρ ἐν ταύτῃ γίνεται, ἢ πλησίον. δι' ὃ
γ' καὶ δυσεξάγωγος ἄλλως. Διὰ τί αἱ τρίψεις σαρκοῦσιν. ἢ ὅτι
αὐξητικώτατον τῶν ἐν τῷ σώματι τὸ θερμόν ἐστι. τοῦ μὲν γὰρ
ἐνυπάρχοντος, μείζους οἱ ὄγκοι γίνονται, διὰ τὸ ἀεὶ αὐτὸ ἐν κινήσει
εἶναι. καὶ εἰς τὸ ἄνω φέρεσθαι, καὶ πνευματοῦνται τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρά. ὃ ἐν
τῇ τρίψει γίνεται. ἐκλείποντος δὲ, φθίνει καὶ ἐλαττοῦται τὸ σῶ- 3
μα. ἢ ὅτι οἰκειοτέρα τῆς τροφῆς γίνεται ἡ σὰρξ, διὰ τὴν θερμα-
σίαν. ἅπαν γὰρ τὸ θερμὸν, ἐπισπαστικὸν τοῦ ὑγροῦ ἐστιν. ἡ δ' εἰς
τὴν σάρκα διαδιδομένη τροφὴ, ὑγρά ἐστι. καὶ ἐπιδέχεται τὴν τρο-
φὴν μᾶλλον διὰ τὴν ἀραίωσιν. ἀραιοτέρα γὰρ γινομένη, μᾶλ-
λον δύναται δέχεσθαι, ὥσπερ σπογγία. ἡ δὲ τρίψις, σύμπνουν καὶ
ἀραιὰν ποιεῖ τὴν σάρκα. καὶ κωλύει συστάσεις γίνεσθαι κατὰ
τὸ σῶμα. τούτου δὲ μὴ ὄντος, οὐδὲ συντήξεις γίνονται. αἱ γὰρ ἀ-
τροφίαι καὶ αἱ συντήξεις, ἐκ τῶν ἀθροισθέντων εἰσίν. εὐπνούστερα 4

δὲ καὶ ἀραιότερα καὶ ὁμαλέστερα γινόμενα, εἰκὸς μᾶλλον
ὀγκοῦσθαι. τῆς τε γὰρ τροφῆς δεκτικώτερα τῆς ἐκκρίσεως περι-
ττωτικώτερα γίνεται. ὅτι οὐ δεῖ πυκνοῦν τὴν σάρκα πρὸς ὑγεί-
αν. ἀλλ' ἀραιοῦν. ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιεινή ἐστι καὶ τόπος εὔ-
πνους, διὸ καὶ ἡ θάλαττα ὑγιεινή, οὕτω καὶ σῶμα εὔπνουν, μᾶλ
λον ὑγιεινόν ἐστι τοῦ ἐναντίως ἔχοντος. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μη
δὲν, ἢ τούτου ὡς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι, καὶ δεῖ οὕτως ἔχειν.
1 ὥστε λαμβάνον εὐθὺς, ἐκκρίνειν τὴν περίττωσιν. καὶ εἶναι ἐν
κινήσει ἀεὶ. καὶ μηδέποτε ἠρεμεῖν. τὸ μὲν γὰρ μένον, σήπεται, ὥσ-
περ καὶ ὕδωρ τὸ μὴ κινούμενον. σηπόμενον δὲ, νόσον ποιεῖ. τὸ δ'
ἐκκρινόμενον, πρὶν τοῦ διαφθαρῆναι χωρίζεται. τοῦτο οὖν πυ
κνουμένης μὲν τῆς σαρκὸς, οὐ γίνεται. ὥσπερεὶ γὰρ ἐμφράττον
ται οἱ πόροι, ἀραιουμένης δὲ συμβαίνει. διὸ καὶ οὐ δεῖ ἐν τῷ ἡ-
λίῳ γυμνὸν βαδίζειν. συνίσταται γὰρ ἡ σὰρξ καὶ κομιδῇ ἀσαρ
κοῦται. τὸ μὲν γὰρ ἐντὸς ὑγρὸν, διαμένει. τὸ δ' ἐπιπολῆς, ἀ-
2 παλλάττεται ἐξατμιζόμενον, ὥσπερ καὶ τὰ κρέα τὰ ὀπτὰ τῶν
ἑφθῶν, μᾶλλον τὰ ἐντὸς ὑγρά ἐστιν. οὐ δὲ τὰ στήθη γυμνὰ ἔ-
χοντα βαδίζειν ἐν ἡλίῳ. ἀπὸ γὰρ τῶν ἄριστα ᾠκοδομημένων τοῦ
σώματος ὁ ἥλιος φέρεται, ὃ ἥκιστα δεῖται ἀφαιρέσεως. ἀλλὰ
μᾶλλον τὰ ἐντὸς ξηραντέον. ἐκεῖθεν μὲν οὖν διὰ τὸ πόρρω εἶναι,
ἐὰν μὴ μετὰ πόνου, οὐκ ἔστιν ἱδρῶτα ἄγειν. ἀπὸ τούτων δὲ διὰ τὸ
δʹ πρόχειρα εἶναι, ῥᾴδιον ἀναλῶσαι τὸ ὑγρόν. Διὰ τί ψυχθέν-
τες ἀπὸ τῆς αὐτῆς θερμασίας καιόμεθα μᾶλλον καὶ ἀλ-
3 γοῦμεν, πότερον διὰ τὴν πυκνότητα στέγει ἡ σὰρξ τὸ προσπί-
πτον θερμὸν, διὸ ὁ μόλιβδος ἐρίου θερμότερος. ἢ βίαιος γίνε-
ται θερμοῦ ἡ δίοδος διὰ τὸ πεπηγέναι ὑπὸ ψυχροῦ τὸ σῶμα.
εʹ Διὰ τί αἱ ξηροτριβίαι στερεὰν τὴν σάρκα παρασκευάζουσιν. ἢ
ὅτι διὰ τὴν τρίψιν τῆς θερμασίας ἐπιπνομένης, τὸ ὑγρὸν κατα-
ναλίσκεται. πρὸς δὲ τούτοις ἡ σὰρξ τριβομένη πυκνοῦται. ἅπαν
τα δὲ ὅσα πλείονος τρίψεως τυγχάνει, πυκνοῦται καὶ στερεὰ γί
νεται. θεωρῆσαι δὲ τὸ τοιοῦτόν ἐστιν ἐπὶ πολλῶν. τὸ γὰρ στέαρ, ἢ
4 πηλὸς ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐὰν μὴ ὕδωρ ἐπιχέας ἕλκης

ὑγρὰ καὶ κλυδῶντα διαμένει. ἐὰν δὲ πλείω τρίψιν προσάγῃς,
ς' πυκνοῦται ταχέως καὶ γλίσχρα γίνεται. Διὰ τί αἱ τρίψεις
μᾶλλον σαρκοῦσι τῶν δρόμων. ὅτι οἱ μὲν δρόμοι περιψύχου-
σι τὴν σάρκα, καὶ οὐ δεκτικὴν τροφῆς παρασκευάζουσιν. ἀλλὰ τὰ
μὲν συστείεται κάτω. τὰ δ' ὑπὸ πολλοῦ τοῦ φυσικοῦ θερμοῦ ἐ-
πιτελουμένου παντελῶς λεπτυνόμενα, εἰς πνεῦμα διακρί-
νεται. ἡ δὲ παλάμη τῇ τρίψει τὴν σάρκα ἀραιὰν καὶ δεκτικὴν
αὐτῆς παρασκευάζει. καὶ ἡ ἔξωθεν δὲ ἁφὴ εἶναί που μένει διὰ 1
τῆς πλήσεως, τῇ φορᾷ αὐτὸν συνέχει μᾶλλον καὶ ἀνάκλα-
σιν τῆς σαρκὸς ποιεῖται.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ὍΣΑ

ΠΕΡῚ ΧΡΟΆΝ.

2

α' ΙΑ` τί τὸν μὲν κηρὸν καὶ τοὔλαιον λευ-
καίνει ὁ ἥλιος, τὴν δὲ σάρκα μελαίνει, ἢ
ὅτι τὰ μὲν λευκαίνει, ἀπάγων τὸ ὕδωρ.
Δ φύσει γὰρ τὸ ὑγρὸν μέλαν, διὰ τὴν μίξιν
τοῦ ὕδατος. τὴν δὲ σάρκα ὠθῖ καίει.
β' Διὰ τί οἱ ἁλιεῖς καὶ πορφυρεῖς καὶ ἁ-
πλῶς οἱ τὴν θάλατταν ἐργαζόμενοι,
πυρροί εἰσι. πότερον ὅτι ἡ θάλαττα θερμὴ καὶ αὐχμώδης 3
ἐστὶ διὰ τὴν ἅλμην, τὸ δὲ τοιοῦτον πυρρὰς ποιεῖ τὰς τρίχας, κα-
θάπερ ἥ τε κονία, καὶ τὸ ἀρσενικόν, ἢ τὰ μὲν ἐκτὸς γίνονται θερ-
μότεροι, τὰ δ' ἐντὸς περιψύχονται, διὰ τὸ βρεχομένων αὐτῶν
ἀεὶ ξηραίνεσθαι, ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὰ πέριξ. τούτων δὲ τοῦτο πα-
σχόντων, αἱ τρίχες ξηραινόμεναι, λεπτύνονται καὶ πυροῦνται.
καὶ πάντες δὲ οἱ πρὸς ἄρκτον, πυρότριχες καὶ λεπτότριχές εἰσι.
γ' Διὰ τί οἱ μὲν ἐνἱματίῳ δρόμοι καὶ ἡ τοῦ ἐλαίου εἰς ἱμάτιον
χρίσις, εὔχροιας ποιεῖ. ἢ ὅτι ἡ μὲν εὔπνοια, εὔχροιαν ποιεῖ. ἡ δὲ 4

κατάπνιξις, τοὐναντίον. διὰ δὴ τὸ συνθερμαινόμενον τὸ ὑπὸ πο-
λῆς ὑγρὸν μὴ διαψύχεσθαι, ἄχροιαν ποιεῖ. ἄμφω δὲ ταὐτὸν
ποιεῖ. ἡ ἐν τῷ ἱματίῳ ἵδρωσις, καὶ ἡ εἰς τὸ ἱμάτιον ἄλειψις. ἐγ-
κατακλείεται γὰρ ἡ θερμότης. οἱ δὲ γυμνοὶ δρόμοι εὔχρουν
ποιοῦσι διὰ τοὐναντίον. ὅτι καταψύχει ὁ ἀὴρ, τὰς συνισταμένας ἐγκλείσεις, καὶ διαπνεῖ τὸ σῶμα. ἔτι τὸ ἔλαιον ὑγρὸν
ὂν καὶ λεπτὸν, ὑπαλειφθὲν καὶ τοὺς πόρους ἐμφράττον, οὐ
1 δὲ τὸ ἐκ τοῦ σώματος ὑγρὸν καὶ πνεῦμα ἔξω ῥεῖν ἐᾷ. οὔτε τὸ
ἐκτὸς πνεῦμα ἐντός. δι' ὃ καταπνιγόμενα, ἐν τῷ σώματι
ὑγρὰ περιττώματα σηπόμενα, ἄχροιαν ποιεῖ.
δ′ Διὰ τί ἡ εὔπνοια εὔχρους ποιεῖ. ὅτι ἄχροια ἔοικεν εἶναι,
οἷον σῆψίς τις χρωτός. ὅταν οὖν τὸ ἐπιπολῆς ὑγρὸν καὶ θερ-
μὸν ᾖ, τοῦτο συμβαίνει καὶ χλωρὸν γίνεσθαι. ἐὰν ψυχθῇ καὶ
ε′ ἀποπνεύσῃ τὸ θερμόν. Διὰ τί οἱ μὲν ἱδρῶντες ἐκ
τῶν γυμνασίων εὔχροοί εἰσιν εὐθύς, οἱ δὲ ἀθληταὶ ἄχροοι.
2 ἢ διότι ὑπὸ μὲν τοῦ μετρίου πόνου τὸ θερμὸν ἐκκαλεῖται καὶ
ἐπιπολάζει. ὑπὸ δὲ τῶν πολλῶν ἐξηθεῖται μετὰ ἱδρῶτος καὶ
τοῦ πνεύματος, ἀραιουμένου τοῦ σώματος ἐν τῷ πονεῖν. ὅ-
ταν μὲν οὖν ἐπιπολάσῃ τὸ θερμὸν, εὔχροοι γίνονται. κα-
θάπερ ὅτε θερμαινόμενοι καὶ αἰσχυνόμενοι. ὅταν δὲ ἐκλί-
πῃ, ἄχροοι. οἱ μὲν ἰδιῶται μέτρια γυμνάζονται. οἱ δὲ ἀθλη-
ϛ′ ταὶ πολλά. Διὰ τί μᾶλλον καίονται ὑπὸ τοῦ ἡλίου οἱ
καθεζόμενοι τῶν γυμναζομένων, ἢ ὅτι οἱ ἐν κινήσει ὄντες,
3 ὥσπερ ῥιπίζονται ὑπὸ τοῦ πνεύματος διὰ τὸ κινεῖν τὸν ἀέ-
ζ′ ρα. οἱ δὲ καθήμενοι πάσχουσι τοῦτο. Διὰ τί ὁ μὲν ἥ-
λιος ἐπικαίει, τὸ δὲ πῦρ οὔ, ἢ διότι λεπτότερός ἐστιν ὁ ἥ-
λιος καὶ μᾶλλον δύναται διαδύεσθαι εἰς τὴν σάρκα. τὸ δὲ
πῦρ ἐὰν καὶ ἐπικαύσῃ ἄνω μόνον ποιεῖ τὸ χρῶμα, τὰς φοί-
δας καλουμένας, εἴσω δὲ οὐκ εἰσδύεται. Διὰ τί τὸ πῦρ οὐ
ποιεῖ μέλανας, ὁ δ' ἥλιος ποιεῖ. τὸν δὲ κέραμον ποιεῖ. ὁ δ' ἥλιος
οὔ. ἢ οὐχ ὁμοίως. ἑκάτερον ποιεῖ, ἀλλ' ὁ μὲν ἐπικάων τὴν χρό-
4 αν μελαίνει. τὸ δὲ πῦρ τὸν κέραμον ἀναπιμπλᾷ. ἢ ἀναφορ

ἀσβόλην. τοῦτο δ' ἐστί, λεπτῆς μαρίλης ἀποθραυομένων ἅμα
καὶ καομένων τῶν ἀνθράκων. τῶν δὲ ἀνθρώπων ὁ μὲν ἥλιος,
μελαίνει. τὸ δὲ πῦρ, οὔ. ὅτι τοῦ μὲν, μαλθακὴ ἡ θερμότης. καὶ διὰ
μικρομέρειαν δύναται τὸ δέρμα αὐτὸ καίειν. ὥστε διὰ μὲν τὸ
τῆς σαρκὸς μὴ ἅπτεσθαι, οὐκ ἀλγεινόν. διὰ δὲ τὸ κάειν, μέλαν
ποιεῖ. τὸ δὲ πῦρ ἢ οὐχ ἅπτεται ἢ εἴσω διέρχεται. ἐπεὶ μέλανα καὶ
θʹ τὰ πυρίκαυστα γίνεται, ἀλλ' οὐ μόνον κάει οὗ ἡ χροιά. Διὰ τί οἱ
γηράσκοντες μελάντεροι γίνονται. ἢ ὅτι πᾶν σηπόμενον, με- 1
λάντερον γίνεται πλὴν εὐρῶτος. τοῦτο δ' ἐστὶ γῆρας. καὶ σα-
πρότης. ἔτι ἐπειδὴ τὸ αἷμα ξηραινόμενον μελάντερον γίνεται,
εἰκότως ἂν μελάντεροι εἶεν οἱ πρεσβύτεροι. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ
ιʹ χλωρὸν ἡμῶν τὰ σώματα φυσικῶς. Διὰ τί περὶ τὴν τῶν σι-
τίων ἐργασίαν, οἱ μὲν περὶ τὰς κριθὰς, ἄχροοι γίνονται καὶ κα-
ταρροϊκοί. οἱ δὲ περὶ τοὺς πυρούς, εὐεκτικοί. ἢ ὅτι εὐπεπτότε-
ιαʹ ρος ὁ πυρὸς τῆς κριθῆς. ὥστε καὶ αἱ ἀπόρροιαι. Διὰ τί ὁ
μὲν ἥλιος τὸ μὲν ἔλαιον λευκαίνει, τὴν δὲ σάρκα μελαί- 2
νει, ἢ ὅτι τοῦ μὲν ἐλαίου ἀπάγει τὸ γεῶδες. τοῦτο
δέ ἐστι τὸ μέλαν ὥσπερ τὸ γεῶδες τοῦ οἴ-
νου. τὴν δὲ σάρκα μελαίνει, ὅτι
καίει. τὸ γὰρ γεῶδες καιό-
μενον, ἅπαν γίνεται
μέλαν.

ΤΕ΄ΛΟΣ ΤΩ͂Ν ΤΟΥ͂ Α᾿ΡΙΣΤΟΤΕ΄ΛΟΥΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ΄ΤΩΝ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ, ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΑΠΟΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ. ΤΟ Α'

ΩΝ προβλημάτων, τὰ μὲν αὐτόθεν
1 ἐστὶ πιστὰ καὶ γνώριμα, πάσης ἀμφιβο-
λίας καὶ ζητήσεως ἄγευστα. τίς γὰρ οἶ-
μαι νοῦν ἔχων ἀπορήσειε, τίνος ἕνεκεν ἡ
φύσις τοῖς πτηνοῖς ἐδωρήσατο πτερά.
πᾶς γὰρ συνετὸς, εἴποι ἂν ὅτι θάλ-
ψεως χάριν, ἀνθ' ἱματίων μὲν πρῶτον
περιέβαλε. δεύτερον δὲ, κάλλους ἕνεκεν. πεζοῖς δὲ ζώοις τρί-
χας. ἑρπετοῖς δὲ φολίδας. ἐνύδροις δὲ, λεπίδας, ἢ ὄστρα
2 κα καθάπερ τὰ ὀστρακόδερμα προσαγορευόμενα. καὶ πάλιν
διὰ τί τοῖς μὲν, κέρατα. τοῖς δὲ, κέντρα. τοῖς δὲ ὀξεῖς ὄνυχας. ἢ
ῥάμφη. ἤ τι τοιοῦτον, πρὸς ἄμυναν τῶν ἀδικούντων ὥσπερ φυ
σικοῖς δόρασιν ἠσφαλίσατο ταῦτα. καρποὺς δὲ πάντας καὶ
σπέρματα, πρὸς γένεσιν καὶ διαδοχὴν τοῦ γένους πεκτηναμέ-
νη ἡ φύσις, λέπεσιν ἢ σώμασι τισὶν ὑγροῖς ἢ ξυλώδεσιν ἢ δέρ-
μασιν ὁμοίως ἠσφαλίσατο. καθάπερ ἐν κιβωτῷ τούτῳ ἀπο
κρύψασα πρὸς ἀποφυγὴν κρύους ἢ θάλπους ἢ ζώων τινῶν
3 ἀδικούντων. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ περίβλημα παντελῶς ἀχρεῖον,
οὐ κατέλειψεν. ἀλλὰ πρὸς τροφὴν παρεσκεύασεν. αὐτὰ δὲ τὰ
φυτὰ, φύλλοις μὲν καὶ φλοιῷ καὶ τοῖς ὁμοίοις ἠμφίασεν ἀν-
τὶ πτερῶν. περιῄλει γὰρ ὡς ἄμετρος ψύξις, ἢ θερμότης ἐδύνα-
το λυμαίνεσθαι ταῦτα. ἀκάνθαις δὲ καθώπλισεν, ἀντὶ βελῶν.
διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ζώων φθοράν. ἄνθεσι δὲ ποικίλοις ἐστεφάνω
σε ταῦτα, κόσμου καὶ κάλλους ἕνεκεν. καὶ πάλιν ὥσπερ κήρυ-
κας προμηνύοντας, τὴν τῶν καρπῶν προκύπτουσαν γένεσιν.
4 ὅσα μὲν τοιαῦτα γνωστὰ καὶ σαφῆ προτείνουσιν, ἀνήκριτος δέ-

οὖνται νοῦ. ὅσοι δὲ διχοστατοῦσιν, εἰ συμφύτως τῷ πυρὶ σύνεστιν ἡ
» θερμότης, ἁπτικῆς αἰσθήσεώς εἰσιν ἐνδεεῖς. ὅσοι δὲ, πότερον
» φύσις καὶ λόγος προνοητικὸς περιμηχανεύεται τὰ ἐν γενέσει καὶ
» φθορᾷ, τὴν τάξιν, τὴν κίνησιν τὴν θέσιν, τὴν διάπλασιν, τὰς
» χρόας, τὰ παραπλήσια, κολάσεως τυγχάνουσιν ἔνοχοι. τὰ δὲ
» ἄλυτα παντελῶς, ἔστι θεῷ μόνῳ γνώριμα, τῷ καὶ τὴν τούτων
» οὐσίαν ἀποστήσαντι. καὶ γὰρ ὁ τεχνίτης, ὁ ἔργον τι μηχανικὸν κα-
τασκευάσας οἶδεν αὐτοῦ πάσας τῶν ἐνεργειῶν τὰς αἰτίας. ἰδιώ 1
της δὲ παντελῶς ἄμοιρος τῆς αἰτιῶν ἐστίν. ἄποροι δὲ ζητήσεις
εἰσὶν αἱ τοιαίδε. τίνος ἕνεκεν οἱ γαργαλιζόμενοι μασχάλας, ἢ
πέλματα, ἢ πλευρὰς, γελῶσιν. ἢ τίνος χάριν ἀκούοντές τινων
μαρμάρων παραξεομένων ἢ πριζομένων, ἢ ξέοντος ἢ ῥινου-
μένου σιδήρου τοὺς ὀδόντας εὐθέως ναρκῶσιν. ἢ διὰ τί τὴν ἀπὸ
τῆς ψυχρῶν ὀπωρῶν προσγινομένην αἱμωδίαν τοῖς ὀδοῦσιν
ἀνδράχνη ψυχρὰ πεφυκυῖα θεραπεύει, καὶ οὐκέτι τὰ ἐναν-
τία τῶν ἐναντίων ἰάματα. ἀλλὰ τὰ ὅμοια. ἢ διὰ τί λίθος ἡ μα- 2
γνῆτις ἕλκει μόνον τὸν σίδηρον, ὑπό τε τῆς τούτου ῥινημάτων
ζωοποιεῖται ἡ λίθος. ἤ τε ἤλεκτρος λεγομένη μόνα τὰ κυρίβια
καὶ τὰ κάρφη συνανασπᾶ κολλωμένη τούτοις. καὶ λέων ἀλεκ-
τρυόνα δέδοικε μόνος. ὄρνις δὲ κατοικίδιος ᾠὸν τεκοῦσα τοῖς κάρ-
φεσιν ἑαυτὴν ἀποκαθαίρει πανταχόσε τοῦ σώματος. ὄρτυγές τε
σιτοῦνται τὸν ἐλλέβορον, τοῖς ἀνθρώποις δηλητήριον ὄντα. ψᾶ-
ροι δὲ τὸ κώνειον. ἀσκαμωνία δὲ μᾶλλον χολὴν ξανθὴν ἕλκει.
κολοκυνθὶς δὲ, καὶ ἀγαρικὸν, καὶ λευκὸς ἐλλέβορος, εὐφόρ- 3
βιόν τε, καὶ κόκκος κνίδιος, φλέγμα. μέλας δὲ ἐλλέβορος καὶ
ἐπίθυμον, μέλαιναν χολήν. τινὲς δὲ ὑπὸ μὲν τῶν καθαιρόν-
των στεγνοῦνται τὴν κοιλίαν. ὑπὸ δὲ τῶν στελλόντων, καθαίρον-
ται μᾶλλον. καὶ ἄλλος πρὸς τήνδε πλέον ἥδεται τὴν τροφὴν,
ῥᾷον αὐτὴν μεταβάλλων. οὐδεὶς δὲ καὶ τὴν θαλασσίαν νάρ-
κην ἀγνοεῖ. πῶς δή τις μηρίνθου τὸ σῶμα ναρκοῖ διὰ λίνου τε-
κρατουμένη, ἀντιπαθεῖ τῇ νάρκῃ. καὶ μυρίων ἄλλων τοιούτων
περικαταβαλοίμην κατάλογον, πεῖρα μόνον γινωσκομένων, 4

» ἃ παρὰ τοῖς ἰατροῖς ἰδιότητες ἄρρητοι λέγονται. τὸ γὰρ ἴδιον ἑ-
» κάστου προφερόμενον, ἄρρητον ὑπάρχει πρὸς ἀπόδοσιν τῆς
αἰτίας. κακῶς γὰρ ἔνιοι λύσεις ἀθρόας τούτων παραβάλ-
λουσι, εὐφυεστάτοις δὲ καὶ ἀπιθάνοις. φασὶ γ' τὰ καθαρ-
τήρια θερμότατα τοὺς χυμοὺς ἕλκειν. ὅπερ ψεῦδος. ἔδει γὰρ
πᾶν θερμὸν εἶναι καὶ καθαρτήριον. οὕτω γὰρ τὸ πέπερι θερ-
μὸν ὄν, οὐχ ἑλκτικόν ἐστιν. ἀλλὰ πεπτικὸν καὶ τονωτικόν.
1 ὡσαύτως δὲ καὶ μαστίχη καὶ ἀλόη. φαμὲν δὲ μὴ ἀντιστρέ-
» φειν τὸν λόγον. πᾶν γὰρ καθαρτήριον θερμὸν μὲν τῇ κράσει.
» κενωτικὸν δὲ τῇ δυνάμει. οὐ πᾶν δὲ θερμὸν, ἤδη καὶ τὴν
» δύναμιν καθαρτήριον. λέγουσι δὲ τὸν στρουθοκάμηλον, σί-
δηρον πέττειν, οὐκ ἰδιότητί τινι. μᾶλλον δὲ θερμότητι. ὅπερ
ἄτοπον. λέων γὰρ τούτου τοῦ ζώου θερμότερος ὢν, οὐ πέττει
τὸν σίδηρον. οὐ μόνον δὲ παρὰ τοῖς ἰατροῖς ἐστιν ἰδιώματα μό-
νοις. ἀλλ' ἤδη καὶ παρὰ φιλοσόφοις, καὶ γραμματικοῖς. πά-
2 θη λεγόμενα καὶ σεσημειωμένα ταῖς χρήσεσι. χρὴ τοίνυν προ-
βάλλειν εἰς ζήτησιν τὰ μέσον ἔχοντα χώραν, ἀμφίβολά τε
πρὸς γνῶσιν. οἷά τε πρὸς λύσιν ὑποπεσεῖν. ὥσπερ γὰρ τῶν
λεγομένων, τὰ μέν ἐστι ψευδῆ πᾶσι γνωριζόμενα. τὰ δὲ πάν-
τα τὴν ἀλήθειαν πρὸς ἀπόδειξιν κεκτημένα, τὰ δὲ ὡς αὖ
ἔπιτις ἐξ ἀμφοτέρων κεκραμμένα λεγόμενα, τὸν αὐτὸν
τρόπον καὶ τῶν προβαλλομένων, τὰ μέν ἐστιν εὔδηλα πᾶ-
σι γινωσκόμενα, τὰ δὲ πάντα κεκρυμμένα, λύσιν οὐχ ὑπο-
3 δεχόμενα. τὰ δὲ μέσην ἔχοντα φύσιν, ὧν καὶ τὴν ἔκθεσιν ποιη-
» σόμεθα. λυτέον δὲ πᾶν πρόβλημα, ἀπὸ κράσεως. ἢ διπλα-
» σίου. ἢ ἐνεργείας. ἢ συμπαθείας τοῦ ὁμοίου. ἢ χρώματος. ἢ
» κατὰ ἀπάτην αἰσθήσεως. ἢ κατὰ ὁμωνυμίαν. ἢ ἐκ τοῦ μᾶλλον
» καὶ ἧττον τῶν ἐνεργουσῶν δυνάμεων αὐτοῦ. ἢ καθὸ σκληρότερον.
» ἢ μανώτερον. ἢ μεῖζον. ἢ ἔλαττον αὐτὸ φαμέν. ἢ ἀπὸ χρόνου
» καὶ ἡλικίας καὶ ἔθους. ἢ οὐσιώδους. ἢ κατὰ συμβεβηκός.
» ἢ τῶν ὁμοίων. καθὼς ἐν τοῖς προβλήμασιν εὑρήσεις τὰ λεγό-
4 μενα. τούτοις οὖν τις κανόσι χρησάμενος, πᾶν ἀπορούμενον

δυνήσῃ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αἰτίας ἀναγαγεῖν. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἀρκεῖσθαι χρὴ τῇ καθόλου μεθόδῳ, ἀλλ᾽ ἤδη καὶ τοῖς κατὰ μέρος χειραγωγεῖν τὸν διδασκόμενον, ἀρξόμεθα τῶν λύ-
α' σεων. Διὰ τί τοὺς ἀνθρώπους ὁ Ὅμηρος πολιοκροτάφους ἐκάλεσεν, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντεῦθεν αἱ πολιαὶ ἄρχονται τῷ εἶναι τὰ ἔμπροσθια τῆς κεφαλῆς, τῶν ὀπισθίων μᾶλλον ὑγρότερα καὶ φλεγματικώτερα. ἡ λύσις ἐκ κράσεως.

β' Διὰ τί δὲ, καὶ τὰ ἔμπροσθια τῆς κεφαλῆς, τῶν ὀπισθίων μᾶλ- 1
λον ὑγρότερα καὶ φλεγματικώτερα. ἡ λύσις ἐκ κράσεως.
φαλακροῦνται μόνα, διότι μαλακὰ καὶ ἀραιότερα. τῆς οὖν
τριχὸς ὑπὸ τῆς φυσικῆς ξηρότητος ἀτροφούσης, ῥᾳδίως ἐκ τού-
των τῶν μερῶν ἀποπίπτει, καὶ μὴ κατεχομένη στερεῶς. ὥσπερ
ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ξηροτέρων καὶ πυκνοτέρων ὄντων. ἡ δὲ φαλά-
κρωσις, τὴν γένεσιν ἐκ ξηρότητος ἔχει. διὰ δὴ τοῦτο, καὶ οἱ οὐ-
λότριχες ὡς ξηροκέφαλοι, θᾶττον μὲν φαλακροῦνται. βράδιον
δὲ πολιοῦνται. τῆς ξηρότητος ἐκδαπανώσης τὰ φλεγματώδη 2
περιττώματα. εἰσὶ δὲ καὶ ἄγρυπνοι μᾶλλον τῶν ἄλλων. ὁ γὰρ
ὕπνος ἐξ ὑγρότητος ὡς δηλοῖ τὰ βρέφη ὑγρὰ τυγχάνοντα καὶ
ὑπνώδη καὶ περιττωματικά. καὶ τὰ ὑγρὰ πάθη. καὶ οἱ οἰνο-
φλυγήσαντες καὶ πυκνὰ λουόμενοι. τυγχάνουσι δὲ καὶ ἧττον
ἀπέριττοι τὰς ἐκροὰς τῶν περιττωμάτων, ῥῖνα φημὶ καὶ στό-
μα καὶ ὀφθαλμοὺς. οἱ δὲ ἁπλότριχες ὑγροκέφαλοι πεφυ-
κότες, τὰ ἐναντία πάσχουσι. βράδιον ἢ οὐδὲ ὅλως φαλακρού-
μενοι. φαλακροῦνται γὰρ καὶ διὰ γένους διαδοχὴν ὥσπερ καὶ 3
» ποδάγρα. καὶ ἄλλα πάθη κατὰ συγγένειαν διαδέχεται τὰ
» τικτόμενα. τάχιον δὲ πολιοῦνται. καὶ ὑπνώδεις καὶ περιττω-
ματικοὶ τυγχάνουσι. αἱ δὲ πολιαὶ λευκαί. μιμοῦνται γὰρ τοῦ
γεννήσαντος φλέγματος τὴν χροιάν. ἐνίοτε δὲ καὶ χρυσοει-
δεῖς τυγχάνουσιν, ὅταν συναναμιχθῇ ἡ λεκιθώδης χολὴ τῷ
γ' φλέγματι. Διὰ τί οἱ γέροντες περιττωματικοὶ καὶ ἄγρυ-
πνοι. περιττωματικοὶ μὲν, διότι ψυχρότεροι τῷ χρόνῳ καὶ ἀ-
δυνατότεροι γεγονότες, καὶ ἧττον πέττοντες πολλὰ συνάγουσι 4

περιττώματα κατὰ τοὺς πόρους. ξηροὶ μὲν γὰρ κατὰ τὰ στερεὰ
σώματα πεφυκότες εἰσὶ, καὶ διὰ τοῦτο ἄγρυπνοι. τὰ γὰρ βρέ-
φη ὑγρὰ τοῖς πόροις τε καὶ τοῖς στερεοῖς σώμασιν ὑπάρχει.
δ' Διὰ τί τὰ παιδία ὑγρὰ ὄντα, καὶ περιττωματικὰ, πολιὰς
οὐκ ἀναφέρει. ὅτι ὑγρὰ καὶ θερμὰ τυγχάνουσι· τὸ μέντοι φλέγ
μα, ὑγρὸν καὶ ψυχρόν. ἄλλως τε καὶ τὸ βρέγμα τῆς κεφαλῆς
ἔχει δερματῶδες καὶ ἀραιοπόρον. καὶ διαφορεῖ τὰ περιττώ
1 ματα. τῷ χρόνῳ γὰρ σκληρύνεται καὶ ὀστῶδες γίνεται, πυκνό-
τερον. ὅθεν καὶ ῥαφὰς αὐτῷ δέδωκεν ἡ φύσις, ὕστερον πρὸς τὸ
διαφορεῖν ἐκεῖθεν τὰ ἀτμώδη περιττώματα. ἡ λύσις ἐκ κρά-
ε' σεως καὶ κατασκευῆς σωμάτων. Διὰ τί αἱ γυναῖκες καὶ
οἱ εὐνοῦχοι, ταχέως πολιοῦνται. αἱ γυναῖκες μὲν ὡς φύσει ψυ-
χραί. καὶ ἀπὸ τῆς ἀργίας δὲ περιττώματα συνάγουσι πλεί
ονα. καὶ μάλιστα τῶν καταμηνίων ἐκλελοιπότων. εὐνοῦχοι δὲ,
τῷ μηκέτι τὸ σπέρμα ἐκκρίνειν, ἀλλ' ἔχειν τὸ περίττωμα τὸ
2 γεννητικὸν τοῦ σπέρματος συναναδιδόμενον τῷ αἵματι καθ' ὅ-
ς' λον τὸ σῶμα. ὅπερ ἐστὶ φλεγματῶδες. Διὰ τί δὲ καὶ
ἄτριχες γυναῖκες μὲν ὡς ψυχραὶ, πυκνοὺς ἔχουσι τοὺς πόρους
τοῦ σώματος. τὸ γὰρ ψυχρὸν πιλητικόν καὶ οὐκ ἔχουσιν ὁδὸν αἱ
τρίχες πρὸς ἔξοδον. καὶ εὐνοῦχοι δὲ ὡς ὑγροὶ καὶ περιττω-
ματικοὶ σφόδρα. τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ, καὶ τὰ κάθυγρα χω-
ρία, βοτάνας οὐ βλαστάνει. οὔτε μὲν τὰ ἄγαν ξηρὰ, καὶ πε-
ζ' τρώδη, ἐοικότα ταῖς φαλακρώσεσι. Διὰ τί τῶν εὐνού-
3 χων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ πόδες διαστρέφονται. ὅτι ὑπὸ τῆς
εἰρημένης πολλῆς ὑγρότητος, ἔχουσι τὰ μόρια διάβροχα σφό-
δρα καὶ μαλακά. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀσθενῆ. τὸ οὖν ὑποκείμε-
νον βάρος τοῦ σώματος, τὰ σκέλη μὴ φέροντα, στρεβλοῦνται.
οὕτω γὰρ καὶ καλάμῳ, ἐὰν ἐπιθῇς βάρος, κάμπτεται. ὅτι δὲ τὸ
μὲν σκληρὸν καὶ ξηρὸν ἰσχυρόν, καὶ πρὸς ἐνέργειαν μᾶλλον ἀν
τέχει. τὸ δὲ ὑγρὸν καὶ μαλακὸν ἀσθενὲς πρὸς ἐνέργειαν, δη-
λοῖ καὶ ξύλα καὶ δέρματα καὶ σχοινία. δηλοῦσι δὲ καὶ ἄνθρω
4 ποι. ὑπὸ γὰρ λουτρῶν καὶ πότων πλειόνων, ἀσθενέστεροι πρὸς

ἐνέργειαν. ὑπὸ δὲ εὐταξίας συμμέτρως ξηρανθέντες, εὐ-
σθενεῖς εἰσι πρὸς ἔργον. ὅθεν εὐνοῦχοι μὲν, καὶ γυναικώδεις,
ἀσθενεῖς. ἴσως δὲ καὶ οἰνόφλυγες, ὡς φλεγματωδέστεροι. ψυ-
χροὶ γὰρ γινόμενοι, τὸ ἐναντίον ἀντεισάγειν προθυμοῦσιν. οἶνος
δὲ, θερμὸς φύσει. αἰθίοπες δὲ, ὡς ξηρότεροι οὐλότριχες.
η' ἰσχνοί, μυώδεις. ἰσχυροὶ πρὸς ἔργον. Διὰ τί δὲ καὶ ὀξύ-
φωνοι. πάλιν γὰρ ἡ πλείων ὑγρότης παχύνουσα τὴν τραχεῖαν
ἀρτηρίαν αὐτῶν, ἀρσενοῖ. καὶ τὸ πνεῦμα διὰ στενῶν τόπων 1
διαβαῖνον, ὀξυφωνίαν ποιεῖ. διὰ δὲ εὐρυτέρων ὡς ἐπὶ ἀνδρῶν
μεγαλοφώνων. εἰκόνα δὲ λάμβανε τῶν αὐλῶν τὰς ὀπάς. ὅτι
δὲ πλείστης ὑγρότητός εἰσιν ἔμπλεοι, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ ἀδρύ-
νεσθαι καὶ μαστοὺς γυναικώδεις ποιεῖν. καὶ βλέφαρα οἰδαλέα.
θ' καὶ ἁπλότριχες καὶ πολιώδεις. Διὰ τί ἔνιοι τῶν εὐνούχων
ποσῶς ἀφροδισίων ὀρέγονται. καὶ ἐρῶσι ποτέ. ὅτι πολὺ πρὸ
τοῦ ἡβάσκειν ὠρχοτομήθησαν ἢ ἐθλάσθησαν. καὶ ὥσπερ ἡμιτε-
λεῖς εἰσιν εὐνοῦχοι. καὶ οἱ φύσει δὲ θερμότεροι τὸ ἧπαρ, καὶ τὰ 2
σπερματικὰ ἀγγεῖα μεγάλα ἔχοντες. οὗτοι οὖν φαντάζονται
μὲν τὴν χρῆσιν, οὐκ ἐνεργοῦσι δὲ τὴν ἐπιθυμίαν. διότι τὸ αἰ-
δοῖον, αὐτὸ μὲν ἀπεμαράνθη. τὸ γὰρ οἰδίσκον πνεῦμα συνεχῶς
ἐκλέλοιπεν. ὅπερ ὑπὸ τοῦ σπέρματος ἐτίκτετο. καὶ διὰ τῶν σπερ-
ματικῶν πόρων ἐφύετο ἐκ τῶν περὶ τὰ ἰσχία μερῶν. ὡς τῶν παι-
δίων δὲ τετύφλωνται αὐτῶν οἱ σπερματικοὶ πόροι συμπεσόν-
ι' τες. Διὰ τί ἐν παντὶ τόπῳ τετριχωμένοι, πολιὰς ποιοῦμεν,
ἐν δὲ μασχάλαις οὐκέτι. ὅτι ὁ τόπος θερμός. ἀρτηριώδης τε 3
καὶ φλεβώδης. ἄλλως τε καὶ ἀραιοπόρος ὤν, διαφορεῖ συνε-
χῶς τὰ φλεγματώδη περιττώματα. δηλοῖ δὲ τοῦτο, τὸ συνε-
ια' χῶς ἱδροῦν αὐτάς. Διὰ τί ἔνιοι αἰδούμενοι, ἱδρῶσι τὰς μα-
σχάλας. ὅσοι μᾶλλον ἀραιοπόροι. ἡ φύσις γὰρ ἀποστρεφο-
μένη τὸ τιμῆς, ἢ εὐλαβείας ἄξιον, μετρίως φεύγει τῷ αἵματι εἰς
τὰς μεγίστας φλέβας, καὶ ἀρτηρίας. καὶ αὗται πληρούμεναι ἀ-
ποστάζουσιν. οἱ δὲ, χαιρόμενοι τῷ διαχαλᾶσθαι, καὶ ἀραιοῦσθαι.
ιβ' πλέον δὲ τὰς μασχάλας. Διὰ τί οἱ φοβούμενοι ὠχροί εἰσιν. ὅτι 4

ἡ ἡμετέρα φύσις, καὶ ἡ προνοουμένη τοῦ σώματος δύναμις, δέει
τοῦ μὴ παθεῖν τι περὶ τὸ ἐκτὸς ὥσπερ καὶ ἡμεῖς, ἐν οἴκοις ἀποφεύ-
γομεν, καὶ αὐτὴ φεύγει σφόδρα πρὸς τὸ βάθος τοῦ σώματος, ἀσφα-
2 λείας χάριν. συνέλκει δὲ μεθ' ἑαυτῆς τὸ αἷμα, ᾧ κέχρηται τροφῇ
» καὶ ὀχήματι. ὡς καὶ χρηστῷ μόνῳ χυμῷ. τούτου δὲ λιπὸν, τὸ ῥοδίζον τὸ
ιγ' δέρμα καὶ ἐρυθραῖνον. Διὰ τί καὶ τρέμουσιν, ὅτι καὶ ἡ ψυχικὴ
δύναμις κατὰ συμπάθειαν τῆς φύσεως φεύγουσα, τὰ νεῦρα
1 καταλιμπάνει, ἅπερ ἐφύλαττον τὰ ἄρθρα ἑδραῖα. διὰ τοῦτο δὲ
καὶ ἀποπατῶσι καὶ οὐροῦσιν ἀπροαιρέτως. οἱ γὰρ κλείοντες
τοὺς πόρους τῶν περιττωμάτων μύες, νῦν ἀσθενοῦντες ἀφιᾶσι
ιδ' τὰ περιττά. Διὰ τί οἱ χαίροντες ἐρυθριῶσιν, ὅτι ἡ φύσις
αὐτοδιδάκτως τῷ ἥδοντι προτρέπει κατὰ τὸ ἐκτὸς ὄντι. καθά-
περ ἡμεῖς φίλῳ ἢ τέκνῳ. συνέπεται δὲ τὸ αἷμα ταύτῃ. μεμα-
θήκαμεν δὲ τοῦτο ῥοδίζειν τὸ δέρμα τῷ ἰδίῳ χρώματι. οἱ δ' ὠ-
ιε' χριῶντες, διὰ τὸ ἐναντίον. Διὰ τί οἱ αἰδούμενοι ἐρυθριῶσιν.
2 ὅτι ἡ φύσις αὐτοδιδάκτως τινὶ συνειδήσει, τὸ τιμῆς ἄξιον αἰ-
σχυνομένη, καθάπερ εὐγενὴς κόρη, μετρίως ὑποστέλλεται
πρὸς τὸ βάθος καὶ ἐντὸς τοῦ σώματος. τοῦ αἵματος τοίνυν συγκι-
νουμένου καὶ χεομένου, τὸ δέρμα βάπτεται ἀπὸ τοῦ αἵματος χρώ-
ματι οἱ δέ φασιν, ὅτι ὥσπερ αὐτὸ προβάλλεται σκέπης ἕνεκεν.
οὕτω γὰρ καὶ τὴν χεῖρα φυσικῶς τῷ προσώπῳ προσφέρουσι.
ις' Διὰ τί ἔνιοι φοβηθέντες ἀπέθανον. ὅτι φεύγουσα λίαν ἡ
φυσικὴ δύναμις εἰς τὸ βάθος μετὰ τοῦ αἵματος, τὸ ἔμφυτον
3 θερμὸν καὶ ζωτικὸν τὸ περὶ τῆς καρδίας γινόμενον, ἀθρόως
καταβαπτίζει, καὶ σβεννύει, καὶ φθορὰν ἐπάγει. τούτῳ δὲ τῷ
λόγῳ καὶ τὸ ἔλαιον πολύ τι καὶ ἀθρόως ἐπιβαλλόμενον, λυ-
χνιαίᾳ φλογὶ, σβεννύει αὐτό. ἀναλογεῖ δὲ τὸ ἐγκάρδιον θερ-
μὸν, λυχνιαίᾳ φλογί. καὶ οἱ ἀμέτρως δὲ ὀδυνώμενοι ἀπέθα-
νον τῷ αὐτῷ λόγῳ. ἀπόλλυται γὰρ ἡ ἐντὸς κίνησις τοῦ ἐμ-
φύτου θερμοῦ, καθάπερ καὶ τὸ πῦρ ἐπιπωματιζόμενον
ιζ' σβέννυται. Διὰ τί πολλοὶ τῶν οἰνοφλυγησάντων ἀπέ-
4 θανον. ὅτι πάλιν τὸ πλῆθος τοῦ οἴνου, τὴν φυσικὴν καὶ τὴν

ζωτικὴν δύναμιν καὶ θερμότητα καταβαπτίζει. πάσχουσι δὲ
τοῦτο μάλιστα, ὅσοι τὸ ἔμφυτον θερμὸν ὀλίγον καὶ ἀσθενὲς
ἔχουσι. τὸ πολὺ γὰρ καὶ ἰσχυρὸν ἀντέχειν μᾶλλον δύναται.
καὶ τῷ χρόνῳ πέττει τὸ πλῆθος. καθάπερ καὶ ἡ πλείων
φλὸξ, φέρει πλείονα τοῦ ἐλαίου τὴν ἐπίχυσιν.
ιη' Διὰ τί οἱ γέροντες τρέμουσιν. ὅτι τὰ νεῦρα πάλιν τῶν ψυ-
χικῶν δυνάμεων, καὶ οἱ μύες τῶν μορίων μὴ δεχόμενοι τὴν
ἀρκοῦσαν δύναμιν κινητικὴν, οὐκ ἀντέχουσιν ὁμοίως βαστά- 1
ζειν τὸ βάρος τοῦ σώματος. γίνεται δὲ τρόμος, τῷ ἕλκειν ἐπὶ τὸ
κάτω τὸ βάρος τοῦ σώματος, τὸ μόριον. τὴν δὲ ψυχικὴν
δύναμιν ἐπὶ τὸ ἄνω. καὶ τοῦτο κατὰ διαδοχὴν, καὶ συνε-
χῶς γινόμενον τὸν τρόμον ποιεῖ. ὅθεν λοιπὸν ἐπὶ κάτω νεύου-
σιν ἐπὶ γῆν σπεύδοντες, ὅπου καὶ φύσις βιάζεται. ὅθεν καὶ βα
κτηρίαις ἑαυτοὺς καθάπερ τοίχους παλαιοὺς ἀντὶ ξύλων
στηρίζουσι. διὰ τοῦτον τὸν λόγον τῆς ἀσθενείας τῶν δυνάμεων,
ιθ' ἀπροαιρέτως ἐξίασι σκύβαλον καὶ οὖρον. Διὰ τί οἱ λυ- 2
πούμενοι ὠχριῶσιν. ὅτι πᾶσα ἡ φύσις ὑπομιμνησκομένη τοῦ
ἀνιαροῦ, κατ' ὀλίγον συννεύει πρὸς τὸ βάθος μετὰ τοῦ ῥοδίζον
κ' τος αἵματος τὸ δέρμα. ἧττον μέντοι τῶν φοβουμένων. Διὰ
τί οἱ χαιρόμενοι ἀθρόως καὶ σφοδρῶς, ποτὲ καὶ ἐκλύονται. τῷ
τὴν ζωτικὴν δύναμιν, καὶ τὸ ἔμφυτον θερμὸν ἀμέτρως ἔξω
φερόμενον πρὸς τὸ ἥδος διαφορεῖσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι. ὅθεν
καὶ ἱδροῦσι καὶ ἐρυθριῶσι, διὰ τὴν περιουσίαν τοῦ αἵματος.
τὸ γὰρ ἔμφυτον θερμὸν καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ, τῇ μὲν θερμότητι καὶ 3
τῇ φύσει τοῦ οἰκείου τούτου, ἐπὶ τὸ ἄνω κινεῖται. πάλιν δὲ διὰ
τὴν ὄρεξιν τῆς τροφῆς, ἐπὶ τὸ κάτω. ὁπότερα τοίνυν τῶν κινή-
σεων ἀπόλλυται, διαφθείρει τοῦτο. Διὰ τί οἱ λυπού-
μενοι καὶ οἱ ἐρῶντες καὶ οἱ ὀργιζόμενοι στενάζουσι μέγα καὶ
συνεχῶς. ὅτι οἱ μὲν λυπούμενοι πρὸς τὸ λυπῆσαν ἔχουσι
τὴν ψυχὴν ἐστραμμένην. οἱ δὲ ποθοῦντες πρὸς τὸ ποθούμε-
νον. οἱ δὲ χολῶντες πρὸς τὸ τὴν ὀργὴν κινῆσαν αὐτοῖς.
ἡ ψυχὴ τοίνυν ἐστραμμένη πρὸς τὸ κινῆσαν αὐτὴν, ἀμελεῖ. καὶ 4

ὥσπερ ἐπιλανθάνεται χορηγεῖν τοῖς τοῦ θώρακος μυσὶ τὴν
κινητικὴν δύναμιν. ἡ καρδία τοίνυν, μήτε τῇ διαστροφῇ τοῦ
θώρακος εἰσδεχομένη τὸν ἀέρα καὶ ῥιπιζομένη, καὶ ἐψυγμένη
μήτε διὰ τῆς συστολῆς ἐκκρίνουσα τὰ λιγνυώδη περιττώμα-
τα, ἅπερ ἡ τοῦ αἵματος ἔκκαυσις ἐγέννησε, διὰ τὸ μὴ πνιγμὸν
παρακολουθῆσαι, τὴν ψυχὴν ἀναγκάζει, καὶ ὑπομιμνήσκει
πλείστην τοῖς μυσὶν ἐπιχορηγεῖν κίνησιν. καὶ ποιεῖν μείζονα τὴν
1 εἰσπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν πρὸς τὸ καὶ πλῆθος ἀέρος ψυχροῦ
λαβεῖν. καὶ πλῆθος ἐκκενόντων περιττωμάτων. ἵν' ὅπερ ἔ-
μελλον αἱ μικραὶ καὶ συνεχεῖς ἀναπνοαὶ ποιεῖν, τοῦτο μία
» ποιήσῃ μείζων. καὶ τοῦτο καλεῖται στενάζειν παρὰ τοῖς πα-
» λαιοῖς παρὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς καρδίας. καὶ στένουσι διά
τινος χρόνου μέγα. καὶ τοῦτο ποιοῦσι πολλάκις, τῷ τὴν ψυ-
χὴν ἀπεστράφθαι μὲν ἀεὶ πρὸς τὸ κινῆσαν αὐτήν, τὴν δὲ φύ-
σιν ἀναγκάζειν ποτὲ, διὰ τὴν καρδίαν ἐπιπέμπειν πλείονα δύ-
2 ναμιν κινητικὴν τοῖς μυσὶ τοῦ θώρακος. ὅπερ δὲ ἐν θώρακι
ἀναπνοὴ, τοῦτο ἐν τῷ σώματι διαπνοὴ διὰ τῶν ἀρτηριῶν. καὶ
ἔοικε τῇ μὲν εἰσπνοῇ, ἡ διαστολή. τῇ δ' ἐκπνοῇ, ἡ συστολή. συστο-
κβ' λῆς δὲ καὶ διαστολῆς, σφυγμὸς κατηγορεῖται. Διὰ τί ὁ οἶνος
δύσπεπτος. ὅτι κοῦφος ὤν, ἐμπλέει ἐν τῇ ὑγρᾷ τροφῇ κατὰ
μέσον. καὶ οὐχ ὁμιλεῖ τῷ σώματι αὐτῆς, δι' ἧς ὁμιλίας ἡ πέ-
ψις γίνεται. καὶ παρὰ τὸν οἰσοφάγον δὲ πλεονάζει ἡ ὄρεξις,
ἔργον καὶ οὐ πέψις. ἐκτὸς δὲ εἰς ὕδωρ ἐμπλέει μὴ βυθιζόμε-
3 νον. ὅτι ἐν τῇ ψύξει τῶν κρεῶν ἐναπολαμβάνεται πνεῦμα
κοῦφον. ὅπερ μετεωρίζει τὸ σῶμα τοῖς ὑγροῖς ἐπινήχεσθαι.
διὰ τοῦτο δὲ καὶ χαῦνός ἐστι τῇ μετοχῇ τοῦ πνεύματος.
κγ' Διὰ τί τοῖς κνησιῶσι τὸ ἄγαν ζέον ὠφελον. ὅτι τὸ ποιοῦν τὸν
κνησμὸν φλέγμα, παχὺ καὶ ψυχρὸν ὄν, δυσαίσθητον ἀποτελεῖ
κδ' τὸ δέρμα. Διὰ τί δὲ καὶ ἥδονται ἐν τοῖς λουτροῖς κνησιῶν-
τες. ὅτι ἡ θερμότης χέει τὸ φλέγμα. καὶ οἱ ὄνυχες διαφο-
κε' ροῦσι. Διὰ τί δὲ καὶ τὰ νῶτα μάλιστα κνησιῶσιν. ὅτι τὰ
4 μέρη ταῦτα ψυχρότερα τῶν ἐμπροσθίων ὄντα, πλεῖον φλέγμα

ἔχει. ὅθεν καὶ γέρουσιν ὡς ψυχροῖς μᾶλλον τὸ πάθος πλεο-
κς' νάζει. Διὰ τί οἱ βραχεῖς τῷ σώματι τῶν μακρῶν φρονιμώ-
» τεροι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστόν εἰσιν. ὅτι συνέσφιγκται αὐτοῖς καὶ συγ-
» κεκρότηται ἡ ψυχὴ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι. ἐπὶ δὲ τῶν εὐμεγε-
» θῶν εἰς μῆκος ἐπεκτεινομένη ἐκλύεται, διὸ καὶ Ὅμηρος. ὀδυσ-
» σέα μὲν βραχὺν καὶ φρόνιμον λέγει. αἴαντα δὲ μακρὸν καὶ
» μωρότερον. τὸν δὲ τρόπον ἰσχυροὶ μᾶλλον οἱ ἐλάσσονες τῶν
κζ' μειζόνων. Διὰ τί οἱ ἧττον φρόνιμοι μετεωρίζονται περιπα- 1
τοῦντες. ὅτι ὥσπερ κυβερνήτης μὴ ἄγαν ἐρρωμένος οὐκ ἐπ' εὐ-
θείας ἄγει τὸ σκάφος, οὕτως καὶ ἡ σαθροτέρα ψυχὴ τὸ σῶ-
κη' μα. Διὰ τί πολλοὶ μωροί, φρονίμους ἄγαν τίκτουσι. πολ-
λοὶ δὲ ἄγαν φρόνιμοι, μωροτέρους. ὅτι οἱ μωρότεροι ἐν τῇ
συνουσίᾳ νικώμενοι, σφοδρᾷ τῇ ἡδονῇ ἔχουσι τὴν ψυχὴν ἄγαν
βεβαπτισμένην τῷ σώματι. καὶ διὰ τοῦτο τὸ σπέρμα πλείστης
μετέχον δυνάμεως λογιστικῆς, καὶ φυσικῆς, τὰ ὑπ' αὐτοῦ τικ-
τόμενα φρονιμώτερα ποιεῖ. ἐπὶ μέντοι τῶν φρονίμων καὶ μά- 2
λιστα τῶν πεπαιδευμένων, ἀεὶ τὸ φρονοῦν καὶ ἐν τῇ συνουσίᾳ
λογιζόμενόν τινα τῶν ἐκτὸς ἀναγκαίων, καὶ μετεωριζόμενον
ἔχει τὸ σπέρμα, καὶ τὸν ἄμοιρον πλείστης ψυχικῆς δυνάμεως.
ἔνθεν λοιπόν, διατί οἱ μωροὶ καὶ ἀπαίδευτοι τῷ σώματι εὐσθε-
κθ' νεῖς τίκτουσι μᾶλλον. οἱ δὲ πεπαιδευμένοι, ἀσθενεῖς. Διὰ τί
τῶν ἀγρίων ζώων ἡ κόπρος ἧττον δυσώδης ἐστί, διότι καὶ ξηρο-
τέρα, καὶ ἀπέπτῳ, κέχρηται τροφῇ. καὶ γυμνάζεται πλέον. ἡ
δὲ τῶν δορκάδων καὶ τινων ζώων κόπρος εὐρωματίζει πως. ἡ 3
μὲν τοι τῶν ἀνθρώπων ὑπὲρ πάντα τὰ ζῶα, δυσώδης ἐστίν.
ὅτι καὶ ποικίλῃ καὶ ὑγρᾷ χρῶνται τροφῇ. καὶ πλέον τοῦ κόρου
παρὰ καιρὸν μὴ δεόμενοι, καὶ ἀγυμναστότεροι, καὶ ἧττον τῶν
ἀλόγων θερμότεροι. μὴ πεπτομένη τοίνυν τελείως, καὶ τῷ
πλήθει μὴ διαπνεομένη πως σηπομένη, δυσώδης ἐστί.

λ' Διὰ τί τὸ σίνηπι καὶ τὸ πέπερι καὶ πάντα τὰ δριμέα ἐπιτι-
θέμενα μὲν τῷ δέρματι ἕλκουσιν αὐτό. καταπινόμενα δέ, οὐ-
κέτι τὴν κοιλίαν ἕλκουσι. διότι φθάνουσι μεταβληθῆναι καὶ 4

πεφθῆναι πρὶν δράσωσι. καὶ ὅτι ἐκλύεται ἡ δριμύτης τῇ πολ-
λῇ τῆς κοιλίας ὑγρότητι. ἄλλως τε ἐν τῇ ὠθήσει τὸ δέρμα
καὶ τῇ πυκνότητι δίδωσι καιρὸν πρὸς τὸ δρᾶν τοῖς δριμέσι,
καὶ ἀσθενὲς δέ. τὸ δὲ βάθος καὶ ἀραιοπόρον καὶ ἰσχυρὸν μᾶλλον.
λα' Διὰ τί καὶ οἱ λυπούμενοι καὶ οἱ χαιρόμενοι, γελῶντες δα-
κρύουσιν. οἱ μὲν λυπούμενοι τῇ πυκνότητι τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς
πόρων ἐκθλίβουσι τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρόν. ἡ λύπη γὰρ ψύξιν καὶ
πύκνωσιν ἐργάζεται τῶν πόρων. οἱ δὲ χαιρόμενοι τὸ ἐναντίον.
1 τῇ ἀραιότητι τῶν πόρων ἐκχέουσι τὰ ὑγρά. ἐπί τινων δὲ στενο-
πόρων ὀφθαλμῶν, οὐ γίνεται τὸ δάκρυον ἐπ' ἀμφοτέρων.
λβ' Διὰ τί τοῖς λυπουμένοις ὠχρὸν γίνεται τὸ ἐπιπολῆς. τῷ
τὴν φύσιν μετὰ τοῦ αἵματος εἰς τὸ βάθος συννεύειν, ὡς ἐμάθο
μεν. ὅπερ ἦν θερμαῖνον καὶ ἀραιοῦν τὴν ἐπιφάνειαν.
λγ' Διὰ τί τοῖς οὐροῦσι παρέπεται πολλάκις καὶ φῦσαν ἐκ-
κρίνειν. ὅτι ἡ οὐροδόχος κύστις τοῦ οὔρου πεπληρωμένη ὀγκοῦ-
ται. καὶ θλίβει καὶ στενοῖ τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον. νῦν οὖν
2 ἐν τῇ ἐκκενώσει χαυνούμενον, δίδωσι καιρὸν πρὸς διέξοδον τῷ
» ἐναποκειμένῳ πνεύματι ἐν τοῖς ἐντέροις. οἱ δέ φασιν, ὅτι καὶ
» συμπάθειά τίς ἐστι τῶν μορίων πρὸς τὴν ἀπόκρισιν.
λδ' Διὰ τί οἱ βλέποντες χασμωμένους χασμῶνται. διὰ τὸ
τὴν φύσιν ὁμοιοπαθῆ καὶ συμπάσχειν τῶν ζώων. πλεῖον δὲ
τῶν ἀλόγων. οὕτω γὰρ ἑνὸς οὐροῦντος ὄνου καὶ οἱ λοιποὶ συνε-
λε' ξουροῦσιν αὐτῷ πεπληρωμένοι οὔρων. Διὰ τί ὁ ὀφθαλ-
μιῶν τῷ ὑγιαίνοντι μεταδίδωσι τοῦ πάθους. οὐκέτι μὴν ὁ
3 ὑγιαίνων τῷ πάσχοντι μεταδίδωσι τῆς ὑγιείας, τῷ εἶναι
» τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς καὶ μαλακοὺς καὶ εὐπαθεῖς.
» ἔτι γε μὴν καὶ τῆς ὑγιείας ἐκ συμμέτρου κράσεως οὔσης,
» τῆς δὲ νόσου, ἐξ ἀμέτρου δυσκρασίας. τὸ οὖν σύμμε-
» τρον, ῥᾷον ὑπὸ τοῦ ἀμέτρου μεταβάλλεται, καὶ τρέπεται, ἤ-
» περ τοὐναντίον. οὐκοῦν ἡ ὀφθαλμῶν δυσκρασία τις ἄ-
μετρος οὖσα, τὴν ὑγιείαν τρέπει, θᾶττον οὖσαν εὐ-
4 κρασίαν σύμμετρον. ἔγνωμεν δὲ τὴν τροπὴν γίνεσθαι,

λϛʹ διὰ τὴν φυσικὴν τῶν σωμάτων συμπάθειαν. Διὰ τί τὸ
νόμισμα καὶ τὸ μῆλον ἐν ὕδατι, μείζονα ἑαυτῶν φαίνεται.
ὅτι τὸ ὁμιλοῦν αὐτοῖς ὕδωρ ποιούμενον τὴν χρόαν αὐτῶν
ὄντων. τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ, καὶ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ οἱ πλα-
νῆται περὶ τὸν ἀνατολικὸν ἢ δυτικὸν ὁρίζοντα τυγχάνοντες
μείζονες νομίζονται τῷ σώματι τῷ ὄντι περὶ αὐτοὺς ἀέρα ποιεῖ-
λζʹ σθαι. Διὰ τί τὰ τετράγωνα πόῤῥωθεν, στρογγύλα νομίζον-
ται. τῷ τὴν ὄψιν μὴ σθένουσαν μακρόθεν ὁρᾶν τὰς γωνίας, ὡς 1
ὀξείας μὴ βλέπειν αὐτὰς τῇ ἀγνοίᾳ. τούτων δὲ ὑπεξαιρου-
μένων κατὰ ἀπάτην τῆς ὄψεως τὸ λοιπὸν σῶμα στρογγύλον
φαίνεσθαι, τοῦτο γίνεται κατὰ ἀπάτην τῆς ὄψεως. καὶ ἡ κε-
λη κλασμένη κώπη ἐν ὕδατι. Διὰ τί ξύλου τυπτομένου
πόῤῥωθεν, ὁρῶμεν τὴν πληγὴν εὐθέως, τὸν δὲ κτύπον βρά-
διον. καί περ ἅμα τῇ πληγῇ τοῦ κτύπου γινομένου. ὅτι τὴν
ὄψιν κεκτήμεθα τῆς ἀκοῆς λεπτομερεστέραν, καὶ ὀξυτέραν.
περιλαμβάνει τοίνυν κατὰ τὸν χρόνον ὡς ὀξυτέραν τὴν πλη- 2
γὴν ὄψις. ἡ δὲ ἀκοή, ὡς παχυμερεστέρα βράδιον τῆς πληγῆς
ἀντιλαμβάνει. τῷ λόγῳ γὰρ ἀρχὴν τούτῳ λυτέον. ὅτι καὶ
ἐπὶ τῆς περιθλίψεως τῶν νεφῶν ἐν χειμῶνι, πληγῆς γινομέ-
νης καὶ λεγομένης βροντῆς, καὶ ἐκπυρώσεως, τῆς λεγομένης ἀ-
στραπῆς, ὡς ἐπὶ πυρεκβόλων, πρότερον ὁρῶμεν τὴν ἀστραπήν.
εἶθ᾽ οὕτως ὕστερον ἀκούομεν τῆς βροντῆς. καί περ τῆς πληγῆς
πρότερον τῆς ἀστραπῆς τὴν βροντὴν ἀποτελούσης, ἢ ἅμα. κἂν
ταῦτα τοίνυν ἡ ὄψις περιλαμβάνουσα τὴν ἀκοήν, ὡς λεπτο- 3
μερεστέρα, πρώτη τὴν ἀστραπὴν ὁρᾷ. εἶθ᾽ οὕτως ὕστερον ἡ ἀκοὴ
τῆς βροντῆς αἰσθάνεται ὡς παχυμερεστέρα καὶ βραδεῖα πρὸς
λθʹ ἀντίληψιν. Διὰ τί τῆς μὲν ὄψεως γυμνῆς οὔσης τοῦ δὲ
παντὸς σώματος ἠμφιεσμένου, ἐν κρύει σφοδρῷ, τὸ μὲν σῶμα
πᾶν ῥιγοῦμεν. τὸ δὲ πρόσωπον οὐδ᾽ ὅλως. διὰ τὸ ἔθος. εἴθι-
σται γὰρ ἡ ὄψις ἀεὶ τῷ ἀέρι προσομιλεῖν. ὥσπερ ἂν ᾖ γυμνὴ τυγ-
» χάνουσα. μέγα δὲ πέφυκεν ὅπλον πρὸς δυσπάθειαν, ἡ συνή-
θʹ θεια. Διὰ τί ἡ ξανθή, δι᾽ ὅλου τοῦ βίου περιμένουσα, χιτῶνι 4

τῇ λεγομένῃ κύστει χοληδόχῳ, λίαν εὐπαθεῖ, οὐκ ἀναβιβρώσκει
τοῦτο· κατασκήπτουσα δὲ τῷ ὀδόντι βραχὺν χρόνον, σώματι
δυσπαθεστάτῳ, παραχρῆμα τὴν διάβρωσιν ἐργάζεται. φημὶ
δὲ τὸ παρὰ φύσεως οὕτως ὡρίσθαι κατοικεῖν αὐτὴν ἐν ἐκεί-
» νῳ τῷ σώματι μόνῳ. καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν αὐτὴν λυμαίνεσθαι.
» μέγα γὰρ φάρμακον κωλυτικὸν αἰτίας, ὄνομα τῆς φύσεως
» καὶ μυρίων ἄλλων παραδείγματα δύναμαί σοι λέγειν. ἐν
1 μήτρα δὲ καὶ μηνιαῖον βρέφος, βραδὺ παραμένειν, μηδὲ μίαν
αἴσθησιν βάρους παρέχον τῇ κυοφορούσῃ. πνεῦμα δὲ κοῦφον
ἐνσκῆψαν εἰς αὐτὴν ὀδύνην ἐργάζεται παραχρῆμα, τάσιν καὶ
βάρος ἀφόρητον ἐμποιοῦν. τραχεῖα ἀρτηρία πνεύματός ἐστι
δοχεῖον μόνου. καὶ ἐὰν ψὶξ ἢ ποτὸν εἰς αὐτὴν παραδράμῃ, πνι-
γμὸς ἕπεται, καὶ βὴξ σύντονος. ἡ γὰρ φύσις οὐχ ὥρισε τοῦτο
μα' γίνεσθαι κἂν ἐπ' ὀλίγον ἀδύναται. Διὰ τί τῶν λουομένων,
οἱ μὲν εἰσιόντες διψώδεις, ἐξίασιν ἄδιψοι. οἱ δὲ τοὐναντίον,
2 ὅσοι μὲν ξηρότεροι διψῶντες ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ὑγραινόμενοι
γίνονται ἄδιψοι. ἡ δίψα γὰρ ἀπὸ ξηρότητος, καὶ μάλιστα ἐὰν
μὴ διαφορηθῶσιν ἀπὸ τοῦ ξηροῦ θόλου. ὅσοι δὲ ὑγρότεροι
καὶ ἄδιψοί εἰσιν, ἐγχρονίζοντες καὶ μάλιστα ἐν ἀέρι σφόδρα
θερμῷ, καὶ τῷ ξηρῷ θόλῳ διαφορηθῶσι τὴν ὑγρότητα διὰ
μβ' τῶν ἱδρώτων διψώδεις ἄρτι λοῦνται. Διὰ τί τῶν ἐσθιόντων
ῥάφανον, οἱ μὲν δυσώδεις ἐρεύγονται. οἱ δὲ οὐ δυσώδεις. φαμὲν
ὅσων μὲν ἡ κοιλία καὶ ὁ στόμαχος, ἀπέριττός ἐστι μοχθηρῶν χυ-
3 μῶν, καὶ μάλιστα φλεγμῆναι, ἡ ἐρυγὴ καθαρά. ὅσων δὲ πεπλή-
ρωνται, δυσώδης ἐστὶ, τῷ τὴν ῥάφανον, θερμὴν καὶ τμητικὴν
χυμῶν καὶ λεπτύνουσαν αὐτοὺς κινεῖν ἐκ τῶν χυμῶν τὰ πνεύμα-
τα. καὶ ταῦτα δι' ἐρυγῶν κενοῦν διὰ στόματος. οὕτω γὰρ καὶ βόρ-
βορος, ἡσυχάζων μὲν, οὐκ ἀναπέμπει δυσωδίαν. ἀπὸ δέ τινος
κινούμενος καὶ ταρασσόμενος, ἀναπέμπει. ὅτι δέ φασιν αὐτὴν
τὴν ῥάφανον μοχθηρᾶς εἶναι φύσεως, καὶ δυσώδους ποιότη-
τος, ἐκ τοῦ καὶ ἐκτὸς αὐτὴν χρονίζουσαν δυσώδη γίνεσθαι, σφάλ-
4 λονται. πάντας γὰρ ἔδει τοὺς προσενεγκαμένους αὐτὴν δυσώ-

μγʹ δὴ συνάγεσθαι. Διὰ τί ἐν τῷ ἄκρῳ κρύει οἱ δάκτυλοι
καὶ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος μελαίνεται καὶ ἀποπίπτει. ὅτι ἡ
ἄκρα ψύξις ἀπελαύνει καὶ ἀποκλείει τὸ ἔμφυτον θερμὸν εἰς
τὸ βάθος τοῦ σώματος. καὶ λοιπὰ τὰ ἄκρα, μὴ ἀπολύονται
τῆς ζωτικῆς δυνάμεως καὶ θερμότητος. πρῶτον μὲν πελι-
δνοῦνται. εἶτα μελαίνονται. καὶ ἐκρούονται. καὶ ἀποπίπτει
δέ, τῷ τὴν φύσιν μὲν προνοουμένην τοῦ λοιποῦ σώματος πα-
ρασφίγγειν μὲν εἰς αὐτὴν τὸ ὑγιές, τὸ δὲ νεκρὸν ἀφιεῖσαν ἀποῤ- 1
ρίπτειν. τὰ δὲ ἄκρα μάλιστα πάσχει, τῷ εἶναι αὐτὰ μὴ ἄγαν
σαρκώδη καὶ ἧττον θερμά. οὕτω γὰρ καὶ τῶν φυτῶν ταῦτα
χειμῶνος φυλλοῤῥοεῖ. ὅσα καὶ ἧττον θερμὰ καὶ ἀσθενῆ καὶ
ἀραιότερα. ὅσα δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς μὲν τὸ ἔμφυτον
θερμὸν φεύγει τὸ ψυχρὸν ὡς ἐναντίον εἰς τὸ βάθος. συνα-
θροισθὲν δὲ καὶ ὥσπερ ἀνακτησάμενον ἑαυτό, κάτεισι πάλιν
εἰς τὰ μόρια, μετὰ πλήθους ἀθρόως πρὸς ἀντικινείαν. καὶ τῇ
ἀθροότητι καὶ τῷ πλήθει τοῦ θερμοῦ καίει τὰ ἄκρα τῶν μο- 2
ρίων, ἐκεῖ γὰρ ἱσταμένη μᾶλλον συνάγεται, ψευδολογοῦσιν.
μδʹ Διὰ τί οἱ ψυγέντες τὰ ἄκρα, καὶ προσάγοντες πυρὶ πρὸς
τὸ θερμαίνειν, ὀδυνῶνται σφόδρα φημὶ ὅτι τῇ ἀθρόᾳ μετα-
βολῇ τῆς ποιότητος. ἀπὸ γὰρ πλείονος ψύξεως, εἰς πλείονα
» πάλιν μεταβάλλουσιν αὐτὰ θερμότητα. πᾶν δὲ τὸ ἀμέτρως
» καὶ ἀθρόως γινόμενον κατὰ δυσκρασίαν λυπεῖ τὴν φύσιν. κα-
» τὰ γὰρ εὐκρασίαν καὶ συμμετρίαν, καὶ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἀθρόως
» μεταβαλλόμενον, εὐφραίνει σφόδρα τὴν φύσιν. ἔχει γὰρ ἐν 3
» συμμετρίᾳ κρᾶσιν τὴν ὕπαρξιν τὸ ἀνθρώπου σῶμα μᾶλλον τῶν
μεʹ ἄλλων ζώων. Διὰ τί οἱ προσενεγκάμενοι πέπερι λύζουσι,
φημὶ ὅτι ἀναλογεῖ τοῖς κατὰ τῶν ἐκτὸς βασταζομένων. καὶ λυ-
ποῦσι, τὸ μὲν πέπερι καὶ ἡ ξανθὴ χολὴ ταῖς ἀκάνθαις. τὸ δὲ
φλέγμα καὶ ὁ ἄερος λίθῳ βαρυτάτῳ. ὅσοι οὖν τὸ στόμα τῆς γα-
στρὸς ἔχουσιν ἄπεπτον καὶ εὐαίσθητον καὶ θερμόν, οὗτοι ταχέως
ὑπὸ τῆς δριμύτητος τοῦ πεπέρεως δακνόμενον, διεγείρουσι τὸν στό-
μαχον πρὸς ἔκκρισιν, καὶ δίωξιν τοῦ λυποῦντος. καὶ ποιοῦσι τὸν λι- 4

γόμενον λύγγα. ὅσοι δὲ εἰσὶ στόμαχοι φλεγματικώτεροι καὶ
δυσαίσθητοι καὶ ψυχρότεροι, βραδέως λύζουσι. πάσχουσι δὲ αὐτὸ
καὶ οἱ ἀθρόως μέγιστον καταπιόντες, τῷ πλήθει ἐν τῷ μεγέθει τοῦ
,, ἄρτου βαρυνόμενοι. οὐκ ἀνέχεται γὰρ τῶν μορίων ἡ φύσις ἠρεμεῖν,
,, ὅταν παρῇ τι τὸ λυμαινόμενον. τὸ μὲν οὖν πέπερι ποιότητα
δριμεῖαν ποιεῖ, κατὰ ἀνάλογον. καὶ τῆς ἔνδον νυττούσης χολῆς.
1 ὁ δὲ ἄρτος ποσότητι βαρῶν, καθὼς καὶ πλῆθος φλέγματος,
μς' ἔνδοθεν βαρύτερον λυγμὸν ποιεῖ. Διὰ τί ἐν τοῖς ὄνυξι τῶν
δακτύλων τὰ συνιστάμενα πάθη σφοδρὰν τὴν ὀδύνην ἐργά-
ζεται. ὅτι τὰ νεῦρα κατιόντα ἐν τοῖς πέλμασι τῶν δακτύλων, ἐκ
τῶν οἰκείων περιττωμάτων ποιεῖ τοὺς ὄνυχας. ὥσπερ καὶ τοὺς
,, ὀδόντας ἐν τοῖς οὔλοις. ἐπειδὴ τοίνυν ἡ διὰ τῶν νεύρων αἰσθη-
,, τικὴ δύναμις κατιοῦσα, πρὸς τοῖς ἄκροις τῶν νεύρων ἱσταμένη
,, κἀκεῖσε συναγομένη, πλείων γίνεται. καθάπερ καὶ ὕδωρ συρ-
ρέον εἰς μισγάγκειαν, δῆλον ὡς μᾶλλον αἰσθανομένη τοῦ πάθους
μζ' μᾶλλον καὶ ὀδυνήσεται. Διὰ τί ἐσθιόντων ἀθρόως καταπιόντων ἄρ-
2 τον μείζονα καὶ λυζόντων, ἡ τοῦ πνεύματος κατοχὴ λύει τὸν λυγμόν. φημί,
ὅτι ὁ στόμαχος παράκειται τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ. καὶ λοιπὸν αὕτη
τὸν στόμαχον θλίβουσα καὶ στενοχωροῦσα ποιεῖ εἰς αὐτὸν ἐσφηνωμέ-
νον ψωμὸν, ἐκθλίβεσθαι κατὰ τὴν γαστέρα. καὶ οὕτως ἐλευθερού-
μη' μενος ἀπὸ τοῦ βάρους παύει τὸν λυγμόν. Διὰ τί οἱ λύζοντες
ἀπὸ ἄρτου, ἀκούσαντές τι λυπηρὸν, οὐ λύζουσιν. ὅτι τὴν ψυ-
χὴν ἔχουσιν ἐστραμμένην καὶ νεύουσαν πρὸς τὸ λυπῆσαν αἴτιον, καὶ
3 ἀμελοῦσαν τοῦ κινεῖν τὸν θώρακα. πάλιν οὖν τὸ πνεῦμα μὴ ἐξιὸν καὶ
μθ' συναγόμενον τῷ πλήθει τὸν λυγμὸν λύει ὡς ἐμάθομεν. Διὰ
τί ἐπὶ τῶν εἰκόνων, πλησίον μὲν στήκοντες, ἰσόπεδα τὰ χρώμα-
τα βλέπομεν. πόρρωθεν δὲ, τὰ μὲν, κοῖλα. τὰ δὲ κυρτά. λέγω
ὅτι ἡ ὀπτικὴ δύναμις, ἐπὶ πολὺ διάστημα ἐκτεινομένη καὶ ἐκλυο-
μένη, οὐ δύναται ἀκριβῶς ὁρᾶν τὰ πάθη τῶν χρωμάτων, τὰ λευκὰ
ὁρᾶται κυρτά. τὰ δὲ μελάντερα κοῖλα. τὸ μὲν γὰρ λευκὸν πλησιά-
4 ζον τῷ λαμπρῷ, ἐπὶ τὰ ἔξω λάμπει. τὸ δὲ μέλαν ὡς σκοτεινὸν εἰς
,, τὰ ἐντός. τῶν δὲ τεχνῶν, αἱ μὲν μετασχηματίζουσι τὴν ὕλην, ὡς

» ὅταν ὁ ἀνδριαντοποιὸς, τὸν χαλκὸν ἵππον, ἢ βοῦν ἤ τι τοιοῦτον
» ζῶον χωνεύσας ἢ, ἐλάσας, πλάσῃ ἀνὸν ἢ ἐτόρευσέ τι σκεῦος, ἀπ'
» εἴδους εἰς εἶδος, μεταβαλὼν τὴν ὕλην τοῦ χαλκοῦ. αἱ δὲ, προσ-
» θέσει. ὡς κηροῦ πλάστης. ἢ πηλοποιός. αἱ δὲ, ἀφαιρέσει, κα-
» θώς τις γλύφων ποιεῖ τι ζῶον. αἱ δὲ κατὰ σύνθεσιν, καὶ πα-
ράθεσιν καὶ κόλλησιν, ὡς οἰκοδομική. ναυπηγική. ὑφαντική.
» τεκτονική. ἃ δὲ ἀλλοιώσει κράσεως γίνεται, καὶ διὰ βάθους.
» ὡς ἡ φύσις ἐκ σπέρματος ζῶα. τὰ δὲ ἐξ ἀλλοιώσεως καὶ κρά- 1
σεως καὶ προσθέσεως σώματι. ὡς ἡ φύσις τὰ μόρια αὔξει τρέ-
φουσα. τὰ δὲ μίξει χρωμάτων καὶ προσθέσει σωμάτων ὡς ζω-
ν' γραφική. Διὰ τί εἰ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ τοῖς νεύροις πολέμιον,
» τὸ θερμὸν μὴ φίλον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ πολέμιον. εἰ γὰρ τὸ δέ-
» τι βλαβερὸν, τὸ ἐναντίον αὐτῷ ὠφέλιμον. τὰ γὰρ ἐναντία
» ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐ δύνανται ἐνεργεῖν ὁμοίως, κατὰ πρῶτον λό-
γον καὶ καθ' αὑτό. φημὶ ὅτι οὐχ ἡ θερμὸν πολέμιον ἁπλῶς.
ἀλλ' ἢ θερμὸν καὶ ὑγρόν. ἐπεὶ δὲ τῶν νευροτρώτων τὰ νεῦρα διὰ 2
τὴν πολλὴν αἴσθησιν πόνου καὶ ψύξεως δέεται. ξηρὰ γὰρ φύ-
σει. ἡ δὲ ὑγρότης ὡς ἐναντία μαλακύνει καὶ χαυνοῖ αὐτὰ καὶ
σήπει. ὅτι δὲ οὐ κυρίως τὸ θερμὸν βλαβερὸν, δῆλον. τὸ γὰρ
θερμὸν ἔλαιον καταντλούμενον, ὠφέλιμον τῷ μετέχειν καὶ
να' στύψεως. Διὰ τί ἀεὶ αἱ ὀπῶραι βλαβεραὶ τῷ εἶναι αὐτὰς,
ψυχρὰς καὶ ὑγρὰς, μὴ καὶ τὸ ὕδωρ τῆς αὐτῆς ὂν κράσεως.
λέγω, ὅτι τὸ ὕδωρ λεπτομερέστερον ὂν τῶν ὀπωρῶν, καὶ τα-
χέως ἀναδιδόμενον, οὐχ ὁμοίως ἀδικεῖ. ἄλλως τε καὶ τονοῖ 3
νβ' μετρίως τὰ μόρια. Διὰ τί τὰ δύσπεπτα καὶ παχύχυμα
πολλοὶ ῥᾷον πέττουσιν, ὡς πετραίους ἰχθύας. οἱ μὲν φασὶν
δι' ἔθος, οἱ δὲ διά τινα ἕξιν φυσικὴν ἄρρητον, καὶ ἀναντιολόγη-
τον. ἄλλοι δὲ φασι, δι' ἄμετρον θερμότητα κοιλίας. τὰ μὲν
εὔπεπτα ὑπερπεπτόμενα, ὡς εὐμετάβλητα ὑπὸ τῆς σφο-
δρᾶς πυρώσεως, φρύττεσθαι καὶ φθείρεσθαι. τὰ δὲ δύσπεπτα
καὶ δυσμετάβλητα μὴ ἄγαν μεταβαλλόμενα πέττεσθαι μό-
νον. οὕτω γὰρ καὶ τὰ ἄχυρα ὡς εὐπαθῆ ὑπὸ πλείονος πυ- 4

ρὸς

ρὸς ἐκτεφροῦται, δρῦινα δὲ ξύλα τούτου οὐχ ὑπομένει καιό-
νγ' μενα. Διὰ τί τὸ κρίθινον ἄλευρον ψυχρὸν ὂν διαφορεῖ τὰς
φλεγμονὰς, εἴγε τὸ ψυχρὸν πυκνώτερον, καὶ δυσδιαφόρητόν
ἐστι. φημὶ, ὅτι οὐ τῷ ψύχειν διαφορεῖ, ἀλλὰ τῷ ῥύπτειν. με-
τέχει γὰρ ῥυπτικῆς δυνάμεως καὶ τμητικῆς τῶν χυμῶν. καὶ ἄλ
» λα δὲ πολλὰ εἴδη ἐστὶν, ἅτινα τὸ ἐναντίον αὐτῶν δρᾷ, οὐ κατὰ
» πρῶτον λόγον καὶ καθ' ἑαυτὸ καὶ κυρίως, ἀλλὰ κατὰ δεύ-
1 τερον καὶ κατὰ συμβεβηκός. οἷον τὸ σέλινον θερμὸν ὂν, μειοῖ
πυρετόν. οὐ τῷ θερμὸν εἶναι. τὸ γὰρ ὅμοιον αὐξητικὸν τῶν ὁ-
μοίων. ἀλλὰ τῷ ῥύπτειν τοὺς νοσοποιοὺς χυμοὺς ἐκ τῶν φλε-
βῶν καὶ εἶναι διουρητικόν. ὁμοίως ἶρις καὶ ὕσσωπος συμβάλ
λεται πλευρίτιδι θερμὰ τυγχάνοντα τῷ τέμνειν τοὺς ἐργαζο
μένους χυμοὺς τὴν φλεγμονὴν τοῦ ὑπεζωκότος τὰς πλευ-
ρὰς εἶναι μόνον. καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ περιχυθὲν, διεφόρησε
τὸν ἀπὸ τῶν γλίσχρων καὶ ψυχρῶν χυμῶν, τέτανον. οὐ κυ-
2 ρίως, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς, διὰ μέσου τινός. λέγω δὲ τῆς
» ἐναποκλεισθείσης θερμότητος. ἐὰν μὲν οὖν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ
» ἀμέσως ποιῇ, κυρίως λέγεται καὶ κατὰ πρῶτον λόγον ποιεῖν.
„ ἐὰν δὲ διὰ μέσου τινὸς ἐνεργῇ καὶ μὴ ἀφ' ἑαυτῆς, κατὰ συμ
„ βεβηκὸς ἐνεργεῖν λέγεται, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον.
νδ' Διὰ τί πρὸ μὲν τῆς εἰσόδου τοῦ βαλανείου θερμὸν οὐροῦμεν,
εἰς δὲ τὸ βαλανεῖον χρονίσαντες, ψυχρόν. φημὶ, ὅτι κατὰ
σύγκρισιν ἄλλου, τοῦτο γίνεται. τὸ μὲν γὰρ οὖρον ἀληθῶς
3 χλιαρᾶς ὑπάρχει κράσεως, ἐξαιρουμένου, καὶ μετρίως θερ-
μῆς. ἔξω μὲν οὖν, ἐπειδὴ ψυχρὸν ἡμῶν ἐστι τὸ σῶμα τὸ ἐξαι-
ρούμενον, ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ σώματος θερμόν ἐστιν. ἐν δὲ
τῷ λουτρῷ ἐπειδὴ τὸ σῶμα θερμαίνεται πλεῖον τοῦ οὔρου, ψυ-
χρὸν τὸ οὖρον φαίνεται. καίτοι πως θερμὸν ὄν. ὅτι δὲ ἀλη-
θὲς τὸ λεγόμενον, εἰσιὼν εἰς λουτρὸν, πρὶν θερμανθῆναι, ἐὰν
εἰς θερμὴν δεξαμενὴν κατέλθῃ τίς, τὸ θερμὸν ὕδωρ δόξειεν
4 αὐτῷ πάνυ ζέον. ἐὰν δὲ προθερμανθεὶς εἰσέλθῃ, οὐχ ὁμοίως
νε' αὐτῷ φανήσεται ζέον. Διὰ τί ἐν τισὶ τόποις περιθα-

λατίοις σκάπτοντες εὑρίσκομεν ὕδωρ γλυκύ. φαμὲν ἐν τῇ
θαλάσσῃ τὸ μὲν λεπτομερέστερον ὕδωρ γλυκὺ τυγχάνει. τὸ
δὲ παχυμερέστερον, ἁλμυρόν. τὸ λεπτομερέστερον οὖν καὶ γλυ-
κὺ διὰ τῶν πόρων τῆς γῆς διηθούμενον εἰς αὐτὴν κρύπτεται. ὅ-
ταν καὶ ὀρύττοντες εὑρίσκομεν τοῦτο καὶ ἐν χειμῶνι μετεω-
ριζόμενον εἰς ἀέρα, ὕδωρ γλυκὺ καὶ ὑέτιον γίνεται. τὸ δὲ πα-
χὺ ξηραινόμενον καὶ ἀπολιθούμενον, ἅλες. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀραιο-
πόρων αἰγιαλῶν, τὸ εὑρισκόμενον ὕδωρ ἁλμυρόν ἐστι. διηθεῖται 1
νϛ' γὰρ καὶ τὸ παχύτερον τῆς θαλάσσης ὕδωρ. Διὰ τί τὸ φρεα-
» τιαῖον ὕδωρ ἐν χειμῶνι θερμόν ἐστιν. ἐν δὲ τῷ θέρει ψυχρόν.
» ἐροῦμεν ὅτι ἀεὶ τὸ ἐναντίον, ὡς πολέμιον φεύγει τὸ ἐναν-
» τίον. ἐπειδὴ τοίνυν τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ ἐναντίον καὶ φθαρ-
» τικόν, δῆλον ὡς ἐν τῷ θέρει θερμότητος περιεχούσης τὸν ἀέρα,
τὸ ψυχρὸν φεύγει εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς. καὶ διὰ τοῦτο ψύχει
τὸ ὕδωρ. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τοῦ ψυχροῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῷ
ἀέρι, πάλιν τὸ θερμὸν ἐν τῷ βάθει φεῦγον, θερμαίνει τὸ ὕδωρ. 2
» τὰ δὲ ἐναντία κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ χρόνον, οὐκ ἐνομοθέ-
νζ' τησεν ἡ φύσις ἅμα μένειν. Διὰ τί ἐν τῇ αἰγύπτῳ. θερμο-
τάτῃ οὔσῃ τίκτεται ψυχρὸς οἶνος, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον.
πάλιν γὰρ πρὸς τὰς ῥίζας φεύγει τῶν ἀμπέλων καὶ ψύχει
αὐτάς. ὡς εὐπαθεῖς μᾶλλον τῶν ἄλλων φυτῶν.

νη' Διὰ τί τὸ θερμαινόμενον ὕδωρ καὶ εἰς φρέαρ χαλώμε-
νον, ψυχρότατον ὕδωρ ποιεῖ. ὅτι τὸ ἐν τῷ φρέατι ψυχρόν,
ἀντιμαχόμενον τῷ θερμῷ ὕδατι καὶ τῷ πλήθει τῆς ψυχρό- 3
τητος ἐπικρατοῦν αὐτοῦ, διώκει τὸ θερμὸν ἀθρόως. καὶ
μετὰ πολλῆς ψυχρότητος διέρχεται διὰ τοῦ θερμαίνοντος ὕ-
δατος. καὶ οὕτως ἄγαν αὐτὸ ψύχει.

νθ' Διὰ τί τὸ ζωύφιον ἐν τῷ ὀφθαλμῷ προσπεσὸν ἔ-
ξεισιν, ἐὰν τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν μύσωμεν. ἐροῦμεν, ὡς
τὸ πνεῦμα τὸ ὀπτικὸν οὐκέτι ἐξιὸν διὰ τοῦ μύοντος ὡς ἐμάθο-
μεν, ἀλλὰ συναγόμενον τῷ πλήθει ἐπὶ τὸν ἠνεωγμένον ἐρχό-
μενον πληροῖ αὐτὸν καὶ διογκοῖ. καὶ προπετέστερον ἐπὶ τὰ 4

ἔξω ποιεῖ. καὶ οὕτως διώκεται καὶ ἐξωθεῖται τὸ ἐμπεσὸν, ὡς
ἀσθενές. ἴσως δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἐρχόμενον πνεῦμα τῇ ἀθρόοτη-
τι διὰ τῶν πόρων τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐξωθεῖ τὸ ζωΰφιον.
ξ' Διὰ τί οἱ ῥαπιζόμενοι πῦρ ὁρῶσιν. ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ὀπτι-
κὸν, ὑπὸ τῆς πληγῆς λεπτυνόμενον ἄγαν, ἐκπυροῦται. καὶ
ἐξιὸν ἐπὶ τὸν ἀέρα, τοιοῦτον φαίνεται οἷον καὶ γίνεται. οὕτω
γὰρ καὶ ὑπὸ δύο λίθων ἢ σιδήρων παρατριβομένων ἄγαν, ὁ
ἐναπολαμβανόμενος ἀὴρ πληττόμενος καὶ λεπτυνόμενος
1 σφόδρα πῦρ γίνεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ νεφελῶν.
ξα' Διὰ τί οὐ πάντες οἱ λίθοι παρατριβόμενοι, πῦρ ἐκπέμπου-
σι. διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς χαύνους, καὶ κούφους, καὶ ἀραιο-
πόρους, οὐχ ὁμοίως παρατριβόμενος ὁ ἀὴρ λεπτύνεται, μήτε
σφοδρῶς πληττόμενος, διὰ τὴν κουφότητα, φθάνοντες καὶ
εἴκων ἐν τοῖς πόροις. ὁμοτίμως πᾶς οὐ πλήττεται καὶ ἐκ-
πυροῦται. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ξύλων παρατριβομένων. τὸ δὲ ἀπὸ
ἡλίου καὶ ὕδατος πῦρ τῷ ἀνακλωμένας τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡ-
2 λίου πρὸς τὴν ὕαλον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν κατόπτρων
πλέον ἐκπυροῦσθαι, καὶ πάλιν διαπέμπεσθαι τὸ ὕπτιον.
ξβ' Διὰ τί μᾶλλον κλίμακα κατίεμεν, ἢ ἀνίεμεν. ὅτι ἔχομεν
ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸ βάρος τοῦ σώματος συμβαλλόμενον
τῇ κάτω φορᾷ. ἐν δὲ τῷ ἀνιέναι, κάμνει ἡ δύναμις, ἀνέχου-
σα πρὸς τὸ ἄνω τὸ βάρος τοῦ σώματος. οὕτω γὰρ καὶ λίθος
ῥᾷον εἰς τὸ κάτω φέρεται ἤπερ ἐπὶ τὸ ἄνω. τὸ γὰρ βαρὺ κα-
ξγ' τωφορον. Διὰ τί τὰ βρέφη γεννηθέντα παραυτίκα κλαίει.
3 διότι τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν φύσιν ξενιζομένην ἔχει. ἀπὸ γὰρ
θερμῶν σωμάτων καὶ ἁπαλῶν τῆς μήτρας εἰς ἄγαν ψυχρὸν
ἔξεισιν. ἴσως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ φωτὸς καταπλήττεται. οὐ γὰρ
» ὥς τινές φασι ψυχὴ τὸν οὐράνιον χῶρον ἀποβαλοῦσα, σῶμα
» γήϊνον οἰκεῖ. καὶ διὰ τοῦτο κλαίειν ἀναγκάζει τὰ βρέφη. Διὰ τί
νδ' μέλισσαι καὶ μύρμηκες καὶ μυῖαι καὶ καθόλου πάντα τὰ ἔντομα
ζῶα ὑπὸ ἐλαίου ἀπόλλυνται. διότι τὰ ἀναπνευστικὰ στενὰ τού-
4 των, καὶ οὕτως ἀπόλλυνται. πάσχουσι δὲ αὐτὸ καὶ οἱ ὄφεις, ὑπὸ

τῆς ὀδμῆς τῶν δυσωδῶν καὶ βαρυόδμων. τὸ γὰρ στενοπόρον
τῶν ἀναπνευστικῶν, ἐμφράττεται ἀπὸ τῆς παχύτητος τῶν θυ-
νε' μιωμένων. Διὰ τί φυσῶντες, τὰ μὲν θερμὰ ψύχομεν.
τὰ δὲ ψυχρὰ θερμαίνομεν. τῷ τὴν ἀναπνοὴν θερμὴν εἶναι.
καὶ τὸ ὀξὺ ὂν πνεῦμα διαφορεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιότητα. τὰ γὰρ
θερμὰ ψύχομεν, τῷ κινεῖν καὶ διαφορεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιό-
νϛ' τητα θερμὴν οὖσαν. Διὰ τί τὰ ἀπὸ τὴν σελήνην κρέα
νυκτερεύσαντα σήπεται. ὅτι τότε ὁ ἀὴρ θερμὸς καὶ ὑγρὸς γί- 1
„ νεται ὑπ' αὐτῆς. ἔστι δὲ ἡ κρᾶσις αὕτη σηπτήριος. τὰ δὲ θερμὰ
„ ψυχόμενα. τῷ κινεῖν καὶ διαφορεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιότητα
„ θερμαίνουσαν. εἰ μὲν γὰρ εἴη σύμμετρος ἡ θερμότης καὶ ὑγρό-
„ της, πέψις γίνεται. εἰ δὲ ἡ ὑγρότης ὀλίγῳ πλεῖον ὑπερβάλ-
„ λοι τὴν θερμότητα, σῆψις γίνεται. εἰ δὲ ἀμέτρως ἐπικρατή-
„ σειεν, σβέσεις. εἰ δὲ ἡ θερμότης ἄγαν ἐπικρατήσειεν αὐτῆς,
„ καῦσις. ἴσθι δὲ καὶ τὴν σελήνην τὰς τέσσαρας ἀναδεχομέ-
„ νην κράσεις. ἐν μὲν γὰρ τῷ διχομήνῳ σχήματι, ὑγρὰ καὶ θερ- 2
„ μή πως ἐστίν. ἐν δὲ τῷ πανσελήνῳ, θερμὴ, καὶ ξηρά πως.
„ ἐν δὲ τῇ ἀποκρούσει, ξηρὰ καὶ ψυχρά. ὅτε δὲ ἀφώτιστος, ψυ-
„ χρὰ καὶ ὑγρά. ἀμοιρεῖ γὰρ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τότε θερμῶν
ξζ' οὐσῶν. Διὰ τί τὸ πέπερι καὶ σίνηπι, ἄκοπα μὲν καταπινό-
μενα, τὴν κοιλίαν οὐ θερμαίνουσι. κοπέντα δὲ θερμαίνουσιν.
„ ὅτι ὅσα δυνάμει καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ ἔχει τὰς ἑαυτῶν ποιότη-
„ τας. δέονταί τινος ἔξω βοηθείας, πρὸς τὸ τὴν δύναμιν εἰς
„ ἐνέργειαν φανερῶσαι. γινόμενα τοίνυν ἀπὸ τῆς κοπῆς λε- 3
πτομερῆ, καὶ εἰσδύνοντα τοὺς πόρους τοῦ σώματος εἰς βάθος. καὶ
ἀπὸ τῆς ἐμφύτου θερμότητος κινούμενα, δρῶσιν οὕτως. ὁ
αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ποιοτήτων. τῶν δὲ κατὰ
ποιότητα δρώντων, τὰ μὲν ἐνεργείᾳ ἔχει τὴν ἑαυτῶν ποιότη-
τα παροῦσαν ὡς ὕδωρ πότιμον. πτισάνη. γάλα. ὑγρὰ γάρ
ἐστι καὶ ψυχρά. μὴ δεόμενά τινος ἔξωθεν ἐπικουρίας πρὸς τὸ
ψῦξαι καὶ ὑγρᾶναι, ἀλλ' αὐτόθεν καὶ κυρίως δρῶντα. ὁ-
μοίως δὲ καὶ ἄλες καὶ γῆ, καὶ τὰ ὅμοια. ξηρᾶς γὰρ ὑπάρ- 4

ἔχουσι φύσεως, καὶ τῇ δυνάμει καὶ τὸ φαινόμενον, καὶ τῇ ἐνερ-
γείᾳ. θάλασσα μέντοι καὶ ἅλμη, καὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν ὑδά-
των, ὑγρὰ μὲν τῇ φαντασίᾳ καὶ τῷ φαινομένῳ. ξηρὰ δὲ τῇ
δυνάμει καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. λινόσπερμον δὲ καὶ ἄρτος, ξηρὰ
μὲν τῇ φαντασίᾳ καὶ τῷ φαινομένῳ, ὑγρὰ δὲ τῇ δυνάμει καὶ
ξη' τῇ ἀληθείᾳ. Διὰ τί ἔνιοι τὴν μὲν ἡμέραν ὁρῶσι, τὴν δὲ νύκτα
οὐχ ὁρῶσι. διὰ τὸ ἔχειν τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα παχύτερον καὶ
1 μὴ δύνασθαι διαβαίνειν τὸν ἀέρα ἐπὶ τὸ ὁρατόν. ἐν νυκτὶ δὲ
παχὺ γίνεται. διὰ τὸ καταψύχεσθαι τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἡλίου. οἱ
δὲ φασίν, ὅτι ἐν μὲν ἡμέρᾳ ὑπὸ τοῦ ἀέρος λεπτοῦ καὶ θερμοῦ
ὄντος λεπτύνεται. ἐν δὲ νυκτὶ παχύνεται. ἐπὶ μέντοι αἰλούρων
καὶ ὑαινῶν καὶ νυκτιειδῶν, τὸ ἔμπαλιν. ἡμέρας οὐχ ὁρῶν-
τα σχεδόν, νύκτωρ ἀκριβῶς ὁρῶσιν. ἔχουσι γὰρ τὸ ὀπτικὸν πνεῦ-
μα λεπτότατον καὶ διαυγέστατον. καὶ ἐν μὲν νυκτὶ μετρίως
παχυνόμενον ἐπιτήδειον γίνεται, πρὸς ἀντίληψιν τῶν ὁρατῶν.
2 ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τῷ λαμπρῷ φωτί, ἄγαν λεπτυνόμενον, δια-
φορεῖται καὶ σκεδάννυται. ὅθεν καὶ λέοντες τοιοῦτοί πως ὄν-
τες, διὰ τοῦ ἡλίου διαβαίνειν οὐ δύνανται. καὶ πῦρ μεθ' ἡμέραν
ὁρῶντες φεύγουσιν. ἔστι δὲ ὁρᾶν αὐτῶν καὶ τὴν κόρην ἄγαν
καταλαμπομένην. ἔχουσι δὲ καὶ τὰ ὑγρὰ τῶν ὀφθαλμῶν
ξθ' διαυγέστατα. Διὰ τί ἐν νυκτὶ καθεύδοντες καὶ ἀθρόως
ἀνοίγοντες τοὺς ὀφθαλμούς, φῶς ὁρῶμεν. ὅτι τὸ ὀπτικὸν
πνεῦμα συναγόμενον καὶ πολὺ γινόμενον ἐν τῷ καθεύδειν,
3 ἀθρόως καὶ πολὺ ἐξιὸν κατὰ τὸ σκότος καὶ λάμπον αὐτὸ
ό ὁρᾷ φωτοειδές. Διὰ τί οἱ αἰδούμενοι, τοὺς ὀφθαλμοὺς
›› συμπεφύκασιν. οὕτω γὰρ καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς δι' ὀφθαλ-
μῶν ὁρῶμεν. λυπουμένης. ὀργιζομένης. αἰδουμένης. ἐπει-
δὴ τοίνυν οὐκ ἀντέχει ἡ ψυχή, πρὸς τὸ τιμῆς ἄξιον ἀντι-
βλέπειν συνειδήσει τινὶ ἐπὶ χρόνον πολύν, ἀναγκάζει τοὺς
μῦς τῶν ὀφθαλμῶν ἕλκειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ κάτω δίκην κα-
οά λύμματος τοῦτο πράττουσα. Διὰ τί ἡ ἀκοὴ παντὸς ἀνέ-
4 χεται ὑγροῦ χωρὶς ὕδατος. ὅτι ψυχρὸν ὄν, τῷ ἀκουστικῷ νεύ-

ρῳ προσομιλεῖ τραχῆμα. τὸ δὲ ψυχρὸν, νεύροις πολέ-
οβ' μιον. Διὰ τί ἀνέμου σφοδροῦ μέλλοντος κινεῖσθαι ὡς
ἀστέρες διατρέχοντες περιπολοῦσιν αὐτὸν, ἢ ὡς ἀστραπαί. καὶ
μάλιστα καθαροῦ ὄντος τοῦ ἀέρος. φημὶ, ὅτι ἤρξατο μὲν κι-
νεῖσθαι, καὶ ἡμῖν μὲν, ὡς παχυμερέσι τοῖς σώμασι καὶ δυσαι-
σθήτοις, οὔπω κατάδηλός ἐστι. τὸν μέντοι ἀνώτερον ἀέρα ὡς
λεπτομερῆ καὶ αἰθεροειδῆ κινῶν ἐκπυροῖ αὐτὸν, καὶ μέρη αὐ-
τοῦ σπινθηροειδῆ ὁρῶμεν. καὶ οὕτω λοιπὸν τῷ χρόνῳ σφο- 1
δρότερος γινόμενος κινεῖ καὶ τὸν περίγειον καὶ τὸν παχύτε-
ογ' ρον ἀέρα. καὶ οὕτως αἰσθόμεθα. Διὰ τί διὰ στενῶν τό-
πων ἄνεμος διαβαίνων, ἰσχυρότερός ἐστι μᾶλλον ἢ περ δι' εὐρυ-
τέρων. ὅτι συναγόμενος εἰς ἕνα τόπον ἑνοῦται, μείζων ἑαυ-
τοῦ γινόμενος καὶ μεγαθύνεται, καὶ σφοδρύνει. ἐπὶ δὲ τῶν
εὐρυτέρων χωρίων ἐξαπλούμενος καὶ σκεδαννύμενος, ἄτονος
καὶ ἀσθενὴς γίνεται. παραπλησίως δὲ καὶ τὸ θερμὸν καὶ αἱ
οδ' ποιότητες καὶ τὰ ὕδατα. Διὰ τί πολλὰ τὰ πόρρωθεν καὶ 2
μεγάλα οὐχ ὁρῶντες, τὰ πλησίον καὶ μικρὰ ὁρῶμεν. οὓς καὶ
μύωπας καλοῦμεν. παρὰ τὸ μυώπης ὁρᾶν. ὅτι τούτοις τὸ
ὀπτικὸν πνεῦμα λεπτόν ἐστι καὶ καθαρόν. καὶ πόρρωθεν μὲν ἀ-
πιὸν διαφορεῖται, καὶ οὐκ ἐνσθενεῖ κατοπτεύειν τὰ ὁρατά. μό-
λις δὲ τὰ πλησίον ὁρᾷ. καὶ διὰ τοῦτο λεπτομερὲς καὶ καθα-
ρόν. οἵτινες καὶ τὰ μικρότατα πόρρωθεν βλέπουσιν, ὡς
καί τινες γέροντες, οὗτοι κατὰ τὸ ἐναντίον, διὰ τὸ ἔχειν τὸ
πνεῦμα τὸ ὀπτικὸν παχὺ καὶ πολὺ, καὶ δέεσθαι κινεῖσθαι μή- 3
κους ὁδοῦ πρὸς τὸ αὐτὸ ἀπολεπτυνθῆναι καὶ ἐπιτήδειον πρὸς
ἀντίληψιν ὁρατοῦ γενέσθαι. ἐκ τούτου λυτέον καὶ τὰς ὑπο-
οε' λοίπους δύο ἀντιθέσεις. Διὰ τί ὑπὲρ πάντα τὰ ζῶα
κύνες μόνοι δεσμοῦνται κατὰ τὴν ὀχείαν. ὅτι στενοπόρος ἐστὶν
ὁ αὐχὴν τῆς μήτρας. καὶ τὸ αἰδοῖον ἐν τῇ χρήσει φυσᾶται
καὶ οὐκ ἔξεισιν εὐθύς. καὶ ὅτι τὸ σπέρμα κολλῶδες ὑπάρ-
χει. ἀμφότερα δὲ αὐτοῖς, διὰ πολλὴν ξηρότητα γίνεται. τὸ
γὰρ ξηρὸν οἶδε πυκνοῦν καὶ ἀποστενοῦν τὰ μόρια, καὶ πηγνύειν 4

οςʹ τὰ ὑγρά. Διὰ τί μόνοι κύνες ἐν τῷ θέρει λυττῶσιν. ὅτι
1 διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ξηρᾶς κράσεως. φύσει γάρ εἰσι ξηροί.
καὶ πλέον ἐν τοῖς καύμασι θερμαινόμενα, οὖν καὶ καταξη-
ραινόμενα, ἐκπυροῦται τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρὰ καὶ ἡ κρᾶσις. καὶ
οὕτως μαίνονται, καθάπερ φρενιτιῶντες. ὅθεν καὶ τὸ σία-
λον αὐτοῖς ἰώδες γίνεται καὶ ξηρότατον. ὅτι δὲ ἐκπυροῦται,
δῆλον ἐκ τοῦ ἀσθμαίνειν πυκνῶς. καὶ πυρώδη τὰ ὄμματα ἔ-
χειν. καὶ ἠνεωγμένον τὸ στόμα πρὸς ἔμψυξιν ἀέρος. καὶ ἡ οὐρὰ
2 στραγγαλοῦται ἀπὸ τῆς ξηρότητος καὶ ἰσχνοῦται. λυττῶσι
δὲ οἱ ἐν αὐτοῖς ξηρότατοι, καὶ οὐ πάντες. τινὲς δέ φασι καὶ τὸν
τὸ ἄστρον συμβάλλεσθαι κατά τινα ἀπόρροιαν τούτοις πρὸς
οζʹ τὴν λύσσαν. Διὰ τί οἱ ἐξαίφνης καὶ ἀκουσίως τεμνόμενοι,
ἧττον ὀδυνῶνται τῶν κατὰ προαίρεσιν τεμνομένων. ὅτι οἱ
μὲν ἀκουσίως, ἔχουσι τὴν ψυχὴν εἰς τὸ πρᾶγμα τεταμμένην,
καὶ ἀνομοίως ἀντιλαμβανομένην τῆς αἰσθήσεως. οἱ δὲ κα-
τὰ προαίρεσιν, εἰδότες ὃ μέλλουσι πάσχειν, ῥέπουσιν ἀεὶ τὴν
3 ψυχὴν, παρὰ τὸ τεμνόμενον σῶμα. καὶ ἀκριβῶς ἀντιλαμ-
βανόμενοι τῆς αἰσθήσεως, μᾶλλον ὀδυνῶνται ἐν τῇ τομῇ. ἡ
λύσις τοῦ ζητήματος ἀπὸ συμπαθείας τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον.
οηʹ Διὰ τί οἱ τὰ βάρη βαστάζοντες μετὰ ᾠδῆς περιπατοῦσιν.
» ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἕλκοντες. ὅτι τῷ μέλει ψυχὴ λογικὴ τερ-
» πομένη, καὶ ἐπ' ἔλαττον ἀντιλαμβανομένη τῆς αἰσθήσεως, οὐχ
» ὁμοίως αἰσθάνεται τοῦ βάρους. τούτῳ τῷ λόγῳ λύσεις. διὰ-
3 τί καὶ ᾠδαὶ τῶν πενθούντων αὐλοὶ καὶ τύμπανα. καὶ διατί
» τοῖς τῶν λυπουμένων καὶ πενθούντων καὶ νοσούντων ἔθισται πλῆ-
» θος ἀνθρώπων συνιέναι καὶ διαφόρους προτείνειν λόγους. νεύου-
» σα γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς τοῖς ῥήμασιν ἧττον ἐπαισθάνεται τῆς συμ-
φορᾶς. διὸ τοῖς ἀρχαίοις, τέρψεις ἐπενοήθησαν σκηνικαὶ
οθʹ καὶ ποικίλαι, χάριν τῶν περιστάσεων. Διὰ τί οἱ αἰθίο-
πες πυρέξαντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόλλυνται. καὶ οἱ ὀφ-
θαλμιῶντες ἑλκοῦνται. ὅτι σφόδρα τυγχάνουσι θερμό-
4 τατοι καὶ ξηρότατοι. καὶ ὥσπερ ἀναστοιχείωσις αὐτοῖς

γίνεται. καὶ τὸ ὀλίγον ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν ἐκδαπανώμενον καὶ φθει-
ρόμενον, λύσιν τῶν λοιπῶν στοιχείων ἐργάζεται. φεύγει γὰρ τὸ
θερμὸν, ἀπορείᾳ τροφῆς. καὶ ἐπιγείρεται ψυχρότης, ἀπουσίᾳ
θερμότητος. καὶ τυραννεῖ ξηρότης, ὑγρότητος ἀπωλείᾳ. καὶ
διὰ τοῦτο τὰ νεκρὰ σώματα, ξηρὰ καὶ ψυχρὰ πέφυκεν. ὅθεν
καὶ ὁ θεῖος Ὅμηρος εἰδὼς τὰ μὲν δύο στοιχεῖα φεύγοντα ὡς
λεπτομερῆ καὶ κουφότατα. τὰ δὲ δύο παραμένοντα ἐν τοῖς
,, νεκροῖς σώμασι, φησίν. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα 1
,, γένοισθε. ξηρότατοι καὶ ὑγρότατοι λέγων. ἑλκοῦνται δὲ καὶ
κατὰ τὰς ὀφθαλμίας οἱ ὀφθαλμοί ὅτι ἀπὸ τῆς φλεγμο-
νῆς τὸ αἷμα ἐκχολούμενον τῇ πολλῇ δριμύτητι διαβιβρώσκει
π' τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ ῥεύματος. Διὰ τί ἐν τοῖς συμπο-
σίοις τῷ ποτῷ ἐναντίως οἱ ἄνθρωποι κέχρηνται. ἀρξάμενοι
μὲν γὰρ ἐν μικροῖς πίνουσι. πληρωθέντες δὲ ἐν μεγάλοις
ποτηρίοις. τοῦτο νομίζεται μὲν εἶναι εὐκαταγέλαστον. ἔχεται
δέ τινος αἰτίας εὐλόγου. διὰ γὰρ τὴν εὐωχίαν πρὸς τὸ πί- 2
νειν πυκνότερον καὶ συνεχῶς ἄρχονται μὲν ἀπὸ μικροτέρων
φιαλῶν. λήγουσιν δὲ ἐν μείζοσι. αἱ γὰρ μικραὶ, αὐτάρκη κό-
ρον ὡς ἐν δαψιλῷ ποτῷ πιεῖν, οὐχ οἷαί τε εἰσίν. ἐὰν μέντοι
ἀπὸ μειζόνων ἄρχωνται, θᾶττον πληρούμενοι, πυκνῶν τοῦτο
,, πράττειν ὡς ἐν ῥυφαῖς οὐ δύνανται. ἔτι γε μὴν, καὶ τῇ ἀθρόο-
,, τητι, καὶ τῷ πλήθει ξενιζομένη ἡ φύσις, εὐθὺς ἀνιωμένη τὸ
πλῆθος ἀποστρέφεται. ἐν δὲ τοῖς μικροῖς, κατ' ὀλίγον ἐθι-
πα' ζομένη, καὶ πλῆθος ἐνεγκεῖν δυνήσεται τῷ χρόνῳ. Διὰ τί οἱ ὑ- 3
δρωπιῶντες ὕδατος πεπληρωμένοι διψῶσιν ἀεί. ὅτι καὶ ἁλ-
μυρὸν αὐτοῖς γίνεται τὸ ὑγρὸν, μὴ διοικούμενον ἀλλὰ σηπόμε-
νον. καὶ καταξηραίνει τὸ στόμα τῆς γαστρός. ἄλλως τε καὶ πυ-
ρετία λεπτὰ κέκτηνται. πρὸς δὲ τούτοις ὅσον ἡ γαστὴρ διογκοῦ-
ται, τὸ λοιπὸν σῶμα μὴ κατὰ λόγον τρεφόμενον καταξηραί-
νεται. ὅθεν καὶ ἰσχνοῦνται. τὸ γὰρ πλεῖστον τῆς τροφῆς ἐξυ-
δαρούμενον, χορηγεῖται πρὸς γένεσιν τοῦ πάθους.
πβ' Διὰ τί ἐν τοῖς συμποσίοις, ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τῆς τροφῆς, καὶ 4

πρὸ πληρώσεως, στενούμεθα ἀνακείμενοι. μετὰ δὲ πλήρωσιν
πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ ἀρίστου, ἀρκούμεθα μηκέτι θλιβόμε-
νοι. ὅτι πρὸ μὲν τὴν ἀρχήν, ὄρεξιν τῶν σιτίων ἔχοντες πλείστην,
ἐπὶ τὰ ἐκτὸς πάντες τῆς στρωμνῆς φέρονται ἀνακείμενοι. καὶ
ἀθρόως ἅμα καὶ οὕτως θλίβονται. μετὰ δὲ τὸν κόρον τῆς τρο-
φῆς, ὃς μὲν ἐπὶ τὸ κάτω νεύει μᾶλλον, ὃς δὲ ἐπὶ τὰ πλάγια.
καὶ ὃς μὲν πως ἀνακάθηται, ἄλλου πλέον τοῦ δέοντος ἐπὶ
1 τὰ ἐκτὸς νεύοντος. καὶ οὕτως μετὰ πλήρωσιν τῆς τροφῆς ἀναι-
ροῦνται. ἄλλως γε μήν, καὶ τῷ πάντας ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ ἐσθίειν
ἐπὶ τὸν θώρακα καὶ τὰ πλάτη τοῦ σώματος ἀνακεῖσθαι, στενο-
πγ' χωρεῖσθαι συμβαίνει. Διὰ τί ἰδίων χυμῶν ἁπλῶν καὶ μο-
νοειδῶν ὄντων οὐκέτι καὶ τὰ νοσήματα μονοειδῆ καὶ ἁπλᾶ
συμβαίνει, ἀλλὰ πλείονα. διπλᾶ γὰρ ἐφ' ἑκάστου συνεχῆ καὶ
» διαλείποντα. ὅτι δεῖ οὐ μὴ μόνον ἀπὸ τῶν χυμῶν γίνεσθαι δια-
» φορὰς νόσων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν τόπων. ὁ μὲν γὰρ θερμὸς καὶ
2 λεπτὸς χυμός, ὀξὺν καὶ ὀλιγοχρόνιον, καὶ διακαῆ ποιεῖ πυρε-
τόν. ὁ δὲ ψυχρὸς καὶ παχύς, βληχρὸν καὶ πολυχρόνιον, οὕτω
γὰρ καὶ τῶν ξύλων, τὰ μὲν θερμὰ καὶ ξηρότατα, καθάπερ
δάφναι, δᾷδες, ἔλαιον, μεγίστην ἐγείρουσι φλόγα. καὶ τάχιον
ἀποκαίονται. τὰ δὲ χλωρὰ καὶ ὑγρά, ταπεινὸν καὶ καπνῶ-
δες πῦρ ἐξάπτουσι, καὶ βράδιον ἀποκαίονται. πάλιν εἰ μὲν ὁ
τόπος πολύς τε καὶ πλατὺς εἴη, τάχιον καὶ μεγίστως ἐξά-
πτει τὸν χυμόν, τῷ ἅμα εἶναι σεσωρευμένον. καὶ ὑφ' ἓν ὅλον
3 ἐξάπτεσθαι σηπόμενον. εἰ δὲ ὀλίγος εἴη καὶ στενός, μή τι χωροίη
τὸν χυμὸν ὅλον, ἀλλὰ κατὰ μέρος τῷ μὴ ὑφ' ἓν ὅλον σήπε-
σθαι, ποιεῖ πυρετὸν ἀμυδρόν, καὶ ἐν πολλῷ χρόνῳ καιόμενον.
μίξας τοίνυν χυμοῦ φύσιν καὶ τόπον, εὑρήσεις πᾶσαν διαίρε-
σιν, τῶν ἐπὶ χυμοῖς σαπεῖσι πυρετῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγά-
λοις ἀγγείοις, φλεψὶ λέγω καὶ ἀρτηρίαις, ἡ ξανθὴ σαπείη χο-
λή, θερμὴ τυγχάνουσα, διακαέστατον καὶ ὀξὺ καὶ ὀλιγοχρό-
νιον ἐξάπτει πυρετὸν ὡς καῦσιν. εἰ δὲ ταῖς μικραῖς φλεψὶ καὶ
4 ἀρτηρίαις ταῖς περὶ τὸ δέρμα σαπείη φλέγμα ψυχρόν, βλη-

χρὸν καὶ πολυχρόνιον ποιεῖ πυρετὸν, ὡς ἐφημερινόν. λοιπὸν
ἔχων τὰ ἄκρα ἐναλλάττεται ταῦτα. ἐὰν δὲ ξανθὴ χολὴ σαπῇ
ἐν τοῖς μικροῖς ἀγγείοις, ποιεῖ πυρετὸν, ἔλαττον ὀλιγοχρό-
νιον καὶ ποσῶς μακρότερον τοῦ καύσου, ὡς τριταῖον. ἢ ὀξὺν ἁ-
πλῶς. εἰ δὲ φλέγμα σαπείη ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγγείοις, ποιεῖ
ποσῶς ὀλιγοχρονιώτερον τοῦ ἀφημερινοῦ. ὁμοίως καὶ ἡ μέ-
λαινα, σαπεῖσα μὲν ἐν ταῖς μεγάλαις φλεψί, διὰ τὸ ἐν ἑνὶ χρό-
νῳ πάντων ὑπεκκαίεσθαι ποσῶς, ὀλιγοχρόνιον ποιεῖ πυρετὸν, διὰ 1
τετάρτης. εἰ δὲ ἐν ταῖς μικραῖς, πολυχρονιώτερον τεταρταῖ-
ον. συνέδραμε γὰρ χυμὸς ψυχρὸς καὶ παχὺς καὶ δυσαλλοίω-
τος, καὶ τόπος στενὸς μὴ συγχωρῶν ἅμα τὴν χολὴν πάντων
τοῦ ἐκκαίεσθαι καὶ ἀναλίσκεσθαι. Διὰ τί εἰ καὶ τὸ φλέγμα ψυ-
χρόν ἐστι καὶ παχὺ καὶ γλίσχρον, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μέλαινα χο-
λὴ ψυχρὰ καὶ παχεῖα καὶ ἐλάττων πολὺ τοῦ φλέγματος, ὁ
τεταρταῖος πολυχρονιώτερος τοῦ ἀφημερινοῦ. ὅτι τὸ φλέγμα
καὶ ψυχρὸν καὶ παχὺ, ἀλλ᾽ ὑγρόν. τὸ δ᾽ ὑγρὸν εὐαλλοίωτον, 2
καὶ εὐμετάβλητον. ἡ μέντοι μέλαινα, ξηρὰ καὶ ψυχρά. τὸ δὲ ψυ-
χρὸν, δυσαλλοίωτον καὶ δυσμετάβλητον. σῴζονται οὖν τῇ
ὁμοιότητι τῆς ψυχρότητος, καὶ τῷ πλεονάζοντι τῆς χολῆς,
κρύπτοντες τὴν ἐναντίαν καὶ τὴν λοιπὴν ποιότητα. ἄλλως τε
τὸ φλέγμα προσῳκείωται τῇ φύσει μᾶλλον τῆς μελαίνης.
ὅθεν καὶ ἐπὶ τῶν ὑγιαινόντων ἐν λιμοκτονίᾳ, κέχρηται αὐτῷ ἡ
φύσις πρὸς τροφήν. ἐπὶ γοῦν τοῦ ἀφημερινοῦ. ὅσον εὑρίσκει χρή-
σιμον φλέγμα, τοῦτο δαπανᾷ πρὸς τροφήν. τὸ δὲ ἄχρηστον σηπό- 3
μενον ἐξάπτει τὸν πυρετόν. Διὰ τί τεσσάρων χυμῶν ὄν-
των, καὶ ποτὲ σηπομένων, τρεῖς γίνονται πυρετοὶ, καὶ οὐ τέσσα-
ρες. ὅτι τὸ αἷμα κατὰ φύσιν ἐστὶ μὲν τροφὴ τοῦ σώματος. καὶ πλεο-
νάζον μὲν ποιεῖ μόνον πληθώραν. σαπὲν δὲ, οὐκέτι μένει αἷμα.
μεταβάλλεται γὰρ θερμαινόμενον εἰς ξανθὴν χολήν. οἱ μέν-
τοι λοιποὶ χυμοὶ πλεονάζοντες μὲν, ποιοῦσι νοσήματα, περὶ
τὸ δέρμα μάλιστα, ὡς ἕρπητας. καρκίνους. ἀλφοὺς, λεύκας.
τς σαπέντες δὲ, πυρετούς. Διὰ τί ἐξ ἐναντίας δύο τοίχων, θυ- 4

εἰδῶν οὐσῶν ἐν ἑκατέρᾳ, συμβαίνει τῆς μιᾶς κεκλεισμένης μη-
κέτι διὰ τῆς ἑτέρας εἰσιέναι λοιποὺς σφοδρὸν καὶ πολὺν ἄνε-
μον. ἤπερ ὑπαρχούσης αὐτῆς ἀνεῳγμένης. διὰ τὸ τὸν κινούμενον
ἀέρα, ἤτοι τὸν ἄνεμον, σῶμα τυγχάνειν. ἐπὰν οὖν ἡ μία κλεισθῆ,
διὰ τῆς ἑτέρας ὁ εἰσελθὼν ἀὴρ πληροῖ τὸν τόπον τῆς οἰκίας.
καὶ σῶμα ὤν, οὐκ ἐᾷ λοιπὸν ἑτέρῳ ἀέρι σώματι ὄντι ἐπεισιέναι.
ἐπὰν δὲ ἡ θυρὶς ἀνεῳχθῆ, ὁ προλαβὼν ἔχων δι' αὐτῆς φυγεῖν,
1 χώραν δίδωσιν ἐπεισιέναι ἑτέρῳ καὶ πάσης ὁμοίως διὰ τῆς ἀν-
τικειμένης θυρίδος. καὶ οὗτος ἐξιών, ἄλλον εἰσιέναι συγχωρεῖ
διὰ τῆς ἑτέρας. καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ τὸ συνεχές. ἐπὰν δὲ
περικλεισθῆ ἡ ἐξ ἐναντίας, οὐκέτι τοῦτο γίνεται. Διὰ τί τῶν ἐ-
ρώντων τὰ ἄκρα ποτὲ μὲν ψυχρά, ποτὲ δὲ θερμὰ γίνεται. ὅτι
ὅτε κέκτηνται λύπην πρὸς τὴν ἐρωμένην, καὶ ἀπελπίζουσι
τοῦ τυγχάνειν αὐτῆς, τὸ ἔμφυτον θερμὸν εἰς βάθος συνδύει καὶ
μετὰ τῆς φύσεως. καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἄκρα καταψύχεται. καὶ ὠ-
2 χριῶσι δὲ διὰ τοῦτο. καὶ σκυθρωποὶ γίνονται. ὅτε δὲ τὸ ἐναν-
τίον, ἢ ἐλπίδα χρηστὴν κέκτηνται παρ' αὐτῆς, εἴτε θυμοῦνται
σφόδρα, τότε τὸ ἔμφυτον θερμὸν, νεύει πρὸς τὸ δέρμα σὺν τῇ
» φύσει, καὶ γίνονται θερμότεροι καὶ ἐρυθρότεροι. καὶ διὰ ταύτην
» τὴν αἰτίαν οἱ ζωγράφοι, σωματοποιοῦσι τὸν ἔρωτα. ποτὲ μὲν
» κατηφῆ καὶ ἡσυχάζοντα. ποτὲ δὲ πετόμενον καὶ μειδιῶντα.
» παῖδα δὲ εὐαφῆ. διότι ὁ πόθος, σφοδρὸς μὲν ἐστιν, οὐ πολυ-
» χρόνιος δὲ, καὶ δι' ὅλου παραμένων. ἡ μὲν γὰρ διάθεσις δια-
3 παντός. ὡς τῶν γνησίων φίλων, ἢ πατρὸς πρὸς παῖδα. ἢ γυναι-
κὸς πρὸς ἄνδρα. ὁ δὲ ἔρως οὐ διαπαντός. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ
ἐπὶ ξένοις γίνεται. καὶ ἡ μὲν διάθεσις σύμμετρος καὶ εὐκατά-
στατος. ὁ δὲ ἔρως σφοδρὸς καὶ μανιώδης. λαμπάδα δὲ κατέ-
χοντα καὶ πτερωτὸν, διότι τῶν φιλούντων αἱ ψυχαὶ με-
τεωρίζονται. καὶ εὐμετάβλητοι εἰσὶ πτερούμεναι. ἐκκαίε-
ται δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ τῆς καρδίας ἔμφυτον θερμὸν ἐκ τῆς ἀ-
παύστου καὶ σφοδρᾶς φροντίδος τῆς πρὸς τὸ ποθούμενον. καὶ
4 τῇ μὲν δεξιᾷ κρατοῦντα βέλος, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ φαρέ-

τας. ὅτι κατὰ μὲν τὰς ἀρχάς, ἐκ μιᾶς ἀκτῖνος τῆς ὄψεως ὁ ἔρως
ἀνάπτεται. ἅμα γὰρ εἶδε καὶ ἐπόθησεν. ὕστερον δὲ μετὰ τὸ πο-
θεῖν, συνεχεῖς ἀκτῖνας ἀποπέμπει πρὸς τὸ ποθούμενον ὁ ἐρῶν.
αὕτη δ' ἔοικε τῷ βέλει τῷ ἀκοντίζεσθαι πρὸς σώματι. ἐν δὲ
φαρέτρᾳ τὰ βέλη. διότι κεκρυμμένως τὰς ἀκτῖνας πέμπου-
σιν, οἱ ἐρῶντες. τὸ δὲ ἔθος ὥσπερ ἄνεμος τὸ πῦρ ἐξάπτει, οὕτω
αὐτὸ τὸν ἐρῶντα. οὐ γὰρ κυρίως ἐξ αὐτοῦ ὁ πόθος. εἰ γὰρ ἦν,
τοῦτο δῆλον, ὡς ἐχρῆν ἀεὶ τὸν ἐθίζοντα καὶ ἐρᾶν. τὸ δὲ φίλ- 1
τρον καὶ αἰφνίδιον. γυμνὸν δέ, διότι γίνεται πόθος ἀμέσως καὶ
φανερῶς. οὐ γὰρ δι' ἑτέρου τινὸς ἐρᾷ τις. οὐδὲ κεκρυμμένως.
» οὔθ' ὑπὲρ ἀγνοεῖ. διὸ καὶ οἱ ἀνδριαντοποιοί, πρὸς τιμὴν ἐνίο-
» τε γυμνοὺς πλάττουσι θεούς τε καὶ βασιλεῖς. δεῖξαι βουλό-
» μενοι τοῦτον τὸ φανερὸν τῆς δυνάμεως καὶ γνώμης ἐκτὸς ὂν
» πάσης κακίας κεκρυμμένης. οὐχ εἷς δὲ ὁ ἔρως, ἀλλὰ πλείο-
» νες. ἢ ὅτι διάφοροι τῶν πραγμάτων, ἔρωτες. ἄλλως γὰρ καὶ
» ἄλλως ποθεῖ. καθὼς καὶ ὁ θεῖος πλάτων φησὶ τὸν ἔρωτα, πο- 2
» λυκέφαλον θηρίον. ἢ ὅτι πολλοῖς ἔρωσιν ὁ αὐτὸς πολλάκις
ὑποπίπτει. μητέρα δ' ἔχουσιν ἀφροδίτην. τουτέστι τὴν ἐπιθυ-
μίαν. οὕτω γὰρ πλάττουσι τὴν ἀφροδίτην εἰς ἐπιθυμίαν. ἱστο-
ροῦσι δὲ τὸν ἔρωτα ποθεῖν τὴν ἐριννύν. διότι πολλοὶ παρανό-
μως ἠράσθησαν. καὶ δυσσεβῶν ἠράσθησαν ἐπιθυμιῶν. ὥσπερ μοι
δεδήλωται κατὰ τὸ δεύτερον βιβλίον τῶν ἀλληγοριῶν τῶν εἰς
πή θεοὺς ἀναπλαττομένων πιθανῶν ἱστοριῶν. Διὰ τί λοιμι-
κῆς καταστάσεως, οἱ μὲν ἀπόλλυνται. οἱ δ' οὔ. ὅτι παρὰ τὴν ἰ- 3
διότητα τῆς κράσεως. εἰ μὲν γὰρ εἴη τις ἔχων τὸ σῶμα μεστὸν κακό-
χυμον, δῆλον ὡς ὁ εἰσπνεόμενος σηπεδονώδης ἀὴρ συνδια-
φθείρει, καὶ ὅπερ ἔχουσιν ὀλίγον χρηστόν. καὶ οὕτως πᾶς χυμὸς
αὐτοῖς συνδιαφθαρείς, αἴτια τίκτει πάθη καὶ πλείονα. καὶ
οὕτως θνήσκουσιν. εἰ δὲ εἴη ἀπέριττον καὶ εὔχυμον, οὐδὲν ἢ βρα-
χύ τι βλάπτει τούτοις, ὁ λοιμώδης ἀήρ. ὅτι δὲ ἡ ἐπιτηδειότης
ἐφέλκεται τὸ δρᾶν αἴτιον ἐνεργεῖν, δηλοῦσιν αἱ ἐκτὸς ὗλαι,
δρύες εἰσὶ δυσπαθεῖς καὶ πρὸς ἔξαψιν, οὐχ ἕτοιμοι μᾶλλον. 4

πολλῷ δὲ πλέον κάλαμοι εὐπαθέστεροι. καὶ πρὸς ἔξαψιν ἑτοι-
μοι μᾶλλον. πολλῷ δὲ πλέον στυππεῖον. ἀλλ' ἐάν τις διάβροχον
ὕδατος παρασκευάσῃ τὸ στυππεῖον, καὶ χλωροὺς λάβῃ καλά-
μους, τὴν δὲ δρῦν ἄγαν ξηρὰν εἰ καὶ θείῳ καταπάσσοι τὸ αὐτε-
πιτήδειον, ἑτοιμότατα ἐργάζεται πρὸς ἔκκαυσιν πυρὶ προσε-
νέγκας. τὸ δὲ στυππεῖον οὐδὲ ὅλως καήσεται. τούτῳ τῷ παρα-
δείγματι χρώμενος, λύσεις τὸ ζητούμενον, τίνος ἕνεκεν κόπος
1 πυρετὸν ἐφήμερον, ἢ τὸν ἐπὶ σήψει ποιήσει τὸν ἑκτικὸν πυρετὸν
εἰργάσατο. φαμὲν γὰρ διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ἐπιτηδειότητος.
εἶχε γὰρ τὸ φυσικὸν πνεῦμα καὶ τοὺς χυμοὺς ἀπερίττους. τὰ δὲ
στερεά, ξηρότατα. καὶ τὸ αἴτιον ἔδραμεν εἰς ἐκεῖνα. καὶ διατί ἔκ-
καυσις ἡλίου, τῷ μὲν, ὕπνον ποιεῖ. τῷ δὲ, οὔ. ὅτι τὸ μὲν ἦν φλέγ-
μα πλεῖστον. καὶ τοῦτο χυθὲν ὑγραίνει τὸν ἐγκέφαλον. καὶ ὕπνον
ὑπήνεγκε. τῷ δὲ ξηρὰ ἡ κεφαλὴ τυγχάνουσα πλέον ξηρανθεῖ-
πθ' σα ἀγρυπνίαν ἤνεγκε. Διὰ τί ὁ ἥλιος ἀνθρώπους μὲν μελαί-
2 νει. λίνα δὲ, λευκαίνει. καὶ κηρὸν μὲν μαλακύνει. πηλὸν δὲ σκλη-
ρύνει. πάλιν δὲ διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς πασχούσης ὕλης. οἱ
γὰρ χυμοὶ χωρὶς τοῦ φλέγματος ὑπερθερμαινόμενοι περὶ
τὸ δέρμα διαφαίνονται μέλανες. τὸ δὲ λῖνον, ὑπὸ νίτρου ἢ ἅλ-
μης ῥυπτούμενον καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκδαπανωμένου τοῦ ῥύ-
που τοῦ λίνου, λευκαίνεται. πάλιν ἕλκων ὁ ἥλιος ἐκ τοῦ κηροῦ
τὴν ἐν τῷ βάθει ὑγρότητα μαλακύνει αὐτόν. τὴν δὲ πολλὴν καὶ
ἐπιπόλαιον ὑγρότητα ἐκβοσκόμενος τοῦ πηλοῦ, σκληρύνει
3 αὐτὸν ξηραίνων. εἰ τοίνυν περὶ τὸ πάσχον καὶ τὸ ἐνεργοῦν ποιεῖν
» ἀδύνατον καὶ ἡμᾶς ψυχὴν μὲν, εὐσεβείαις ὁπλίσαντας, εὐ-
» ταξίᾳ δὲ τροφῶν τὸ σῶμα κοσμήσαντας, ἀκτήμονι δὲ βίῳ καὶ
» τοῖς πρὸς τὸ ζῆν μόνον ἀρκούμενοι, ἑαυτοὺς καθιερεύσαντες,
» ἐκφυγεῖν τὴν ἐκ τοῦ βίου συμβαινόντων, ὅσον ἐνδέχεται παρά-
» στασιν, καὶ μὴ παρέχειν ἐπιτηδειότητα τῷ δρῶντι φαύλῳ πρὸς
» τὸ πάσχον ἐνεργεῖν τι. εἴπερ τίς ἐστι δαίμων ἢ ἀστὴρ ἤ τι τοιοῦτον
5' ἐκτὸς αἴτιον. Διὰ τί οἱ ἰκτερικοὶ καὶ δυσδιαχώρητοί εἰσι, καὶ
4 λευκὸν ἄγαν ἔχουσι τὸ σκύβαλον. ὅτι ἡ ξανθὴ χολὴ εἰς ὅλον

αὐτῶν ἀνεδόθη τὸ σῶμα. καθὼς οἱ ὀφθαλμοὶ δηλοῦσι καὶ ἡ
τοῦ δέρματος χροιὰ καὶ οὐκέτι συρρεῖ πρὸς τὰ ἔντερα, τῷ ἐξ
ἀρχῆς νόμῳ τῆς φύσεως. καὶ χραίνουσι τὸ σκύβαλον, οὔτε τῇ
δριμύτητι ἐρεθίζει τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν τῶν ἐντέρων,
» πρὸς κένωσιν τῆς κόπρου. καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἰατρικὴ καθάπερ καὶ
» ἄλλαι τέχναι τὴν φύσιν μιμουμένη τοῦ σώματος ἐν περιστά-
» σει νοσοποιῷ καθεστῶτος, σύμμαχος ἀρρωστούσης γίνεται τῆς
δυνάμεως. ἐπεὶ γὰρ τὸ σκύβαλον ἐκκρίνεται, τῆς χολῆς ἐρε- 1
θιζούσης καὶ ῥυπτούσης, τῶν τε ἐντέρων καὶ τῶν μυῶν ἐπε-
γειρομένων πρὸς ὤθησιν αὐτῶν. τῆς τε κόπρου μαλακῆς τε
καὶ εὐολίσθου τυγχανούσης, ἐκ τῶν περιεχομένων τοῖς ἐν-
τέροις γλίσχρων χυμῶν, εἰκότως καὶ ὁ κλυστὴρ, ἔχει μὲν ἀντὶ
χολῆς, τὸ μέλι ῥυπτικόν. τὸ δὲ νίτρον, καὶ ῥυπτικὸν, καὶ τῇ δήξει
διεγεῖρον τὰ ἔντερα καὶ τοὺς μῦς πρὸς ἐξώθησιν. τὸ δὲ ὑδρέ-
λαιον πρὸς ὕγρανσιν καὶ μαλάκωσιν τῆς κόπρου, φρυχθεί-
σης ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ. γίνωσκε γὰρ ὡς τότε μὲν, ἡ φύσις ἐνερ- 2
γεῖ μόνη χωρὶς ἰατροῦ. καθάπερ ἐπὶ τῶν κρίσεων τῶν νόσων. καὶ
τῶν πέψεων. τότε γὰρ θερμότερα ἐστι. καὶ ὥσπερ βραβευτής. καὶ
κριτὴς ἀνταγωνιστῶν δύο, νόσου καὶ φύσεως. ποτὲ δὲ ἰατρὸς μό-
νον, ὡς ἐπὶ τῶν ἐξαρθρημάτων καὶ τῶν ἄρθρων ἐμβολῆς. ποτὲ δὲ
ἰατρὸς ἅμα, καὶ φύσις, ὡς ἐπὶ τῶν ῥυπαρῶν καὶ κοιλίας ἑλκῶν. ὁ
μὲν γὰρ ἰατρὸς καθαίρει τὸν ῥύπον τοῖς ῥυπτικοῖς, καὶ δίδωσιν ἀνα-
πέτειαν τοῖς πόροις, ξέσας ὡς ἂν εἴποι τις τὸ ἐπιπωματίζον καὶ
ἐμφράττον αὐτούς. ὅπως τὸ αἷμα καθαρὸν παρασκευάσῃ. ἡ δὲ 3
φύσις διὰ τῶν πόρων τοῦ ἕλκους, ἀναδίδωσιν αἷμα καθαρὸν
ἀπὸ τῶν τροφῶν, μεταβάλλουσα πρὸς σαρκὸς γένεσιν. ὅπερ
πάλιν ἀπὸ τῶν ξηραινόντων φαρμάκων πηγνύμενον γίνεται
ϛα' σὰρξ ἐπιτήδειος. Διὰ τί πολλοὶ ληφθέντες συνόχῳ μετὰ
κρίσιν, μελάντερον ἔχουσι δέρμα ἐπὶ χρόνον ἱκανόν. ὅτι ὁ συνό-
χος ἀπὸ ξανθῆς ἐγένετο χολῆς. αὕτη δὲ, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νό-
σου ὑπεκκαεῖσα μετέβαλεν ἐπὶ τὸ μέλαν. καὶ οὕτως ἐν τῇ κρί-
σει παρὰ φύσιν διωχθεῖσα παρὰ τὸ δέρμα ἔβαψεν αὐτό. καθά- 4

παρὰ τῶν τῶν λευκῶν, τὸ δέρμα λευκὸν ὑπάρχει. διὰ τί δὲ τὸ πα-
νβ' χὺ τοῦ χυμοῦ καὶ δύσλυτόν ἐστι τὸ τοιοῦτον χρῶμα. Διὰ τί ἡ
μέλαινα χολὴ περιπνομένη μαστῷ ἢ σκέλει ἀνάβρωσιν ἐργά-
ζεται. ὧδε δὲ τῶν μελαγχολικῶν ἐν ἐγκεφάλῳ συῤῥέουσα,
ταύτην οὐ ποιεῖ. ὅτι ἐν μαστῷ μὲν φλέβες πολλαὶ καὶ μεγά-
λαι διὰ τὴν τοῦ γάλακτος γένεσιν. καὶ διὰ τοῦτο τὸ πλῆθος συῤ-
ῥεῖ τῆς χολῆς. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ σκέλει διὰ τὴν κάτω φε-
1 ρῆ ῥοπὴν ὧδε συῤῥεῖται χολὴ πλείων. ἐν μέντοι τῷ ἐγκεφάλῳ
διὰ τὴν ἀνωφέρειαν. καὶ διὰ τὸ λεπτὰς ἔχειν φλέβας, ἄνεισι
βραχὺ χολή, πρὸς τὸ νύττειν αὐτὸν καὶ μὴ διαβιβρώσκειν. καὶ
ψυχρὸς δὲ καὶ ὑγρὸς ὢν ἀντιμάχεται τῇ κράσει τῆς μελαί-
νης ποσῶς. καὶ καταπραΰνει ταύτην. ἡ μὲν οὖν κυρίως μέλαι-
να χολή, ποιεῖ τὸν ἀναβρωτικὸν ἐν τῷ μαστῷ καρκῖνον. ἐν δὲ
σκέλει, χειρώνειον ἕλκος καὶ νομώδεις. ἐν δὲ ἐγκεφάλῳ, τὴν θη-
ριώδη μελαγχολίαν. ἡ δ' οὐ κυρίως, ἀλλ' ὁ λεγόμενος με-
2 λαγχολικὸς χυμὸς, καὶ φυτώδης. ῥεῦμα μόνον καὶ ὄγκον καρ-
νγ' κινώδη χωρὶς ἀναβρώσεως, καὶ μελαγχολίας ἥμερον. Διὰ
τί τῶν τῶν δυσεντερικῶν, πάπυρον σφαιρώσαντες ἐμβάλλουσιν
εἰς τὸν δακτύλιον. καὶ ὠφελοῦσιν. ὅτι τῶν μυῶν συμπεσόντων
τῆς ἕδρας, ὑγρᾷ, νομένη ἡ πάπυρος τῇ διαστομώσει τοὺς μῦς
ἐπεγείρει. τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ τῶν ἀποφορῶν συμπεσουσῶν τῶν τῶν
ἑλκῶν. τῶν οὖν μυῶν διαστελλομένων, ἡ κόπρος καὶ τὰ λυ-
νδ' ποῦντα ἐκκρίνεται. Διὰ τί τὰ λεγόμενα καυκάλια ἐν τῷ
3 πληροῦσθαι ὕδατος ψόφον τινὰ ἀποτελεῖ. ὅθεν καὶ ἡ φύσις,
καὶ τὸ ποιὸν τοῦ ψόφου, εἰς ὄνομα αὐτοῖς μετήνεγκεν. ὡς καὶ
τὸ φλοῖσβος. καὶ βορβορυγμὸς, καὶ τὰ λοιπά. ὅτι τὸ ἀγ-
γεῖον ἐν τῷ μὴ ἔχειν ὕδωρ, ἀέρος πεπλήρωται, σώματος λε-
πτοτέρου τυγχάνοντος. ἐν οὖν τῷ καθεῖσθαι ἀθρόως εἰς αὐ-
τὸ τὸ ὕδωρ τῇ βαρύτητι διώκει τὸν ἀέρα ἔξω, ὡς λεπτομε-
» ρῆ. ἅμα γὰρ μένειν ἐν τῷ καυκαλίῳ μέχρι πληρώσεως οὐ-
» δύναται, διὰ τὸ τοῖς φιλοσόφοις ἀποδεδεῖχθαι, μὴ δύνασθαι
4 δύο σώματα τὸν αὐτὸν τόπον κατέχειν, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.

τοῦ ὅλου ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἄνω διωκομένου, ἀθρόως διαθενεῖ τόπῳ ψόφον ἀναγκαίως συμβαίνειν. οὐχ ἕνα δέ. ἀλλὰ πλείους, διὰ τὸ μάχην ὥσπερ τυγχάνειν ἀμφοτέρων. τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐπὶ τὸ κάτω βιάζεται τὸν ἀέρα. ὁ δὲ ἀὴρ ἐπὶ τὸ ἄνω τὸ ὕδωρ. καὶ τούτου κατὰ διαδοχὴν γινομένου συμβαίνει καὶ τὸν ψόφον πυκνῶς γί-

ϛε' γνεσθαι. Διὰ τί ἐπὶ τῶν λεγομένων ἁρπαγίων ἀγγείων ὁ δάκτυλος ἐν τῷ στόματι ἐντιθέμενος αὐτοῦ, τὸ ὕδωρ οὐκ ἐᾷ ῥεῖν διὰ τοῦ πυθμένος. ἐπαιρόμενος δέ, συγχωρεῖ φέρεσθαι. ὅτι ἐν 1
τῷ ἐπαίρεσθαι τὸν δάκτυλον ἐκ τοῦ στόματος, ὁ ἀὴρ εἰσιὼν ὠθεῖ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸ κάτω, φύσιν ἔχων τοιαύτην. καὶ οὕτως ἔξεισι διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ πυθμένος. καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάντα
” τὰ μηχανικὰ κατασκευάσματα, δι' ὕδατος καὶ ἀέρος ἔχουσι
” τὴν γένεσιν. ὡρονόμια λέγω καὶ κλεψύδρας. καὶ ἤχους ἐξ ἀ=

ϛϛ' γαλμάτων καὶ τὰ ὅμοια. Διὰ τί καὶ οἶνος καὶ ὕδωρ ἐπὶ τῶν πυρεττόντων παρὰ καιρὸν διδόμενος, φρενῖτιν κατασκευάζει. τουτέστι τὰ ἐναντία. ψυχρὸν μὲν γὰρ τὸ ὕδωρ. θερμὸς δὲ ὁ οἶ= 2
νος. ὅτι ὁ μὲν οἶνος ἀνωφόρος γιγνόμενος ἐκκαίει σὺν τῷ πυρετῷ τὸν ἐγκέφαλον, καὶ ἄγαν ἐκκαταρασσόμενον τὸ πρῶτον ὄργανον τῆς ψυχῆς. ὥσπερ ἐστὶ τὸ αἰθερῶδες πνεῦμα, ἀναγκάζει τὸ φρονοῦν, οὕτως ἐνεργεῖν. δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ καὶ πολλοὺς ὑγιαίνοντας χρησαμένους ἀκράτῳ πλείστῳ, καὶ συνεχῶς εἰς ἔκστασιν καταπῆναι. τὸ δὲ ὕδωρ τῷ πυκνοῦν τοὺς πόρους τοῦ σώματος, τοὺς διαφοροῦντας τὰ ἀπὸ τῶν σηπέντων χυμῶν πνεύματα, καὶ παχύνει αὐτούς. καὶ πλείονα διὰ τοῦτο σῆψιν καὶ πυρε- 3
τὸν γίνεσθαι. πολλάκις δὲ καὶ τὸ ὕδωρ νικώμενον ὑπὸ τῆς ἀμετρίας τοῦ πυρετοῦ, τροφὴ τούτῳ γίνεται. ὡς ἔστιν ἰδεῖν καὶ τοὺς ἐν ταῖς καμίνοις βαλλομένους τὸ πῦρ ὑφάπτειν, ὑπερραίνοντας

ϛζ' τῷ πυρὶ βραχὺ τοῦ ὕδατος. Διὰ τί αἱ γυναῖκες ὀξύφωνοι καὶ οἱ εὐνοῦχοι κατὰ παῖδα. ὅτι διὰ τὴν πολλὴν ὑγρότητα εἰς εὖρος αὐτῆς ἡ ἀρτηρία οὐκ ἐπεκτείνεται. τῆς γὰρ θερμότητος ἔργον τὸ διαστέλλειν εἰς πλάτος τοὺς πόρους. ὥσπερ οὖν ὁ στενόπορος αὐλὸς ὀξύηχος, οὕτω καὶ ἡ ταχεῖα ἀρτηρία. φασὶ 4

δέ τινες

δέ τινος ταῖς γυναιξὶν ὀξυφώνοις, διὰ τὸ συμβάλλεσθαι ἐν το=
κετῷ κράζειν πρὸς δὴ χερῆ ἀντιτέξεσθαι. ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος.
νη' Διὰ τί τὰ βρέφη ἐν τῷ θέρει σειριᾷ, ὅπερ ὁ πολὺς δῆμος
φησὶ καῦμα ἔχειν αὐτά. πυρέττει γὰρ πυρετὸν λεπτὸν κατὰ βά-
θος. καὶ κοιλοφθαλμιᾷ. καὶ ἀγρυπνεῖ. καὶ ἀσθενεῖ. ἔνια δὲ καὶ
διαῤῥοίζεται. ὅτι τὰ βρέφη τυγχάνουσιν εὐπαθέστατα καὶ φλεγ
ματικώτερα τὴν κεφαλήν. ἐν γοῦν τοῖς καύμασι τὸ φλέγ=
1 μα ὑπὸ τοῦ θέρους μαινόμενον καὶ σηπόμενον, ἐξάπτει πυρετόν. καὶ
ἐκπυροῖ τὰς μήνιγγας τοῦ ἐγκεφάλου. καὶ διὰ τοῦτο ἀγρυπνεῖ.
καὶ ἡ πύρωσις ἡ διὰ τῶν ἀρτηριῶν κατιοῦσα πρὸς καρδίαν,
καὶ ἐκπυροῦσα τὸ ζωτικὸν πνεῦμα, πυρετὸν ἐξάπτει, τὸν χωρὶς
σήψεως. καὶ ἐκχολούμενα δὲ ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ, διαῤῥοίζεται
λόγῳ φθορᾶς, τῆς χολῆς δακνούσης τὴν κοιλίαν καὶ τὰ ἔν-
τερα. ὅτι δὲ τὸ αἴτιον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πάθους ἐν ἐγκεφάλῳ, δῆ-
λον ἐκ τοῦ τῇ κεφαλῇ προσφέρειν τὰ ἐμψύχοντα καὶ ὠφε-
2 λεῖν. τῆς πυρώσεως κατασβεννυμένης. πάσχουσι δὲ αὐτό, καὶ τέ-
λειοι ὁμοίως, οἷς ἐν κεφαλῇ φλέγμα, ἢ ξανθὴ χολὴ βράγχει
σωρευθῇ ἢ καὶ σαπείη, καὶ διὰ τῆς εἰσπνοῆς δὲ καὶ τοῦ πυρώδους
νθ' ἀέρος, τὰ πνευματικὰ ἐκπυροῦται. Διὰ τί τὰ στρογγύλα
τῶν ἑλκῶν δυσίατα. ὅτι κατὰ παρουσίαν χολῆς δριμείας, καὶ
διαβρωτικῆς συνίσταται. τῷ γίνω κατὰ σταγόνα συῤῥεῖν, καὶ ἀνα-
βιβρώσκειν, στρογγύλον τὸ ἕλκος ποιεῖ. καὶ διὰ τοῦτο τὰ καυστὰ
καὶ ἄγαν ξηραντικὸν προσφέρουσι φάρμακον. οὕτω μὲν οἱ ἰα=
3 τροί. οἱ δὲ φυσικοὶ καὶ οἱ φιλόσοφοί φασι, τῷ μὴ εἶναι ἀρχὴν
» ὅθεν ἡ οὐλὴ ἄρξηται. ἐν γὰρ κύκλῳ οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος
» ἐστὶ λαβεῖν. ὅθεν φασὶ καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο οἱ ἰατροὶ τῷ σιδήρῳ τέ-
ξ' μνοντες ἀλλοιότερον αὐτὸ ποιοῦσι. Διὰ τί ἐν τόπῳ τινὶ ἀ-
πιόντες, ἀναγκαίως καταλαβόντες αὐτὸν διαβαίνομεν. ὅτι
πολλάκις ἔχομεν τὴν ψυχὴν περί τι πρᾶγμα φροντίζουσαν,
κἀκεῖσε νεύουσαν καὶ ἐστραμμένην, καὶ μὴ ἐφεστηκυῖαν ἀκριβῶς
4 ταῖς αἰσθήσεσι πρὸς γνῶσιν τῶν οἰκείων. ὥσπερ οὖν ὁρῶντες τὸν
ξα' τόπον, οὐχ ὁρῶσι διὰ τὸ μὴ εἶναι τὴν κρίνουσαν τὰ αἰσθητά. Διὰ τί

τὸ μέλι τὸ πᾶσι γλυκύτατον, τοῖς ἰκτερικοῖς πικρὸν φαίνεται
γινομένοις. διότι χολὴν πικρὰν ἔχουσι πλεονάζουσαν ἐν παν-
τὶ τῷ σώματι καὶ ἐν γλώσσῃ. τὸ οὖν μέλι ἐσθιόμενον τὸν ἤδη συ-
χάζοντα πικρὸν χυμὸν ἀνακινεῖ. καὶ ἡ γεῦσις λοιπὸν ἀντιλαμ-
βανομένη τῆς πικρότητος τῆς χολῆς. φαντασίαν ποιεῖ τοῦ νο-
ρβ' μίζεσθαι τὸ μέλι πικρὸν ὑπάρχειν. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἄγαν ὀρ-
γιζομένων οἱ ὀφθαλμοὶ πυρώδεις γίνονται. διότι θυμός ἐστι, 1
ζέσις τοῦ περὶ τὴν καρδίαν αἵματος. καὶ θερμοῦ πνεύματος.
τοῦτο οὖν ὡς λεπτομερὲς ἀνώφορον γίνεται. καὶ διὰ τῶν ὀφ-
θαλμῶν διαφανεστάτων ὄντων φαίνεται. ἔχουσι γε μὴν καὶ ἀτ-
μοὺς αἱματικοὺς ἀνιόντας. ὅθεν καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρὸν φαί-
νεται. τοῦτο γινώσκων τὸ πάθος εἰδὼς καὶ Ὅμηρος γινόμενον ἔ-
ργ' φη. ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην. Διὰ τί τὸ ὕδωρ ἐπιῤ-
ῥαινόμενον τοῖς ὄφεσι ἐκδιώκει αὐτούς. ὅτι φύσει ψυχροί εἰσι
καὶ ξηροὶ καὶ νευρώδεις, καὶ ὀλιγόαιμοι, καὶ τὴν ἄμετρον ψῦ-
ξιν φεύγουσι. ὅτι δὲ τοιαῦται εἰσὶ κράσεως, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ 2
τὸν χειμῶνα τοὺς φωλεοὺς ὑποδιώκειν καὶ τὰ βάθη τῆς γῆς, ὡς
θερμοτέρου. ἡλίου τε δύοντος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φεύγειν
πάλιν ὡς ψυχρὸν τὸν ἀέρα. καὶ πάλιν ἐν τῷ θέρει τοῦ βάθους
τῆς γῆς ψυχροῦ γινομένου, φεύγοντας ἐκεῖθεν μετιέναι τοὺς
ρδ' θερμοὺς τόπους. Διὰ τί τὸ ὠὸν ὀπτώμενον ῥήγνυται, οὐ-
κέτι δὲ καὶ ζεννύμενον. ὅτι ὁμιλοῦν τῷ πυρὶ τὸ ἐν αὐτῷ ὑγρὸν,
ἀμέτρως θερμαινόμενον καὶ καιόμενον, πλείονα πνεύματα
τίκτειν. ταῦτα τῇ στενοχωρίᾳ τὴν ἔξοδον ζητοῦντα, ῥήξαντα τὸ 3
ὄστρακον, χρῆται φυγῇ. τοῦτο δὲ ποιοῦσι καὶ τῶν πίθων καὶ κε-
ράμων, νέου τοῦ οἴνου τυγχάνοντος, καὶ βράζοντος. ἔτι γε μὴν
καὶ ἡ πολλὴ φλὸξ τοῦ ὠοῦ τὸ ὄστρακον τῇ ὑπεροπτήσει ῥήγνυ-
ται. ὅπερ πάσχουσι καὶ οἱ κέραμοι ὑπεροπτώμενοι. διὸ καὶ φυ-
σικῶς ὁ πολὺς ὄχλος ὕδατι τὸ ὠὸν προβρέχει κατὰ τὴν ὄπτη-
σιν. τὸ μέντοι θερμὸν ὕδωρ, τῇ μαλακότητι κατ' ὀλίγον χέει τὰ
ρε' ὑγρὰ καὶ διαφορεῖ τῇ ἀραιώσει. Διὰ τί ἐν τῇ κατὰ τὴν
συναφὴν ἡδονῇ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρώτως μύουσιν οἱ ἄνθρωποι, 4

καὶ ἐν ἄλλαις δέ τισι τῶν αἰσθήσεων. ὅτε ὑπὸ τοῦ πάθους νικώ-
μενοι, πλείονα ταύτης ἀντίληψιν ἐργάζονται. τῶν ὀφθαλμῶν,
καὶ μηκέτι μετεωριζομένων ἔξω. καὶ τὴν ψυχὴν μετὰ τῆς αἰ-
σθήσεως ἑλκόντων πρὸς τὸν ἀέρα, καὶ ἐλάττονος αἰσθήσεως
τῶν σωματικῶν παθῶν παρασκευαζόντων αὐτὴν ἀντιλαμβά-
ρϛ΄ νεσθαι. Διὰ τί ἔνια τῶν μονοειδῶν βοηθημάτων
ἐναντίας δυνάμεις ἔχει, ὡς ἡ πεῖρα διδάσκει. μαστίχη γὰρ,
1 καὶ ῥύπτει καὶ διαφορεῖ. καὶ τονοῖ. ὄξος δὲ, θερμαίνει καὶ ψύ-
χει. λέγω ὅτι οὐκ εἶναι τὰ ἐν αὐτοῖς ἄτομα καὶ σμικρότατα σώ-
ματα, κατὰ παράθεσιν καὶ μὴ κατὰ κρᾶσιν, ὡς ψάμμον ὑ-
γρότητι δεσμουμένην. καὶ σῶμα ἓν ἀποτελοῦσαν οὐ φαινό-
μενον. τῇ δὲ ἀληθείᾳ πολλῶν σωμάτων τῆς ψάμμου σμικρο-
τάτων ὄντων. εἰ τοίνυν ἀληθὲς τοῦτο πέφυκεν, οὐδὲν ἄτοπόν ἐστιν
ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις μέρεσι τῆς μαστίχης, κρύπτεσθαι τὰς
ἐναντίας δυνάμεις καὶ ποιότητας. καὶ μὴ κραίνυσθαι πρὸς
2 ἑαυτὰς, τῆς φύσεως οὕτως ἐπ' αὐτῶν μόνων τῶν σωμάτων νό-
ρζ΄ μον ἀποθεμένης. Διὰ τί ἐπὶ τῷ προσπταίσματι τοῦ ἐν ποδὶ
δακτύλου, βουβὼν ἐπανίσταται. ὅτι ἡ φύσις ἀεὶ προνοουμέ-
νη τούτου τοῦ σώματος, εἴωθε προστρέχειν τοῖς ὀδυνωμένοις μο-
ρίοις πρὸς ἐπικουρίαν αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ὀχήματι κέχρηται τῷ
χρηστοτέρῳ τῶν χυμῶν, καὶ τρέφοντι καὶ συμφύτῳ, φημὶ τῷ
αἵματι, ἐπάναγκες πληροῦσθαι τὰς ἐν τῷ βουβῶνι μεγίστας φλέ
βας ἐνούσας, καὶ οὕτως καὶ τοὺς μεταξὺ τῶν ἀγγείων ἀδένας,
στρογγυλοειδῶς σῶμα τυγχάνοντας. ἡ οὖν ἀμέτρος σφήνωσις,
3 φλεγμονὴν καὶ ἔπαρσιν ἐργάζεται. καὶ καλεῖται τοῦτο βουβὼν, τοῦ
ρη΄ πάθους τὴν προσηγορίαν τῷ τόπῳ χαρισαμένου. Διὰ τί τοῖς
ὀρνέοις, οὐροδόχον κύστιν, καὶ νεφροὺς, ἡ φύσις οὐκ ἐδωρήσατο.
ὅτι πολλῆς ὑγρότητος ἐδεῖτο πρὸς γένεσιν καὶ αὔξησιν τῶν πτε
ρῶν. καὶ τὸ γυμνάζεσθαι δὲ κατὰ τὴν πτῆσιν ἐξαναλίσκει ταύτην.
καὶ οὐκ οὐροῦσιν μὲν ὅλως. πίνοντα δὲ, τὴν κόπρον ἔχει ἐξιοῦ
ρθ΄ σαν σὺν ὑγρότητος ἀμετρίᾳ. Διὰ τί τὰ μὲν παιδία ἐν τῇ οὐ-
4 ροδόχῳ κύστει τοὺς λίθους τίκτει. οἱ δὲ γέροντες ἐν τοῖς νεφροῖς.

διότι στενοπόρους ἔχει τοὺς νεφροὺς τὰ παιδία. καὶ γεώδης χυ-
μὸς καὶ παχὺς διὰ τῶν νεφρῶν ἐρχόμενος, τῇ βίᾳ τῆς στενοχω
ρίας ἐξωθεῖται ὑπὸ τῶν οὐρων, ἀπό τε τῶν νεφρῶν καὶ τῶν σω
ληνοειδῶν ἀγγείων, ἐπὶ τὴν οὐροδόχον κύστιν. αὕτη δὲ εὐρύπο
ρος οὖσα, χώραν δίδωσι καὶ τῷ οὔρῳ πρὸς διάβασιν, καὶ τῷ λι-
θοποιῷ χυμῷ πρὸς ὑφίζησιν καὶ πῆξιν ἰδίαν. ἐπὶ δὲ τῶν γερόν-
των, ἀραιοπόροι τυγχάνοντες οἱ νεφροί, παρέχουσι χώραν καὶ
τῷ οὔρῳ πρὸς ἔξοδον, καὶ τῷ γεώδει χυμῷ πρὸς ὑφίζησιν τῆς
πήξεως τοῦ λίθου. ἡ δὲ χρόα τοῦ λίθου δηλοῖ, καὶ τὸν χυμὸν τὸν 1
γεννήσαντα. ἡ λύσις ἀπὸ διαπλάσεως καὶ κατασκευῆς με=
ρι'. ρίων. Διὰ τί εἰ ὁ λίθος ὑπὸ θερμότητος πήγνυται (θερμὰ
γὰρ τὰ παιδία) ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ γερόντων. οὐ γὰρ αἰσθανόμεθα
ταύτην ψύξιν ὡς ἐπὶ κρυστάλλου καὶ χιόνος. νέκρωσις γὰρ αὐ
τῶν νεφρῶν ἐστὶν ἡ ἀκρότης τῆς ψύξεως. οὐ χρώμεθα οὖν τοῖς
ἐναντίοις πρὸς λύσιν τῆς πήξεως, ἀλλὰ τοῖς ὁμοίοις. λέγω
δὲ τοῖς θερμοῖς, ὥσπερ πετροσελίνῳ. μαράθρῳ. καὶ τοῖς ὁμοίοις.
φημί, ὅτι τῇ ἄγαν καύσει καὶ τῇ ὑπεροπτήσει θρύπτεσθαι συμ= 2
βαίνει τὸν λίθον εἰς ψαμμία. καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὑπεροπτω
μένων ὀστράκων τε καὶ κεράμων ψάμμος ἀποτελεῖται. καὶ λοι
πὸν οὕτως εὐχερῶς ἀπουρεῖσθαι τοὺς μικροὺς λίθους μετὰ τῶν
ψαμμίων. συμβαίνει δέ ποτε καὶ ψυχροῦ πόσει, τὸν λίθον
εὐχερῶς ἐξουρηθῆναι τῶν νεφρῶν χαλασθέντων. καὶ τῇ ἄγαν
ῥώσει διὰ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως ἐξουρούντων αὐτάς. ἔτι
γε μὴν καὶ τὴν ἄμετρον πύρωσιν τῶν νεφρῶν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ
κατασβέννυσθαι τὴν πηκτικὴν τῶν λίθων αἰτίαν. 3
ρια'. Διὰ τί τὰ ἐν νεφροῖς καὶ οὐροδόχῳ κύστει ἕλκη, δυσίατα. διό
τι τὸ οὖρον δριμὺ ὄν, ἀναξηραίνει τὴν ἀπὸ τῶν βοηθημάτων
πρόσκαιρον ἀπούλωσιν γινομένην. καὶ μᾶλλον τὰ ἐν κύστει
ἀνίατα, διὰ τὸ καὶ παραμένειν αὐτόθι τὸ οὖρον. ἐν δὲ τοῖς νε-
ριβ'. φροῖς διαβαίνειν. Διὰ τί ἐν τῇ ἐμβάσει θερμὸν ὕδωρ κι
νούμενον, θερμότερον ἡμῖν φαίνεται, καὶ σχεδὸν τὸ σῶμα καῖον
τοῦ ἠρεμοῦντος. ὅτι κατελθόντων ἡμῶν, τὸ μὲν προσομιλῆσαν

θερμὸν ὕδωρ ποιῆσαν, ἔπαθεν. τουτέστι θερμαίνει τὸ ἡμέτερον
» σῶμα, ἔψυκται ποσῶς ὑφ' ἡμῶν. πάντα γὰρ τὰ ἐν γενέσει καὶ
» φθορᾷ ποιοῦντα, καὶ πάσχει πάντως. ἐπειδὴ τοίνυν κατα-
ψυχθὲν ποσῶς, οὐκέτι παραπλησίως θερμαίνει, δῆλον ὡς
ἐνθέντες αὐτὸ, οὐκέτι αἰσθανόμεθα αὐτὸ θερμὸν, ὥσπερ
καὶ ἐξ ἀρχῆς. διὰ τὸ καθαιρεθῆναι τὴν ἄμετρον θερμότητα
αὐτοῦ παρ' ἡμῶν. ἐὰν οὖν κινήσαντες τὸ θερμὸν ὕδωρ, ἐκεῖ-
1 νο μὲν τὸ προσομιλῆσαν τῷ δέρματι, μετακινήσωμεν, ἕτε-
ρον δὲ θερμὸν ὕδωρ, προσέλθῃ γνήσιον μηδέπω ποιῆσαν καὶ
παθὸν ὑπὸ τοῦ δέρματος, φυλάττον αὐτοῦ τὴν ἀμετρίαν τῆς
θερμότητος, εἰκότως ἡμῖν θερμὸν καὶ καῦον φαίνεται το-
σοῦτον χρόνον, ἄχρις ἂν καὶ αὐτὸ δράσαν πάθῃ, καὶ καθαι-
ρέσῃ τῆς αὐτοῦ θερμότητος, καθάπερ καὶ τὸ πρότερον, καὶ
τοῦτο δυνατὸν ποιεῖ. καὶ κατὰ διαδοχήν. ἐφ' ὅσον γὰρ κινοῦ-
μεν τὸ θερμὸν ὕδωρ, ἐπὶ τοσοῦτον ἀεὶ τὸ πρόσιον ἡμῖν θερμὸν
2 φαίνεται κατὰ ἀλήθειαν. καὶ διὰ τοῦτο ὁ πολὺς δῆμος φυ-
σικῶς ὁρμώμενος, βουλόμενος τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἔμβασιν
πλέον θερμαίνεσθαι, κινεῖ τὸ θερμὸν συνεχῶς ἐφ' ὅσον βού-
ριγ΄ λεται χρόνον. Τίνος ἕνεκεν, εἰ πᾶν κινούμενον
» θερμότερον ἑαυτοῦ γίνεται καὶ μάλιστα ἐν θερμῷ ἀέρι καὶ
» τόπῳ, ὁ ἀὴρ ἐν τῷ ῥιπίζεσθαι κινούμενος, ψυχρότερος ἡ-
» μῖν φαίνεται κατὰ τὴν ἀφήν. καὶ μάλιστα κατὰ τὸ θέρος.
ὅτι καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος πλέον ἐκπυροῦται.
3 τοῦτο δοκεῖ ὑπεναντίον εἶναι τῷ περὶ αὐτοῦ. τὸ γὰρ θερμὸν ὕ-
δωρ θερμότερον ἡμῖν ἐφαίνετο σαλευόμενον. ἐνταῦθα δὲ
» ψυχρότερος ἡμῖν ὁ θερμὸς ἀὴρ φαίνεται κινούμενος, καὶ ῥι-
» πιζόμενος. φημὶ, ὅτι ἀεὶ τὸ τινὸς πλέον κατὰ ποιότητα ἢ
» δύναμιν, νικᾷ μὲν καὶ τρέπει τὸ ἔλαττον, ἀντιπάσχει δὲ με-
τρίως ὑπ' αὐτοῦ τὸ ἰσχυρότερον. τὸ οὖν θερμὸν ὕδωρ, ἄγαν ὂν
θερμὸν ὡς πρὸς τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον, θερμαινόμενον ἀντι-
ψύχεται. καὶ οὐ τὴν αὐτὴν ἔτι φυλάσσει ποιότητα. ὁ μέν-
4 τοι περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ, ἐν τῷ θέρει μετρίως θερμὸς ὑπάρ-

χων, ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος, ὁμιλοῦν τοῖς σώ-
μασιν ὑφ' ἡμῶν ἐκπυρουμένων ἀπὸ τῆς θερμῆς καταστάσεως,
θερμαίνεταί πως. καὶ οὕτως ἡμᾶς ἀντιθερμαίνει. ὅπερ
φρασι καὶ τὰ λινὰ ἱμάτια. ψυχρὰ γὰρ ὄντα πρῶτον ὑφ' ἡ-
μῶν θερμαινόμενα, οὕτως ἀντιθερμαίνει ἡμᾶς. δῆλον τοί-
νυν, ὡς ἐν τῇ ῥιπίσει μετακινούμενος ἐκ τοῦ σώματος ὁ ὑφ'
ἡμῶν θερμανθεὶς ἀὴρ, καὶ ἕτερος προσιὼν ἀθέρμαντος, ψυ-
χρὸς ἡμῖν φαίνεται. καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ διαδοχήν. 1
ειδ' Διὰ τί τὰ γινόμενα ἕλκη ἐν τῇ κόρῃ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ ἀ-
πουλούμενα, λευκὰ φαίνεται. τὰ δὲ ἐκτὸς τῆς κόρης ἐν τῷ
μέλανι, οὐκέτι. ὅτι διὰ τῆς κόρης μόνης ἔξεισι τὸ ὀπτικὸν πνεῦ-
μα διαυγέστατον ὂν καὶ φωτοειδές. ἐν οὖν τοῖς λευκώμασι τῆς
οὐλῆς πυκνωσάσης τοὺς πόρους τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος. οὐκέ
τι τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα διέξεισι. καὶ λοιπὸν συναγόμενον τῷ πλή
θει, καὶ καταλάμπον τὴν οὐλὴν, λευκὴν αὐτὴν ἀποδείκνυσι.
τῷ δὲ μὴ ἐξιέναι διὰ τὴν πύκνωσιν τὸ πνεῦμα τῆς ὄψεως, οὐδὲ 2
ειε' ὁρῶσιν. Διὰ τί τὰ ἄχυρα καὶ θερμὸν ὕδωρ φυ=
λάττει καὶ χιόνα τὴν ψυχράν. τουτέστι τὰς ἐναντίας ποιότη-
τας φημί τὴν φύσιν τῶν ἀχύρων εἶναι χωρὶς σαφοῦς ποιότη
τος. διὸ καὶ ἄποιά τινες αὐτὰ προσηγόρευται. ὄντα οὖν εὔ=
κρατα μᾶλλον, θᾶττον συμβάλλεται, οἷς ἂν ὁμιλήσειε, τὴν
κρᾶσιν ἐκείνων ἀναλαμβάνοντα. θερμανθέντα τοίνυν ἀπὸ τῆς
τοῦ θερμοῦ προσομιλίας, ἀντιθερμαίνουσιν αὐτὸ καὶ φυλάτ=
τουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ψυχθέντα παρὰ τῆς χιόνος, ἀντιψύχον- 3
τα ταύτην, τηροῦσιν αὐτῆς τὴν ψυχρότητα. καθάπερ καὶ τὸ
ἔλαιον εὔκρατα καὶ ἄποια τυγχάνοντα συμμεταβάλλονται
τῇ ποιότητι τῶν γὰρ αὐτοῖς μιγνυμένων τὴν ἐκείνων ἀναλα-
εις βάνοντα κρᾶσιν. Διὰ τί ἐν χειμῶνι τοῦ ὑετοῦ
παυσαμένου, τὰ ἄστρα φαιδρότερα ἡμῖν φαίνεται. διότι πα=
ρὰ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑετῶν ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ καὶ πᾶς
ὁ εἰς ὕψος ἀπὸ τῆς κινήσεως λεπτυνόμενος, καὶ ὡς ἂν εἴποι-
τις σμηχόμενος, δίδωσι τῇ ὄψει καθαρωτέραν ἀντίληψιν τῶν 4

ἀστρώων σωμάτων, καὶ διάβασιν εὐχερῆ καὶ πλείονα. δῆλον
δὲ τοῦτο ἐστίν, ἐκ τοῦ καὶ ἐν καθαροῖς καὶ αὐγέσιν ὕδασιν ἐν ἐμ
βάσεσιν οὖσαν, ὁρᾶν μᾶλλον καθαρὰ καὶ φαιδρότερα τὰ ἐγ-
κείμενα σώματα· ἐν δὲ παχέσι καὶ ὑλώδεσι μὴ δι' ὅλως ὁρᾶν,
ριζ' ἢ ἀμυδρῶς ὁρᾶν αὐτά. Διὰ τί πολλάκις ἐν τῷ οὐρεῖν
φρίττομεν. διότι χολὴ δριμεῖα συῤῥέουσα, καὶ δάκνουσα τὴν
οὐροδόχον κύστιν ἐρεθίζει, καὶ πᾶν τὸ σῶμα διεγείρεται πρὸς
1 συμπάθειαν τοῦ μορίου, καὶ τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν μειζόνως
προβάλλεσθαι, καὶ ποιεῖν τὴν λεγομένην φρίκην. τοῦτο δὲ πά
σχουσι μάλιστα παῖδες. εἰσὶ γὰρ διὰ τὴν ἀδηφαγίαν περιττω
ριη' ματικώτεροι. Διὰ τί ἐν νυκτὶ μᾶλλον αἱ ὀδύναι σφοδρύ-
νονται. διότι ἡ ψυχή, καθ' ἑαυτὴν σχολάζουσα, καὶ μηκέτι κα-
τά τε τὰς ὄψεις καὶ τὴν ἀκοὴν καὶ γεῦσιν καὶ τὰς λοιπὰς αἰ-
σθήσεις ἐνεργοῦσά τε καὶ περιελκομένη πρὸς τὰς ἔξω πράξεις,
πλέον ἀντιλαμβάνεται τῶν σωματικῶν παθῶν κατὰ τὴν
2 ἁπτικὴν αἴσθησιν. ὀλίγαι γὰρ ἐν νυκτὶ γίνονται ψυχικαὶ ἐνέρ-
» γειαι, ἀναπνοή φημι, καὶ λογισμός. ὅτι δὲ ὧδε τὰ ἐκτὸς ἑλκο
» μένη ἡ ψυχὴ διὰ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἧττον ἀντιλαμβάνεται
» τῶν τοῦ σώματος παθῶν, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ τὰ πένθη καὶ τὰς
νόσους καὶ τὰς λοιπὰς περιστάσεις, τὰς ἀπὸ τῶν φίλων ὁμι-
λίας καὶ διηγήματα κουφίζειν, καὶ παραμυθεῖσθαι τῶν πασχόν-
» των τὰ πάθη. γίνωσκε δὲ τὴν μὲν φύσιν περὶ τὰς οἰκείας ἐνερ
» γείας ἔλαττον ἐνεργεῖν ἐν ἡμέρᾳ. λέγω δὴ τὰς πέψεις τῶν τρο-
3 φῶν καὶ τῶν χυμῶν τὰς μεταβολάς. καὶ τὰς ἐξαιματώσεις. καὶ
» ἀναδόσεις. τὰς θρέψεις. τὰς προσφύσεις. τὰς ὁμοιώσεις. καὶ τὰ
» παραπλήσια. τὴν δὲ ψυχὴν μᾶλλον ἐνεργεῖν περὶ τὰς ἰδίας
» ἐνεργείας τὰς πέντε αἰσθήσεις καὶ κινήσεις τῶν μορίων.
» καὶ παρὰ φαντασίαν. καὶ λογισμὸν καὶ μνήμην. ἐν δὲ
» τῇ νυκτί, τὸ ἐναντίον, μᾶλλον μὲν δρᾶν τὴν φύσιν, ἐπ'
ριθ' ἔλαττον δὲ τὴν ψυχήν. Διὰ τί τὰ ὕε-
λα ἐν τῷ χειμῶνι θερμοῦ σφόδρα τινὸς ἐμβληθέντος,
ῥήγνυνται. διότι πολλὴν ἐκ τοῦ περιέχοντος κέκτηνται

ψυχρότητα κατὰ πᾶν τὸ ἑαυτῆς σῶμα. ἐπὰν οὖν μὴ προ=
θερμάναντες ἐμβάλωμεν θερμὸν ἄγαν ὕδωρ ἀθρόως, δῆλον
ὡς ἐναντίαν τὴν ψυχρότητα, διώξειεν ἂν ἡ θερμότης. καὶ
λοιπὸν αὕτη μετὰ τοῦ πνεύματος ἀθρόως φεύγουσα, ῥῆξιν ἐρ-
γάζεται τῷ τῆς ὑέλου σώματι. εἰδῶμεν γὰρ τοὺς πόρους τῶν
σωμάτων τῆς ὑέλου, κἂν πρὸς τὴν ὄψιν καὶ τὴν αἴσθησιν ἀό
ρατοι ὦσιν, ἀλλ' οὖν γε πρὸς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν φύ
σιν, περιέχουσί τινα λεπτομερέστατον ἀέρα. οἱ δὲ φασὶ τὸ ψυ- 1
χρὸν ἄγαν ἀποξηραίνειν, καὶ ἀποσκληρύνειν τὸ σῶμα τῆς ὑέ-
λου, τῆς δὲ ἐν αὐτῷ λεπτομερέστερον ἤτοι ὑγρὸν ἢ ἀέρα ἐκθλί-
βεσθαι καὶ ἐκπυρηνίζεσθαι. καὶ οὕτως ἐπιτήδειον γίνεσθαι
πρὸς ῥῆξιν καὶ κλάσιν. καθάπερ καὶ τὴν ξηρότητα τῶν ξύ=
» λων. οὕτω γὰρ καὶ Ἱπποκράτης ἔλεγε τὸ ψυχρὸν, φλεβῶν
» ῥηκτικόν. τὸ οὖν ἄγαν θερμὸν εὑρίσκον τοιοῦτον τὸ σῶμα τῆς
ὑέλου ἔτι πλέον αὐτὸ καταξηραῖνον, ῥῆξιν καὶ κλάσιν αὐτῷ
χαρίζεται. ἐὰν μέντοι προμαλαχθείη προθερμανθὲν συμμέ= 2
τρως, οὐδὲν πείσεται. καθάπερ καὶ οἱ ἀθληταὶ μέλλοντες
παλαίειν, ἐλαίῳ προμαλάσσονται παρὰ τῶν παιδοτριβῶν.
καὶ οἱ φωνασκοὶ δὲ παιωνίζοντες προμαλακύνουσι τὰ ἀνα=
πνευστικά. καὶ γὰρ ἡ ψύξις εὑροῦσα τοὺς πόρους ἀναπέτειαν,
φεύγει αὖ εὐχερῶς μετὰ τοῦ πνεύματος. καὶ τὸ μαλακὸν τῆς
ὑέλου, εἶκον τῇ θερμότητι ταχέως θλάσιν οὐχ ὑφίσταται. ὅτι
δὲ πόρους ἔχει ἡ ὕελος, δηλοῖ καὶ τὰ ὀστράκινα τῶν ἀγγείων.
ἐν γὰρ τῷ θέρει τὸ ἐμβαλλόμενον ὕδωρ ἐξιδροῖ. ἐὰν μὴ πισσω= 3
θῇ. ἔστι δὲ καὶ καπνὸν ἰδεῖν ἐξιόντα διὰ τοῦ σώματος τῆς ὑέ=
λου κατὰ χειμῶνα, ἐπὰν ἐμβάλλῃς θερμὸν ὕδωρ καὶ τὸ κι=
τρίον δὲ ἔξωθεν προστεθὲν, καὶ θλασθὲν, τῷ κράμματι ἔνδο=
θεν ὄντι, τὴν αὐτοῦ δίδωσι ποιότητα.

ρκ' Διὰ τί τὰ παιδία καὶ μάλιστα τὰ βρέφη, πίπτοντα κατὰ
τῆς γῆς οὐ ταχέως κλᾶται, καθάπερ ἄνδρες. ὅτι διὰ τὸ
μαλακὸν τοῦ σώματος εἴκοντα τῷ ἐδάφει τῆς γῆς ἐκλύου=
σιν αὐτῆς τὸν τόνον, καὶ τὸ σκληρὸν πρὸς τὸ μηκέτι ἑδραῖ. οἱ μὲν= 4

ροι ἄνδρες σκληροσώματοι τυγχάνοντες, τῷ ἀντιβαίνειν τῷ
σκληρῷ τῆς γῆς, ἢ λίθῳ τινὶ τὴν τάσιν τῆς πληγῆς ἐπιτείνον-
τες, ἀναγκάζουσι δρᾶν τὸν λίθον εἰς αὐτούς, ὡς σκληρότερον.
τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ σπόγγος πίπτων οὐ ῥήγνυται. ὕελος μέν
τοι, ἢ ὄστρακον ἤτι τοιοῦτον σῶμα σκληρὸν πίπτον κλᾶται. καὶ
ἐντεῦθεν ὁρμώμενος καθ' ὁμοιότητα λέξοις ἄν, καὶ διατί ἡ
καὶ κίνησις ἀνέμου σφοδρά, δρῦν μὲν καταβάλλουσα, κά-
1 λαμον δὲ οὐκέτι. διότι δρῦς μὲν ὡς σκληρὰ καὶ ἰσχυρὰ μεγέ-
θης, ἀντιβαίνουσα τῷ ἀνέμῳ τὴν τούτου δύναμιν ἐπιτείνει.
κάλαμος δέ, ὡς μαλακὸς καὶ κοῦφος καὶ μικρός, εἴκων τῇ-
δε κἀκεῖσε τῇ πνοῇ τοῦ ἀνέμου τὴν δύναμιν ἐκλύει. τούτῳ τῷ
λόγῳ καὶ ἀθλητὴς ἀντιβαίνων μὲν τῷ ἀνταγωνιστῇ τὴν δύ-
ναμιν αὔξει τούτου. ποσῶς δὲ εἴκων καὶ συμπεριφερόμενος αὐ-
2 τόν, τῇδε κἀκεῖσε θᾶττον ἀπεκλύει τὸν τόνον αὐτοῦ.

ρκα'. Διὰ τί τὰ βρέφη μέλους ἀκούοντα παρὰ τῶν τροφῶν,
» κλαθμυρίζοντα μὲν ἡσυχάζει. περιιόντα δέ, καὶ καθεύ-
» δει. διότι συνουσίωται μουσικῇ, καθάπερ καὶ πᾶσα ἐπιστήμη
» καὶ τέχνη, τῇ ψυχῇ. ὥσπερ καὶ θερμότης ἔμφυτος τῷ πυρί.
» καθὼς καὶ ὁ Πλάτων ἔφησε τὰς ἐπιστήμας ἀναμνήσεις τῆς ψυ-
» χῆς εἶναι καὶ οὐ διδακτάς. ἀκούσασα οὖν ἡ ψυχὴ τοῦ τοιοῦδε
μέλους παρὰ τῶν μελιζόντων, ὑπομιμνησκομένη μέν, ἀναγ-
3 κάζει ἡσυχάζειν τὰ βρέφη. θελγομένη δέ, καὶ εἰς ὕπνον αὐ-
τὰ καταφέρει. ἀμόλυντος μὲν γὰρ οὖσα σώματος, τὰς ἐπι-
στήμας εἰλικρινεῖς ἔχει. μολυνθεῖσα δὲ ἐν σώματι, ὥσπερ
ρκβ'. εἰς λήθην μεταξὺ αὐτῶν ἔρχεται. Διὰ τί τὰ βρέφη αἱ τρο-
φοὶ πρὸς ὕπνον τρέπουσαι κινοῦσιν αὐτά. πρὸς τὸ τοὺς χυ-
μοὺς ἀπὸ τῆς κινήσεως χεομένους κινεῖν τὸν ἐγκέφαλον.
ρκγ'. τέλειοι μέντοι τοῦτο πάσχειν οὐκ ἀνέχονται. Διὰ τί τῶν
ἄγαν μεθυόντων ἔνιοι διπλᾶ βλέπουσι. διότι ὑπὸ τῆς πολ-
λῆς ὑγρότητος, οἱ μύες τῶν ὀφθαλμῶν πληρούμενοι, κατὰ
τὸ πλέον ἢ ἔλαττον, καὶ χαλαροὶ γινόμενοι διαστρέφουσι τοὺς
4 ὀφθαλμούς. τὸν μέν, ἐπὶ τὸ ἄνω. τὸν δέ, ἐπὶ τὸ κάτω. καὶ

οὕτω λοιπὸν αἱ τῶν ὀφθαλμῶν ἀκτῖνες, οὐκ εἰς τὸν αὐτὸν ἅ-
μα τόπον συμβάλλουσιν. ἀλλ' εἰς διαφόρους τόπους καὶ σώ-
ματα. καὶ οὕτως ἕκαστος τῶν ὀφθαλμῶν ὁρῶν ἰδίᾳ, διπλῆν
ὄψιν ἀπεργάζεται. ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθέστατον ὑπάρχει, δῆλον ἐκ
τοῦ καὶ τοὺς τῷ δακτύλῳ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν θλίβον-
τάς τε καὶ ὠθοῦντας ἐπὶ τὸ ἄνω, διπλᾶ πάντα ἀναγκάζειν
ρκδ΄. ὁρᾶν. Διὰ τί οἱ ἐκ φύσεως στραβοὶ, διπλᾶ οὐχ ὁρῶσι.
διότι τὴν περιτροπὴν τῶν ὀφθαλμῶν οὐκ ἔχουσιν ἐπὶ τὸ ἄνω 1
καὶ κάτω. ἀλλ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος καὶ τὸ ἀριστερόν. καὶ πά-
λιν οἱ ὀφθαλμοὶ κεκτημένοι τὴν αὐτὴν θέσιν, φημὶ δὴ τὴν
ἐπ' εὐθείας, ἔχουσι τὰς δύο ἀκτῖνας ἑαυτῶν εἰς ἓν σῶμα συμ-
πιπτούσας. καὶ οὕτω μίαν χροιὰν καὶ ποιότητα τοῖς ὀφθαλ-
ρκε΄. μοῖς ἀναφέρουσι πρὸς ἀντίληψιν αὐτῆς. Διὰ τί τὰ
ἡβάσκοντα παιδία τραγᾷ περὶ ιδ΄ ἔτος. ὅτι τότε ἡ διοικοῦσα
τὰ ἀνθρώπινα σώματα φύσις, πολλὴν καὶ ἀθρόαν μεταβο-
λὴν ἐργάζεται τῆς ἡλικίας. πίστις δὲ τῶν λεγομένων, ἡ ἐνέρ- 2
γεια. θεωρεῖν γὰρ πάρεστι τῶν μὲν θηλειῶν τοὺς μαστοὺς, αὐξα-
νομένους, διὰ τὴν τοῦ γάλακτος συναγωγήν. ἔπειτα μὲν καὶ τοὺς
περὶ τὸ ἰσχίον τόπους διὰ τὴν τοῦ βρέφους περιμονήν. τῶν
δ' ἀνδρῶν, θώρακα καὶ ὤμους. διὰ τὴν τῶν ἐπιτιθεμένων βα-
ρέων σωμάτων κομιδήν. διδύμους δὲ, διὰ τὴν τοῦ σπέρματος
ἀπόταξίν τε καὶ μονήν. τὸ δὲ αἰδοῖον, διὰ τὴν τοῦ σπέρματος
εὐχερῆ πρόοδον. εὐρύνεται δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ πᾶν σῶμα. ὡς
δηλοῦσι καὶ νόσων μεταβολαί. καὶ λύσεις γενόμεναι περὶ ιδ΄ 3
ἔτος. καὶ ἡ τῆς φωνῆς δὲ τραχύτης ὃ προσαγορεύεται βράγ-
» χοι τραγᾶν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν τράγων οὕτω κραζόντων. ἐν γὰρ
τῷ εὐρύνεσθαι, καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν ἐξ ἀρχῆς συμβαί-
νειν, τὰ μὲν αὐτῆς μᾶλλον. τὰ δὲ ἧττον εὐρύνεσθαι. καὶ ὥσπερ
ἀνώμαλον αὐτῆς τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἔνδον ἐπιφάνειαν ὑπάρ-
χειν ἄχρι καὶ τοῦ λάρυγγος. τὸ οὖν πνεῦμα διὰ τῶν μερῶν τού-
των ἐξιὸν, καὶ ὥσπερ προσκόπτον διὰ τὸ ἀνώμαλον τῆς ὁδοῦ, καὶ
τὴν φωνὴν ἀνώμαλον ἐργάζεται, καὶ τραχεῖαν καὶ βραγχώδη. 4

ταὐτὸ πάσχουσι καὶ οἱ ῥευματισθέντες ἐπὶ τῶν καταῤῥόων τὴν
τραχεῖαν ἀρτηρίαν. ἀπὸ γὰρ τῆς ῥευσάσης ὑγρότητος, ὁ ἔν-
δον λεῖος ὑμὴν ἀνωμάλως πληρούμενος, ἀνώμαλον καὶ τὴν
ἔξοδον τοῦ πνεύματος ἐργάζεται. τοιαύτην ἴσθι καὶ τὴν τῶν τρά-
γων τραχεῖαν ἀρτηρίαν καὶ τὸν λάρυγγα, δι' ὑγρότητα πλεί-
στην. καὶ τοὺς ἔλαιον πλεῖον πίνοντας. τοὺς μέντοι διὰ συνεχεῖς
καὶ συντόνους κραυγὰς διὰ ξηρότητα τῆς τραχείας ἀρτη-
1 ρίας, ἀνώμαλον καὶ τὴν φωνὴν ἔχειν νόμιζε. γεραιῶν μέν-
τοι καὶ τῶν ταχυφώνων ὀρνέων αἱ ἀρτηρίαι γεγόνασιν ἐκ φύ-
σεως δι' ὅλου τραχεῖαι. μετὰ δὲ τὸ τῆς ἥβης ἔτος παίδων τὸ τρα-
γᾶν παύεται λοιπόν, τῆς τραχείας ἀρτηρίας διαπαντὸς εὐ-
ρυνθείσης τελέως καὶ τὴν κατὰ φύσιν ἀπολαβούσης ὁμαλό-
ρκϛʹ. τητα. Διὰ τί τὸ ἔλαιον, πινόμενον. ἔμετον προκαλεῖ-
ται, καὶ μάλιστα ξανθὴ χολή. διότι κοῦφον ὂν καὶ ἀνωφερές,
προκαλεῖται τὰς τροφὰς ἐπὶ τὸν στόμαχον μετεωρίζον αὐτάς.
2 καὶ οὕτως βαρυνόμενος, ἐπεγείρει τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν
πρὸς ἔμετον. μάλιστα δὲ τὴν ξανθὴν χολὴν, ὡς κούφην καὶ
λεπτομερῆ τυγχάνουσαν. ὅτι τὸ ἔλαιον ἀνωφερές ἐστι, σα-
φὲς τῇ ἐνεργείᾳ. μιγνύμενον γὰρ ὑγρῷ τινι, τρέχει πρὸς τὴν
ρκζʹ. ἄνω χώραν. Διὰ τί τὸ ἔλαιον μόνον τοῖς ὑγροῖς οὐκ
ἀναμίγνυται. διότι γλίσχρον ὂν καὶ ἡνωμένον πρὸς ἑαυ-
τὸ, οὐ δύναται κατατέμνεσθαι εἰς ἄτομα μόρια καὶ συμ-
μίγνυσθαι τοῖς λοιποῖς ὑγροῖς ὅθεν οὐδὲ κατὰ γῆς
3 χεόμενον, θᾶττον διεισδύει ταύτην.
ρκηʹ. Διὰ τί ἔλαιον μὲν καὶ ὕδωρ ὑπὸ κρύους πήγνυται. οὐ-
κέτι δὲ οἶνος, ἢ ὄξος. ἢ γάρος. ὅτι τὸ μὲν ἔλαιον, ἄπιον ὄν,
καὶ μᾶλλον εὔκρατον. ταχέως ψύχεται καὶ οὕτω σφο-
δρῶς, ὡς καὶ πήγνυσθαι τῇ ἄκρᾳ ψύξει. τὸ δὲ ὕδωρ αὐ-
τόθεν ψυχρὸν ὄν, ῥᾷον ἑαυτοῦ ψυχρότερον γινόμενον πή-
γνυται. ὁ μέντοι γάρος, ὡς λεπτομερὴς καὶ θερμὸς, οὐ
ταχέως ψύχεται. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ οἶνος. τὸ δὲ ὄ-
4 ξος ὡς λεπτομερέστατον, οὐχ ὑπομένει πῆξιν.

ρκθ' Διὰ τί τὰ ἐναντία κατὰ ποιότητα τὸ αὐτὸ δρῶσι. καὶ γὰρ
ψυχρὸν πήγνυσι τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμὸν ὁμοίως. οὕτω γὰρ
καὶ χιὼν καὶ ζωμὸς πήγνυνται ὑπὸ ψυχρότητος. κατὰ πλά-
σματα ἢ καὶ λίθοι ἀνύσει παρὰ θερμότητος. φημὶ ὅτι κατ'
ἄλλην καὶ ἄλλην ἐνέργειαν. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν τῷ ἐκβόσκε-
σθαι καὶ δαπανᾶν τὴν πολλὴν ὑγρότητα. τὸ δὲ ψυχρὸν τῇ
πυκνότητι πιλοῦν, ἐκθλίβει τὴν αὐχμώδη ὑγρότητα. καθά-
περ καὶ σπόγγος ὑπὸ χειρῶν θλιβόμενος, τὸ ἐν τοῖς πόροις 1
ρλ' ὕδωρ ἀποβάλλει. Διὰ τί πολλάκις ῥῖγος ἐπαύσατο, φο-
βεροῦ τινος ἢ κτύπου γενομένου κατὰ τὴν ἐπισημασίαν τῷ
πάσχοντι, ἢ ὕδατος ἀθρόως ῥιφέντος. διότι πολλάκις τῷ χρό-
νῳ, τῶν χυμῶν πεφθέντων καὶ λεπτυνθέντων ἡ φυσικὴ θερμό-
της πᾶσα σφοδρῶς καὶ ἀθρόως ἀπὸ τοῦ δέρματος ἐπὶ τὸ βά-
θος φεύγουσα, τὸν νοσώδη χυμὸν ἐξαναλίσκει καὶ διαφορεῖ.
τοῦτο δὲ ποιεῖ καὶ ἡ θηριακὴ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν θερμῶν καὶ
ξηρῶν εἰδῶν εὐκαίρως καὶ μετὰ πέψιν λαμβανόμενα. 2
ρλα' Διὰ τί οἱ στρεφόμενοι πολλὰ παρὰ τὴν συνήθειαν, κατα-
πίπτουσιν. ὅτι ἀναγκάζουσι τὸ ψυχικὸν ἐν ἐγκεφάλῳ πνεῦ-
μα, ταράττεσθαι καὶ εἰλεῖσθαι σὺν τοῖς ὑγροῖς. καὶ τοῦτο λοι-
πὸν ἀνεπιτήδειον γινόμενον πρὸς ὑποδοχὴν ψυχικῆς δυνά-
μεως, αἰσθητικῆς καὶ κινητικῆς, οὐκ ἐᾷ φέρεσθαι τοῖς τε μυσὶ
καὶ τοῖς νεύροις, ἐνέργειαν. καὶ λοιπὸν οὕτως τὸ βάρος τοῦ σώ-
ματος μὴ ὀχούμενον καὶ ἀναβαστάμενον ὑπὸ ψυχῆς, κατὰ γῆς
φέρεται, πρὸς ἣν καὶ τὴν νεῦσιν ἔχει. διὰ τοῦτο δὲ καὶ σκότος 3
ὁρῶσι, τῷ τε θολοῦσθαι τὸ ὀπτικὸν αὐτῆς πνεῦμα, καὶ ἀνομοίως
ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσιν ἐνεργεῖν. ἐπεὶ δὲ τῶν κατ' ὀλίγον ἐθι-
» ζομένων πλείονα στρέφεσθαι, τοῦτο σπανίως γίνεται. τῷ τὴν
» συνήθειαν μὴ ξενίζειν τὴν ψυχὴν μετὰ τῆς φύσεως. ἀλλ' ὥσ-
» περ οἰκειοῦσθαι. τῷ χρόνῳ γὰρ τὸ κατὰ βραχὺ καὶ συνεχῶς
» γινόμενον, λανθάνον τὴν αἴσθησιν, καὶ πολὺ γινόμενον, οὐκ
οἶδεν οὐκέτι ξενίζειν, οὐδ' ὁπουοῦν τῶν ἀντιλήψεων μεταλαμβα-
ρλβ' νόντων. Διὰ τί τὰ ὑέλινα καὶ κάτοπτρα λάμπουσιν ἄγαν. ὅτι 4

ἄνωθεν αὐτῶν χρίουσι κασσιτέρῳ. πέφυκε δ' αὐτοῦ ἡ φύσις
διαυγὴς, καὶ τῇ ὑέλῳ ἀναμιγνυμένη λαμπρᾶ οὔσῃ, πλέον
διαυγάζεται. καὶ τὰς ἰδίας ἀκτῖνας διὰ τῶν πόρων τῆς ὑέλ-
λου παραπέμπουσα, διπλασιάζει τὸ ὑπὸ πολλῆς καὶ ἐκτὸς τοῦ
σώματος τῆς ὑέλου. καὶ οὕτως γίνεται σφόδρα λάμπουσα.
» τῶν δὲ ποιοτήτων, αἱ μὲν οὐδ' ὅλως εἰς βάθος παραπέμπουσιν
» ἑαυτῶν τὴν ποιότητα, ὡς λευκότης καὶ μέλαν. καὶ πυῤῥὸν
1 καὶ τὰ ὅμοια. αἱ δὲ, εἰς βάθος διαπέμπουσι τὴν ἑαυτῶν ποιό
» τητα κατ' ἀλλοίωσιν. ὡς ψυχρότης. ὑγρότης. θερμότης.
» ξηρότης. ὅθεν καὶ παρὰ φιλοσόφοις καὶ ἰατροῖς δραστικαὶ λέ=
» γονται ποιότητες. πρὸς ἀντιδιαστολὴν καὶ σύγκρισιν τῶν προειρη
ρλγ΄. μένων. Διὰ τί ὑπὸ τῶν κατόπτρων καὶ τῶν διαφανῶν ὑδά
των, ἑαυτοὺς ὁρῶμεν. ὅτι ἡ ποιότης τῆς ὄψεως ἀπιοῦσα πρὸς
τὰ λαμπρὰ σώματα, πάλιν κατ' ἀνάκλασιν ἔρχεται διὰ τῶν
ἀκτίνων τῶν ὀφθαλμῶν πρὸς τὴν ἑαυτῆς θέαν. ὅτι δὲ ποιό=
2 τητες ἀπιᾶσι τοῦ προσώπου, καὶ οὐδὲν ἄτοπον, δηλοῦσι καὶ
οἱ περὶ τὰ δένδρα παραμένοντες ὠχρὰν τὴν ὄψιν ἔχοντες, τῷ
τὴν ὠχρὰν ποιότητα τῶν χλωρῶν φύλλων ἀπιέναι πρὸς τὸ
πρόσωπον. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὸ ῥέον ὕδωρ ἀπιοῦσα, χλωρὸν
ρλδ΄. αὐτὸ δείκνυσι. Διὰ τί τὰ καθαρὰ τῶν ἀέρων καὶ οἱ ὑψη
λότατοι τόποι καὶ κρημνοὶ, ποιοῦσι καὶ ἀντιπέμπουσι ταῖς φω
ναῖς ἦχον. διότι καὶ τὰ χωρία ταῦτα κατ' ἀντανάκλασιν τὴν
πληγὴν ἀναπέμποντα τὸν ἦχον ποιοῦσιν. ἡ γὰρ φωνὴ πλήττει
3 τὸν ἀέρα. ὁ δὲ ἀὴρ τὸν τόπον. καὶ ὅσον μᾶλλον πληττόμε-
νος πέμπει, τοσοῦτον καὶ τὸν ἦχον σφοδρότερον συμβαίνει γίνε
σθαι. τὰ δὲ ὑγρὰ τῶν χωρίων ὥσπερ μαλακώτερα τυγχά-
νοντα, τῇ πληγῇ εἴκοντα καὶ ἐκλύοντα αὐτὴν, τὸν ἦχον οὐκ ἀπο-
τελεῖ. πρὸς δὲ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς φωνῆς καὶ τῆς πλη-
γῆς, καὶ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τοῦ ἤχου ἀποτελεῖται. κακῶς
δέ τινες ὡς δαίμονα τὴν ἠχὼ μυθεύουσιν εἶναι. ἄλλοι δέ φασι
τὸν πᾶνα περιληκέναι ταύτην. ὅπερ ψεῦδος. ἀνὴρ γάρ τις
4 γέγονε σοφὸς, ὅστις πρῶτος ἐπόθησε καὶ ἐπεζήτησε μαθεῖν

τὴν αἰτίαν τῆς ἠχοῦς. καὶ ὥσπερ οἱ φιλοῦντες καὶ μὴ τυγχάνοντες, δυσφοροῦσιν, οὕτω καὶ αὐτὸς περὶ τῆς λύσεως ἐδυσχέραινε. καθάπερ καὶ ὁ πρῶτος εὑρὼν Ἐνδυμίων τὸν δρόμον τῆς σελήνης, ἀγρυπνῶν τὰς νύκτας, καὶ προσέχων αὐτῆς τῷ δρόμῳ, καὶ ζητῶν τὰς κινήσεις, τὰς ἡμέρας ἐκάθευδε. μυθεύουσιν οὖν τὴν σελήνην ποθῆσαι τοῦτον καὶ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν καθεύδοντα. καὶ ὥσπερ ἐπιδεδωκέναι ἑαυτῆς τὴν λύσιν τῆς αἰτίας τῷ φιλοσόφῳ. φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ποιμένα, 1
διότι περὶ τοὺς ἐρήμους καὶ καθαροὺς τόπους καὶ ὑψηλοὺς, ἑώρα ταύτης τὴν κίνησιν. πηκτίδα δ' ἔχοντα. διότι περὶ τοὺς ὑψηλοὺς τόπους μᾶλλον τὰ πνεύματα. ἢ ὅτι τὴν ἁρμονίαν ἐζήτει τῶν σχημάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Προμηθεὺς σοφός τις ὢν, καὶ ζητῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἀστρώου ἀετοῦ, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὴν θέσιν, καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ μαθεῖν κατεσθιόμενος ἐπαύσατο. τοῦ Ἡρακλέους αὐτῷ τὰ ἐπαπορούμενα λύσαντος τῇ οἰκείᾳ
ρλέ. σοφίᾳ. Διὰ τί τὸ ὕδωρ τὸ ἱστάμενον ἐπιπολῆς ὂν, καὶ μὴ 2
εἰς βάθος τῆς γῆς, λίθου εἰσπεμπομένου κατ' αὐτοῦ πολλοὺς κύκλους ποιεῖ. ὅτι τῇ τάσει τῆς βολῆς ἀποδιώκει πανταχόθεν ἑαυτοῦ τοῦ σώματος ὁ λίθος τὸ ὕδωρ πόῤῥωθεν. καὶ οὕτως γίνεται κύκλος, τοῦ ἰσοδύναμον καὶ ἰσότιμον εἶναι τὴν τάσιν τῆς βολῆς. διὰ δὲ τὴν ἄμετρον τάσιν, καὶ μείζων ὁ κύκλος. καταβαίνων δὲ ἄχρι τῆς γῆς ὁ λίθος καὶ διαπερῶν τὰ σώματα τοῦ ὕδατος, κατὰ τὸ ἑξῆς, εἰκότως πολλοὺς ἐργάζεται κύκλους.
πρῶτον γὰρ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ὕδατος κινῶν, διΐστησιν. ἔπειτα 3
κατὰ τὸ συνεχὲς καθιὼν ἐπὶ τὸ βάθος, καὶ διαχωρίζων πᾶν τὸ ὕδωρ, ἕτερον ποιεῖ κύκλον. καὶ τοῦτο κατὰ διαδοχὴν γίνεται, μέχρις ἂν ὁ λίθος στῇ καὶ ἠρεμήσῃ τῷ διεκλύεσθαι τὴν τάσιν τοῦ λίθου κοπιοῦσαν κατ' ὀλίγον ἐπάναγκες, τὸν μεταγενέστερον κύκλον τοῦ περὶ αὐτοῦ μικρότερον γίνεσθαι. διὰ τὸ καὶ ὑπὸ τοῦ λίθου μὴ ὁμοίως διΐστασθαι κατὰ τὴν πλη-
ρλς'. γὴν τὸ ὕδωρ. Διὰ τί τὸν γέλωτα πολλοὶ νομίζουσιν
ἐκ τοῦ σπληνὸς γίγνεσθαι, φάσκοντες ἐπὶ τῶν σκιῤῥουμένων 4

σπλήνων, μὴ ὁμοίως τοὺς πάσχοντας γελᾶν ὡς ἐπὶ τῶν ἐῤῥω-
μένων. ἀλλὰ μᾶλλον κατηφεῖς εἶναι. ὅτι κατὰ τὸ συμβε-
βηκὸς ὁ σπλὴν καὶ οὐ κυρίως ἐστὶν αἴτιος τοῦ γέλωτος. ἐπεὶ
μὲν γὰρ ἡ ἐῤῥωμένος, ἕλκει ἐκ τοῦ ἥπατος πάντα τὸν ῥυπώδη
καὶ μελαγχολικὸν χυμὸν καὶ οὕτω καθαρὸν αὐτὸν τὸ αἷμα
ἐν ὅλῳ τούτῳ σώματι, καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἥδει φύσιν καὶ
ψυχήν. καὶ ὥσπερ οἶνος εὐφραίνει ταύτην. καὶ εἰς εὐθυ-
1 μίαν ἄγει, ἀπὸ δὲ ταύτης, ὁ γέλως κινεῖται.
ρλζ'. Διὰ τί αἱ ἡμίονοι οὐ τίκτουσι, ὅτι ἐκ διαφόρων εἰδῶν ζώων,
» συνεστήκασι. καὶ ἡ τῶν διαφερόντων κατὰ κρᾶσιν καὶ φύσιν
» σπερμάτων μίξις, ἕτερόν τι γεννῶσα παρὰ τὸ πρότερον, καὶ τὴν
» τῶν γεννησάντων ἀφανίζει φύσιν. καθάπερ καὶ λευκοῦ καὶ
μέλανος μίξις ἀφανίζουσα τῶν ἄκρων τὸ χρῶμα, τίκτει
χροιὰν ἑτέραν τὴν τοῦ φαιοῦ, μηδὲν τῶν ἄκρων ὑπάρχουσαν.
2 ἡ γεννητικὴ τοίνυν κρᾶσις, ἠφάνισται. καὶ τῶν εἰδῶν ἡ ἐπι-
ρλη'. τηδειότης. Διὰ τί οἱ ἐκ γενετῆς κωφοὶ, καὶ ἄλαλοι
διότι ἅπερ οὐκ ἤκουσαν, οὐ δύνανται λέγειν καὶ ἐκκράζειν.
τῶν δὲ ἰατρῶν τινές φασιν, ὅτι μία συζυγία νεύρων ἐστὶν ἐρχο-
μένη πρός τε γλῶσσαν καὶ ὦτα. καὶ ἀνάγκη συμπάσχειν ἅ-
μα. οἱ μέντοι ἐκ πάθους κωφοὶ, οὐ πάντως ἄλαλοι. τὸ γὰρ
νεῦρον μόνον πέπονθε τὸ ἀκουστικόν. ὁμοίως καὶ οἱ ἐκ πά-
θους ἄλαλοι, οὐκέτι καὶ κωφοί. τοπικὴ γὰρ γίνεται τῶν νεύ-
3 ρων τῆς γλώττης πεῖσις.
ρλθ'. Διὰ τί πολλοὶ νηστεύοντες μετὰ τὴν τροφὴν ῥιγοῦσιν. ὅτι
τῇ βραδυτῆτι τῆς τροφῆς ἐκχολούμενοι, δριμεῖς χυμοὶ σω-
ρεύουσι. μετὰ τροφὴν οὖν, ῥωννυμένων τῶν μορίων, καὶ τῆς χο-
λῆς ἀποδιωκομένης παρ' αὐτῶν εἰς τὸ δέρμα, συμβαίνει τὸ ῥῖ-
γος γίνεσθαι, τῆς χολῆς δακνούσης τὰ μόρια, καὶ ἐπανιστώ-
ρμ'. σης αὐτὰ, πρὸς ἀποδίωξιν. Διὰ τί ὗες ἄνω βλέπου-
σαι σιωπῶσι βασταζόμεναι. διότι παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ἀλόγων
ζώων, ἀεὶ πρὸς τὴν γῆν νεύουσι τῇ δυσωδίᾳ τερπόμενα, καὶ
4 καὶ ταύτην ἐπιζητοῦντα. ἐν οὖν τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ τῆς ὄ-

ψεως ξενιζόμενα ὑπὸ τοῦ πολλοῦ φωτὸς σιγὴν ὑπομένει. τι-
νὲς δέ φασι τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν οὖσαν συμπίπτειν τῷ αἰωρ-
ρμα'. ρόπῳ σχήματι. Διὰ τί ὕδωρ τῇ κόπρῳ τέρπονται. κατὰ μὲν
τοὺς ἰατροὺς ὅτι φυσικῶς ἥδονται ταύτῃ ἤπερ μέγιστον ἔχοντες.
ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐπιθυμία. κατὰ δὲ Ἀριστοτέλη. ὅτι παχύρυγχοι
ὄντες, ἔχουσι διαφορουμένην τὴν ὄσφρησιν. καὶ μὴ ἀντιλαμβα-
ρμβ'. νομένην τῆς δυσωδίας. Διὰ τί τῶν ἑλκῶν ὑγιαζομένων
καὶ παυομένης τῆς φλεγμονῆς κνησμοὶ γίνονται. διότι λοιπὸν 1
ὑγιασθὲν τὸ μόριον καὶ ῥωσθὲν, ἀποδιώκει τὸ λείψανον τοῦ παρὰ
φύσιν χυμοῦ τοῦ τρίψαντος τὸ ἕλκος. καὶ οὗτος ὀξιὼν διὰ τοῦ
ρμγ'. δέρματος καὶ διαφορούμενος, τὸν κνησμὸν ποιεῖ. Διὰ τί
αἱ μονοπάθειαι τῶν ὀφθαλμῶν δεινότεραι γίνονται καὶ πολυ-
χρονιώτεραι. φημὶ κατὰ διττὴν αἰτίαν. ὅτι τε τὸ ῥεῦμα
» πρὸς ἕνα μόνον σεσώρευται τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ γὰρ μεριζόμε-
» νον μᾶλλον ἀεὶ ἀσθενέστερον ἑαυτοῦ γίνεται, καὶ ἧττον δραστικώ-
» τερον. καὶ ὅσῳ μᾶλλον καταμερίζεται, τοσούτῳ πλέον ἐστὶν 2
ἀδρανέστερον. ἢ ὅτι κινούμενος ὁ ὑγιὴς ὀφθαλμὸς, ἐν ταῖς
ἐνεργείαις ἑαυτοῦ, συνεχῶς ἀναγκάζει καὶ τὸν νοσοῦντα συγκι-
» νεῖσθαι τοσαυτάκις. ἐμάθομεν δὲ μέγιστον ἴαμα, παντὸς πά-
ρμδ'. σχοντος μέρους τὴν ἀκινησίαν ὑπάρχειν. Διὰ τί ἄνθρωπος
μᾶλλον καὶ συνεχῶς καὶ σφοδρότερον ὑπὲρ πάντα ἄλογα
ζῶα πταρνύνται. διότι πλείονι καὶ ποικιλωτέρᾳ, καὶ πλέον τοῦ
κόρου κέχρηται τροφῇ καὶ πόματι. καὶ διὰ τοῦτο μὴ πέττων αὐ-
τὴν κατὰ λόγον, πολὺ συνάγει πνεῦμα διὰ τὴν πολλὴν ὑ- 3
γρότητα. τοῦτο τοίνυν ὡς λεπτομερὲς ἄνιον πρὸς τὸν ἐγκέ-
φαλον ἀναγκάζει αὐτὸν συνεχῶς ἐπεγείρεσθαι πρὸς ἀπόκρι-
σιν καὶ ποιεῖν τὸν πταρμόν. ψόφος δὲ οὖν γίνεται, τῷ διαστενῶν
πόρων τῆς ῥινὸς τὸ πνεῦμα διαβαίνειν ἀθρόως. ὡς καὶ ἀποπάρδη-
σις δι' ἕδρας, καὶ ἐρυγὴ διὰ στομάχου, καὶ φωνὴ διὰ λάρυγγος.
καὶ ἦχος δι' ὤτων. καὶ βορβορυγμὸς δι' ἐντέρων ὁμοίως.
ρμε'. Διὰ τί τῶν τεθνηκότων αἱ τρίχες αὔξονται, καὶ οἱ ὄνυχες ἐπὶ
χρόνον τινά. διότι τῆς σαρκὸς ἀπομαραινομένης, τὰ κρυ- 4

πτόμενα

πτόμενα, μέρη περὶ τὰς ῥίζας αὐτῶν, νῦν φαίνονται, καὶ ἀπατῶσι. καὶ φαντασίαν παρέχουσιν ὡς αὐξηθέντα. τινὲς δὲ φασιν, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν αὔξονται. διότι ταῦτα περιττωματικὴν ἔχουσι τὴν γένεσιν. τὰ δὲ νεκρὰ σώματα κατὰ τὰς ἀρχάς, εἰς περιττώματα πλεῖστα διὰ τὴν προσγινομένην σῆψιν ἀναλύονται. ταῦτα δέ, διά τε τῶν πόρων καὶ τῶν ἄκρων τοῦ σώματος μετὰ τοῦ πνεύματος ἐξιόντα, τὴν τῶν εἰρημένων αὔξει γένεσιν.

ρμς'. Διὰ τί ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν χειρῶν μᾶλλον ἤπερ
1 ἐπὶ τῶν ποδῶν, αἱ λεγόμεναι λεῦκαι γίνονται, καὶ παισὶ μᾶλλον ἢ τελείοις. ὅτι τὴν γένεσιν ἐκ φλεγματικῶν μᾶλλον περιττωμάτων ἔχουσι. τὸ δὲ φλέγμα μᾶλλον ὡς ἀδηφάγοις τοῖς παισὶ πλεονάζει, καὶ ὡς ἀργοτέροις. οἱ δὲ ὄνυχες τῶν ποδῶν μᾶλλον ἐν τῇ κινήσει καὶ τῷ περιπάτῳ, πλέον γυμναζόμενοι, διαφοροῦσι τὰ περιττώματα.

ρμζ'. Διὰ τί ἐν τοῖς ποσὶν αἱ τρίχες οὐ ταχέως πολιοῦνται. διὰ
2 τὴν αὐτὴν αἰτίαν. οἱ γὰρ πόδες ἐν τῷ συνεχεῖ καὶ συντόμῳ περιπάτῳ, τὸ κατιὸν εἰς αὐτοὺς περίττωμα φλεγματῶδες διαφοροῦσιν. ὅπερ ἦν αἴτιον τῶν πολιῶν. ἡ δὲ ἥβη καὶ αὐτὴ βραδέως πολιοῦται διότι θερμοτέρα πέφυκε. καὶ ἐν τῇ συνουσίᾳ, διαφορεῖ τὸ φλέγμα.

ρμη'. Διὰ τί τοῖς ἀνθρώποις ἡ φωνὴ καὶ ὁ λόγος βραδέως τελειοῦται. τοῖς δὲ ἀλόγοις εὐθέως, ἢ μετὰ βραχὺν χρόνον. διότι ποικιλωτέρα καὶ τεχνικωτέρα καὶ διδαχῆς μᾶλλον δεομένη. ἡ δὲ τῶν ἀλόγων ἁπλου-
3 στέρα καὶ φυσικωτέρα μᾶλλον ἢ ψυχικωτέρα.

ρμθ'. Διὰ τί τὰ πλεῖστα τῶν ζώων τὰς οὐρὰς κινεῖ γνωρίζοντα τοὺς συνήθεις, καὶ τὰς πλευρὰς δὲ λέων τύπτει θυμούμενος. ὁμοίως δὲ καὶ ταῦρος. διότι τὸν νωτιαῖον μυελὸν ἔχουσιν, ἄχρις αὐτῆς κατιόντα, καὶ περιέχοντα ψυχικὴν δύναμιν καὶ κινητικήν. ἡ ψυχὴ τοίνυν ἐπιγινώσκουσα τὸ σύνηθες, ὥσπερ διὰ χειρός τινος καθάπερ ἐπ' ἀνθρώπων τὴν οὐρὰν ἀναγκάζει κινεῖσθαι πρόδηλον οὖσαν τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἔνδον κε-
4 κρυμμένην, καὶ γινώσκουσαν τὸ ὀφειλόμενον. ἐν δὲ τῷ θυμῷ

τῶν λεόντων καὶ τῶν ταύρων συμπάσχουσα ἡ ψυχὴ τῇ φύσει,
πάλιν ἀναγκάζει κινεῖσθαι ταύτην σφοδρῶς. καθάπερ καὶ
ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὁρῶμεν πολλάκις ἐν ὀργῇ τὰς χεῖρας πλητ
τόντων, ἢ μόριον ἕτερον. ἡ γὰρ ψυχὴ τὸ βλάπτον ἀμύνασθαι
μὴ δυναμένη, παραχρῆμα ἑτέρῳ τρόπῳ σοφίζεται τὴν παρα-
μυθίαν, κτύπῳ καὶ πληγῇ τὸ πάθος θεραπεύουσα.

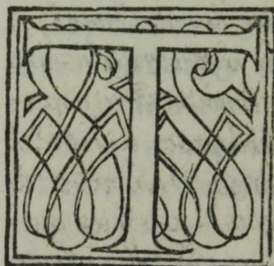
ρν'. Διὰ τί αἱ κεκαυμέναι κριθαὶ ξηρίον ἐπιπασσόμεναι τοῖς 1
ἕλκεσι τῶν ἵππων, οὐκέτι λευκὰς τρίχας ἐπὶ τῶν οὐλῶν φέ-
ρουσιν, ἀλλ' ὁμοχρόους ταῖς λοιπαῖς θριξὶν, οἷαι περ πεφύκα-
σι. διότι ῥυπτικῆς οὖσαι δυνάμεως, ἀποσμήχουσι καὶ διαφο-
ροῦσι τὸ ὑποκείμενον φλεγματῶδες περίττωμα. καὶ τὴν
μοχθηρὰν ὑγρᾶναν τὴν συναχθεῖσαν διὰ τὴν τοῦ ἕλκους ἀνα-
πέτειαν καὶ τοῦ μορίου τὴν ἀσθένειαν.

ρνα'. Διὰ τί τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἐπὶ τῶν οὐλῶν τοῦ δέρματος τρί
χες οὐ φύονται, τοῖς δὲ ἵπποις ἀνίασι. διότι τὸ δέρμα τοῖς
μὲν ἀνδράσι πυκνότερον καθὼς δηλοῦσιν αἱ τρίχες, μαλα- 2
καὶ καὶ λεπταὶ τυγχάνουσαι καὶ ἡ οὐλὴ τοῦ δέρματος πυκνο-
τέρα πεφυκυῖα τοὺς πόρους ἀποτυφλώττει. τοῖς δὲ ἵπποις ὡς
πρὸς σύγκρισιν ἀραιοπόρον, ὡς δηλοῦσιν αἱ τρίχες, ταχεῖαι
φαινόμεναι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δύνασθαι εἰς οὐλὴν ὅλην τοὺς
πόρους τοῦ δέρματος ἀποκλείειν. τὰ οὖν ὑποκείμενα καὶ συ-
ναγόμενα περιττώματα, διὰ τῶν ὑπολειφθέντων λεπτῶν
πόρων ἐξιόντα, ποιεῖται τὰς τρίχας πηγνυμένας.

ρνβ'. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ὑπὸ διψάδος δηχθέντων, καὶ δίψος ἀκα- 3
τάσχετον ἐχόντων, ἡ θηριακὴ θερμὴ καὶ ξηρὰ τυγχάνουσα πι-
νομένη, παύει τὸ δίψος καὶ οὐ μᾶλλον ἐπιτείνει. ὅτι οὐ λό-
γῳ κράσεως παύει τὸ δίψος. ἀλλὰ μᾶλλον ἀντιπαθείᾳ τινὶ
καὶ λόγῳ φυσικῷ. τὸ γὰρ γινόμενον τοιοῦτόν ἐστιν. ἡ ἀντίδο-
τος ἐκ πλείστων βοτανῶν σύγκειται, ἐχουσῶν τινὰ συμπάθειαν
πρὸς ἓν ἕκαστον μόριον. οἷον τὸ δίκταμνον ὠκείωται καρδίᾳ.
καὶ ταύτην ῥώννυσι καὶ διασώζει. ὁμοίως καὶ τὸ εὐπατόριον
τὸ ἧπαρ. τὸ δὲ σκολοπένδριον τὸν σπλῆνα. ὁ δὲ πετροσέλι- 4

νον τὸ στόμα τῆς κοιλίας. ὁ δὲ ὕσσωπος τὸν ὑπεζωκότα καὶ τὸν πνεύμονα. τὸ δὲ ἔλαιον τοὺς νεφρούς. τὸ δὲ πήγανον, τὸ κῶλον. γλυπανὴ δὲ τὸν ἐγκέφαλον. τὸ δὲ σέσελον κύστιν οὐρηδόχον. ἕκαστον οὖν τῇ γλυκύτητι τοῦ μέλιτος δελεαζόμενον, ἕλκει τὸ οἰκεῖον ἑαυτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ἐν οἷς πᾶσαι εἰσὶ καὶ αἱ τῶν ἐχίων σάρκες ἀναμιγνύμεναι καὶ φυσικὴν ἀντιπάθειαν ἔχουσαι, πρὸς ἕκαστον ἰοβόλον θηρίον καὶ φθορο-
1 ποιὸν δύναμιν. ἐν ἅπασιν οὖν τοῖς μορίοις κατακερματιζόμεναι, τὸ φθορὰν ἀπειλοῦν πάθος, οὐκ ἐῶσιν ἐνεργεῖν, ἀντιμαχόμεναι καθάπερ στρατιῶται γνήσιοι περὶ πόλεως ἰδίας ὁπλιζόμενοι.

ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ἈΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ, ἸΑΤΡΙΚΩΝ ἈΠΟΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑῚ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ. ΤῸ Β.

Τὸ ἀσκληπιοῦ δῶρον, πασῶν τῶν κα- 1
τὰ τὸν βίον χρειῶν ἀποδρηκοῦντι δὴ
κατὰ τὴν ἀξίαν. πρὸς γὰρ ἔμψυχον
σῶμα καὶ λόγου μετέχον, φέρει τὸν
σκοπὸν, οὗ ἡ τήρησις καὶ ἡ εὔκρατος
φυλακὴ τὴν τῶν ἄλλων πασῶν τεχνῶν
ἀρχὴν ὑπεστήσατο. τὰς αἰσθήσεις μὲν
ὀξύνουσα. διαίτῃ δὲ τὰ μόρια ῥωννῦσα τὰ ὄργανα τῶν δι-
ερέσεων. αὕτη τὰ μὲν καλῶς προμηθευθέντα, φυλάττει χρη-
στῶς. τὰ δὲ ἐλλιπῶς κατασκευασθέντα, διορθοῦται. σώματος 2
φροντίζει. ψυχῆς οὐκ ἀμελεῖ. φιλοσοφίας γὰρ φέρει τὰ
γνωρίσματα. ἧς τὸ τέλος, οἰκείαν ἀρχὴν παρεπήξατο. τῆς
φυσικῆς θεωρίας ἐκτὸς οὐκ ἔστι. τὴν γὰρ σύνθεσιν τῶν γεγο-
νότων δεξαμένη, οἶδε τὸ μέτρον τῶν λειπόντων. τοιγαροῦν ὡς ἀλη-
θῶς θεῖον καὶ μακάριον εὕρημα, ἔχον ἐν λόγοις τὴν ἀκρίβειαν.
διὰ τούτων καρπούσθω τὸν ἔπαινον, καὶ εἰς ἐπιστήμης ἀναγέ-
σθω κανόνα. κἂν γὰρ τέχνην τις τολμήσειε καλεῖν, οὐ διὰ ταῦ-
τα, ἀλλὰ διὰ τὴν πάσχουσαν ὕλην. οὐκοῦν αὐτὴ μὲν καθ' ἑαυ- 3
τὴν εἴδους μεθόδῳ, τὸν λόγον φέρουσα τὸν πρὸς ἐπιστήμην βε-
βαίαν, ἀχθεῖσα δὲ πρὸς σῶμα, καὶ ἐνδυσαμένη τὴν ὕλην, γί-
νεται τέχνη βίῳ. ὥσπερ γὰρ ψυχὴ ὁμολογηθεῖσα μὲν τοῖς πολ-
λοῖς τῶν φιλοσόφων ἀθάνατος, διὰ τὸ ἀσώματον καὶ αὐτοκί-
νητον. ἑτέροις δὲ διαπεφώνηται τοὔμπαλιν ὁ λόγος. φασὶ
γὰρ φθαρτὴν αὐτὴν, τῷ πάθει βαπτιζομένην τῆς ὕλης. οὐ
πάσχει δὲ ψυχή. ὡς δείξει τὸ προστιθέμενον. οὕτως ἐν σώ-
ματι ψυχὴ ὥσπερ ἐν ὕδατι καθαρωτάτῳ ἀκτὶς ἡλιακή. 4

,, οὐκοῦν ἐὰν ᾖ διαυγὲς τὸ ὕδωρ, φέρει τὸ γνώριμον τοῦ σχήμα=
,, τος. ἐὰν δὲ θολωθῇ ἔκ τινος αἰτίας, μεταβάλλεται μὲν αὐτὸ
,, τῇ οὐσίᾳ. κρύπτεται δὲ τὸ φανὲν μηδὲν βλαβέν, κατ' οἰκείαν
,, ἐνέργειαν. οὕτω πάλιν πολλάκις ἥλιος ἔκρυψεν ἀκτῖνα
,, φαεινήν, νέφους παρεμπεσόντος, μὴ βλαβείσης αὐτοῦ τῆς ἀκη
,, ράτου φύσεως. ὥσπερ οὖν ἐπὶ ψυχῆς ἔγνωμεν, οὕτω νοήσω=
,, μεν καὶ ἐπὶ τῆς ἰατρικῆς. αὕτη γὰρ καθ' ἑαυτὴν πρώτως ἔχει
1 τὸ βέβαιον. πρώτως ἔχει τὸ ἑδραῖον καὶ ἄπταιστον ἐπιστήμη
,, τυγχάνουσα. κοινωνήσασα δὲ τῇ ὕλῃ καθῃρέθη τοῦ ἀξιώμα-
,, τος, τέχνη γεγονυῖα καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἀπολέσασα. ἀλλ' οὐδὲ
,, πρὸς τὸ δεύτερον ἀφορᾷ τοῦ συμβεβηκότος, ἀλλὰ πρὸς τὸ
,, πρότερον τῆς ὑπάρξεως. καὶ ὅσον μὲν πρὸς τὴν ἡμετέραν διά-
,, νοιαν διειλήφαμεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν χρείαν τῶν ζητουμένων.
,, ὀλίγα τινὰ κεφάλαια ἐξ αὐτῶν καρπωσάμενος. συντελοῦν-
,, τα δὲ τοῖς αὐτὴν μετερχομένοις, καὶ μάλιστα τοῖς τὸν λόγον
2 ἀσκοῦσι. φέρουσι δὲ τὴν ὠφέλειαν οὐ σμικρὰν καὶ πρὸς τὴν
,, τῶν πραγμάτων εὕρεσιν.

α'. Διὰ τί οἱ νεφριτικοὶ, ἀραιὰν καὶ μεγάλην ἔχουσι τὴν
ἀναπνοήν. ὅτι μὲν ψυχῆς ἐνέργεια, διὰ μέσων νεύρων καὶ
μυῶν, δῆλον. κινεῖται οὖν ὁ θώραξ διὰ τῶν προρρηθέντων.
ἀραιὰ οὖν εἰκότως γίνεται ἡ ἀναπνοὴ βλαβείσης δυνάμεως
ψυχικῆς. ἐπιλανθάνεται γὰρ ἔργου οἰκείου, καὶ οὐκ ἐπιτάττει
τοῖς προρρηθεῖσι. μεγάλη δὲ γίνεται διὰ τὸν ῥιπισμὸν τῆς
3 καρδίας. ἐξαναστᾶσα γὰρ ἡ ζωτικὴ δύναμις τῆς καρδίας,
νύττει καὶ κινεῖ τὴν ψυχήν, ἀπειλοῦσαν αὐτῇ τὴν ἀπώλειαν.
οὐκοῦν ὅπερ ἐνδεὲς ἀφῆκεν ἡ ψυχὴ διὰ τὴν νόσον, τοῦτο ἀ=
ναπληροῖ καρδία τῷ μεγέθει διὰ τὴν ἰδίαν χρείαν.

β'. Διὰ τί οἱ περιπνευμονικοὶ κωματώδεις. ὅτι ὑγρότη-
τος δαψίλειαν ἔχον τὸ μόριον, ἐνδέχεται ἐπίκτητον θερμό=
τητα, ἐκ τοῦ ἀκίνητον αὐτὸν ὑπάρχειν, γεννῶνται οὖν ἀτμοί.
οὗτοι δὲ διὰ κουφότητα, καταλαμβάνουσι τὸ κρανίον. εἶτα
4 πρὸς ἐγκέφαλον λαμβάνοντες τὴν στάσιν, δέχονται τὴν πρώ=

τὴν οὐσίαν πηγνυμένην. ὃ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν λουτρῶν καὶ
λεβήτων σκεπομένων. ἀπολλύουσι δὲ τὴν θερμότητα καὶ γί-
νονται ψυχροί, συμμεταβληθέντες τῇ τοῦ μορίου φύσει. καὶ
διπλασιασθὲν τὸ ψυχρὸν, ναρκοῖ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ γεννᾷ πάθη.
γ'. Διὰ τί οἱ ἐκβάσεως τὴν κιονίδα ἀποτμηθέντες, φθισικοὶ
γίνονται. ὅτι ὁ εἰσπνεόμενος ἀὴρ διὰ τοῦ στόματος ἐκπυροῦται.
καὶ μεταβάλλεται καθαιρουμένης τῆς ἀμέτρου ψυχρότητος
αὐτοῦ. διὰ τὸ, σκέπασμα καὶ προπύλαιον τυγχάνειν τὴν κιο- 1
νίδα. ἀφαιρεθέντος οὖν τοῦ μορίου, φέρεται ἀὴρ κάτω, ἀμε-
τάβλητος. καὶ ὁμιλεῖ τῷ πνεύματι. ψύχει οὖν πήξει τὸ ἐν
τοῖς ἀγγείοις αἷμα. καὶ δυσκίνητον ἀποτελεῖ τὸν πνεύμονα.
βιαζομένου δὲ πρὸς κίνησιν πάσχει ῥῆξιν τὰ ἀγγεῖα. καὶ δί-
δωσι γένεσιν τῇ διαθέσει. κυρίως οὖν γαργαρεὼν λέγεται, διὰ
τὸ τοιόνδε ἦχον ἀποτελεῖν. ὡς καὶ τὸ φλοῖσβος καὶ βορβο-
ρυγμός. κιονὶς δὲ, πάθος καλεῖται, ὅταν ἀπὸ ῥεύματος εἰς
μῆκος χαλασθῇ. καὶ σταφυλὴ δὲ, ὅταν φλεγμήνασα σχῆμα 2
ῥωγὸς ἀπολάβῃ. χάνην δέ τινες ὠνόμασαν. διὰ τὸ ἄνωθεν
μὲν εἶναι εὐρύ. κάτωθεν δὲ στενόν. ὥσπερ χωνεῖον.
δ' Διὰ τί τῶν περιπνευμονικῶν τὰ μῆλα ἐρυθρά ἐστιν. ὅτι
αἱματικὸς χυμὸς ὀπτώμενος ἐν τῷ πνεύμονι, ἀτμὸν γεννᾷ
» ὅμοιον τῷ αἵματι. ἀεὶ γὰρ ἐξομοιοῦται τῷ ποιοῦντι τὸ γινό-
» μενον. ἀναχθεὶς οὖν πρὸς μῆλα, διὰ τὴν κουφότητα ἐκεῖ
ἐνίσταται. τῇ δὲ λεπτότητι τοῦ δέρματος ὥσπερ δι' ὑέλου ἐμ-
ε' φαίνει τὸ εὐανθὲς τοῦ χρώματος. Διὰ τί τῷ χειμῶνι θερ- 3
μοτέρων ἡμῶν ὑπαρχόντων τὸ βάθος ὡς ἱπποκράτης ἐν ἀ-
φορισμοῖς δεδήλωκε, φλέγμα λαμβάνει τὴν γένεσιν. ὅτι
πλειόνων λαμβανομένων τροφῶν διὰ τὴν τοῦ στομάχου ἰσχὺν,
οὐκ ἐπαρκεῖ πέψαι γαστήρ. τῷ οὖν πλήθει ὥσπερ σβεσθείσης
τῆς ἐμφύτου θερμότητος, ψύχει καὶ τὸ φλέγμα γεννᾷ καὶ
ἐλλιπῆ καὶ ἁλμυρὰν παραστήσας τὴν ἐνέργειαν, ἡμιτελὲς
ϛ'. αἷμα ὤφθη τὸ φλέγμα. Διὰ τί ἐν αἰγύπτῳ θερμο-
τάτῃ οὔσῃ ψυχρὸς οἶνος γεννᾶται. ἐν δὲ σκυθίᾳ ψυχρὰ οὔ- 4

σῃ, θερμός. πᾶς μὲν οἶνος θερμός. ἀλλὰ παρὰ τὸ ὑφειμένον τῆς κράσεως καὶ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἧττον, εἰς ἐναντίον περίεισι τοὔνομα. εἰκότως οὖν ψυχρότερός ἐστιν ὡς πρὸς σύγκρισιν τῶν ἄλλων. τῆς γὰρ ἀμέτρου θερμότητος τοῦ θέρους, ἀραιούσης τῆς γῆς τὴν οὐσίαν, ἐκβόσκεται τὸ ἄμετρον αὐτῆς θερμὸν καὶ ἄτονον ποιεῖ τὸν οἶνον, τῆς δὲ σκυθικῆς ψυχρᾶς οὔσης, καὶ ἀποκλειούσης ἐν βάθει τῆς γῆς τὸ θερμὸν, ἰσχυ-
1 ρὸν καὶ θερμὸν ποιεῖ τὸν οἶνον. ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν αἰθιόπων. οὗτοι γὰρ θερμοτάτης χώρας ὑπάρχοντες, δειλοί εἰσι, καὶ ἄνανδροι, καὶ μέλανες. οἱ δὲ σκύθαι, ψυχροτάτης χώρας ὄντες λευκοί εἰσι καὶ θυμικοί. ὅτι ἐπὶ μὲν αἰθιόπων ἐν ἐπιφανείᾳ ἔχει τὸ θερμὸν ὡς ἐμφαίνει τὸ τοῦ δέρματος μέλαν. ἐπὶ δὲ τῶν γάλλων ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἵδρυται τὸ θερμὸν, ἐν καρδίᾳ καὶ ἥπατι. καὶ ἐν
2 βάθει φωλεύει, ὡς δηλοῖ τὸ λευκὸν τοῦ χρώματος.

ζ' Διὰ τί ἐν τῷ θέρει ψυχρὰ λάχανα καὶ ὀπῶραι. οἷαί εἰσι πέπονες καὶ σίκυες. καὶ σέρεις. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι θερμά. κράμβαι. ῥαφανίδες. γογγυλίδες. σταφυλῖνοι. ὅτι ἡ τοῦ ἡλίου φορὰ πολεύουσα τὸν κύκλον τοῦ πόλου, ἐναλλάττει ταῖς θέσεις. ἐν μὲν γὰρ τῷ θέρει, τὴν ἄνω ζώνην κατείληφεν, ὡς τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας δηλοῖ. θάλπεται οὖν τὰ ὑπὲρ γῆν, καὶ ψύχεται τὰ φυτά. ἐν δὲ τῷ χειμῶνι
3 τὸ ὑπὸ τὸ ἡμισφαίριον διατρέχων τῆς γῆς, τὰ βάθη θάλ-
η' πων, θερμότερα ποιεῖ τὰ φυτά. Διὰ τί ἐκ καύσου περι-
» πνευμονία, ἐκ δὲ περιπνευμονίας, καῦσος οὐκέτι. ὅτι ὁ καῦσος ὡς ἐπίπαν ἐκ ξανθῆς χολῆς λαμβάνει τὴν γένεσιν. αὕτη γὰρ ἐξ ὅλων τῶν ἀγγείων φέρεται πρὸς κύτος γαστρὸς, καὶ ἐπάγει τὸ σύμπτωμα. ἡ οὖν φύσις πειρᾶται μὲν, ποικίλως ἐκμοχλεύειν τὸν χυμόν. κατὰ δὲ τόπους ὁρίζει τὴν γένεσιν. καὶ εἰ μὲν εἴη λεπτὴ κατ' οὐσίαν, καὶ ἡ δύναμις ἰσχυρὰ καὶ ὁ καιρὸς θερμὸς, δι' ἱδρώτων ἀπάγεται ἡ νοσοποιὸς αἰτία. ἂν δὲ τοὐναντίον
4 διὰ γαστρὸς κατάγεται. ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐμεῖται. καὶ γὰρ ἡ θέσις

ἐγγύς. καὶ τὸ σύμπτωμα συνήθους. αὖθις οὖν ὁ χυμὸς
εἰς τὰ βρογχία ἐνεχθεὶς τοῦ πνεύμονος, καὶ πληρώσας τὴν
τοῦ μορίου οὐσίαν, γεννᾷ τὸ πάθος. ἐκ δὲ περιπνευμο-
νίας, καῦσος οὐκέτι. φθάνει γὰρ σβεσθῆναι καὶ ἐκπεφρω-
θῆναι ὁ χυμὸς πρὶν γεννῆσαι τὴν διάθεσιν.
θ' Διὰ τί Ἱπποκράτης, ἐπὶ τῶν που, φεύγων τὴν τροφὴν
ἐν τῇ ἀκμῇ. ἐπὶ τῶν πλευριτικῶν καὶ περιπνευμονικῶν
ἐπιτρέπει δίδοσθαι κατὰ τὴν ἀκμήν. λέγει γὰρ ἐν τῇ 1
περὶ πτισάνης, ὅτι εἰ μὴ ἀνάγηται τὸ πτύαλον, μὴ διδόναι
ταύτην. τὸ μὴ ἀνάγεσθαι δὲ, ἀρχὴν ἐμφαίνει τοῦ πά-
,, θους. ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων νοσημάτων, ἡ φύσις πέττει
,, τοὺς χυμούς. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων καὶ ἀπελαύνει τὰς αἰ-
,, τίας δι' οὔρων καὶ διαχωρημάτων. τροφὴν οὖν οὐ δεῖ πα-
,, ραλαμβάνειν ἐπὶ τούτων. ἵνα μὴ καταλείψασα τὰς αἰ-
,, τίας πρὸς ταύτην ἐνστῇ. δεῖ οὖν μονομαχεῖν τὴν
φύσιν μετὰ τοῦ νοσήματος. ἐπὶ δὲ τῶν πλευριτικῶν, 2
φύσις μὲν, πέττει τὸν χυμόν. ψυχὴ δὲ κενοῖ τὴν οὐ-
σίαν περιχρωμένη μυσίν. οὗτος δὲ οἰκείᾳ δυνάμει, συ-
στέλλων θώρακα, ἐκμοχλεύει τὸ λυποῦν. ἄλλως τε, ἡ
μὲν φύσις, ἄλογος οὖσα ἐκ τῶν ἀχρείων ποιεῖται τὴν
ἀπόλαυσιν τῆς οἰκείας τροφῆς. τὰ δὲ ψυχικὰ ὄργανα,
αἰσθητικὰ ὄντα, διακρίνει τὸ μοχθηρὸν καὶ ἐπιζητεῖ τὸ χρη-
στόν. εἰκότως οὖν δεῖ τρέφειν. ἵνα ῥώσαντες τοὺς μῦς
ἐξαναστήσωμεν πρὸς ἄμυναν τοῦ λυποῦντος. 3
ι. Διὰ τί ὁ μὲν τριταῖος ἐκ θερμοῦ χυμοῦ γενόμενος καὶ
ἔχων μαστίζουσαν καὶ κατελαύνουσαν χολὴν, παρὰ μίαν
κινεῖται. ὁ δὲ ἀφημερινὸς, ἔχων πεδῆσαν τὸ φλέγμα τῇ
βαρύτητι καὶ ψυχρότητι, καθημερινόν. ὁ δὲ τεταρταῖ-
ος, διὰ δύο ἡμερῶν μέσων. ὅτι ὁ μὲν τεταρταῖος ὀλίγον
ἔχει τὸν περιόντα χυμὸν, εὐθέως διαφορεῖται δι' ἱδρῶτος
ἢ ἐμέτου, καὶ τῇ κενώσει τῆς αἰτίας, ἵσταται τὰ τοῦ πα-
ροξυσμοῦ μένοντα εἰς δευτέραν κίνησιν, τὴν δρῶσαν 4

τριότητα. δὸς δὲ τὴν ὕλην ἄφθονον, καὶ ὄψει τὸν πα-
ροξυσμὸν ἀνενδεῆ. ὁ δὲ ἀφημερινὸς πλουσιῶν πρὸς ὕ-
λην καὶ παχύτητα καὶ ὑγρότητα, ποιεῖ τὸν παροξυσμὸν ἐπι-
τεταμένον. ὅτι δ' ἐκ πλήθους αἰτίας μηκύνεται νόσος, τῇ ῥώ-
μῃ τῆς κινήσεως, δηλοῖ ὁ συνόχος. οὗτος γὰρ ἐξ αἵματος λαβὼν
τὴν ὕπαρξιν, ἄφθονον ἔχων τὴν ὕλην οὐ φθείρει οὐδὲν, ὥστε διά-
λειμμα. ὁ δὲ ἀφημερινὸς ὅσῳ ἐμειώθη κατὰ ποσότητα χυμοῦ,
1 ἐμφαίνει αἰσθητὸν διάλειμμα. πολλῷ δὲ πλέον ὁ τριταῖος, γεν-
νηθεὶς ἐκ τοῦ ποιοῦντος χυμοῦ. καὶ θερμὸν αὐτὸν ἔχων καὶ λε-
πτομερῆ, ἐπλάτυνε τὸ διάλειμμα. ἔτι πλέον δὲ ὁ τεταρταῖος
ἐξέτεινε τὸ διάλειμμα καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν. ὅσον γὰρ ἐμειώθη
τῆς ὕλης, καθῃρέθη τῆς κινήσεως τοῦ παροξυσμοῦ. καὶ ἡ ταύτης
δὲ ἔτι πλέον ἐλάττωσις ποιεῖ καὶ πεμπταῖον καὶ ἑβδομαῖον
καὶ ἐνναταῖον. γίνωσκε γὰρ, ὡς τὸ μὲν αἷμα τρέφον τὸ σῶμα,
πλουτεῖ τῷ ποσῷ, εἶτα φλέγμα. ποτὲ γὰρ καὶ τοῦτο ἐν λι-
2 μῷ τρέφει· εἶτα μετὰ τοῦτο ξανθὴ χολὴ, ὡς μὴ τρέφουσα. καὶ
δριμεῖα δὲ πλέον ἐλαττοῦται ἡ μέλαινα ὡς ἐχθρὰ τῆς φύ-
σεως. διαβρωτικὴ γὰρ οὖσα τῶν μορίων. εἰ μὲν οὖν εἷς τῶν ἄλλων
ἑτέρων χυμῶν αὐξηθῇ, τὸ τοιοῦτον κακόχυμον λέγεται. εἰ δὲ οἱ
ια' τέσσαρες κατὰ ἀναλογίαν τῆς οἰκείας αὐτῶν ποσότητος,
πληθώρα. Διὰ τί ἐπὶ τῆς παραλυθείσης γνάθου οὐκ αὐτῇ
προσφέρομεν τὰ βοηθήματα, ἀλλὰ τῇ ἑτέρᾳ; ὅτι δύο μυῶν
ὑπαρχόντων ἀντιτεταγμένων ἀλλήλοις, καθ' ἑκάστην γνάθον,
3 ἑνὸς ποιουμένου τὴν κίνησιν. ἐὰν συμβῇ θάτερον αὐτῶν παρα-
λυθῆναι. ὡς ἐν ὑποθέσει δὲ, κείσθω ὁ δεξιὸς παραλυθείς. ὁ ἀ-
ριστερὸς ἔχει τὴν οἰκείαν δύναμιν ἰσχυράν. ἕλκει οὖν πρὸς ἑαυ-
τὸν τὸν ἀσθενῆ. καὶ ὁρᾶται μὲν, ὁ ὑγιαίνων ὡς νοσῶν, καὶ ὁ νοσῶν ὡς
ὑγιαίνων. καὶ τὸ μὲν ὑγιὲς μέρος ῥυτιδοῦται. τὸ δὲ ἀσθενὲς περι-
γίνεται. τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν στραβισμῶν ἐν τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς. ἑλκομένων τῶν ὄψεων. καὶ εἰ μὲν πρὸς μέγαν κανθὸν εἴη
σύνδυσις τῆς κόρης, τοῦ μικροῦ παράλυσις νοείσθω, καὶ ἔσται-
4 σοι τοῦτο, κοινῶν μυῶν παραλυθέντων, ὡς μὴ τῇ ὄψει λαμβά-

ιβ' νὴν τὸ φαινόμενον. ἀλλ' ἀνακρίνειν τὸ μὴ φαινόμενον. Διὰ τί ἐκ
περιττώματος αἵματος βουβὼν γίνεται. ὅτι ἡ δύναμις ἡ ψυχικὴ ἄ=
χρι περάτων νεύρων ἐκτείνεται. φέρεται οὖν δύναμις προνοη=
τικὴ καὶ αἴσθησιν αἰτία προσδοτική. αὕτη πάλιν κατὰ μεταβο=
λὴν καὶ ἀλλοίωσιν τῶν νεύρων ἄγεται μὲν, δι' ὅλου σκέλους καὶ
δρᾷ οὐδὲν, ἐπειδὴ οὐχ εὑρίσκει τὸ πάχος. φθάσασα δὲ πρὸς
βουβῶνα, καὶ εὑροῦσα χώραν πρὸς ὑποδοχὴν, ἐν αὐτῇ ἵδρυται,
καὶ προσαπελάσασα τῷ ἀδένι, κἀκεῖ αὐτοῦ τῇ οὐσίᾳ καὶ εἰς ὄγκον 1
τὸν παρὰ φύσιν ἕλκει. οἱ δὲ ἀδένες σώματά εἰσι σμικρὰ, σφαι=
ροειδῆ, χαῦνα, μεταξὺ τῶν μεγάλων φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν, δί-
κην σφηνίσκων. ἵνα μὴ τῇ ὁμιλίᾳ σήπωνται τὰ ἀγγεῖα ὑγρὰ ὄν-
τα τῇ περιουσίᾳ τοῦ αἵματος. τρέφονται οὖν, ἐκ ταύτης τῆς ὑγρότη-
τος οὗτοι. φλεγμαίνοντες μὲν, βουβῶνας ποιοῦσι, σκιρρούμε-
ιγ' νοι δὲ χοιράδας. Διὰ τί οἱ μὲν τῶν φαλακρῶν τὸ μὲν βρέγμα ψι=
λοῦται. οἱ δὲ κρόταφοι δασύνονται. ὅτι ὡς ἐπὶ πάντα μὲν με=
τέωρα τούτων ἐκτὸς ὄντα ὑγρότητος, οὐ δίδωσι τῇ τριχὶ τὴν ὕ- 2
παρξιν. τὰ δὲ κάτω μέρη δεχόμενα τὴν ἐκ τῶν ἄνω τροφὴν, φύουσι
τρίχας. καὶ τούτου μαρτύριον τὰ ἐπὶ τῆς γῆς συμβαίνοντα. τὰ γὰρ ὑ=
ψηλότερα τῶν χωρίων καὶ διὰ πετρώδη, οὐ καρπογονεῖ. τὰ δὲ χθα=
ιδ' μαλὰ καὶ νοτιώδη τοὐναντίον. Διὰ τί ἐκ τεσσάρων στοιχείων
γενόμενοι, λέγω δὴ πυρός. ἀέρος. ὕδατος. γῆς. τρία ἔχομεν ἐν ἑ-
αυτοῖς ὑγρὰ στερεὰ πνεύματα. ὅτι κατά τινας ἡ τοῦ πυρὸς οὐ=
σία, λεπτομερεία στάσεως, εἰς ἀέρος μεθίστησι φύσιν. πῦρ γὰρ
ἀναλυθὲν εἰς ἀέρα χωρεῖ. καὶ ἀὴρ συναχθεὶς βίᾳ, πῦρ γεννᾷ. ὡς 3
ἀπὸ τῆς παρατρίψεως τῶν λίθων μέσου λαμβανομένου ἀέρος.
ιε' οἱ δέ φασι καὶ αὐτὸ κατ' ἐνέργειαν συμπαρεῖναι. Διὰ τί ἐν
ταῖς ὀδύναις τῶν ἀποστημάτων προηγεῖται ῥῖγος. εἶτα πυρε-
τός. ὅτι ἐν ταῖς ὀδύναις ἀνιωμένη ἡ φύσις, ἀποδύνει ἐν τῷ
βάθει, ἀκηδιζομένη τῷ ξένῳ. ἀποψυχομένη οὖν ἡ ἐπιφάνεια πή-
γνυσι τὰ ἀγγεῖα τοῦ αἵματος. χρονίζοντος δὲ τοῦ πάθους. καὶ διὰ
καταγνοῦσα λοιπὸν ἡ φύσις, καὶ χύσασα πάλιν τὸ παγὲν αἷμα.
ὑποπληρούμενα τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ παρὰ τὸ γεννῶν, συμπά= 4

χονται δὲ τὰ μόρια τῶν ὀδυνωμένων, διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληρώσεως
τοῦ αἵματος τάσιν ὥσπερ φυλαττόμενα ἐπιχειρεῖ τὴν ἀποκρι-
τικὴν δύναμιν. καὶ ποιεῖ τὸ ῥῖγος. ἡ δὲ σῆψις τοῦ αἵματος, τὸν πυ-
ις' ρετόν. Διὰ τί τινὲς τῶν ὀπωρῶν ἔνδοθεν ἔχουσι τὸ ἀχρεῖον
οἷον φοίνικες. περσικοί. τινὲς δὲ τοὔμπαλιν ὡς τὰ κάρυα. καὶ
αἱ ῥόαι. ὅτι ἡ φύσις εἰδυῖα τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν, κατα-
κρύπτει τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἔνδον. οἷα γὰρ ἐκ τούτων σωζό-
1 μενον τὸ εἶδος. τῶν δὲ ῥοιῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐκ φυτῶν καὶ μο-
ιζ' σχευμάτων λαμβάνειν τὴν γένεσιν. Διὰ τί οἱ τὰ βόεια πέτ-
τοντες, ἰχθῦς πετραίους οὐ πέττουσι, διὰ τὴν ἄμετρον θερμότη-
» τα τῆς γαστρὸς πέττονται τὰ βόεια. δεῖ γὰρ πρὸς τὴν ποιοῦ-
» σαν αἰτίαν εἶναι καὶ τὴν πάσχουσαν ὕλην. ὥσπερ γὰρ τῷ σιδή-
ρῳ πρὸς τὴν ἐργασίαν στερεὰ ὕλη δίδοται πρὸς τὴν χρείαν,
οἷον ξυλασφύινα, ἢ ἄνθρακες. ἐπὶ δὲ ἀργύρου ἢ χρυσοῦ ἄχυρα
(ἀμείβεται γὰρ ἡ ὕλη διὰ τὴν οὐσίαν τοῦ πάσχοντος) οὕτως καὶ
2 ἐπὶ τῶν ἰχθύων. νόμιζε γὰρ εἶναι τούτοις μὲν χρυσόν. ὡς σίδη-
ρον δὲ τὰ βόεια κρέα. ἐὰν οὖν εὑρεθῇ γαστὴρ θερμὴ, ὑπερο-
πτώμενος ὁ ἰχθῦς κνισοῦται καὶ ἀφανίζεται. καὶ ἀπεψίαν μιμεῖ-
ιη' ται. Διὰ τί ἐπὶ τῶν φθισικῶν γρυποῦνται οἱ ὄνυχες. ὅτι ἡ
τῶν στερεῶν οὐσία δυσπαθὴς οὖσα ἐκκλίνει τὸ πάθος, φαντά-
ζουσι δὲ τῷ σχήματι διὰ τὴν τῶν σαρκῶν σύνταξιν. τὸ δὲ ἕλκος
ἔχουσιν αἴτιον, τῷ μηδέποτε ἠρεμεῖν τὸν πνεύμονα, διὰ τὸ ἀεί-
κίνητον γεγονέναι ὑπὸ τῆς φύσεως. διὰ τὴν τῆς καρδίας ἀ-
3 διάλειπτον κίνησιν, καὶ διὰ βηχὸς ὡς ἀνακαθαιρομένου τοῦ
ιθ' πύου πλέον ἀναρράττεται τὸ ἕλκος. Διὰ τί ἐν
τοῖς πυρετοῖς αὐτῶν μειουμένων αὔξουσι τρίχες καὶ ὄνυ-
χες. ἐν δὲ ταῖς ἀναλήψεσιν ἀπορρέουσι μὲν αἱ τρίχες. αὔ-
ξει δὲ τὸ σῶμα. ὅτι θριξὶν ἡ τροφὴ ἐκ περιττωμάτων. ἐν δὲ
τοῖς πυρετοῖς καιομένων τῶν χυμῶν, γεννᾶται τὰ περιττώ-
ματα. τὸ σῶμα οὖν οὐ τρέφεται διὰ τὴν καχεξίαν. εἰκότως
οὖν ἡ θρὶξ, πρὸς τὸ οἰκεῖον ἥδεσθαι καὶ τούτῳ χαίρει. ἐπὶ
4 δὲ τῶν ἀναλήψεων, ἐκπεφρωθέντων τῶν χυμῶν, ἵσταται τα.

τῶν ἀναθυμιάσεων, καὶ οὐ τρέφεται. ὅθεν ἐκπίπτει. τὸ δὲ σῶμα
ἐκ τῆς κενώσεως ἅπαν τὸ γινόμενον εἰς αὐτὸ ἐφέλκεται διὰ
κʹ τὴν τοῦ φθάσαντος δαπάνην. Διὰ τί ἡ λευκὴ ὑπόστασις τῶν
οὔρων ἀγαθή. διὰ τὴν τῶν στερεῶν καὶ ἀρχῶν ὁμοιότητα. δηλοῖ
γὰρ φιλίαν τῆς δυνάμεως, καὶ ἰσχύν. καὶ τὸ γνώρισμα φέρει
τῷ χρώματι. ἐν γὰρ τοῖς στερεοῖς ὡς ἑδραίοις περὶ τὰ ὑγρὰ καὶ
τὰ πνεύματα, ἡ φύσις πεπίστευκεν ἑαυτὴν οἰκεῖν. ταῦτα δὲ λευ-
κὰ τὴν χρόαν. ὡς νεῦρα, καὶ ὀστᾶ. καὶ φλέβες. καὶ ἀρτηρίαι. 1
πεττόμενος οὖν ὁ νοσοποιὸς χυμὸς ἐν τοῖς ἀγγείοις, καὶ διὰ τῶν
νεύρων ἐκκενῶν τὸ πεφθὲν ἀχρεῖον, ἀναμίγνυται καὶ τὸ τοῦ
πέττοντος χρῶμα λευκὸν ὄν. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐπει-
δήπερ κατὰ βραχὺ ἡ δύναμις διὰ τὸν πυρετὸν ἀσθενοῦσα πέττει
τὸν νοσοποιὸν χυμὸν ἐξ ἀρχῆς ὀλίγον κενούμενον σὺν τοῖς οὔ-
ροις. καὶ διὰ κουφότητα γινόμενον αἰωφορές, ποιεῖ τὸ λεγό-
μενον ἐναιώρημα. ἔστι γὰρ ἰδεῖν ἐν τῷ ποτηρίῳ τῶν οὔρων, ἐπι-
πολάζον ἀραχνοειδές τι. μετὰ δὲ ταῦτα περικόπτουσα καὶ πλέον 2
πέττουσα, πλέον κινεῖ καὶ ποιεῖ τὸ νεφέλιον κατὰ μέσον τῶν
οὔρων ἱστάμενον. ὅσον γὰρ τῷ προσώπῳ ἑαυτοῦ γέγονε βαρύτερον,
τοσοῦτον ὑποκαταβέβηκεν. ὅταν δὲ τελείως ἐκκρίνῃ πέψα-
σα τὸ πᾶν τοῦ νοσοποιοῦ περιττώματος. τότε λοιπὸν τῷ πλή-
θει βαρὺ γινόμενον ὑφιζάνει περὶ τὸν πυθμένα τοῦ ποτηρίου.
καὶ ποιεῖ τὴν λεγομένην ὑπόστασιν δηλοῦσαν τελείαν ὑγείαν.
τὸν γὰρ ἀναπεφυρμένον ἐν τῷ κατὰ φύσιν αἵματι νοσοποιὸν χυ-
μὸν, τέλεον διὰ τῆς πέψεως χωρίσασα, ἡ φύσις ἐξέκρινε. τὸ 3
μὲν γὰρ λευκὸν τῆς ὑποστάσεως, δηλοῖ τῶν στερεῶν μορίων τὸ
χρῶμα σωζόμενον τῶν οἰκητηρίων τῶν δυνάμεων. τὸ δὲ λεῖον
αὐτῆς, σημαίνει τὸ τοῦ πεφθέντος χυμοῦ τὸ ὁμότιμον. τὸ γὰρ πῆ μὲν,
παχύτερον, πῆ δὲ λεπτότερον, ἀνισότητά τινα τοῦ πεφθέντος
ἐνδείκνυται. τὸ δὲ ὁμαλὸν τῆς ὑποστάσεως. τουτέστι τὸ μὴ διε-
σπάσθαι ταύτην, κηρύττει δυνάμεως τελείαν ἐνέργειαν. ἀ-
ναλογεῖ δὲ τὸ ἐν φλεγμοναῖς πῦον, τῇ ὑποστάσει τῶν οὔρων.
καὶ τὸ μὲν πῦον δυσῶδες. ἐπειδὴ ἐν στενῷ τόπῳ τὸ σαπὲν μὴ δια 4

πνεόμενον, καὶ μὴ συναναμεμιγμένον τῷ αἵματι, ἀλλὰ ἐκτὸς
ὂν περὶ τὸ δέρμα. ἡ δὲ ὑπόστασις τὰ ἐναντία ἔχουσα, οὐκ ἔστι
κα' δυσώδης. Διὰ τί ἀπὸ χολῆς γίνεται πυρετός. καὶ ἀπὸ χο-
λῆς λύεται. γίνεται δὲ ἀπὸ χολῆς, ὅταν κινηθεῖσα ἐπὶ τὸ δριμύ-
τερον, ζαπῇ καὶ σαπῇ. λύεται δὲ, ὅταν ἀθρόως ὁρμήσαντος τοῦ
ζώου πρὸς ἄμυναν τοῦ λυποῦντος, συνεκτρέχων καὶ ὁ χυμὸς εἰς
κβ' τὰ ἐκτὸς καὶ διαφορηθεὶς τῇ κενώσει λύσῃ τὴν αἰτίαν. Διὰ
1 τί τῶν λυπουμένων κοῖλοι οἱ ὀφθαλμοί. ὅτι ἡ λύπη συνίζησιν
ποιεῖ γίνεσθαι τῶν σωμάτων, διὰ τὴν τῆς ψυχῆς εἴσω ῥοπήν.
τῶν δὲ ὀργιζομένων, περιπετεῖς εἰσι διὰ τὴν ἔξω ῥοπήν, ὅπου τὸ
νεῦμα δυνάμεως, ἐκεῖ ὀργάνων καὶ χυμοῦ γίνεται ῥοπή.

κγ' Διὰ τί τὰ μὲν ὀστέα ξηρότερα ὄντα καὶ ἰσχυρότερα ἐν ταῖς
καταπτώσεσι κατάγνυνται, ἡ δὲ σὰρξ, ἀσθενὴς καὶ μαλακὴ
οὖσα, φεύγει τῆς πληγῆς τὸ πάθος. ὅτι τὰ ἰσχυρότερα ἀντι-
βαίνοντα τῷ ποιοῦντι ἐκ μάχης, πρὸς ἄλληλα ἑαυτῶν ποιοῦν-
2 ται τὴν φθοράν. τὰ δὲ εὔεικτα διὰ τὸ τῆς οὐσίας μαλακὸν ὑ-
πείκοντα τῷ ποιοῦντι, κλέπτουσι τὴν μάχην. τοῦτο συμβαίνει
κδ' καὶ ἐπ' ἀνθρώπων. καὶ φυτῶν. καὶ ἀψύχων σωμάτων. Διὰ τί
οἱ εὐνοῦχοι μακροὶ καὶ βλαισοί. ὅτι ὑγρότητος ἔχοντες πλῆ-
θος πλουτοῦσι πρὸς σῶμα. ἀσθένειαν δὲ δυνάμεως. μὴ φέ-
ρον τὸ τῶν σαρκῶν πλῆθος, διαστρέφει τὰ ὀχοῦντα μόρια. ὅπερ
συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν, ἐάν τις μὴ ἀνάλογον τῶν θεμε-
3 λίων ἀποτελέσῃ τὸ μέγεθος τοῦ οἰκήματος, τάχιον φθείρεται,
τὸν αὐτὸν τρόπον ἔστιν ἰδέσθαι καὶ ἐπὶ τῶν εὐνούχων. ἡ γὰρ φύ-
σις οὐ περιμεμάντευτο μέγεθος. ἀλλὰ τέχνη ἀφαιρέσεως
τοῦ ἀναλίσκοντος σπερμοῦ ἐπεισήγαγε τὴν παχύτητα.

κε' Διὰ τί μάλιστα τὰ ἀκρωτήρια ῥιγοῦσιν. ὅτι λεπτὰ καὶ νευ-
κϛ' ρώδη καὶ ὀλίγαιμα. καὶ διὰ τοῦτο ψυχρά. Διὰ τί ἐν φόβῳ
ἢ ἐν φρίκῃ αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἵστανται. ὅτι τὰ πάθη κατάψυξιν
ποιοῦσιν. ἡ δὲ ψύξις, πύκνωσιν τῶν πόρων τοῦ δέρματος. ἡ θρὶξ
4 οὖν πανταχόθεν περισφιγγομένη, τῇ τάσει ὀρθοῦται.

κζ' Διὰ τί οἱ μελαγχολικοὶ τὰ μὲν τῆς φύσεως σώζουσι ἔργα.

πέττοντες καὶ ἐξαιματοῦντες, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς οὐκέτι, οὐ γὰρ διανοοῦνται κατὰ λόγον. ὅτι περὶ τὸ ὄργανον τοῦ φρονοῦντος τὸ πάθος καὶ ἡ δυσκρασία. λέγω δὴ περὶ τὸν ἐγκέφαλον.

κή Διὰ τί τὰ συνεχῶς γινόμενα νοσήματα ῥᾳδιότερα τῶν σπανίων. ὅτι πρῶτον μὲν, τῷ πυκνότερον τι γίνεσθαι ἐθιζόμενον, οὐ τοσοῦτον λυπεῖ τὴν φύσιν. ἄλλως τε καὶ μικρὰ ἐκτροπὴ τῆς κράσεως ποιεῖ τὰ συνεχῆ. μεγίστη δὲ τὰ σπάνια.

κθ΄ Διὰ τί οἱ πυρέττοντες, διψῶσι μὲν μᾶλλον, οὐ πεινῶσι δέ. 1
οἱ δὲ, ἀναλαμβάνοντες, πεινῶσι μὲν μᾶλλον, οὐ διψῶσι δέ. διότι ἡ δίψα γίνεται δι' ὑπερβολὴν θερμότητος τῆς τοῦ πυρετοῦ. καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὑγιαινόντων τῶν οἶνον πολὺν ἄκρατον πινόντων συμπίπτει δίψα. ἡ γὰρ δίψα, ἐκ πολλῆς θερμότητος, ὡς νῦν εἴρηται. ἢ ἐκ πολλῆς ξηρότητος, ἐκβοσκησάσης τὰ ὑγρά. καθάπερ ἐπὶ τῶν νηστευσάντων. οὐ πεινῶσι δὲ, ὅτι πολλὴ ὑγρότης ἔγκειται τῶν νοσοποιῶν χυμῶν ἐν τῷ στομάχῳ. οἱ δὲ
ἀναλαμβάνοντες πεινῶσι μὲν, διὰ τὴν πολλὴν κένωσιν τῶν 2
ὑγρῶν δαπανηθέντες ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ. οὐ διψῶσι δὲ, ὅτι κατέψυκται αὐτοῖς τὸ σῶμα τῇ ἀπυρυσίᾳ τῆς τοῦ πυρετοῦ θερμότη-

λ΄ τος. Διὰ τί ἐν τῷ ἀπόλλυσθαι οἱ φθεῖρες ἀφίστανται ἐν οἷς ἂν ὦσι τόποις. ὅτι δέονται καὶ θάλψεως καὶ τροφῆς, ἐκ τοῦ αἵματος, τούτου δὲ καὶ καταψύχεται καὶ ἐκδαπανᾶται. ζητοῦντες

λα΄ οὖν ἕτερον τόπον ὅμοιον τοῦ προτέρου ἀφίστανται. Διὰ τί τὰ σφαζόμενα ζῷα λακτίζει συνεχῶς τοὺς πόδας, διὰ τὴν ἀπὸ

λβ΄ τῆς πληγῆς ὀδύνην μᾶλλον, ἢ διὰ τὸ σπᾶσθαι. Διὰ τί ἐπί- 3
τινων ζώων αἱ κέρκοι μᾶλλον κινοῦνται μετὰ ἀποκοπὴν, ἤπερ τὸ λοιπὸν σῶμα κοπέν. ὅτι στενοπόροι οὖσαι τῶν σαρκῶν πλέον, φυλάττουσι τὴν φυσικὴν θερμότητα. αὕτη δὲ τὴν κινητικὴν καὶ αἰσθητικὴν δύναμιν. ὅθεν καὶ μετ' ἠρεμίας αὖτις

λγ΄ ἅψηται, πάλιν κινοῦνται. Διὰ τί ἐν ταῖς καθάρσεσιν ὅταν ἀριθμεῖν δύνωνται τοὺς δοκοὺς ἀκριβῶς ἀρκούντως ἐκαθάρθησαν. ὅτι ἐξ ἀρχῆς μὲν τὸ καθαρτήριον κινῆσαν τοὺς χυμοὺς
ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ ἑλκύσαν, πεποίηκε τὸν ἐγκέφαλον κατ' ἀνα 4

θυμίασιν πληρωθῆναι. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα καὶ
τὸ φρονοῦν μὴ ὂν καθαρόν, ἀνομοίως ὁρᾷ τοὺς δοκούς. μετὰ δὲ
τὴν κένωσιν καθαροῦ γινομένου, δίδωσι καὶ τῷ ὀφθαλμῷ
κατὰ ἀλήθειαν ὁρᾶν καὶ τῷ φρονοῦντι καλῶς κρίνειν.
λδ' Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἐμπυϊκῶν. καὶ φθισικῶν πλῆθος φθειρῶν
ἐπίπινων γίνεται. ὅτι ὁ πυρετὸς φθείρει τὰ ὑγρὰ καὶ σήπει. ζω-
οποιούμενα δὲ ἐκ τῆς φυσικῆς θερμότητος, τίκτει ταῦτα,
1 καθάπερ καὶ ἐν βορβόρῳ ἢ κόπρῳ σκώληκας καὶ ἐν τοῖς
λε' τῶν ἐντέρων περιττώμασιν ἕλμινθας. Διὰ τί μᾶλλον
ἀλγοῦμεν ἐπὶ τῇ τῶν ὄρχεων πληγῇ, ὅτι οἱ κρεμαστῆρες
αἰσθητικώτατοι. ἔτι γε μὴν ἡ φύσις πλείστην ἡδονὴν τῷ αἰ-
δοίῳ παρέχει τῆς συνουσίας ἕνεκεν. νευρωδέστερον γάρ ἐστι μό-
» ριον. ἡ δὲ πλείστη ἡδονὴ ἀπὸ πολλῆς αἰσθήσεως γίνεται. καὶ
οἱ ὄρχεις οὖν τῇ συγγενείᾳ καὶ τῷ γειτνιάζειν συμπάσχον-
» τες, μετέχουσι καὶ αὐτοὶ πολλῆς αἰσθήσεως. ὅπου δὲ πολ-
2 λὴ αἴσθησις, σφοδρὰ ἡ ἡδονὴ γίνεται. ὅπου δὲ σφοδρὰ ἡ ἡδο-
» νή, καὶ ἡ ὀδύνη σφοδρά. τῷ γὰρ μεγίστῳ ἀγαθῷ, μέγιστον
» κακὸν ἀντίκειται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. τῷ δὲ ἐλάττονι, ἔλατ-
» τον. τὰ δὲ συμπάσχοντα, συμπάσχει τριχῶς. ἢ διὰ συγγένειαν.
» ὡς ἐγκέφαλος, καὶ στόμα κοιλίας, τῇ κοινωνίᾳ τῶν πλείστων
» νεύρων, ἢ διὰ τόπου γειτνίασιν καὶ ἐγγύτητα, ὡς καρδία στο-
» μάχου. ὅταν ὑπὸ δριμοῦς χυμοῦ δακνομένη, καὶ αὐτὴ συνα-
» κλάνουσα ποιεῖ καρδιωγμόν, πρὸς ἀποδίωξιν τῶν λυ-
3 πούντων. ἢ διὰ ἀσθένειαν καὶ κατὰ πάροδον, ὡς ἐπὶ προσ-
» πταίσματος δακτύλου ποδός, βουβών. προσφερούσης γὰρ τῆς
φύσεως, πρὸς τὸ ὀδυνώμενον μετὰ τοῦ αἵματος, πληροῦνται
τούτου οἱ ἀδένες τοῦ βουβῶνος. καὶ ἡ τοῦ βίου δὲ συμπά-
» θεια τριττή. οἱ γὰρ νεκρῷ συμπάσχουσι καὶ συναλγοῦσι συγ-
γενεῖς, ἢ γείτονες. ἢ κατὰ πάροδον ἀκούοντες. ἢ ὁρῶντές τι-
νὲς τὸ πάθος λόγῳ ἀσθενείας τῆς ψυχῆς. καὶ γίνεται τὸ
μὲν πρῶτον ὥσπερ κατ' ἰδιοπάθειαν. τὸ δὲ δεύτερον κατὰ
λς' συμπάθειαν. τὸ δὲ τρίτον ἧττον. Διὰ τί ἐπὶ ὀφθαλμίᾳ

εὑρήσεις ὠφέλιμος. ὅτι διαπνεομένη ἡ κεφαλὴ διὰ τῶν πόρων
λζ' διαφορεῖ τὰ περιττώματα καὶ τὸ ῥεῦμα. Διὰ τί ἐκ τοῦ σκό-
τους εἰς τὸ φῶς ἐλθόντες οὐ δυνάμεθα εὐθὺς ὁρᾶν, οὔτε
μὴν ἐκ τοῦ φωτὸς εἰς τὸ σκότος. ὅτι τὸ μὲν σκότος παχὺ καὶ ψυ-
χρὸν ὄν, πυκνοῖ καὶ ἀποθολοῖ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα. τὸ δὲ φῶς πά-
λιν λαμπρὸν ὂν καὶ λεπτὸν καὶ θερμὸν διαφορήσει τοῦτο καὶ κα-
τασκεδάννυσι. τῷ μέντοι χρόνῳ μετὰ τὸ ποιῆσαι ἐθιζόμενον, καὶ
τὸ μηκέτι ξενιζόμενον, ὁρᾶν δύναται. ἢ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐναντίου εἰς 1
τὸν ἐναντίον ἀθρόως μετατιθέμενοι, παραχρῆμα ξενιζόμεθα
λη' ὁμοίως ὁρᾶν. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἀλόγων οἱ πυρετοὶ καὶ τὰ κρυ-
πτὰ πάθη, δυσιατότερα καὶ κινδυνώδη, ἤπερ ἐπὶ τῶν ἀνθρώ-
πων. ὅτι τὴν φύσιν ἔχουσι καὶ τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν βεβα-
πτισμένην ἐν τῷ βάθει τοῦ σώματος καὶ οὐ περιελκομένην ὑπὸ
τῆς λογιστικῆς ψυχῆς ἐπὶ τὰ ἐκτός. καθάπερ ἐπὶ ἀνθρώπων ἔ-
χει. δεόντως οὖν ἡ αἴσθησις ἀντιλαμβανομένη πολλῆς ὀδύνης,
καὶ τὴν φύσιν καταβαπτίζει καὶ πάσας αὐτῶν τὰς δυνάμεις. 2
ἄλλως τε μὴν, ἅτε δὴ δυσπαθέστατα ὄντα ὑπὸ μειζόνων αἰτίων
λθ' πάσχει μᾶλλον, ἤπερ ἀπὸ τῶν τυχόντων. Διὰ τί ἐν ὑετῷ
πομφόλυγες γινόμεναι, σφοδρὸν ὑετὸν δηλοῦσι. ὅτι τὸ πολὺ
ὕδωρ καὶ ἡ πολλὴ ἀναθυμίασις, πνεύματος πολλοῦ καὶ πα-
χέος γεννητικὴ ὑπάρχει. τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ ὑποδυόμενον πανταχόθεν, καὶ κυρτοῦν ἑαυτό, φύσαν ἐργάζεται, καθάπερ καὶ τὴν
ὕαλον ἔστιν ἰδεῖν, ὑπὸ τοῦ πνεύματος φυσωμένην, καὶ πᾶν ὑ-
γρὸν ἐν τῇ ἐκφύσει πνευματούμενον. σφαιροειδὴς δὲ γίνεται, 3
διότι τὸ ὕδωρ στοιχεῖόν ἐστι σφαιροειδές. καθάπερ καὶ τὰ λοι-
πὰ στοιχεῖα. δεῖξις δὲ τούτου, κατὰ φύλλων βαλλόμενον ἐξ ὕ-
ψους στρογγυλοῦσθαι. καὶ ὡς ἔχει τὸ μέρος, οὕτω καὶ τὸ ὅλον
μ' ὕδωρ. διὸ καὶ ὁμοιομερές ἐστι. Διὰ τί οὐκ ἀλγοῦμεν τὴν κε-
φαλὴν διαιρούμενοι τῷ λοιπῷ σώματι παραπλησίως. ὅτι
σὰρξ οὐκ ἔστι πολλὴ μυώδης καθάπερ ἐν τῷ λοιπῷ σώματι.
μα' Διὰ τί οἱ ἐκ νόσων ἐκ τῶν ποδῶν λεπίδας ἀποβάλλουσι μᾶλ-
λον. σπανίως δὲ καὶ ἐκ τῶν χειρῶν. ὅτι ἡ ὕλη κατωφερής. καὶ 4
οἱ πόδες

οἱ πόδες δὲ μᾶλλον τῶν χειρῶν, πορρωτέρω τυγχάνοντες τῆς
καρδίας. καὶ διὰ τοῦτο ψυχρότεροι ὄντες, ἧττον πέττουσι· καὶ
μβʹ διαφοροῦσι τὰ περιττώματα. Διὰ τί ἀπὸ φθιάδος καὶ
ψώρας καὶ ὀφθαλμίας οἱ πλησιάζοντες ἁλίσκονται. ὕδρω
πος δὲ καὶ πυρετοῦ καὶ ἀποπληξίας οὐκέτι. ὅτι ὁ μὲν ὀφθαλμὸς
ὡς εὐπαθὴς καὶ ὑγρὸς ἀντιβλέπων. καὶ ἀκτῖνας δὲ μετὰ πνεύ
ματος ἐξιοῦσι νοσώδεις, τῷ εὐπαθεῖ ὀφθαλμῷ μεταδιδόασι
1 τοῦ πάθους. ἡ δὲ φθίσις ἀναπέμπουσα διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἀέ-
ρα σεσηπότα, διαδίδωσι πάλιν διὰ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ ὑγιαίνον
τος τὸ πάθος. καὶ τὴν σῆψιν τῷ πνεύμονι. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ψώ
ρα ἐπιπολῆς οὖσα τοῦ δέρματος, καὶ γλίσχρον ἔχουσα τὸ ἀποῤ-
ῥέον, εὐχερῶς μεταδίδωσι. καὶ ῥέπει τὸ δέρμα τοῦ ὑγιαίνον-
τος. τῶν δὲ ἄλλων παθῶν, τὰ μὲν, οὐχ ἅπτεται τοῦ δέρματος
κατὰ τὸ βάθος ὄντα. ἢ τινὰ ἀπόῤῥοιαν οὐκ ἀναπέμπει. καθά-
περ ὕδρωψ. καὶ ἀποπληξία. τὰ δὲ, κατὰ μὲν τὰ ἐπιπολῆς
2 τυγχάνοντα, διὰ δὲ γλισχρότητα καὶ παχύτητα καὶ ξηρότη-
τα μηδὲν ἀποῤῥέοντα. ὡς λεύκη καὶ λέπρα. τὰ δὲ κατὰ μὲν
βάθη ὄντα· μὴ ἀποῤῥέοντα δὲ, λοιμικὴν καὶ σηπτικὴν ἀποῤ-
μγʹ ῥοιαν. ὥσπερ οἱ συνήθεις τῶν πυρετῶν. Διὰ τί ἐπί τινων ἐν
τοῖς πυρετοῖς οἱ σπλῆνες αὔξονται. ἢ διότι πολλὰ πίνουσι καὶ
ἐμπνευματοῦνται. ἀραιοπόρον γὰρ τὸ μόριον. ἢ ὅτι ἀσθενὲς ὂν
μδʹ φύσει, δέχεται χεομένας τὰς ὕλας. Διὰ τί γέροντες καὶ
3 παῖδες μᾶλλον λιθιῶσι τῶν νέων. παῖδες μὲν, ὡς ἀδηφά-
γοι. γέροντες δὲ ὡς ψυχροί, καὶ ἀδύναμοι, καὶ ἧττον πέττον-
τες, πολλὰ περιττώματα συνάγουσι τὰ τῶν λίθων γεννητι-
μεʹ κά. Διὰ τί ὁ γαργαλισμὸς καὶ ὁ κνησμὸς τῶν πελμάτων
ὕπνον ποιεῖ. ἐπειδήπερ τῶν νεύρων τὰ τέλη, ἐνταῦθα πέφυ-
κε. δι' αὐτῶν οὖν ἡ μετρία κίνησις ἀνιοῦσα πρὸς ἐγκέφαλον, ἥ-
δει ψυχήν. καὶ εἰς ἠρεμίαν αὐτὴν ἕλκει καὶ ὕπνον. οἱ δέ φα-
σιν, ὡς πλειόνων ἐνταῦθα περιττωμάτων κατιόντων διά τε
τὸ κατωφερὲς, καὶ τὴν τῶν ποδῶν συνεχῆ κίνησιν, πάλιν ὁ
4 μέτριος κνησμὸς, τὴν κίνησιν τὰ περιττώματα διὰ τῶν νεύρων

προσώπου ἀναπέμπει πρὸς ἐγκέφαλον. καὶ πληρούμενος οὗ=
μς' τος, ὕπνον ποιεῖ. Διὰ τί μᾶλλον καὶ συνεχέστερον σε-
ληνιακαὶ ἐκλείψεις γίνονται τῶν ἡλιακῶν. διότι ἡ μὲν σελή-
νη ἐμπίπτει καὶ εἰς τοὺς ὅρους τῶν ἐκλειπτικῶν συνδέσμων. καὶ
εἰς τὸν κῶνον τὸν γινόμενον, ἐκ τῆς σκιᾶς τῆς γῆς, διὰ τὸ τοῦ
ἡλίου διάμετρον. καὶ διὰ γραμμικῶν δὲ ἀναγκῶν μᾶλλον
σελήνη διὰ τὴν ὀξυῤῥοπον κίνησιν ἐμπίπτει συνεχέστερον τοῖς
εἰρημένοις συμπτώμασιν. ὁ δὲ ἥλιος μόνος ὑπὸ τῶν ἐκλει= 1
πτικῶν συνδέσμων ὑποσκιάζεται, τῆς σελήνης εἰς αὐτοὺς
ἐμπιπτούσης καὶ ἀποκρυπτούσης αὐτόν. ἐλάττων δὲ αὐτοῦ
τυγχάνουσα τῷ μεγέθει τὸν δίσκον πάντα κρύπτειν οὐ σθένει.
τούτου δὲ πάσχει συνεχέστερον αὕτη. κινοῦσι δὲ χαλκὸν καὶ σί-
δηρον ἄνθρωποι πάντες, ὡς τοὺς δαίμονας ἀπελαύνοντες.
διότι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον οἱ φωστῆρες οὐκ ἐπιπέμπουσι τῇ
γῇ ἀποῤῥοίας ἀγαθοποιούς, κωλυτικὰς τῶν φαύλων δαι-
μζ' μόνων. Διὰ τί τὰ ἑπταμηνιαῖα βρέφη ζώσιμα. τὰ δ' ὀ 2
κταμηνιαῖα οὐκέτι. ὅτι ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς, τέλειός ἐστι τῇ φύ-
σει, ὡς μαρτυρεῖ Πυθαγόρας καὶ οἱ ἀριθμητικοί. καὶ οἱ
μουσικοί. ὁ δὲ ὀκτὼ, ἀτελής. καθάπερ καὶ τὰ τέρατα οὐ-
ζώσιμα, τῷ μὴ εἶναι αὐτῶν τὴν γένεσιν κατὰ πρόνοιαν φύ-
σεως. ἀλλ' εἶναι ἀτελῆ κατὰ πλεονασμὸν καὶ ἀταξίαν ὕλης,
» ἑτερόμορφα πλαττόμενα. οὐδὲν γὰρ ἀτελὲς, οὔτε κατὰ
» χρόνον, οὔτε κατὰ διάπλασιν καὶ γένεσιν, ὑπὸ φύσεως
γέγονεν. ὅθεν οὔτε παραμόνιμόν ἐστι. γεννῶνται δὲ ἑπταμηνι- 3
αῖα, τῷ τὴν διπλασιακὴν δύναμιν τὴν ἐν μήτρᾳ ἰσχυροτά=
την οὖσαν καὶ εὑρισκουσαν αἷμα χρηστὸν καὶ σύμμετρον, τά-
χιον αὐξάνειν τὸ ἔμβρυον. οἱ δὲ, τοὐναντίον δεκαμηνιαῖα. ὅτι δὲ
τέλειος ὁ ἑπτὰ καὶ ὁ δέκα τῇ φύσει ἀριθμὸς, δῆλον ἐκ
τοῦ διοικεῖν τὸν θεὸν τὸν περίγειον κόσμον ἑπτὰ ἄστροις. ἑ=
πταμηνιαῖα δὲ τὰ βρέφη τοὺς ὀδόντας ἀναφύει. ἑπταετῆ
δὲ ἀποβάλλει. δὶς ἑπτὰ δὲ, ἡβάσκει. τρὶς ἑπτὰ δὲ, ἀν=
δροῦνται. καὶ τὰ νοσήματα δὲ ἀναλόγως τῷ ἑπτὰ ἀριθμῷ 4

κρίνεται. ὁμοίως καὶ ἡ σελήνη τῷ ἑπτὰ ἀριθμῷ σχηματίζε-
ται. ἑβδομάσι δὲ καὶ ὁ μὴν διατυποῦται. ἑπτὰ, δὲ καὶ τὰ
φωνήεντα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δέκα ἀριθμὸς παρὰ Ἀριστοτέ-
λει καὶ τοῖς φιλοσόφοις, συμπεριλαμβάνει τὰ ἐν γενέσει
καὶ φθορᾷ. καὶ πᾶς δὲ ἀριθμὸς, διὰ τοῦ δέκα γεννᾶται κα-
τὰ ἀνακύκλωσιν. ὁ γὰρ ἕνδεκα καὶ οἱ ἑξῆς ἀνακάμπτουσιν
ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ δέκα ἀριθμοῦ, ἄχρι παντὸς ἀπείρου ὡς
1 πρὸς ἡμᾶς ἀριθμοῦ. καὶ οἱ τότε δὲ δικαιότατοι ἄνδρες,
τὰς δεξιὰς ἑαυτοῖς παρεῖχον ὑπὲρ ἀσφαλείας πράγμα-
τος, τὸν δέκα ἀριθμὸν προβαλλόμενοι. οἱ γὰρ νῦν γράμμα-
μη' σιν ἰδίοις βεβαιοῦνται τὰ πράγματα. Διὰ τί ταῖς χερ-
σὶν ἀμφοτέραις ὀρθὸν τὸ ὠόν, ἄγαν θλιβόμενον οὐ κλᾶται.
πλάγιον δὲ τοῦτο πάσχει. ὅτι εἰς τὰς ὀξείας μόνας ὁμι-
λεῖ τῷ θέναρι τῶν χειρῶν. καὶ ἐν βραχυτάτῳ μέρει αὐ-
τοῦ θλίβεται. καὶ πλάγιον μέντοι καθ' ὅλον τὸ ὄστρακον θλι-
2 βόμενον, εὐχερῶς ὑπομένει τὴν θλάσιν.
μθ' Διὰ τί ὠθεῖ τῶν ἠχούντων ὤτων φυσικῶς ὁρμώμενοι πάντες,
τὸν δάκτυλον ἐμβάλλοντες κινοῦσι τὸν πόρον ἐπὶ πολύ. ὅτι ὁ
ἀκουστικὸς πόρος εὐρυνόμενος διαφορεῖ τὸ ἐν αὐτῷ πνεῦμα.
ὅπερ ἐποίει τὸν ἦχον. πόσως δὲ καὶ ἀπὸ τῆς συντόνου κινήσεως
ν' λεπτυνόμενον ἐκκρίνεται. Διὰ τί αἱ θήλειαι βραδέως λιθιῶ-
σι τὴν κύστιν. ὅτι μᾶλλον τῶν ἀρρένων, εὔρυπορον ἔχουσι τὸν
τράχηλον τῆς κύστεως, ὡς καὶ συνεκκρίνεσθαι τῷ οὔρῳ τὸ πε-
να' ριττόν. Διὰ τί τὰ ἄγρια φυτά, εὔκομα καὶ ἰσχυρά. ὅτι παρ'
3 αὐτῆς τῆς φυσικῆς δυνάμεως καὶ γεννᾶται καὶ τελεσιουργεῖ-
ται, καὶ οὐκ ἀπὸ τέχνης ἢ γεωργίας, οὔτε μὴν ἐκ πλήθους ὕ-
δατος καὶ πλείστης ὑγρότητος γεννᾶται καὶ τρέφεται καθάπερ τὰ
ἥμερα. ἥτις ἐκθηλύνει τὰ τικτόμενα. ἢ ὥς τινες φασι. ὅτι
τῶν μὲν ἀγρίων ὥσπερ μήτηρ ἐστι, τῶν δὲ ἡμέρων μητρυιά.
νβ' Διὰ τί ὠθεῖ τῶν μυῶν αἱ ἐγκάρσιαι τομαὶ δυσιατότεραι, καὶ
δυσχηματιστότεραι τῶν ὀρθῶν. ὅτι πολλαὶ ἶνες τέμνονται νευρώδεις.
4 ἡ γὰρ φύσις τὸ νεῦρον διαξαίνασα πανταχόθεν, εἰς πολλὰς ἶνας

ἐπ' εὐθείας παρενέφανεν οὕτω τὴν σάρκα καθάπερ κρό-
κην στήμονι. καὶ πεποίηκε τὸν μῦν ἐοικότα κατὰ τὸ σχῆμα τῷ
ζώῳ. πάλιν δὲ αὐτὸν συνάξασα, πεποίηκεν ἀντίστροφον νεῦ-
ρον, τὸν λεγόμενον τένοντα, ὅνπερ προσέφυσε κατὰ τὸ πέρας
τοῖς ἄρθροις τῶν κινουμένων μορίων. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἠδύνατο τὸ
μαλακὸν σκληρῷ συνάπτεσθαι ἁπλῶς οὕτως ἀμέσως (ἐναν-
τία γὰρ) ἀνέφυσε διὰ τῶν ὀστῶν καὶ τοῦ μυελοῦ, νευρῶδές τι μό- 1
ριον λεγόμενον σύνδεσμον. καὶ ἐν αὐτῷ συνέδησε τὸ πέρας
τοῦ τένοντος. ὅθεν διὰ τὸ συνδεῖν, σύνδεσμος ἐκλήθη. ὅπου μὲν
ἦν χρεία τοῦ ἕλκειν μόριον εὐμεγέθες καὶ ἰσχυρὸν, ὡς σκέλος,
ἐκεῖ σφαιροειδῶς τὸν μῦν διέπλασε πρὸς τὸ χωρεῖν αὐτὸν πολ-
λὴν δύναμιν κινητικήν. ὅπου δὲ μικρὸν καὶ ἀσθενὲς ὡς βλέ-
φαρον ἢ ἐπιγλωττίδα, ἐκεῖ τὸν μῦν ὥσπερ ὑμενώδη κατεσκεύ-
ασε. διὰ τὸ μὴ δέεσθαι πολλῆς δυνάμεως κινητικῆς. καὶ κατὰ
ἀναλογίαν τοῦ κινουμένου μορίου καὶ ὁ μῦς γεγένηται.

νγ' Διὰ τί τινὲς βασκαίνουσι καὶ μάλιστα παῖδας. διότι πολ- 2
λὴν ἔχουσιν εὐπάθειαν καὶ ῥοπὴν τῆς φύσεως. τὸ δὲ γινόμενον,
τοιοῦτόν ἐστι. τινὲς ἐκ πολλῆς κακίας ψυχῆς, φύσιν ἔχοντες
ἐπὶ τοῖς καλοῖς δάκνεσθαι, τῷ ἀμέτρῳ φθόνῳ τῆς κακίας
αὐτοῖς διεγειρομένης, ὥσπερ ἰώδης τις καὶ φθοροποιὸς ἀκτὶς,
ἔξεισιν ἀπὸ τῆς κόρης αὐτῶν. καὶ αὕτη εἰσιοῦσα διὰ τῶν ὀφθαλ-
μῶν τοῦ φθονουμένου τρέπει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν φύσιν εἰς δυσ-
κρασίαν καὶ τοὺς χυμοὺς εἰς σῆψιν. καὶ εἰς νόσον ἄγει τὰ σώμα-
τα τούτων. ὅθεν καὶ οἱ πολλοὶ καθαρευόμενοι παραφυλάτ- 3
τονται, καὶ παραιτοῦνται βλέπειν νεκρούς. αἱ γὰρ ὀπτικαὶ ἀκτῖ-
νες, ἀπιοῦται πρὸς τὰ νεκρὰ σώματα, κατ' ἀντανάκλασιν
ἀναφέρουσι μολυσμόν τινα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῇ ψυχῇ. καὶ
φύσει παῖδες διὰ τὸ εὐπαθὲς τῆς φύσεως μᾶλλον ἁλίσκον-
νδ' ται. Διὰ τί ἐπί τινων σφόδρα βηττόντων ἢ ἐμούντων, ὥσπερ
ἀστέρες περὶ τῶν ὀφθαλμῶν προφαίνονται. διότι ἡ σύντο-
νος ἐπὶ τὰ ἔσω θλίψις τοῦ θώρακος καὶ τοῦ στομάχου ἀνωθεῖται
τὰ ὑγρὰ σὺν τοῖς πνεύμασιν ἐπὶ τὸ ἄνω. καὶ ταῦτα περιιόντα διὰ 4

τῶν ὀφθαλμῶν, ἐπιθολοῖ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα. καὶ τὰ ἔξω φαντάζονται ὡς κατ' ἀλήθειαν. εἰ μὲν οὖν ἀτμὸς ἐπιμήκης εἴη, μακρὰ ὁρῶσιν. εἰ δὲ λεπιδώδης, χρυσίζοντα. εἰ δὲ καπνώδης ἀπὸ φλέγματος, λευκά. καὶ καθόλου πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν χρόαν τὰ φαινόμενα. ἐπὶ δὲ φρενιτικῶν. ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου ἐπὶ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα οἱ ἀτμοὶ προέρχονται. καὶ οἱ ὑποχύσει
νε' πειραζόμενοι τὰ αὐτὰ ὁρῶσι. Διὰ τί οἱ ὑδροποτοῦντες ὀξυ-
1 ωπέστεροι, ὅτι ὁ πολὺς οἶνος ἐμπνευματῶν ἐπιθολοῖ τὸ ὀπτικὸν
νς' πνεῦμα. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. Διὰ τί οἱ
γλαυκόφθαλμοι ἐν ταῖς ὀφθαλμίαις πλέον ὀδυνῶνται. καὶ οὔτε σύμμετρον φέρουσιν. ὅτι τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, καὶ τὰ ὑγρὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἔχουσι προπετέστερα ἐπὶ τὰ ἔξω. καὶ διὰ τὴν εὐπάθειαν, καὶ αἰσθητικώτερα. οἱ δὲ μελανόφθαλμοι διὰ
νζ' τὸ ἐναντίον, ἧττον εὐαίσθητοι. Διὰ τί ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ μὲν
ἁπλῶς ἐμοῦντες, φλέγμα κενοῦσιν. οἱ δ' ἐπὶ πλέον, χολήν.
2 εἶτα καὶ αἷμα. ὅτι συντόνῳ κέχρηνται ταράξει. καὶ τὰ ἐν τῷ
βάθει ἐμπεπηγμένα κενοῦσι. τὸ μέντοι φλέγμα παχὺ ὄν, ἐμπεπλασμένον ἐστί. καὶ ὀλίγος ἐρεθισμὸς κινεῖ αὐτὸ πρὸς ἔμετον. ἐὰν δὲ εἴη καὶ χολὴ ἐπιπλέουσα τῷ κύτει τῆς γαστρός, ταχύτερον κενοῦνται τοῦ φλέγματος. οἱ μέντοι ἐν ταῖς φλεψὶ χυμοὶ, τοιαύτην ποιοῦνται τὴν κένωσιν ἐπὶ τῶν καθαρτηρίων. ἡ γὰρ φύσις αὐτὸ τοῦτο προείληφα ὡς ἐπὶ κακοχύμου ἐδέετο καθάρσεως τὸ σῶμα, τὰ πέρατα τῶν φλεβῶν ἀπετελεύτησεν εἰς
3 τὸ κύτος τῆς κοιλίας. καθάπερ καὶ ἐπὶ μήτρας διὰ τὴν μηνιαίαν
κάθαρσιν. καὶ ἐπὶ ἕδρας καὶ ῥινός. διὰ τὴν ἐκ νόσων κένωσιν. ἅπερ στόματα φυσικῶς παιδαγωγούμενα, μετὰ τὸν πάντα χρόνον, ἄχρις ἂν ἡ χρεία καλῇ. ἐν μὲν οὖν ταῖς καθάρσεσι τῶν ὀξέων πυρετῶν, αὐτομάτως, ὑπὸ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως ἀναστομούμενοι, κενοῦσι τὸν ἐν ταῖς μεγάλαις φλεψὶ καὶ ἀρτηρίαις πεφθέντα χυμόν, ἢ διὰ γαστρός, ἢ διὰ στόματος. ἐν δὲ τοῖς διδομένοις καθαρτηρίοις, βίᾳ εὐρυνόμενα, συγχωροῦ-
4 σιν ἕλκειν τῷ καθαρτηρίῳ. τὸ μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ πέπονθε, θερ-

μὲν οὖν καὶ ἡ σκαμμωνία, καὶ εἴ τι παραπλήσιον, φύσει θερμὰ ὄν-
τα, ἀνοίγουσι τὰ στόμια. καὶ ἔτι ἕτερον θερμὸν εἶδός ἐστιν ἐν
αὐτῷ. ἰδικῶς δὲ καὶ φυσικῶς λοιπὸν ἕλκει ἕκαστον τὸν οἰκεῖον
χυμὸν ὥσπερ ἐν ἀρχαῖς εἴρηται. τὸ μέντοι αἷμα ὡς οἰκεῖον ὑπὸ
φύσεως κατεχόμενον τῇ βίᾳ ἑλκόμενον ὕστερον κενοῦται ἐν
νη' ταῖς ὑπερκαθάρσεσι. Διὰ τί τὰ βάρη εὐφορώτερον ἐν
τοῖς ἀριστεροῖς φέρομεν ἀσθενέσιν οὖσιν, ἤπερ ἐν τοῖς δεξιοῖς.
ὅτι μᾶλλον τὰ δεξιὰ, ὡς ἰσχυρότερα βοηθοῦσι τοῖς ἀριστεροῖς, 1
καὶ ποσῶς ὠθίκου ὑπεζοι τὸ βάρος συμπάσχοντα. τὰ μέντοι λαιὰ
νθ' ὡς ἀσθενῆ τοῦτο ποιεῖν οὐ σθένει. Διὰ τί τὸν σίφωνα ἐκμυ-
ζοῦντες, ἕλκομεν τὸν οἶνον. ἢ ἕτερόν τι ὑγρόν. οὐχ' ἡ ἕλξις τῶν
χειλέων ἐπισπᾶται τὸ ὑγρόν. ἀλλ' ἡ βία τοῦ κενοῦ. ὁ γὰρ πόρος
» τοῦ σίφωνος, ἀέρος τε πληροῦται σώματος ὄντος λεπτομεροῦς.
» καὶ ἐπειδὴ ἀδύνατον, σώματα δύο τυγχάνειν ἅμα ἐν τῷ αὐ-
» τῷ χρόνῳ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον. λέγω δὴ ὑγρὸν καὶ πνεῦμα.
ἔτι γε μὴν οὐδὲ τόπον καὶ χώραν εἶναι κενὴν χωρὶς σώματος. 2
πᾶσα γὰρ χώρα ἢ στερεὸν περιέχει ἢ ὑγρὸν, πνεῦμα. ἐπάναγκες
οὖν διὰ τῆς ἐκμυζήσεως τοῦ ἀέρος ἑλκομένου ἀπὸ τοῦ σίφω-
νος συνακολουθεῖν τὸ ὑγρὸν τῇ ἀπειλῇ τοῦ κενοῦ. τοῦτο γίνω
ἴδοι γινόμενον καὶ ἐπὶ τοῦ καθετῆρος. τὸ γὰρ ἐμβαλλόμενον ἐν αὐτῷ
ἔριον ἑλκόμενον, συνεξάγει τὸ πνεῦμα. καὶ οὕτω πάλιν τῇ ἀ-
πειλῇ τοῦ κενοῦ συνεφέλκεται τὸ οὖρον. τοῦτο πάσχει καὶ τὰ
στραγγεῖα τὰ ἰατρικά. καὶ ἡ σικύα δὲ τοῦτον ἕλκει τὸν τρόπον. τὸ
γὰρ ἐμβαλλόμενον πῦρ, χέει τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα, λεπτῦνον αὐτὸν, 3
καὶ κενοῖ ἐξ αὐτῆς. καὶ οὕτως λοιπὸν ἐμβαλλομένης τῷ σώ-
ματι, καὶ τοῦ πυρὸς σβεννυμένου, καὶ κενοῦ τόπου παραμένον-
τος, ἀνάγκη ταύτην ἕλκειν τὸ αἷμα τῇ τοῦ κενοῦ πάλιν ἀπειλῇ.
καὶ καθ' ὅλου πάντα τὰ ἕλκοντα τοῦτον ὑπομένει τὸν τρόπον
ἐπὶ τούτων. καὶ οὔτε ἡ θερμότης ἐστὶν ἡ ἕλκουσα. οὔτε ἡ ἐπί-
σπασις τοῦ στόματος. καθὼς ὁ καθετὴρ δείκνυσι, κατ' οὐδέτε-
ρον τούτων. ἕλκων ἕλκεται δὲ καὶ ὑπὸ θερμότητος ὡς θα-
ψίας κατάχρισις. καὶ ὑπὸ ἰσχυροῦ τὸ ἀσθενές. καὶ ἰδιότητι ὡς 4

ξ' ὑπὸ μάγνητος σίδηρος. καὶ αἷμα ὑπὸ τῶν μορίων. Διὰ τί
αἱ μὲν φυσικαὶ δυνάμεις σύμφυτοι. αἱ δὲ ψυχικαὶ ἐπίρρυτοι.
ὅτι αἱ μὲν φυσικαί, λέγω δὴ ἑλκτική. καθεκτική. ἀλλοιωτική.
ἀποκριτική. πρὸς αὐτὸ τὸ ζῆν ἀφορῶσι τὸ ἀναγκαῖον ἔχου-
σαι. αἱ δὲ ψυχικαὶ καὶ αἰσθητικαὶ καὶ κινητικαί, πρὸς τὸ εὖ ζῆν
τὸ χρήσιμον ἔχουσι. τὸ μὲν γὰρ μὴ τρέφεσθαι τὸ μόριον, φθορὰν
ποιεῖ. τὸ δὲ μὴ κινεῖσθαι ἢ μὴ ὁρᾶν ἢ μὴ ἀκούειν, οὐκέτι ποιεῖ
1 θάνατον. ἐν μέντοι τῷ θώρακι διὰ τὴν ἀπειλὴν τοῦ πνιγμοῦ
τῇ ἀδιαλείπτῳ ἀντιρροίᾳ τῆς κινήσεως, σώζεται ὡς δοκεῖς σύμ-
φυτον εἶναι. αἱ δὲ φυσικαὶ δυνάμεις, ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν
καὶ τὸν ἀριθμόν, διὰ τοιαύτην αἰτίαν. ἡ τροφὴ καὶ τὸ αἷμα
ἄψυχον ὄν, οὐχ οἷόν τε ἦν ἀφ' ἑαυτοῦ προσκολλᾶσθαι τῷ τρε-
φομένῳ μορίῳ. ἐχρῆν οὖν εἶναι δύναμιν τὴν ἕλκουσαν πά-
λιν. ἐπειδὴ πᾶν τὸ ἀλλοιώμενον καὶ μεταβαλλόμενον σῶμα,
ἐν χρόνῳ τοῦτο πάσχει παρὰ τοῦ ἀλλοιοῦντος καὶ δρῶντος. καὶ
2 οὐκ ἀχρόνως ἀνάγκη γίνεσθαι δευτέραν δύναμιν καθεκτι-
κὴν πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς ἀλλοιούσης τὸ αἷμα καὶ ἀρκοῦντα
χρόνον εἶτα λοιπὸν ἡ ἀλλοιωτική. ἐπειδὴ δὲ πέττουσα ἡ ἀλ-
λοιωτική, τὸ μὲν χρηστὸν τοῦ αἵματος προσέφυσε τῷ μορίῳ εἰ
οὕτως ἔτυχε τῷ νεύρῳ, τὸ δὲ ἀχρεῖον κατέλειψε. καὶ τοῦτο πα-
ραμένον οὐ μόνον τὴν ὁδὸν ἀπέφραττε, καὶ τοὺς πόρους τῆς μελ-
λούσης δευτέρας ἕλξεως τοῦ αἵματος πρὸς τροφήν. ἀλλὰ καὶ
παραμένον ἐσήπετο, δῆλον ὡς ἐξ ἀνάγκης τετάρτη τις ἐγίνετο
3 δύναμις, ἡ ἀποκριτική. ἥτις διὰ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς καὶ
αἰσθητῆς τῆς διὰ τῶν ἱδρώτων, ἐξέκρινε τὸ περίττωμα. αὕτη
μὲν οὖν ἡ τάξις καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν φυσικῶν δυνάμεων. γί-
νωσκε δὲ ὡς ἐπὶ τινῶν μὲν μορίων ὁμότιμον ἔχουσι τὴν δύνα-
μιν. ὡς ἐπὶ νεύρου καὶ φλεβὸς καὶ ὀστέου. ἐν οἷς μορίοις ἡ
ἐνέργεια, ἰδία μόνον ἦν. ἐπὶ δέ τινων μία ἐστὶν ἀντιτεταγ-
μένη. ἐφ' ὧν ἡ ἐνέργεια, οὐ μόνον ἰδία, ἀλλὰ καὶ κοινή ἐστι. συμ-
βαλλομένη παντὶ τῷ σώματι. οἷον ἐν κοιλίᾳ καὶ ἥπατι μᾶλ-
4 λον ἡ ἀλλοιωτικὴ ἐπιτέτακται τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἐνερ-

γεία. ἐν δὲ σπληνὶ καὶ στομάχῳ καὶ χοληδόχῳ κύστει καὶ
νεφροῖς. μᾶλλον δὲ ἡ ἑλκτική. ἐν δὲ ἐντέροις καὶ οὐροδόχῳ
κύστει, μᾶλλον ἡ ἀποκριτική. ἐν δὲ μήτρᾳ, μᾶλλον ἡ καθεκ-
τική. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πέντε αἰσθήσεων εὑρίσκομεν. ἐπί-
τινων, μίαν μᾶλλον ἐπιτεταμένην. οἷον ἐν κυνὶ μὲν, τὴν ὀσφρη-
τικήν. ἐν δὲ ἀετῷ τὴν ὀπτικήν. ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ πρωτο-
γεύστῃ ἰνδικῷ ζώῳ ὄντι, τὴν γευστικήν. ἐν δὲ ὄφεσι, καί τισιν
ὀρνέοις, τὴν ἁπτικήν. κατὰ δὲ τοὺς χῆνας τὴν ἀκουστικήν. 1
ξα'] Διὰ τί πέντε μόναι αἰσθήσεις, καὶ μὴ πλείους ἢ ἐλάττους.
ὅτι πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰσθητῶν, καὶ τὰ αἰ-
σθητήρια. ἡ μὲν γὰρ ἁφὴ δοκιμάζει τραχέα καὶ λεῖα. καὶ σκλη-
ρὰ καὶ μαλακά. καὶ ποιότητας. ἅπερ ἐν τοῖς στερεοῖς εἰσιν. ἡ
δὲ γεῦσις, γλυκὺ καὶ πικρὸν καὶ ἁλμυρόν. καὶ τὰ ὅμοια. ἅ-
περ ἐν ὑγροῖς εἰσι καὶ χυμοῖς. ἡ δὲ ὄσφρησις, δυσώδη καὶ εὐώ-
δη. ἅπερ ἐν ἀτμοῖς ὑπάρχει. ἡ δὲ ἀκοὴ, ψόφων καὶ ἤχων γνω-
στική. ἅπερ περὶ πληγὴν ἀέρος πάρεστιν. ἡ δὲ ὄψις, περὶ τὰ χρώ- 2
ματα. ἅπερ ἐν λεπτοτάτῳ καὶ αἰθεροειδεῖ τυγχάνει πνεύμα-
τι. τὸ γὰρ στερεὸν χεόμενον, ὑγρὸν γίνεται. τὸ δὲ ὑγρὸν πάλιν, ἀτ-
μός. ὁ δὲ ἀτμὸς, ἀὴρ καὶ πνεῦμα λεπτόν. καὶ ὥσπερ τις σει-
ρὰ καὶ τάξις ἀπὸ γῆς ἄχρις οὐρανοῦ πέφυκε. διαφέρει δὲ ἀὴρ
πνεύματος, κινήσει καὶ λεπτότητι. τὸ γὰρ πνεῦμα, ἀήρ ἐστι κι-
νούμενος ὡς ἐπὶ τῶν ἀνέμων. κινούμενον δὲ ἐξ ἀνάγκης καὶ λε-
ξβ' πτύνεται. Διὰ τί ἐπὶ τῇ τοῦ ὀστέου φθορᾷ, ἡ ἐπικειμέ-
νη σὰρξ εὑρίσκεται πλαδαρὰ, καὶ βρυώδης, καὶ πελία. ὅτι 3
ἡ φθορὰ γίνεται κατὰ δυσκρασίαν τοῦ μορίου. ἡ δὲ δυσκρα-
σία φθείρει καὶ ἀδικεῖ τὴν ἀλλοιωτικὴν δύναμιν. αὕτη οὖν
οὐ σθένει γνησίαν σάρκα γεννῆσαι καὶ στερεὰν καὶ ῥοδίζου-
ξγ' σαν. τὸ γὰρ αἷμα, κατὰ φύσιν οὐ μεταβάλλεται. Διὰ τί
ἐπὶ πάντων τῶν μεταβαλλομένων τὸ γεννώμενον ἀπομόρ-
γνυται τὴν τοῦ γεννῶντος καὶ ἀλλοιοῦντος χρόαν. ὅτι αἱ
μεταβάλλουσαι εἰσι δυνάμεις αἱ φυσικαί. ταύτας δὲ ἡ φύ-
σις ἐνεπίστευσεν κατοικεῖν ἐν τοῖς στερεοῖς ὡς ἑδραίοις οὖσι μο- 4

εἴοις. λέγω δὲ νεύροις. καὶ ὀστοῖς. καὶ φλεψί. καὶ ὑμέσι. καὶ
ἀρτηρίαις. οὔτε δὲ ἐν τοῖς ὑγροῖς, οὔτε ἐν τοῖς πνεύμασιν
ὡς ῥυτοῖς καὶ ἀβεβαίοις. καὶ εὐχερῶς προδιδόασι τὰς δυνά-
μεις. ἐπεὶ γὰρ τὸ πᾶν σῶμα ἐκ τῶν ἰδίων τούτων σύγκειται,
ταῦτα δὲ τὰ στερεὰ λευκὴν ἔχει τὴν χρόαν, εἰκότως καὶ ἡ ἐν
οὔρῳ πέμφιξ λευκή, καὶ τὸ πύον, καὶ τὸ γάλα. καὶ τὸ σπέρμα.
καὶ ἡ μύξα. καὶ αἱ λῆμαι. καὶ ἡ γαλακτώδης ἐν κοιλίᾳ τρο-
1 φή. καὶ τὰ παραπλήσια. τὸ δὲ αἷμα ἐρυθρόν, ἐπειδὴ καὶ τὸ
γεννῶν αὐτὸ ἧπαρ, ἐρυθρόν. τῶν δὲ γεννωμένων, τὰ μέν ἐστι
πάντη παρὰ φύσιν. ὡς λίθος, καὶ ἕλμινθες, καὶ σκώληκες.
καὶ πῶροι ποδαγρῶν καὶ λειχῆνες. καὶ λεῦκαι. καὶ τὰ ὅ-
μοια ἐκ φθοροποιοῦ χυμοῦ τὴν γένεσιν ἔχοντα. τὰ δὲ πάντη
κατὰ φύσιν, ὡς σπέρμα. καὶ γάλα. καὶ αἷμα. καὶ βρέφος. καὶ
σὰρξ καὶ τὰ παραπλήσια, φύσεως ὄντα γνήσια βλαστήματα.
τὰ δὲ, μέσα τῶν κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν ὡς τὰ τῆς φύ-
2 σεως πεψάσης περιττώματα. λέγω δὲ, πτύαλον. σκύβαλον.
οὖρον. βλένναι. κυψέλη. λῆμαι. καὶ τὰ ὅμοια. αἱ δὲ εὐ-
κρασίαι, γεννῶσι τὰς φυσικὰς δυνάμεις. καὶ ψυχικὰς κατά
τινας. ἢ ὄργανα αὐτῶν εἰσιν ὃ καὶ ἀληθέστερον. πρὸς γὰρ τὴν
κατασκευὴν τοῦ ὀργάνου ἐνεργεῖ καὶ ἡ δύναμις. οὕτω γὰρ καὶ
χορδῶν ἐν κιθάρᾳ ἢ ὀπῶν ἐν αὐλῷ καλῶς διακειμένων, ἐνερ-
γήσει καὶ ὁ τεχνίτης ἄριστα. φαύλως δὲ διατεθέντων, οὐκ
ἐνεργήσει καλῶς. αὐτὸς μὲν, μηδὲν πάσχων. δυνάμει δὲ ἔχων
τὴν τέχνην σωζομένην καὶ οὐ κατ' ἐνέργειαν. οὕτως οὖν καὶ ἐγ-
3 κεφάλῳ εἰ οὕτως ἔτυχεν διαστραφέντι ὑπὸ δυσκρασίας οὐκ
ἐνεργήσει μὲν ψυχὴ λογιστική. καθ' αὑτὴν δὲ ἄτρεπτος μένει δυ-
νάμει τυγχάνουσα κατὰ τὴν ἐνέργειαν, διὰ τὸ ἀθάνατον. εὐ-
πορήσασα δὲ πάλιν ὀργάνου εὐκράτου, τὴν δύναμιν εἰς ἐνέρ-
γειαν προβάλλει καλῶς. ἡ εὐκρασία οὖν τῶν μορίων, τὰς
δυνάμεις διασώζει. αἱ δὲ δυνάμεις, τὰς ἐνεργείας προβάλ-
λουσιν. αἱ δὲ ἐνέργειαι, τὸ ἔργον. ὅτι ἡ θερμὴ καὶ ὑγρὰ συμ-
4 μέτρως κρᾶσις τοῦ ἥπατος βλαστάνει τὴν αἱματωτικὴν δύνα

μεν, ἢ φυλάσσει κατά τινας. ἡ δ' αἱματωτικὴ γεννᾷ τὴν
αἱμάτωσιν. ἡ δ' αἱμάτωσις δείκνυσι τὸ ἔργον αὐτοῦ τὸ αἷ-
μα. δυνατὸν δὲ κατὰ ἀνάλυσιν καὶ ἀναποδισμὸν εἰπεῖν, εἰ
ἐγένετο αἷμα, σώζεται ἡ αἱμάτωσις. εἰ δὲ αὕτη, ἔρρωται
ἡ αἱματωτικὴ δύναμις. εἰ δὲ αὕτη σώζεται. δῆλον καὶ ἡ
εὐκρασία τοῦ ἥπατος. εἰ δὲ ἡ εὐκρασία σώζεται, καὶ ἡ κρᾶσις
ξδ'. τῶν στοιχείων πεπαιδαγώγηται. Διὰ τί τὸ ὄξος προσφερό-
μενον τῇ μήτρᾳ πολέμιον. ὅτι διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν αἰσθητικω- 1
τάτην διὰ τὴν ἄμετρον ἡ δύναμις τῆς τοῦ σπέρματος εἰσδοχῆς,
γέγονεν ἄγαν νευρώδης. καὶ διὰ τὸ ἐκτείνεσθαι δὲ ἀμέτρως,
ἐν τῇ κυοφορίᾳ. τὸ τοίνυν ὄξος τῇ δριμύτητι πλῆττον καὶ δά-
κνον αὐτὴν, ἀνιᾷ. καθάπερ καὶ τὸν θώρακα ὑμενώδη καὶ
μυώδη τυγχάνοντα. τινὲς δέ φασιν, ὡς κατά τι ἀντιπάθειαν
τινὰ πολέμιόν ἐστιν, ἱστοροῦντες. ὡς ἰατρίνην ποτὲ κατὰ τὸν
τοκετὸν τὸ χορεῖον κλέπτουσαν κατὰ γυναῖκα, μαθοῦσα χάριν
ἐνθεραίνουσαν ὄξος, σὺν ἐρίῳ τινὶ εἴλει, τούτῳ εἶχε τὴν τε το 2
κῦχιν σηπομένην, καὶ ἄγαν ὀδυνωμένην. προσποιουμένη δὲ
τὸ θεραπεύειν ἐπέρραινέ τινα πάλιν τῷ χορείῳ. καὶ εἶχεν
ἐκείνην ὑγιαίνουσαν. καὶ τοῦτο φωραθεῖσα πράττουσα, δί-
κην παρέσχε τῆς δυσσεβείας. ἐν δὲ ταῖς ὑστερικαῖς πνιξὶ τινὲς
τὰ μὲν εὐώδη, προσφέρουσι τῇ μήτρᾳ, τὰ δὲ δυσώδη, τῇ ῥινί.
νομίζοντες τῷ εἶναι αὐτὴν ζῶον, φεύγειν μὲν τὰ δυσώδη.
προστρέχειν δὲ τοῖς εὐώδεσι. καὶ οὕτω τὸν οἰκεῖον ἀπολαμ-
βάνειν τόπον. ἐμοὶ δὲ μᾶλλον φαίνεται, τὰ μὲν εὐώδη λεπτο- 3
μεροῦς ὄντα δυνάμεως καὶ θερμῆς, τέμνειν καὶ διαφορεῖν
τὸ γλίσχρον τοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ νοσοποιοῦ χυμοῦ. τὰ δὲ δυσώδη
παχυμεροῦς ὄντα δυνάμεως, ἐμφράττειν τοὺς πόρους. καὶ
μὴ ἐᾶν αὐτὴν ἀνατρέχειν. ἔνθεν δὲ τῶν ἐπιληπτικῶν, κατάπτω-
σιν ποιεῖ τὰ δυσώδη. ὡς πτερὰ καιόμενα, λίθος γαγά-
της. ἄσφαλτον, κέρας παντοῖον, ἐλλύχνια. ἔρια πε-
πισσωμένα καιόμενα. λίθος θρακίας ὕδατι μὲν καιό-
μενος, ἐλαίῳ δὲ σβεννύμενος. ἡ γὰρ ἀναφερομένη διὰ 4

τῶν εἰσιόντων παχυμερέστερα τῶν ἀτμῶν, παχύνει καὶ πιλοῖ τὸ ψυ-
χικὸν πνεῦμα, ἤδη πρόσληψιν ἔχον παχύτητος καὶ ψυχρό-
τητος. καὶ ἀνεπιτήδειον ποιεῖ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα τῇ ψυχῇ
πρὸς ἐνέργειαν. μὴ ὀχούμενον οὖν ὑπὸ ψυχῆς τὸ σῶμα τῷ
ξε'. οἰκείῳ βάρει ἐλεγχόμενον καταπίπτει. Διὰ τί τἀναντία τῇ
ποιότητι, τὸ αὐτὸ ποιεῖ πάθος. οὕτω γὰρ θερμότης καὶ ψυ-
χρότης, ῥῖγος ἐργάζεται. φημί, ὅτι κατ᾽ ἄλλην αἰτίαν καὶ διά-
1 θεσιν. γίνεται γὰρ ἀπὸ χολῆς ξανθῆς ῥῖγος δριμείας οὔσης.
τῷ δακνόμενα καὶ κεντούμενα τὰ μόρια ἐπιχειρεῖσθαι πρὸς
ἀπόκρισιν. καὶ τούτου συνεχῶς γιγνομένου, καὶ τῆς μὲν ἐπιρ-
ῥεούσης καὶ κεντούσης, τῶν δὲ ἐπιχειρομένων κατὰ διαδοχήν,
γίγνεται τὸ ῥῖγος. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ ψύξεως. τῇ ἀμέτρῳ με-
ταβολῇ ξενιζομένης τῆς φύσεως τῶν μορίων. καὶ πάλιν συνε-
» χῶς ἐπανισταμένων πρὸς ἀπόκρισιν. τὸ μὲν σύμμετρον φίλον τῇ
» φύσει τῶν μορίων. τὸ δὲ ἄμετρον, ἀλλότριον καὶ βλαβερόν. ὁμοίως καὶ
2 ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ. γίνεται δὲ περίψυξις πρώτη. εἶτα ἐπιταθεῖσα, φρί-
ξϛ'. κη. εἶτα ἔτι μᾶλλον ῥῖγος. Διὰ τί οἶνον σὺν ἄρτῳ ἐν πυρετῷ
καὶ ἀδυναμίᾳ δεδώκαμεν, καὶ οὐκ ἐπηυξήσαμεν τὸν πυρετόν, τῇ
τοῦ οἴνου θερμότητι. ὅτι πρότερον μὲν βραχὺν περιέχομεν καὶ
ἀσθενῆ. καὶ οὕτως τῇ μετρίᾳ θερμότητι πυρούμενος, θᾶττον ἀ-
ναδίδωται κατὰ πάντα τὰ μόρια σὺν τῇ τοῦ ἄρτου δυνάμει.
καὶ οὕτως τρέφων τὰ μόρια, ἐπιχειρεῖ αὐτῶν ταῖς δυνάμεσι
πρὸς πέψιν τοῦ νοσοποιοῦ χυμοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ οἶνος τρέ-
3 φων, ῥώννυσι. γίγνωσκε γὰρ ὑπὲρ πάσας τροφὰς ἰδιότητά τι-
να ἔχειν τὰ δύο ταῦτα πρὸς θρέψιν καὶ ῥῶσιν τῶν μορίων συμ-
» μέτρως διδόμενα. καθὼς ὁ θειότατος Ὅμηρος μαρτυρεῖ λέ-
» γων. σίτου καὶ οἴνοιο. τὸ γάρ, μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή. προτάξει δὲ πάλιν
» τὸν σῖτον τοῦ οἴνου, διὰ τὸ δύνασθαι τρέφειν καὶ μόνον χωρὶς οἴνου.
μόνος δὲ ὁ οἶνος χωρὶς ἄρτου τρέφειν, οὐ δύναται. εἰ δὲ καὶ συμ-
βαίνῃ τι σφάλμα, δύναται τὰ μόρια ἀνασφήλαντα διορθοῦ-
σθαι τοῦτο. καὶ ὀσφραινόμενα δὲ τὰ δύο ταῦτα τῇ οἰκείᾳ
4 ποιότητι δύνανται ῥωννύειν παραπεμπόμενα διὰ ῥινὸς καὶ

στομάχου καὶ πνεύμονος καθ' ὅλα τὰ μόρια. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μῆλον ῥώννυσι ποιότητι. ὄξος μέντοι καὶ γλήχων ἀνακτᾶται λειποθυμίαν ὀσφραινόμενον. τῷ διὰ τῆς ποιότητος τέμνειν τὸν ἐν τῷ στομάχῳ χυμόν. καὶ τῷ ῥωννύειν διὰ τοῦ ὄξους. καὶ ἕλικες δὲ ἀμπέλων καὶ μυῤῥίναι καὶ ῥόδα, καὶ τὰ ὅμοια, ἐπὶ τῶν πυρετῶν ὀσφραινόμενα, δύνανται καὶ ἐμψύχειν καὶ τονοῦν.

ξζʹ. Διὰ τί τὸ ἔλαιον οὐδενὶ τῶν ὑγρῶν ἀναμίγνυται. ὅτι γλί-
σχρον ὂν καὶ παχυμερὲς καὶ ἡνωμένον καὶ μὴ τεμνόμενον εἰς 1
λεπτὰ μόρια καθάπερ τὰ ἄλλα ὑγρὰ, οὐ δίδωσι χώραν ἑτέ-
ρῳ ὑγρῷ ἐγκαταβληθῆναι εἰς αὐτὸ καὶ ἀναμιχθῆναι αὐτῷ.
τὰ δὲ ὁμιλοῦντα ἑαυτοῖς ὁμιλεῖ τῶν κατὰ τὴν κρᾶσιν, ὡς
αἱ ποιότητες τῶν στοιχείων παντελῶς ἔχουσαι τὰς πρώτας
ποιότητας ἀφανιζομένας καὶ ἑτέρας γεννωμένας. δυνα-
μένας δὲ πάλιν ὑπὸ φύσεως χωρισθῆναι καὶ σωθῆναι. τὸ
δὲ μελίκρατον καὶ τὸ ὀξύκρατον, μιμεῖται τὴν φύσιν. τῇ αἰ-
σθήσει μὲν, νομιζόμενα κατὰ κρᾶσιν εἶναι. μὴ ὄντα δὲ κατὰ 2
ἀλήθειαν. καὶ πρὸς τὴν φύσιν οὐσιωδῶς, ὥσπερ τὰ στοιχεῖα.
» τὰ δὲ κατὰ παράθεσιν, ὡς ὑδρέλαιον. τὰ δὲ κατὰ μίξιν. ὡς
» κριθὴ πυροῖς. τὰ δὲ κατὰ κόλλησιν, ὡς λίθος λίθῳ. τὰ δὲ
» κατὰ προσφυσὶν καὶ ὁμοίωσιν, ὡς αἷμα σαρκί. ἢ μυελῷ. ἢ
» ὀστῷ. τὰ δὲ κατὰ γόμφωσιν. ὡς ξύλον ξύλῳ διὰ γόμφων πι-
» νάκων ἐν μέσῳ βαλλομένων. τὰ δὲ κατὰ αὐτοχὴν ἑαυτῶν καὶ
περιπλοκήν. ὡς κρίκος κρίκῳ. ἐπὶ δὲ ἐμψύχων, ὡς ἐπὶ πα-
λαιόντων, κατ' οὐδένα τούτων τῶν τρόπων μίγνυται ἡ ψυχὴ 3
σώματι. διὰ τὸ πολλὴν ἕπεσθαι ἀτοπίαν. ἀλλὰ μᾶλλον
κατ' ἐπιτηδειότητα ὁμιλεῖ σώματι ψυχὴ διὰ μέσου τινός.
ὅπερ ἀμφοτέρων ἀναδεχόμενον φύσιν ποσῶς. καὶ προσφι-
λὰς γιγνόμενον καὶ σοφιζόμενον, ἀμφότερον μίγνυσι τὸ ἀσώ-
ματον τῷ σώματι. τὸ ἀθάνατον τῷ φθαρτῷ, τὸ καθαρὸν τῷ
ἀκαθάρτῳ. τὸ θεῖον τῷ γηΐνῳ. ὡς ὁ λόγος δείξει. ἐν γὰρ τῷ
ἥπατι τοῦ αἵματος πεπτομένου καὶ μεταβαλλομένου ὑπὸ τῆς
αὐτόθι συμμέτρου θερμότητος καὶ ὑγρότητος, γεννᾶται πνεῦ- 4

μα ἀτμοειδές. τοῦτο δὲ διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς ἀνιὸν μετὰ τοῦ αἵματος πρὸς καρδίαν, καὶ ἐπιπλέον θερμαινόμενον καὶ λεπτυνόμενον, γίνεται ἀεροειδές. καὶ πάλιν ἀναπεμπόμενον διὰ τῶν καρωτίδων ἀρτηριῶν πρὸς τὴν βάσιν τοῦ ἐγκεφάλου, κατὰ πρόνοιαν φύσεως, ἐκεῖσε παιδαγωγούμενον κατ' ἰδιότητά τινα φυσικὴν ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου ψυχρότητος ἀποβαλὸν τὴν ἄμετρον ζέσιν, γίνεται πνεῦμα αἰθεροειδές. ὅπερ
1 ὄργανόν ἐστι ψυχῆς πρὸς ἐνέργειαν. ὥσπερ ἄγριος ἵππος ὑπὸ χαλινοῦ σωφρονιζόμενος, οὕτω καὶ τοῦτο χαλιναγωγούμενον ὑπό τινος ἀρρήτου φυσικῆς δυνάμεως. ἔτι γε μὴν καὶ διὰ τῆς ἀναπνοῆς ὁ εἰσιὼν ἀὴρ ἐν τῇ καρδίᾳ λεπτυνόμενος καὶ ἀνιὼν διὰ τῶν ἀρτηριῶν πρὸς ἐγκέφαλον, καὶ αὐτὸ τροφὴ καθίσταται τοῦ αἰθεροειδοῦς καὶ ψυχικοῦ πνεύματος. ὅπερ εἰ μὲν σῶμα τυγχάνει, προσοικείτω τῷ σώματι. εἰ δὲ λεπτότατον καὶ καθαρώτατον καὶ διαυγέστατον, φιλιοῦται ψυχῇ λο-
2 γικῇ σῶμα ἀσώματόν πως ὑπάρχον, καὶ δεσμὸς ἔμμεσος τυγχάνει τῶν ἄκρων, ἐναντίαν οὐσίαν ἐχόντων. τοῦτο τὸ πνεῦμα καλῶς μὲν εὐσταθοῦν, διάγει ψυχὴν πάντα κατὰ τὸν λόγον ἐνεργεῖν. ἀμέτρως δὲ ψυχόμενον καὶ πληθυνόμενον καὶ παχυνόμενον, καὶ ἀνεπιτήδειον γινόμενον πρὸς ἐνέργειαν σύντονον ψυχῆς, ποιεῖ τὰς πράξεις ἀργοτέρας καὶ νωθροτέρας. ἀμετρότατα δὲ ψυχθὲν καὶ παχυνθὲν καὶ σῶμα γινόμενον, παρασκευάζει ταύτην ἀφίστασθαι διὰ τὸ ἀνεπιτήδειον τῆς οὐσίας,
3 ὡς ἐπὶ ληθάργων, καὶ κάρων, καὶ πόσεως ψυχρῶν δηλητηρίων. πάλιν δὲ θερμανθὲν ἀμέτρως καὶ πλέον τοῦ δέοντος κινούμενον, παρασκευάζει ψυχὴν ἀμετρότερον ἐνεργεῖν κατὰ τὰς ἐκστάσεις τῆς ψυχῆς ἐν ταῖς φρενίτισιν. ἔτι δὲ πλέον τοῦτο παθὸν καὶ ἐκδαπανηθέν, ποιήσει πάλιν ψυχὴν ἀφίστασθαι τῷ μὴ εὐπορεῖν τοῦ δεσμοῦντος ἀμφότερα. θεώρει δέ μοι ἕτερον ἔργον θεοῦ. ἐπειδὴ γὰρ ταύτην ἔμελλεν ἀπὸ σώματος οὐρανίου καὶ θείου κατακλείειν σώματι γηΐνῳ, σοφίζεται τὴν κάθο-
4 δον. σχήματι. κατασκευῇ. χρώματι. αὐτὴν μὲν γὰρ τὴν κε-

φαλὴν, σφαιροειδῆ διετύπωσε. καθάπερ μικρὸν οὐρανόν.
τὸν δὲ ἐγκέφαλον, λαμπρὸν καὶ ἀπείριτον ἔταξε, δεδωκὼς
αὐτῷ πόρους ἑπτὰ τῶν κινουμένων ἀστέρων τὸν ἀριθμὸν δια-
τυπώσας. περιέχειν δὲ τοῦ παντὸς σώματος. καὶ γὰρ ὁ οὐ-
ρανὸς, περιέχει πάντα τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ.
ξη'. Διὰ τί τῶν ζώων, τὰ μὲν, πλείονα τίκτει. τὰ δὲ, ἐλάττο-
να. φημὶ, ὅτι μὲν ἡ φύσις ὀλιγοχρόνια τέταχε, ταῦτα πεποίη-
κε πολύτοκα. διὰ τοῦ πλήθους τῶν τικτομένων, τὸ ὀλιγοχρό- 1
νιον τῶν τικτόντων ἀναπληρώσασα. ὡς χοίρου. κυνός. ὄρ-
νεις. ἰχθῦς. ὅσα δὲ πολυχρόνια, ταῦτα ὀλιγοτόκα. ἤρκει γὰρ
ὁ χρόνος ἀναπληρῶσαι τὴν σπάνιν τῶν τικτομένων. ὡς ἐλέ-
φαντος. ὄφις. κορώνη. τὰ δὲ μέσα πρὸς χρόνον, μέσα καὶ τῷ
τοκετῷ γέγονε. καθ᾿ ὁμοιότητα δὲ τῶν ζώων, καὶ τὰ ἀπὸ γῆς
τικτόμενα. ὁ γὰρ δημητριακὸς καρπὸς ὀλιγοχρόνιος ὤν, πολύ-
σπορός ἐστι. τὰ δὲ φυτὰ τὰ πολυχρόνια, ὀλιγόκαρπα. πρὸς
δὲ τὰ τικτόμενα καὶ τὸ πλῆθος τῶν μαστῶν διετύπωσεν ἡ φύ- 2
σις. τοῖς μὲν οὖν τετράποσιν, ἅτε καὶ μείζοσιν οὖσι τῷ σώμα-
τι, καὶ κατὰ γῆν τὴν πορείαν ποιουμένοις καὶ μὴ πάνυ κάμνου-
σιν, ἐντὸς τὰ τῆς κυοφορίας. τοῖς δὲ πτηνοῖς καὶ διὰ τὸ βρα-
χὺ τοῦ σώματος, καὶ δι᾿ ἀέρος ποιεῖσθαι τὴν φορὰν ἱπταμένοις
διὰ τὸ κάμνειν, ἔξω τὰ τῆς κυοτοκίας καὶ γονοποιίας.
ξθ'. Διὰ τί τῶν τύπων εὐτάκτως ἡ κίνησις τῶν παροξυσμῶν. ὅτι
τοσοῦτον σήπει φύσις τοῦ νοσοποιοῦ χυμοῦ, ὅσον δύναται καὶ
πέψαι. ἐπειδὴ τοίνυν ὥρισται τὸ πεπτόμενον καὶ ἡ δύναμις 3
ἐξ ἀνάγκης καὶ ὁ χρόνος. ἕκαστος δὲ χυμὸς ἔχει ἰδίαν ἀνα-
θυμίασιν. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ αἵματος, ἀτμὸς γίνεται ὑγρὸς
ὢν καὶ θερμός. ὥσπερ καὶ λεβήτων θερμὸν ὕδωρ ἐχόντων
ἐν τῷ πόματι εὑρίσκεται ἀτμός. καὶ ἐν βαλανείοις ἐν τῇ ὀ-
ροφῇ. καὶ νέφος ἐν ἀέρι παχύ. ὅπερ πηγνύμενον ὕδωρ πά-
λιν γίνεται. ἀπὸ δὲ τῆς ξανθῆς χολῆς λιγνὺς, θερμῆς οὔσης
καὶ ξηρᾶς. καθάπερ καὶ ἐπὶ λύχνων καιομένων λιγνύς.
ἀπὸ δὲ τῆς μελαίνης χολῆς, αἰθάλη. καθάπερ καὶ ἐπὶ ξυ- 4

λων καιόντων ἡ τέφρα ξηρὰ μᾶλλον οὖσα. ἀπὸ δὲ φλέγ-
ματος, καπνὸς καθάπερ ἐπὶ ξύλων χλωρῶν καιομέ-
νων, ὑγρότητος καὶ παχύτητος καὶ δακνώδους οὐσίας
μετέχων. ἔχει δὲ καθόλου ἐπὶ παντὸς ὑγροῦ, τὴν αὐ-
τὴν οὐσίαν τοῦ γεννήσαντος, τὸ γεννώμενον.

ο΄. Διὰ τί τὸ μέλι παλαιούμενον ἢ ὑπερεψόμενον πι-
κροῦται. ὅτι ἀπόλλυσιν αὐτοῦ τὴν ὑγρότητα, ἥτις κα-
1 τεκίρνατο τὸ ἄγαν θερμὸν τοῦ μέλιτος. ὅπερ δὲ πάσχει καὶ
πᾶν ὑγρὸν γλυκείας μετέχον ποιότητος, ὡς οἶνος, καὶ σίραιον.
ὅθεν τῷ χρόνῳ καὶ παχύνονται καὶ πικροῦνται. ὥσπερ δὲ οἶνός
ἐστί τι συμμερὴς, ἔχων ἄνθος τὸ ἐπιπολάζον, κουφότατον ὄν,
καὶ τρύγα ὑφιζάνουσαν παχεῖαν οὖσαν, καὶ τὴν ὑγρότητα τὴν
τῷ χρόνῳ δαπανωμένην, καὶ αὐτὸ τὸ οἰνῶδες καὶ τρόφιμον,
τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ μέλι. ὅπερ δὲ τὸ ἐν αὐτῷ ὑγρὸν πε-
ρίττωμα, μετέχει τινὸς ῥυπτικῆς δυνάμεως. ὅθεν ὠμὸν μὲν,
2 ῥύπτει. ἑψόμενον δὲ, τρέφειν μόνον διὰ τὸ ἀναλίσκεσθαι ὑπὸ τοῦ
πυρὸς τὸ περιττὸν τὸ ἐν αὐτῷ. τὰ μέντοι ἐλαιώδη πα-
λαιούμενα, τάγγην ὑπομένει. ὡς βούτηρον. ὕσσωπος.
ἔλαιον. λίπος. ἑκάστη δὲ ποιότης, ἐκ κράσεως καὶ ποιό-
τητός ἐστιν ἰδίας. ἡ γὰρ γλυκύτης, ἐκ θερμότητος πλείο-
νος καὶ ξηρότητος. ἡ δὲ δριμύτης, ἐκ θερμότητος
πλείονος καὶ ξηρότητος. ἡ δὲ ἁλμυρότης, ἐκ ξηρότητος
πλείονος καὶ ψυχρότητος ὀλίγης. ἡ δὲ ὀξώδης, ἐκ ψυ-
3 χρότητος πλείονος καὶ ὑγρότητος. ἡ δὲ στρυφνότης ἐκ
ξηρότητος ὀλίγης καὶ πλείονος ψυχρότητος. ἡ δὲ αὐστη-
ρότης, ἐξ ἐπιτεταμένης πλείονος ξηρότητος καὶ ψυχρό-
τητος. ἡ δὲ πικρότης, ἐκ ξηρότητος πλείονος καὶ θερμό-
τητος, τὸ δὲ λιπῶδες, ἐξ ὑγρότητος πλείονος καὶ βρα-
οα΄. χείας θερμότητος. Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἄγαν στρεφόμενοι
πάντα ὁρῶσιν. ὅτι ἐκ τοῦ πολλοῦ οἴνου, πλείων αὐτοῖς ἀνα-
θυμίασις γίνεται ἀτμώδους πνεύματος πρὸς ἐγκέφαλον.
4 ὅπερ δὲ μὴ δυνάμενον διαφορηθῆναι πρὸ πέψεως, ἀ-

τοῦ χρόνου φυγεῖν μὴ ἔχων, τὸν ἐγκέφαλον περιδινεῖται πάν-
τα. καὶ οὕτως τεταραγμένος ἐξίησι διὰ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου
καὶ τῆς κόρης ἐπὶ τὰ ὁρατά. καὶ τοιαῦτα αὐτοῖς φαίνεσθαι
ποιεῖ πάντα. τὸ γὰρ ἔνδον πάθος ἔξω φαντάζονται. ὅθεν καὶ
ἰλιγγιῶσι σκοτοδινιῶντες ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ἴλιγγος τῶν ὑδάτων
καὶ τῆς περιστροφῆς δεξάμενον τὸ σῶμα. ὅταν δ' ἐξ οἴνου γί-
γνεται, ὥσπερ καὶ ἀπὸ χυμῶν, ἀτμὸν πολὺν γεννώντων καὶ πλη-
ρούντων τὸν ἐγκέφαλον. καὶ ποιούντων τὸ σκοτωματικὸν 1
οα'. λεγόμενον πάθος. Διὰ τί εἰ τὰ νεῦρα παρ' ἐγκεφάλου
καὶ νωτιαίου μυελοῦ πέμπεται τοῖς μορίοις, οὐχ ἡ αὐτὴ ἐνέργεια
» ἀλλὰ διάφορος. ὅτι οὐ μόνον παρὰ συνουσίαν τοῦ μορίου ἐξαλ-
» λάττεται ἡ ἐνέργεια, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν τοιάνδε κατασκευὴν
αὐτοῦ. ἄλλη γὰρ κατασκευὴ καὶ διάπλασις τοῦ νεύρου τοῦ ὀπτι-
κοῦ. καὶ ἄλλη τοῦ ἀκουστικοῦ. ἑτέρα δὲ τοῦ γευστικοῦ. καὶ ἄλλη
τοῦ στόματος τῆς κοιλίας. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. τὸ μὲν γὰρ
ὀπτικὸν τέτρηται νεῦρον. τὸ δὲ ἀκουστικὸν ἐξήπλωται μᾶλλον. 2
πλέον δ' ἔτι τὸ γευστικόν. τὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς κοιλίας πε-
ριειλεῖται μᾶλλον. τὸ δὲ τῆς κοιλίας ἐξήπλωται σφαιροει-
δῶς. οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ κιθάρας. ἡ μὲν παχυτέρα νευρὰ, μᾶλ-
λον φθόγγον ἀποτελεῖ. ἡ δὲ ἰσχυροτέρα, ἕτερον. καὶ ἡ τεταμέ-
νη μᾶλλον ἕτερον. καὶ ἡ ἀνειμένη ποσῶς, ἄλλον. καὶ ἐπὶ τῶν
λοιπῶν δὲ ὀργάνων τὸ αὐτὸ θεωρήσεις. ἧπαρ καὶ σπληνὸς,
ἡ στοιβοειδὴς σὰρξ ἡ καὶ παρέγχυμα λεγομένη. ἐπὶ δὲ νεφρῶν
καὶ καρδίας, σαρκώδης τις ἰδιότης. ἐπὶ δὲ στομάχου, αἱ μὲν ὄρ- 3
θιαι ἶνες ἕλκουσιν. αἱ δὲ πλάγιαι ὠθοῦσιν. ἐπὶ δὲ ἄλλων
μορίων αἱ λοξαὶ κατέχουσιν ὡς ἐπὶ μήτρας. καὶ αἱ μὲν φλέ-
βες, καὶ ἀρτηρίαι καὶ οἱ ὑμένες ἐπὶ ἑκάστου μορίου χρείας
λόγον ἐπέχουσι, κοινὰ ὄντα καὶ ἐπὶ πάντων εὑρισκόμενα. τὸ δὲ
ἴδιον καὶ ἀκοινώνητόν ἐστιν, ὃ καὶ ποιεῖ κυρίως τὴν ἐνέργειαν.
ογ'. Διὰ τί αἱ κυοφοροῦσαι περὶ δεύτερον καὶ τρίτον μῆνα κιτ-
τῶσιν. ὅτι ἡ φύσις διὰ τὴν τοῦ ἐμβρύου διάπλασιν, τὸ κατα-
μήνιον συνάγει πᾶν ἐν τῇ μήτρᾳ. ὥσπερ δ' ἐὰν εὑρεθῇ ποσῶς 4

κατόχυμον κατὰ ἀνάδοσιν τῶν ἀγγείων, πληροῖ τὸ στόμα τῆς
γαστρός. ὑπὸ δὲ κινούμενον ἀπὸ μοχθηρᾶς ποιότητος, ἐπε-
γείρεται πρὸς ὄρεξιν ἀλλοκότων τροφῶν. ἐπιθυμοῦσι δὲ πρὸς
τὸν ὑποκείμενον χυμόν. εἰ μὲν γὰρ εἴη μελαγχολικὸς εἰ οὕ-
τως ἔτυχεν, ὀρέγονται ἀσβόλης ἢ ὀστράκων. εἰ δὲ φλέγμα ὀ-
ξὺ, τῶν ὀξωδῶν. εἰ δὲ λεκιθώδης χολὴ, τῶν κνισωδῶν. εἰ δὲ
μίξις τὶς εἴη ποικίλη, ἀλλοκότων ὀρέξεων. ὅτι δὲ τοῦτο ἀλη-
1 θὲς ὑπάρχει, δῆλον ἐκ τοῦ μὴ πάσαις τοῦτο γίνεσθαι, αἷς τὸ
συναγόμενον αἷμα χρηστόν ἐστι καὶ ἀπέριττον. μετὰ δὲ τρίμηνον
παύεται ἡ κίττα, τῷ λοιπὸν πλασθὲν καταναλίσκειν τὸ πλεο-
νάζον τοῦ αἵματος, καὶ μηκέτι ἀναπέμπεσθαι πρὸς τὸν στόμα-
χον. τοῦτο πάσχουσι καί τινες βουλιμιῶντες καὶ κολικευό-
μενοι τῷ πάλιν πληροῦσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἀλλοκότων
χυμῶν. ὅθεν τὸ καθαρτήριον αὐτοῖς μεγάλως ὠφελεῖ. εἴρη-
ται δὲ κίττα ἀπὸ τοῦ ὀρνέου τοῦ ἀεὶ βώλους κατεσθίοντος. ἢ ὅτι
2 ποικίλον ἐστὶ τῷ χρώματι καὶ ἀλλόκοτον, ὥσπερ ἡ τούτων ἐπι-
οδ΄. θυμία. Διὰ τί τὸ φθινόπωρον ἀνώμαλον κατὰ τὴν κρᾶ-
σιν, ἔχον κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ θάλπος καὶ κρύος. τι-
νές φασι φύσιν ἔχειν τοιαύτην αὐτὸ ἄρρητον μοχθηράν. τινὲς
δὲ τῶν φυσικῶν, ὅτι ὁ ἥλιος ταύτην τὴν ζώνην κινούμενος τοῦ
ζωδιακοῦ καὶ τὴν γῆν οὕτω τρέπει. ἄλλοι δὲ, ὅτι κατὰ τὸν και-
ρὸν τοῦτον ἄνεμοι τοιοῦτοι πνέουσιν, ἀνώμαλοι καὶ διάφοροι.
οἱ δὲ, ὅτι ἡ γῆ ὑποβραχεῖσα ἀπὸ τῆς ἀμέτρου θερμότητος τοῦ
3 θέρους, εἰς ψυχρότητα μετέβαλεν. καὶ τοιαύτην αὔραν ἀνα-
πέμπει, τοῦ ἀέρος ἔτι θερμοτέρου ὄντος. οἱ δὲ λέγοντες, ὅτι
μέσον ὂν θέρους καὶ χειμῶνος καὶ τῆς τῶν ἐναντίων μετέχει
κράσεως, ψεύδονται. οὐδὲν γὰρ ἧττον καὶ τὸ ἔαρ. γίνωσκε δὲ,
ὅτι τὸ νυχθήμερον μιμεῖται τῶν τεσσάρων ὡρῶν τὴν κρᾶσιν.
τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τὴν ἕω μέρος αὐτῆς, ἔοικε τῷ ἔαρι. ἡ δὲ με-
σημβρία, θέρει. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἄχρις ἑσπέρας, φθινοπώρῳ.
4 ἡ δὲ νὺξ, χειμῶνα. ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ οὖσα τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἡλίου.
οε΄. Διὰ τί ὁ κόπος ποιεῖ ὕπνον, εἴγε ὁ κόπος ξηραίνει τὸ σῶμα.

ἡ δὲ ξηρότης ἀγρυπνίαν ποιεῖ. φημὶ, ὅτι οὐ κυρίως ὁ κόπος ὕπνον ποιεῖ. ἀλλὰ διὰ μέσου τινός. λέγω δὴ τῆς ψυχρότητος καὶ τῆς ἀπωλείας τῆς ὑγρότητος. ὁ γὰρ κόπος κυρίως ξηρότητα ποιεῖ. ἡ δὲ τῆς ὑγρότητος ἀπώλεια, καθαίρει τὴν θερμότητα ἀπωλείᾳ τροφῆς. καθαίρεσις δὲ θερμότητος, αὔξησις ψυχρότητος. ἡ οὖν φύσις τῇ κατὰ δαπάνῃ τῆς ὑγρᾶς τροφῆς, καὶ τοῦ ζωτικοῦ πνεύματος, ἀναπαύεται πρὸς τὸ πάλιν συνάξαι τὴν ἀπολλυμένην ὑγρότητα. 1

οϛʹ. Διὰ τί κίων ἢ ἕτερόν τι βάρος κατὰ μὲν ὕδατος ῥιπτόμενον, βυθίζεται. ἐν δὲ σανίσι βαλλόμενον, οὐκέτι ὡς ἐν πλοίῳ. φημὶ, ὅτι μεγίστην δύναμιν ἔχων ὁ ἀὴρ κατὰ κουφότητα διαδύνων εἰς τοὺς πόρους τῶν σανίδων, ἐπινήχεσθαι ποιεῖ ταύτας, εἰ καὶ βαρὴ ἔχουσιν ἐπικείμενα. ὁ μὲν γοῦν κίων ἢ ὁ σίδηρος πυκνοπόρος ὢν καὶ διὰ τοῦτο βαρὺς, οὐκ ἐπινήχεται, τῷ μὴ ἐπιδέχεσθαι πνεῦμα. οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἐν ὕδασιν ἀπολλύμενοι παραυτὰ μὲν βυθίζονται. μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, ἀναπλέουσιν. 2
ἐν γὰρ τῷ σήπεσθαι τὸ σῶμα πνεῦμα γεννᾶται. τοῦτο δὲ πληροῖ τοὺς πόρους, καὶ τὰ τοῦ πνεύμονος βρόγχια, κοῦφον ἀποτελεῖ τὸ σῶμα πρὸς τὸ ἀναπλεῖν. ὅθεν καὶ ἱστοροῦσί τινα κατὰ θάλασσαν κακοῦργον αὐτὸ τοῦτο γινώσκοντα, μετὰ τὸν φόνον ἀνατέμνοντα, λέγεται αὐτῶν τὸν πνεύμονα. καὶ οὕτω ῥίπτειν εἰς τὸ ὕδωρ πρὸς τὸ μὴ ἀναπλεῖν. καὶ λανθάνειν διὰ τοῦτο. καὶ τὰ μὲν ἀπαθῆ τῶν ᾠῶν εἰς ὕδωρ βαλλόμενα, βυθίζεται τὰ δὲ ἀφανισθέντα 3
καὶ ἐξουρίσαντα, ἐπινήχεται τῷ τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρὰ ἐξυδαρωθῆναι καὶ ἐμπνευματωθῆναι.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΚΆ.

αυμάζεται τῶν μὲν κατὰ φύσιν συμ-
βαινόντων, ὅσων ἀγνοεῖται τὸ αἴτιον.
τῶν δὲ παρὰ φύσιν, ὅσα γίνεται διὰ τέ-
χνην πρὸς τὸ συμφέρον τοῖς ἀνθρώποις.
ἐν πολλοῖς γὰρ ἡ φύσις ὑπεναντίον
1 πρὸς τὸ χρήσιμον ἡμῖν ποιεῖ. ἡ μὲν
γὰρ φύσις, ἀεὶ τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον,
» καὶ ἁπλῶς. τὸ δὲ χρήσιμον μεταβάλλει πολλαχῶς. ὅταν
» οὖν δέῃ τι παρὰ φύσιν πρᾶξαι, διὰ τὸ χαλεπὸν, ἀπορίαν παρέχει
καὶ δεῖται τέχνης. διὸ καὶ καλοῦμεν τῆς τέχνης τὸ πρὸς τὰς τοιαύ-
τας ἀπορίας βοηθοῦν μέρος μηχανήν. καθάπερ γὰρ ἐποίη-
» σεν Ἀντιφῶν ὁ ποιητὴς, οὕτω καὶ ἔχει. τέχνῃ γὰρ κρατοῦμεν ὧν
φύσει νικώμεθα. τοιαῦτα δέ ἐστιν, ἐν οἷς τὰ ἐλάττονα κρα-
2 τεῖ τῶν μειζόνων, καὶ τὰ ῥοπὴν ἔχοντα μικρὰν, κινεῖ βάρη με-
γάλα. καὶ πάντα σχεδὸν, ὅσα τῶν προβλημάτων μηχανικὰ προ-
σαγορεύομεν. ἔστι δὲ ταῦτα τοῖς φυσικοῖς προβλήμασιν, οὔτε
ταὐτὰ πάμπαν οὔτε κεχωρισμένα λίαν. ἀλλὰ κοινὰ τῶν τε
μαθηματικῶν, θεωρημάτων καὶ τῶν φυσικῶν. τὸ μὲν γὰρ ὡς,
διὰ τῶν μαθηματικῶν δῆλον. τὸ δὲ περὶ ὃ, διὰ τῶν φυσικῶν.
περιέχεται δὲ τῶν ἀπορουμένων ἐν τῷ γένει τούτῳ τὰ περὶ τὸν
μοχλόν. ἄτοπον γὰρ εἶναι δοκεῖ τὸ κινεῖσθαι μέγα βάρος ὑπὸ
3 μικρᾶς ἰσχύος, καὶ ταῦτα μετὰ βάρους πλείονος. ὃ γὰρ ἄνευ μο-
χλοῦ κινεῖν οὐ δύναταί τις, τοῦτο ταὐτὸ τὸ βάρος προσλαβὼν
ἔτι τὸ τοῦ μοχλοῦ βάρος, κινεῖ θᾶττον. πάντων δὲ τῶν τοιούτων
ἔχει τῆς αἰτίας τὴν ἀρχὴν ὁ κύκλος. καὶ τοῦτο εὐλόγως συμ-
βέβηκεν. ἐκ μὲν γὰρ θαυμασιωτέρου συμβαίνειν τι θαυμαστὸν,
οὐδὲν ἄτοπον. θαυμασιώτατον δὲ, τὸ τἀναντία γίνεσθαι μετ' ἀλ-
λήλων. ὁ δὲ κύκλος συνέστηκεν ἐκ τοιούτων. εὐθὺς γὰρ ἐκ κινουμένου
τε γεγένηται καὶ μένοντος, ὧν ἡ φύσις ἐστὶν, ὑπεναντία ἀλλήλοις.
4 ὥστ' ἐνταῦθά ἐστιν ἐμβλέψασιν ἧττον θαυμάζειν τὰς συμβαι-

νούσας ὑπεναντιώσεις περὶ αὐτόν. πρῶτον μὲν γὰρ τῇ περιε-
χούσῃ γραμμῇ τὸν κύκλον πλάτος οὐθὲν ἐχούσῃ τἀναντία
πως προσεμφαίνεται, τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτόν. ταῦτα δὲ διέ-
στηκεν ἀλλήλων, ὃν τρόπον τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ἐκείνων τε
γὰρ μέσον τὸ ἴσον, καὶ τούτων τὸ εὐθύ. διὸ μεταβάλλοντα
εἰς ἄλληλα, τὰ μὲν ἀναγκαῖον ἴσα γενέσθαι πρότερον, ἢ τῶν
ἄκρων ὁποτερονοῦν, τὴν δὲ γραμμὴν εὐθεῖαν ὅταν ἐκ κυρτῆς εἰς
κοῖλον. ἢ πάλιν ἐκ ταύτης γίνεται κυρτὴ καὶ περιφερής. ἓν 1
μὲν οὖν τοῦτο τῶν ἀτόπων ὑπάρχει περὶ τὸν κύκλον. δεύτε-
ρον δὲ ὅτι ἅμα κινεῖται τὰς ἐναντίας κινήσεις. ἅμα γὰρ εἰς τὸ
ἔμπροσθεν κινεῖται τόπον καὶ τὸν ὄπισθεν. ἥ τε γράφουσα γραμ-
μὴ τὸν κύκλον ὡσαύτως ἔχει. ἐξ οὗ γὰρ ἄρχεται τόπου, τὸ πέ-
ρας αὐτῆς εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἔρχεται πάλιν. συνεχῶς γὰρ
κινουμένης αὐτῆς, τὸ ἔσχατον πάλιν ἀπῆλθε πρῶτον. ὥστε
καὶ φανερὸν, ὅτι μετέβαλεν ἐντεῦθεν. διὸ καθάπερ εἴρηται
πρότερον, οὐδὲν ἄτοπον τὸ πάντων εἶναι τῶν θαυμάτων αὐ- 2
τὸν ἀρχήν. τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν ζυγὸν γινόμενα, εἰς τὸν κύκλον
ἀνάγεται. τὰ δὲ περὶ τὸν μοχλὸν εἰς τὸν ζυγόν. τὰ δ' ἄλλα
πάντα σχεδὸν τὰ περὶ τὰς κινήσεις τὰς μηχανικὰς, εἰς τὸν μο-
χλόν. ἔτι δὲ διὰ τὸ μιᾶς οὔσης τῆς ἐκ τοῦ κέντρου γραμμῆς
μηθὲν ἕτερον ἑτέρῳ φέρεσθαι τῶν σημείων τῶν ἐν αὐτῇ ἰσο-
ταχῶς, ἀλλ' ἀεὶ τὸ τοῦ μένοντος πέρατος πορρώτερον ὂν θᾶτ-
τον, πολλὰ τῶν θαυμαζομένων συμβαίνει περὶ τὰς κινήσεις
τῶν κύκλων, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἑπομένοις προβλήμασιν ἔσται 3
δῆλον. διὰ δὲ τὸ τὰς ἐναντίας κινήσεις ἅμα κινεῖσθαι τὸν κύ-
κλον, καὶ τὸ μὲν ἕτερον τῆς διαμέτρου τῶν ἄκρων ἐφ' οὗ τὸ α.
εἰς τοὔμπροσθεν κινεῖσθαι, θάτερον δὲ ἐφ' οὗ τὸ β, εἰς τοὔπι-
σθεν, κατασκευάζουσί τινες ὥστε ἀπὸ μιᾶς κινήσεως πολλοὺς
ὑπεναντίους ἅμα κινεῖσθαι κύκλους. ὥσπερ οὓς ἀνατιθέασιν
ἐν τοῖς ἱεροῖς ποιήσαντες τροχίσκους, χαλκοῦς τε καὶ σιδη-
ροῦς. εἰ γὰρ εἴη τοῦ αβ κύκλου ἁπτόμενος ἕτερος κύκλος ἐφ' οὗ
γδ. τοῦ κύκλου ἐφ' οὗ αβ, κινουμένης τῆς διαμέτρου εἰς τοὔμ- 4

πρόσθεν, κινηθήσεται ἡ γδ, εἰς τοὔπισθεν, τοῦ κύκλου τοῦ ἐφ' ᾧ
α κινουμένης τῆς διαμέτρου πρὸς τὸ αὐτό, εἰ τοὐναντίον ἄρα
κινηθήσεται ἐφ' οὗ ὁ γδ, κύκλος, τῷ ἐφ' οὗ τὸ αβ. καὶ πάλιν αὐ-
τὸς τὸν ἐφεξῆς, ἐφ' οὗ εζ. εἰς τοὐναντίον αὐτῷ κινήσει διὰ τὴν αὐ-
τὴν αἰτίαν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον κἂν πλείους ὦσι, τοῦτο ποιή-
σουσιν ἑνὸς μόνου κινηθέντος. ταύτην οὖν λαβόντες ὑπάρχου-
σαν ἐν τῷ κύκλῳ τὴν φύσιν οἱ δημιουργοί, κατασκευάζουσιν ὄρ-
1 γανον κρύπτοντες τὴν ἀρχήν, ὅπως ᾖ τοῦ μηχανήματος φανε-
ρὸν μόνον τὸ θαυμαστόν, τὸ δ' αἴτιον ἄδηλον. πρῶτον μὲν οὖν
τὰ συμβαίνοντα περὶ τὸν ζυγὸν ἀπορεῖται, διὰ τίνα αἰτίαν ἀκρι-
βέστερά ἐστι τὰ ζυγὰ τὰ μείζω τῶν ἐλαττόνων. τούτου δ' ἀρχή, διὰ
τί ποτε ἐν τῷ κύκλῳ ἡ πλεῖον ἀφεστηκυῖα γραμμὴ τοῦ κέντρου,
τῆς ἐγγὺς τῇ αὐτῇ ἰσχύι κινουμένης, θᾶττον φέρεται τῆς ἐλάτ-
τονος. τὸ γὰρ θᾶττον λέγεται διχῶς. ἐάν τε γὰρ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ
ἴσον τόπον διεξέλθῃ θᾶττον εἶναι λέγομεν. καὶ ἐὰν ἐν ἴσῳ, πλείω.
2 ἡ δὲ μείζων ἐν ἴσῳ χρόνῳ γράφει μείζονα κύκλον. ὁ γὰρ ἐκτὸς
μείζων τοῦ ἐντός. αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι φέρεται δύο φορὰς ἡ
γράφουσα τὸν κύκλον. ὅταν μὲν οὖν ἐν λόγῳ τινὶ φέρηται, ἐπ' εὐ-
θείας ἀνάγκη φέρεσθαι τὸ φερόμενον, καὶ γίνεται διάμετρος αὐτὴ
τοῦ σχήματος, ὃ ποιοῦσιν αἱ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ συντεθεῖσαι
γραμμαί. ἔστω γὰρ ὁ λόγος ὃν φέρεται τὸ φερόμενον, ὃν ἔχει
ἡ αβ. πρὸς τὴν αγ. καὶ τὸ μὲν αγ φερέσθω πρὸς τὸ β. ἡ δὲ αβ.
ὑποφερέσθω πρὸς τὴν βγ. ἐνηνέχθω δὲ τὸ μὲν α πρὸς τὸ δ.
3 ἡ δὲ ἐφ' ἧ αβ, πρὸς τὸ ε. οὐκοῦν ἐπὶ τῆς φορᾶς ὁ λόγος ἦν, ὃν
ἡ αβ ἔχει πρὸς τὴν αγ. ἀνάγκη καὶ τὴν αδ. πρὸς τὴν αε, τοῦ-
τον ἔχειν τὸν λόγον. ὅμοιον ἄρα ἐστὶ τῷ λόγῳ τὸ μικρὸν τε-
τράπλευρον τῷ μεγάλῳ. ὥστε καὶ ἡ αὐτὴ διάμετρος αὐτῶν καὶ
τὸ α ἔσται πρὸς τὸ ζ. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον δειχθήσεται, κἂν
ὁπουοῦν διαληφθῇ ἡ φορά. αἰεὶ γὰρ ἔσται ἐπὶ τῆς διαμέτρου.
φανερὸν οὖν, ὅτι τὸ κατὰ τὴν διάμετρον φερόμενον ἐν δύο φο-
ραῖς, ἀνάγκη τὸν τῶν πλευρῶν φέρεσθαι λόγον, εἰ γὰρ ἄλλον τινά,
4 οὐκ οἰσθήσεται κατὰ τὴν διάμετρον. ἐὰν δὲ ἐν μηδενὶ λόγῳ.

φέρηται δύο φορὰς κατὰ μηδένα χρόνον, ἀδύνατον εὐθεῖαν
εἶναι τὴν φοράν. ἔστω γὰρ εὐθεῖα. τεθείσης οὖν ταύτης διαμέτρου
καὶ παραπληρωθεισῶν τῶν πλευρῶν, ἀνάγκη τῶν πλευρῶν λό-
γον φέρεσθαι τὸ φερόμενον. δέδεικται γὰρ πρότερον. οὐκ
ἄρα ποιήσει εὐθεῖαν τὸ ἐν μηδενὶ λόγῳ φερόμενον μηδένα
χρόνον. ἐὰν γάρ τινα λόγον ἐνεχθῇ ἐν χρόνῳ τινί, τοῦτον ἀνάγ
κη τὸν χρόνον, εὐθεῖαν εἶναι φορὰν διὰ τὰ προειρημένα. ὥστε πε
ριφερὲς γίνεται δύο φερόμενον φορὰς ἐν μηδενὶ λόγῳ μηδέ- 1
να χρόνον. ὅτι μὲν τοίνυν ἡ τὸν κύκλον γράφουσα φέρεται δύο φο
ρὰς ἅμα, φανερὸν ἔκ τε τούτων, καὶ ὅτι τὸ φερόμενον κατ' εὐ-
θεῖαν ἐπὶ τὴν κάθετον ἀφικνεῖται, ὥστε εἶναι πάλιν αὐτὴν ἀπὸ
τοῦ κέντρου κάθετον, ἔστω κύκλος ὁ αβγ. τὸ δὲ ἄκρον τὸ ἐφ' οὗ β
φερέσθω ἐπὶ τὸ δ. ἀφικνεῖται δέ ποτε ἐπὶ τὸ γ. εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ
λόγῳ ἐφέρετο ὃν ἔχει ἡ βδ, πρὸς τὴν δγ, ἐφέρετο ἂν τὴν διά
μετρον τὴν ἐφ' ἧς βγ. νῦν δὲ ἐπείπερ ἐν οὐδενὶ λόγῳ, ἐπὶ τὴν περι
φέρειαν φέρεται τὴν ἐφ' ἧς βεγ. ἐὰν δὲ δυοῖν φερομένοιν ἀπὸ τῆς 2
αὐτῆς ἰσχύος, τὸ μὲν ἐκκρούοιτο πλεῖον, τὸ δὲ ἔλαττον, εὔλο-
γον βραδύτερον κινηθῆναι τὸ πλεῖον ἐκκρουόμενον τοῦ ἔλαττον
ἐκκρουομένου. ὃ δοκεῖ συμβαίνειν ἐπὶ τῆς μείζονος καὶ ἐλάττο
νος τῆς ἐκ τοῦ κέντρου γραφουσῶν τοὺς κύκλους. διὰ γὰρ τὸ ἐγγύ-
τερον εἶναι τοῦ μένοντος τῆς ἐλάττονος τὸ ἄκρον, ἢ τὸ τῆς μεί-
ζονος, ὥσπερ ἀντισπώμενον εἰς τοὐναντίον ἐπὶ τὸ μέσον βραδύ
τερον φέρεται τὸ τῆς ἐλάττονος ἄκρον. πάσῃ μὲν οὖν κύκλον
γραφούσῃ τοῦτο συμβαίνει καὶ φέρεται τὴν μὲν κατὰ φύσιν. 3
τὴν δὲ παρὰ φύσιν κατὰ τὴν περιφέρειαν. εἰς τὸ πλάγιον καὶ
τὸ κέντρον. μείζω δ' ἀεὶ τὴν παρὰ φύσιν ἡ ἐλάττων φέρεται. διὰ
γὰρ τὸ ἐγγύτερον εἶναι τοῦ κέντρου τοῦ ἀντισπῶντος, κρατεῖται μᾶλ
λον. ὅτι δὲ μεῖζον τὸ παρὰ φύσιν κινεῖται ἡ ἐλάττων τῆς μείζονος τῆς
ἐκ τοῦ κέντρου γραφουσῶν τοὺς κύκλους, ἐκ τῶνδε δῆλον. ἔστω κύ-
κλος ἐφ' οὗ βγδε. καὶ ἄλλος ἐν τούτῳ ἐλάττων ἐφ' οὗ χνμ
ξ. περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον. τὸ α καὶ ἐκβεβλήσθωσαν αἱ διάμετροι.
ἐν μὲν τῷ μεγάλῳ, ἐφ' ὧν γδ καὶ βε. ἐν δὲ τῷ ἐλάττονι, αἱ μχ 4
νξ, καὶ τὸ ἑτερόμηκες παραπεπληρώσθω τὸ δψργ. εἰ δὴ κα

β γράφουσα κύκλον ἥξει ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅθεν ὡρμήθη ἐπὶ τὴν αε. δῆλον ὅτι φέρεται πρὸς αὐτήν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ αχ. πρὸς τὴν αχ ἥξει. βραδύτερον δὲ φέρεται ἡ αχ τῆς αβ, ὥσπερ εἴρηται. διὰ τὸ γίνεσθαι μείζονα τὴν ἔκκρουσιν καὶ ἀντισπᾶσθαι μᾶλλον τὴν αχ. ἤχθω γὰρ ἡ αθη. καὶ ἀπὸ τοῦ θ κάθετος ἐπὶ τὴν αβ, ἡ θζ ἐν τῷ κύκλῳ καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ θ ἤχθω παρὰ τὴν αβ, ἡ θω. καὶ ἡ ωυ, ἐπὶ τὴν αβ κάθετος. καὶ ἡ ηκ. αἱ δὴ ἐφ' ὧν ωυ καὶ θζ ἴσαι. ἡ

1 ἄρα βυ ἐλάττων τῆς χζ. αἱ γὰρ ἴσαι ἐπ' ἀνίσοις κύκλοις ἐμβληθεῖσαι πρὸς ὀρθὴν τῇ διαμέτρῳ, ἔλαττον τμῆμα ἀποτέμνουσιν τῆς διαμέτρου ἐν τοῖς μείζοσι κύκλοις. ἔστι δὲ ἡ ωυ ἴση τῇ θζ. ἐν ὅσῳ δὴ χρόνῳ ἡ αθ τὴν χθ ἐνηνέχθη, ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ἐν τῷ κύκλῳ τῷ μείζονι, μείζονα τῆς βω ἐνήνεκται τὸ ἄκρον τῆς βα,

» ἡ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν φορὰ, ἴση. ἡ δὲ παρὰ φύσιν, ἐλάττων. ἡ δὲ β

» υ, τῆς ζχ. δεῖ δὲ ἀνάλογον εἶναι ὡς τὸ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ κατὰ

» φύσιν, τὸ παρὰ φύσιν πρὸς τὸ παρὰ φύσιν. μείζονα ἄρα πε-

2 ριφέρειαν διελήλυθε τὴν ηβ τῆς ωβ. ἀνάγκη δὲ τὴν ηβ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ διεληλυθέναι. ἐνταῦθα γὰρ ἔσται ὅταν ἀνάλογον ἀμφοτέρως συμβαίνῃ τὸ παρὰ φύσιν πρὸς τὸ κατὰ φύσιν. εἰ δὴ μεῖζόν ἐστι τὸ κατὰ φύσιν ἐν τῇ μείζονι, καὶ τὸ παρὰ φύσιν μᾶλλον ἂν ἐνταῦθα συμπίπτοι μοναχῶς. ὥστε τὸ β ἐνηνέχθαι ἂν τὴν βη ἐν τῷ ἐφ' οὗ χ σημεῖον, ἐνταῦθα γὰρ κατὰ φύσιν μὲν γίνεται τῷ β σημείῳ τὸ κέντρον. ἔστι γὰρ αὐτὴ ἀπὸ τοῦ η κάθετος. παρὰ φύσιν δὲ εἰς τὸ κβ. ἔστι δὲ ὡς τὸ ηκ πρὸς τὸ κβ, τὸ θζ πρὸς τὸ

3 ζχ. φανερὸν δὲ ἐὰν ἐπιζευχθῶσιν, ἀπὸ τοῦ β χ ἐπὶ τὰ η θ. εἰ δὲ ἐλάττων ἢ μείζων τῆς ηβ ἔσται, ἣν ἠνέχθη τὸ α, οὐχ ὁμοίως ἔσται οὐδὲ ἀνάλογον ἐν ἀμφοῖν τὸ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ παρὰ φύσιν. δι' ἣν μὲν τοίνυν αἰτίαν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος φέρεται θᾶττον τὸ πλέον ἀπέχον τοῦ κέντρου σημεῖον καὶ μείζω γράφει ἡ μείζων, δῆλον διὰ τῶν εἰρημένων. διότι δὲ τὰ μὲν μείζω ζυγὰ, ἀκριβέστερά ἐστι τῶν ἐλαττόνων, φανερὸν ἐκ τούτων. γίνεται γὰρ τὸ μὲν σπάρτον κέντρον. μένει γὰρ τοῦτο. τὸ δ' ἐπὶ ἑκάτερον μέρος τῆς πλάστιγγος, αἱ ἐκ τοῦ κέντρου. ἀπὸ

4 δὴ τοῦ αὐτοῦ βάρους ἀνάγκη θᾶττον κινεῖσθαι τὸ ἄκρον τοῦ πλά-

στιγγος, ὅσῳ ἂν πλεῖον ἀπέχῃ τοῦ σπάρτου. καὶ ἔνια μὲν μὴ
δῆλα εἶναι ἐν τοῖς μικροῖς ζυγοῖς πρὸς τὴν αἴσθησιν ἐπι-
τιθέμενα βάρη. ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις, δῆλα. οὐθὲν γὰρ κωλύει
ἔλαττον κινηθῆναι μέγεθος ἢ ὥστε εἶναι τῇ ὄψει φανερόν. ἐπὶ
δὲ τῆς μεγάλης πλάστιγγος ποιεῖ ὁρατὸν τὸ αὐτὸ βάρος μέγε-
θος. ἔνια δὲ δῆλα μὲν ἀμφοῖν ἐστιν. ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ
τῶν μειζόνων, διὰ τὸ πολλῷ μεῖζον γίνεσθαι τὸ μέγεθος τῆς ῥοπῆς
ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βάρους ἐν τοῖς μείζοσι. καὶ διὰ τοῦτο τεχνάζουσιν 1
οἱ ἁλουργοπῶλαι πρὸς τὸ παρακρούεσθαι ἱστάντες. τό, τε σπάρ-
τον οὐκ ἐν μέσῳ τιθέντες. καὶ μόλιβδον τῆς φάλαγγος εἰς θάτε-
ρον μέρος ἐγχέοντες, ἢ τοῦ ξύλου τὸ πρὸς τὴν ῥίζαν πρὸς ὃ βού-
λονται ῥέπειν ποιοῦντες. ἢ ἐὰν ἔχῃ ὄζον. βαρύτερον γὰρ ἐν ᾧ
μέρος ἡ ῥίζα τοῦ ξύλου ἐστίν. ὁ δὲ ὄζος, ῥίζα τίς ἐστι. Διὰ τί ἐὰν
μὲν ἄνωθεν ᾖ τὸ σπαρτίον, ὅταν κάτωθεν ῥέψαντος ἀφέλῃ τὸ βά-
ρος, πάλιν ἀναφέρεται τὸ ζυγόν. ἐὰν δὲ κάτωθεν ὑποστῇ, οὐκ ἀνα-
φέρεται, ἀλλὰ μένει. ἢ διότι ἄνωθεν μὲν τοῦ σπαρτίου ὄντος, 2
πλεῖον τοῦ ζυγοῦ γίνεται τὸ ἐπέκεινα τῆς καθέτου. τὸ γὰρ σπαρτίον
ἐστὶ κάθετος. ὥστε ἀνάγκη ἐστὶ κάτω ῥέπειν τὸ πλέον, ἕως ἂν ἔλ-
θῃ ἡ δίχα διαιροῦσα τὸ ζυγὸν ἐπὶ τὴν κάθετον αὐτήν, ἐπικειμένου
τοῦ βάρους ἐν τῷ ἀνεσπασμένῳ μορίῳ τοῦ ζυγοῦ. ἔστω ζυγὸν ὀρ-
θόν, ἐφ' οὗ βγ. σπαρτίον δὲ, τὸ αδ. ἐκβαλλομένου δὴ τούτου κά-
τω κάθετος ἔσται ἐφ' ἧς ἡ αδμ. ἐὰν οὖν ἐπὶ τὸ β ἡ ῥοπὴ ἐπιτε-
θέσεται, τὸ μὲν β οὗ τὸ ε. τὸ δὲ γ οὗ τὸ ζ, ἔσται. ὥστε ἡ δίχα διαι-
ροῦσα τὸ ζυγόν, πρότερον μὲν ἦν ἡ δμ τῆς καθέτου αὐτῆς. ἐπικει- 3
μένης δὲ τῆς ῥοπῆς, ἔσται ἡ δθ. ὥστε τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἐφ' ᾧ εζ τὸ ἔξω τῆς
καθέτου τῆς ἐφ' ἧς αδ, τὸ ἐν ᾧ θπ, μεῖζον τοῦ ἡμίσεως. ἐὰν οὖν ἀ-
φαιρεθῇ τὸ βάρος ἀπὸ τοῦ ε, ἀνάγκη κάτω φέρεσθαι τὸ ζ. ἔλαττον
γάρ ἐστι τὸ ε. ἐὰν μὲν οὖν ἄνω τὸ σπαρτίον ἔχῃ. πάλιν διὰ τοῦτο ἀνα-
φέρεται τὸ ζυγόν. ἐὰν δὲ κάτωθεν ᾖ τὸ ὑποκείμενον, τοὐναντίον
ποιεῖ. πλεῖον γὰρ γίνεται τοῦ ἡμίσεως τοῦ ζυγοῦ τὸ κάτω μέρος, ἢ ὡς
ἡ κάθετος διαιρεῖ. ὥστε οὐκ ἀναφέρεται. κουφότερον γὰρ τὸ ἐπηρτη-
μένον. ἔστω ζυγὸν τὸ ἐφ' οὗ νξ τὸ ὀρθόν. κάθετος δὲ ἡ κλμ. δίχα δὴ, 4

διαιρεῖται τῇ κξ. ἀφαιρεθέντος τοῦ βάρους ἐφ᾽ οὗ τὸ ν, ἔσται τὸ μὲν ν, οὗ τὸ ο. τὸ δὲ ξ, οὗ τὸ ρ. ἡ δὲ κλ. οὗ τὸ λθ. ὥστε μεῖζόν ἐστι τὸ κο. τοῦ λρ. τοῦ θκλ. καὶ ἀφαιρεθέντος οὖν τοῦ βάρους, ἀνάγκη μένειν. ἐπικεῖται γὰρ ὥσπερ βάρος ἡ ὑπεροχὴ ἡ τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἐν ᾧ τὸ χ. Διὰ τί κινοῦσι μεγάλα βάρη μικραὶ δυνάμεις τῷ μοχλῷ, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ κατ᾽ ἀρχὴν, προσλαμβάνοντες βάρος. ἔτι τὸ τοῦ μοχλοῦ. ῥᾷον δὲ τὸ ἔλαττόν ἐστι κινῆσαι βάρος.
1 ἔλαττον δέ ἐστιν ἄνευ τοῦ μοχλοῦ. ἢ ὅτι αἴτιόν ἐστιν ὁ μοχλὸς, ζυγὸν κάτωθεν ἔχον τὸ σπαρτίον καὶ εἰς ἄνισα διῃρημένον. τὸ γὰρ ὑπομόχλιον ἐστὶ τὸ σπαρτίον. μένει γὰρ ἄμφω ταῦτα ὥσπερ τὸ κέντρον. ἐπεὶ δὲ θᾶττον ὑπὸ τοῦ ἴσου βάρους κινεῖται ἡ μείζων τῶν ἐκ τοῦ κέντρου, ἔστι δὲ τρία τὰ περὶ τὸν μοχλὸν, τὸ μὲν ὑπομόχλιον σπαρτίον καὶ κέντρον. δύο δὲ βάρη, ὅ, τε κινῶν καὶ τὸ κινούμενον. ὃ οὖν τὸ κινούμενον βάρος πρὸς τὸ κινοῦν, τὸ μῆκος πρὸς τὸ μῆκος ἀντιπέπονθεν. ἀεὶ δὲ ὅσῳ ἂν μεῖζον ἀφεστήκῃ
2 τοῦ ὑπομοχλίου, ῥᾷον κινήσει. αἰτία δέ ἐστιν ἡ προλεχθεῖσα. ὅτι
» ἡ πλεῖον ἀπέχουσα ἐκ τοῦ κέντρου, μείζονα κύκλον γράφει. ὥστε
» ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος πλέον μεταστήσεται τὸ κινοῦν, τὸ πλεῖον
τοῦ ὑπομοχλίου ἀπέχον. ἔστω μοχλὸς ἐφ᾽ οὗ αβ. βάρος δὲ ἐφ᾽ ᾧ τὸ γ. τὸ δὲ κινοῦν ἐφ᾽ ᾧ τὸ δ. ὑπομόχλιον ἐφ᾽ ᾧ τὸ ε. τὸ δὲ ἐφ᾽ ᾧ τὸ δ κινῆσαν, ἐφ᾽ ᾧ τὸ η. κινούμενον δὲ τὸ ἐφ᾽ οὗ γ βάρος. ἐφ᾽ οὗ κ. Διὰ τί οἱ μεσόνεοι μάλιστα τὴν ναῦν κινοῦσιν. ἢ διότι ἡ κώπη μοχλός ἐστιν. ὑπομόχλιον μὲν γὰρ ὁ σκαλμὸς γίνεται.
3 μένει γὰρ δὴ τοῦτο. τὸ δὲ βάρος ἡ θάλαττα. ἣν ἀπωθεῖ ἡ κώπη. ὁ δὲ κινῶν τὸν μοχλὸν ὁ ναύτης ἐστίν. ἀεὶ δὲ πλέον βάρος κινεῖ ὅσῳ ἂν πλέον ἀφεστήκῃ τοῦ ὑπομοχλίου ὁ κινῶν τὸ βάρος. μείζων γὰρ οὕτω γίνεται ἡ ἐκ τοῦ κέντρου. ὁ δὲ σκαλμὸς ὑπομόχλιον ὢν, κέντρον ἐστίν. ἐν μέσῃ δὲ τῇ νηῒ, πλεῖστον τῆς κώπης ἐντός ἐστι. καὶ γὰρ ἡ ναῦς ταύτῃ εὐρυτάτη ἐστίν. ὥστε πλεῖον ἐπ᾽ ἀμφότερα ἐνδέχεσθαι μέρος τῆς κώπης ἑκατέρου τοίχου ἐντὸς εἶναι τῆς νεώς. κινεῖται μὲν οὖν ἡ ναῦς διὰ τὸ ἀπερει-
4 δομένης τῆς κώπης εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ ἄκρον τῆς κώπης τὸ

ἐν τοῖς περιϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν. τὴν δὲ ναῦν προσδεδεμένην τῷ
σκαλμῷ περιϊέναι ἢ τὸ ἄκρον τῆς κώπης. ἢ καὶ πλείστην θάλατταν
διαιρεῖ ἡ κώπη, ταύτῃ ἀνάγκη μάλιστα προωθεῖσθαι. πλείστην
δὲ διαιρεῖ, εἰ πλεῖστον μέρος ἀπὸ τοῦ σκαλμοῦ τῆς κώπης ἐστί,
διὸ καὶ οἱ μεσόνεοι μάλιστα κινοῦσιν. μέσον γὰρ ἐν μέσῃ νηΐ
τὸ ἀπὸ τοῦ σκαλμοῦ τῆς κώπης τὸ ἐντός ἐστιν. Διὰ τί τὸ πηδά-
λιον μικρὸν ὂν καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ τῷ πλοίῳ τοσαύτην δύναμιν
ἔχει. ὥστε ὑπὸ μικροῦ οἴακος, καὶ ἑνὸς ἀνθρώπου δυνάμεως καὶ 1
ταύτης ἠρεμαίας, μεγάλα κινεῖσθαι μεγέθη πλοίων, ἢ διότι καὶ
τὸ πηδάλιον ἐστὶ μοχλός. τὸ δὲ βάρος ἡ θάλαττα. ὁ δὲ κυβερ-
νήτης ὁ κινῶν. οὐ καθάπερ δὲ λαμβάνει τὴν θάλατταν
ὥσπερ ἡ κώπη τὸ πηδάλιον. οὐ γὰρ εἰς τὸ πρόσθεν κινεῖ τὸ πλοῖ-
ον, ἀλλὰ κινούμενον κλίνει πλαγίως τὴν θάλατταν δεχόμε-
νον. ἐπεὶ γὰρ τὸ βάρος ἦν ἡ θάλαττα. τοὐναντίον ἀπερειδόμενον.
κλίνει τὸ πλοῖον. τὸ γὰρ ὑπομόχλιον εἰς τοὐναντίον στρέφεται.
ἡ θάλαττα δ' ἐντός. εἰ δὲ ἐκεῖνο εἰς τὸ ἐκτός, τούτῳ δ' ἀκολου- 2
θεῖ τὸ πλοῖον διὰ τὸ συνδεδέσθαι. ἡ μὲν οὖν κώπη κατὰ πλά-
τος τὸ βάρος ὠθοῦσα. καὶ ὑπ' ἐκείνου ἀντωθουμένη, εἰς τὸ εὐ-
θὺ προάγει. τὸ δὲ πηδάλιον ὥσπερ κάθηται πλάγιον τὴν εἰς
τὸ πλάγιον ἢ δεῦρο ἢ ἐκεῖσε ποιεῖ κίνησιν. ἐπ' ἄκρου δὲ καὶ οὐκ
ἐν μέσῳ κεῖται. ὅτι ῥᾷστον τὸ κινούμενον κινῆσαι ἐπ' ἄκρου κι-
νοῦν. τάχιστα γὰρ φέρεται τὸ πρῶτον μέρος, διὰ τὸ ὥσπερ ἐν
τοῖς φερομένοις ἐπὶ τέλει λήγειν τὴν φοράν. οὕτω καὶ τοῦ
συνεχοῦς ἐπὶ τέλους ἀσθενεστάτη ἐστὶν ἡ φορά. ἡ δὲ ἀσθενεστάτη 3
ῥᾳδία ἐκκρούειν. διά τε δὴ ταῦτα ἐν τῇ πρύμνῃ τὸ πηδάλιον
ἐστί, καὶ ὅτι ἐνταῦθα μικρᾶς κινήσεως γινομένης. πολλῷ μεῖ
ζον τὸ διάστημα ἐπὶ τῷ ἐσχάτῳ γίνεται, διὰ τὸ τὴν ἴσην γωνίαν ἐπὶ
μείζονα καθῆσθαι. καὶ ὅσῳ ἂν μείζους ὦσιν αἱ περιέχουσαι.
δῆλον δὲ ἐκ τούτων, καὶ δι' ἣν αἰτίαν μᾶλλον προέρχεται εἰς
τοὐναντίον τὸ πλοῖον, ἢ ἡ τῆς κώπης πλάτη. τὸ αὐτὸ γὰρ μέ
γεθος, τῇ αὐτῇ ἰσχύϊ κινούμενον ἐν ἀέρι, πλεῖον ἢ ἐν τῷ ὕδατι
πρόεισιν. ἔστω γὰρ ἡ αβ κώπη. τὸ δὲ γ ὁ σκαλμός. τὸ δὲ α τὸ ἐν 4

τῷ πλοίῳ ἡ ἀρχὴ τῆς κώπης. τὸ δὲ β τὸ ἐν τῇ θαλάττῃ. εἰ δὴ τὸ α, οὗ τὸ δ μετακεκίνηται, τὸ β, οὐκ ἔσται οὗ τὸ ε. ἴση γὰρ ἡ β ε. τῇ α δ. ἴσον οὖν μετακεχωρηκὸς ἔσται. ἀλλ' ἦν ἔλαττον. ἔσται δὴ οὗ τὸ ζ. ἢ τὸ θ ἄρα. τέμνει τὴν α β καὶ οὐχ ἡ τὸ γ καὶ κάτωθεν. ἐλάττω γὰρ ἡ β ζ τῆς α δ. ὥστε καὶ ἡ θ ζ τῆς δ θ. ὅμοια γὰρ τὰ τρίγωνα. καθεστηκὸς δὲ ἔσται καὶ τὸ ἐφ' οὗ γ. εἰς τοὐναντίον γὰρ τῷ ἐν τῇ θαλάττῃ ἄκρῳ τὸ β μεταχωρεῖ. ἧπερ τὸ ἐν πλοίῳ
1 ἄκρον τὸ α. μὴ ἐχώρει δὲ οὗ τὸ δ. ὥστε μετακινηθήσεται τὸ πλοῖον καὶ ἐκεῖ οὗ ἡ ἀρχὴ τῆς κώπης μεταφέρεται. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τὸ πηδάλιον ποιεῖ. πλὴν ὅτι εἰς τὸ πρόσθεν, οὐδὲν συμβάλλεται τῷ πλοίῳ ὥσπερ ἐλέχθη ἐπάνω. ἀλλὰ μόνον τὴν πρύμναν εἰς τὸ πλάγιον ἀπωθεῖ ἔνθα ἢ ἔνθα ᾗ, εἰς τοὐναντίον δ' ἡ πρῷρα οὕτω νεύει. ᾗ μὲν δὴ τὸ πηδάλιον προσέζευκται, δεῖ οἷόν τι κινουμένου μέσον νοεῖν, καὶ ὥσπερ ὁ σκαλμὸς τῇ κώπῃ. τὸ δὲ μέσον ὑποχωρεῖ, ᾗ ὁ οἴαξ μετακινεῖται. ἐὰν μὲν εἴσω ἄγῃ, καὶ
2 ἡ πρύμνα δεῦρο μεθέστηκεν. ἡ δὲ πρῷρα εἰς τοὐναντίον νεύει. ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ, οὔσης τῆς πρῴρας τὸ πλοῖον μεθέστηκεν ὅλον.

Διὰ τί ὅσῳ ἂν ἡ κεραία ἀνωτέρα ᾖ, θᾶττον πλεῖ τὰ πλοῖα τῷ αὐτῷ ἱστίῳ καὶ τῷ αὐτῷ πνεύματι. ἢ διότι γίνεται ὁ μὲν ἱστὸς μοχλὸς, ὑπομόχλιον δὲ τὸ ἑδώλιον, ἐν ᾧ ἐμπέπηγεν. ὃ δὲ δεῖ κινεῖν βάρος, τὸ πλοῖον. τὸ δὲ κινοῦν, τὸ ἐν τῷ ἱστίῳ πνεῦμα. εἰ δ' ὅσῳ ἂν πορρώτερον ᾖ τὸ ὑπομόχλιον, ῥᾷον κινεῖ καὶ θᾶττον ἡ αὐτὴ δύναμις τὸ αὐτὸ βάρος. ἡ οὖν κεραία ἀνώτερον ἀγομένη καὶ τὸ
3 ἱστίον πορρώτερον ποιεῖ τοῦ ἑδωλίου ὑπομοχλίου ὄντος. Διὰ τί ὅταν ἐξ οὐρίας βούλωνται διαδραμεῖν, μὴ οὐρίου τοῦ πνεύματος ὄντος, τὸ μὲν πρὸς τὸν κυβερνήτην τοῦ ἱστίου μέρος στέλλονται. τὸ δὲ πρὸς τὴν πρῷραν ποδιαῖον ποιησάμενοι ἐφιᾶσιν. ἢ διότι ἀντισπᾷ τὸ πηδάλιον. πολλῷ μᾶλλον ὄντι τῷ πνεύματι οὐ δύναται. ὀλίγῳ δὲ, ὃ ὑποστέλλονται. προάγει μὲν οὖν τὸ πνεῦμα. εἰς οὔριον δὲ καθίστησι τὸ πηδάλιον ἀντισπῶν, καὶ μοχλεῦον τὴν θάλασσαν. ἅμα δὲ καὶ οἱ ναῦται μάχονται τῷ πνεύματι. ἀνακλίνου
4 σι γὰρ ἐπὶ τὸ ἐναντίον ἑαυτούς. Διὰ τί τὰ στρογγύλα καὶ περιφερῆ τῶν

σχημάτων εὐκινητότερα. Τριχῶς δὲ ἐνδέχεται τὸν κύκλον κυλισθῆναι. ἢ γὰρ κατὰ τὴν ἁψῖδα συμμεταβάλλοντος τοῦ κέντρου, ὥσπερ ὁ τροχὸς ὁ τῆς ἁμάξης κυλίεται, ἢ περὶ τὸ κέντρον μόνον ὥσπερ αἱ τροχιλαῖαι τοῦ κέντρου μένοντος, ἢ παρὰ τὸ ἐπίπεδον τοῦ κέντρου μένοντος ὥσπερ ὁ κεραμεικὸς τροχὸς κυλινδεῖται. εἰ μὲν δὴ τάχιστα τὰ τοιαῦτα διά τε τῷ μικρῷ ἅπτεσθαι τοῦ ἐπιπέδου, ὥσπερ ὁ κύκλος κατὰ στιγμήν, καὶ διὰ τὸ μὴ προσκόπτειν.
ἀφέστηκε γὰρ τῆς γῆς ἡ γωνία. καὶ ἔτι ᾧ ἂν ἀπαντήσῃ σώματι, 1
πάλιν τούτου κατὰ μικρὸν ἅπτεται. εἰ δὲ εὐθύγραμμον ἦν, τῇ εὐθείᾳ, ἐπὶ πολὺ ἥπτετ' ἂν τοῦ ἐπιπέδου. ἔτι ᾗ ῥέπει ἐπὶ τὸ βάρος, ταύτῃ κινεῖ ὁ κινῶν. ὅταν μὲν γὰρ πρὸς ὄρθιον ἡ διάμετρος ᾖ τοῦ κύκλου τῷ ἐπιπέδῳ ἁπτομένου τοῦ κύκλου κατὰ στιγμὴν τοῦ ἐπιπέδου, ἴσον τὸ βάρος ἐπ' ἀμφότερα διαλαμβάνει ἡ διάμετρος. ὅταν δὲ κινεῖται εὐθὺς πλέον ἐφ' ᾧ κινεῖται, ὥσπερ ῥέπον ἐντεῦθεν εὐκινητότερον τῷ ὠθοῦντι εἰς τοὔμπροσθεν. ἐφ'
ὃ γὰρ ῥέπει ἕκαστον, εὐκίνητόν ἐστιν. εἴπερ καὶ τὸ ἐπὶ τὸ ἐναντίον τῆς 2
ῥοπῆς, δυσκίνητον. ἔτι λέγουσί τινες, ὅτι καὶ ἡ γραμμὴ ἡ τοῦ κύκλου ἐν φορᾷ ἐστιν ἀεί. ὥσπερ τὰ μένοντα διὰ τὸ ἀντερείδειν. ἔτι καὶ τοῖς μείζοσι κύκλοις ὑπάρχει πρὸς τοὺς ἐλάττονας. θᾶττον γὰρ ἀπὸ τῆς ἴσης ἰσχύος κινοῦνται οἱ μείζους. καὶ τὰ βάρη κινοῦσι διὰ τὸ, ῥοπήν τινα ἔχειν τὴν γωνίαν τὴν τοῦ μείζονος κύκλου πρὸς τὴν τοῦ ἐλάττονος. καὶ εἶναι ὅπερ ἡ διάμετρος πρὸς τὴν διάμετρον. ἀλλὰ μήν, πᾶς κύκλος μείζων πρὸς ἐλάττονα.
ἄπειροι γὰρ οἱ ἐλάττονες. εἰ δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἔχει ῥοπὴν ὁ 3
κύκλος. ὁμοίως δὲ εὐκίνητος, καὶ ἄλλην ἂν ἔχοι ῥοπὴν ὁ κύκλος. καὶ τὰ ὑπὸ κύκλου κινούμενα, κἂν μὴ τῇ ἁψῖδι ἅπτεται τοῦ ἐπιπέδου. ἀλλ' ἢ παρὰ τὸ ἐπίπεδον, ἢ ὡς αἱ τροχιλαῖαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχοντα ῥᾷστα κινοῦνται, καὶ κινοῦσι τὸ βάρος, ἢ οὐ τῷ κατὰ μικρὸν ἅπτεσθαι καὶ προσκρούειν, ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν. αὕτη δέ ἐστιν ἡ εἰρημένη πρότερον, ὅτι ἐκ δύο φορῶν γεγένηται ὁ κύκλος. ὥστε μίαν αὐτῶν αἰεὶ ἔχειν ῥοπήν, καὶ
ἐπιφερόμενον αὐτὸν αἰεί, κινοῦσιν οἱ κινοῦντες, ὅταν κινῶσιν 4

κατὰ τὴν περιφέρειαν ὁπωσοῦν. φερομένην γὰρ αὐτὴν κι-
νοῦσιν. τὴν μὲν γὰρ εἰς τὸ πλάγιον αὐτοῦ κίνησιν, ὠθεῖ τὸ κινοῦν.
τὴν δὲ ἀπὸ τῆς διαμέτρου αὐτὸς κινεῖται. Διὰ τί τὰ διὰ τῶν μει-
ζόνων κύκλων αἰρόμενα καὶ ἑλκόμενα, ῥᾷον καὶ θᾶττον κινοῦ-
μεν. οἷον καὶ αἱ τροχιλέαι αἱ μείζους τῶν ἐλαττόνων. καὶ αἱ σκυ-
τάλαι ὁμοίως. ἢ διότι ὅσῳ ἂν μείζων ἡ ἐκ τοῦ κέντρου ᾖ, ἐν τῷ ἴ-
σῳ χρόνῳ, πλέον κινεῖται χωρίον. ὥστε καὶ τοῦ ἴσου βάρους
1 ἐπόντος ποιήσει τὸ αὐτὸ ὥσπερ εἴπομεν, καὶ τὰ μείζω ζυγὰ τῶν
ἐλαττόνων ἀκριβέστερα εἶναι. τὸ μὲν γὰρ σπαρτίον ἐστὶ κέντρον. τοῦ
δὲ ζυγοῦ αἱ ἐπὶ τάδε τοῦ σπαρτίου αἱ ἐκ τοῦ κέντρου. Διὰ τί ῥᾷον
ὅταν ἄνευ βάρους, ἢ κινεῖται τὸ ζυγὸν ἢ ἔχον βάρος. ὁμοίως δὲ
καὶ τροχὸς, ἢ ἄλλο τοιοῦτον. τὸ βαρύτερον μὲν, μείζω δὲ τοῦ ἐ-
» λάττονος καὶ κουφοτέρου. ἢ ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὐναντίον τὸ βα-
» ρὺ. ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πλάγιον δυσκίνητόν ἐστιν. ἐναντίον γὰρ τῇ ῥο-
πῇ κινῆσαι χαλεπῶς, ἐφ' ὃ δὲ ῥέπει ῥᾳδίως. εἰς δὲ τὸ πλάγιον
2 οὐ ῥέπει. Διὰ τί ἐπὶ τῶν σκυτάλων ῥᾷον τὰ φορτία κομίζεται
ἢ ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἐχουσῶν, τῶν μὲν μεγάλους τροχοὺς, τῶν
δὲ μικρούς. ἢ διότι ἐπὶ τῶν σκυτάλων οὐδεμίαν ἔχει πρόσκο-
ψιν. τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν, τὸν ἄξονα καὶ προσκόπτει αὐτῷ.
ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνωθεν πιέζει αὐτὸν, καὶ ἐκ τῶν πλαγίων. τὸ δὲ ἐπὶ
τῶν σκυτάλων, ἐπὶ δύο τούτων κινεῖται, τῇ τε κάτω χώρᾳ ὑ-
ποκειμένῃ. καὶ τῷ βάρει τῷ ἐπικειμένῳ ἐπ' ἀμφοτέρων γὰρ τού-
των κυλίεται τῶν τόπων ὁ κύκλος καὶ φερόμενος ὠθεῖται.
3 Διὰ τί πορρώτερα τὰ βέλη φέρεται ἀπὸ τῆς σφενδόνης, ἢ
ἀπὸ τῆς χειρὸς, καίτοι κρατεῖ γε ὁ βάλλων τῇ χειρὶ μᾶλλον
ἢ ἀπαρτήσας τὸ βάρος. καὶ ἔτι οὕτω μὲν δύο βάρη κινεῖ τό, τε
τῆς σφενδόνης καὶ τὸ βέλος. ἐκείνως δὲ τὸ βέλος μόνον. πότερον
ὅτι ἐν μὲν τῇ σφενδόνῃ κινούμενον τὸ βέλος, ῥίπτει ὁ βάλλων.
περιαγαγὼν γὰρ κύκλῳ πολλάκις ἀφίησιν. ἐκ δὲ τῆς χειρὸς ἀπὸ
τῆς ἠρεμίας ἡ ἀρχή. πάντα δὲ εὐκινητότερα κινούμενα ἢ ἠρε-
μοῦντα. ἢ διά τε τοῦτο, καὶ διότι ἐν μὲν σφενδονᾶν, ἡ μὲν χεὶρ γί-
4 νεται κέντρον, ἡ δὲ σφενδόνη ἡ ἐκ τοῦ κέντρου ὅσῳ ἂν ᾖ μείζων ἡ

ἀπὸ τοῦ κέντρου κινεῖται θᾶττον, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς χειρὸς βολὴ πρὸς
τὴν σφενδόνην βραχεῖα ἐστί. Διὰ τί ῥᾶον κινοῦνται περὶ τὸ
αὐτὸ ζυγὸν οἱ μείζους τῶν ἐλαττόνων κόλλοπες. καὶ οἱ αὐτοὶ ὄ-
νοι λεπτότεροι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος τῶν παχυτέρων. ἢ διότι
ὁ μὲν ὄνος καὶ ὁ ζυγὸν κέντρον ἐστίν. τὰ δὲ ἀπέχοντα μεγέθη αἱ
» ἐκ τοῦ κέντρου. θᾶττον δὲ κινοῦνται καὶ πλεῖον ὑπὸ τῆς αὐτῆς
» ἰσχύος αἱ τῶν μειζόνων κύκλων, ἢ αἱ τῶν ἐλαττόνων. ὑπὸ τῆς αὐ=
τῆς γὰρ ἰσχύος μεῖζον μεθίσταται τὸ ἄκρον τὸ πορρώτερον τοῦ 1
κέντρου. διὸ πρὸς μὲν τὸν ζυγὸν τοὺς κόλλοπας ὄργανα ποιοῦν-
ται οἷς ῥᾶον στρέφουσιν. ἐν δὲ τοῖς λεπτοῖς ὄνοις, πλεῖον γίνεται
τὸ ἔξω τοῦ ξύλου. αὕτη δὲ γίνεται ἡ ἐκ τοῦ κέντρου. Διὰ τί τὸ
αὐτὸ μέγεθος ξύλον ῥᾶον κατεάγνυται. παρὰ δὲ γόνυ ἐὰν ἴ-
σον ἀποστήσωσι τῶν ἄκρων ἐχόμενος καταγνύῃ, ἢ παρὰ τὸ γόνυ
ἐγγὺς ὄντος. καὶ ἐὰν πρὸς τὴν γῆν ἐρείσας, καὶ τῷ ποδὶ προσβὰς
πόρρωθεν τῇ χειρὶ καταγνύῃ ἢ ἐγγύθεν. ἢ διότι ἔνθα μὲν γὰρ
τὸ γόνυ κέντρον, ἔνθα δὲ ὁ πούς. ὅσῳ δ' ἂν πορρώτερον ᾖ τοῦ κέν 2
τρου. ῥᾶον κινεῖται ἅπαν. κινηθῆναι δὲ ἀνάγκη καταγνύμενον.

Διὰ τί περὶ τοὺς αἰγιαλοὺς αἱ καλούμεναι κρόκαι στρογγύ-
λαι εἰσίν, ἐκ μακρῶν τῶν λίθων καὶ ὀστράκων τὸ ἐξ ὑπαρχῆς ὄν=
» των, ἢ διότι τὰ πλεῖον ἀπέχοντα τοῦ μέσου ἐν ταῖς κινήσεσι, θᾶτ
» τον φέρεται. τὸ μὲν γὰρ μέσον, γίνεται κέντρον. τὸ δὲ διάστημα, ἡ ἐκ
τοῦ κέντρου. ἀεὶ δὲ ἡ μείζων ἀπὸ τῆς ἴσης κινήσεως, μείζω γράφει κύ-
κλον. τὸ δ' ἐν ἴσῳ χρόνῳ μείζω διεξιὸν, θᾶττον φέρεται. τὰ δὲ φε-
ρόμενα θᾶττον ἐκ τοῦ ἴσου ἀποστήματος, σφοδρότερον τύπτει. 3
τὰ δὲ τύπτοντα μᾶλλον, καὶ αὐτὰ τύπτεται μᾶλλον. ὥστε ἀνάγκη
θραύεσθαι ἀεὶ τὰ πλεῖον ἀπέχοντα τοῦ μέσου, τοῦτο δὲ πάσχον=
τα ἀνάγκη γίνεσθαι περιφερῆ. ταῖς δὲ κρόκαις διὰ τὴν τῆς θα
λάσσης κίνησιν διὰ τὸ μετὰ τῆς θαλάσσης κινεῖσθαι, συμβαίνει
ἀεὶ ἐν κινήσει εἶναι καὶ κυλινδουμέναις προσκόπτειν. τοῦτο δὲ ἀνάγ-
κη μάλιστα συμβαίνειν αὐτοῖς τοῖς ἄκροις. Διὰ τί ὅσῳ ἂν ᾖ
μακρότερα τὰ ξύλα, τοσούτῳ ἀσθενέστερα γίνεται καὶ κάμπτε=
ται αἰρόμενα μᾶλλον, κἂν ᾖ τὸ μὲν βραχὺ οἷον δίπηχυ λεπτόν. 4

τὸ δὲ ἑκατὸν πηχῶν, παχύ. ἢ διότι μοχλὸς γίνεται καὶ βάρος
καὶ ὑπομόχλιον ἐν τῷ αἴρεσθαι τοῦ ξύλου τὸ μῆκος. τὸ μὲν
γὰρ πρότερον μέρος αὐτοῦ, ὃ ἡ χεὶρ αἴρει οἷον ὑπομόχλιον γίνε-
ται. τὸ δ' ἐπὶ τῷ ἄκρῳ βάρος. ὥστε ὅσῳ ἂν ᾖ μακρότερον τὸ
ἀπὸ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτῳ ἀνάγκη κάμπτεσθαι μᾶλλον.
ὅσῳ γὰρ ἂν πλέον ἀπέχῃ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτῳ ἀνάγκη
κάμπτεσθαι μεῖζον. ἀνάγκη οὖν αἴρεσθαι τὰ ἄκρα τοῦ μοχλοῦ. ἐὰν
1 οὖν ᾖ καμπτόμενος ὁ μοχλὸς, ἀνάγκη αὐτὸν κάμπτεσθαι μᾶλ-
λον αἰρόμενον. ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ξύλων τῶν μακρῶν. ἐν
δὲ τοῖς βραχέσιν ἐγγὺς τὸ ἔσχατον τοῦ ὑπομοχλίου γίνεται τοῦ
ἠρεμοῦντος. Διὰ τί τῷ σφηνὶ ὄντι μικρῷ, μεγάλα βάρη διΐ-
στανται, καὶ μεγέθη σωμάτων καὶ θλίψις ἰσχυρὰ γίνεται, ἢ διότι
ὁ σφὴν, δύο μοχλοί εἰσιν ἐναντίοι ἀλλήλοις. ἔχει δὲ ἑκάτερος.
τὸ μὲν βάρος, τὸ δὲ ὑπομόχλιον. ὃ καὶ ἀνασπᾷ ἢ πιέζει. ἔτι
δὲ ἡ τῆς πληγῆς φορὰ, τὸ βάρος. ὃ τύπτει καὶ κινεῖ, ποιεῖ μέγα, καὶ
2 διὰ τὸ κινούμενον κινεῖν τῇ ταχυτῆτι. ἰσχύει ἔτι πλέον. μικρῷ δὲ
ὄντι τῷ μοχλῷ μεγάλαι δυνάμεις ἀκολουθοῦσι. διὸ λανθά-
νει κινῶν παρὰ τὴν ἀξίαν τοῦ μεγέθους. ἔστω σφὴν ἐφ' ᾧ α β γ.
τὸ δὲ σφηνούμενον δ η ζ. μοχλὸς δὲ γίνεται ἡ α β. βάρος δὲ τὸ
τοῦ β κάτωθεν. ὑπομόχλιον δὲ, τὸ ζ δ. ἐναντίος δὲ τούτῳ μο-
χλὸς, τὸ β γ. ἡ δὲ α γ. κοπτομένη ἑκατέρᾳ τούτων χρῆται μο-
χλῷ. ἀνασπᾷ γὰρ τὸ β. Διὰ τί ἐάν τις δύο τροχιλαίας ποιή-
σας ἐπὶ δυσὶ ξύλοις συμβάλλουσιν ἑαυτοῖς ἐναντίως αὐταῖς,
3 κύκλῳ περιβάλλῃ καλώδιον ἔχον τὸ ἄρτημα ἐκ θατέρου τῶν
ξύλων, θάτερον δὲ ἢ προσηρεισμένον ἢ προστιθέμενον κατὰ
τὰς τροχιλίας ἐὰν ἕλκῃ τις τῇ ἀρχῇ τοῦ καλωδίου μεγάλα βά-
ρη προσάγει, κἂν ᾖ μικρὰ ἡ ἕλκουσα ἰσχύς. ἢ διότι τὸ αὐτὸ βά-
ρος ἀπὸ ἐλάττονος ἰσχύος εἰ μοχλεύεται, ἐγείρεται ἢ ἀπὸ χει-
ρός, ἡ δὲ τροχιλαία, τὸ αὐτὸ ποιεῖ τῷ μοχλῷ. ὥστε ἡ μία ῥᾷον ἕλ-
ξει. καὶ ἀπὸ μιᾶς ὁλκῆς τοῦ κατὰ χεῖρα πολὺ ἕλξει βαρύτερον.
τοῦτο δ' αἱ δύο τροχιλαῖαι πλέον ἢ διπλασίῳ τάχει αἴρουσι.
4 ἔλαττον γὰρ ἔτι ἡ ἑτέρα ἕλκει. ἢ εἰ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἷλκεν

ὅταν περὶ τῆς ἑτέρας περιβληθῇ τὸ σχοινίον. ἐκείνη γὰρ ἔτι ἔλατ-
τον ἐποίησε τὸ βάρος. καὶ οὕτως ἐὰν εἰς πλείους περιβάλληται
τὸ καλώδιον, ἐν ὀλίγαις τροχιλαίαις πολλὴ γίνεται διαφορά.
ἢ ὥστε ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ βάρους ἕλκοντος τέτταρας μνᾶς
ἀπὸ τῆς τελευταίας ἕλκεσθαι πολλῷ ἐλάττω. καὶ ἐν τοῖς οἰ-
κοδομικοῖς ἔργοις ῥᾳδίως κινοῦσι μεγάλα βάρη. μεταφέρου-
σι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τροχιλαίας ἐφ' ἑτέραν. καὶ πάλιν ἀπ'
ἐκείνης εἰς ὄνους καὶ μοχλούς. τοῦτο δὲ ταυτόν ἐστι τῷ ποιεῖν 1
πολλὰς τροχιλαίας. Διὰ τί ἐὰν μέν τις ἐπιθῇ ἐπὶ τὸ ξύλον
πέλεκυν μέγαν, καὶ φορτίον μέγα ἐπ' αὐτῷ, οὐ διαιρεῖ τὸ ξύ-
λον. ὅτι καὶ λόγου ἄξιον. ἐὰν δὲ ἄρας τὸν πέλεκύν τις πατά-
ξῃ, αὐτὸ διασχίζει, ἔλαττον βάρος ἔχοντος τοῦ τυπτομένου, πο-
λὺ μᾶλλον ἢ τοῦ ἐπικειμένου καὶ πιέζοντος, ἢ διότι πάντα τῇ
κινήσει ἐργάζεται. καὶ τὸ βαρὺ τὴν τοῦ βάρους κίνησιν λαμβάνει
μᾶλλον κινούμενον ἢ ἠρεμοῦν. ἐπικείμενον οὖν, οὐ κινεῖται τὴν
τοῦ βάρους κίνησιν. φερόμενον δὲ, ταύτην τε καὶ τὴν τοῦ τύπτον- 2
τος. ἔτι δὲ καὶ γίνεται σφὴν ὁ πέλεκυς. ὁ δὲ σφὴν μικρὸς ὢν
μεγάλα διΐστησι διὰ τὸ εἶναι ἐκ δύο μοχλῶν ἐναντίως συγκειμέ-
νων. Διὰ τί αἱ φάλαγγες τὰ κρέα ἱστᾶσιν ἀπὸ μικροῦ ἀρ-
τήματος μεγάλα βάρη, τοῦ ὅλου ἡμιζυγίου ὄντος. οὗ μὲν γὰρ τὸ
βάρος ἐντίθεται, κατήρτηται μόνον ἡ πλάστιγξ. ἐπὶ θάτερον δὲ
φάλαγξ ἐστὶ μόνον. ἢ ὅτι ἅμα συμβαίνει ζυγὸν καὶ μοχλὸν εἶναι
τὴν φάλαγγα. ζυγὸν μὲν γὰρ, ᾗ τῶν σπαρτίων ἕκαστον γίνεται τὸ
κέντρον τῆς φάλαγγος. τὸ μὲν οὖν ἐπὶ θάτερα, ἔχει πλάστιγγα. 3
τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα, ἀντὶ τῆς πλάστιγγος τὸ σφαίρωμα, ὃ τῷ ζυ-
γῷ πρόσκειται, ὥσπερ εἴ τις τὴν ἑτέραν πλάστιγγα καὶ τὸν σταθμὸν
ἐπιθείη ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς πλάστιγγος. δῆλον γὰρ ὅτι ἕλκει τοσοῦτον,
βάρος ἐν τῇ ἑτέρᾳ κείμενον πλάστιγγι. ὅπως δὲ τὸ ἓν ζυγὸν
πολλὰ ᾖ ζυγά, τοιαῦτα τὰ σπαρτία πολλὰ ἔνεισιν ἐν τῷ τοιού-
τῳ ζυγῷ. ὧν ἑκάστου τὸ ἐπὶ τάδε ἐπὶ τὸ σφαίρωμα τὸ ἥμισυ τῆς
φάλαγγός ἐστι, καὶ ὁ σταθμὸς δι' ἴσου τῶν ἀπ' ἀλλήλων τῶν σπαρ-
τίων κινουμένων. ὥστε συμμετρεῖσθαι πόσον βάρος ἕλκει τὸ 4

ἐν τῇ

ἐν τῇ πλάστιγγι κείμενον, ὥστε γινώσκειν ὅταν ὀρθὴ ἡ φάλαγξ ᾖ, ἀπὸ ποίου σπαρτίου πόσον βάρος ἔχει ἡ πλάστιγξ, καθάπερ εἴρηται. ὅλως μὲν ἐστὶ τοῦτο ζυγὸν, ἔχον μίαν μὲν πλάστιγγα ἐν ᾗ ἵσταται τὸ βάρος. τὴν δὲ ἑτέραν ἐν ᾗ τὸ σταθμὸν ἐν τῇ φάλαγγι. διὸ σφαίρωμά ἐστιν ἡ φάλαγξ ἐπὶ θάτερον. τοιοῦτον δὲ ὂν πολλὰ ζυγά ἐστι. καὶ τοσαῦτα, ὅσα περ ἐστὶ τὰ σπαρτία. αἰεὶ δὲ τὸ ἐγγύτερον σπαρτίον τῆς πλάστιγγος καὶ τοῦ ἱσταμένου βά-
1 ρους μεῖζον ἕλκει βάρος. διὰ τὸ γίνεσθαι τὴν μὲν φάλαγγα πᾶσαν μοχλὸν ἀνεστραμμένον. ὑπομόχλιον μὲν γὰρ τὸ σπαρτίον ἕκαστον, ἄνωθεν ὄν. τὸ δὲ βάρος τὸ ἐνὸν ἐν τῇ πλάστιγγι. ὅσῳ δ᾽ ἂν μακρότερον ᾖ τὸ μῆκος τοῦ μοχλοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτῳ ἐκεῖ μὲν ῥᾷον κινεῖ. ἐνταῦθα δὲ σήκωμα ποιεῖ, καὶ ἵστησι τὸ πρὸς τὸ σφαίρωμα βάρος τῆς φάλαγγος.

Διὰ τί οἱ ἰατροὶ ῥᾷον ἐξαίρουσι τοὺς ὀδόντας προσλαμβάνοντες βάρος τὴν ὀδοντάγραν, ἢ τῇ χειρὶ μόνῃ ψιλῇ. πότερον
2 διὰ τὸ μᾶλλον ἐξολισθαίνειν διὰ τῆς χειρὸς τὸν ὀδόντα, ἢ ἐκ τῆς ὀδοντάγρας. ἢ μᾶλλον ὀλισθαίνει τῆς χειρὸς ὁ σίδηρος, καὶ οὐ περιλαμβάνει αὐτὸν κύκλῳ. μαλθακὴ γὰρ οὖσα ἡ σὰρξ τῶν δακτύλων, καὶ προσμένει μᾶλλον καὶ περιαρμόττει. ἀλλ᾽ ὅτι ἡ ὀδοντάγρα δύο μοχλοί εἰσιν ἀντικείμενοι ἓν τὸ ὑπομόχλιον ἔχοντες τὴν σύναψιν τῆς θερμαστρίδος. τῷ ῥᾷον οὖν κινῆσαι χρῶνται τῷ ὀργάνῳ πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν. ἔστω γὰρ τῆς ὀδοντάγρας τὸ μὲν ἕτερον ἄκρον ἐφ᾽ ᾧ α δ ζ. ὁ δὲ ἄλλος μοχλὸς
3 ἐφ᾽ ᾧ β β ε. ὑπομόχλιον δὲ τὸ γ θ δ. ὁ δὲ ὀδοὺς ἐφ᾽ οὗ ι σύναψις. ὁ δὲ, τὸ βάρος. ἑκατέρῳ οὖν τῶν β ζ καὶ ἅμα λαβὼν κινεῖ. ὅταν δὲ κινήσῃ ἐξεῖλε ῥᾷον τῇ χειρὶ ἢ τῷ ὀργάνῳ. Διὰ τί τὰ κάρυα ῥᾳδίως καταγνύουσιν ἄνευ πληγῆς ἐν τοῖς ὀργάνοις, ἃ ποιοῦσι πρὸς τὸ καταγνύναι αὐτά. πολλὴ γὰρ ἀφαιρεῖ ἰσχὺς ἡ τῆς φορᾶς καὶ βίας. ἔτι δὲ σκληρῷ καὶ βαρεῖ συνθλίβων, θᾶττον ἂν κατάξῃ ἢ ξυλίνῳ καὶ κούφῳ τῷ ὀργάνῳ. ἢ διότι οὕτως ἐπ᾽ ἀμφότερα θλίβεται ὑπὸ δύο μοχλῶν τὸ κάρυον.
4 τῷ δὲ μοχλῷ ῥᾳδίως διαιρεῖται τὰ βάρη. τὸ γὰρ ὄργανον, ἐκ

δύο σύγκειται μοχλῶν. ὑπομόχλιον ἐχόντων τὸ αὐτὸ τὴν συναφὴν ἐφ' ἧς τὸ α. ὥσπερ οὖν εἰ ἦσαν ἐκβεβλημέναι, ὑφ' ὧν κινουμένων εἰς τὰ τῶν γ δ ἄκρα, αἱ ε ζ συνήγοντο ῥᾳδίως ἀπὸ μικρᾶς ἰσχύος. ἣν οὖν ἐν τῇ πληγῇ τὸ βάρος ἐποίει, ταύτην ἢ κρείττων ταύτης. ἢ τὸ ε γ καὶ ζ δ μοχλοὶ ὄντες ποιοῦσι. τῇ ἄρσει γὰρ εἰς τοὐναντίον αἴρονται, καὶ θλίβοντες, καταγνύουσι

» τὸ ἐφ' ᾧ κ. διὰ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ὅσῳ ἂν ἐγγύτερον ᾖ τῆς α, τὸ

» α συνθλίβεται θᾶττον. ὅσῳ γὰρ ἂν πλεῖον ἀπέχῃ τοῦ ὑπομοχλίου 1

» ὁ μοχλός, ῥᾷον κινεῖ καὶ πλεῖον ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς αὐτῆς. ἔ-

» στιν οὖν τὸ μὲν α, ὑπομόχλιον. ἡ δὲ δ α ζ μοχλός. καὶ ἡ γ α ε ὅσῳ ἂν οὖν τὸ κ ἐγγυτέρω ᾖ τῆς γωνίας τῶν α, τοσούτῳ ἐγγύτερον γίνεται τῆς συναφῆς τῶν α. τοῦτο δέ ἐστι. τὸ ὑπομόχλιον. ἀνάγκη τοίνυν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος συναγούσης τὸ ζ ε, αἴρεσθαι πλέον. ὥστε ἐπεί ἐστιν ἐξ ἐναντίας ἡ ἄρσις, ἀνάγκη θλίβεσθαι μᾶλλον, τὸ δὲ μᾶλλον θλιβόμενον, κατάγνυται θᾶττον.

Διὰ τί φερομένων δύο φορὰς ἐν τῷ ῥόμβῳ τῶν ἄκρων ση- 2
μείων ἀμφοτέρων οὐ τὴν ἴσην ἑκάτερον αὐτῶν εὐθεῖαν διέρχεται, ἀλλὰ πολλαπλασίαν θάτερον. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ διὰ τί τὸ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς φερόμενον ἐλάττω διέρχεται τῆς φορᾶς. τὸ μὲν γὰρ τὴν ἐλάττω διάμετρον. ἡ δὲ, τὴν πλευρὰν μείζω. καὶ ἡ μὲν μίαν. τὸ δὲ δύο φέρεται φοράς. φερέσθω γὰρ τὸ τῆς α β τὸ μὲν α πρὸς τὸ β τὸ δὲ β πρὸς τὸ δ, τῷ αὐτῷ τάχει. φερέσθω δὲ καὶ ἡ α β ἐπὶ τῆς α γ παρὰ τὴν γ δ τῷ αὐτῷ τάχει τού-
τοις. ἀνάγκη δὴ τὸ μὲν α ἐπὶ τῆς α δ διαμέτρου φέρεσθαι. τὸ δὲ 3
β, ἐπὶ τῆς β γ. καὶ ἅμα διεληλυθέναι ἑκατέραν καὶ τὴν α β τὴν α γ πλευράν. ἐνηνέχθω γὰρ τὸ μὲν α, τὴν α ε. ἡ δὲ α β, τὴν α ζ. καὶ ἔστω ἐκβεβλημένη ἡ ζ η παρὰ τὴν α β. καὶ ἀπὸ τοῦ ε ἐπιπεπληρώσθω. ὅμοιον οὖν γίνεται τὸ παραπληρωθὲν, τῷ ὅλῳ. ἴση ἄρα ἡ α ζ τῇ α ε. ἡ δὲ α β τὴν α ζ, εἴη ἂν ἐνηνεγμένη. ἔσται ἄρα ἐπὶ τῆς διαμέτρου κατὰ τὸ θ. καὶ αἰεὶ δὲ ἀνάγκη αὐτὸ φέρεσθαι κατὰ τὴν διάμετρον. καὶ ἅμα, ἡ πλευρὰ ἡ α β. τὴν πλευρὰν τὴν α γ δίεισι. καὶ
τὸ α, τὴν διάμετρον δίεισι τὴν α δ. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ τὸ β 4

ἐπὶ τῆς α γ διαμέτρου φερόμενον. ἴση γάρ ἐστιν ἡ β ε, τῇ β η. πα-
ραπληρωθέντος οὖν ἀπὸ τῆς η, ὅμοιόν ἐστι τῷ ὅλῳ τὸ ἐντός, καὶ τὸ
β ἐπὶ τῆς διαμέτρου ἔσται κατὰ τὴν σύναψιν τῶν πλευρῶν. καὶ
ἅμα δίεισιν ἥ τε πλευρὰ τὴν πλευράν, καὶ τὸ β τὴν β γ διάμε-
τρον. ἅμα ἄρα καὶ τὸ β τὴν πολλαπλασίαν τῆς α β δίεισι. καὶ ἡ
πλευρὰ τὴν ἐλάττονα πλευρὰν τῷ αὐτῷ τάχει φερόμενα. καὶ
ἡ πλευρὰ μείζω τοῦ α διελήλυθε μίαν φορὰν φερομένη. ὅσῳ
1 γὰρ ἂν ὀξύτερος γίνηται ὁ ῥόμβος, ἡ μὲν διάμετρος ἡ ἐλάττων
γίνεται. ἡ δὲ β γ, μείζων. ἡ δὲ πλευρὰ τῆς β γ ἐλάττων. ἄτοπον γὰρ
ὥσπερ ἐλέχθη τὸ δύο φορὰς φερόμενον ἐνίοτε βραδύτερον φέ-
ρεσθαι τῆς μιᾶς. καὶ ἀμφοτέρων ἰσοταχῶν σημείων δοθέντων,
μείζω διεξιέναι θάτερον. αἴτιον δέ, ὅτι τοῦ μὲν ἀπὸ τῆς ἀμβλείας
φερομένου σχεδὸν ἐναντίαι ἀμφότεραι γίνονται. ἥν τε αὐτὴ φέ-
ρεται, καὶ ἣν ὑπὸ τῆς πλευρᾶς ὑποφέρεται. τοῦ δὲ ἀπὸ τῆς ὀξείας
ὥσπερ συμβαίνει φέρεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτό. συνεπουρίζει γὰρ ἡ τῆς
2 πλευρᾶς, τὴν ἐπὶ τῆς διαμέτρου. καὶ ὅσῳ ἂν τὴν μὲν ὀξυτέραν
ποιήσῃ, τὴν δὲ ἀμβλυτέραν. ἡ μὲν βραδυτέρα ἔσται. ἡ δὲ θάτ-
των. αἱ μὲν γὰρ ἐναντιώτεραι γίνονται διὰ τὸ ἀμβλυτέραν γί-
νεσθαι τὴν γωνίαν. αἱ δὲ μᾶλλον εἰς τὰ αὐτὰ διὰ τὸ συνάγεσθαι
τὰς γραμμάς. τὸ μὲν γὰρ β σχεδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ φέρεται κατ' ἀμφο-
τέρας τὰς φοράς. συνεπουρίζεται οὖν ἡ ἑτέρα. καὶ ὅσῳ ἂν ὀξυ-
τέρα γίνηται ἡ γωνία, τοσούτῳ μᾶλλον. τὸ δὲ α ἐπὶ τοὐναντίον.
αὐτὸ μὲν γὰρ πρὸς τὸ β φέρεται. ἡ δὲ πλευρὰ ὑποφέρει αὐτὸ
3 πρὸς τὸ δ. καὶ ὅσῳ ἂν ἀμβλυτέρα ἡ γωνία ᾖ, ἐναντιώτεραι αἱ
φοραὶ γίνονται. εὐθυτέρα γὰρ ἡ γραμμὴ γίνεται. εἰ δ' ὅλως εὐ-
θεῖα γένοιτο, παντελῶς ἂν εἶεν ἐναντίαι. ἡ δὲ πλευρὰ ὑπ' οὐ-
θενὸς κωλύεται μίαν φερομένη φοράν. εὐλόγως οὖν τὴν μεί-
ζω διέρχεται. Ἀπορεῖται, διατί ποτε ὁ μείζων κύκλος τῷ ἐλάττονι
κύκλῳ ἴσην ἐξελίττεται γραμμήν, ὅταν περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον τε-
θῶσι. χωρὶς δὲ ἐκκυλιόμενοι, ὥσπερ τὸ μέγεθος αὐτῶν πρὸς τὸ μέ-
γεθος ἔχει, οὕτως καὶ αἱ γραμμαὶ αὐτῶν γίνονται πρὸς ἀλλήλας.
4 ἔτι δὲ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κέντρου ὄντος ἀμφοῖν, ὁτὲ μὲν τηλικαύτη

γίνεται ἡ γραμμὴ, ἣν ἐκκυλίονται, ἡλίκην ὁ ἐλάττων κύκλος
καθ' αὑτὸν ἐκκυλίεται. ὅτι δὲ, ὅσην ὁ μείζων. ὅτι μὲν οὖν μεί-
ζω ἐκκυλίεται ὁ μείζων, φανερόν. γωνία μὲν γὰρ δοκεῖ κατὰ τὴν
αἴσθησιν εἶναι ἡ περιφέρεια ἑκάστου τῆς οἰκείας διαμέτρου. ἡ
τοῦ μείζονος κύκλου μείζων. ἡ δὲ τοῦ ἐλάττονος ἐλάττων. ὥστε
τὸν αὐτὸν ταῦτα ἕξουσι λόγον, καθ' ἃς ἐξεκυλίσθησαν αἱ γραμ-
μαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν αἴσθησιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι
τὴν ἴσην ἐκκυλίονται, ὅταν περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον κείμενοι ὦσι, 1
δῆλον καὶ οὕτως γίνεται. ὅτε μὲν ἴση τῇ γραμμῇ ἣν ὁ μείζων
κύκλος ἐκκυλίεται, ὅτε δὲ ἐλάττων. ἔστω γὰρ κύκλος, ὁ μείζων
μὲν ἐφ' οὗ τὰ δζγ. ὁ δὲ ἐλάττων, ἐφ' οὗ τὰ εηβ. κέντρον δὲ
ἀμφοῖν τὸ α. καὶ ἣν μὲν ἐξελίττεται καθ' αὑτὸν ὁ μέγας ἡ ἐφ'
ἧς ζι. ἔστω ἣν δὲ ὁ ἐλάττων καθ' αὑτὸν ἡ ἐφ' ἧς ηκ, ἴση τῇ αζ.
ἐὰν δὴ κινῶ τὸν ἐλάττονα, τὸ αὐτὸ κέντρον κινῶ ἐφ' οὗ τὸ α. ὁ δ'
μέγας προσηρμόσθω. ὅταν οὖν ἡ αβ ὀρθὴ γένηται πρὸς τὴν η
κ ἅμα, καὶ ἡ αγ γίνεται ὀρθὴ πρὸς τὴν ζλ. ὥστε ἔσται ἴσην ἀεὶ 2
διεληλυθυῖα. τὴν μὲν ηκ, ἐφ' ᾧ ἡ β περιφέρεια. τὴν δὲ ζλ. ἡ
ἐφ' ἧς ζγ. εἰ δὲ τὸ τέταρτον μέρος ἴσην ἐξελίττεται, δῆλον ὅτι
καὶ ὁ ὅλος κύκλος τῷ ὅλῳ κύκλῳ, ἴσην ἐξελιχθήσεται. ὥστε
ὅταν ἡ βη γραμμὴ, ἔλθῃ ἐπὶ τὸ κ. καὶ ἡ ζγ ἔσται περιφέρεια ἐπὶ
τῆς ζλ. καὶ ὁ κύκλος ὅλος ἐξελιγμένος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν
τὸν μέγαν κινῶ ἐναρμόσας τὸν μικρὸν, τοῦ αὐτοῦ κέντρου ὄν-
τος. ἅμα τῇ αγ, ἡ αβ κάθετος καὶ ὀρθὴ ἔσται. ἡ μὲν πρὸς τὴν
ζι. ἡ δὲ πρὸς τὴν ηθ. ὥστε ὅταν ἴσην, ἡ μὲν τῇ ηθ ἔσται διεληλυ 3
θυῖα. ἡ δὲ τῇ ζι. καὶ γένηται ὀρθὴ πάλιν ἡ ζα πρὸς τὴν ζλ. καὶ
ἡ αγ ὀρθὴ πάλιν, ὡς τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔσονται ἐπὶ τοῦ θι. τὸ δὲ
μήτε στάσεως γινομένης τὸ μεῖζον τῷ ἐλάττονι, ὥστε μένειν τι-
νὰ χρόνον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου. κινοῦνται γὰρ συνεχῶς ἄμφω
ἀμφοτεράκις μὲν ὑπερπηδῶντος τοῦ ἐλάττονος μηδὲν ση-
μεῖον. τὸν μὲν μείζω τῷ ἐλάττονι, ἴσην διεξιέναι. τὸν δὲ, τῷ μεί
ζονι, ἄτοπον. ἔτι δὲ μὴ κινήσεως οὔσης, ἀεὶ τὸ κέντρον τὸ κινού-
μενον ὅτε μὲν τὴν μεγάλην. ὅτε δὲ τὴν ἐλάττονα ἐκκυλίεσθαι 4

θαυμαστόν. τὸ γὰρ αὐτὸ τῷ αὐτῷ τάχει φερόμενον, ἴσην πέφυ
κε διεξιέναι. τῷ αὐτῷ δὲ τάχει, ἴσην ἐστὶ κινεῖν ἀμφοτεράκις,
ἀρχὴ δὲ ληπτέα ἥδε περὶ τῆς αἰτίας αὐτῶν. ὅτι ἡ αὐτὴ δύνα
μις καὶ ἴση, τὸ μὲν βραδύτερον κινεῖν μέγεθος, τὸ δὲ ταχύ-
τερον. εἰ δή τι εἴη ὃ μὴ πέφυκεν ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖσθαι. ἐὰν τοῦτο
ἅμα καὶ αὐτὸ κινῇ τὸ πεφυκὸς κινεῖσθαι βραδύτερον κινηθή
σεται. ἢ εἰ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἐκινεῖτο. καὶ ἐὰν μὲν πεφυκὸς ᾖ κι
1 νεῖσθαι. μὴ συγκινεῖται δὲ μηθέν, ὡσαύτως ἕξει. καὶ ἀδύνατον
δὲ κινεῖσθαι πλέον ἢ τὸ κινοῦν. οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν κινεῖται κίνη-
σιν, ἀλλὰ τὴν τοῦ κινοῦντος. εἰ δὴ κύκλος ὁ μὲν μείζων τὸ α. ὁ δὲ
ἐλάττων ἐφ' ᾧ β. εἰ ὠθείη δ' ὁ ἐλάττων τὸν μείζω μὴ κυλιομέ-
νου αὐτοῦ, φανερὸν, ὅτι τοσοῦτον δίεισι τῆς εὐθείας ὁ μείζων
ὅσον ἐώσθη ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος. τοσοῦτον δέ γε ἐώσθη, ὅσον ὁ μι-
κρὸς ἐκινήθη. ἴσην ἄρα τῆς εὐθείας διεληλύθασιν. ἀνάγκη
τοίνυν καὶ κυλιόμενος ὁ ἐλάττων τὸν μείζω ὠθείη, κυλισθῆ-
2 ναι μὲν ἅμα τῇ ὤσει τοσοῦτον, ὅσον ὁ ἐλάττων ἐκυλίσθη. ἢ μη-
θὲν αὐτὸς τῇ αὐτῇ κινήσει κινεῖται. ὡς γὰρ καὶ ὅσον ἐκίνει, τοσοῦ-
τον κεκινῆσθαι ἀνάγκη τὸ κινούμενον ὑπ' ἐκείνου. ἀλλὰ μὴν ὅτι
κύκλος τοσοῦτον ἐκίνησε τὸ αὐτὸ κύκλῳ τι καὶ ποδιαίαν. ἔστω
γὰρ τοσοῦτον, ὃ ἐκινήθη. καὶ ὁ μέγας ἄρα τοσοῦτον ἐκινήθη. ὁ-
μοίως δὲ καὶ ὁ μέγας τὸν μικρὸν κινήσῃ. ἔσται κεκινημένος ὁ
μικρὸς ὡς καὶ ὁ μείζων καθ' αὑτὸν μὲν δὴ κινηθεὶς ὁποτεροσ
οῦν, ἐάν τε ταχύ, ἐάν τε βραδέως. τῷ αὐτῷ δὲ τάχει εὐθὺς ὅ-
3 σην ὁ μείζων πέφυκεν ἐξελιχθῆναι γραμμήν, ὅπερ καὶ ποιεῖ
τὴν ἀπορίαν. ὅτι οὐκέτι ὁμοίως ποιοῦσιν, ὅταν συναρμοσθῶ-
σιν. τὸ δ' ἐστιν, εἰ ὁ ἕτερος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου κινεῖται, οὐχ' ἣν πέ-
φυκεν οὐδὲ τὴν αὐτοῦ κίνησιν, οὐθὲν γὰρ διαφέρει περιθεῖναι
καὶ ἐναρμόσαι. ἢ προσθεῖναι ὁποτερονοῦν ὁποτέρῳ. ὁμοίως
γὰρ ὅταν ὁ μὲν κινῇ. ὁ δὲ, κινεῖται ἀπὸ τούτου ὅσον ἂν κινῇ ἅτε-
ρος, τοσοῦτον κινηθήσεται ἅτερος. ὅταν μὲν οὖν προσκείμενον
κινῇ ἢ προσκρεμάμενον, οὐκ ἀεὶ κυλίει τις. ὅταν δὲ περὶ τὸ αὐ-
4 τὸ κέντρον τεθῶσιν ἀνάγκη κυλίεσθαι ἀεὶ τὸν ἕτερον ἀπὸ τοῦ

ἑτέρου. ἀλλ' οὐθὲν ἧττον οὐ τὴν αὐτὴν κίνησιν ἅτερος κινεῖται ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ μηδεμίαν ἔχοι κίνησιν, κἂν ἔχῃ μὲν χρῆται δ' αὐτῇ, ταυτὸ συμβαίνει. ὅταν μὲν οὖν ὁ μέγας κινῇ ἐνδεδεμένον τὸν μικρὸν, ὁ μικρὸς κινεῖται ὅσηνπερ οὗτος. ὅταν δὲ ὁ μικρὸς πάλιν ὁ μέγας, ὅσην οὗτος. χωριζόμενος δὲ ἑκάτερος αὐτὸν κινεῖ αὐτός. ὅτι δὲ τοῦ αὐτοῦ κέντρου ὄντος καὶ κινοῦντος τῷ αὐτῷ τάχει συμβαίνει ἄνισον διεξιέναι αὐτοὺς γραμμὴν, παραλογίζεται ὁ ἀπορῶν σοφιστικῶς. τὸ αὐτὸ μὲν γάρ ἐστι 1
κέντρον ἀμφοῖν. ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ὡς μουσικὸν καὶ λευκόν. τὸ γὰρ εἶναι ἑκατέρου κέντρον τῶν κύκλων, οὐ τῷ αὐτῷ χρῆται. ὅταν μὲν οὖν ὁ κινῶν ἢ ὁ μικρὸς ὡς ἐκείνου κέντρον καὶ ἀρχή. ὅταν δὲ ὁ μέγας ὡς ἐκείνου. οὔκουν τὸ αὐτὸ κινεῖ ἁπλῶς, ἀλλ' ἔστιν ὥς. Διὰ τί τὰς κλίνας ποιοῦσι διπλασιοπλεύρους, τὴν μὲν, ἓξ ποδῶν καὶ μικρῷ μείζω πλευρὰς. τὴν δὲ τριῶν, καὶ διατί ἐντείνουσιν οὐ κατὰ διάμετρον. ἢ τὸ μὲν μέγεθος τηλικαύτας. ὅπως τοῖς σώμασιν ὦσιν σύμμετροι. γίνονται γὰρ οὕτω διπλασιόπλευροι. τετραπήχεις 2
μὲν τὸ μῆκος. διπήχεις δὲ τὸ πλάτος. ἐντείνουσι δὲ οὐ κατὰ διάμετρον, ἀλλὰ ἀπεναντίας, ὅπως τε, τὰ ξύλα ἧττον διασπᾶται. τάχιστα γὰρ σχίζεται κατὰ φύσιν διαιρούμενα ταύτῃ καὶ ἑλκόμενα πονεῖ μάλιστα. ἔτι ἐπειδὴ δεῖ τὸ βάρος δύνασθαι τὰ σπαρτία φέρειν οὕτως, ἧττον πονέσει λοξοῖς τοῖς σπαρτίοις ἐπιτιθεμένου τοῦ βάρους ἢ πλαγίοις. ἔτι δὲ ἔλαττον οὕτως σπαρτίον ἀναλίσκεται. ἔστω γὰρ κλίνη ἡ αζηι. καὶ δίχα διῃ- 3
ρήσθω ἡ ζη κατὰ τὸ β. ἴσα δὴ τὰ τρυπήματά ἐστιν ἐν τῷ ζβ, καὶ ἐν τῇ ζα. καὶ γὰρ αἱ πλευραὶ ἴσαι εἰσίν. ἡ γὰρ ὅλη ζη, διπλασία ἐστίν. ἐντείνουσι δ' ὡς γέγραπται, ἀπὸ τοῦ α ἐπὶ τὸ β, εἶτα οὗ τὸ γ. εἶτα οὗ τὸ δ. εἶτα οὗ τὸ θ. εἶτα οὗ τὸ ε. καὶ οὕτως ἀεὶ ἕως ἂν εἰς γωνίαν καταστρέψωσιν ἄλλην. δύο γὰρ ἔχουσι γωνίαι τὰς ἀρχὰς τοῦ σπαρτίου. ἴσα δέ ἐστι τὰ σπαρτία κατὰ τὰς καμπάς, τό, τε αβ καὶ βγ τῷ γ, δ. καὶ δθ. καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτά ἐστιν, ὅτι οὕτως ἔχει, ἡ αὐτὴ ἀπόδειξις. ἡ μὲν γὰρ αβ, τῇ εθ 4

ἴση. ἴσαι γάρ εἰσιν αἱ πλευραὶ τοῦ βηκα χωρίου. καὶ τὰ ξυσμή=
ματα ἴσα διέστηκεν. ἡ δὲ ϐη, ἴση τῇ κα. ἡ γὰρ ϐ γωνία ἴση τῇ η ἐν
ἴσοις δ' ἡ μὲν ἐκτὸς. ἡ δὲ ἐντὸς. καὶ ἡ μὲν β ἐστὶν ἡμίσεια ὀρθῆς.
ἡ δ' ζϐ. ἴση τῇ ζα. καὶ γωνία δὲ ἡ κατὰ τὸ ζ ὀρθή. τῇ δὲ β γωνία
ἴση τῇ κατὰ τὸ η. ἡ δ' κατὰ τὸ ζ ὀρθή. ἐπειδὴ διπλασιόπλευ-
ρον τὸ ἑτερόμηκες καὶ πρὸς μέσον κέκλασται, ὥστε ἡ αγ τῇ εη
ἴση. ταύτῃ δὲ ἡ κθ. παράλληλος δ', ὥστε ἡ ϐγ, ἴση τῇ κθ, ἡ δὲ
1 γε, τῇ δθ. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι δείκνυνται. ὅτι ἴσαι εἰσὶν αἱ
κατὰ τὰς κάμψεις δύο ταῖς δυσίν. ὥστε δῆλον, ὅτι τὰ τηλι-
καῦτα σπαρτία ὅσον τὸ αβ τέσσαρα, τοσαῦτ' ἔνεστιν ἐν τῇ κλί-
νῃ. ὅσον δ' ἐστὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ ζη πλευρᾷ ξυσμημάτων,
καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῷ ζϐ τὰ ἡμίση. ὥστε ἐν τῇ ἡμισείᾳ κλίνῃ,
τηλικαῦτα μεγέθη σπαρτίων ἐστὶν, ὅσον τῷ ϐα ἔνεστι. τοσαῦτα
δὲ τὸ πλῆθος, ὅσαπερ ἐν τῷ βη ξυσμήματα. ταῦτα δ' οὐδὲν δια-
φέρει λέγειν, ἢ ὅσα ἐν τῇ αζ καὶ ϐζ τὰ συνάμφω. εἰ δὲ κατὰ διά-
2 μετρον ἐντεθῇ τὰ σπαρτία. ὡς ἐν τῇ αϐγδ κλίνῃ ἔχει, τὰ ἡ-
μίσεα εἰσὶν οὐ τοσαῦτα, ὅσα αἱ πλευραὶ ἀμφοῖν, αἱ αζ ζη.
τὰ ἴσα δὲ ὅσα ἐν τῷ ζβ ζα ξυσμήματα ἔνεστι. μείζονες δὲ εἰ-
σιν αἱ αζ βζ δύο οὖσαι τῆς αϐ. ὥστε καὶ τὸ σπαρτίον μεῖζον
τοσούτῳ, ὅσον αἱ πλευραὶ ἄμφω μείζους εἰσὶ τῆς διαμέτρου.

Διὰ τί χαλεπώτερον τὰ μακρὰ ξύλα ἀπὸ μακροῦ φέρειν
ἐπὶ τῷ ὤμῳ, ἢ κατὰ τὸ μέσον, ἴσου τοῦ βάρους ὄντος. πότερον,
ὅτι σαλευομένου τοῦ ξύλου τὸ ἄκρον κωλύει φέρειν, μᾶλλον ἀν-
3 τισπῶν τῇ σαλεύσει τὴν φοράν, ἢ καὶ μηδὲν κάμπτηται, μηδ'
ἔχῃ πολὺ μῆκος, ὅμως χαλεπώτερον φέρειν ἀπ' ἄκρου. ἀλλ'
ὅτι καὶ ῥᾷον αἴρεται ἀπ' ἄκρου ἐκ μέσου διὰ τὸ αὐτὸ καὶ φέρειν
ῥᾴδιον. αἴτιον δὲ, ὅτι ἐκ μέσου μὲν αἰρόμενον ἀεὶ ἐπικουφίζει
ἄλληλα τὰ ἄκρα. καὶ θάτερον μέρος τὸ ἐπὶ θάτερον ἐπαί=
ρει, ὥσπερ γὰρ κέντρον γίνεται τὸ μέσον ἧ ἔχει τὸ αἶρον ἢ φέρον.
εἰς τὸ ἄνω οὖν κουφίζεται ἑκάτερον τῶν ἄκρων εἰς τὸ κάτω ῥέ=
πον. ἀπὸ δὲ τοῦ ἄκρου αἰρόμενον ἢ φερόμενον, οὐ ποιεῖ τοῦτο.
4 ἀλλ' ἅπαν τὸ βάρος ῥέπει ἐφ' ἓν μέρος, εἰς ὅπερ αἴρεται ἢ

φέρεται. ἐφ' οὗ α. ἄκρα β γ. αἱρομένου οὖν ἢ φερομένου κατὰ τὸ α, τὸ μὲν β κάτω ῥέπον ἄνω αἴρει τὸ γ. τὸ δὲ γ κάτω ῥέπον τὸ β ἄνω αἴρει. ἅμα δὲ αἰρόμενα, ἄνω ποιεῖ ταῦτα.

Διὰ τί ἐὰν ᾖ λίαν μακρὸν τὸ αὐτὸ βάρος, χαλεπώτερον φέρειν ἐπὶ τοῦ ὤμου, κἂν μέσον φέρῃ τις. ἢ ἂν ἔλαττον ᾖ. πάλαι ἐλέχθη, ὡς οὐκ ἔστιν αἴτιον ἡ σάλευσις, ἀλλ' ἡ σάλευσις νῦν αἴτιόν ἐστιν. ὅταν γὰρ ᾖ μακρότερον, τὰ ἄκρα σαλεύεται, ὥστε
εἴη καὶ τὸν φέροντα χαλεπώτερον φέρειν μᾶλλον. αἴτιον δὲ 1
τοῦ σαλεύεσθαι μᾶλλον, ὅτι τῆς αὐτῆς κινήσεως οὔσης, μεθίσταται τὰ ἄκρα, ὅσῳ περ ἂν ᾖ μακρότερον τὸ ξύλον. ὁ μὲν ὁ ὦμος κέντρον, ἐφ' οὗ τὸ α. μένει γὰρ τοῦτο. αἱ δὲ α β καὶ α γ αἱ ἐκ τοῦ κέντρου. ὅσῳ δ' ἂν ᾖ μεῖζον τὸ ἐκ τοῦ κέντρου ἢ τὸ α β ἢ καὶ τὸ α γ πλέον μεθίσταται μέγεθος. δέδεικται δὲ τοῦτο πρότερον.

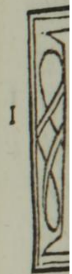
Διὰ τί ἐπὶ τοῖς φρέασι τὰ κηλώνεια ποιοῦσι, τοῦτον τὸν τρόπον. προστιθέασι γὰρ βάρος ἐν τῷ ξύλῳ τὸν μόλιβδον, ὄν-
τος βάρους τοῦ κάδου αὐτοῦ καὶ κενοῦ καὶ πλήρους ὄντος. ἢ 2
ὅτι ἐν δυσὶ χρόνοις διῃρημένου τοῦ ἔργου (βάψαι γὰρ δεῖ, καὶ τοῦτ' ἄνω ἑλκύσαι) συμβαίνει καθιέναι μὲν κενὸν ῥᾳδίως. αἴρειν δὲ πλήρη χαλεπῶς. λυσιτελεῖ οὖν μικρῷ βραδύτερον, εἶναι τὸ καταγαγεῖν πρὸς τὸ πολὺ κουφίσαι τὸ βάρος ἀνάγοντι. τοῦτο οὖν ποιεῖ ἐπ' ἄκρῳ τῷ κηλωνείῳ ὁ μόλιβδος προσκείμενος ἢ ὁ λίθος. καθιμῶντι μὲν γὰρ γίνεται βάρος μεῖζον, εἰ μόνον κενὸν δεῖ καταγαγεῖν τὸν κάδον. ὅταν δὲ πλήρης ᾖ, ἀνάγει ὁ μό-
λιβδος ἢ ὅ, τι ἂν ᾖ τὸ προσκείμενον βάρος. ὥστ' ἐστὶ ῥᾷον αὐτῷ 3
τὰ ἄμφω ἢ ἐκείνως.

Διὰ τί ὅταν φέρωσιν ἐπὶ ξύλου ἤ τινος τοιούτου δύο ἄνθρωποι ἴσον βάρος, οὐχ ὁμοίως θλίβονται, ἐὰν μὴ ἐπὶ τῷ μέσῳ ᾖ τὸ βάρος, ἀλλὰ μᾶλλον ὅσῳ ἂν ἐγγύτερον ᾖ τῶν φερόντων. ἢ διότι μοχλὸς μὲν γίνεται οὕτως ἐχόντων τὸ ξύλον. τὸ δὲ βάρος ὑπομόχλιον, ὁ δὲ ἐγγύτερος τοῦ βάρους τῶν φερόντων τὸ βάρος τὸ κινούμενον. ἅτερος δὲ τῶν φερόντων τὸ βάρος ὁ κινῶν, ὅσῳ πλέον ἀπέχῃ τοῦ βάρους,
τοσούτῳ ῥᾷον, κινεῖ καὶ λίβει μᾶλλον τὸ ἕτερον εἰς τὸ κά- 4

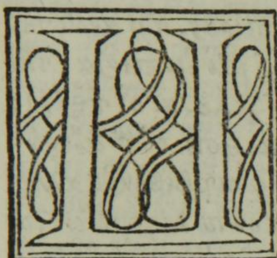
πω, ὥσπερ αἱ περιειδόντες τοῦ βάρους τοῦ ἐπικειμένου, καὶ γι-
νομένου ἀπομοχλίου. ἐν μέσῳ δὲ ἀποκειμένου τοῦ βάρους,
οὐδὲν μᾶλλον ἅτερος θατέρῳ γίνεται βάρος. οὐδὲ κινεῖ. ἀλλ'
ὁμοίως ἑκάτερος ἑκατέρῳ γίνεται βάρος. Διὰ τί οἱ ἀνιστά-
μενοι πάντες πρὸς ὀξεῖαν γωνίαν τῷ μηρῷ ποιήσαντες τὴν κνή-
μην ἀνίστανται. καὶ τῷ θώρακι πρὸς τὸν μηρόν. εἰ δὲ μή, οὐκ
ἂν δύναιντο ἀναστῆναι. πότερον, ὅτι τὸ ἴσον ἠρεμίας πανταχοῦ
1 χοῦ αἴτιον. ἡ δὲ ὀρθὴ γωνία τοῦ ἴσου, καὶ ποιεῖ στάσιν, διὸ καὶ φέ-
ρεται πρὸς ὁμοίας γωνίας τῇ περιφερείᾳ τῆς γῆς. οὐ γὰρ ὅτι
καὶ πρὸς ὀρθὴν ἔσται τῷ ἐπιπέδῳ, ἢ ὅτι ἀνιστάμενος γίνεται ὀρ-
θός. ἀνάγκη δὲ τὸν ἑστῶτα, κάθετον εἶναι πρὸς τὴν γῆν. εἰ οὖν
μέλλει ἔσεσθαι πρὸς ὀρθόν, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὴν κεφαλὴν ἔχειν
κατὰ τοὺς πόδας. καὶ γίνεσθαι δὴ ὅτε ἀνίσταται. ὅταν μὲν οὖν
καθήμενος ᾖ, παράλληλον ἔχει τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας,
καὶ οὐκ ἐπὶ μιᾶς εὐθείας. ἡ κεφαλή, α ἔστω, θώραξ. αβ μηρὸς
2 βγ. κνήμη γδ. πρὸς ὀρθὴν δὲ γίνεται, ὅ, τε θώραξ ἐφ' ὧν αβ
τῷ μηρῷ. καὶ ὁ μηρὸς τῇ κνήμῃ οὕτως καθημένῳ, ὥστε οὕτως
ἔχοντα ἀδύνατον ἀναστῆναι. ἀνάγκη δὲ ἐγκλῖναι τὴν κνήμην καὶ
ποιεῖν τοὺς πόδας ὑπὸ τὴν κεφαλήν. τοῦτο δὲ ἔσται, ἐὰν ἡ γ
δ, ἐφ' ἧς τὰ γζ γένηται, καὶ ἅμα ἀνίστηται, ἀναστῆναι συμβή-
σεται, καὶ ἔχει ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἴσης τὴν κεφαλήν τε καὶ τοὺς πό-
δας. ἡ δὲ γζ ὀξεῖαν ποιεῖ γωνίαν, πρὸς τὴν βγ. Διὰ τί ῥᾶον
κινεῖται τὸ κινούμενον ἢ τὸ μένον, οἷον τὰς ἁμάξας θᾶττον κινου-
3 μένας ὑπάγουσιν ἢ ἀρχομένας. ἢ ὅτι χαλεπώτατον μὲν τὸ εἰς
τοὐναντίον κινούμενον κινῆσαι βάρος. ἀφαιρεῖται γάρ τι τῆς τοῦ
κινοῦντος δυνάμεως, κἂν πολὺ θᾶττον ᾖ. ἀνάγκη γὰρ βραδυ-
τέραν γίνεσθαι τὴν ὦσιν τοῦ ἀπωθουμένου. δεύτερον δὲ
ἐὰν ἠρεμῇ. ἀντιτείνει γὰρ καὶ τὸ ἠρεμοῦν. τὸ δὲ κινούμενον ἐπὶ
τὸ αὐτὸ τῷ ὠθοῦντι ὅμοιον ποιεῖ. ὥσπερ ἂν εἰ αὐξήσειε τὴν
τοῦ κινοῦντος δύναμιν καὶ ταχυτῆτα. ὃ γὰρ ὑπ' ἐκείνου ἂν ἔ-
πασχε, τοῦτο αὐτὸ ποιεῖ εἰς τὸ πρόσω κινούμενον. Διὰ τί
παύεται φερόμενα τὰ ῥιφέντα. πότερον, ὅταν λήγῃ ἡ ἰσχὺς ἡ

ἀφεῖσα, ἢ διὰ τὸ ἀντιωθεῖσθαι. ἢ διὰ τὴν ῥοπήν, ἐὰν κρείττων
ᾖ τῆς ἰσχύος τῆς ῥιψάσης. ἢ ἄτοπον τὸ ταῦτ᾽ ἀπορεῖν, ἀφέντα
τὴν ἀρχήν. Διὰ τί φέρεταί τι οὐ τὴν αὑτοῦ φορὰν μὴ ἀκο-
λουθοῦντος καὶ ὠθοῦντος τοῦ ἀφέντος. ἢ δῆλον ὅτι ἐποίησε τοι-
οῦτον τὸ πρῶτον, ὥστε θάτερον ὠθεῖν, καὶ τοῦτο ἕτερον. παύε-
ται δέ, ὅταν μηκέτι δύνηται ποιεῖν τὸ προωθοῦν τὸ φερόμενον
ὥστε ὠθεῖν, καὶ ὅταν τὸ τοῦ φερομένου βάρος ῥέπῃ μᾶλλον τῆς
εἰς τὸ πρόσθεν δυνάμεως τοῦ ὠθοῦντος. Διὰ τί οὔτε τὰ ἐ- 1
λάττονα, οὔτε τὰ μεγάλα πόρρω φέρεται ῥιπτόμενα, ἀλλὰ δεῖ
συμμετρίαν τινὰ ἔχειν πρὸς τὸν ῥιπτοῦντα. πότερον ὅτι ἀνάγ-
κη τὸ ῥιπτούμενον καὶ ὠθούμενον ἀντερείδειν, ὅθεν ὠθεῖται. τὸ
δὲ μηθὲν ὑπεῖκον διὰ μέγεθος, ἢ μηδὲν ἀντερεῖδον δι᾽ ἀσθένειαν,
οὐ ποιεῖ ῥῖψιν οὐδὲ ὦσιν. τὸ μὲν οὖν πολὺ ὑπερβάλλον τῆς ἰ-
σχύος τῆς ὠθούσης, οὐθὲν ὑπείκει. τὸ δὲ πολὺ ἀσθενέστερον, οὐδὲν
ἀντερείδει. ἢ ὅτι τοσοῦτον φέρεται τὸ φερόμενον, ὅσον ἂν ἀέρα
κινήσῃ εἰς βάθος. τὸ δὲ μηθὲν κινούμενον, οὐδ᾽ ἂν κινήσειεν οὐ- 2
δὲν συμβαῖνον. εἰ δὴ ἀμφότερα τούτοις ἔχειν, τό, τε γὰρ σφό-
δρα μέγα καὶ τὸ σφόδρα μικρόν, ὥσπερ οὐθὲν κινούμενά ἐστι.
τὸ μὲν γὰρ αὐτό, καθ᾽ ἐν κινεῖ. τὸ δ᾽ οὐθὲν κινεῖται. Διὰ τί τὰ
φερόμενα ἐν τῷ δινουμένῳ ὕδατι εἰς τὸ μέσον τελευτῶντα φέ-
ρεται ἅπαντα. πότερον ὅτι μέγεθος ἔχει τὸ φερόμενον, ὥστε
ἐν δυσὶ κύκλοις εἶναι, τῷ μὲν ἐλάττονι, τῷ δὲ μείζονι, ἑκάτερον
αὐτοῦ τῶν ἄκρων, ὥστε περισπᾷ ὁ μείζων διὰ τὸ φέρεσθαι
θᾶττον καὶ πλάγιον ἀπωθεῖ αὐτὸν ἐλάττω. ἐπεὶ δὲ πλάτος 3
ἔχει τὸ φερόμενον, καὶ οὗτος πάλιν τὸ αὐτὸ ποιεῖ, καὶ ἀπωθεῖ
εἰς τὸν ἐντός, ἕως ἂν εἰς τὸ μέσον ἔλθῃ, καὶ τότε μένει διὰ τὸ
ὁμοίως ἔχειν πρὸς ἅπαντας τοὺς κύκλους τὸ φερόμενον, διὰ τὸ
μέσον. καὶ γὰρ τὸ μέσον ἴσον ἀπέχει ἐν ἑκάστῳ τῶν κύκλων. ἢ ὅτι
ὅσων μὲν μὴ κρατεῖ ἡ φορὰ τοῦ δινουμένου ὕδατος διὰ τὸ μέγε-
θος, ἀλλ᾽ ὑπερέχει τῇ βαρύτητι, τῆς τοῦ κύκλου ταχυτῆτος,
ἀνάγκη ὑπολείπεσθαι καὶ βραδύτερον φέρεσθαι. βραδύτερον δὲ
ὁ ἐλάττων κύκλος φέρεται. τὸ αὐτὸ γὰρ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ὁ μέ- 4

γας τῷ μικρῷ στρέφεται κύκλῳ, ὅταν ὦσι περὶ τὸ αὐτὸ μέ
σον. ὥστε εἰς τὸν ἐλάττονα κύκλον, ἀναγκαῖον ἀπολείπεσθαι,
ἕως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἔλθῃ. ὅσῳ δὲ πρότερον κρατεῖ ἡ φορὰ λή=
γουσα, ταὐτὸ ποιήσει. δεῖ γὰρ τὸν μὲν εὐθὺ, τὸν δὲ ἕτερον κρα
τεῖν τῇ ταχύτητι τοῦ βάρους. ὥστε εἰς τὸν ἐντὸς αἰεὶ κύκλον
ἀπολείπεσθαι τὸ πᾶν. ἀνάγκη γὰρ αὐτὸ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς κινεῖσθαι
τὸ μὴ κρατούμενον. ἐν αὐτῷ δὴ τούτῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀδύνατον φέρε
1 σθαι τὸ μὴ κρατούμενον. ἔτι δὲ ἧττον ἐν τῷ ἐκτός. θᾶττον γὰρ
ἡ φορὰ τοῦ ἐκτὸς κύκλου. λείπεται δὲ εἰς τὸν ἐντὸς τὸ μὴ
κρατούμενον μεθίστασθαι. αἰεὶ δὲ ἕκαστον ἐπιδί-
δωσιν εἰς τὸ μὴ κρατεῖσθαι. ἐπεὶ πέρας τοῦ
μὴ κινεῖσθαι ποιεῖ τὸ μέσον ἐλθεῖν. μέ
νει δὲ τὸ κέντρον μόνον, ἅπαντα
ἀνάγκη εἰς τοῦτο δὴ ἀ-
θροίζεσθαι.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ἌΛΦΑ ΤῸ ΜΕΙ͂ΖΟΝ.

Ἄντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται
φύσει. σημεῖον δ' ἡ τῶν αἰσθήσεων ἀγά-
1 πησις. καὶ γὰρ χωρὶς τῆς χρείας ἀγα-
πῶνται δι' ἑαυτάς. καὶ μάλιστα τῶν
ἄλλων, ἡ διὰ τῶν ὀμμάτων. οὐ γὰρ μό-
νον ἵνα πράττωμεν. ἀλλὰ καὶ μηθὲν
μέλλοντες πράττειν, τὸ ὁρᾶν αἱρούμε-
θα, ἀντὶ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἄλλων. αἴτιον δ' ὅτι μάλιστα
ποιεῖ γνωρίζειν τι ἡμᾶς αὕτη τῶν αἰσθήσεων, καὶ πολλὰς δη-
λοῖ διαφοράς. φύσει μὲν οὖν αἴσθησιν ἔχοντα γίνεται τὰ ζῶα.
2 ἐκ δὲ τῆς αἰσθήσεως, τοῖς μὲν αὐτῶν, οὐκ ἐγγίνεται μνήμη. τοῖς
δὲ, γίνεται. καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν φρόνιμα. τὰ δὲ, μαθητι-
κώτερα τῶν μὴ δυναμένων μνημονεύειν ἐστίν. φρόνιμα μὲν, ἄ-
νευ τοῦ μανθάνειν, ὅσα μὴ δυνατὰ τῶν ψόφων ἀκούειν. οἷον μέ-
λιττα. καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο γένος ζώων ἐστί. μανθάνει δ' ὅσα
πρὸς τῇ μνήμῃ καὶ ταύτην ἔχει τὴν αἴσθησιν. τὰ μὲν οὖν ἄλ-
λα, ταῖς φαντασίαις ζῇ, καὶ ταῖς μνήμαις. ἐμπειρίας δὲ με-
» τέχει μικρόν. τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ τέχνῃ, καὶ λογι-
3 σμοῖς. γίνεται δ' ἐκ τῆς μνήμης ἐμπειρία τοῖς ἀνθρώποις. αἱ
» γὰρ πολλαὶ μνῆμαι τοῦ αὐτοῦ πράγματος, μιᾶς ἐμπειρίας
» δύναμιν ἀποτελοῦσι. καὶ δοκεῖ σχεδὸν ἐπιστήμῃ καὶ τέχνῃ ὅ-
» μοιον εἶναι ἡ ἐμπειρία. ἀποβαίνει δ' ἐπιστήμη καὶ τέχνη διὰ τῆς
» ἐμπειρίας τοῖς ἀνθρώποις. ἡ μὲν γὰρ ἐμπειρία, τέχνην ἐποί-
» ησεν ὥς φησι Πῶλος, ὀρθῶς λέγων. ἡ δ' ἀπειρία τύχην. γί-
» νεται δὲ τέχνη, ὅταν ἐκ πολλῶν τῆς ἐμπειρίας ἐννοημάτων,
» καθόλου μία γένηται περὶ τῶν ὁμοίων ὑπόληψις. τὸ μὲν γὰρ
4 ἔχειν ὑπόληψιν, ὅτι Καλλίᾳ κάμνοντι τηνδὶ τὴν νόσον, τοδὶ

συνήνεγκε. καὶ Σωκράτει καὶ καθέκαστον οὕτω, πολλοῖς, ἐμπει-
ρίας ἐστί. τὸ δ' ὅτι πᾶσι τοῖς τοιοῖσδε κατ' εἶδος ἓν ἀφορισθεῖ-
σι κάμνουσι τήνδε τὴν νόσον συνήνεγκε, οἷον, τοῖς φλεγματώδε-
σιν ἢ χολώδεσιν ἢ πυρέττουσι καύσῳ, τέχνης. πρὸς μὲν οὖν τὸ
πράττειν, ἐμπειρία τέχνης οὐδὲν δοκεῖ διαφέρειν. ἀλλὰ καὶ
μᾶλλον ἐπιτυγχάνοντας ὁρῶμεν τοὺς ἐμπείρους, τῶν ἄνευ τῆς
ἐμπειρίας λόγον ἐχόντων. αἴτιον δ' ὅτι, ἡ μὲν ἐμπειρία, τῶν
» καθ' ἕκαστά ἐστι γνῶσις. ἡ δὲ τέχνη, τῶν καθόλου. αἱ δὲ πράξεις 1
» καὶ αἱ γενέσεις πᾶσαι, περὶ τὸ καθ' ἕκαστόν εἰσιν. οὐ γὰρ ἄνθρω-
πον ὑγιάζει ὁ ἰατρεύων. πλὴν ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκὸς ἀλλὰ
Καλλίαν, ἢ Σωκράτη. ἢ τῶν ἄλλων τινὰ οὕτω λεγομένων, ᾧ
συμβέβηκεν ἀνθρώπῳ εἶναι. ἐὰν οὖν ἄνευ τῆς ἐμπειρίας ἔχῃ
τις τὸν λόγον, καὶ τὸ καθόλου μὲν γνωρίζῃ, τὸ δ' ἐν αὐτῷ κα-
θέκαστον ἀγνοῇ, πολλάκις διαμαρτήσεται τῆς θεραπείας. θε-
ραπευτὸν γὰρ τὸ καθ' ἕκαστον μᾶλλον. ἀλλ' ὅμως τό γε εἰδέναι
καὶ τὸ ἐπαΐειν τῇ τέχνῃ, τῆς ἐμπειρίας ὑπάρχειν οἰόμεθα μᾶλ- 2
» λον. καὶ σοφωτέρους τοὺς τεχνίτας τῶν ἐμπείρων ὑπολαμβά-
» νομεν ὡς κατὰ τὸ εἰδέναι μᾶλλον ἀκολουθοῦσαν τὴν σοφίαν
» πᾶσι. τοῦτο δὲ ὅτι οἱ μὲν τὴν αἰτίαν ἴσασιν, οἱ δ' οὔ. οἱ μὲν γὰρ
» ἔμπειροι, τὸ ὅτι μὲν, ἴσασι. διότι δ', οὐκ ἴσασιν. οἱ δὲ, τὸ διότι καὶ
» τὴν αἰτίαν γνωρίζουσι. διὸ καὶ τοὺς ἀρχιτέκτονας περὶ ἕκα-
» στον, τιμιωτέρους, καὶ μᾶλλον εἰδέναι νομίζομεν τῶν χειροτε-
» χνῶν, καὶ σοφωτέρους. ὅτι τὰς αἰτίας τῶν ποιουμένων ἴσασι.
οἱ δ' ὥσπερ καὶ τῶν ἀψύχων ἔνια, ποιεῖ μὲν, οὐκ εἰδότα δὲ ποιεῖ. 3
οἷον καίει τὸ πῦρ. τὰ μὲν οὖν ἄψυχα φύσει τινὶ ποιεῖν τούτων ἕ-
καστον. τοὺς δὲ χειροτέχνας, δι' ἔθος. ὡς οὐ κατὰ τὸ πρακτικοὺς
εἶναι σοφωτέρους ὄντας, ἀλλὰ κατὰ τὸ λόγον ἔχειν αὐτοὺς καὶ
» τὰς αἰτίας γνωρίζειν. ὅλως τε σημεῖον τοῦ εἰδότος καὶ τὸ δύνα-
» σθαι διδάσκειν ἐστί. καὶ διὰ τοῦτο τὴν τέχνην, τῆς ἐμπειρίας οἰό-
μεθα μᾶλλον ἐπιστήμην εἶναι. δύνανται γάρ. οἱ δὲ οὐ δύναν-
ται διδάσκειν. ἔτι δὲ τῶν αἰσθήσεων, οὐδὲ μίαν ἡγούμεθα εἶναι
σοφίαν. καίτοι κυριώταταί γ' εἰσὶν αὗται τῶν καθ' ἕκαστα γνώ- 4

σεις. ἀλλ' οὐ λέγουσι τὸ διατί περὶ οὐδενός. οἷον, διὰ τί θερμὸν
τὸ πῦρ. ἀλλὰ μόνον ὅτι θερμόν. τὸν μὲν οὖν πρῶτον εἰκὸς τὸν
ὁποιανοῦν εὑρόντα τέχνην παρὰ τὰς κοινὰς αἰσθήσεις, θαυμά-
ζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, μὴ μόνον διὰ τὸ χρήσιμον εἶναί τι
τῶν εὑρεθέντων, ἀλλ' ὡς σοφὸν καὶ διαφέροντα τῶν ἄλλων.
πλειόνων δὲ εὑρισκομένων τεχνῶν, καὶ τῶν μὲν, πρὸς τἀναγ-
καῖα τῶν δὲ, πρὸς διαγωγὴν οὐσῶν. ἀεὶ σοφωτέρους τοὺς τοιού-
1 τους ἐκείνων ὑπολαμβάνομεν, διὰ τὸ μὴ πρὸς χρῆσιν εἶναι
τὰς ἐπιστήμας αὐτῶν ὅθεν, ἤδη πάντων τῶν τοιούτων κατεσκευα-
σμένων, αἱ μὴ πρὸς ἡδονὴν μὴ δὲ πρὸς τἀναγκαῖα τῶν ἐπιστη-
μῶν εὑρέθησαν. καὶ πρῶτον τούτοις τοῖς τόποις οὗ περ ἐσχόλα-
σαν. διὸ περὶ αἴγυπτον αἱ μαθηματικαὶ πρῶτον τέχναι συνέ-
στησαν. ἐκεῖ γὰρ ἀφείθη σχολάζειν τὸ τῶν ἱερέων ἔθνος. εἴρηται μὲν
οὖν ἐν τοῖς ἠθικοῖς, τίς διαφορὰ τέχνης καὶ ἐπιστήμης, καὶ τῶν
ἄλλων τῶν ὁμογενῶν. οὗ δ' ἕνεκα νῦν ποιούμεθα τὸν λόγον, τοῦ-
2 τ' ἐστὶν ὅτι τὴν ὀνομαζομένην σοφίαν περὶ τὰ πρῶτα αἴτια
καὶ τὰς ἀρχάς, ὑπολαμβάνουσι πάντες. ὥστε καθάπερ εἴρη-
ται πρότερον, ὅτι ὁ μὲν ἔμπειρος τῶν ὁποιανοῦν ἐχόντων αἴ-
σθησιν εἶναι δοκεῖ σοφώτερος. ὁ δὲ τεχνίτης, τῶν ἐμπείρων χει-
ροτέχνου δὲ ἀρχιτέκτων. αἱ δὲ θεωρητικαὶ, τῶν ποιητικῶν μᾶλ-
λον. ὅτι μὲν οὖν ἡ σοφία περί τινας αἰτίας καὶ ἀρχάς ἐστιν ἐ-
πιστήμη, δῆλον. ἐπεὶ δὲ ταύτην τὴν ἐπιστήμην ζητοῦμεν, τοῦτ' ἂν
εἴη σκεπτέον, ἡ περὶ ποίας αἰτίας καὶ περὶ ποίας ἀρχάς,
3 ἐπιστήμη, σοφία ἐστίν. εἰ δὴ λάβοι τις τὰς ὑπολήψεις, ἃς ἔχομεν
περὶ τοῦ σοφοῦ, τάχ' ἂν ἐκ τούτου φανερὸν γένοιτο μᾶλλον.
ὑπολαμβάνομεν δή, πρῶτον μὲν ἐπίστασθαι μάλιστα πάντα
τὸν σοφὸν ὡς ἐνδέχεται. μὴ καθ' ἕκαστον ἔχοντα ἐπιστήμην αὐ-
τῶν. εἶτα τὸν τὰ χαλεπὰ γνῶναι δυνάμενον. καὶ μὴ ῥάδια ἀν-
θρώπῳ γινώσκειν, τοῦτον σοφόν. τὸ γὰρ αἰσθάνεσθαι, πάντων
κοινόν. διὸ ῥάδιον καὶ οὐδὲν σοφόν. ἔτι τὸν ἀκριβέστερον καὶ τὸν
διδασκαλικώτερον τῶν αἰτιῶν, σοφώτερον εἶναι περὶ πᾶσαν
4 ἐπιστήμην. καὶ τῶν ἐπιστημῶν δέ, τὸ αὐτῆς ἕνεκεν καὶ τοῦ

εἰδέναι χάριν αἱρετὴν οὖσαν μᾶλλον εἶναι σοφίαν, ἢ τὴν τῶν
ἀποβαινόντων ἕνεκεν. καὶ τὴν ἀρχικωτέραν τῆς ὑπηρετού-
» σης μᾶλλον εἶναι σοφίαν. οὐ γὰρ δεῖν ἐπιτάττεσθαι τὸν σοφὸν,
» ἀλλ' ἐπιτάττειν. καὶ οὐ τοῦτον ἑτέρῳ πείθεσθαι, ἀλλὰ τούτῳ
τὸν ἧττον σοφόν. τὰς μὲν οὖν ὑπολήψεις τοιαύτας καὶ τοσαύ-
τας ἔχομεν περὶ τῆς σοφίας καὶ τῶν σοφῶν. τούτων δὲ, τὸ μὲν
πάντα ἐπίστασθαι, τῷ μάλιστα ἔχοντι τὴν καθόλου ἐπιστήμην
ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. οὗτος γὰρ οἶδέ πως πάντα τὰ ὑποκεί- 1
» μενα. σχεδὸν δὲ καὶ χαλεπώτατα γνωρίζειν τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶ
» τὰ μάλιστα καθόλου. πορρωτάτω γὰρ τῶν αἰσθήσεών ἐστι. ἀ-
κριβέσταται δὲ τῶν ἐπιστημῶν. αἳ μάλιστα τῶν πρώτων εἰσίν. αἱ
γὰρ ἐξ ἐλαττόνων, ἀκριβέστεραι τῶν ἐκ προσθέσεως λεγομένων.
οἷον ἀριθμητικὴ, γεωμετρίας. ἀλλὰ μὴν καὶ διδασκαλική γε ἡ
τῶν αἰτιῶν θεωρητικὴ μᾶλλον. οὗτοι γὰρ διδάσκουσιν οἱ τὰς αἰ-
» τίας λέγοντες περὶ ἑκάστου. τὸ δ' εἰδέναι καὶ τὸ ἐπίστασθαι αὐ-
» τῶν ἕνεκα, μάλισθ' ὑπάρχει τῇ τοῦ μάλιστα ἐπιστητοῦ ἐπιστή- 2
» μῃ. ὁ γὰρ τὸ ἐπίστασθαι δι' ἑαυτὸ αἱρούμενος, τὴν μάλιστα ἐπιστή-
» μην μάλιστα αἱρήσεται. τοιαύτη δ' ἐστὶν ἡ τοῦ μάλιστα ἐπιστητοῦ.
» μάλιστα δὲ ἐπιστητὰ τὰ πρῶτα καὶ τὰ αἴτια. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ
ἐκ τούτων τἆλλα γνωρίζεται. ἀλλ' οὐ ταῦτα διὰ τῶν ὑποκειμέ-
νων. ἀρχικωτάτη δὲ τῶν ἐπιστημῶν, καὶ μᾶλλον ἀρχὴ τῆς ὑ-
πηρετούσης, ἡ γνωρίζουσα τίνος ἕνεκέν ἐστι πρακτέον ἕκαστον.
τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν ἑκάστου. ὅλως δὲ τὸ ἄριστον ἐν τῇ φύ-
σει πάσῃ. ἐξ ἁπάντων οὖν τῶν εἰρημένων ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἐπιστή- 3
μην πίπτει τὸ ζητούμενον ὄνομα. δεῖ γὰρ ταύτην τῶν πρώτων
» ἀρχῶν καὶ αἰτιῶν εἶναι θεωρητικήν. καὶ γὰρ καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ
» τὸ οὗ ἕνεκα, ἓν τῶν αἰτίων ἐστίν. ὅτι δ' οὐ ποιητικὴ, δῆλον ἐκ τῶν
» πρώτων φιλοσοφησάντων. διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι
» καὶ νῦν, καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν. ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ
πρόχειρα τῶν ἀπόρων θαυμάσαντες. εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω
προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες. οἷον περί τε
τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ ἄστρα 4

καὶ περὶ

καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. ὁ δ᾽ ἀπορῶν καὶ θαυμάζων, οἴεται ἀγνοεῖν. διὸ καὶ φιλόμυθος ὁ φιλόσοφός πώς ἐστιν. ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων. ὥστ᾽ εἴπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἄγνοιαν ἐφιλοσόφησαν, φανερὸν, ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον, καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἕνεκεν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός. σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων, καὶ πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἡ τοιαύτη φρόνησις ἤρ-
1 ξατο ζητεῖσθαι. δῆλον οὖν, ὡς δι᾽ οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρείαν ἑτέραν, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἄνθρωπός φαμεν ἐλεύθερος ὁ ὁ αὐτοῦ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλου, οὕτως καὶ αὐτὴ μόνη ἐλευθέρα οὖσα τῶν ἐπιστημῶν. μόνη γὰρ αὕτη αὑτῆς ἕνεκέν ἐστι. διὸ καὶ δικαίως ἂν οὐκ ἀνθρωπίνη νομίζοιτο αὐτῆς ἡ κτῆσις. πολλαχῆ γὰρ ἡ φύσις δούλη τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. ὥστε κατὰ Σιμωνίδην, θεὸς ἂν μόνος τοῦτ᾽ ἔχοι τὸ γέρας. ἄνδρα δ᾽ οὐκ ἄξιον μὴ ζητεῖν τὴν καθ᾽ αὑτὸν ἐπιστήμην. εἰ δὲ λέγουσί τι οἱ ποιηταὶ, καὶ πέφυκε
2 φθονεῖν τὸ θεῖον, ἐπὶ τούτου συμβῆναι μάλιστα εἰκός. καὶ δυστυχεῖς εἶναι πάντων τοὺς περιττούς. ἀλλ᾽ οὔτε τὸ θεῖον φθονερὸν ἐνδέχεται εἶναι, ἀλλὰ κατὰ τὴν παροιμίαν, πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί, οὔτε τῆς τοιαύτης, ἄλλην χρὴ νομίζειν τιμιωτέραν. ἡ γὰρ θειοτάτη καὶ τιμιωτάτη, τοιαύτη δὲ διχῶς ἂν εἴη μόνη. ἥν τε γὰρ μάλιστ᾽ ἂν ὁ θεὸς ἔχοι, θεία τῶν ἐπιστημῶν ἐστι, κἂν εἴ τις τῶν θείων εἴη. μόνη δ᾽ αὕτη τούτων ἀμφοτέρων τετύχηκεν. ὅ, τε γὰρ θεὸς δοκεῖ τῶν αἰτίων πᾶσιν εἶναι καὶ ἀρχή τις,
3 καὶ τὴν τοιαύτην ἢ μόνος ἢ μάλιστ᾽ ἂν ἔχοι ὁ θεός. ἀναγκαιότεραι μὲν οὖν, πᾶσαι αὐτῆς. ἀμείνων δ᾽ οὐδεμία. δεῖ μέντοιπως καταστῆναι τὴν τάξιν αὐτῆς, εἰς τοὐναντίον ἡμῖν τῶν ἐξ ἀρχῆς ζητήσεων. ἄρχονται μὲν γὰρ ὥσπερ εἴπομεν ἀπὸ τοῦ θαυμάζειν πάντες. εἰ οὕτως ἔχει, καθάπερ τῶν θαυμάτων ταὐτόματα τοῖς μήπω τεθεωρηκόσι τὴν αἰτίαν, ἢ περὶ τὰς τοῦ ἡλίου τροπάς. ἢ τὴν τῆς διαμέτρου ἀσυμμετρίαν. θαυμαστὸν γὰρ εἶναι δοκεῖ πᾶσιν, εἴ τι τῶν οὐκ ἐλαχίστων μὴ μετρεῖται. δεῖ δ᾽ εἰς
4 τοὐναντίον καὶ τὸ ἄμεινον κατὰ τὴν παροιμίαν ἀποτελευ=

τῆσαι. καθάπερ καὶ ἐν τούτοις ὅταν μάθωσιν. οὐδὲν γὰρ ἂν
θαυμάσειεν οὕτως ἀνὴρ γεωμετρικὸς. ὡς εἰ γένοιτο ἡ διάμε-
τρος μετρητή. τίς μὲν οὖν ἡ φύσις τῆς ζητουμένης ἐπιστήμης, εἴ-
ρηται. καὶ τίς ὁ σκοπὸς, οὗ δεῖ τυγχάνειν τὴν ζήτησιν καὶ τὴν
» ὅλην μέθοδον. ἐπεὶ φανερὸν, ὅτι τῶν ἐξ ἀρχῆς αἰτίων δεῖ
» λαβεῖν ἐπιστήμην (τότε γὰρ εἰδέναι φαμὲν ἕκαστον, ὅταν τὴν
» πρώτην αἰτίαν οἰώμεθα γνωρίζειν. τὰ δ' αἴτια λέγεται τε-
τραχῶς. ὧν μίαν μὲν αἰτίαν φαμὲν εἶναι τὴν οὐσίαν καὶ τὸ τί 1
ἦν εἶναι. ἀνάγεται γὰρ τὸ διὰ τί πρῶτον, εἰς τὸν λόγον ἔσχα-
τον. αἴτιον δὲ καὶ ἀρχὴ, τὸ διατί πρῶτον. μίαν δὲ τὴν ὕλην
καὶ τὸ ὑποκείμενον. τρίτην δὲ ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. τε-
τάρτην δὲ τὴν ἀντικειμένην αἰτίαν ταύτῃ, καὶ τὸ οὗ ἕνεκεν.
καὶ τὸ ἀγαθόν. τέλος γὰρ γενέσεως πάσης τοῦτ' ἐστί. τεθεω-
ρημένων οὖν ἱκανῶς περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ φύσεως, ὅμως
παραλάβωμεν καὶ τοὺς πρότερον ἡμῶν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ὄν-
των ἐλθόντας καὶ φιλοσοφήσαντας περὶ τῆς ἀληθείας. δῆ- 2
λον γὰρ, ὅτι κἀκεῖνοι λέγουσιν ἀρχάς τινας καὶ αἰτίας. ἐπελ-
θοῦσι γοῦν, ἔσται τι προὔργου τῇ μεθόδῳ τῇ νῦν. ἢ γὰρ ἕτερόν-
τι γένος εὑρήσομεν αἰτίας, ἢ ταῖς νῦν λεγομέναις μᾶλλον πι-
στεύσομεν. τῶν δὴ πρώτων φιλοσοφησάντων οἱ πλεῖστοι τὰς ἐν
ὕλης εἴδει μόνον ᾠήθησαν ἀρχὰς εἶναι πάντων. ἐξ οὗ γάρ ἐστιν
ἅπαντα τὰ ὄντα, καὶ ἐξ οὗ γίγνεται πρώτου καὶ εἰς ὃ φθείρε-
ται τελευταῖον, τῆς μὲν οὐσίας ὑπομενούσης, τοῖς δὲ πάθε-
σι μεταβαλλούσης, τοῦτο στοιχεῖον. καὶ ταύτην τὴν ἀρχήν φα 3
σιν εἶναι τῶν ὄντων. καὶ διὰ τοῦτο, οὔτε γίνεσθαι οὐθὲν οἴονται,
οὔτε ἀπόλλυσθαι ὡς τῆς τοιαύτης φύσεως ἀεὶ σωζομένης.
ὥσπερ δὲ τὸν Σωκράτη φαμὲν οὔτε γίγνεσθαι ἁπλῶς, ὅταν
γίγνηται καλὸς ἢ μουσικὸς, οὔτε ἀπόλλυσθαι, ὅταν ἀπο-
βάλλῃ ταύτας τὰς ἕξεις, διὰ τὸ ὑπομένειν τὸ ὑποκείμενον
τὸν Σωκράτη αὐτὸν, οὕτως οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν. δεῖ γὰρ εἶ-
ναί τινα φύσιν ἢ μίαν ἢ πλείους μιᾶς, ἐξ ὧν γίγνεται τὰ ἄλλα
σωζομένης ἐκείνης. τὸ μέντοι πλῆθος καὶ τὸ εἶδος τῆς τοιαύτης 4

ἀρχῆς, οὐ τὸ αὐτὸ πάντες λέγουσιν. ἀλλὰ Θαλῆς μὲν ὁ τῆς
τοιαύτης ἀρχηγὸς φιλοσοφίας, ὕδωρ φησὶν εἶναι. διὸ καὶ τὴν
γῆν ἐφ' ὕδατος ἀπεφήνατο εἶναι, λαβὼν ἴσως τὴν ὑπόληψιν
ταύτην ἐκ τοῦ πάντων ὁρᾶν τὴν τροφὴν ὑγρὰν οὖσαν, καὶ αὐτὸ
τὸ θερμὸν ἐκ τούτου γιγνόμενον καὶ τὸ ζῶον τούτῳ ζῆν. τὸ δ'
ἐξ οὗ γίγνεταί τι, τοῦτ' ἐστὶν ἀρχὴ πάντων. διά τε δὴ τοῦτο τὴν
ὑπόληψιν λαβὼν ταύτην, καὶ διὰ τὸ πάντων τὰ σπέρματα
1 τὴν φύσιν ὑγρὰν ἔχειν. τὸ δ' ὕδωρ, ἀρχὴ φύσεώς ἐστι τοῖς ὑ=
γροῖς. εἰσὶ δέ τινες οἳ καὶ τοὺς παμπαλαίους καὶ πολὺ πρὸ τῆς νῦν
γενέσεως καὶ πρώτους θεολογήσαντας, οὕτως οἴονται περὶ τῆς
φύσεως διαλαβεῖν. ὠκεανόν τε γὰρ καὶ τηθὺν ἐποίησαν τῆς γενέ=
σεως πατέρας. καὶ τὸν ὅρκον τῶν θεῶν ὕδωρ τὴν καλουμένην
» ὑπ' αὐτῶν στύγα τῶν ποιητῶν. τιμιώτατον μὲν γὰρ, τὸ πρεσβύ
» τατον. ὅρκος δὲ τὸ τιμιώτατόν ἐστιν. εἰ μὲν οὖν ἀρχαία τις αὕτη
καὶ παλαιά τε τύγχανεν οὖσα περὶ τῆς φύσεως ἡ δόξα, τάχ'
2 ἂν ἄδηλον εἴη. Θαλῆς μέντοι λέγεται οὕτως ἀπο=
φήνασθαι περὶ τῆς πρώτης αἰτίας. ἵππωνα μὲν γὰρ οὐκ ἄν-
τις ἀξιώσειε θεῖναι μετὰ τούτων, διὰ τὴν εὐτέλειαν αὐτοῦ τῆς
διανοίας. Ἀναξιμένης δὲ ἀέρα καὶ Διογένης πρότερον ὕδα=
τος καὶ μάλιστ' ἀρχὴν τιθέασι τῶν ἁπλῶν σωμάτων. Ἵππα-
σος δὲ πῦρ ὁ μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ ἐφέσιος. Ἐμ-
πεδοκλῆς δὲ τὰ τέτταρα, πρὸς τοῖς εἰρημένοις γῆν προσθεὶς
τέταρτον. ταῦτα γὰρ ἀεὶ διαμένειν καὶ οὐ γίνεσθαι, ἀλλ'
3 ἢ πλήθει καὶ ὀλιγότητι συγκρινόμενα καὶ διακρινόμε=
να, εἰς ἕν τε καὶ ἐξ ἑνός. Ἀναξαγόρας δὲ ὁ κλαζομένιος
τῇ μὲν ἡλικίᾳ πρότερος ὢν τούτου, τοῖς δ' ἔργοις ὕστερος,
ἀπείρους εἶναί φησι τὰς ἀρχάς. σχεδὸν γὰρ ἅπαντα ὁμοι=
ομερῆ καθάπερ ὕδωρ, ἢ πῦρ, οὕτω γίγνεσθαι καὶ ἀπόλ-
λυσθαί φησι, συγκρίσει καὶ διακρίσει μόνον. ἄλλως δὲ οὔ-
τε γίγνεσθαι οὔτε ἀπόλλυσθαι. ἀλλὰ διαμένειν ἀΐδια.
ἐκ μὲν οὖν τούτων, μόνην τις αἰτίαν νομίσειεν ἂν τὴν
4 ἐν ὕλης εἴδει λεγομένην. προϊόντων δ' οὕτως, αὐτὸ τὸ

πρᾶγμα ὡδοποίησεν αὐτοῖς καὶ συνηνάγκασε ζητεῖν. εἰ γὰρ ὅτι
μάλιστα πᾶσα φθορὰ καὶ γένεσις ἔκ τινος ἑνὸς ἢ καὶ πλειό-
νων ἐστὶν, διατί τοῦτο συμβαίνει. καὶ τί τὸ αἴτιον. οὐ γὰρ δὴ τό γε
ὑποκείμενον αὐτὸ ποιεῖ μεταβάλλειν ἑαυτό. λέγω δ' οἷον οὔτε
τὸ ξύλον, οὔτε ὁ χαλκὸς αἴτιον τοῦ μεταβάλλειν ἑκάτερον αὐ-
τῶν. οὐδὲ ποιεῖ τὸ μὲν ξύλον κλίνην. ὁ δὲ χαλκὸς ἀνδριάντα.
ἀλλ' ἕτερόν τι τῆς μεταβολῆς ἴδιον. τὸ δὲ τοῦτο ζητεῖν ἐστι, τὸ 1
τὴν ἑτέραν ἀρχὴν ζητεῖν, ὡς ἂν ἡμεῖς φαίημεν ὅθεν ἡ ἀρχὴ
τῆς κινήσεως. οἱ μὲν οὖν πάμπαν ἐξ ἀρχῆς ἁψάμενοι τῆς μεθό-
δου τῆς τοιαύτης, καὶ ἓν φάσκοντες εἶναι τὸ ὑποκείμενον,
οὐδὲν ἐδυσχέραναν ἑαυτοῖς. ἀλλ' ἔνιοί γε τῶν ἓν λεγόντων, ὥσπερ
ἡττηθέντες ὑπὸ ταύτης τῆς ζητήσεως, τὸ ἓν ἀκίνητόν φασιν
εἶναι. καὶ τὴν φύσιν ὅλην οὐ μόνον κατὰ γένεσιν καὶ φθορὰν
(τοῦτο μὲν γὰρ ἀρχαῖόν τε καὶ πάντες ὡμολόγησαν) ἀλλὰ καὶ
κατὰ τὴν ἄλλην μεταβολὴν πᾶσαν. καὶ τοῦτ' αὐτῶν ἴδιόν
ἐστι. τῶν μὲν οὖν ἓν μόνον φασκόντων εἶναι τὸ πᾶν, οὐθενὶ συνέ- 2
βη τὴν τοιαύτην συνιδεῖν αἰτίαν, πλὴν εἰ ἄρα Παρμενίδῃ. καὶ
τούτῳ κατὰ τοσοῦτον, ὅσον οὐ μόνον ἓν, ἀλλὰ καὶ δύο πως τί-
θησιν αἰτίας εἶναι. τοῖς δὲ πλείω ποιοῦσιν μᾶλλον ἐνδέχεται
λέγειν. οἷον τὸ θερμὸν ἢ ψυχρόν. ἢ πῦρ καὶ γῆν. χρῶνται γὰρ ὡς
κινητικὴν ἔχοντι τῷ πυρὶ τὴν φύσιν. ὕδατι δὲ καὶ γῇ καὶ τοῖς
τοιούτοις τοὐναντίον. μετὰ δὲ τούτους καὶ τὰς τοιαύτας ἀρχὰς
ὡς οὐχ ἱκανῶν οὐσῶν γεννῆσαι τὴν τῶν ὄντων φύσιν, πάλιν
ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας ὥσπερ εἴπομεν ἀναγκαζόμενοι, τὴν 3
ἐχομένην ἐζήτησαν ἀρχήν. τοῦ γὰρ εὖ καὶ καλῶς τὰ μὲν, ἔ-
χειν, τὰ δὲ, γίγνεσθαι τῶν ὄντων, ἴσως οὔτε γῆν, οὔτ' ἄλλο τῶν
τοιούτων οὐθὲν, οὔτ' εἰκὸς αἴτιον εἶναι. οὔτ' ἐκείνους εἰκὸς οἰη-
θῆναι. οὐδ' αὖ τῷ αὐτομάτῳ καὶ τύχῃ τοσοῦτον ἐπιτρέψαι
πρᾶγμα καλῶς ἔχειν. νοῦν δή τις εἰπὼν ἐνεῖναι, καθάπερ ἐν τοῖς
ζῴοις καὶ ἐν τῇ φύσει τὸν αἴτιον καὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς τάξεως
πάσης, οἷον νήφων ἐφάνη παρ' εἰκῆ λέγοντας τοὺς πρότερον. φανε-
ρῶς μὲν οὖν Ἀναξαγόραν ἴσμεν ἁψάμενον τούτων τῶν λόγων. 4

αἴτιον δ' ἔχει πρότερον Ἑρμότιμος ὁ Κλαζομένιος εἰπεῖν. οἱ
μὲν οὖν οὕτως ὑπολαμβάνοντες ἅμα τῷ καλῶς τὴν αἰτίαν
ἀρχὴν εἶναι τῶν ὄντων ἔθεσαν καὶ τὴν τοιαύτην, ὅθεν ἡ κίνησις
ὑπάρχειν τοῖς οὖσιν. ὑποπτεύσειε δ' ἄν τις Ἡσίοδον πρῶτον
ζητῆσαι τὸ τοιοῦτον καὶ εἴ τις ἄλλος ἔρωτα ἢ ἐπιθυμίαν ἐν τοῖς
οὖσιν ἔθηκεν ὡς ἀρχήν. οἷον καὶ Παρμενίδης. καὶ γὰρ οὗτος κα-
» τασκευάζων τὴν τοῦ παντὸς γένεσιν, πρώτιστον μέν φησιν ἔρωτα
1 θεῶν μητίσατο πάντων. Ἡσίοδος δέ, πάντων μὲν πρώτιστα
» χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα γαῖ' εὐρύστερνος. ἠδ' ἔρως, ὃς πάν-
» τεσσι μεταπρέπει ἀθανάτοισιν. ὡς δέον ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρ-
χειν τινὰ αἰτίαν, ἥτις κινήσει καὶ συνάξει τὰ πράγματα. τού-
τους μὲν οὖν πῶς χρὴ διανεῖμαι περὶ τοῦ τίς πρῶτος, ἐξέστω
κρίνειν ὕστερον. ἐπεὶ δὲ καὶ τἀναντία τοῖς ἀγαθοῖς ἐνόντα ἐ-
φαίνετο ἐν τῇ φύσει, καὶ οὐ μόνον τάξις καὶ τὸ καλόν, ἀλλ'
ἀταξία καὶ τὸ αἰσχρόν, καὶ πλείω τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν, καὶ
2 τὰ φαῦλα τῶν καλῶν, οὕτως ἄλλος τις φιλίαν εἰσήνεγκε καὶ
τὸ νεῖκος ἑκάτερον ἑκατέρων αἴτιον τούτων. εἰ γάρ τις ἀκο-
λουθοίη καὶ λαμβάνοι πρὸς τὴν διάνοιαν, καὶ μὴ πρὸς ἃ ψελ-
λίζεται λέγων Ἐμπεδοκλῆς, εὑρήσει τὴν μὲν φιλίαν εἶναι τῶν
ἀγαθῶν. τὸ δὲ νεῖκος, τῶν κακῶν. ὥστ' εἴ τις φαίη τρόπον τινὰ
καὶ λέγειν, καὶ πρῶτον λέγειν τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀρ-
» χὰς Ἐμπεδοκλέα, τάχ' ἂν λέγοι καλῶς. εἴπερ τὸ τῶν ἀγα-
» θῶν ἁπάντων αἴτιον, αὐτὸ τὸ ἀγαθόν ἐστι. καὶ τῶν κακῶν, τὸ
3 κακόν. οὗτοι μὲν οὖν ὥσπερ λέγομεν, καὶ μέχρι τούτου δυεῖν αἰ-
τίαιν ἐφήψαντο. ὧν ἡμεῖς διωρίσαμεν ἐν τοῖς περὶ φύσεως τῆς
τε ὕλης καὶ τοῦ ὅθεν ἡ κίνησις, ἀμυδρῶς μέντοι καὶ οὐδὲν σα-
φῶς ἀλλ' οἷον ἐν ταῖς μάχαις οἱ ἀγύμναστοι ποιοῦσι. καὶ γὰρ ἐ-
κεῖνοι περιφερόμενοι τύπτουσι πολλάκις καλὰς πληγάς.
ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνοι ἀπὸ ἐπιστήμης, οὔτε οὗτοι ἐοίκασιν εἰδόσι λέ-
γειν ἃ λέγουσι. σχεδὸν γὰρ οὐθὲν χρώμενοι φαίνονται τούτοις, ἀλλ'
ἢ κατὰ μικρόν. Ἀναξαγόρας τε γὰρ μηχανῇ χρῆται τῷ νῷ πρὸς
4 τὴν κοσμοποιίαν καὶ ὅταν ἀπορήσῃ, διὰ τίν' αἰτίαν ἐξ ἀνάγκης

ἐστί, τότε ἕλκει αὐτό. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πάντα μᾶλλον αἰτιᾶ-
ται τῶν γινομένων ἢ νοῦν. καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐπὶ πλέον μὲν τούτων
χρῆται τοῖς αἰτίοις. οὐ μὴν οὔτε ἱκανῶς, οὔτ' ἐν τούτοις εὑρί-
σκει τὸ ὁμολογούμενον. πολλαχοῦ γοῦν αὐτῷ, ἡ μὲν φιλία
διακρίνει. τὸ δὲ νεῖκος συγκρίνει. ὅταν μὲν γὰρ εἰς τὰ στοιχεῖα
διίστηται τὸ πᾶν ὑπὸ τοῦ νείκους, τότε τὸ πῦρ εἰς ἓν συγκρίνε-
ται καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων ἕκαστον. ὅταν δὲ πάντα ὑπὸ τῆς
φιλίας συνίωσιν εἰς τὸ ἕν, ἀναγκαῖον ἐξ ἑκάστου τὰ μόρια 1
διακρίνεσθαι πάλιν. Ἐμπεδοκλῆς μὲν οὖν παρὰ τοὺς πρότερον
πρῶτος ταύτην τὴν αἰτίαν διελὼν εἰσήνεγκεν, οὐ μίαν ποιή-
σας τὴν τῆς κινήσεως ἀρχήν, ἀλλ' ἑτέρας τε καὶ ἐναντίας.
ἔτι δὲ καὶ τὰ ὡς ἐν ὕλης εἴδει λεγόμενα στοιχεῖα τέτταρα πρῶ-
τος εἶπεν. οὐ μὴν χρῆταί γε τέτταρσιν, ἀλλ' ὡς δυσὶν οὖσι μό-
νοις. πυρὶ μέν, καθ' αὑτό. τοῖς δ' ἀντικειμένοις, ὡς μιᾷ φύσει
γῇ τε καὶ ἀέρι. καὶ ὕδατι. λάβοι δ' ἄν τις αὐτὸ θεωρῶν ἐκ τῶν
ἐπῶν. οὗτος μὲν οὖν ὥσπερ λέγομεν οὕτως τε καὶ τοσαύτας εἴ- 2
ρηκεν ἀρχάς. Λεύκιππος δὲ καὶ ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ Δημόκριτος,
στοιχεῖα μὲν τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενὸν εἶναί φασι λέγοντες.
οἷον, τὸ μὲν ὄν, τὸ δέ, μὴ ὄν. τούτων δὲ τὸ μὲν πλῆρες καὶ στε-
ρεόν, τὸ ὄν. τὸ δὲ κενόν γε καὶ μανόν, τὸ μὴ ὄν. διὸ καὶ οὐθὲν
μᾶλλον τὸ ὂν τοῦ μὴ ὄντος εἶναί φασιν, ὅτι οὐδὲ τὸ κενὸν τοῦ
σώματος. αἴτια δὲ τῶν ὄντων ταῦτα, ὡς ὕλη. καὶ καθάπερ οἱ
ἓν ποιοῦντες τὴν ὑποκειμένην οὐσίαν, τὰ ἄλλα τοῖς πάθεσιν
αὐτῆς γεννῶσι, τὸ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν ἀρχὰς τιθέμενοι τῶν 3
παθημάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οὗτοι τὰς διαφορὰς, αἰτίας
τῶν ἄλλων εἶναί φασι. ταύτας μέντοι τρεῖς εἶναι λέγουσι. σχῆ-
μά τε, καὶ τάξιν. καὶ θέσιν. διαφέρειν γάρ φασι τὸ ὂν ῥυσμῷ
καὶ διαθιγῇ καὶ τροπῇ μόνον. τούτων δέ, ὁ μὲν ῥυσμὸς σχῆμά
ἐστιν. ἡ δὲ διαθιγὴ τάξις. ἡ δὲ τροπή, θέσις. διαφέρει γὰρ τὸ μὲν
Α τοῦ Ν σχήματι. τὸ δὲ ΑΝ, τοῦ ΝΑ τάξει. τὸ δὲ Ζ τοῦ Ν θέσει. πε-
ρὶ δὲ κινήσεως, ὅθεν ἢ πῶς ὑπάρχει τοῖς οὖσι, καὶ οὗτοι παρα-
πλησίως τοῖς ἄλλοις ῥαθύμως ἀφῆσαν. περὶ μὲν οὖν τῶν 4

δύο αἰτίων, ὥσπερ ἐλέγομεν, ἐπὶ τοσοῦτον ἔοικεν ἐζητῆσθαι πρότερον. ἐν δὲ τούτοις καὶ πρὸ τούτων οἱ καλούμενοι πυθαγόρειοι τῶν μαθημάτων ἁψάμενοι πρῶτον, ταῦτα προήγαγον. καὶ ἐντραφέντες ἐν αὐτοῖς, τὰς τούτων ἀρχὰς, τῶν ὄντων ἀρχὰς ᾠήθησαν εἶναι πάντων. ἐπεὶ δὲ τούτων οἱ ἀριθμοὶ φύσει πρῶτοι, ἐν δὲ τοῖς ἀριθμοῖς ἐδόκουν θεωρεῖν ὁμοιώματα πολλὰ τοῖς οὖσι καὶ γιγνομένοις μᾶλλον, ἢ ἐν πυρὶ καὶ γῇ καὶ ὕδατι.

1 ὅτι τὸ μὲν τοιονδὶ τῶν ἀριθμῶν πάθος δικαιοσύνη. τὸ δὲ τοιονδὶ, ψυχὴ καὶ νοῦς. ἕτερον δὲ καιρὸς, καὶ τῶν ἄλλων ὡς εἰπεῖν ἕκαστον ὁμοίως. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἁρμονικῶν ἐν ἀριθμοῖς ὁρῶντες καὶ τὰ πάθη καὶ τοὺς λόγους. ἐπειδὴ τὰ μὲν ἄλλα τοῖς ἀριθμοῖς ἐφαίνετο τὴν φύσιν ἀφωμοιῶσθαι πᾶσιν, οἱ δ' ἀριθμοὶ πάσης τῆς φύσεως πρῶτοι, τὰ τῶν ἀριθμῶν στοιχεῖα, τῶν ὄντων στοιχεῖα πάντων εἶναι ὑπέλαβον. καὶ ὅσα εἶχον καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν ἁρμονίαν εἶναι καὶ ἀριθμὸν ὁμολογούμενα δεικνύναι ἔν τε τοῖς ἀριθμοῖς καὶ ταῖς

2 ἁρμονίαις πρὸς τὰ τοῦ οὐρανοῦ πάθη καὶ μέρη καὶ πρὸς τὴν ὅλην διακόσμησιν, ταῦτα συνάγοντες ἐφήρμοττον. καὶ εἴ τί που πολὺ διέλιπον, προσεγλίχοντο τοῦ συνειρομένην πᾶσαν αὐ-

» τοῖς εἶναι τὴν πραγματείαν. λέγω δ' οἷον ἐπειδὴ τέλειον ἡ δεκὰς

» εἶναι δοκεῖ καὶ πᾶσαν περιειληφέναι τὴν τῶν ἀριθμῶν φύσιν, καὶ τὰ φερόμενα κατὰ τὸν οὐρανὸν, δέκα μὲν εἶναί φασιν, ὄντων δὲ ἐννέα μόνον τῶν φανερῶν, διὰ τοῦτο δεκάτην τὴν ἀντίχθονα ποιοῦσι. διώρισται δὲ περὶ τούτων ἐν ἑτέροις ἡμῖν ἀκριβέστερον. ἀλλ' οὗ

3 δὴ χάριν ἐπερχόμεθα, τοῦτό ἐστιν, ὅπως λάβωμεν καὶ παρὰ τούτων, τίνας εἶναι ἤδη τιθέασι τὰς ἀρχάς. καὶ πῶς εἰς τὰς εἰρημένας ἐμπίπτουσιν αἰτίας. φαίνονται δὲ καὶ οὗτοι τὸν ἀριθμὸν νομίζοντες ἀρχὴν εἶναι καὶ ὡς ὕλην τοῖς οὖσι καὶ ὡς πάθη τε καὶ ἕξεις. τοῦ δὲ ἀριθμοῦ στοιχεῖα, τό τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν. τούτων δὲ, τὸ μὲν, πεπερασμένον. τὸ δὲ, ἄπειρον. τὸ δὲ ἓν ἐξ ἀμφοτέρων εἶναι τούτων. καὶ γὰρ ἄρτιον εἶναι καὶ περιττόν. τὸν δ' ἀριθμὸν ἐκ τοῦ ἑνός. ἀριθμοὺς δὲ καθάπερ εἴρηται

4 τὸν ὅλον οὐρανόν. ἕτεροι δὲ τῶν αὐτῶν τούτων τὰς ἀρχὰς, δέκα

» λέγουσιν εἶναι τὰς κατὰ συστοιχίαν λεγομένας, πέρας, ἄπει-
» ρον. περιττὸν ἄρτιον. ἓν. πλῆθος. δεξιόν. ἀριστερόν. ἄρρεν. θῆ-
» λυ. ἠρεμοῦν. κινούμενον. εὐθύ. καμπύλον. φῶς. σκότος. ἀγα-
» θόν. κακόν. τετράγωνον. ἑτερόμηκες. ὅνπερ τρόπον ἔοικε καὶ Ἀλ-
κμαίων ὁ Κροτωνιάτης ὑπολαβεῖν. καὶ ἤτοι οὗτος παρ' ἐκείνων,
ἢ ἐκεῖνοι παρὰ τούτου παρέλαβον τὸν λόγον τοῦτον. καὶ γὰρ ἐγέ-
νετο τὴν ἡλικίαν Ἀλκμαίων ἐπὶ γέροντι Πυθαγόρᾳ. ἀπεφήνατο
δὲ παραπλησίως τούτοις. φησὶ γὰρ εἶναι δύο τὰ πολλὰ τῶν 1
ἀνθρωπίνων, λέγων, τὰς ἐναντιότητας οὐχ' ὥσπερ οὗτοι διω-
ρισμένας, ἀλλὰ τὰς τυχούσας. οἷον λευκὸν μέλαν. γλυκὺ. πι-
κρόν. ἀγαθὸς. κακόν. μικρόν. μέγα. οὗτος μὲν οὖν ἀδιορίστως ἀ-
πέρριψε περὶ τῶν λοιπῶν. οἱ δὲ πυθαγόρειοι, καὶ πόσαι καὶ
τίνες αἱ ἐναντιώσεις, ἀπεφήναντο. παρὰ μὲν οὖν τούτων ἀμ-
φοῖν τοσοῦτόν ἐστι λαβεῖν, ὅτι τἀναντία, ἀρχαὶ τῶν ὄντων. τὸ
δ' ὅσαι, παρὰ τῶν ἑτέρων, καὶ τίνες αὗταί εἰσι. πῶς μέντοι πρὸς
τὰς εἰρημένας αἰτίας ἐνδέχεται συνάγειν, σαφῶς μὲν οὐ διή- 2
θρωται παρ' ἐκείνων. ἐοίκασι δ' ὡς ἐν ὕλης εἴδει τὰ στοιχεῖα τάτ-
τειν. ἐκ τούτων γὰρ ὡς ἐνυπαρχόντων συνεστάναι καὶ πεπλά-
σθαί φασι τὴν οὐσίαν. τῶν μὲν οὖν παλαιῶν, καὶ πλείω τὰ στο-
ιχεῖα λεγόντων τῆς φύσεως, ἐκ τούτων ἱκανόν ἐστι θεωρῆσαι τὴν
διάνοιαν. εἰσὶ δέ τινες, οἳ περὶ τοῦ παντὸς ὡς ἂν μιᾶς οὔσης φύ-
σεως ἀπεφήναντο. τρόπον δὲ οὐ τὸν αὐτὸν πάντες, οὔτε τοῦ κα-
λῶς οὔτε τοῦ κατὰ φύσιν. εἰς μὲν οὖν τὴν νῦν σκέψιν τῶν αἰτί-
ων, οὐδαμῶς συναρμόττει περὶ αὐτῶν ὁ λόγος. οὐ γὰρ ὥσπερ 3
ἔνιοι τῶν φυσιολόγων ἓν ὑποθέμενοι τὸ ὄν, ὅμως γεννῶσιν
ὡς ἐξ ὕλης τοῦ ἑνός. ἀλλ' ἕτερον τρόπον οὗτοι λέγουσιν. ἐκεῖνοι
μὲν γὰρ προστιθέασι κίνησιν, γεννῶντές γε τὸ πᾶν. οὗτοι δὲ ἀκίνη-
τον εἶναί φασιν. οὐ μὴν ἀλλὰ τοσοῦτόν γε οἰκεῖόν ἐστι τῇ νῦν σκέ-
ψει. Παρμενίδης μὲν γὰρ ἔοικε τοῦ κατὰ λόγον ἑνὸς ἅπτεσθαι.
Μέλισσος δὲ τοῦ κατὰ τὴν ὕλην. διὸ καὶ ὁ μὲν πεπερασμένον.
ὁ δ' ἄπειρόν φησιν εἶναι αὐτό. Ξενοφάνης δὲ πρῶτος τούτων
ἑνίσας, ὁ γὰρ Παρμενίδης τούτου λέγεται μαθητής, οὐδὲν διε- 4

σαφήνισεν. οὐδὲ τῆς φύσεως τούτων οὐδετέρας ἔοικε θιγεῖν.
ἀλλ' εἰς τὸν ὅλον οὐρανὸν ἀποβλέψας, τὸ ἓν εἶναί φησι τὸν
θεόν. οὗτοι μὲν οὖν καθάπερ εἴπομεν ἀφετέοι, πρὸς τὴν νῦν
ζήτησιν. οἱ μὲν δύο, καὶ πάμπαν ὡς ὄντες μικρὸν ἀγροικότεροι,
Ξενοφάνης καὶ Μέλισσος. Παρμενίδης δὲ μᾶλλον βλέπων,
ἔοικέ που λέγειν. παρὰ γὰρ τὸ ὄν, τὸ μὴ ὂν οὐθὲν ἀξιῶν εἶναι, ἐξ
ἀνάγκης ἓν οἴεται εἶναι τὸ ὄν, καὶ ἄλλο οὐθέν. περὶ οὗ σαφέ-
1 στερον ἐν τοῖς περὶ φύσεως εἰρήκαμεν. ἀναγκαζόμενος δ' ἀκο-
λουθεῖν τοῖς φαινομένοις καὶ τὸ ἓν μὲν κατὰ λόγον, πλείω δὲ
κατὰ τὴν αἴσθησιν ὑπολαμβάνων εἶναι, δύο τὰς αἰτίας καὶ
δύο τὰς ἀρχὰς τίθησι πάλιν θερμὸν, καὶ ψυχρόν. οἷον, πῦρ καὶ
γῆν λέγων. τούτων δὲ τὸ μὲν κατὰ τὸ ὄν, τὸ θερμὸν τάττει. θάτε-
ρον δὲ κατὰ τὸ μὴ ὄν. ἐκ μὲν οὖν τῶν εἰρημένων καὶ παρὰ
τῶν συνηδρευκότων ἤδη τῷ λόγῳ σοφῶν, ταῦτα παρειλήφα-
μεν. παρὰ μὲν τῶν πρώτων, σωματικήν τε τὴν ἀρχὴν (ὕδωρ
2 γὰρ καὶ πῦρ καὶ τὰ τοιαῦτα σώματά ἐστι) καὶ τῶν μὲν μίαν, τῶν
δὲ, πλείους ἀρχὰς τὰς σωματικάς. ἀμφοτέρων μέντοι ταύτας
ὥσπερ ὕλης εἴδη τιθέντων. παρὰ δὲ τινῶν ταύτην τε αἰτίαν τι-
θέντων, καὶ πρὸς ταύτῃ τὴν ὅθεν ἡ κίνησις. καὶ ταύτην, παρὰ
τῶν μὲν μίαν. παρὰ τῶν δὲ, δύο. μέχρι μὲν οὖν τῶν ἰταλικῶν καὶ
χωρὶς ἐκείνων μετριώτερον εἰρήκασιν οἱ ἄλλοι περὶ αὐτῶν.
πλὴν ὥσπερ εἴπομεν, δυοῖν τε αἰτίαιν τυγχάνουσι κεχρημένοι.
καὶ τούτων τὴν ἑτέραν. οἱ μὲν μίαν, οἱ δὲ δύο ποιοῦσι τὴν ὅ-
3 θεν ἡ κίνησις. οἱ δὲ πυθαγόρειοι, δύο μὲν τὰς ἀρχὰς κατὰ τὸν
αὐτὸν εἰρήκασι τρόπον. τοσοῦτον δὲ προσεπέθεσαν, ὃ καὶ ἴδιον
αὐτῶν ἐστιν, ὅτι τὸ πεπερασμένον, καὶ τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ ἓν οὐχ'
ἑτέρας τινὰς ᾠήθησαν εἶναι φύσεις. οἷον, πῦρ, ἢ γῆν ἤ τι τοιοῦτον
ἕτερον. ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἄπειρον καὶ αὐτὸ τὸ ἓν, οὐσίαν εἶναι τού-
των ὧν κατηγοροῦνται. διὸ καὶ ἀριθμὸν εἶναι τὴν οὐσίαν ἁπάν-
των. περί τε τούτων οὖν, τοῦτον ἀπεφήναντο τὸν τρόπον. καὶ
περὶ τοῦ τί ἐστιν, ἤρξαντο μὲν λέγειν καὶ ὁρίζεσθαι. λίαν δ' ἁ-
4 πλῶς ἐπραγματεύθησαν. ὡρίζοντό τε γὰρ ἐπιπολαίως καὶ

ᾧ πρώτῳ ὑπάρξειεν ὁ λεχθεὶς ὅρος, τοῦτ' εἶναι τὴν οὐσίαν τοῦ
πράγματος ἐνόμιζον. ὥσπερ εἴ τις οἴοιτο, ταυτὸν εἶναι διπλά-
σιον καὶ τὴν δυάδα. διότι πρῶτον ὑπάρχει τοῖς δυσὶ τὸ διπλά-
σιον. ἀλλ' οὐ ταυτὸν ἴσως ἐστὶ τὸ εἶναι διπλασίῳ καὶ δυάδι. εἰ δὲ
μὴ, πολλὰ τὸ ἓν ἔσται, ὃ κἀκείνοις συνέβαινε. παρὰ μὲν οὖν τῶν
πρώτων καὶ τῶν ἄλλων, τοσαῦτά ἐστι λαβεῖν. μετὰ δὲ τὰς εἰρη-
μένας φιλοσοφίας, ἡ Πλάτωνος ἐπεγένετο πραγματεία.
τὰ μὲν πολλὰ τοῖς πυθαγορείοις τούτοις ἀκολουθοῦσα. τὰ δὲ 1
καὶ ἴδια παρὰ τὴν τῶν ἰταλικῶν ἔχουσα φιλοσοφίαν. ἐκ νέου-
τε γὰρ συγγενόμενος πρῶτον Κρατύλῳ καὶ ταῖς ἡρακλειτείοις
δόξαις, ὡς ἁπάντων τῶν αἰσθητῶν ἀεὶ ῥεόντων καὶ ἐπιστήμης
περὶ αὐτῶν οὐκ οὔσης. ταῦτα μὲν ὕστερον οὕτως ὑπέλαβε, Σω-
κράτους δὲ περὶ μὲν τὰ ἠθικὰ πραγματευομένου, περὶ δὲ
τῆς ὅλης φύσεως οὐδὲν, ἐν μέντοι τούτοις τὸ καθόλου ζητοῦν-
τος, καὶ περὶ ὁρισμῶν ἐπιστήσαντος πρώτου τὴν διάνοιαν,
ἐκεῖνον ἀποδεξάμενος διὰ τὸ ζητῆσαι περὶ τῶν καθόλου τοιοῦ- 2
τον ὑπέλαβεν, ὡς περὶ ἑτέρων τοὺς ὁρισμοὺς τούτους γινομέ-
» νους καὶ οὐ περὶ τῶν αἰσθητῶν τινος. ἀδύνατον γὰρ εἶναι τὸν κοι-
» νὸν ὅρον τῶν αἰσθητῶν τινος ἀεί γε μεταβαλλόντων. οὕτως οὖν
» τὰ μὲν τοιαῦτα τῶν ὄντων, ἰδέας προσηγόρευσε. τὰ δ' αἰσθη-
τὰ παρὰ ταῦτα καὶ κατὰ ταῦτα λέγεσθαι πάντα.
κατὰ μέθεξιν γὰρ εἶναι τὰ πολλὰ τῶν συνωνύμων ὁμώνυμα
τοῖς εἴδεσι. τὴν δὲ μέθεξιν τοὔνομα μόνον μετέβαλε. οἱ μὲν γὰρ
πυθαγόρειοι, μίμησιν τὰ ὄντα φασὶν εἶναι τῶν ἀριθμῶν. Πλά- 3
των δὲ, μέθεξιν τοὔνομα μεταβαλών, τὴν μέντοι γε μέθεξιν
ἢ τὴν μίμησιν, ἥτις ἂν εἴη τῶν εἰδῶν, ἀφεῖσαν ἐν κοινῷ ζητεῖν.
ἔτι δὲ παρὰ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰ εἴδη, τὰ μαθηματικὰ τῶν πρα-
γμάτων εἶναί φασι μεταξὺ, διαφέροντα τῶν μὲν αἰσθητῶν, τῷ
ἀΐδια καὶ ἀκίνητα εἶναι. τῶν δ' εἰδῶν, τῷ τὰ μὲν πόλλ' ἄττα ὅ-
μοια εἶναι. τὸ δὲ εἶδος αὐτὸ, ἓν ἕκαστον μόνον. ἐπεὶ δ' αἴτια τὰ
εἴδη τοῖς ἄλλοις τὰ ἐκείνων στοιχεῖα, πάντων ᾠήθη τῶν ὄντων
εἶναι στοιχεῖα. ὡς μὲν οὖν ὕλην τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν εἶναι ἀρ- 4

χάς. ὡς δ᾽ οὐσίαν τὸ ἕν. ἐξ ἐκείνων γὰρ τὰ κατὰ μέθεξιν τοῦ ἑνὸς
τὰ εἴδη εἶναι τοὺς ἀριθμούς. τὸ μέντοι γε ὂν ὡς οὐσίαν εἶναι, καὶ μὴ
ἕτερόν τι τὸ ὂν λέγεσθαι εἶναι παραπλησίως τοῖς πυθαγορεί-
οις ἔλεγε καὶ τὸ τοὺς ἀριθμοὺς αἰτίους εἶναι τοῖς ἄλλοις τῆς
οὐσίας, ὡσαύτως ἐκείνοις. τὸ δὲ ἀντὶ τοῦ ἀπείρου ὡς ἑνὸς
δυάδα ποιῆσαι. τὸ δ᾽ ἄπειρον ἐκ μεγάλου καὶ μικροῦ, τοῦτ᾽
ἴδιον. καὶ ἔτι ὁ μὲν, τοὺς ἀριθμοὺς παρὰ τὰ αἰσθητά. οἱ δ᾽ ἀρι-
1 θμοὺς εἶναί φασιν αὐτὰ τὰ πράγματα. καὶ τὰ μαθηματι-
κὰ μεταξὺ τούτων οὐ τιθέασι. τὸ μὲν οὖν τὸ ἕν, καὶ τοὺς ἀριθμοὺς
παρὰ τὰ πράγματα ποιῆσαι, καὶ μὴ ὥσπερ οἱ πυθαγόρειοι
καὶ ἡ τῶν εἰδῶν εἰσαγωγή, διὰ τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἐγένετο σκέ-
ψιν. οἱ γὰρ πρότεροι, διαλεκτικῆς οὐ μετεῖχον. τὸ δὲ δυάδα
ποιῆσαι τὴν ἑτέραν φύσιν διὰ τὸ τοὺς ἀριθμοὺς ἔξω τῶν πρώ-
των εὐφυῶς ἐξ αὐτῆς γεννᾶσθαι, ὥσπερ ἔκ τινος ἐκμαγείου.
καίτοι συμβαίνει γ᾽ ἐναντίως. οὐ γὰρ εὔλογον οὕτω. νῦν μὲν
2 γὰρ ἐκ τῆς ὕλης πολλὰ ποιοῦσιν. τὸ δ᾽ εἶδος, ἅπαξ γεννᾷ μό-
νον. φαίνεται δ᾽ ἐκ μιᾶς ὕλης μία τράπεζα. ὁ δὲ τὸ εἶδος ἐπι-
φέρων εἷς ὤν, πολλὰς ποιεῖ. ὁμοίως δ᾽ ἔχει καὶ τὸ ἄρρεν πρὸς
τὸ θῆλυ. τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ μιᾶς πληροῦται ὀχείας. τὸ δ᾽ ἄρ-
ρεν, πολλὰ πληροῖ. καίτοι ταῦτα μιμήματα τῶν ἀρχῶν ἐ-
κείνων ἐστί. Πλάτων μὲν οὖν περὶ τῶν ζητουμένων, οὕτως
διώρισε. φανερὸν δ᾽ ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι δυοῖν αἰτίαιν ἐστὶ
μόνον κεχρημένος, τῇ τε τοῦ τί ἐστι, καὶ τῇ κατὰ τὴν ὕλην.
3 τὰ γὰρ εἴδη τοῦ τί ἐστιν, αἴτια τοῖς ἄλλοις. τοῖς δ᾽ εἴδεσι τὸ
ἕν. καὶ τίς ἡ ὕλη ἡ ὑποκειμένη, καθ᾽ ἧς τὰ εἴδη. τὰ μὲν
ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν. τὸ δ᾽ ἕν, ἐν τοῖς εἴδεσι λέγεται, ὅτι αὕ-
τη δυάς ἐστι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ἔτι δὲ τὴν τοῦ εὖ καὶ
τοῦ κακῶς αἰτίαν, τοῖς στοιχείοις ἀπέδωκεν ἑκατέροις
ἑκατέραν. ὥσπερ μᾶλλον φαμὲν καὶ τῶν προτέρων
ἐπιζητῆσαί τινας φιλοσόφων. οἷον, Ἐμπεδοκλέα καὶ
Ἀναξαγόραν. συντόμως μὲν οὖν καὶ κεφαλαιωδῶς
4 ἐπεληλύθαμεν, τίνες τε καὶ πῶς τυγχάνουσιν εἰρη-

κότες περί τε τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἀληθείας. ὅμως δὲ τοσοῦ-
τόν γ' ἔχομεν ἐξ αὐτῶν, ὅτι τῶν λεγόντων περὶ ἀρχῆς καὶ αἰ-
τίας, οὐθεὶς ἔξω τῶν ἐν τοῖς περὶ φύσεως ἡμῖν διωρισμένων
εἴρηκεν. ἀλλὰ πάντες ἀμυδρῶς μὲν, ἐκείνων δέ πως φαίνον-
ται θιγγάνοντες. οἱ μὲν γὰρ ὡς ὕλην τὴν ἀρχὴν λέγουσιν, ἄν τε
μίαν, ἄν τε πλείους ὑποθῶσι. καὶ ἐάν τε σῶμα, ἐάν τε ἀσώ-
ματον τιθῶσιν. οἷον, Πλάτων μὲν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν λέ-
γων. οἱ δ' ἰταλικοὶ, τὸ ἄπειρον. Ἐμπεδοκλῆς δὲ, πῦρ, καὶ γῆν, 1
καὶ ὕδωρ, καὶ ἀέρα. Ἀναξαγόρας δὲ τὴν τῶν ὁμοιομερῶν ἀ-
πειρίαν. οὗτοι δὲ δὴ πάντες τῆς τοιαύτης αἰτίας ἡμμένοι
εἰσί. καὶ ἔτι ὅσοι ἀέρα ἢ πῦρ ἢ ὕδωρ, ἢ πυρὸς μὲν πυκνότερον,
ἀέρος δὲ λεπτότερον. καὶ γὰρ τοιοῦτόν τινες εἰρήκασιν εἶναι τὸ
πρῶτον στοιχεῖον. οὗτοι μὲν οὖν ταύτης τῆς αἰτίας ἥψαντο μό-
νον. ἕτεροι δέ τινες, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. ὅσοι φιλίαν καὶ
νεῖκος. ἢ νοῦν ἢ ἔρωτα ποιοῦσιν ἀρχήν. τὸ δὲ τί ἦν εἶναι καὶ τὴν
οὐσίαν, σαφῶς μὲν οὐδεὶς ἀποδέδωκε, μάλιστα δ' οἱ τὰ εἴδη, 2
καὶ τὰ ἐν τοῖς εἴδεσι τιθέντες λέγουσιν. οὔτε γὰρ ὡς ὕλην τοῖς
αἰσθητοῖς τὰ εἴδη καὶ τὰ ἐν τοῖς εἴδεσιν, οὔθ' ὡς ἐντεῦθεν τὴν
ἀρχὴν τῆς κινήσεως γινομένην ὑπολαμβάνουσιν. ἀκινησίας
γὰρ αἰτίαν μᾶλλον καὶ τοῦ ἐν ἠρεμίᾳ εἶναί φασιν. ἀλλὰ τὸ τί
ἦν εἶναι ἑκάστῳ τῶν ἄλλων τὰ εἴδη παρέχονται. τοῖς δ' εἴδεσι τὸ
ἕν. τὸ δ' οὗ ἕνεκα αἱ πράξεις καὶ αἱ μεταβολαὶ καὶ αἱ κινή-
σεις, τρόπον μέν τινα λέγουσιν αἴτιον. οὕτω δὲ οὐ λέγουσιν. οὐ
δ' ὅνπερ πέφυκεν. οἱ μὲν γὰρ νοῦν λέγοντες ἢ φιλίαν, ὡς ἀγα- 3
θὸν μέν τι ταύτας τὰς αἰτίας τιθέασιν. οὐ μὴν ὡς ἕνεκά γε
τούτων, ἢ ὂν, ἢ γινόμενόν τι τῶν ὄντων. ἀλλ' ὡς ἀπὸ τούτων, τὰς
κινήσεις εἶναι τούτων λέγουσιν. ὡς αὔτως καὶ οἱ τὸ ἓν, ἢ τὸ ὂν
φάσκοντες εἶναι τὴν τοιαύτην φύσιν, τῆς μὲν οὐσίας αἴτιόν
φασιν εἶναι. οὐ μὴν τούτου γε ἕνεκα ἢ εἶναι ἢ γίνεσθαι. ὥστε λέ-
γειν τε καὶ μὴ λέγειν, πως συμβαίνει αὐτοῖς τἀγαθὸν τοιοῦ-
τον αἴτιον. οὐ γὰρ ἁπλῶς, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς λέγουσιν. ὅτι
μὲν οὖν ὀρθῶς διώρισται περὶ τῶν αἰτίων, καὶ πόσα καὶ ποῖα, 4

μαρτυρεῖν ἐοίκασιν ἡμῖν καὶ οὗτοι πάντες οὐ δυνάμενοι θιγεῖν
ἄλλης αἰτίας. πρὸς δὲ τούτοις ὅτι ζητητέαι αἱ ἀρχαί. ἢ οὕ-
τως ἅπασαι ἢ τινὰ τρόπον τοιοῦτον, δῆλον. πῶς δὲ τούτων ἕκα-
στος εἴρηκε, καὶ πῶς ἔχει περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ἐνδεχομένων ἀ-
πορίας, μετὰ ταῦτα διέλθωμεν περὶ αὐτῶν. ὅσοι μὲν οὖν ἕν τε
τὸ πᾶν καὶ μίαν εἶναί τινα φύσιν ὡς ὕλην τιθέασι, καὶ ταύτην
σωματικὴν, καὶ μέγεθος ἔχουσαν, δῆλον ὅτι πολλαχῶς ἁμαρ-
1 τάνουσι. τῶν γὰρ σωμάτων τὰ στοιχεῖα τιθέασι μόνον, τῶν δὲ ἀσω-
μάτων οὔ, ὄντων καὶ ἀσωμάτων. καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθο-
ρᾶς ἐπιχειροῦντες τὰς αἰτίας λέγουσι καὶ περὶ πάντων φυ-
σιολογοῦντες τὸ τῆς κινήσεως αἴτιον ἀναιροῦσιν. ἔτι δὲ τὸ τὴν
οὐσίαν μηδενὸς αἰτίαν τιθέναι. μὴ δὲ τὸ τί ἐστι. καὶ πρὸς τού-
τοις, τὸ ῥᾳδίως τῶν ἁπλῶν σωμάτων εἶναι ἀρχὴν ὁτιοῦν, πλὴν
γῆς μὴ δοξάζοντες γένεσιν ἐκ στοιχείων ἢ μεταβολὴν, οὐκ ἐπι-
σκεψάμενοι, τὴν ἐξ ἀλλήλων γένεσιν πῶς ποιοῦνται. λέγω δὲ
2 πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ γῆν, καὶ ἀέρα. τὰ μὲν γὰρ, συγκρίσει, τὰ δὲ,
διακρίσει ἐξ ἀλλήλων γίγνεται. τοῦτο δὲ πρὸς τὸ πρότερον
εἶναι, καὶ ὕστερον διαφέρει. πλεῖστον μὲν γὰρ ἂν δόξειε στοιχειωδέ-
στατον εἶναι πάντων γῆ, ἐξ οὗ γίγνεται συγκρίσει πρώτου. τοιοῦ-
τον δὲ τὸ μικρομερέστατον καὶ λεπτότατον ἂν εἴη τῶν σωμά-
των. διόπερ ὅσοι πῦρ ἀρχὴν τιθέασι, μάλιστα ὁμολογουμέ-
νως ἂν τῷ λόγῳ τούτῳ λέγοιεν. τοιοῦτον δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκα-
στος ὁμολογεῖ τὸ στοιχεῖον εἶναι, τὸ τῶν σωμάτων. οὐθεὶς γοῦν
3 τῶν ὕστερον ἠξίωσε καὶ τῶν λεγόντων, γῆν εἶναι στοιχεῖον. δῆλον,
ὅτι διὰ τὴν μεγαλομέρειαν. τῶν δὲ τριῶν ἕκαστον στοιχείων, εἴλη-
φε κριτήν τινα. οἱ μὲν γὰρ πῦρ. οἱ δ' ὕδωρ. οἱ δ' ἀέρα τοῦτ' εἶναί
φασι. καίτοι διὰ τί ποτ' οὐ καὶ τὴν γῆν λέγουσιν, ὥσπερ οἱ πολ-
λοὶ τῶν ἀνθρώπων. πάντα γὰρ εἶναί φασι τὴν γῆν. φησὶ δὲ καὶ
Ἡσίοδος τὴν γῆν πρώτην γενέσθαι τῶν σωμάτων. οὕτως ἀρ-
χαίαν καὶ δημοτικὴν συμβέβηκεν εἶναι τὴν ὑπόληψιν. κα-
τὰ μὲν οὖν τοῦτον τὸν λόγον, οὔτ' εἴ τις τούτων τι λέγει πλὴν
4 πυρὸς, οὔτ' εἴ τις ἀέρος μὲν πυκνότερον τοῦτο τίθησιν, ὕδατος

δὲ λεπτότερον, οὐκ ὀρθῶς ἂν λέγοι. εἰ δ' ἐστὶ τὸ τῇ γενέσει ὕστερον,
τῇ φύσει πρότερον. τὸ δὲ συμπεπεμμένον καὶ συγκεκριμένον ὕ-
στερον τῇ γενέσει, τοὐναντίον ἂν εἴη τούτων. ὕδωρ μὲν ἀέρος
πρότερον. γῆ δὲ ὕδατος. περὶ μὲν οὖν τῶν μίαν τιθεμένων αἰ-
τίαν οἵαν εἴπομεν, ἔστω ταῦτ' εἰρημένα. τὸ δ' αὐτὸ κἂν εἴ τις
ταῦτα πλείω τίθησιν. οἷον Ἐμπεδοκλῆς, τέτταρά φησιν εἶναι σώ-
ματα, τὴν ὕλην. καὶ γὰρ τούτῳ τὰ μὲν ταὐτὰ, τὰ δ' ἴδια συμ-
βαίνειν ἀνάγκη. γιγνόμενά τε γὰρ ἐξ ἀλλήλων ὁρῶμεν, ὡς οὐκ 1
ἀεὶ διαμένοντος πυρὸς καὶ γῆς τοῦ αὐτοῦ σώματος. εἴρηται δὲ
καὶ ἐν τοῖς περὶ φύσεως περὶ αὐτῶν. καὶ περὶ τῆς τῶν κινου-
μένων αἰτίας, πότερον ἓν, ἢ δύο θετέον, οὔτε ὀρθῶς οὔτε ἀλό-
γως οἰητέον εἰρῆσθαι παντελῶς. ὅλως τε ἀλλοίωσιν ἀναιρεῖ-
σθαι, ἀνάγκη τοῖς οὕτω λέγουσιν. οὐ γὰρ ἐκ θερμοῦ ψυχρὸν. οὐ-
δὲ ἐκ ψυχροῦ θερμὸν ἔσται. τί γὰρ αὐτὰ ἂν πάσχοι τἀναντία, καὶ
τίς εἴη ἂν μία φύσις ἡ γιγνομένη πῦρ καὶ ὕδωρ, ὃ ἐκεῖνος οὔ φη-
σιν. Ἀναξαγόραν δ' εἴ τις ὑπολάβοι δύο λέγειν στοιχεῖα, μά- 2
λιστ' ἂν ὑπολάβοι κατὰ λόγον, ὃν ἐκεῖνος αὐτὸς μὲν οὐ διήρ-
θρωκεν, ἠκολούθησε μέντ' ἂν ἐξ ἀνάγκης τοῖς λέγουσιν αὐ-
τόν. ἀτόπου γὰρ ὄντος καὶ ἄλλως τοῦ φάσκειν μεμῖχθαι τὴν ἀρ-
χὴν πάντα. καὶ διὰ τὸ συμβαίνειν ἄμικτα δεῖν προϋπάρχειν,
καὶ διὰ τὸ μὴ πεφυκέναι τῷ τυχόντι μίγνυσθαι τὸ τυχόν. πρὸς
δὲ τούτοις, ὅτι τὰ πάθη καὶ τὰ συμβεβηκότα χωρίζοιτ' ἂν τῶν
οὐσιῶν (τῶν γὰρ αὐτῶν μίξις ἐστὶ καὶ χωρισμός) ὅμως εἴ τις ἀ-
κολουθήσειε συνδιαρθρῶν ἃ βούλεται λέγειν, ἴσως ἂν φανείη 3
καινοπρεπεστέρως λέγων. ὅτε γὰρ οὐθὲν ἦν ἀποκεκριμένον, δῆλον
ὡς οὐδὲν ἦν ἀληθὲς εἰπεῖν κατὰ τῆς οὐσίας ἐκείνοις. λέγω δ' ὅ-
τι οὔτε λευκὸν οὔτε μέλαν, ἢ φαιὸν. ἢ ἄλλο χρῶμα ἀλλὰ ἀ-
χρώματον ἦν ἐξ ἀνάγκης. εἶχε γὰρ ἄν τι τούτων τῶν χρωμάτων. ὁμοί-
ως δὲ καὶ ἄχυμον τῷ αὐτῷ λόγῳ τούτῳ. οὐδὲ ἄλλο τῶν ὁ-
μοίων οὐθέν. οὔτε γὰρ ποιόν τι οἷόν τε αὐτὸ εἶναι, οὔτε ποσὸν, οὔ-
τε τί. τῶν γὰρ ἐν μέρει τι λεγομένων εἰδῶν ὑπῆρχεν ἂν αὐτῷ.
τοῦτο δὲ ἀδύνατον μεμιγμένων γε πάντων, ἤδη γὰρ ἂν ἀπε- 4

» κέκραται. φησὶ δ' εἶναι μεμιγμένα πάντα πλὴν τοῦ νοῦ. τοῦτον
» δὲ ἀμιγῆ μόνον καὶ καθαρόν. ἐκ δὴ τούτων συμβαίνει λέγειν
αὐτῷ τὰς ἀρχάς, τό τε ἕν. τοῦτο γὰρ ἁπλοῦν καὶ ἀμιγές. καὶ
θάτερον καθάπερ ὂν οἷον τίθεμεν τὸ ἀόριστον, πρὶν ὁρισθῆναι
καὶ μετασχεῖν εἴδους τινός. ὥστε λέγεται μὲν οὔτε ὀρθῶς, οὔ-
τε σαφῶς. βούλεται μέντοι τι παραπλήσιον τοῖς τε ὕστερον λέ-
γουσι καὶ τοῖς νῦν φαινομένοις μᾶλλον. ἀλλὰ γὰρ οὗτοι μὲν τοῖς
1 περὶ γένεσιν λόγοις καὶ φθορὰν καὶ κίνησιν οἰκεῖοι τυγχά-
νουσι μόνον. σχεδὸν γὰρ περί τε τῆς τοιαύτης οὐσίας, καὶ τὰς
ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας ζητοῦσι μόνον. ὅσοι δὲ περὶ μὲν ἁπάν-
των τῶν ὄντων ποιοῦσι τὴν θεωρίαν. τῶν δ' ὄντων τὰ μὲν αἰ-
σθητά, τὰ δ' οὐκ αἰσθητὰ τιθέασι, δῆλον, ὡς περὶ ἀμφοτέρων
τῶν γενῶν ποιοῦνται τὴν ἐπίσκεψιν. διὸ μᾶλλον ἄν τις ἐνδια-
τρίψειε περὶ αὐτῶν, τί καλῶς, ἢ μὴ καλῶς λέγουσιν εἰς τὴν
τῶν νῦν ἡμῖν προκειμένων σκέψιν. οἱ μὲν οὖν καλούμενοι Πυ-
1 θαγόρειοι ταῖς μὲν ἀρχαῖς καὶ τοῖς στοιχείοις, ἐκτοπωτέροις
χρῶνται τῶν φυσιολόγων. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι παρέλαβον αὐ-
τὰς οὐκ ἐξ αἰσθητῶν. τὰ γὰρ μαθηματικὰ τῶν ὄντων ἄνευ κι-
νήσεώς ἐστιν ἔξω τῶν περὶ τὴν ἀστρολογίαν. διαλέγονται μέν-
τοι καὶ πραγματεύονται περὶ φύσεως πάντα. γεννῶσί τε
γὰρ τὸν οὐρανόν, καὶ περὶ τὰ τούτου μέρη καὶ τὰ πάθη καὶ
τὰ ἔργα, διατηροῦσι τὸ συμβαῖνον. καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ
αἴτια εἰς ταῦτα καταναλίσκουσιν ὡς ὁμολογοῦντες τοῖς ἄλ-
3 λοις φυσιολόγοις, ὅτι τό γε ὂν τοῦτ' ἐστίν, ὅσον αἰσθητόν ἐστι, καὶ
περιείληφεν ὁ καλούμενος οὐρανός. τὰς δ' αἰτίας καὶ τὰς
ἀρχὰς ὥσπερ εἴπομεν ἱκανὰς ὡς λέγουσι καὶ ἐπαναβῆναι,
καὶ ἐπὶ τὰ ἀνωτέρω τῶν ὄντων, καὶ μᾶλλον ἢ τοῖς περὶ φύ-
σεως λόγοις ἁρμοττούσας. ἐκ τίνος μέντοι τρόπου κίνησις ἔσται,
πέρατος καὶ ἀπείρου μόνον ὑποκειμένων, καὶ περιττοῦ καὶ
ἀρτίου, οὐθὲν λέγουσιν. ἢ πῶς δυνατὸν ἄνευ κινήσεως καὶ
μεταβολῆς γένεσιν εἶναι καὶ φθοράν, ἢ τὰ τῶν φερομένων ἔρ-
4 γα κατὰ τὸν οὐρανόν. ἔτι δὲ εἴτε δοίη τις αὐτοῖς ἐκ τούτων

εἶναι μέγεθος, ἔτι ἀληθεύειν ἕτερον, ὅμως τινὰ τρόπον ἔσται, τὰ
μὲν κοῦφα. τὰ δὲ βάρος ἔχοντα τῶν σωμάτων. ἐξ ὧν γὰρ ὑποτί=
θενται καὶ λέγουσιν, οὐθὲν μᾶλλον περὶ τῶν μαθηματικῶν
λέγουσι σωμάτων, ἢ περὶ τῶν αἰσθητῶν. διὸ περὶ πυρὸς ἢ γῆς ἢ
τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων σωμάτων, οὐδ' ὁτιοῦν εἰρήκασιν. ἅτε
οὐθὲν περὶ τῶν αἰσθητῶν οἶμαι λέγοντες ἴδιον. ἔτι δὲ πῶς δεῖ
λαβεῖν, αἴτια μὲν εἶναι τὰ τοῦ ἀριθμοῦ πάθη καὶ τὸν ἀριθμὸν 1
τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ὄντων καὶ γιγνομένων. καὶ ἐξ ἀρχῆς καὶ
νῦν. ἀριθμὸν δὲ ἄλλον μηδένα εἶναι παρὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον
ἐξ οὗ συνέστηκεν ὁ κόσμος. ὅταν γὰρ ἐν τωδὶ μὲν τῷ μέρει δόξα
καὶ καιρὸς αὐτοῖς ᾖ, μικρὸν δὲ ἄνωθεν, ἢ κάτωθεν ἀδικία. καὶ
διάκρισις ἢ μίξις. ἀπόδειξιν δὲ λέγωσιν, ὅτι τούτων μὲν ἓν ἕ-
καστον ἀριθμός ἐστι, συμβαίνει δὲ κατὰ τὸν τόπον τοῦτον ἤδη
πλῆθος εἶναι τῶν συνισταμένων μεγεθῶν διὰ τὸ τὰ πάθη
ταῦτα ἀκολουθεῖν τοῖς τόποις ἑκάστοις. πότερον οὖν οὗτος ὁ
αὐτός ἐστιν ἀριθμὸς ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ ὃν δεῖ λαβεῖν. ὅτι τούτων 2
ἕκαστόν ἐστιν, ἢ παρὰ τοῦτον ἄλλος. ὁ μὲν γὰρ Πλάτων, ἕτερον
εἶναί φησι. καίτοι κἀκεῖνος ἀριθμοὺς οἴεται καὶ ταῦτα εἶναι καὶ
τὰς τούτων αἰτίας. ἀλλὰ τοὺς μὲν νοητοὺς αἰτίους. τούτους δὲ
αἰσθητούς. περὶ μὲν οὖν τῶν πυθαγορείων, ἀφείσθω τὸ νῦν. ἱκα-
νὸν γὰρ αὐτῶν ἅψασθαι τοσοῦτον. οἱ δὲ τὰς ἰδέας αἰτίας τι=
θέμενοι, πρῶτον μὲν ζητοῦντες τωνδὶ τῶν ὄντων λαβεῖν τὰς
αἰτίας, ἕτερα τούτοις ἴσα τὸν ἀριθμὸν ἐκόμισαν. ὥσπερ εἴ-
τις ἀριθμῆσαι βουλόμενος, ἐλαττόνων μὲν ὄντων οἴοιτο μὴ δύ- 3
νασθαι, πλείω δὲ ποιήσας ἀριθμοίη. σχεδὸν γὰρ ἴσα ἢ οὐκ ἐλάτ-
τω τὰ εἴδη ἐστὶ τούτων, περὶ ὧν ζητοῦντες τὰς αἰτίας, ἐκ
τούτων ἐπ' ἐκεῖνα, προῆλθον. καθ' ἕκαστον γὰρ ὁμώνυμόν τι ἐστι
καὶ παρὰ τὰς οὐσίας τῶν τε ἄλλων ἐστὶν ἓν ἐπὶ πολλῶν, καὶ ἐπὶ
τοῖσδε καὶ ἐπὶ τοῖς ἀϊδίοις. ἔτι δὲ καθ' οὓς τρόπους δείκνυ-
ται, ὅτι ἔστι τὰ εἴδη κατ' οὐδένα φαίνεται τούτων. ἐξ ἐνίων μὲν
γὰρ οὐκ ἀνάγκη γίγνεσθαι συλλογισμόν. ἐξ ἐνίων δὲ καὶ οὐχ ὧν
οἰόμεθα, τούτων εἴδη γίγνεται. κατά τε γὰρ τοὺς λόγους τοὺς ἐκ 4

ἐπιστημῶν εἴδη ἔσται πάντων, ὅσων ἐπιστῆμαι εἰσὶ, καὶ κατὰ τὸ
ἓν ἐπὶ πολλῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων. κατὰ δὲ τὸ νοεῖν τι φθα-
ρέντων τῶν φθαρτῶν, φάντασμα γάρ τι τούτ' ἐστίν. ἔτι δὲ οἱ
ἀκριβέστατοι τῶν λόγων, οἱ μὲν τῶν πρός τι ποιοῦσιν ἰδέας, ὧν
οὔ φασιν εἶναι γένος καθ' αὑτὸ, οἱ δὲ τὸν τρίτον ἄνθρωπον λέ-
γουσιν. ὅλως τε ἀναιροῦσιν οἱ περὶ τῶν εἰδῶν λόγοι, ἃ μᾶλλον
εἶναι βούλονται οἱ λέγοντες εἴδη, τοῦ τὰς ἰδέας εἶναι. συμβαί-
1 νει γὰρ μὴ εἶναι τὴν δυάδα πρώτην, ἀλλὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ
πρός τι. τοῦ καθ' αὑτὸ, καὶ πάνθ' ὅσα τινὲς ἀκολουθήσαν-
τες ταῖς περὶ τῶν εἰδῶν δόξαις, ἠναντιώθησαν ταῖς ἀρχαῖς.
ἔτι δὲ κατὰ μὲν τὴν ὑπόληψιν καθ' ἣν εἶναί φαμεν τὰς ἰδέας,
οὐ μόνον τῶν οὐσιῶν ἔσται εἴδη, ἀλλὰ πολλῶν καὶ ἑτέρων. καὶ
καὶ γὰρ τὸ νόημα ἓν, οὐ μόνον περὶ τὰς οὐσίας. ἀλλὰ καὶ κατὰ
τῶν ἄλλων οὐσιῶν ἐστί. καὶ ἐπιστῆμαι οὐ μόνον τῆς οὐσίας εἰ-
σὶν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων. καὶ ἄλλα δὲ μυρία συμβαίνει τοιαῦτα.
2 κατὰ δὲ τὸ ἀναγκαῖον καὶ τὰς δόξας τὰς περὶ αὐτῶν, εἰ ἔστι
μεθεκτὰ εἴδη τῶν οὐσιῶν, ἀναγκαῖον ἰδέας εἶναι μόνον. οὐ γὰρ
κατὰ συμβεβηκὸς μετέχονται. ἀλλὰ δεῖ ταύτῃ ἑκάστου μετέ-
χειν, ᾗ μὴ καθ' ὑποκειμένου λέγεται. λέγω δ' οἷον εἴ τι αὐτοῦ τοῦ
διπλασίου μετέχει, τοῦτο καὶ ἀϊδίου μετέχει, ἀλλὰ κατὰ συμ-
βεβηκός. συμβέβηκε γὰρ τῷ διπλασίῳ ἀϊδίῳ εἶναι. ὥστ' ἔσται
οὐσία τὰ εἴδη. ταῦτα δὲ ἐνταῦθα οὐσίαν σημαίνει κἀκεῖ.
ἢ τί ἔσται τὸ εἶναι φάναι τι παρὰ ταῦτα τὸ ἓν ἐπὶ πολλῶν. καὶ εἰ
3 μὲν τὸ αὐτὸ εἶδος τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν μετεχόντων, ἔσται τι κοινόν.
οὔτι γὰρ μᾶλλον ἐπὶ τῶν φθαρτῶν δυάδων, καὶ δυάδων τῶν πολ-
λῶν μὲν, ἀϊδίων δὲ, τὸ δυὰς εἶναι ἓν καὶ ταυτὸν, ἢ ἐπὶ ταύτης καὶ τῆς
τινός. εἰ δὲ μὴ τὸ αὐτὸ εἶδος, ὁμώνυμα ἂν εἴη. καὶ ὅμοιον, ὥσ-
περ ἂν εἴ τις καλοίη ἄνθρωπον τόν τε Καλλίαν καὶ τὸ ξύλον.
μὴ δὲ μίαν δὲ κοινωνίαν ἐπιβλέψας αὐτῶν, πάντων δὲ μάλιστα
διαπορήσειεν ἄν τις τί ποτε συμβάλλεται τὰ εἴδη τοῖς ἀϊδίοις
τῶν αἰσθητῶν, ἢ τοῖς γιγνομένοις καὶ τοῖς φθειρομένοις. οὔτε γὰρ
4 κινήσεως, οὔτε μεταβολῆς οὐδὲ μιᾶς ἐστιν αἰτία αὐτοῖς. ἀλλὰ

μὴν οὐδὲ πρὸς τὴν ἐπιστήμην, οὐδὲν βοηθεῖ τὴν τῶν ἄλλων. οὔτε γὰρ οὐσία ἐκεῖνα τούτων (ἐν τούτοις γὰρ ἂν ἦν) οὔτε εἰς τὸ εἶναι μὴ ἐνυπάρχοντά γε τοῖς μετέχουσιν. οὕτω μὲν γὰρ ἂν ἴσως αἴτια δόξειεν εἶναι. ὡς τὸ λευκὸν μεμιγμένον τῷ λευκῷ. ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος λίαν εὐκίνητος, ὃν Ἀναξαγόρας μὲν πρῶτος, Εὔδοξος δὲ ὕστερον καὶ ἄλλοι τινὲς ἔλεγον. ῥᾴδιον γὰρ συναγαγεῖν πολλὰ καὶ ἀδύνατα πρὸς τὴν τοιαύτην δόξαν.
ἀλλὰ μὴν, οὐδὲ ἐκ τῶν εἰδῶν ἐστι τ' ἄλλα κατ' οὐδένα τρόπον 1
τῶν εἰωθότων λέγεσθαι. τὸ δὲ λέγειν παραδείγματα αὐτὰ εἶναι καὶ μετέχειν αὐτῶν τ' ἄλλα, κενολογεῖν ἐστὶ καὶ μεταφορὰς λέγειν ποιητικάς. τί γάρ ἐστι τὸ ἐργαζόμενον πρὸς τὰς ἰδέας βλέπον. ἐνδέχεται γὰρ καὶ εἶναι καὶ γίγνεσθαι ὅμοιον ὁτιοῦν καὶ μὴ εἰκαζόμενον πρὸς ἐκεῖνο. ὥστε καὶ ὄντος σωκράτους καὶ μὴ ὄντος, γένοιτ' ἂν οἷός περ σωκράτης. ὁμοίως δὲ δῆλον, ὅτι κἂν εἰ ἦν ὁ Σωκράτης ἀΐδιος, ἔσται τε πλείω παραδείγματα τοῦ
αὐτοῦ. ὥστε καὶ εἴδη. οἷον ὁ ἄνθρωπος. τὸ ζῷον, τὸ δίπουν. ἅμα 2
δὲ καὶ τὸ αὐτὸ ἄνθρωπος. ἔτι οὐ μόνον τῶν αἰσθητῶν παραδείγματα τὰ εἴδη, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν, οἷον τὸ γένος, ὡς γένος εἰδῶν. ὥστε τὸ αὐτὸ ἔσται παράδειγμα καὶ εἰκών. ἔτι δόξειεν ἂν ἀδύνατον εἶναι χωρὶς τὴν οὐσίαν, καὶ οὗ ἡ οὐσία. ὥστε πῶς ἂν αἱ ἰδέαι οὐσίαι τῶν πραγμάτων οὖσαι, χωρὶς εἶεν. ἐν δὲ τῷ Φαίδωνι, οὕτω λέγεται. ὡς καὶ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ γίγνεσθαι αἴτια τὰ εἴδη ἐστί. καίτοι τῶν εἰδῶν ὄντων, ὅμως οὐ γίγνεται τὰ μετέ-
χοντα, ἂν μὴ ᾖ τὸ κινῆσον. καὶ πολλὰ γίγνεται ἕτερα. οἷον, οἰκία 3
καὶ δακτύλιος. ὧν οὔ φαμεν εἴδη εἶναι. ὥστε δῆλον, ὅτι ἐνδέχεται καὶ τ' ἄλλα καὶ εἶναι καὶ γίγνεσθαι διὰ τοιαύτας αἰτίας, οἵας καὶ τὰ ῥηθέντα νῦν. ἔτι εἴπερ εἰσὶν ἀριθμοὶ τὰ εἴδη, πῶς αἴτιοι ἔσονται. πότερον ὅτι ἕτεροι ἀριθμοί εἰσι τὰ ὄντα, οἷον ὁδὶ μὲν ἄνθρωπος ἀριθμὸς, ὁδὶ δὲ Σωκράτης, ὁδὶ δὲ καλλίας. τί οὖν ἐκεῖνοι τούτοις αἴτιοί εἰσιν, οὐδὲ γάρ εἰ οἱ μὲν ἀΐδιοι, οἱ δὲ μή, οὐδὲν διοίσει. εἰ δὲ ὅτι λόγοι ἀριθμῶν τὰ ἐνταῦθα, οἷον ἡ
συμφωνία, δῆλον ὅτι ἔσται ἕν γέ τι ὧν εἰσὶ λόγοι. εἰ δή τι τοῦτο ἡ 4

ὕλη, φανερὸν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀριθμοὶ, λόγοι τινὲς ἔσονται ἑτέρου πρὸς ἕτερον. λέγω δὲ οἷον εἰ ἔστιν ὁ καλλίας, λόγος ἐν ἀριθμοῖς πυρὸς καὶ γῆς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος. καὶ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, ἄλλων τινῶν ὑποκειμένων, ἔσται καὶ ἡ ἰδέα ἀριθμὸς καὶ αὐτὸ ἄνθρωπος εἴτε ἀριθμός τις ὢν, εἴτε μὴ, ὅμως ἔσται λόγος ἐν ἀριθμοῖς τινῶν. καὶ οὐκ ἀριθμός. καὶ οὐκ ἔσται τις διὰ ταῦτα ὁ ἀριθμός. ἔτι ἐκ πολλῶν ἀριθμῶν εἷς ἀριθμὸς γίνεται. ἐξ εἰ-
1 δῶν δὲ, ἓν εἶδος πῶς. εἰ δὲ μὴ δ' ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐν ἀριθμῷ, οἷον ἐν τῇ μυριάδι, πῶς ἔχουσιν αἱ μονάδες. εἴτε γὰρ ὁμοειδεῖς, πολλὰ συμβήσεται ἄτοπα, εἴτε μὴ ὁμοειδεῖς, μήτε αἱ αὐταὶ ἀλλήλαις, μήτε αἱ ἄλλαι πᾶσαι πάσαις. τίνι γὰρ διοίσουσιν ἀπαθεῖς οὖσαι. οὔτε γὰρ εὔλογα ταῦτα, οὔτε ὁμολογούμενα τῇ νοήσει. ἔτι δὲ ἀναγκαῖον ἕτερόν τι γένος ἀριθμοῦ κατασκευάζειν, περὶ ὃ ἡ ἀριθμητικὴ καὶ πάντα τὰ μεταξὺ λεγόμενα ὑπό τινων, ἃ πῶς ἢ ἐκ τίνων ἐστὶν ἀρχῶν, ἢ διὰ τί τὰ
2 μεταξὺ τῶν δεῦρο τ' ἔσται καὶ αὐτῶν. ἔτι αἱ μονάδες αἱ ἐν τῇ δυάδι ἑκατέρα ἔκ τινος προτέρας δυάδος. καίτοι ἀδύνατον. ἔτι διὰ τί ἓν ὁ ἀριθμὸς συλλαμβανόμενος, ἔτι δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις. εἴπερ εἰσὶν αἱ μονάδες διάφοροι, ἐχρῆν οὕτω λέγειν, ὥσπερ καὶ ὅσοι τὰ στοιχεῖα τέτταρα ἢ δύο λέγουσι. καὶ γὰρ τούτων ἕκαστος, οὐ τὸ κοινὸν λέγει στοιχεῖον. οἷον, τὸ σῶμα. ἀλλὰ πῦρ καὶ γῆν, εἴτ' ἔστι τι κοινὸν τὸ σῶμα εἴτε μή. νῦν δὲ λέγεται ὡς ὄντος τοῦ ἑνὸς ὥσπερ πυρὸς ἢ ὕδατος ὁμοιομεροῦς. εἰ δ' οὕ-
3 τως, οὐκ ἔσονται οὐσίαι οἱ ἀριθμοὶ, ἀλλὰ δῆλον ὅτι εἴπερ ἐστί τι ἓν αὐτὸ, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἀρχὴ, πλεοναχῶς λέγεται τὸ ἕν. ἄλλως γὰρ ἀδύνατον. βουλόμενοι δὲ τὰς οὐσίας ἀνάγειν εἰς τὰς ἀρχὰς, μήκη μὲν τιθέντες ἐκ μακροῦ καὶ βραχέος, ἔκ τινος μικροῦ καὶ μεγάλου. καὶ ἐπίπεδον, ἐκ πλατέος καὶ στενοῦ. σῶμα δὲ ἐκ βαθέος καὶ ταπεινοῦ. καίτοι πῶς ἕξει ἢ τὸ ἐπίπεδον γραμμὴν, ἢ τὸ στερεὸν γραμμὴν, καὶ ἐπίπεδον. ἄλλο γὰρ γένος τὸ πλατὺ καὶ τὸ στενὸν, καὶ βαθὺ καὶ ταπεινόν. ὥσπερ οὖν οὐδ' ἀριθμὸς
4 ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς, ὅτι τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἕτερον τούτων,

δῆλον ὅτι οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄνω ὑπάρξει τοῖς κάτω. ἀλλὰ
μὴν, οὐδὲ γένος, τὸ πλατὺ τοῦ βαθέος. ἦν γὰρ ἂν ἐπίπεδόν τι, τὸ
σῶμα. ἔτι αἱ στιγμαὶ ἐκ τίνος ἐνυπάρχουσι. τούτῳ μὲν οὖν τῷ
γένει καὶ διεμάχετο Πλάτων ὡς ὄντι γεωμετρικῷ δόγματι.
ἀλλ' ἐκάλει ἀρχὴν γραμμῆς. τοῦτο δὲ πολλάκις ἐτίθει τὰς ἀ-
τόμους γραμμάς. καίτοι ἀνάγκη τούτων εἶναί τι πέρας. ὥστε
ἐξ οὗ λόγου γραμμὴ ἐστὶ καὶ στιγμή ἐστιν. ὅλως δὲ ζητούσης τῆς
σοφίας περὶ τῶν φανερῶν τὸ αἴτιον, τοῦτο μὲν εἰάκαμεν. οὐ- 1
θὲν γὰρ λέγομεν περὶ τῆς αἰτίας, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβο-
λῆς. τὴν δ' οὐσίαν οἰόμενοι λέγειν αὐτῶν, ἑτέρας οὐσίας εἶ-
ναι φαμέν. ὅπως δὲ ἐκεῖναι τούτων οὐσίαι, διὰ κενῆς λέγομεν.
τὸ γὰρ μετέχειν ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον εἴπομεν, οὐθέν ἐστιν. οὐ
» δὲ δὴ ὅπερ ταῖς ἐπιστήμαις ὁρῶμεν ὂν αἴτιον, διὸ καὶ πᾶς νοῦς,
καὶ πᾶσα φύσις ποιεῖ. οὐδὲ ταύτης τῆς αἰτίας ἣν φαμὲν
εἶναι μίαν τῶν ἀρχῶν, οὐδὲν ἅπτεται τὰ εἴδη. ἀλλὰ γέγονε τὰ
μαθήματα τοῖς νῦν ἡ φιλοσοφία, φασκόντων ἄλλων χάριν 2
αὐτὰ δεῖν πραγματεύεσθαι. ἔτι δὲ τὴν ὑποκειμένην οὐ-
σίαν, ὡς ὕλην μαθηματικωτέραν ἄν τις ὑπολάβοι καὶ μᾶλ-
λον κατηγορεῖσθαι καὶ διαφορὰν εἶναι τῆς οὐσίας καὶ τῆς
ὕλης. οἷον τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ὥσπερ καὶ οἱ φυσιολόγοι
φασί. καὶ μανὸν καὶ τὸ πυκνόν, πρώτας τοῦ ὑποκειμένου φά-
σκοντες εἶναι διαφορὰς ταύτας. ταῦτα γάρ ἐστιν ὑπεροχή τις
καὶ ἔλλειψις. περὶ δὲ κινήσεως, εἰ μὲν ἔσται ταῦτα κίνησις, δῆ-
λον ὅτι κινήσεται τὰ εἴδη. εἰ δὲ μή, πόθεν ἦλθεν. ὅλη γὰρ ἡ πε- 3
ρὶ φύσεως ἀνῄρηται σκέψις. καὶ ὃ δοκεῖ ῥᾴδιον εἶναι, τὸ δεῖξαι
ὅτι ἓν ἅπαντα οὐ γίγνεται. τῇ γὰρ ἐκθέσει οὐ γίγνεται πάντα ἕν.
ἀλλ' αὐτό τι ἕν. ἂν διδῷ τις πάντα, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἐὰν μὴ γέ-
νος δῷ τὸ καθόλου εἶναι, τοῦτο δὲ ἐν ἐνίοις ἀδύνατον. οὐδένα
δ' ἔχει λόγον, οὐδὲ τὰ μετὰ τοὺς ἀριθμοὺς μήκη τε καὶ ἐπίπε-
δα, καὶ στερεά. οὔτε ὅπως ἔστιν ἢ ἔσται, οὔτ' εἴ τινα ἔχει δύναμιν.
ταῦτα γὰρ οὔτε εἴδη οἷόν τε εἶναι (οὐ γάρ εἰσιν ἀριθμοί) οὔτε
τὰ μεταξὺ (τὰ μαθηματικὰ γὰρ ἐκεῖνα) οὔτε τὰ φθαρτά. 4

» ἀλλὰ πάλιν τί ἕτερον ἄλλο φαίνεται τοῦτο ἢ λόγος. ὅλως τε
» τὸ τῶν ὄντων ζητεῖν στοιχεῖα μὴ διελόντας πολλαχῶς λεγο-
» μένων, ἀδύνατον εὑρεῖν. ἄλλως τε καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ζη-
τοῦντας ἐξ οἵων ἐστὶ στοιχείων. ἐκ τίνων γὰρ τὸ ποιεῖν ἢ πάσχειν ἢ
τὸ εὐθὺ, οὐκ ἔστι δήπου λαβεῖν. ἀλλ' εἴπερ τῶν οὐσιῶν μόνον
ἐνδέχεται. ὥστε τὸ τῶν ὄντων ἁπάντων τὰ στοιχεῖα ἢ ζητεῖν
ἢ οἴεσθαι ἔχειν οὐκ ἀληθές. πῶς δ' ἄν τις καὶ μάθοι τὰ τῶν πάν-
1 των στοιχεῖα; δῆλον γὰρ, ὡς οὐθὲν οἷόν τε προϋπάρχειν γνωρί-
ζοντα πρότερον. ὥσπερ γὰρ τῷ γεωμετρεῖν μανθάνοντι, ἄλλα
μὲν ἐνδέχεται προειδέναι ὧν δὲ ἡ ἐπιστήμη καὶ περὶ ὧν μέλλο
μανθάνειν, οὐθὲν προγινώσκει. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥσ-
τ' εἴ τις τῶν πάντων ἐστὶν ἐπιστήμη, ὥσπερ τινές φασιν, οὐθὲν ἂν
» προϋπάρχοι γνωρίζων οὗτος. καίτοι πᾶσα μάθησις διὰ προ-
,, γινωσκομένων ἢ πάντων ἢ τινῶν ἐστί. καὶ ἡ δι' ἀποδείξεως. ἡ δι'
,, ὁρισμῶν. δεῖ γὰρ ἐξ ὧν ὁ ὁρισμὸς, προειδέναι καὶ εἶναι γνώ-
2 ριμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ δι' ἐπαγωγῆς. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ τυγχάνει
,, σύμφυτος οὖσα, θαυμαστὸν, πῶς λανθάνομεν ἔχοντες τὴν κρα-
,, τίστην τῶν ἐπιστημῶν. ἔτι πῶς τις γνωρίσειεν ἐκ τίνων ἐστὶ καὶ
πῶς ἔσται δῆλον. καὶ γὰρ τοῦτ' ἔχει ἀπορίαν. ἀμφισβητήσειε γὰρ
ἄν τις, ὥσπερ καὶ περὶ ἐνίας συλλαβάς. οἱ μὲν γὰρ τὸ σμα ἐκ
τοῦ σ καὶ μ καὶ α, φασὶν εἶναι. οἱ δέ τινες ἕτερον φθόγγον φα-
σὶν εἶναι καὶ οὐδένα τῶν γνωρίμων. ἔτι δὲ ὧν ἐστιν αἴσθησις, ταῦτα
πῶς ἄν τις μὴ ἔχων, τὴν αἴσθησιν γνοίη. καίτοι ἔδει εἴγε πάν-
3 των ταῦτα στοιχεῖα ἐστὶν, ἐξ ὧν ὥσπερ αἱ σύνθετοι φωναί εἰσιν
ἐκ τῶν στοιχείων. ὅτι μὲν οὖν τὰς εἰρημένας ἐν τοῖς φυσικοῖς αἰ-
τίας ζητεῖν ἐοίκασι πάντες, καὶ τούτων ἐκτὸς οὐδὲ μίαν ἔ-
χοιμεν ἂν εἰπεῖν, δῆλον καὶ ἐκ τῶν πρότερον εἰρημένων. ἀλλ' ἀ-
μυδρῶς ταύτας. καὶ τρόπον μέν τινα ἅπασαι πρότερον εἴρην-
ται. τρόπον δέ τινα οὐδαμῶς. ψελλιζομένη γὰρ ἔοικεν ἡ πρώτη
φιλοσοφία περὶ πάντων, ἅτε νέα τε καὶ κατ' ἀρχὰς οὖσα,
καὶ τὸ πρῶτον. ἐπεὶ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ὀστοῦν τῷ λόγῳ φησὶν
4 εἶναι. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἡ οὐσία τοῦ πράγματος.

ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμοίως ἀναγκαῖον καὶ σαρκὸς καὶ τῶν ἄλλων
ἕκαστον εἶναι τὸν λόγον, ἢ μηδὲ ἕν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ σὰρξ καὶ
ὀστοῦν ἔστι καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. καὶ οὐ διὰ τὴν ὕλην, ἣν ἐκεῖ-
νος λέγει πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα. ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄλλου
μὲν λέγοντος, συνέφησεν ἂν ἐξ ἀνάγκης. σαφῶς δὲ οὐκ
εἴρηκε. περὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων, δεδήλωται καὶ
πρότερον. ὅσα δὲ περὶ τῶν αὐτῶν τούτων
ἀπορήσειεν ἄν τις, ἐπανέλθωμεν πά-
λιν. τάχα γὰρ ἂν ἐξ αὐτῶν εὐ-
πορήσαιμέν τι πρὸς τὰς
ὕστερον ἀπο-
ρίας.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΑΛΦΑ ΤΟ ΕΛΑΤΤΟΝ.

» περὶ τῆς ἀληθείας θεωρία, τῇ μὲν χα-
» λεπή. τῇ δὲ ῥᾳδία. σημεῖον δ', τὸ μήτε ἀ-
1 ξίως μηδένα δύνασθαι τυχεῖν αὐτῆς,
» μήτε πάντας ἀποτυγχάνειν. ἀλλ' ἕκα-
» στον λέγειν τι περὶ τῆς φύσεως. καὶ καθ' ἕνα
» μὲν ἢ μικρὸν ἐπιβάλλειν αὐτῇ. ἐκ πάν-
» των δὲ συναθροιζομένων γίνεσθαί τι μέ-
» γεθος. ὥστ' εἴπερ ἔοικεν ἔχειν καθάπερ τυγχάνομεν παροιμια-
» ζόμενοι, τίς ἂν θύρας ἁμάρτοι, ταύτῃ μὲν ἂν εἴη ῥᾳδία. τὸ δ' ὅ-
» λον τ' ἔχειν καὶ μέρος μὴ δύνασθαι, δηλοῖ τὸ χαλεπὸν αὐτῆς.
2 ἴσως δὲ καὶ τῆς χαλεπότητος οὔσης κατὰ δύο τρόπους, οὐκ ἐν
» τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἐν ἡμῖν τὸ αἴτιον αὐτῆς. ὥσπερ γὰρ καὶ
τὰ τῶν νυκτερίδων ὄμματα πρὸς τὸ φέγγος ἔχει τὸ μεθ' ἡμέ-
ραν, οὕτω καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὁ νοῦς, πρὸς τὰ τῇ φύ-
σει φανερώτατα πάντων. οὐ μόνον δὲ χάριν ἔχειν δίκαιον τού-
τοις ὧν ἄν τις κοινωνήσαι ταῖς δόξαις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιπο-
λαιότερον ἀποφηναμένοις. καὶ γὰρ οὗτοι συνεβάλοντό τι. τὴν
γ' ἕξιν προήσκησαν ἡμῶν. εἰ μὲν γὰρ Τιμόθεος μὴ ἐγένετο, πολ-
3 λὴν ἂν μελοποιίαν οὐκ εἴχομεν. εἰ δὲ μὴ Φρῦνις, Τιμόθεος
οὐκ ἂν ἐγένετο. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ ἐπὶ τῶν περὶ τῆς ἀληθείας
ἀποφηναμένων. παρὰ μὲν γ' ἐνίων παρειλήφαμέν τινας δόξας.
οἱ δὲ, τοῦ γενέσθαι τούτους αἴτιοι γεγόνασιν. ὀρθῶς δ' ἔχει καὶ
» τὸ καλεῖσθαι τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην τῆς ἀληθείας θεωρη-
» τικήν. θεωρητικῆς μὲν γὰρ τέλος ἀλήθεια. πρακτικῆς δ' ἔργον.
καὶ γὰρ ἐὰν τὸ πῶς ἔχει σκοπῶσι, οὐ τὸ αἴτιον καθ' αὑτό. ἀλλὰ
πρός τι καὶ νῦν θεωροῦσιν οἱ πρακτικοί. οὐκ ἴσμεν δὲ τὸ ἀληθὲς
4 ἄνευ τῆς αἰτίας. ἕκαστον δὲ μάλιστα αὐτὸ τῶν ἄλλων, καθ' ὃ καὶ

τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει τὸ συνώνυμον, οἷον τὸ πῦρ θερμότατον. καὶ
γὰρ τοῖς ἄλλοις τὸ αἴτιον τοῦτο τῆς θερμότητος. ὥστε καὶ ἀλη-
θέστατον τὸ τοῖς ὑστέροις αἴτιον τοῦ ἀληθέσιν εἶναι. διὸ τοῖς τῶν
» ἀεὶ ὄντων ἀρχὰς, ἀναγκαῖον ἀεὶ εἶναι ἀληθεστάτας. οὐ γάρ πο-
» τε ἀληθεῖς οὐδ' ἐκείναις αἴτιόν τί ἐστι τοῦ εἶναι. ἀλλ' ἐκεῖναι τοῖς
» ἄλλοις. ὥσθ' ἕκαστον ὡς ἔχει τοῦ εἶναι, οὕτω καὶ τῆς ἀληθείας.
ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' ἐστὶν ἀρχή τις καὶ οὐκ ἄπειρα τὰ αἴτια τῶν ὄν-
των, οὔτ' εἰς εὐθυωρίαν, οὔτε κατ' εἶδος, δῆλον. οὔτε γὰρ ὡς 1
ἐξ ὕλης, τόδ' ἐκ τοῦδε δυνατὸν ἰέναι εἰς ἄπειρον. οἷον σάρκα μὲν
ἐκ γῆς, γῆν δὲ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἀέρα δὲ ἐκ πυρός. καὶ τοῦτο μὴ ἵστα-
σθαι, οὔτε ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. οἷον, τὸν μὲν ἄνθρωπον
ὑπὸ τοῦ ἀέρος κινηθῆναι, τοῦτον δ' ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τὸν δὲ ἥλιον,
» ὑπὸ τοῦ νείκους, καὶ τούτου μηδὲν εἶναι πέρας, ὁμοίως δὲ, οὐ-
» δὲ τὸ οὗ ἕνεκα, εἰς ἄπειρον οἷόν τε ἰέναι. βάδισιν μὲν, ὑγιείας
» ἕνεκα. ταύτην δ' εὐδαιμονίας. τὴν δ' εὐδαιμονίαν ἄλλου, καὶ
οὕτως ἀεὶ ἄλλο ἄλλου ἕνεκεν εἶναι. καὶ ἐπὶ τοῦ τί ἦν εἶναι ὡσαύτως 2
» τῶν γὰρ μέσων ὧν ἐστὶν ἔξω τι ἔσχατον καὶ πρότερον, ἀναγκαῖον εἶναι
» τὸ πρότερον αἴτιον τῶν μετ' αὐτό. εἰ γὰρ εἰπεῖν ἡμᾶς δέοι τί τῶν
τριῶν αἰτίων, τὸ πρῶτον ἐροῦμεν. οὐ γὰρ δὴ τόγε ἔσχατον. οὐδενὸς
γὰρ τόγε τελευταῖον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ μέσον. ἑνὸς γάρ. οὐδὲν
γὰρ διαφέρει ἓν ἢ πλείω εἶναι. οὐδ' ἄπειρα ἢ πεπερασμένα. τῶν
δὲ ἀπείρων τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὅλως τοῦ ἀπείρου πάντα τὰ μό-
ρια μέσα ὁμοίως μέχρι τοῦ νῦν. ὥστ' εἴπερ μηδέν ἐστι τὸ πρῶτον,
ὅλως αἴτιον οὐδέν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν, οὐδὲ ἐπὶ τὸ κάτω οἷόν τ' ἐστὶν ἐπ' 3
ἄπειρον ἰέναι, τοῦ ἄνω ἔχοντος ἀρχήν. ὥστ' ἐκ πυρὸς μὲν ὕδωρ,
ἐκ δὲ τούτου, γῆν. καὶ οὕτως ἀεὶ ἄλλο τι γίγνεσθαι γένος. διχῶς γὰρ
» γίγνεται τόδε ἐκ τοῦδε, μὴ ὡς τόδε λέγεται μετὰ τόδε, οἷον ἐξ ἰσθμίων
ὀλύμπια. ἢ ἐκ παιδὸς, ἀνὴρ μεταβάλλοντος. ἢ ἐξ ὕδατος ἀήρ.
ὡς μὲν οὖν ἐκ παιδὸς ἄνδρα γίγνεσθαι φαμὲν, ὡς ἐκ τοῦ γιγνομένου
τὸ γεγονός, ἢ ἐκ τοῦ ἐπιτελουμένου τὸ τετελεσμένον. ἀεὶ γάρ ἐστι με-
ταξύ τι ὥσπερ τοῦ εἶναι καὶ μὴ εἶναι γένεσις, οὕτως καὶ τὸ γιγνόμενον τοῦ
ὄντος καὶ μὴ ὄντος. ἔστι δ' ὁ μανθάνων γιγνόμενος ἐπιστήμων, καὶ 4

τοῦτ' ἐστὶν ὃ λέγεται, ὅτι γίγνεται ἐκ μανθάνοντος ἐπιστήμων. τὸ
δ' ὡς ἐξ ἀέρος ὕδωρ, φθειρομένου θατέρου. διὸ ἐκεῖνα μὲν οὐκ
ἀνακάμπτει πρὸς ἄλληλα. οὐ γὰρ γίγνεται ἐξ ἀνδρὸς παῖς. οὐ γὰρ
γίγνεται ἐκ τῆς γενέσεως τὸ γιγνόμενον. ἀλλ' ἔστι μετὰ τὴν γένεσιν.
οὕτω γὰρ ἡ ἡμέρα ἐκ τοῦ πρωΐ, ὅτι μετὰ τοῦτο. διό, οὐδὲ τὸ πρωῒ ἐξ
ἡμέρας. θάτερα δὲ ἀνακάμπτει. ἀμφοτέρως δὲ ἀδύνατον εἰς ἄ-
πειρον ἰέναι. τῶν μὲν γὰρ ὄντων μεταξύ, ἀνάγκη τέλος εἶναι. τὰ δ' εἰς
1 ἄλληλα ἀνακάμπτει. ἡ γὰρ θατέρου φθορά, θατέρου ἐστὶ γένεσις.
ἅμα δὲ καὶ ἀδύνατον τὸ πρῶτον ἀΐδιον ὄν, φθαρῆναι. ἐπεὶ γὰρ οὐκ
ἄπειρος ἡ γένεσις ἐπὶ τὸ ἄνω, ἀνάγκη ἐξ οὗ φθαρέντος πρώτου
τι ἐγένετο, μὴ ἀΐδιον εἶναι. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ἔτι δὲ τὸ οὗ ἕνεκα, τέ-
λος. τοιοῦτον δὲ ὃ μὴ ἄλλου ἕνεκα. ἀλλὰ τὰ ἄλλα ἐκείνου. ὥστ' εἰ
μὲν ἔσται τοιοῦτον τὸ ἔσχατον, οὐκ ἔσται ἄπειρον. εἰ δὲ μηθὲν τοιοῦ-
τον, οὐκ ἔσται τὸ οὗ ἕνεκα. ἀλλ' οἱ τὸ ἄπειρον ποιοῦντες, λανθάνου-
» σιν ἐξαιροῦντες τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν. καίτοι οὐθεὶς ἂν ἐγχειρή-
2 σειεν οὐδὲν πράττειν, μὴ μέλλων ἐπὶ πέρας ἥξειν. οὐδ' ἂν εἴη νοῦς
» ἐν τοῖς τοιούτοις. ἕνεκα γάρ τινος ἀεὶ πράττει ὅ γε νοῦν ἔχων. τοῦ-
» το γάρ ἐστι πέρας. τὸ γὰρ τέλος, πέρας ἐστίν. ἀλλὰ μήν, οὐδὲ τὸ τί ἦν
εἶναι ἐνδέχεται ἀνάγεσθαι εἰς ἄλλον ὁρισμὸν πλεονάζοντα τῷ λό-
γῳ. ἀεί τε γάρ ἐστιν ὁ ἔμπροσθεν μᾶλλον. ὁ δ' ὕστερος οὐκ ἔστιν. οὗ
δὲ τὸ πρῶτον μὴ ἔστιν, οὐδὲ τὸ ἐχόμενον ἐστίν. ἔτι τὸ ἐπίστασθαι ἀναι-
ροῦσιν οἱ οὕτω λέγοντες. οὐ γὰρ οἷόν τε εἰδέναι, πρὶν εἰς τὰ ἄτομα
3 ἐλθεῖν. καὶ τὸ γινώσκειν οὐκ ἔστι. τὰ γὰρ οὕτως ἄπειρα, πῶς ἐνδέχε-
ται νοεῖν. οὐ γὰρ ὅμοιον ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ἣ κατὰ τὰς διαιρέσεις
μὲν οὐχ ἵσταται. νοῆσαι δ' οὐκ ἔστι μὴ στήσαντα. διόπερ οὐκ ἀρι-
θμήσει τὰς τομὰς ὁ τὴν ἄπειρον διεξιών. ἀλλὰ καὶ τὴν ὕλην ἐν
κινουμένῳ νοεῖν ἀνάγκη, καὶ ἀπείρῳ, οὐδὲν ἐστὶν εἶναι. εἰ δὲ μή, οὐκ
ἄπειρόν γ' ἐστὶ, τὸ ἀπείρῳ εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ ἄπειρά γ' ἦσαν
πλήθει τὰ εἴδη τῶν αἰτίων, οὐκ ἂν ἦν οὐδ' οὕτω τὸ γινώσκειν. τό-
» τε γὰρ εἰδέναι οἰόμεθα, ὅταν τὰ αἴτια γνωρίσωμεν. τὸ δ' ἄπειρον
κατὰ τὴν πρόσθεσιν, οὐκ ἔστιν ἐν πεπερασμένῳ διεξελθεῖν. αἱ
4 δ' ἀκροάσεις κατὰ τὰ ἔθη συμβαίνουσιν. ὡς γὰρ εἰώθαμεν, οὕ-
τως ἀξιοῦμεν λέγεσθαι, καὶ τὰ παρὰ ταῦτα οὐχ ὅμοια φαίνεται.

» ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσυνήθειαν, ἀγνωστότερα καὶ ξενικώτερα. τὸ γὰρ σύ-
» νηθες, γνωριμώτερον. ἡλίκην δὲ ἰσχὺν ἔχει τὸ σύνηθες, οἱ νόμοι
» δηλοῦσιν, ἐν οἷς τὰ μυθώδη καὶ παιδαριώδη μεῖζον ἰσχύει τοῦ γι-
νώσκειν περὶ αὐτῶν διὰ τὸ ἔθος. οἱ μὲν οὖν ἐὰν μὴ μαθηματι-
κῶς λέγῃ τις, οὐκ ἀποδέχονται τῶν λεγόντων. οἱ δ' ἂν μὴ παρα-
δειγματικῶς. οἱ δὲ, μάρτυρα ἀξιοῦσιν ἐπάγεσθαι ποιητήν. καὶ οἱ
μὲν, πάντα ἀκριβῶς. τοὺς δὲ, λυπεῖ τὸ ἀκριβὲς, ἢ διὰ τὸ μὴ δύ-
νασθαι συνείρειν. ἢ διὰ τὴν μικρολογίαν. ἔχει γάρ τι τὸ ἀκρι- 1
βὲς τοιοῦτον, ὥστε καθάπερ ἐπὶ τῶν συμβολαίων, καὶ ἐπὶ τῶν
λόγων, ἀνελεύθερον εἶναί τισι δοκεῖ. διὸ δεῖ πεπαιδεῦσθαι
πῶς ἕκαστα, ἀποδεκτέον. ὡς ἄτοπον ἅμα ζητεῖν ἐπιστήμην καὶ
τρόπον ἐπιστήμης. ἔστι δὲ οὐδέτερον ῥᾴδιον λαβεῖν. τὴν δ' ἀκρι-
βολογίαν τὴν μαθηματικὴν οὐκ ἐν ἅπασιν ἀπαιτητέον, ἀλ-
λ' ἐν τοῖς μὴ ἔχουσιν ὕλην. διόπερ οὐ φυσικὸς ὁ τρόπος.
ἅπασα γὰρ ἴσως ἡ φύσις ἔχει ὕλην. διὸ σκεπτέον
πρῶτον, τί ἐστιν ἡ φύσις. οὕτω γὰρ καὶ περὶ 2
τίνος ἡ φυσική, δῆλον ἔσται. καὶ εἰ μιᾶς
ἐπιστήμης ἢ πλειόνων τὰ αἴ-
τια καὶ τὰς ἀρχὰς θεω-
ρῆσαί ἐστιν.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ, ΤῸ Β΄.

Νάγκη πρὸς τὴν ἐπιζητουμένην ἐπιστή-
μην ἀπελθεῖν ἡμᾶς πρῶτον, περὶ ὧν
ἀπορῆσαι δεῖ πρῶτον. ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα
1 περί τε αὐτῶν ἄλλως ὑπειλήφασί τινες
κἂν εἴ τι χωρὶς τούτων τυγχάνοι πρό-
τερον παρεωραμένον. ἔστι δὲ τοῖς εὐπορῆ-
» σαι βουλομένοις προὔργου τὸ διαπορῆ-
» σαι καλῶς. ἡ γὰρ ὕστερον εὐπορία λύσις τῶν πρότερον ἀπορου-
» μένων ἐστί. λύειν δ' οὐκ ἔστιν ἀγνοοῦντα τὸν δεσμόν. ἀλλ' ἡ τῆς
» διανοίας ἀπορία, δηλοῖ τοῦτο περὶ τοῦ πράγματος. ᾗ γὰρ ἀπο-
» ρεῖ, ταύτῃ παραπλήσιον πέπονθε τοῖς δεδεμένοις. ἀδύνατον γὰρ
2 ἀμφοτέρως προελθεῖν εἰς τὸ ἔμπροσθεν. διὸ δεῖ τὰς δυσχερείας
» τεθεωρηκέναι πάσας πρότερον, τούτων τε χάριν, καὶ διὰ τὸ τοὺς
» ζητοῦντας ἄνευ τοῦ διαπορῆσαι πρῶτον, ὁμοίους εἶναι τοῖς ποῖ
» δεῖ βαδίζειν ἀγνοοῦσι. καὶ πρὸς τούτοις, οὐδ' εἴ ποτε τὸ ζητού-
» μενον εὕρηκεν ἢ μή, γινώσκειν. τὸ γὰρ τέλος τούτῳ μὲν, οὐ δῆλον.
» τῷ δὲ καλῶς προηπορηκότι, δῆλον. ἔτι δὲ βέλτιον ἀνάγκη ἔ-
» χειν πρὸς τὸ κρίναι, τὸν ὥσπερ ἀντιδίκων καὶ τῶν ἀμφισβη-
» τούντων λόγων ἀκηκοότα πάντων. ἔστι δ' ἀπορία πρώτη μὲν,
3 περὶ ὧν ἐν τοῖς πεφροιμιασμένοις διηπορήσαμεν. πότερον
μιᾶς ἢ πολλῶν ἐστιν ἐπιστημῶν θεωρῆσαι τὰς αἰτίας. καὶ πότε-
ρον τὰς τῆς οὐσίας ἀρχὰς τὰς πρώτας ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης ἰδεῖν
μόνον, ἢ καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν ἐξ ὧν δεικνύουσιν ἅπαντες. οἷον
πότερον ἐνδέχεται ταὐτὸ καὶ ἓν ἅμα φάναι καὶ ἀποφάναι, ἢ
οὔ. καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, εἴτ' ἔστι περὶ τὴν οὐσίαν.
πότερον μία περὶ πάσας, ἢ πλείους εἰσί. καὶ εἰ πλείους,
πότερον, ἅπασαι συγγενεῖς ἢ τὰς μὲν σοφίας, τὰς δὲ ἄλλο τι
4 λεκτέον αὐτῶν. καὶ τοῦτο δ' αὐτὸ τῶν ἀναγκαίων ἐστὶ ζητῆσαι,

πότερον τὰς αἰσθητὰς οὐσίας εἶναι μόνον φατέον, ἢ καὶ παρὰ ταύ-
τας ἄλλας. καὶ πότερον μοναχῶς, ἢ πλείονα γένη τῶν οὐσιῶν.
οἷον, οἱ ποιοῦντες τά τε εἴδη καὶ τὰ μαθηματικὰ μεταξὺ τού-
των τε καὶ τῶν αἰσθητῶν. περί τε τούτων οὖν καθάπερ φα-
μὲν, ἐπισκεπτέον. καὶ πότερον περὶ τὰς οὐσίας ἡ θεωρία μό-
νον ἐστὶν, ἢ καὶ περὶ τὰ συμβεβηκότα καθ' αὑτὰ ταῖς οὐσίαις.
πρὸς δὲ τούτοις, περὶ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου καὶ ὁμοίου καὶ ἀνο-
μοίου. καὶ ταυτότητος, καὶ ἐναντιότητος, καὶ περὶ προτέρου 1
καὶ ὑστέρου καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν τοιούτων, περὶ ὅσων
οἱ διαλεκτικοὶ πειρῶνται σκοπεῖν, ἐκ τῶν ἐνδόξων μόνον ποιού-
μενοι τὴν σκέψιν, τίνος ἐστὶ θεωρῆσαι περὶ πάντων. ἔτι δὲ τού-
τοις αὐτοῖς ὅσα καθ' αὑτὰ συμβέβηκε, καὶ μὴ μόνον τί ἐστι τού-
των ἕκαστον ἀλλὰ καὶ εἰ ἄρα ἓν ἑνὶ ἐναντίον. καὶ πότερον αἱ
ἀρχαὶ καὶ τὰ στοιχεῖα τὰ γένη ἐστὶν, ἢ εἰς ἃ διαιρεῖται ἐνυπάρ-
χοντα ἕκαστον. καὶ εἰ τὰ γένη, πότερον ὅσα ἐπὶ τοῖς ἀτόμοις
λέγεται τελευταῖα, ἢ τὰ πρῶτα, οἷον, πότερον ζῷον, ἢ ἄν- 2
θρωπος ἀρχή τε καὶ μᾶλλόν ἐστι παρὰ τὸ καθ' ἕκαστον. μάλι-
στα δὲ ζητητέον καὶ πραγματευτέον, πότερόν ἐστί τι παρὰ τὴν
ὕλην αἴτιον καθ' αὑτὸ, ἢ οὔ. καὶ τοῦτο χωριστὸν, ἢ οὔ. καὶ πό-
τερον ἓν, ἢ πλείω τὸν ἀριθμόν. καὶ πότερον ἐστί τι παρὰ τὸ σύνο
λον. λέγω δὲ τὸ σύνολον, ὅταν κατηγορηθῇ τι τῆς ὕλης. ἢ οὐ-
θέν. ἢ τῶν μὲν, τῶν δ' οὔ. καὶ ποῖα τοιαῦτα τῶν ὄντων. ἔτι, αἱ
ἀρχαὶ πότερον ἀριθμῷ, ἢ εἴδει ὡρισμέναι. καὶ αἱ ἐν τοῖς λό-
γοις καὶ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ. καὶ πότερον τῶν φθαρτῶν καὶ ἀ- 3
φθάρτων αἱ αὐταί. ἢ ἕτεραι. καὶ πότερον ἄφθαρτοι πᾶσαι.
ἢ τῶν φθαρτῶν, φθαρταί. ἔτι δὲ τὸ πάντων χαλεπώτατον καὶ
πλείστην ἀπορίαν ἔχον. πότερον τὸ ἓν καὶ τὸ ὂν καθάπερ οἱ
πυθαγόρειοι καὶ Πλάτων ἔλεγεν οὐχ ἕτερόν τί ἐστιν, ἀλλ' οὐ-
σία τῶν ὄντων. ἢ οὔ ἀλλ' ἕτερόν τι τὸ ὑποκείμενον, ὥσπερ Ἐμ-
πεδοκλῆς φησι φιλίαν, ἄλλος δέ τις πῦρ. ὁ δὲ, ὕδωρ. ἢ ἀέρα. καὶ
πότερον αἱ ἀρχαὶ καθόλου εἰσίν. ἢ ὡς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν
πραγμάτων. καὶ δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ. ἔτι πότερον ἄλλως. ἢ 4

καὶ τὴν κίνησιν. καὶ γὰρ ταῦτα ἀπορίαν ἂν παράσχοι πολλήν.
πρὸς δὲ τούτοις πότερον οἱ ἀριθμοὶ καὶ τὰ μήκη καὶ τὰ σχή-
ματα καὶ αἱ στιγμαὶ οὐσίαι τινὲς εἰσὶν, ἢ οὔ. κἂν δὲ οὐσίαι,
πότερον κεχωρισμέναι τῶν αἰσθητῶν, ἢ ἐν τούτοις. περὶ γὰρ τού-
των ἁπάντων, οὐ μόνον χαλεπὸν τὸ εὐπορῆσαι τῆς ἀληθείας.
ἀλλ' οὐδὲ τὸ διαπορῆσαι τῷ λόγῳ ῥᾴδιον καλῶς. πρῶτον
μὲν οὖν περὶ ὧν πρῶτον εἴπομεν. πότερον μιᾶς ἢ πλειόνων
1 ἐστὶν ἐπιστημῶν θεωρῆσαι, πάντα τὰ γένη τῶν αἰτίων. μιᾶς μὲν
γὰρ ἐπιστήμης, πῶς ἂν εἴη μὴ ἐναντίας οὔσας τὰς ἀρχὰς γνω-
ρίζειν. ἔτι δὲ πολλοῖς τῶν ὄντων οὐχ ὑπάρχουσι πᾶσι πᾶσαι.
τίνα γὰρ τρόπον οἷόν τε τῆς κινήσεως ἀρχὴν εἶναι τοῖς ἀκινή-
,, τοις, ἢ τὴν τἀγαθοῦ φύσιν. εἴπερ ἅπαν ὃ ἂν ᾖ ἀγαθὸν καθ' αὑ-
» τὸ καὶ διὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν, τέλος ἐστὶν καὶ οὕτως αἴτιον, ὅτι ἐκεί-
» νου ἕνεκα καὶ γίγνεται καὶ ἔστι τἆλλα. τὸ δὲ τέλος καὶ τὸ οὗ
ἕνεκα, πράξεώς τινός ἐστι τέλος. αἱ δὲ πράξεις πᾶσαι μετὰ κι-
2 νήσεως. ὥστ' ἐν τοῖς ἀκινήτοις, οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο ταύτην εἶναι τὴν
ἀρχήν. οὐδ' εἶναί τι αὐτοαγαθόν. διὸ καὶ ἐν τοῖς μαθήμασιν,
οὐδὲν δείκνυται διὰ ταύτης τῆς αἰτίας. οὐδ' ἔστιν ἀπόδειξις
οὐδεμία, διότι βέλτιον, ἢ χεῖρον. ἀλλ' οὐδὲ τὸ παράπαν μέμνη-
ται οὐδεὶς οὐδενὸς τῶν τοιούτων. ὥστε διὰ ταῦτα τῶν σοφιστῶν
τινὲς οἷον Ἀρίστιππος προεπηλάκιζεν αὐτάς. ἐν μὲν γὰρ ταῖς
ἄλλαις τέχναις καὶ ταῖς βαναύσοις αὐταῖς, οἷον ἐν τεκτονικῇ
καὶ σκυτικῇ, διότι βέλτιον ἢ χεῖρον λέγεσθαι πάντα. τὰς δὲ μα-
3 θηματικὰς οὐδένα ποιεῖσθαι λόγον περὶ ἀγαθῶν καὶ κα-
κῶν. ἀλλὰ μὴν εἴγε πλείους ἐπιστῆμαι τῶν αἰτίων εἰσὶ, καὶ ἑτέ-
ρα ἑτέρας ἀρχῆς, τίνα τούτων φατέον εἶναι τὴν ζητουμένην,
ἢ τίνα μάλιστα τοῦ πράγματος τοῦ ζητουμένου ἐπιστήμονα
τῶν ἐχόντων αὐτάς, ἐνδέχεται γὰρ τῷ αὐτῷ πάντας τοὺς τρό-
πους τῶν αἰτίων ὑπάρχειν, οἷον, οἰκίας, ὅθεν μὲν ἡ κίνησις.
ἡ τέχνη καὶ ὁ οἰκοδόμος. οὗ δ' ἕνεκα, τὸ ἔργον. ὕλη δὲ,
γῆ καὶ λίθοι. τὸ δ' εἶδος, ὁ λόγος. ἐκ μὲν οὖν τῶν πάλαι διω-
4 ρισμένων, τίνα χρὴ καλεῖν τῶν ἐπιστημῶν σοφίαν, οὐδαμῶς ἔχει

» λόγον ἑκάστην προσαγορεύειν. ἡ μὲν γὰρ ἀρχικωτάτη καὶ ἡ ἡγεμο-
» νικωτάτη, καὶ ἡ ὥσπερ δούλας οὐδ' ἀντειπεῖν τὰς ἄλλας ἐπι-
» στήμας δίκαιον, ἡ τοῦ τέλους καὶ τἀγαθοῦ τοιαύτη. τούτου γὰρ
ἕνεκα, τ' ἄλλα. ἡ δὲ τῶν πρώτων αἰτίων, καὶ τοῦ μάλιστα ἐπιστη-
τοῦ, διωρίσθη εἶναι, ἡ τῆς οὐσίας ἂν εἴη τοιαύτη. πολλαχῶς γὰρ
ἐπισταμένων τὸ αὐτὸ, μᾶλλον μὲν εἰδέναι φαμὲν τὸν τῷ εἶναι
γνωρίζοντα τί τὸ πρᾶγμα, ἢ τῷ μὴ εἶναι. αὐτῶν δὲ τούτων, ἕ-
τερον ἑτέρου μᾶλλον, καὶ μάλιστα τὸν τί ἐστιν, ἀλλ' οὐ τὸν πόσον 1
ἢ ποῖον ἢ τί ποιεῖν ἢ πάσχειν πέφυκεν. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλ-
λοις, τὸ εἰδέναι ἕκαστον, καὶ ὧν ἀποδείξεις εἰσὶ, τότ' οἰόμεθα
ὑπάρχειν, ὅταν εἰδῶμεν τί ἐστιν. οἷον, τί ἐστι τὸ τετραγωνίζειν, ὅτι μέσης
εὕρεσις. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων. περὶ δὲ τὰς γενέσεις καὶ
τὰς πράξεις καὶ περὶ ἅπασαν μεταβολὴν, ὅταν εἰδῶμεν τὴν
ἀρχὴν τῆς κινήσεως. τοῦτο δ' ἕτερον καὶ ἀντικείμενον τῷ τέλει.
ὥστ' ἄλλης ἂν δόξειεν ἐπιστήμης εἶναι, τὸ θεωρῆσαι τῶν αἰτίων
τούτων ἕκαστον. ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τῶν ἀποδεικτικῶν ἀρχῶν 2
πότερον μιᾶς ἐστιν ἐπιστήμης, ἢ πλειόνων, ἀμφισβητήσιμόν
ἐστι, λέγω δὲ ἀποδεικτικὰς καὶ τὰς κοινὰς δόξας, ἐξ ὧν ἅπαντες
δεικνύουσιν. οἷον ὅτι πᾶν ἀναγκαῖον ἢ φάναι ἢ ἀποφάναι. καὶ
ἀδύνατον ἅμα εἶναι καὶ μὴ εἶναι, καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦται
προτάσεις. πότερον μία τούτων ἐπιστήμη καὶ τῆς οὐσίας, ἢ
ἑτέρα. κἂν εἰ μὴ μία, ποτέραν χρὴ προσαγορεύειν τὴν ζητου-
μένην. μιᾶς μὲν οὖν οὐκ εὔλογον εἶναι. τί γὰρ μᾶλλον γεωμε-
τρίας, ἢ ὁποιασοῦν περὶ τούτων ἐστὶν ἴδιον τὸ ἐπαΐειν. εἴπερ οὖν 3
ὁμοίως μὲν ὁποιασοῦν ἐστιν. ἁπασῶν δὲ μὴ ἐνδέχεται, ὥσπερ
οὐδὲ τῶν ἄλλων, οὕτως οὐδὲ τῆς γνωριζούσης τὰς οὐσίας, ἴ-
διόν ἐστι τὸ γινώσκειν περὶ αὐτῶν. ἅμα δὲ καὶ τίνα τρόπον ἔσται
αὐτῶν ἐπιστήμη. τί μὲν γὰρ ἕκαστον τούτων τυγχάνει ὂν, καὶ νῦν
γνωρίζομεν. χρῶνται γοῦν ὡς γιγνωσκομένοις αὐτοῖς, καὶ ἄλλαι
τέχναι. εἰ δὲ ἀποδεικτική περὶ αὐτῶν ἐστι, δεήσει τι γένος εἶναι
» ὑποκείμενον καὶ τὰ μὲν πάθη. τὰ δ' ἀξιώματα αὐτῶν. περὶ
» πάντων γὰρ ἀδύνατον ἀπόδειξιν εἶναι. ἀνάγκη γὰρ ἔκ τινων εἶναι 4

» καὶ περί τι, καὶ τινῶν τὴν ἀπόδειξιν. ὥστε συμβαίνει πάντων
» εἶναι γένος ἕν τι τῶν δεικνυμένων. πᾶσαι γὰρ αἱ ἀποδεικτικαί,
» χρῶνται τοῖς ἀξιώμασιν. ἀλλὰ μὴν, εἰ ἑτέρα ἡ τῆς οὐσίας καὶ
ἡ περὶ τούτων, ποτέρα κυριωτέρα πέφυκεν αὐτῶν. καθόλου
γὰρ μάλιστα καὶ πάντων ἀρχαί, τὰ ἀξιώματά ἐστιν, εἴτ' ἐστὶ μὴ
τοῦ φιλοσόφου, τίνος ἔσται περὶ αὐτῶν ἄλλου τὸ θεωρῆσαι τὸ ἀ-
ληθὲς. καὶ τὸ ψεῦδος. ὅλως τε τῶν οὐσιῶν πότερον μία πα-
1 σῶν ἐστιν, ἢ πλείους ἐπιστῆμαι. εἰ μὲν οὖν μὴ μία, ποίας οὐσίας
θετέον τὴν ἐπιστήμην ταύτην. τὸ δὲ μίαν πασῶν, οὐκ εὔλογον.
καὶ γὰρ ἂν ἀποδεικτικὴ μία περὶ πάντων εἴη τῶν καθ' αὑτὸ συμ-
βεβηκότων, εἴπερ πᾶσα ἀποδεικτικὴ περί τι ὑποκείμενον θεω-
ρεῖται καθ' αὑτὰ συμβεβηκότα ἐκ τῶν κοινῶν δοξῶν. περὶ οὖν
τὸ αὐτὸ γένος, τὰ συμβεβηκότα καθ' αὑτά, τῆς αὐτῆς ἐστι θεω-
ρῆσαι ἐκ τῶν αὐτῶν δοξῶν. περί τε γὰρ ὃ, ὅτι μιᾶς, καὶ ἐξ ὧν, μιᾶς
εἴτε τῆς αὐτῆς εἴτε ἄλλης. ὥστε καὶ τὰ συμβεβηκότα, εἴθ' αὗται
2 θεωρήσουσιν, εἴτ' ἐκ τούτων μία. ἔτι δὲ πότερον περὶ τὰς οὐ-
σίας ἡ θεωρία μόνον ἐστίν, ἢ καὶ περὶ τὰ συμβεβηκότα ταύ-
ταις. λέγω δ' οἷον, εἰ τὸ στερεὸν οὐσία τίς ἐστι καὶ γραμμαὶ καὶ ἐπί-
πεδα, πότερον τῆς αὐτῆς ταῦτα γνωρίζειν ἐπιστήμης, καὶ τὰ συμ-
βεβηκότα περὶ ἕκαστον γένος, περὶ ὧν αἱ μαθηματικαὶ δει-
» κνύουσιν, ἢ ἄλλης. εἰ μὲν γὰρ τῆς αὐτῆς, ἀποδεικτική τις ἂν εἴη
» καὶ ἡ τῆς οὐσίας. οὐ δοκεῖ δὲ τοῦ τί ἐστιν, ἀπόδειξις εἶναι. εἰ δ' ἑ-
τέρας, τίς ἔσται ἡ θεωροῦσα περὶ τὴν οὐσίαν τὰ συμβεβηκό-
3 τα. τοῦτο γὰρ ἀποδοῦναι παγχάλεπον. ἔτι δὲ πότερον τὰς αἰ-
σθητὰς οὐσίας μόνας εἶναι φατέον, ἢ καὶ παρὰ ταύτας ἄλλας.
καὶ πότερον μοναχῶς ἢ πλείω γένη τετύχηκεν. οἷον οἱ λέγοντες
τά τε εἴδη καὶ τὰ μεταξύ, περὶ ἃ τὰς μαθηματικὰς εἶναί φασιν
ἐπιστήμας. ὡς μὲν οὖν λέγομεν τὰ εἴδη αἴτια καὶ οὐσίας εἶναι
καθ' ἑαυτάς, εἴρηται ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις περὶ αὐτῶν.
πολλαχῇ δὲ ἐχόντων δυσκολίαν, οὐδενὸς ἧττον ἄτοπον, τὸ φά-
ναι μὲν εἶναί τινας φύσεις παρὰ τὰς ἐν τῷ οὐρανῷ. ταύτας δὲ
4 τὰς αὐτὰς φάναι τοῖς αἰσθητοῖς. πλὴν, ὅτι τὰ μὲν, ἀΐδια, τὰ δὲ

φθαρτά. αὐτὸ γὰρ ἄνθρωπόν φασιν εἶναι καὶ αὐτὸ ἵππον καὶ ὑγίειαν. ἄλλο δ' οὐδέν. παραπλήσιον μὲν ποιοῦντες τοῖς θεοὺς μὲν εἶναι φάσκουσιν, ἀνθρωποειδεῖς δέ. οὔτε γὰρ ἐκεῖνοι οὐδὲν ἄλλο ἐποίουν ἢ ἀνθρώπους ἀϊδίους, οὔθ' οὗτοι τὰ εἴδη ἀλλ' ἢ αἰσθητὰ ἀΐδια. ἔτι δὲ εἴ τις παρὰ τὰ εἴδη καὶ τὰ αἰσθητὰ, τὰ μεταξὺ θήσεται, πολλὰς ἀπορίας ἕξει. δῆλον γὰρ, ὡς ὁμοίως γραμμαί τε παρ' αὐτὰς καὶ τὰς αἰσθητὰς ἔσονται. καὶ ἕκαστον τῶν ἄλλων γενῶν. ὥστ' ἐπείπερ ἡ ἀστρολογία μία τούτων 1
ἐστὶν, ἔσται τις καὶ οὐρανὸς παρὰ τὸν αἰσθητὸν οὐρανόν. καὶ ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ τ' ἄλλα ὁμοίως τὰ κατὰ τὸν οὐρανόν. καίτοι πῶς δεῖ πιστεῦσαι τούτοις. οὐδὲ γὰρ ἀκίνητον εὔλογον εἶναι, κινούμενον δὲ, καὶ παντελῶς ἀδύνατον. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ὧν ἡ ὀπτικὴ πραγματεύεται καὶ ἡ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς ἁρμονική. καὶ γὰρ ταῦτα ἀδύνατον εἶναι παρὰ τὰ αἰσθητὰ, διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. εἰ γὰρ ἐστὶν αἰσθητὰ μεταξὺ καὶ αἰσθήσεις, δῆλον ὅτι καὶ ζῷα ἔσονται μεταξὺ αὐτῶν τε καὶ τῶν φθαρ- 2
τῶν. ἀπορήσειε δ' ἄν τις, καὶ περὶ ποῖα τῶν ὄντων δεῖ ζητεῖν ταύτας τὰς ἐπιστήμας. εἰ γὰρ τούτῳ διοίσει τῆς γεωμετρίας μόνον, ὅτι ἡ μὲν τούτων ἐστὶν ὧν αἰσθανόμεθα. ἡ δ' οὐκ αἰσθητῶν, δῆλον ὅτι καὶ παρὰ ἰατρικὴν ἔσται τις ἐπιστήμη. καὶ παρ' ἑκάστην τῶν ἄλλων μεταξὺ αὐτῆς τε ἰατρικῆς καὶ τῆσδε τῆς ἰατρικῆς. καίτοι πῶς τοῦτο δυνατόν. καὶ γὰρ ἂν ὑγιεινά ἄττα εἴη παρὰ τὰ αἰσθητά. καὶ αὐτὸ τὸ ὑγιεινόν. ἅμα δὲ, οὐδὲ τοῦτο ἀληθές, ὡς ἡ γεωδαισία τῶν αἰσθητῶν ἐστὶ μεγεθῶν καὶ φθαρτῶν. ἐφθεί- 3
ρετο γὰρ ἂν φθειρομένων. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν αἰσθητῶν ἂν εἴη μεγεθῶν. οὐδὲ περὶ τὸν οὐρανὸν ἡ ἀστρολογία τόνδε. οὔτε γὰρ αἱ αἰσθηταὶ γραμμαὶ τοιαῦταί εἰσιν, οἵας λέγει ὁ γεωμέτρης. οὐδὲν γὰρ εὐθὺ τῶν αἰσθητῶν οὕτως οὐδὲ στρογγύλον. ἅπτεται γὰρ τοῦ κανόνος οὐ κατὰ στιγμὴν ὁ κύκλος, ἀλλ' ὥσπερ Πρωταγόρας ἔλεγεν ἐλέγχων τοὺς γεωμέτρας. οὔθ' αἱ κινήσεις καὶ αἱ ἕλικες τοῦ οὐρανοῦ ὅμοιαι, περὶ ὧν ἡ ἀστρολογία ποιεῖται τοὺς λόγους. οὔτε τὰ σημεῖα τοῖς ἄστροις τὴν αὐτὴν ἔχει 4
φύσιν.

φύσιν. εἰσὶ δέ τινες, οἵ φασι μὲν εἶναι τὰ μεταξὺ ταῦτα λεγό-
μενα τῶν τε εἰδῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν. οὐ μὴν χωρίς γε τῶν αἰσθη-
τῶν, ἀλλ' ἐν τούτοις, οἷς τὰ συμβαίνοντα ἀδύνατα, πάντα μὲν
πλείονος λόγου διελθεῖν. ἱκανὸν δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα θεωρῆσαι.
οὔτε γὰρ ἐπὶ τούτων εὔλογον ἔχειν οὕτω μόνον, ἀλλὰ δῆλον
ὅτι εἴδη ἐνδέχοιτ' ἂν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι. τοῦ γὰρ αὐτοῦ λόγου
ἀμφότερα ταῦτά ἐστιν. ἔτι δὲ δύο στερεὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναγκαῖον
1 εἶναι τόπῳ καὶ μὴ εἶναι ἀκίνητα, ἐν κινουμένοις τε ὄντα τοῖς αἰσθη-
τοῖς. ὅλως δὲ καὶ τίνος ἕνεκ' ἄν τις θείη εἶναι μὲν αὐτά, εἶναι δ' ἐν
τοῖς αἰσθητοῖς. ταῦτα γὰρ συμβήσεται ἄτοπα τοῖς προειρημένοις.
ἔσται γὰρ οὐρανός τις παρὰ τὸν οὐρανόν. πλήν γε οὐ χωρίς, ἀλ-
λὰ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. ὅπερ ἐστὶν ἀδυνατώτερον. περί τε τού-
των οὖν ἀπορία πολλή, πῶς δεῖ θεμένους τυχεῖν τῆς ἀληθείας.
καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν, πότερον δεῖ τὰ γένη στοιχεῖα καὶ ἀρχὰς
ὑπολαμβάνειν, ἢ μᾶλλον ἐξ ὧν ἐνυπαρχόντων ἐστὶν ἕκαστον πρώ-
2 των. οἷον φωνῆς στοιχεῖα καὶ ἀρχαὶ δοκοῦσιν εἶναι ταῦτα, ἐξ ὧν σύγ-
κεινται αἱ φωναὶ πᾶσαι πρώτων. ἀλλ' οὐ τὸ κοινὸν ἡ φωνή. καὶ
τῶν διαγραμμάτων ταῦτα στοιχεῖα λέγομεν, ὧν αἱ ἀποδείξεις
ἐνυπάρχουσιν ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ἀποδείξεσιν, ἢ πάντων ἢ τῶν
πλείστων. ἔτι δὲ τῶν σωμάτων καὶ οἱ πλείω λέγοντες εἶναι στοιχεῖα
καὶ οἱ ἕν, ἐξ ὧν σύγκειται καὶ ἐξ ὧν συνέστηκεν, ἀρχὰς λέγουσιν εἶναι.
οἷον Ἐμπεδοκλῆς πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ μετὰ τούτων στοιχεῖά φησιν
εἶναι, ἐξ ὧν ἐστι τὰ ὄντα ἐνυπαρχόντων, ἀλλ' οὐχ' ὡς γένη ταῦτα
3 λέγει τῶν ὄντων. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῶν ἄλλων εἴ τις ἐθέλει τὴν
φύσιν ἀθρεῖν, οἷον κλίνην ἐξ ὧν μορίων ἐστὶ καὶ πῶς συγκειμένων,
τότε γνωρίζει τὴν φύσιν αὐτῆς. ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν λόγων,
» οὐκ ἂν εἴησαν αἱ ἀρχαὶ τὰ γένη τῶν ὄντων. ᾗ δὲ ἕκαστον μὲν γνω-
» ρίζομεν διὰ τῶν ὁρισμῶν, ἀρχαὶ δὲ τὰ γένη τῶν ὁρισμῶν εἰ-
» σιν, ἀνάγκη καὶ τῶν ὁριστῶν ἀρχὰς εἶναι τὰ γένη. κἂν εἰ ἔστι
τὴν τῶν ὄντων λαβεῖν ἐπιστήμην τὸ τῶν εἰδῶν λαβεῖν καθ' ἃ λέ-
γονται τὰ ὄντα, τῶν γε εἰδῶν ἀρχαὶ τὰ γένη εἰσί. φαίνονται δέ τι-
4 νες καὶ τῶν λεγόντων στοιχεῖα τῶν ὄντων τὸ ἓν ἢ τὸ ὄν, ἢ τὸ μέγα καὶ

τὸ μικρὸν, ὡς γένεσιν αὐτοῖς χρῆσθαι. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀμφο-
τέρως γε οἷόν τε λέγειν τὰς ἀρχάς. ὁ μὲν γὰρ λόγος τῆς οὐσίας
εἷς. ἕτερος δ' ἔσται, ὁ διὰ τῶν γενῶν ὁρισμὸς, καὶ ὁ λέγων ἐξ ὧν
ἐστιν ἐνυπαρχόντων. πρὸς δὲ τούτοις εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἀρχαὶ
τὰ γένη εἰσὶ, πότερα δεῖ νομίζειν τὰ πρῶτα τῶν γενῶν ἀρ-
χὰς, ἢ τὰ ἔσχατα κατηγορούμενα ἐπὶ τῶν ἀτόμων. καὶ γὰρ τοῦτο
ἔχει ἀμφισβήτησιν. εἰ μὲν γὰρ ὅτι τὰ καθόλου μᾶλλον ἀρχαὶ,
φανερὸν, ὅτι τὰ ἀνωτάτω τῶν γενῶν. ταῦτα γὰρ λέγεται κα- 1
τὰ πάντων. τοσαῦται οὖν ἔσονται ἀρχαὶ τῶν ὄντων, ὅσαπερ τὰ
πρῶτα γένη. ὥστ' ἔσται τό, τε ὂν καὶ τὸ ἓν ἀρχαὶ καὶ οὐσίαι.
ταῦτα γὰρ κατὰ πάντων μάλιστα λέγεται τῶν ὄντων. οὐχ οἷόν
» τε δὲ τῶν ὄντων ἓν εἶναι γένος, οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ὄν. ἀνάγκη μὲν
» γὰρ τὰς διαφορὰς ἑκάστου γένους, καὶ εἶναι, καὶ μίαν εἶναι ἑκά-
» στην. ἀδύνατον δὲ κατηγορεῖσθαι ἢ τὰ εἴδη τοῦ γένους τῶν οἰκείων
» διαφορῶν, ἢ τὸ γένος ἄνευ τῶν αὑτοῦ εἰδῶν. ὥστε εἴπερ τὸ ἓν γέ-
νος ἢ τὸ ὄν, οὐδεμία διαφορὰ, οὔτε τὸ ὄν, οὔτε τὸ ἓν ἔσται. ἀλ- 2
λὰ μὴν εἰ μὴ γένη, οὐδ' ἀρχαὶ ἔσονται. εἴπερ ἀρχαὶ τὰ γένη.
ἔτι καὶ τὰ μεταξὺ συλλαμβανόμενα μετὰ τῶν διαφορῶν, ἔσται
γένη, μέχρι τῶν ἀτόμων. νῦν δὲ τὰ μὲν δοκεῖ. τὰ δ' οὐ δοκεῖ. πρὸς
δὲ τούτοις, ἔτι μᾶλλον αἱ διαφοραὶ ἀρχαὶ, ἢ τὰ γένη. εἰ δὲ καὶ
αὗται ἀρχαὶ, ἄπειροι ὡς εἰπεῖν ἀρχαὶ γίγνονται. ἄλλως τε
καὶ ἄν τις τὸ πρῶτον γένος ἀρχὴν τιθῇ. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ μᾶλλον
γε ἀρχοειδὲς τὸ ἕν ἐστιν, ἓν δὲ τὸ ἀδιαίρετον. ἀδιαίρετον δὲ ἅ-
παν, ἢ κατὰ τὸ ποσὸν ἢ κατὰ τὸ εἶδος. πρότερον δὲ τὸ κατ' 3
εἶδος. τὰ γένη δὲ διαιρετὰ εἰς εἴδη μᾶλλον, ἓν ἂν τὸ ἔσχατον εἴη
κατηγορούμενον. οὐ γάρ ἐστι γένος ἄνθρωπος τῶν τινῶν ἀνθρώ-
» πων. ἔτι ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ ὕστερόν ἐστιν, οὐχ οἷόν τε τὸ ἐπὶ
» τούτων εἶναί τι παρὰ ταῦτα. οἷον εἰ πρώτη τῶν ἀριθμῶν ἡ δυάς,
οὐκ ἔσται τις ἀριθμὸς παρὰ τὰ εἴδη τῶν ἀριθμῶν. ὁμοίως δὲ,
οὐδὲ σχήματα παρὰ τὰ εἴδη τῶν σχημάτων. εἰ δὲ μὴ τούτων, σχο-
λῆ τῶν γε ἄλλων ἔσται τὰ γένη παρὰ τὰ εἴδη. τούτων γὰρ δοκεῖ
μάλιστα εἶναι γένη. ἐν δὲ τοῖς ἀτόμοις, οὐκ ἔστι τὸ μὲν πρότε- 4

ρον, τὸ δ' ὕστερον. ἔτι ὅπου τὸ μὲν βέλτιον, τὸ δὲ, χεῖρον, ἀεὶ τὸ
βέλτιον πρότερον. ὥστ' οὐδὲν τούτων ἂν εἴη γένος. ἐκ μὲν οὖν
τούτων μᾶλλον φαίνεται τὰ ἐπὶ τῶν ἀτόμων κατηγορούμενα,
ἀρχαὶ εἶναι τῶν γενῶν. πάλιν δὲ πῶς αὖ δεῖ ταύτας ὑπολα-
» βεῖν ἀρχὰς, οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν. τὴν μὲν γὰρ ἀρχὴν, δεῖ καὶ τὴν
» αἰτίαν εἶναι παρὰ τὰ πράγματα ὧν ἀρχή. καὶ δύνασθαι
» εἶναι χωριζομένην αὐτῶν. τοιοῦτον δέ τι παρὰ τὸ καθ' ἕκαστον
1 εἶναι, διὰ τί ἄν τις ὑπολάβοι, πλὴν ὅτι καθόλου κατηγορεῖ-
ται καὶ κατὰ πάντων. ἀλλὰ μὴν εἰ διὰ τοῦτο, τὰ μᾶλλον κα-
» θόλου, μᾶλλον θετέον ἀρχάς. ὥστε ἀρχαὶ τὰ πρῶτα ἂν εἴ-
ησαν γένη. ἔστι δ' ἐχομένη τε τούτων ἀπορία καὶ πασῶν χαλεπω-
τάτη καὶ ἀναγκαιοτάτη θεωρῆσαι, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐφέστηκε
νῦν. εἴτε γὰρ μὴ ἔστι τι παρὰ τὰ καθέκαστα, τὰ δὲ καθ' ἕκαστα ἄ-
πειρα, τῶν δ' ἀπείρων πῶς ἐνδέχεται λαβεῖν ἐπιστήμην. ᾗ γὰρ ἕν τι
καὶ ταὐτὸν, καὶ ᾗ καθόλου τι ὑπάρχει, ταύτῃ πάντα γνωρίζο-
2 μεν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο ἀναγκαῖόν ἐστι, καὶ δεῖ τι εἶναι παρὰ τὰ
καθέκαστα, ἀναγκαῖον ἂν εἴη τὰ γένη εἶναι παρὰ τὰ καθ' ἕκα-
στα. ἤτοι τὰ ἔσχατα ἢ τὰ πρῶτα. τοῦτο δ' ὅτι ἀδύνατον, ἄρτι
διηπορήσαμεν. ἔτι εἰ ὅτι μάλιστά ἐστί τι παρὰ τὸ σύνολον, ὅταν
κατηγορηθῇ τι ὕλης, πότερον εἰ ἔστιν εἶδός τι, παρὰ πάντα δεῖ
εἶναί τι, ἢ παρὰ μὲν ἔνια εἶναι, παρὰ δ' ἔνια μὴ εἶναι. ἢ παρ' οὐ-
θέν. εἰ μὲν οὖν μηθέν ἐστι παρὰ τὰ καθέκαστα, οὐδὲν ἂν εἴη
νοητὸν, ἀλλὰ πάντα αἰσθητά. καὶ ἐπιστήμη οὐδενός. εἰ μή τις
3 εἶναι λέγει τὴν αἴσθησιν, ἐπιστήμην. ἔτι οὐδ' ἀΐδιον οὐδὲν, οὐ-
δὲ ἀκίνητον. τὰ γὰρ αἰσθητὰ πάντα φθείρεται, καὶ ἐν κινήσει
ἐστίν. ἀλλὰ μὴν, εἴ γε ἀΐδιον μηδέν ἐστιν, οὐδὲ γένεσιν εἶναι δυνα-
τόν. ἀνάγκη γὰρ εἶναί τι τὸ γινόμενον, καὶ ἐξ οὗ γίνεται. καὶ τού-
των τὸ ἔσχατον, ἀγένητον, εἴπερ ἵσταταί τε καὶ ἐκ μὴ ὄντος γενέ-
σθαι ἀδύνατον. ἔτι δὲ γενέσεως οὔσης καὶ κινήσεως, ἀνάγκη καὶ
πέρας εἶναι. οὔτε γὰρ ἄπειρός ἐστιν οὐδεμία κίνησις, ἀλλὰ καὶ
πάσης ἐστὶ τέλος, γίνεσθαί τε οὐχ' οἷόν τε τὸ ἀδύνατον γενέ-
4 σθαι. τὸ δὲ γεγονὸς, ἀνάγκη εἶναι ὅτε πρῶτον γέγονεν. ἔτι δ' εἰ-

περ ὕλη ἐστὶ, διὰ τὸ ἀγένητος εἶναι, πολὺ ἔτι μᾶλλον εὔλογον εἶ
τὴν οὐσίαν ὅ ποτε ἐκείνη γίνεται, εἶναι. εἰ γὰρ μήτε τοῦτο ἔσται μή
τε ἐκείνη, οὐδὲν ἔσται τὸ παράπαν. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, ἀνάγκη
τι εἶναι παρὰ τὸ σύνολον τὴν μορφὴν καὶ τὸ εἶδος εἰ δ' αὖ τις τοῦτο
θήσει, ἀπορία ἐπὶ τίνων τε θήσει τοῦτο. καὶ ἐπὶ τίνων οὔ. ὅτι μὲν γὰρ
ἐπὶ πάντων οὐχ οἷόν τε, φανερόν. οὐ γὰρ ἂν θείημεν εἶναί τινα
οἰκίαν, παρὰ τὰς τινὰς οἰκίας. πρὸς δὲ τούτοις, πότερον ἡ οὐ=
» σία μία πάντων ἔσται, οἷον τῶν ἀνθρώπων. ἀλλ' ἄτοπον. οὐ γὰρ ἓν ἅπαν- 1
» τα, ὧν ἡ οὐσία μία. ἀλλὰ πολλὰ καὶ διάφορα. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄ=
λογον. ἅμα δὲ καὶ πῶς γίνεται ἡ ὕλη τούτων ἕκαστον καὶ ἔστι τὸ σύ
νολον ἄμφω ταῦτα. ἔτι δὲ περὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τόδε ἀπορήσειεν
ἄν τις. εἰ μὲν γὰρ εἴδει εἰσὶν ἕν, οὐθὲν ἔσται ἀριθμῷ ἕν. οὐδ' αὐτὸ
τὸ ἕν, καὶ τὸ ὄν. καὶ ἐπίστασθαι πῶς ἔσται, εἰ μή τι ἔσται ἓν ἐπὶ πάντων.
ἀλλὰ μὴν εἰ ἀριθμῷ ἕν, καὶ μία ἑκάστη τῶν ἀρχῶν, καὶ μὴ ὥσπερ ἐπὶ τῶν
αἰσθητῶν ἄλλαι ἄλλων. οἷον τῆσδε τῆς συλλαβῆς, τῷ εἴδει τῆς αὐτῆς
οὔσης. καὶ ἀρχαὶ εἴδει αἱ αὐταί. καὶ γὰρ αὗται ὑπάρχουσιν ἀρι= 2
θμῷ ἕτεραι. εἰ δὲ μὴ οὕτω, ἀλλ' αἱ τῶν ὄντων ἀριθμῷ ἕν εἰσιν, οὐκ
ἔσται παρὰ τὰ στοιχεῖα οὐδὲν ἕτερον. τὸ γὰρ ἀριθμῷ ἕν, ἢ τὸ καθ' ἕκα
» καστον λέγειν, διαφέρει οὐθέν. οὕτω γὰρ λέγομεν τὸ καθ' ἕκαστον,
» τὸ ἀριθμῷ ἕν. καθόλου δὲ τὸ ἐπὶ τούτων. ὥσπερ οὖν εἰ τὰ τῆς φωνῆς
» ἓν ἀριθμῷ ἦν στοιχεῖα ὡρισμένα, ἀναγκαῖον ἦν τοσαῦτα εἶναι
τὰ πάντα γράμματα ὅσα περ τὰ στοιχεῖα, μὴ ὄντων γε δύο τῶν
αὐτῶν, μηδὲ πλειόνων. οὐθενὸς δ' ἐλάττων ἀπορία παραλέλειπται
καὶ τοῖς νῦν καὶ τοῖς πρότερον. πότερον αἱ αὐταὶ τῶν φθαρτῶν καὶ 3
τῶν ἀφθάρτων ἀρχαί εἰσιν ἢ ἕτεραι. εἰ μὲν γὰρ αἱ αὐταί εἰσι, πῶς
τὰ μὲν ἄφθαρτα. τὰ δὲ φθαρτά. καὶ διὰ τίν' αἰτίαν. οἱ μὲν οὖν
περὶ Ἡσίοδον καὶ πάντες ὅσοι θεολόγοι, τοῦ μόνον ἐφρόντισαν τοῦ πι
» θανοῦ τοῦ πρὸς αὐτούς, ἡμῶν δ' ὠλιγώρησαν. θεοὺς γὰρ ποιοῦντες
» τὰς ἀρχὰς καὶ ἐκ τῶν θεῶν γεγονέναι, τὰ μὴ γευσάμενα τοῦ νέκ=
» ταρος καὶ τῆς ἀμβροσίας, θνητὰ γίνεσθαι φασί. δῆλον δὲ, ὡς
ταῦτα τὰ ὀνόματα γνώριμα λέγοντες αὐτοῖς καίτοι περὶ αὐ
τῆς τῆς προσφορᾶς τῶν αἰτίων τούτων. ὑπὲρ ἡμᾶς εἰρήκασιν. εἰ 4

μὲν γὰρ χαίρειν ἡ δονῆς περὶ αὐτῶν θιγγάνουσιν, οὐθὲν αἴτια τοῦ
εἶναι, τὸ νέκταρ καὶ ἡ ἀμβροσία. εἰ δὲ τοῦ εἶναι, πῶς ἂν εἶεν ἀΐδιοι
δεόμενοι τροφῆς. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν μυθικῶς σοφιζομένων,
οὐκ ἄξιον μετὰ σπουδῆς σκοπεῖν. περὶ δὲ τῶν δι' ἀποδείξεως
λεγόντων, δεῖ πυνθάνεσθαι διερωτῶντας. τί δή ποτ' ἐκ τῶν αὐ-
τῶν ὄντα, τὰ μὲν ἀΐδια τὴν φύσιν ἐστὶ, τὰ δὲ, φθείρεται τῶν ὄν-
των. ἐπεὶ δὲ οὔτε αἰτίαν λέγουσιν, οὔτε εὔλογον οὕτως ἔχειν,
1 δῆλον, ὡς οὐχ αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ, οὐδὲ αἰτίαι ἂν αὐτῶν εἶεν.
καὶ γὰρ ὅνπερ οἰηθείη λέγειν ἄν τις, μάλιστα ὁμολογουμένως
αὑτῷ, Ἐμπεδοκλῆς καὶ οὗτος ταὐτὸ πέπονθε. τίθησι μὲν
γὰρ ἀρχήν τινα αἰτίαν τῆς φθορᾶς τὸ νεῖκος. δόξειε δ' ἂν οὐ-
» θὲν ἧττον καὶ τοῦτο γεννᾶν ἔξω τοῦ ἑνός. ἅπαντα γὰρ ἐκ
» τούτου τ' ἄλλα ἐστὶ, πλὴν ὁ θεός. λέγει γοῦν ἐξ ὧν πάντα ὅσ-
» τ' ἦν, ὅσα τ' ἐστὶν, ὅσα τ' ἔσται ὀπίσω, δένδρεά τ' ἐβλάστησε καὶ
» ἀνέρες ἠδὲ γυναῖκες. θῆρές τ' οἰωνοί τε καὶ ὑδατοθρέμμο-
2 νες ἰχθῦς καί τε θεοὶ δολιχαίωνες, καὶ χωρὶς δὲ τούτων, δῆ-
λον. εἰ γὰρ μὴ ἦν τὸ νεῖκος ἐν τοῖς πράγμασιν, ἓν ἂν ἦν
ἅπαντα ὡς φησίν. ὅταν δ' συνέλθῃ, τότε ἔσχατον ἵσταται τὸ νεῖ-
κος. διὸ καὶ συμβαίνει αὐτῷ τὸν εὐδαιμονέστατον βίον ἧττον
φρόνιμον εἶναι τῶν ἄλλων. οὐ γὰρ γνωρίζει τὰ στοιχεῖα πάντα. τὸ
» γὰρ νεῖκος οὐκ ἔχει. ἡ δὲ γνῶσις τοῦ ὁμοίου τῷ ὁμοίῳ. γαίῃ μὲν
» γὰρ φησι γαῖαν ὀπώπαμεν. ὕδατι δ' ὕδωρ. αἰθέρα δῖον στοργῇ-
» τε στοργήν. νεῖκός τε νείκεϊ λυγρῷ. ἄλλοθεν δὲ ὁ λόγος, τοῦτό-
3 γε φανερόν, ὅτι συμβαίνει αὐτῷ τὸ νεῖκος μηθὲν μᾶλλον φθο-
ρᾶς ἢ τοῦ εἶναι αἴτιον. ὁμοίως δὲ οὐδ' ἡ φιλότης, τοῦ εἶναι. συνά-
γουσα γὰρ εἰς τὸ ἓν, φθείρει τὰ ἄλλα. καὶ ἅμα δὲ αὐτῆς τῆς
μεταβολῆς αἴτιον οὐθὲν λέγει. ἀλλ' ὅτι οὕτως πέφυκεν. ἀλλ' ὅ-
» τε δὴ μέγα νεῖκος ἐνὶ μελέεσσιν ἐθρέφθη. εἰς τιμάς τ' ἀνόρου-
» σε τελειομένοιο χρόνοιο. ὅς σφιν ἀμοιβαῖος πλατέος παρελήλα-
» ται ὅρκου. ὡς ἀναγκαῖον μὲν ὂν μεταβάλλειν. αἰτίαν δὲ τῆς ἀνάγ-
κης οὐδεμίαν δηλοῖ. ἀλλ' ὅμως τοσοῦτόν γε μόνον λέγει ὁμο-
4 λογουμένως. οὐ γὰρ τὰ μὲν φθαρτὰ, τὰ δὲ ἄφθαρτα, ποιεῖ τῶν ὄντων.

ἀλλὰ πάντα φθαρτὰ, πλὴν τῶν στοιχείων. ἡ δὲ νῦν λεγομένη
ἀπορία ἐστὶ, διὰ τί τὰ μὲν, τὰ δ' οὔ. εἴπερ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐστιν. ὅτι
μὲν οὖν οὐκ ἂν εἴησαν αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ, τοσαῦτα εἰρήσθω. εἰ
δὲ ἕτεραι ἀρχαὶ, μία μὲν ἀπορία. πότερον ἄφθαρτοι καὶ αὐ-
ταὶ ἔσονται, ἢ φθαρταί. εἰ μὲν γὰρ φθαρταὶ, δῆλον ὡς ἀναγ-
καῖον καὶ ταύτας ἔκ τινων εἶναι. ἅπαντα γὰρ φθείρεται εἰς ταῦτ'
ἐξ ὧν ἐστιν. ὥστε συμβαίνει τῶν ἀρχῶν ἑτέρας ἀρχὰς εἶναι προ-
» τέρας. τοῦτο δ' ἀδύνατον. καὶ εἰ ἵσταται καὶ εἰ βαδίζει εἰς ἄ- 1
» πειρον. ἔτι δὲ, πῶς ἔσται τὰ φθαρτὰ, εἰ αἱ ἀρχαὶ ἀναιρεθή-
σονται. εἰ δὲ ἄφθαρτοι, διὰ τί ἐκ μὲν τούτων ἀφθάρτων οὐσῶν,
φθαρτὰ ἔσται. ἐκ δὲ τῶν ἑτέρων, ἄφθαρτα. τοῦτο γὰρ οὐκ εὔ-
λογον. ἀλλ' ἢ ἀδύνατον, ἢ πολλοῦ λόγου δεῖται. ἔτι δὲ οὐδ'
ἐγκεχείρηκεν οὐδεὶς ἑτέρας, ἀλλὰ τὰς αὐτὰς ἁπάντων λέ-
γουσιν ἀρχάς. ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἀπορηθὲν ἀποτρώγουσιν, ὥσ-
περ τοῦτο μικρόν τι λαμβάνοντες, πάντων δὲ καὶ θεωρῆσαι χα-
λεπώτατον καὶ πρὸς τὸ γνῶναι τἀληθὲς, ἀναγκαιότατον. 2
πότερόν ποτε τὸ ὂν, καὶ τὸ ἓν, οὐσίαι τῶν ὄντων εἰσὶ, καὶ ἑκά-
τερον αὐτῶν οὐχ ἕτερόν τι ὂν, τὸ μὲν, ἕν. τὸ δὲ, ὄν ἐστιν. ἢ δεῖ
ζητεῖν, τί ποτ' ἔστι τὸ ὂν καὶ τὸ ἓν, ὡς ὑποκειμένης ἄλλης φύ-
σεως. οἱ μὲν γὰρ ἐκείνως, οἱ δ' οὕτως οἴονται τὴν φύσιν ἔχειν.
Πλάτων μὲν γὰρ καὶ οἱ πυθαγόρειοι, οὐχ ἕτερόν τι τὸ ὂν οὐδὲ
τὸ ἕν. ἀλλὰ τοῦτο αὐτῶν τὴν φύσιν εἶναι ὡς οὔσης τῆς οὐσίας
ταυτὸ ἓν εἶναι, καὶ ὄν τι. οἱ δὲ περὶ φύσεως οἷον Ἐμπεδοκλῆς
ὡς εἰς γνωριμώτερον ἀνάγων λέγει, ὅ τι τὸ ἓν ὄν ἐστι. δόξειε γὰρ 3
ἂν λέγειν τοῦτο τὴν φιλίαν εἶναι. αἰτία γοῦν ἐστιν αὕτη, τοῦ ἓν
εἶναι πᾶσιν. ἕτεροι δὲ πῦρ. οἱ δ' ἀέρα φασὶν εἶναι, τὸ ἓν τοῦτο
καὶ τὸ ὄν. ἐξ οὗ τὰ ὄντα εἶναί τε καὶ γεγονέναι. ὡς δ' αὔτως
καὶ οἱ πλείω τὰ στοιχεῖα τιθέμενοι. ἀνάγκη γὰρ καὶ τούτοις τοσ-
αῦτα λέγειν τὸ ὂν καὶ τὸ ἕν, ὅσας περ ἀρχὰς εἶναί φασι. συμ-
βαίνει δὲ, εἰ μέν τις μὴ θήσεται εἶναί τινα οὐσίαν τὸ ἓν καὶ τὸ
ὂν, μηδὲ τῶν ἄλλων εἶναι καθόλου μηθέν. ταῦτα γάρ ἐστι καθό-
λου μάλιστα πάντων. εἰ δὲ μὴ ἔστι τι ἓν αὐτὸ μηδ' αὐτὸ ὄν, σχο- 4

λῆ τῶν γε ἄλλων, τί ἂν εἴη παρὰ τὰ λεγόμενα καθ' ἕκαστα. ἔτι
δὲ μὴ ὄντος τοῦ ἑνὸς οὐσίας, δῆλον, ὅτι οὐδ' ἂν ἀριθμὸς εἴη ὡς
κεχωρισμένη φύσις τις τῶν ὄντων. ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς, μονά-
δες. ἡ δὲ μονὰς ὅπερ ἕν τί ἐστιν. εἰ δ' ἔστι τι αὐτὸ ἓν καὶ αὐτὸ ὂν,
ἀναγκαῖον οὐσίαν αὐτῶν εἶναι τὸ ὂν καὶ τὸ ἕν. οὐ γὰρ ἕτερόν τι κα-
θόλου κατηγορεῖται. ἀλλὰ ταῦτα αὐτά. ἀλλὰ μὴν εἴ γ' ἔσται τι
1 αὐτὸ ὂν καὶ αὐτὸ ἕν, πολλὴ ἀπορία, πῶς ἔσται τι παρὰ ταῦτα ἕτε-
» ρον. λέγω δὲ πῶς ἔσται πλείω ἑνὸς τὰ ὄντα. τὸ γὰρ ἕτερον τοῦ ὄν
» τος, οὐκ ἔστιν. ὥστε κατὰ τὸν παρμενίδου συμβαίνειν ἀνάγκη λόγον,
» ἓν ἅπαντα εἶναι τὰ ὄντα, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ὄν. ἀμφοτέρως δὲ δύσ-
κολον. ἄν τε γὰρ μὴ ᾖ τὸ ἓν οὐσία, ἄν τε ᾖ τὸ αὐτὸ ἓν, ἀδύνα-
τον τὸν ἀριθμὸν οὐσίαν εἶναι. ἐὰν μὲν οὖν μὴ ᾖ, εἴρηται πρότερον
δι' ὅ. ἐὰν δὲ ᾖ, ἡ αὐτὴ ἀπορία καὶ περὶ τοῦ ὄντος. ἐκ τίνος γὰρ καὶ
παρὰ τὸ ἓν ἔσται αὐτὸ, ἄλλο ἕν. ἀνάγκη γὰρ μηδὲν εἶναι. ἅπαντα
δὲ τὰ ὄντα ἢ ἓν ἢ πολλά. ὧν ἓν ἕκαστον. ἔτι εἰ ἀδιαίρετον αὐτὸ
2 τὸ ἕν, κατὰ μὲν τὸ ζήνωνος ἀξίωμα οὐδὲν ἂν εἴη. ὃ γὰρ μήτε
προστιθέμενον, μήτε ἀφαιρούμενον. ποιεῖ τι μεῖζον, οὔ φασιν
εἶναι τοῦτο τῶν ὄντων, ὡς δηλονότι ὄντος μεγέθους τοῦ ὄντος. καὶ εἰ
μέγεθος σωματικὸν, τοῦτο γὰρ πάντη ὄν, τὰ δὲ ἄλλα, πῶς μὲν
προστιθέμενα ποιήσει μεῖζον, πῶς δ' οὐθὲν, οἷον ἐπίπεδον καὶ γραμ
μὴ, στιγμὴ δὲ καὶ μονὰς, οὐδαμῶς. ἀλλ' ἐπειδὴ οὕτως θεωρεῖ
φορτικῶς, καὶ οὐκ ἐνδέχεται εἶναι ἀδιαίρετόν τι, ὥστε καὶ οὕτως
καὶ πρὸς ἐκεῖνον τιν' ἔχει ἀπολογίαν, μεῖζον μὲν οὐ ποιήσει. πλεῖ=
3 ον δὲ προστιθέμενον τὸ τοιοῦτον. ἀλλὰ πῶς δὴ ἐξ ἑνὸς τοιού-
του, ἢ πλειόνων ἔσται μέγεθος. ὅμοιον γὰρ καὶ τὴν γραμμὴν ἐκ
στιγμῶν εἶναι φάσκειν. ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ τις οὕτως ὑπολαμβάνοι, ὥσ
τε γίνεσθαι καθάπερ λέγουσί τινες ἐκ τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ. καὶ ἄλλου
μὴ ἑνός τινος τὸν ἀριθμὸν, οὐθὲν ἧττον ζητητέον, διὰ τί καὶ πῶς
ὁτὲ μὲν ἀριθμὸς, ὁτὲ δὲ μέγεθος ἔσται τὸ γενόμενον, εἴπερ τὸ
μὴ ἕν, ἡ ἀνισότης καὶ ἡ αὐτὴ φύσις ἦν. οὔτε γὰρ ὅπως ἐξ ἑνὸς
καὶ ταύτης, οὔτε ὅπως ἐξ ἀριθμοῦ τινος καὶ ταύτης, γένοιτ' ἂν
4 τὰ μεγέθη, δῆλον. τούτων δ' ἐχομένη ἀπορία, πότερον οἱ

ἀριθμοὶ, καὶ τὰ σώματα, καὶ τὰ ἐπίπεδα καὶ αἱ στιγμαὶ οὐσίαι τι-
νές εἰσιν, ἢ οὔ. εἰ δὲ μή εἰσι, διαφεύγει τί τὸ ὂν, καὶ τίνες αἱ οὐ-
σίαι τῶν ὄντων. τὰ μὲν δὲ πάθη, καὶ αἱ κινήσεις, καὶ τὰ πρός τι, καὶ
αἱ διαθέσεις, καὶ οἱ λόγοι, οὐθενὸς δοκοῦσιν οὐσίαν σημαίνειν. λέ-
γονται γὰρ πάντα καθ' ὑποκειμένου τινὸς καὶ οὐθὲν τόδε τι. ἃ δὲ
ἂν μάλιστα δόξειε σημαίνειν οὐσίαν, ὕδωρ καὶ γῆ, καὶ πῦρ, ἐξ ὧν
τὰ σύνθετα σώματα συνέστηκε. τούτων δὲ θερμότητες μὲν καὶ
ψυχρότητες καὶ τὰ τοιαῦτα πάθη, οὐκ οὐσίαι. τὸ δὲ σῶμα τὸ 1
ταῦτα πεπονθὸς, μόνον ὑπομένει ὡς ὄν τι καὶ οὐσία τις οὖσα.
ἀλλὰ μὴν τό γε σῶμα, ἧττον οὐσία τῆς ἐπιφανείας καὶ αὕτη
τῆς γραμμῆς. καὶ αὕτη τῆς μονάδος καὶ τῆς στιγμῆς. τούτοις δὲ
ὥρισται τὸ σῶμα. καὶ τὰ μὲν, ἄνευ σώματος ἐνδέχεσθαι δοκεῖ
εἶναι τὸ δὲ σῶμα, ἄνευ τούτων εἶναι ἀδύνατον. διόπερ οἱ μὲν πολ-
λοὶ καὶ οἱ πρότερον, τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ὂν, ᾤοντο σῶμα εἶναι. τ' ἄλ-
λα δὲ τούτου πάθη. ὥστε καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς τῶν σωμάτων, τῶν
ὄντων εἶναι ἀρχάς. οἱ δ' ὕστερον καὶ σοφώτεροι τούτων εἶναι δόξαν- 2
τες, ἀριθμούς. καθάπερ οὖν εἴπομεν, εἰ μὴ ἔστιν οὐσία ταῦτα.
ὅλως, οὐδεμία ἐστὶν οὐσία, οὐδὲ ὂν οὐθέν. οὐ γὰρ δὴ τά γε συμ-
βεβηκότα τούτοις, ἄξιον ὄντα καλεῖν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο μὲν ὁ-
μολογεῖται, ὅτι μᾶλλον ἐστὶν οὐσία τὰ μήκη τῶν σωμάτων καὶ
αἱ στιγμαὶ, ταῦτα δὲ μὴ ὁρῶμεν, ποίων ἂν εἶεν σωμάτων (ἐν
γὰρ τοῖς αἰσθητοῖς, ἀδύνατον εἶναι) οὐκ ἂν εἴη οὐσία οὐδεμία.
ἔτι φαίνεται ταῦτα πάντα διαιρέσεις ὄντα τοῦ σώματος, τὸ μὲν
εἰς πλάτος. τὸ δὲ εἰς βάθος. τὸ δὲ εἰς μῆκος. πρὸς δὲ τούτοις, 3
ὁμοίως ἔνεστιν ἐν τῷ στερεῷ ὁποιονοῦν σχῆμα. ὥστ' εἰ μηδ' ἐν τῷ
λίθῳ Ἑρμῆς, οὐδὲ τὸ ἥμισυ τοῦ κύβου ἐν τῷ κύβῳ οὕτως, ὡς
ἀφωρισμένον. οὐκ ἄρα οὐδ' ἐπιφάνεια. εἰ δὲ ὁποιαοῦν, καὶ αὐ-
τη ἂν ἦν ἡ ἀφορίζουσα τὸ ἥμισυ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ
γραμμῆς καὶ ἐπὶ στιγμῆς καὶ μονάδος. ὥστ' εἰ μάλιστα μὲν οὐ-
σία τὸ σῶμα, τούτου δὲ μᾶλλον ταῦτα, μὴ ἔστι δὲ ταῦτα, μηδὲ
οὐσίαι τινὲς, διαφεύγει τί τὸ ὂν καὶ τίς ἡ οὐσία τῶν ὄντων. πρὸς
γὰρ τοῖς εἰρημένοις, καὶ τὰ περὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν 4

συμβαίνει ἄλογα. δοκεῖ μὲν γὰρ ἡ οὐσία μὴ οὖσα πρότερον, νῦν εἶναι, ἢ πρότερον οὖσα ὕστερον μὴ μετὰ τοῦ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι ταῦτα πάσχειν. τὰς δὲ στιγμὰς καὶ τὰς γραμμὰς, καὶ τὰς ἐπιφανείας, οὐκ ἐνδέχεται οὔτε γίνεσθαι οὔτε φθείρεσθαι, ὁτὲ μὲν οὔσας, ὁτὲ δὲ οὐκ οὔσας. ὅταν γὰρ ἅπτηται ἢ διαιρῆται τὰ σώματα ἅμα, ὁτὲ μὲν μία ἁπτομένων, ὁτὲ δὲ δύο διαιρουμένων γίνονται. ὥστ' οὔτε συγκειμένων ἐστὶν, ἀλλ' ἔφθαρται. διῃρημένων τε
1 εἰσιν αἱ πρότερον οὐκ οὖσαι. οὐ γὰρ δὴ ἥγε ἀδιαίρετος στιγμὴ διῃρέθη εἰς δύο, εἴτε γίνονται καὶ φθείρονται, ἔκ τινος γίνονται. παραπλησίως δ' ἔχει καὶ περὶ τὸ νῦν τὸ ἐν τῷ χρόνῳ. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι. ἀλλ' ὅμως ἕτερον δοκεῖ ἀεὶ εἶναι, οὐκ οὐσία τις οὖσα. ὁμοίως δὲ δῆλον, ὅτι ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς στιγμὰς καὶ γραμμὰς καὶ περὶ τὰ ἐπίπεδα. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος. ἅπαντα γὰρ ὁμοίως, ἢ πέρατα ἢ διαιρέσεις εἰσίν. ὅλως δ' ἀπορήσειεν ἄν τις, διὰ τί καὶ δεῖ ζητεῖν ἄλλ' ἄττα παρὰ τὰ
2 αἰσθητὰ καὶ τὰ μεταξύ. οἷον, ἃ τίθεμεν εἴδη. εἰ γὰρ διὰ τοῦτο, ὅτι τὰ μὲν μαθηματικὰ τῶν δεῦρο, ἄλλῳ μέν τινι διαφέρει, τῷ δὲ πόλλ' ἄττα ὁμοειδῆ εἶναι, οὐδὲν διαφέρει. ὥστ' οὐκ ἔσονται αὐτῶν αἱ ἀρχαὶ, ἀριθμῷ ἀφωρισμέναι. ὥσπερ οὐδὲ τῶν ἐνταῦθα γραμμάτων, ἀριθμῷ μὲν πάντων οὐκ εἰσὶν αἱ ἀρχαὶ ὡρισμέναι. εἴδει δέ. ἐὰν μὴ λαμβάνῃ τις τησδὶ τῆς συλλαβῆς, ἢ τῆσδὶ τῆς φωνῆς. τούτων δ' ἔσονται καὶ ἀριθμῷ ὡρισμέναι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μεταξύ. ἄπειρα γὰρ κἀκεῖ τὰ ὁμοειδῆ. ὥσ-
3 τ' εἰ μὴ ἔστι παρὰ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ, ἕτερ' ἄττα οἷα λέγουσι τὰ εἴδη τινὲς, οὐκ ἔσται μία ἀριθμῷ καὶ εἴδει οὐσία. οὐδ' αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄντων ἀριθμῷ ἔσονται ποσαί τινες, ἀλλὰ εἴδει. εἰ οὖν τοῦτο ἀναγκαῖον, καὶ τὰ εἴδη ἀναγκαῖον διὰ τοῦτο εἶναι. καὶ γὰρ εἰ μὴ καλῶς διαρθροῦσιν οἱ λέγοντες, ἀλλ' ἔστι τοῦθ' ὃ βούλονται, καὶ ἀνάγκη ταῦτα λέγειν αὐτοῖς, ὅτι τῶν εἰδῶν οὐσία τις ἕκαστόν ἐστι, καὶ οὐθὲν κατὰ συμβεβηκός. ἀλλὰ μὴν εἴγε θήσομεν τὰ εἴδη εἶναι καὶ ἓν ἀριθμῷ τὰς
4 ἀρχὰς, ἀλλὰ μὴ εἴδει, εἰρήκαμεν ἃ συμβαίνειν ἀναγκαῖον

ἀδύνατα. συνεχὲς δὲ τούτῳ ἐστὶ τὸ διαπορῆσαι, πότερον δυ-
νάμει ἐστὶ τὰ στοιχεῖα ἤ τιν᾽ ἕτερον τρόπον. εἰ μὲν γὰρ ἄλλως,
πῶς πρότερόν τι ἔσται τῶν ἀρχῶν ἄλλο. πότερον τι ἡ δύναμις
ἐκείνης τῆς αἰτίας, τὸ δὲ δυνατὸν οὐκ ἀναγκαῖον ἐκείνως πᾶν
ἔχειν. εἰ δ᾽ ἔστι δυνάμει τὰ στοιχεῖα, ἐνδέχεται μηδὲν εἶναι τῶν
» ὄντων. δυνατὸν γὰρ εἶναι καὶ τὸ μήπω ὄν. γίγνεται μὲν γὰρ τὸ
» μὴ ὄν, οὐθὲν δὲ γίγνεται τῶν εἶναι ἀδυνάτων. ταύτας τε οὖν
τὰς ἀπορίας ἀναγκαῖον ἀπορῆσαι περὶ τῶν ἀρχῶν, καὶ πό-
τερον καθόλου εἰσὶν, ἢ ὡς λέγομεν τὰ καθέκαστα. εἰ μὲν γὰρ 1
» καθόλου, οὐκ ἔσονται οὐσίαι. οὐθὲν γὰρ τῶν κοινῶν τόδε τι ση-
» μαίνει, ἀλλὰ τοιόνδε. ἡ δ᾽ οὐσία, τὸ δέ τι. εἰ δ᾽ ἔστι τὸ δέ τι, καὶ
ἐκθέσθαι τὸ κοινῇ κατηγορούμενον, πολλὰ ἔσται ζῷα, ὁ Σω-
κράτης αὐτός τε καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον, εἴπερ σημαί-
νει ἕκαστον τὸ δέ τι καὶ ἕν. εἰ μὲν οὖν καθόλου αἱ ἀρχαί, ταῦ-
τα συμβαίνει. εἰ δὲ μὴ καθόλου, ἀλλ᾽ ὡς τὰ καθ᾽ ἕκαστα
» οὐκ ἔσονται ἐπιστηταί. καθόλου γὰρ αἱ ἐπιστῆμαι
πάντων. ὥστ᾽ ἔσονται ἀρχαὶ ἕτεραι πρό- 2
τεραι τῶν ἀρχῶν καθόλου κατη-
γορούμεναι, αἵπερ μέλλει
ἔσεσθαι αὐτῶν ἐπι-
στήμη.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚΆ, ΤῸ Γ.

ΣΤιν ἐπιστήμη τις, ἣ θεωρεῖ τὸ ὄν, ᾗ ὄν,
καὶ τὰ τούτῳ ὑπάρχοντα καθ' αὑτό. αὕ
τη δ' ἐστὶν οὐδεμιᾷ τῶν ἐν μέρει λεγο=
I E μένων ἡ αὐτή. οὐδὲ μία γὰρ τῶν ἄλλων
ἐπισκοπεῖ καθόλου περὶ τοῦ ὄντος, ᾗ ὄν.
ἀλλὰ μέρος αὐτοῦ τι ἀποτεμόμεναι,
θεωροῦσι περὶ τούτου τὸ συμβεβηκός, οἷον
αἱ μαθηματικαὶ τῶν ἐπιστημῶν. ἐπεὶ δὲ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἀ-
κροτάτας αἰτίας ζητοῦμεν, δῆλον ὡς φύσεώς τινος αὐτὰς ἀ=
ναγκαῖον εἶναι καθ' αὑτήν. εἰ οὖν καὶ οἱ τὰ στοιχεῖα τῶν ὄντων
ζητοῦντες, ταύτας τὰς ἀρχὰς ἐζήτουν, ἀνάγκη καὶ τὰ στοιχεῖα
2 τοῦ ὄντος εἶναι μὴ κατὰ συμβεβηκός, ἀλλ' ᾗ ὄντα. διὸ καὶ ἡμῖν
τοῦ ὄντος ᾗ ὄν, τὰς πρώτας αἰτίας ληπτέον. τὸ δὲ ὄν, λέγεται
» μὲν πολλαχῶς. ἀλλὰ πρὸς ἓν καὶ μίαν τινὰ φύσιν, οὐχ' ὁ-
» μωνύμως. ἀλλ' ὥσπερ καὶ τὸ ὑγιεινὸν ἅπαν πρὸς ὑγίειαν, τὸ
μὲν τῷ φυλάττειν. τὸ δὲ, τῷ ποιεῖν, τὸ δὲ, τῷ σημεῖον εἶναι τῆς
ὑγιείας. τὸ δ' ὅτι δεκτικὸν αὐτῆς. καὶ τὸ ἰατρικόν, πρὸς ἰατρι-
κήν. τὸ μὲν γὰρ τὸ ἔχειν ἰατρικήν, λέγεται ἰατρικόν. τὸ δὲ τῷ εὐ-
φυὲς εἶναι πρὸς αὐτήν. τὸ δὲ, τῷ ἔργον εἶναι τῆς ἰατρικῆς. ὁ-
3 μοίως δὲ καὶ ἄλλα ληψόμεθα λεγόμενα τούτοις. οὕτω δὲ καὶ
» τὸ ὂν λέγεται πολλαχῶς μὲν, ἀλλὰ πᾶν πρὸς μίαν ἀρχήν.
» τὰ μὲν γὰρ ὅτι οὐσία, ὄντα λέγεται, τὰ δ' ὅτι πάθη οὐσίας. τὰ
δ' ὅτι ὁδὸς εἰς οὐσίαν, ἢ στερήσεις, ἢ ποιότητες ἢ ποιητικὰ ἢ
γεννητικὰ οὐσίας. ἢ τῶν πρὸς τὴν οὐσίαν λεγομένων. ἢ τούτων
τινὸς ἀποφάσεις, ἢ οὐσίας. διὸ καὶ τὸ μὴ ὄν, εἶναι μὴ ὄν φα=
μέν. καθάπερ οὖν καὶ τῶν ὑγιεινῶν ἁπάντων μία ἐπιστήμη ἐστίν,
ὁμοίως τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. οὐ γὰρ μόνον τῶν καθ' ἓν λε-
4 γομένων ἐπιστήμης ἐστὶ θεωρῆσαι μιᾶς. ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸς μίαν

» λεγομένων φύσιν. καὶ γὰρ ταῦτα τρόπον τινὰ λέγεται καθ' ἕν. δῆ-
» λον οὖν, ὅτι καὶ τὰ ὄντα μιᾶς θεωρῆσαι ᾗ ὄντα. πανταχοῦ δὲ
» κυρίως τοῦ πρώτου ἡ ἐπιστήμη. καὶ ἐξ οὗ τὰ ἄλλα ἤρτηται. καὶ
» διὸ λέγονται. εἰ οὖν τοῦτ' ἐστὶν ἡ οὐσία, τῶν οὐσιῶν ἂν δέοι τὰς ἀρ-
» χὰς καὶ τὰς αἰτίας ἔχειν τὸν φιλόσοφον. ἁπάντων δὲ γένους,
» καὶ αἴσθησις μία ἑνὸς καὶ ἐπιστήμη. οἷον γραμματικὴ μία οὖσα,
πάσας θεωρεῖ τὰς φωνάς. διὸ καὶ τοῦ ὄντος ὅσα εἴδη θεωρῆσαι,
μιᾶς ἐστιν ἐπιστήμης τῷ γένει. τά τε εἴδη τῶν εἰδῶν. εἰ δὴ τὸ ὂν καὶ 1
τὸ ἓν ταυτὸν καὶ μία φύσις, τῷ ἀκολουθεῖν ἀλλήλοις ὥσπερ
ἀρχὴ καὶ αἴτιον, ἀλλ' οὐχ ὡς ἑνὶ λόγῳ δηλούμενα. διαφέρει
δὲ οὐθὲν, οὐδ' ἂν ὁμοίως ὑπολάβωμεν. ἀλλὰ καὶ πρὸ ἔργου
μᾶλλον. ταυτὸ γὰρ εἷς ἄνθρωπος καὶ ὢν ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπος. καὶ
οὐχ' ἕτερόν τι δηλοῖ κατὰ τὴν λέξιν ἐπαναδιπλούμενον τὸ
ἔστιν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος καὶ εἷς ἄνθρωπος. δῆλον δ' ὅτι οὐχ' ὁρί-
ζεται οὔτ' ἐπὶ γενέσεως, οὔτε ἐπὶ φθορᾶς ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ
ἑνός. ὥστε φανερὸν, ὅτι ἡ πρόσθεσις ἐν τούτοις ταυτὸ δηλοῖ. 2
» καὶ οὐδὲν ἕτερον τὸ ἓν παρὰ τὸ ὄν. ἔτι δ' ἡ ἑκάστου οὐσία, ἕν ἐστιν
» οὐ κατὰ συμβεβηκός. ὁμοίως δὲ καὶ ὅπερ ὄν τι. ὥσθ' ὅσαπερ τοῦ
ἑνὸς εἴδη, τοσαῦτα καὶ τοῦ ὄντος ἐστὶ, περὶ ὧν τὸ τί ἐστι, τῆς αὐτῆς
ἐπιστήμης τῷ γένει θεωρῆσαι. λέγω δ' οἷον περὶ ταυτοῦ ὁμοίου καὶ
τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, καὶ τῶν τούτοις ἀντικειμένων. σχεδὸν
δὲ πάντα ἀνάγεται τἀναντία εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην. τεθεώρη-
» ται δ' ἡμῖν ταῦτα ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐναντίων. καὶ τοσαῦτα μέ-
» ρη φιλοσοφίας ἐστὶν, ὅσαιπερ αἱ οὐσίαι. ὥστε ἀναγκαῖον εἶναί 3
τινα πρώτην καὶ ἐχομένην αὐτῶν. ὑπάρχει γὰρ εὐθὺς γένη ἔ-
χοντα τὸ ὂν, καὶ τὸ ἕν. διὸ καὶ ἐπιστῆμαι ἀκολουθήσουσι τού-
τοις. ἔστι γὰρ ὁ φιλόσοφος ὥσπερ ὁ μαθηματικὸς λεγόμενος.
καὶ γὰρ αὕτη ἔχει μέρη. καὶ πρώτη τις καὶ δευτέρα ἐστὶν ἐπι-
στήμη. καὶ ἄλλαι ἐφεξῆς ἐν τοῖς μαθήμασιν. ἐπεὶ δὲ μιᾶς τὰ
ἀντικείμενα θεωρῆσαι, τῷ δὲ ἑνὶ ἀντίκειται πλῆθος, ἀπόφα-
σιν δὲ καὶ στέρησιν, μιᾶς ἐστι θεωρῆσαι διὰ τὸ ἀμφοτέρως θεω-
ρεῖσθαι τὸ ἕν, οὗ ἡ ἀπόφασις, ἢ ἁπλῶς λεγομένη ὅτι οὐχ' ὑπάρ 4

ξει ἐκεῖνο, ἢ τινὶ γένει. ἔνθα μὲν οὖν τῷ ἑνὶ ἡ διαφορὰ πρόσεστι
παρὰ τὸ ἐν τῇ ἀποφάσει. ἀπουσία ἡ ἀπόφασις ἐκείνου ἐστίν. ἐν
δὲ τῇ στερήσει καὶ ὑποκειμένη τις φύσις γίνεται, καθ' ἧς λέγε-
ται ἡ στέρησις. τῷ δ' ἑνὶ, πλῆθος ἀντίκειται. ὥστε καὶ τὰ ἀντι-
κείμενα τοῖς εἰρημένοις, τό, τε ἕτερον καὶ τὸ ἀνόμοιον καὶ ἄνι-
σον καὶ ὅσα ἄλλα λέγεται, ἢ κατ' αὐτὰ, ἢ κατὰ πλῆθος, καὶ τὸ
ἓν, τῆς εἰρημένης γνωρίζειν ἐπιστήμης. ὧν ἐστὶ καὶ ἡ ἐναντιότης
1 ἐστί. διαφορὰ γάρ τις ἡ ἐναντιότης. ἡ δὲ διαφορὰ, ἑτερότης.
» ὥστ' ἐπειδὴ πολλαχῶς τὸ ἓν λέγεται, καὶ ταῦτα πολλαχῶς
μὲν λεχθήσεται. ὅμως δὲ μιᾶς ἅπαντα γνωρίζειν ἐστίν. οὐ γὰρ
εἰ πολλαχῶς, ἑτέρας, ἀλλ' εἰ μήτε καθ' ἓν, μήτε πρὸς ἓν οἱ
λόγοι ἀναφέρονται, τότε ἑτέρας, ἐπεὶ δὲ πάντα πρὸς τὸ
πρῶτον ἀναφέρεται. οἷον ὅσα ἓν λέγεται πρὸς τὸ πρῶτον, ἓν
ὡσαύτως φατέον καὶ περὶ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου καὶ τῶν ἐναν-
» τίων ἔχειν. ὥστε διελόμενον, ποσαχῶς λέγεται ἕκαστον, οὕτως
2 ἀποδοτέον πρὸς τὸ πρῶτον, ἐν ἑκάστῃ κατηγορίᾳ, πῶς πρὸς
» ἐκεῖνο λέγεται. τὰ μὲν γὰρ τῷ ἔχειν ἐκεῖνα. τὰ δὲ, τῷ ποιεῖν. τὰ
δὲ, κατ' ἄλλους λεχθήσεται τοιούτους τρόπους. φανερὸν οὖν,
ὅπερ ἐν ταῖς ἀπορίαις ἐλέχθη, ὅτι μιᾶς περὶ τούτων καὶ τῆς
οὐσίας ἐστὶ λόγον ἔχειν. τοῦτο δ' ἦν ἓν τῶν ἐν τοῖς ἀπορήμασι.
» καὶ ἔστι τοῦ φιλοσόφου περὶ πάντων δύνασθαι θεωρεῖν. εἰ γὰρ
» μὴ τοῦ φιλοσόφου, τίς ἔσται ὁ ἐπισκεψόμενος, εἰ ταὐτὸ Σωκρά-
της, καὶ Σωκράτης καθήμενος. ἢ εἰ ἓν ἑνὶ ἐναντίον, ἢ τί ἐστι τὸ
3 ἐναντίον. ἢ ποσαχῶς λέγεται. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων
τῶν τοιούτων. ἐπεὶ οὖν τοῦ ἑνὸς, ᾗ ἓν, καὶ τοῦ ὄντος ᾗ ὂν, ταῦτα κα-
θ' αὑτά ἐστι πάθη, ἀλλ' οὐχ' ᾗ ἀριθμοὶ, ἢ γραμμαὶ, ἢ πῦρ, δῆ-
λον ὡς ἐκείνης τῆς ἐπιστήμης, καὶ τί ἐστι γνωρίσαι, καὶ τὰ συμ-
βεβηκότ' αὐτοῖς. καὶ οὐ ταύτῃ ἁμαρτάνουσιν οἱ περὶ αὐτῶν σκο-
πούμενοι ὡς οὐ φιλοσοφοῦντες. ἀλλ' ὅτι πρότερον ἡ οὐσία, περὶ
ἧς οὐδὲν ἐπαΐουσιν. ἐπεὶ ὥσπερ ἐστὶ καὶ ἀριθμοῦ ᾗ ἀριθμὸς, ἴδια
πάθη. οἷον, περιττότης. ἀρτιότης. συμμετρία. ἰσότης. ὑπεροχὴ
4 ἔλλειψις. καὶ ταῦτα καὶ καθ' ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀλλήλοις ὑπάρχει

τοῖς ἀριθμοῖς. ὁμοίως δὲ καὶ στερεῷ καὶ ἀκινήτῳ καὶ κινουμέ-
νῳ, ἀβαρεῖ τε καὶ βάρος ἔχοντι ἔστιν ἕτερα ἴδια, οὕτω καὶ τῷ
ὄντι ᾗ ὄν, ἔστι τινὰ ἴδια. καὶ ταῦτ' ἐστι, περὶ ὧν τοῦ φιλοσόφου
ἐπισκέψασθαι τὸ ἀληθές. σημεῖον δέ. οἱ γὰρ διαλεκτικοὶ καὶ
σοφισταί, τὸ αὐτὸ μὲν ὑποδύονται σχῆμα τῷ φιλοσόφῳ. ἡ γὰρ
σοφιστικὴ φαινομένη μόνον σοφία ἐστί. καὶ οἱ διαλεκτικοὶ διαλέ-
» γονται περὶ ἁπάντων. κοινὸν δὲ πᾶσι τὸ ὄν ἐστι. διαλέγονται δὲ
» περὶ τούτων δηλονότι, διὰ τὸ τῆς φιλοσοφίας εἶναι αὐτὰ οἰ- 1
» κεῖα. περὶ μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ γένος στρέφεται ἡ σοφιστικὴ καὶ ἡ δια
» λεκτικὴ τῇ φιλοσοφίᾳ. ἀλλὰ διαφέρει, τῆς μὲν, τῷ τρόπῳ τῆς
δυνάμεως. τῆς δέ, τοῦ βίου τῇ προαιρέσει. ἔστι δὲ ἡ διαλεκτική,
πειραστική. περὶ ὧν ἡ φιλοσοφία γνωριστική. ἡ δὲ σοφιστική, φαι
νομένη. οὖσα δ' οὔ. ἔτι τῶν ἐναντίων, ἡ ἑτέρα συστοιχία, στέρησις.
καὶ πάντα ἀνάγεται εἰς τὸ ὂν καὶ τὸ μὴ ὂν καὶ εἰς ἓν καὶ πλῆ
θος, οἷον στάσις τοῦ ἑνός, κίνησις δὲ τοῦ πλήθους. τὰ δ' ὄντα καὶ
τὴν οὐσίαν, ὁμολογοῦσιν ἐξ ἐναντίων σχεδόν. ἅπαντες γοῦν τὰς 2
ἐναντίας λέγουσιν. οἱ μὲν γὰρ περιττὸν καὶ ἄρτιον. οἱ δὲ θερ-
μὸν καὶ ψυχρόν. οἱ δέ, πέρας καὶ ἄπειρον. οἱ δέ, φιλίαν καὶ νεῖ
κος. πάντα δὲ καὶ τἆλλα ἀναγόμενα φαίνεται εἰς τὸ ἓν καὶ τὸ
πλῆθος. εἰλήφθω γὰρ ἡ ἀναγωγὴ ἡμῖν, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ἀ-
γαθοῦ. αἱ δ' ἀρχαὶ καὶ παντελῶς καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ὡς
εἰς γένη ταῦτα πίπτουσι. φανερὸν οὖν καὶ ἐκ τούτων, ὅτι μιᾶς ἐ-
πιστήμης τὸ ὂν θεωρῆσαι. πάντα γὰρ ἢ ἐναντία, ἢ ἐξ ἐναντίων.
ἀρχαὶ δὲ καὶ τῶν ἐναντίων, τὸ ἓν καὶ τὸ πλῆθος. ταῦτα δὲ μιᾶς 3
ἐπιστήμης, εἴτε καθ' ἓν λέγεται εἴτε μή, ὥσπερ ἴσως ἔχει τἀλη
θές. ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ πολλαχῶς λέγεται τὸ ἕν, πρὸς τὸ πρῶ-
τον τἄλλ' ἀναχθήσεται. καὶ τὰ ἐναντία ὁμοίως. καὶ διὰ τοῦτο,
καὶ εἰ μή ἐστι τὸ ὂν ἢ τὸ ἓν καθόλου. καὶ ταὐτὸ ἐπὶ πάντων. ἢ
χωριστόν, ὥσπερ ἴσως οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς τὸ ἕν. τὰ δὲ
τῷ ἐφεξῆς. καὶ διὰ τοῦτο οὐ τοῦ γεωμέτρου θεωρῆσαι, τί τὸ ἐναν
τίον, ἢ τέλειον. ἢ ἕν. ἢ ὄν. ἢ ταὐτόν, ἢ ἕτερον. ἀλλ' ἢ ἐξ ὑποθέ-
σεως. Ὅτι μὲν οὖν μιᾶς ἐπιστήμης τὸ ὂν ᾗ ὂν θεωρῆσαι καὶ τὰ 4

ὑπάρχοντα αὐτῷ ᾗ ὄν, δῆλον. καὶ ὅτι οὐ μόνον τῶν οὐσιῶν ἀλλὰ
καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἡ αὐτὴ θεωρητική. τῶν τε εἰρημένων καὶ περὶ
προτέρου καὶ ὑστέρου. καὶ γένους καὶ εἴδους. καὶ ὅλου καὶ μέ-
ρους, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. Λεκτέον δέ, πότερον μιᾶς
ἢ ἑτέρας ἐπιστήμης περί τε τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι καλουμέ-
νων ἀξιωμάτων καὶ περὶ τῆς οὐσίας. φανερὸν δή, ὅτι μιᾶς τε
καὶ τῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ ἡ περὶ τούτων ἐστὶ σκέψις. ἅπασι γὰρ
1 ὑπάρχει τοῖς οὖσιν. ἀλλ' οὐ γένει τινὶ χωρὶς ἰδίᾳ τῶν ἄλλων. καὶ
χρῶνται μὲν πάντες ὅτι τοῦ ὄντος ἐστὶν ᾗ ὄν. ἕκαστον δὲ τὸ γένος
ὄν. ἐπὶ τοσοῦτον δὲ χρῶνται, ἐφ' ὅσον αὐτοῖς ἱκανόν. τοῦτο δ' ἔ-
στιν, ὅσον ἐπέχει τὸ γένος περὶ οὗ φέρουσι τὰς ἀποδείξεις. ὥστ' ἐ-
πεὶ δῆλον, ὅτι ᾗ ὄντα ὑπάρχει πᾶσι, τοῦτο γὰρ αὐτοῖς τὸ κοινόν,
τοῦ περὶ τὸ ὂν ᾗ ὂν γνωρίζοντος, καὶ περὶ τούτων ἐστὶν ἡ θεωρία.
διόπερ οὐθεὶς τῶν κατὰ μέρος ἐπισκοπούντων ἐγχειρεῖ λέ-
γειν τι περὶ αὐτῶν εἰ ἀληθῆ ἢ μή, οὔτε γεωμέτρης οὔτ' ἀριθμη-
2 τικός, ἀλλὰ τῶν φυσικῶν ἔνιοι εἰκότως τοῦτο δρῶντες. μόνοι
» γὰρ ᾤοντο περί τε τῆς ὅλης φύσεως σκοπεῖν, καὶ περὶ τοῦ ὄντος.
» ἐπεὶ δ' ἔστιν ἔτι τοῦ φυσικοῦ τις ἀνωτέρω, ἓν γάρ τι γένος τοῦ ὄντος
» ἡ φύσις, τοῦ καθόλου καὶ τοῦ περὶ τὴν πρώτην οὐσίαν θεω-
» ρητικοῦ, καὶ ἡ περὶ τούτων ἂν εἴη σκέψις. ἔστι δὲ σοφία τις καὶ
» ἡ φυσικὴ ἀλλ' οὐ πρώτη. ὅσα δὲ ἐγχειροῦσι τῶν λεγόντων τινές
περὶ τῆς ἀληθείας, ὃν τρόπον δεῖ ἀποδέχεσθαι, δι' ἀπαιδευ-
σίαν τῶν ἀναλυτικῶν τοῦτο δρῶσι. δεῖ γὰρ περὶ τούτων ἥκειν
3 προεπισταμένους, ἀλλὰ μὴ ἀκούοντας ζητεῖν. ὅτι μὲν οὖν τοῦ
φιλοσόφου καὶ τοῦ περὶ πάσης τῆς οὐσίας θεωροῦντος ᾗ πέφυ-
κε, καὶ περὶ τῶν συλλογιστικῶν ἀρχῶν ἐστὶν ἐπισκέψασθαι, δῆ-
λον. προσήκει δὲ τὸν μάλιστα γνωρίζοντα περὶ ἕκαστον γένος,
ἔχειν λέγειν τὰς βεβαιοτάτας ἀρχὰς τοῦ πράγματος. ὥστε καὶ
τὸν περὶ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα, τὰς πάντων βεβαιοτάτας. ἔστι δ' οὗ-
τος ὁ φιλόσοφος. βεβαιοτάτη δ' ἀρχὴ πασῶν, περὶ ἣν διαψευ-
σθῆναι ἀδύνατον. γνωριμωτάτην τε γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τὴν
4 τοιαύτην (περὶ γὰρ ἃ μὴ γνωρίζουσιν, ἀπατῶνται πάντες) καὶ

ἀνυπόθετον. ἣν γὰρ ἀναγκαῖον ἔχειν τὸν ὁτιοῦν ξυνιέντα τῶν ὄντων, τοῦτο οὐχ ὑπόθεσις. ὃ δὲ γνωρίζειν ἀναγκαῖον τῷ ὁτιοῦν γνωρίζοντι, καὶ ἥκειν ἔχοντι ἀναγκαῖον. ὅτι μὲν οὖν ἡ τοιαύτη πασῶν βεβαιοτάτη ἀρχὴ, δῆλον. τίς δ' ἐστὶν αὕτη, μετὰ ταῦτα λέγωμεν. τὸ γὰρ αὐτὸ ἅμα ὑπάρχειν καὶ μὴ ὑπάρχειν, ἀδύνατον τῷ αὐτῷ καὶ κατὰ τὸ αὐτό. καὶ ὅσα ἄλλα προσδιορισαίμεθ' ἂν, ἔστω προσδιωρισμένα πρὸς τὰς λογικὰς δυσχερείας. αὕ-
τη δ' ἁπασῶν ἐστὶ βεβαιοτάτη τῶν ἀρχῶν. ἔχει γὰρ τὸν εἰρημένον 1
διορισμόν. ἀδύνατον γὰρ ὁντινοῦν, ταὐτὸ ὑπολαμβάνειν εἶναι καὶ μὴ εἶναι, καθάπερ τινὲς οἴονται λέγειν Ἡράκλειτον. οὐκ ἔστι γὰρ ἀναγκαῖον ἅ τις λέγει ταῦτα καὶ ὑπολαμβάνειν. εἰ δὲ μὴ, ἐνδέχεται ἅμα ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία. προσδιωρίσθω δ' ἡμῖν καὶ ταύτῃ τῇ προτάσει τὰ εἰωθότα. ἐναντία δ' ἐστὶ δόξα δόξῃ ἡ τῆς ἀντιφάσεως, φανερὸν, ὅτι ἀδύνατον ἅμα ὑπολαμβάνειν τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι τὸ αὐτό, ἅμα γὰρ ἂν ἔχοι
τὰς ἐναντίας δόξας ὁ διεψευσμένος περὶ τούτου. διὸ πάντες 2
ἀποδεικνύντες, εἰς ταύτην ἀνάγουσιν ἐσχάτην δόξαν. φύσει γὰρ ἀρχὴ καὶ τῶν ἄλλων ἀξιωμάτων αὕτη πάντων. εἰσὶ δέ τινες οἳ καθάπερ εἴπομεν, αὐτοί τε ἐνδέχεσθαί φασι τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι καὶ ὑπολαμβάνειν οὕτως. χρῶνται δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ πολλοὶ καὶ τῶν περὶ φύσεως. ἡμεῖς δὲ νῦν εἰλήφαμεν ἀδυνάτου ὄντος ἅμα εἶναι καὶ μὴ εἶναι, καὶ διὰ τούτου ἐδείξαμεν, ὅτι βεβαιοτάτη αὕτη τῶν ἀρχῶν πασῶν. ἀξιοῦσι δὴ καὶ τοῦτο
,, ἀποδεικνύναι τινὲς δι' ἀπαιδευσίαν. ἔστι γὰρ ἀπαιδευσία τὸ 3
,, μὴ γινώσκειν, τίνων δεῖ ζητεῖν ἀπόδειξιν, καὶ τίνων οὐ δεῖ. ὅλως
,, μὲν γὰρ ἁπάντων ἀδύνατον ἀπόδειξιν εἶναι. εἰς ἄπειρον γὰρ ἂν βαδίζοι. ὥστε μὴ δ' οὕτως εἶναι ἀπόδειξιν. εἰ δέ τινων μὴ δεῖ ζητεῖν ἀπόδειξιν, τίνα ἀξιοῦσιν εἶναι μᾶλλον τοιαύτην ἀρχὴν, οὐκ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν. ἔστι δ' ἀποδεῖξαι ἐλεγκτικῶς καὶ περὶ τούτου, ὅτι ἀδύνατον. ἂν μόνον τι λέγῃ ὁ ἀμφισβητῶν. ἂν δὲ μηθὲν, γελοῖον τὸ ζητεῖν λόγον, πρὸς τὸν μηθενὸς ἔχοντα λόγον,
ᾗ μηθένα ἔχει λόγον. ὅμοιος γὰρ φυτῷ ὁ τοιοῦτος, ᾗ τοιοῦτος. 4

τὸ δ' ἐλεγκτι

τὸ δ' ἐλεγκτικῶς ἀποδεῖξαι, λέγω διαφέρειν καὶ τὸ ἀποδεῖ-
ξαι. ὅτι ὁ ἀποδεικνύων μὲν ἂν δόξειεν αἰτεῖσθαι τὸ ἐν ἀρχῇ.
ἄλλου δὲ τοῦ τοιούτου αἰτίου ὄντος, ἔλεγχος ἂν εἴη, καὶ οὐκ
ἀπόδειξις. ἀρχὴ δὲ πρὸς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα οὐ τὸ ἀξιοῦν ἢ
εἶναί τι λέγειν, ἢ μὴ εἶναι. τοῦτο μὲν γὰρ τάχα ἄν τις ὑπολά-
βοι, τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖν. ἀλλὰ τὸ σημαίνειν γέ τι καὶ ὡς αὐ-
τῷ καὶ ἄλλῳ. τοῦτο γὰρ ἀνάγκη εἴπερ λέγει τι. εἰ γὰρ μή, οὐκ ἂν
1 εἴη τῷ τοιούτῳ λόγος, οὔθ' αὑτῷ πρὸς αὑτὸν, οὔτε πρὸς ἄλ-
λον. ἂν δέ τις τοῦτο διδῷ, ἔσται ἀπόδειξις. ἤδη γάρ τι ἔσται ὡρι-
σμένον. ἀλλ' αἴτιος οὐχ ὁ ἀποδεικνὺς, ἀλλ' ὁ ὑπομένων. ἀναι-
ρῶν γὰρ λόγον ὑπομένει λόγον. πρῶτον μὲν οὖν δῆλον, ὡς
τοῦτ' αὐτὸ ἀληθὲς, ὅτι σημαίνει τὸ ὄνομα τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι τό-
δι. ὥστ' οὐκ ἂν πᾶν, οὕτως καὶ οὐχ οὕτως ἔχοι. ἔτι εἰ γὰρ ἄν-
θρωπος σημαίνει ἕν, ἔστω τοῦτο τὸ ζῷον δίπουν. λέγω δὲ τὸ ἓν
σημαίνειν τοῦτο. εἰ τοῦτ' ἔστιν ἄνθρωπος, ἂν ᾖ τι ὁ ἄνθρωπος, τοῦ-
2 τ' ἔσται τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι. διαφέρει δ' οὐθὲν, οὐδ' εἰ πλείω-
τις φαίη σημαίνειν. μόνον δὲ ὡρισμένα. τεθείη γὰρ ἂν ἐφ' ἑκά-
στῳ λόγῳ, ἕτερον ὄνομα. λέγω δ' οἷον, εἰ μὴ φαίη τὸν ἄνθρω-
πον, ἓν σημαίνειν. πολλὰ δὲ, ὧν ἑνὸς μὲν εἷς λόγος. τὸ ζῷ-
ον, τὸ δίπουν. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι πλείους, ὡρισμένοι δὲ
τὸν ἀριθμόν. τεθείη γὰρ ἂν ἴδιον ὄνομα καθ' ἕκαστον τῶν
λόγων. εἰ δὲ μὴ τεθείη, ἀλλ' ἄπειρα σημαίνειν φαίη, φα-
νερὸν, ὅτι οὐκ ἂν εἴη λόγος. τὸ γὰρ μὴ ἓν σημαίνειν, οὐ-
3 θὲν σημαίνειν ἐστί. μὴ σημαινόντων δὲ τῶν ὀνομάτων, ἀνῄ-
ρηται τὸ διαλέγεσθαι πρὸς ἀλλήλους, κατὰ δὲ τὴν ἀλή-
θειαν καὶ πρὸς αὑτόν. οὐθὲν γὰρ ἐνδέχεται νοεῖν, μηθὲν νο-
οῦντα ἕν. εἰ δ' ἐνδέχεται, τεθείη ἂν ὄνομα τούτῳ τῷ πρά-
γματι ἕν. ἔστω ἄρα δή ὥσπερ ἐλέχθη καὶ κατ' ἀρχὰς,
σημαῖνον τί τὸ ὄνομα. καὶ σημαῖνον ἕν. οὐ δ' εἰ ἐνδέχεται τὸ
ἀνθρώπῳ εἶναι σημαίνειν, ὅπερ μὴ εἶναι ἀνθρώπῳ. εἰ τὸ
ἄνθρωπος σημαίνει, μὴ μόνον καθ' ἑνὸς ἀλλὰ καὶ μίαν
4 φύσιν καὶ ἕν. οὐ γὰρ τοῦτο ἀξιοῦμεν τὸ ἓν σημαίνειν τὸ

καθ' ἑνός. ἐπεὶ εἰ οὕτω γε, κἂν τὸ μουσικὸν καὶ λευκόν,
καὶ τὸ ἄνθρωπος ἓν ἐσήμαινεν. ὥστε ἓν ἅπαντα ἔσται. συνώ-
νυμα γάρ. καὶ οὐκ ἔσται εἶναι, καὶ μὴ εἶναι τὸ αὐτό, ἀλλ' ἢ καθ' ὁ-
μωνυμίαν. ὥσπερ ἄν, εἰ ὃν ἡμεῖς ἄνθρωπον καλοῦμεν, ἄλλοι
μὴ ἄνθρωπον καλοῖεν. τὸ δ' ἀπορούμενον, οὐ τοῦτό ἐστιν, εἰ ἐν-
δέχεται ἅμα τὸ αὐτὸ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἄνθρωπον τὸ ὄνομα,
ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα. εἰ δὲ μὴ σημαίνει ἕτερον, τὸ ἄνθρωπος καὶ
τὸ μὴ ἄνθρωπος, δῆλον ὅτι καὶ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπῳ, τοῦ εἶναι 1
ἀνθρώπῳ. ὥστ' ἔσται τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι, τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπῳ.
ἓν γὰρ ἔσται. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ εἶναι ἕν, ὡς λώπιον καὶ ἱμά-
τιον, εἰ ὁ λόγος εἷς. εἰ δὲ ἔσται ἕν, ἓν σημαίνει τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι
καὶ μὴ ἀνθρώπῳ. ἀλλ' ἐδέδεικτο, ὅτι ἕτερον σημαίνει. ἀνάγκη
τοίνυν, εἴ τί ἐστιν ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι ἄνθρωπος ζῶον εἶναι δίπουν.
τοῦτο γὰρ ἦν ὃ ἐσήμαινε τὸ ἄνθρωπος. εἰ δ' ἀνάγκη τοῦτο, οὐκ
ἐνδέχεται μὴ εἶναι τότε αὐτὸ ζῶον δίπουν. τοῦτο γὰρ σημαίνει
τὸ ἀνάγκη εἶναι, τὸ ἀδύνατον εἶναι, μὴ εἶναι ἄνθρωπον. οὐκ ἄρα 2
ἐνδέχεται ἅμα, ἀληθὲς εἶναι εἰπεῖν, τὸ αὐτὸ ἄνθρωπον εἶναι, καὶ
μὴ εἶναι ἄνθρωπον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος, καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ἄνθρωπον.
τὸ γὰρ ἀνθρώπῳ εἶναι καὶ τὸ μὴ ἀνθρώπῳ εἶναι, ἕτερον σημαί-
νει, εἴπερ καὶ τὸ λευκὸν εἶναι, καὶ τὸ ἄνθρωπον εἶναι ἕτερον. πο-
λὺ γὰρ ἀντίκειται ἐκεῖνο μᾶλλον, ὥστε σημαίνειν ἕτερον. εἰ δὲ
καὶ τὸ λευκὸν φήσει τὸ αὐτὸ καὶ ἓν σημαίνειν, πάλιν τὸ αὐτὸ
ἐροῦμεν, ὅπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη, ὅτι ἓν τὰ πάντα ἐστί, καὶ
οὐ μόνον τὰ ἀντικείμενα. εἰ δὲ μὴ ἐνδέχεται τοῦτο, συμβαίνει 3
τὸ λεχθέν. ἂν ἀποκρίνηται τὸ ἐρωτώμενον. ἐὰν δὲ προστιθῇ
ἐρωτῶντος τινος ἁπλῶς καὶ τὰς ἀποφάσεις, οὐκ ἀποκρίνεται
τὸ ἐρωτώμενον, οὐδὲν γὰρ κωλύει εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ ἄνθρωπον
καὶ λευκόν, καὶ ἄλλα μυρία τὸ πλῆθος. ἀλλ' ὅμως ἐρομένου
εἰ ἀληθὲς εἰπεῖν ἄνθρωπον τοῦτο εἶναι, ἢ οὔ, ἀποκριτέον, τὸ ἓν
» σημαῖνον. καὶ οὐ προσθετέον, ὅτι καὶ λευκὸν καὶ μέγα. καὶ γὰρ
» ἀδύνατον, ἄπειρα ὄντα τὰ συμβεβηκότα διελθεῖν. ἢ οὖν ἅπαν-
τα διελθέτω, ἢ μηδέν. ὁμοίως τοίνυν, εἰ καὶ μυριάκις ἐστὶ τὸ 4

αὐτὸ ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἄνθρωπος, οὐ προσαποκριτέον τῷ ἐρο-
μένῳ εἰ ἔστιν ἄνθρωπος. ὅτι ἔστιν ἅμα καὶ οὐκ ἄνθρωπος. εἰ καὶ
μὴ τἆλλα ὅσα συμβέβηκε προσαποκριτέον, ὅσα ἐστὶν ἢ μὴ ἔ-
στιν. ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῇ, οὐ διαλέγεται. ὅλως δ' ἀναιροῦσιν οἱ
τοῦτο λέγοντες οὐσίαν καὶ τὸ τί ἦν εἶναι. πάντα γὰρ ἀνάγκη
συμβεβηκέναι φάσκειν αὐτοῖς. καὶ τὸ, ὅπερ ἀνθρώπῳ εἶναι ἢ
ζῴῳ εἶναι, μὴ εἶναι. εἰ γὰρ ἔσται τι ὅπερ ἀνθρώπῳ εἶν, τοῦτο οὐκ
1 ἔσται μὴ ἀνθρώπῳ εἶναι, ἢ μὴ εἶναι ἀνθρώπῳ. καίτοι αὗται ἀ-
ποφάσεις τούτου. ἓν γὰρ ἦν ὃ ἐσήμαινεν, καὶ ἦν τοῦτό τινος οὐ-
σία. τὸ δ' οὐσίαν σημαίνειν ἐστὶν, ὅτι οὐκ ἄλλο τι τὸ εἶναι αὐτῷ.
εἰ δ' ἔσται αὐτῷ καὶ τὸ ὅπερ ἀνθρώπῳ εἶναι, ὅπερ μὴ ἀνθρώπῳ
εἶν, ἢ ὅπερ μὴ εἶν ἀνθρώπῳ. ἄλλο ἔσται. ὥστ' ἀναγκαῖον αὐ-
τοῖς λέγειν, ὅτι οὐθενὸς ἔσται τοιοῦτος εἰδικὸς καὶ οὐσιώδης
καὶ ἀεὶ τῷ ὑποκειμένῳ προσσημαινόμενος λόγος. ἀλλὰ πάν-
τα κατὰ συμβεβηκός. τοῦτο γὰρ διώρισται οὐσία καὶ τὸ συμβε-
2 βηκός. τὸ γὰρ λευκὸν τῷ ἀνθρώπῳ συμβέβηκεν. ὅτι ἔστι μὲν λευ-
κός, ἀλλ' οὐχ ὅπερ λευκόν. εἰ δὲ πάντα κατὰ συμβεβηκὸς λέ-
γεται, οὐθὲν ἔσται πρῶτον τὸ καθόλου. εἰ δ' ἀεὶ τὸ συμβεβηκὸς
καθ' ὑποκειμένου τινὸς σημαίνει τὴν κατηγορίαν. ἀνάγκη ἄρα
εἰς ἄπειρον ἰέναι. ἀλλὰ ἀδύνατον. οὐ δὲ γὰρ πλείω συμπλέ-
κεται δυοῖν. τὸ γὰρ συμβεβηκὸς, οὐ συμβεβηκότι συμβεβηκός. εἰ
μὴ ὅτι ἄμφω συμβέβηκε ταὐτῷ. λέγω δ' οἷον τὸ λευκὸν καὶ
μουσικόν. καὶ τοῦτο λευκὸν. ὅτι ἄμφω τῷ ἀνθρώπῳ συμβέβη-
3 κεν. ἀλλ' οὐχ' ὁ Σωκράτης μουσικὸς οὕτως. ὅτι ἄμφω συμβέ-
βηκεν ἑτέρῳ τινί. ἐπεὶ τοίνυν τὰ μὲν, οὕτως. τὰ δ' ἐκείνως λέ-
γεται συμβεβηκότα, ὅσα οὕτως λέγεται ὡς τὸ λευκὸν τῷ σω-
κράτει, οὐκ ἐνδέχεται ἄπειρα εἶν ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ. οἷον, τῷ Σω-
κράτει τῷ λευκῷ καὶ ἕτερόν τι συμβεβηκός. οὐ γὰρ γίνεταί τι
ἓν ἐξ ἁπάντων. οὐ δὲ δὴ τῷ λευκῷ, ἕτερόν τι ἔσται συμβεβηκός,
οἷον τὸ μουσικόν. οὐθέν τε γὰρ μᾶλλον τοῦτο ἐκείνῳ, ἢ ἐκεῖνο του-
τῷ συμβέβηκεν. καὶ ἅμα διώρισται, ὅτι τὰ μὲν οὕτως συμβέβη-
4 κε, τὰ δ' ὡς τὸ μουσικὸν σωκράτει. ὅσα δ' οὕτως, οὐ συμβεβη-

κεῖται συμβέβηκε τὸ συμβεβηκός. ἀλλ' οὐχ ἐκείνως. ὥστ' οὐ πάν-
τα κατὰ συμβεβηκὸς λεχθήσεται. ἔσται ἄρα τι, καὶ ὡς οὐσίαν
σημαῖνον. εἰ δὲ τοῦτο, δέδεικται, ὅτι ἀδύνατον ἅμα κατηγορεῖ-
σθαι τὰς ἀντιφάσεις. ἔτι εἰ ἀληθεῖς αἱ ἀντιφάσεις ἅμα κατὰ
τοῦ αὐτοῦ πᾶσαι, δῆλον, ὡς ἅπαντα ἔσται ἕν. ἔσται ἄρα τὸ αὐ-
τὸ καὶ τριήρης καὶ τοῖχος καὶ ἄνθρωπος. εἰ κατὰ παντός τι ἢ
καταφῆσαι ἢ ἀποφῆσαι ἐνδέχεται, καθάπερ ἀνάγκη τοῖς τὸν
Πρωταγόρου λέγουσι λόγον. εἰ γάρ τῳ δοκεῖν μὴ εἶναι τριήρης ὁ 1
ἄνθρωπος, δῆλον ὅτι οὐκ ἔσται τριήρης. ὥστε καὶ ἔστιν, εἴπερ ἡ ἀν-
τίφασις ἀληθής. καὶ γίνεται δὴ τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου, ὁμοῦ πάν-
τα χρήματα. ὥστε μηδὲν ἀληθῶς ἐν ὑπάρχειν. τὸ ἀόριστον οὖν
ἐοίκασι λέγειν. καὶ οἰόμενοι τὸ ὂν λέγειν, περὶ τοῦ μὴ ὄντος δύ-
ναται λέγουσι. τὸ γὰρ δυνάμει ὂν καὶ μὴ ἐντελεχείᾳ, τὸ ἀόρι-
στόν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν λεκτέον γε αὐτοῖς κατὰ παντὸς τὴν κατά-
φασιν ἢ τὴν ἀπόφασιν. ἄτοπον γὰρ εἰ ἑκάστῳ, ἡ μὲν αὐτοῦ ἀπό-
φασις ὑπάρξει. ἡ δ' ἑτέρου, ὃ μὴ ὑπάρχει αὐτῷ οὐχ ὑπάρξει. 2
λέγω δ' οἷον εἰ ἀληθὲς εἰπεῖν τὸν ἄνθρωπον, ὅτι οὐκ ἄνθρωπος,
δῆλον ὅτι καὶ οὐ τριήρης. εἰ μὲν οὖν ἡ κατάφασις, ἀνάγκη καὶ
τὴν ἀπόφασιν. εἰ δὲ μὴ ὑπάρχει ἡ κατάφασις, ἥ γε ἡ ἀπό-
φασις ὑπάρξει μᾶλλον ἢ ἡ αὐτοῦ ἢ τῆς τριήρους. εἰ οὖν κἀκεί-
νη ὑπάρξει, καὶ ἡ τῆς τριήρους. εἰ δ' αὕτη, καὶ ἡ κατάφασις.
ταῦτά τε οὖν συμβαίνει τοῖς λέγουσι τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ὅτι
οὐκ ἀνάγκη ἢ φάναι ἢ ἀποφάναι. εἰ γὰρ ἀληθές, ὅτι ἄνθρωπος
καὶ οὐκ ἄνθρωπος, δῆλον ὅτι, καὶ οὔτ' ἄνθρωπος, οὔτε οὐκ ἄν- 3
θρωπος ἔσται. τοῖν γὰρ δυοῖν, δύο ἀποφάσεις. εἰ δὲ μία ἐξ ἀμ-
φοτέρων ἐκείνη, καὶ αὕτη μία ἂν εἴη ἀντικειμένη. ἔτι ἤτοι πε-
ρὶ ἅπαντα οὕτως ἔχει, καὶ ἔστι καὶ λευκὸν καὶ οὐ λευκόν. καὶ
ὂν καὶ οὐκ ὄν. καὶ περὶ τὰς ἄλλας φάσεις καὶ ἀποφάσεις ὁ-
μοιοτρόπως, ἢ οὔ. ἀλλὰ περὶ μὲν τινάς, περὶ τινὰς δ' οὔ. καὶ
εἰ μὲν μὴ περὶ πάσας, αὗται ἂν εἶεν ὁμολογούμεναι. εἰ δὲ
περὶ πάσας, πάλιν ἤτοι καθ' ὅσων τὸ φῆσαι, καὶ ἀποφῆσαι.
καθ' ὅσων ἀποφῆσαι καὶ φῆσαι. ἢ κατὰ μὲν ὧν, φῆσαι καὶ 4

ἀποφῆσαι. καθ' ὅσων δὲ ἀποφῆσαι, οὐ πάντων φῆσαι. καὶ εἰ μὲν οὕτως, εἴη ἄν τι παγίως οὐκ ὄν. καὶ αὕτη βεβαία δόξα. καὶ εἰ τὸ μὴ εἶναι βέβαιόν τι καὶ γνώριμον, βεβαιοτέρα ἂν εἴη φάσις ἡ ἀντικειμένη. εἰ δὲ ὁμοίως καὶ ὅσα ἀποφῆσαι φάναι, κατάφασιν ἀνάγκη, ἤτοι ἀληθὲς διαιροῦντα λέγειν. οἷον ὅτι λευκὸν. καὶ πάλιν ὅτι οὐ λευκὸν, ἢ οὔ. καὶ εἰ μὲν μὴ ἀληθὲς διαιροῦντα λέγειν, οὐ λέγει τε ταῦτα καὶ οὐκ ἔστιν οὐδέν. τὰ
1 δὲ μὴ ὄντα, πῶς ἂν φθέγξαιτο ἢ βαδίσειεν. καὶ πάντα δ' ἂν εἴη ἕν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται. καὶ ταυτὸν ἔσται καὶ ἄνθρωπος καὶ θεὸς, καὶ τριήρης. καὶ αἱ ἀντιφάσεις αὐτῶν. εἰ δ' ὁμοίως καθ' ἕκαστον, οὐδὲν διοίσει ἕτερον ἑτέρου. εἰ γὰρ διοίσει, τοῦτ' ἔσται ἀληθὲς καὶ ἴδιον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ διαιροῦντα ἐνδέχεται ἀληθεύειν, συμβαίνει τὸ λεχθέν. πρὸς δὲ τούτῳ, ὅτι πάντες ἂν ἀληθεύοιεν. καὶ πάντες ἂν ψεύδοιντο, καὶ αὐτὸς αὑτὸν ὁμολογεῖ ψεύδεσθαι. ἅμα δὲ φανερὸν, ὅτι περὶ οὐδενός ἐστι
2 πρὸς τοῦτον ἡ σκέψις. οὐδὲν γὰρ λέγει. οὔτε γὰρ οὕτως, οὔτ' οὐχ οὕτως λέγει. ἀλλ' οὕτως τε καὶ οὐχ οὕτως. καὶ πάλιν γε ταῦτα, ἀπόφασιν ἄμφω, ὅτι οὔθ' οὕτως, οὔτε οὐχ οὕτως λέγει. ἀλλ' οὕτως τε καὶ οὐχ οὕτως. εἰ γὰρ μὴ, ἤδη ἄν τι εἴη ὡρισμένον. ἔτι εἰ ὅταν ἡ φάσις ἀληθὴς ᾖ, ἡ ἀπόφασις ψευδής. κἂν αὕτη ἀληθὴς ᾖ, ἡ κατάφασις ψευδής, οὐκ ἂν εἴη ἅμα τὸ αὐτὸ φάναι καὶ ἀποφάναι ἀληθῶς. ἀλλ' ἴσως φαῖεν ἂν τοῦτ' εἶναι τὸ ἐξ ἀρχῆς κείμενον. ἔτι ἆρα ὁ μὲν ἢ ἔχειν
3 πως ὑπολαμβάνων ἢ μὴ ἔχειν, διέψευσται. ὁ δὲ, ἄμφω ἀληθεύει. εἰ γὰρ ἀληθεύει, τί ἂν εἴη τὸ λεγόμενον, ὅτι τοιαύτη τῶν ὄντων ἡ φύσις ἀληθεύει. εἰ δὲ μὴ ἀληθεύει, ἀλλὰ μᾶλλον ἀληθεύει ὁ ἐκείνως ὑπολαμβάνων. ἤδη πως ἔχοι ἂν τὰ ὄντα, καὶ τοῦτ' ἀληθὲς ἂν εἴη. καὶ οὐχ' ἅμα καὶ οὐκ ἀληθές. εἰ δὲ ὁμοίως ἅπαντες καὶ ψεύδονται καὶ ἀληθῆ λέγουσιν, οὔτε φθέγξασθαι, οὔτε εἰπεῖν, τῷ τοιούτῳ ἐστίν. ἅμα γὰρ ταῦτά τε καὶ οὐ ταῦτα λέγει. εἰ δὲ μη-
4 θὲν ὑπολαμβάνει, ἀλλ' ὁμοίως οἴεται καὶ οὐκ οἴεται, τί ἂν

διαφερόντως ἔχοι τῶν πεφυκότων. ὅθεν καὶ μάλιστα φανερόν
ἐστιν, ὅτι οὐθεὶς οὕτω διάκειται, οὔτε τῶν ἄλλων οὔτε τῶν λεγόν-
των τὸν λόγον τοῦτον. διὰ τί γὰρ βαδίζει μεγαράδε, ἀλλ' οὐχ
ἡσυχάζει οἰόμενος βαδίζειν. οὐδ' εὐθέως ἕωθεν πορεύεται εἰς
φρέαρ εἰς φάραγγα ἐὰν τύχῃ, ἀλλὰ φαίνεται εὐλαβούμενος,
ὡς οὐχ ὁμοίως οἰόμενος μὴ ἀγαθὸν εἶναι τὸ ἐμπεσεῖν καὶ ἀ-
γαθόν. δῆλον ἄρα, ὅτι τὸ μὲν βέλτιον ὑπολαμβάνει. τὸ δ' οὐ
βέλτιον. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ μὲν, ἄνθρωπον. τὸ δ' οὐκ ἄνθρωπον. 1
καὶ τὸ μὲν, γλυκύ. τὸ δ' οὐ γλυκύ, ἀνάγκη ὑπολαμβάνειν. οὐ
γὰρ ἐξ ἴσου ἅπαντα ζητεῖ καὶ ὑπολαμβάνει, ὅταν οἰηθῇ βέλ-
τιον εἶναι τὸ πιεῖν ὕδωρ καὶ ἰδεῖν ἄνθρωπον, εἶτα ζητεῖ αὐτά.
καίτοι ἔδει γε εἰ ταυτὸν ἦν ὁμοίως καὶ ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἄνθρω-
πος. ἀλλ' ὅπερ ἐλέχθη, οὐδεὶς ὃς οὐ φαίνεται τὰ μὲν, εὐλα-
βούμενος. τὰ δ' οὔ. ὥστε ὡς ἔοικε πάντες ὑπολαμβάνουσιν
ἔχειν ἁπλῶς, εἰ μὴ περὶ ἅπαντα, ἀλλὰ περὶ τὸ ἄμεινον καὶ
χεῖρον. εἰ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι ἀλλὰ δοξάζοντες. πολὺ μᾶλλον 2
ἐπιμελητέον ἂν εἴη τῆς ἀληθείας, ὥσπερ καὶ νοσώδει ὄντι ἢ
ὑγιεινῷ τῆς ὑγιείας. καὶ γὰρ ὁ δοξάζων πρὸς τὸν ἐπιστάμενον, οὐχ ὑ-
γιεινῶς διάκειται πρὸς τὴν ἀλήθειαν. ἔτι εἰ ὅτι μάλιστα πάντα
οὕτως ἔχει καὶ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τό γε μᾶλλον, καὶ ἧττον ἔνεστιν
ἐν τῇ φύσει τῶν ὄντων. οὐ γὰρ ἂν ὁμοίως φήσαιμεν εἶναι, τὰ δύο
ἄρτια καὶ τὰ τρία. οὐθ' ὁμοίως διέψευσται ὁ τὰ τέτταρα πέντε
οἰόμενος, καὶ ὁ χίλια. εἰ οὖν ὁμοίως, δῆλον ὅτι ἅτερος ἧττον.
ὥστε μᾶλλον ἀληθεύει. εἰ οὖν τὸ μᾶλλον ἐγγύτερον, εἴη γε ἄν- 3
τι ἀληθὲς, οὗ ἐγγύτερον τὸ μᾶλλον ἀληθές. κἂν εἰ μὴ ἔστιν,
ἀλλ' ἤδη γέ τι ἐστὶ βεβαιότερον καὶ ἀληθινώτερον, καὶ τοῦ λό-
γου ἀπηλλαγμένοι ἂν εἴημεν τοῦ ἀκράτου καὶ κωλύοντός τι τῇ
διανοίᾳ ὁρίσαι. ἔστι δ' ἀπὸ τῆς αὐτῆς δόξης καὶ ὁ πρωταγόρου
λόγος. καὶ ἀνάγκη ὁμοίως ἄμφω αὐτοὺς, ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι. εἴτε
γὰρ τὰ δοκοῦντα πάντα ἐστὶν ἀληθῆ, καὶ τὰ φαινόμενα, ἀνάγκη
πάντα ἅμα ἀληθῆ καὶ ψευδῆ εἶναι. πολλοὶ γὰρ τἀναντία ὑπο-
λαμβάνουσιν ἀλλήλοις. καὶ τοὺς μὴ ταὐτὰ δοξάζοντας ἑαυτοῖς, 4

διεψεῦσθαι νομίζουσιν. ὥστ' ἀνάγκη τὸ αὐτὸ εἶναί τε καὶ μὴ
εἶναι. καὶ εἰ τοῦτ' ἔστιν, ἀνάγκη τὰ δοκοῦντα εἶναι πάντα ἀληθῆ.
τὰ ἀντικείμενα γὰρ δοξάζουσιν ἀλλήλοις οἱ διεψευσμένοι καὶ
ἀληθεύοντες. εἰ οὖν ἔχει τὰ ὄντα οὕτως, ἀληθεύσουσι πάντες.
ὅτι μὲν οὖν ἀπὸ τῆς αὐτῆς εἰσι διανοίας ἀμφότεροι οἱ λόγοι,
» δῆλον. ἔστι δ' οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος πρὸς ἅπαντας τῆς ἐντεύξεως.
» οἱ μὲν γὰρ πειθοῦς δέονται. οἱ δὲ, βίας. ὅσοι μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἀπο-
1 ρῆσαι ὑπέλαβον οὕτω, τούτων εὐΐατος ἡ ἄγνοια. οὐ γὰρ πρὸς
» τὸν λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὴν διάνοιαν ἡ ἀπάντησις αὐτῶν. ὅσοι
» δὲ λόγου χάριν λέγουσι, τούτων δ' ἔλεγχος ἴασις, τοῦ τ' ἐν τῇ
» φωνῇ λόγου, καὶ τοῦ ἐν τοῖς ὀνόμασιν. ἐλήλυθε δὲ τοῖς διαπο-
» ροῦσιν αὕτη ἡ δόξα ἐκ τῶν αἰσθητῶν. ἡ μὲν τοῦ ἅμα τὰς ἀντιφά-
σεις καὶ τἀναντία ὑπάρχειν, ὁρῶσιν ἐκ ταὐτοῦ γινόμενα τἀναν-
τία. εἰ οὖν μὴ ἐνδέχεται γίνεσθαι τὸ μὴ ὄν, προϋπῆρχεν ὁμοίως
τὸ πρᾶγμα ἄμφω ὄν, ὥσπερ καὶ ἀναξαγόρας μεμῖχθαι πᾶν
2 ἐν παντί φησι. καὶ Δημόκριτος. καὶ γὰρ οὗτος τὸ κενὸν καὶ τὸ πλῆ-
ρες ὁμοίως καθ' ὁτιοῦν ὑπάρχειν μέρος. καίτοι τὸ μὲν ὄν, τού-
των εἶναι. τὸ δὲ μὴ ὄν, πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐκ τούτων ὑπολαμβάνον-
» τας, ἐροῦμεν, ὅτι τρόπον μέν τινα ὀρθῶς λέγουσι. τρόπον δέ τινα
» ἀγνοοῦσι. τὸ γὰρ ὂν λέγεται διχῶς. ὥστ' ἔστιν ὃν τρόπον ἐνδέχε-
» ται γίνεσθαί τι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἔστι δ' ὃν, οὔ. καὶ ἅμα τὸ αὐτὸ εἶναι
» ὂν καὶ μὴ ὄν. ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ ὄν. δυνάμει μὲν γὰρ ἐνδέχε-
» ται ἅμα τὸ αὐτὸ εἶναι τὰ ἐναντία, ἐντελεχείᾳ δ' οὔ. ἔτι δ' ἀξιώ-
3 σομεν αὐτοὺς ὑπολαμβάνειν καὶ ἄλλην οὐσίαν εἶναι τῶν ὄν-
των, ᾗ οὔτε κίνησις ὑπάρχει, οὔτε φθορά, οὔτε γένεσις τὸ πα-
ράπαν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ περὶ τὰ φαινόμενα ἀλήθεια, ἐνίοις ἐκ
τῶν αἰσθητῶν ἐλήλυθε. τὸ μὲν γὰρ ἀληθὲς οὐ πλήθει κρίνεσθαι
οἴονται προσήκειν, οὐδὲ ὀλιγότητι. τὸ δ' αὐτό, τοῖς μὲν, γλυκὺ
γευομένοις δοκεῖ εἶναι. τοῖς δὲ πικρόν. ὥστ' εἰ πάντες ἔκαμνον. ἢ
πάντες παρεφρόνουν, δύο δ' ἢ τρεῖς ὑγίαινον, ἢ νοῦν εἶχον, δοκεῖν
ἂν τούτους κάμνειν καὶ παραφρονεῖν. τοὺς δ' ἄλλους, οὔ. ἔτι δὲ
4 πολλοῖς τῶν ἄλλων ζῴων, τἀναντία φαίνεσθαι καὶ ἡμῖν. καὶ

αὐτῷ δὲ ἑκάστῳ πρὸς αὐτὸν οὐ ταὐτὰ κατὰ τὴν αἴσθησιν ἀεὶ
δοκεῖν. ποῖα οὖν τούτων ἀληθῆ ἢ ψευδῆ, ἄδηλον. οὐθὲν γὰρ
» μᾶλλον τάδε ἢ τάδε ἀληθῆ. ἀλλ' ὁμοίως. διὸ Δημόκριτός γέ
» φησιν, ἤτοι οὐθὲν εἶναι ἀληθὲς, ἢ ἡμῖν γ' ἄδηλον. ὅλως δὲ διὰ
τὸ ὑπολαμβάνειν, φρόνησιν μὲν τὴν αἴσθησιν, ταύτην δ' εἶναι
ἀλλοίωσιν, τὸ φαινόμενον κατὰ τὴν αἴσθησιν, ἐξ ἀνάγκης ἀλη-
θὲς εἶναί φασιν. ἐκ τούτων γὰρ καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Δημόκρι-
τος καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἔπος εἰπεῖν ἕκαστος τοιαύταις δόξαις 1
γεγένηνται ἔνοχοι. καὶ γὰρ Ἐμπεδοκλῆς μεταβάλλοντας τὴν
» ἕξιν, μεταβάλλειν φησὶ τὴν φρόνησιν. πρὸς παρεὸν γὰρ μῆτις
» ἐναύξεται ἀνθρώποισι. καὶ ἐν ἑτέροις δὲ λέγει. ὅσσον ἀλλοῖοι
μετέφυν, τόσον ἄρ σφίσιν αἰεὶ καὶ τὸ φρονεῖν ἀλλοῖα παρίστα-
» το. καὶ Παρμενίδης δὲ ἀποφαίνεται τὸν αὐτὸν τρόπον. ὡς γὰρ
» ἕκαστος ἔχει κρᾶσιν μελέων πολυκάμπτων, τὼς νόος ἀνθρώ-
ποισι παρίσταται. τὸ γὰρ αὐτό ἐστιν ὅπερ φρονέει μελέων φύσις
ἀνθρώποισι, καὶ πᾶσι καὶ παντί. τὸ γὰρ πλέον ἐστὶ νόημα. Ἀνα- 2
ξαγόρου δὲ καὶ ἀπόφθεγμα μνημονεύεται πρὸς τῶν ἑταίρων
τινὰς, ὅτι τοιαῦτα αὐτοῖς ἔσται τὰ ὄντα, οἷα ἂν ὑπολάβω-
σι. φασὶ δὲ καὶ τὸν Ὅμηρον, ταύτην ἔχοντα φαίνεσθαι τὴν
» δόξαν. ὅτι ἐποίησε τὸν Ἕκτορα ὡς ἐξέστη ὑπὸ τῆς πληγῆς, κεῖ-
» σθαι ἀλλοφρονέοντα. ὡς φρονοῦντας μὲν καὶ τοὺς παραφρο-
νοῦντας, ἀλλ' οὐ ταυτά. δῆλον οὖν, ὅτι εἰ ἀμφότεραι φρο-
νήσεις, καὶ τὰ ὄντα ἅμα οὕτω τε καὶ οὐχ οὕτως ἔχει. ᾗ καὶ χα-
λεπώτατον τὸ συμβαῖνον ἐστίν. εἰ γὰρ οἱ μάλιστα τὸ ἐνδεχόμε- 3
νον ἀληθὲς ἑωρακότες, οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ μάλιστα ζητοῦντες αὐ-
τὸ καὶ φιλοῦντες, οὗτοι τοιαύτας ἔχουσι τὰς δόξας, καὶ ταῦτα
ἀποφαίνονται περὶ τῆς ἀληθείας, πῶς οὐκ ἄξιον ἀθυμῆσαι
τοὺς φιλοσοφεῖν ἐγχειροῦντας. τὸ γὰρ τὰ πετόμενα διώκειν,
τὸ ζητεῖν ἂν εἴη τὴν ἀλήθειαν. αἴτιον δὲ τῆς δόξης τούτοις, ὅτι
περὶ τῶν ὄντων μὲν τὴν ἀλήθειαν ἐσκόπουν. τὰ δ' ὄντα ὑπέ-
» λαβον εἶναι τὰ αἰσθητὰ μόνον. ἐν δὲ τούτοις, πολλὴ ἡ τοῦ ἀο-
» ρίστου φύσις ἐνυπάρχει καὶ ἡ τοῦ ὄντος οὕτως, ὥσπερ εἴπο- 4

μὲν. δι' ὃ εἰκότως μὲν λέγουσιν. οὐκ ἀληθῆ δὲ λέγουσι. οὕτω γὰρ
ἁρμόττει μᾶλλον εἰπεῖν, ἢ ὥσπερ Ἐπίχαρμος ἢ Ξενοφά-
νης. ἔτι δὲ πᾶσαν ὁρῶντες ταύτην κινουμένην τὴν φύσιν, κα-
τὰ δὲ τοῦ μεταβάλλοντος οὐδὲν ἀληθευόμενον, περί γε τὸ πάν-
τως πάντῃ μεταβάλλον, οὐκ ἐνδέχεσθαι ἀληθεύειν. ἐκ γὰρ
ταύτης τῆς ὑπολήψεως ἐξήνθησεν ἡ ἀκροτάτη δόξα τῶν
εἰρημένων, ἡ τῶν φασκόντων ἡρακλειτίζειν. καὶ οἵαν Κρατύλος
1 εἶχεν. ὃς τὸ τελευταῖον, οὐδὲν ᾤετο δεῖν λέγειν. ἀλλὰ τὸν δά-
κτυλον ἐκίνει μόνον, καὶ ἡρακλείτῳ ἐπετίμα εἰπόντι, δὶς τῷ
αὐτῷ ποταμῷ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι. αὐτὸς γὰρ ᾤετο οὐδ' ἅπαξ. ἡ-
μεῖς δὲ καὶ πρὸς τοῦτον τὸν λόγον ἐροῦμεν. ὅτι τὸ μὲν μετα-
βάλλον ὅτι μεταβάλλει, ἔχει τινὰ αὐτοῖς ἀληθῆ λόγον μὴ οἴε-
σθαι εἶναι. καίτοι ἔστι γε ἀμφισβητήσιμον. τό τε γὰρ ἀποβάλ-
λον ἔχει τι τοῦ ἀποβαλλομένου, καὶ τοῦ γιγνομένου ἤδη ἀνάγ-
κη τι εἶναι. ὅλως τε εἰ φθείρεται, ὑπάρξει τι ὄν. καὶ εἰ γίγνεται,
2 ἐξ οὗ γίγνεται. καὶ ὑφ' οὗ γεννᾶται ἀναγκαῖον εἶναι. καὶ τοῦτο
μὴ ἰέναι εἰς ἄπειρον. ἀλλὰ ταῦτα παρέντες, ἐκεῖνα λέ-
γομεν. ὅτι οὐ τὸ αὐτό ἐστι τὸ μεταβάλλειν κατὰ τὸ ποσὸν
» καὶ κατὰ τὸ ποιόν. κατὰ μὲν οὖν τὸ ποσόν, ἔστω μὴ μέ-
» νον, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος ἅπαντα γινώσκομεν. ἔτι δ' ἄξι-
ον ἐπιτιμῆσαι τοῖς οὕτως ὑπολαμβάνουσιν. ὅτι καὶ αὐ-
τῶν τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ ἐλαττόνων τὸν ἀριθμὸν ἰδόντες οὕ-
τως ἔχοντα, περὶ ὅλου τοῦ οὐρανοῦ ὁμοίως ἀπεφήναν-
3 το. ὁ γὰρ περὶ ἡμᾶς τοῦ αἰσθητοῦ τόπος, ἐν φθορᾷ καὶ
γενέσει διατελεῖ μόνος ὤν. ἀλλ' οὐθὲν ὡς εἰπεῖν μόριον τοῦ
παντός ἐστιν. ὥστε δικαιότερον ἂν δι' ἐκεῖνα τούτων ἀπε-
ψηφίσαντο, ἢ διὰ ταῦτα ἐκείνων κατεψηφίσαντο. ἔτι δὲ
δῆλον, ὅτι καὶ πρὸς τούτους ταὐτὰ τοῖς πάλαι λεχθεῖ-
σιν ἐροῦμεν. ὅτι γάρ ἐστιν ἀκίνητός τις φύσις, δεικτέον αὐ-
τοῖς, καὶ πειστέος αὐτοὺς. καίτοι γε συμβαίνει τοῖς ἅμα φά-
σκουσιν εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἠρεμεῖν μᾶλλον φάναι πάντα ἢ
4 κινεῖσθαι. οὐ γάρ ἐστιν εἰς ὅ, τι μεταβάλλει. ἅπαντα γὰρ

ὑπάρχει πᾶσι. περὶ δὲ τῆς ἀληθείας ὡς οὐ πᾶν τὸ φαινόμε-
νον ἀληθές. πρῶτον μὲν, ὅτι οὐδ' ἡ αἴσθησις ψευδὴς τοῦ ἰδίου
ἐστίν. ἀλλ' ἡ φαντασία οὐ ταυτὸν τῇ αἰσθήσει. εἶτ' ἄξιον θαυμά-
σαι, εἰ τοῦτ' ἀποροῦσι, πότερον τηλικαῦτά ἐστι τὰ μεγέθη καὶ
τὰ χρώματα τοιαῦτα, οἷα τοῖς ἄπωθεν φαίνεται, ἢ οἷα τοῖς ἐγ-
γύθεν. καὶ πότερον οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν, ἢ οἷα τοῖς νοσοῦσι. καὶ
βαρύτερα, πότερον οἷα τοῖς ἀσθενέσι, ἢ οἷα τοῖς ἰσχύουσι. καὶ
ἀληθῆ πότερον οἷα τοῖς καθεύδουσιν, ἢ οἷα τοῖς ἐγρηγορόσιν. 1
ὅτι μὲν γὰρ οὐκ οἴονταί γε, φανερόν. οὐθεὶς γοῦν ἐὰν ὑπολά-
βῃ νύκτωρ ἀθήνησιν εἶναι, ὢν ἐν λιβύῃ, πορεύεται εἰς τὸ ᾠδεῖον.
ἔτι δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ὥσπερ καὶ πλάτων λέγει, οὐ δή-
που ὁμοίως κυρία ἡ τοῦ ἰατροῦ δόξα καὶ ἡ τοῦ ἀγνοοῦντος, οἷον
περὶ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι ὑγιοῦς, ἢ μὴ μέλλοντος. ἔτι δὲ ἐπ'
αὐτῶν τῶν αἰσθήσεων. οὐχ ὁμοίως κυρία ἡ τοῦ ἀλλοτρίου καὶ
ἰδίου, ἢ τοῦ πλησίον. καὶ τοῦ αὑτῆς. ἀλλὰ περὶ μὲν χρώματος,
ὄψις, οὐ γεῦσις. περὶ δὲ χυμοῦ, γεῦσις ἀλλ' οὐκ ὄψις. ὧν ἑ- 2
κάστη ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ περὶ τὸ αὐτὸ, οὐδέποτέ φησιν ἅμα
οὕτω καὶ οὐχ οὕτως ἔχειν. ἀλλ' οὐδὲν ἑτέρῳ χρόνῳ περί γε
τὸ πάθος ἠμφισβήτησαν. ἀλλὰ περὶ τὸ ᾧ συμβέβηκε τὸ πά-
θος. λέγω δ' οἷον, ὁ μὲν αὐτὸς οἶνος, δόξειεν ἂν ἢ μεταβαλὼν,
ἢ τοῦ σώματος μεταβαλόντος, ὁτὲ μὲν εἶναι γλυκὺς, ὁτὲ δὲ οὐ
γλυκύς. ἀλλ' οὐ τό γε γλυκὺ οἷόν ἐστιν ὅταν ᾖ, οὐδεπώποτε
μετέβαλεν. ἀλλ' ἀεὶ ἀληθεύει περὶ αὐτοῦ. καὶ ἔστιν ἐξ ἀνάγ-
κης τὸ ἐσόμενον γλυκὺ τοιοῦτον. καίτοι τοῦτο ἀναιροῦσιν οὗτοι 3
οἱ λόγοι ἅπαντες, ὥσπερ καὶ οὐσίαν μὴ εἶναι καθ' ἑνός. οὕτω
μὴ δὲ ἐξ ἀνάγκης μηθέν. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον, οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως
καὶ ἄλλως ἔχειν. ὥστ' εἴ τι ἔστιν ἐξ ἀνάγκης, οὐχ ἕξει οὕτω τε
καὶ οὐχ οὕτω. ὅλως τ' εἴπερ ἐστὶ τὸ αἰσθητὸν μόνον, οὐθὲν ἂν εἴη
μὴ ὄντων τῶν ἐμψύχων. αἴσθησις γὰρ οὐκ ἂν εἴη. τὸ μὲν οὖν
μήτε τὰ αἰσθητὰ εἶναι, μήτε τὰ αἰσθήματα, ἴσως ἀληθές. τοῦ
γὰρ αἰσθανομένου, πάθος τοῦτ' ἐστι. τὸ δὲ τὰ ὑποκείμενα μὴ
εἶναι, ἃ ποιεῖ τὴν αἴσθησιν, καὶ ἄνευ αἰσθήσεως, ἀδύνατον. οὐ 4

γὰρ δὴ ἥ γ' αἴσθησις αὐτὴ ἑαυτῆς ἐστιν. ἀλλ' ἔστι τι ἕτερον παρὰ
τὴν αἴσθησιν ὃ ἀνάγκη πρότερον εἶναι τῆς αἰσθήσεως. τὸ γὰρ
κινοῦν, τοῦ κινουμένου φύσει πρότερόν ἐστι. κἂν εἰ λέγεται πρὸς
ἄλληλα ταῦτα αὐτά, οὐθὲν ἧττον. εἰσὶ δέ τινες οἳ ἀποροῦσι καὶ
τῶν ταῦτα πεπεισμένων, καὶ τῶν τοὺς λόγους τούτους μόνον λε-
γόντων. ζητοῦσι γάρ, τίς ὁ κρινῶν τὸν ὑγιαίνοντα, καὶ ὅλως τὸν
περὶ ἕκαστα κρινοῦντα ὀρθῶς. τὰ δὲ τοιαῦτα ἀπορήματα,
1 ὅμοιά ἐστι τῷ ἀπορεῖν, πότερον καθεύδομεν νῦν ἢ ἐγρηγόραμεν.
δύνανται δὲ αἱ ἀπορίαι αἱ τοιαῦται πᾶσαι τὸ αὐτό. πάν-
των γὰρ λόγον ἀξιοῦσιν οὗτοι εἶναι. ἀρχὴν γὰρ ζητοῦσι καὶ ταύ-
την δι' ἀποδείξεως λαμβάνειν. ἐπεί γε ὅτι οὐ πεπεισμένοι εἰ-
σί, φανεροί εἰσιν ἐν ταῖς πράξεσιν. ἀλλ' ὅπερ εἴπομεν, τοῦτο
» αὐτῶν τὸ πάθος ἐστί. λόγον γὰρ ζητοῦσιν ὧν οὐκ ἔστι λόγος. ἀπο-
» δείξεως γὰρ ἀρχή, οὐκ ἀπόδειξίς ἐστιν. οὗτοι μὲν οὖν ῥᾳδίως
ἂν τοῦτο πεισθεῖεν. ἔστι γὰρ οὐ χαλεπὸν λαβεῖν. οἱ δ' ἐν τῷ
2 λόγῳ τὴν βίαν μόνον ζητοῦντες, ἀδύνατον ζητοῦσιν. ἐναντίον
γὰρ εἰπεῖν ἀξιοῦσιν, εὐθὺς ἐναντία λέγοντες. εἰ δὲ μὴ ἔστι πάν-
τα πρός τι, ἀλλ' ἔνιά ἐστι καὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτά, οὐκ ἂν εἴη πᾶν
τὸ φαινόμενον ἀληθές. τὸ γὰρ φαινόμενον, τινί ἐστι φαινό-
μενον. ὥστε ὁ λέγων ἅπαντα τὰ φαινόμενα εἶναι ἀληθῆ, ἅ-
παντα ποιεῖ τὰ ὄντα, πρός τι. διὸ καὶ φυλακτέον τοῖς τὴν
βίαν ἐν τῷ λόγῳ ζητοῦσιν. ἅμα δὲ καὶ ὑπέχειν λόγον ἀξι-
οῦσιν, ὅτι οὐ τὸ φαινόμενόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ᾧ
3 φαίνεται. καὶ ὅτε φαίνεται, καὶ ᾗ καὶ ὥς. ἂν δ' ὑπέχωσι
μὲν λόγον, μὴ οὕτω δ' ὑπέχωσι, συμβήσεται αὐτοῖς τἀναν-
τία ταχὺ λέγειν. ἐνδέχεται γὰρ τὸ αὐτό, κατὰ μὲν τὴν ὄ-
ψιν, μέλι φαίνεσθαι. τῇ δὲ γεύσει, μή. καὶ τῶν ὀφθαλ-
μῶν δυοῖν ὄντοιν, μὴ ταὐθ' ἑκατέρᾳ τῇ ὄψει, ἐὰν ὦσιν ἀνό-
μοιαι. ἐπεὶ πρός γε τοὺς διὰ τὰς πάλαι εἰρημένας αἰτίας
τὸ φαινόμενον φάσκοντας ἀληθὲς εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο πάν-
θ' ὁμοίως εἶναι ψευδῆ καὶ ἀληθῆ. οὔτε γὰρ ἅπασι ταὐτὰ
4 φαίνεσθαι, οὔτε αὐτῷ ἀεὶ ταὐτά. ἀλλὰ πολλάκις τἀναν-

τία κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. ἡ μὲν γὰρ ἁφὴ, δύο λέγει ἐν τῇ ὑπάρξει τῶν δακτύλων. ἡ δ' ὄψις ἕν. ἀλλ' οὔτε τῇ αὐτῇ γε καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ αἰσθήσει καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. ὥστε τοῦτ' ἂν εἴη ἀληθές. ἀλλ' ἴσως διὰ τοῦτο ἀνάγκη λέγειν τοῖς μὴ δι' ἀπορίαν, ἀλλὰ λόγου χάριν λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀληθὲς τοῦτο. ἀλλὰ τούτῳ ἀληθές. καὶ ὥσπερ δὴ πρότερον εἴρηται, ἀνάγκη καὶ πρός τι ποιεῖν ἅπαντα. καὶ πρὸς δόξαν καὶ αἴσθησιν. ὥστ' οὔτε γέγονεν, οὔτε ἔσται οὐθέν, μη- 1
θενὸς προδοξάσαντος. εἰ δὲ γέγονεν ἢ ἔσται, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἅπαντα πρὸς δόξαν. ἔτι εἰ ἕν, πρὸς ἓν ἢ πρὸς ὡρισμένον. καὶ εἰ τὸ αὐτὸ καὶ ἥμισυ καὶ ἴσον. ἀλλὰ οὐ πρὸς τὸ διπλάσιόν γε τὸ ἴσον. πρὸς δὴ τὸ δοξάζον εἰ ταὐτὸ ἄνθρωπος καὶ τὸ δοξαζόμενον, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος τὸ δοξάζον, ἀλλὰ τὸ δοξαζόμενον. εἰ δ' ἕκαστον ἔσται πρὸς τὸ δοξάζον, ἄπειρα ἔσται τῷ
» εἴδει τὸ δοξάζον. ὅτι μὲν οὖν βεβαιοτάτη δόξα πασῶν, τὸ μὴ
» εἶναι ἀληθεῖς ἅμα τὰς ἀντικειμένας φάσεις, καὶ τί συμβαίνει 2
» τοῖς οὕτω λέγουσι, καὶ διὰ τί οὕτω λέγουσι, τοσαῦτα εἰρήσθω.
» ἐπεὶ δ' ἀδύνατον τὴν ἀντίφασιν ἀληθεύεσθαι ἅμα κατὰ τοῦ
» αὐτοῦ, φανερὸν ὅτι οὐδὲ τἀναντία ἅμα ὑπάρχειν ἐνδέχεται
» τῷ αὐτῷ. τῶν μὲν γὰρ ἐναντίων, θάτερον στέρησίς ἐστιν οὐχ'
ἧττον. οὐσίας στέρησις, ἀπόφασίς ἐστιν ἀπό τινος ὡρισμένου γένους. εἰ οὖν ἀδύνατον ἅμα καταφάναι καὶ ἀποφάναι ἀληθῶς, ἀδύνατον, καὶ τἀναντία ὑπάρχειν ἅμα. ἀλλὰ ἢ πῇ, ἄμφω, ἢ θάτερον μὲν πῇ. θάτερον δὲ ἁπλῶς. ἀλλὰ μὴν οὐ 3
» δὲ μεταξὺ ἀντιφάσεως ἐνδέχεται εἶναι οὐθέν. ἀλλ' ἀνάγκη ἢ
» φάναι ἢ ἀποφάναι ἓν καθ' ἑνὸς ὁτιοῦν. δῆλον δὲ πρῶτον μὲν
» ὁρισαμένοις, τί τὸ ἀληθὲς καὶ ψεῦδος. τὸ μὲν γὰρ λέγειν
τὸ ὂν μὴ εἶναι, ἢ τοῦτο εἶναι, ψεῦδος. τὸ δὲ τὸ ὂν εἶναι, καὶ τὸ μὴ ὂν μὴ εἶναι, ἀληθές. ὥστε καὶ ὁ λέγων εἶναι ἢ μὴ εἶναι ἀληθεύσει, ἢ ψεύσεται. ἀλλ' οὔτε τὸ ὂν λέγεται μὴ εἶναι, ἢ εἶναι. οὔτε τὸ μὴ ὄν. ἔτι εἴτι μεταξὺ ἔσται τῆς ἀντιφάσεως, ὥσπερ τὸ φαιὸν μέλανος καὶ λευκοῦ, ἢ ὡς 4

τὸ μηδέτερον ἀνθρώπου καὶ ἵππου. εἰ μὲν οὖν οὕτως, οὐκ ἂν
μεταβάλλοι. ἐκ μὴ ἀγαθοῦ γὰρ εἰς ἀγαθὸν μεταβάλλει. ἢ
» ἐκ τούτου εἰς μὴ ἀγαθόν. νῦν δ' ἀεὶ φαίνεται. οὐ γάρ ἐστι με-
» ταβολὴ, ἀλλ' ἢ εἰς τὰ ἀντικείμενα καὶ μεταξύ. εἰ δ' ἔστι με-
ταξὺ, καὶ οὕτως εἴη ἄν τις εἰς λευκὸν, οὐκ ἐκ μὴ οὐ λευ-
κοῦ γένεσις. νῦν δ' οὐχ ὁρᾶται. ἔτι πᾶν τὸ διανοητὸν, καὶ
νοητὸν ἡ διάνοια ἢ καταφησιν. ἢ ἀπόφησι, τοῦτο δ' ἐξ ὁρι-
1 σμοῦ δῆλον, ὅταν ἀληθεύῃ ἢ ψεύδηται. ὅταν μὲν ὡδὶ συν-
θῇ, φᾶσα ἢ ἀποφᾶσα ἀληθεύει. ὅταν δὲ ὡδὶ, ψεύδεται. ἔ-
τι παρὰ πάσας δεῖ εἶναι τὰς ἀντιφάσεις, εἰ μὴ λόγου ἕνεκα
λέγεται. ὥστε καὶ οὔτε ἀληθεύσει τις, οὔτ' οὐκ ἀληθεύσει.
καὶ παρὰ τὸ ὂν καὶ τὸ μὴ ὂν ἔσται. ὥστε καὶ παρὰ γένεσιν καὶ
φθορὰν, μεταβολή τις ἔσται. ἔτι ἐν ὅσοις γένεσιν ἡ ἀπόφασις
τὸ ἐναντίον ἐπιφέρει. καὶ ἐν τούτοις ἔσται. οἷον, ἐν ἀριθμοῖς.
οὔτε περιττὸς, οὔτε οὐ περιττὸς, ἀριθμός. ἀλλ' ἀδύνατον·
2 ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ δὲ δῆλον. ἔτι εἰς ἄπειρον βαδιεῖται. καὶ οὐ μό-
νον ἡμιόλια τὰ ὄντα ἔσται, ἀλλὰ καὶ πλείω. πάλιν γὰρ ἔσται
ἀποφῆσαι τοῦτο πρὸς τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπόφασιν, καὶ τοῦ-
τ' ἔσται τι. ἡ γὰρ οὐσία ἐστί τις αὐτοῦ ἄλλη. ἔτι ὅταν ἐρομένου
εἰ λευκόν ἐστιν, εἴπῃ ὅτι οὔ, οὐθὲν ἄλλο ἀπέφησεν, ἢ τὸ εἶναι.
ἀπόφασις δὲ τὸ μὴ εἶναι. ἐλήλυθε δ' ἐνίοις αὕτη ἡ δόξα ὥσπερ
καὶ αἱ ἄλλαι τῶν παραδόξων. ὅταν γὰρ λύειν μὴ δύνωνται λό-
γους ἐριστικοὺς, ἐνδόντες τῷ λόγῳ, σύμφασιν ἀληθὲς εἶναι τὸ
3 συλλογισθέν. οἱ μὲν οὖν διὰ τοιαύτην αἰτίαν λέγουσιν. οἱ δὲ, διὰ
τὸ πάντων λόγον ζητεῖν. ἀρχὴ δὲ πρὸς ἅπαντας τούτους ἐξ
ὁρισμοῦ. ὁρισμὸς δὲ γίνεται ἐκ τοῦ σημαίνειν τι ἀναγκαῖον εἶ-
ναι αὐτούς. ὁ γὰρ λόγος, οὗ τὸ ὄνομα σημεῖον, ὁρισμὸς γί-
νεται τοῦ πράγματος. ἔοικε δ' ὁ μὲν Ἡρακλείτου λόγος λέ-
γων πάντα εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἅπαντα ἀληθῆ ποιεῖν. ὁ δ' Ἀνα-
ξαγόρου, εἶναί τι μεταξὺ τῆς ἀντιφάσεως. ὥστε πάντα ψευ-
δῆ. ὅταν γὰρ μιχθῇ, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε οὐκ ἀγαθὸν τὸ μίγμα. ὥστε
4 οὐδὲν εἰπεῖν ἀληθές. διωρισμένων δὲ τούτων, φανερὸν, ὅτι

» καὶ τὰ μοναχῶς λεγόμενα καὶ τὰ κατὰ πάντων, ἀδύνατον
» ὑπάρχειν, ὥσπερ τινές λέγουσιν, οἱ μὲν οὐθὲν φάσκοντες ἀ-
ληθὲς εἶναι. οὐθὲν γὰρ κωλύειν φασὶν οὕτως ἅπαντα εἶ-
ναι, ὥσπερ τὸ τὴν διάμετρον σύμμετρον εἶναι. οἱ δὲ πάντα
ἀληθῆ. σχεδὸν γὰρ αὐτοῖς οἱ λόγοι οἱ αὐτοὶ τῷ ἡρακλείτου.
ὁ γὰρ λέγων ὅτι πάντα ἀληθῆ καὶ πάντα ψευδῆ, καὶ χω-
ρὶς λέγει τῶν λόγων ἑκάτερον τούτων. ὥστ' εἴπερ ἀδύνα-
» τα ἐκεῖνα, καὶ ταῦτα ἀδύνατον εἶναι. ἔτι δὲ φανερῶς ἀν- 1
» τιφάσεις εἰσὶν, ἃς οὐχ οἷόν τε ἅμα ἀληθεῖς εἶναι. οὐ δὲ δὴ
» ψευδεῖς πάσας. καίτοι δόξειεν ἂν μᾶλλον ἐνδέχεσθαι ἐκ
τῶν εἰρημένων. ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας τοὺς τοιούτους λόγους
αἰτεῖσθαι δεῖ καθάπερ ἐλέχθη καὶ ἐν τοῖς ἐπάνω λόγοις,
οὐχὶ εἶναί τι ἢ μὴ εἶναι. ἀλλὰ σημαίνειν τι. ὥστε ἐξ ὁρι-
σμοῦ διαλεκτέον λαβόντας τί σημαίνει τὸ ψεῦδος ἢ τὸ ἀ-
ληθές. εἰ δὲ μηδὲν ἄλλο ἢ τὸ ἀληθὲς φάναι ἢ ἀποφάναι,
ψεῦδός ἐστιν, ἀδύνατον πάντα ψευδῆ εἶναι. ἀνάγκη γὰρ τῆς 2
» ἀντιφάσεως θάτερον εἶναι μόριον ἀληθές. ἔτι εἰ πᾶν ἢ φά-
» ναι ἢ ἀποφάναι ἀναγκαῖον, ἀδύνατον ἀμφότερα ψευδῆ
εἶναι. θάτερον γὰρ μέρος τῆς ἀντιφάσεως ψεῦδός ἐστιν.
συμβαίνει δὴ καὶ τὸ θρυλλούμενον πᾶσι τοῖς τοιούτοις λό-
γοις αὐτοὺς ἑαυτοὺς ἀναιρεῖν. ὁ μὲν γὰρ πάντα ἀληθῆ
λέγων, καὶ τὸν ἐναντίον αὐτοῦ λόγον ἀληθῆ ποιεῖ. ὥστε
τὸν ἑαυτοῦ οὐκ ἀληθῆ. ὁ γὰρ ἐναντίος οὔ φησιν εἶναι αὐτὸν
ἀληθῆ. ὁ δὲ, πάντα ψευδῆ, καὶ αὐτὸς ἑαυτόν. ἐὰν δ' ἐξαι- 3
ρῶνται, ὁ μὲν τὸν ἐναντίον ὡς οὐκ ἀληθὴς μόνος ἐστὶν, ὁ δὲ
τὸν αὐτὸν αὐτοῦ, ὡς οὐ ψευδής, οὐδὲν ἧττον ἀπείρους συμ-
βαίνει αὐτοῖς αἰτεῖσθαι λόγους ἀληθεῖς καὶ ψευδεῖς, ὁ γὰρ
λέγων τὸν ἀληθῆ λόγον, ἀληθῆ, προσυπακούεται τὸ, ὅτι
ἀληθής. τοῦτο δ' εἰς ἄπειρον βαδιεῖται. φανερὸν δ' ὅτι οὐ
δ' οἱ πάντα ἠρεμεῖν λέγοντες, ἀληθῆ λέγουσιν. οὐδ' οἱ πάν-
τα κινεῖσθαι. εἰ μὲν γὰρ ἠρεμεῖ πάντα, ἀεὶ ταὐτὰ ἀληθῆ
καὶ ψευδῆ ἔσται. φαίνεται δὲ τοῦτο μεταβάλλον. ὁ γὰρ λέ- 4

ζων ποτὲ, αὐτὸς οὐκ ἦν, καὶ πάλιν οὐκ ἔσται. εἰ δὲ πάντα κινεῖται, οὐθὲν ἔσται ἀληθές. πάντα ἄρα ψευδῆ. ἀλλὰ δέδεικται, ὅτι ἀδύνατον. ἔτι ἀνάγκη τὸ ὂν μεταβάλλειν. ἔκ τινος γὰρ εἴς τι ἡ μεταβολή. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ πάντα ἠρεμεῖ ἢ κινεῖταί ποτε. ἀεὶ δ᾽ οὐθέν. ἔστι γάρ τι ὃ ἀεὶ κινεῖ τὰ κινούμενα. καὶ τὸ
1 πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον αὐτό.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ, ΤῸ Δ.

ρχὴ ἡ μὲν λέγεται ὅθεν ἄν τις τοῦ πρά-
γματος κινηθείη πρῶτον, οἷον, τοῦ μήκους
καὶ ὁδοῦ. ἐντεῦθεν μὲν αὕτη ἀρχή. ἐξ
ἐναντίας δὲ, ἑτέρα. ἡ δὲ, ὅθεν ἂν κάλ- 1
λιστα ἕκαστον γένοιτο. οἷον καὶ μαθήσεως,
οὐκ ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ τῆς τοῦ πράγμα-
τος ἀρχῆς ἐνίοτε ἀρκτέον. ἀλλ᾽ ὅθεν
ῥᾷστ᾽ ἂν μάθοι. ἡ δὲ, ὅθεν πρῶτον γίνεται ἐνυπάρχοντος. οἷον ὡς
πλοίου τρόπις. καὶ οἰκίας θεμέλιος. καὶ τῶν ζώων, οἱ μὲν καρ-
δίαν. οἱ δὲ ἐγκέφαλον. οἱ δ᾽ ὅ, τι ἂν τύχωσι τοιοῦτον ὑπολαμ-
βάνουσιν. ἡ δὲ, ὅθεν γίνεται πρῶτον μὴ ἐνυπάρχοντος. καὶ ὅ-
θεν πρῶτον ἡ κίνησις πέφυκεν ἄρχεσθαι, καὶ ἡ μεταβολή. οἷον, 2
τὸ τέκνον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός. καὶ ἡ μάχη, ἐκ τῆς λοιδο-
ρίας. ἡ δὲ, οὗ κατὰ προαίρεσιν κινεῖται τὰ κινούμενα. καὶ με-
ταβάλλει τὰ μεταβάλλοντα. ὥσπερ αἵ τε κατὰ πόλεις ἀρ-
χαὶ καὶ αἱ δυναστεῖαι, καὶ αἱ βασιλεῖαι, καὶ τυραννίδες, ἀρχαὶ
λέγονται καὶ αἱ τέχναι. καὶ τούτων αἱ ἀρχιτεκτονικαὶ μάλι-
στα. ἔτι ὅθεν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα πρῶτον, καὶ αὕτη ἀρχὴ λέ-
γεται τοῦ πράγματος. οἷον τῶν ἀποδείξεων, αἱ ὑποθέσεις. ἰσα-
χῶς δὲ καὶ τὰ αἴτια λέγεται. πάντα γὰρ τὰ αἴτια, ἀρχαί. πα- 3
σῶν μὲν οὖν κοινὸν τῶν ἀρχῶν, τὸ πρῶτον εἶναι. ὅθεν ἢ ἔστιν ἢ
γίνεται, ἢ γιγνώσκεται. τούτων δὲ αἱ μὲν ἐνυπάρχουσαί εἰσιν.
αἱ δὲ ἐκτός. διὸ, ἥ τε φύσις ἀρχὴ, καὶ τὸ στοιχεῖον, καὶ διάνοια,
καὶ ἡ προαίρεσις, καὶ οὐσία, καὶ τὸ οὗ ἕνεκα. πολλῶν γὰρ, καὶ
τοῦ γνῶναι καὶ τῆς κινήσεως ἀρχὴ, τἀγαθὸν καὶ τὸ καλόν.
αἴτιον δὲ λέγεται, ἕνα μὲν τρόπον, ἐξ οὗ γίνεταί τι ἐνυπάρχον-
τος. οἷον ὁ χαλκὸς τοῦ ἀνδριάντος. καὶ ὁ ἄργυρος τῆς φιάλης,
καὶ τὰ τούτων γένη. ἄλλον δὲ, τὸ εἶδος καὶ τὸ παράδειγμα. 4

τοῦτο δ᾽ ἐστὶν

τοῦτο δ' ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ τί ἦν εἶναι. καὶ τὰ τούτων γένη. οἷον τοῦ
διὰ πασῶν, τὰ δύο πρὸς ἕν. καὶ ὅλως ὁ ἀριθμὸς καὶ τὰ μέρη
τὰ ἐν τῷ λόγῳ. ἔτι ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἡ πρώτη ἢ
τῆς ἠρεμήσεως, οἷον ὁ βουλεύσας αἴτιος, καὶ πατὴρ τοῦ τέκνου. καὶ
ὅλως τὸ ποιοῦν τοῦ ποιουμένου. καὶ τὸ μεταβλητικὸν τοῦ
μεταβάλλοντος. ἔτι ὡς τὸ τέλος, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ οὗ ἕνεκα. οἷον,
τοῦ περιπατεῖν ἡ ὑγίεια. διὰ τί γὰρ περιπατεῖ, φαμὲν, ἵνα ὑγι-
1 αίνῃ. καὶ εἰπόντες οὕτως, οἰόμεθα ἀποδεδωκέναι τὸ αἴτιον.
καὶ ὅσα δὴ κινήσαντος ἄλλου μεταξὺ γίνεται τοῦ τέλους, οἷον
τῆς ὑγιείας, ἡ ἰσχνασία. ἢ ἡ κάθαρσις. ἢ τὰ φάρμακα. ἢ τὰ
ὄργανα. πάντα γὰρ ταῦτα τοῦ τέλους ἕνεκά ἐστι. διαφέρει δ' ἀλ-
» λήλων ὡς ὄντα, τὰ μὲν ὡς ὄργανα, τὰ δὲ, ὡς ἔργα. τὰ μὲν
» οὖν αἴτια, σχεδὸν τοσαυταχῶς λέγεται. καὶ συμβαίνει δὲ πολ
» λαχῶς λεγομένων τῶν αἰτίων, καὶ πολλὰ τοῦ αὐτοῦ αἴτια εἶ-
» ναι οὐ κατὰ συμβεβηκός. οἷον τοῦ ἀνδριάντος, καὶ ἡ ἀνδριαν=
2 τοποιητικὴ, καὶ ὁ χαλκὸς οὐ καθ' ἕτερόν τι, ἀλλ' ᾗ ἀνδριάς.
ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς ὕλη. τὸ δ' ὡς ὅθεν
ἡ κίνησις. καὶ ἀλλήλων αἴτια. οἷον, τὸ πονεῖν, τῆς εὐεξίας.
καὶ αὕτη τοῦ πονεῖν. ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς τέ
» λος. τὸ δ' ὡς ἀρχὴ κινήσεως. ἔτι δὲ ταὐτὸ ἐνίοτε τῶν ἐναντίων
ἐστίν. ὃ γὰρ παρὸν αἴτιον τουδὶ, τοῦτ' ἀπὸν αἰτιώμεθα ἐνίοτε τοῦ
ἐναντίου. οἷον τὴν ἀπουσίαν τοῦ κυβερνήτου, τῆς ἀνατροπῆς τοῦ
πλοίου, οὗ ἦν ἡ παρουσία, αἰτία τῆς σωτηρίας. ἄμφω δὲ καὶ
3 ἡ παρουσία καὶ ἡ στέρησις αἴτια ὡς κινοῦντα. ἅπαντα δὲ τὰ νῦν
» εἰρημένα αἴτια, εἰς τέτταρας τρόπους πίπτει τοὺς φανερωτά=
» τους. τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖα τῶν συλλαβῶν. καὶ ἡ ὕλη τῶν σκευα-
στῶν. καὶ τὸ πῦρ, καὶ ἡ γῆ, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τῶν σωμάτων,
καὶ τὰ μέρη τοῦ ὅλου. καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ συμπεράσματος. ὡς
τὸ ἐξ οὗ αἴτιά ἐστι. τούτων δὲ τὰ μὲν ὡς τὸ ὑποκείμενον. οἷον, τὰ μέ
ρη. τὰ δὲ, ὡς τὸ τί ἦν εἶναι. τό, τε ὅλον καὶ ἡ σύνθεσις, καὶ τὸ εἶδος.
τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὁ ἰατρός. καὶ ὁ βουλεύσας, καὶ ὅλως τὸ ποιοῦν,
4 πάντα ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἢ στάσεως. τὰ δ' ἄλλα, ὡς

» τὸ τέλος καὶ τἀγαθὸν τῶν ἄλλων. τὸ γὰρ οὗ ἕνεκα βέλτιστον,
» καὶ τέλος τῶν ἄλλων ἐθέλει εἶναι. διαφερέτω δὲ μηδὲν αὐτὸ
» εἰπεῖν ἢ ἀγαθὸν ἢ φαινόμενον ἀγαθόν. τὰ μὲν οὖν αἴτια, τοσαῦτά ἐστι τῷ εἴδει. τρόποι δὲ τῶν αἰτίων, ἀριθμῷ μὲν εἰσι πολλοί. κεφαλαιούμενοι δὲ καὶ οὗτοι, ἐλάττους. λέγεται γὰρ αἴτια πολλαχῶς καὶ αὐτῶν τῶν ὁμοειδῶν προτέρως καὶ ὑστέρως ἄλλο ἄλλου. οἷον, ὑγιείας ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ τεχνίτης. καὶ τοῦ διαπασῶν, τὸ διπλάσιον καὶ ἀριθμός. καὶ ἀεὶ τὰ περιέχοντα ὁτι- 1
οῦν τῶν καθ᾽ ἕκαστα. ἔτι δ᾽ ὡς τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὰ τούτων γένη, οἷον, ἀνδριάντος ἄλλος πολύκλειτος καὶ ἄλλος ἀνδριαντοποιός. ὅτι συμβέβηκε τῷ ἀνδριαντοποιῷ πολυκλείτῳ εἶναι. καὶ τὰ περιέχοντα δὲ τὸ συμβεβηκός. οἷον ἄνθρωπος αἴτιος ἀνδριάντος, ἢ καὶ ὅλως ζῶον. ὅτι ὁ πολύκλειτος ἄνθρωπος. ὁ δὲ ἄνθρωπος, ζῶον. ἔστι δὲ καὶ τῶν συμβεβηκότων, ἄλλο ἄλλων πορρώτερον, καὶ ἐγγύτερον. οἷον, εἰ ὁ λευκὸς καὶ ὁ μουσικὸς, αἴτιος λέγοιτο τοῦ ἀνδριάντος. ἀλλὰ μὴ μόνον πολύκλειτος ἢ ἄν- 2
θρωπος. παρὰ πάντα δὲ καὶ τὰ οἰκείως λεγόμενα καὶ τὰ κατὰ συμβεβηκός, τὰ μὲν ὡς δυνάμενα λέγεται, τὰ δ᾽ ὡς ἐνεργοῦντα. οἷον τοῦ οἰκοδομεῖσθαι, οἰκοδόμος ἢ οἰκοδομῶν οἰκοδόμος. ὁμοίως δὲ λεχθήσεται καὶ ἐφ᾽ ὧν τὰ αἴτια τοῖς εἰρημένοις. οἷον τοῦδε τοῦ ἀνδριάντος ἢ ἀνδριάντος, ἢ ὅλως εἰκόνος ἢ χαλκοῦ τοῦδε, ἢ χαλκοῦ ἢ ὅλως ὕλης. καὶ ἐπὶ τῶν συμβεβηκότων ὡσαύτως. ἔτι δὲ συμπλεκόμενα ταῦτα κἀκεῖνα λεχθήσεται. οἷον οὐ πολύκλειτος οὐδὲ ἀνδριαντοποιός. ἀλλὰ πολύκλειτος ἀνδρι- 3
αντοποιός. ἀλλ᾽ ὅμως ἅπαντά γε ταῦτά ἐστι, τὸ μὲν πλῆθος ἕξ. λεγόμενα δὲ, διχῶς. ἢ γὰρ ὡς τὸ καθ᾽ ἕκαστον, ἢ ὡς τὸ γένος αὐτοῦ, ἢ ὡς τὸ συμβεβηκός. ἢ ὡς τὸ γένος τοῦ συμβεβηκότος. ἢ ὡς συμπλεκόμενα ταῦτα, ἢ κατὰ δύναμιν. ἢ ἁπλῶς λεγόμενα, ἔτι ὡς ἐνεργοῦντα. διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι τὰ μὲν ἐνεργοῦντα καὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστον, ἅμα ἐστὶ καὶ οὐκ ἔστιν. αὐτά τε ἐστὶ καὶ ὧν αἴτια. οἷον, ὅδε ὁ ἰατρεύων, τῷδε τῷ ὑγιαζομένῳ. καὶ ὅδε ὁ οἰκοδόμος, τῷδε τῷ οἰκοδομουμένῳ. τὰ δὲ κατὰ δύναμιν, οὐκ ἀεί. 4

φθείρεται γὰρ οὐχ ἅμα ἡ οἰκία καὶ ὁ οἰκοδόμος. στοιχεῖον λέγε-
ται, ἐξ οὗ σύγκειται πρώτου ἐνυπάρχοντος ἀδιαιρέτου τῷ εἴ-
δει, εἰς ἕτερον εἶδος. οἷον, φωνῆς, στοιχεῖα, ἐξ ὧν σύγκειται ἡ φω-
νὴ, καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται ἔσχατα. ἐκεῖνα δὲ μηκέτ' εἰς ἄλλας φω-
νὰς ἑτέρας τῷ εἴδει αὐτῶν. ἀλλὰ κἂν διαιρῆται, τὰ μόρια ὁ-
μοειδῆ. οἷον, ὕδατος τὸ μόριον, ὕδωρ, ἀλλ' οὐ τῆς συλλαβῆς. ὁ-
μοίως δὲ καὶ τὰ τῶν σωμάτων στοιχεῖα λέγουσιν οἱ λέγοντες,
1 εἰς ἃ διαιρεῖται τὰ σώματα ἔσχατα. ἐκεῖνα δὲ μηκέτ' εἰς ἄλλα
εἴδει διαφέροντα σώματα. καὶ εἴτε πλείω τὰ τοιαῦτα, ταῦτα
στοιχεῖα λέγουσι. παραπλησίως δὲ καὶ τὰ τῶν διαγραμμάτων
στοιχεῖα λέγεται. καὶ ὅλως τὰ τῶν ἀποδείξεων. αἱ γὰρ πρῶται
ἀποδείξεις, καὶ ἐν πλείοσιν ἀποδείξεσιν ἐνυπάρχουσαι, αὗται
στοιχεῖα τῶν ἀποδείξεων λέγονται. εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι συλλογι-
σμοὶ οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν τριῶν δι' ἑνὸς μέσου. καὶ μεταφέροντες
δὲ στοιχεῖον καλοῦσιν ἐντεῦθεν, ὃ ἂν ἓν ὂν καὶ μικρὸν, ἐπὶ πολ-
2 λὰ ᾖ χρήσιμον. διὸ καὶ τὸ μικρὸν καὶ ἁπλοῦν καὶ ἀδιαίρε-
τον, στοιχεῖον λέγεται. ὅθεν ἐλήλυθε τὰ μάλιστα καθόλου στοι-
χεῖα εἶναι. ὅτι ἕκαστον αὐτῶν ἓν ὂν καὶ ἁπλοῦν, ἐν πολλοῖς ὑ-
πάρχει ἢ πᾶσιν ἢ ὅτι πλείστοις. καὶ τὸ ἓν καὶ τὴν στιγμὴν, ἀρ-
χάς τισι δοκεῖ εἶναι. ἐπεὶ οὖν τὰ καλούμενα γένη καθόλου καὶ
ἀδιαίρετα (εἷς γὰρ ἔστι λόγος αὐτῶν) στοιχεῖα τὰ γένη λέγου-
σί τινες. καὶ μᾶλλον ἢ τὴν διαφοράν. ὅτι καθόλου μᾶλλον τὸ
γένος. ᾧ μὲν γὰρ ἡ διαφορὰ ὑπάρχει, καὶ τὸ γένος ἀκολουθεῖ.
3 ᾧ δὲ τὸ γένος, οὐ παντὶ ἡ διαφορά. ἁπάντων δὲ κοινὸν τὸ εἶναι
στοιχεῖον ἑκάστου τὸ πρῶτον ἐνυπάρχον ἑκάστῳ. φύσις δὲ λέ-
γεται ἕνα μὲν τρόπον, ἡ τῶν φυομένων γένεσις. οἷον εἴτις ἐπεκτεί-
νας λέγοι τὸ υ. ἕνα δὲ, ἐξ οὗ φύεται πρῶτον τὸ φυόμενον
ἐνυπάρχοντος. ἔτι ὅθεν ἡ κίνησις ἡ πρώτη ἐν ἑκάστῳ τῶν φύ-
σει ὄντων ἐν αὐτῷ ᾗ αὐτὸ ὑπάρχει. φύεσθαι δὲ λέγεται, ὅσα
αὔξησιν ἔχει δι' ἑτέρου τῷ ἅπτεσθαι καὶ συμπεφυκέναι ἢ προσ-
πεφυκέναι ὥσπερ τὰ ἔμβρυα. διαφέρει δὲ σύμφυσις ἁφῆς.
4 ἔνθα μὲν γὰρ οὐδὲν παρὰ τὴν ἁφὴν ἕτερον ἀνάγκη εἶναι. ἐν

δὲ τοῖς συμπεφυκόσιν, ἔστιν ἓν τὸ αὐτὸ ἐν ἀμφοῖν, ὃ ποιεῖ ἀντὶ
τοῦ ἅπτεσθαι, συμπεφυκέναι καὶ εἶναι ἓν κατὰ τὸ συνεχὲς καὶ
ποσόν, ἀλλὰ μὴ κατὰ τὸ ποιόν. ἔτι δὲ φύσις λέγεται ἐξ οὗ
πρώτου ἢ ἔστιν ἢ γίνεταί τι τῶν φύσει ὄντων, ἀῤῥυθμίστου ὄντος καὶ
ἀμεταβλήτου ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς ἑαυτοῦ. οἷον, ἀνδριάντος
καὶ τῶν σκευῶν τῶν χαλκικῶν, ὁ χαλκὸς ἡ φύσις λέγεται. τῶν
δὲ ξυλίνων, ξύλον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐκ τούτων γάρ-
ἐστιν ἕκαστον, διασωζομένης τῆς πρώτης ὕλης. τοῦτον γὰρ τὸν 1
τρόπον καὶ τῶν φύσει ὄντων τὰ στοιχεῖά φασιν εἶναι φύσιν. οἱ
μὲν πῦρ. οἱ δὲ, γῆν. οἱ δὲ, ἀέρα. οἱ δ' ὕδωρ. οἱ δ' ἄλλο τι τοι-
οῦτον λέγοντες. οἱ δ' ἔνια τούτων. οἱ δὲ, πάντα ταῦτα. ἔτι
δ' ἄλλον τρόπον λέγεται ἡ φύσις. ἡ τῶν φύσει ὄντων οὐσία.
οἷον οἱ λέγοντες τὴν φύσιν εἶναι τὴν πρώτην σύνθεσιν. ὥσπερ
» Ἐμπεδοκλῆς λέγει, ὅτι φύσις οὐδενός ἐστιν ὄντων, ἀλλὰ μό-
» νον μίξις τε διάλλαξίς τε μιγέντων ἐστί. φύσις δ' ἐπὶ τοῖς δ' ὀ-
» νομάζεται ἀνθρώποισι. διὸ καὶ ὅσα φύσει ἐστὶν ἢ γίνεται ἤδη, 2
ὑπάρχοντος ἐξ οὗ πέφυκε γίνεσθαι ἢ εἶναι, οὔπω φαμὲν τὴν
φύσιν ἔχειν, ἂν μὴ ἔχῃ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφήν. φύσει μὲν
οὖν τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τούτων ἐστίν, οἷον τὰ μόρια αὐτῶν. φύ-
σις δὲ ἥ τε πρώτη ὕλη καὶ αὕτη διχῶς, ἢ ἡ πρὸς αὐτὸ πρώ-
τη. οἷον, τῶν χαλκῶν ἔργων, πρὸς αὐτὰ μὲν πρῶτος ὁ χαλ-
κός, ὅλως δ' ἴσως ὕδωρ. εἰ πάντα τὰ τηκτὰ, ὕδωρ καὶ τὸ εἶ-
δος καὶ ἡ οὐσία. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τέλος τῆς γενέσεως. μεταφο-
ρᾷ δ' ἤδη καὶ ὅλως πᾶσα οὐσία φύσις λέγεται διὰ ταύτην. 3
ὅτι καὶ ἡ φύσις οὐσία τίς ἐστιν. ἐκ δὴ τῶν εἰρημένων ἡ πρώτη
φύσις καὶ κυρίως λεγομένη ἐστὶν ἡ οὐσία ἡ τῶν ἐχόντων ἀρχὴν
κινήσεως ἐν αὐτοῖς ἢ αὐτά. ἡ γὰρ ὕλη, τῷ ταύτης δεκτικὴ λέ-
γεται εἶναι φύσις. καὶ αἱ γενέσεις καὶ τὸ φύεσθαι τῷ ἀπὸ
ταύτης εἶναι κινήσεις. καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως τῶν φύσει ὄν-
των, αὕτη ἐστὶν ἐνυπάρχουσά πως, ἢ δυνάμει ἢ ἐντελεχείᾳ.
» ἀναγκαῖον λέγεται, οὗ ἄνευ οὐκ ἐνδέχεται ζῆν ὡς συναι-
τίου. οἷον τὸ ἀναπνεῖν καὶ ἡ τροφὴ τῷ ζώῳ ἀναγκαῖον. ἀ- 4

δύνασθαι γὰρ ἄνευ τούτων εἶναι. καὶ ὧν ἄνευ τὸ ἀγαθὸν μὴ ἐνδέχεται ἢ εἶναι, ἢ γενέσθαι, ἤ τι κακὸν ἀποβαλεῖν, ἢ στερηθῆναι. οἷον, τὸ πιεῖν τὸ φάρμακον ἀναγκαῖον, ἵνα μὴ κάμνῃ. καὶ τὸ πλεῦσαι εἰς αἴγιναν, μὴ ἀποβάλῃ τὰ χρήματα. ἔτι τὸ βίαιον καὶ ἡ βία. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ παρὰ τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν προαίρεσιν ἐμποδίζον καὶ κωλυτικόν. τὸ γὰρ βίαιον, ἀναγκαῖον λέγεται. διὸ καὶ λυπηρόν, ὥσπερ καὶ Εὔηνός φησι. πᾶν γὰρ
1 ἀναγκαῖον πρᾶγμα, ἀνιαρὸν ἔφυ. καὶ ἡ βία, ἀνάγκη τίς.
» ὥσπερ καὶ Σοφοκλῆς λέγει. ἀλλ' ἡ βία με ταῦτ' ἀναγκάζει
» ποιεῖν. καὶ δοκεῖ ἡ ἀνάγκη ἀμετάπειστόν τι εἶναι, ὀρθῶς. ἐναντίον γὰρ τῇ κατὰ τὴν προαίρεσιν κινήσει καὶ κατὰ τὸν λογισμόν. ἔτι τὸ μὴ ἐνδεχόμενον ἄλλως ἔχειν, ἀναγκαῖόν φαμεν ἔχειν οὕτως. καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τ' ἄλλα λέγεταί πως ἅπαντα ἀναγκαῖα. τό, τε γὰρ βίαιον λέγεται, ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν, τότε, ὅταν μὴ ἐνδέχηται κατὰ τὴν ὁρμὴν διὰ τὸ βιαζόμενον, ὡς ταύτην ἀνάγκην οὖσαν, δι' ἣν μὴ ἐνδέχεται ἄλλως.
2 καὶ ἐπὶ τῶν συναιτίων τοῦ ζῆν καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὡσαύτως. ὅταν γὰρ μὴ ἐνδέχηται, ἔνθα μὲν τὸ ἀγαθόν, ἔνθα δὲ τὸ ζῆν καὶ τὸ εἶναι ἄνευ τινῶν, ταῦτα ἀναγκαῖα. καὶ ἡ αἰτία, ἀνάγκη τίς ἐστιν αὕτη. ἔτι ἡ ἀπόδειξις τῶν ἀναγκαίων. ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν, εἰ ἀποδέδεικται ἁπλῶς. τούτου δ' αἴτια τὰ πρῶτα, ἃ ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός. τῶν μὲν δή, ἕτερον αἴτιον τοῦ ἀναγκαῖα εἶν. τῶν δέ, οὐδέν. ἀλλὰ διὰ ταῦτα,
3 ἕτερά ἐστιν ἐξ ἀνάγκης. ὥστε τὸ πρῶτον καὶ κυρίως ἀναγκαῖον, τὸ ἁπλοῦν ἐστι. τοῦτο γὰρ οὐκ ἐνδέχεται πλεοναχῶς ἔχειν, ὥστ' οὐδὲ ἄλλως καὶ ἄλλως. ἤδη γὰρ πλεοναχῶς ἂν ἔχοι. εἰ ἄρα
» ἐστὶν ἄττα ἀΐδια καὶ ἀκίνητα, οὐδὲν ἐκείνοις ἐστὶ βίαιον οὐδὲ πα-
» ρὰ φύσιν. ἓν λέγεται τὸ μέν, κατὰ συμβεβηκός, οἷον κορίσκος καὶ τὸ μουσικόν. καὶ ὁ κορίσκος μουσικός. ταὐτὸ γὰρ εἰπεῖν κορίσκος καὶ τὸ μουσικόν, καὶ κορίσκος καὶ μουσικός. καὶ τὸ μουσικὸν καὶ τὸ δίκαιον. καὶ μουσικὸς δίκαιος κορίσκος. πάντα γὰρ ταῦτα
4 ἓν λέγεται κατὰ συμβεβηκός. τὸ μὲν γὰρ δίκαιον καὶ τὸ μου-

σικὸν, ὅτι μιᾷ οὐσίᾳ συμβέβηκε, τὸ δὲ μουσικὸν καὶ κορίσκος,
ὅτι θάτερον θατέρῳ συμβέβηκεν. ὁμοίως δὲ τρόπον τινὰ καὶ
ὁ μουσικὸς κορίσκος τῷ κορίσκῳ ἕν. ὅτι θάτερον τῶν μορίων
θατέρῳ συμβέβηκε τῶν ἐν τῷ λόγῳ. οἷον, τὸ μουσικὸν τῷ κο=
ρίσκῳ. καὶ ὁ μουσικὸς κορίσκος, δικαίῳ κορίσκῳ. ὅτι ἑκατέρου
μέρος τῷ αὐτῷ ἑνὶ συμβέβηκεν ἕν. οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἢ κορί-
σκῳ τὸ μουσικὸν συμβεβηκέναι, ἢ ἐκείνῳ τὸ δίκαιον. ὡσαύτως δὲ
κἂν ἐπὶ γένους, κἂν ἐπὶ τῶν καθόλου τινὸς ὀνομάτων λέγηται 1
τὸ συμβεβηκός. οἷον ὅτι ἄνθρωπος τὸ αὐτὸ καὶ μουσικὸς ἄνθρω
πος. ἢ γὰρ ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ μιᾷ οὔσῃ οὐσίᾳ, συμβέβηκε τὸ μου
σικόν. ἢ ὅτι ἄμφω τῶν καθ' ἕκαστον, τινὶ συμβέβηκεν. οἷον, κορίσκῳ.
πλὴν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄμφω ὑπάρχειν, ἀλλὰ τὸ μὲν, ἴσως,
ὡς γένος καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ. τὸ δὲ, ὡς ἕξις ἢ πάθος τῆς οὐσίας.
ὅσα μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκὸς λέγεται, τοῦτον τὸν τρόπον λέγε-
ται ἕν. τῶν δὲ καθ' ἑαυτὰ ἓν λεγομένων, τὰ μὲν λέγεται τῷ συ
νεχῆ εἶναι. οἷον φάκελος δεσμῷ, καὶ ξύλα κόλλῃ. καὶ γραμμὴ, 2
κἂν κεκαμμένη ᾖ, συνεχὴς δὲ, μία λέγεται. ὥσπερ καὶ τῶν με
» ρῶν ἕκαστον σκέλος καὶ βραχίων. αὐτῶν δὲ τούτων μᾶλλον ἕν,
» τὰ φύσει συνεχῆ, ἢ τέχνῃ συνεχὲς δὲ λέγεται, οὗ ἡ κίνησις μία
καθ' αὑτὸ καὶ μὴ οἷόν τε ἄλλως. μία δ' οὗ ἀδιαίρετος. ἀδιαίρε-
τος δὲ κατὰ χρόνον. καθ' αὑτὰ δὲ συνεχῆ, ὅσα μὴ ἁφῇ ἕν. εἰ γὰρ
θείης ἁπτόμενα ἀλλήλων ξύλα, οὐ φήσεις ταῦτα εἶναι ἕν. οὔτε
ξύλον οὔτε σῶμα. οὔτε ἄλλο συνεχὲς οὐδέν. τά τε δὴ ὅλως
συνεχῆ, ἓν λέγεται κἂν ἔχῃ κάμψιν καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ μὴ ἔ- 3
χοντα κάμψιν. οἷον, κνήμη. ἢ μηρὸς σκέλους. ὅτι ἐνδέχεται μὴ
μίαν εἶναι τὴν κίνησιν τοῦ σκέλους. καὶ ἡ εὐθεῖα, τῆς κεκαμμέ-
νης μᾶλλον ἕν. τὴν δὲ κεκαμμένην καὶ ἔχουσαν γωνίαν καὶ μίαν
καὶ οὐ μίαν λέγομεν. ὅτι ἐνδέχεται, καὶ μὴ ἅμα τὴν κίνησιν
αὐτῆς εἶναι καὶ ἅμα. τῆς δ' εὐθείας, αἰεὶ ἅμα. καὶ οὐδὲν μό=
ριον ἔχον μέγεθος, τὸ μὲν ἠρεμεῖ, τὸ δὲ, κινεῖται, ὥσπερ τῆς
κεκαμμένης. ἔτι ἄλλον τρόπον ἓν λέγεται, τῷ, τὸ ὑποκείμε-
νον, τῷ εἴδει εἶναι ἀδιάφορον. ἀδιάφορα δὲ, ὧν ἀδιαίρετον τὸ 4

εἶδος κατὰ τὴν αἴσθησιν. τὸ δὲ ὑποκείμενον ἢ τὸ πρῶτον ἢ τὸ τελευταῖον, πρὸς τὸ τέλος. καὶ γὰρ οἶνος εἷς λέγεται. καὶ ὕδωρ ἕν, ἢ ἀδιαίρετον κατὰ τὸ εἶδος. καὶ οἱ χυμοὶ πάντες λέγονται ἕν. οἷον, ἔλαιον οἶνος. καὶ τὰ τηκτά. ὅτι πάντων τὸ ἔσχατον ὑποκείμενον τὸ αὐτό ὕδωρ γὰρ, καὶ ἀήρ, πάντα ταῦτα ἐστι. λέγεται δὲ ἕν, καὶ ὧν τὸ γένος ἓν διαφέρον ταῖς ἀντικειμέναις διαφοραῖς. καὶ ταῦτα λέγεται πάντα ἕν, ὅτι τὸ γένος ἓν τὸ ὑπο-
1 κείμενον ταῖς διαφοραῖς οἷον ἵππος, ἄνθρωπος, κύων, ἕν τι, ὅτι πάντα ζῷα. καὶ τρόπον δή τινα παραπλήσιον, ὥσπερ ἡ ὕλη μία. ταῦτα δὲ, ὁτὲ μὲν οὕτως ἓν λέγεται. ὁτὲ δὲ τὸ ἄνω γένος. ὃ ταυτὸν λέγεται, ἂν ᾖ τελευταῖα τοῦ γένους εἴδη τὰ ἀνωτέρω τούτων, οἷον τὸ μὲν ἰσοσκελὲς, καὶ τὸ ἰσόπλευρον ταυτὸ καὶ ἓν σχῆμα. ὅτι ἄμφω τρίγωνα. τρίγωνα δ' οὐ ταυτά. Ἔτι δὲ ἓν λέγεται, ὅσων ὁ λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι λέγων ἀδιαίρετος πρὸς ἄλλον τὸν δηλοῦντα, ὁ τὸ τί εἶναι τὸ πρᾶγμα. αὐτὸς γὰρ καθ' αὑτὸν, πᾶς
2 λόγος διαιρετός. οὕτω γὰρ, καὶ τὸ ηὐξημένον καὶ φθῖνον, ἕν ἐστιν, ὅτι ὁ λόγος εἷς ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων τῶν ἐχόντων μῆκος καὶ πλάτος ὁ τοῦ εἴδους εἷς. ὅλως δὲ ὧν ἡ νόησις ἀδιαίρετος, ἡ νοοῦσα τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ μὴ δύναται χωρίσαι, μήτε χρόνῳ μήτε τόπῳ μήτε λόγῳ, μάλιστα ταῦτα ἕν. καὶ τούτων, ὅσα οὐσίαι. καθόλου γὰρ ὅσα μὴ ἔχει διαίρεσιν ᾗ μὴ ἔχει, ταύτῃ ἓν λέγεται. οἷον, εἰ ᾗ ἄνθρωπος μὴ ἔχει διαίρεσιν, εἷς ἄνθρωπος. εἰ δὲ ᾗ ζῷον, ἓν ζῷον. εἰ δὲ ᾗ μέγεθος, ἓν μέγεθος. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα
3 ἓν λέγεται, τῷ ἕτερόν τι ἢ ποιεῖν, ἢ πάσχειν, ἢ πρός τι ἓν εἶναι. τὰ δὲ πρώτως λεγόμενα ἕν, ὧν ἡ οὐσία, μία. μία δὲ ἢ συνεχείᾳ, ἢ εἴδει ἢ λόγῳ καὶ γὰρ ἀριθμοῦμεν ὡς πλείω, ἢ τὰ μὴ συνεχῆ ἢ ὧν μὴ ἓν τὸ εἶδος. ἢ ὧν ὁ λόγος μὴ εἷς. Ἔτι ἐπεὶ ἔστι μὲν ὡς ὁτιοῦν ἕν, συνεχὲς φαμὲν εἶναι ἂν ᾖ ποσὸν καὶ συνεχές. ἔστι δ' ὡς οὔ, ἂν μή τι ὅλον ᾖ. τοῦτο δὲ ἂν μὴ τὸ εἶδος ἔχῃ ἕν, οὐκ ἂν φαῖμεν ἓν ἰδόντες. ὁμοίως ὁ πωσοῦν τὰ μέρη συγκείμενα τοῦ ὑποδήματος. ἐὰν μὴ, διὰ τὴν συνέχειαν. ἀλλ' ἐὰν οὕ-
4 τως ὥστε ὑπόδημα εἶναι καὶ εἶδός τι ἔχειν, ἤδη ἕν. διὸ καὶ ἡ

τοῦ κύκλου μάλιστα μία τῶν γραμμῶν, ὅτι ὅλη τέλειός ἐστι. τὸ
δὲ ἑνὶ εἶναι, ἀρχή τινί ἐστιν ἀριθμοῦ εἶναι. τὸ γὰρ πρῶτον μέτρον
ἑκάστου γένους, ἀρχή. ᾧ γὰρ πρώτῳ γνωρίζομεν, τοῦτο πρῶ-
τον μέτρον ἑκάστου γένους. ἀρχὴ οὖν τοῦ γνωστοῦ, περὶ ἕκαστον
γένος τὸ ἕν. οὐ ταυτὸ δὲ ἐν πᾶσι τοῖς γένεσι τὸ ἕν. ἔνθα μὲν
γὰρ δίεσις. ἔνθα δὲ τὸ φωνῆεν ἢ ἄφωνον. βάρους δὲ ἕτερον, καὶ
» κινήσεως ἄλλο. πανταχοῦ δὲ τὸ ἕν, ἢ τῷ εἴδει, ἢ τῷ ποσῷ ἀδιαί-
» ρετον. τὸ μὲν οὖν κατὰ τὸ ποσὸν καὶ ᾗ ποσὸν, ἀδιαίρετον. τὸ 1
» μὲν πάντη καὶ ἄθετον, λέγεται μονάς. τὸ δὲ πάντη καὶ θέσιν ἔ-
χον, στιγμή. τὸ δὲ μοναχῇ, γραμμή. τὸ δὲ διχῇ, ἐπίπεδον. τὸ δὲ
πάντη καὶ τριχῇ διαιρετὸν κατὰ τὸ ποσὸν, σῶμα. καὶ ἀντιστρέ-
ψαντι δὴ τὸ μὲν διχῇ διαιρετὸν, ἐπίπεδον. τὸ δὲ μοναχῇ, γραμ-
μή. τὸ δὲ πάντη τριχῇ διαιρετὸν, σῶμα. τὸ δὲ μηδαμῇ διαιρε-
τὸν κατὰ τὸ ποσὸν, στιγμὴ καὶ μονάς. ἡ μὲν, ἄθετος μονάς. ἡ δὲ
θετὸς, στιγμή. Ἔτι δὲ τὰ μὲν κατ᾽ ἀριθμόν ἐστιν ἕν. τὰ δὲ, κα-
τ᾽ εἶδος. τὰ δὲ, κατὰ γένος, τὰ δὲ κατ᾽ ἀναλογίαν. ἀριθμῷ 2
μὲν, ὧν ἡ ὕλη μία. εἴδει δὲ, ὧν ὁ λόγος εἷς. γένει δ᾽ ὧν τὸ αὐτὸ
σχῆμα τῆς κατηγορίας. κατὰ ἀναλογίαν δὲ, ὅσα ἔχει ὡς ἄλ-
» λο πρὸς ἄλλο. ἀεὶ δὲ τὰ ὕστερα τοῖς ἔμπροσθεν ἀκολουθεῖ. οἷον,
» ὅσα ἀριθμῷ καὶ εἴδει ἕν. ὅσα δ᾽ εἴδει, οὐ πάντα ἀριθμῷ, ἀλλὰ
» γένει πάντα ἕν, ὅσα περ καὶ εἴδει. ὅσα δὲ γένει, οὐ πάντα εἴ-
» δει, ἀλλὰ ἀναλογίᾳ. ὅσα δὲ ἓν ἀναλογίᾳ, οὐ πάντα γένει.
» Φανερὸν δὲ, καὶ ὅτι τὰ πολλὰ ἀντικειμένως λεχθήσεται τῷ
ἑνί. τὰ μὲν γὰρ, τῷ μὴ συνεχῆ εἶναι. τὰ δὲ, τῷ διαιρετὴν 3
ἔχειν τὴν ὕλην κατὰ τὸ εἶδος ἢ τὴν πρώτην, ἢ τὴν τελευ-
ταίαν. τὰ δὲ τῷ τοὺς λόγους πλείους τοὺς τί ἦν εἶναι λέγονται.
τὸ ὂν λέγεται, τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκός. τὸ δὲ, καθ᾽ αὑτό.
κατὰ συμβεβηκὸς μὲν, οἷον τὸν δίκαιον μουσικὸν εἶναί φαμεν,
καὶ τὸν ἄνθρωπον μουσικὸν, καὶ τὸν μουσικὸν ἄνθρωπον παρα-
πλησίως λέγοντες. ὥσπερ τὸν μουσικὸν οἰκοδομεῖν, ὅτι συμ-
βέβηκε τῷ οἰκοδόμῳ, μουσικῷ εἶναι. ἢ τῷ μουσικῷ οἰκοδόμῳ.
τὸ γὰρ τῷ δ᾽ εἶναι τόδε, σημαίνει τὸ συμβεβηκέναι τόδε τῷδε. 4

οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημένων. τὸν ἄνθρωπον, ὅταν μουσι-
κὸν λέγωμεν, καὶ τὸν μουσικὸν ἄνθρωπον, ἢ λευκὸν τὸν μου-
σικόν. ἢ ἐκεῖνον λευκὸν· τὸ μὲν, ὅτι ἄμφω τῷ αὐτῷ συμβεβή-
κασι. τὸ δ' ὅτι τῷ ὄντι, συμβέβηκε. τὸ δὲ μουσικὸν ἄνθρω-
πον εἶναι, ὅτι τούτῳ τὸ μουσικὸν συμβέβηκεν. οὕτω δὲ λέ-
γεται καὶ τὸ λευκὸν εἶναι, ὅτι ᾧ συμβέβηκεν, ἐκεῖνό ἐστιν. τὰ
μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι λεγόμενα, οὕτω λέγεται.
1 ἢ διότι τῷ αὐτῷ ὄντι ἄμφω ὑπάρχει, ἢ ὅτι ὄντι ἐκείνῳ ὑ-
πάρχει, ἢ ὅτι αὐτὸ ἐστιν, ᾧ ὑπάρχει, οὗ αὐτὸ κατηγορεῖται.
καθ' αὑτὸ δὲ εἶναι λέγεται, ὅσαπερ σημαίνει τὰ σχήματα
τῆς κατηγορίας. ὁσαχῶς γὰρ λέγεται, τοσαυταχῶς τὸ εἶ-
ναι σημαίνει. ἐπεὶ οὖν τῶν κατηγορουμένων, τὰ μὲν τί ἐστι
σημαίνει. τὰ δὲ, ποιόν. τὰ δὲ, ποσόν. τὰ δὲ, πρός τι. τὰ
δὲ, ποιεῖν ἢ πάσχειν. τὰ δὲ, πού. τὰ δὲ, πότε. ἑκάστῳ τού-
των τὸ εἶναι ταυτὸ σημαίνει. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τὸ ἄν-
2 θρωπος ὑγιαίνων ἐστὶν, ἢ τὸ ἄνθρωπος ὑγιαίνει. ἢ τὸ ἄνθρω-
πος βαδίζων ἐστὶν, ἢ τέμνων, τοῦ ἄνθρωπον βαδίζειν, ἢ τέ-
μνειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔτι τὸ εἶναι σημαίνει
καὶ τὸ ἔστιν, ὅτι ἀληθές. τὸ δὲ μὴ εἶναι, ὅτι οὐκ ἀληθές,
ἀλλὰ ψεῦδος. ὁμοίως καὶ ἐπὶ καταφάσεως καὶ ἀποφά-
σεως. οἷον, ὅτι ἔστι Σωκράτης μουσικὸς, ὅτι ἀληθὲς τοῦτο.
ἢ ὅτι Σωκράτης οὐ λευκὸς, ὅτι ἀληθές. τὸ δ' οὐκ ἔστιν ἡ
διάμετρος, ἀσύμμετρος, ὅτι ψεῦδος. ἔτι τὸ εἶναι σημαί-
3 νει καὶ τὸ ὂν, τὸ μὲν δυνάμει ῥητόν. τὸ δ' ἐντελεχείᾳ τῶν
εἰρημένων τούτων. ὁρῶντε γὰρ εἶναί φαμεν, καὶ τὸ δυνά-
μει ῥητῶς ὁρῶν, καὶ τὸ ἐντελεχείᾳ. καὶ τὸ ἐπίστασθαι ὡ-
σαύτως, καὶ τὸ δυνάμενον χρῆσθαι τῇ ἐπιστήμῃ. καὶ τὸ
χρώμενον καὶ τὸ ἠρεμοῦν. καὶ ᾧ ἤδη ὑπάρχει ἡ ἠρεμία, καὶ
τὸ δυνάμενον ἠρεμεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν. καὶ
γὰρ Ἑρμῆν ἐν τῷ λίθῳ φαμὲν εἶναι καὶ τὸ ἥμισυ τῆς
γραμμῆς. καὶ σῖτον τὸν μήπω ἁδρόν. πότε δὲ δυνατὸν,
4 καὶ πότε οὔπω, ἐν ἄλλοις διοριστέον. οὐσία δὲ λέγεται τά τε

» ἁπλᾶ σώματα, οἷον γῆ καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. καὶ
» ὅλως σώματα. καὶ τὰ ἐκ τούτων συνεστῶτα ζῷά τε καὶ δαι-
» μόνια. καὶ τὰ μόρια τούτων. ἅπαντα δὲ ταῦτα λέγεται οὐσία,
» ὅτι οὐ καθ' ὑποκειμένου λέγεται, ἀλλὰ κατὰ τούτων τὰ ἄλ-
» λα. ἄλλον δὲ τρόπον ὃ ἂν ᾖ αἴτιον τοῦ εἶναι ἐνυπάρχον ἐν τοῖς
τοιούτοις, ὅσα μὴ λέγεται καθ' ὑποκειμένου. οἷον, ἡ ψυχὴ τῷ
ζώῳ. ἔτι ὅσα μόρια ἐνυπάρχοντά ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις ὁρίζον
τά τε καὶ τόδε σημαίνοντα. ὧν ἀναιρουμένων, ἀναιρεῖται τὸ 1
ὅλον. οἷον, ἐπιπέδου σῶμα ὥς φασί τινες, καὶ ἐπίπεδον γραμ
μῆς. καὶ ὅλως ὁ ἀριθμὸς δοκεῖ τισι τοιοῦτος εἶναι. ἀναιρουμένου
τε γὰρ οὐδὲν εἶναι, καὶ ὁρίζειν. ἔτι τὸ τί ἦν εἶναι, πάντα οὗ ὁ
λόγος ἐστὶν ὁρισμός. καὶ τοῦτο οὐσία λέγεται ἑκάστου. συμβαί-
νει δὴ κατὰ δύο τρόπους τὴν οὐσίαν λέγεσθαι. τό θ' ὑποκεί-
μενον ἔσχατον, ὃ μηκέτι κατ' ἄλλου λέγεται, καὶ ὃ ἂν τόδε τι
ὂν, καὶ χωριστὸν ᾖ. τοιοῦτον δὲ ἡ ἑκάστου μορφὴ καὶ τὸ εἶδος.
ταυτὰ δὲ λέγεται, τὰ μὲν κατὰ συμβεβηκός. οἷον τὸ λευκὸν 2
καὶ τὸ μουσικὸν τὸ αὐτὸ ὅτι τῷ αὐτῷ συμβέβηκε. καὶ ἄνθρωπος καὶ μου-
σικὸν, ὅτι θάτερον θατέρῳ συμβέβηκε. τὸ δὲ μουσικὸν ἄν-
θρωπος, ὅτι τὸ μουσικὸν τῷ ἀνθρώπῳ συμβέβηκε. ἑκατέρῳ δὲ
τοῦτο, καὶ τοῦτο ἑκάτερον ἐκείνων. καὶ γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
μουσικῷ. καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ μουσικὸν, ταυτὸν λέγεται,
καὶ τούτοις ἐκεῖνο. διὸ καὶ ταῦτα πάντα καθόλου οὐ λέγεται.
οὐ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ταυτὸ, καὶ μουσι-
» κόν. τὰ γὰρ καθόλου, καθ' αὑτὰ ὑπάρχει. τὰ δὲ συμβεβηκό- 3
» τα, οὐ καθ' αὑτά. ἀλλ' ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἁπλῶς λέγεται.
ταυτὸ γὰρ δοκεῖ Σωκράτης, καὶ Σωκράτης εἶναι μουσικός. τὸ
γὰρ Σωκράτης, οὐκ ἐπὶ πολλῶν. διὸ, οὐ πᾶς Σωκράτης λέ-
γεται, ὥσπερ πᾶς ἄνθρωπος. καὶ τὰ μὲν οὕτως λέγεται ταυ-
τά. τὰ δὲ, καθ' αὑτά, ὥσπερ καὶ τὸ ἕν. καὶ γὰρ ὧν ἡ ὕλη μία, ἢ
εἴδει ἢ ἀριθμῷ, ἢ γένει, ταυτὰ λέγεται, καὶ ὧν ἡ οὐσία. ὥστε
φανερὸν, ὅτι ἡ ταυτότης ἑνότης τίς ἐστιν ἢ πλειόνων τοῦ εἶναι, ἢ
ὅταν χρῆται ὡς πλείοσιν. οἷον ὅταν λέγῃ αὐτὸ αὑτῷ ταυτόν. ὡς 4

δυσὶ γὰρ χρῆται αὐτῷ. ἕτερα δὲ λέγεται, ὧν ἢ τὰ εἴδη πλείω,
ἢ ἡ ὕλη, ἢ ὁ λόγος τῆς οὐσίας. καὶ ὅλως ἀντικειμένως τῷ ταὐ-
τῷ λέγεται τὸ ἕτερον. διάφορα δὲ λέγεται, ὅσα ἕτερά ἐστι τὸ
αὐτό τι ὄντα μὴ μόνον ἀριθμῷ, ἀλλ' ἢ εἴδει ἢ γένει ἢ ἀναλογίᾳ.
ἔτι ὧν ἕτερον τὸ γένος καὶ τὰ ἐναντία. καὶ ὅσα ἔχει ἐν τῇ οὐ-
σίᾳ τὴν ἑτερότητα. ὅμοια λέγεται τά τε πάντῃ ταὐτὸ πεπονθότα,
καὶ τὰ πλείω ταὐτὰ πεπονθότα, ἢ ἕτερα. καὶ ὧν ἡ ποιότης
1 μία. καὶ καθ' ὅσα ἀλλοιοῦσθαι ἐνδέχεται τῶν ἐναντίων, τού-
των, τὸ πλείω ἔχον ἢ κυριώτερα ὅμοιον τούτῳ. ἀντικειμένως
» δὲ τοῖς ὁμοίοις τὰ ἀνόμοια. ἀντικείμενα λέγεται, ἀντίφασις,
» καὶ τἀναντία, καὶ τὰ πρός τι, καὶ στέρησις καὶ ἕξις. καὶ ἐξ ὧν,
» καὶ εἰς ἃ ἔσχατα. οἷον, αἱ γενέσεις καὶ αἱ φθοραί. καὶ ὅσα μὴ ἐν-
δέχεται ἅμα παρεῖναι τῷ ἀμφοῖν δεκτικῷ, ταῦτα ἀντικεῖσθαι
λέγεται. ἢ αὐτὰ ἢ ἐξ ὧν ἐστι. φαιὸν γὰρ καὶ λευκὸν ἅμα τῷ αὐ-
τῷ οὐχ ὑπάρχει. διὸ καὶ ἐξ ὧν ἐστιν, ἀντίκειται. τούτοις ἐναν-
2 τία λέγεται, τά τε μὴ δυνατὰ ἅμα τῷ αὐτῷ παρεῖναι τῶν δια-
φερόντων κατὰ γένος, καὶ τὰ πλεῖστον διαφέροντα τῶν ἐν τῷ
αὐτῷ γένει. καὶ τὰ πλεῖστον διαφέροντα ἐν τῷ αὐτῷ δεκτικῷ.
καὶ τὰ πλεῖστον διαφέροντα τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν δύναμιν. καὶ
ὧν ἡ διαφορὰ μεγίστη, ἢ ἁπλῶς ἢ, κατὰ γένος, ἢ κατ' εἶδος. τὰ
δ' ἄλλα ἐναντία λέγεται, τὰ μὲν, τῷ τὰ τοιαῦτα ἔχειν. τὰ δὲ
τῷ δεκτικὰ εἶναι τῶν τοιούτων. τὰ δὲ, τῷ ποιητικὰ ἢ παθητικά.
ἢ ποιοῦντα ἢ πάσχοντα. ἢ ἀποβολαί. ἢ λήψεις. ἢ ἕξεις. ἢ στερή-
3 σεις εἶναι τούτων, καὶ τῶν τοιούτων. ἐπεὶ δὲ τὸ ἓν καὶ τὸ ὂν πολ-
λαχῶς λέγεται, ἀκολουθεῖν ἀνάγκη καὶ τἆλλα ὅσα κατὰ
ταῦτα λέγεται. ὥστε καὶ τὸ ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον καὶ τὸ ἐναν-
τίον. ὥστ' εἶναι ἕτερον καθ' ἑκάστην κατηγορίαν. ἕτερα δὲ
τῷ εἴδει λέγεται, ὅσα τε ταὐτοῦ γένους ὄντα, μὴ ὑπάλληλά ἐστι.
καὶ ὅσα ἐν τῷ αὐτῷ γένει ὄντα, διαφορὰν ἔχει. καὶ ὅσα ἐν τῇ
οὐσίᾳ ἐναντίως ἔχει, καὶ τὰ ἐναντία ἕτερα τῷ εἴδει ἀλλήλων.
ἢ πάντα, ἢ τὰ λεγόμενα πρώτως. καὶ ὅσων ἐν τῷ τελευταίῳ
4 τοῦ γένους εἴδει, οἱ λόγοι ἕτεροι. οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵπ-

πος, ἄτομα τῷ γένει, οἱ δὲ λόγοι, ἕτεροι αὐτῆς. καὶ ὅσα ἐν τῇ
αὐτῇ οὐσίᾳ αὐτῆς ὄντα, ἔχει διαφοράν. ταυτὰ δὲ τῷ εἴδει, τὰ
ἀντικειμένως λεγόμενα τούτοις. πρότερα καὶ ὕστερα λέγεται,
* ἔνια μὲν ὡς ὄντος τινὸς πρώτου καὶ ἀρχῆς ἐν ἑκάστῳ γένει, τὸ
ἐγγύτερον ἀρχῆς τινος ὡρισμένης, ἢ ἁπλῶς καὶ τῇ φύσει. ἢ
πρός τι. ἢ πού. ἢ ὑπό τινων, οἷον τὰ μὲν κατὰ τόπον, τῷ εἶναι
ἐγγύτερον, ἢ φύσει τινὸς τόπου ὡρισμένου. οἷον, τοῦ μέσου, ἢ
τοῦ ἐσχάτου. ἢ πρὸς τὸ τυχόν. τὸ δὲ πορρώτερον, ὕστερον. τὰ δὲ, 1
κατὰ χρόνον. τὰ μὲν γὰρ πορρωτέρω τοῦ νῦν, οἷον ἐπὶ τῶν γι-
νομένων. πρότερα γὰρ τὰ τρωϊκὰ, τῶν μηδικῶν, ὅτι πορρώ-
τερον ἀπέχει τοῦ νῦν. τὰ δὲ, τῷ ἐγγυτέρω τοῦ νῦν, οἷον ἐπὶ τῶν
μελλόντων. πρότερον γὰρ νέμεα πυθίων. ὅτι ἐγγύτερον τοῦ
νῦν, τῷ νῦν ὡς ἀρχῇ, καὶ πρώτῳ χρησαμένων. τὰ δὲ, κατὰ κί-
νησιν. τὸ γὰρ ἐγγύτερον τοῦ πρώτου κινήσαντος, πρότερον. οἷον
παῖς ἀνδρός. ἀρχὴ δὲ καὶ αὕτη τις ἁπλῶς. τὰ δὲ κατὰ δύ-
ναμιν, τὸ γὰρ ὑπερέχον τῇ δυνάμει, πρότερον καὶ τὸ δυνα- 2
τώτερον. τοιοῦτον δ᾽ ἐστὶν οὗ κατὰ τὴν προαίρεσιν, ἀνάγκη ἀκο-
λουθεῖν θάτερον, καὶ τὸ ὕστερον, ὥστε μὴ κινοῦντός τε ἐκείνου,
μὴ κινεῖσθαι. καὶ κινοῦντος, κινεῖσθαι. ἡ δὲ προαίρεσις, ἀρχή.
τὰ δὲ, κατὰ τάξιν. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν, ὅσα πρός τι ἓν ὡρισμένον διέ
στηκε κατὰ τὸν λόγον. οἷον, παραστάτης, τριτοστάτου πρότερον. καὶ
ἡ παρανήτη, νήτης. ἔνθα μὲν γὰρ ὁ κορυφαῖος. ἔνθα δὲ ἡ μέση
ἀρχή. ταῦτα μὲν οὖν πρότερα, τοῦτον λέγεται τὸν τρόπον. ἄλ-
λον δὲ τρόπον, τὸ τῇ γνώσει πρότερον ὡς καὶ ἁπλῶς πρότε- 3
ρον. τούτων δὲ ἄλλως τὰ κατὰ τὸν λόγον καὶ τὰ κατὰ τὴν αἴ-
σθησιν. κατὰ μὲν γὰρ τὸν λόγον, τὰ καθόλου πρότερα. κατὰ
δὲ τὴν αἴσθησιν, τὰ καθ᾽ ἕκαστα. καὶ τὰ κατὰ τὸν λόγον δὲ,
τὸ συμβεβηκὸς τοῦ ὅλου πρότερον. οἷον, τὸ μουσικὸν, τοῦ
μουσικοῦ ἀνθρώπου. οὐ γὰρ ἔσται ὁ λόγος ὅλος ἄνευ τοῦ μέρους.
καίτοι οὐκ ἐνδέχεται μουσικὸν εἶναι, μὴ ὄντος μουσικοῦ τινος.
ἔτι πρότερα λέγεται τὰ τῶν προτέρων πάθη. οἷον, εὐθύτης, λειό-
τητος. τὸ μὲν γὰρ γραμμῆς καθ᾽ αὐτὴν πάθος. τὸ δὲ, ἐπι- 4

φανερά. τὰ μὲν δὴ, οὕτω πρότερα λέγεται καὶ ὕστερα. τὰ
δὲ κατὰ φύσιν, ὅσα ἐνδέχεται εἶναι ἄνευ ἄλλων. ἐκεῖνα δὲ ἄνευ
ἐκείνων μή. ᾗ διαιρέσει ἐχρήσατο ὁ Πλάτων. ἐπεὶ δὲ τὸ εἶναι πολ-
λαχῶς, πρῶτον μὲν τὸ ὑποκείμενον πρότερον. διὸ ἡ οὐσία
πρότερον. ἔπειτα ἄλλως τὰ κατὰ δύναμιν, καὶ κατὰ
ἐντελέχειαν. τὰ μὲν γὰρ, κατὰ δύναμιν πρότερόν ἐστι. τὰ
κατὰ ἐντελέχειαν ὕστερον. οἷον, κατὰ δύναμιν μὲν, ἡ ἡ-
1 μίσεια τῆς ὅλης. καὶ τὸ μόριον τοῦ ὅλου. καὶ ἡ ὕλη τῆς οὐ-
σίας. κατ' ἐντελέχειαν δ' ὕστερον. διαλυθέντος γὰρ, κατ' ἐν-
τελέχειαν ἔσται. τρόπον δή τινα πάντα τὰ πρότερον καὶ ὕ-
στερον λεγόμενα, κατὰ ταῦτα λέγεται. τὰ μὲν γὰρ κατὰ γέ-
νεσιν ἐνδέχεται ἄνευ τῶν ἑτέρων εἶναι. οἷον, τὸ ὅλον τῶν
μορίων. τὰ δὲ κατὰ φθοράν. οἷον τὸ μόριον τοῦ ὅλου. ὁ-
μοίως δὲ καὶ τἄλλα. δύναμις λέγεται, ἡ μὲν ἀρχὴ κινήσεως
ἢ μεταβολῆς ἐν ἑτέρῳ, ἢ ᾗ ἕτερον. οἷον, ἡ οἰκοδομικὴ, δύνα-
2 μίς ἐστιν, ἣ οὐχ ὑπάρχει ἐν τῷ οἰκοδομουμένῳ. ἀλλ' ἡ ἰα-
τρικὴ δύναμις οὖσα, ὑπάρχοι ἂν ἐν τῷ ἰατρευομένῳ, ἀλλ' οὐ-
χ ᾗ ἰατρευόμενος. ἡ μὲν οὖν ὅλως, ἀρχὴ μεταβολῆς ἢ κι-
νήσεως, λέγεται δύναμις ἐν ἑτέρῳ, ἢ ᾗ ἕτερον. ἡ δ' ὑφ' ἑτέ-
ρου; ἢ ᾗ ἕτερον. καθ' ἣν γὰρ τὸ πάσχον πάσχει τι. ὁτὲ μὲν οὖν
ἐὰν ὁτιοῦν οἷόν τε ᾖ παθεῖν, δυνατὸν φαμὲν εἶναι αὐτὸ παθεῖν.
ὁτὲ δὲ οὐ κατὰ πᾶν πάθος, ἀλλ' ἂν ἐπὶ τὸ βέλτιον. ἔτι ἡ τοῦ
καλῶς τοῦτ' ἐπιτελεῖν, ἢ κατὰ προαίρεσιν. ἐνίοτε γὰρ τοὺς
3 μόνον ἂν πορευθέντας ἢ εἰπόντας, μὴ καλῶς δὲ ἢ μὴ. ὡς
προείλοντο, οὔ φαμεν δύνασθαι λέγειν ἢ βαδίζειν. ὁμοίως
δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πάσχειν. ἔτι ὅσαι ἕξεις καθ' ἃς ἀπαθῆ ὅλως ἢ
ἀμετάβλητα, ἢ μὴ ῥαδίως ἐπὶ τὸ χεῖρον εὐμετακίνητα, δυνά-
μεις λέγονται. κλᾶται μὲν γὰρ καὶ συντρίβεται καὶ κάμπτε-
ται καὶ ὅλως φθείρεται, οὐ τῷ δύνασθαι, ἀλλὰ τῷ μὴ δύ-
νασθαι, καὶ ἐλλείπειν τινός. ἀπαθῆ δὲ τῶν τοιούτων, ἃ
μόλις καὶ ἠρέμα πάσχει, διὰ δύναμιν, καὶ τὸ δύνασθαι
4 καὶ τὸ ἔχειν πῶς. λεγομένης δὲ τῆς δυνάμεως τοσαυτα-

χῶς, καὶ τὸ δυνατὸν ἕνα μὲν τρόπον λεχθήσεται, τὸ ἔχον κινή-
σεως ἀρχὴν ἢ μεταβολῆς. καὶ γὰρ τὸ στατικὸν δυνατόν τι εἶναι
ἐν ἑτέρῳ, ἢ ᾗ ἕτερον. ἕνα δὲ ἐὰν ἔχῃ τι αὐτοῦ ἄλλο δύναμιν
τοιαύτην. ἕνα δὲ ἐὰν ἔχῃ μεταβάλλειν ἐφ' ὁποῦν δύναμιν, τοι-
αύτην, εἴτε ἐπὶ τὸ χεῖρον, εἴτε ἐπὶ τὸ βέλτιον. καὶ γὰρ τὸ φθει-
ρόμενον δοκεῖ δυνατὸν εἶναι φθείρεσθαι. ἢ οὐκ ἂν φθαρῆναι εἰ
ἦν ἀδύνατον. νῦν δὲ ἔχει τινὰ διαίρεσιν καὶ αἰτίαν καὶ ἀρχὴν
τοῦ τοιούτου πάθους. ὁτὲ μὲν γὰρ τῷ ἔχειν δοκεῖ. ὁτὲ δὲ τῷ ἐστερῆ- 1
σθαι τοιοῦτον εἶναι. εἰ δ' ἡ στέρησίς ἐστιν ἕξις πως, πάντα τῷ ἔχειν
εἴη ἄν τι. ὁμωνύμως δὲ καὶ λεγόμενον τὸ ὄν, ὥστε τῷ ἔχειν ἕξιν
τινὰ καὶ ἀρχήν, ἔστι δυνατόν. καὶ τῷ ἔχειν τὴν ταύτου στέρησιν,
εἰ ἐνδέχεται ἔχειν στέρησιν. ἕνα δὲ, τῷ μὴ ἔχειν αὐτοῦ δύναμιν
ἢ ἀρχὴν ἐν ἄλλῳ, ἢ ᾗ ἄλλο φθαρτικήν. ἔτι δὲ ταῦτα πάντα ἢ
τῷ μόνον ἂν συμβῆναι γενέσθαι ἢ μὴ γενέσθαι, ἢ τῷ καλῶς. καὶ
γὰρ ἐν τοῖς ἀψύχοις ἔνεστιν ἡ τοιαύτη δύναμις, οἷον ἐν τοῖς ὀρ-
γάνοις. τὴν μὲν ἂν δύνασθαί φασι φθέγγεσθαι λύραν. τὴν δ' οὐ- 2
δὲν, ἂν μὴ ᾖ εὔφωνος. ἀδυναμία δέ ἐστι στέρησις δυνάμεως, καὶ
τῆς τοιαύτης ἀρχῆς ἀναίρεσίς τις οἵα εἴρηται. ἢ ὅλως, ἢ τῷ πεφυ-
κότι ἔχειν. ἢ καὶ ὅτε πέφυκεν ἤδη ἔχειν, οὐδὲ γὰρ ὁμοίως ἂν
φαῖεν ἀδύνατον εἶναι γεννᾶν παῖδα καὶ ἄνδρα εὐνοῦχον.

Ἔτι δὲ καθ' ἑκατέραν δύναμίν ἐστιν ἀδυναμία, ἀντικειμένη τῇ
τε μόνον κινητικῇ καὶ τῇ καλῶς κινητικῇ. καὶ ἀδύνατα δὲ, τὰ
μὲν, κατὰ τὴν ἀδυναμίαν ταύτην λέγεται, τὰ δ' ἄλλον τρό-
πον. οἷον, δυνατόν τε καὶ ἀδύνατον. ἀδύνατον μὲν, οὗ τὸ ἐναντίον 3
ἐξ ἀνάγκης ἀληθές. οἷον τὸ τὴν διάμετρον, σύμμετρον εἶν ἀδύνα-
τον, ὅτι ψεῦδος τὸ τοιοῦτον. καὶ οὗ τὸ ἐναντίον οὐ μόνον ἀλη-
θὲς, ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη ἀσύμμετρον εἶναι. τὸ ἄρα σύμμετρον, οὐ
μόνον ψεῦδος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης ψεῦδος. τὸ δ' ἐναντίον
τούτῳ, τὸ δυνατὸν, ὅταν μὴ ἀναγκαῖον ᾖ τὸ ἐναντίον ψεῦ-
δος εἶναι. οἷον, τὸ καθῆσθαι ἄνθρωπον, δυνατόν. οὐ γὰρ ἐξ ἀνάγ-
κης τὸ μὴ καθῆσθαι ψεῦδος. τὸ μὲν οὖν δυνατὸν, ἕνα μὲν τρό-
πον, ὥσπερ εἴρηται, τὸ μὴ ἐξ ἀνάγκης ψεῦδος σημαίνει. ἕνα δὲ, 4

τὸ ἀληθὲς εἶναι. ἐνία δὲ τὸ ἐνδεχόμενον ἀληθὲς εἶναι. κατὰ με
ταφορὰν δὲ, ἡ ἐν τῇ γεωμετρίᾳ λέγεται δύναμις. ταῦτα μὲν
οὖν τὰ δυνατὰ οὐ κατὰ δύναμιν. τὰ δὲ λεγόμενα κατὰ δύ
ναμιν, πάντα λέγεται πρὸς τὴν πρώτην μίαν. αὕτη δ' ἐστὶν
ἀρχὴ μεταβολῆς ἐν ἄλλῳ ἢ ἄλλο. τὰ γὰρ ἄλλα λέγεται δυ-
νατὰ, τῷ τὰ μὲν, ἔχειν αὐτῶν, ἄλλο τι τοιαύτην δύναμιν. τὰ δὲ,
τῷ μὴ ἔχειν. τὰ δὲ, ὡδὶ ἔχειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἀδύνατα. ὥστε
1 ὁ κύριος ὅρος τῆς πρώτης δυνάμεως ἂν εἴη, ἀρχὴ μεταβλη
» τικὴ ἐν ἄλλῳ ἢ ἄλλο. Ποσὸν λέγεται τὸ διαιρετὸν εἰς ἐνυπάρ-
» χοντα. ὧν ἑκάτερον ἢ ἕκαστον, ἕν τι, καὶ τόδε τι πέφυκεν εἶναι.
πλῆθος μὲν οὖν, ποσόν τι ἂν ἀριθμητὸν ᾖ. μέγεθος δὲ ἂν μετρη
τὸν ᾖ. λέγεται δὲ πλῆθος μὲν, τὸ διαιρετὸν δυνάμει εἰς μὴ συ-
» νεχῆ. μέγεθος δὲ, τὸ εἰς συνεχῆ. μεγέθους δὲ, τὸ μὲν ἐφ' ἓν συ
» νεχὲς, μῆκος. τὸ δ' ἐπὶ δύο, πλάτος. τὸ δ' ἐπὶ τρία, βάθος. τού-
» των δὲ, πλῆθος μὲν, τὸ πεπερασμένον, ἀριθμός. μῆκος δὲ,
2 γραμμή. πλάτος δὲ ἐπιφάνεια. βάθος δὲ σῶμα. ἔτι τὰ μὲν λέ-
γεται καθ' αὑτὰ ποσὰ ἄττα. τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός. οἷον ἡ μὲν
γραμμὴ, ποσόν τι καθ' ἑαυτό. τὸ δὲ μουσικὸν, κατὰ συμβεβη-
κός. τῶν δὲ καθ' αὑτὰ, τὰ μὲν κατ' οὐσίαν ἐστὶν, οἷον ἡ γραμμή,
ποσόν τι. ἐν γὰρ τῷ λόγῳ τῷ τί ἐστι λέγοντι, ποσόν τι ὑπάρχει.
τὰ δὲ πάθη, καὶ ἕξεις τῆς τοιαύτης ἐστὶν οὐσίας. οἷον, τὸ πολὺ
καὶ τὸ ὀλίγον. καὶ μακρὸν καὶ βραχύ. καὶ πλατὺ καὶ στενόν. καὶ
βαθὺ καὶ ταπεινόν. καὶ βαρὺ καὶ κοῦφον. καὶ τ' ἄλλα τὰ τοι
3 αῦτα. ἔστι δὲ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, καὶ τὸ μεῖζον καὶ ἔ-
λαττον, καὶ καθ' αὑτὰ, καὶ πρὸς ἄλληλα λεγόμενα τοῦ ποσοῦ
πάθη καθ' αὑτά. μεταφέρεται μέντοι ταῦτα τὰ ὀνόματα καὶ
ἐπ' ἄλλα. τῶν δὲ κατὰ συμβεβηκὸς λεγομένων ποσῶν, τὸ μὲν
οὕτως λέγεται ὥσπερ ἐλέχθη, ὅτι τὸ μουσικὸν ποσὸν καὶ τὸ
λευκὸν τῷ εἶναι ποσόν τι, ᾧ ὑπάρχουσι. τὰ δὲ, ὡς κίνησις καὶ
χρόνος. καὶ γὰρ ταῦτα ποσὰ ἄττα λέγεται καὶ συνεχῆ, τῷ ἐκεῖ
να διαιρετὰ εἶναι, ὧν ἐστι ταῦτα πάθη. λέγω δὲ οὐ τὸ κινούμε-
4 νον, ἀλλ' ὃ ἐκινήθη. τῷ γὰρ ποσὸν εἶναι ἐκεῖνο, καὶ ἡ κίνησις ποσή.

ὁ δὲ χρόνος, τῷ ταύτην. τὸ ποιὸν λέγεται, ἕνα μὲν τρόπον, ἡ δια-
φορὰ τῆς οὐσίας. οἷον ποιόν τι ἄνθρωπος ζῷον, ὅτι δίπουν. ἵπ-
πος δὲ, τετράπουν. καὶ κύκλος, ποιόν τι σχῆμα, ὅτι ἀγώνιον. ὡς
τῆς διαφορᾶς τῆς κατὰ τὴν οὐσίαν ποιότητος οὔσης. ἕνα μὲν
δὴ τρόπον τοῦτον λέγεται ἡ ποιότης, διαφορὰ οὐσίας. ἕνα δὲ
ὡς τὰ ἀκίνητα, καὶ τὰ μαθηματικά. ὥσπερ οἱ ἀριθμοὶ ποιοί
τινες. οἷον οἱ σύνθετοι. καὶ μὴ μόνον ἐφ' ἓν ὄντες, ἀλλ' ὧν μίμη-
μα τὸ ἐπίπεδον καὶ τὸ στερεόν. οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ ποσάκις ποσοί, οἱ πο- 1
σοὶ ποσάκις. καὶ ὅλως ὃ παρὰ τὸ ποσὸν ὑπάρχει ἐν τῇ οὐσίᾳ.
οὐσία γὰρ ἑκάστου, τὸ ἅπαξ. οἷον τῶν ἕξ, οὐχ ὃ δὶς, ἢ τρὶς εἰσίν. ἀλ-
λὰ ὃ ἅπαξ. ἓξ γὰρ ἅπαξ ἕξ. ἔτι ὅσα πάθη τῶν κινουμένων οὐ-
σιῶν. οἷον θερμότης καὶ ψυχρότης, καὶ λευκότης καὶ μελα-
νία, καὶ βαρύτης καὶ κουφότης καὶ ὅσα τοιαῦτα, καθ' ἃ λέ-
γονται καὶ ἀλλοιοῦσθαι τὰ σώματα μεταβαλλόντων. ἔτι κατὰ
ἀρετὴν καὶ κακίαν. καὶ ὅλως τὸ κακὸν καὶ ἀγαθόν. σχεδὸν δὴ
κατὰ δύο τρόπους λέγοιτ' ἂν τὸ ποιόν. καὶ τούτων ἕνα, τὸν κυ- 2
ριώτατον. πρώτη μὲν γὰρ ποιότης, ἡ τῆς οὐσίας διαφορά.
ταύτης δέ τι καὶ ἡ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς ποιότης, μέρος. διαφορὰ
γάρ τις οὐσιῶν. ἀλλ' ἢ οὐ κινουμένων, ἢ οὐχ ᾗ κινουμένων. τὰ δὲ,
πάθη τῶν κινουμένων ᾗ κινούμενα, καὶ αἱ τῶν κινήσεων διαφο-
ραί. ἀρετὴ δὲ καὶ κακία τῶν παθημάτων μέρος τι. διαφορὰς
γὰρ δηλοῦσι τῆς κινήσεως καὶ τῆς ἐνεργείας, καθ' ἃς ποιοῦσιν
ἢ πάσχουσι καλῶς ἢ φαύλως τὰ ἐν τῇ κινήσει ὄντα. τὸ μὲν γὰρ
ὡδὶ δυνάμενον κινεῖσθαι ἢ ἐνεργεῖν, ἀγαθόν. τὸ δ' ὡδὶ καὶ ἐναν- 3
τίως, μοχθηρόν. μάλιστα δὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν, σημαίνει
τὸ ποιὸν ἐπὶ τῶν ἐμψύχων. καὶ τούτων μάλιστα ἐπὶ τοῖς ἔχουσι
προαίρεσιν. πρός τι λέγεται, τὰ μὲν, ὡς διπλάσιον πρὸς τὸ ἥ-
μισυ, καὶ τριπλάσιον, πρὸς τὸ τριτημόριον. καὶ ὅλως πολλα-
πλάσιον, πρὸς τὸ πολλοστημόριον. καὶ ὑπερέχον πρὸς τὸ ὑπερε-
χόμενον. τὰ δ' ὡς θερμαντικὸν πρὸς θερμαντόν. καὶ τμητι-
κὸν πρὸς τμητόν. καὶ ὅλως τὸ ποιητικὸν, πρὸς τὸ παθητικόν.
τὰ δ' ὡς τὸ μετρητὸν, πρὸς τὸ μέτρον. καὶ τὸ ἐπιστητὸν, πρὸς ἐπιστή- 4

μην. καὶ αἰσθητὸν πρὸς αἴσθησιν. λέγεται δὲ τὰ μὲν πρῶτα,
κατ' ἀριθμὸν. ἢ ἁπλῶς, ἢ ὡρισμένως πρὸς αὐτοὺς. ἢ πρὸς
ἕν. οἷον, τὸ μὲν διπλάσιον πρὸς ἕν, ἀριθμὸς ὡρισμένος.
τὸ δὲ πολλαπλάσιον, κατ' ἀριθμὸν πρὸς ἕν, οὐχ ὡρισμέ-
νον δέ. οἷον, τόνδε. ἢ τόνδε. τὸ δὲ ἡμιόλιον, πρὸς τὸ ὑφη-
μιόλιον κατ' ἀριθμὸν πρὸς ἀριθμὸν, ὡρισμένους. τὸ ἐπι-
μόριον, πρὸς τὸ ὑπεπιμόριον, κατὰ ἀόριστον. ὥσπερ τὸ
1 πολλαπλάσιον, πρὸς τὸ ἕν. τὸ δ' ὑπερέχον πρὸς τὸ ὑπερε-
χόμενον ὅλως ἀόριστον κατ' ἀριθμόν. ὁ γὰρ ἀριθμὸς σύμμε-
τρος. κατὰ μὴ σύμμετρον δὲ ἀριθμὸν λέγεται. τὸ γὰρ ὑπερέ-
χον πρὸς τὸ ὑπερεχόμενον, τοσοῦτον. τέ ἐστι καὶ ἔτι, τοῦτο δὲ
ἀόριστον. ὁπότερον γὰρ ἔτυχέν ἐστιν ἢ ἴσον, ἢ οὐκ ἴσον. ταῦτά τε οὖν
τὰ πρός τι ἅπαντα, κατ' ἀριθμὸν λέγεται καὶ ἀριθμοῦ πά-
θη, καὶ ἔτι τὸ ἴσον καὶ ὅμοιον καὶ ταυτὸ, κατ' ἄλλον τρόπον. κατὰ
γὰρ τὸ ἓν λέγεται πάντα. ταυτὰ μὲν γὰρ ὧν μία ἡ οὐσία. ὅμοια
2 δ' ὧν ἡ ποιότης μία. ἴσα δὲ, ὧν τὸ ποσὸν ἕν. τὸ δ' ἕν, τοῦ ἀριθμοῦ
ἀρχὴ καὶ μέτρον. ὥστε ταῦτα πάντα, πρός τι λέγεται, κατ' ἀρι-
θμὸν μὲν. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον. τὰ δὲ ποιητικὰ καὶ παθητι-
κὰ, κατὰ δύναμιν ποιητικήν τε καὶ παθητικὴν, καὶ ἐνεργείας
τὰς τῶν δυνάμεων. οἷον τὸ θερμαντικὸν πρὸς τὸ θερμαντὸν,
ὅτι δύναται. καὶ πάλιν τὸ θερμαῖνον πρὸς τὸ θερμαινόμε-
νον. καὶ τὸ τέμνον, πρὸς τὸ τεμνόμενον, ὡς ἐνεργοῦντα. τῶν δὲ
κατ' ἀριθμὸν, οὐκ εἰσὶν ἐνέργειαι. ἀλλ' ἢ ὃν τρόπον ἐν ἑτέροις
3 εἴρηται. αἱ δὲ κατὰ κίνησιν ἐνέργειαι, οὐχ ὑπάρχουσι. τῶν δὲ
κατὰ δύναμιν καὶ κατὰ χρόνους, ἤδη λέγονται τὰ πρός τι. οἷον
τὸ πεποιηκὸς πρὸς τὸ πεποιημένον. καὶ τὸ ποιῆσον, πρὸς τὸ
ποιησόμενον. οὕτω γὰρ καὶ πατὴρ, υἱοῦ λέγεται πατήρ. τὸ μὲν
γὰρ πεποιηκός. τὸ δὲ, πεπονθός τί ἐστιν. ἔτι ἔνια κατὰ στέρησιν
δυνάμεως, ὥσπερ τὸ ἀδύνατον, καὶ ὅσα οὕτω λέγεται. οἷον, τὸ
ἀόρατον. τὰ μὲν οὖν κατ' ἀριθμὸν καὶ δύναμιν λεγόμενα
πρός τι, πάντα ἐστὶ πρός τι, τῷ, ὅπερ ἐστὶν ἄλλου λέγεσθαι αὐ-
4 τὸ ἐστιν. ἀλλὰ μὴ τῷ ἄλλου πρὸς ἐκεῖνο. τὸ δὲ μετρητὸν καὶ

τὸ αἰσθητὸν, καὶ τὸ διανοητὸν, τῷ ἄλλο πρὸς αὐτὰ λέγε-
σθαι, πρός τι λέγεται. τό, τε γὰρ διανοητὸν σημαίνει, ὅτι ἔστιν
αὐτοῦ διάνοια. οὐκ ἔστι δ' ἡ διάνοια πρὸς τοῦτο, οὗ ἐστι διάνοια.
δὶς γὰρ ταυτὸν εἰρημένον ἂν εἴη. ὁμοίως δὲ καὶ τινός ἐστιν ἡ ὄ-
ψις, οὐχ οὗ ἐστιν ὄψις. καίτοι ἀληθὲς τοῦτο εἰπεῖν. ἀλλὰ πρὸς
χρῶμα, ἢ πρὸς ἄλλο τι τοιοῦτον. ἐκείνως δὲ, δὶς τὸ αὐτὸ λεχθή-
σεται, ὅτι ἐστὶν ὄψις, οὗ ἐστιν ἡ ὄψις. τὰ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὰ λεγό-
μενα πρός τι, τὰ μὲν, οὕτω λέγεται. τὰ δὲ, ἂν τὰ γένη αὐτῶν 1
ᾖ τοιαῦτα. οἷον, ἡ ἰατρικὴ τῶν πρός τι. ὅτι τὸ γένος αὐτῆς ἡ ἐπι-
στήμη δοκεῖ εἶναι τῶν πρός τι. ἔτι καθ' ὅσα τὰ ἔχοντα λέγεται
πρός τι. οἷον ἰσότης, ὅτι τὸ ἴσον. καὶ ὁμοιότης, ὅτι τὸ ὅμοιον.
τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός. οἷον ἄνθρωπος πρός τι, ὅτι συμβέβη-
κεν αὐτῷ διπλασίῳ εἶναι. τοῦτο δ' ἐστὶ, τῶν πρός τι, ἢ τὸ λευ-
» κὸν, εἰ τῷ αὐτῷ συμβέβηκε διπλασίῳ καὶ λευκῷ εἶναι. τέλειον
λέγεται, ἓν μὲν, οὗ μὴ ἐστὶν ἔξω τι λαβεῖν μηδὲ μόριον. οἷον χρό-
νος τέλειος ἑκάστου οὗτος, οὗ μὴ ἔστιν ἔξω τι λαβεῖν χρόνον τι- 2
νὰ, ὃς τούτου μέρος ἐστὶ τοῦ χρόνου. καὶ τὸ κατ' ἀρετὴν, καὶ τὸ
τοῦ εὖ μὴ ἔχον ὑπερβολὴν πρός τι γένος. οἷον τέλειος ἰατρὸς,
καὶ τέλειος αὐλητὴς, ὅταν κατὰ τὸ εἶδος τῆς οἰκείας ἀρετῆς
μηδὲν ἐλλείπωσιν. οὕτω δὲ μεταφέροντες καὶ ἐπὶ τῶν κα-
κῶν λέγομεν αὐτοὺς, συκοφάντην τέλειον, καὶ κλέπτην τέ-
λειον. ἐπειδὴ καὶ ἀγαθοὺς λέγομεν αὐτοὺς, οἷον κλέπτην ἀγα-
» θὸν καὶ συκοφάντην ἀγαθόν. καὶ ἡ ἀρετὴ τελείωσίς τις. ἕκα-
α στον γὰρ τότε τέλειον, καὶ ἡ οὐσία πᾶσα τότε τελεία, ὅταν κα- 3
» τὰ τὸ εἶδος τῆς οἰκείας ἀρετῆς, μηδὲν ἐλλείπῃ μόριον τοῦ κα-
τὰ φύσιν μεγέθους. ἔτι οἷς ὑπάρχει τὸ τέλος σπουδαῖον, ταῦ-
τα λέγεται τέλεια. κατὰ γὰρ τὸ ἔχειν τέλος τέλεια. ὥστ' ἐπεὶ
τὸ τέλος τῶν ἐσχάτων τί ἐστι, καὶ ἐπὶ τὰ φαῦλα μεταφέρον-
τες λέγομεν, τελείως ἀπολωλέναι, καὶ τελείως ἐφθάρθαι.
ὅταν μηδὲν ἐλλείπῃ τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ
ἐσχάτῳ ᾖ. διὸ καὶ ἡ τελευτὴ κατὰ μεταφορὰν λέγεται τέ-
λος, ὅτι ἄμφω ἔσχατα. τέλος δὲ, καὶ τὸ οὗ ἕνεκα ἔσχατον. τὰ 4

μὲν οὖν καθ' αὑτὰ λεγόμενα τέλεια, τοσαυταχῶς λέγεται.
τὰ μὲν, τῷ κατὰ τὸ εὖ μηδὲν ἐλλείπειν, μὴ δ' ἔχειν ὑπερβο-
λὴν ἐν ἑκάστῳ γένει, μὴ δ' εἶναί τι ἔξω. τὰ δὲ ἄλλα, ἤδη οὐ κα-
θ' αὑτὰ, τῷ ἢ ποιεῖν τι τοιοῦτον, ἢ ἔχειν, ἢ ἁρμόττειν τούτῳ, ἢ
ἄλλως γέ πως λέγεσθαι πρὸς τὰ πρώτως λεγόμενα τέλεια.
» Πέρας λέγεται τὸ ἔσχατον ἑκάστου, καὶ οὗ ἔξω μηδέν ἐστι λα-
βεῖν πρώτου, καὶ οὗ ἔσω πάντα πρώτου. καὶ ὃ ἂν ᾖ εἶδος μεγέ-
1 θους ἢ ἔχοντος μέγεθος, καὶ τὸ τέλος ἑκάστου. τοιοῦτον δ' ἐφ'
ὃ ἡ κίνησις καὶ ἡ πρᾶξις, καὶ οὐκ ἀφ' οὗ. ὁτὲ δὲ ἄμφω, καὶ ἀφ' οὗ,
καὶ ἐφ' ὅ. καὶ τὸ οὗ ἕνεκα. καὶ ἡ οὐσία ἑκάστου. καὶ τὸ τί ἦν εἶ-
ναι ἑκάστῳ. τῆς γνώσεως γὰρ τοῦτο πέρας. εἰ δὲ τῆς γνώσεως,
καὶ τοῦ πράγματος. ὥστε φανερὸν, ὅτι ὁσαχῶς τε ἡ ἀρχὴ
λέγεται, τοσαυταχῶς καὶ τὸ πέρας. καὶ ἔτι πλεοναχῶς. ἡ μὲν
γὰρ ἀρχὴ, πέρας τι. τὸ δὲ πέρας, οὐ πᾶν ἀρχή. τὸ καθ' ὃ λέ-
γεται πολλαχῶς. ἕνα μὲν τρόπον τὸ εἶδος καὶ ἡ οὐσία ἑκάστου
1 πράγματος, οἷον καθὸ ἀγαθὸς, αὐτοαγαθόν. ἕνα δὲ, ἐν ᾧ πρώ-
τῳ πέφυκε γίνεσθαι, οἷον τὸ χρῶμα ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. τὸ μὲν οὖν
πρώτως λεγόμενον, καθὸ, τὸ εἶδός ἐστι. δευτέρως δὲ, ὡς ἡ ὕλη ἑ-
κάστου καὶ τὸ ὑποκείμενον ἑκάστῳ πρῶτον. ὅλως δὲ τὸ καθὸ
ἰσαχῶς, καὶ τὸ αἴτιον ὑπάρξει. κατὰ τί γὰρ ἐλήλυθεν, ἢ οὗ ἕνε-
κα, ἐλήλυθε λέγεται. καὶ κατὰ τί παραλελόγισται, ἢ συλλελό-
γισται. ἢ ὅτι τὸ αἴτιον τοῦ συλλογισμοῦ ἢ παραλογισμοῦ. ἔτι τὸ
καθὸ, τὸ κατὰ θέσιν λέγεται, καθὸ ἕστηκεν ἢ καθὸ βαδίζει. πάν-
3 τα γὰρ ταῦτα θέσιν σημαίνει καὶ τόπον. ὥστε καὶ τὸ καθ' αὑτὸ,
πολλαχῶς ἀνάγκη λέγεσθαι. ἓν μὲν τὸ καθ' αὑτὸ, τὸ τί ἦν εἶναι
ἑκάστῳ. οἷον ὁ καλλίας καὶ τὸ τί ἦν εἶναι καλλίαν. ἓν δὲ ὅσα ἐν
τῷ τί ἐστιν ὑπάρχει. οἷον ζῷον ὁ καλλίας καθ' αὑτό. ἐν γὰρ τῷ λό-
γῳ ἐνυπάρχει τὸ ζῷον. ζῷον γάρ τι ὁ καλλίας. Ἔτι δὲ εἰ ἐν τῷ
αὐτῷ δέδεκται πρώτῳ, ἢ τῶν αὐτοῦ τινι. οἷον ἡ ἐπιφάνεια λευκὴ κα-
θ' αὑτήν. καὶ ζῷον ὁ ἄνθρωπος καθ' αὑτόν. ἡ γὰρ ψυχὴ μέρος τι
τοῦ ἀνθρώπου ἐν ᾗ πρώτῃ τὸ ζῆν. ἔτι οὗ μή ἐστιν ἄλλο αἴτιον.
4 τοῦ γὰρ ἀνθρώπου, πολλὰ αἴτια, τὸ ζῷον, τὸ δίπουν, ἀλλ' ὅμως

καθ' αὑτὸν ὁ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ἐστι. ἔτι ὅσα μόνῳ ὑπάρχει
» καὶ ᾗ μόνῳ. διὸ τὸ κεχωρισμένον καθ' αὑτό. διάθεσις λέ=
» γεται τοῦ ἔχοντος μέρη, τάξις, ἢ κατὰ τόπον, ἢ κατὰ δύναμιν,
» ἢ κατ' εἶδος. θέσιν γὰρ δεῖ τινα εἶναι, ὥσπερ καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ
» ἡ διάθεσις. ἕξις δὲ λέγεται. ἕνα μὲν τρόπον, οἷον ἐνέργειά τις τοῦ
ἔχοντος καὶ ἐχομένου. ὥσπερ πρᾶξίς τις ἢ κίνησις. ὅταν γὰρ τὸ
μὲν ποιῇ, τὸ δὲ ποιῆται, ἔστι ποίησις μεταξύ, οὕτω καὶ τοῦ ἔχον
τος ἐσθῆτα καὶ τῆς ἐχομένης ἐσθῆτος, ἔστι μεταξὺ ἕξις. ταύτην 1
μὲν οὖν φανερὸν, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται ἔχειν τὴν ἕξιν. εἰς ἄπειρον
γὰρ βαδιεῖται, εἰ τοῦ ἐχομένου ἔσται ἔχειν τὴν ἕξιν. ἄλλον
δὲ τρόπον, ἕξις λέγεται, διάθεσις, καθ' ἣν εὖ ἢ κακῶς διά=
κειται τὸ διακείμενον. καὶ ἢ καθ' αὑτὸ, ἢ πρὸς ἄλλο. οἷον
ἡ ὑγεία, ἕξις τίς. διάθεσις γάρ ἐστι τοιαύτη. ἔτι ἕξις λέ-
γεται, ἂν ᾖ μόριον διαθέσεως τοιαύτης. διὸ καὶ ἡ τῶν με-
» ρῶν ἀρετὴ, ἕξις τίς ἐστι. πάθος μὲν λέγεται. ἕνα μὲν τρό=
πον ποιότης καθ' ἣν ἀλλοιοῦσθαι ἐνδέχεται. οἷον, τὸ λευ= 2
κὸν καὶ τὸ μέλαν. καὶ τὸ γλυκὺ, καὶ τὸ πικρόν. καὶ βα=
ρύτης καὶ κουφότης. καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ἕνα δὲ, αἱ
τούτων ἐνέργειαι καὶ ἀλλοιώσεις ἤδη. ἔτι τούτων μᾶλ=
λον αἱ βλαβεραὶ ἀλλοιώσεις καὶ κινήσεις. καὶ μάλιστα αἱ
λυπηραὶ καὶ αἱ βλαβεραί. ἔτι τὰ μεγέθη τῶν συμφορῶν
» καὶ λυπηρῶν, πάθη λέγεται. στέρησις λέγεται ἕνα μὲν
τρόπον, ἂν μὴ ἔχῃ τι τῶν μὴ πεφυκότων ἔχεσθαι καὶ ἂν μὴ
αὐτὸ ᾖ πεφυκὸς ἔχειν. οἷον, φυτὸν ὀμμάτων ἐστερῆσθαι λέ- 3
γεται. ἕνα δὲ, ἂν πεφυκὸς ἔχειν, ἢ αὐτὸ, ἢ τὸ γένος, μὴ
ἔχῃ. οἷον, ἄλλως ἄνθρωπος ὁ τυφλὸς ὄψεως ἐστέρηται,
καὶ ὁ ἀσπάλαξ. τὸ μὲν κατὰ γένος. τὸ δὲ, καθ' αὑτό. ἔτι
ἂν πεφυκὸς καὶ ὅτε πέφυκεν ἔχειν μὴ ἔχῃ. ἡ γὰρ τυφλό-
της, στέρησίς τις. τυφλὸς δὲ οὐ κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν. ἀλ-
λ' ἐν ᾗ πέφυκεν ἔχειν, ἂν μὴ ἔχῃ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ᾧ ἂν ᾖ,
καὶ καθ' ὃ καὶ πρὸς ὃ. καὶ ὡς ἂν μὴ ἔχῃ πεφυκός. ἔτι ἡ βι-
αία ἑκάστου ἀφαίρεσις, στέρησις λέγεται. καὶ ὁσαχῶς δὲ αἱ 4

ἀπὸ τοῦ ᾱ ἀποφάσεις λέγονται, τοσαυταχῶς καὶ αἱ στερήσεις λέγονται. ἄνισον μὲν γὰρ, τῷ μὴ ἔχειν ἰσότητα πεφυκὸς λέγεται. ἀόρατον δὲ καὶ τῷ ὅλως μὴ ἔχειν χρῶμα, καὶ τῷ φαύλως. καὶ ἄπουν, καὶ τῷ μὴ ἔχειν ὅλως πόδας, καὶ τῷ φαύλους. ἔτι καὶ τῷ μικρὸν ἔχειν. οἷον τὸ ἀπύρηνον. τοῦτο δ' ἐστὶ, τὸ φαύλως πως ἔχειν. ἔτι τῷ μὴ ῥαδίως ἢ τῷ μὴ καλῶς. οἷον, τὸ ἄτμητον, οὐ μόνον τῷ μὴ τέμνεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ
1 ῥαδίως, ἢ τῷ μὴ καλῶς. ἔτι, τῷ πάντῃ μὴ ἔχειν. τυφλὸς γὰρ οὐ λέγεται ὁ ἑτερόφθαλμος, ἀλλ' ὁ ἐν ἀμφοῖν μὴ ἔχων ὄψιν. διὸ οὐ πᾶς ἀγαθὸς ἢ κακὸς. ἢ δίκαιος ἢ ἄδικος, ἀλλὰ
» καὶ τὸ μεταξύ. Τὸ ἔχειν λέγεται πολλαχῶς, ἕνα μὲν τρόπον, τὸ ἄγειν κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, ἢ κατὰ τὴν αὐτοῦ ὁρμήν. διὸ λέγεται πυρετός τε ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις, καὶ τὴν ἐσθῆτα οἱ ἀμπεχόμενοι. ἕνα δ' ἐν ᾧ ἄν τι ὑπάρχοι ὡς δεκτικῷ. οἷον ὁ χαλκὸς ἔχει τὸ εἶδος τοῦ ἀν-
2 δριάντος, καὶ τὴν νόσον τὸ σῶμα. ἕνα δ' ὡς τὸ περιέχον τὰ περιεχόμενα. ἐν ᾧ γάρ ἐστι περιεχόμενόν τι, ἔχεσθαι ὑπὸ τούτου λέγεται οἷον, τὸ ἀγγεῖον ἔχειν τὸ ὑγρὸν φαμέν. καὶ τὴν πόλιν ἀνθρώπους. καὶ τὴν ναῦν, ναύτας. οὕτω δὲ καὶ τὸ ὅλον ἔχει τὰ μέρη. ἔτι τὸ κωλῦον κατὰ τὴν αὐτοῦ ὁρμήν τι κινεῖσθαι ἢ πράττειν, ἔχειν λέγεται τοῦτο αὐτό. διὸ καὶ οἱ κίονες τὰ ἐπικείμενα βάρη. καὶ ὡς οἱ ποιηταὶ τὸν ἄτλαντα ποιοῦσι τὸν οὐρανὸν ἔχειν, ὡς συμπεσόντ' ἂν ἐπὶ τὴν γῆν. ὥσπερ τῶν φυσιολό-
3 γων τινές φασι. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον, καὶ τὸ συνέχον λέγεται, ἃ συνέχει ἔχειν. ὡς διαχωρισθέντα ἂν κατὰ τὴν αὐτοῦ ὁρμὴν ἕκαστον. καὶ τὸ ἔν τινι δὲ εἶναι, ὁμοιοτρόπως λέγεται καὶ ἑπο-
» μένως τῷ ἔχειν. τὸ ἔκ τινος εἶναι λέγεται, ἕνα μὲν τρόπον, ἐξ οὗ ἐστὶν ὡς ὕλης. καὶ τοῦτο διχῶς ἢ κατὰ τὸ πρῶτον γένος. ἢ κατὰ τὸ ὕστατον εἶδος. οἷον ἔστι μὲν ὡς ἅπαντα τὰ τηκτὰ τὰ ἐξ ὕδατος. ἔστι δ' ὡς ἐκ χαλκοῦ ὁ ἀνδριάς. ἕνα δ' ὡς ἐκ τῆς πρώτης κινησάσης ἀρχῆς. οἷον ἐκ τίνος ἡ μάχη, ἐκ λοιδορίας. ὅτι
4 αὕτη ἀρχὴ τῆς μάχης. ἕνα δ' ἐκ τοῦ συνθέτου. ἐκ τῆς ὕλης καὶ τῆς

μορφῆς, ὥσπερ ἐκ τοῦ ὅλου τὰ μέρη, καὶ ἐκ τῆς ἰλιάδος τὸ ἔπος,
καὶ ἐκ τῆς οἰκίας οἱ λίθοι. τέλος μὲν γάρ ἐστιν ἡ μορφή. τέλει-
ον δὲ, τὸ ἔχον τέλος. τὰ δὲ, ὡς ἐκ τοῦ μέρους τὸ εἶδος. οἷον ὁ ἄνθρω-
πος ἐκ τοῦ δίποδος. καὶ ἡ συλλαβὴ, ἐκ τοῦ στοιχείου. ἄλλως γὰρ
τοῦτο. καὶ ὁ ἀνδριὰς ἐκ τοῦ χαλκοῦ. ἐκ τῆς αἰσθητῆς γὰρ ὕλης
ἡ σύνθετος οὐσία. ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος ἐκ τῆς τοῦ εἴδους ὕλης. τὰ
μὲν οὕτω λέγεται. τὰ δὲ ἐὰν κατὰ μέρος τι τούτων τις ὑπάρ-
χῃ τῶν τρόπων, οἷον ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς τὸ τέκνον. καὶ ἐκ γῆς 1
τὰ φυτὰ, ὅτι ἔκ τινος μέρους αὐτῶν. ἕνα δὲ, μεθ' ὃ τῷ χρόνῳ,
οἷον ἐξ ἡμέρας νύξ. καὶ ἐξ εὐδίας χειμών. ὅτι τοῦτο μετὰ τοῦτο.
τούτων δὲ τὰ μὲν τῷ ἔχειν μεταβολὴν εἰς ἄλληλα, οὕτω λέ-
γεται. ὥσπερ καὶ τὰ νῦν εἰρημένα. τὰ δὲ, τῷ κατὰ τὸν χρόνον
ἐφεξῆς μόνον. οἷον ἐξ ἰσημερίας ἐγένετο ὁ πλοῦς, ὅτι μετὰ ἰση-
μερίαν ἐγένετο. καὶ ἐκ διονυσίων, θαργήλια, ὅτι μετὰ τὰ διο-
» νύσια. μέρος λέγεται ἕνα μὲν τρόπον, εἰς ὃ διαιρεθείη ἂν τὸ
ποσὸν, ὁπωσοῦν. ἀεὶ γὰρ τὸ ἀφαιρούμενον τοῦ ποσοῦ ᾗ ποσὸν, 2
μέρος λέγεται ἐκείνου, οἷον, τῶν τριῶν τὰ δύο μέρος λέγεταί πως.
ἄλλον δὲ τρόπον τὰ καταμετροῦντα τῶν τοιούτων μόνον. διὸ
τὰ δύο τῶν τριῶν. ἔστι μὲν ὡς λέγεται μέρος. ἔστι δ' ὡς οὔ. ἔτι
εἰς ἃ τὸ εἶδος τοῦ ζώου διαιρεθείη ἂν, ἄνευ τοῦ ποσοῦ, καὶ ταῦτα
μόρια λέγεται τούτου. διὸ τὰ εἴδη τοῦ γένους φασὶν εἶναι μό-
ρια. ἔτι εἰς ἃ διαιρεῖταί τι ἢ ἐξ ὧν σύγκειται τὸ ὅλον, ἢ τὸ εἶδος
ἢ τὸ ἔχον τὸ εἶδος. οἷον, τῆς σφαίρας τῆς χαλκῆς ἢ τοῦ κύβου
τοῦ χαλκοῦ, καὶ ὁ χαλκὸς μέρος. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ ὕλη ἐν ᾗ τὸ εἶ- 3
δος, καὶ ἡ γωνία μέρος. ἔτι τὰ ἐν τῷ λόγῳ τῷ δηλοῦντι ἕκα-
στον. καὶ ταῦτα μόρια τοῦ ὅλου. διὸ τὸ γένος τοῦ εἴδους καὶ μέ-
» ρος λέγεται. ἄλλως δὲ τὸ εἶδος, τοῦ γένους μέρος. ὅλον
λέγεται, οὗ μηθὲν ἄπεστι μέρος ἐξ ὧν λέγεται τὸ ὅλον φύσει,
καὶ τὸ περιέχον ἓν, καὶ τὰ περιεχόμενα ὥστε ἕν τι εἶναι ἐκεῖ-
να. τοῦτο δὲ διχῶς. ἢ γὰρ ὡς ἕκαστον ἕν, ἢ ὡς ἐκ τούτων, τὸ ἕν. τὸ
μὲν γὰρ καθόλου καὶ τὸ ὅλως λεγόμενον ὡς ὅλον τι ὄν, οὕτως
ἐστὶ καθόλου ὡς πολλὰ περιέχον τῷ κατηγορεῖσθαι καθ' ἑκά- 4

σον, καὶ ἓν ἅπαντα εἶναι ὡς ἕκαστον. οἷον, ἄνθρωπον. ἵππον.
» θεὸν ὅτι ἅπαντα ζῶα. τὸ δὲ συνεχὲς καὶ πεπερασμένον, ὅταν
ἕν τι ἐκ πλειόνων ᾖ ἐνυπαρχόντων. μάλιστα μὲν δυνάμει. εἰ δὲ
μὴ, ἐνεργείᾳ. τούτων δ' αὐτῶν μᾶλλον, τὰ φύσει ἢ τέχνῃ τοι-
αῦτα. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἐλέγομεν, ὡς οὔσης τῆς ὁλότη-
» τος, ἑνότητός τινος. ἔτι τοῦ ποσοῦ ἔχοντος ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ
» ἔσχατον ὅσων μὲν μὴ ποιεῖ ἡ θέσις διαφορὰν, πᾶν λέγεται. ὅ-
1 σων δὲ ποιεῖ ὅλον. ὅσα δὲ ἄμφω ἐνδέχεται, καὶ ὅλα καὶ πᾶν.
ἔστι δὲ ταῦτα ὅσων ἡ μὲν φύσις ἡ αὐτὴ μένει τῇ μεταθέσει. ἡ δὲ
μορφὴ, οὔ. οἷον, κηρὸς καὶ ἱμάτιον. καὶ γὰρ ὅλον καὶ πᾶν λέγε-
ται. ἔχει γὰρ ἄμφω. ὕδωρ δὲ καὶ ὅσα ὑγρὰ, καὶ ἀριθμὸς, πᾶν
μὲν λέγεται. ὅλος δ' ἀριθμὸς καὶ ὅλον ὕδωρ οὐ λέγεται, ἂν
μὴ μεταφορᾷ. πάντα δὲ λέγεται. ἐφ' οἷς τὸ πᾶν ὡς ἐφ' ἑνὶ, ἐπὶ
τούτοις πάντα, ὡς ἐπὶ διῃρημένοις, πᾶς οὗτος ὁ ἀριθμὸς, πᾶ-
» σαι αὗται αἱ μονάδες. κολοβὸν δὲ λέγεται τῶν ποσῶν, οὐ τὸ
2 τυχόν. ἀλλὰ μεριστόν τε αὐτὸ δεῖ εἶναι καὶ ὅλον. τά τε γὰρ δύο,
οὐ κολοβὰ θατέρου ἀφαιρουμένου ἑνὸς (καὶ γὰρ ἴσον τὸ κο-
λόβωμα) καὶ τὸ λοιπὸν οὐδέποτ' ἐστὶν, οὐδ' ὅλως ἀριθμὸς
οὐδείς. καὶ γὰρ τὴν οὐσίαν δεῖ μένειν εἰ κύλιξ κολοβός. ἔτι
δεῖ εἶναι κύλικα. ὁ δὲ ἀριθμὸς οὐκ ἔτι ὁ αὐτός. πρὸς δὲ τοῦ-
τοις κἂν ἀνομοιομερῆ ᾖ, οὐδὲ ταῦτα πάντα. ὁ γὰρ ἀριθμὸς ἐστὶν
ὡς καὶ ἀνόμοια ἔχει μέρη οἷον, δυάδα. τριάδα. ἀλλ' ὅλως ὧν μὴ
ποιεῖ ἡ θέσις διαφορὰν, οὐδὲν κολοβόν, οἷον ὕδωρ, ἢ πῦρ. ἀλλὰ
3 δεῖ τοιαῦτα εἶναι ἃ κατὰ τὴν οὐσίαν, θέσιν ἔχει. ἔτι συνεχῆ. ἡ
γὰρ ἁρμονία ἐξ ἀνομοιομερῶν μὲν, καὶ θέσιν ἔχει. κολοβὸς δὲ
οὐ γίνεται. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδ' ὅσα ὅλα, οὐδὲ ταῦτα ὁτουοῦν
μορίου στερήσει κολοβά. οὐ γὰρ δεῖ οὔτε τὰ κύρια τῆς οὐσίας,
οὔτε τὰ ὁπουοῦν ὄντα. οἷον, ἂν τρυπηθῇ ἡ κύλιξ, οὐ κολοβός.
ἀλλ' ἂν τὸ οὖς. ἢ ἀκρωτήριόν τι. καὶ ὁ ἄνθρωπος. οὐκ ἐὰν σάρ-
κα ἢ τὸν σπλῆνα. ἀλλ' ἐὰν ἀκρωτήριον καὶ τοῦτο οὐ πᾶν. ἀλ-
λ' ὃ μὴ ἔχει γένεσιν ἀφαιρεθὲν ὅλον. διὰ τοῦτο οἱ φαλακροὶ
4 οὐ κολοβοί. γένος λέγεται τὸ μὲν, ἐὰν ᾖ ἡ γένεσις συνεχὴς τῶν

τὸ εἶδος ἐχόντων τὸ αὐτό, οἷον λέγεται ἕως ἂν ἀνθρώπων γέ-
νος ᾖ. ὅτι ἕως ἂν ᾖ ἡ γένεσις, συνεχὴς αὐτῶν. τὸ δὲ, ἀφ' οὗ
ἂν ὦσι πρώτου κινήσαντος, εἰς τὸ εἶναι. οὕτω γὰρ λέγονται
οἱ μὲν, ἕλληνες τὸ γένος. οἱ δὲ, ἴωνες. τῷ οἱ μὲν, ἀπὸ ἕλλη-
νος. οἱ δὲ, ἀπὸ ἴωνος εἶναι πρώτου γεννήσαντος. καὶ μᾶλλον
οἱ ἀπὸ τοῦ γεννήσαντος, ἢ τῆς ὕλης. λέγονται γὰρ καὶ ἀπὸ τοῦ
θήλεος τὸ γένος. οἷον ἀπὸ Πύρρας. ἔτι δὲ, ὡς τὸ ἐπίπε-
δον τῶν σχημάτων γένος τῶν ἐπιπέδων. καὶ τὸ στερεὸν, τῶν στε- 1
ρεῶν. ἕκαστον γὰρ τῶν σχημάτων, τὸ μὲν ἐπίπεδον τοιονδί. τὸ
δὲ στερεόν ἐστι τοιονδί. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον ταῖς διαφο-
ραῖς. ἔτι ὡς ἐν τοῖς λόγοις τὸ πρῶτον ἐνυπάρχον ὃ λέγεται
ἐν τῷ τί ἐστι τοῦτο γένος, οὗ διαφοραὶ λέγονται αἱ ποιότητες.
τὸ μὲν οὖν γένος, τοσαυταχῶς λέγεται. τὸ μὲν κατὰ γένε-
σιν συνεχῆ τοῦ αὐτοῦ εἴδους. τὸ δὲ, κατὰ τὸ πρῶτον κινῆσαν
» ὁμοειδές. τὸ δ' ὡς ὕλη. οὗ γὰρ ἡ διαφορὰ καὶ ἡ ποιότης ἐστὶ,
» τοῦτ' ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον ὃ λέγομεν ὕλην. ἕτερα δὲ τῷ γέ- 2
νει λέγεται ὧν ἕτερον, τὸ πρῶτον ὑποκείμενον καὶ μὴ ἀνα-
λύεται θάτερον εἰς θάτερον, μηδ' ἄμφω εἰς ταυτόν. οἷον,
τὸ εἶδος καὶ ἡ ὕλη. ἕτερον τῷ γένει. καὶ ὅσα καθ' ἕτερον σχῆ-
μα κατηγορίας τοῦ ὄντος λέγεται. τὰ μὲν γὰρ τί ἐστι σημαί-
νει τῶν ὄντων. τὰ δὲ, ποιόν τι, τὰ δ' ὡς διῄρηται πρότερον. οὐ
δὲ γὰρ ταῦτα ἀναλύεται, οὔτ' εἰς ἄλληλα, οὔτ' εἰς ἕν τι. τὸ
» ψεῦδος λέγεται, ἄλλον μὲν τρόπον ὡς πρᾶγμα ψεῦδος. καὶ
τούτου, τὸ μὲν, τῷ μὴ συγκεῖσθαι ἢ ἀδύνατον εἶναι συντεθῆ- 3
ναι. ὥσπερ λέγεται τὸ τὴν διάμετρον εἶναι σύμμετρον. ἢ τὸ
σὲ καθῆσθαι. τούτων γὰρ ψεῦδος τὸ μὲν, ἀεί. τὸ δὲ, ποτέ. οὕ-
τω γὰρ οὐκ ὄντα ταῦτα. τὰ δὲ, ὅσα ἐστὶ μὲν ὄντα, πέφυκε μέν-
τοι φαίνεσθαι, ἢ μὴ οἷά ἐστιν, ἢ ἃ μή ἐστιν. οἷον, ἡ σκιαγραφία,
καὶ τὰ ἐνύπνια. ταῦτα γὰρ ἔστι μέν τι, ἀλλ' οὐχ ὧν ἐμποιεῖ
τὴν φαντασίαν. πράγματα μὲν οὖν ψευδῆ οὕτως λέγεται,
ἢ τῷ μὴ εἶναι, αὐτά, ἢ τῷ τὴν ἀπ' αὐτῶν φαντασίαν μὴ ὄν-
» τος εἶναι. λόγος δὲ ψευδὴς, ὁ τῶν μὴ ὄντων, ᾗ ψευδής. διὸ 4

πᾶς λόγος ψευδής, ἑτέρου, ἢ οὗ ἐστιν ἀληθής. οἷον ὁ τοῦ κύ-
κλου ψευδὴς τριγώνου. ἑκάστου δὲ λόγος, ἔστι μὲν, ὡς εἷς ὁ τοῦ
τί ἦν εἶναι. ἔστι δ' ὡς πολλοί. ἐπεὶ ταὐτό πως αὐτό. καὶ αὐτὸ πε-
πονθός. οἷον, Σωκράτης. καὶ σωκράτης μουσικός. ὁ δὲ ψευ-
δὴς λόγος, οὐθενός ἐστιν ἁπλῶς λόγος. διὸ Ἀντισθένης ᾤετο
εὐήθως, μηδὲν ἀξιῶν λέγεσθαι, πλὴν τῷ οἰκείῳ λόγῳ ἓν
ἐφ' ἑνός. ἐξ ὧν συνέβαινε μὴ εἶναι ἀντιλέγειν. σχεδὸν δὲ μηδὲ
1 ψεύδεσθαι. ἔστι δ' ἕκαστον λέγειν, οὐ μόνον τῷ αὐτοῦ λόγῳ,
ἀλλὰ καὶ τῷ τοῦ ἑτέρου. ψευδῶς μὲν καὶ παντελῶς. ἔστι
δ' ἔστιν ὡς καὶ ἀληθῶς. ὥσπερ τὰ ὀκτὼ διπλάσια τῷ τῆς δυά-
δος λόγῳ. τὰ μὲν οὖν οὕτω λέγεται ψευδῆ. ἄνθρωπος δὲ
ψευδὴς, ὁ εὐχερὴς καὶ προαιρετικὸς τῶν τοιούτων λόγων, μὴ
δι' ἕτερόν τι ἀλλὰ δι' αὐτό· καὶ ὁ ἄλλοις ἐμποιητικὸς τῶν τοιού-
των λόγων. ὥσπερ φαμὲν καὶ πράγματα ψευδῆ εἶναι, ὅσα
ἐμποιεῖ φαντασίαν ψευδῆ. διὸ ἐν τῷ ἱππίᾳ, λόγος παρα-
2 κρούεται, ὡς ὁ αὐτὸς ψευδὴς καὶ ἀληθής. τὸν δυνάμενον
γὰρ ψεύσασθαι λαμβάνει ψευδῆ. οὗτος δ' ὁ εἰδὼς καὶ ὁ φρόνι-
μος. ἔτι τὸν ἑκόντα φαῦλον, βελτίω. τοῦτο δὲ ψεῦδος λαμβά-
νει διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. ὁ γὰρ ἑκὼν χωλαίνων, τοῦ ἄκοντος κρείτ-
των. τὸ χωλαίνειν, τὸ μιμεῖσθαι λέγων ἐπεὶ εἴ γε χωλὸς ἑκών,
» χείρων ἴσως ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἤθους καὶ τοῦτο. συμβεβηκὸς δὲ λέ-
» γεται ὃ ὑπάρχει μέν τινι, καὶ ἀληθὲς εἰπεῖν οὐ μέντοι οὔτ' ἐξ
ἀνάγκης, οὔτε ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. οἷον εἴ τις ὀρύττων φυτῷ βόθρον, εὗρε
3 θησαυρόν. τοῦτο τοίνυν συμβεβηκὸς τῷ ὀρύττοντι τὸν βόθρον, τὸ
εὑρεῖν θησαυρόν. οὔτε γὰρ ἐξ ἀνάγκης τοῦτο ἐκ τούτου, ἢ μετὰ
τοῦτο, οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἄν τις φυτεύῃ, θησαυρὸν εὑρίσκει. καὶ
μουσικός γ' ἄν τις εἴη λευκός. ἀλλ' ἐπεὶ οὔτε ἐξ ἀνάγκης οὐθ' ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτο γίνεται, συμβεβηκὸς αὐτὸ λέγομεν. ὥστ' ἐ-
πεὶ ἔστιν ὑπάρχον τι καὶ τινὶ, καὶ ἔνια τούτων καὶ ποὺ καὶ πο-
τέ, ὅτι ἂν ὑπάρχῃ μέν, ἀλλὰ μὴ διότι τοδὶ ἦν ἢ νῦν ἢ ἐνταῦθα,
» συμβεβηκὸς ἔσται. οὐ δὲ δὴ αἴτιον ὡρισμένον οὐδὲν τοῦ συμβεβη-
4 κότος, ἀλλὰ τὸ τυχόν. τοῦτο δ' ἀόριστον, συνέβη τῳ εἰς αἴγιναν

ἐλθεῖν. εἰ μὴ διὰ τοῦτο ἀφίκετο, ὅπως ἐκεῖ ἔλθῃ, ἀλλ' ὑπὸ χει-
μῶνος ἐξωσθεὶς. ἢ ὑπὸ λῃστῶν ληφθείς. γέγονε μὲν δὴ καὶ ἔστι τὸ
συμβεβηκὸς, ἀλλ' οὐχ ᾗ αὐτὸ, ἀλλ' ᾗ ἕτερον. ὁ γὰρ χειμὼν αἴ-
τιος τοῦ μὴ ὅπου ἔπλει, ἐλθεῖν. τοῦτο δ' ἦν αἴγινα. λέγεται δὲ
καὶ ἄλλως συμβεβηκὸς. οἷον ὅσα ὑπάρχει καθ' αὑτὸ ἑ-
κάστῳ μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ ὄντα. οἷον τῷ τριγώνῳ, τὸ
δύο ὀρθὰς ἔχειν. καὶ ταῦτα μὲν ἐνδέχε-
ται ἀΐδια εἶναι, ἐκείνων δὲ οὐ-
δέν. λόγος δὲ τούτου ἐν
ἑτέροις.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚΆ, ΤῸ Ε.

Αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ αἴτια ζητεῖται τῶν ὄν-
των. δῆλον δὲ, ὅτι ᾗ ὄντα. ἔστι γάρ τι αἴ-
τιον ὑγιείας καὶ εὐεξίας. καὶ τῶν μα-
1 θηματικῶν εἰσιν ἀρχαὶ καὶ στοιχεῖα καὶ
αἴτια. καὶ ὅλως δὲ πᾶσα ἐπιστήμη δια-
νοητικὴ ἢ καὶ μετέχουσά τι διανοίας,
περὶ αἰτίας καὶ ἀρχάς ἐστιν, ἢ ἀκριβε-
στέρας ἢ ἁπλουστέρας. ἀλλὰ πᾶσαι αὗται περὶ ἕν τι. καὶ γέ-
» νος τι περιγραψάμεναι, περὶ τούτου πραγματεύονται. ἀλ-
» λ' οὐχὶ περὶ ὄντος ἁπλῶς. οὐδὲ ᾗ ὄν. οὐδὲ τοῦ τί ἐστιν, οὐδένα
» λόγον ποιοῦνται. ἀλλ' ἐκ τούτου, αἱ μὲν, αἰσθήσει ποιήσασαι αὐ-
2 τὸ δῆλον. αἱ δ' ὑπόθεσιν λαβοῦσαι τὸ τί ἐστιν, οὕτω τὰ καθ' αὑ-
» τὰ ὑπάρχοντα τῷ γένει περὶ ὅ εἰσιν, ἀποδεικνύουσιν, ἢ ἀναγ-
» καιότερον, ἢ μαλακώτερον. διόπερ φανερὸν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀ-
» πόδειξις οὐσίας. οὐδὲ τοῦ τί ἐστιν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπαγωγῆς.
ἀλλά τις ἄλλος τρόπος τῆς δηλώσεως. ὁμοίως δὲ οὐδ' εἰ ἔστιν
ἢ μὴ ἔστι τὸ γένος περὶ ὃ πραγματεύονται, οὐδὲν λέγουσι, διὰ
τὸ τῆς αὐτῆς εἶναι διανοίας, τό, τε τί ἐστι δῆλον ποιεῖν, καὶ εἰ ἔστι
τοῦτο. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη τυγχάνει οὖσα περὶ γέ-
3 νος τι τοῦ ὄντος (περὶ γὰρ τὴν τοιαύτην ἐστὶν οὐσίαν, ἐν ᾗ ἡ ἀρ-
χὴ τῆς κινήσεως καὶ στάσεως ἐν αὐτῇ) δῆλον, ὅτι οὔτε πρακτι-
κή ἐστιν οὔτε ποιητική. τῶν μὲν γὰρ ποιητικῶν ἐν τῷ ποιοῦντι ἡ ἀρ-
χή, ἢ νοῦς ἐστιν, ἢ τέχνη, ἢ δύναμίς τις. τῶν δὲ πρακτικῶν, ἐν τῷ
πράττοντι ἡ προαίρεσις. τὸ αὐτὸ γὰρ τὸ πρακτὸν καὶ τὸ προ-
αιρετόν. ὥστε εἰ ἡ ἅπασα διάνοια ἢ πρακτικὴ ἢ ποιητικὴ ἢ θεω-
ρητική, ἡ φυσικὴ, θεωρητική τις ἂν εἴη. ἀλλὰ θεωρητικὴ, περὶ
τοιοῦτον ὂν, ὅ ἐστι δυνατὸν κινεῖσθαι, καὶ περὶ οὐσίαν τὴν κατὰ
4 τὸν λόγον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οὐ χωριστὴν μόνον. δεῖ δὲ τὸ τί ἦν εἶναι

καὶ τὸν λόγον πῶς ἐστι, μὴ λανθάνειν. ὡς ἄνευ γε τούτου τὸ ζη-
τεῖν, μηδὲν ποιεῖν ἐστι. τῶν δὴ ὁριζομένων, καὶ τῶν τί ἐστι, τὰ μὲν
οὕτως ὑπάρχει ὡς τὸ σιμὸν, τὰ δ' ὡς τὸ κοῖλον. διαφέρει δὲ
ταῦτα. ὅτι τὸ μὲν σιμὸν συνειλημμένον ἐστὶ μετὰ τῆς ὕλης. ἔστι γὰρ
τὸ μὲν σιμὸν, κοίλη ῥίς. ἡ δὲ κοιλότης ἄνευ ὕλης αἰσθητῆς. εἰ δὴ
πάντα τὰ φυσικὰ, ὁμοίως τῷ σιμῷ λέγονται, οἷον, ῥίς. ὀφθαλ-
μὸς. πρόσωπον, σὰρξ ὀστοῦν. ὅλως ζῷον φύλλον. ῥίζα. φλοιός,
ὅλως φυτὸν, οὐδενὸς γὰρ ἄνευ κινήσεως ὁ λόγος αὐτῶν. ἀλλ' 1
ἀεὶ ἔχει ὕλην, δῆλον, πῶς δεῖ ἐν τοῖς φυσικοῖς τὸ τί ἐστι ζητεῖν
καὶ ὁρίζεσθαι. καὶ διότι καὶ περὶ ψυχῆς ἐνίας θεωρῆσαι τοῦ
» φυσικοῦ. ὅση μὴ ἄνευ τῆς ὕλης ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν ἡ φυσικὴ θεω-
» ρητική ἐστι, φανερὸν ἐκ τούτων. ἀλλ' ἔστι καὶ ἡ μαθηματικὴ θεω-
» ρητική, ἀλλ' εἰ ἀκινήτων καὶ χωριστῶν ἐστι, νῦν ἄδηλον. ὅτι μὲν
» οὖν ἔνια μαθήματα ᾗ ἀκίνητα καὶ ᾗ χωριστὰ θεωρεῖ, δῆλον.
» εἰ δέ τί ἐστιν ἀκίνητον καὶ ἀΐδιον καὶ χωριστὸν, φανερὸν, ὅτι θεω-
» ρητικῆς τὸ γνῶναι. οὐ μέντοι φυσικῆς γε. περὶ κινητῶν γάρ- 2
» τινων ἡ φυσική. οὐδὲ μαθηματικῆς, ἀλλὰ προτέρας ἀμ-
» φοῖν. ἡ μὲν γὰρ φυσικὴ, περὶ ἀχώριστα μὲν, ἀλλ' οὐκ ἀκίνη-
» τα. τῆς δὲ μαθηματικῆς ἔνια, περὶ ἀκίνητα μὲν, οὐ χωρι-
» στὰ δ' ἴσως. ἀλλ' ὡς ἐν ὕλῃ. ἡ δὲ πρώτη καὶ περὶ χωριστὰ καὶ
» ἀκίνητα. ἀνάγκη δὲ, πάντα μὲν τὰ αἴτια, ἀΐδια εἶναι. μάλι-
» στα δὲ ταῦτα. ταῦτα γὰρ αἴτια τοῖς φανεροῖς τῶν θείων. ὥστε
» τρεῖς ἂν εἶεν φιλοσοφίαι θεωρητικαί, μαθηματική. φυσική.
» θεολογική. οὐ γὰρ ἄδηλον, ὅτι εἴπου τὸ θεῖον ὑπάρχει, ἐν 3
» τῇ τοιαύτῃ φύσει ὑπάρχει. καὶ τὴν τιμιωτάτην δεῖ περὶ τὸ
» τιμιώτατον γένος εἶναι. αἱ μὲν οὖν θεωρητικαὶ τῶν ἄλλων ἐπι-
» στημῶν αἱρετώτεραι. αὕτη δὲ τῶν θεωρητικῶν. ἀπορήσειε γὰρ
» ἄν τις, πότερόν ποθ' ἡ πρώτη φιλοσοφία καθόλου ἐστὶν, ἢ
περί τι γένος καὶ φύσιν μίαν. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς τρόπος, οὐδ' ἐν
ταῖς μαθηματικαῖς. ἀλλ' ἡ μὲν γεωμετρία καὶ ἀστρολογία,
περί τινα φύσιν ἰδίαν εἰσίν. ἐκείνη δὲ καθόλου πασῶν κοινή.
εἰ μὲν οὖν μὴ ἔστι τις ἑτέρα οὐσία παρὰ τὰς φύσει συνεστηκυίας, 4

„ ἡ φυσικὴ ἂν εἴη πρώτη ἐπιστήμη. εἰ δ' ἔστι τις οὐσία ἀκίνητος,
„ αὕτη προτέρα καὶ φιλοσοφία πρώτη. καὶ καθόλου οὕτως
ὅτι πρώτη καὶ περὶ τοῦ ὄντος ἧ ὄν, ταύτης ἂν εἴη θεωρῆσαι.
καὶ τί ἐστι. καὶ τὰ ὑπάρχοντα καθόλου ἧ ὄν. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ ὂν τὸ
ἁπλῶς λεγόμενον λέγεται πολλαχῶς. ὧν ἓν μὲν ἦν τὸ κατὰ
συμβεβηκός, ἕτερον δὲ, τὸ ὡς ἀληθὲς καὶ τὸ μὴ ὂν, ὡς τὸ ψεῦδος.
παρὰ ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ σχήματα τῆς κατηγορίας. οἷον τὸ μὲν τί.
1 τὸ δὲ ποιόν. τὸ δὲ, ποσόν. τὸ δὲ, πού. τὸ δὲ, ποτέ. καὶ ἔτι ἄλλο
σημαίνει τὸν τρόπον τοῦτον. ἔτι παρὰ ταῦτα πάντα τὸ δυνάμει
καὶ ἐνεργείᾳ. ἐπεὶ δὲ πολλαχῶς λέγεται τὸ ὄν, πρῶτον περὶ
τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς λεκτέον. ὅτι οὐδεμία περὶ αὐτό ἐστι θεω
ρία. σημεῖον δέ. οὐδεμιᾷ γὰρ ἐπιστήμῃ ἐπιμελὲς περὶ αὐ=
τὸ οὔτε πρακτικῇ, οὔτε ποιητικῇ, οὔτε θεωρητικῇ. οὔτε γὰρ
ὁ ποιῶν οἰκίαν, ποιεῖ ὅσα συμβαίνει ἅμα τῇ οἰκίᾳ γινομένῃ
(ἄπειρα γάρ ἐστι) τοῖς μὲν γὰρ ἡδεῖαν. τοῖς δὲ βλαβεράν. τοῖς
3 δ' ὠφέλιμον οὐδὲν εἶναι κωλύει τὴν ποιηθεῖσαν, καὶ ἑτέραν,
ὡς εἰπεῖν πάντων τῶν ὄντων, ὧν οὐθενός ἐστιν ἡ οἰκοδομική,
ποιητική. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, οὐδ' ὁ γεωμέτρης θεωρεῖ τὰ
οὕτω συμβεβηκότα τοῖς σχήμασιν. οὐδ' εἰ ἕτερόν ἐστι τὸ τρί-
γωνον, καὶ τρίγωνον δύο ὀρθὰς ἔχον, καὶ τοῦτο εὐλόγως συμ-
πίπτει. ὥσπερ γὰρ ὄνομά τι μόνον, τὸ συμβεβηκός ἐστι. διὸ Πλά
„ των τρόπον τινὰ οὐ κακῶς περὶ τὴν σοφιστικὴν τὸ μὴ ὂν ἔτα-
„ ξεν. εἰσὶ γὰρ οἱ τῶν σοφιστῶν λόγοι, περὶ τὸ συμβεβηκὸς ὡς
3 εἰπεῖν μάλιστα πάντων, πότερον ἕτερον ἢ ταυτὸν μουσικὸν
καὶ γραμματικὸν, καὶ μουσικὸς Κορίσκος. καὶ Κορίσκος.
καὶ εἰ πᾶν ὃ ἂν ᾖ, μὴ ἀεὶ δὲ γέγονεν. ὥστ' εἰ μουσικὸς ὢν,
γραμματικὸς γέγονε, καὶ γραμματικὸς ὢν μουσικός. καὶ
ὅσοι δὴ ἄλλοι τοιοῦτοι τῶν λόγων εἰσί. φαίνεται γὰρ τὸ συμ=
βεβηκὸς, ἐγγύς τι τοῦ μὴ ὄντος. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν τοιούτων λό
γων. τῶν μὲν γὰρ ἄλλον τρόπον ὄντων, ἔστι γένεσις καὶ φθορά. τῶν
δὲ κατὰ συμβεβηκὸς οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ὅμως λεκτέον ἔτι περὶ
4 τοῦ συμβεβηκότος ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται, τίς ἡ φύσις αὐτοῦ καὶ

διὰ τίν' αἰτίαν ἐστίν. ἅμα γὰρ δῆλον ἔσται ἴσως, καὶ διὰ τί ἐπιστή-
μη οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ἐπεὶ οὖν ἔστιν ἐν τοῖς οὖσι τὰ μὲν, ἀεὶ ὡσαύ-
τως ἔχοντα καὶ ἐξ ἀνάγκης, οὐ τῆς κατὰ τὸ βίαιον λεγομένης.
ἀλλ' ἣν λέγομεν, τῷ μὴ ἐνδέχεσθαι ἄλλως. τὰ δὲ ἐξ ἀνάγκης
μὲν, οὐκ ἔστιν οὐδ' ἀεὶ, οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, αὕτη ἀρχὴ καὶ αὕτη
» αἰτία ἐστὶ τοῦ εἶναι τὸ συμβεβηκός. ὃ γὰρ ἂν ᾖ, μήτ' ἀεὶ, μήθ' ὡς
» ἐπὶ τὸ πολὺ, τοῦτό φαμεν συμβεβηκὸς εἶναι. οἷον ἐπὶ κυνὶ ἂν χειμὼν
γένηται καὶ ψῦχος, τοῦτο συμβῆναί φαμεν, ἀλλ' οὐκ ἂν πνῖγος 1
καὶ ἀλέα. ὅτι τὸ μὲν ἀεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τὸ δ' οὔ. καὶ τὸν ἄνθρω
πον λευκὸν εἶναι συμβέβηκεν. οὔτε γὰρ ἀεὶ οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.
ζῶον δὲ οὐ κατὰ συμβεβηκός καὶ τὸ τὸν οἰκοδόμον ὑγίειαν
ποιῆσαι συμβέβηκεν, ὅτι οὐ πέφυκε τοῦτο ποιεῖν οἰκοδόμος ἀλ
λ' ἰατρός. ἀλλὰ συνέβη ἰατρὸν εἶναι τὸν οἰκοδόμον. καὶ ὀψοποιὸς
ἡδονῆς στοχαζόμενος, ποιήσειεν ἄν τι ὑγιεινὸν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν
ὀψοποιητικήν. διὸ συνέβη φαμέν. καὶ ἔστιν ὡς ποιεῖ ἁπλῶς δ' οὔ.
τῶν μὲν γὰρ, ἄλλαι δυνάμεις ἐνίοτέ εἰσιν αἱ ποιητικαί. τῶν δ' οὐ- 2
» δεμία τέχνη. οὐδὲ δύναμις ὡρισμένη. τῶν γὰρ κατὰ συμβε-
» βηκὸς ὄντων ἢ γινομένων, καὶ τὸ αἴτιόν ἐστι κατὰ συμβεβηκός.
» ὥστ' ἐπειδὴ οὐ πάντα ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης, καὶ ἀεὶ ἢ ὄντα ἢ γινόμενα,
ἀλλὰ τὰ πλεῖστα ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ἀνάγκη εἶναι τὸ κατὰ συμβε-
βηκὸς ὄν, οἷον οὔτ' ἀεὶ, οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ λευκὸς μουσικός ἐστιν.
ἐπεὶ δὲ γίνεταί ποτε, κατὰ συμβεβηκὸς ἔσται. εἰ δὲ μὴ, πάντα
ἔσται ἐξ ἀνάγκης. ὥστε ἡ ὕλη ἔσται αἰτία ἡ ἐνδεχομένη παρὰ τὸ
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄλλως τοῦ συμβεβηκότος αἰτία. ἀρχὴν δὲ την- 3
δὶ ληπτέον, πότερον οὐδέν ἐστιν οὔτ' ἀεὶ, οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ
τοῦτο ἀδύνατον. ἔστιν ἄρα τι παρὰ ταῦτα τὸ ὁπότερ' ἔτυχε καὶ
κατὰ συμβεβηκός, ἀλλὰ πότερον τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τὸ δ' ἀεὶ
οὐθενὶ ὑπάρχει. ἢ ἔστιν ἄττα ἀΐδια. περὶ μὲν οὖν τούτων, ὕστερον
» σκεπτέον. ὅτι δ' ἐπιστήμη οὐκ ἔστι τοῦ συμβεβηκότος, φανερόν. ἐπι
» στήμη μὲν γὰρ πᾶσα, ἢ τοῦ ἀεὶ ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. πῶς γὰρ ἢ μα
» θήσεται ἢ διδάξει ἄλλον. δεῖ γὰρ ὡρίσθαι ἢ τῷ ἀεὶ ἢ τῷ ὡς ἐπὶ το-
πολύ. οἷον ὅτι ὠφέλιμον τῷ πυρέττοντι τὸ μελίκρατον ὡς ἐπὶ 4

τὸ πολύ. ἔστι δὲ παρὰ τοῦτο οὐχ ἕξει λέγειν, πότε δ' οὔ, οἷον νουμηνίᾳ.
ἢ γὰρ ἀεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τῇ νουμηνίᾳ. τὸ δὲ συμβεβηκός ἐστι
παρὰ ταῦτα. τί μὲν οὖν ἐστι τὸ συμβεβηκὸς καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, καὶ
ὅτι ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν αὐτοῦ, εἴρηται. Ὅτι δ' εἰσὶν ἀρχαὶ καὶ αἴ-
τια γεννητὰ καὶ φθαρτὰ ἄνευ τοῦ γίγνεσθαι καὶ φθείρεσθαι,
φανερόν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, ἐξ ἀνάγκης πάντ' ἔσται, εἰ τοῦ γιγνομένου
καὶ φθειρομένου μὴ κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιόν τι ἀνάγκη εἶναι.
1 πότερον γὰρ ἔσται τοδὶ ἢ οὔ. ἐάν γε τοδὶ γένηται. εἰ δὲ μή, οὔ.
τοῦτο δὲ ἄλλο. καὶ οὕτω δῆλον ὅτι ἀεὶ χρόνου ἀφαιρουμένου ἀπὸ
πεπερασμένου χρόνου, ἥξει ἐπὶ τὸ νῦν. ὥστε ὁδὶ ἀποθανεῖται,
ἢ νόσῳ ἢ βίᾳ, ἐάν γε ἐξέλθῃ. τοῦτο δέ, ἐὰν διψήσῃ. τοῦτο δὲ ἐὰν
ἄλλο. καὶ οὕτως ἥξει εἰς ὃ νῦν ὑπάρχει, ἢ εἰς τῶν γεγονότων τι.
οἷον, ἐὰν διψήσῃ. τοῦτο δέ, εἰ ἐσθίει δριμέα. τοῦτο δ' ἤτοι ὑπάρχει,
ἢ οὔ. ὥστ' ἐξ ἀνάγκης ἀποθανεῖται. ἢ οὐκ ἀποθανεῖται. ὁμοίως
δὲ κἂν ὑπερπηδήσῃ τις εἰς τὰ γενόμενα, ὁ αὐτὸς λόγος. ἤδη
2 γὰρ ὑπάρχει τοῦτο ἔν τινι. λέγω δὲ τὸ γεγονός. ἐξ ἀνάγκης ἄρα
πάντα ἔσται τὰ ἐσόμενα. οἷον, τὸ ἀποθανεῖν τὸν ζῶντα. ἤδη γάρ
τι γέγονεν. οἷον τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ σώματι, ἀλλ' εἰ νόσῳ. ἢ
βίᾳ οὔπω. ἀλλ' ἐὰν τοδὶ γένηται. δῆλον ἄρα ὅτι μέχρι τινὸς
βαδίζει ἀρχῆς. αὕτη δ' οὐκ ἔστιν εἰς ἄλλο. ἔσται οὖν ἡ τοῦ ὁπό-
τερ' ἔτυχεν αὕτη. καὶ αἴτιον τῆς γενέσεως αὐτῆς οὐθέν. ἀλλ' εἰς
ἀρχὴν ποίαν καὶ αἴτιον ποῖον ἡ ἀναγωγὴ ἡ τοιαύτη. πότερον
ὡς εἰς ὕλην. ἢ ὡς εἰς τὸ οὗ ἕνεκα. ἢ ὡς εἰς τὸ κινῆσαν, μάλιστα
3 σκεπτέον. περὶ μὲν οὖν τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς ὄντος, ἀφείσθω.
διώρισται γὰρ ἱκανῶς. τὸ δὲ ὡς ἀληθὲς ὂν καὶ μὴ ὂν ὡς ψεῦδος,
ἐπειδὴ παρὰ σύνθεσίν ἐστι καὶ διαίρεσιν. τὸ δὲ σύνολον, περὶ
μερισμὸν ἀντιφάσεως. τὸ μὲν γὰρ ἀληθές, τὴν κατάφασιν ἐπὶ
τῶν συγκειμένων ἔχει. τὴν δ' ἀπόφασιν, ἐπὶ τῶν διῃρημένων. τὸ
δὲ ψεῦδος, τούτου τοῦ μερισμοῦ τὴν ἀντίφασιν. πῶς δὲ τὸ ἅ-
μα ἢ τὸ χωρὶς νοεῖν συμβαίνει, ἄλλος λόγος. λέγω δὲ τὸ ἅμα
καὶ τὸ χωρίς. ὥστε μὴ τὸ ἐφεξῆς. ἀλλ' ἕν τι γίγνεσθαι. οὐ
4 γάρ ἐστι τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθὲς ἐν τοῖς πράγμασιν, οἷον τὸ

,, μὲν ἀγαθόν, ἀληθές. τὸ δὲ κακόν, ψεῦδος. ἀλλ' ἐν διανοίᾳ. περὶ δὲ τὰ ἁπλᾶ καὶ τὰ τί ἐστιν, οὐδ' ἐν τῇ διανοίᾳ. ὅσα μὲν οὖν δεῖ θεωρῆσαι περὶ τὸ οὕτως ὂν καὶ μὴ ὄν, ὕστερον ἐπισκεπτέον. ἐπεὶ δὲ ἡ συμπλοκή ἐστιν καὶ ἡ διαίρεσις ἐν διανοίᾳ, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πράγμασι, τὸ δ' οὕτως ὄν, ἕτερον ὂν τῶν κυρίων, ἢ γὰρ τὸ τί ἐστιν. ἢ ὅτι ποιὸν ἢ ὅτι ποσόν. ἢ εἴ τι ἄλλο συνάπτει ἢ ἀφαιρεῖ ἡ διάνοια, τὸ μὲν ὡς συμβεβηκός, καὶ τὸ ὡς ἀληθὲς ὄν, ἀφετέον. τὸ γὰρ αἴτιον, τοῦ μὲν, ἀόριστον. τοῦ δὲ, τῆς διανοίας τι πάθος. καὶ ἀμφότερα περὶ τὸ λοιπὸν γένος τοῦ ὄντος, καὶ οὐκ ἔξω δηλοῦσιν οὖσάν τινα φύσιν τοῦ ὄντος. διὸ ταῦτα μὲν, ἀφείσθω. σκεπτέον δὲ τοῦ ὄντος αὐτοῦ τὰ αἴτια, καὶ τὰς ἀρχὰς ᾗ ὄν. φανερὸν δ' ἐν οἷς διωρισάμεθα περὶ τοῦ ποσαχῶς λέγεται ἕκαστον, ὅτι πολλαχῶς λέγεται τὸ ὄν. 1

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ, ΤῸ Ζ.

Ὸ ὂν λέγεται πολλαχῶς, καθάπερ διει-
λόμεθα πρότερον, ἐν τοῖς περὶ τοῦ πολ-
λαχῶς. σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τί ἐστι καὶ τό-
1 δε τι. τὸ δὲ, ὅτι ποιὸν ἢ ποσὸν ἢ τῶν ἄλ-
λων ἕκαστον τῶν οὕτω κατηγορουμένων.
τοσαυταχῶς δὲ λεγομένου τοῦ ὄντος, φα-
νερὸν, ὅτι τούτων πρῶτον ὂν, τὸ τί ἐστιν,
ὅπερ σημαίνει τὴν οὐσίαν. ὅταν μὲν γὰρ εἴπωμεν ποιόν τι τόδε,
ἢ ἀγαθὸν λέγομεν ἢ κακόν. ἀλλ' οὐ τρίπηχυ. ἢ ἄνθρωπον. ὅταν
δὲ τί ἐστιν, οὐ λευκὸν οὐδὲ θερμὸν, οὐδὲ τρίπηχυ. ἀλλὰ ἄνθρω
πον ἢ θεόν. τὰ δ' ἄλλα λέγεται ὄντα, τῷ τοῦ οὕτως ὄντος, τὰ
2 μὲν ποσότητας εἶναι. τὰ δὲ, ποιότητας. τὰ δὲ, πάθη. τὰ δὲ, ἄλ
λο τι τοιοῦτον. διὸ καὶ ἀπορήσειέ τις, πότερον τὸ βαδίζειν καὶ
τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ καθῆσθαι ἕκαστον αὐτῶν ὂν, ἢ μὴ ὄν. ὁμοί-
ως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁτουοῦν τῶν τοιούτων. οὐδὲν γὰρ αὐ-
τῶν ἐστιν, οὔτε καθ' αὑτὸ πεφυκὸς, οὔτε χωρίζεσθαι δυνα-
τὸν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ μᾶλλον εἴπερ τὸ βαδίζον τῶν ὄντων τι,
καὶ τὸ καθήμενον καὶ τὸ ὑγιαῖνον. ταῦτα δὲ μᾶλλον φαίνεται
ὄντα, διότι ἐστί τι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς ὡρισμένον. τοῦτο δ' ἐ-
3 στὶν ἡ οὐσία καὶ τὸ καθ' ἕκαστον, ὅπερ ἐμφαίνεται ἐν τῇ κατηγο-
ρίᾳ τῇ τοιαύτῃ. τὸ ἀγαθὸν γὰρ ἢ τὸ καθήμενον, οὐκ ἄνευ
» τούτου λέγεται. δῆλον οὖν, ὅτι διὰ ταύτην κἀκείνων ἕκαστόν
» ἐστιν. ὥστε τὸ πρώτως ὂν, καὶ οὔ τι ὂν, ἀλλ' ὂν ἁπλῶς, ἡ οὐσία
» ἂν εἴη. πολλαχῶς μὲν οὖν λέγεται τὸ πρῶτον. ὅμως δὲ πάντων
» ἡ οὐσία πρῶτον καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ χρόνῳ, καὶ φύσει. τῶν μὲν
γὰρ ἄλλων κατηγορημάτων, οὐδὲν χωριστόν. αὕτη δὲ μόνη. καὶ
τῷ λόγῳ δὲ, τοῦτο πρῶτον. ἀνάγκη γὰρ ἐν τῷ ἑκάστου λόγῳ, τὸν
4 τῆς οὐσίας λόγον ἐνυπάρχειν. καὶ εἰδέναι δὲ τότε οἰόμεθα

ἕκαστον μάλιστα, ὅταν τί ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, γνῶμεν. ἢ τὸ πῦρ μᾶλ
λον, ἢ τὸ ποιὸν, ἢ τὸ ποσὸν, ἢ τὸ πού. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τούτων,
τότε ἕκαστον ἴσμεν, ὅταν τί ἐστι τὸ ποσὸν ἢ τὸ ποιὸν, ἴδωμεν. καὶ
δὴ καὶ τὸ πάλαι τε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ζητούμενον καὶ ἀεὶ ἀπορού
μενον, τί τὸ ὄν, τοῦτό ἐστι τίς οὐσία. τοῦτο γὰρ οἱ μὲν, ἓν εἶναί φα=
σιν. οἱ δὲ πλείω, ἢ ἕν. καὶ οἱ μὲν πεπερασμένα. οἱ δὲ, ἄπειρα.
διὸ καὶ ἡμῖν καὶ μάλιστα καὶ πρῶτον καὶ μόνον ὡς εἰπεῖν, πε=
ρὶ τοῦ οὕτως ὄντος θεωρητέον, τί ἐστι. δοκεῖ δ' ἡ οὐσία ὑπάρχειν, 1
φανερώτατα μὲν τοῖς σώμασι. διὸ τά τε ζῶα καὶ τὰ φυτὰ,
καὶ τὰ μόρια αὐτῶν, οὐσίας εἶναί φαμεν, καὶ τὰ φυσικὰ σώ=
ματα, οἷον, πῦρ, καὶ ὕδωρ καὶ γῆν, καὶ τῶν τοιούτων ἕκαστον. καὶ
ὅσα ἢ μόρια τούτων, ἢ ἐκ τούτων ἐστὶν ἢ μόριον, ἢ πάντων. οἷον,
ὅ, τε οὐρανὸς καὶ τὰ μόρια αὐτοῦ ἄστρα, καὶ σελήνη, καὶ ἥ-
λιος. πότερον δὲ αὗται μόναι οὐσίαι εἰσίν, ἢ καὶ ἄλλό τι, ἢ τού=
των μὲν οὐδὲν, ἕτεραι δέ τινες, σκεπτέον. δοκεῖ δέ τισι τὰ τοῦ σώ
ματος πέρατα, οἷον ἐπιφάνεια καὶ γραμμὴ καὶ στιγμὴ καὶ μο 2
νὰς εἶναι οὐσίαι. καὶ μᾶλλον, ἢ τὸ σῶμα καὶ τὸ στερεόν. Ἔτι
παρὰ τὰ αἰσθητὰ, οἱ μὲν οὐκ οἴονται εἶναι οὐδὲν τοιοῦτον. οἱ δὲ,
πλείω. καὶ μᾶλλον ὄντα ἀΐδια. ὥσπερ Πλάτων τά τε εἴδη καὶ
τὰ μαθηματικὰ, δύο οὐσίας. τρίτην δὲ τὴν τῶν αἰσθητῶν σω-
μάτων οὐσίαν. Σπεύσιππος δὲ καὶ πλείους οὐσίας ἀπὸ τοῦ
ἑνὸς ἀρξάμενος, καὶ ἀρχὰς ἑκάστης οὐσίας, ἄλλην μὲν ἀρι=
θμῶν, ἄλλην δὲ μεγεθῶν. ἔπειτα ψυχῆς, καὶ τοῦτον δὴ τὸν
τρόπον ἐπεκτείνει τὰς οὐσίας. ἔνιοι δὲ τὰ μὲν εἴδη καὶ τοὺς ἀριθ 3
μοὺς, τὴν αὐτὴν ἔχειν φασὶ φύσιν. τὰ δ' ἄλλα, ἐχόμενα, γραμ
μὰς καὶ ἐπίπεδα, μέχρι πρὸς τὴν τοῦ οὐρανοῦ οὐσίαν καὶ τὰ
αἰσθητά. περὶ δὲ τούτων, τί λέγεται καλῶς, καὶ τίνες εἰσὶν οὐ-
σίαι, καὶ πότερον εἰσί τινες παρὰ τὰς αἰσθητὰς, ἢ οὐκ εἰσί, καὶ
αὗται πῶς εἰσι, καὶ πότερον ἔστι τις χωριστὴ οὐσία, καὶ διὰ τί,
καὶ πῶς, ἢ οὐδεμία παρὰ τὰς αἰσθητὰς, σκεπτέον, ὑποτυπωσα
» μένοις πρῶτον τὴν οὐσίαν, τί ἐστι. λέγεται δὴ οὐσία, εἰ μὴ
» πλεοναχῶς, ἀλλ' ἐν τέτταρσί γε μάλιστα. καὶ γὰρ τὸ τί ἦν εἶναι, 4

» καὶ τὸ καθόλου, καὶ τὸ γένος, ἡ οὐσία δοκεῖ εἶναι ἑκάστῳ καὶ
» τέταρτον τούτων τὸ ὑποκείμενον. τὸ δ' ὑποκείμενόν ἐστι, καθ' οὗ
» τὰ ἄλλα λέγεται. ἐκεῖνο δὲ αὐτὸ μηκέτι κατ' ἄλλου. διὸ πρῶ-
τον περὶ τούτου διοριστέον. μάλιστα δὲ δοκεῖ εἶναι οὐσία τὸ ὑ-
ποκείμενον πρῶτον. τοιοῦτον δὲ, τρόπον μέν τινα, ἡ ὕλη λέγεται.
ἄλλον δὲ τρόπον, ἡ μορφὴ, τρίτον δὲ, τὸ ἐκ τούτων. λέγω δὲ τὴν
μὲν ὕλην, οἷον τὸν χαλκόν. τὴν δὲ μορφὴν, τὸ σχῆμα τῆς ἰδέας.
1 τὸ δ' ἐκ τούτων, τὸν ἀνδριάντα τὸ σύνολον. ὥστε εἰ τὸ εἶδος
τῆς ὕλης πρότερον καὶ μᾶλλον ὄν, καὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν πρότε-
ρον ἔσται διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. νῦν μὲν οὖν τύπῳ εἴρηται, τί πο-
τ' ἐστὶν ἡ οὐσία. ὅτι τὸ μὴ καθ' ὑποκειμένου, ἀλλὰ καθ' οὗ τὰ ἄλ-
λα. δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως. οὐ γὰρ ἱκανόν. αὐτό τε γὰρ τοῦτο ἄδη-
λον. καὶ ἔτι ἡ ὕλη οὐσία γίνεται. εἰ γὰρ μὴ αὕτη οὐσία, τίς ἐστιν
ἄλλη, διαφεύγει. περιαιρουμένων γὰρ τῶν ἄλλων, οὐ φαίνεται
οὐδὲν ὑπομένον. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, τῶν σωμάτων πάθη, καὶ ποιή-
2 ματα, καὶ δυνάμεις. τὸ δὲ μῆκος καὶ πλάτος καὶ βάθος, πο-
σότητές τινες, ἀλλ' οὐκ οὐσίαι. τὸ γὰρ ποσὸν, οὐκ οὐσία. ἀλλὰ μᾶλ-
λον ᾧ ὑπάρχει ταῦτα αὐτὰ πρώτως, ἐκεῖνό ἐστιν ἡ οὐσία. ἀλλὰ
μὴν ἀφαιρουμένου μήκους καὶ πλάτους καὶ βάθους, οὐδὲν ὁ-
ρῶμεν ὑπολειπόμενον. πλὴν εἴ τί ἐστι τὸ ὁριζόμενον ὑπὸ τού-
των. ὥστε τὴν ὕλην ἀνάγκη φαίνεσθαι μόνην οὐσίαν οὕτω
σκοπουμένοις. λέγω δ' ὕλην ἣ καθ' αὑτὴν, μήτε τί, μήτε ποσόν,
μήτε ἄλλο μηδὲν λέγεται οἷς ὥρισται τὸ ὄν. ἔστι γάρ τι καθ' οὗ
3 κατηγορεῖται τούτων ἕκαστον. ᾧ τὸ εἶναι ἕτερον, καὶ τῶν κατη-
γοριῶν ἑκάστῃ. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, τῆς οὐσίας κατηγορεῖται. αὕ-
τη δὲ, τῆς ὕλης. ὥστε τὸ ἔσχατον, καθ' αὑτὸ, οὔτε τί, οὔτε πο-
σὸν, οὔτε ἄλλο οὐδέν ἐστιν. οὐδὲ δὴ αἱ ἀποφάσεις. καὶ γὰρ αὗ-
ται ὑπάρξουσι κατὰ συμβεβηκός. ἐκ μὲν οὖν τούτων θεωροῦ-
σι, συμβαίνει οὐσίαν εἶναι τὴν ὕλην. ἀδύνατον δέ. καὶ γὰρ τὸ
χωριστὸν καὶ τὸ τόδε τι ὑπάρχειν δοκεῖ μάλιστα τῇ οὐσίᾳ. διὸ τὸ
εἶδος καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, οὐσία δόξειεν ἂν μᾶλλον εἶναι τῆς ὕλης.
4 τὴν μὲν τοίνυν ἐξ ἀμφοῖν οὐσίαν, λέγω δὲ τὴν ἐκ τῆς ὕλης καὶ

τῆς μορφῆς ἀφετέον. ὑστέρα γὰρ καὶ δήλη. φανερὰ δέ πως καὶ ἡ
ὕλη. περὶ δὲ τῆς τρίτης, σκεπτέον. αὕτη γὰρ ἀπορωτάτη. ὁμο-
λογοῦνται δ' οὐσίαι εἶναι τῶν αἰσθητῶν τινές. ὥστε ἐν ταύταις
» ζητητέον πρῶτον. ἐπεὶ δ' ἐν ἀρχῇ διειλόμεθα, πόσοις ὁρίζο-
» μεν τὴν οὐσίαν, καὶ τούτων ἕν τι δοκεῖ εἶναι τὸ τί ἦν εἶναι, θεω-
» ρητέον περὶ αὐτοῦ. πρὸ ἔργου γὰρ τὸ μεταβαίνειν εἰς τὸ γνω-
» ριμώτερον. ἡ γὰρ μάθησις οὕτω γίνεται πᾶσι, διὰ τῶν ἧττον
» γνωρίμων φύσει εἰς τὰ γνώριμα μᾶλλον. καὶ τοῦτο ἔργον ἐστίν, 1
» ὥσπερ ἐν ταῖς πράξεσι, τὸ ποιῆσαι ἐκ τῶν ἑκάστῳ ἀγαθῶν, τὰ
ὅλως ἀγαθὰ, ἑκάστῳ ἀγαθά. οὕτως ἐκ τῶν αὐτῷ γνωριμω-
τέρων τὰ τῇ φύσει γνώριμα, αὐτῷ γνώριμα. τὰ δ' ἑκάστοις
γνώριμα καὶ πρῶτα, πολλάκις ἠρέμα γνώριμα. καὶ μικρὸν
ἢ οὐδὲν ἔχει τοῦ ὄντος. ἀλλ' ὅμως ἐκ τῶν φαύλως μὲν γνωρι-
στῶν, αὐτῷ δὲ γνωστῶν, τὰ ὅλως γνωστὰ γνῶναι πειρατέον, με-
ταβαίνοντας ὥσπερ εἴρηται διὰ τούτων αὐτῶν. καὶ πρῶτον εἴ-
πωμεν ἔνια περὶ αὐτοῦ λογικῶς. ὅτι ἐστὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἑκά- 2
στου, ὃ λέγεται καθ' αὑτό. οὐ γάρ ἐστι τὸ σοὶ εἶναι, τὸ μουσικῷ εἶ-
ναι. οὐ γὰρ κατὰ σαυτὸν εἶ μουσικός. ὃ ἄρα κατὰ σαυτὸν, οὐ-
δὲ δὴ τοῦτο πᾶν. οὐ γὰρ τὸ οὕτως καθ' αὑτὸ, ὡς ἐπιφανείᾳ λευ-
κή. ὅτι οὐκ ἔστι τὸ ἐπιφανείᾳ εἶναι, τὸ λευκῷ εἶναι. ἀλλὰ μὴν οὐ-
δὲ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, τὸ ἐπιφανείᾳ λευκῇ εἶναι. διὰ τί, ὅτι πρόσεστιν
αὐτή. ἐν ᾧ ἄρα μὴ ἐνέσται λόγῳ αὐτὸ, λέγοντι αὐτό, οὗτος ὁ
λόγος τοῦ τί ἦν εἶναι ἑκάστῳ. ὥστ' εἰ τὸ ἐπιφανείᾳ λευκῇ εἶ-
ναί ἐστι, τὸ ἐπιφανείᾳ εἶναι λείᾳ, τὸ λευκῷ καὶ λείῳ εἶναι, τὸ 3
αὐτὸ καὶ ἕν. Ἐπεὶ δ' ἔστι καὶ κατὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας
σύνθετα (ἔστι γάρ τι ὑποκείμενον ἑκάστῳ, οἷον τῷ ποιῷ, καὶ τῷ
ποτὲ, καὶ τῷ πού, καὶ τῇ κινήσει) σκεπτέον ἆρα, ἔστι λόγος τοῦ
τί ἦν ἑκάστῳ εἶναι, καὶ ὑπάρχει, καὶ τούτοις τὸ τί ἦν εἶναι. οἷον
λευκῷ ἀνθρώπῳ τί ἦν λευκῷ ἀνθρώπῳ. ἔστω δὴ ὄνομα αὐτῷ
ἱμάτιον. τί ἐστι τὸ ἱματίῳ εἶναι; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν καθ' αὑτὸ
λεγομένων οὐδὲ τοῦτο. ἢ τὸ οὐ καθ' αὑτὸ λέγεται διχῶς. καὶ
τούτου ἔστι τί, τὸ μὲν, ἐκ προσθέσεως. τὸ δὲ, οὔ. τὸ μὲν γάρ, τῷ 4

αὐτὸ, ἄλλῳ προσκεῖσθαι λέγεται ὃ ὁρίζεται. οἷον εἰ τὸ λευ-
κῷ εἶναι ὁριζόμενος, λέγει λευκοῦ ἀνθρώπου λόγον. τὸ δὲ,
τῷ, ἄλλο αὐτῷ. οἷον εἰ σημαίνει τὸ ἱμάτιον, λευκὸν ἄνθρω-
πον, ὁ δὲ, ὁρίζει τὸ ἱμάτιον, ὡς λευκόν. τὸ δὲ λευκὸς ἄνθρω-
πος, ἔστι μὲν λευκόν. οὐ μέντοι τὴν εἶναι λευκῷ ἀνθρώπῳ,
ἀλλὰ τῷ ἱματίῳ εἶναι. ἆρα ἔστι τὸ τί ἦν εἶναί τι, ἢ ὅλως, ἢ οὔ.
ὅπερ γάρ τι ἦν εἶναι, ἔστι τὸ τί ἦν εἶναι. ὅταν δ' ἄλλο κατ' ἄλ-
1 λου λέγηται, οὐκ ἔστιν ὅπερ τόδε τι. οἷον, ὁ λευκὸς ἄνθρω-
» πος, οὐκ ἔστιν ὅπερ τόδε τι. εἴπερ τὸ τόδε ταῖς οὐσίαις ὑπάρ-
» χει μόνον. ὥστε τὸ τί ἦν εἶναί ἐστιν, ὅσων ὁ λόγος ἐστὶν ὁρισμός.
» ὁρισμὸς δ' ἐστὶν, οὐκ ἂν ὄνομα λόγῳ ταὐτὸ σημαῖνον. πάν-
τες γὰρ ἂν εἶεν οἱ λόγοι ὅροι. ἔσται γὰρ ὄνομα ὁτῳοῦν λόγῳ
ταυτόν. ὥστε καὶ ἡ Ἰλιὰς ὁρισμὸς ἔσται, ἀλλ' ἐὰν πρώτου τι-
νὸς ᾖ. τοιαῦτα δ' ἐστὶν, ὅσα λέγεται μὴ τῷ ἄλλο κατ' ἄλλου λέ-
γεσθαι. οὐκ ἔσται ἄρα οὐδενὶ τῶν μὴ γένους εἰδῶν ὑπάρχον τὸ
2 τί ἦν εἶναι, ἀλλὰ τούτοις μόνον. ταῦτα γὰρ δοκεῖ οὐ κατὰ με-
τοχὴν λέγεσθαι καὶ πάθος, οὐδ' ὡς συμβεβηκός. ἀλλὰ λό-
γος μὲν ἔσται ἑκάστου καὶ τῶν ἄλλων, τί σημαίνει, ἐὰν ᾖ ὄνομα,
ὅτι τόδε τῷδε ὑπάρχει. ἢ ἀντὶ λόγου ἁπλοῦ ἀκριβέστερος. ὁ-
ρισμὸς δ' οὐκ ἔσται, οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι. ἢ καὶ ὁ ὁρισμός. ὥσπερ
καὶ τὸ τί ἐστι πλεοναχῶς λέγεται. καὶ γὰρ τὸ τί ἐστιν, ἕνα μὲν τρό-
πον, σημαίνει τὴν οὐσίαν καὶ, τὸ τόδε τι. ἄλλον δὲ, ἕκαστον τῶν
κατηγορουμένων, ποσόν, ποιόν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ὥσπερ
3 γὰρ καὶ τὸ ἔστιν ὑπάρχει πᾶσιν ἀλλ' οὐχ ὁμοίως. ἀλλὰ τῷ
μὲν, πρώτως, τοῖς δ' ἑπομένως, οὕτως καὶ τὸ τί ἐστιν, ἁπλῶς
μὲν τῇ οὐσίᾳ, πῶς δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ γὰρ τὸ ποιὸν ἐροίμεθ' ἂν τί
ἐστιν, ὥστε καὶ τὸ ποιὸν, τῶν τί ἐστιν μὲν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς. ἀλλ' ὥσ-
περ ἐπὶ τοῦ μὴ ὄντος λογικῶς φασί τινες εἶναι τὸ μὴ ὂν, οὐχ ἁπλῶς,
ἀλλὰ μὴ ὂν, οὕτω καὶ τὸ ποιόν. δεῖ μὲν οὖν σκοπεῖν καὶ τὸ πῶς δεῖ λέ-
γειν περὶ ἕκαστον. οὐ μὴν μᾶλλόν γε ἢ τὸ πῶς ἔχει. διὸ καὶ νῦν ἐπεὶ
τὸ λεγόμενον φανερὸν, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι, ὁμοίως ὑπάρξει πρώτως
4 μὲν καὶ ἁπλῶς τῇ οὐσίᾳ, εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις. ὥσπερ καὶ τὸ τί ἐστιν,

οὐχ᾽ ἁπλῶς τί ἦν εἶναι. ἀλλὰ ποιῷ, ἢ ποσῷ τί ἦν εἶναι. δεῖ γὰρ ἢ ὁμωνύμως ταῦτα φάναι εἶναι ὄντα, ἢ προστιθέντας καὶ ἀφαιροῦντας ὥσπερ καὶ τὸ μὴ ἐπιστητὸν, ἐπιστητόν. ἐπεὶ τό γε ὀρθόν ἐστι, μήτε ὁμωνύμως φάναι, μήτε ὡσαύτως. ἀλλ᾽ ὥσπερ τὸ ἰατρικὸν, τῷ πρὸς αὐτὸ μὲν καὶ ἓν, οὐ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἕν. οὐ μέντοι οὐδὲ ὁμωνύμως. οὐδὲν γὰρ ἰατρικὸν σῶμα καὶ ἔργον καὶ σκεῦος λέγεται, οὔτε ὁμωνύμως, οὔτε καθ᾽ ἓν, ἀλλὰ πρὸς ἕν. ταῦτα μὲν οὖν ὁποτέρως τις θέλει λέγειν, διαφέρει οὐδέν. 1

» ἐκεῖνο δὲ φανερὸν, ὅτι ὁ πρώτως καὶ ἁπλῶς ὁρισμὸς, καὶ τὸ
» τί ἦν εἶναι, τῶν οὐσιῶν ἐστιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως
» ἐστὶ, πλὴν οὐ πρώτως. οὐ γὰρ ἀνάγκη ἂν τοῦτο τιθῶμεν, τούτου ὁρισμὸν εἶναι, ὃ ἐὰν λόγῳ τὸ αὐτὸ σημαίνῃ, ἀλλὰ τινὶ λόγῳ. τοῦτο δὲ ἐὰν ἑνὸς ᾖ, μὴ τῷ συνεχεῖ ὥσπερ ἡ ἰλιὰς, ἢ ὅσα συνδέσμῳ. ἀλλ᾽ ἐὰν ὁσαχῶς λέγεται τὸ ἕν. τὸ δ᾽ ἓν λέγεται, ὥσπερ τὸ ὄν. τὸ δὲ ὂν, τὸ μὲν τόδε τι. τὸ δὲ, ποσόν. τὸ δὲ, ποιόν τι σημαίνει. διὸ καὶ λευκοῦ ἀνθρώπου ἔσται λόγος καὶ ὁρισμός. 2

ἄλλον δὲ τρόπον, καὶ τοῦ λευκοῦ καὶ οὐσίας. ἔχει δ᾽ ἀπορίαν, ἐάν τις μὴ φῇ ὁρισμὸν εἶναι τὸν ἐκ προσθέσεως λόγον, τίνος ἔσται ὁρισμός. τῶν οὐχ᾽ ἁπλῶν, ἀλλὰ συνδεδυασμένων. ἐκ προσθέσεως γὰρ ἀνάγκη δηλοῦν. λέγω δὲ οἷον, ἔστι ῥὶς, καὶ κοιλότης, καὶ σιμότης, τὸ ἐκ τοῖν δυοῖν λεγόμενον. τῷ τόδε, ἐν τῷδε. καὶ οὐ συμβεβηκός γε, οὔθ᾽ ἡ κοιλότης, οὔθ᾽ ἡ σιμότης, πάθος τῆς ῥινός, ἀλλὰ καθ᾽ αὑτήν. οὐδ᾽ ὡς τὸ λευκὸν Καλλίᾳ, ἢ ἀνθρώπῳ ὅτι Καλλίας λευκὸς ᾧ συμβέβηκεν ἀνθρώπῳ εἶναι. 3

ἀλλ᾽ ὡς τὸ ἄρρεν τῷ ζώῳ. καὶ τὸ ἴσον τῷ ποσῷ. καὶ πάντα, ὅσα λέγεται καθ᾽ αὑτὰ ὑπάρχειν. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν, ἐν ὅσοις ὑπάρχει ἢ ὁ λόγος ἢ τοὔνομα, οὗ ἐστι τοῦτο πάθος, καὶ μὴ ἐνδέχεται δηλῶσαι χωρίς. ὥσπερ τὸ λευκὸν ἄνευ τοῦ ἀνθρώπου ἐνδέχεται, ἀλλ᾽ οὐ τὸ θῆλυ ἄνευ τοῦ ζώου. ὥστε τούτων τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ὁ ὁρισμὸς, ἢ οὐκ ἔστιν οὐδενὸς, ἢ εἰ ἔστιν, ἀλλὰ καθάπερ εἰρήκαμεν. ἔστι δὲ ἀπορία καὶ ἑτέρα περὶ αὐτῶν. εἰ μὲν γὰρ τὸ αὐτό ἐστι, καὶ σιμὴ ῥὶς καὶ κοίλη ῥὶς, τὸ αὐτὸ ἔσται τὸ σιμὸν καὶ τὸ κοῖλον. 4

εἰ δὲ μή, διὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι εἰπεῖν τὸ σιμὸν ἄνευ τοῦ
πράγματος οὗ ἐστι πάθος καθ' αὑτό. καὶ ἔστι τὸ σιμόν, κοι-
λότης ἐν ῥινί, τὸ ῥῖνα σιμὴν εἰπεῖν ἢ οὐκ ἔστιν, ἢ δὶς τὸ αὐτὸ ἔσται
εἰρημένον. ῥὶς, ῥὶς κοίλη. ἡ γὰρ ῥὶς ἡ σιμή, ῥὶς κοίλη ἔσται. διὸ ἄτο-
πον τὸ ὑπάρχειν τοῖς τοιούτοις τὸ τί ἦν εἶναι, εἰ δὲ μή, εἰς ἄπει-
ρον εἶσι. ῥινὶ γὰρ ῥινὶ σιμῇ, ἔτι ἄλλο ἐνέσται. δῆλον τοίνυν, ὅτι
» μόνης τῆς οὐσίας ἐστὶν ὁρισμός. εἰ γὰρ καὶ τῶν ἄλλων κατηγο-
1 ριῶν, ἀνάγκη ἐκ προσθέσεως εἶναι. οἷον, τοῦ ποιοῦ καὶ περιττοῦ. οὐ
γὰρ ἄνευ ἀριθμοῦ. οὐδὲ ὁ τοῦ θήλεος ἄνευ ζώου. τὸ δὲ ἐκ προσ-
θέσεως λέγω, ἐν οἷς συμβαίνει δὶς τὸ αὐτὸ λέγειν, ὥσπερ ἐν
τούτοις. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, οὐδὲ τῶν συνδυαζομένων ἔσται. οἷον
ἀριθμοῦ περιττοῦ. ἀλλὰ λανθάνει, ὅτι οὐκ ἀκριβῶς λέγονται
οἱ λόγοι. εἰ δὲ εἰσὶ καὶ τούτων ὅροι, ἤτοι ἄλλον τρόπον εἰσίν, ἢ κα-
θάπερ ἐλέχθη, πολλαχῶς λεκτέον εἶναι τὸν ὁρισμόν, καὶ τὸ
τί ἦν εἶναι. ὥστε ὡδὶ μέν, οὐδενὸς ἔσται ὁρισμός. οὐδὲ τὸ τί ἦν
2 εἶναι οὐδενὶ ὑπάρξει, πλὴν ταῖς οὐσίαις. ὡδὶ δὲ ἔσται. ὅτι μὲν οὖν
ἐστὶν ὁρισμὸς ὁ τοῦ τί ἦν εἶναι λόγος, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι, ἢ μόνων
τῶν οὐσιῶν ἐστιν, ἢ μάλιστα καὶ πρώτως καὶ ἁπλῶς, δῆλον.
πότερον δὲ ταὐτό ἐστιν ἢ ἕτερον τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἕκαστον, σκε-
πτέον. ἔστι γάρ τι πρὸ ἔργου πρὸς τὴν περὶ τῆς οὐσίας σκέ-
ψιν. ἕκαστόν τε γὰρ οὐκ ἄλλο δοκεῖ εἶναι τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας. καὶ
» τὸ τί ἦν εἶναι λέγεται εἶναι ἡ ἑκάστου οὐσία. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν λε-
γομένων κατὰ συμβεβηκός, δόξειεν ἂν ἕτερον εἶναι. οἷον λευκὸς
3 ἄνθρωπος ἕτερον. καὶ τὸ λευκῷ ἀνθρώπῳ εἶναι. εἰ γὰρ τὸ αὐ-
τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι καὶ λευκῷ ἀνθρώπῳ, τὸ αὐτό. τὸ αὐτὸ γάρ
ἄνθρωπος καὶ λευκὸς ἄνθρωπος ὥς φασιν. ὥστε καὶ τὸ λευκῷ
ἀνθρώπῳ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ. ἢ οὐκ ἀνάγκη ὅσα κατὰ συμβεβη-
κός, εἶναι ταὐτά. οὐ γὰρ ὡσαύτως τὰ ἄκρα γίνεται ταὐτά. ἀλ-
λ' ἴσως γ' ἐκεῖνο δόξειεν ἂν συμβαίνειν τὰ ἄκρα γίνεσθαι ταὐ-
τὰ κατὰ συμβεβηκός. οἷον τὸ λευκῷ εἶναι καὶ τῷ μουσικῷ εἶναι.
δοκεῖ δὲ οὔ. ἐπὶ δὲ τῶν καθ' αὑτὰ λεγομένων, ἀεὶ ἀνάγκη ταὐτὰ
4 εἶναι. οἷον εἴ τινές εἰσιν οὐσίαι, ὧν ἕτεραι μὴ εἰσὶν οὐσίαι, μηδὲ

φύσεις ἕτεραι πρότεραι. οἵας φασὶ τὰς ἰδέας εἶναί τινες. εἰ γὰρ ἔσται ἕτερον αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, καὶ τῷ ἀγαθῷ εἶναι, καὶ ζῷον, καὶ τῷ ζῴῳ εἶναι καὶ τῷ ὄντι καὶ τὸ ὄν, ἔσονται ἄλλαι τε οὐσίαι καὶ ἰδέαι παρὰ τὰς λεγομένας. καὶ πρότεραι οὐσίαι ἐκεῖναι, εἰ τὸ τί ἦν εἶναι οὐσίας ἐστί. καὶ εἰ μὲν ἀπολελυμέναι ἀλλήλων, τῶν μὲν οὐκ ἔσται ἐπιστήμη. τὰ δ' οὐκ ἔσται ὄντα. λέγω δὲ τὸ ἀπολελύσθαι, εἰ μήτε τῷ ἀγαθῷ αὐτῷ, ὑπάρχει τὸ εἶναι
ἀγαθῷ, μήτε τούτῳ τὸ εἶναι ἀγαθόν. ἐπιστήμη τε γὰρ ἑκάστου 1
αὕτη, τὸ τί ἦν ἐκείνῳ εἶναι καὶ ἐπὶ ἀγαθοῦ καὶ τῶν ἄλλων, ὁμοίως ἔχει. ὥστε εἰ μὴ δὲ τῷ ἀγαθῷ εἶναι ἀγαθόν, οὐδὲ τῷ ὄντι ὄν. οὐδὲ τῷ ἑνί, ἕν. ὁμοίως δὲ πάντα ἐστίν, ἢ οὐδὲν τὰ τί ἦν εἶναι. ὥστ' εἰ μὴ δὲ τῷ ὄντι ὄν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν. Ἔτι ᾧ μὴ ὑπάρχει ἀγαθῷ εἶναι, οὐκ ἀγαθόν. ἀνάγκη ἄρα ἓν εἶναι τὸ ἀγαθόν, καὶ τῷ ἀγαθῷ εἶναι. καὶ τὸ καλόν, καὶ τῷ καλῷ εἶναι, ὅσα μὴ κατ' ἄλλου λέγεται, ἀλλὰ πρῶτα καὶ
καθ' αὑτά. καὶ γὰρ τοῦτο ἱκανόν, ἐὰν ὑπάρχῃ κἂν μὴ ᾖ εἴδη. 2
μᾶλλον δ' ἴσως κἂν ᾖ εἴδη. ἅμα δὲ δῆλον, καὶ ὅτι εἴπερ εἰσὶν αἱ ἰδέαι, οἵας τινές φασιν, οὐκ ἔσται τὸ ὑποκείμενον οὐσία. ταύτας γὰρ οὐσίας μὲν ἀναγκαῖον εἶναι, μὴ καθ' ὑποκειμένου δέ. ἔσονται γὰρ κατὰ μέθεξιν. ἔκ τε δὴ τούτων τῶν λόγων, ἓν καὶ ταυτὸ οὐ κατὰ συμβεβηκός, αὐτὸ ἕκαστον, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι.
» καὶ ὅτι γε τὸ ἐπίστασθαι ἕκαστον, τοῦτό ἐστι τὸ τί ἦν εἶναι ἐπίστασθαι.
» ὥστε κατὰ τὴν ἔκθεσιν, ἀνάγκη ἕν τι εἶναι ἄμφω. τὸ δὲ κατὰ
συμβεβηκὸς λεγόμενον, οἷον, τὸ μουσικὸν ἢ λευκόν, διὰ τὸ διττὸν 3
σημαίνειν, οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὡς τὸ αὐτὸ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ αὐτό. καὶ γὰρ ᾧ συμβέβηκε λευκῷ τὸ συμβεβηκός. ὥστε ἔστι μὲν ὡς ταυτόν. ἔστι δὲ ὡς οὐ ταυτὸ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ αὐτό. τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ καὶ τῷ λευκῷ ἀνθρώπῳ, οὐ τὸ αὐτό. τῷ πάθει δέ, τὸ αὐτό. ἄτοπον δ' ἂν φανείη, κἂν εἴ τις ἑκάστῳ ὄνομα θεῖτο τῶν τί ἦν εἶναι. ἔσται γὰρ καὶ παρ' ἐκεῖνο ἄλλο, τὸ τί ἦν εἶναι ἵππῳ, ἕτερον. καίτοι τί κωλύει καὶ νῦν εἶναι ἔνια εὐθὺς τί ἦν εἶναι, εἴπερ οὐ-
σία τὸ τί ἦν εἶναι. ἀλλὰ μὴν οὐ μόνον ἕν, ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος ὁ 4

αὐτὸς αὐτῷ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων. οὐ γὰρ κατὰ συμβε-
βηκὸς ἓν τὸ ἑνὶ εἶναι καὶ ἕν. ἔτι εἰ ἄλλο ἔσται, εἰς ἄπειρον εἶσιν.
τὸ μὲν γὰρ ἔσται τὸ τί ἦν εἶναι τὸ ἑνὶ εἶναι. τὸ δὲ τὸ ἕν. ὥστε καὶ
ἐπ᾽ ἐκείνων, ὁ αὐτὸς ἔσται λόγος. ὅτι μὲν οὖν ἐπὶ τῶν πρώτων καὶ
καθ᾽ αὑτὰ λεγομένων τὸ ἑκάστῳ εἶναι καὶ ἕκαστον, τὸ αὐτὸ καὶ
ἕν ἐστι, δῆλον. οἱ δὲ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι πρὸς τὴν θέσιν ταύτην,
φανερὸν ὅτι τῇ αὐτῇ λύονται λύσει. καὶ εἰ ταυτὸ Σωκράτης
1 καὶ Σωκράτει εἶναι, οὐδὲν γὰρ διαφέρει. οὔτε ἐξ ὧν ἐρωτήσειεν
ἄν τις, οὔτε ἐξ ὧν λύων ἐπιτύχοι. πῶς μὲν οὖν τὸ τί ἦν εἶναι ταυ-
» τὸ, καὶ πῶς οὐ ταυτὸ ἑκάστῳ, εἴρηται. Τῶν δὲ γινομένων, τὰ
» μὲν φύσει γίνεται. τὰ δὲ, τέχνῃ. τὰ δὲ, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου. πάν-
» τα δὲ τὰ γινόμενα ὑπό τινος γίνεται καὶ ἔκ τινος, καὶ τί. τὸ δὲ τι λέ-
» γω καθ᾽ ἑκάστην κατηγορίαν. ἢ γὰρ τόδε. ἢ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ πού.
αἱ δὲ γενέσεις, αἱ μὲν φυσικαὶ αὗταί εἰσιν, ἢ τοι ἐκείνων τῶν γε-
γονότων, ὧν ἡ γένεσις ἐκ φύσεώς ἐστι. τὸ δ᾽ ἐξ οὗ γίγνεται, ἣν λέ-
2 γομεν ὕλην. τὸ δ᾽ ὑφ᾽ οὗ, τῶν φύσει τι ὄντων. τὸ δὲ τί, ὁ ἄνθρωπος
ἢ φυτὸν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἃ δὴ μάλιστα λέγομεν οὐσίας
εἶναι. ἅπαντα δὲ τὰ γινόμενα, ἢ φύσει ἢ τέχνῃ, ἔχει ὕλην. δυνα-
τὸν γὰρ εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἕκαστον αὐτῶν. τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ἡ ἐν ἑκάστῳ ὕλη.
καθόλου δὲ καὶ ἐξ οὗ, φύσις, καὶ καθ᾽ ὃ φύσις. τὸ γὰρ γινόμενον, ἔχει
φύσιν. οἷον, φυτὸν, ἢ ζῷον, καὶ ὑφ᾽ οὗ ἡ κατὰ τὸ εἶδος λεγομένη φύ-
σις ἡ ὁμοειδής. αὕτη δὲ ἐν ἄλλῳ. ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ. οὕτω μὲν
οὖν γίνεται τὰ γινόμενα διὰ τὴν φύσιν. αἱ δ᾽ ἄλλαι γενέσεις, λέ-
3 γονται ποιήσεις. πᾶσαι δέ εἰσιν αἱ ποιήσεις, ἢ ἀπὸ δυνάμεως
ἢ διανοίας. τούτων δέ τινες γίγνονται. καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου,
καὶ ἀπὸ τύχης, παραπλησίως ὥσπερ ἐν τοῖς ἀπὸ φύσεως γινομέ-
νοις. ἔνια γὰρ κἀκεῖ ταυτά. καὶ ἐκ σπέρματος γίνεται, καὶ ἄνευ σπέρ-
ματος γίνεται. περὶ μὲν οὖν τούτων, ὕστερον ἐπισκεπτέον. ἀπὸ τέ-
» χνης δὲ γίγνεται, ὧν τὸ εἶδος ἐν τῇ ψυχῇ. εἶδος δὲ λέγω τὸ τί ἦν εἶναι
ἑκάστου, καὶ τὴν πρώτην οὐσίαν. καὶ γὰρ τῶν ἐναντίων τρόπον τινὰ
τὸ αὐτὸ εἶδος. τῆς γὰρ στερήσεως οὐσία, ἡ οὐσία ἡ ἀντικειμένη.
4 οἷον, ὑγίεια νόσου. ἐκείνης γὰρ ἀπουσία, δηλοῦται ἡ νόσος.

ἡ δὲ ὑγίεια, ὁ ἐν τῇ ψυχῇ λόγος καὶ ὁ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. γίνεται
δὲ τὸ ὑγιὲς, νοήσαντος. ἐπειδὴ τὸ δὶ ὑγίεια, ἀνάγκη εἰ ὑγιὲς ἔ-
σται, τοδὶ ὑπάρξαι. οἷον, ὁμαλότητα. εἰ δὲ τοῦτο, θερμότητα. καὶ
οὕτως ἀεὶ νοεῖ, ἕως ἂν ἀγάγῃ εἰς τοῦτο ὃ αὐτὸς δύναται ἔσχα-
τον ποιεῖν. εἶτα ἤδη ἡ ἀπὸ τούτων κίνησις, ποίησις καλεῖται ἡ ἐπὶ
τὸ ὑγιαίνειν. ὥστε συμβαίνει τρόπον τινὰ ὑγίειαν ἐξ ὑγιείας γί-
νεσθαι. καὶ τὴν οἰκίαν ἐξ οἰκίας τῆς ἄνευ ὕλης, τὴν ἔχουσαν ὕ-
λην. ἡ γὰρ ἰατρική ἐστι καὶ οἰκοδομικὴ τὸ εἶδος τῆς ὑγιείας καὶ 1
οἰκίας. λέγω δὲ οὐσίαν ἄνευ ὕλης, τὸ τί ἦν εἶναι. τῶν δὲ γενέ-
σεων καὶ κινήσεων, ἡ μὲν, νόησις καλεῖται. ἡ δὲ, ποίησις. ἡ μὲν ἀπὸ
τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ εἴδους, νόησις. ἡ δ᾽ ἀπὸ τοῦ τελευταίου τῆς
νοήσεως, ποίησις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν μεταξὺ, ἕ-
καστον γίνεται. λέγω δ᾽ οἷον, εἰ ὑγιανθῇ, δεῖ ὁμαλυνθῆναι. τί οὖν
ἐστι τὸ ὁμαλυνθῆναι, τὸ δί. τοῦτο δ᾽ ἔσται εἰ θερμανθήσεται. τοῦ-
το δὲ τί ἐστι τοδί. ὑπάρχει δὲ τοδὶ δυνάμει. τοῦτο δὲ ἤδη ἐπ᾽ αὐ-
τῷ. τὸ δὴ ποιοῦν καὶ ὅθεν ἄρχεται ἡ κίνησις τοῦ ὑγιαίνειν, ἐὰν 2
μὲν ἀπὸ τέχνης τὸ εἶδός ἐστι τὸ ἐν τῇ ψυχῇ. ἐὰν δ᾽ ἀπὸ τοῦ αὐτο-
μάτου, ἀπὸ τούτου δηλονότι, ὅ ποτε τοῦ ποιεῖν ἀρχὴ τῷ ποιοῦν-
τι ἀπὸ τέχνης. ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἰατρεύειν ἴσως ἀπὸ τοῦ θερμαί-
νειν ἡ ἀρχή. τοῦτο δὲ ποιεῖ τῇ τρίψει. ἡ θερμότης τοίνυν ἡ ἐν τῷ
σώματι ἢ μέρος τῆς ὑγιείας, ἢ ἕπεταί τι αὐτῇ τοιοῦτον ὅ ἐστι
μέρος τῆς ὑγιείας, ἢ διὰ πλειόνων. τοῦτο δ᾽ ἔσχατον, τὸ ποιοῦν.
καὶ τὸ οὕτως, μέρος ἐστὶ τῆς ὑγιείας, καὶ τῆς οἰκίας. οἷον, οἱ λί-
θοι καὶ τῶν ἄλλων. ὥστε καθάπερ λέγεται ἀδύνατον γενέ- 3
σθαι, εἰ μηδὲν προϋπάρχοι. ὅτι μὲν οὖν τὸ μέρος ὑπάρξει ἐξ ἀ-
νάγκης, φανερόν. ἡ γὰρ ὕλη μέρος. ἐνυπάρχει γὰρ καὶ γίνεται
αὕτη. ἀλλ᾽ ἆρα καὶ τῶν ἐν τῷ λόγῳ. ἀμφοτέρως δὲ λέγομεν
τοὺς χαλκοῦς κύκλους, τί εἰσι καὶ τὴν ὕλην λέγοντες ὅτι χαλ-
κός. καὶ τὸ εἶδος, ὅτι σχῆμα τοιόνδε καὶ τοῦτό ἐστι τὸ γένος, εἰς ὃ
πρῶτον τίθεται. ὁ δὲ χαλκοῦς κύκλος, ἔχει ἐν τῷ λόγῳ τὴν
ὕλην. ἐξ οὗ δὲ ὡς ὕλης γίνεται, ἔνια λέγεται, ὅταν γένηται οὐκ
ἐκεῖνο, ἀλλ᾽ ἐκείνινον. οἷον ὁ ἀνδριὰς οὐ λίθος, ἀλλὰ λίθινος. ὁ 4

δὲ ἄνθρωπος ὁ ὑγιαίνων, οὐ λέγεται ἐκεῖνο ἐξ οὗ. αἴτιον δὲ, ὅτι γίνεται ἐκ τῆς στερήσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου, ὃ λέγομεν τὴν ὕλην οἷον καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ κάμνων γίνεται ὑγιής. μᾶλλον μέντοι λέγεται ἐκ τῆς στερήσεως γίνεσθαι οἷον ἐκ κάμνοντος, ὑγιής, ἢ ἐξ ἀνθρώπου. διὸ κάμνων μὲν ὁ ὑγιὴς οὐ λέγεται. ἄνθρωπος δὲ, καὶ ἄνθρωπος ὑγιής. ὧν δ' ἡ στέρησις ἄδηλος καὶ ἀνώνυμος, οἷον ἐν χαλκῷ σχῆμα τὸ ὁποιονοῦν, ἢ ἐν πλίνθοις καὶ ξύλοις οἰ-
1 κίας ἐκ τούτων δοκεῖ γίνεσθαι ὡς ἐκεῖ ἐκ κάμνοντος. διὸ ὥσπερ οὐδ' ἐκεῖ ἐξ οὗ τοῦτο ἐκεῖνο οὐ λέγεται. οὐδ' ἐνταῦθεν ὁ ἀνδριὰς ξύλον. ἀλλὰ παράγεται ξύλινος, οὐ ξύλον. καὶ χαλκοῦς, ἀλλ' οὐ χαλκός. καὶ λίθινος, ἀλλ' οὐ λίθος. καὶ ἡ οἰκία πλινθίνη, ἀλλ' οὐ πλίνθοι. ἐπεὶ οὐδὲ ὡς ἐκ ξύλου γίνεται ἀνδριάς, ἢ ἐκ πλίνθων οἰκία. ἐάν τις ἐπιβλέπῃ σφόδρα, οὐκ ἂν ἁπλῶς εἴποι, διὰ τὸ δεῖν μεταβάλλοντος γίνεσθαι ἐξ οὗ, ἀλλ' οὐχ ὑπομένοντος. διὰ μὲν οὖν τοῦτο, οὕτως λέγεται. ἐπεὶ δὲ ὑπό τι-
2 νός τε γίνεται τὸ γιγνόμενον, τοῦτο δὲ λέγω ὅθεν καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεώς ἐστι καὶ ἔκ τινος. ἔστω δὲ μὴ ἡ στέρησις τοῦτο, ἀλλ' ἡ ὕλη. ἤδη γὰρ διώρισται, ὃν τρόπον λέγομεν τοῦτο. καὶ ὃ γίνεται. τοῦτο δ' ἐστὶν ἢ ἡ σφαῖρα. ἢ ὁ κύκλος. ἢ ὅ, τι ἔτυχε τῶν ἄλλων ὥσπερ οὐδὲ τὸ ὑποκείμενον ποιεῖ τὸν χαλκόν, οὕτως οὐδὲ τὴν σφαῖραν, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός. ὅτι ἡ χαλκῆ σφαῖρα, σφαῖρά ἐστιν. ἐκείνην δὲ οὐ ποιεῖ. τὸ γὰρ τόδε τι ποιεῖν, ἐκ τοῦ ὅλου ὑποκειμένου, τόδε ποιεῖν ἐστι. λέγω δ' ὅτι τὸν χαλκὸν στρογγύλον ποι-
3 εῖν ἐστιν, οὐ τὸ στρογγύλον, ἢ τὴν σφαῖραν ποιεῖν. ἀλλὰ ἕτερόν τι. οἷον τὸ εἶδος τοῦτο, ἐν ἄλλῳ. εἰ γὰρ ποιεῖ, ἔκ τινος ἂν ποιοίη ἄλλου. τοῦτο γὰρ ὑπέκειτο, οἷον ποιεῖν χαλκῆν σφαῖραν. τοῦτο δὲ οὕτως, ὅτι ἐκ τουδί. ὅ ἐστι χαλκός, τὸ δὶ ποιεῖ, ὅ ἐστι σφαῖρα. εἰ οὖν καὶ τοῦτο ποιεῖ αὐτό, δῆλον ὅτι ὡσαύτως ποιήσει. καὶ βαδιοῦν
» ται αἱ γενέσεις εἰς ἄπειρον. φανερὸν ἄρα, ὅτι, οὔτε τὸ εἶδος ἢ ὅ,
» τι δήποτε χρὴ καλεῖν τὴν ἐν τῷ αἰσθητῷ μορφὴν, οὐ γίνεται,
» οὐδ' ἔστιν αὐτοῦ γένεσις, οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι τοῦτο. τοῦτο γάρ ἐστιν
4 ὃ ἐν ἄλλῳ γίγνεται. ἢ ἀπὸ τέχνης, ἢ ἀπὸ φύσεως, ἢ δυνάμεως.

τὸ δὲ χαλκῆν σφαῖραν εἶναι ποιεῖ. ποιεῖ γὰρ ἐκ χαλκοῦ καὶ σφαίρας. εἰς τοδὶ γὰρ τοδὶ τὸ εἶδος ποιεῖ. καὶ ἔστι τοῦτο σφαῖρα χαλκῆ. τοῦτο δὲ, σφαῖρα εἶναι. τοῦ δὲ σφαῖρα εἶναι, ὅλως εἰ ἔστι γένεσις, ἔκ τινός τι ἔσται. δεήσει γὰρ διαιρετὸν εἶναι ἀεὶ τὸ γιγνόμενον. καὶ εἶναι τὸ μὲν, τόδε, τὸ δὲ, τόδε. λέγω δ' ὅτι τὸ μὲν ὕλην, τὸ δὲ, εἶδος. εἰ δή ἐστι σφαῖρα τὸ ἐκ τοῦ μέσου σχῆμα ἴσον, τούτου τὸ μὲν, ἐν ᾧ ἔσται, ὃ ποιεῖ. τὸ δ' ἐν ἐκείνῳ. τὸ δὲ ἅπαν, τὸ γεγονός. οἷον, ἡ χαλκῆ σφαῖρα. φανερὸν δὴ 1
ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τὸ μὲν ὡς εἶδος ἢ ὡς οὐσία λεγόμενον, οὐ γίνεται. ἡ δὲ σύνοδος ἡ κατὰ ταύτην λεγομένη γίνεται. καὶ ὅτι ἐν ἅπαντι τῷ γινομένῳ, ὕλη ἔνεστι, τὸ μὲν, τόδε. τὸ δὲ, τόδε. πότερον οὖν ἔστι τις σφαῖρα παρὰ τάσδε, ἢ οἰκία παρὰ τὰς πλίνθους. ἢ οὐδ' ἄν ποτε ἐγίγνετο, εἰ οὕτως ἦν τόδε τι. ἀλλ' ὅτι, τοιόνδε σημαίνει. τόδε δὲ καὶ ὡρισμένον οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ ποιεῖ καὶ γεννᾷ ἐκ τοῦδε τοιόνδε. καὶ ὅταν γεννηθῇ, ἔστι τόδε τοιόνδε. τὸ δὲ, ἅπαν τόδε Καλλίας, ἢ Σωκράτης ἐστὶν, ὥσπερ ἡ 2
σφαῖρα ἡ χαλκῆ ἡδί. ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον, ὥσπερ σφαῖρα χαλκῆ ὅλως. φανερὸν ἄρα, ὅτι ἡ τῶν εἰδῶν αἰτία ὡς εἰώθασί τινες λέγειν, τὰ εἴδη εἰ ἔστιν ἄττα παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, πρός γε τὰς γενέσεις καὶ οὐσίας, οὐδὲν χρήσιμα. οὐδ' ἂν εἶεν διά γε ταῦτα οὐσίαι καθ' αὑτάς. ἐπὶ μὲν δή τινων καὶ φανερὸν, ὅτι τὸ γεννῶν, τοιοῦτον μὲν, οἷον τὸ γεννώμενον. οὐ μέντοι τὸ αὐτό γε, οὐδὲ ἓν τῷ ἀριθμῷ. ἀλλ' ἐν τῷ εἴδει. οἷον, ἐν τοῖς φυσικοῖς ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ, ἐὰν μή τι παρὰ φύσιν γέ- 3
νηται. οἷον, ἵππος, ἡμίονον. καὶ ταῦτα δὲ ὁμοίως. ὃ γὰρ ἂν κοινὸν εἴη ἐφ' ἵππου καὶ ὄνου, οὐκ ὠνόμασται τὸ ἐγγυτάτω γένος. εἴη δ' ἂν ἄμφω ἴσως. οἷον ἡμίονος. ὥστε φανερὸν ὅτι οὐδὲν δεῖ ὡς παράδειγμα εἶδος, κατασκευάζειν. μάλιστα γὰρ ἂν ἐν τούτοις ἐπεζητοῦντο. οὐσίαι γὰρ αἱ μάλιστα αὗται. ἀλλὰ ἱκανὸν τὸ γεννῶν ποιῆσαι. καὶ τοῦ εἴδους αἴτιον εἶναι, ἐν τῇ ὕλῃ. τὸ δ' ἅπαν ἤδη τὸ τοιόνδε εἶδος, ἐν ταῖσδε ταῖς σαρξὶ καὶ ὀστοῖς Καλλίας καὶ Σωκράτης. καὶ ἕτερον μὲν διὰ τὴν ὕλην. ἑτέ- 4

ρα γάρ. ταυτὸ δὲ τῷ εἴδει. ἄτομον γὰρ τὸ εἶδος. ἀπορήσειε δ' ἄν
τις διὰ τί τὰ μὲν γίγνεται καὶ τέχνῃ καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου. οἷον
ὑγίεια. τὰ δ' οὐ, οἷον οἰκία. αἴτιον δὲ, ὅτι τῶν μὲν ἡ ὕλη ἡ ἄρ-
χουσα τῆς γενέσεως ἐν τῷ ποιεῖν καὶ γίγνεσθαί τι τῶν ἀπὸ τῆς
τέχνης ἐν ᾗ ὑπάρχει τι μέρος τοῦ πράγματος. ἡ μὲν τοιαύτη
ἐστὶν οἵα κινεῖσθαι ὑφ' αὑτῆς. ἡ δ' οὔ. καὶ ταύτης, ἡ μὲν ὡδὶ,
οἵα τε. ἡ δὲ ἀδύνατος. πολλὰ γὰρ δύναται μὲν, ὑφ' αὑτῶν
1 κινεῖσθαι. ἀλλ' οὐχ ὡδί. οἷον, ὀρχήσασθαι. ὅσων οὖν τοιαύ-
τη ἡ ὕλη οἷον οἱ λίθοι, ἀδύνατον ὡδὶ κινηθῆναι εἰ μὴ ὑπ' ἄλ-
λου. ὡδὶ μέντοι, ναί, καὶ τὸ πῦρ. διὰ τοῦτο τὰ μὲν οὐκ ἔσται
ἄνευ τοῦ ἔχοντος τὴν τέχνην, τὰ δὲ ἔσται. ὑπὸ γὰρ τούτων κι-
νηθήσεται τῶν οὐκ ἐχόντων μὲν τὴν τέχνην, κινεῖσθαι δὲ δυνα-
μένων, ὑπ' ἄλλων οὐκ ἐχόντων τὴν τέχνην. ἢ ἐκ μέρους.
δῆλον δ' ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ὅτι τρόπον τινὰ ἅπαντα γίγνεται
ἐξ ὁμωνύμου, ὥσπερ τὰ φύσει. ἢ ἐκ μέρους ὁμωνύμου. οἷον, ἡ
2 οἰκία, ἐξ οἰκίας. ἢ ὑπὸ νοῦ. ἡ γὰρ τέχνη, τὸ εἶδος, ἢ ἐκ μέρους,
ἢ ἔχοντός τι μέρος, ἐὰν μὴ κατὰ συμβεβηκὸς γίγνηται. τὸ γὰρ
αἴτιον τοῦ ποιεῖν πρῶτον καθ' αὑτὸ μέρος. θερμότης γὰρ ἡ ἐν τῇ
κινήσει, θερμότητα ἐν τῷ σώματι ἐποίησεν. αὕτη δ' ἐστὶν ἤτοι
ὑγίεια, ἢ μέρος. ἢ ἀκολουθεῖ αὐτῇ μέρος τι τῆς ὑγιείας. ἢ αὐ-
τὴ ἡ ὑγίεια. διὸ καὶ λέγεται ποιεῖν, ὅτι ἐκεῖνο ποιεῖ τὴν ὑγίειαν,
ᾧ ἀκολουθεῖ καὶ συμβέβηκε θερμότης. ὥστε ὥσπερ ἐν τοῖς
συλλογισμοῖς, πάντων ἀρχὴ ἡ οὐσία, ἐκ γὰρ τοῦ τί ἐστιν οἱ συλλο-
3 γισμοί εἰσιν. ἐνταῦθα δὲ αἱ γενέσεις. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φύσει
συνιστάμενα τούτοις ἔχει. τὸ μὲν γὰρ σπέρμα ποιεῖ ὥσπερ τὰ ἀπὸ
τέχνης, ἔχει γὰρ δυνάμει τὸ εἶδος. καὶ ἀφ' οὗ τὸ σπέρμα ἐστί πως ὁ-
μώνυμον. οὐ γὰρ πάντα οὕτω δεῖ ζητεῖν. ὡς ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρω-
πος. καὶ γὰρ γυνὴ ἐξ ἀνδρός. διὸ ἡ ἡμίονος, οὐκ ἐξ ἡμιόνου. ἀλ-
λ' ἐὰν μὴ πήρωμα ᾖ. ὅσα δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ὥσπερ ἐκεῖ
γίγνεται. ὅσων ἡ ὕλη δύναται καὶ ὑφ' αὑτῆς κινεῖσθαι, ταύτην
τὴν κίνησιν ἣν τὸ σπέρμα κινεῖ. ὅσων δὲ μή, ταῦτα ἀδύνα-
4 τα γίγνεσθαι ἄλλως πως ἢ ἐξ αὐτῶν. οὐ μόνον δὲ περὶ τῆς

οὐσίας ὁ λόγος δηλοῖ, τὸ μὴ γίνεσθαι τὸ εἶδος, ἀλλὰ περὶ πάν-
των ὁμοίως τῶν πρώτων κοινὸς ὁ λόγος, οἷον ποσοῦ, ποιοῦ. καὶ
τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. γίνεται γὰρ ὥσπερ ἡ χαλκῆ σφαῖρα,
ἀλλ' οὐ σφαῖρα. οὐδὲ χαλκός. καὶ ἐπὶ χαλκοῦ γίνεται. ἀεὶ γὰρ
δεῖ προϋπάρχειν τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος, οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τί
ἐστι καὶ ἐπὶ τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως κατηγο-
ριῶν. οὐ γὰρ γίνεται τὸ ποιόν, ἀλλὰ τὸ ποιὸν ξύλον. οὐδὲ τὸ πο-
σόν. ἀλλὰ τὸ ποσὸν ξύλον ἢ ζῶον. ἀλλ' ἴδιον τῆς οὐσίας ἐκ 1
τούτων λαβεῖν ἐστιν, ὅτι ἀνάγκη προϋπάρχειν ἀεὶ ἑτέραν οὐ-
σίαν ἐντελεχείᾳ οὖσαν, ἣ ποιεῖ. οἷον ζῶον. εἰ γίνεται ζῶον. ποιὸν
δὲ ἢ ποσὸν οὐκ ἀνάγκη. ἀλλ' ἢ δυνάμει μόνον. ἐπεὶ δὲ ὁρισμὸς
λόγος ἐστί, πᾶς δὲ λόγος μέρη ἔχει. ὡς δὲ ὁ λόγος πρὸς τὸ
πρᾶγμα, καὶ τὸ μέρος τοῦ λόγου πρὸς τὸ μέρος τοῦ πράγμα-
τος ὁμοίως ἔχει, ἀπορεῖται ἤδη, πότερον δεῖ τὸν τῶν μερῶν
λόγον ἐνυπάρχειν ἐν τῷ τοῦ ὅλου λόγῳ, ἢ οὔ. ἐπ' ἐνίων μὲν γὰρ
φαίνονται ἐνόντα. ἐπ' ἐνίων δ' οὔ. τοῦ μὲν τοῦ κύκλου, ὁ λόγος οὐκ 2
ἔχει τὸν τῶν τμημάτων. ὁ δὲ τῆς συλλαβῆς, ἔχει τὸν τῶν στοι-
χείων. καίτοι διαιρεῖται καὶ ὁ κύκλος εἰς τὰ τμήματα ὥσπερ
καὶ ἡ συλλαβὴ εἰς τὰ στοιχεῖα. Ἔτι δὲ εἰ πρότερον τὰ μέρη
τοῦ ὅλου, τῆς δὲ ὀρθῆς ἡ ὀξεῖα μέρος. καὶ ὁ δάκτυλος, τοῦ ζώου,
πρότερον ἂν εἴη ἡ ὀξεῖα τῆς ὀρθῆς. καὶ ὁ δάκτυλος τοῦ ἀνθρώ-
που. δοκεῖ δ' ἐκεῖνα εἶναι πρότερα. τῷ λόγῳ γὰρ λέγονται ἐξ
ἐκείνων. καὶ τὸ εἶναι δὲ ἄνευ ἀλλήλων πρότερα. ἢ πολλαχῶς
» λέγεται τὸ μέρος. ὧν εἷς μὲν τρόπος τὸ μετροῦν κατὰ τὸ ποσόν. 3
ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀφείσθω. ἐξ ὧν δὲ ἡ οὐσία ὡς μερῶν, τοῦτο σκε-
πτέον. εἰ οὖν ἐστι τὸ μὲν ὕλη. τὸ δὲ εἶδος, τὸ δέ, ἐκ τούτων. καὶ οὐ-
σία ἥτε ὕλη, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὸ ἐκ τούτων, ἔστι μὲν ὡς καὶ ἡ ὕλη
μέρος τινὸς λέγεται. ἔστι δ' ὡς οὔ. ἀλλ' ἐξ ὧν τοῦ εἴδους λόγος.
οἷον τῆς μὲν κοιλότητος οὐκ ἔστιν ἡ σὰρξ μέρος. αὕτη γὰρ ὕλη.
ἀφ' ἧς γίνεται. τῆς δὲ σιμότητος, μέρος τι. καὶ τοῦ μὲν ὅλου ἀν-
δριάντος, μέρος ὁ χαλκός. τοῦ δ' ὡς εἴδους λεγομένου ἀνδριάν-
τος οὔ. λεκτέον γὰρ τὸ εἶδος καὶ ᾗ εἶδος ἔχει ἕκαστον. οἷον δ' ὑλικόν, 4

οὐδέποτε καθ' αὑτὸ λεκτέον. διὸ ὁ μὲν τοῦ κύκλου λόγος οὐκ ἔ-
χει τὸν τῶν τμημάτων. ὁ δὲ τῆς συλλαβῆς, τὸν τῶν στοιχείων.
τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖα τοῦ λόγου, μέρη τοῦ εἴδους καὶ οὐχ ὕλη. τὰ δὲ
τμήματα τούτων οὕτω μέρη ὡς ὕλη, ἐφ' οἷς ἐπιγίνεται. ἐγγυ-
τέρω μέντοι τοῦ εἴδους, ἢ ὁ χαλκός, ὅταν ἐν χαλκῷ ἡ στρογγυ-
λότης ἐγγένηται. ἔστι δ' ὡς οὐδὲ τὰ στοιχεῖα πάντα τῆς συλλα-
βῆς ἐν τῷ λόγῳ ἐνέσται. οἷον, ταδὶ τὰ κήρινα ἢ τὰ ἐν τῷ ἀέρι.
1 ἤδη γὰρ καὶ ταῦτα μέρος τῆς συλλαβῆς ὡς ὕλη αἰσθητή. καὶ γὰρ
ἡ γραμμή, οὐκ εἰ διαιρουμένη εἰς τὰ ἡμίση φθείρεται. ἢ ἄνθρω-
πος, εἰς τὰ ὀστᾶ καὶ νεῦρα καὶ σάρκας. διὰ τοῦτο καὶ εἰσὶν ἐκ
τούτων οὕτως ὡς ὄντων τῆς οὐσίας μερῶν. ἀλλ' ὡς ἐξ ὕλης.
καὶ τοῦ μὲν συνόλου, μέρη. τοῦ εἴδους δὲ καὶ οὗ ὁ λόγος, οὐκ ἔτι.
διόπερ οὐδ' ἐν τοῖς λόγοις. τῶν μὲν οὖν ἐνέσται ὁ τῶν τοιούτων
μερῶν λόγος. τῶν δ' οὐ δεῖ ἐνεῖναι, ἂν μὴ ᾖ τοῦ συνειλημμένου.
διὰ γὰρ τοῦτο, ἔνια μὲν, ἐκ τούτων ὡς ἀρχῶν ἐστὶν εἰς ἃ φθείρον-
2 ται. ἔνια δὲ οὐκ ἔστιν. ὅσα μὲν οὖν συνειλημμένα, τὸ εἶδος καὶ ἡ
ὕλη ἐστίν. οἷον, τὸ σιμὸν, ἢ ὁ χαλκοῦς κύκλος. ταῦτα μὲν φθείρεται
εἰς ταῦτα, καὶ μέρος αὐτῶν ἡ ὕλη. ὅσα δὲ μὴ συνείληπται τῇ
ὕλῃ, ἀλλὰ ἄνευ τῆς ὕλης, οἷον λόγοι τοῦ εἴδους μόνον, ταῦτα δ' οὐ
φθείρεται ἢ ὅλως, ἢ ὅτι οὕτω γε. ὥστ' ἐκείνων μὲν ἀρχαὶ, καὶ
μέρη τὰ ὑφ' αὐτά. τοῦ δὲ εἴδους, οὔτε μέρη οὔτε ἀρχαὶ ταῦτα.
καὶ διὰ τοῦτο φθείρεται ὁ πήλινος ἀνδριὰς, εἰς πηλόν. καὶ ἡ
σφαῖρα εἰς χαλκόν. καὶ ὁ καλλίας εἰς σάρκα, καὶ ὀστᾶ. ἔτι δὲ
3 ὁ κύκλος εἰς τὰ τμήματα. ἔστι γάρ τι ὃ συνείληπται τῇ ὕλῃ. ὁ
μωνύμως γὰρ λέγεται κύκλος, ὅ, τε ἁπλῶς λεγόμενος, καὶ
οἱ καθ' ἕκαστα, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἴδιον ὄνομα τοῖς καθ' ἕκαστον. εἴρη
ται μὲν οὖν, καὶ νῦν τὸ ἀληθές. ὅμως δὲ ἔτι σαφέστερον εἴπωμεν ἐ=
» παναλαβόντες. ὅσα μὲν γὰρ τοῦ λόγου μέρη καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται
» ὁ λόγος, ταῦτα πρότερα ἢ πάντα ἢ ἔνια. ὁ δὲ τῆς ὀρθῆς λόγος
οὐ διαιρεῖται εἰς ὀξείας λόγον. ἀλλὰ τῆς ὀξείας, εἰς ὀρθήν.
χρῆται γὰρ ὁ ὁριζόμενος τὴν ὀξεῖαν, τῇ ὀρθῇ. ἐλάττων γὰρ ὀρ=
4 θῆς ἡ ὀξεῖα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ κύκλος καὶ τὸ ἡμικύκλιον ἔχουσι.

οὐ γὰρ ἡμικύκλιον, τῷ κύκλῳ ὁρίζεται καὶ ὁ δάκτυλος τῷ ὅλῳ.
ὅτι τοιόνδε μέρος ἀνθρώπου, δάκτυλος. ὥσθ' ὅσα μὲν μέρη ὡς
ὕλη καὶ ἃ διαιρεῖται ὡς εἰς ὕλην, ὕστερα. ὅσα δὲ ὡς τοῦ λόγου
καὶ τῆς οὐσίας τῆς κατὰ τὸν λόγον, πρότερα, ἢ πάντα ἢ ἔνια.
ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν ζώων ψυχή (τοῦτο γὰρ οὐσία τοῦ ἐμψύχου) ἡ κατὰ
τὸν λόγον οὐσία καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ τοιούτῳ σώ-
ματι. ἑκάστου γοῦν τὸ μέρος ἐὰν ὁρίζηται καλῶς, οὐκ ἄνευ τοῦ
ἔργου ὁριεῖται. ὃ οὐχ ὑπάρξει ἄνευ αἰσθήσεως. ὥστε τὰ ταύ- 1
της μέρη πρότερα ἢ πάντα ἢ ἔνια τοῦ συνόλου ζώου. καὶ καθ'
ἕκαστον δὴ ὁμοίως. τὸ δὲ σῶμα καὶ τὰ τούτου μόρια, ὕστερα ταύ
της τῆς οὐσίας. καὶ διαιρεῖται εἰς ταῦτα ὡς εἰς ὕλην. οὐχ ἡ οὐ-
σία, ἀλλὰ τὸ σύνολον. τοῦ μὲν οὖν συνόλου πρότερα ταῦτά
ἐστιν ὥς, ἔστι δ' ὡς οὔ. οὐδὲ γὰρ εἶναι δύναται χωριζόμενα. οὐ δὲ
γὰρ ὁ πάντως ἔχων, δάκτυλος ζώου, ἀλλ' ὁμώνυμος ὁ τεθνεώς.
ἔνια δὲ ἅμα ὅσα κύρια. καὶ ἐν ᾧ πρώτῳ ὁ λόγος καὶ ἡ οὐ-
σία. οἷον, εἰ τοῦτο καρδία ἢ ἐγκέφαλος. διαφέρει γὰρ οὐδὲν πό- 2
τερον τοιοῦτον. ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος καὶ τὰ οὕτως, ἐπὶ
τῶν καθ' ἕκαστα. καθόλου δὲ οὐκ ἔστιν οὐσία. ἀλλὰ σύνολόν τι
ἐκ τουδὶ τοῦ λόγου, καὶ τῆσδὶ τῆς ὕλης, ὡς καθόλου. καθ' ἕκα
στον δ' ἐκ τῆς ἐσχάτης ὕλης ὁ Σωκράτης ἤδη ἐστί. καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων ὁμοίως. μέρος μὲν οὖν ἐστι καὶ τοῦ εἴδους δὲ λέγω τὸ τί
ἦν εἶναι. καὶ τοῦ συνόλου τοῦ ἐκ τοῦ εἴδους καὶ τῆς ὕλης αὐτῆς.
ἀλλὰ τοῦ λόγου μέρη, τὰ τοῦ εἴδους μόνον ἐστίν. ὁ δὲ λόγος ἐστὶ τοῦ
καθόλου. τὸ γὰρ κύκλῳ εἶναι καὶ κύκλος, καὶ ψυχῇ εἶναι καὶ ψυ 3
χὴ, τὸ αὐτό. τοῦ δὲ συνόλου ἤδη οἷον κύκλου τουδὶ τῶν καθ' ἕκα
στά τινος, ἢ αἰσθητοῦ ἢ νοητοῦ. λέγω δὲ νοητοὺς μὲν οἷον τοὺς μα-
θηματικούς, αἰσθητοὺς δὲ οἷον τοὺς χαλκοῦς καὶ ξυλίνους. τού
των δὲ οὐκ ἔστιν ὁρισμός, ἀλλὰ μετὰ νοήσεως ἢ αἰσθήσεως γνω
ρίζονται. ἀπελθόντας δὲ ἐκ τῆς ἐντελεχείας, οὐ δῆλον, πότε
ρόν ποτέ εἰσιν, ἢ οὐκ εἰσὶν ἀλλ' ἀεὶ λέγονται καὶ γνωρίζονται τῷ
καθόλου λόγῳ. ἡ δ' ὕλη ἄγνωστος καθ' αὑτήν. ὕλη δὲ, ἡ μὲν,
αἰσθητή ἐστιν. ἡ δὲ, νοητή. αἰσθητὴ μὲν, οἷον χαλκὸς καὶ ξύλον, 4

καὶ ὅση

καὶ ὅση κινητὴ ὕλη. νοητὴ δὲ, ἡ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑπάρχουσα, μὴ
ᾗ αἰσθητά. οἷον τὰ μαθηματικά. πῶς μὲν οὖν ἔχει περὶ ὅλου καὶ
μέρους, καὶ περὶ τοῦ προτέρου καὶ ὑστέρου, εἴρηται. πρὸς δὲ
τὴν ἐρώτησιν ἀνάγκη ἀπαντᾶν. ὅταν τις ἐρωτᾷ, πότερον ἡ ὀρ-
θὴ καὶ ὁ κύκλος καὶ τὸ ζῷον πρότερον, ἢ εἰς ἃ διαιροῦνται, τὰ
ἐξ ὧν εἰσι τὰ μέρη, ὅτι οὐχ ἁπλῶς. εἰ μὲν γάρ ἐστι καὶ ἡ ψυχὴ
ζῷον, ἔμψυχον ἢ ἕκαστον, ἢ ἑκάστου καὶ ὁ κύκλος τὸ κύκλῳ
1 εἶναι, καὶ ἡ ὀρθὴ τῇ ὀρθῇ εἶναι, καὶ ἡ οὐσία τῆς ὀρθῆς, τί μὲν καὶ
τίνος, φατέον. οἷον τῆς ἐν τῷ λόγῳ καὶ τίνος ὀρθῆς. καὶ γὰρ ἡ μετὰ
τῆς ὕλης ἡ χαλκῆ ὀρθή. καὶ ἡ ἐν ταῖς γραμμαῖς ταῖς καθ' ἕκα-
στα. ἡ δ' ἄνευ ὕλης, τῆς μὲν ἐν τῷ λόγῳ, ὑστέρα. τῶν δ' ἐν τῷ καθ' ἕ-
καστα μορίων, προτέρα. ἁπλῶς δ' οὐ φατέον. εἰ δ' ἑτέρα καὶ
μὴ ἔστιν ἡ ψυχὴ ζῷον. καὶ οὕτω τὰ μὲν, φατέον. τὰ δ' οὐ φατέον
ὥσπερ εἴρηται. ἀπορεῖται δὲ εἰκότως, καὶ ποῖα τοῦ εἴδους μέρη,
καὶ ποῖα οὔ. ἀλλὰ τοῦ συνειλημμένου. καί τοι τούτου μὴ δήλου
2 ὄντος, οὐκ ἔστιν ὁρίσασθαι ἕκαστον. τοῦ γὰρ καθόλου καὶ τοῦ εἴ-
δους ὁ ὁρισμός. ποῖα οὖν ἐστι τῶν μερῶν ὡς ὕλη καὶ ποῖα οὔ,
ἐὰν μὴ ᾖ φανερά, οὐδὲ ὁ λόγος ἔσται φανερὸς ὁ τοῦ πράγμα-
τος. ὅσα μὲν οὖν φαίνεται ἐπιγινόμενα ἐφ' ἑτέρων τῷ εἴδει. οἷον
κύκλος ἐν χαλκῷ καὶ λίθῳ καὶ ξύλῳ. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα
εἶναι δοκεῖ. ὅτι οὐδὲν τῆς τοῦ κύκλου οὐσίας ὁ χαλκός.
οὐδ' ὁ λίθος, διὰ τὸ χωρίζεσθαι αὐτῆς. ὅσα δὲ μὴ ὁρᾶται
χωριζόμενα, οὐδὲν μὲν κωλύει ὁμοίως ἔχειν τούτοις, ὥσπερ
3 κἂν εἰ οἱ κύκλοι πάντες ἑωρῶντο χαλκοῖ. οὐδὲν γὰρ ἧττον
ἦν ὁ χαλκὸς τοῦ εἴδους. χαλεπὸν δὲ ἀφελεῖν τοῦτο τῇ δια-
νοίᾳ. οἷον, τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος ἀεὶ ἐν σαρξὶ φαίνεται καὶ
ὀστοῖς καὶ τοῖς τοιούτοις μέρεσιν. ἆρ' οὖν καὶ ἔστι μέρη ταῦ-
τα τοῦ εἴδους καὶ τοῦ λόγου, ἢ οὔ, ἀλλ' ὕλη. ἀλλὰ γὰρ τὸ μὴ καὶ
ἐπ' ἄλλων γίνεσθαι, ἀδυνατοῦμεν χωρίσαι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο
δοκεῖ ἐνδέχεσθαι, ἄδηλον δὲ πότε, ἀποροῦσί τινες ἤδη καὶ
ἐπὶ τοῦ κύκλου καὶ ἐπὶ τοῦ τριγώνου. ὡς οὐ προσῆκον γραμ-
4 μαῖς ὁρίζεσθαι καὶ τῷ συνεχεῖ. ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὁμοίως

λέγεσθαι, ὥσπερ εἰ σάρκες ἢ ὀστᾶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ χαλκὸς καὶ λίθος κύκλου. καὶ ἀνάγουσι πάντα εἰς τοὺς ἀριθμούς, καὶ γραμμῆς τὸν λόγον, τὸν τῶν δύο εἶναί φασι. καὶ τῶν τὰς ἰδέας λεγόντων, οἱ μὲν αὐτογραμμὴν τὴν δυάδα. οἱ δὲ, τὸ εἶδος καὶ γραμμῆς. ἔνια μὲν γὰρ εἶναι, τὰ αὐτὰ τὸ εἶδος, καὶ οὗ τὸ εἶδος. οἷον, δυάδα καὶ τὸ εἶδος δυάδος. ἐπὶ γραμμῆς δὲ οὐκ ἔτι. συμβαίνει δὴ ἕν τε πολλῶν εἶδος εἶναι, ὧν τὸ εἶδος φαίνεται ἕτερον. ὅπερ
καὶ τοῖς πυθαγορείοις συνέβαινε. καὶ ἐνδέχεται ἓν πάντων 1
ποιεῖν αὐτὸ εἶδος, τὰ δ' ἄλλα μὴ εἴδη. καίτοι οὕτως ἓν πάντα ἔσται. ὅτι μὲν οὖν ἔχει ἀπορίαν τινὰ, τὰ περὶ τοὺς ὁρισμοὺς, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, εἴρηται. Διὸ καὶ τὸ πάντα ἀνάγειν οὕτω καὶ ἀφαιρεῖν τὴν ὕλην, περίεργον. ἔνια γὰρ ἴσως, τόδ' ἐν τῷδ' ἐστὶν, ἢ ὡδὶ. ταδὶ ἔχοντα. καὶ ἡ παραβολὴ ἡ ἐπὶ τοῦ ζῴου. ἣν εἰώθει λέγειν Σωκράτης ὁ νεώτερος οὐ καλῶς ἔχει. ἀπάγει γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ποιεῖ ὑπολαμβάνειν ὡς ἐνδεχόμενον εἶναι τὸν
ἄνθρωπον, ἄνευ τῶν μερῶν. ὥσπερ ἄνευ τοῦ χαλκοῦ τὸν κύ- 2
κλον. τὸ δ' οὐχ ὅμοιον. αἰσθητὸν γάρ τι ἴσως τὸ ζῷον. καὶ ἄνευ κινήσεως οὐκ ἔστιν ὁρίσασθαι. διὸ οὐδ' ἄνευ τῶν μερῶν ἐχόντων πῶς. οὐ γὰρ πάντως τοῦ ἀνθρώπου μέρος ἡ χείρ. ἀλλ' ἡ δυναμένη τὸ ἔργον ἀποτελεῖν. ὥστε ἔμψυχος οὖσα. μὴ ἔμψυχος δὲ οὐ μέρος. περὶ δὲ τὰ μαθηματικὰ, διὰ τί οὐκ εἰσὶ μέρη οἱ λόγοι τῶν λόγων. οἷον κύκλου τὰ ἡμικύκλια. οὐ γάρ ἐστιν αἰσθητὰ ταῦτα. ἢ οὐδὲν διαφέρει. ἔσται γὰρ ὕλη ἐνίων, καὶ μὴ αἰσθητῶν
καὶ παντὸς ὃ μή ἐστί τι τί ἦν εἶναι. κύκλου μὲν οὖν οὐκ ἔσται τοῦ κα- 3
θόλου. τῶν δὲ καθ' ἕκαστα, ἔσται μέρη ταῦτα ὥσπερ εἴρηται πρότερον. ἔστι γὰρ ἡ ὕλη, ἡ μὲν αἰσθητή. ἡ δὲ, νοητή. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ οὐσία ἡ πρώτη. τὸ δὲ σῶμα ὕλη. ὁ δ' ἄνθρωπος ἢ τὸ ζῷον τὸ ἐξ ἀμφοῖν, ὡς καθόλου. Σωκράτης δὲ καὶ Κορίσκος, εἰ μὲν ἡ ψυχὴ διττόν. οἱ μὲν γὰρ ὡς ψυχὴν, οἱ δ' ὡς τὸ σύνολον. εἰ δ' ἁπλῶς ἡ ψυχὴ ἥδε, καὶ τὸ σῶμα τόδε, ὥσπερ τὸ καθ' ὅλου καὶ τὸ καθ' ἕκαστον. πότερον δὲ ἔστι τι παρὰ τὴν ὕ-
λην τῶν τοιούτων τις οὐσία ἄλλη, καὶ δεῖ ζητεῖν οὐσίαν αὐ- 4

τῶν ἑτέρων τινά, οἷον ἀριθμοὺς ἤ τι τοιοῦτον, σκεπτέον ὕστερον.
τούτου γὰρ χάριν καὶ περὶ τῶν αἰσθητῶν οὐσιῶν πειρώμεθα
διορίζειν. ἐπεὶ τρόπον τινὰ τῆς φυσικῆς καὶ δευτέρας φιλοσο-
φίας ἔργον ἡ περὶ τὰς αἰσθητὰς οὐσίας θεωρία. οὐ γὰρ μόνον
περὶ τῆς ὕλης, δεῖ γνωρίζειν τὸν φυσικόν, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ
τὸν λόγον καὶ μᾶλλον. ἐπεὶ δὲ τῶν ὁρισμῶν, πῶς μέρη τὰ ἐν
τῷ λόγῳ, καὶ διὰ τί εἷς λόγος ὁ ὁρισμός. δῆλον γὰρ ὅτι τὸ
1 πρᾶγμα ἕν. τὸ δὲ πρᾶγμα τινὶ ἕν, μέρη γε ἔχον, σκεπτέον ὕστερον.
τί μὲν οὖν ἐστι τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ πῶς αὐτὸ καθ' αὑτό, καθόλου
περὶ παντὸς εἴρηται καὶ διὰ τί τῶν μὲν ὁ λόγος ὁ τοῦ τί ἦν εἶναι,
ἔχει τὰ μόρια τοῦ ὁριζομένου, τῶν δ' οὔ. καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ τῆς
οὐσίας λόγῳ, τὰ οὕτω μόρια, ὡς ἡ ὕλη οὐκ ἐνέσται. οὐ γὰρ ἔστιν
ἐκείνης μόρια τῆς οὐσίας. ἀλλὰ τῆς συνόλου. ταύτης δέ γ' ἐστί
πως λόγος καὶ οὐκ ἔστι. μετὰ μὲν γὰρ τῆς ὕλης, οὐκ ἔστιν. ἀόρι-
στον γάρ. κατὰ τὴν πρώτην δ' οὐσίαν ἐστίν. οἷον, ἀνθρώπου ὁ τῆς
2 ψυχῆς λόγος. ἡ γὰρ οὐσία ἐστὶ τὸ εἶδος τὸ ἐνόν, ἐξ οὗ καὶ τῆς ὕ-
λης ἡ σύνολος λέγεται οὐσία. οἷον, ἡ κοιλότης. ἐκ γὰρ ταύτης καὶ
τῆς ῥινός, σιμὴ ῥίς, καὶ ἡ σιμότης ἐστί. δὶς γὰρ ἐν τούτοις ὑπάρ-
χει ἡ ῥίς. ἐν δὲ τῇ συνόλῳ οὐσίᾳ. οἷον, ῥινὶ σιμῇ ἢ καλλίᾳ ἐνέσται
καὶ ἡ ὕλη. καὶ ὅτι τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἕκαστον. ἐπὶ τινῶν μὲν ταὐ-
τό, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν. οἷον, καμπυλότης καὶ καμ-
πυλότητα εἶναι, ἡ πρώτη ἐστί. λέγω δὲ πρώτην, ἣ μὴ λέγεται
τῷ ἄλλο ἐν ἄλλῳ εἶναι, καὶ ὑποκειμένῳ ὡς ὕλῃ. ὅσα δὲ ὡς ὕ-
3 λη ἢ ὡς συνειλημμένα τῇ ὕλῃ, οὐ ταὐτό, εἰ μὴ κατὰ συμβεβη-
κὸς ἕν. οἷον ὁ Σωκράτης καὶ τὸ μουσικόν. ταῦτα γὰρ ταὐτὰ κα-
» τὰ συμβεβηκός. νῦν δὲ λέγω μὲν πρῶτον, ἐφ' ὅσον ἐν τοῖς ἀνα-
» λυτικοῖς περὶ ὁρισμοῦ μὴ εἴρηται. ἡ γὰρ ἐν ἐκείνοις ἀπορία λε-
χθεῖσα πρὸ ἔργου τοῖς περὶ τῆς οὐσίας ἐστὶ λόγοις. λέγω δὲ
ταύτην τὴν ἀπορίαν, διὰ τί ποτε ἕν ἐστι τὸ ὁριστόν, οὗ τὸν λόγον
ὁρισμὸν εἶναί φαμεν. οἷον, ὁ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῷον δίπουν. ἔστω γὰρ
οὗτος αὐτοῦ λόγος. διὰ τί δὴ τοῦτο ἕν ἐστιν ἀλλ' οὐ πολλά, ζῷον
4 καὶ δίπουν. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ἄνθρωπος καὶ λευκόν, πολλὰ μέν ἐστιν.

ὅταν μὴ ὑπάρχῃ θατέρῳ θάτερον. ἓν δὲ, ὅταν ὑπάρχῃ καὶ
πάθῃ τι τὸ ὑποκείμενον ὁ ἄνθρωπος. τότε ἓν γίνεται. καὶ ἔστιν
ὁ λευκὸς ἄνθρωπος. ἐνταῦθα δ' οὐ μετέχει θάτερον θατέ-
» ρου. τὸ γὰρ γένος, οὐ δοκεῖ μετέχειν τῶν διαφορῶν. ἅμα γὰρ
» ἂν τῶν ἐναντίων τὸ αὐτὸ μετεῖχεν. αἱ γὰρ διαφοραὶ ἐναντίαι,
» αἷς διαφέρει τὸ γένος. εἰ δὲ καὶ μετέχει, ὁ αὐτὸς λόγος εἴ-
περ εἰσὶν αἱ διαφοραὶ πλείους, οἷον πεζὸν. δίπουν. ἄπτερον.
διὰ τί γὰρ ταῦτα ἓν ἀλλ' οὐ πολλά. οὕτω μὲν γὰρ ἐξ ἁπάντων 1
ἔσται τὸ ἕν. δεῖ δέ γε ἓν εἶναι ὅσα ἐν τῷ ὁρισμῷ. ὁ γὰρ ὁρισμὸς
λόγος τίς ἐστιν εἷς καὶ οὐσίας. ὥστε ἑνός τινος δεῖ αὐτὸν εἶναι
λόγον. καὶ γὰρ ἡ οὐσία ἕν τι, καὶ τόδε τι σημαίνει ὡς φαμέν.
δεῖ δ' ἐπισκοπεῖν, πρῶτον περὶ τῶν κατὰ τὰς διαιρέσεις ὁ-
ρισμῶν. οὐδὲν γὰρ ἕτερόν ἐστιν ἐν τῷ ὁρισμῷ, πλὴν τό, τι πρῶ-
τον λεγόμενον γένος, καὶ αἱ διαφοραί. τὰ δ' ἄλλα γένη ἐστὶ
τό, τι πρῶτον, καὶ μετὰ τούτου αἱ συλλαμβανόμεναι διαφο-
ραί. οἷον τὸ πρῶτον ζῶον. τὸ δὲ ἐχόμενον, ζῶον δίπουν. καὶ 2
πάλιν ζῶον δίπουν, ἄπτερον. ὁμοίως δὲ κἂν διὰ πλειόνων
λέγηται. ὅλως δ' οὐδὲν διαφέρει διὰ πολλῶν, ἢ δι' ὀλίγων, ἢ
διὰ δυοῖν. τοῖν δυοῖν δὲ, τὸ μὲν διαφορά. τὸ δὲ, γένος. οἷον
τὸ ζῶον δίπουν, τὸ μὲν ζῶον, γένος. διαφορὰ δὲ, θάτερον.
εἰ οὖν τὸ γένος ἁπλῶς μὴ ἔστι παρὰ τὰ ὡς γένους εἴδη. ἢ εἰ
ἔστι μὲν, ὡς ὕλη δ' ἐστίν (ἡ μὲν γὰρ φωνὴ γένος καὶ ὕλη, αἱ
δὲ διαφοραὶ τὰ εἴδη καὶ τὰ στοιχεῖα ἐκ ταύτης ποιοῦσιν) φα-
νερὸν, ὅτι ὁρισμός ἐστιν, ὁ ἐκ τῶν διαφορῶν λόγος. ἀλλὰ μὴν, 3
» καὶ δεῖ γε διαιρεῖσθαι τὴν τῆς διαφορᾶς διαφοράν. οἷον, ζώου
διαφορὰ, τὸ ὑπόπουν. πάλιν τοῦ ζώου τοῦ ὑπόποδος τὴν
διαφορὰν δεῖ εἰδέναι, ᾗ ὑπόπουν, ὥστε οὐ λεκτέον τοῦ ὑπό-
ποδος, τὸ μὲν πτερωτόν. τὸ δὲ, ἄπτερον ἄνπερ λέγηται κα-
λῶς. ἀλλὰ διὰ τὸ ἀδυνατεῖν ποιήσει τοῦτο. ἀλλ' εἰ τὸ μὲν,
σχιζόπουν, τὸ δ' ἄσχιστον. αὗται γὰρ διαφοραὶ ποδός. ἡ γὰρ
σχιζοποδία, ποδότης τίς ἐστιν. καὶ οὕτως ἀεὶ βούλεται βαδί-
ζειν, ὡς ἂν ἔλθῃ εἰς τὰ ἀδιάφορα. τότε δ' ἔσονται τοσαῦτα 4

εἴδη ποδὸς, ὅσαιπερ αἱ διαφοραί. καὶ τὰ ὑπόποδα,
ἴσα ταῖς διαφοραῖς. εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχει, φανερὸν, ὅτι ἡ τε-
» λευταία διαφορὰ, ἡ οὐσία τοῦ πράγματος ἔσται, καὶ ὁ ὁρι-
» σμός. εἴπερ μὴ δεῖ πολλάκις ταῦτα λέγειν ἐν τοῖς ὅροις. πε-
ρίεργον γάρ. συμβαίνει δέ γε τοῦτο. ὅταν γὰρ εἴπῃ ζῶον ὑπό-
πουν δίπουν, οὐδὲν ἄλλο εἴρηκεν, ἢ ζῶον πόδας ἔχον, δύο πό-
δας ἔχον. κἂν τοῦτο διαιρῇ τῇ οἰκείᾳ διαιρέσει, πλεονάκις
1 ἐρεῖ καὶ ἰσάκις ταῖς διαφοραῖς. ἐὰν μὲν δὴ διαφορᾶς γίνη-
ται, μία ἔσται ἡ τελευταία τὸ εἶδος καὶ ἡ οὐσία. ἐὰν δὲ κατὰ
συμβεβηκός. οἷον εἰ διαιροίη τοῦ ὑπόποδος, τὸ μὲν λευκόν. τὸ
» δὲ μέλαν, τοσαῦται ὅσαι ἂν αἱ τομαὶ ὦσιν. ὥστε φανερὸν,
» ὅτι ὁ ὁρισμὸς λόγος ἐστὶν, ὁ ἐκ τῶν διαφορῶν, καὶ τούτων τῆς
τελευταίας κατά γε τὸ ὀρθόν. δῆλον δ' ἂν εἴη, εἴ τις μετά-
ξειε τοὺς τοιούτους ὁρισμοὺς οἷον. τὸν τοῦ ἀνθρώπου, λέγων
ζῶον δίπουν, ὑπόπουν. περίεργον γὰρ τὸ ὑπόπουν, εἰρη-
2 μένου τοῦ δίποδος. τάξις δὲ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ οὐσίᾳ. πῶς γὰρ δεῖ
νοῆσαι, τὸ μὲν ὕστερον, τὸ δὲ, πρότερον. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ
τὰς διαιρέσεις ὁρισμῶν, τοσαῦτα εἰρήσθω τὴν πρώτην, ποῖοί
» τινές εἰσιν. ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς οὐσίας ἡ σκέψις ἐστὶ, πάλιν ἐπα-
» νέλθωμεν. λέγεται δ' ὥσπερ τὸ ὑποκείμενον οὐσία εἶναι, καὶ
» τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ τὸ ἐκ τούτων, καὶ τὸ καθόλου. περὶ μὲν οὖν
τοῖν δυοῖν, εἴρηται. καὶ γὰρ περὶ τοῦ τί ἦν εἶναι, καὶ τοῦ ὑποκει-
μένου, ὅτι διχῶς ὑπόκειται. ἢ τόδε τι ὄν. ὥσπερ τὸ ζῶον τοῖς πάθε-
3 σιν, ἢ ὡς ὕλη τῇ ἐντελεχείᾳ. δοκεῖ δὲ καὶ τὸ καθόλου αἴτιόν τισιν
εἶναι μάλιστα, καὶ εἶναι καὶ ἀρχὴν τὸ καθόλου. διὸ ἐπέλθωμεν καὶ
» περὶ τούτου. ἔοικε γὰρ ἀδύνατον εἶναι, οὐσίαν εἶναι ὁτιοῦν τῶν
» καθόλου λεγομένων. πρώτη μὲν γὰρ οὐσία, ἡ ἑκάστου, ἣ οὐχ
ὑπάρχει ἄλλῳ. τὸ δὲ καθόλου, κοινόν. τοῦτο γὰρ λέγεται κα-
θόλου, ὃ πλείοσιν ὑπάρχειν πέφυκε. τίνος οὖν οὐσία τοῦτ' ἔσται.
ἢ γὰρ πάντων, ἢ οὐδενός. πάντων δὲ οὐχ οἷόν τε. ἑνὸς δ' ἔσται,
καὶ τ' ἄλλα τοῦτ' ἔσται. ὧν γὰρ μία ἡ οὐσία, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἕν,
4 καὶ αὐτὰ ἕν. ἔτι οὐσία μὲν λέγεται, τὸ μὴ καθ' ὑποκειμένου.

τὸ δὲ καθόλου, καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται ἀεὶ ἀλλ' ἄρα
οὕτω μὲν οὐκ ἐνδέχεται, ὡς τὸ τί ἦν εἶναι. ἐν αὐτῷ δὲ ἐνυπάρ-
χειν. οἷον, τὸ ζῶον, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἵππῳ. οὐκοῦν δῆλον, ὅτι
ἔσται τις αὐτοῦ λόγος. διαφέρει δ' οὐδὲν, οὐδ' εἰ μὴ πάντων λό-
γος ἐστὶ τῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ. οὐδὲν γὰρ ἧττον οὐσία τοῦτ' ἔσται τινὸς, ὡς
ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἀνθρώπου ἐν ᾧ ὑπάρχει. ὥστε τὸ αὐτὸ συμβή-
σεται πάλιν. ἔσται γὰρ οὐσία, ἐκείνου οὐσία, οἷον τὸ ζῶον ἐν ᾧ εἴ-
δει, ὡς ἴδιον ὑπάρχει. ἔτι δὲ καὶ ἀδύνατον καὶ ἄτοπον τὸ τόδε 1
καὶ οὐσίαν, εἰ ἔστιν ἔκ τινων μὴ ἐξ οὐσιῶν εἶναι, μηδ' ἐκ τοῦδε-
δέ τι ἀλλ' ἐκ τοῦ ποιοῦ. πρότερον γὰρ ἔσται μὴ οὐσία τε καὶ τὸ ποιὸν,
» οὐσίας τε καὶ τοῦδε ὅπερ ἀδύνατον. οὔτε λόγῳ γὰρ οὔτε
» χρόνῳ οὔτε γενέσει, οἷόν τε τὰ πάθη τῆς οὐσίας εἶναι πρότερα.
ἔσται γὰρ χωριστά. ἔτι τῷ Σωκράτει οὐσία ἐνυπάρξει οὐσία. ὥσ-
τε δυοῖν ἔσται οὐσία. ὅλως δὲ συμβαίνει εἰ ἔστιν οὐσία ὁ ἄνθρω-
πος. καὶ ὅσα οὕτω λέγεται, μηθὲν τῶν ἐν τῷ λόγῳ εἶναι μηδε-
νὸς οὐσίαν, μηδὲ χωρὶς ὑπάρχειν αὐτῶν. μηδ' ἐν ἄλλῳ λέγω 2
δ' οἷον, οὐκ εἶναί τι ζῶον παρὰ τὰ τινά, οὐδ' ἄλλο τῶν ἐν τοῖς
λόγοις οὐδέν. ἔκ τε δὴ τούτων θεωροῦσι φανερόν, ὅτι οὐδὲν τῶν
καθόλου ὑπαρχόντων, οὐσία ἐστὶ, καὶ ὅτι οὐδὲν σημαίνει τῶν
κοινῇ κατηγορουμένων τόδε τι. ἀλλὰ τοιόνδε. εἰ δὲ μή, ἄλλα τε
» πολλὰ συμβαίνει καὶ ὁ τρίτος ἄνθρωπος. ἔτι δὲ καὶ ὧδε δῆ-
» λον. ἀδύνατον γὰρ οὐσίαν ἐξ οὐσιῶν εἶναι ἐνυπαρχουσῶν οὕτως
» ὡς ἐντελεχείᾳ. τὰ γὰρ δύο οὕτως ἐντελεχείᾳ, οὐδέποτε ἓν ἐν-
τελεχείᾳ. ἀλλ' ἐὰν δυνάμει δύο ᾖ, ἔσται ἕν. οἷον ἡ διπλασία ἐκ 3
δύο ἡμίσεων δυνάμει γε. ἡ γὰρ ἐντελέχεια ἐν ἄλλοις χωρίζει.
ὥστε εἰ οὐσία ἕν, οὐκ ἔσται ἐξ οὐσιῶν ἐνυπαρχουσῶν. καὶ κατὰ
τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν λέγει Δημόκριτος ὀρθῶς. ἀδύνατον γὰρ
εἶναί φησιν ἐκ δύο ἕν, ἢ ἐξ ἑνὸς δύο γενέσθαι. τὰ γὰρ μεγέθη τὰ
ἄτομα, τὰς οὐσίας ποιεῖ. ὁμοίως τοίνυν δῆλον, ὅτι καὶ ἐπ' ἀ-
ριθμοῦ ἕξει. εἴπερ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς σύνθεσις μονάδων ὥσπερ
λέγεται ὑπό τινων. ἢ γὰρ οὐχ ἓν ἡ δυάς. ἢ οὐκ ἔνεστι μονὰς ἐν αὐ-
τῇ ἐντελεχείᾳ. ἔχει δὲ τὸ συμβαῖνον ἀπορίαν. εἰ γὰρ μήτε ἐκ τῶν 4

καθόλου οἷόν τ' εἶναι μηδὲ μίαν οὐσίαν ἀλλὰ τὸ τοιόνδε. ἀλλὰ
μὴ τὸ δέτι σημαίνειν, μήτ' ἐξ οὐσιῶν ἐνδέχεται ἐντελεχείᾳ εἶ-
ναι, μηδὲ μίαν οὐσίαν συνθέτων, ἀσύνθετον ἂν εἴη οὐσία πᾶσα,
» ὥστε οὐδὲ λόγος ἂν εἴη οὐδὲ μιᾶς οὐσίας. ἀλλὰ μὴν δοκεῖ γε
» πᾶσι καὶ ἐλέχθη πάλαι, ἢ μόνον εἶναι οὐσίας ὅρον, ἢ μάλι-
» στα. νῦν δ' οὐδὲ ταύτης. οὐδενὸς ἄρ' ἔσται ὁρισμός. ἢ τρόπον μὲν
τινα ἔσται. τρόπον δέ τινα οὔ. δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον, ἐκ τῶν
1 ὕστερον μᾶλλον. φανερὸν δ' ἐξ αὐτῶν τούτων τὸ συμβαῖνον καὶ
τοῖς τὰς ἰδέας λέγουσιν οὐσίας τε καὶ χωριστὰς εἶναι ἅμα καὶ
ἅμα. τὸ εἶδος ἐκ τοῦ γένους ποιοῦσι καὶ τῶν διαφορῶν. εἰ γάρ ἐστι
τὰ εἴδη καὶ τὸ ζῷον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἵππῳ, ἤτοι ἓν καὶ
ταυτὸν τῷ ἀριθμῷ ἐστὶν, ἢ ἕτερον. τῷ μὲν γὰρ λόγῳ δῆλον ὅτι
ἕν. τὸν γὰρ αὐτὸν διέξεισι λόγον ὁ λέγων ἐν ἑκατέρῳ, εἰ οὖν ἐστί-
τις ἄνθρωπος αὐτὸς καθ' αὑτὸ τὸ δέτι καὶ κεχωρισμένον, ἀνάγ
κη καὶ ἐξ ὧν, οἷον, τὸ ζῷον, καὶ τὸ δίπουν, τὸ δέτι σημαίνειν, καὶ
2 εἶναι χωριστὰ καὶ οὐσίας. ὥστε καὶ τὸ ζῷον. εἰ μὲν οὖν τὸ αὐτὸ
καὶ ἐν τῷ ἵππῳ ὥσπερ σὺ σαυτῷ, πῶς ἓν χωρὶς οὖσιν, ἓν ἔσται
καὶ διὰ τί οὐ καὶ χωρὶς αὑτοῦ ἔσται τὸ ζῷον τοῦτο. ἔπειτα εἰ
μὲν μεθέξει τοῦ δίποδος καὶ τοῦ πολύποδος, ἀδύνατόν τι συμ-
βαίνει. τἀναντία γὰρ ἅμα ὑπάρξει αὐτῷ, ἑνὶ καὶ τῷδε ὄντι. εἰ δὲ
μὴ, τίς ὁ τρόπος, ὅταν εἴπῃ τις τὸ ζῷον εἶναι δίπουν ἢ πεζόν. ἀλ-
λ' ἴσως σύγκειται. καὶ ἅπτεται ἢ μέμικται, ἀλλὰ πάντα ἄτοπα.
ἀλλ' ἕτερον ἐν ἑκάστῳ. οὐκοῦν ἄπειρα ὡς ἔπος εἰπεῖν ἔσται,
3 ὧν ἡ οὐσία ζῷον. οὐ γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς ἐκ ζῴου ὁ ἄνθρωπος.
ἔτι πολλὰ ἔσται αὐτὸ τὸ ζῷον. οὐσία τε γὰρ τὸ ἐν ἑκάστῳ ζῷον.
οὐ γὰρ κατ' ἄλλου λέγεται. εἰ δὲ μὴ, ἐξ ἐκείνου ἔσται ὁ ἄνθρω-
πος. καὶ γένος αὐτοῦ ἐκεῖνο. καὶ ἔτι ἰδέαι ἅπαντα ἐξ ὧν ὁ ἄνθρω-
πος. οὐκοῦν οὐκ ἄλλου μὲν ἰδέα ἔσται. ἄλλου δ' οὐσία. ἀδύνα-
τον γάρ. αὐτὸ ἄρα ζῷον ἔσται ἕκαστον τῶν ἐν τοῖς ζῴοις. ἔτι
ἐκ τίνος τούτου καὶ πῶς ἐξ αὐτοῦ ζῴου. ἢ πῶς οἷόν τε εἶναι τὸ
ζῷον, ὃ οὐσία τοῦτο αὐτὸ παρ' αὐτὸ τὸ ζῷον. ἔτι δ' ἐπὶ τῶν αἰσθη-
4 τῶν ταῦτά τε συμβαίνει, καὶ τούτων ἀτοπώτερα, εἰ δὴ ἀδύνα-

τὸν οὕτως ἔχειν, δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστιν ἰδέα αὐτῶν οὕτως, ὥς τι-
νές φασιν. ἐπεὶ δ' οὐσία ἑτέρα, τό, τε σύνολον καὶ ὁ λόγος, λέ-
γω δ' ὅτι ἡ μὲν οὕτως ἐστὶν οὐσία σὺν τῇ ὕλῃ συνειλημμένος ὁ
λόγος. ἡ δὲ, ὁ λόγος ὅλως. ὅσαι μὲν οὖν οὕτω λέγονται, τούτων
μὲν ἔστι φθορὰ, καὶ γὰρ γένεσιν. τοῦ δὲ λόγου οὐκ ἔστιν οὕτως, ὥς
τε φθείρεσθαι. οὐδὲ γὰρ γένεσις. οὐ γὰρ γίνεται τὸ οἰκίᾳ εἶναι,
ἀλλὰ τὸ τῇδε τῇ οἰκίᾳ. ἀλλ' ἄνευ γενέσεως καὶ φθορᾶς εἰσὶ καὶ
» καὶ οὐκ εἰσί. δέδεικται γὰρ, ὅτι οὐδεὶς ταῦτα γεννᾷ οὐδὲ ποιεῖ. 1
» διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῶν οὐσιῶν τῶν αἰσθητῶν τῶν καθ' ἕκαστα, οὔτε
» ὁρισμὸς οὔτε ἀπόδειξίς ἐστιν, ὅτι ἔχουσιν ὕλην, ἧς ἡ φύσις τοι-
αύτη, ὥστ' ἐνδέχεσθαι καὶ εἶναι καὶ μή. διὸ φθαρτὰ πάντα τὰ
καθ' ἕκαστα αὐτῶν. εἰ οὖν ἥ τε ἀπόδειξις τῶν ἀναγκαίων καὶ ὁ
ὁρισμὸς ἐπιστημονικὸς, καὶ οὐκ ἐνδέχεται ὥσπερ οὐδ' ἐπιστή-
μην, ὁτὲ μὲν ἐπιστήμην, ὁτὲ δ' ἄγνοιαν εἶναι, ἀλλὰ δόξα τὸ τοιοῦ-
τόν ἐστιν, οὕτως οὐδ' ἀπόδειξιν οὐδ' ὁρισμὸν, ἀλλὰ δόξα ἐστὶ τοῦ
ἐνδεχομένου ἄλλως ἔχειν, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη αὐτῶν οὔτε 2
ὁρισμὸς οὔτε ἀπόδειξις. ἄδηλά τε γὰρ τὰ φθειρόμενα τοῖς
ἔχουσι τὴν ἐπιστήμην, ὅταν ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἀπέλθῃ. καὶ σωζο-
μένων τῶν λόγων ἐν τῇ ψυχῇ τῶν αὐτῶν, οὐκ ἔσται οὔτε ὁρισμὸς
ἔτι, οὔτε ἀπόδειξις. διὸ δεῖ τῶν πρὸς ὅρον, ὅταν τις ὁρίζηταί τι
τῶν καθ' ἕκαστα, μὴ ἀγνοεῖν, ὅτι ἀεὶ ἀναιρεῖν ἔστιν. οὐ γὰρ ἐνδέ-
χεται ὁρίσασθαι, οὐδὲ δὴ ἰδέαν οὐδεμίαν ἔστιν ὁρίσασθαι. τῶν
γὰρ καθ' ἕκαστον ἡ ἰδέα ὥς φασι καὶ χωριστή. ἀναγκαῖον δὲ καὶ
ἐξ ὀνομάτων εἶναι τὸν λόγον. ὄνομα δ' οὐ ποιήσει ὁ ὁριζόμενος. 3
ἄγνωστον γὰρ ἔσται. τὰ δὲ κείμενα, κοινὰ πᾶσιν. ἀνάγκη ἄρα ὑ-
πάρχειν καὶ ἄλλοις ταῦτα. καὶ εἴ τις σὲ ὁρίσαιτο ζῶον, ἐρεῖ, ἰσχνὸν
ἢ λευκὸν ἢ ἕτερόν τι ὃ καὶ ἄλλῳ ὑπάρξει. εἰ δέ τις φαίη μηδὲν
κωλύειν, χωρὶς μὲν πάντα πολλοῖς, ἅμα δὲ μόνῳ τούτῳ ὑ-
πάρχειν, πρῶτον μὲν, ὅτι καὶ ἀμφοῖν οἷον, τὸ ζῶον δίπουν τῷ
ζώῳ καὶ τῷ δίποδι. καὶ ἔτι ἐπὶ μὲν τῶν ἀϊδίων, καὶ ἀνάγκη
γε εἶναι πρότερά γ' ὄντα καὶ μέρη τοῦ συνθέτου. ἀλλὰ μὴν
καὶ χωριστὰ, εἴπερ τὸ ἄνθρωπος χωριστόν. εἰ γὰρ οὐδὲν ἢ ἄμ- 4

φω. εἰ μὲν οὖν μηδέν, οὐκ ἔσται τὸ γένος παρὰ τὰ εἴδη. εἰ δ' ἔσται
καὶ ἡ διαφορά, εἶθ' ὅτι πρότερα τῷ εἶναι. ταῦτα δὲ οὐκ ἀντα-
ναιρεῖται. ἔπειτα δὲ εἰ ἐξ ἰδεῶν αἱ ἰδέαι, ἀσυνθετώτερα γὰρ
τὰ ἐξ ὧν. ἔτι ἐπὶ πολλῶν δεήσει κἀκεῖνα κατηγορεῖσθαι, ἐξ ὧν
ἡ ἰδέα οἷον, τὸ ζῷον, καὶ τὸ δίπουν. εἰ δὲ μή, πῶς γνωρισθήσεται.
ἔσται γὰρ ἡ ἰδέα τις, ἣν ἀδύνατον ἐπὶ πλειόνων κατηγορῆσαι,
» ἢ ἑνός. οὐ δοκεῖ δέ, ἀλλὰ πᾶσα ἰδέα εἶναι μεθεκτή. ὥσπερ οὖν
1 εἴρηται, λανθάνει ὅτι ἀδύνατον ὁρίσασθαι ἐν τοῖς ἀιδίοις. μά-
» λιστα δὲ ὅσα μοναχά οἷον, ἥλιος καὶ ἡ σελήνη. οὐ μόνον γὰρ δια-
μαρτάνουσι τῷ προστιθέναι τοιαῦτα. ὧν ἀφαιρουμένων ἔτι
ἔσται ἥλιος, ὥσπερ τὸ περὶ γῆν ἰὸν ἢ νυκτικρυφές. ἂν γὰρ
στῇ ἢ φανῇ, οὐκέτι ἔσται ἥλιος. ἀλλ' ἄτοπον, εἰ μή. ὁ γὰρ ἥλιος,
οὐσίαν τινὰ σημαίνει. ἔτι ὅσα ἐπ' ἄλλου ἐνδέχεται. οἷον ἐὰν ἕτε-
ρος γένηται τοιοῦτος, δῆλον ὅτι ἥλιος ἔσται. κοινὸς ἄρα ὁ λό-
γος. ἀλλ' ἦν τῶν καθ' ἕκαστα ὁ ἥλιος, ὥσπερ Κλέων, ἢ Σωκρά-
2 της. ἐπεὶ διὰ τί οὐδεὶς ὅρον ἐκφέρει αὐτῶν ἰδέας. γένοιτο
γὰρ ἂν δῆλον πειρωμένων, ὅτι ἀληθὲς τὸ νῦν εἰρημένον. φα-
νερὸν δέ, ὅτι καὶ τῶν δοκουσῶν οὐσιῶν εἶναι, αἱ πλεῖσται δυ-
νάμεις εἰσί. τά τε μόρια καὶ ζῴων, οὐδὲν γὰρ κεχωρισμένον
αὐτῶν ἐστιν, ὅταν δὲ χωρισθῇ, καὶ τότε, ὄντα ὡς ὕλη πάν-
τα, καὶ γῆ, καὶ πῦρ, καὶ ἀήρ. οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ἕν ἐστιν, ἀλ-
λ' οἷον σωρός, πρὶν ἢ πεφθῇ καὶ γένηταί τι ἐξ αὐτῶν ἕν. μά-
λιστα δ' ἄν τις τὰ τῶν ἐμψύχων ὑπολάβοι μόρια καὶ τὰ τῆς
3 ψυχῆς πάρεγγυς ἄμφω γίνεσθαι ὄντα καὶ ἐντελεχείᾳ καὶ
δυνάμει, τῷ ἀρχὰς ἔχειν κινήσεως ἀπό τινος ἐν ταῖς καμ-
παῖς. διὸ ἔνια ζῷα διαιρούμενα ζῇ. ἀλλ' ὅμως δυνάμει
πάντα ἔσται ὅταν ᾖ ἓν καὶ συνεχὲς φύσει, ἀλλὰ μὴ βίᾳ ἢ
συμφύσει. τὸ γὰρ τοιοῦτον πήρωσις. ἐπεὶ δὲ τὸ ἓν λέγεται
ὥσπερ καὶ τὸ ὄν, καὶ ἡ οὐσία ἡ τοῦ ἑνὸς μία, καὶ ὧν μία
» ἀριθμῷ, ἓν ἀριθμῷ, φανερόν, ὅτι οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ὂν
» ἐνδέχεται οὐσίαν εἶναι τῶν πραγμάτων, ὥσπερ οὐδὲ τῷ
4 στοιχείῳ εἶναι, ἢ ἀρχῇ. ἀλλὰ ζητοῦμεν, τίς οὖν ἡ ἀρχή, ἵνα εἰς

γνωριμωτέραν ἀνάγομεν. μᾶλλον μὲν οὖν τούτων οὐσία τὸ
ὂν καὶ ἓν, ἢ ἥ τε ἀρχὴ καὶ τὸ στοιχεῖον. καὶ τὸ αἴτιον. οὔπω
δὲ οὐδὲ ταῦτα. εἴπερ μὴ δ᾽ ἄλλο κοινὸν μηδὲν οὐσία. οὐδενὶ
γὰρ ὑπάρχει ἡ οὐσία. ἀλλ᾽ αὐτῇ γε καὶ τῷ ἔχοντι αὐτὴν, οὗ
ἐστὶν οὐσία. Ἔτι εἰ τὸ ἓν πολλαχῇ, οὐκ ἂν εἴη ἅμα. τὸ δὲ κοι-
νὸν ἅμα πᾶσι πολλαχῇ ὑπάρχει. ὥστε δῆλον, ὅτι οὐδὲν τῶν
καθόλου ὑπάρχει παρὰ τὰ καθ᾽ ἕκαστα χωρίς. ἀλλ᾽ οἱ τὰ εἴδη
λέγοντες τῇ μὲν, ὀρθῶς λέγουσι χωρίζοντες αὐτὰ, εἴπερ 1
οὐσίαι εἰσί. τῇ δ᾽ οὐκ ὀρθῶς, ὅτι τὸ ἓν ἐπὶ πολλῶν εἶδος λέ-
γουσιν. αἴτιον, δ᾽ ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀποδοῦναι, τίνες αἱ τοιαῦ-
ται οὐσίαι αἱ ἄφθαρτοι παρὰ τὰς καθ᾽ ἕκαστα καὶ αἰσθητάς. ποι-
οῦσιν οὖν τὰς αὐτὰς τῷ εἴδει τοῖς φθαρτοῖς. ταύτας γὰρ ἴσμεν,
αὐτοάνθρωπον, καὶ αὐτοΐππον, προστιθέντες τοῖς αἰσθητοῖς
τὸ ῥῆμα τὸ αὐτό. καίτοι κἂν εἰ μὴ ἑωράκειμεν τὰ ἄστρα, οὐ-
δὲν ἂν ἧττον οἶμαι ἦσαν οὐσίαι ἀΐδιοι, παρ᾽ ἃς ἡμεῖς ᾔδειμεν. ὥστε
καὶ νῦν εἰ μὴ ἔχομεν, τίνες εἰσὶν, ἀλλ᾽ εἶναί γε τινὰς ἴσως 2
ἀναγκαῖον, ὅτι μὲν οὖν οὔτε τῶν καθόλου λεγομένων οὐδὲν
οὐσία, οὔτ᾽ ἐστὶν οὐσία οὐδεμία ἐξ οὐσιῶν, δῆλον. τί δὲ χρὴ
λέγειν καὶ ὁποῖόν τι τὴν οὐσίαν, πάλιν ἄλλην οἷον ἀρχὴν
ποιησάμενοι λέγωμεν. ἴσως γὰρ ἐκ τούτων ἔσται δῆλον καὶ πε-
ρὶ ἐκείνης τῆς οὐσίας, ἥτις ἐστὶ κεχωρισμένη τῶν οὐσιῶν. ἐ-
» πεὶ οὖν ἡ οὐσία ἀρχὴ καὶ αἰτία τίς ἐστιν, ἐντεῦθεν μετιτέον.
ζητεῖται δὲ τὸ διὰ τί ἀεὶ οὕτως, διατί ἄλλο ἄλλῳ τινὶ ὑπάρχει. τὸ
γὰρ ζητεῖν διὰ τί ὁ μουσικὸς ἄνθρωπος, μουσικὸς ἐστιν ἄνθρω- 3
πος ἤτοι ἐστὶ τὸ εἰρημένον ζητεῖν, διὰ τί ὁ ἄνθρωπος μουσικός ἐστιν,
ἢ ἄλλο. τὸ μὲν οὖν διατί αὐτό ἐστιν, αὐτὸ οὐδέν ἐστι ζητεῖν. δεῖ
» γὰρ τὸ ὅτι καὶ τὸ εἶναι ὑπάρχειν δῆλα ὄντα. λέγω δ᾽ οἷον ὅτι
ἡ σελήνη ἐκλείπει. αὐτὸ δὲ ὅτι αὐτὸ εἷς λόγος καὶ μία αἰτία
ἐπὶ πάντων. διὰ τί ὁ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος. ἢ ὁ μουσικὸς, μουσι-
κός. πλὴν εἴ τις λέγοι, ὅτι ἀδιαίρετον πρὸς αὐτὸ ἕκαστον. τοῦ-
» το δ᾽ ἦν, τὸ ἓν εἶναι. ἀλλὰ τοῦτο κοινόν τε κατὰ πάντων καὶ τὸ
σύντομον. ζητήσειε δ᾽ ἄν τις, διὰ τί ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ ζῷον τοι- 4

οὐδί. τοῦτο μὲν οὖν δῆλον, ὅτι οὐ ζητεῖ. διὰ τί ὅς ἐστιν ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ἐστί. τί ἄρα κατά τινος ζητεῖ. διὰ τί ὑπάρχει. ὅτι δ' ὑπάρχει, δεῖ δῆλον εἶναι. εἰ γὰρ μὴ οὕτως, οὐδὲν ζητεῖ. οἷον διὰ τί βροντᾷ. διότι ψόφος γίνεται ἐν τοῖς νέφεσιν. ἄλλο γὰρ οὕτως κατ' ἄλλου ἐστὶ τὸ ζητούμενον. καὶ διατί ταδί, οἷον πλίνθοι
» καὶ λίθοι, οἰκία ἐστί. φανερὸν τοίνυν, ὅτι ζητεῖ τὸ αἴτιον. τοῦτο δ'
» ἐστι τὸ τί ἦν εἶναι, ὡς εἰπεῖν λογικῶς. ὃ ἐπ' ἐνίων μέν ἐστι, τίνος
1 ἕνεκα. οἷον ἴσως ἐπ' οἰκίας ἢ κλίνης. ἐπ' ἐνίων δέ, τί ἐκίνησε πρῶτον. αἴτιον γὰρ καὶ τοῦτο. ἀλλὰ τὸ μὲν τοιοῦτον αἴτιον, ἐπὶ τοῦ γίνεσθαι ζητεῖται καὶ φθείρεσθαι. θάτερον δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ εἶναι. λανθάνει δὲ μάλιστα τὸ ζητούμενον ἐν τοῖς μὴ κατ' ἀλλήλων λεγομένοις. οἷον ἄνθρωπος τί ἐστι ζητεῖται, διὰ τὸ ἁπλῶς λέγεσθαι, ἀλλὰ μὴ διορίζειν, ὅτι τάδε ἢ τόδε. ἀλλὰ δεῖ διορθώσαντας ζητεῖν. εἰ δὲ μὴ κοινὸν τοῦ μηδὲν ζητεῖν καὶ τοῦ ζητεῖν τι γίγνεται. ἐπεὶ δὲ δεῖ ἔχειν τε καὶ ὑπάρχειν τὸ εἶναι, δῆλον δή,
2 ὅτι τὴν ὕλην ζητεῖ διὰ τί ἐστιν. οἷον, οἰκία ταδί, διὰ τί. ὅτι ταδὶ ὑπάρχει. ὃ ἦν οἰκίᾳ εἶναι, καὶ ἄνθρωπος ὁδί. ἢ τὸ σῶμα τοῦτο τοδὶ ἔχον. ὥστε τὸ αἴτιον ζητεῖται τῆς ὕλης. τοῦτο δ' ἐστὶ
» τὸ εἶδος ὃ ᾧ τί ἐστι. τοῦτο δ' ἡ οὐσία. φανερὸν τοίνυν, ὅτι ἐπὶ τῶν
» ἁπλῶν οὐκ ἔστι τις ζήτησις, οὐδὲ δίδαξις. ἀλλ' ἕτερος τρόπος τῆς ζητήσεως τῶν τοιούτων. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔκ τινος σύνθετον οὕτως, ὥστε ἓν εἶναι τὸ πᾶν, ἀλλὰ μὴ ὡς σωρός, ἀλλ' ὡς ἡ συλλαβή, ἡ δὲ συλλαβὴ οὐκ ἔστι τὰ στοιχεῖα οὐδὲ ταὐτὸ τὸ β,
3 καὶ α. οὐδ' ἡ σὰρξ καὶ πῦρ καὶ γῆ. διαλυθέντων γάρ, τὰ μὲν οὐκέτι ἐστί. οἷον ἡ σὰρξ καὶ ἡ συλλαβή. τὰ δὲ στοιχεῖά ἐστιν τὸ πῦρ καὶ ἡ γῆ. ἔστιν ἄρα τι ἡ συλλαβή, οὐ μόνον τὰ στοιχεῖα τὸ φωνῆεν καὶ ἄφωνον, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι. καὶ ἡ σὰρξ, οὐ μόνον πῦρ καὶ γῆ, ἢ τὸ θερμὸν, καὶ ψυχρόν, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι. εἰ τοίνυν ἀνάγκη κἀκεῖνο ἢ στοιχεῖον ἢ ἐκ στοιχείου εἶναι, εἰ μὲν στοιχεῖον, πάλιν ὁ αὐτὸς λόγος ἔσται. ἐκ τούτου γὰρ καὶ πυρὸς καὶ γῆς, ἔσται ἡ σάρξ. καὶ ἔτι ἄλλου. ὥστ' εἰς ἄπειρον βαδιεῖται. εἰ δὲ
4 ἐκ στοιχείων, δηλονότι οὐχ ἑνός, ἀλλὰ πλειόνων. ἢ ἐκεῖνο

αὐτὸ ἔσται. ὥστε πάλιν ἐπὶ τούτου, τὸν αὐτὸν ἐροῦμεν λόγον, καὶ ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἢ συλλαβῆς. δόξειε δ' ἂν εἶναι τι τοῦτο καὶ οὐ στοιχεῖον, καὶ αἴτιόν γε τοῦ εἶναι, τοδὶ δὲ συλλαβήν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. οὐσία δὲ ἑκάστου μὲν τοῦτο. τοῦτο γὰρ αἴτιον πρῶτον τοῦ εἶναι. ἐπεὶ δ' ἔνια οὐκ οὐσίαι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ὅσαι οὐσίαι κατὰ φύσιν καὶ φύσει συνεστήκασι, φανείη ἂν καὶ αὕτη ἡ φύσις οὐσία, ἥ ἐστιν οὐ στοιχεῖον, ἀλλ' ἀρχή. στοιχεῖον δ' ἐστίν, εἰς ὃ διαιρεῖται ἐνυπάρχον ὡς ὕλην. οἷον τῆς συλλαβῆς τὸ α καὶ τὸ β.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ, ΤΟ Η.

Κ δὴ τῶν εἰρημένων, συλλογίζεσθαι
δεῖ καὶ συναγαγόντας τὸ κεφάλαι-
ον, τέλος ἐπιθεῖναι. εἴρηται δή, ὅτι
I E τῶν οὐσιῶν ζητεῖται τὰ αἴτια, καὶ
αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ στοιχεῖα. οὐσίαι
δέ, αἱ μὲν ὁμολογούμεναί εἰσιν ὑ-
πὸ πάντων. περὶ δὲ ἐνίων, ἰδία-
τινὲς ἀπεφήναντο. ὁμολογούμεναι μέν, αἱ φυσικαί. οἷον,
πῦρ, γῆ, ὕδωρ, καὶ τἆλλα τὰ ἁπλᾶ σώματα. ἔπειτα τὰ
φυτὰ καὶ τὰ μόρια αὐτῶν. καὶ τὰ ζῷα, καὶ τὰ μόρια
τῶν ζῴων. καὶ τέλος ὁ οὐρανός, καὶ τὰ μόρια τοῦ οὐρανοῦ.
2 ἰδία δέ τινες οὐσίας λέγουσιν εἶναι τά τ' εἴδη καὶ τὰ μαθη-
ματικά. ἄλλας δὲ δὴ συμβαίνει ἐκ τῶν λόγων οὐσίας εἶναι,
τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ τὸ ὑποκείμενον. ἔτι ἄλλως τὸ γένος μᾶλ
λον, τῶν εἰδῶν, καὶ τὸ καθόλου τῶν καθ' ἕκαστα. τῷ δὲ κα-
θόλου καὶ τῷ γένει καὶ αἱ ἰδέαι συνάπτουσι. κατὰ τὸν αὐτὸν
γὰρ λόγον οὐσίαι δοκοῦσιν εἶναι. ἐπεὶ δὲ τὸ τί ἦν εἶναι οὐσία,
τούτου δὲ λόγος ὁ ὁρισμός, διὰ τοῦτο περὶ ὁρισμοῦ καὶ περὶ
τοῦ καθ' αὑτὸ διώρισται. ἐπεὶ δὲ ὁ ὁρισμὸς λόγος, ὁ δὲ λόγος
3 μέρη ἔχει, ἀναγκαῖον καὶ περὶ μέρους ἦν ἰδεῖν. ποῖα τῆς
οὐσίας μέρη, καὶ ποῖα οὔ. καὶ εἰ ταῦτα, καὶ τοῦ ὁρισμοῦ δεῖ.
ἔτι τοίνυν οὔτε τὸ καθόλου οὐσία, οὔτε τὸ γένος. περὶ δὲ τῶν ἰδεῶν
καὶ τῶν μαθηματικῶν, ὕστερον σκεπτέον. παρὰ γὰρ τὰς αἰσθητὰς
οὐσίας ταύτας, λέγουσί τινες εἶναι. νῦν δὲ περὶ τῶν ὁμολογου
μένων οὐσιῶν ἐπέλθωμεν. αὗται δ' εἰσὶν αἱ αἰσθηταί. αἱ δ' αἰ-
,, σθηταὶ οὐσίαι πᾶσαι, ὕλην ἔχουσιν. ἔστι δ' οὐσία τὰ ὑποκείμενα
,, ἄλλως μὲν ἡ ὕλη, ἄλλως δ' ὁ λόγος. ὕλην δὲ λέγω, ἣ μὴ τόδε τι
4 οὖσα ἐνεργείᾳ, δυνάμει ἐστὶ τόδε τι. ἄλλως δ' ὁ λόγος καὶ ἡ μορφή.

ὃ τόδε τι ὄν, τῷ λόγῳ χωριστόν ἐστι. τρίτον δὲ τὸ ἐκ τούτων, οὗ γένε-
σις μόνου καὶ φθορά ἐστι καὶ χωριστὸν ἁπλῶς. τῶν γὰρ κατὰ
τὸν λόγον οὐσιῶν αἱ μὲν, αἱ δ' οὔ. ὅτι δ' ἐστὶν οὐσία ἡ ὕλη, δῆλον.
ἐν πάσαις γὰρ ταῖς ἀντικειμέναις μεταβολαῖς ἐστί τι τὸ ὑπο-
κείμενον ταῖς μεταβολαῖς. οἷον, κατὰ τόπον. τὸ νῦν μὲν ἐν ταῦ-
θα, πάλιν δ' ἀλλαχοῦ. καὶ κατ' αὔξησιν, ὃ νῦν μὲν, τηλίκον. πά-
λιν δ' ἔλαττον ἢ μεῖζον. καὶ κατ' ἀλλοίωσιν. ὃ νῦν μὲν ὑγιὲς,
πάλιν δὲ κάμνον. ὁμοίως δὲ καὶ κατ' οὐσίαν, ὃ νῦν μὲν ἐν γενέ- 1
σει, πάλιν δ' ἐν φθορᾷ. καὶ νῦν ὑποκείμενον ὡς τόδε τι, πάλιν
δὲ ὑποκείμενον ὡς κατὰ στέρησιν. καὶ ἀκολουθοῦσι δὴ ταύ-
τῃ αἱ ἄλλαι μεταβολαί. τῶν δ' ἄλλων ἢ μιᾷ ἢ δυοῖν αὕτη οὐκ
ἀκολουθεῖ. οὐ γὰρ ἀνάγκη, εἴ τι ἔχει ὕλην τοπικὴν, τοῦτο καὶ
γεννητὴν καὶ φθαρτὴν ἔχειν. τίς μὲν οὖν διαφορὰ τοῦ ἁπλῶς
γίγνεσθαι καὶ μὴ ἁπλῶς, ἐν τοῖς φυσικοῖς εἴρηται. ἐπεὶ δ' ἡ μὲν
ὡς ὑποκειμένη καὶ ὡς ὕλη οὐσία, ὁμολογεῖται, αὕτη δ' ἐστὶν
ἡ δυνάμει. λοιπὸν τὴν ὡς ἐνέργειαν οὐσίαν τῶν αἰσθητῶν εἰ- 2
πεῖν, τίς ἐστι. Δημόκριτος μὲν οὖν τρεῖς διαφορὰς ἔοικεν οἰομέ-
νῳ εἶναι. τὸ μὲν γὰρ ὑποκείμενον σῶμα τὴν ὕλην, ἓν καὶ τὸ αὐ-
τό. διαφέρειν δὲ ἢ ῥυσμῷ, ὅ ἐστι σχῆμα. ἢ τροπῇ, ὅ ἐστι θέσις. ἢ δια-
θιγῇ, ὅ ἐστι τάξις. φαίνονται δὲ πολλαὶ διαφοραὶ οὖσαι. οἷον, τὰ
μὲν συνθέσει λέγεται τῆς ὕλης, ὥσπερ ὅσα κράσει, καθάπερ
μελίκρατον. τὰ δὲ γόμφῳ, οἷον κιβώτιον. τὰ δὲ, δεσμῷ, οἷον φά-
κελος. τὰ δὲ, κόλλῃ, οἷον βιβλίον. τὰ δὲ, πλείοσι τούτων. τὰ δὲ,
θέσει, οἷον οὐδὸς καὶ ὑπέρθυρον. ταῦτα γὰρ τῷ κεῖσθαί πως δια- 3
φέρει. τὰ δὲ, χρόνῳ. οἷον δεῖπνον καὶ ἄριστον. τὰ δὲ, τόπῳ. οἷον,
τὰ πνεύματα. τὰ δὲ τοῖς τῶν αἰσθητῶν πάθεσιν. οἷον σκληρό-
τητι καὶ μαλακότητι. καὶ πυκνότητι, καὶ φανότητι. καὶ ξηρό-
τητι καὶ ὑγρότητι. καὶ τὰ μὲν, ἐνίοις τούτων. τὰ δὲ πᾶσι τού-
τοις. καὶ ὅλως τὰ μὲν, ὑπεροχῇ. τὰ δὲ, ἐλλείψει. ὥστε δῆ-
λον, ὅτι καὶ τὸ ἔστι τοσαυταχῶς λέγεται. οὐδὸς γάρ ἐστιν, ὅτι οὕ-
τως κεῖται. καὶ τὸ εἶναι, τὸ οὕτως αὐτὸ κεῖσθαι σημαίνει. καὶ τὸ
κρύσταλλον εἶναι, τὸ οὕτως πεπυκνῶσθαι. ἐνίων δὲ τὸ εἶναι καὶ 4

πᾶσι τούτοις ὁρισθήσεται, τῷ τὰ μὲν, μεμῖχθαι. τὰ δὲ, κεκρᾶσθαι. τὰ δὲ, δεδέσθαι. τὰ δὲ, πεπυκνῶσθαι. τὰ δὲ, ταῖς ἄλλαις διαφοραῖς κεχρῆσθαι. ὥσπερ ἡ χεὶρ ἢ πούς. ληπτέα οὖν τὰ γένη τῶν διαφορῶν. αὗται γὰρ ἀρχαὶ ἔσονται τοῦ εἶναι. οἷον τὰ τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον ἢ πυκνῷ καὶ μανῷ. καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιούτοις. πάντα γὰρ ταῦτα ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψίς ἐστιν. εἰ δέ τι σχήματι ἢ λειότητι καὶ τραχύτητι πάντα εὐθεῖ καὶ καμπύλῳ. τοῖς δὲ τὸ
1 εἶναι, τὸ μεμῖχθαι ἔσται. ἀντικειμένως δὲ τὸ μὴ εἶναι. φανερὸν δὲ ἐκ τούτων, ὅτι εἴπερ ἡ οὐσία αἰτία τοῦ εἶναι ἕκαστον, ὅτι ἐν τούτοις ζητητέον, τί τὸ αἴτιον τοῦ εἶναι τούτων ἕκαστον. οὐσία μὲν
» οὖν οὐδὲν τούτων, οὐδὲ συνδυαζόμενον. ὅμως δὲ τὸ ἀνάλογον
» ἐν ἑκάστῳ. καὶ ὡς ἐν ταῖς οὐσίαις, τὸ τῆς ὕλης κατηγορούμενον,
» αὐτὴ ἡ ἐνέργεια καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὁρισμοῖς μάλιστα. οἷον εἰ οὐδὸν δέοι ὁρίσασθαι, ξύλον ἢ λίθον ὡδὶ κείμενον, ἐροῦμεν. καὶ οἰκίαν, πλίνθους καὶ ξύλα ὡδὶ κείμενα. ἢ ἔτι καὶ τὸ οὗ ἕνεκα
2 ἐπ' ἐνίων ἐστὶν. εἰ δὲ κρύσταλλον, ὕδωρ πεπηγὸς ἢ πεπυκνωμένον ὡδί. συμφωνία δὲ ὀξέος καὶ βαρέος, μῖξις τοιαδί. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. φανερὸν δὴ ἐκ τούτων, ὅτι ἡ ἐνέργεια ἄλλη ἄλλης ὕλης καὶ ὁ λόγος. τῶν μὲν γὰρ ἡ σύνθεσις. τῶν δὲ ἡ μῖξις. τῶν δὲ, ἄλλο τι τῶν εἰρημένων. διὸ τῶν ὁριζομένων, οἱ μὲν λέγοντες τί ἐστιν οἰκία, ὅτι λίθοι, πλίνθοι, ξύλα, τὴν δυνάμει οἰκίαν λέγουσιν, ὕλη γὰρ ταῦτα. οἱ δὲ, ἀγγεῖον σκεπαστικὸν χρημάτων καὶ σωμάτων, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτο προσ-
3 θέντες, τὴν ἐνέργειαν λέγουσιν. οἱ δ' ἄμφω ταῦτα τιθέντες,
» τὴν τρίτην, καὶ τὴν ἐκ τούτων οὐσίαν. ἔοικε γὰρ ὁ μὲν, διὰ τῶν δια-
» φορῶν λόγος, τοῦ εἴδους καὶ τῆς ἐνεργείας εἶναι. ὁ δ' ἐκ τῶν
» ἐνυπαρχόντων, τῆς ὕλης μᾶλλον. ὁμοίως δὲ καὶ οὓς Ἀρχύτας ἀπεδέχετο ὅρους. τοῦ συνάμφω γάρ εἰσιν. οἷον, τί ἐστι νηνεμία, ἠρεμία ἐν πλήθει ἀέρος. ὕλη μὲν ὁ ἀήρ. ἐνέργεια δὲ καὶ οὐσία ἡ ἠρεμία. τί ἐστι γαλήνη, ὁμαλότης θαλάττης; τὸ μὲν ὑποκείμενον ὡς ὕλη, ἡ θάλαττα. ἡ δὲ ἐνέργεια καὶ ἡ μορφή, ἡ ὁμα-
4 λότης. φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων, τίς ἡ αἰσθητὴ οὐσία ἐστὶ, καὶ

πῶς. ἡ μὲν, ἡ ὡς ὕλη, ἡ δ᾽ ὡς μορφὴ, ὅταν ἐνέργεια. ἡ δὲ τρίτη, ἐκ
τούτων. δεῖ δὲ μὴ ἀγνοεῖν, ὅτι ἐνίοτε λανθάνει, πότερον ση-
μαίνει τὸ ὄνομα τὴν σύνθετον οὐσίαν, ἢ τὴν ἐνέργειαν, καὶ
τὴν μορφήν. οἷον, ἡ οἰκία πότερον σημεῖον, τοῦ κοινοῦ. ὅτι σκέπα-
σμα ἐκ πλίνθων καὶ ξύλων καὶ λίθων ὡδὶ κειμένων, ἢ τῆς ἐνερ-
γείας καὶ τοῦ εἴδους, ὅτι σκέπασμα. καὶ γραμμὴ, πότερον δυὰς
ἐν μήκει, ἢ ὅτι δυάς. καὶ ζῷον, πότερον ψυχὴ ἐν σώματι ἢ ψυ-
χή. αὕτη γὰρ οὐσία, καὶ ἐνέργεια σώματός τινος. εἴη δ᾽ ἂν καὶ 1
ἐπ᾽ ἀμφοτέροις τὸ ζῷον. οὐχ ὡς ἑνὶ λόγῳ λεγόμενον, ἀλλ᾽
ὡς πρὸς ἕν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς μέν τι ἄλλο διαφέρει. πρὸς δὲ
» τὴν ζήτησιν τῆς οὐσίας τῆς αἰσθητῆς, οὐδέν. τὸ γὰρ τί ἦν εἶναι
» τῷ εἴδει καὶ τῇ ἐνεργείᾳ ὑπάρχει. ψυχὴ μὲν γὰρ καὶ ψυχῇ
εἶναι ταυτόν. ἀνθρώπῳ δὲ καὶ ἄνθρωπος, οὐ ταυτόν. εἰ μὴ καὶ
ἡ ψυχὴ ἄνθρωπος λεχθήσεται. οὕτω δὲ, τινὶ μὲν, τινὶ δ᾽ οὔ. οὐ
φαίνεται δὴ ζητοῦσιν, ἡ συλλαβὴ ἐκ τῶν στοιχείων οὖσα καὶ συν-
θέσεως. οὐδ᾽ ἡ οἰκία, πλίνθοι τε καὶ σύνθεσις, καὶ τοῦτο ὀρθῶς. 2
οὐ γάρ ἐστιν ἡ σύνθεσις καὶ ἡ μίξις ἐκ τούτων, ὧν ἐστι σύνθεσις
ἡ μίξις. ὁμοίως δὲ οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐθέν. οἷον, ὁ οὐδὸς, θέσει. οὐκ
ἐκ τοῦ οὐδοῦ ἡ θέσις, ἀλλὰ μᾶλλον, οὗτος ἐξ ἐκείνης. οὐ δὲ δὴ ὁ
ἄνθρωπος ἐστὶ τὸ ζῷον καὶ δίπουν, ἀλλά τι δεῖ εἶναι ὃ παρὰ
ταῦτά ἐστιν, εἰ ταῦθ᾽ ὕλη. οὔτε δὲ στοιχεῖον, οὔτ᾽ ἐκ στοιχείου. ἀλλ᾽
ἡ οὐσία. ὃ ἐξαιροῦντες τὴν ὕλην λέγουσιν. εἰ οὖν τοῦτ᾽ αἴτιον
τοῦ εἶναι, καὶ οὐσία τοῦτο, αὐτὴν ἂν τὴν οὐσίαν οὐ λέγοιεν.
ἀνάγκη δὲ ταύτην ἢ ἀΐδιον εἶναι, ἢ φθαρτὴν, ἄνευ τοῦ φθείρε- 3
» σθαι. καὶ γεγονέναι ἄνευ τοῦ γίγνεσθαι. δέδεικται δὲ καὶ δε-
» δήλωται ἐν ἄλλοις, ὅτι τὸ εἶδος οὐθεὶς ποιεῖ. οὐ δὲ γεννᾶται.
» ἀλλὰ ποιεῖται τόδε. γίγνεται δὲ, τὸ ἐκ τούτων. εἰ δ᾽ εἰσὶ τῶν φθαρ
τῶν αἱ οὐσίαι χωρισταὶ, οὐθέν πω δῆλον. πλὴν ὅτι γε ἐνίων, οὐκ
ἐνδέχεται, δῆλον, ὅσα μὴ οἷόν τε παρὰ τὰ τινὰ εἶναι. οἷον οἰκίαν
ἢ σκεῦος. ἴσως μὲν οὖν οὐδ᾽ οὐσίαι εἰσὶν οὔτ᾽ αὐτὰ ταῦτα,
οὔτε τι τῶν ἄλλων, ὅσα μὴ φύσει συνέστηκε. τὴν γὰρ φύσιν μό-
νην ἄν τις θείη τὴν ἐν τοῖς φθαρτοῖς οὐσίαν. ὥστε ἡ ἀπορία 4

ἣν οἱ

ἣν οἱ ἀντισθένειοι καὶ οἱ οὕτως ἀπαίδευτοι ἠπόρουν, ἔχει τινὰ καιρὸν λυθῆναι, ὅτι οὐκ ἔστι, τὸ τί ἐστιν ὁρίσασθαι. τὸν γὰρ ὅρον, εἶναι λόγον μακρόν. ἀλλὰ ποῖον μὲν τί ἐστιν, ἐνδέχεται καὶ διδάξαι. ὥσπερ ἄργυρον, τί μέν ἐστιν οὔ. ὅτι δὲ οἷον καττίτερος. ὥστ' οὐσίας, ἔστι μὲν ἧς ἐνδέχεται εἶναι ὅρον καὶ λόγον. οἷον, τῆς συνθέτου, ἐάν τε αἰσθητὴ ἐάν τε νοητὴ ᾖ. ἐξ ὧν δ' αὕτη πρώτων, οὐκ ἔστιν, εἴπερ τι κατά τινος σημαίνει ὁ λόγος ὁ ὁριστι-

1 κός. καὶ δεῖ τὸ μὲν ὥσπερ ὕλην εἶναι. τὸ δὲ, ὡς μορφήν. φανερὸν δὲ, καὶ διότι εἴπερ εἰσί πως ἀριθμοὶ αἱ οὐσίαι, οὕτως εἰσὶ καὶ οὐχ ὥσπερ τινές λέγουσι μονάδων. ὅ, τε γὰρ ὁρισμὸς ἀριθμός τις. διαιρετός τε γὰρ, καὶ εἰς ἀδιαίρετα. οὐ γὰρ ἄπειροι οἱ λόγοι. καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τοιοῦτος. καὶ ὥσπερ οὐδ' ἀπ' ἀριθμοῦ ἀφαιρεθέντος τινὸς ἢ προστεθέντος. ἐξ ὧν ὁ ἀριθμός ἐστιν. οὐκ ἔτι ὁ αὐτὸς ἀριθμός ἐστιν. ἀλλ' ἕτερος, κἂν τοὐλάχιστον ἀφαιρεθῇ. ἢ προστεθῇ. οὕτως οὐδὲ ὁ ὁρισμός,

2 οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι, οὐκ ἔτι ἔσται ἀφαιρεθέντος τινὸς, ἢ προστεθέντος. καὶ τὸν ἀριθμὸν δεῖ εἶναί τι ᾧ εἷς. ὃ νῦν οὐκ ἔχουσι λέγειν τίνι εἷς, εἴπερ ἐστὶν εἷς. ἢ γὰρ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οἷον σωρός. ἢ εἴπερ ἐστὶ, λεκτέον τί τὸ ποιοῦν ἓν ἐκ πολλῶν. καὶ ὁ ὁρισμὸς εἷς ἐστιν. ὁμοίως δὲ οὐ δὲ τοῦτον ἔχουσι λέγειν, καὶ τοῦτο εἰκότως συμβαίνει. τοῦ αὐτοῦ γὰρ λόγου, καὶ ἡ οὐσία ἓν οὕτως, ἀλλ' οὐχ ὡς λέγουσί τινες. οἷον μονάς τις οὖ-

» σα ἢ στιγμή. ἀλλ' ἐντελέχεια, καὶ φύσις τις ἑκάστη. καὶ

3 ὥσπερ οὐδὲ ὁ ἀριθμὸς ἔχει τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, οὐδ' ἡ κατὰ τὸ εἶδος οὐσία. ἀλλ' εἴπερ ἡ μετὰ ὕλης. περὶ μὲν οὖν γενέσεως καὶ φθορᾶς τῶν λεγομένων οὐσιῶν, πῶς ἐνδέχεται, καὶ πῶς ἀδύνατον γίνεσθαι, καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν ἀριθμὸν ἀναγωγῆς, ἔστω μέχρι τούτων διωρισμένον. περὶ

» δὲ τῆς ὑλικῆς οὐσίας, δεῖ μὴ λανθάνειν. ὅτι εἰ καὶ ἐκ τοῦ

» αὐτοῦ πάντα πρώτου, ἢ τῶν αὐτῶν ὡς πρώτων καὶ ἡ αὐ-

» τὴ ὕλη ὡς ἀρχὴ τοῖς γιγνομένοις, ὅμως ἔστι τις οἰκεία ἑκά-

4 στου. οἷον φλέγματος ἐστὶ πρώτη ὕλη τὰ γλυκέα, ἢ λι-

» παρὰ χολῆς δὲ τὰ πικρὰ ἢ ἄλλ᾽ ἄττα. ἴσως δὲ καὶ ταῦτα ἐκ τοῦ
αὐτοῦ. γίνονται δὲ πλείους ὕλαι τοῦ αὐτοῦ, ὅταν θατέρου ἡ
ἑτέρα ᾖ. οἷον φλέγμα ἐκ λιπαροῦ καὶ γλυκέος. εἰ τὸ λιπαρὸν ἐκ
τοῦ γλυκέος. ἐκ δὲ χολῆς, εἶναι τῷ ἀναλύεσθαι εἰς τὴν πρώτην
» ὕλην τὴν χολήν. διχῶς γὰρ τόδ᾽ ἐκ τοῦδε. ἢ ὅτι πρὸ ὁδοῦ ἔσται,
» ἢ ὅτι ἀναλυθέντος εἰς τὴν ἀρχήν. ἐνδέχεται δὲ μιᾶς τῆς ὕλης
» οὔσης, ἕτερα γίνεσθαι διὰ τὴν κινοῦσαν αἰτίαν. οἷον, ἐκ ξύλου,
1 καὶ κιβωτὸς καὶ κλίνη. ἐνίων δ᾽ ἑτέρα ἡ ὕλη, ἐξ ἀνάγκης, ἑτέρων 1
ὄντων. οἷον πρίων οὐκ ἂν γένοιτο ἐκ ξύλου. οὐδ᾽ ἐπὶ τῇ κινούσῃ
αἰτίᾳ τοῦτο. οὐ γὰρ ποιήσει πρίονα ἐξ ἐρίου ἢ ξύλου. εἰ δ᾽ ἄρα
τὸ αὐτὸ ἐνδέχεται ἐξ ἄλλης ὕλης ποιῆσαι, δῆλον ὅτι ἡ τέχνη
καὶ ἡ ἀρχὴ ὡς κινοῦσα, ἡ αὐτή. εἰ γὰρ καὶ ἡ ὕλη ἑτέρα, καὶ τὸ
» κινοῦν καὶ τὸ γεγονός. ὅταν δή τις ζητῇ τί τὸ αἴτιον (ἐπεὶ πλεο
» ναχῶς τὰ αἴτια λέγεται) πάσας δεῖ λέγειν τὰς ἐνδεχομένας
αἰτίας. οἷον, ἀνθρώπου, τίς αἰτία ὡς ὕλη. ἆρα τὰ καταμήνια.
2 τί δ᾽ ὡς κινοῦν. ἆρα τὸ σπέρμα. τί δ᾽ ὡς τὸ εἶδος, τὸ τί ἦν εἶναι. 2
τί δ᾽ ὡς οὗ ἕνεκα, τὸ τέλος. ἴσως δὲ ταῦτα ἄμφω, τὸ αὐτό.
δεῖ δὲ καὶ τὰ ἐγγύτατα αἴτια λέγειν. τίς ἡ ὕλη, μὴ πῦρ, ἢ γῆν,
ἀλλὰ τὴν ἴδιον. περὶ μὲν οὖν τὰς φυσικὰς οὐσίας καὶ γεννη-
τάς, ἀνάγκη οὕτως μετιέναι, εἴ τις μέτεισιν ὀρθῶς. εἴπερ ἄ-
ρα αἴτιά τε ταῦτα καὶ τοσαῦτα. καὶ δεῖ τὰ αἴτια γνωρίζειν. ἐπὶ
δὲ τῶν φυσικῶν μέν, ἀϊδίων δὲ οὐσιῶν, ἄλλος λόγος. ἴσως γὰρ
ἔνια οὐκ ἔχει ὕλην, ἢ οὐ τοιαύτην, ἀλλὰ μόνον κατὰ τόπον
3 κινητήν. οὐδ᾽ ὅσα δὴ φύσει μέν, μὴ οὐσίᾳ δέ, οὐκ ἔστι τούτοις ὕ- 3
λη, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον ἡ οὐσία. οἷον τί αἴτιον, ἐκλείψεως. τίς
ὕλη. οὐ γάρ ἐστιν, ἀλλ᾽ ἡ σελήνη τὸ πάσχον. τὸ δ᾽ αἴτιον ὡς κινῆ-
σαν καὶ φθεῖρον τὸ φῶς, ἡ γῆ. τὸ δ᾽ οὗ ἕνεκα, ἴσως οὐκ ἔστι. τὸ
δ᾽ ὡς εἶδος, ὁ λόγος. ἀλλ᾽ ἄδηλος, ἐὰν μὴ μετὰ τῆς αἰτίας ὁ
λόγος ᾖ. οἷον τί ἔκλειψις, στέρησις φωτός. ἐὰν δὲ προστεθῇ ὑπὸ
γῆς ἐν μέσῳ γιγνομένης, ὁ σὺν τῷ αἰτίῳ λόγος οὗτος. ὕπνου
δ᾽ ἄδηλον τί τὸ πρῶτον πάσχον. ἀλλ᾽ ὅτι τὸ ζῷον, ναί. ἀλλὰ τοῦ=
4 το κατὰ τί. καὶ τί πρῶτον. καρδία, ἢ ἄλλο τι. εἶτα ὑπὸ τίνος. 4

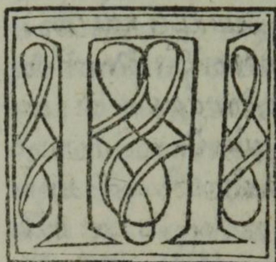
εἶτα τί τὸ πάθος τὸ ἐκείνου, καὶ μὴ τὸ τοῦ ὅλου. ὅτι ἀκινησία κια-
δί, ναί. ἀλλ' αὕτη τῷ τὶ πάσχειν, τὸ πρῶτον. ἐπεὶ δ' ἄνευ ἔνια
» γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐστι καὶ οὐκ ἔστιν, οἷον αἱ στιγμαὶ εἴπερ εἰ-
» σί, καὶ ὅλως τὰ εἴδη καὶ αἱ μορφαί. οὐ γὰρ τὸ λευκὸν γίγνεται,
ἀλλὰ τὸ ξύλον λευκόν. ἢ ἔκ τινος καὶ τὶ πᾶν τὸ γιγνόμενον γί-
γνεται, οὐ πάντα ἂν τἀναντία γίγνοιτο ἐξ ἀλλήλων. ἀλλ'
ἑτέρως λευκὸς ἄνθρωπος ἐκ μέλανος ἀνθρώπου. καὶ λευκὸν
1 ἐκ μέλανος. οὐδὲ παντὸς ὕλη ἐστίν, ἀλλ' ὅσων γένεσίς ἐστι καὶ
» μεταβολὴ εἰς ἄλληλα. ὅσα δ' ἄνευ τοῦ μεταβάλλειν ἐστίν, ἢ μή,
» οὐκ ἔστι τούτων ὕλη. ἔχει δ' ἀπορίαν, πῶς πρὸς τἀναντία ἡ ὕ-
λη ἡ ἑκάστου ἔχει. οἷον, εἰ τὸ σῶμα δυνάμει ὑγιαίνει, ἐναντίον
δὲ νόσος ὑγιείᾳ, ἆρα ἄμφω δυνάμει. καὶ τὸ ὕδωρ δυνάμει ὄ-
ξος καὶ οἶνος. ἢ τοῦ μὲν, καθ' ἕξιν καὶ κατὰ τὸ εἶδος ὕλη, τοῦ δὲ,
κατὰ στέρησιν καὶ κατὰ φθορὰν τὴν παρὰ φύσιν. ἀπορία δέ-
τις ἐστί, καὶ διὰ τί ὁ οἶνος οὐχ ὕλη τοῦ ὄξους. οὐδὲ δυνάμει ὄξος.
2 καίτοι γίγνεται ἐξ αὐτοῦ ὄξος καὶ ὁ ζῶν, δυνάμει νεκρός, ἢ οὔ.
ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς αἱ φθοραί. ἡ δὲ τοῦ ζώου ὕλη αὐτὴ
κατὰ φθορὰν νεκροῦ δύναμις καὶ ὕλη. καὶ τὸ ὕδωρ ὄξους.
γίγνεται γὰρ ἐκ τούτων, ὥσπερ ἐξ ἡμέρας νύξ. καὶ ὅσα δὴ οὕτω
μεταβάλλει εἰς ἄλληλα, εἰς τὴν ὕλην δεῖ ἐπανελθεῖν. οἷον εἰ
ἐκ νεκροῦ ζῶον εἰς τὴν ὕλην πρῶτον, εἶθ' οὕτως ζῶον. καὶ τὸ ὄ-
ξος εἰς ὕδωρ εἶθ' οὕτως οἶνος. περὶ δὲ τῆς ἀπορίας τῆς εἰρη-
μένης περί τε τοὺς ὁρισμοὺς καὶ περὶ τοὺς ἀριθμούς, τί ἐστιν αἴ-
3 τιον τοῦ ἓν εἶναι. πάντων γὰρ ὅσα πλείω μέρη ἔχει καὶ μή ἐστιν οἷον
σωρὸς τὸ πᾶν, ἀλλ' ἔστι τι τὸ ὅλον παρὰ τὰ μόρια, ἔστι τι αἴ-
τιον. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς σώμασι τοῖς μὲν ἁφὴ αἰτία τοῦ ἓν εἶναι.
τοῖς δὲ γλισχρότης, ἢ τι πάθος ἕτερον τοιοῦτον. ὁ δ' ὁρισμός,
λόγος ἐστὶν εἷς οὐ συνδέσμῳ καθάπερ ἡ Ἰλιάς, ἀλλὰ τῷ ἑνὸς
εἶναι. τί οὖν ἐστιν ὃ ποιεῖ ἓν τὸν ἄνθρωπον. καὶ διὰ τί ἓν ἀλλ' οὐ
πολλά. οἷον τό, τε ζῶον καὶ τὸ δίπουν. ἄλλως τε καὶ εἰ ἔστιν ὥς-
περ φασί τινες αὐτό τι ζῶον καὶ αὐτὸ δίπουν. διὰ τί γὰρ οὐκ ἐκεῖνα
4 αὐτὰ ὁ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ εἶεν ἂν κατὰ μέθεξιν οἱ ἄνθρωποι, οὐκ

ἀνθρώπου οὐδενός, ἀλλὰ δυοῖν καὶ ζώου καὶ δίποδος. ὅλως
δὴ οὐκ ἂν εἴη ἄνθρωπος ἕν, ἀλλὰ πλείω, ζῶον καὶ δίπουν.
φανερὸν δή, ὅτι οὕτω μὲν μετιοῦσιν ὡς εἰώθασιν ὁρίζεσθαι
καὶ λέγειν, οὐκ ἐνδέχεται ἀποδοῦναι καὶ λῦσαι τὴν ἀπορίαν.
εἰ δ' ἐστὶν ὥσπερ λέγομεν τὸ μὲν ὕλη, τὸ δέ, μορφή. καὶ τὸ
μὲν δυνάμει, τὸ δέ, ἐνεργείᾳ, οὐκέτι ἀπορία δόξειεν ἂν εἶ-
ναι, τὸ ζητούμενον. ἔστι γὰρ αὕτη ἡ ἀπορία ἡ αὐτή. κἂν εἰ ὁ
ὅρος εἴη ἱματίου ὁ στρογγύλος χαλκός. εἴη γὰρ ἂν σημεῖον τοὔ 1
νομα τοῦτο τοῦ λόγου. ὥστε τὸ ζητούμενον ἐστι, τί αἴτιον τοῦ ἓν
εἶναι τὸ στρογγύλον καὶ τὸν χαλκόν. οὐκέτι δὴ ἀπορία φαί-
νεται, ὅτι τὸ μὲν ὕλη. τὸ δέ, μορφή. τί οὖν τούτου τὸ αἴ-
τιον, τοῦ, τὸ δυνάμει ὄν, ἐνεργείᾳ εἶναι παρὰ τὸ ποιῆσαν ἐν ὅ-
σοις ἐστὶ γένεσις. οὐδὲν γάρ ἐστιν αἴτιον ἕτερον τοῦ τὴν δυνάμει
σφαῖραν, ἐνεργείᾳ εἶναι σφαῖραν. ἀλλὰ τοῦτ' ἦν, τὸ τί ἦν
» εἶναι ἑκατέρῳ. ἔστι δὲ τῆς ὕλης, ἡ μὲν νοητή. ἡ δέ, αἰσθητή.
» καὶ ἀεὶ τοῦ λόγου τὸ μὲν ὕλη, τὸ δέ, ἐνέργειά ἐστιν. οἷον ὁ κύ- 2
κλος, σχῆμα ἐπίπεδον. ὅσα δὲ μὴ ἔχει ὕλην μήτε νοητὴν
μήτε αἰσθητὴν εὐθὺς ὅπερ ἕν τι εἶναί ἐστιν ἕκαστον. ὥσπερ καὶ
ὅπερ ὄν τι, τὸ τόδε. τὸ ποιόν. τὸ ποσόν. διὸ καὶ οὐκ ἔνεστιν,
ἐν τοῖς ὁρισμοῖς, οὔτε τὸ ὄν, οὔτε τὸ ἕν. καὶ τὸ τί ἦν εἶναι
εὐθύς, ἕν τί ἐστιν ὥσπερ καὶ ὄν τι. διὸ οὐκ ἔστιν ἕτερόν τι αἴτιον
τοῦ ἓν εἶναι οὐθενὶ τούτων, οὐδὲ τοῦ, ὄν τι εἶναι. εὐθὺς γὰρ ἕκα-
στόν ἐστιν ὄν τι καὶ ἕν τι, οὐχ' ὡς ἐν γένει τῷ ὄντι καὶ τῷ
ἑνί. οὐδ' ὡς χωριστῶν ὄντων παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα. διὰ ταύτην δὲ 3
τὴν ἀπορίαν οἱ μέν, μέθεξιν λέγουσι καὶ αἴτιόν τι τῆς με-
θέξεως. καὶ τί τὸ μετέχειν ἀποροῦσιν. οἱ δέ, συνουσίαν
ψυχῆς ὥσπερ Λυκόφρων φησὶν εἶναι τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἐπί-
στασθαι, καὶ ψυχῆς. οἱ δέ, σύνθεσιν. ἢ σύνδεσμον ψυχῆς,
σώματι τὸ ζῆν. καίτοι ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ πάντων. καὶ γὰρ
τὸ ὑγιαίνειν ἔσται ἢ συνουσία, ἢ σύνδεσμος ἢ σύνθεσις ψυχῆς
καὶ ὑγιείας. καὶ τὸ τὸν χαλκὸν εἶναι τρίγωνον, σύνθεσις χαλ-
κοῦ καὶ τριγώνου. καὶ τὸ λευκὸν εἶναι, σύνθεσις ἐπιφανεί- 4

ας, καὶ λευκότητος. αἴτιον δ', ὅτι δυνάμεως καὶ ἐντελε-
χείας ζητοῦσι λόγον ἑνοποιὸν καὶ διαφοράν. ἔστι δ' ὥσπερ
εἴρηται καὶ ἡ ἐσχάτη ὕλη καὶ ἡ μορφὴ ταυτὸ καὶ δυνάμει. τὸ
δὲ, ἐνεργείᾳ. ὥστε ὅμοιον τὸ ζητεῖν τοῦ ἑνός τι αἴτιον, καὶ
τοῦ ἓν εἶναι. ἓν γάρ τι ἕκαστον, καὶ τὸ δυνάμει καὶ τὸ
ἐνεργείᾳ, ἕν πως ἐστιν. ὥστε αἴτιον οὐθὲν ἄλ-
λο, πλὴν εἴ τι ὡς κινῆσαν ἐκ δυνάμε-
ως εἰς ἐνέργειαν. ὅσα δὲ μὴ ἔ-
χει ὕλην, πάντα ἁπλῶς
ὅπερ ὄντα τι.

iiii iii

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ, ΤῸ Θ.

ερὶ μὲν οὖν τοῦ πρώτως ὄντος, καὶ πρὸς
ὃ πᾶσαι αἱ ἄλλαι κατηγορίαι τοῦ ὄντος
ἀναφέρονται, εἴρηται, περὶ τῆς οὐσίας.
κατὰ γὰρ τὸν τῆς οὐσίας λόγον λέγε- 1
ται τἄλλα ὄντα. τό, τε ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν
καὶ τἄλλα τὰ οὕτως λεγόμενα. πάν-
τα γὰρ ἕξει τὸν τῆς οὐσίας λόγον ὥσπερ
εἴπομεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις. ἐπεὶ δὲ λέγεται τὸ ὄν, τὸ μὲν,
τὸ τί. ἢ ποιὸν, ἢ ποσόν. τὸ δὲ, κατὰ δύναμιν καὶ ἐντελέχειαν
καὶ κατὰ τὸ ἔργον, διορίσωμεν καὶ περὶ δυνάμεως καὶ ἐντε-
» λεχείας. καὶ πρῶτον περὶ δυνάμεως, ἣ λέγεται μὲν μάλι-
» στα κυρίως, οὐ μὴν χρησίμη ἐστὶ πρὸς ὃ βουλόμεθα νῦν. (ἐπὶ 2
πλέον γάρ ἐστιν ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν μόνων λεγομένων
κατὰ κίνησιν.) ἀλλ' εἰπόντες περὶ ταύτης ἐν τοῖς περὶ τῆς
ἐνεργείας διορισμοῖς, δηλώσομεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ὅτι
μὲν οὖν λέγεται πολλαχῶς ἡ δύναμις καὶ τὸ δύνασθαι, διώ-
ρισται ἡμῖν ἐν ἄλλοις. τούτων δ' ὅσαι μὲν ὁμωνύμως λέγον-
ται δυνάμεις, ἀφείσθωσαν. ἔνιαι γὰρ ὁμοιότητί τινι λέγονται,
καθάπερ ἐν γεωμετρίᾳ. καὶ δυνατὰ καὶ ἀδύνατα λέγομεν
τῷ εἶναί πως ἢ μὴ εἶναι. ὅσαι δὲ πρὸς τὸ αὐτὸ εἶδος, πᾶσαι 3
ἀρχαί τινές εἰσι. καὶ πρὸς πρώτην μίαν λέγονται, ἥ ἐστιν ἀρ-
χὴ μεταβολῆς ἐν ἄλλῳ ἢ ᾗ ἄλλο. ἡ μὲν γὰρ τοῦ παθεῖν ἐστὶ δύνα-
μις ἡ ἐν αὐτῷ τῷ πάσχοντι ἀρχὴ μεταβολῆς παθητικῆς ὑ-
π' ἄλλου ἢ ᾗ ἄλλο. ἡ δὲ ἕξις, ἀπαθείας τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον. καὶ
φθορᾶς τῆς ὑπ' ἄλλου ἢ ᾗ ἄλλο, ἀρχῆς μεταβλητικῆς. ἐν γὰρ
τούτοις ἔνεστι πᾶσι τοῖς ὅροις ὁ τῆς πρώτης δυνάμεως λό-
γος. πάλιν δ' αὗται αἱ δυνάμεις λέγονται, ἢ τοῦ μόνον ποιῆ-
σαι, ἢ τοῦ παθεῖν, ἢ τοῦ καλῶς. ὥστε καὶ ἐν τοῖς τούτων λό- 4

γοις, ἐνυπάρχουσί πως οἱ τῶν προτέρων λόγοι δυνάμεων. φανερὸν οὖν, ὅτι ἔστι μὲν ὡς, μία δύναμις τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν, δυνατὸν γὰρ ἐστι καὶ τῷ ἔχειν αὐτὸ δύναμιν τοῦ παθεῖν, καὶ τῷ ἄλλο ὑπ' αὐτοῦ. ἔστι δὲ ὡς ἄλλη. ἡ μὲν γὰρ ἐν τῷ πάσχοντι. διὰ γὰρ τὸ ἔχειν τινὰ ἀρχὴν καὶ εἶναι καὶ τὴν ὕλην ἀρχήν τινα, πάσχει τὸ πάσχον, καὶ ἄλλο ὑπ' ἄλλου. τὸ λιπαρὸν μὲν γὰρ, καὶ καυστόν. τὸ δ' ὑπεῖκον ὡδὶ θλαστόν. ὁμοίως δὲ καὶ
1 ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἡ δ' ἐν τῷ ποιοῦντι, οἷον τὸ θερμὸν, καὶ ἡ οἰκοδομική. ἡ μὲν, ἐν τῷ θερμαντικῷ, ἡ δ' ἐν τῷ οἰκοδομικῷ. διὸ ᾗ συμπέφυκεν, οὐθὲν πάσχει αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ. ἓν γὰρ καὶ οὐκ ἄλλο, καὶ ἡ ἀδυναμία καὶ τὸ ἀδύνατον. καὶ ἡ τοιαύτη δυνάμει ἐναντία, στέρησίς ἐστιν. ὥστε τοῦ αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ πᾶσα δύναμις, ἀδυναμίᾳ. ἡ δὲ στέρησις λέγεται πολλαχῶς. καὶ γὰρ τὸ μὴ ἔχον καὶ τὸ πεφυκὸς ἂν μὴ ἔχῃ. ἢ ὅλως, ἢ ὅτε πέφυκε. καὶ ἢ ὡδί, οἷον παντελῶς, ἢ κἂν ὁπωσοῦν. ἐπ' ἐνίων δὲ ἂν πε-
2 φυκότα ἔχειν μὴ ἔχῃ βίᾳ, ἐστερῆσθαι ταῦτα λέγομεν. ἐπεὶ δ' αἱ μὲν ἐν τοῖς ἀψύχοις ἐνυπάρχουσιν ἀρχαὶ τοιαῦται, αἱ δ' ἐν τοῖς ἐμψύχοις καὶ ἐν ψυχῇ, καὶ τῆς ψυχῆς ἐν τῷ λόγον ἔχοντι.
» δῆλον, ὅτι καὶ τῶν δυνάμεων, αἱ μὲν, ἔσονται ἄλογοι, αἱ δὲ, με-
» τὰ λόγου. διὸ πᾶσαι αἱ τέχναι καὶ ποιητικαὶ καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, δυνάμεις εἰσίν. ἀρχαὶ γὰρ μεταβλητικαί εἰσιν ἐν ἄλλῳ, ᾗ ἄλλο. καὶ αἱ μὲν μετὰ λόγου πᾶσαι τῶν ἐναντίων αἱ αὐταί. αἱ δ' ἄλογοι, μία ἑνός. οἷον, τὸ θερμὸν, τοῦ θερμαίνειν μόνον. ἡ δὲ
3 ἰατρική, νόσου καὶ ὑγιείας. αἴτιον δὲ, ὅτι λόγος ἐστὶν ἡ ἐπιστήμη. ὁ δὲ λόγος ὁ αὐτὸς δηλοῖ τὸ πρᾶγμα καὶ τὴν στέρησιν, πλὴν οὐχ ὡσαύτως. καὶ ἔστιν ὡς ἀμφοῖν, ἔστι δὲ ὡς, τοῦ ὑπάρχοντος μᾶλλον. ὥστ' ἀνάγκη καὶ τὰς τοιαύτας ἐπιστήμας, εἶναι μὲν τῶν ἐναντίων. εἶναι δὲ, τοῦ μὲν, καθ' αὑτάς. τοῦ δὲ, μὴ καθ' αὑτάς. καὶ γὰρ ὁ λόγος τοῦ μὲν, καθ' αὑτό. τοῦ δὲ τρόπον τινὰ κατὰ συμβεβηκός. ἀποφάσει γὰρ καὶ ἀποφορᾷ. δηλοῖ τὸ ἐναντίον. ἡ γὰρ στέρησις ἡ πρώτη τὸ ἐναντί-
» ον. αὕτη δὲ ἀποφορὰ θατέρου. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐναντία οὐκ ἐγγίνεται
4 ἐν τῷ αὐτῷ. ἡ δ' ἐπιστήμη δύναμις τῷ λόγον ἔχειν, καὶ ἡ ψυχὴ

κινήσεως ἔχει ἀρχὴν, τὸ μὲν ὑγιεινὸν, ὑγίειαν μόνον ποιεῖ.
καὶ τὸ θερμαντικὸν, θερμότητα. καὶ τὸ ψυκτικὸν, ψυχρότη-
τα. ὁ δ' ἐπιστήμων, ἄμφω. λόγος γάρ ἐστιν ἀμφοῖν μὲν, οὐχ ὁ-
μοίως δὲ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ. ἣ ἔχει κινήσεως ἀρχὴν ὥστε ἄμφω
ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς κινήσει πρὸς τὸ αὐτὸ συνάψασα. διὸ
τὰ κατὰ λόγον δυνατὰ, τοῖς ἄνευ λόγου δυνατοῖς, ποιεῖ τά-
ναντία. μία γὰρ ἀρχὴ περιέχεται τῷ λόγῳ. φανερὸν δὲ καὶ
ὅτι τῇ μὲν, τοῦ εὖ δυνάμει ἀκολουθεῖ ἡ τοῦ μόνον ποιῆσαι ἢ πα- 1
θεῖν δύναμις. ταύτῃ δ' ἐκείνη, οὐκ ἀεί. ἀνάγκη γὰρ τὸν εὖ ποιοῦν=
τα, καὶ ποιεῖν. τὸν δὲ μόνον ποιοῦντα, οὐκ ἀνάγκη καὶ εὖ ποιεῖν.
εἰσὶ δέ τινες οἵ φασιν εἶναι οἷον μεγαρικοὶ, ὅταν ἐνεργῇ, μόνον
δύνασθαι. ὅταν δὲ μὴ ἐνεργῇ, μὴ δύνασθαι. οἷον. τὸν μὴ οἰκοδο-
μοῦντα, μὴ δύνασθαι οἰκοδομεῖν. ἀλλὰ τὸν οἰκοδομοῦντα ὅ-
ταν οἰκοδομῇ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. οἷς τὰ συμβαίνον
τα, ἄτοπα οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. δῆλον γὰρ ὅτι οὔτε οἰκοδόμος ἔ=
σται ἐὰν μὴ οἰκοδομῇ. τὸ γὰρ οἰκοδόμῳ εἶναι, τῷ δυνατῷ εἶναί 2
ἐστιν οἰκοδομεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν. εἰ οὖν ἀ-
δύνατον τὰς τοιαύτας ἔχειν τέχνας μὴ μανθάνοντά ποτε καὶ
λαμβάνοντα, καὶ μὴ ἔχειν μὴ ἀποβάλλοντά ποτε. ἢ γὰρ λήθῃ.
ἢ πάθει τινὶ ἢ χρόνῳ. οὐ γὰρ δὴ τοῦ γε πράγματος φθαρέντος.
ἀεὶ γάρ ἐστιν, ὅταν παύσηται, οὐχ ἕξει τὴν τέχνην. πάλιν δ' εὐ-
θὺς οἰκοδομήσει πῶς λαβόν. καὶ τὰ ἄψυχα δὲ ὁμοίως. οὔτε
γὰρ ψυχρὸν, οὔτε θερμὸν, οὔτε γλυκὺ, οὔτε ὅλως αἰσθητὸν
οὐθὲν ἔσται μὴ αἰσθανομένων. ὥστε τὸν πρωταγόρου λόγον 3
συμβήσεται λέγειν αὐτοῖς. ἀλλὰ μὴν, οὐδ' αἴσθησιν ἕξει οὐδὲν
ἂν μὴ αἰσθάνηται, μηδ' ἐνεργῇ. εἰ οὖν τυφλὸν τὸ μὴ ἔχον ὄψιν,
πεφυκὸς δὲ καὶ ὅτε πέφυκε, καὶ ἔτι ὡς οἱ αὐτοὶ τυφλοὶ ἔσον
ται πολλάκις τῆς ἡμέρας καὶ κωφοί. ἔτι εἰ ἀδύνατον τὸ ἐ-
στερημένον δυνάμεως, τὸ μὴ γινόμενον, ἀδύνατον ἔσται γινέ-
σθαι. τὸ δ' ἀδύνατον γίνεσθαι ὁ λέγων ἢ εἶναι, ἢ ἔσεσθαι, ψεύσεται.
τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦτο ἐσήμαινεν. ὥστε οὗτοι οἱ λόγοι ἐξαι-
ροῦσι καὶ κίνησιν καὶ γένεσιν. ἀεὶ γὰρ τό, τε ἑστηκὸς ἑστήξεται καὶ 4

τὸ καθήμενον καθεδεῖται. οὐ γὰρ ἀναστήσεται ἂν καθίζηται.
ἀδύνατον γὰρ ἔσται ἀναστῆναι. ὅ γε μὴ δύναται ἀναστῆναι. εἰ οὖν
μὴ ἐνδέχεται ταῦτα λέγειν, φανερὸν ὅτι δύναμις καὶ ἐνέρ-
γεια ἕτερόν ἐστιν. ἐκεῖνοι δ' οἱ λόγοι, δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ταυ
τὸ ποιοῦσι. διὸ καὶ οὐ μικρόν τι ζητοῦσιν ἀναιρεῖν. ὥστε ἐνδέ-
χεται δυνατὸν μέν τι εἶναι, μὴ εἶναι δὲ καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι,
εἶναι δέ. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν δυνατὸν βα-
1 δίζειν ὄν, μὴ βαδίζειν δὲ καὶ μὴ βαδίζειν, δυνατὸν εἶναι βαδίζειν.
» ἔστι δὲ δυνατὸν τοῦτο. ᾧ, ἐὰν ὑπάρξῃ ἡ ἐνέργεια οὗ λέγεται ἔ-
» χειν τὴν δύναμιν, οὐθὲν ἔσται ἀδύνατον. λέγω δὲ οἷον εἰ δυνα-
τὸν καθῆσθαι καὶ ἐνδέχεται καθῆσθαι τούτῳ, ἐὰν ὑπάρξῃ τὸ κα-
θῆσθαι, οὐδὲν ἔσται ἀδύνατον. καὶ εἰ κινηθῆναί τι ἢ κινῆσαι. ἢ
στῆναι ἢ στῆσαι. ἢ εἶναι ἢ γίνεσθαι. ἢ μὴ εἶναι. ἢ μὴ γίνεσθαι ὁ-
μοίως. ἐλήλυθε δ' ἡ ἐνέργεια τοὔνομα ἡ πρὸς τὴν ἐντελέ-
χειαν συντιθεμένη, καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα, ἐκ τῶν κινήσεων μάλιστα.
2 δοκεῖ γὰρ ἡ ἐνέργεια μάλιστα, ἡ κίνησις εἶναι. διὸ καὶ τοῖς μὴ οὖ-
σιν, οὐκ ἀποδιδόασι τὸ κινεῖσθαι. ἄλλας δέ τινας κατηγορίας,
οἷον διανοητὰ καὶ ἐπιθυμητὰ εἶναι τὰ μὴ ὄντα, κινούμενα δὲ,
οὔ. τοῦτο δὲ ὅτι οὐκ ὄντα ἐνεργείᾳ, ἔσονται ἐνεργείᾳ. τῶν γὰρ μὴ
ὄντων ἔνια δυνάμει ἐστίν. οὐκ ἔστι δὲ, ὅτι οὐκ ἐντελεχείᾳ ἐστίν. εἰ
δ' ἔστι τὸ εἰρημένον δυνατὸν ἢ ἀκολουθεῖ, φανερὸν, ὅτι οὐκ ἐν-
δέχεται ἀληθὲς εἶναι τὸ εἰπεῖν, ὅτι δυνατὸν μὲν τοδί, οὐκ ἔσται
δέ. ὥστε τὰ ἀδύνατα εἶναι ταύτῃ διαφεύγει. λέγω δὲ οἷον, εἴ τις
3 φαίη δυνατὸν τὴν διάμετρον μετρηθῆναι. οὐ μέντοι μετρηθήσε-
σθαι. ὁ μὴ λογιζόμενος τὸ ἀδύνατον εἶναι. ὅτι οὐθὲν κωλύει δυ-
νατόν τι ὂν εἶναι, ἢ γενέσθαι. μὴ εἶναι δὲ, μὴ δὲ ἔσεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο
ἀνάγκη ἐκ τῶν κειμένων, εἰ καὶ ὑποθοίμεθα εἶναι ἢ γεγονέναι. ὃ
οὐκ ἔστι μέν. δυνατὸν δὲ, ὅτι οὐθὲν ἔσται ἀδύνατον. συμβήσεται
» δέ γε. τὸ γὰρ μετρεῖσθαι, ἀδύνατον. οὐ γάρ ἐστι ταυτὸ, τό, τε ψεῦ-
δος καὶ τὸ ἀδύνατον. τὸ γὰρ σὲ ἑστάναι νῦν, ψεῦδος μὲν, οὐκ ἀ-
δύνατον δέ. ἅμα δὲ δῆλον, καὶ ὅτι εἰ τοῦ α ὄντος, ἀνάγκη τὸ β
4 εἶναι, καὶ δυνατοῦ ὄντος τοῦ α εἶναι, καὶ τὸ β' ἀνάγκη εἶναι δυνατόν. εἰ

γὰρ μὴ ἀνάγκη δυνατὸν εἶναι, οὐθὲν κωλύει μὴ εἶναι δυνατὸν εἶναι. ἔστω δὴ τὸ α δυνατόν. οὐκοῦν ὅτε τὸ α δυνατὸν ἦν εἶναι, εἴ τι θείη τὸ α. οὐδὲν ἀδύνατον εἶναι συνέβαινε. τὸ δέ γε β, ἀνάγκη εἶναι. ἀλλ' ἦν ἀδύνατον. ἔστω δὴ ἀδύνατον. εἰ δὴ ἀδύνατον, ἀνάγκη εἶναι τὸ α, ἀνάγκη καὶ τὸ β εἶναι. ἀλλ' ἦν ἄρα τὸ α δυνατόν, καὶ τὸ β ἄρα. εἰ ἄρα ᾖ τὸ α δυνατόν, καὶ τὸ β ἔσται δυνατόν, εἴπερ οὕτως εἶχεν, ὥστε τοῦ α ὄντος, ἀνάγκη εἶναι τὸ β. ἐὰν δὴ οὕτως ἐχόντων τῶν α β μὴ ᾖ δυνατὸν τὸ β οὕτως, οὐ 1
δὲ τὸ α β ἕξει ὡς ἐτέθη. καὶ εἰ τοῦ α δυνατοῦ ὄντος, ἀνάγκη τὸ β δυνατὸν εἶναι, εἰ ἔστι τὸ α, ἀνάγκη εἶναι καὶ τὸ β. τὸ γὰρ δυνατὸν εἶναι ἐξ ἀνάγκης τὸ β εἶναι, εἰ τὸ α δυνατόν, τοῦτο σημαίνει ἐὰν ᾖ τὸ α. καὶ ὅτε καὶ ὡς ἦν δυνατὸν εἶναι, κἀκεῖνο τότε, καὶ οὕτως
» εἶναι ἀναγκαῖον. ἁπασῶν δὲ τῶν δυνάμεων οὐσῶν τῶν μὲν, συγ-
» γενῶν οἷον τῶν αἰσθήσεων, τῶν δὲ, ἔθει, οἷον τῆς τοῦ αὐλεῖν. τῶν δὲ, μαθήσει, οἷον τῆς τῶν τεχνῶν, τὰς μὲν, ἀνάγκη προενεργήσαντας ἔχειν, ὅσαι ἔθει καὶ λόγῳ. τὰς δὲ τοιαύτας. καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ πάσχειν, 2
οὐκ ἀνάγκη. ἐπεὶ δὲ τὸ δυνατὸν, τὶ δυνατὸν καὶ ποτὲ, καὶ πῶς, καὶ ὅσα ἄλλα ἀνάγκη προσεῖναι ἐν τῷ διορισμῷ. καὶ τὰ μὲν, κατὰ λόγον δύναται κινεῖν, καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν μετὰ λόγου. τὰ δ' ἄλογα καὶ αἱ δυνάμεις ἄλογοι, κἀκείνας μὲν ἀνάγκη ἐν ἐμψύχῳ εἶναι. ταύτας δὲ ἐν ἀμφοῖν. τὰς μὲν τοιαύτας δυνάμεις ἀνάγκη ὅταν ὡς δύνανται τὸ παθητικὸν καὶ τὸ ποιητικὸν πλησιά-
» ζωσι, τὸ μὲν, ποιεῖν, τὸ δὲ, πάσχειν. ἐκείνας δ' οὐκ ἀνάγκη. αὗ-
» ται γὰρ πᾶσαι, μία ἑνὸς ποιητική. ἐκεῖναι δὲ, τῶν ἐναντίων. ὥστε 3
ἅμα ποιήσει τὰ ἐναντία. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ἀνάγκη ἄρα ἕτερόν τι εἶναι τὸ κύριον. λέγω δὲ τοῦτο ὄρεξιν ἢ προαίρεσιν. ὁποτέρου γὰρ ἂν ὀρέγηται, κυρίως τοῦτο ποιήσει. ὅταν ὡς δύναται ὑπάρχῃ καὶ πλησιάζει τῷ παθητικῷ. ὥστε τὸ δυνατὸν κατὰ λόγον ἅπαν ἀνάγκη ὅταν ὀρέγηται, οὗ τι ἔχει τὴν δύναμιν, καὶ ὡς ἔχει, τοῦτο ποιεῖν. ἔχει δὲ παρόντος τοῦ παθητικοῦ καὶ ὡδὶ ἔχοντος ποιεῖν. εἰ δὲ μή, ποιεῖν οὐ δυνήσεται. τὸ γὰρ μηθενὸς τῶν ἔξω κωλύοντος προσδιορίζεσθαι, οὐθὲν ἔτι δεῖ. τὴν γὰρ δύναμιν ἔχει, 4

ὡς ἔστι τοῦ δυνάμει ποιεῖν· ἔστι δ' οὐ πάντως, ἀλλ' ἐχόντων πώς·
ἐν οἷς ἀφορισθήσεται καὶ τὰ ἔξω κωλύοντα. ἀφαιρεῖται γὰρ
ταῦτα τῶν ἐν τῷ διορισμῷ προσόντων ἔνια. διὸ οὐδ' ἐὰν ἅμα
βούληται ἢ ἐπιθυμῇ ποιεῖν δύο ἢ τὰ ἐναντία, οὐ ποιήσει. οὐ γὰρ
» οὕτως ἔχει αὐτῶν ἅμα τὴν δύναμιν. οὐδ' ἔστι τοῦ ἅμα ποιεῖν
ἡ δύναμις. ἐπεὶ ὧν ἐστιν, οὕτως ποιήσει. ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς κα-
τὰ κίνησιν λεγομένης δυνάμεως εἴρηται, περὶ ἐνεργείας διο-
1 ρίσωμεν, τί τέ ἐστιν ἡ ἐνέργεια, καὶ ποῖόν τι. καὶ γὰρ τὸ δυνατὸν,
ἅμα δῆλον ἔσται διαιροῦσιν, ὅτι οὐ μόνον τοῦτο λέγομεν δυνα-
τὸν, ὃ πέφυκε κινεῖν ἄλλο ἢ κινεῖσθαι ὑπ' ἄλλου, ἢ ἁπλῶς, ἢ
» τρόπον τινὰ, ἀλλὰ καὶ ἑτέρως. διὸ ζητοῦντες, καὶ περὶ τούτων
„ διήλθομεν. ἔστι δ' ἡ ἐνέργεια τὸ ὑπάρχειν τὸ πρᾶγμα, μὴ οὕ-
τως ὥσπερ λέγομεν δυνάμει. λέγομεν δὲ δυνάμει, οἷον ἐν τῷ
ξύλῳ Ἑρμῆν. καὶ ἐν τῇ ὅλῃ τὴν ἡμίσειαν. ὅτι ἀφαιρεθείη ἄν.
καὶ ἐπιστήμονα καὶ τὸν μὴ θεωροῦντα, ἂν δυνατὸς ᾖ θεω-
2 ρῆσαι· τὸ δὲ ἐνεργείᾳ. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα τῇ ἐπαγωγῇ,
„ ὃ βουλόμεθα λέγειν, καὶ οὐ δεῖ παντὸς ὅρον ζητεῖν. ἀλλὰ τὸ
„ ἀνάλογον συνορᾶν. ὅτι ὡς τὸ οἰκοδομοῦν, πρὸς τὸ οἰκοδομι-
κόν. καὶ τὸ καθεῦδον, καὶ τὸ ὁρῶν πρὸς τὸ μύον μὲν, ὄψιν δὲ
ἔχον, καὶ τὸ ἀποκεκριμένον ἐκ τῆς ὕλης, πρὸς τὴν ὕλην.
καὶ τὸ ἀπειργασμένον, πρὸς τὸ ἀνέργαστον. ταύτης δὲ τῆς δια-
φορᾶς θάτερον μόριον, ἔστω ἡ ἐνέργεια ἀφωρισμένη. θατέ-
ρῳ δὲ τὸ δυνατόν. λέγεται δὲ ἐνεργείᾳ, οὐ πάντα ὁμοίως,
3 ἀλλ' ἢ τὸ ἀνάλογον. ὡς τοῦτο ἐν τούτῳ, ἢ πρὸς τοῦτο. τὸ δ' ἐν
τῷδε, ἢ πρὸς τόδε. τὰ μὲν γὰρ, ὡς κίνησις πρὸς δύναμιν, τὰ
δ' ὡς οὐσία πρός τινα ὕλην. ἄλλως δὲ τὸ ἄπειρον καὶ κενὸν,
καὶ ὅσα τοιαῦτα λέγεται καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ πολλοῖς τῶν
ὄντων, οἷον τῷ ὁρῶντι καὶ βαδίζοντι, καὶ ὁρωμένῳ. ταῦτα μὲν γὰρ
ἐνδέχεται καὶ ἁπλῶς καὶ ἀληθεύεσθαί ποτε. τὸ μὲν γὰρ ὁρώ-
μενον, ὅτι ὁρᾶται. τὸ δ' ὅτι ὁρᾶσθαι δυνατόν. τὸ δὲ ἄπει-
ρον, οὐχ οὕτω δυνάμει ἐστὶν, ὡς ἐνεργείᾳ ἐσόμενον χωριστὸν,
4 ἀλλὰ γνώσει. τὸ γὰρ μὴ ὑπολείπειν τὴν διαίρεσιν, ἀποδίδωσι

τὸ εἶναι δυνάμει ταύτην τὴν ἐνέργειαν. τῷ δὲ χωρίζεσθαι οὔ.
ἐπεὶ δὲ τῶν πράξεων, ὧν ἔστι πέρας οὐδεμία τέλος, ἀλλὰ τῶν
περὶ τὸ τέλος. οἷον τὸ ἰσχναίνειν, ἡ ἰσχνασία αὐτό. αὐτὰ δὲ ὅταν
ἰσχναίνῃ οὕτως ἐστὶν ἐν κινήσει μὴ ὑπάρχοντα ὧν ἕνεκα ἡ κίνη-
σις, οὐκ ἔστι ταῦτα πρᾶξις, ἢ οὐ τελεία γε. οὐ γὰρ τέλος ἀλλ'
ἐκείνη ἐνυπάρχει τὸ τέλος καὶ ἡ πρᾶξις. οἷον ὁρᾷ. ἀλλὰ καὶ φρο-
νεῖ καὶ νοεῖ, καὶ νενόηκεν, ἀλλ' οὐ μανθάνει, καὶ μεμάθηκεν. οὐ
δ' ὑγιάζεται καὶ ὑγίασται. εὖ ζῇ, καὶ εὖ ἔζηκεν. ἀλλὰ καὶ εὐδαι- 1
μονεῖ, καὶ εὐδαιμόνηκεν. εἰ δὲ μή, ἔδει ἄν ποτε παύεσθαι, ὥσ-
περ ὅταν ἰσχναίνῃ. νῦν δ' οὔ. ἀλλὰ ζῇ καὶ ἔζηκε. τούτων δὴ τὰς
μὲν, κινήσεις λέγειν, τὰς δ' ἐνεργείας. πᾶσα γὰρ κίνησις ἀτε-
λής, ἰσχνασία, μάθησις, βάδισις, οἰκοδόμησις. αὗται δὲ κινή-
σεις καὶ ἀτελεῖς γε. οὐ γὰρ ἅμα βαδίζει καὶ βεβάδικεν. οὐδ'
οἰκοδομεῖ καὶ ᾠκοδόμηκεν. οὐ δὲ γίγνεται καὶ γέγονεν. ἢ κι-
νεῖται, καὶ κεκίνηκεν. ἀλλ' ἕτερον καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται. ἑώρα-
κε δὲ καὶ ὁρᾷ ἅμα τὸ αὐτό. καὶ νοεῖ καὶ νενόηκε. τὴν μὲν οὖν 2
τοιαύτην ἐνέργειαν λέγω. ἐκείνην δὲ κίνησιν. τὸ μὲν οὖν ἐνέρ
γεια τί τέ ἐστι καὶ ποῖον, ἐκ τούτων καὶ τῶν τοιούτων, δῆλον ἡμῖν
ἔστω. πότε δὲ δυνάμει ἐστὶν ἕκαστον καὶ πότε οὔ, διοριστέον. οὐ
γὰρ ὁποτεοῦν. οἷον ἡ γῆ, ἆρ' ἐστὶ δυνάμει ἄνθρωπος, ἢ οὔ. ἀλλὰ
μᾶλλον ὅταν ἤδη γένηται σπέρμα. καὶ οὐδὲ τότε ἴσως. ὥς
περ οὖν οὐδὲ ὑπὸ ἰατρικῆς ἅπαν ἂν ὑγιασθείη, οὐδ' ἀπὸ τύ-
χης, ἀλλ' ἔστι τι ὃ δυνατόν ἐστι. καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὑγιαῖνον δυνάμει.
ὅρος δὲ τοῦ μὲν ἀπὸ διανοίας ἐντελεχείᾳ γιγνομένου ἐκ τοῦ 3
δυνάμει ὄντος, ὅταν βουληθέντος γίγνηται μηθενὸς κωλύον-
τος τῶν ἐκτός. ἐκεῖ δ' ἐν τῷ ὑγιαζομένῳ, ὅταν μηθὲν κωλύῃ τῶν
ἐν αὐτῷ. ὁμοίως δὲ δυνάμει καὶ οἰκία, εἰ μηθὲν κωλύει τῶν ἐν
τούτῳ καὶ τῇ ὕλῃ, τοῦ γίγνεσθαι οἰκίαν. οὐδ' ἔστιν ὃ δεῖ προσ
γενέσθαι, ἢ ἀπογενέσθαι ἢ μεταβαλεῖν, τοῦτο δυνάμει οἰκία.
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως, ὅσων ἔξωθεν ἡ ἀρχὴ τῆς γενέ-
σεως καὶ ὅσων δὴ ἐν αὐτῷ τῷ ἔχοντι. ὅσα μηθενὸς τῶν ἔξωθεν
ἐμποδίζοντος ἔσται δι' αὑτοῦ. οἷον τὸ σπέρμα οὔπω. δεῖ γὰρ ἐν 4

ἄλλῳ καὶ μεταβάλλειν. ὅταν δ' ἤδη διὰ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ᾖ τοι-
οῦτον, ἤδη τοῦτο δυνάμει. ἐκεῖνο δὲ ἑτέρας ἀρχῆς δεῖται ὥσ-
περ ἡ γῆ, οὔπω ἀνδριὰς δυνάμει. μεταβάλλουσα γὰρ ἔσται χαλ-
κός. ἔοικε δὲ ὃ λέγομεν εἶναι οὐ τόδε, ἀλλ' ἐκείνινον. οἷον τὸ κιβώ-
τιον. οὐ ξύλον ἀλλὰ ξύλινον. οὐδὲ τὸ ξύλον, γῆ, ἀλλὰ γήινον.
πάλιν ἡ γῆ, εἰ οὕτως μὴ ἄλλο, ἀλλ' ἐκείνινον, ἀεὶ ἐκεῖνο δυνά-
μει ἁπλῶς, τὸ ὕστερόν ἐστιν. οἷον, τὸ κιβώτιον, οὐ γήινον, οὐδὲ γῆ,
1 ἀλλὰ ξύλινον. τοῦτο γὰρ δυνάμει κιβώτιον. καὶ ὕλη κιβωτίου
αὕτη. ἁπλῶς μὲν τοῦ ἁπλῶς. τουδὶ δὲ, τοδὶ ξύλον. τὸ εἰ δέ τι
ἐστὶ πρῶτον, ὃ μηκέτι κατ' ἄλλο λέγεται ἐκείνινον, τοῦτο πρώ-
τη ὕλη. οἷον εἰ ἡ γῆ ἀερίνη. ὁ δ' ἀὴρ μὴ πῦρ, ἀλλὰ πύρινος, τὸ πῦρ
ὕλη πρώτη. ὡς τόδε τι καὶ οὐσία. τούτῳ γὰρ διαφέρει τὸ κα-
θόλου καὶ τὸ ὑποκείμενον, τῷ εἶναι καὶ τόδε τι ἢ μὴ εἶναι. οἷον
τοῖς πάθεσι τὸ ὑποκείμενον, ἄνθρωπος καὶ σῶμα καὶ ψυ-
χὴ, πάθος δὲ, τὸ μουσικὸν, καὶ λευκόν. λέγεται δὲ τῆς μουσι-
2 κῆς, ἐγγενομένης ἐκεῖνο οὐ μουσικὴ, ἀλλὰ μουσικόν. καὶ οὐ λευ-
κότης ὁ ἄνθρωπος ἀλλὰ λευκόν. οὐδὲ βάδισις ἢ κίνησις, ἀλ-
λὰ βαδίζον ἢ κινούμενον, ὡς τὸ ἐκείνινον. ὅσα μὲν οὖν οὕτω, τὸ
ἔσχατον οὐσία. ὅσα δὲ μὴ οὕτω ἀλλ' εἶδός τι καὶ τόδε τι τὸ κα-
τηγορούμενον, τὸ ἔσχατον ὕλη καὶ οὐσία ὑλική. καὶ ὀρθῶς δὴ
συμβαίνει τὸ ἐκείνινον οὐ λέγεσθαι κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὰ πά-
θη. ἄμφω γὰρ ἀόριστα. πότε μὲν οὖν λεκτέον δυνάμει, καὶ πό-
τε οὔ, εἴρηται. ἐπεὶ δὲ πρότερον διώρισται ὁσαχῶς λέγεται, φα-
3 νερὸν, ὅτι πρότερον ἐνέργεια δυνάμεώς ἐστι. λέγω δὲ δυνά-
μεως, οὐ μόνον τῆς ὡρισμένης, ἣ λέγεται ἀρχὴ μεταβλητι-
κὴ ἐν ἄλλῳ ἢ ᾗ ἄλλο, ἀλλ' ὅλως πάσης ἀρχῆς κινητικῆς ἢ στατι-
κῆς. καὶ γὰρ ἡ φύσις ἐν ταυτῷ γίγνεται. ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ γένει
τῇ δυνάμει. ἀρχὴ γὰρ κινητικὴ, ἀλλ' οὐκ ἐν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν αὐ-
τῷ ᾗ αὐτό. πάσης δὴ τῆς τοιαύτης προτέρα ἐστὶν ἡ ἐνέργεια
καὶ λόγῳ καὶ τῇ οὐσίᾳ. χρόνῳ δ' ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δὲ ὡς οὔ. τῷ λό-
γῳ μὲν οὖν ὅτι προτέρα, δῆλον. τὸ γὰρ ἐνδέχεσθαι ἐνεργῆ-
4 σαι δυνατὸν, ἔστι τὸ πρώτως δυνατόν. οἷον λέγω οἰκοδομικὸν,

τὸ δυνάμενον οἰκοδομεῖν. καὶ ὁρατικὸν, τὸ δυνάμενον ὁρᾶν. καὶ
ὁρατὸν, τὸ δυνατὸν ὁρᾶσθαι. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
λων. ὥστε ἀνάγκη τὸν λόγον προϋπάρχειν καὶ τὴν γνῶσιν τῆς
γνώσεως. τῷ δὲ χρόνῳ πρότερον ὧδε, τὸ τῷ εἴδει τὸ αὐτὸ ἐνερ-
γοῦν πρότερον, ἀριθμῷ δ' οὔ. λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι τοῦδε μὲν τοῦ
ἀνθρώπου τοῦ ἤδη ὄντος κατ' ἐνέργειαν καὶ τοῦ σίτου, καὶ τοῦ
ἵππου, καὶ τοῦ ὁρῶντος, πρότερον τῷ χρόνῳ ἡ ὕλη καὶ τὸ σπέρ-
μα καὶ τὸ ὁρατικόν. ἃ δυνάμει μέν ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ σῖτος, καὶ 1
ὁρῶν. ἐνεργείᾳ δὲ οὔπω ἀλλὰ τούτων τῷ χρόνῳ πρότερα ἕ-
„ τερα ὄντα ἐνεργείᾳ, ἐξ ὧν ταῦτα ἐγένετο. ἀεὶ γὰρ ἐκ τοῦ δυνάμει
„ ὄντος, γίνεται τὸ ἐνεργείᾳ ὂν, ὑπὸ ἐνεργείᾳ ὄντος. οἷον ἄνθρω-
πος ἐξ ἀνθρώπου, μουσικοῦ, ἀεὶ κινοῦντός τινος πρώτου. τὸ δὲ
κινοῦν, ἐνεργείᾳ ἤδη ἐστίν. εἴρηται δὲ ἐν τοῖς περὶ τῆς οὐσίας
λόγοις, ὅτι ἅπαν τὸ γινόμενον, γίνεται ἔκ τινός τι καὶ ὑπό τινος.
καὶ τοῦτο τῷ εἴδει τὸ αὐτό. διὸ καὶ δοκεῖ ἀδύνατον εἶναι οἰκοδό-
μον εἶναι, μὴ οἰκοδομήσαντα μηδέν. ἢ κιθαριστὴν μηδὲν κιθα- 2
ρίσαντα. ὁ γὰρ μανθάνων κιθαρίζειν, κιθαρίζων μανθάνει κι-
θαρίζειν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι. ὅθεν ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος ἐ-
γίνετο. ὅτι οὐκ ἔχων τις τὴν ἐπιστήμην, ποιήσει οὗ ἡ ἐπιστήμη. ὁ
γὰρ μανθάνων, οὐκ ἔχει, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ γινομένου γεγενῆσθαί
τι, καὶ τοῦ ὅλως κινουμένου, κεκινῆσθαί τι. δῆλον δὲ ἐν τοῖς
περὶ κινήσεως τοῦτο. καὶ τὸν μανθάνοντα, ἀνάγκη ἔχειν τι τῆς
ἐπιστήμης ἴσως. ἀλλ' οὖν καὶ ταύτῃ γε δῆλον, ὅτι ἡ ἐνέργεια
καὶ οὕτως προτέρα τῆς δυνάμεως κατὰ γένεσιν καὶ χρό- 3
„ νον, ἀλλὰ μὴν καὶ οὐσίᾳ γε. πρῶτον μὲν ὅτι τὰ τῇ γενέσει
„ ὕστερα τῷ εἴδει καὶ τῇ οὐσίᾳ πρότερα. οἷον, ἀνὴρ παιδὸς. καὶ ἄν-
„ θρωπος σπέρματος. τὸ μὲν γὰρ ἤδη ἔχει τὸ εἶδος. τὸ δ' οὔ. καὶ
„ ὅτι ἅπαν ἐπ' ἀρχὴν βαδίζει τὸ γινόμενον καὶ τέλος. ἀρχὴ γὰρ
„ τὸ οὗ ἕνεκα. τοῦ τέλους δὲ ἕνεκα ἡ γένεσις. τέλος δ' ἡ ἐνέρ-
γεια. καὶ τούτου χάριν, ἡ δύναμις λαμβάνεται. οὐ γὰρ ἵνα
ὄψιν ἔχωσιν, ὁρῶσι τὰ ζῶα. ἀλλ' ὅπως ὁρῶσιν, ὄψιν ἔχου-
σιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἰκοδομικὴν, ἵνα οἰκοδομῶσι. καὶ τὴν θεω- 4

ρητικὴν, ἵνα θεωρῶσιν. ἀλλ' οὐ θεωροῦσιν, ἵνα θεωρητικὴν ἔχω-
σιν, εἰ μὴ οἱ μελετῶντες. οὗτοι δὲ οὐχὶ θεωροῦσιν, ἀλλ' ἢ ὡδί.
„ ἢ ὅτι οὐδὲν δέονται θεωρεῖν. ἔτι ἡ ὕλη ἔστι δυνάμει, ὅτι ἔλθοι
„ ἂν εἰς τὸ εἶδος. ὅταν δέ γε ἐνεργείᾳ ᾖ, τότε ἐν τῷ εἴδει ἐστίν. ὁ-
μοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ὧν κίνησις τὸ τέλος. διὸ ὥσ-
περ οἱ διδάσκοντες ἐνεργοῦντα ἐπιδείξαντες, οἴονται τὸ τέ-
λος ἀποδεδωκέναι, καὶ ἡ φύσις ὁμοίως. εἰ γὰρ μὴ οὕτω γί-
1 γνεται, ὁ Παύσωνος Ἑρμῆς ἔσται. ἄδηλος γὰρ ἡ ἐπιστήμη εἰ ἔσω
ἢ ἔξω. ὥσπερ κἀκεῖνος. τὸ γὰρ ἔργον, τέλος. ἡ δὲ ἐνέργεια, τὸ
ἔργον. διὸ καὶ τοὔνομα λέγεται ἐνέργεια κατὰ τὸ ἔργον. καὶ
„ συντείνει πρὸς τὴν ἐντελέχειαν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τῶν μὲν, ἔσχατον
„ ἡ χρῆσις, οἷον ὄψεως ἡ ὅρασις, καὶ οὐδὲν γίνεται παρὰ ταύτην
„ ἕτερον ἀπὸ τῆς ὄψεως ἔργον. ἐπ' ἐνίων δὲ γίνεταί τι. οἷον ἀπὸ
„ τῆς οἰκοδομικῆς, οἰκία παρὰ τὴν οἰκοδόμησιν. ὅμως οὐδὲν ἧτ-
„ τον, ἔνθα μὲν τέλος. ἔνθα δὲ μᾶλλον τέλος τῆς δυνάμεώς
2 ἐστιν. ἡ γὰρ οἰκοδόμησις ἐν τῷ οἰκοδομουμένῳ, καὶ ἅμα γίγνε-
„ ται καὶ ἔστι τῇ οἰκίᾳ. ὅσων μὲν οὖν, ἕτερόν τι ἐστὶ παρὰ τὴν
„ χρῆσιν τὸ γιγνόμενον, τούτων μὲν ἡ ἐνέργεια ἐν τῷ ποιουμέ-
„ νῳ ἐστίν. οἷον ἥ τε οἰκοδόμησις ἐν τῷ οἰκοδομουμένῳ. καὶ ἡ ὕ-
„ φανσις ἐν τῷ ὑφαινομένῳ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. καὶ
„ ὅλως ἡ κίνησις ἐν τῷ κινουμένῳ. ὅσων δὲ μή ἐστιν ἄλλο τι ἔρ-
„ γον παρὰ τὴν ἐνέργειαν, ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει ἡ ἐνέργεια, οἷον
„ ἡ ὅρασις ἐν τῷ ὁρῶντι. καὶ ἡ θεωρία ἐν τῷ θεωροῦντι. καὶ
3 ἡ ζωὴ ἐν τῇ ψυχῇ. διὸ καὶ ἡ εὐδαιμονία. ζωὴ γὰρ ποιά-
„ τις ἐστίν. ὥστε φανερὸν, ὅτι ἡ οὐσία καὶ τὸ εἶδος, ἐνέργειά
„ τίς ἐστι. κατά τε δὴ τοῦτον λόγον φανερὸν, ὅτι πρότερον τῇ
„ οὐσίᾳ ἐνέργεια δυνάμεως. καὶ ὥσπερ εἴπομεν τοῦ χρόνου
„ ἀεὶ προλαμβάνει ἐνέργεια ἑτέρα πρὸ ἑτέρας, ἕως τῆς τοῦ
„ ἀεὶ κινοῦντος πρώτως. ἀλλὰ μὴν καὶ κυριωτέρως. τὰ μὲν
„ γὰρ ἀΐδια, πρότερα τῇ οὐσίᾳ τῶν φθαρτῶν. ἔστι δ' οὐθὲν
δυνάμει ἀΐδιον. λόγος δὲ ὅδε. πᾶσα δύναμις ἅμα τῆς
4 ἀντιφάσεώς ἐστι, τὸ μὲν γὰρ μὴ δυνατὸν ὑπάρχειν, οὐκ

αἰεὶ ὑπάρχειν οὐθενί. τὸ δυνατὸν δὲ πᾶν ἐνδέχεται μὴ ἐνεργεῖν.
τὸ ἄρα δυνατὸν εἶναι, ἐνδέχεται καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. τὸ αὐτὸ
ἄρα δυνατὸν καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. τὸ δὲ δυνατὸν μὴ εἶναι, ἐν-
δέχεται μὴ εἶναι. τὸ δὲ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι, φθαρτόν, ἢ ἁπλῶς
ἢ τοῦτο αὐτὸ ὃ λέγεται ἐνδέχεσθαι, μὴ εἶναι. ἢ κατὰ τόπον, ἢ
κατὰ τὸ ποσόν. ἢ κατὰ τὸ ποῖον. ἁπλῶς δὲ τὸ κατ' οὐσίαν. οὐ-
θὲν ἄρα τῶν ἀφθάρτων ἁπλῶς, δυνάμει ἐστὶν ὂν ἁπλῶς. κα-
τά τι δὲ οὐδὲν κωλύει. οἷον, ποιόν, ἢ πού. ἐνεργείᾳ ἄρα πάντα, 1
οὐδὲ τῶν ἐξ ἀνάγκης ὄντων. καίτοι ταῦτα πρῶτα. εἰ γὰρ ταῦτα
μὴ ἦν, οὐθὲν ἂν ἦν. οὐδὲ δὴ κίνησις, ἥ τις ἐστὶν ἀΐδιος. οὐδ' εἴ τι κι-
νούμενον ἀΐδιον, οὐκ ἔστι κατὰ δύναμιν κινούμενον. ἀλλ' ἢ πό-
θεν, ποῖ. τούτου δ' ὕλην οὐθὲν κωλύει ὑπάρχειν. διὸ ἀεὶ ἐνερ-
γεῖ ὁ ἥλιος καὶ ἄστρα, καὶ ὅλος ὁ οὐρανός. καὶ οὐ φοβερὸν μή-
ποτε στῇ, ὃ φοβοῦνται οἱ περὶ φύσεως. οὐδὲ κάμνει τοῦτο δρῶν-
τα. οὐ γὰρ εἶναι περὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀντιφάσεως αὐτοῖς.
οἷον, τοῖς φθαρτοῖς ἡ κίνησις. ὥστε ἐπίπονον εἶναι τὴν συνέχειαν 2
τῆς κινήσεως. ἡ γὰρ οὐσία, ὕλη καὶ δύναμις οὖσα, οὐκ ἐνέρ-
γεια αἰτία τούτου. μιμεῖται δὲ τὰ ἄφθαρτα καὶ τὰ ἐν μετα-
βολῇ ὄντα, οἷον γῆ καὶ πῦρ. καὶ γὰρ ταῦτα ἀεὶ ἐνεργεῖ. καθ' αὑτὰ
γὰρ καὶ ἐν αὑτοῖς ἔχει τὴν κίνησιν. αἱ δὲ ἄλλαι δυνάμεις, ἐξ
ὧν διώρισται, πᾶσαι τῆς ἀντιφάσεώς εἰσι. τὸ γὰρ δυνάμενον
ὡδὶ κινεῖν δύναται καὶ μὴ ὡδί, ὅσα γε κατὰ λόγον. αἱ δὲ ἄλο-
γοι τῷ παρεῖναι καὶ μή, τῆς ἀντιφάσεως ἔσονται αἱ αὐταί. εἰ
ἄρα τινές εἰσι φύσεις τοιαῦται ἢ οὐσίαι, οἵας λέγουσιν οἱ ἐν τοῖς 3
λόγοις τὰς ἰδέας, πολὺ μᾶλλον ἐπιστῆμον ἄν τι εἴη, ἢ αὐτὸ ἐ-
πιστήμη. καὶ κινούμενον, ἢ κίνησις. ταῦτα γὰρ ἐνέργειαι μᾶλλον,
ἐκεῖναι δὲ δυνάμεις τούτων. ὅτι μὲν οὖν πρότερον ἡ ἐνέργεια
καὶ δυνάμεως καὶ πάσης ἀρχῆς μεταβλητικῆς, φανερόν.
ὅτι δὲ καὶ βελτίων καὶ σπουδαιοτέρα τῆς σπουδαίας δυνά-
μεως ἡ ἐνέργεια, ἐκ τῶνδε δῆλον. ὅσα γὰρ κατὰ τὸ δύνασθαι
λέγεται, ταὐτόν ἐστι δυνατὸν τ' ἀναντία. οἷον, τὸ δύνασθαι τὸ
λεγόμενον ὑγιαίνειν ταὐτόν ἐστι, καὶ τὸ νοσεῖν, καὶ ἅμα. ἡ αὐτὴ 4

γὰρ δύναμις

γὰρ δύναμις τοῦ ὑγιαίνειν καὶ κάμνειν, καὶ ἠρεμεῖν καὶ κινεῖσθαι, καὶ οἰκοδομεῖν καὶ καταβάλλειν, καὶ οἰκοδομεῖσθαι καὶ καταπίπτειν. τὸ μὲν οὖν δύνασθαι τἀναντία ἅμα ὑπάρχειν, τὰ δ' ἐναντία, ἅμα, ἀδύνατον. καὶ τὰς ἐνεργείας δὲ ἅμα ἀδύνατον ὑπάρχειν, οἷον ὑγιαίνειν καὶ κάμνειν. ὥστ' ἀνάγκη τούτων θάτερον εἶναι τἀγαθόν. τὸ δὲ δύνασθαι ὁμοίως ἀμφότερον, ἢ οὐδέτερον. ἡ ἄρα ἐνέργεια, βέλ-
» τιον. ἀνάγκη δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν τὸ τέλος καὶ τὴν ἐνέργειαν εἶναι χεῖρον
1 τῆς δυνάμεως. τὸ γὰρ δυνάμενον, ταὐτὸ ἄμφω τἀναντία. δῆλον
» ἄρα, ὅτι οὐκ ἔστι τὸ κακὸν παρὰ τὰ πράγματα. ὕστερον γὰρ τῇ
» φύσει τὸ κακὸν τῆς δυνάμεως. οὐκ ἄρα οὐδ' ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς καὶ
» τοῖς ἀϊδίοις οὐθέν ἐστιν, οὔτε κακόν, οὔτε ἁμάρτημα, οὔτε διε-
» φθαρμένον. καὶ γὰρ ἡ διαφθορὰ τῶν κακῶν ἐστιν. εὑρίσκεται δὲ καὶ τὰ διαγράμματα ἐνεργείᾳ. διαιροῦντες γὰρ εὑρίσκουσιν. εἰ δ' ἦν διῃρημένα, φανερὰ ἂν ἦν. νῦν δ' ἐνυπάρχει δυνάμει. διὰ τί δύο ὀρθαὶ τὸ τρίγωνον. ὅτι αἱ περὶ μίαν στιγμὴν γωνίαι, ἴσαι δύο ὀρ-
2 θαῖς. εἰ οὖν ἀνῆκτο ἡ παρὰ τὴν πλευράν, ἰδόντι ἂν ἦν εὐθὺς δῆλον. διὰ τί ἐν ἡμικυκλίῳ ὀρθὴ καθόλου. διότι ἐὰν ἴσαι αἱ τρεῖς, ἥ τε βάσις δύο, καὶ ἡ ἐκ μέσου ἐπισταθεῖσα ὀρθή, ἰδόντι δῆλον τῷ ἐκεῖνο εἰδότι. ὥστε φανερόν, ὅτι τὰ δυνάμει ὄντα εἰς ἐνέργειαν ἀναγόμενα εὑρίσκεται. αἴτιον δέ, ὅτι νόησις ἡ ἐνέργεια. ὥστ' ἐξ ἐνεργείας ἡ δύναμις. καὶ διὰ τοῦτο ποιοῦντες γινώσκουσιν. ὕστερον γὰρ γενέσει ἡ ἐνέργεια ἡ κατ' ἀριθμόν. ἐπεὶ δὲ τὸ ὂν λέγεται καὶ τὸ μὴ ὄν, τὸ μὲν κατὰ τὰ σχήματα τῶν κατηγοριῶν. τὸ δέ, κατὰ δύνα-
3 μιν ἢ ἐνέργειαν τούτων. ἢ τἀναντία. τὸ δέ, κυριώτατον ὂν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος. τούτων δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐστὶ τὸ συγκεῖσθαι ἢ διαιρεῖσθαι. ὥστε ἀληθεύειν μὲν ὁ τὸ διῃρημένον οἰόμενος διαιρεῖσθαι, καὶ τὸ συγκείμενον συγκεῖσθαι. ἔψευσται δὲ ὁ ἐναντίως ἔχων, ἢ τὰ πράγματα. πότ' ἐστὶν ἢ οὐκ ἔστιν. ὥστε τὸ ἀληθὲς λεγόμενον, ἢ ψεῦδος. τοῦτο γὰρ σκεπτέον, τί λέγομεν. οὐ γὰρ διὰ τὸ ἡμᾶς οἴεσθαι ἀληθῶς σε λευκὸν εἶναι, εἶ σὺ λευκός. ἀλλὰ διὰ τὸ σὲ λευκὸν εἶναι, ἡμεῖς οἱ φάντες τοῦτο ἀληθεύομεν. εἰ δὴ τὰ μέν,
4 ἀεὶ σύγκειται καὶ ἀδύνατα διαιρεθῆναι, τὰ δ' ἀεὶ διῄρηται καὶ

» ἀδύνατα συντεθῆναι, τὰ δ' ἐνδέχεται τἀναντία. τὸ μὲν εἶναί
» ἐστι τὸ συγκεῖσθαι καὶ ἓν εἶναι. τὸ δὲ μὴ εἶναι, τὸ μὴ συγκεῖσθαι, ἀλλὰ
» πλείω εἶναι. περὶ μὲν οὖν τὰ ἐνδεχόμενα, ἡ αὐτὴ γίνεται ψευ-
δὴς καὶ ἀληθὴς δόξα, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός. καὶ ἐνδέχεται ὁτὲ μὲν
ἀληθεύειν, ὁτὲ δὲ ψεύδεσθαι. περὶ δὲ τὰ ἀδύνατα ἄλλως ἔχειν,
οὐ γίνεται ὁτὲ μὲν ἀληθές, ὁτὲ δὲ ψεῦδος. ἀλλ' ἀεὶ ταῦτα ἀλη-
θῆ καὶ ψευδῆ. περὶ δὲ δὴ τὰ ἀσύνθετα, τί τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι καὶ τὸ
ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος. οὐ γάρ ἐστι σύνθετον. ὥστε εἶναι μέν, ὅταν 1
σύγκηται, μὴ εἶναι δέ, ἐὰν διῃρημένον ᾖ, ὥσπερ τὸ λευκὸν ξύλον ἢ
τὸ ἀσύμμετρον τὴν διάμετρον. οὐδὲ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος ὁ-
μοίως, ἔτι ὑπάρξει καὶ ἐπ' ἐκείνων. ἢ ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἀληθὲς ἐπὶ
τούτων τὸ αὐτό, οὕτως οὐδὲ τὸ εἶναι. ἀλλ' ἔστι τὸ μέν, ἀληθές. τὸ δὲ
ψεῦδος. τὸ μὲν θιγεῖν καὶ φάναι ἀληθές. οὐ γὰρ ταὐτὸ κατάφα-
σις καὶ φάσις. τὸ δ' ἀγνοεῖν μὴ θιγγάνειν, ἀπατηθῆναι γὰρ περὶ
τὸ τί ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ
τὰς ἀσυνθέτους οὐσίας. οὐ γάρ ἐστιν ἀπατηθῆναι. καὶ πᾶσαι εἰ- 2
σιν ἐνεργείᾳ οὐ δυνάμει. ἐγίνοντο γὰρ ἂν καὶ ἐφθείροντο. νῦν δὲ
τὸ ὂν αὐτὸ οὐ γίνεται, οὐδὲ φθείρεται. ἔκ τινος γὰρ ἂν ἐγίνετο. ὅσα δή
ἐστιν ὅπερ εἶναί τι καὶ ἐνεργείᾳ. περὶ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἀπατηθῆναι,
ἀλλ' ἢ νοεῖν, ἢ μή. ἀλλὰ τὸ τί ἐστι ζητεῖται περὶ αὐτῶν, εἰ τοιαῦτά
ἐστιν ἢ μή. τὸ δὲ εἶναι ὡς τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ μὴ εἶναι, ὡς τὸ ψεῦδος. ἓν μέν ἐστιν
σύγκειται, ἀληθές. τὸ δ' εἰ μὴ σύγκειται, ψεῦδος. τὸ δὲ ἓν εἴπερ ὄν,
οὕτως ἐστίν. εἰ δὲ μὴ οὕτως, οὐκ ἔστι. τὸ δὲ ἀληθές, τὸ νοεῖν αὐτά. τὸ
δὲ ψεῦδος, οὐκ ἔστιν. οὐδὲ ἀπάτη. ἀλλὰ ἄγνοια. οὐχ οἵα ἡ τυ- 3
φλότης ἐστίν. ἡ μὲν γὰρ τυφλότης ἐστίν, ὡς ἂν εἰ τὸ νοητικὸν ὅλως
μὴ ἔχοι τις. φανερὸν δέ, καὶ ὅτι περὶ τῶν ἀκινήτων οὐκ ἔστιν ἀπάτη
κατὰ τὸ ποτέ, εἴ τις ὑπολαμβάνοι ἀκίνητα. οἷον, τὸ τρίγωνον, εἰ μὴ
μεταβάλλειν, οὐκ οἰήσεται ποτὲ μὲν δύο ὀρθὰς ἔχειν, ποτὲ δὲ οὔ.
μεταβάλλοι γὰρ ἄν. ἀλλά τι μέν, τὶ δ' οὔ. οἷον ἄρτιον ἀριθμὸν
πρῶτον μὲν εἶναι μηθένα. ἢ τινὰς μέν, τινὰς δ' οὔ. ἀριθμῷ δὲ πε-
ρὶ ἕνα οὐδὲ τοῦτο. οὐ γὰρ ἔτι τινὰ μέν, τινὰ δὲ οὐκ οἰήσεται. ἀλλ' ἀ-
ληθεύσει ἢ ψεύσεται, ὡς ἀεὶ οὕτως ἔχοντος. 4

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ, ΤῸ Ι'.

Ο' ἓν ὅτι μὲν λέγεται πολλαχῶς, ἐν
τοῖς περὶ τοῦ ποσαχῶς διῃρημένοις εἴρη
ται πρότερον. πλεοναχῶς δὲ λεγομένου,
1 οἱ συγκεφαλαιούμενοι τρόποι εἰσὶ τέτταρες.
τῶν πρώτων καὶ καθ' αὑτὰ λεγο-
μένων ἕν, ἀλλὰ μὴ κατὰ συμβεβηκός.
τό τε γὰρ συνεχὲς, ἢ ἁπλῶς, ἢ μάλι-
στά γε τὸ φύσει καὶ μὴ ἁφῇ, μηδὲ δεσμῷ. καὶ τούτων μᾶλλον
ἓν καὶ πρότερον, ὧν ἀδιαιρετωτέρα, ἡ κίνησις καὶ μᾶλλον
ἁπλῆ. ἔτι τοιοῦτον, καὶ μᾶλλον τὸ ὅλον καὶ ἔχον τινὰ μορ-
φὴν καὶ εἶδος. μάλιστα δ' εἴ τι φύσει τοιοῦτον καὶ μὴ βίᾳ, ὥσ-
2 περ ὅσα κόλλῃ ἢ γόμφῳ, ἢ συνδέσμῳ, ἀλλ' ἔχει ἐν αὑτῷ τὸ
αἴτιον αὑτῷ τοῦ συνεχὲς εἶναι. τοιοῦτον δὲ τῷ μίαν τὴν κίνη-
σιν εἶναι καὶ ἀδιαίρετον τόπῳ καὶ χρόνῳ. ὥστε φανερὸν, εἴ τι
φύσει κινήσεως ἀρχὴν ἔχει τῆς πρώτης τὴν πρώτης. οἷον λέ-
γω φορᾶς κυκλοφορίαν, ὅτι τοῦτο πρῶτον μέγεθος ἕν. τὰ
μὲν δὴ, οὕτως ἓν ἢ συνεχὲς ἢ ὅλον. τὰ δὲ ὧν ἂν ὁ λόγος εἷς
ᾖ. τοιαῦτα δὲ ὧν ἡ νόησις μία. τοιαῦτα δὲ ὧν ἀδιαίρετος. ἀ-
» διαίρετος δὲ τοῦ ἀδιαιρέτου εἴδει ἢ ἀριθμῷ μὲν οὖν, τὸ κα-
3 θ' ἕκαστον ἀδιαίρετον. εἴδει δὲ, τῷ γνωστῷ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ.
» ὥσθ' ἓν ἂν εἴη πρῶτον τὸ ταῖς οὐσίαις αἴτιον τοῦ ἑνός. λέγεται
μὲν οὖν τὸ ἓν τοσαυταχῶς, τό τε συνεχὲς φύσει, καὶ τὸ
ὅλον, καὶ τὸ καθ' ἕκαστον, καὶ τὸ καθόλου. πάντα δὲ ταῦτα
ἓν, τῷ ἀδιαίρετον εἶναι, τῶν μὲν τὴν κίνησιν, τῶν δὲ τὴν νόησιν
» ἢ τὸν λόγον. δεῖ δὲ κατανοεῖν, ὅτι οὐχ ὡσαύτως ληπτέον λέγε-
» σθαι ποῖά τε ἓν λέγεται, καὶ τί ἐστι τὸ ἑνὶ εἶναι, καὶ τίς αὐτοῦ λόγος.
» λέγεται μὲν γὰρ τὸ ἓν, τοσαυταχῶς, καὶ ἕκαστον ἔσται ἓν τούτων
4 ὧν ἂν ὑπάρχῃ τις τούτων τῶν τρόπων. τὸ δὲ ἑνὶ εἶναι, ὁτὲ μὲν

τούτων τινὶ ἔσται. ὅτι δὲ ἄλλως. ὃ καὶ μᾶλλον ἐγγὺς τῷ ὀνόμα-
τί ἐστι. τῇ δυνάμει δ' ἐκεῖνα. ὥσπερ καὶ περὶ στοιχείου καὶ αἰτί-
ας, εἰ δέοι λέγειν, ἐπί τε τοῖς πράγμασι διορίζοντα καὶ τοῦ ὀνό-
ματος τὸν ὅρον ἀποδιδόντα. ἔστι μὲν γὰρ ὡς στοιχεῖον, τὸ πῦρ. ἔστι
δ' ἴσως καθ' αὑτὸ καὶ τὸ ἄπειρον ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον. ἔστι δ' ὡς
οὔ. οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ πυρὶ καὶ στοιχείῳ εἶναι. ἀλλ' ὡς μὲν πρᾶγμα-
τι καὶ φύσις τὸ πῦρ στοιχεῖον. τὸ δὲ ὄνομα συμβαίνει, τῷ τοδὶ
συμβεβηκέναι αὐτῷ. ὅτι ἐστί τι ἐκ τούτου ὡς πρώτου ἐνυπάρ- 1
χοντος. οὕτως καὶ ἐπὶ αἰτίου καὶ ἑνὸς τῶν τοιούτων ἁπάντων.
διὸ καὶ τὸ ἑνὶ εἶναι, τῷ ἀδιαιρέτῳ ἐστὶν εἶναι. ὅπερ τῷδε ὄντι καὶ
ἀχωρίστῳ, ἢ τόπῳ, ἢ εἴδει ἢ διανοίᾳ ἢ τῷ ὅλῳ καὶ διωρισμένῳ.
μάλιστα δὲ τῷ μέτρῳ εἶναι πρώτῳ ἑκάστου γένους καὶ κυριώ-
τατα τοῦ ποσοῦ. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα ἐλήλυθε. μέ-
» τρον γάρ ἐστιν ᾧ τὸ ποσὸν γινώσκεται. γινώσκεται δὲ, ἢ ἑνὶ, ἢ ἀρι-
θμῷ τὸ ποσὸν ᾗ ποσόν. ὁ γὰρ ἀριθμὸς ἅπας, ἑνί. ὥστε πᾶν τὸ πο-
σὸν γινώσκεται ᾗ ποσὸν τῷ ἑνί. καὶ ᾧ πρώτῳ γινώσκεται, τοῦτο 2
αὐτὸ ἕν. διό τι τὸ ἓν ἀριθμοῦ ἀρχὴ ᾗ ἀριθμός. ἐντεῦθεν δὲ καὶ
ἐν τοῖς ἄλλοις λέγεται μέτρον, ᾧ πρώτῳ ἕκαστον γινώσκεται
καὶ τὸ μέτρον ἑκάστου ἕν, ἐν μήκει, ἐν πλάτει, ἐν βάθει, ἐν βά-
ρει, ἐν τάχει. τὸ γὰρ βάρος καὶ τάχος, κοινὸν ἐν τοῖς ἐναντίοις.
διττὸν γὰρ ἕκαστον αὐτῶν. οἷον βάρος τό τε ὁποσηνοῦν ἔχον ῥο-
πήν, καὶ τὸ ἔχον ὑπεροχὴν ῥοπῆς. καὶ τάχος, τό, τε ὁποση-
νοῦν κίνησιν ἔχον, καὶ τὸ ὑπεροχὴν κινήσεως. ἔστι γάρ τι τά-
χος καὶ τοῦ βραδέος. καὶ βάρος τοῦ κουφοτέρου. ἐν πᾶσι δὴ 3
τούτοις, μέτρον καὶ ἀρχὴ ἕν τι καὶ ἀδιαίρετον. ἐπεὶ καὶ ἐν ταῖς
γραμμαῖς χρῶνται ὡς ἀτόμῳ τῇ ποδιαίᾳ. πανταχοῦ γὰρ τὸ
» μέτρον ἕν τι ζητοῦσι καὶ ἀδιαίρετον. τοῦτο δὲ τὸ ἁπλοῦν, ἢ τῷ
» ποιῷ, ἢ τῷ ποσῷ. ὅπου μὲν οὖν δοκεῖ μὴ εἶναι ἀφελεῖν ἢ προσ-
θεῖναι, τοῦτο ἀκριβὲς τὸ μέτρον. διὸ τὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἀκριβέ-
στατον. τὴν γὰρ μονάδα τιθέασι πάντῃ ἀδιαίρετον. ἐν δὲ τοῖς
ἄλλοις μιμοῦνται τὸ τοιοῦτον, ἀπὸ γὰρ σταδίου καὶ ταλάν-
του, καὶ ἀεὶ τοῦ μείζονος, λάθοι ἂν, καὶ προστεθέν τι καὶ ἀφαι- 4

ρεθὲν μᾶλλον, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος. ὥστε ἀφ' οὗ πρώτου κατὰ
τὴν αἴσθησιν μὴ ἐνδέχεται, τοῦτο πάντες ποιοῦνται μέτρον καὶ
ὑγρῶν καὶ ξηρῶν καὶ βάρους καὶ μεγέθους. καὶ τότ' οἴονται
εἰδέναι τὸ ποσὸν, ὅταν εἰδῶσι διὰ τούτου τοῦ μέτρου. καὶ δὴ καὶ
κίνησιν τῇ ἁπλῇ κινήσει καὶ τῇ ταχίστῃ. ὀλιγοστὸν γὰρ αὕτη ἔχει
χρόνον. διὸ ἐν τῇ ἀστρολογίᾳ, τὸ τοιοῦτον ἓν, ἀρχὴ καὶ μέτρον.
» τὴν κίνησιν γὰρ ὁμαλὴν ὑποτίθενται καὶ ταχίστην τὴν τοῦ οὐ
1 ρανοῦ, πρὸς ἣν κρίνουσι τὰς ἄλλας. καὶ ἐν μουσικῇ, δίεσις,
ὅτι ἐλάχιστον. καὶ ἐν φωνῇ στοιχεῖον. καὶ ταῦτα πάντα ἕν τι οὕ-
τως, οὐχ ὡς κοινόν τι τὸ ἕν, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται. οὐκ ἀεὶ δὲ, τῷ
ἀριθμῷ ἓν τὸ μέτρον, ἀλλ' ἐνίοτε πλείω. οἷον αἱ διέσεις δύο, αἱ μὴ
κατὰ τὴν ἀκοὴν, ἀλλ' ἐν τοῖς λόγοις. καὶ αἱ φωναὶ πλείους
αἷς μετροῦμεν. καὶ ἡ διάμετρος δυσὶ μετρεῖται. καὶ ἡ πλευρὰ,
καὶ τὰ μεγέθη πάντα. οὕτω δὴ πάντων μέτρον τὸ ἕν. ὅτι γνω-
ρίζομεν ἐξ ὧν ἐστὶν ἡ οὐσία διαιροῦντες, ἢ κατὰ τὸ ποσὸν ἢ κατὰ
2 τὸ εἶδος. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἓν ἀδιαίρετον. ὅτι τὸ πρῶτον ἑκάστων
ἀδιαίρετον. οὐχ ὁμοίως δὲ πᾶν ἀδιαίρετον, οἷον πούς καὶ μονάς.
ἀλλὰ τὸ μὲν πάντῃ. τὸ δ' εἰς ἀδιαίρετα πρὸς τὴν αἴσθησιν ἐ-
θέλει ὥσπερ εἴρηται ἤδη. ἴσως γὰρ πᾶν συνεχὲς διαιρετόν. ἀεὶ δὲ
συγγενὲς τὸ μέτρον. μεγεθῶν μὲν γὰρ μέγεθος. καὶ καθ' ἕκα-
στον. μήκους, μῆκος. πλάτους, πλάτος. φωνῶν, φωνή. βάρους
βάρος. μονάδων, μονάς. οὕτω γὰρ δεῖ λαμβάνειν. ἀλλ' οὐχ
ὅτι ἀριθμῶν ἀριθμός. καίτοι ἔδει ὁμοίως. ἀλλ' οὐχ ὁμοίως
3 ἀξιοῖ. ἀλλ' ὥσπερ εἰ μονάδων μονάδας ἀξιώσειε μέτρον, ἀλλὰ
μὴ μονάδα. ὁ δ' ἀριθμὸς πλῆθος μονάδων. καὶ τὴν ἐπιστήμην
μέτρον τῶν πραγμάτων λέγομεν. καὶ τὴν αἴσθησιν διὰ τὸ αὐ-
τὸ, ὅτι γνωρίζομέν τι αὐταῖς. ἐπεὶ μετροῦνται μᾶλλον, ἢ με-
τροῦσιν. ἀλλὰ συμβαίνει ἡμῖν ὥσπερ ἂν εἰ ἄλλου ἡμᾶς μετροῦν-
τος ἐγνωρίσαμεν πηλίκοι ἐσμὲν τῷ τὸν πῆχυν ἐπὶ τοσοῦτον ἡ-
» μῶν ἐπιβάλλειν. Πρωταγόρας δ' ἄνθρωπόν φησι πάντων εἶναι
» μέτρον, ὥσπερ ἂν εἰ τὸν ἐπιστήμονα εἰπών. ἢ τὸν αἰσθανόμενον.
4 τούτους δ' ὅτι ἔχουσιν ὁ μὲν αἴσθησιν. ὁ δὲ ἐπιστήμην, ἅ φαμεν

μέτρα τῶν ὑποκειμένων. οὐδὲν δὴ λέγοντες περιττὸν φαίνονταί τι λέγειν. ὅτι μὲν οὖν τὸ ἑνὶ εἶναι μάλιστά ἐστι κατὰ τὸ ὄνομα ὁ ἀφορίζουσι, μέτρον τι καὶ κυριώτατον τοῦ ποσοῦ, εἶτα τοῦ ποιοῦ, φανερόν. ἔσται δὲ τοῦτο τὸ μὲν, ἂν ᾖ ἀδιαίρετον κατὰ τὸ ποσόν. τὸ δὲ, ἂν κατὰ τὸ ποιόν. διόπερ ἀδιαίρετον τὸ ἓν, ἢ ἁπλῶς, ἢ ᾗ ἕν. κατὰ δὲ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν φύσιν ζητητέον ποτέρως ἔχει, καθάπερ ἐν τοῖς διαπορήμασιν ἐπήλθομεν, τί τὸ ἕν ἐστι καὶ πῶς δεῖ περὶ αὐτοῦ λαβεῖν. πότερον ὡς οὐσίας τινὸς οὔσης αὐτοῦ 1
τοῦ ἑνὸς, καθάπερ οἵ τε πυθαγόρειοί φασι πρότερον καὶ πλάτων ὕστερον, ἢ μᾶλλον ὑπόκειταί τις φύσις. καὶ πῶς δεῖ γνωριμωτέρως λεχθῆναι, καὶ μᾶλλον ὥσπερ οἱ περὶ φύσεως. ἐκείνων μὲν γὰρ, ὁ μέν τις φιλίαν εἶναί φησι τὸ ἕν. ὁ δ' ἀέρα. ὁ δὲ τὸ ἄπειρον. εἰ δὲ μηδὲν τῶν καθόλου δυνατὸν οὐσίαν εἶναι, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ οὐσίας, καὶ τοῖς περὶ ὄντος εἴρηται λόγοις, τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο οὐσία ὡς ἕν τι παρὰ τὰ πολλὰ δυνατὸν εἶναι. κοινὸν γάρ. ἀλλ' ἢ κατηγόρημα μόνον. δῆλον ὡς οὐδὲ τὸ ἕν τὸ γὰρ ὄν, καὶ τὸ 2
» ἓν καθόλου κατηγορεῖται μάλιστα πάντων. ὥστε οὔτε τὰ γέ-
» νη φύσεις τινὲς καὶ οὐσίαι χωρισταὶ τῶν ἄλλων εἰσίν, οὔτε τὸ
» ἓν γένος ἐνδέχεται εἶναι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, δι' ἅσπερ οὐδὲ
» τὸ ὂν οὐδὲ τὴν οὐσίαν. ἔτι δ' ὁμοίως ἐπὶ πάντων ἀναγκαῖον ἔχειν. λέγεται δὲ ἰσαχῶς τὸ ὂν καὶ τὸ ἕν. ὥστ' ἐπείπερ ἐν τοῖς ποιοῖς ἐστί τι τὸ ἓν καὶ τίς φύσις, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ποσοῖς, δῆλον ὅτι καὶ ὅλως ζητητέον τί τὸ ἕν, ὥσπερ καὶ τί τὸ ὄν. ὡς οὐχ ἱκανὸν ὅτι τοῦτο αὐτὸ ἡ φύσις αὐτοῦ. ἀλλὰ μὴν ἔν γε χρώ- 3
μασίν ἐστι τὸ ἓν χρῶμα. οἷον, τὸ λευκὸν εἶτα τὰ ἄλλα ἐκ τούτου καὶ τοῦ μέλανος φαίνεται γιγνόμενα. τὸ δὲ μέλαν, στέρησις λευκοῦ. ὥσπερ μὲν φωτὸς σκότος. τοῦτο δ' ἐστὶ στέρησις φωτός. ὥστε εἰ τὰ ὄντα ἦν χρώματα, ἦν ἂν ἀριθμός τις τὰ ὄντα. ἀλλὰ τινῶν. δῆλον δὴ ὅτι χρωμάτων. καὶ τὸ ἓν ἦν ἄν τι ἕν. οἷον, τὸ λευκόν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ μέλη τὰ ὄντα ἦν, ἀριθμὸς ἂν ἦν. διέσεων μέντοι, ἀλλ' οὐκ ἀριθμὸς ἡ οὐσία αὐτῶν. καὶ τὸ ἓν ἦν ἄν-
τι οὗ ἡ οὐσία, οὐ τὸ ἕν, ἀλλὰ δίεσις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν 4

φθόγγων στοιχείων ἦν ἂν τὰ ὄντα ἀριθμός. καὶ τὸ ἓν στοιχεῖον φωνῆεν. καὶ εἰ σχήματα εὐθύγραμμα, σχημάτων ἂν ἦν ἀριθμός. καὶ τὸ ἕν, τὸ τρίγωνον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων γενῶν. ὥστ' εἴπερ καὶ ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ἐν τοῖς ποιοῖς καὶ ἐν τοῖς ποσοῖς, καὶ ἐν κινήσει ἀριθμῶν ὄντων, καὶ ἑνός τινος ἐν ἅπασιν, ὅ, τε ἀριθμὸς τινῶν, καὶ τὸ ἕν τι ὄν. ἀλλ' οὐχὶ τοῦτο αὐτοῦ ἡ οὐσία καὶ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν ἀνάγκη ὡσαύτως ἔχειν. ὁμοίως γὰρ

1 ἔχει ἐπὶ πάντων. ὅτι μὲν οὖν τὸ ἓν ἐν παντὶ γένει ἐστί τις φύσις, καὶ οὐδενὸς τοῦτό γε αὐτὸ ἡ φύσις τὸ ἕν, φανερόν. ἀλλ' ὥσπερ ἐν χρώμασι χρῶμα ἓν ζητητέον αὐτὸ τὸ ἕν. οὕτω καὶ ἐν οὐσίᾳ οὐσίαν μίαν, αὐτό τε τὸ ἕν. ὅτι δὲ τὸ αὐτὸ σημαίνει πως τὸ ἓν καὶ τὸ ὄν, δῆλον. τῷ τε παρακολουθεῖν ἰσαχῶς ταῖς κατηγορίαις, καὶ μὴ εἶναι ἐν μηδεμιᾷ. οἷον οὔτε ἐν τῷ τί ἐστιν, οὔτ' ἐν τῷ ποιόν. ἀλλ' ὁμοίως ἔχει, ὥσπερ τὸ ὄν. καὶ τῷ μὴ προσκατηγορεῖσθαι, ἕτερόν τι τὸ εἷς ἄνθρωπος, τοῦ ἀνθρώπου. ὥσπερ οὐδὲ τὸ εἶναι, παρὰ τὸ τί ἢ

2 ποιόν, ἢ ποσόν. καὶ τὸ ἑνὶ εἶναι, τὸ ἑκάστῳ εἶναι. ἀντίκειται δὲ τὸ ἓν καὶ τὰ πολλὰ κατὰ πλείους τρόπους, ὧν ἕνα τὸ ἓν καὶ τὸ πλῆθος ὡς ἀδιαίρετον καὶ διαιρετόν. τὸ μὲν γὰρ ἢ διῃρημένον ἢ διαιρετόν, πλῆθός τι λέγεται. τὸ δὲ ἀδιαίρετον ἢ μὴ διῃρημένον, ἕν. ἐπεὶ οὖν αἱ ἀντιθέσεις τετραχῶς, καὶ τούτων κατὰ στέρησιν λέγεται θάτερον, ἐναντίον ἂν εἴη. καὶ οὔτε ὡς ἀντίφασις, οὔτε ὡς τὰ πρός τι λεγόμενα. λέγεται δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου, καὶ δηλοῦται τὸ ἕν, ἐκ τοῦ διαιρετοῦ τὸ ἀδιαίρετον, διὰ τὸ μᾶλλον αἰσθητὸν τὸ πλῆθος εἶναι. καὶ τὸ διαιρε-

3 τὸν ἢ τὸ ἀδιαίρετον. ὥστε τῷ λόγῳ, πρότερον τὸ πλῆθος τοῦ ἀδιαιρέτου διὰ τὴν αἴσθησιν. ἔστι δὲ τοῦ μὲν ἑνός ὥσπερ καὶ ἐν τῇ διαιρέσει τῶν ἐναντίων διεγράψαμεν, τὸ αὐτὸ καὶ ὅμοιον καὶ ἴσον. τοῦ δὲ πλήθους τὸ ἕτερον, καὶ ἀνόμοιον, καὶ ἄνισον. λεγομένου δὲ ταὐτοῦ πολλαχῶς καὶ ἕνα μὲν τρόπον κατ' ἀριθμόν, ὃ λέγομεν ἐνίοτε αὐτό. τοῦτο δ', ἂν καὶ λόγῳ καὶ ἀριθμῷ ἓν ᾖ, οἷον, σύ, σαυτῷ, καὶ τῷ εἴδει καὶ τῇ ὕλῃ ἕν. ἔτι δ' ἂν ὁ λόγος ὁ τῆς πρώτης οὐσίας εἷς ᾖ. οἷον αἱ ἴσαι γραμμαὶ

4 εὐθεῖαι αἱ αὐταί, καὶ τὰ ἴσα καὶ τὰ ἰσογώνια τετράγωνα καίτοι

πλείω. ἀλλ' ἐν τούτοις, ἡ ἰσότης, ἑνότης. ὅμοια δὲ, ἐὰν μὴ ταυ-
τὰ ἁπλῶς ὄντα, μηδὲ κατὰ τὴν οὐσίαν ἀδιάφορα τὴν συγ-
κειμένην κατὰ τὸ εἶδος ταυτὰ ᾖ, οἷον, τὸ μεῖζον τετράγωνον, τῷ
μικρῷ ὅμοιον, καὶ αἱ ἄνισοι εὐθεῖαι. αὗται γὰρ ὅμοιαι μὲν, αἱ
αὐταὶ δὲ ἁπλῶς, οὔ. τὰ δὲ ἐὰν τὸ αὐτὸ εἶδος ἔχοντα ἐν οἷς τὸ
μᾶλλον καὶ ἧττον ἐγγίνεται, μήτε μᾶλλον ᾖ, μήτε ἧττον. τὰ δὲ,
ἐὰν ᾖ τὸ αὐτὸ πάθος καὶ ἐν τῷ εἴδει. οἷον τὸ λευκὸν, σφόδρα καὶ ἧτ-
τον, ὅμοιά φασιν εἶναι, ὅτι ἓν τὸ εἶδος αὐτῶν. τὰ δὲ, ἂν πλείω ἔ- 1
χῃ ταυτὰ ἢ ἕτερα ἢ ἁπλῶς, ἢ τὰ πρόχειρα. οἷον, καττίτερος
ἀργύρῳ, ἢ χρυσῷ. χρυσὸς δὲ πυρὶ, ᾗ ξανθὸν καὶ πυῤῥόν. ὥστε
δῆλον, ὅτι καὶ τὸ ἕτερον καὶ τὸ ἀνόμοιον πολλαχῶς λέγεται.
καὶ τὸ μὲν ἄλλο ἀντικειμένως καὶ τὸ ταυτό. διὸ πᾶν πρὸς ἅ-
παν, ἢ ταυτὸ ἢ ἄλλο. τὸ δὲ, ἐὰν μὴ καὶ ἡ ὕλη καὶ ὁ λόγος εἷς.
διὸ σὺ καὶ ὁ πλησίον ἕτερον. τὸ δὲ τρίτον, ὡς τὰ ἐν τοῖς μαθη-
ματικοῖς. τὸ μὲν οὖν ἕτερον, ἢ ταυτὸ, διὰ τοῦτο πᾶν πρὸς πᾶν
λέγεται, ὅσα λέγεται ἓν καὶ ὄν. οὐ δὲ γὰρ ἀντίφασίς ἐστι τοῦ ταυ- 2
τοῦ. διὸ οὐ λέγεται ἐπὶ τῶν μὴ ὄντων, τὸ δὲ μὴ ταυτὸ λέγεται.
ἐπὶ δὲ τῶν ὄντων πάντων, ἢ γὰρ ἓν, ἢ οὐχ ἓν πέφυκεν ὅσα ὂν καὶ ἕν. τὸ μὲν
οὖν ἕτερον καὶ ταυτὸν, οὕτως ἀντίκειται. διαφορὰ δὲ καὶ ἑτερότης,
ἄλλο. τὸ μὲν γὰρ ἕτερον καὶ οὗ ἕτερον, οὐκ ἀνάγκη εἶναί τινι ἕ-
τερον. πᾶν γὰρ ἢ ἕτερον, ἢ ταυτὸ, ὅ τι ἂν ᾖ ὄν. τὸ δὲ διάφορον τι-
νὸς, τινὶ διάφορον. ὥστε ἀνάγκη ταυτό τι εἶναι ᾧ διαφέρουσι.
» τοῦτο δὲ τὸ αὐτὸ γένος ἢ εἶδος. πᾶν γὰρ τὸ διαφέρον διαφέρει, ἢ
εἴδει. γένει μὲν, ὧν μὴ ἔστι κοινὴ ἡ ὕλη, μηδὲ γένεσιν εἰς ἄλληλα. 3
οἷον ὅσων ἄλλο σχῆμα τῆς κατηγορίας. εἴδει δὲ, ὧν τὸ αὐτὸ
γένος. λέγεται δὲ γένος, ὃ ἄμφω τὸ αὐτὸ λέγονται κατὰ τὴν
οὐσίαν τὰ διάφορα. τὰ δ' ἐναντία, καὶ ἡ ἐναντίωσις, διαφορά
τις. ὅτι δὲ καλῶς τοῦτο ὑποτιθέμεθα, δῆλον ἐκ τῆς ἐπαγω-
γῆς. πάντα γὰρ διαφέροντα φαίνεται καὶ οὐ μόνον ἕτερα
ὄντα. ἀλλὰ τὰ μὲν, τὸ γένος, ἕτερα. τὰ δ' ἐν τῇ αὐτῇ συστοι-
χίᾳ τῆς κατηγορίας. ὥστ' ἐν ταυτῷ γένει καὶ ταυτὰ τῷ εἴ-
δει. διώρισται δ' ἐν ἄλλοις, ποῖα τῷ γένει ταυτὰ ἢ ἕτερα. ἐπεὶ δὲ 4

διαφέρειν ἐνδέχεται ἀλλήλων τὰ διαφέροντα πλεῖον καὶ ἔ-
» λαττον. ἔστι τις καὶ μεγίστη διαφορὰ, καὶ ταύτην λέγω ἐναν-
τίωσιν. ὅτι δ' ἡ μεγίστη διαφορὰ, δῆλον ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. τὰ
μὲν γὰρ γένει διαφέροντα, οὐκ ἔχει ὁδὸν εἰς ἄλληλα, ἀλλ' ἀ-
πέχει πλέον καὶ ἀσύμβλητα. τοῖς δ' εἴδει διαφέρουσιν αἱ γενέ
σεις, ἐκ τῶν ἐναντίων εἰσὶν, ὡς ἐσχάτων. τὸ δὲ ἔσχατον διάστημα,
μέγιστον. ὥστε καὶ τὸ τῶν ἐναντίων. ἀλλαμὴν τόγε μέγιστον
1 ἐν ἑκάστῳ γένει, τέλειον. μέγιστον μὲν γὰρ, οὗ μή ἐστιν ὑπερβο-
» λή. καὶ τέλειον, οὗ μή ἐστιν ἔξω τέλειον λαβεῖν τι δυνατόν. τέ-
» λος γὰρ ἔχει ἡ τελεία διαφορὰ, ὥσπερ καὶ τἆλλα τῷ τέλος
» ἔχειν λέγεται τέλεια. τοῦ δὲ τέλους, οὐδὲν ἔσχατον γὰρ ἐν παν
» τὶ καὶ περιέχει. διὸ οὐδὲν ἔξω τοῦ τέλους. οὐδὲ προσδεῖται
» οὐδενὸς τὸ τέλειον. ὅτι μὲν οὖν ἡ ἐναντιότης ἐστὶ διαφορὰ τέ-
λειος, ἐκ τούτων δῆλον. πολλαχῶς δὲ λεγομένων τῶν ἐναν-
τίων, ἀκολουθήσει τὸ τελείως οὕτως, ὡς ἂν καὶ τὸ ἐναντίοις
2 εἶναι ὑπάρχει αὐτοῖς. τούτων δὲ ὄντων, φανερὸν ὅτι οὐκ ἐνδέ-
» χεται ἑνὶ πλείω ἐναντία εἶναι. οὔτε γὰρ τοῦ ἐσχάτου ἐσχατώ-
» τερον εἴη ἄν τι. οὔτε τοῦ ἑνὸς διαστήματα πλείω δυοῖν ἔσχατα.
ὅλως τε εἰ ἔστιν ἡ ἐναντιότης διαφορὰ, ἡ δὲ διαφορὰ δυοῖν. ὥσ
τε καὶ ἡ τέλειος. ἀνάγκη δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ὅρους ἀληθεῖς εἶναι
τῶν ἐναντίων. καὶ γὰρ πλεῖστον διαφέρει ἡ τέλειος διαφορά.
τῶν τε γὰρ γένει διαφερόντων, οὐκ ἔστιν ἐξωτέρω λαβεῖν, καὶ
τῶν εἴδει, δέδεικται, ὅτι πρὸς τὰ ἔξω τοῦ γένους οὐκ ἔστι διαφο
ρά. τούτων δ' αὕτη μεγίστη. καὶ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ γένει πλεῖστον
διαφέροντα τἀναντία. μεγίστη γὰρ διαφορὰ τούτων ἡ τέλειος.
καὶ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ δεκτικῷ πλεῖστον διαφέροντα ἐναντία. ἡ
γὰρ ὕλη ἡ αὐτὴ τοῖς ἐναντίοις. καὶ τὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν δύνα
3 μιν πλεῖστον διαφέροντα. καὶ γὰρ ἡ ἐπιστήμη περὶ ἓν γένος
ἡ μία, ἐν οἷς ἡ τελεία διαφορὰ μεγίστη. πρώτη δὲ ἐναντίωσις,
ἕξις καὶ στέρησίς ἐστιν, οὐ πᾶσα δὲ στέρησις. πολλαχῶς γὰρ λέγε-
ται ἡ στέρησις. ἀλλ' ἥτις ἂν τελεία ᾖ. τὰ δ' ἄλλα ἐναντία, κατὰ
4 ταῦτα λεχθήσεται. τὰ μὲν τῷ ἔχειν. τὰ δὲ, τῷ ποιεῖν ἢ ποιητι-

καὶ εἶναι. τὰ δὲ τῷ λήψεις εἶναι καὶ ἀποβολαὶ τούτων. ἢ ἄλ-
λων ἐναντίων. εἰ δὴ ἀντίκειται μὲν ἀντίφασις καὶ στέρησις καὶ
ἐναντιότης καὶ τὰ πρός τι. τούτων δὲ πρῶτον ἀντίφασις.
» ἀντιφάσεως δὲ, μηδέν ἐστι μεταξύ. τῶν δὲ ἐναντίων ἐνδέχεται.
» ὅτι μὲν οὖν οὐ ταὐτὸν ἀντίφασις καὶ τὰ ἐναντία, δῆλον. ἡ δὲ
στέρησις, ἀντίφασίς τίς ἐστιν. ἢ γὰρ τὸ ἀδύνατον ὅλως ἔχειν, ἢ
ὃ ἂν πεφυκὸς ἔχειν μὴ ἔχῃ, ἐστέρηται. ἢ ὅλως, ἢ πῶς ἀφορι-
σθέν. πολλαχῶς γὰρ ἤδη τοῦτο λέγομεν, ὥσπερ διῄρηται ἡμῖν 1
ἐν ἄλλοις. ὥστ' ἔστιν ἡ στέρησις ἀντίφασίς τις. ἢ ἀδυναμία διο=
ρισθεῖσα ἢ συνειλημμένη τῷ δεκτικῷ. διὸ ἀντιφάσεως μὲν, οὐκ
ἔστι μεταξὺ, στερήσεως δέ τινός ἐστιν. ἴσον μὲν γὰρ ἢ οὐκ ἴσον, πᾶν.
ἴσον δὲ ἢ ἄνισον, οὐ πᾶν. ἀλλ' εἴπερ μόνον ἐν τῷ δεκτικῷ τοῦ ἴ-
σου. εἰ δὴ αἱ γενέσεις τῇ ὕλῃ ἐκ τῶν ἐναντίων, γίγνονται δὲ, ἢ
ἐκ τοῦ εἴδους καὶ τῆς τοῦ εἴδους ἕξεως, ἢ ἐκ στερήσεώς τινος τοῦ
εἴδους καὶ τῆς μορφῆς, δῆλον ὅτι ἡ μὲν ἐναντίωσις, στέρησις
ἂν εἴη πᾶσα. ἡ δὲ στέρησις ἴσως οὐ πᾶσα ἐναντιότης. αἴτιον 2
δ' ὅτι πολλαχῶς ἐνδέχεται ἐστερῆσθαι τὸ ἐστερημένον. ἐξ ὧν γὰρ
αἱ μεταβολαὶ ἐσχάτων, ἐναντία ταῦτα. φανερὸν δὲ καὶ διὰ
τῆς ἐπαγωγῆς. πᾶσα γὰρ ἐναντίωσις ἔχει στέρησιν θατέρου
τῶν ἐναντίων. ἀλλ' οὐχ ὁμοίως πάντα. ἀνισότης μὲν γὰρ,
ἰσότητος. ἀνομοιότης δὲ, ὁμοιότητος, κακία δὲ ἀρετῆς. δια-
φέρει δὲ ὥσπερ εἴρηται. τὸ μὲν γὰρ ἐὰν μόνον ᾖ ἐστερημένον, τὸ
δὲ, ἂν ἤ ποτε ἢ ἔν τινι οἷον, ἂν ἐν ἡλικίᾳ τινὶ, ἢ τῷ κυρίῳ ἢ πάν-
τῃ. διὸ τῶν μὲν ἔστι μεταξὺ, καὶ ἔστιν οὔτε ἀγαθὸς ἄνθρωπος οὔ- 3
τε κακός. τῶν δὲ, οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ἀνάγκη εἶναι ἢ περιττὸν, ἢ ἄρ=
τιον. ἔτι τὰ μὲν, ἔχει τὸ ὑποκείμενον ὡρισμένον, τὰ δ' οὔ. ὥστε
φανερὸν, ὅτι ἀεὶ θάτερον τῶν ἐναντίων λέγεται κατὰ στέρη-
σιν. ἀπόχρη δὲ καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ γένη τῶν ἐναντίων. οἷον
τὸ ἓν καὶ τὰ πολλά. τὰ γὰρ ἄλλα εἰς ταῦτα ἀνάγεται. ἐπεὶ δὲ
ἓν ἑνί ἐστιν ἐναντίον, ἀπορήσειεν ἄν τις, πῶς ἀντίκειται τὸ ἓν
καὶ τὰ πολλά. τὰ γὰρ ἄλλα εἰς ταῦτα ἀνάγεται. καὶ τὸ ἴσον
τῷ μεγάλῳ καὶ τῷ μικρῷ. τὸ γὰρ πότερον ἐν ἀντιθέσει ἀεὶ 4

λέγομεν, οἷον πότερον λευκὸν, ἢ μέλαν. καὶ πότερον, λευκὸν,
ἢ οὐ λευκόν, πότερον δὲ ἄνθρωπος ἢ λευκὸν, οὐ λέγομεν. ἐὰν
μὴ ἐξ ὑποθέσεως καὶ ζητοῦντες οἷον πότερον ἦλθε Κλέων, ἢ
Σωκράτης, ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη ἐν οὐδενὶ γένει τοῦτο. ἀλλὰ καὶ
τοῦτο ἐκεῖθεν ἐλήλυθε. τὰ γὰρ ἀντικείμενα μόνα οὐκ ἐνδέχε-
ται ἅμα ὑπάρχειν. ᾧ καὶ ἐν ταῦθα χρῆται. ἐν τῷ πότερος ἐλ-
θεῖν. εἰ γὰρ ἅμα ἐνεδέχετο, γελοῖον τὸ ἐρώτημα. εἰ δὲ καὶ οὕ-
1 τως, ὁμοίως ἐκπίπτει εἰς ἀντίθεσιν, εἰς τὸ ἓν ἢ πολλά. οἷον πό-
τερον ἀμφότεροι ἦλθον ἢ ἅτερος. εἰ δὴ ἐν τοῖς ἀντικειμένοις
ἀεὶ τοῦ ποτέρου ἡ ζήτησις. λέγεται δὲ πότερον μεῖζον ἢ ἔλατ-
τον ἢ ἴσον, τίς ἐστιν ἡ ἀντίθεσις πρὸς ταῦτα τοῦ ἴσου. οὔτε γὰρ
θατέρῳ μόνῳ ἐναντίον, οὔτε ἀμφοῖν. τί γὰρ μᾶλλον ἢ τῷ μεί-
ζονι, ἢ τῷ ἐλάττονι. ἔτι τῷ ἀνίσῳ ἐναντίον τὸ ἴσον ὥστ' ἐν πλεί-
οσιν ἔσται ἢ ἑνί. εἰ δὲ τὸ ἄνισον σημαίνει τὸ αὐτὸ ἅμα ἀμφοῖν,
εἴη μὲν ἀντικείμενον ἀμφοῖν. καὶ ἡ ἀπορία βοηθεῖ τοῖς πάσχου-
2 σι τὸ ἄνισον δυάδα εἶναι. ἀλλὰ συμβαίνει ἓν δυοῖν ἐναντίον. ὅ-
» περ ἀδύνατον. ἔτι τὸ μὲν ἴσον μεταξὺ φαίνεται μεγάλου καὶ
» μικροῦ. ἐναντίωσις δὲ οὐδεμία μεταξὺ οὔτε φαίνεται οὔτε
ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ δυνατόν. οὐ γὰρ ἂν εἴη τελεία μεταξύ τινος
οὖσα, ἀλλὰ μᾶλλον ἔχει ἀεὶ ἑαυτῆς τι μεταξὺ, λείπεται δὴ
ἢ ὡς ἀπόφασις ἀντικεῖσθαι ἢ ὡς στέρησιν. θατέρου μὲν δὴ οὐκ
ἐνδέχεται. τί γὰρ μᾶλλον τοῦ μεγάλου ἢ μικροῦ. ἀμφοῖν ἄρ'
ἀπόφασις στερητική, διὸ καὶ πρὸς ἀμφότερα τὸ πότερον λέ-
γεται. πρὸς δὲ θάτερον οὔ. οἷον πότερον, μεῖζον, ἢ ἴσον. ἢ πότε-
3 ρον ἴσον ἢ ἔλαττον. ἀλλ' ἀεὶ τρία. οὐ στέρησις δὲ ἐξ ἀνάγκης. οὐ
γὰρ πᾶν ἴσον, ὃ μὴ μεῖζον ἢ ἔλαττον. ἀλλ' ἐν οἷς πέφυκεν ἐκεῖ-
να. ἔστι δὴ τὸ ἴσον, τὸ μήτε μέγα μήτε μικρὸν, πεφυκὸς δὲ
μέγα ἢ μικρὸν εἶναι. καὶ ἀντίκειται ἀμφοῖν ὡς ἀπόφασις στε-
ρητική. διὸ καὶ μεταξύ ἐστι. καὶ τὸ μήτε κακὸν μήτ' ἀγαθὸν,
ἀντίκειται ἀμφοῖν. ἀλλ' ἀνώνυμον. πολλαχῶς γὰρ λέγε-
ται ἑκάτερον. καὶ οὐκ ἔστιν ἓν τὸ δεκτικὸν, ἀλλὰ μᾶλλον
4 τὸ μήτε λευκὸν μήτε μέλαν. ἓν δὲ οὐδὲ τοῦτο λέγεται,

ἀλλ' ὡρισμένα πως τὰ χρώματα. ἐφ' ὧν λέγεται στερητικῶς
ἡ ἀπόφασις αὕτη. ἀνάγκη γὰρ ἢ φαιὸν, ἢ ὠχρὸν εἶναι, ἢ τοιοῦ-
τόν τι ἄλλο ὡρισμένον. ὥστε οὐκ ὀρθῶς ἐπιτιμῶσιν οἱ νομί-
ζοντες ὁμοίως λέγεσθαι πάντα. ὥστε ἔσεσθαι ὑποδήμα-
τος καὶ χειρὸς μεταξὺ, τὸ μήτε ὑπόδημα μήτε χεῖρα. ἐπεί-
περ καὶ τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κα-
κοῦ. ὡς πάντων ἐσομένου τινὸς μεταξύ. οὐκ ἀνάγκη δὲ τοῦτο
συμβαίνει. ἡ μὲν γὰρ ἀντικειμένων συναπόφασίς ἐστιν ὧν ἐστι με- 1
ταξύ τι. καὶ διάστημά τι πέφυκεν εἶναι, τούτων δ' οὐκ ἔστι διαφορά.
ἐν ἄλλῳ γὰρ γένει, ὧν αἱ συναποφάσεις. ὥστ' οὐχ ἓν τὸ ὑπο-
κείμενον. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τῶν πολλῶν ἀπορή-
σειεν ἄν τις. εἰ γὰρ τὰ πολλὰ, τῷ ἑνὶ ἁπλῶς ἀντίκεινται, συμ-
βαίνει ἔνια ἀδύνατα. τὸ γὰρ ἓν ὀλίγον ἢ ὀλίγα ἔσται. τὰ γὰρ
πολλὰ, καὶ τοῖς ὀλίγοις ἀντίκειται. ἔτι τὰ δύο πολλὰ, εἴπερ τὸ
διπλάσιον πολλαπλάσιον καὶ οὕτως. λέγεται δὲ καὶ τὰ δύο
διπλάσια, ὥστε τὸ ἓν ὀλίγον. πρὸς τί γὰρ πολλὰ τὰ δύο. εἰ 2
μὴ πρὸς ἕν τε καὶ πρὸς τὸ ὀλίγον. οὐδὲν γάρ ἐστιν ἔλαττον. ἔ-
τι εἰ ὡς ἐν μήκει τὸ μακρὸν καὶ βραχὺ. οὕτως ἐν πλήθει τὸ πο-
λὺ καὶ τὸ ὀλίγον, καὶ ὃ ἂν ᾖ πολὺ, καὶ πολλὰ, καὶ τὰ πολ-
λὰ πολύ. εἰ μή τι ἄρα, διαφέρει ἐν συνεχεῖ ἀορίστῳ. τὸ ὀλί-
γον, πλῆθός τι ἔσται. ὥστε τὸ ἓν, πλῆθός τί ἐστιν, εἴπερ καὶ ὀλί-
γον. τοῦτο δὲ ἀνάγκη ἢ τὰ δύο πολλά. ἀλλ' ἴσως τὰ πολλὰ λέ-
γεται μὲν ὡς καὶ τὸ πολύ. ἀλλ' ὡς διαφέρον οἷον ὕδωρ πολύ.
πολλὰ δ' οὔ. ἀλλ' ὅσα διαιρετὰ ἐν τούτοις λέγεται, ἕνα μὲν τρό- 3
πον, ἐὰν ᾖ πλῆθος ἔχον ὑπεροχὴν ἢ ἁπλῶς, ἢ πρός τι. καὶ τὸ
ὀλίγον ὡσαύτως πλῆθος ἔχον ἔλλειψιν. τὸ δὲ, ὡς ἀριθμὸς. ὃ
καὶ ἀντίκειται τῷ ἑνὶ μόνον. οὕτως γὰρ λέγομεν ἓν ἢ πολλά.
ὥσπερ εἴ τις εἴποι ἓν καὶ ἕνα. ἢ λευκὸν καὶ λευκὰ, καὶ τὰ με-
μετρημένα πρὸς τὸ μέτρον καὶ τὸ μετρητὸν, οὕτως καὶ τὰ πολ-
λαπλάσια λέγεται πολλά. πολλὰ γὰρ ἕκαστος ἀριθμὸς, ὅτι
ἑνὸς, καὶ ὅτι μετρητὸς ἑνὶ ἕκαστος. καὶ ὡς τὸ ἀντικείμενον τῷ
ἑνὶ, οὐ τῷ ὀλίγῳ. οὕτως μὲν οὖν ἐστι πολλὰ καὶ τὰ δύο. ὡς δὲ 4

πλῆθος ἔχον ὑπεροχήν, ἢ πρός τι ἢ ἁπλῶς, οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ
πρῶτον. ὀλίγα δὲ ἁπλῶς τὰ δύο. πλῆθος γάρ ἐστιν ἔλλειψιν
ἔχον πρῶτον. διὸ καὶ οὐκ ὀρθῶς ἀπέστη Ἀναξαγόρας εἰπὼν,
ὅτι ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν, ἄπειρα καὶ πλήθει καὶ μικρό-
τητι. ἔδει δ' εἰπεῖν ἀντὶ τοῦ καὶ μικρότητι καὶ ὀλιγότητι. οὐ
γὰρ ἄπειρα. ἐπεὶ τὸ ὀλίγον, οὐ διὰ τὸ ἓν ὥσπερ τινές φασιν,
ἀλλὰ διὰ τὰ δύο. ἀντίκειται δὴ καὶ οὕτως. ἀντίκειται δὴ τὸ ἓν
1 καὶ τὰ πολλὰ τὰ ἐν ἀριθμοῖς ἐν τοῖς πολλοῖς. ὡς μέτρον
μετρητῷ. ταῦτα δὲ ὡς τὰ πρός τι ὅσα μὴ καθ' αὑτὰ τῶν πρός τι.
διῄρηται δ' ἡμῖν ἐν ἄλλοις, ὅτι διχῶς λέγεται τὰ πρός τι. τὰ
μὲν ὡς ἐναντία. τὰ δ' ὡς ἐπιστήμη πρὸς ἐπιστητὸν, τῷ λέγε-
σθαί τι ἄλλο πρὸς αὐτά. τὸ δὲ ἓν, ἔλαττον εἶναι τινός. οἷον τοῖν
δυοῖν, οὐδὲν κωλύει. οὐ γὰρ εἰ ἔλαττον, καὶ ὀλίγον. τὸ δὲ πλῆ-
θος, οἷον, ὡς γένος ἐστὶ τοῦ ἀριθμοῦ. ἔστι γὰρ ἀριθμὸς, πλῆθος
ἑνὶ μετρητὸν, καὶ ἀντίκειταί πως τὸ ἓν καὶ ὁ ἀριθμὸς, οὐχ ὡς
2 ἐναντίων. ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται τῶν πρός τι ἔνια. ᾗ γὰρ μέτρον.
τὸ δὲ μετρητὸν, ταύτῃ ἀντίκειται. διὸ οὐ πᾶν ὃ ἂν ᾖ ἓν, ἀριθμός
ἐστιν. οἷον, εἴ τι ἀδιαίρετόν ἐστιν. ὁμοίως δὲ λεγομένη ἡ ἐπιστήμη πρὸς
τὸ ἐπιστητὸν, οὐχ' ὁμοίως ἀποδίδωσι. δόξειε μὲν γὰρ ἂν μέ-
τρον ἡ ἐπιστήμη εἶναι. τὸ δὲ ἐπιστητὸν, τὸ μετρούμενον. συμβαίνει
δὲ ἐπιστήμην μὲν πᾶσαν, ἐπιστητὸν εἶναι. τὸ δὲ ἐπιστητὸν μὴ πᾶν,
ἐπιστήμην. ὅτι τρόπον τινὰ ἡ ἐπιστήμη μετρεῖται τῷ ἐπιστητῷ. τὸ
δὲ πλῆθος, οὔτε τῷ ὀλίγῳ ἐναντίον, ἀλλὰ τούτῳ μὲν τὸ πο-
3 λὺ, ὡς ὑπάρχον πλῆθος ὑπερεχομένῳ πλήθει. οὔτε τῷ ἑνὶ
πάντως. ἀλλὰ τὸ μὲν, ὥσπερ εἴρηται. ὅτι διαιρετόν. τὸ δ' ἀ-
διαίρετον. τὸ δ' ὡς πρός τι, ὥσπερ ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητῷ ἐὰν ᾖ
» ἀριθμός. τὸ δ' ἓν, μέτρον. ἐπεὶ τῶν ἐναντίων ἐνδέχεται εἶναί τι
» μεταξὺ, καὶ ἐνίων ἐστὶν, ἀνάγκη ἐκ τῶν ἐναντίων εἶναι τὰ μετα-
» ξύ. πάντα γὰρ τὰ μεταξὺ, ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐστὶ, καὶ ὧν ἐστὶ με-
» ταξύ. μεταξὺ μὲν γὰρ ταῦτα λέγομεν, εἰς ὅσα μεταβάλλειν
πρότερον ἀνάγκη τὸ μεταβάλλον. οἷον, ἀπὸ τῆς ὑπάτης ἐπὶ
4 τὴν νήτην, εἰ μεταβαίνοι τῷ ὀλίγῳ χρόνῳ, ἥξει πρότερον εἰς

τῶν μεταξὺ φθόγγους. καὶ ἐν χρώμασιν εἰ ἥξει ἐκ τοῦ λευκοῦ
εἰς τὸ μέλαν, πρότερον ἥξει εἰς τὸ φοινικοῦν καὶ φαιόν, ἢ εἰς
» τὸ μέλαν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. μεταβάλλειν δ' ἐξ
» ἄλλου γένους εἰς ἄλλο γένος οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβη-
κός. οἷον ἐκ χρώματος εἰς σχῆμα. ἀνάγκη ἄρα τὰ μεταξὺ καὶ
αὐτοῖς καὶ ὧν μεταξύ εἰσιν ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶναι. ἀλλὰ μὴν
πάντα γε τὰ μεταξύ ἐστιν ἀντικειμένων τινῶν. ἐκ τούτων γὰρ
μόνων καθ' αὑτό ἐστι μεταβάλλειν, διὸ ἀδύνατον εἶναι μεταξὺ 1
μὴ ἀντικειμένων. εἴη γὰρ ἂν μεταβολὴ καὶ μὴ ἐξ ἀντικειμένων.
τῶν δ' ἀντικειμένων ἀντιφάσεως μὲν οὐκ ἔστι μεταξύ. τοῦτο γάρ
ἐστιν ἀντίφασις, ἀντίθεσις. καὶ ἧς ὁτουοῦν μόριον θάτερον
πάρεστιν ἐχούσης οὐδὲν μεταξὺ ἧς ὁτουοῦν θάτερον μόριον ὂν
τὸ ναί, ἢ τὸ οὐ πάρεστιν, οὐκ ἐχούσης οὐδὲν μεταξύ. τῶν δὲ λοι
πῶν τὰ μὲν πρός τι. τὰ δὲ στέρησις. τὰ δέ, ἐναντία ἐστί. τῶν δὲ
πρός τι ὅσα μὴ ἐναντία, οὐκ ἔχει μεταξύ. αἴτιον δ' ὅτι οὐκ ἐν τῷ
αὐτῷ γένει ἐστί. τί γὰρ ἐπιστήμης καὶ ἐπιστητοῦ μεταξύ. ἀλλὰ με- 2
γάλου καὶ μικροῦ. εἰ δ' ἔστιν ἐν αὐτῷ γένει τὰ μεταξύ, ὥσπερ
δέδεικται, καὶ μεταξὺ ἐναντίων ἀνάγκη καὶ αὐτὰ συγκεῖσθαι ἐκ
τούτων τῶν ἐναντίων. ἢ γὰρ ἔσται τι γένος αὐτῶν, ἢ οὐδέν. καὶ
εἰ μὲν γένος ἔσται οὕτως ὥστ' εἶναι πρότερόν τι τῶν ἐναντίων,
αἱ διαφοραὶ πρότεραι ἐναντίαι ἔσονται αἱ ποιήσασαι τὰ ἐναν
τία. εἴδη ὡς γένους. ἐκ γὰρ τοῦ γένους καὶ τῶν διαφορῶν τὰ εἴ-
δη. οἷον εἰ τὸ λευκὸν καὶ μέλαν ἐναντία, ἔστι δὲ τὸ μὲν διακρι-
τικὸν χρῶμα, τὸ δὲ συγκριτικὸν χρῶμα. αὗται αἱ διαφοραὶ τὸ 3
διακριτικὸν καὶ συγκριτικὸν πρότεραι, ὥστε ταῦτα τὰ ἐναν-
τία ἀλλήλοις πρότερα. ἀλλὰ μὴν τά γε ἐναντία, διαφέρον-
τα μᾶλλον ἐναντία, καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ μεταξὺ ἐκ τοῦ γέ-
νους ἔσται καὶ τῶν διαφορῶν. οἷον ὅσα χρώματα τοῦ λευκοῦ
μέλανός ἐστι μεταξύ, ταῦτα δεῖ ἔκ τε τοῦ γένους λέγεσθαι (ἔστι
δὲ γένος τὸ χρῶμα) καὶ ἐκ διαφορῶν τινῶν. αὗται δὲ οὐκ ἔ-
σονται τὰ πρῶτα ἐναντία. εἰ δὲ μή, ἔσται ἕκαστον, ἢ λευκὸν ἢ μέ
λαν, ἕτεραι ἄρα. μεταξὺ ἄρα τῶν πρώτων ἐναντίων αὗται 4

ἔσονται, αἱ πρῶται δὲ διαφοραὶ τὸ διακριτικὸν καὶ συγκριτικόν, ὥστε ταῦτα πρῶτα ζητητέον, ὅσα ἐναντία μὴ ἐν γένει, ἐκ τίνος τὰ μεταξὺ αὐτῶν. ἀνάγκη γὰρ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ γένει, ἐκ τῶν ἀσυνθέτων τῷ γένει συγκεῖσθαι, ἢ ἀσύνθετα εἶναι. τὰ μὲν οὖν ἐναντία ἀσύνθετα ἐξ ἀλλήλων, ὥστε ἀρχαί. τὰ δὲ μεταξὺ ἢ πάντα ἢ οὐδέν. ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων, γίγνεταί τι. ὥστε ἔσται μεταβολὴ εἰς τοῦτο, πρὶν ἢ εἰς αὐτά. ἑκατέρου γὰρ καὶ ἧττον
1 ἔσται καὶ μᾶλλον. μεταξὺ ἄρα ἔσται καὶ τοῦτο τῶν ἐναντίων. καὶ τὰ ἄλλα ἄρα πάντα σύνθετα τὰ μεταξύ. τὸ γὰρ τοῦ μὲν μᾶλλον, τοῦ δ' ἧττον, σύνθετόν πως ἐξ ἐκείνων λέγεται εἶναι. τοῦ μὲν μᾶλλον, οὗ δ' ἧττον. ἐπεὶ δ' οὐκ ἔστιν ἕτερα πρότερα ὁμογενῆ τῶν ἐναντίων, ἅπαντ' ἂν, ἐκ τῶν ἐναντίων εἴη τὰ μεταξύ. ὥστε καὶ τὰ κάτω πάντα καὶ τἀναντία, καὶ τὰ μεταξὺ ἐκ τῶν πρώτων ἐναντίων ἔσονται. ὅτι μὲν οὖν τὰ μεταξύ, ἔν τε ταὐτῷ γένει πάντα, καὶ μεταξὺ ἐναντίων, καὶ σύγκειται ἐκ
2 τῶν ἐναντίων ἅπαντα, δῆλον. τὸ δ' ἕτερον τῷ εἴδει τινός τι ἕ-
» τερόν ἐστι. καὶ δεῖ τοῦτο ἀμφοῖν ὑπάρχειν. οἷον, εἰ ζῷον ἕτερον τῷ
» εἴδει, ἄμφω ζῷα. ἀνάγκη ἄρα ἐν γένει τῷ αὐτῷ εἶναι, τὰ ἕτερα τῷ εἴδει, τὸ γὰρ τοιοῦτον, γένος καλῶ, ὃ ἄμφω ἓν ταὐτὸ λέγεται, μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἔχον διαφοράν. εἴθ' ὡς ὕλην ὄν, εἴθ' ὡς ἄλλως. οὐ μόνον γὰρ δεῖ τὸ κοινὸν ὑπάρχειν. οἷον, ἄμφω ζῷα. ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἑκατέρῳ τοῦτο αὐτὸ τὸ ζῷον. οἷον, τὸ μὲν ἵππον. τὸ δὲ ἄνθρωπον. διὸ τοῦτο τὸ κοινόν, ἕτερον ἀλλήλων ἐστὶ τῷ εἴδει.
3 ἔσται δὴ καθ' αὑτό, τὸ μὲν τοιονδί, ζῷον. τὸ δὲ τοιονδί. οἷον τὸ μὲν, ἵππος. τὸ δ' ἄνθρωπος. ἀνάγκη ἄρα τὴν διαφορὰν ταύτην, ἑτερότητα τοῦ γένους εἶναι. λέγω γὰρ γένους διαφορὰν ἑτερότητα ταύτην, ἣ ἕτερον ποιεῖ τοῦτο αὐτό. ἐναντίωσις τοίνυν ἔσται αὕτη. δῆλον δὲ ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. πάντα γὰρ διαιρεῖται τοῖς ἀντικειμένοις. καὶ ὅτι τἀναντία ἐν ταὐτῷ γένει, δέδεικται. ἡ γὰρ ἐναντιότης, ἦν διαφορὰ τελεία. ἡ δὲ διαφορὰ ἡ εἴδει, πᾶσα τι-
» νός τι. ὥστε τοῦτο τὸ αὐτό τε καὶ γένος ἐπ' ἀμφοῖν. διὸ καὶ
» ἐν τῇ αὐτῇ συστοιχίᾳ πάντα τὰ ἐναντία τῆς κατηγορίας.

ὅσα εἴδει διάφορα καὶ μὴ γένει, ἕτερά τε ἀλλήλων μάλιστα.
τελεία γὰρ ἡ διαφορά. καὶ ἅμα ἀλλήλοις οὐ γίνεται. ἡ ἄρα
διαφορὰ, ἐναντίωσίς ἐστι. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἕτερον εἶναι τῷ εἴδει,
τὸ ἐν τῷ αὐτῷ γένει ὄντα ἐναντίωσιν ἔχειν, ἄτομα ὄντα. ταὐ
τὰ δὲ τῷ εἴδει, ὅσα μὴ ἔχει ἐναντίωσιν ἄτομα ὄντα. ἐν γὰρ τῇ
διαιρέσει καὶ ἐν τοῖς μεταξὺ γίνονται ἐναντιώσεις, πρὶν εἰς τὰ
ἄτομα ἐλθεῖν. ὥστε φανερὸν, ὅτι πρὸς τὸ καλούμενον ὂν γέ-
νος, οὔτε ταυτὸν, οὔτε ἕτερον τῷ εἴδει οὐδέν ἐστι τῶν ὡς γένους 1
εἰδῶν προσηκόντων. ἡ γὰρ ὕλη ἀποφάσει δηλοῦται. τὸ δὲ γέ-
νος ὕλη οὗ λέγεται γένος, μὴ ὡς τὸ τῶν ἡρακλειδῶν. ἀλλ' ἢ
ὡς τὸ ἐν τῇ φύσει. οὐδὲ πρὸς τὰ μὴ ἐν ταυτῷ γένει. ἀλλὰ διοί
σει τῷ γένει ἐκείνων. εἴδει δὲ τὰ ἐν ταυτῷ γένει. ἐναντίωσιν γὰρ
ἀνάγκη εἶναι τὴν διαφορὰν, οὗ διαφέρει εἴδει. αὕτη δ' ὑπάρ=
» χει τοῖς ἐν ταυτῷ τῷ γένει οὖσι μόνοις. ἀπορήσειε δ' ἄν τις, διὰ
» τί ἀνδρὸς γυνὴ οὐκ εἴδει διαφέρει, ἐναντίου τοῦ θήλεος καὶ τοῦ
» ἄρρενος ὄντος. τῆς δὲ διαφορᾶς ἐναντιώσεως. οὐδὲ ζῶον θῆ- 2
λυ καὶ ἄρρεν, ἕτερον τῷ εἴδει. καίτοι καθ' αὑτὸ τοῦ ζώου αὕ=
τη ἡ διαφορὰ, καὶ οὐχ ὡς ἡ λευκότης ἢ μελανία. ἀλλ' ᾗ ζῶον
καὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ὑπάρχει. ἔστι δ' ἡ ἀπορία αὕτη σχε-
δὸν ἡ αὐτή. καὶ διὰ τί, ἡ μὲν ποιεῖ τῷ εἴδει ἕτερα ἐναντίωσις. ἡ
δ' οὔ. οἷον, τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτερωτόν. λευκότης δὲ καὶ μελανία οὔ.
ἢ ὅτι τὰ μὲν οἰκεῖα πάθη, τοῦ γένους, τὰ δ' ἧττον. καὶ ἐπειδὴ τὸ
μὲν λόγος, τὸ δ' ὕλη. ὅσαι μὲν ἐν τῷ λόγῳ εἰσὶν ἐναντιότητες,
εἴδει ποιοῦσι διαφοράν. ὅσαι δ' ἐν τῷ συνειλημμένῳ τῇ ὕλῃ, οὐ 3
ποιοῦσι. διὸ ἀνθρώπου λευκότης οὐ ποιεῖ, οὐδὲ μελανία οὐ
δὲ τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ διαφορὰ κατ' εἶδος πρὸς μέλανα
ἄνθρωπον, οὐδ' ἂν ὄνομα ἓν τεθῇ. ὡς ὕλη γὰρ ὁ ἄνθρωπος. οὐ
» ποιεῖ δὲ διαφορὰν ἡ ὕλη. οὐκ ἀνθρώπου γὰρ ἡ ὕλη εἰσὶν οἱ ἄν=
θρωποι. διὰ τοῦτο, καίτοι ἕτεραι αἱ σάρκες καὶ τὰ ὀστᾶ ἐξ ὧν ὅ-
δε καὶ ὅδε, ἀλλὰ τὸ σύνολον, ἕτερον μὲν. εἴδει δ' οὐχ ἕτερον.
ὅτι ἐν τῷ λόγῳ οὐκ ἔστιν ἐναντίωσις. τοῦτο δ' ἐστὶν ἄτομον. ὁ δὲ
καλλίας ἐστὶν ὁ λόγος μετὰ τῆς ὕλης. καὶ ὁ λευκὸς δὴ ἄν- 4

θρωπος,

θρωπος, ὅτι Καλλίας λευκός. κατὰ συμβεβηκὸς οὖν ὁ ἄν-
θρωπος λευκός. οὐδὲ ὁ χαλκοῦς δὴ κύκλος, καὶ ὁ ξύλινος.
οὐδὲ τρίγωνον χαλκοῦν. καὶ κύκλος ξύλινος, οὐ διὰ τὴν ὕλην
εἴδει διαφέρουσιν, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ λόγῳ ἔνεστιν ἐναντιότης.
πότερον δ' ἡ ὕλη οὐ ποιεῖ ἕτερα τῷ εἴδει οὖσά πως ἑτέρα, ἢ ἔ-
στιν ὡς ποιεῖ. διὰ τί γὰρ ὅδε ὁ ἵππος τουδὶ ἀνθρώπου ἕτερος
τῷ εἴδει. καίτοι σὺν τῇ ὕλῃ οἱ λόγοι αὐτῶν. ἢ ὅτι ἔνεστιν ἐν τῷ
1 λόγῳ ἐναντίωσις. καὶ γὰρ τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου καὶ μέλα-
νος ἵππου. καὶ ἔστι γε εἴδει. ἀλλ' οὐχ ᾗ ὁ μὲν λευκός. ὁ δὲ,
μέλας. ἐπεὶ καὶ εἰ ἄμφω λευκὰ ἦν, ὁμοίως ἂν ἦν εἴδει ἕ-
» τερα. τὸ δὲ ἄρρεν καὶ θῆλυ τοῦ ζῴου οἰκεῖα μὲν πάθη, ἀλ-
» λ' οὐ κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ἐν τῇ ὕλῃ καὶ τῷ σώματι. διὸ τὸ
αὐτὸ σπέρμα ἢ θῆλυ ἢ ἄρρεν γίνεται παθόντι πάθος. τί μὲν
οὖν ἐστι τὸ τῷ εἴδει ἕτερον εἶναι, καὶ διὰ τί τὰ μὲν διαφέρει
εἴδει, τὰ δ' οὔ, εἴρηται. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐναντία ἕτερα τῷ εἴδει,
2 τὸ δὲ φθαρτὸν καὶ τὸ ἄφθαρτον ἐναντία (στέρησις γὰρ ἀδυ-
» ναμία διωρισμένη) ἀνάγκη ἕτερον εἶναι τῷ γένει τὸ φθαρ-
» τὸν καὶ τὸ ἄφθαρτον. νῦν μὲν οὖν ἐπ' αὐτῶν εἰρήκαμεν τῶν
καθόλου ὀνομάτων. ὥστε δόξειεν ἂν οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι
ὁποιοῦν ἄφθαρτον καὶ φθαρτὸν ἕτερα εἶναι τῷ εἴδει. ὥσπερ
οὐδὲ λευκὸν καὶ μέλαν. τὸ γὰρ αὐτὸ ἐνδέχεται εἶναι καὶ ἅ-
μα, ἐὰν ᾖ τῶν καθόλου. ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος εἴη ἂν καὶ λευ-
κὸς καὶ μέλας καὶ τῶν καθ' ἕκαστα. εἴη γὰρ ἂν μὴ ἅμα ὁ αὐ-
3 τὸς λευκὸς καὶ μέλας. καίτοι ἐναντίον τὸ λευκὸν τῷ μέ-
λανι. ἀλλὰ τῶν ἐναντίων, τὰ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρ-
χει ἐνίοις, οἷον καὶ τὰ νῦν εἰρημένα καὶ ἄλλα πολλά. τὰ δὲ,
ἀδύνατον. ὧν ἐστι καὶ τὸ φθαρτὸν καὶ τὸ ἄφθαρτον. οὐδὲν
γάρ ἐστι φθαρτὸν κατὰ συμβεβηκός. τὸ μὲν γὰρ συμβεβηκὸς
ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν. τὸ δὲ φθαρτόν, τῶν ἐξ ἀνάγκης ὑ-
παρχόντων ἐστὶν οἷς ὑπάρχει. ἢ ἔσται ταυτὸ ἐν φθαρτὸν ἄφθαρ-
τον. εἰ ἐνδέχεται αὐτὸ μὴ ὑπάρχειν τὸ φθαρτόν. ἢ τὴν οὐσίαν
4 ἄρα, ἢ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἀνάγκη ὑπάρχειν τὸ φθαρτὸν ἑκάστῳ τῶν

φθαρτῆς. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τοῦ ἀφθάρτου. τῆς γὰρ
ἐξ ἀνάγκης ὑπαρχόντων ἄμφω, ἢ ἄρα καὶ καθὸ πρῶτον, τὸ
μὲν φθαρτὸν, τὸ δ' ἄφθαρτον ἔχει ἀντίθεσιν. ὥστε ἀνάγκη
γένει ἕτερα εἶναι. φανερὸν τοίνυν, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται
εἶναι εἴδη τοιαῦτα, οἷα λέγουσί τινες. ἔσται γὰρ τὸ
ἄνθρωπος, ὁ μὲν φθαρτὸς. ὁ δ' ἄφθαρ-
τος. καίτοι τῷ εἴδει ταυτὰ λέγεται
εἶναι τὰ εἴδη τοῖς τισὶ καὶ οὐχ
ὁμώνυμα. τὰ δὲ γένει
ἕτερα πλεῖον διέ-
στηκεν ἢ τὰ
εἴδει.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚΆ, ΤῸ Κ.

Τι μὲν ἡ σοφία περὶ ἀρχὰς ἐπιστήμη τίς
ἐστι, δῆλον ἐκ τῶν πρώτων, ἐν οἷς διηπό-
ρηται πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων εἰρημένα
1 περὶ τῶν ἀρχῶν. ἀπορήσειε δ' ἄν τις,
πότερον μίαν ὑπολαβεῖν εἶναι δεῖ, τὴν
σοφίαν ἐπιστήμην. ἢ πολλάς. εἰ μὲν γὰρ
μίαν, μία δ' ἐστὶν ἀεὶ τῶν ἐναντίων. αἱ
δ' ἀρχαὶ οὐκ ἐναντίαι. εἰ δὲ μὴ μία, ποίας δεῖ θεῖναι ταύ-
τας. Ἔτι τὰς ἀποδεικτικὰς ἀρχὰς θεωρῆσαι, μιᾶς ἢ πλειό-
νων. εἰ μὲν γὰρ μιᾶς, τί μᾶλλον ταύτης ἢ ποιασοῦν. εἰ δὲ πλειό-
νων, ποίας δεῖ ταύτας θεῖναι. Ἔτι πότερον πασῶν τῶν οὐ-
2 σιῶν, ἢ οὔ. εἰ μὲν γὰρ μὴ πασῶν, ποίων, χαλεπὸν ἀποδοῦναι.
εἰ δὲ πασῶν μία, ἄδηλον, πῶς ἐνδέχεται πλειόνων τὴν αὐ-
τὴν ἐπιστήμην εἶναι. Ἔτι πότερον περὶ τὰς οὐσίας μόνον,
ἢ καὶ τὰ συμβεβηκότα. εἰ γὰρ περί γε τὰ συμβεβηκότα ἀπό-
δειξίς ἐστιν, περὶ τὰς οὐσίας οὐκ ἔστιν. εἰ δ' ἑτέρα, τίς ἑκατέ-
ρα καὶ ποτέρα σοφία. ἡ μὲν γὰρ ἀποδεικτική, σοφία, ἡ περὶ
τὰ συμβεβηκότα. ἡ δὲ περὶ τὰ πρῶτα, ἡ τῶν οὐσιῶν. ἀλ-
λ' οὐδὲ περὶ τὰς ἐν τοῖς φυσικοῖς εἰρημένας αἰτίας τὴν ἐπι-
3 ζητουμένην ἐπιστήμην θετέον. οὔτε γὰρ περὶ τὸ οὗ ἕνε-
κεν. τοιοῦτον γὰρ τὸ ἀγαθόν, τοῦτο δ' ἐν τοῖς πρακτικοῖς
ὑπάρχει καὶ τοῖς οὖσιν ἐν κινήσει. καὶ τοῦτο πρῶτον κινεῖ.
τοιοῦτον γὰρ τὸ τέλος. τὸ δὲ πρῶτον κινῆσαν οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς
ἀκινήτοις. ὅλως δ' ἀπορίαν ἔχει, πότερόν ποτε περὶ τὰς αἰ-
σθητὰς οὐσίας ἐστίν, ἡ ζητουμένη νῦν ἐπιστήμη, ἢ οὔ. περὶ δέ-
τινας ἑτέρας. εἰ γὰρ περὶ ἄλλας, ἢ περὶ τὰ εἴδη εἴη ἄν, ἢ
περὶ τὰ μαθηματικά. τὰ μὲν οὖν εἴδη ὅτι οὐκ ἔστι, δῆλον. ὅμως
4 δὲ ἀπορίαν ἔχει, κἂν εἶναί τις αὐτὰ θῇ. διὰ τί ποτ' οὐχ ὥσπερ

ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὧν ἔστιν εἴδη. λέγω δ' ὅτι τὰ μαθηματικὰ μὲν μεταξύ τι τῶν εἰδῶν τιθέασι καὶ τῶν αἰσθητῶν. οἷον τρίτα τινὰ παρὰ τὰ εἴδη τε καὶ τὰ δεῦρο. τρίτος δ' ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἵππος παρ' αὐτόν τε καὶ τοὺς καθ' ἕκαστα. εἰ δ' αὖ μὴ ἔστιν ὥς λέγουσι, περὶ ποῖα θετέον πραγματεύεσθαι τὸν μαθηματικόν. οὐ γὰρ δὴ περὶ τὰ δεῦρο. τούτων γὰρ οὐθέν ἐστιν. οἷον αἱ μαθηματικαὶ ζητοῦσι τῶν ἐπιστημῶν. οὐ δὲ μὴν περὶ τὰ μαθηματικὰ ἡ ζητουμένη 1
νῦν ἐστιν ἐπιστήμη. χωριστὸν γὰρ αὐτῶν οὐθέν. ἀλλ' οὐ δὲ τῶν αἰσθητῶν οὐσιῶν. φθαρταὶ γάρ. ὅλως δ' ἀπορήσειεν ἄν τις, ποίας ἐστὶν ἐπιστήμης τὸ διαπορῆσαι περὶ τῆς τῶν μαθηματικῶν ὕλης. οὔτε γὰρ τῆς φυσικῆς διὰ τὸ περὶ τὰ ἔχοντα ἐν αὐτοῖς ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως τὴν τοῦ φυσικοῦ πᾶσαν εἶναι πραγματείαν, οὔτε μὴν τῆς σκοπούσης περὶ ἀποδείξεώς τε καὶ ἐπιστήμης. περὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ γένος, τὴν ζήτησιν ποιεῖται. λείπεται τοίνυν τὴν προκειμένην φιλοσοφίαν περὶ αὐτῶν, 2
τὴν σκέψιν ποιεῖσθαι. διαπορήσειε δ' ἄν τις, εἰ δεῖ θεῖναι τὴν ζητουμένην ἐπιστήμην περὶ τὰς ἀρχὰς τὰ καλούμενα ὑπό τινων στοιχεῖα. ταῦτα δὲ πάντες ἐνυπάρχοντα τοῖς συνθέτοις τιθέασι. μᾶλλον δ' ἂν δόξειε τῶν καθόλου δεῖν εἶναι τὴν ζητουμένην ἐπιστήμην. » πᾶς γὰρ λόγος καὶ πᾶσα ἐπιστήμη τῶν καθόλου, » καὶ οὐ τῶν ἐσχάτων. ὥστ' εἴη ἂν οὕτω τῶν πρώτων γενῶν. ταῦτα καὶ γίγνοιτ' ἄν. τό, τε ὂν καὶ τὸ ἕν. ταῦτα γὰρ μάλιστ' ἂν ὑποληφθείη περιέχειν τὰ ὄντα πάντα. καὶ μάλιστα ἀρχαῖς 3
ἐοικέναι διὰ τὸ εἶναι πρῶτα τῇ φύσει. φθαρέντων γὰρ αὐτῶν, συναναιρεῖται καὶ τὰ λοιπά. πᾶν γὰρ ὂν καὶ ἕν. ἢ δὲ τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἀνάγκη μετέχειν, εἰ θήσει τις αὐτὰ γένη. διαφορὰ δ' οὐδεμία τοῦ γένους μετέχει. ταύτῃ δ' οὐκ ἂν δόξειε δεῖν αὐτὰ τιθέναι γένη, οὐδ' ἀρχάς. ἔτι δ' εἰ μᾶλλον ἀρχὴ τὸ ἁπλούστερον τοῦ ἧττον τοιούτου. τὰ δ' ἔσχατα τῶν ἐκ τοῦ γένους ἁπλούστερα τῶν γενῶν. ἄτομα γάρ. τὰ γένη δ' εἰς εἴδη πλείω καὶ διαφέροντα διαιρεῖται. μᾶλλον δ' ἂν ἀρχὴ δόξειεν εἶναι τὰ εἴδη τῶν 4

γενῶν. ἡ δὲ συναναιρεῖται τοῖς γένεσι τὰ εἴδη, τὰ γένη ταῖς ἀρχαῖς ἔοικε μᾶλλον. ἀρχὴ γὰρ τὸ συναναιροῦν. τὰ μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν ἔχοντα, ταῦτα καὶ τοιαῦτ' ἐστὶν ἕτερα. ἔτι πότερον δεῖ τιθέναι τι παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, ἢ οὔ. ἀλλὰ τούτων ἡ ζητουμένη νῦν ἐπιστήμη. ἀλλὰ ταῦτα ἄπειρα. τά γε μὴν, παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, γένη ἢ εἴδη ἐστίν. ἀλλ' οὐδετέρου τούτων ἡ ζητουμένη νῦν ἐπιστήμη. διότι γὰρ ἀδύνατον τοῦτο, εἴρηται. καὶ γὰρ ὅλως ἀπορίαν

1 ἔχει. πότερον δεῖ τινα ὑπολαβεῖν οὐσίαν εἶναι χωριστὴν παρὰ τὰς αἰσθητὰς οὐσίας καὶ τὰς δεῦρο, ἢ οὔ. ἀλλὰ ταῦτ' εἶναι τὰ ὄντα, καὶ περὶ ταῦτα τὴν σοφίαν ὑπάρχειν. ζητεῖν μὲν γὰρ ἐοίκαμεν ἄλλην τινά. καὶ τὸ προκείμενον τοῦτ' ἐστὶν ἡμῖν. λέγω δὲ τὸ ἰδεῖν, εἴ τι χωριστὸν καθ' αὑτὸ καὶ μηδενὶ τῶν αἰσθητῶν ὑπάρχον. ἔτι δ' εἰ παρὰ τὰς αἰσθητὰς οὐσίας ἔστι τις ἑτέρα οὐσία, παρὰ ποίας τῶν αἰσθητῶν δεῖ τιθέναι ταύτην εἶναι. τί γὰρ μᾶλλον παρὰ τοὺς ἀνθρώπους ἢ τοὺς ἵππους ἢ τῶν ἄλλων ζώων θή-

2 σει τις αὐτὴν εἶναι, ἢ καὶ τῶν ἀψύχων ὅλως. τό γε μὴν ἴσας ταῖς αἰσθηταῖς καὶ φθαρταῖς οὐσίαις ἀϊδίους ἑτέρας κατασκευάζειν ἐκτὸς τῶν εὐλόγων δόξειεν ἂν πίπτειν. εἰ δὲ μὴ χωριστὴ τῶν σωμάτων ἡ ζητουμένη νῦν ἐστὶν ἀρχὴ, τίνα αὐτήν τις ἄλλην θείη μᾶλλον τῆς ὕλης. αὕτη γε μὴν ἐνεργείᾳ μὲν οὐκ ἔστι, δυνάμει δ' ἔστι. μᾶλλον τ' ἂν ἀρχὴ κυριωτέρα ταύτης δόξειεν εἶναι τὸ εἶδος καὶ ἡ μορφή. τοῦτο δὲ φθαρτόν. ὥσθ' ὅλως οὐκ ἔστιν

» ἀΐδιος οὐσία χωριστὴ καὶ καθ' αὑτήν. ἀλλ' ἄτοπον. ἔοικε γὰρ

3 καὶ ζητεῖται σχεδὸν ὑπὸ τῶν χαριεστάτων, ὡς οὖσά τις ἀρχὴ καὶ

» οὐσία τοιαύτη. πῶς γὰρ ἔσται τάξις μή τινος ὄντος ἀϊδίου καὶ χωριστοῦ καὶ μένοντος. ἔτι δ' εἴπερ ἔστι τις οὐσία καὶ ἀρχὴ τοιαύτη τὴν φύσιν, οἵαν νῦν ζητοῦμεν, καὶ αὕτη μία πάντων, καὶ ἡ αὐτὴ τῶν ἀϊδίων τε καὶ φθαρτῶν, ἀπορίαν ἔχει, διὰ τί ποτε τῆς αὐτῆς ἀρχῆς οὔσης, τὰ μέν ἐστιν ἀΐδια τῶν ὑπὸ τὴν ἀρχήν, τὰ δ' οὐκ ἀΐδια. τοῦτο γὰρ ἄτοπον. εἰ δ' ἄλλη μέν ἐστιν ἀρχὴ τῶν φθαρτῶν, ἄλλη δὲ τῶν ἀϊδίων, εἰ μὲν ἀΐδιος καὶ ἡ τῶν φθαρ-

4 τῶν, ὁμοίως ἀπορήσομεν. διατί γὰρ οὐκ ἀϊδίου τῆς ἀρχῆς οὔσης,

τὰ ὑπὸ τὴν ἀρχὴν ἀΐδια. φθαρτῆς δ' οὔσης, ἄλλη τις ἀρχὴ
γίγνεται ταύτης, κἀκείνης ἑτέρα. καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον πρόει-
σιν. εἰ δ' αὖ τις τὰς δοκούσας μάλιστα ἀρχὰς ἀκινήτους εἶναι
τό τε ὂν καὶ τὸ ἓν θήσει, πρῶτον μὲν εἰ μὴ τόδε τι καὶ οὐσίαν
ἑκάτερον αὐτῶν σημαίνει, πῶς ἔσονται χωρισταὶ καὶ καθ' αὑ-
τάς. τοιαύτας δὲ ζητοῦμεν τὰς ἀϊδίους τε καὶ πρώτας ἀρ-
χάς. εἴ γε μὴν τόδε τι καὶ οὐσίαν ἑκάτερον αὐτῶν δηλοῖ, πάν-
τ' ἐστὶν οὐσία τὰ ὄντα. κατὰ πάντων γὰρ τὸ ὂν κατηγορεῖται. 1
κατ' ἐνίων δὲ τὸ ἕν. οὐσίαν δ' εἶναι πάντα τὰ ὄντα, ψεῦδος.
ἔτι δὲ τοῖς τὴν πρώτην ἀρχὴν τὸ ἓν λέγουσι καὶ τοῦτο οὐσίαν.
ἐκ δὲ τοῦ ἑνὸς καὶ τῆς ὕλης τὸν ἀριθμὸν γεννῶσι πρῶτον, καὶ
τοῦτον οὐσίαν φάσκουσιν εἶναι, πῶς ἐνδέχεται τὸ λεγόμενον
ἀληθὲς εἶναι. τὴν γὰρ δυάδα καὶ λοιπῶν τῶν ἕκαστον ἀριθμὸν
τῶν συνθέτων πῶς ἓν δεῖ νοῆσαι. περὶ τούτου γὰρ οὔτε λέ-
γουσιν οὐδὲν, οὔτε ῥᾴδιον εἰπεῖν. εἴ γε μὴν γραμμὰς ἢ τὰ τού-
των ἐχόμενα, λέγω δὲ ἐπιφανείας τὰς πρώτας θήσει τις ἀρ- 2
χάς, ταῦτα δ' οὐκ εἰσὶν οὐσίαι χωρισταί. τομαὶ δὲ καὶ διαιρέ-
σεις. αἱ μὲν, ἐπιφανειῶν. αἱ δὲ σωμάτων. αἱ δὲ στιγμαί, γραμ-
μῶν. ἔτι δὲ πέρατα τῶν αὐτῶν τούτων. πάντα δὲ ταῦτα ἐν ἄλ-
λοις ὑπάρχει καὶ χωριστὸν οὐδέν ἐστιν. ἔτι πῶς οὐσίαν ὑπολα-
βεῖν εἶναι δεῖ τοῦ ἑνὸς καὶ στιγμῆς. οὐσίας μὲν γὰρ πάσης γένε-
σίς ἐστι. στιγμῆς δ' οὐκ ἔστι. διαίρεσις γὰρ ἡ στιγμή. παρέχει δ' ἀ-
πορίαν καὶ τὸ πᾶσαν μὲν ἐπιστήμην εἶναι τῶν καθόλου καὶ τοῦ
τοιουδί, τὴν δ' οὐσίαν μὴ τῶν καθόλου εἶναι. μᾶλλον δὲ τό- 3
δε τι καὶ χωριστόν. ὥστ' εἰ περὶ τὰς ἀρχάς ἐστιν ἐπιστήμη, πῶς
δεῖ τὴν ἀρχὴν ὑπολαβεῖν οὐσίαν εἶναι. ἔτι πότερον, ἔστι τι πα-
ρὰ τὸ σύνολον, ἢ οὔ. λέγω δὲ τὴν ὕλην καὶ τὸ μετὰ ταύτης. εἰ
μὲν γὰρ μή, τά γε ἐν ὕλῃ φθαρτὰ πάντα. εἰ δ' ἔστι τι, τὸ εἶδος
ἂν εἴη, καὶ ἡ μορφή. τοῦτο οὖν ἐπὶ τίνων ἐστὶ καὶ ἐπὶ τίνων οὔ,
χαλεπὸν ἀφορίσαι. ἐπ' ἐνίων γὰρ δῆλον οὐκ ὂν χωριστὸν τὸ εἶ-
δος. οἷον οἰκίας. ἔτι πότερον αἱ ἀρχαὶ εἴδει ἢ ἀριθμῷ αἱ αὐ-
ταί. εἰ γὰρ ἀριθμῷ ἕν, πάντ' ἔσται ταὐτά. ἐπεὶ δ' ἔστιν ἡ τοῦ φι- 4

λοσόφου ἐπιστήμη τοῦ ὄντος ᾗ ὄν, καθόλου καὶ οὐ κατὰ μέρος.
τὸ δ' ὂν πολλαχῶς καὶ οὐ καθ' ἕνα λέγεται τρόπον. εἰ μὲν οὖν ὁ-
μωνύμως, κατὰ δὲ κοινὸν μηδέν, οὐκ ἔστιν ὑπὸ μίαν ἐπιστή-
μην. οὐ γὰρ ἓν γένος τῶν τοιούτων. εἰ δὲ κατά τι κοινόν, εἴη
ἂν ὑπὸ μίαν ἐπιστήμην. ἔοικε δὴ τὸν εἰρημένον λέγεσθαι τρό-
πον, καθάπερ τό, τε ἰατρικὸν καὶ τὸ ὑγιεινόν. καὶ γὰρ τούτων
1 ἑκάτερον πολλαχῶς λεγόμενον. λέγεται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον
ἕκαστον, τῷ τὸ μὲν πρὸς ἰατρικὴν ἀνάγεσθαί πως, τὸ δὲ πρὸς
ὑγίειαν. τὸ δ' ἄλλως. πρὸς ταὐτὸ δ' ἕκαστον. ἰατρικὸς γὰρ λό-
γος καὶ μαχαίριον λέγεται, τῷ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστή-
μης εἶναι, τὸ δὲ ταύτῃ χρήσιμον. ὁμοίως δὲ καὶ ὑγιεινόν. τὸ
μὲν γὰρ ὅτι σημαντικὸν ὑγιείας. τὸ δ' ὅτι ποιητικόν. ὁ δ' αὐ-
τὸς τρόπος καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ τὸ ὂν
ἅπαν λέγεται. τῷ γὰρ τοῦ ὄντος ᾗ ὂν πάθος ἢ ἕξις. ἢ διάθεσις
ἢ κίνησις. ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων εἶναι λέγεται ἕκαστον
2 αὐτῶν ὄν. ἐπεὶ δὲ παντὸς τοῦ ὄντος πρός τι ἓν καὶ κοινόν, ἡ ἀνα
γωγὴ γίγνεται, καὶ τῶν ἐναντιώσεων ἑκάστη πρὸς τὰς πρώτας
διαφορὰς, καὶ τὰς ἐναντιώσεις ἀναχθήσεται τοῦ ὄντος, εἴτε πλῆ
θος καὶ ἕν, εἴθ' ὁμοιότης καὶ ἀνομοιότης, αἱ πρῶται τοῦ ὄν-
τος εἰσὶ διαφοραί, εἴτ' ἄλλαι τινές. ἔστωσαν γὰρ αὗται τεθεω-
ρημέναι, διαφέρει δ' οὐδὲν τὴν τοῦ ὄντος ἀναγωγήν, πρὸς τὸ ὂν
ἢ πρὸς τὸ ἓν γίγνεσθαι. καὶ γὰρ εἰ μὴ ταὐτόν, ἄλλο δ' ἐστίν,
ἀντιστρέφει γε. τό, τε γὰρ ἓν καὶ ὄν πως. τό τε ὄν, ἕν. ἐπεὶ δ' ἔ-
3 στι τὰ ἐναντία πάντα τῆς αὐτῆς καὶ μιᾶς ἐπιστήμης, θεωρῆσαι.
λέγεται δ' ἕκαστον αὐτῶν κατὰ στέρησιν, καίτοι γ' ἔνια, ἀπορή-
σειέ τις ἄν, πῶς λέγεται κατὰ στέρησιν, ὧν ἐστὶν ἀνὰ μέσον τι,
καθάπερ ἀδίκου καὶ δικαίου. περὶ πάντα δὴ τὰ τοιαῦ-
τα τὴν στέρησιν δεῖ τιθέναι μὴ τοῦ ὅλου λόγου, τοῦ τελευ-
ταίου δὲ εἴδους. οἷον εἰ ἔστιν ὁ δίκαιος καθ' ἕξιν τινὰ πειθαρ-
χικὸς τοῖς νόμοις, οὐ πάντως ὁ ἄδικος ἔσται, τοῦ ὅλου στερού-
μενος λόγου. περὶ δὲ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις ἐκλείπων πῃ,
4 καὶ ταύτῃ ἡ στέρησις ὑπάρξει αὐτῷ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ

ἐστὶ τῶν ἄλλων. καθάπερ δ' ὁ μαθηματικὸς περὶ τὰ ἐξ ἀ-
φαιρέσεως τὴν θεωρίαν ποιεῖται. περιελὼν γὰρ πάντα τὰ αἰ-
σθητὰ θεωρεῖ. οἷον βάρος καὶ κουφότητα καὶ σκληρότητα,
καὶ τοὐναντίον. ἔτι δὲ καὶ θερμότητα καὶ ψυχρότητα καὶ
τὰς ἄλλας αἰσθητὰς ἐναντιώσεις. μόνον δὲ καταλείπει τὸ πο-
σὸν καὶ συνεχές. τῶν μὲν ἐφ' ἕν. τῶν δ' ἐπὶ δύο. τῶν δ' ἐπὶ τρία.
καὶ τὰ πάθη τὰ τούτων, ᾗ ποσά ἐστι καὶ συνεχῆ. καὶ οὐ καθ' ἕ-
τερόν τι θεωρεῖ. καὶ τῶν μὲν, τὰς πρὸς ἄλληλα φύσεις καὶ θέ- 1
σεις σκοπεῖ, καὶ τὰ ταύταις ὑπάρχοντα. τῶν δὲ, τὰς συμμετρίας,
καὶ ἀσυμμετρίας. τῶν δὲ, τοὺς λόγους. ἀλλ' ὅμως μίαν πάν-
των καὶ τὴν αὐτὴν τίθεμεν ἐπιστήμην τὴν γεωμετρικήν, τὸν
αὐτὸν τρόπον ἔχει καὶ περὶ τὸ ὄν. τὰ γὰρ τούτῳ συμβεβηκότα,
καθ' ὅσον ἐστὶν ὂν καὶ τὰς ἐναντιώσεις αὐτοῦ ᾗ ὄν, οὐκ ἄλλης ἐπι-
στήμης ἢ φιλοσοφίας θεωρῆσαι. τῇ φυσικῇ μὲν γάρ, οὐχ ᾗ ὄν-
τα. μᾶλλον δ' ᾗ κινήσεως μετέχειν, τὴν θεωρίαν τις ἀπονείμειεν
ἄν. ἥ γε μὴν διαλεκτικὴ καὶ ἡ σοφιστική, τῶν συμβεβηκότων μέν 2
εἰσι τοῖς οὖσιν. οὐχ ᾗ δ' ὄντα. οὐδὲ περὶ τὸ ὂν αὐτό, καθ' ὅσον ὄν
ἐστιν. ὥστε λείπεται τὸν φιλόσοφον καθ' ὅσον ὄντα ἐστίν, εἶναι πε-
ρὶ τὰ λεχθέντα θεωρητικόν. ἐπεὶ δὲ τό, τε ὂν ἅπαν καθ' ἕν τι καὶ
κοινὸν λέγεται πολλαχῶς λεγόμενον, καὶ τὰ ἐναντία τὸν αὐτὸν
τρόπον. εἰς τὰς πρώτας γὰρ ἐναντιώσεις καὶ διαφορὰς τοῦ ὄντος
ἀνάγεται. τὰ δὲ τοιαῦτα, δυνατὸν ὑπὸ μίαν ἐπιστήμην εἶναι,
διαλύοιτ' ἂν ἡ κατ' ἀρχὰς ἀπορία λεχθεῖσα. λέγω δ' ἐν ᾗ διη-
πορεῖτο, πῶς ἔσται, πολλῶν καὶ διαφόρων ὄντων τῷ γένει, μία 3
τις ἐπιστήμη. ἐπεὶ δὲ ὁ μαθηματικὸς χρῆται τοῖς κοινοῖς ἰδί-
ως, καὶ τὰς τούτων ἀρχὰς ἂν εἴη θεωρῆσαι, τῆς πρώτης φιλοσο-
φίας. ὅτι γὰρ ἀπὸ τῶν ἴσων ἀφαιρεθέντων ἴσα τὰ λειπόμενα, κοι-
νὸν μέν ἐστιν ἐπὶ πάντων τῶν ποσῶν. ἡ μαθηματικὴ δ' ἀπολαβοῦσα
περί τι μέρος τῆς οἰκείας ὕλης, ποιεῖται τὴν θεωρίαν. οἷον περὶ
γραμμάς, ἢ γωνίας, ἢ ἀριθμούς, ἢ τῶν λοιπῶν τι ποσῶν. οὐχ ᾗ
δ' ὄντα. ἀλλ' ᾗ συνεχὲς αὐτῶν ἕκαστον ἐφ' ἓν ἢ δύο ἢ τρία. ἡ δὲ φι-
λοσοφία περὶ τῶν ἐν μέρει μέν, ᾗ τούτων ἑκάστῳ τι συμβέβη- 4

κεν, οὐ σκοπεῖ. περὶ τὸ ὂν δὲ, ᾗ ὂν, τῶν τοιούτων ἕκαστον θεω-
ρεῖ. τὸν αὐτὸν δ' ἔχει τρόπον καὶ περὶ τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην
τῇ μαθηματικῇ. τὰ συμβεβηκότα γὰρ ἡ φυσικὴ καὶ τὰς ἀρ-
χὰς θεωρεῖ τὰς τῶν ὄντων ᾗ κινούμενα καὶ οὐχ ᾗ ὄντα. τὴν δὲ
πρώτην εἰρήκαμεν ἐπιστήμην τούτων εἶναι, καθ' ὅσον ὄντα τὰ ὑ-
ποκείμενά ἐστιν. ἀλλ' οὐχ ᾗ ἕτερόν τι. διὸ καὶ ταύτην καὶ τὴν
μαθηματικὴν ἐπιστήμην μέρη τῆς σοφίας εἶναι θετέον. ἔστι δέ
1 τις ἐν τοῖς οὖσιν ἀρχὴ, περὶ ἣν οὐκ ἔσται διαψεῦσθαι. τοὐν-
αντίον δὲ ἀναγκαῖον ἀεὶ ποιεῖν. λέγω δὲ ἀληθεύειν. οἷον ὅτι οὐκ
ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ καθ' ἕνα τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι καὶ μὴ εἶναι.
» καὶ τ' ἄλλα τὰ τοῦτον αὐτοῖς ἀντικείμενα τὸν τρόπον. καὶ περὶ
» τῶν τοιούτων, ἁπλῶς μὲν οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις. πρὸς τόνδε δ' ἔστιν.
» οὐ γάρ ἐστιν ἐκ πιστοτέρας ἀρχῆς αὐτοῦ τούτου ποιήσασθαι τὸν
συλλογισμόν. δεῖ δέ γε εἴπερ ἔσται τὸ ἁπλῶς ἀποδεδεῖχθαι.
πρὸς δὲ τὸν λέγοντα τὰς ἀντικειμένας φάσεις, τῷ δεικνύντι
2 διότι ψεῦδος, ληπτέον τι τοιοῦτον, ὃ ταυτὸ μὲν ἔσται τῷ μὴ ἐν-
δέχεσθαι ταυτὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι καθ' ἓν καὶ τὸν αὐτὸν χρό-
νον. μὴ δόξει δ' εἶναι ταυτόν. οὕτω γὰρ μόνως ἂν ἀποδειχθείη
πρὸς τὸν φάσκοντα ἐνδέχεσθαι τὰς ἀντικειμένας φάσεις ἀ-
ληθεύεσθαι κατὰ τοῦ αὐτοῦ. τοὺς δὴ μέλλοντας ἀλλήλοις λό-
γου κοινωνήσειν, δεῖ τι συνιέναι αὐτῶν. μὴ γιγνομένου γὰρ τού-
του, πῶς ἔσται κοινωνία τούτοις πρὸς ἀλλήλους λόγου. δεῖ τοί-
νυν τῶν ὀνομάτων ἕκαστον εἶναι γνώριμον, καὶ δηλοῦν τι καὶ
3 μὴ πολλὰ, μόνον δὲ ἕν. ἂν πλείονα σημαίνῃ, φανερὸν ποιεῖν.
ἐφ' ὃ φέρει τοὔνομα τούτων. ὁ δὴ λέγων εἶναι τοῦτο καὶ μὴ εἶναι
τοῦτο ὅλως εἶναί φησιν οὔ φησιν. ὥσθ' ὃ σημαίνει τοὔνομα
τοῦτο, οὔ φησι σημαίνειν, τοῦτο δ' ἀδύνατον. ὥστ' εἴπερ σημαί-
νει τι τὸ εἶναι τόδε, τὴν ἀντίφασιν ἀληθεύειν ἀδύνατον κατὰ
τοῦ αὐτοῦ. ἔτι δ' εἴ τι σημαίνει τοὔνομα καὶ τοῦτ' ἀληθεύεται,
δεῖ καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης εἶναι. τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης ὂν, οὐκ ἐνδέχε-
» ται ποτὲ μὴ εἶναι. τὰς ἀντικειμένας ἄρα οὐκ ἐνδέχεται φά-
4 σεις καὶ ἀποφάσεις, ἀληθεύειν κατὰ τοῦ αὐτοῦ. ἔτι δ' εἰ μηθὲν

μᾶλλον ἡ φάσις ἢ ἀπόφασις ἀληθεύεται, ὁ λέγων ἄνθρωπον
ἢ οὐκ ἄνθρωπον οὐδὲν μᾶλλον ἀληθεύσει. δόξειε δ' ἂν οὐχ ἵπ-
πον ὁ φάσκων τὸν ἄνθρωπον ἢ μᾶλλον ἢ οὐχ ἧττον ἀληθεύειν,
ἢ οὐκ ἄνθρωπον. ὥστε καὶ ἵππον φάσκων εἶναι τὸν αὐτὸν ἀλη-
θεύσει. τὰς γὰρ ἀντικειμένας ὁμοίως ἦν ἀληθεύειν. συμβαίνει
τοίνυν τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον εἶναι καὶ ἵππον, ἢ τῶν ἄλλων τι ζῴων.
ἀπόδειξις μὲν οὖν οὐδεμία τούτων ἐστὶν ἁπλῶς. πρὸς μέντοι
τὸν ταῦτα τιθέμενον ἀπόδειξις. ταχέως δ' ἄν τις καὶ αὐτὸν τὸν 1
ἡράκλειτον τοῦτον ἐρωτήσας τὸν τρόπον ἠνάγκασεν ὁμολογεῖν
μηδέποτε τὰς ἀντικειμένας φάσεις δυνατὸν εἶναι κατὰ τῶν
αὐτῶν ἀληθεύεσθαι. νῦν δ' οὐ συνιεὶς ἑαυτοῦ τί ποτε λέγει, ταύ-
την ἔλαβε τὴν δόξαν. ὅλως δ' εἰ τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ ἐστὶν
ἀληθές, οὐδ' ἂν αὐτὸ τοῦτο ἀληθὲς εἴη λέγω δὲ τὸ ἐνδέχεσθαι
τὸ αὐτὸ καθ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι, καθά-
περ γὰρ καὶ διῃρημένων αὐτῶν, οὐδὲν μᾶλλον ἡ κατάφασις ἢ
ἀπόφασις ἀληθεύεται τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοῦ συναμφοτέ- 2
ρου, καὶ τοῦ συμπεπλεγμένου, καθάπερ μιᾶς τινος καταφά-
σεως οὔσης οὐδὲν μᾶλλον ἡ ἀπόφασις ἢ τὸ ὅλον ἐν καταφά-
σει τιθέμενον ἀληθὲς ἔσται. ἔτι δ' εἰ μηθὲν ἔστιν ἀληθὲς κατα-
φῆσαι, κἂν αὐτὸ τοῦτο ψεῦδος εἴη τὸ φάναι μηδεμίαν ἀλη-
θῆ κατάφασιν ὑπάρχειν. εἰ δ' ἔστι τι, λύοιτ' ἂν τὸ λεγόμενον ὑ-
πὸ τῶν τοιαῦτα ἐνισταμένων καὶ παντελῶς ἀναιρούντων τὸ
διαλέγεσθαι. παραπλήσιον δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ καὶ τὸ λε-
χθὲν ὑπὸ τοῦ πρωταγόρου. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔφη, πάντων εἶναι 3
χρημάτων μέτρον τὸν ἄνθρωπον. οὐδὲν ἕτερον λέγων, ἢ τὸ δο-
κοῦν ἑκάστῳ τοῦτο καὶ εἶναι παγίως. τούτου δὲ γινομένου τὸ αὐ-
τὸ συμβαίνει καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. καὶ κακὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι.
καὶ τἆλλα τὰ κατὰ τὰς ἀντικειμένας φάσεις λεγόμενα, διὰ
τὸ πολλάκις τοισδὶ μὲν φαίνεσθαι, τόδε εἶναι καλόν, τοισδὶ δὲ
τοὐναντίον. μέτρον δ' εἶναι τὸ φαινόμενον ἑκάστῳ. λύοιτο δ' ἂν
αὕτη ἡ ἀπορία θεωρήσασι, πόθεν ἐλήλυθεν ἡ ἀρχὴ τῆς ὑ-
πολήψεως ταύτης, ἔοικε γὰρ ἐνίοις μὲν ἐκ τῆς τῶν φυσιολόγων 4

δόξης γεγενῆσθαι. τοῖς δ' ἐκ τοῦ μὴ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἅ-
παντας γινώσκειν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἡδὺ τόδε φαίνεσθαι, τοῖς
δὲ, τοὐναντίον. τὸ γὰρ μηδὲν ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, πᾶν δ' ἐξ
ὄντος, σχεδὸν ἁπάντων ἐστὶ κοινὸν δόγμα τῶν περὶ φύσεως. ἐπεὶ
οὖν οὐ λευκὸν γίγνεται ἐκ λευκοῦ τελέως ὄντος καὶ οὐδα-
μῇ μὴ λευκοῦ. νῦν δὲ γεγενημένον μὴ λευκὸν γίγνοιτ' ἂν ἐκ
μὴ ὄντος λευκοῦ τὸ γιγνόμενον μὴ λευκόν. ὥστε ἐκ μὴ ὄντος
1 γίγνοιτ' ἂν κατ' ἐκείνους. εἰ μὴ ὑπῆρχε μὴ λευκὸν τὸ αὐτὸ καὶ
λευκόν. οὐ χαλεπὸν δὲ διαλύειν τὴν ἀπορίαν ταύτην. εἴρηται
» γὰρ ἐν τοῖς φυσικοῖς, πῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίγνεται τὰ γιγνόμε-
» να, καὶ πῶς ἐξ ὄντος. τό γε μὴν ὁμοίως προσέχειν ἀμφοτέ-
ραις ταῖς δόξαις καὶ ταῖς φαντασίαις, τῶν πρὸς αὐτοὺς διαμφι-
σβητούντων, εὔηθες. δῆλον γὰρ, ὅτι τοὺς ἑτέρους αὐτῶν ἀνάγκη
διεψεῦσθαι. φανερὸν δὲ τοῦτ' ἐκ τῶν γιγνομένων κατὰ τὴν αἴ-
σθησιν. οὐδέποτε γὰρ τὸ αὐτὸ φαίνεται τοῖς μὲν γλυκὺ, τοῖς
2 δὲ, τοὐναντίον, μὴ ἐφθαρμένων καὶ λελωβημένων τῶν ἑτέ-
ρων τὸ αἰσθητήριον καὶ κριτήριον τῶν λεχθέντων χυμῶν. τούτου
δ' ὄντος τοιούτου, τοὺς ἑτέρους μὲν ὑποληπτέον μέτρον εἶναι. τοὺς
δ' ἑτέρους οὐχ ὑποληπτέον. ὁμοίως δὲ τοῦτο λέγω καὶ ἐπὶ τοῦ
ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, καὶ καλοῦ, καὶ αἰσχροῦ, καὶ τῶν ἄλλων
τῶν τοιούτων. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τοῦτ' ἀξιοῦν, ἢ τὰ φαινόμενα
τοῖς ὑπὸ τὴν ὄψιν ὑποβάλλουσι τὸν δάκτυλον, καὶ ποιοῦ-
σιν ἐκ τοῦ ἐνὸς φαίνεσθαι δύο δύο δεῖν εἶναι διὰ τὸ φαίνεσθαι το-
3 σαῦτα, καὶ πάλιν ἕν. τοῖς γὰρ μὴ κινοῦσι τὴν ὄψιν ἓν φαίνεται
τὸ ἕν. ὅλως δὲ ἄτοπον ἐκ τοῦ φαίνεσθαι τὰ δεῦρο μεταβάλ-
λοντα καὶ μηδέποτε διαμένοντα ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐκ τούτου περὶ
» τῆς ἀληθείας τὴν κρίσιν ποιεῖσθαι. δεῖ γὰρ ἐκ τῶν ἀεὶ κατὰ ταὐ-
» τὰ ἐχόντων καὶ μηδέποτε μεταβολὴν ποιουμένων, τἀλη-
» θὲς θηρεύειν. τοιαῦτα δ' ἐστὶ τὰ κατὰ τὸν κόσμον, ταῦτα γὰρ
οὐχ ὁτὲ μὲν τοιαδὶ, πάλιν δ' ἀλλοῖα φαίνεται. ταὐτὰ δ' ἀεὶ,
καὶ μεταβολῆς οὐδεμιᾶς κοινωνοῦντα. ἔτι δ' εἰ κίνησις ἐστὶ καὶ
4 κινούμενόν τι, κινεῖται δὲ πᾶν ἔκ τινος καὶ εἴς τι, δεῖ ἄρα τὸ

κινούμενον εἶναι ἔτι ἐν ἐκείνῳ ἐξ οὗ κινήσεται, καὶ οὐκ εἶναι ἐν αὐτῷ καὶ εἰς τοδὶ κινεῖσθαι καὶ γίγνεσθαι ἐν τούτῳ. τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀντίφασιν μὴ συναληθεύεσθαι κατ' αὐτούς. καὶ εἰ κατὰ τὸ ποσὸν συνεχῶς τὰ δεῦρο ῥεῖ καὶ κινεῖται. καί τις τοῦτο θείη καίπερ οὐκ ἀληθὲς ὄν, διὰ τί κατὰ τὸ ποιὸν οὐ μενεῖ. φαίνονται γὰρ οὐχ ἥκιστα κατὰ τὰς ἀντιφάσεις ταυτὸ κατηγορεῖν, ἐκ τοῦ τὸ ποσὸν ὑπειληφέναι μὴ μένειν ἐπὶ τῶν σωμάτων, διὰ τὸ εἶναι τετράπηχυ τὸ αὐτὸ καὶ οὐκ εἶναι. ἡ δ' οὐσία κατὰ τὸ 1
ποιόν. τοῦτο δὲ τῆς ὡρισμένης φύσεως. τὸ δὲ ποσὸν τῆς ἀορίστου. Ἔτι διὰ τί προστάττοντος τοῦ ἰατροῦ τοδὶ τὸ σιτίον προσενέγκασθαι προσφέρονται. τί γὰρ μᾶλλον τοῦτο ἄρτος ἐστίν. ἢ οὐκ ἔστιν. ὥστε οὐδὲν ἄν τι ἔχοι φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν. νῦν δ' ὡς ἀληθεύοντες περὶ αὐτὸ καὶ ὄντος τοῦ προσταχθέντος σιτίου τούτου, προσφέρονται τοῦτο. καίτοι γ' οὐκ ἔδει μὴ διαμενούσης παγίως μηδὲ μιᾶς φύσεως ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, ἀλλ' ἀεὶ πασῶν κινουμένων καὶ ῥεουσῶν. ἔτι δ' εἰ μὲν ἀλλοιούμεθα ἀεὶ καὶ 2
μηδέποτε διαμένομεν οἱ αὐτοί, τί θαυμαστὸν, εἰ μηδέποθ' ἡμῖν τὰ αὐτὰ φαίνεται καθάπερ τοῖς κάμνουσι. καὶ γὰρ τούτοις διὰ τὸ μὴ ὁμοίως διακεῖσθαι τὴν ἕξιν, καὶ ὅθ' ὑγιαίνων, οὐχ ὁμοίως φαίνεται τὰ κατὰ τὰς αἰσθήσεις. αὐτὰ μὲν οὐδὲ μιᾶς, διά γε τοῦτο μεταβολῆς κοινωνοῦντα τὰ αἰσθητά. αἰσθήματα δ' ἕτερα ποιοῦντα τοῖς κάμνουσι, καὶ μὴ τὰ αὐτά, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ἔχειν καὶ τῆς γινομένης μεταβολῆς εἰρημένης, ἴσως ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἰ δὲ μὴ μεταβάλλομεν, ἀλλ' οἱ αὐτοὶ διατελοῦμεν ὄντες 3
εἴη τι ἂν μένον. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐκ λόγου τὰς εἰρημένας ἀπορίας ἔχοντας, οὐ ῥᾴδιον διαλῦσαι μὴ τιθέντων τι, καὶ τούτων μηκέτι λόγον ἀπαιτούντων. οὕτω γὰρ πᾶς λόγος, καὶ πᾶσα ἀπόδειξις γίγνεται. μηδὲν γὰρ τιθέντες, ἀναιροῦσι τὸ διαλέγεσθαι καὶ ὅλως λόγον. ὥστε πρὸς μὲν τοὺς τοιούτους, οὐκ ἔστι λόγος. πρὸς δὲ τοὺς διαποροῦντας, ἐκ τῶν παραδεδομένων ἀποριῶν, ῥᾴδιον ἀπαντᾶν καὶ διαλύειν τὰ ποιοῦντα τὴν ἀπορίαν ἐν αὐτοῖς. δῆλον δ' ἐκ τῶν εἰρημένων. ὥστε φανερὸν ἐκ τούτων 4

» ὅτι οὐκ ἐνδέχεται τὰς ἀντικειμένας φάσεις, περὶ ταὐτοῦ καθ'
» ἕνα χρόνον ἀληθεύειν, οὐδὲ τὰ ἐναντία, διὰ τὸ λέγεσθαι κα-
» τὰ στέρησιν τὰ ἐναντία. δῆλον δὲ τοῦτ' ἐπ' ἀρχὴν τοὺς λόγους
» ἀναλύουσι τοὺς τῶν ἐναντίων. ὁμοίως δ' οὐδὲ τῶν ἀνὰ μέσον
» οὐδὲν οἷόν τε κατηγορεῖσθαι καθ' ἑνὸς καὶ ταὐτοῦ. λευκοῦ γὰρ
ὄντος τοῦ ὑποκειμένου, λέγοντες αὐτὸ εἶναι οὔτε λευκὸν οὔτε
μέλαν ψευσόμεθα. συμβαίνει γὰρ εἶναι λευκὸν αὐτὸ καὶ μὴ εἶναι.
1 θάτερον γὰρ τῶν συμπεπλεγμένων ἀληθεύεται κατ' αὐτοῦ.
τοῦτο δ' ἐστὶν ἀντίφασις τοῦ λευκοῦ. οὔτε δὴ καθ' Ἡράκλειτον ἐν-
δέχεται λέγοντα ἀληθεύειν, οὔτε κατ' Ἀναξαγόραν. εἰ δὲ μή,
συμβήσεται τἀναντία τοῦ αὐτοῦ κατηγορεῖν. ὅταν γὰρ ἐν παν-
τὶ φῇ παντὸς εἶναι μοῖραν, οὐδὲν μᾶλλον εἶναί φησι γλυκὺ ἢ
πικρόν, ἢ τῶν λοιπῶν ὁποιανοῦν ἐναντιώσεων. εἴπερ ἐν ἅπαν
τι πάντα ὑπάρχει μὴ δυνάμει μόνον, ἀλλ' ἐνεργείᾳ, καὶ ἀπο-
» κεκριμένον. ὁμοίως δὲ οὐδὲ πάσας ψευδεῖς οὐδὲ ἀληθεῖς τὰς
2 φάσεις δυνατὸν εἶναι, δι' ἄλλα τε πολλὰ τῶν λεχθέντων ἂν δυ-
σχερῶν διὰ ταύτην τὴν θέσιν. καὶ διότι ψευδῶν μὲν οὐσῶν πα-
σῶν, οὐδ' αὐτὸ τοῦτό τις φάσκων ἀληθεύσει. ἀληθῶν δέ, ψευ-
» δεῖς εἶναι πάσας λέγων οὐ ψεύδεται. πᾶσα δ' ἐπιστήμη ζητεῖ τι-
» νὰς ἀρχὰς καὶ αἰτίας περὶ ἕκαστον τῶν ὑφ' αὑτὴν ἐπιστητῶν.
οἷον ἰατρικὴ καὶ γυμναστικὴ καὶ τῶν λοιπῶν ἑκάστη τῶν ποιητι-
κῶν. ἑκάστη γὰρ τούτων, περιγραψαμένη τι γένος αὐτῇ περὶ
τοῦτο πραγματεύεται ὡς ὑπάρχον καὶ ὄν. οὐχ ᾗ δὲ ὄν. ἀλλ'
3 ἑτέρα τις αὕτη παρὰ ταύτας τὰς ἐπιστήμας, ἐστὶν ἐπιστήμη. τῶν
δὲ λεχθεισῶν ἐπιστημῶν, ἑκάστη λαβοῦσα πως τὸ τί ἐστιν ἐν ἑ-
κάστῳ γένει, πειρᾶται δεικνύναι τὰ λοιπὰ μαλακώτερον ἢ ἀ-
κριβέστερον. λαμβάνουσι δὲ τὸ τί ἐστιν, αἱ μὲν, διὰ τῆς αἰσθήσεως.
» αἱ δ' ὑποτιθέμεναι. διὸ καὶ δῆλον ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπαγωγῆς,
» ὅτι τῆς οὐσίας καὶ τοῦ τί ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις. ἐπεὶ δ' ἔστι τις
ἡ περὶ φύσεως ἐπιστήμη, δῆλον ὅτι καὶ πρακτικῆς ἑτέρα καὶ
ποιητικῆς ἔσται. ποιητικῆς μὲν γὰρ ἐν τῷ ποιοῦντι, καὶ οὐ τῷ ποιου-
4 μένῳ τῆς κινήσεως ἡ ἀρχή. καὶ τοῦτ' ἐστὶν εἴτε τέχνη τις, εἴτ' ἀλ-

λη τις δύναμις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς πρακτικῆς, οὐκ ἐν τῷ
πρακτῷ, μᾶλλον δ' ἐν τοῖς πράττουσιν ἡ κίνησις, ἡ δὲ φυσι-
κὴ περὶ τὰ ἔχοντα ἐν ἑαυτοῖς κινήσεως ἀρχήν ἐστιν. ὅτι μὲν
τοίνυν οὔτε πρακτικὴν οὔτε ποιητικὴν, ἀλλὰ θεωρητικὴν, ἀ-
ναγκαῖον εἶναι τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην, δῆλον ἐκ τούτων. εἰς ἓν
γάρ τι τούτων τῶν γενῶν ἀνάγκη πίπτειν αὐτήν. ἐπεὶ δὲ τὸ τί
ἐστιν ἀναγκαῖον ἑκάστῃ, πῶς τῶν ἐπιστημῶν εἰδέναι, καὶ τούτῳ
χρῆσθαι ἀρχῇ, δεῖ μὴ λανθάνειν, πῶς ὁριστέον τῷ φυσικῷ, καὶ 1
πῶς ὁ τῆς οὐσίας λόγος ληπτέος. πότερον ὡς τὸ σιμὸν, ἢ μᾶλ-
λον ὡς τὸ κοῖλον. τούτων μὲν ὁ μὲν τοῦ σιμοῦ λόγος μετὰ τῆς
ὕλης λέγεται τῆς τοῦ πράγματος. ὁ δὲ τοῦ κοίλου, χωρὶς τῆς
ὕλης. ἡ γὰρ σιμότης, ἐν ῥινὶ γίγνεται. διὸ καὶ ὁ λόγος αὐτῆς με-
τὰ ταύτης θεωρεῖται. τὸ σιμὸν γάρ ἐστι ῥὶς κοίλη. φανερὸν οὖν,
ὅτι καὶ σαρκὸς καὶ ὀφθαλμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν μορίων μετὰ
τῆς ὕλης ἀεὶ τὸν λόγον ἀποδοτέον. ἐπεὶ δ' ἔστι τις ἐπιστήμη τοῦ
ὄντος ᾗ ὂν καὶ χωριστὸν, σκεπτέον, πότερόν ποτε τῇ φυσικῇ τὴν 2
αὐτὴν θετέον εἶναι ταύτην, ἢ μᾶλλον ἑτέραν. ἡ μὲν οὖν φυσικὴ
περὶ τὰ κινήσεως ἔχοντ' ἀρχὴν ἐν αὑτοῖς ἐστιν. ἡ δὲ μαθηματι-
κὴ, θεωρητικὴ μὲν. καὶ περὶ μένοντα τις αὕτη, ἀλλ' οὐ χωριστά.
περὶ τὸ χωριστὸν ἄρα ὂν καὶ ἀκίνητον ἑτέρα τούτων ἀμφοτέ-
ρων τῶν ἐπιστημῶν ἐστιν, εἴπερ ὑπάρχει τις οὐσία τοιαύτη. λέ-
γω δὲ χωριστὴ καὶ ἀκίνητος, ὅπερ πειρασόμεθα δεικνύναι. καὶ
» εἴπερ ἐστί τις τοιαύτη φύσις ἐν τοῖς οὖσιν, ἐνταῦθα ἂν εἴη
» που καὶ τὸ θεῖον, καὶ αὕτη ἂν εἴη πρώτη καὶ κυριωτάτη ἀρ- 3
» χή. δῆλον τοίνυν, ὅτι τρία γένη τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν ἐστι,
» φυσική, μαθηματική, θεολογική. βέλτιστον μὲν οὖν, τὸ τῶν θεω-
» ρητικῶν, ἐπιστημῶν γένος. τούτων δ' αὖ τῶν ἡ τελευταία λε-
» χθεῖσα. περὶ τὸ τιμιώτερον γάρ ἐστι τῶν ὄντων. βελτίων δὲ καὶ
» χείρων ἑκάστη λέγεται, κατὰ τὸ οἰκεῖον ἐπιστητόν. ἀπορήσειε δ'
ἄν τις, πότερόν ποτε τὴν τοῦ ὄντος ᾗ ὂν ἐπιστήμην καθόλου θε-
τέον, ἢ οὔ. τῶν μὲν γὰρ μαθηματικῶν ἑκάστη, περὶ ἕν τι γένος ἀ-
φωρισμένον ἐστίν. ἡ δὲ καθόλου, κοινὴ περὶ πάντων. εἰ μὲν οὖν 4

αἱ φυσικαὶ οὐσίαι, πρῶται τῶν ὄντων εἰσὶ, κἂν ἡ φυσικὴ πρώ-
τη τῶν ἐπιστημῶν εἴη. εἰ δ' ἔστιν ἑτέρα φύσις καὶ οὐσία χωριστὴ
καὶ ἀκίνητος, ἑτέραν ἀνάγκη καὶ τὴν ἐπιστήμην αὐτῆς εἶναι καὶ
προτέραν τῆς φυσικῆς, καὶ καθόλου προτέραν. ἐπεὶ δὲ τὸ ἁ-
πλῶς ὂν κατὰ πλείους λέγεται τρόπους, ὧν εἷς κατὰ συμ-
βεβηκὸς εἶναι λεγόμενος, σκεπτέον πρῶτον περὶ τοῦ οὕτως ὄντος.
ὅτι μὲν οὖν οὐδεμία τῶν παραδεδομένων ἐπιστημῶν πραγμα-
1 τεύεται περὶ τὸ συμβεβηκὸς, δῆλον. οὔτε γὰρ οἰκοδομικὴ σκο-
πεῖ τὸ συμβησόμενον τοῖς τῇ οἰκίᾳ χρησομένοις. οἷον, εἰ λυπη-
ρῶς, ἢ τοὐναντίον οἰκήσουσιν, οὔθ' ὑφαντικὴ, οὔτε σκυτοτομι-
κὴ, οὔτε ὀψοποιητική. τὸ δὲ καθ' αὑτὴν ἴδιον ἑκάστη τούτων σκο-
πεῖ τῶν ἐπιστημῶν μόνον. τοῦτο δ' ἔστι τὸ οἰκεῖον τέλος, οὐδὲ ἢ μου
σικὸν καὶ γραμματικόν. οὐδὲ τὸν ὄντα μουσικὸν, ὅτι γενόμενος
γραμματικὸς, ἅμα ἔσται τὰ ἀμφότερα, πρότερον οὐκ ὤν, ὃ δὲ
μὴ ἀεὶ ὂν ἐστιν, ἐγένετο τοῦτο. ὥσθ' ἅμα μουσικὸς ἐγένετο καὶ
2 γραμματικός. τοῦτο δὲ οὐδεμία ζητεῖ τῶν ὁμολογουμένως οὐ
σῶν ἐπιστημῶν, πλὴν ἡ σοφιστική. περὶ τὸ συμβεβηκὸς γὰρ αὕτη
μόνη πραγματεύεται. διὸ Πλάτων οὐ κακῶς εἴρηκε, φήσας
τὸν σοφιστὴν περὶ τὸ μὴ ὂν διατρίβειν. Ὅτι δ' οὐδ' ἐνδεχόμενόν
,, ἐστιν εἶναι τοῦ συμβεβηκότος ἐπιστήμην, φανερὸν ἔσται πειραθεῖσιν
,, ἰδεῖν, τί ποτ' ἐστὶ τὸ συμβεβηκός. πᾶν φαμὲν εἶναι τὸ μὲν, ἀεὶ καὶ ἐξ
,, ἀνάγκης. ἀνάγκης δ' οὐ τῆς, κατὰ βίαιον λεγομένης, ἀλλ' ᾗ χρώ-
μεθα ἐν τοῖς κατὰ τὰς ἀποδείξεις. τὸ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸ
3 δ' οὔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οὔτ' ἀεὶ καὶ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ὅπως ἔτυ-
χεν. οἷον ἐπὶ κυνὶ γένοιτ' ἂν ψῦχος, ἀλλὰ τοῦτ' οὔθ' ὡς ἀεὶ ἐξ
ἀνάγκης, οὔτε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίγνεται. συμβαίη δέ ποτ' ἄν.
ἔστι δὴ τὸ συμβεβηκὸς, ὃ γίγνεται μὲν, οὐκ ἀεὶ οὐδ' ἐξ ἀνάγ-
κης, οὐδ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τί μὲν οὖν ἐστι τὸ συμβεβηκὸς,
εἴρηται. διότι δ' οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη τοῦ τοιούτου, δῆλον. ἐ-
πιστήμη μὲν γὰρ πᾶσα τοῦ ἀεὶ ὄντος, ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τὸ
,, δὲ συμβεβηκὸς ἐν οὐδετέρῳ τούτων ἐστίν. ὅτι δὲ τοῦ κατὰ
,, 4 συμβεβηκὸς ὄντος, οὐκ εἰσὶν αἰτίαι καὶ ἀρχαὶ τοιαῦται,

» οἷαίπερ τοῦ καθ' αὑτὸ ὄντος, δῆλον. ἔσται δ' ἅπαντ' ἐξ ἀνάγκης.
εἰ δ' τόδε μὲν ἔστιν, τοῦ δὲ ὄντος. τόδε δὲ τοῦδε. τοῦτο δὲ μὴ ὅπως
ἔτυχεν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης. ἐξ ἀνάγκης ἔσται καὶ οὗ τοῦτ' ἦν αἴτιον
ἕως τοῦ λεγομένου τελευταίου αἰτιατοῦ. τοῦτο δ' ἦν κατὰ συμ-
βεβηκός. ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἅπαντ' ἔσται, καὶ τὸ ὁποτέρως ἔτυ-
χε καὶ τὸ ἐνδέχεσθαι καὶ γίνεσθαι. καὶ μὴ παντελῶς ἐκ τῶν
γινομένων ἀναιρεῖται. κἂν μὴ ὂν δὲ, ἀλλὰ καὶ γιγνόμενον τὸ
αἴτιον ὑποτεθῇ, ταῦτα συμβήσεται. πᾶν γὰρ τὸ ἐξ ἀνάγκης 1
γενήσεται. ἡ γὰρ αὔριον ἔκλειψις γενήσεται ἂν τόδε γένηται,
τοῦτο δ' ἂν ἕτερόν τι. καὶ τοῦτ' ἂν ἄλλο. καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον
ἀπὸ πεπερασμένου χρόνου τοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν μέχρις αὔριον ἀ-
φαιρουμένου χρόνου, ἥξει ποτὲ εἰς τὸ ὑπάρχον. ὥστ' ἐπεὶ τοῦ-
τ' ἔστιν, ἅπαντ' ἐξ ἀνάγκης τὰ μετὰ τοῦτο γενήσεται. ὥστε πάν=
τα ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι. τὸ δ' ὡς ἀληθῶς ὂν, καὶ μὴ κατὰ συμ=
βεβηκὸς, τὸ μὲν ἐστιν ἐν συμπλοκῇ τῆς διανοίας καὶ πάθος ἐν
ταύτῃ. διὸ περὶ μὲν τὸ οὕτως ὂν, οὐ ζητοῦνται αἱ ἀρχαί. περὶ 2
δὲ τὸ ἔξω ὂν καὶ χωριστόν. τὸ δ' οὐκ ἀναγκαῖον, ἀλλ' ἀόριστον. λέ-
» γω δὲ τὸ κατὰ, ὡς ἐπ' ἔλαττον συμβεβηκός. τοῦ τοιούτου δ' ἄτα-
» κτα καὶ ἄπειρα τὰ αἴτια. τὸ δὲ ἕνεκά του, ἐν τοῖς φύσει γιγνο-
» μένοις, ἢ ἀπὸ διανοίας ἐστί. τύχη δ' ἐστὶν, ὅταν τι τούτων γένηται
» καὶ συμβεβηκός. ὥσπερ γὰρ καὶ ὄν ἐστι, τὸ μὲν καθ' αὑτό. τὸ δὲ,
» κατὰ συμβεβηκὸς, οὕτως καὶ αἴτιον. ἡ τύχη δ' αἴτιον κατὰ
» συμβεβηκὸς, ἐν τοῖς κατὰ προαίρεσιν τῶν ἕνεκά του γιγνο=
» μένοις. διὸ περὶ ταυτὸ τύχη καὶ διάνοια. προαίρεσις γὰρ, οὐ- 3
» χωρὶς διανοίας. τὰ δ' αἴτια ἀόριστα, ἀφ' ὧν ἂν γένοιτο τὰ ἀπὸ
» τύχης. διὸ ἄδηλος ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ, καὶ αἴτιον κατὰ συμ-
» βεβηκός. ἁπλῶς δὲ οὐδενός. ἀγαθὴ τύχη καὶ κακὴ, ὅταν ἀγα-
» θὸν ἢ φαῦλον ἀποβῇ. ἀτυχία δὲ καὶ δυστυχία περὶ μέγεθος
» τούτων. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν κατὰ συμβεβηκὸς πρότερον τῶν καθ'
,, αὑτό, οὐδ' ἄρ' αἴτια. εἰ ἄρα τύχη ἢ καὶ τὸ αὐτόματον αἴτιον
,, τοῦ οὐρανοῦ, πρότερον νοῦς αἴτιον καὶ φύσις. ἔστι δὲ τὸ μὲν,
, ἐνεργείᾳ μόνον. τὸ δὲ, δυνάμει. τὸ δὲ, δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ. 4

τὸ μὲν

τὸ μὲν ὄν. τὸ δὲ ποσόν. τὸ δὲ τῶν λοιπῶν. οὐκ ἔστι δὲ κίνησις πα-
ρὰ τὰ πράγματα. μεταβάλλει γὰρ ἀεὶ κατὰ τὰς τοῦ ὄντος κα-
τηγορίας. κοινὸν δ' ἐπὶ τούτων οὐδέν ἐστιν, οὐδὲ ἐν μιᾷ κατηγο-
ρίᾳ. ἕκαστον δὲ, διχῶς ὑπάρχει πᾶσιν. οἷον, τόδε. τὸ μὲν, γὰρ μορ-
φὴ αὐτοῦ. τὸ δὲ στέρησις. καὶ κατὰ τὸ ποιόν. τὸ μὲν λευκόν, τὸ
δὲ, μέλαν. καὶ κατὰ τὸ ποσόν, τὸ μὲν τέλειον, τὸ δὲ, ἀτελές.
καὶ κατὰ φοράν, τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω. ἢ τὸ μὲν κοῦφον. τὸ δὲ,
1 βαρύ. ὥστε κινήσεως καὶ μεταβολῆς, τοσαῦτ' εἴδη, ὅσα τοῦ ὄν-
τος. διῃρημένου δὲ καθ' ἕκαστον γένος, τὸ μὲν δυνάμει, τὸ δ' ἐν-
τελεχείᾳ, τὴν τοῦ δυνάμει ᾗ τοιοῦτόν ἐστι, ἐνέργειαν, λέγω κί-
νησιν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγομεν, ἐνθένδε δῆλον. ὅταν γὰρ τὸ οἰκοδο-
μητὸν ᾗ τοιοῦτον, αὐτὸ λέγομεν εἶναι ἐνεργείᾳ, ἢ οἰκοδομεῖται.
καὶ ἔστι τοῦτο οἰκοδόμησις. ὁμοίως μάθησις. ἰάτρευσις. καὶ κύ-
λισις. βάδισις. ἅλσις. γήρανσις. ἅδρωσις. συμβαίνει δὲ κινεῖ-
σθαι ὅταν ἡ ἐντελέχεια ᾖ αὐτή, καὶ οὔτε πρότερον οὔθ' ὕ-
2 στερον. ἡ δὲ τοῦ δυνάμει ὄντος ἐντελέχεια, ὅταν ἐντελεχείᾳ ὂν
ἐνεργῇ, ἢ αὐτὸ ἢ ἄλλο ᾗ κινητόν, κίνησίς ἐστι. λέγω δὲ τὸ ᾗ, ὧδε.
ἔστι γὰρ ὁ χαλκὸς δυνάμει ἀνδριάς. ἀλλ' ὅμως οὐχ' ἡ τοῦ χαλ-
κοῦ ἐντελέχεια, ᾗ χαλκὸς, κίνησίς ἐστιν. οὐ γὰρ ταυτὸ χαλκῷ
εἶναι καὶ δυνάμει τινί. ἐπεὶ εἰ ταυτὸ ἦν ἁπλῶς, κατὰ τὸν λό-
γον ἦν ἂν ἡ τοῦ χαλκοῦ ἐντελέχεια, κίνησίς τις. οὐκ ἔστι δὲ ταυ-
τόν. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων. τὸ μὲν γὰρ δύνασθαι ὑγιαίνειν,
καὶ δύνασθαι κάμνειν, οὐ ταυτὸν ἦν. καὶ γὰρ ἂν τὸ ὑγιαίνειν καὶ
3 τὸ κάμνειν, ταυτὸν ἦν. τὸ δ' ὑποκείμενον καὶ ὑγιαῖνον, καὶ
νοσοῦν, εἴθ' ὑγρότης εἴθ' αἷμα ταυτὸ καὶ ἕν. ἐπεὶ δὲ οὐ τὸ αὐ-
τὸν ὥσπερ οὐδὲ χρῶμα ταυτὸ καὶ ὁρατόν, ἡ τοῦ δυνατοῦ ᾗ δυ-
νατὸν ἐντελέχεια κίνησίς ἐστιν. ὅτι μὲν γὰρ ἐστιν αὕτη, καὶ ὅτι συμ-
βαίνει τότε κινεῖσθαι, ὅταν ἡ ἐντελέχεια ᾖ αὕτη, καὶ οὔτε πρό-
τερον οὔθ' ὕστερον, δῆλον. ἐνδέχεται γὰρ ἕκαστον, ὁτὲ μὲν ἐνεργεῖν,
ὁτὲ δὲ μή. οἷον, τὸ οἰκοδομητὸν ᾗ οἰκοδομητόν. καὶ ἡ τοῦ οἰκοδο-
μητοῦ ἐνέργεια ᾗ οἰκοδομητόν, οἰκοδόμησίς ἐστιν. ἢ γὰρ τοῦτο ἐστιν
4 ἡ οἰκοδόμησις, ἡ ἐνέργεια ἢ οἰκία. ἀλλ' ὅταν ἡ οἰκία ᾖ, οὐκέτι

οἰκοδομητὸν ἔσται. οἰκοδομεῖται δὲ τὸ οἰκοδομητόν. ἀνάγκη ἄρα
οἰκοδόμησιν τὴν ἐνέργειαν εἶναι. ἡ δ' οἰκοδόμησις, κίνησίς τις.
ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κινήσεων. ὅτι δὲ καλῶς εἴ-
ρηται, δῆλον ἐξ ὧν οἱ ἄλλοι λέγουσι περὶ αὐτῆς, καὶ ἐκ τοῦ μὴ
ῥᾴδιον εἶναι διορίσαι ἄλλως αὐτήν. οὔτε γὰρ ἐν ἄλλῳ τις γέ-
νει δύναιτ' ἂν θεῖναι αὐτήν. δῆλον δ' ἐξ ὧν λέγουσιν. οἱ μὲν γὰρ
ἑτερότητα καὶ ἀνισότητα καὶ τὸ μὴ ὄν· ὧν οὐδὲν ἀνάγκη κινεῖ-
σθαι. ἀλλ' οὐδ' ἡ μεταβολή. οὔτ' εἰς ταῦτα, οὔτ' ἐκ τούτων 1
μᾶλλον, ἢ ἐκ τῶν ἀντικειμένων. αἴτιον δὲ τοῦ εἰς ταῦτα τιθέναι,
ὅτι ἀόριστόν τι δοκεῖ εἶναι ἡ κίνησις. τῆς δ' ἑτέρας συστοιχίας
αἱ ἀρχαὶ διὰ τὸ στερητικαὶ εἶναι, ἀόριστοι. οὔτε γὰρ τόδε, οὔ-
τε τοιόνδε, οὐδὲ μία αὐτῶν, οὔτε τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν. τοῦ
» δὲ δοκεῖν ἀόριστον εἶναι τὴν κίνησιν, αἴτιον, ὅτι οὔτ' εἰς δύνα-
» μιν τῶν ὄντων, οὔτ' εἰς ἐνέργειάν ἐστι θεῖναι αὐτήν. οὔτε γὰρ
τὸ δυνατὸν ποσὸν εἶναι, κινεῖται ἐξ ἀνάγκης, οὔτε τὸ ἐνέργεια
ποσόν ἥ τε κίνησις, ἐνέργεια μὲν εἶναι δοκεῖ τις, ἀτελὴς δέ. αἴ- 2
τιον δ' ὅτι ἀτελὲς. τὸ δυνατὸν οὗ ἐστιν ἐνέργεια. καὶ διὰ τοῦτο
χαλεπὸν αὐτὴν λαβεῖν, τί ἐστιν. ἢ γὰρ εἰς στέρησιν ἀνάγκη θεῖναι,
ἢ εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἐνέργειαν ἁπλῆν. τούτων δ' οὐδὲν φαίνε-
ται ἐνδεχόμενον. ὥστε λείπεται τὸ λεχθὲν εἶναι καὶ ἐνέργειαν,
καὶ μὴ ἐνέργειαν τὴν εἰρημένην, ἰδεῖν μὲν χαλεπὴν, ἐνδεχο-
μένην δ' εἶναι. καὶ ὅτι ἐστὶν ἡ κίνησις ἐν τῷ κινητῷ, δῆλον. ἐν-
τελέχεια γάρ ἐστι τούτου ὑπὸ τοῦ κινητικοῦ. καὶ ἡ τοῦ κινητι-
κοῦ ἐνέργεια, οὐκ ἄλλη ἐστί. δεῖ μὲν γὰρ εἶναι ἐντελέχειαν, ἀμ- 3
φοῖν. κινητικὸν μὲν γάρ ἐστι τὸ δύνασθαι. κινοῦν δὲ τὸ ἐνεργεῖν.
ἀλλ' ἔστιν ἐνεργητικὸν τοῦ κινητοῦ. ὥσθ' ὁμοίως μία ἀμφοῖν ἐνέρ-
γεια. ὥσπερ τὸ αὐτὸ διάστημα ἓν πρὸς δύο. καὶ δύο πρὸς
ἕν. καὶ τὸ ἄναντες, καὶ τὸ κάταντες. ἀλλὰ τὸ εἶναι οὐχ ἕν.
» ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ κινοῦντος καὶ κινουμένου. τὸ δ' ἄπειρον,
» ἢ τὸ ἀδύνατον διελθεῖν τῷ μὴ πεφυκέναι διϊέναι, καθάπερ
ἡ φωνὴ ἀόρατος, ἢ τὸ διέξοδον ἔχον ἀτελεύτητον. ἢ ὃ μόλις, ἢ
ὃ πεφυκὸς ἔχειν, μὴ ἔχῃ διέξοδον ἢ πέρας. ἔτι προσθέσει ἢ 4

ἀφαιρέσει ἢ ἄμφω. χωριστὸν μὲν δὴ αὐτό τι ὂν, αἰσθητὸν δὲ οὐχ
οἷόν τ' εἶναι. εἰ γὰρ μήτε μέγεθός ἐστι, μήτε πλῆθος, οὐσία
δ' αὐτοῦ τὸ ἄπειρον, καὶ μὴ συμβεβηκὸς, ἀδιαίρετον ἔσται. τὸ
γὰρ διαιρετὸν, ἢ μέγεθος, ἢ πλῆθος. εἰ δὲ ἀδιαίρετον, οὐκ
ἄπειρον. εἰ μὴ καθάπερ ἡ φωνὴ ἀόρατος. ἀλλ' οὐχ οὕτω λέ-
γουσιν, οὐθ' ἡμεῖς ζητοῦμεν. ἀλλ' ὡς ἀδιέξοδον. ἔτι πῶς ἐνδέ-
χεται καθ' αὑτὸ εἶναι ἄπειρον, εἰ μὴ εἴη ἀριθμὸς καὶ μέγε-
1 θος, ὧν πάθος τὸ ἄπειρον. ἔτι εἰ κατὰ συμβεβηκὸς, οὐκ ἂν
εἴη στοιχεῖον τῶν ὄντων ᾗ ἄπειρον, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἀόρατον τῆς
διαλέκτου. καίτοι ἡ φωνὴ ἀόρατος. καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐνεργείᾳ
εἶναι τὸ ἄπειρον, δῆλον. ἔσται γὰρ ὁτιοῦν ἑαυτοῦ ἄπειρον μέ-
ρος τὸ λαμβανόμενον. τὸ γὰρ ἀπείρῳ εἶναι καὶ ἄπειρον, τὸ
αὐτό. εἴπερ οὐσία τὸ ἄπειρον καὶ μὴ καθ' ὑποκειμένου. ὥσ-
τε ἢ ἀδιαίρετον ἢ εἰς ἄπειρα διαιρετὸν, ἢ μεριστόν. πολλὰ δ' εἶ-
ναι τὸ αὐτὸ, ἀδύνατον ἄπειρα. ὥσπερ γὰρ μέρος ἀὴρ ἀέρος,
2 οὕτως ἄπειρον ἀπείρου, εἰ ἔστιν οὐσία καὶ ἀρχή. ἀμέριστον ἄ-
ρα καὶ ἀδιαίρετον. ἀλλὰ ἀδύνατον, τὸ ἐντελεχείᾳ ὂν, ἄπει-
ρον. ποσὸν γὰρ εἶναι ἀνάγκη. κατὰ συμβεβηκὸς ἄρα ὑπάρχει.
ἀλλ' οὕτως εἴρηται, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται εἶναι ἀρχήν. ἀλλ' ἐκεῖ-
νο ᾧ συμβέβηκε τὸν ἀριθμὸν. ἢ τὸ ἄρτιον. αὕτη μὲν οὖν ἡ
ζήτησις καθόλου. ὅτι δ' ἐν τοῖς αἰσθητοῖς οὐκ ἔστιν, ἐνθένδε
δῆλον. εἰ γὰρ σώματος λόγος, τὸ ἐπιπέδοις ὡρισμένον, οὐκ
εἴη ἂν ἄπειρον σῶμα, οὔτ' αἰσθητὸν, οὔτε νοητόν. οὔτ' ἀρι-
3 θμὸς, ὡς κεχωρισμένος καὶ ἄπειρος. ἀριθμητὸν γὰρ ὁ ἀρι-
θμὸς. ἢ τὸ ἔχον ἀριθμόν. φυσικῶς δὲ ἐκ τῶνδε δῆλον. οὔτε γὰρ
σύνθετον οἷόν τε εἶναι, οὔθ' ἁπλοῦν. σύνθετον μὲν γὰρ οὐκ
ἔσται σῶμα, ἐπεὶ πεπέρανται τῷ πλήθει τὰ στοιχεῖα. δεῖ γὰρ
ἰσάζειν τἀναντία, καὶ μὴ εἶναι ἓν αὐτῶν ἄπειρον. εἰ γὰρ
ὁποσῳοῦν λείπεται ἡ θατέρου σώματος δύναμις, φθα-
ρήσεται ὑπὸ τοῦ ἀπείρου τὸ πεπερασμένον. ἕκαστον δ' ἄ-
πειρον εἶναι ἀδύνατον. σῶμα γάρ ἐστι τὸ πάντῃ ἔχον διά-
4 στασιν. ἄπειρον δὲ, τὸ ἀπεράντως διεστηκός. ὥστ' εἰ τὸ

ἄπειρον σῶμα πάντῃ ἐστὶν ἄπειρον, οὐ δὲ ἓν δὲ ἁπλοῦν ἐνδέ-
χεται τὸ ἄπειρον εἶναι σῶμα. οὔθ' ὡς λέγουσί τινες τὸ παρὰ τὰ
στοιχεῖα, ἐξ οὗ γεννῶσι ταῦτα. οὐκ ἔστι γὰρ τὸ τοιοῦτον σῶμα πα-
ρὰ τὰ στοιχεῖα. ἅπαντα γὰρ ἐξ οὗ ἐστὶ καὶ ὤν, διαλύεται εἰς ταῦ-
τα. οὐ φαίνεται δὲ τοῦτο παρὰ τὰ ἁπλᾶ σώματα οὐδὲ πῦρ, οὐ-
δὲ ἄλλο τι τῶν στοιχείων οὐδέν. χωρὶς γὰρ τοῦ ἄπειρον εἶναί τι αὐ-
τῶν, ἀδύνατον τὸ ἅπαν. καὶ ἢ πεπερασμένον, ἢ εἶναι, ἢ γίγνε-
σθαί τι αὐτῶν. ὥσπερ Ἡράκλειτός φησιν ἅπαντα γίγνεσθαι πο- 1
τὲ πῦρ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος τῷ ἓν τοῦ ἑνός. ὃ ποιοῦσι παρὰ τὰ στοι-
χεῖα οἱ φυσικοί. πᾶν γὰρ μεταβάλλει ἐξ ἐναντίου. οἷον ἐκ θερ-
μοῦ εἰς ψυχρόν. ἔτι τὸ αἰσθητὸν σῶμα πού, καὶ ὁ αὐτὸς τόπος
ὅλου καὶ μορίου, οἷον, τῆς γῆς. ὥστ' εἰ μὲν ὁμοειδὲς, ἀκίνητον ἔ-
σται. ἢ ἀεὶ οἰσθήσεται. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. τί γὰρ μᾶλλον κάτω
ἢ ἄνω ἢ ὁπουοῦν, οἷον εἰ βῶλος εἴη, ποῦ αὕτη κινηθήσεται, ἢ
μενεῖ. ὁ γὰρ τόπος αὐτῆς τοῦ συγγενοῦς σώματος ἄπειρος. κα-
θέξει οὖν τὸν ὅλον τόπον. καὶ πῶς. τίς οὖν ἡ μονὴ καὶ ἡ κίνη- 2
σις, ἢ πανταχοῦ μενεῖ, οὐ κινηθήσεται ἄρα. ἢ πανταχοῦ. οὐκ
ἄρα στήσεται. εἰ δ' ἀνόμοιον τὸ πᾶν, ἀνόμοιοι καὶ οἱ τόποι. καὶ
πρῶτον μὲν οὐχ ἓν τὸ σῶμα τοῦ παντὸς, ἀλλ' ἢ τὸ ἅπτεσθαι.
εἶτα ἢ πεπερασμένα ταῦτα ἔσται, ἢ ἄπειρα εἴδει. πεπερασμέ-
να μὲν οὖν οὐχ οἷόν τε. ἔσται γὰρ τὰ μὲν, ἄπειρα. τὰ δ' οὔ. εἰ τὸ
πᾶν ἄπειρον. οἷον, πῦρ, ἢ ὕδωρ. φθορὰ δὲ τὸ τοιοῦτον τοῖς ἐναντί-
οις. εἰ δ' ἄπειρα καὶ ἁπλᾶ, καὶ οἱ τόποι ἄπειροι, καὶ ἔσται ἄπει-
ρα τὰ στοιχεῖα. εἰ δὲ τοῦτ' ἀδύνατον, καὶ οἱ τόποι πεπερασμέ- 3
νοι, καὶ τὸ πᾶν ἀνάγκη πεπεράνθαι. ὅλως δ' ἀδύνατον ἄπει-
ρον εἶναι σῶμα, καὶ τόπον τοῖς σώμασιν. εἰ πᾶν σῶμα αἰσθητὸν,
βάρος ἔχει ἢ κουφότητα. ἢ γὰρ ἐπὶ τὸ μέσον, ἢ ἄνω οἰσθήσεται.
ἀδύνατον δὲ τὸ ἄπειρον, ἢ πᾶν, ἢ τὸ ἥμισυ ἢ ὁποτερονοῦν πε-
πονθέναι. πῶς γὰρ διελεῖς, ἢ πῶς τοῦ ἀπείρου ἔσται. τὸ μὲν κά-
τω, τὸ δ' ἄνω ἢ ἔσχατον καὶ μέσον. ἔτι πᾶν αἰσθητὸν σῶμα ἐν
τόπῳ. τόπου δὲ, εἴδη ἕξ. ἀδύνατον δ' ἐν τῷ ἀπείρῳ σώματι
ταῦτ' εἶναι. ὅλως δ' εἰ ἀδύνατον τόπον ἄπειρον εἶναι, καὶ σῶ- 4

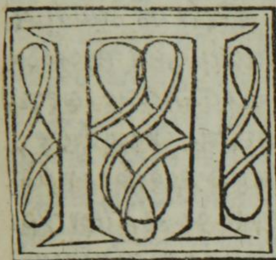
μα ἀδύνατον. τὸ γὰρ ἐν τόπῳ πού. τοῦτο δὴ σημαίνει ἢ ἄνω, ἢ
κάτω, ἢ τῶν λοιπῶν τι. τούτων δ' ἕκαστον πέρας τι. τὸ δ' ἄπει-
ρον, οὐ ταυτὸν ἐν μεγέθει καὶ κινήσει καὶ χρόνῳ ὡς μία τις φύ-
σις. ἀλλὰ τὸ ὕστερον λέγεται κατὰ τὸ πρότερον. οἷον, κίνησις κα-
» τὰ τὸ μέγεθος, ἐφ' οὗ κινεῖται. ἢ ἀλλοιοῦται, ἢ αὔξεται. χρόνος
» νος δὲ διὰ τὴν κίνησιν. μεταβάλλει δὲ τὸ μεταβάλλον, τὸ μὲν κα-
τὰ συμβεβηκός, ὡς τὸ μουσικὸν βαδίζειν. τὸ δὲ, τῷ τούτου τι με-
1 ταβάλλειν, ἁπλῶς λέγεται μεταβάλλειν. οἷον τὰ κατὰ μέρη.
ὑγιάζεται γὰρ τὸ σῶμα, ὅτι ὁ ὀφθαλμός. ἔστι δέ τι ὃ καθ' αὑτὸ
° τὸ πρῶτον κινεῖται. καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ καθ' αὑτὸ κινητόν. ἔστι δέ τι καὶ
ἐπὶ τοῦ κινοῦντος ὡσαύτως. κινεῖ γὰρ, τὸ μὲν, κατὰ συμβεβηκός.
τὸ δὲ, κατὰ μέρος. τὸ δὲ, καθ' αὑτό. ἔστι δέ τι τὸ κινοῦν πρῶτον. ἔστι
δέ τι τὸ κινούμενον. ἔτι ἐν ᾧ χρόνῳ καὶ ἐξ οὗ εἰς ὅ. τὰ δ' εἴδη καὶ
τὰ πάθη καὶ ὁ τόπος εἰς ἃ κινοῦνται, τὰ κινούμενα, ἀκίνητά ἐστιν.
οἷον, ἐπιστήμη καὶ θερμότης. ἔστι δ' οὐχ ἡ θερμότης κίνησις,
2 ἀλλ' ἡ θέρμανσις. ἡ δὲ μὴ κατὰ συμβεβηκὸς μεταβολὴ οὐκ ἐν
ἅπασιν ὑπάρχει. ἀλλ' ἐν τοῖς ἐναντίοις καὶ μεταξύ. καὶ ἐν ἀν-
τιφάσει. τούτου δὲ πίστις, ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. μεταβάλλει δὲ τὸ
μεταβάλλον, ἢ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον. ἢ ἐκ μὴ ὑπο-
κειμένου εἰς ὑποκείμενον, ἢ ἐξ ὑποκειμένου, εἰς μὴ ὑποκείμε-
νον. λέγω δὲ ὑποκείμενον, τὸ καταφάσει δηλούμενον. ὥστ' ἀ-
» νάγκη τρεῖς εἶναι μεταβολάς. ἡ γὰρ ἐξ οὐχ ὑποκειμένου εἰς μὴ
» ὑποκείμενον, οὐκ ἔστι μεταβολή. οὔτε γὰρ ἐναντία, οὔτε ἀντί-
3 φασίς ἐστιν, ὅτι οὐκ ἀντίθεσις. ἡ μὲν οὖν ἐξ οὐχ ὑποκειμένου
εἰς ὑποκείμενον, κατ' ἀντίφασιν, γένεσίς ἐστιν, ἡ μὲν ἁπλῶς,
ἁπλῆ. ἡ δὲ τὶς, τινός. ἡ δ' ἐξ ὑποκειμένου εἰς μὴ ὑποκείμενον
φθορά, ἡ μὲν ἁπλῶς, ἁπλῆ. ἡ δὲ τὶς, τινός. εἰ τὸ μὴ ὂν λέγεται
πλεοναχῶς, καὶ μήτε τὸ κατὰ σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν ἐνδέχεται
κινεῖσθαι, μήτε τὸ κατὰ δύναμιν τὸ τῷ ἁπλῶς ὄντι ἀντικεί-
μενον. τὸ γὰρ μὴ λευκὸν ἢ μὴ ἀγαθὸν, ὅμως ἐνδέχεται κινεῖσθαι
κατὰ συμβεβηκός. εἴη γὰρ ἂν ἄνθρωπος τὸ μὴ λευκόν. τὸ δ' ἁ-
4 πλῶς μὴ τόδε, οὐδαμῶς. ἀδύνατον γὰρ τὸ μὴ ὂν κινεῖσθαι. εἰ

δὲ τοῦτο, καὶ τὴν γένεσιν, κίνησιν εἶναι. γίγνεται τὴν τὸ μὴ ὄν.
εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα κατὰ συμβεβηκὸς γίγνεται, ἀλλ' ὅμως
ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι ὑπάρχει τὸ μὴ ὄν, κατὰ τοῦ γιγνομένου ἁ-
πλῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἠρεμεῖν. ταῦτά τε δὴ συμβαίνει δυσχε-
ρῆ. καὶ εἰ πᾶν τὸ κινούμενον ἐν τόπῳ. τὸ δὲ μὴ ὂν οὐκ ἔστιν ἐν
τόπῳ. εἴη γὰρ ἄν που. οὐδὲ δὴ ἡ φθορά, κίνησις. ἐναντίον γὰρ
κινήσει κίνησις ἢ ἠρεμία. φθορὰ δὲ, γενέσει. ἐπεὶ δὲ πᾶσα κί-
νησις, μεταβολή τις, μεταβολαὶ δὲ τρεῖς αἱ εἰρημέναι. τούτων 1
δ' αἱ μὲν κατὰ γένεσιν καὶ φθορὰν οὐ κινήσεις, αὗται δ' εἰσὶν
αἱ κατ' ἀντίφασιν, ἀνάγκη τὴν ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκεί-
μενον, κίνησιν εἶναι μόνην. τὰ δ' ὑποκείμενα ἢ ἐναντία, ἢ με-
ταξύ. καὶ γὰρ ἡ στέρησις κείσθω ἐναντίον, καὶ δηλοῦται κατα-
φάσει. οἷον, τὸ γυμνὸν καὶ νωδόν. καὶ τὸ μέλαν. εἰ οὖν αἱ κα-
τηγορίαι διῄρηνται, οὐσίᾳ, ποιότητι, τόπῳ, ποιεῖν, ἢ πάσχειν,
τῷ πρός τι, ποσῷ, ἀνάγκη τρεῖς εἶναι κινήσεις. ποιοῦ. ποσοῦ. τό-
που. κατ' οὐσίαν δ' οὔ, διὰ τὸ μηδὲν εἶναι οὐσίᾳ ἐναντίον, οὐδὲ 2
τοῦ πρός τι. ἔστι γὰρ θατέρου μηδὲν μεταβάλλοντος ἀληθεύε-
σθαι θάτερον μηδὲν μεταβάλλον. ὥστε κατὰ συμβεβηκὸς ἡ
» κίνησις αὐτῶν. οὐδὲ ποιοῦντος καὶ πάσχοντος, ἢ κινοῦντος καὶ
» κινουμένου. ὅτι οὐκ ἔστι κινήσεως κίνησις, οὐδὲ γενέσεως γένεσις,
οὐδ' ὅλως μεταβολὴ μεταβολῆς. διχῶς γὰρ ἐνδέχεται κινή-
σεως εἶναι κίνησιν, ἢ ὡς ὑποκειμένου, οἷον ὁ ἄνθρωπος κινεῖται.
ὅτι ἐκ λευκοῦ εἰς μέλαν μεταβάλλει. ὥστε οὕτω καὶ ἡ κίνησις,
ἢ θερμαίνεται ἢ ψύχεται, ἢ τόπον ἀλλάττει, ἢ αὔξεται. τοῦτο δὲ 3
ἀδύνατον. οὐ γὰρ τῶν ὑποκειμένων τι ἡ μεταβολή. ἢ τῷ ἕτερόν-
τι ὑποκείμενον ἐκ μεταβολῆς μεταβάλλειν εἰς ἄλλο εἶδος.
οἷον, ἄνθρωπον ἐκ νόσου εἰς ὑγίειαν, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δυνατόν, πλὴν
κατὰ συμβεβηκός. πᾶσα γὰρ κίνησις, ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἐστὶ με-
ταβολή, καὶ γένεσις καὶ φθορὰ ὡσαύτως. πλὴν αἱ μὲν ἐξ ἀντικει-
μένων ὡδὶ ἢ ὡδί, οὐ κινήσεις. ἅμα οὖν μεταβάλλει ἐξ ὑγιείας εἰς
νόσον. καὶ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς μεταβολῆς, εἰς ἄλλην. δῆλον δ' ὅ-
τι ἂν νοσήσῃ, μεταβεβληκὼς ἔσται εἰς ὁποιανοῦν. ἐνδέχεται γὰρ ἠ- 4

ρεμεῖν. καὶ ἔτι εἰς μὴ τὴν τυχοῦσαν ἀεί. κἀκείνη ἔκ τινος ἐστὶ ἄλ-
λο ἔσται. ὥσθ' ἡ ἀντικειμένη ἔσται ὑγίανσις, ἀλλὰ τῷ συμβεβηκέ-
ναι. ὅτι οὐδ' ἀναμιμνήσκεσθαι εἰς λήθην μεταβάλλει. ὅτι ᾧ ὑπάρχει,
ἐκεῖνο μεταβάλλει ὅτε μὲν εἰς ἐπιστήμην, ὅτε δὲ εἰς ὑγίειαν. ἔτι
εἰς ἄπειρον βαδιεῖται, εἰ ἔσται μεταβολῆς μεταβολή, καὶ γενέ-
σεως γένεσις. ἀνάγκη δὴ καὶ τὴν προτέραν εἰ ἡ ὑστέρα. οἷον, εἰ ἡ ἁ-
πλῆ γένεσις ἐγίνετό ποτε. καὶ τὸ γιγνόμενον ἁπλῶς, ἐγίνετο. ὥσ-
1 τε οὔπω ἦν τὸ γιγνόμενον ἁπλῶς, ἀλλὰ τὸ γιγνόμενόν τι, ἢ γιγνό
μενον ἤδη. εἰ δὴ καὶ τοῦτ' ἐγίγνετό ποτε, διὸ τί οὐκ ἦν πω τότε γιγνό
μενον. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀπείρων οὐκ ἔστι τι πρῶτον. οὐκ ἔσται τὸ πρῶτον.
ὥστ' οὐδὲ τὸ ἐχόμενον. οὔτε γίγνεσθαι οὖν οὔτε κινεῖσθαι οἷόν τε οὔ-
τε μεταβάλλειν οὐδέν. ἔτι τοῦ αὐτοῦ κίνησις ἡ ἐναντία, καὶ ἠρέμη-
σις καὶ γένεσις καὶ φθορά. ὥστε τὸ γιγνόμενον, ὅταν γένηται γιγνό-
μενον, τότε φθείρεται. οὔτε γὰρ εὐθὺς γιγνόμενον, οὔθ' ὕστερον. εἶναι
γὰρ δεῖ τὸ φθειρόμενον. ἔτι δεῖ ὕλην ὑπεῖναι τῷ γιγνομένῳ, καὶ
2 μεταβάλλοντι. τίς οὖν ἔσται ὥσπερ τὸ ἀλλοιωτὸν σῶμα ἢ ψυ-
χή, οὕτω τί καὶ τὸ γιγνόμενον ἢ κίνησις, ἢ γένεσις. καὶ ἔτι τί εἰς ὃ κι
νεῖται. δεῖ γὰρ εἶναι τὴν τοῦδε ἐκ τοῦδε εἰς τόδε κίνησιν, μὴ κίνη
σιν. πῶς οὖν. οὐ γὰρ ἔσται μάθησις τῆς μαθήσεως. ὥστ' οὐδὲ γένεσις
γενέσεως. ἐπεὶ δ' οὔτ' οὐσίας, οὔτε τοῦ πρός τι, οὔτε τοῦ ποιεῖν καὶ
πάσχειν, λείπεται κατὰ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποῦ κίνησιν εἶναι.
τούτων γὰρ ἑκάστῳ ἐναντίωσίς ἐστι. λέγω δὲ τὸ ποιόν, οὐ τὸ ἐν τῇ οὐ-
σίᾳ καὶ γὰρ ἡ διαφορὰ ποιόν. ἀλλὰ τὸ παθητικὸν καθ' ὃ λέγεται πά-
3 σχειν, ἢ ἀπαθὲς εἶναι. τὸ δὲ ἀκίνητον, τό τε ὅλως ἀδύνατον κινηθῆ-
» ναι. καὶ τὸ μόλις ἐν χρόνῳ πολλῷ βραδέως ἀρχόμενον, καὶ τὸ πε-
» φυκὸς μὲν κινεῖσθαι, μὴ δυνάμενον δὲ ὅτε πέφυκε καὶ οὗ καὶ ὥς.
ὃ καλῶ ἠρεμεῖν τῶν ἀκινήτων μόνον. ἐναντίον γὰρ ἠρεμία κινή-
σει. ὥστε στέρησις ἂν εἴη τοῦ δεκτικοῦ. ἅμα κατὰ τόπον ὅσα ἐν
ἑνὶ τόπῳ πρώτῳ. καὶ χωρὶς ὅσα ἐν ἄλλῳ. ἅπτεσθαι δὲ, ὧν
τὰ ἄκρα ἅμα. μεταξὺ δ' εἰς ὃ πέφυκε πρότερον ἀφικνεῖσθαι
τὸ μεταβάλλον, ἢ εἰς ὃ ἔσχατον μεταβάλλει κατὰ φύσιν τὸ
4 συνεχῶς μεταβάλλον. ἐναντίον κατὰ τόπον, τὸ καθ' εὐθεῖαν

ἀπέχον πλεῖστον. ἐξῆς δὲ, οὗ μετὰ τὴν ἀρχὴν ὄντος θέσει ἢ εἴδει ἢ ἄλλως πως ἀφορισθέντος, μηδὲν μεταξὺ ἐστὶ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει. καὶ οὗ ἐφεξῆς ἐστὶν. οἷον, γραμμαὶ γραμμῆς, ἢ μονάδες μονάδος. ἢ οἰκίας οἰκία. ἄλλο δ' οὐθὲν κωλύει μεταξὺ εἶναι. τὸ γὰρ ἐξῆς, τινὸς ἐφεξῆς καὶ ὕστερόν τι. οὐ γὰρ τὸ ἓν ἐξῆς τῶν δύο. οὐδ' ἡ νουμηνία τῆς δευτέρας. ἐχόμενον δὲ, ὃ ἂν ἐξῆς ὂν ἅπτηται. ἐπεὶ δὲ πᾶσα μεταβολὴ ἐν τοῖς ἀντικειμένοις, ταῦτα δὲ ἐναντία καὶ ἀντίφασις, ἀντιφάσεως δὲ οὐδὲν ἀνὰ μέσον, δῆλον ὡς ἐν 1
τοῖς ἐναντίοις τὸ μεταξύ. τὸ συνεχὲς ὅπερ ἐχόμενόν τι ἢ ἁπτόμενον. λέγεται δὲ συνεχὲς, ὅταν ταὐτὸ γένηται καὶ ἓν τὸ ἑκατέρου πέρας, οἷς ἅπτονται καὶ συνέχονται. ὥστε δῆλον, ὅτι τὸ συνεχὲς ἐν τούτοις, ἐξ ὧν ἕν τι πέφυκε γίνεσθαι κατὰ τὴν σύναψιν. καὶ ὅτι πρῶτον τὸ ἐφεξῆς, δῆλον. τὸ γὰρ ἐξῆς οὐχ ἅπτεται. τοῦτο δὲ ἐφεξῆς καὶ εἰ συνεχὲς ἅπτεται. εἰ δ' ἅπτεται, οὔπω συνεχές. ἐν οἷς δὲ μή ἐστιν ἁφὴ, οὐκ ἔστι σύμφυσις ἐν τούτοις. ὥστ' οὐκ ἔστι στιγμὴ μονάδι 2
ταὐτόν. ταῖς μὲν γὰρ ὑπάρχει τὸ ἅπτεσθαι. ταῖς δ' οὔ. ἀλλὰ τὸ ἐφεξῆς. καὶ τῶν μὲν μεταξύ τι, τῶν δ' οὔ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ ΤῸ Λ.

Περὶ δὲ τῆς οὐσίας ἡ θεωρία, τῶν γὰρ
οὐσιῶν αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ αἴτια ζητοῦν-
ται. καὶ γὰρ εἰ ὡς ὅλον τι τὸ πᾶν, ἡ οὐ-
1 σία πρῶτον μέρος καὶ εἰ τῷ ἐφεξῆς, κἂν
αὖ οὕτω πρῶτον ἡ οὐσία, εἶτα τὸ ποιὸν
ἢ ποσόν. ἅμα δὲ οὐδ' ὄντα, ὡς ἁπλῶς
εἰπεῖν ταῦτα, ἀλλὰ ποιότητες καὶ κι-
νήσεις. ἢ καὶ τὸ οὐ λευκὸν καὶ τὸ οὐκ εὐθύ. λέγομεν οὖν εἶναι
καὶ ταῦτα. οἷον, ἔστιν οὐ λευκόν. Ἔτι οὐδὲν τῶν ἄλλων χωριστόν.
» μαρτυροῦσι δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἔργῳ. τῆς γὰρ οὐσίας ἐζήτουν
» ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα καὶ αἴτια. οἱ μὲν οὖν νῦν, τὰ καθόλου οὐ-
2 σίας μᾶλλον τιθέασι. τὰ γὰρ γένη καθόλου, ἅφασιν ἀρχὰς
καὶ οὐσίας εἶναι, μᾶλλον διὰ τὸ λογικῶς ζητεῖν, οἱ δὲ πάλαι,
» τὰ καθ' ἕκαστα. οἷον, πῦρ καὶ γῆν, ἀλλ' οὐ τὸ κοινὸν σῶμα, οὐσίας
» δὲ τρεῖς. μία μὲν αἰσθητή. ἧς ἡ μὲν ἀΐδιος. ἡ δὲ, φθαρτὴ, ἣν πάν-
τες ὁμολογοῦσιν, οἷον τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα. ἡ δ' ἀΐδιος, ἧς ἀ-
νάγκη τὰ στοιχεῖα λαβεῖν, εἴτε ἓν εἴτε πολλά. ἄλλη δὲ ἀκίνητος.
ταύτην φασί τινες εἶναι χωριστὴν, οἱ μὲν εἰς δύο διαιροῦντες. οἱ
δὲ εἰς μίαν φύσιν τιθέντες τὰ εἴδη καὶ τὰ μαθηματικά. οἱ
3 δὲ, τὰ μαθηματικὰ μόνον τούτων. ἐκεῖναι μὲν δὴ φυσικῆς,
μετὰ κινήσεως γάρ. αὕτη δ' ἑτέρας. εἰ μηδεμία αὐταῖς ἀρχὴ
κοινή. ἡ δ' αἰσθητὴ οὐσία μεταβλητή. εἰ δὲ ἡ μεταβολὴ, ἐκ τῶν
ἀντικειμένων, ἢ τῶν μεταξὺ. ἀντικειμένων δὲ μὴ πάντων. οὐ
λευκὸν γὰρ ἡ φωνή. ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἀνάγκη ἐστὶ καί τι τὸ με-
ταβάλλον εἰς τὴν ἐναντίωσιν. οὐ γὰρ τὰ ἐναντία μεταβάλ-
λει. Ἔτι τὸ μὲν ὑπομένει. τὸ δ' ἐναντίον, οὐχ ὑπομένει. ἔστιν
» ἄρα τι τρίτον παρὰ τὰ ἐναντία, ἡ ὕλη. εἰ δὴ αἱ μεταβολαὶ τέτ-
4 ταρες ἢ κατὰ τὸ τί, ἢ κατὰ τὸ ποιὸν, ἢ ποσὸν, ἢ ποῦ. καὶ γένε-

σις μὲν ἡ ἁπλῆ καὶ φθορά, ἡ κατὰ τόδε. αὔξησις δὲ καὶ φθί-
σις, ἡ κατὰ τὸ ποσόν. ἀλλοίωσις δέ, ἡ κατὰ τὸ πάθος. φορὰ
δὲ ἡ κατὰ τόπον. εἰς ἐναντιώσεις ἂν εἶεν, τὰς καθ' ἕκαστον αἱ
μεταβολαί. ἀνάγκη δὴ μεταβάλλειν τὴν ὕλην δυναμένην
ἄμφω. ἐπεὶ δὲ διττὸν τὸ ὄν, μεταβάλλει πᾶν ἐκ τοῦ δυνάμει
ὄντος, εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ὄν. οἷον, ἐκ λευκοῦ δυνάμει, εἰς τὸ ἐνερ-
γείᾳ λευκόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' αὐξήσεως καὶ φθίσεως. ὥστε
οὐ μόνον κατὰ συμβεβηκὸς ἐνδέχεται γίνεσθαι ἐκ μὴ ὄντος, 1
ἀλλὰ καὶ ἐξ ὄντος γίνεται πάντα. δυνάμει μέντοι ὄντος. ἐκ μὴ
» ὄντος δὲ ἐνεργείᾳ. καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ Ἀναξαγόρου ἕν. βέλτιον γὰρ
» ἦν ὁμοῦ πάντα. καὶ Ἐμπεδοκλέους τὸ μῖγμα καὶ Ἀναξιμάν-
» δρου. καὶ ὡς Δημόκριτός φησιν, ἦν ὁμοῦ πάντα δυνάμει,
» ἐνεργείᾳ δ' οὔ. ὥστε τῆς ὕλης ἂν εἶεν ἡμμένοι. πάντα δ' ὕλην
ἔχει, ὅσα μεταβάλλει ἀλλ' ἑτέραν καὶ τῶν ἀϊδίων, ὅσα μὴ γε-
νητά, κινητὰ δὲ φορᾷ. ἀλλ' οὐ γεννητήν. ἀλλὰ πόθεν ποῖ. ἀπο-
ρήσειε δ' ἄν τις, ἐκ ποίου μὴ ὄντος ἡ γένεσις. τριχῶς γὰρ τὸ μὴ 2
ὄν. εἰ δή τί ἐστι δυνάμει, ἀλλ' ὅμως οὐ τοῦ τυχόντος, ἀλλ' ἕτερον
ἐξ ἑτέρου. οὐδ' ἱκανόν, ὅτι ὁμοῦ πάντα χρήματα. διαφέρει
τῇ ὕλῃ. ἐπεὶ διατί ἄπειρα ἐγένετο, ἀλλ' οὐχ ἕν. ὁ γὰρ νοῦς, εἷς.
ὥστε ὕλη μία, ἐκεῖνο ἐγένετο καὶ ἐνεργείᾳ, οὗ καὶ ἡ ὕλη ἦν
» δυνάμει. τρία δὴ τὰ αἴτια, καὶ τρεῖς αἱ ἀρχαί. δύο μὲν ἡ ἐναν-
» τίωσις, ἧς τὸ μὲν λόγος καὶ ἐξ οὗ καὶ εἶδος. τὸ δέ, στέρησις. τὸ
» δὲ τρίτον, ἡ ὕλη. μετὰ ταῦτα ὅτι οὐ γίνεται οὔτε ἡ ὕλη οὔτε τὸ
» εἶδος. λέγω δὲ τὰ ἔσχατα, πᾶν γὰρ μεταβάλλει τὶ καὶ ὑπό τι- 3
νος καὶ εἴς τι. ὑφ' οὗ μὲν τοῦ πρώτου κινοῦντος. οὗ δέ, ἡ ὕλη. εἰς
ὃ δέ, τὸ εἶδος. εἰς ἄπειρον οὖν εἶσιν, εἰ μὴ μόνον ὁ χαλκὸς γίνε-
ται στρογγύλος, ἀλλὰ τὸ στρογγύλον, ἢ ὁ χαλκός. ἀνάγκη δὴ
» στῆναι μετὰ ταῦτα, ὅτι ἑκάστη ἐκ συνωνύμου γίνεται οὐσία. τὰ
» γὰρ φύσει, οὐσίαι καὶ τὰ ἄλλα. ἢ γὰρ τέχνῃ, ἢ φύσει γίνεται,
» ἢ τύχῃ ἢ τῷ αὐτομάτῳ. ἡ μὲν οὖν τέχνη ἀρχή, ἐν ἄλλῳ. ἡ δὲ
» φύσις, ἀρχὴ ἐν αὐτῷ. ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ. αἱ δὲ
» λοιπαὶ αἰτίαι, στερήσεις τούτων. οὐσίαι δὲ τρεῖς. ἡ μὲν ὕλη, τόδε 4

τι οὖσα τῷ φαίνεσθαι. ὅσα γάρ ἐστιν ἁφῇ καὶ μὴ συμφύσει, ὕ-
λη καὶ ὑποκείμενον. ἡ δὲ φύσις, καὶ τόδε τι. εἰς ἣν καὶ ἕξις
τίς. ἔτι τρίτη ἡ ἐκ τούτων ἡ καθ' ἕκαστα. οἷον Σωκράτης ἢ Καλλί-
ας. ἐπὶ μὲν οὖν τινῶν, τὸ τόδε τι οὐκ ἔστι παρὰ τὴν συνθετὴν οὐ-
σίαν. οἷον, οἰκίας τὸ εἶδος, εἰ μὴ ἡ τέχνη. οὐδ' ἔστι γένεσις καὶ φθο-
ρὰ τούτων. ἀλλ' ἄλλον τρόπον εἰσὶ καὶ οὐκ εἰσίν, οἰκία τε ἡ ἄνευ
ὕλης, καὶ ὑγίεια καὶ πᾶν τὸ κατὰ τέχνην. ἀλλ' εἴπερ, ἐπὶ τῶν
1 φύσει. διὸ δὴ οὐ κακῶς ὁ Πλάτων ἔφη, ὅτι εἴδη ἐστὶν ὁπόσα-
φύσει, εἴπερ ἐστὶν εἴδη, ἄλλα τούτων. οἷον πῦρ. σὰρξ κεφαλή. ἅ-
παντα γὰρ ὕλη ἐστί, καὶ τῆς μάλιστ' οὐσίας ἡ τελευταία. τὰ
μὲν οὖν κινοῦντα αἴτια, ὡς προγεγενημένα ὄντα. τὰ δ' ὡς ὁ
ὁ λόγος, ἅμα. ὅτε γὰρ ὑγιαίνει ὁ ἄνθρωπος, τότε καὶ ἡ ὑγίεια
ἐστί. καὶ τὸ σχῆμα τῆς χαλκῆς σφαίρας, ἅμα, καὶ ἡ χαλκῆ σφαῖ-
ρα. εἰ δὲ καὶ ὕστερόν τι ὑπομένει, σκεπτέον. ἐπ' ἐνίων γὰρ οὐδὲν
κωλύει. οἷον, εἰ ἡ ψυχὴ τοιοῦτον, μὴ πᾶσα, ἀλλ' ὁ νοῦς. πᾶσαν γὰρ
2 ἀδύνατον ἴσως. φανερὸν δὴ, ὅτι οὐδὲν δεῖ διά γε ταῦτ' εἶναι
τὰς ἰδέας. ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ, ὁ καθ' ἕκαστος τὸν
τινά. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν. ἡ γὰρ ἰατρικὴ τέχνη, ὁ λό-
γος τῆς ὑγιείας ἐστί. τὰ δὲ αἴτια καὶ αἱ ἀρχαί, ἄλλα ἄλλων ἐστὶν
ὥς. ἔστι δ' ὥς, οὔ. ἂν καθόλου λέγῃ τις καὶ κατ' ἀναλογίαν
ταὐτὰ πάντων. ἀπορήσειε γὰρ ἄν τις, πότερον ἕτεραι. ἢ αἱ
αὐταὶ ἀρχαὶ καὶ στοιχεῖα τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν πρός τι, καὶ καθ' ἑ-
κάστην δὴ τῶν κατηγοριῶν ὁμοίως. ἀλλ' ἄτοπον, εἰ ταὐτὰ
3 πάντων. ἐκ τῶν αὐτῶν γὰρ ἔσται τὰ πρός τι καὶ ἡ οὐσία. τί οὖν
τοῦτ' ἔσται. παρὰ γὰρ τὴν οὐσίαν καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατηγο-
ρούμενα, οὐδέν ἐστι κοινόν. πρότερον δὲ τὸ στοιχεῖον, ἢ ὧν
στοιχεῖον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἡ οὐσία στοιχεῖον τῶν πρός τι. οὐ
τούτων οὐδὲν τῆς οὐσίας. ἔτι πῶς ἐνδέχεται πάντων εἶναι
τὰ στοιχεῖα ταὐτά. οὐδὲν γὰρ οἷόν τ' εἶναι τῶν στοιχείων, τῷ
ἐκ τῶν στοιχείων συγκειμένῳ τὸ αὐτό. οἷον τὸ β α, τὸ β ἢ α,
οὐδὲ δὴ τῶν νοητῶν στοιχεῖόν ἐστι. οἷον τὸ ἓν, ἢ τὸ ὄν. ὑπάρχει
4 γὰρ ταῦτα ἑκάστῳ καὶ τῶν συνθέτων. οὐδὲν ἄρα ἔσται αὐτῶν,

οὔτ' οὐσία, οὔτε πρός τι. ἀλλ' ἀναγκαῖον. οὐκ ἔστιν ἄρα πάντων ταὐ
τὰ στοιχεῖα. ἢ ὥσπερ λέγομεν, ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δ' ὡς οὔ. οἷον ἴσως
τῶν αἰσθητῶν σωμάτων, ὡς μὲν εἶδος, τὸ θερμόν. καὶ ἄλλον
τρόπον τὸ ψυχρόν, ἡ στέρησις. ἡ ὕλη δὲ, τὸ δυνάμει ταῦτα πρῶ
τον καθ' αὑτόν. οὐσίαι δὲ, ταῦτά τε καὶ τὰ ἐκ τούτων, ὧν αἱ ἀρ
χαὶ ταῦτα. ἢ εἴ τι ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ γίνεται ἕν. οἷον, σὰρξ ἢ
ὀστοῦν. ἕτερον γὰρ ἀνάγκη ἐκείνων εἶναι τὸ γινόμενον. τούτων
μὲν οὖν ταῦτα στοιχεῖα καὶ ἀρχαί, ἄλλων δ' ἄλλα. πάντων δὲ, 1
οὕτως μὲν εἰπεῖν, οὐκ ἔστι. τὸ ἀνάλογον δέ. ὥσπερ εἴ τις εἴποι,
ὅτι ἀρχαί εἰσι τρεῖς, τὸ εἶδος, καὶ ἡ στέρησις, καὶ ἡ ὕλη. ἀλλ' ἕκα-
στον τούτων, ἕτερον περὶ ἕκαστον γένος ἐστίν. οἷον ἐν χρώματι λευ
κόν. μέλαν. ἐπιφάνεια. φῶς. σκότος. ἀήρ. ἐκ δὲ τούτων, ἡμέρα,
νύξ. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον τὰ ἐνυπάρχοντα αἴτια, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκ
τός. οἷον τὸ κινοῦν, δῆλον, ὅτι ἕτερον ἀρχὴ καὶ στοιχεῖον. αἴτια
δ' ἄμφω. καὶ εἰς ταῦτα διαιρεῖται ἡ ἀρχή. τὸ δ' ὡς κινοῦν ἢ ἱ-
στὰν, ἀρχή τις καὶ οὐσία, ὥστε στοιχεῖα μὲν κατ' ἀναλογίαν, 2
τρία. αἰτίαι δὲ καὶ ἀρχαὶ τέσσαρες. ἄλλο δ' ἐν ἄλλῳ. καὶ τὸ
πρῶτον αἴτιον, ὡς κινοῦν ἄλλο ἄλλῳ, ὑγίεια, νόσος, σῶμα. τὸ
κινοῦν, ἰατρική, εἶδος, ἀταξία τοιαδί, πλίνθοι, τὸ κινοῦν, οἰκοδο-
μική. καὶ δὴ εἰς ταῦτα διαιρεῖται ἡ ἀρχή. ἐπεὶ δὲ τὸ κινοῦν, ἐν
μὲν τοῖς φυσικοῖς, ἄνθρωπος. ἐν δὲ τοῖς ἀπὸ διανοίας τὸ εἶδος,
ἢ τὸ ἐναντίον, τρόπον τινὰ, τρία αἴτια ἂν εἴη. ὡδὶ δὲ τέτταρα. ὑ-
γίεια γάρ πως ἡ ἰατρική. καὶ οἰκίας εἶδος, ἡ οἰκοδομική. καὶ ἄν
θρωπος ἄνθρωπον γεννᾷ. ἔτι παρὰ ταῦτα ὡς τὸ πρῶτον πάν- 3
των κινοῦν πάντα. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ μὲν χωριστὰ, τὰ δ' οὐ χωρι-
στά, οὐσίαι ἐκεῖναι. καὶ διὰ τοῦτο πάντων αἴτια ταῦτα, ὅτι τῶν
οὐσιῶν ἄνευ οὐκ ἔστι τὰ πάθη καὶ αἱ κινήσεις. ἔπειτα, ἔσται ταῦτα
ψυχὴ ἴσως καὶ σῶμα, ἢ νοῦς, καὶ ὄρεξις, καὶ σῶμα. ἔτι δ' ἄλ
λον τρόπον τῷ ἀνάλογον ἀρχαὶ αἱ αὐταί. οἷον ἐνέργεια καὶ δύ-
ναμις. ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄλλα τε ἄλλοις, καὶ ἄλλως. ἐν ἐνίοις
μὲν γὰρ τὸ αὐτό, ὁτὲ μὲν ἐνέργεια ἐστίν, ὁτὲ δὲ δυνάμει. οἷον οἶνος
ἢ σὰρξ ἢ ἄνθρωπος. πίπτει δὲ καὶ ταῦτα εἰς τὰ εἰρημένα αἴτια. 4

ἐνεργείᾳ μὲν γὰρ τὸ εἶδος, ἐὰν ᾖ τὸ χωριστόν, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν.
στέρησις δὲ οἷον σκότος ἢ κάμνον. δυνάμει δὲ ἡ ὕλη. τοῦτο γάρ
ἐστι τὸ δυνάμενον γίγνεσθαι ἄμφω. ἄλλως δὲ ἐνεργείᾳ καὶ
δυνάμει διαφέρει, ὧν μὴ ἔστιν ἡ αὐτὴ ὕλη, ὧν οὐκ ἔστι τὸ αὐτὸ εἶ-
δος ἀλλ' ἕτερον ὥσπερ ἀνθρώπου αἴτιον, τά τε στοιχεῖα, πῦρ,
καὶ γῆ, ὡς ὕλη, τὸ ἴδιον εἶδος, καὶ ἔτι ἄλλο ἔξω οἷον ὁ πατήρ.
καὶ παρὰ ταῦτα ὁ ἥλιος, καὶ ὁ λοξὸς κύκλος. οὔτε ὕλη ὄντα,
1 οὔτ' εἶδος, οὔτε στέρησις, οὔτε ὁμοειδές, ἀλλὰ κινοῦντα. ἔτι δὲ ὁ-
ρᾶν δεῖ, ὅτι τὰ μὲν καθόλου ἔστιν εἰπεῖν, τὰ δ' οὔ. πάντων δὴ
πρῶται ἀρχαί, τὸ ἐνεργείᾳ πρῶτον τῷ εἴδει, καὶ ἄλλο τὸ ὃ
δυνάμει. ἐκεῖνα μὲν οὖν τὰ καθόλου, οὐκ ἔστιν. ἀρχὴ γὰρ τὸ καθ'
ἕκαστον, τῶν καθέκαστον. ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἀνθρώπου καθό-
λου. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδείς. ἀλλὰ πηλεὺς ἀχιλλέως. σοῦ δὲ ὁ πα-
τήρ. καὶ τοδὶ τὸ β, τουδὶ τοῦ β α. ὅλως δὲ τὸ β, τοῦ ἁπλῶς β
α. ἔπειτα, εἰ δὴ τὰ τῶν οὐσιῶν, ἄλλα δὴ ἄλλων αἴτια καὶ στοι-
2 χεῖα, ὥσπερ ἐλέχθη τῶν μὴ ἐν ταυτῷ γένει χρωμάτων, ψό-
φων, οὐσιῶν, ποσότητος. πλὴν τῷ ἀνάλογον, καὶ τῶν ἐν τῷ αὐ-
τῷ εἴδει ἕτερα, οὐκ εἴδει. ἀλλ' ὅτι ἡ τῶν καθ' ἕκαστον ἄλλο, ἥ τε
σὴ ὕλη καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὸ κινῆσαν, καὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ ἐμή. τῷ
καθόλου δὲ λόγῳ, ταυτά. τὸ δὲ ζητεῖν, τίνες ἀρχαὶ καὶ στοι-
χεῖα τῶν οὐσιῶν, καὶ πρός τι καὶ ποιῶν, πότερον αἱ αὐταί, ἢ ἕ-
τεραι, δῆλον, ὅτι πολλαχῶς τε λεγομένων ἔστιν ἑκάστου. διαι-
ρεθέντων δέ, οὐ ταυτά, ἀλλ' ἕτερα. πλὴν ὡδὶ καὶ πάντων. ὡ-
3 δὶ δέ, ταυτά. ἢ τῷ ἀνάλογον, ὅτι ἡ ὕλη, εἶδος, στέρησις, τὸ κι-
νοῦν. καὶ ὡδὶ τὰ τῶν οὐσιῶν αἴτια πάντων, ὅτι ἀναιρεῖται ἀναι-
ρουμένων. Ἔτι τὸ πρῶτον ἐντελεχείᾳ, ὡδὶ δὲ ἕτερα πρῶτα
ὅσα τὰ ἐναντία. ἃ μήτε ὡς γένη λέγεται. μήτε πολλαχῶς
λέγεται. καὶ ἔτι αἱ ὕλαι. τίνες μὲν οὖν ἀρχαὶ τῶν αἰσθητῶν καὶ
πόσαι, καὶ πῶς αἱ αὐταί, καὶ πῶς ἕτεραι, εἴρηται. ἐπεὶ δ' ἦσαν
» τρεῖς οὐσίαι, δύο μὲν αἱ φυσικαί, μία δὲ ἡ ἀκίνητος, περὶ ταύτης
» λεκτέον. ὅτι ἀνάγκη εἶναι ἀΐδιόν τινα οὐσίαν, ἀκίνητον. αἵ τε γὰρ
4 οὐσίαι πρῶται τῶν ὄντων, καὶ εἰ πᾶσαι φθαρταί, πάντα φθαρ-

„ τά. ἀλλ' ἀδύνατον κίνησιν ἢ γενέσθαι ἢ φθαρῆναι. ἀεὶ γὰρ ἦν.
„ οὐδὲ χρόνον. οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ πρότερον καὶ ὕστερον εἶναι μὴ
ὄντος χρόνου. καὶ ἡ κίνησις ἄρα οὕτω συνεχὴς, ὥσπερ καὶ ὁ
χρόνος. ἢ γὰρ τὸ αὐτὸ, ἢ κινήσεώς τι πάθος. κίνησις δ' οὐκ ἔστι
συνεχὴς, ἀλλ' ἢ κατὰ τόπον καὶ ταύτης ἡ κύκλῳ. ἀλλὰ μὴν εἰ
ἔστι κινητικὸν ἢ ποιητικὸν, μὴ ἐνεργοῦν δέ τι, οὐκ ἔσται κίνησις. ἐν-
δέχεται γὰρ τὸ δύναμιν ἔχον μὴ ἐνεργεῖν. οὐδὲν ἄρα ὄφελος,
οὐδ' ἐὰν οὐσίας ποιήσωμεν ἀϊδίους, ὥσπερ οἱ τὰ εἴδη. εἰ μή- 1
τις δυναμένη ἐνέσται ἀρχὴ μεταβάλλειν. οὐ τοίνυν οὐδ' αὕτη
ἱκανὴ, οὐδ' ἄλλη οὐσία παρὰ τὰ εἴδη. εἰ γὰρ μὴ ἐνεργήσει, οὐκ
» ἔσται κίνησις. ἔτι οὐδ' εἰ ἐνεργήσει, ἡ δ' οὐσία αὐτῆς δύναμις.
» οὐ γὰρ ἔσται κίνησις ἀΐδιος. ἐνδέχεται γὰρ τὸ δυνάμει ὂν, μὴ
» εἶναι. δεῖ ἄρα εἶναι ἀρχὴν τοιαύτην, ἧς ἡ οὐσία ἐνέργεια. ἔτι
» τοίνυν ταύτας δεῖ οὐσίας εἶναι ἄνευ ὕλης. ἀϊδίους γὰρ δεῖ, εἴ-
» περ γε καὶ ἄλλο τι ἀΐδιον. ἐνέργεια ἄρα. καίτοι ἀπορία. δοκεῖ
γὰρ τὸ μὲν ἐνεργοῦν πᾶν, δύνασθαι. τὸ δὲ δυνάμενον, οὐ πᾶν 2
ἐνεργεῖν. ὥστε πρότερον εἶναι τὴν δύναμιν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦ-
το, οὐδὲν ἔσται τῶν ὄντων. ἐνδέχεται γὰρ δύνασθαι μὲν εἶναι,
μήπω δ' εἶναι. καίτοι εἰ ὡς λέγουσιν οἱ θεολόγοι, οἱ ἐκ νυκτὸς
γεννῶντες, ἢ ὡς οἱ φυσικοὶ ἦν ὁμοῦ πάντα χρήματα, φασὶ τὸ
„ αὐτὸ ἀδύνατον. πῶς γὰρ κινηθήσεται, εἰ μηθὲν ἔσται ἐνεργείᾳ
„ αἴτιον. οὐ γὰρ ἥ γε ὕλη κινήσει αὐτὴ ἑαυτὴν, ἀλλὰ τεκτονική.
„ οὐδὲ τὰ ἐπιμήνια. οὐδὲ ἡ γῆ. ἀλλὰ τὰ σπέρματα καὶ ἡ γο-
νή. διὸ ἔνιοι ποιοῦσιν ἀεὶ ἐνέργειαν. οἷον, Λεύκιππος καὶ Πλά- 3
των. ἀεὶ γὰρ εἶναί φασι κίνησιν. ἀλλὰ διὰ τί, καὶ τίνα, οὐ λέγου-
σιν. οὐδὲ ὡδί. οὐδὲ τὴν αἰτίαν. οὐδὲν γὰρ ὡς ἔτυχε, κινεῖται.
ἀλλὰ δεῖ τι ἀεὶ ὑπάρχειν, ὥσπερ νῦν φύσει μὲν ὡδί. βίᾳ δὲ,
ἢ ὑπὸ νοῦ. ἢ ἄλλου ὡδί. εἶτα ποία πρώτη. διαφέρει γὰρ ἀ-
» μήχανον ὅσον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Πλάτωνί γε οἷόν τε λέγειν, ἣν οἴε-
» ται ἀρχὴν εἶναι, ἐνίοτε τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ κινοῦν. ὕστερον γὰρ καὶ
» ἅμα τῷ οὐρανῷ ἡ ψυχὴ ὡς φησι. τὸ μὲν δὴ δύναμιν οἴεσθαι
» ἐνέργειας πρότερον εἶναι, ἔστι μὲν ὡς, καλῶς. ἔστι δ' ὡς οὔ. 4

εἴρηται δέ, πῶς. ὅτι δ' ἐνέργεια πρότερον, μαρτυρεῖ Ἀναξα-
γόρας, ὁ γὰρ νοῦς, ἐνέργεια. καὶ Ἐμπεδοκλῆς φιλίαν καὶ
τὸ νεῖκος. καὶ οἱ ἀεὶ λέγοντες κίνησιν εἶναι, ὥσπερ Λεύκιππος.
ὥστε οὐκ ἦν ἄπειρον χρόνον χάος ἢ νύξ. ἀλλὰ ταὐτὰ ἀεί, ἢ
περιόδῳ, ἢ ἄλλως, εἴπερ πρότερον ἐνέργεια δυνάμεως. εἰ
δὴ τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιόδῳ, δεῖ τι ἀεὶ μένειν ὡσαύτως ἐνεργοῦν.
εἰ δὲ μέλλει γένεσις καὶ φθορὰ εἶναι, ἄλλο δεῖ ἐνεργοῦν εἶναι
1 ἀεί, ἄλλως καὶ ἄλλως. ἀνάγκη ἄρα ὡδὶ μὲν καθ' αὑτὸ ἐνερ-
γεῖν, ὡδὶ δὲ κατ' ἄλλο. ἤτοι ἄρα καθ' ἕτερον, ἢ κατὰ τὸ πρῶ-
τον. ἀνάγκη δὴ κατὰ τοῦτο. πάλιν γὰρ ἐκεῖνο αὐτῷ τε αἴτιον
κἀκείνῳ. οὐκοῦν βέλτιον τὸ πρῶτον. καὶ γὰρ αἴτιον ἦν ἐκεῖ-
νο τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως. τοῦ δ' ἄλλως, ἕτερον. τοῦ δ' ἀεὶ ἄλλως,
ἄμφω δηλονότι. οὐκοῦν οὕτως καὶ ἔχουσιν αἱ κινήσεις. τί οὖν
ἄλλας δεῖ ζητεῖν ἀρχάς; ἐπεὶ δ' οὕτως τ' ἐνδέχεται καὶ εἰ
μὴ οὕτως ἐκ νυκτὸς ἔσται, καὶ ὁμοῦ πάντων καὶ ἐκ μὴ ὄν-
2 τος, λύοιτ' ἂν ταῦτα. καὶ ἔστι τι ἀεὶ κινούμενον κίνησιν ἄπαυ-
στον. αὕτη δ' ἡ κύκλῳ. καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ μόνον ἀλλ' ἔργῳ δῆ-
λον, ὥστε ἀΐδιος ἂν εἴη ὁ πρῶτος οὐρανός. ἔστι τοίνυν τί καὶ
ὃ κινεῖ. ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον καὶ κινοῦν, μέσον τοίνυν ἐστί τι, ὃ
οὐ κινούμενον κινεῖ, ἀΐδιον, καὶ οὐσία, καὶ ἐνέργεια οὖσα.
κινεῖ δὲ ὧδε. τὸ ὀρεκτὸν καὶ τὸ νοητὸν κινεῖ οὐ κινούμενον.
τούτων τὰ πρῶτα τὰ αὐτά. ἐπιθυμητὸν μὲν γὰρ τὸ φαι-
νόμενον καλόν, βουλητὸν δὲ πρῶτον, τὸ ὂν καλόν. ὀρε-
3 γόμεθα δέ, ὅτι δοκεῖ μᾶλλον. ἢ δοκεῖ, διότι ὀρεγόμεθα.
ἀρχὴ γὰρ ἡ νόησις. νοῦς δὲ ὑπὸ τοῦ νοητοῦ κινεῖται. νοη-
τὸν δέ, ἡ ἑτέρα συστοιχία καθ' αὑτήν. καὶ ταύτης ἡ οὐσία,
πρώτη. καὶ ταύτης ἡ ἁπλῶς καὶ κατ' ἐνέργειαν. ἔστι δὲ
τὸ ἓν καὶ τὸ ἁπλοῦν, οὐ τὸ αὐτό, τὸ μὲν γὰρ ἓν, μέτρον
σημαίνει, τὸ δὲ ἁπλοῦν, πῶς ἔχον αὐτό. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ
καλόν, καὶ τὸ δι' αὑτὸ αἱρετόν, ἐν τῇ αὐτῇ συστοιχίᾳ. καὶ
ἔστιν ἄριστον ἀεὶ ἢ ἀνάλογον, τὸ πρῶτον. ὅτι δ' ἔστι τὸ οὗ
4 ἕνεκα ἐν τοῖς ἀκινήτοις, ἡ διαίρεσις δηλοῖ. ἔστι γάρ τινι

τὸ οὗ ἕνεκα, ὧν τὸ μὲν ἔστι, τὸ δ' οὐκ ἔστι. κινεῖ δὴ ὡς ἐρώμενον.
κινούμενον δὲ, τἄλλα κινεῖ. εἰ μὲν οὖν τι κινεῖται, ἐνδέχε-
ται καὶ ἄλλως ἔχειν. ὥστ' εἰ ἡ φορὰ πρώτη καὶ ἐνέργειά ἐστιν
ἡ κινεῖται. ταύτῃ δὲ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν καὶ κατὰ τόπον,
καὶ εἰ μὴ κατ' οὐσίαν. ἐπεὶ δ' ἔστι τι κινοῦν αὐτὸ ἀκίνητον ὂν ἐ-
νεργείᾳ ὂν, τοῦτο οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν οὐδαμῶς. φορὰ
γὰρ ἡ πρώτη τῶν μεταβολῶν. ταύτης δὲ ἡ κύκλῳ. ταύτην δὲ,
τοῦτο κινεῖ. ἐξ ἀνάγκης ἄρα ἐστὶν ὄν. καὶ ᾗ ἀνάγκη, καλῶς, καὶ οὕ- 1
τως ἀρχή. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον, τοσαυταχῶς. τὸ μὲν βίᾳ, ὅτι παρὰ
τὴν ὁρμήν. τὸ δὲ οὗ, οὐκ ἄνευ τὸ εὖ. τὸ δὲ, μὴ ἐνδεχόμενον ἄλ-
λως, ἀλλ' ἁπλῶς. ἐκ τοιαύτης ἄρα ἀρχῆς ἤρτηται ὁ οὐρα-
νὸς καὶ ἡ φύσις. διαγωγὴ δ' ἐστὶν, οἵα τε ἡ ἀρίστη, μικρὸν χρό-
νον ἡμῖν. οὕτω γὰρ ἀεὶ ἐκεῖνό ἐστιν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἀδύνατον. ἐπεὶ
καὶ ἡδονὴ, ἡ ἐνέργεια τούτου. καὶ διὰ τοῦτο ἐγρήγορσις, αἴσθη-
σις, νόησις, ἥδιστον. ἐλπίδες δὲ καὶ μνῆμαι διὰ ταῦτα. ἡ δὲ νόη-
σις ἡ καθ' αὑτὴν, τοῦ καθ' αὑτὸ ἀρίστου. καὶ ἡ μάλιστα, τοῦ μά- 2
λιστα. αὑτὸν δὲ νοεῖ ὁ νοῦς κατὰ μετάληψιν τοῦ νοητοῦ. νοητὸς
γὰρ γίνεται θιγγάνων καὶ νοῶν. ὥστε ταυτὸν νοῦς καὶ νοη-
τόν. τὸ γὰρ δεκτικὸν τοῦ νοητοῦ καὶ τῆς οὐσίας, νοῦς. ἐνεργεῖ δὲ
ἔχων. ὥστε ἐκεῖνο μᾶλλον τούτου, ὃ δοκεῖ ὁ νοῦς θεῖον ἔχειν. καὶ
ἡ θεωρία, τὸ ἥδιστον καὶ ἄριστον. εἰ οὖν οὕτως εὖ ἔχει, ὡς ἡ-
μεῖς ποτε, ὁ θεὸς ἀεὶ θαυμαστόν. εἰ δὲ μᾶλλον, ἔτι θαυμα-
σιώτερον. ἔχει δὲ ὧδε. καὶ ζωὴ δέ γε ὑπάρχει. ἡ γὰρ νοῦ ἐνέρ-
γεια, ζωή. ἐκεῖνος δὲ ἡ ἐνέργεια. ἐνέργεια δὲ ἡ καθ' αὑτὴν ἐκεί- 3
νου, ζωὴ ἀρίστη καὶ ἀΐδιος. φαμὲν δὲ τὸν θεὸν εἶναι ζῶον, ἀΐδιον,
ἄριστον. ὥστε ζωὴ καὶ αἰὼν συνεχὴς καὶ ἀΐδιος ὑπάρχει τῷ
θεῷ. τοῦτο γὰρ ὁ θεός. ὅσοι δὲ ὑπολαμβάνουσιν, ὥσπερ οἱ
πυθαγόρειοι καὶ Σπεύσιππος τὸ ἄριστον μὴ κάλλιστον μὴ ἐν
ἀρχῇ εἶναι, διὰ τὸ καὶ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων τὰς ἀρχὰς αἴτια
μὲν εἶναι, τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ τέλειον ἐν τοῖς ἐκ τούτων, οὐκ ὀρ-
θῶς οἴονται. τὸ γὰρ σπέρμα, ἐξ ἑτέρων ἐστὶ προτέρων τελείων.
καὶ τὸ πρῶτον, οὐ σπέρμα ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ τέλειον. οἷον πρότερον 4

ἄνθρωπον ἂν φαίη τις εἶναι τοῦ σπέρματος, οὐ τὸν ἐκ τούτου γινώ-
» μενον, ἀλλ' ἕτερον ἐξ οὗ τὸ σπέρμα. ὅτι μὲν οὖν ἔστιν οὐσία τις ἀΐ-
» διος καὶ ἀκίνητος καὶ κεχωρισμένη τῶν αἰσθητῶν, φανερὸν ἐκ
» τῶν εἰρημένων. δέδεικται δὲ, καὶ ὅτι μέγεθος οὐδὲν ἐνδέχεται
» ἔχειν ταύτην τὴν οὐσίαν. ἀλλὰ ἀμερὴς καὶ ἀδιαίρετός ἐστι. κι-
» νεῖ γὰρ τὸν ἄπειρον χρόνον. οὐδὲν δ' ἔχει δύναμιν ἄπειρον πεπε-
» ρασμένον. ἐπεὶ δὲ πᾶν μέγεθος ἢ ἄπειρον ἢ πεπερασμένον,
1 πεπερασμένον μὲν διὰ τοῦτο οὐκ ἂν ἔχοι μέγεθος. ἄπειρον δ' ὅ-
» τι ὅλως οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἄπειρον μέγεθος. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι ἀ-
» παθὲς καὶ ἀναλλοίωτον. πᾶσαι γὰρ αἱ ἄλλαι κινήσεις, ὕστεραι
» τῆς κατὰ τόπον. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα, διότι τοῦτον ἔχει τὸν τρό-
» πον. πότερον δὲ μίαν θετέον τὴν τοιαύτην οὐσίαν, ἢ πλείους
καὶ πόσας, δεῖ μὴ λανθάνειν, ἀλλὰ μεμνῆσθαι καὶ τὰς τῶν ἄλ-
λων ἀποφάσεις. ὅτι περὶ πλήθους οὐδὲν εἰρήκασιν, ὅτι καὶ σα-
φὲς εἰπεῖν. ἡ μὲν γὰρ περὶ τὰς ἰδέας ὑπόληψις, οὐδὲ μίαν ἔ-
2 χει σκέψιν ἰδίαν. ἀριθμοὺς γὰρ λέγουσι τὰς ἰδέας οἱ λέγοντες
τὰς ἰδέας. περὶ δὲ τῶν ἀριθμῶν, ὁτὲ μὲν ὡς περὶ ἀπείρων λέ-
γουσιν. ὁτὲ δὲ ὡς μέχρι τῆς δεκάδος ὡρισμένων. δι' ἣν δ' αἰτί-
αν τοσοῦτον τὸ πλῆθος τῶν ἀριθμῶν, οὐδὲν λέγεται μετὰ σπου-
δῆς ἀποδεικτικῆς. ἡμῖν δ' ἐκ τῶν ὑποκειμένων καὶ διωρισμένων
» λεκτέον. ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ καὶ τὸ πρῶτον τῶν ὄντων ἀκίνητον καὶ
» καθ' αὑτὸ, καὶ κατὰ συμβεβηκός, κινοῦν δὲ τὴν πρώτην καὶ ἀΐ-
διον, καὶ μίαν κίνησιν. ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον, ἀνάγκη ὑπό τινος
3 κινεῖσθαι, καὶ τὸ πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον εἶναι καθ' αὑτό. καὶ
τὴν ἀΐδιον κίνησιν ὑπὸ ἀϊδίου κινεῖσθαι, καὶ τὴν μίαν ὑφ' ἑ-
νός. ὁρῶμεν δὲ παρὰ τὴν τοῦ παντὸς τὴν ἁπλῆν φοράν, ἣν κι-
νεῖν φαμὲν τὴν πρώτην οὐσίαν καὶ ἀκίνητον, ἄλλας φορὰς
οὔσας τὰς τῶν πλανήτων ἀϊδίους. ἀΐδιον γὰρ καὶ ἄστατον τὸ κύ-
κλῳ σῶμα. δέδεικται δὲ ἐν τοῖς φυσικοῖς περὶ τούτων, ἀνάγκη
καὶ τούτων ἑκάστην τῶν φορῶν ὑπ' ἀκινήτου τε κινεῖσθαι καθ' αὑ-
τὸ καὶ ἀϊδίου οὐσίας. ἥ τε γὰρ τῶν ἄστρων φύσις ἀΐδιος οὐσία
4 τις οὖσα, καὶ τὸ κινοῦν ἀΐδιον, καὶ πρότερον τοῦ κινουμένου, καὶ

» πρότερον οὐσίας, οὐσίαν ἀναγκαῖον εἶναι. φανερὸν τοίνυν, ὅτι
» τοσαύτας τε οὐσίας ἀναγκαῖον εἶναι, τήν τε φύσιν ἀϊδίους καὶ
ἀκινήτους καθ' αὑτάς. καὶ ἄνευ μεγέθους, διὰ τὴν εἰρημένην
αἰτίαν πρότερον. ὅτι μὲν οὖν εἰσιν οὐσίαι καὶ τούτων πρώτη
καὶ δευτέρα, κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν ταῖς φοραῖς τῶν ἄστρων,
φανερόν. τὸ δὲ πλῆθος ἤδη τῶν φορῶν ἐκ τῆς οἰκειοτάτης φιλο
σοφίας τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, δεῖ σκοπεῖν ἐκ τῆς ἀ-
στρολογίας. αὕτη γὰρ περὶ οὐσίας αἰσθητῆς μὲν, ἀϊδίου δὲ, 1
ποιεῖται τὴν θεωρίαν. αἱ δ' ἄλλαι, περὶ οὐδεμιᾶς οὐσίας.
οἷον, ἥ τε περὶ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὴν γεωμετρίαν. ὅτι μὲν οὖν
πλείους τῶν φερομένων αἱ φοραὶ, φανερὸν τοῖς καὶ μετρίως
ἡμμένοις. πλείους γὰρ ἕκαστον φέρεται μιᾶς τῶν πλανωμένων
ἄστρων. πόσαι δ' αὗται τυγχάνουσιν οὖσαι, νῦν μὲν ἡμεῖς ἃ λέ-
γουσι τῶν μαθηματικῶν τινὲς, ἐννοίας χάριν λέγομεν, ὅπως
ᾖ τι τῇ διανοίᾳ πλῆθος ὡρισμένον ὑπολαβεῖν. τὸ δὲ λοιπὸν,
» τὰ μὲν ζητοῦντας αὐτοὺς δεῖ, τὰ δὲ πυνθανομένους παρὰ τῶν 2
» ζητούντων, ἄν τι φαίνηται παρὰ τὰ νῦν εἰρημένα τοῖς ταῦτα πρα-
» γματευομένοις, φιλεῖν μὲν ἀμφοτέρους, πείθεσθαι δὲ τοῖς ἀκρι
» βεστέροις. Εὔδοξος μὲν οὖν ἡλίου καὶ σελήνης ἑκατέρου τὴν φο
ρὰν, ἐν τρισὶν ἐτίθετο εἶναι σφαίραις. ὧν τὴν μὲν πρώτην, τὴν τῶν
ἀπλανῶν ἄστρων εἶναι. τὴν δὲ δευτέραν, κατὰ τὸν διὰ μέσων τῶν
ζωδίων. τὴν δὲ τρίτην, κατὰ τὸν λελοξωμένον ἐν τῷ πλάτει τῶν
ζωδίων. ἐν μείζονι δὲ πλάτει λελοξῶσθαι, καθ' ὃν ἡ σελήνη φέ
ρεται, ἢ καθ' ὃν ὁ ἥλιος. τῶν δὲ πλανωμένων ἄστρων ἐν τέτταρσιν ἑ- 3
κάστου σφαίραις. καὶ τούτων δὲ τὴν μὲν πρώτην καὶ δευτέραν τὴν
αὐτὴν εἶναι ἐκείναις. τήν τε γὰρ τῶν ἀπλανῶν τὴν ἁπάσας φέρου
σαν εἶναι, καὶ τὴν ὑπὸ ταύτην τεταγμένην. καὶ κατὰ τὸν διὰ μέσων τῶν
ζωδίων τὴν φορὰν ἔχουσαν κοινὴν ἁπασῶν εἶναι. τῆς δὲ τρίτης ἁ-
πάντων τοὺς πόλους ἐν τῷ διὰ μέσων τῶν ζωδίων εἶναι. τῆς δὲ τετάρ
της τὴν φορὰν, καὶ τὰ τῶν λελοξωμένων πρὸς τὸν μέσον ταύτης.
εἶναι δὲ τῆς τρίτης σφαίρας τοὺς πόλους, τῶν μὲν ἄλλων, ἰδίους.
τοὺς δὲ τῆς ἀφροδίτης καὶ τοῦ ἑρμοῦ, τοὺς αὐτούς. Κάλλιππος δὲ 4

τὴν μὲν θέσιν τῶν σφαιρῶν, τὴν αὐτὴν ἐτίθετο Εὐδόξῳ. τοῦ-
τέστι τῶν ἀποστημάτων τὴν τάξιν. τὸ δὲ πλῆθος, τῷ μὲν τοῦ διὸς
καὶ τῷ τοῦ κρόνου, τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀπεδίδου. τῷ δὲ ἡλίου καὶ
τῷ σελήνης δύο ᾤετο ἔτι προσθετέας εἶναι σφαίρας, τὰ φαινό-
μενα, εἰ μέλλει τις ἀποδώσειν. τοῖς δὲ λοιποῖς τῶν πλανήτων,
ἑκάστῳ μίαν. ἀναγκαῖον δὲ εἰ μέλλουσι συντεθεῖσαι πᾶσαι,
τὰ φαινόμενα ἀποδώσειν, καθ' ἕκαστον τῶν πλανωμένων, ἑτέ-
1 ρας σφαίρας μιᾷ ἐλάττονας εἶναι, τὰς ἀνελιττούσας καὶ εἰς τὸ
αὐτὸ ἀποκαθιστώσας τῇ θέσει τὴν πρώτην σφαῖραν, ἀεὶ τοῦ ὑπο-
κάτω τεταγμένου ἄστρου. οὕτω γὰρ μόνως ἐνδέχεται τὴν πλα-
νητῶν φορὰν ἅπαντα ποιεῖσθαι. ἐπεὶ οὖν ἐν αἷς μὲν αὐτὰ φέρεται
σφαίραις, αἱ μὲν, ὀκτώ. αἱ δὲ, πέντε καὶ εἴκοσίν εἰσιν. τούτων δὲ μό-
νας, οὐ δεῖ ἀνελιχθῆναι, ἐν αἷς τὸ κατωτάτω τεταγμένον φέ-
ρεται, αἱ μὲν τὰς τῶν δύο πρώτων ἀνελίττουσαι, ἓξ ἔσονται. αἱ δὲ τὰς
τῶν ὕστερον τεττάρων ἑκκαίδεκα. ὁ δὲ ἁπασῶν ἀριθμὸς τῶν τε φε-
2 ρουσῶν καὶ τῶν ἀνελιττουσῶν ταύτας, πεντήκοντά τε καὶ πέντε. εἰ δὲ
τῆς σελήνης καὶ τῷ ἡλίῳ μὴ προσθείη τις ἃς εἴπομεν κινήσεις,
αἱ πᾶσαι σφαῖραι ἔσονται ἑπτά τε καὶ τεσσαράκοντα. τὸ μὲν οὖν
» πλῆθος τῶν σφαιρῶν ἔστω τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὰς οὐσίας καὶ τὰς
» ἀρχὰς τὰς ἀκινήτους καὶ τὰς αἰσθητὰς, τοσαύτας εὔλογον ὑπο-
» λαβεῖν. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον, ἀφείσθω τοῖς ἰσχυροτέροις λέγειν. εἰ
» δὲ μηδεμίαν οἷόν τ' εἶναι φορὰν μὴ συντείνουσαν πρὸς ἄστρου φο-
» ρὰν. ἔτι δὲ πᾶσαν φύσιν καὶ πᾶσαν οὐσίαν ἀπαθῆ καὶ καθ' αὑτὴν
3 τοῦ ἀρίστου τετυχηκυῖαν τέλος εἶναι δεῖ νομίζειν, οὐδεμία ἂν εἴη
» παρὰ ταύτας ἑτέρα φύσις. ἀλλὰ τοῦτον ἀνάγκη τὸν ἀριθμὸν εἶναι
» τῶν οὐσιῶν. εἴτε γὰρ εἰσὶν ἕτεραι, κινοῖεν ἂν ὡς τέλος οὖσαι
» φορᾶς. ἀλλ' εἶναί γε ἄλλας φορὰς ἀδύνατον παρὰ τὰς εἰρημέ-
» νας. τοῦτο δὲ εὔλογον ἐκ τῶν φερομένων ὑπολαβεῖν. εἰ γὰρ πᾶν
» τὸ φέρον, τοῦ φερομένου χάριν πέφυκε, καὶ φορὰ πᾶσα φερο-
μένου τινός ἐστιν, οὐδεμία φορὰ αὑτῆς ἂν εἴη ἕνεκα οὐδ' ἄλ-
λης φορᾶς, ἀλλὰ τῶν ἄστρων ἕνεκα. εἰ γὰρ ἔσται φορὰ φορᾶς
4 ἕνεκα, καὶ ἐκείνην ἑτέρων δεήσει χάριν εἶναι. ὥστε ἐπειδὴ οὐχ

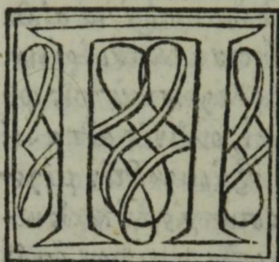
οἷόν τε εἰς ἄπειρον, τέλος ἔσται πάσης φορᾶς τῶν φερομένων τι
θείων σωμάτων κατὰ τὸν οὐρανόν. ὅτι δὲ εἷς οὐρανός, φανε-
ρόν. εἰ γὰρ πλείους οἱ οὐρανοὶ ὥσπερ οἱ ἄνθρωποι, ἔσται εἴδει
μία ἡ περὶ ἕκαστον ἀρχή. ἀριθμῷ δέ γε πολλαί. ἀλλ' ὅσα ἀρι-
θμῷ πολλὰ ὕλην ἔχει. εἷς γὰρ λόγος καὶ ὁ αὐτὸς πολλῶν. οἷον
ἀνθρώπου. Σωκράτης δὲ εἷς. τὸ δὲ τί ἦν εἶναι, οὐκ ἔχει ὕλην τὸ
πρῶτον. ἐντελέχεια γάρ. ἓν μὲν ἄρα καὶ λόγῳ καὶ ἀριθμῷ τὸ
πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον ὄν. καὶ τὸ κινούμενον ἄρα ἀεὶ καὶ συνε- 1
χῶς ἓν μόνον. εἷς ἄρα οὐρανὸς μόνος. παραδέδοται δὲ ὑπὸ τῶν
ἀρχαίων καὶ παλαιῶν, ἐν μύθου σχήματι καταλελειμμένα τοῖς
ὕστερον, ὅτι θεοί τέ εἰσιν οὗτοι, καὶ περιέχει τὸ θεῖον τὴν ὅλην
φύσιν. τὰ δὲ λοιπὰ μυθικῶς ἤδη προσῆκται, πρὸς τὴν πει-
θὼ τῶν πολλῶν, καὶ πρὸς τὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ τὸ συμφέρον
χρῆσιν. ἀνθρωποειδεῖς τε γὰρ τούτους καὶ τῶν ἄλλων ζῴων ὁ-
μοίους τισὶ λέγουσι. καὶ τούτοις ἕτερα ἀκόλουθα καὶ παραπλή-
σια τοῖς εἰρημένοις. ὧν εἴ τις χωρίσας αὐτὸ λάβοι μόνον τὸ πρῶ- 2
τον, ὅτι θεοὺς ᾤοντο τὰς πρώτας οὐσίας εἶναι, θείως ἂν εἰρῆσθαι
νομίσειε, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς πολλάκις εὑρημένης εἰς τὸ δυνα-
τὸν ἑκάστης καὶ τέχνης καὶ φιλοσοφίας, καὶ πάλιν φθειρομέ-
νων. καὶ ταύτας τὰς δόξας ἐκείνων, οἷον λείψανα περισεσῶσθαι
μέχρι τοῦ νῦν. ἡ μὲν οὖν πάτριος δόξα καὶ ἡ παρὰ τῶν πρώτων,
ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν φανερὰ μόνον. Τὰ δὲ περὶ τὸν νοῦν ἔχει τι-
νὰς ἀπορίας. δοκεῖ μὲν γὰρ εἶναι τῶν φαινομένων θειότατον. πῶς
δ' ἔχων τοιοῦτος ἂν εἴη, ἔχει τινὰς δυσκολίας. εἴτε γὰρ μηδὲν 3
νοεῖ, τί ἂν εἴη τὸ σεμνόν. ἀλλ' ἔχει ὥσπερ ἂν εἰ ὁ καθεύδων.
εἴτε νοεῖ, τούτου δ' ἄλλο κύριον, οὐ γάρ ἐστι τοῦτο ὅ ἐστιν αὐτοῦ ἡ
οὐσία νόησις, ἀλλὰ δύναμις, οὐκ ἂν ἡ ἀρίστη οὐσία εἴη. διὰ γὰρ
τοῦ νοεῖν τὸ τίμιον αὐτῷ ὑπάρχει. ἔτι δὲ εἴτε νοῦς ἡ οὐσία αὐ-
τοῦ, εἴτε νόησίς ἐστι, τί νοεῖ. ἢ γὰρ αὐτὸς αὑτόν, ἢ ἕτερόν τι. καὶ εἰ
ἕτερόν τι, ἢ τὸ αὐτὸ ἀεί, ἢ ἄλλο. πότερον οὖν διαφέρει τι, ἢ οὐ-
δὲν τὸ νοεῖν τὸ καλόν, ἢ τὸ τυχόν. ἢ καὶ ἄτοπον τὸ διανοεῖσθαι περὶ
ἐνίων. δῆλον τοίνυν, ὅτι τὸ θειότατον καὶ τιμιώτατον νοεῖ, καὶ 4

,, οὐ μεταβάλλει. εἰς χεῖρον γὰρ ἡ μεταβολή. καὶ ἡ κίνησίς τις ἤ-
,, δη τὸ τοιοῦτον. πρῶτον μὲν οὖν εἰ μὴ νόησίς ἐστιν ἀλλὰ δύναμις,
,, εὔλογον ἐπίπονον εἶναι τὸ συνεχὲς αὐτῷ τῆς νοήσεως. ἔπειτα
,, δῆλον, ὅτι ἄλλο τι ἂν εἴη τὸ τιμιώτερον ἢ ὁ νοῦς τὸ νοούμενον.
καὶ γὰρ τὸ νοεῖν καὶ ἡ νόησις ὑπάρξει, καὶ τὸ χείριστον νοοῦντι.
,, ὥστε φευκτὸν τοῦτο. καὶ γὰρ μὴ ὁρᾶν ἔνια κρεῖττον ἢ ὁρᾶν, οὐ
,, κ' ἂν εἴη τὸ ἄριστον ἡ νόησις. αὑτὸν ἄρα νοεῖ, εἴπερ ἐστὶ τὸ κράτι-
1 στον. καὶ ἔστιν ἡ νόησις, νοήσεως νόησις. φαίνεται δ' ἀεὶ ἡ ἐπιστήμη
καὶ ἡ αἴσθησις, καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ διάνοια. αὑτῆς δ' ἐν παρέργῳ. ἔτι
εἰ ἄλλο τὸ νοεῖν καὶ τὸ νοεῖσθαι, κατὰ πότερον αὐτῷ τὸ εὖ ὑ-
πάρχει. οὐδὲ γὰρ ταὐτὸ τὸ εἶναι νοήσει καὶ νοουμένῳ. ἢ ἐπ' ἐνίων ἡ
ἐπιστήμη, τὸ πρᾶγμα ἐπὶ μὲν τῶν ποιητικῶν, ἄνευ ὕλης ἡ οὐ-
σία καὶ τὸ τί ἦν εἶναι. ἐπὶ δὲ τῶν θεωρητικῶν, ὁ λόγος τὸ πρᾶ-
γμα καὶ ἡ νόησις. οὐχ ἑτέρου οὖν ὄντος τοῦ νοουμένου καὶ τοῦ νοῦ,
ὅσα μὴ ὕλην ἔχει, τὸ αὐτὸ ἔσται. καὶ ἡ νόησις τοῦ νοουμένου μία.
2 ἔτι δὴ λείπεται ἀπορία, εἰ σύνθετον τὸ νοούμενον μεταβάλλοι
,, γὰρ ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ὅλου. ἢ ἀδιαίρετον πᾶν τὸ μὴ ἔχον ὕλην,
,, ὥσπερ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ἢ ὅ γε τῶν συνθέτων ἔχει ἔν τινι χρό-
,, νῳ. οὐ γὰρ ἀεὶ τὸ εὖ ἐν τῳδί, ἢ ἐν τῳδί. ἀλλ' ἐν ὅλῳ τινὶ τὸ ἄριστον
,, ὂν ἄλλο τι. οὕτως δ' ἔχει αὐτὴ αὑτῆς ἡ νόησις τὸν ἅπαντα αἰῶ-
,, να. ἐπισκεπτέον δὲ, καὶ ποτέρως ἔχει ἡ τοῦ ὅλου φύσις τὸ ἀγα-
,, θὸν καὶ τὸ ἄριστον. πότερον κεχωρισμένον τι καὶ αὐτὸ καθ' αὑ-
,, τό, ἢ τὴν τάξιν, ἢ ἀμφοτέρως ὥσπερ στράτευμα. καὶ γὰρ ἐν τῇ
3 τάξει τὸ εὖ, καὶ ὁ στρατηγός, καὶ μᾶλλον οὗτος. οὐ γὰρ οὗτος διὰ
,, τὴν τάξιν, ἀλλ' ἐκείνη διὰ τοῦτόν ἐστιν. πάντα δὲ συντέτακταί
,, πως, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, καὶ πλωτὰ καὶ πτηνά. καὶ φυτά. καὶ
,, οὐχ οὕτως ἔχει, ὥστε μὴ εἶναι θατέρῳ πρὸς θάτερον μηδέν,
,, ἀλλ' ἔστι τι. πρὸς μὲν γὰρ ἓν ἅπαντα συντέτακται. ἀλλ' ὥσπερ ἐν
,, οἰκίᾳ τοῖς ἐλευθέροις ἥκιστα ἔξεστιν ὅ, τι ἔτυχε ποιεῖν, ἀλλὰ τὰ
,, πάντα ἢ τὰ πλεῖστα τέτακται. τοῖς δὲ ἀνδραπόδοις καὶ τοῖς θη-
,, ρίοις μικρὸν τὸ εἰς τὸ κοινόν. τὸ δὲ πολὺ ὅ, τι ἔτυχε. τοιαύτη
4 γὰρ ἑκάστου ἀρχὴ αὐτῶν ἡ φύσις ἐστί. λέγω δ' οἷον εἴς γε τὸ δια-

κριθῆναι ἀνάγκη ἅπασιν ἐλθεῖν. καὶ ἄλλα οὕτως ἐστὶν, ὧν κοι-
νωνεῖ ἅπαντα εἰς τὸ ὅλον. ὅσα δὲ ἀδύνατα συμβαίνει, ἢ ἄτο-
πα, τοῖς ἄλλως λέγουσι, καὶ ποῖα οἱ χαριεστέρως λέγοντες καὶ
ἐπὶ ποίων ἐλάχισται ἀπορίαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. πάντες γὰρ
ἐξ ἐναντίων ποιοῦσι πάντα. οὔτε δὲ τὸ, πάντα, οὔτε τὸ ἐξ ἐναν-
τίων ὀρθῶς. οὔτ᾽ ἐν ὅσοις τὰ ἐναντία ὑπάρχει, πῶς ἐκ τῶν
ἐναντίων ἔσται, οὐ λέγουσιν. ἀπαθῆ γὰρ τὰ ἐναντία ὑπ᾽ ἀλλή-
λων. ἡμῖν δὲ λύεται τοῦτο εὐλόγως, τῷ τρίτον τι εἶναι. οἱ δὲ, τὸ 1
ἕτερον τῶν ἐναντίων, ὕλην ποιοῦσιν, ὥσπερ οἱ τὸ ἄνισον τῷ ἴ-
σῳ ἢ τῷ ἑνὶ τὰ πολλά. λύεται δὲ καὶ τοῦτο τὸν αὐτὸν τρόπον. ἡ
γὰρ ὕλη ἡ μία οὐδενὶ ἐναντίον. Ἔτι ἅπαντα τοῦ φαύλου με-
θέξει, ἔξω τοῦ ἑνός. τὸ γὰρ κακὸν αὐτὸ, θάτερον τῶν στοιχείων. οἱ
» δ᾽ ἄλλοι, οὐδ᾽ ἀρχὰς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν καίτοι ἐν ἅπα-
σι τὸ ἀγαθὸν μάλιστα ἀρχή. οἱ δὲ, τοῦτο μὲν ὀρθῶς, ὅτι ἀρχήν.
ἀλλὰ πῶς τὸ ἀγαθὸν ἀρχὴ, οὐ λέγουσιν. πότερον ὡς τέλος ἢ
ὡς κινῆσαν ἢ ὡς εἶδος. ἀτόπως δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς. τὴν γὰρ φι- 2
λίαν ποιεῖ τὸ ἀγαθόν, αὕτη δ᾽ ἀρχὴ καὶ ὡς κινοῦσα. συνάγει
γὰρ, καὶ ὡς ὕλη, μόριον γὰρ τοῦ μίγματος. εἰ δὴ καὶ τῷ αὐτῷ συμ
βέβηκεν ὡς ὕλῃ καὶ ἀρχῇ εἶναι, καὶ ὡς κινοῦντι. ἀλλὰ τό γε
εἶναι οὐ ταυτό. κατὰ πότερον οὖν φιλία. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ
» ἄφθαρτον εἶναι τὸ νεῖκος. τοῦτο δ᾽ ἐστὶν αὐτῷ ἡ τοῦ κακοῦ φύσις.
» Ἀναξαγόρας δὲ ὡς κινοῦν τὸ ἀγαθὸν ἀρχήν. ὁ γὰρ νοῦς, κινεῖ.
ἀλλὰ κινεῖ ἕνεκά τινος. ὥστε ἕτερον. πλὴν, ὡς ἡμεῖς λέγομεν.
ἡ γὰρ ἰατρική ἐστί πως ὑγίεια. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ἐναντίον μὴ ποιῆ- 3
σαι τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ νῷ. πάντες δ᾽ οἱ τὰ ἐναντία λέγοντες, οὐ
χρῶνται τοῖς ἐναντίοις, ἐὰν μὴ ῥυθμίσῃ τις. καὶ διὰ τί τὰ μὲν,
φθαρτὰ, τὰ δ᾽ ἄφθαρτα, οὐδεὶς λέγει. πάντα γὰρ τὰ ὄντα
ποιοῦσιν ἐκ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν. Ἔτι οἱ μὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ποιοῦ-
σι τὰ ὄντα. οἱ δ᾽ ἵνα μὴ τοῦτο ἀναγκασθῶσιν, ἓν πάντα ποιοῦσιν.
Ἔτι διὰ τί ἀεὶ ἔσται γένεσις, καὶ τί αἴτιον γενέσεως, οὐδεὶς λέ-
γει. καὶ τοῖς δύο ἀρχὰς ποιοῦσιν, ἄλλην ἀνάγκη ἀρχὴν κυριω-
τέραν εἶναι. καὶ τοῖς τὰ εἴδη. ὅτι ἄλλη ἀρχὴ κυριωτέρα. διὰ 4

τί γὰρ μετέχει ἢ μετεῖχε. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνάγκη τῇ σο-
φίᾳ καὶ τῇ τιμιωτάτῃ ἐπιστήμῃ εἶναί τι ἐναντίον, ἡμῖν δ' οὔ. οὐ
γάρ ἐστιν ἐναντίον τῷ πρώτῳ οὐδέν. πάντα γὰρ τὰ ἐναντία ὕλην
ἔχει καὶ δυνάμει ταῦτά ἐστιν. ἡ δὲ ἐναντία ἄγνοια εἰς τὸ ἐναντίον.
τῷ δὲ πρώτῳ, ἐναντίον οὐδέν. Ἔτι εἰ μὴ ἔσται παρὰ τὰ αἰσθη-
τὰ ἄλλα, οὐκ ἔστιν ἀρχὴ καὶ τάξις καὶ σύνεσις καὶ τὰ οὐράνια.
ἀλλ' ἀεὶ τῆς ἀρχῆς ἀρχή, ὥσπερ τοῖς θεολόγοις καὶ τοῖς φυ-
1 σικοῖς ἅπασιν. εἰ δ' ἔσται τὰ εἴδη ἢ ἀριθμοί, οὐδενὸς αἴτια. εἰ
δὲ μή, οὔτι κινήσεώς γε. Ἔτι πῶς ἔσται ἐξ ἀμεγεθῶν μέγε-
θος καὶ συνεχές. ὁ γὰρ ἀριθμὸς, οὐ ποιήσει συνεχές, οὔτε ὡς κι-
νοῦν, οὔτε ὡς εἶδος. ἀλλὰ μὴν οὐδέν γ' ἔσται τῶν ἐναντίων, ὅπερ
καὶ ποιητικὸν καὶ κινητικόν. ἐνδέχοιτο γὰρ ἂν μὴ εἶναι. ἀλλὰ μὴν
ὕστερόν γε τὸ ποιεῖν δυνάμεως. οὐκ ἄρα ἀΐδια τὰ ὄντα. ἀλλ' ἔ-
στιν. ἀναιρετέον ἄρα τούτων τι. τοῦτο δ' εἴρηται, ὡς. Ἔτι τίνι
οἱ ἀριθμοὶ ἕν, ἢ ἡ ψυχή, καὶ τὸ σῶμα, καὶ ὅλως τὸ εἶδος, καὶ
2 τὸ πρᾶγμα, οὐδὲν λέγει οὐδείς. οὐδ' ἐνδέχεται εἰπεῖν, ἐὰν μὴ
μὴ ὡς ἡμεῖς εἴπῃ, ὡς τὸ κινοῦν ποιεῖ. οἱ δὲ λέγοντες τὸν ἀριθμὸν
πρῶτον τὸν μαθηματικόν, καὶ οὕτως ἀεὶ ἄλλην ἐχομένην
οὐσίαν, καὶ ἀρχὰς ἑκάστης ἄλλας, ἐπεισοδιώδη
τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν ποιοῦσιν. οὐδὲν γὰρ ἡ
ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ συμβάλλεται οὖσα ἢ
μὴ οὖσα. καὶ ἀρχὰς πολλάς. τὰ
δ' ὄντα, οὐ βούλεται πολιτεύε-
σθαι κακῶς. οὐκ ἀγα-
3 θὸν πολυκοιρανί-
η, εἷς κοί-
ρανος.

ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚᾺ, ΤῸ Μ.

Περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν αἰσθητῶν οὐσίας, εἴ
ρηται τί ἐστιν, ἐν μὲν τῇ μεθόδῳ τῇ τῶν φυ
σικῶν περὶ τῆς ὕλης, ὕστερον δὲ, περὶ
τῆς κατ' ἐνέργειαν. ἐπεὶ δ' ἡ σκέψις αὕ
τη ἐστὶ, πότερόν ἐστί τις παρὰ τὰς αἰσθη- 1
τὰς οὐσίας ἀκίνητος καὶ ἀΐδιος, ἢ οὐκ
ἔστι. καὶ εἰ ἔστι, τίς ἐστι. πρῶτον δὲ τὰ πα
ρὰ τῶν ἄλλων λεγόμενα, θεωρητέον. ὅπως εἴτε τι μὴ καλῶς
λέγουσι, μὴ τοῖς αὐτοῖς ἔνοχοι ὦμεν. καὶ εἴ τι δόγμα κοινὸν ἡ-
μῖν κἀκείνοις, τοῦτ' ἰδίᾳ μὴ καθ' ἡμῶν δυσχεραίνωμεν. ἀγαπη
,, τὸν γὰρ, εἴ τις τὰ μὲν κάλλιον λέγει, τὰ δὲ χεῖρον. δύο δ' εἰσὶ
,, δόξαι περὶ τούτων. τά τε γὰρ μαθηματικά φασιν οὐσίας εἶ- 2
ναι τινάς. οἷον ἀριθμοὺς καὶ γραμμὰς, καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις.
καὶ πάλιν τὰς ἰδέας. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν, δύο γένη ταῦτα ποιοῦσι
τάς τε ἰδέας, καὶ τοὺς μαθηματικοὺς ἀριθμούς. οἱ δὲ, μίαν
φύσιν ἀμφοτέρων. ἕτεροι δέ τινες τὰς μαθηματικὰς μόνον
οὐσίας εἶναί φασι, σκεπτέον, πρῶτον μὲν περὶ τῶν μαθημα-
τικῶν, μηδεμίαν προστιθέντας φύσιν ἄλλην αὐτοῖς. οἷον, πό
τερον ἰδέαι τυγχάνουσιν οὖσαι ἢ οὔ. καὶ πότερον ἀρχαὶ οὐ-
σίαι τῶν ὄντων, ἢ οὔ. ἀλλ' ὡς περὶ μαθηματικῶν μόνον, εἴτ' εἰ- 3
σὶν, εἴτε μὴ εἰσι, πῶς εἰσιν. ἔπειτα μετὰ ταῦτα χωρὶς, περὶ τῶν
ἰδεῶν αὐτῶν ἁπλῶς καὶ ὅσον νόμου χάριν. τεθρύλληται γὰρ
τὰ πολλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν λόγων. ἔτι δὲ πρὸς ἐκεί-
νην δεῖ τὴν σκέψιν ἀπαντᾶν τὸν πλείω λόγον, ὅταν ἐπισκο-
πῶμεν, εἰ αἱ οὐσίαι καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄντων ἀριθμοὶ καὶ ἰδέαι
εἰσί. μετὰ γὰρ τὰς ἰδέας, αὕτη λείπεται τρίτη σκέψις. ἀνάγ-
κη δ' εἴπερ ἔστι τὰ μαθηματικὰ, ἢ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι
αὐτὰ καθάπερ λέγουσί τινες, ἢ κεχωρισμένα τῶν αἰ- 4

θητῶν. λέγουσι δὲ καὶ οὕτω τινές. ἢ εἰ μηδετέρως, ἢ οὐκ εἰσίν, ἢ
ἄλλον τρόπον εἰσίν. ὥσθ᾽ ἡ ἀμφισβήτησις ἡμῖν ἔσται οὐ περὶ τοῦ
εἶναι, ἀλλὰ περὶ τοῦ τρόπου. ὅτι μὲν τοίνυν ἔν γε τοῖς αἰσθητοῖς
ἀδύνατον εἶναι, καὶ ἅμα πλασματίας ὁ λόγος, εἴρηται μὲν
καὶ ἐν τοῖς διαπορήμασιν, ὅτι ἅμα δύο στερεὰ εἶναι ἀδύνατον.
ἔτι δὲ καὶ ὅτι τοῦ αὐτοῦ λόγου, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις καὶ
φύσεις ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι, καὶ μηδεμίαν κεχωρισμένην.
1 ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται πρότερον. ἀλλὰ πρὸς τούτοις φανερόν,
ὅτι ἀδύνατον διαιρεθῆναι ὁτιοῦν σῶμα. κατ᾽ ἐπίπεδον γὰρ διαι-
ρεθήσεται καὶ τοῦτο κατὰ γραμμήν. καὶ αὕτη κατὰ στιγμήν.
ὥστε εἰ τὴν στιγμὴν διελεῖν ἀδύνατον, καὶ τὴν γραμμήν, εἰ δὲ
ταύτην, καὶ τἆλλα. τί οὖν διαφέρει, ἢ ταύτας εἶναι τοιαύτας
φύσεις, ἢ μή. εἶναι δὲ ἐν αὐταῖς τοιαύτας φύσεις. τὸ αὐτὸ γὰρ
συμβήσεται. διαιρουμένων γὰρ τῶν αἰσθητῶν, διαιρεθήσονται. ἢ
οὐδὲ αἱ αἰσθηταί. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κεχωρισμένας γ᾽ εἶναι φύ-
2 σεις τοιαύτας δυνατόν. εἰ γὰρ ἔσται στερεὰ παρὰ τὰ αἰσθητὰ κε-
χωρισμένα τούτων ἕτερα καὶ πρότερα τῶν αἰσθητῶν, δῆλον,
ὅτι καὶ παρὰ τὰ ἐπίπεδα ἕτερα ἀναγκαῖον εἶναι ἐπίπεδα κε-
χωρισμένα καὶ στιγμὰς καὶ γραμμάς. τοῦ γὰρ αὐτοῦ λόγου.
εἰ δὲ ταῦτα πάλιν παρὰ τοῦ στερεοῦ μαθηματικοῦ ἐπίπεδα καὶ
γραμμὰς καὶ στιγμάς, ἕτερα κεχωρισμένα. πρότερα γὰρ
τῶν συγκειμένων ἐστὶ τὰ ἀσύνθετα. καὶ εἴπερ τῶν αἰσθητῶν πρό-
τερα σώματα μὴ αἰσθητά. τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ τῶν ἐπιπέδων
3 τῶν ἐν τοῖς ἀκινήτοις στερεοῖς τὰ αὐτὰ καθ᾽ αὑτά. ὥστε ἕτε-
ρα ταῦτα ἐπίπεδα καὶ γραμμαὶ τῶν ἅμα ἐν τοῖς στερεοῖς τοῖς
κεχωρισμένοις. τὰ μὲν γὰρ ἅμα τοῖς μαθηματικοῖς στερεοῖς.
τὰ δὲ, πρότερα τῶν μαθηματικῶν στερεῶν. πάλιν τοίνυν τού-
των τῶν ἐπιπέδων ἔσονται γραμμαί. ὧν πρότερον δεήσει ἑ-
τέρας γραμμὰς καὶ στιγμὰς εἶναι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ
τούτων ἐν ταῖς προτέραις γραμμαῖς, ἑτέρας προτέρας στιγ-
μάς, ὧν οὐκέτι πρότεραι ἕτεραι. ἄτοπός τε δὴ γίνεται ἡ σώ-
4 ρευσις. συμβαίνει γὰρ, στερεὰ μὲν μοναχὰ παρὰ τὰ αἰσθητά. ἑ-

πεδα δὲ τριττά, παρὰ τὰ αἰσθητά. τά τε παρὰ τὰ αἰσθητά, καὶ
ἐν τοῖς μαθηματικοῖς στερεοῖς, καὶ παρὰ τὰ ἐν τούτοις. γραμ-
μαὶ δὲ τετραξαί. στιγμαὶ δέ, πενταξαί. ὥστε περὶ ποῖα αἱ ἐπι-
στῆμαι ἔσονται αἱ μαθηματικαὶ τούτων. οὐ γὰρ δὴ περὶ τὰ ἐν
τῷ στερεῷ τῷ ἀκινήτῳ, ἐπίπεδα καὶ γραμμὰς καὶ στιγμάς. ἀεὶ
γὰρ περὶ τὰ πρότερα ἡ ἐπιστήμη. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ
τῶν ἀριθμῶν. καὶ παρ' ἑκάστας γὰρ τὰς στιγμάς, ἕτεραι ἔσονται
μονάδες καὶ παρ' ἕκαστα τὰ ὄντα αἰσθητά. εἶτα τὰ νοητά. ὥστε 1
ἔσται γένη ἄπειρα τῶν μαθηματικῶν, ἀριθμῶν. ἔτι ἅπερ ἐν
τοῖς ἀπορήμασιν ἐπήλθομεν, πῶς ἐνδέχεται λύειν. περὶ ἃ
γὰρ ἡ ἀστρολογία ἐστίν, ὁμοίως ἔσται περὶ τὰ αἰσθητά. καὶ περὶ
ἃ ἡ γεωμετρία. εἶναι δ' οὐρανὸν καὶ τὰ μόρια αὐτοῦ πῶς δυ-
νατόν, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ἔχον κίνησιν. ὁμοίως δέ, καὶ τὰ ὀπτικά.
καὶ τὰ ἁρμονικά. ἔσται γὰρ φωνή τε γὰρ ὄψις παρὰ τὰ αἰσθη-
τὰ καὶ τὰ καθ' ἕκαστα. ὥστε δῆλον, ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις
καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητά. τί γὰρ μᾶλλον τάδε ἢ τάδε. εἰ δὲ ταῦτα, 2
καὶ ζῷα ἔσονται, εἴπερ καὶ αἰσθήσεις. ἔτι γράφεται ἔνια καθό-
λου ὑπὸ τῶν μαθηματικῶν παρὰ ταύτας τὰς οὐσίας. ἔσται
οὖν καὶ αὕτη τις ἄλλη οὐσία μεταξὺ κεχωρισμένη τῶν τ' ἰδε-
ῶν, καὶ τῶν μεταξύ ἥτις οὔτε ἀριθμός ἐστιν, οὔτε στιγμαί, οὔ-
τε μέγεθος, οὔτε χρόνος. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, δῆλον, ὅτι κἀ-
κεῖνα ἀδύνατον εἶναι κεχωρισμένα τῶν αἰσθητῶν. ὅλως δὲ τοὐ-
ναντίον συμβαίνει καὶ τοῦ εἰωθότος ὑπολαμβάνεσθαι, εἴ τις
θήσει οὕτως εἶναι τὰ μαθηματικά, ὡς κεχωρισμένας τινὰς 3
φύσεις. ἀνάγκη γὰρ διὰ τὸ μὲν οὕτως εἶναι αὐτάς, προτέρας
εἶναι τῶν αἰσθητῶν μεγεθῶν. κατὰ τὸ ἀληθὲς δέ, ὑστέρας, τὸ
» γὰρ ἀτελὲς μέγεθος, γενέσει μὲν πρότερόν ἐστι. τῇ οὐσίᾳ δ' ὕ-
» στερον. οἷον ἄψυχον, ἐμψύχου. ἔτι τίνι καί ποτε ἔσται ἓν τὰ μα-
θηματικὰ μεγέθη. τὰ μὲν γὰρ ἐνταῦθα, ψυχῇ ἢ μέρει ψυ-
χῆς ἢ ἄλλῳ τινὶ εὐλόγως. εἰ δὲ μή, πολλὰ διαλύεται. ἐκείνοις
δὲ διαιρετοῖς καὶ ποσοῖς οὖσι, τί αἴτιον τοῦ εἶναι ἓν καὶ συμμέ-
νειν. ἔτι αἱ γενέσεις δηλοῦσι. πρῶτον μὲν γὰρ ἐπὶ μῆκος γίγνε- 4

ται. εἶτα ἐπὶ πλάτος. τελευταῖον δὲ εἰς βάθος καὶ τέλος ἔσχεν. εἰ οὖν τὸ τῇ γενέσει ὕστερον, τῇ οὐσίᾳ πρότερον, τὸ σῶμα πρότερον ἂν εἴη ἐπιπέδου, καὶ μήκους. καὶ ταύτῃ καὶ τέλειον καὶ ὅλον μᾶλλον, ὅτι ἔμψυχον γίνεται. γραμμὴ δὲ ἔμψυχος ἢ ἐπίπεδον, πῶς ἂν εἴη. ὑπὲρ γὰρ τὰς αἰσθήσεις τὰς ἡμετέρας ἂν εἴη τὸ ἀξίωμα. ἔτι τὸ μὲν σῶμα, οὐσία τις. ἤδη γὰρ ἔχει πως τὸ τέλειον. αἱ δὲ γραμμαί, πῶς οὐσίαι. οὔτε γὰρ ὡς εἶδος καὶ
1 μορφή τις. οἷον εἰ ἄρα ἡ ψυχὴ τοιοῦτον, οὔτε ὡς ἡ ὕλη. οἷον τὸ σῶμα. οὐθὲν γὰρ ἐκ γραμμῶν οὐδὲ ἐπιπέδων οὐδὲ στιγμῶν φαίνεται συνίστασθαι δυνάμενον. εἰ δ' ἦν οὐσία τις ὑλική, τοῦτ' ἂν
» ἐφαίνετο δυνάμενα πάσχειν. τῷ μὲν οὖν λόγῳ, ἔστω πρότερα.
» ἀλλ' οὐ πάντα ὅσα τῷ λόγῳ πρότερα, καὶ τῇ οὐσίᾳ πρότερα. τῇ μὲν γὰρ οὐσίᾳ πρότερα, ὅσα χωριζόμενα τῷ εἶναι ὑπερβάλλει. τῷ λόγῳ δέ, ὅσων οἱ λόγοι ἐκ τῶν λόγων. ταῦτα δέ, οὐχ ἅμα ὑπάρχει. εἰ γὰρ μή ἐστι τὰ πάθη παρὰ τὰς οὐσίας. οἷον κινού
2 μενόν τι ἢ λευκόν, τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου τὸ λευκὸν πρότερον κατὰ τὸν λόγον, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν οὐσίαν. οὐ γὰρ ἐνδέχεται εἶναι κεχωρισμένον. ἀλλ' ἀεὶ ἅμα τῷ συνόλῳ ἐστί. σύνολον δὲ λέγω, τὸν ἄνθρωπον τὸν λευκόν. ὥστε φανερόν, ὅτι οὔτε τὸ ἐξ ἀφαιρέσεως πρότερον, οὔτε τὸ ἐκ προσθέσεως ὕστερον. ἐκ προσθέσεως γὰρ τῷ λευκῷ, ὁ λευκὸς ἄνθρωπος λέγεται. ὅτι μὲν οὖν οὔτε οὐσίαι μᾶλλον τῶν σωμάτων εἰσίν, οὔτε πρότερα τῷ εἶναι τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μόνον, οὔτε κεχωρισμένα πού εἶναι
3 δυνατόν, εἴρηται ἱκανῶς. ἐπεὶ δ' οὐδ' ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐνδέχεται αὐτὰ εἶναι, φανερὸν ὅτι ἢ ὅλως οὐκ ἔστιν, ἢ τρόπον τινὰ ἐστί. καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς ἐστί. πολλαχῶς γὰρ τὸ εἶναι λέγομεν. ὥσπερ γὰρ τὰ καθόλου ἐν τοῖς μαθήμασιν, οὐ περὶ κεχωρισμένων ἐστὶ παρὰ τὰ μεγέθη καὶ τοὺς ἀριθμούς, ἀλλὰ περὶ τούτων μέν, οὐχ ᾗ δὲ τοιαῦτα οἷα ἔχει μέγεθος, ἢ εἶναι διαιρετά, δῆλον ὅτι ἐνδέχεται καὶ περὶ τῶν αἰσθητῶν μεγεθῶν εἶναι καὶ λόγους καὶ ἀποδείξεις, μὴ ᾗ δὲ αἰσθητά, ἀλλ' ᾗ τοιαδί. ὥσπερ καὶ ᾗ κινούμενα μόνον
4 πολλοὶ λόγοι εἰσί, χωρὶς τοῦ τί ἕκαστόν ἐστι τῶν τοιούτων καὶ τῶν συμβε-

βηκότων αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἀνάγκη διὰ ταῦτα ἢ κεχωρισμένον τι εἶναι κινούμενον τῶν αἰσθητῶν, ἢ ἐν τούτοις τινὰ φύσιν εἶναι ἀφωρισμένην, οὕτω τοίνυν καὶ ἐπὶ τῶν κινουμένων ἔσονται λόγοι καὶ ἐπιστῆμαι, οὐχ ᾗ κινούμενα δέ, ἀλλ' ᾗ σώματα μόνον. καὶ πάλιν ᾗ ἐπίπεδα μόνον. καὶ ᾗ μήκη μόνον καὶ ᾗ διαιρετά. καὶ ᾗ ἀδιαίρετα ἔχοντα δὲ φύσιν· καὶ ᾗ ἀδιαίρετα μόνον. ὥστε ἐπεὶ ἁπλῶς λέγειν ἀληθές, μὴ μόνον τὰ χωριστὰ εἶναι, ἀλλὰ
καὶ τὰ μὴ χωριστά, οἷον κινούμενα εἶναι, καὶ τὰ μαθηματικά, 1
ὅτι ἔστιν ἁπλῶς ἀληθὲς εἰπεῖν, καὶ τοιαῦτά γε οἷα λέγουσι. καὶ ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας ἐπιστήμας ἁπλῶς ἀληθὲς εἰπεῖν τούτου εἶναι, οὐχὶ τοῦ συμβεβηκότος οἷον, ὅτι λευκοῦ, εἰ τὸ ὑγιεινὸν τὸ λευκόν. ἡ δ' ἔστιν ὑγιεινόν. ἀλλ' ἐκείνου οὗ ἐστιν ἑκάστη, εἰ ᾗ ὑγιεινόν, ὑγιεινοῦ, εἰ δ' ᾗ ἄνθρωπος, ἀνθρώπου, οὕτω καὶ τὴν γεωμετρίαν, οὐκ εἰ συμβέβηκεν αἰσθητὰ εἶναι ὧν ἐστι, μὴ ἔστι δὲ ᾗ αἰσθητά, οὐ τῶν αἰσθητῶν ἔσονται αἱ μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι. οὐ μέντοι οὐ-
δὲ παρὰ ταῦτα, ἄλλων κεχωρισμένων. πολλὰ δὲ συμβέβηκε 2
καθ' αὑτὰ τοῖς πράγμασιν, ᾗ ἕκαστον ὑπάρχει τῶν τοιούτων. ἐπεὶ καὶ ᾗ θῆλυ τὸ ζῷον καὶ ᾗ ἄρρεν, ἴδια πάθη ἐστί. καίτοι οὐκ ἔστι τι θῆλυ οὐδ' ἄρρεν κεχωρισμένον τῶν ζῴων. ὥστε καὶ ᾗ μήκη μόνον. καὶ ᾗ ἐπίπεδα. καὶ ὅσῳ δὴ ἂν περὶ προτέρων τῷ λόγῳ καὶ ἁπλουστέρων, τοσούτῳ μᾶλλον ἔχει τὸ ἀκριβές. τοῦτο δὲ τὸ ἁπλοῦν ἐστιν. ὥστε ἄνευ τε μεγέθους μᾶλλον, ἢ μετὰ μεγέθους. καὶ μάλιστα ἄνευ κινήσεως. ἐὰν δὲ κίνησιν,
μάλιστα τὴν πρώτην. ἁπλουστάτη γάρ. καὶ ταύτης ἡ ὁμαλή. 3
ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ ἁρμονικῆς καὶ ὀπτικῆς. οὐδετέρα γὰρ ᾗ ὄψις. ἢ ᾗ φωνὴ θεωρεῖ. ἀλλ' ᾗ γραμμαὶ καὶ ἀριθμοί. οἰκεῖα μέντοι ταῦτα πάθη ἐκείνων. καὶ ἡ μηχανικὴ δὲ ὡσαύτως. ὥστε εἴ τις θέμενος κεχωρισμένα τῶν συμβεβηκότων σκοπεῖ τι περὶ τούτων ᾗ τοιαῦτα, οὐθὲν διὰ τοῦτο ψεῦδος ψεύσεται. ὥσπερ δ' ὅταν ἐν τῇ γῇ γράφῃ καὶ τὴν ποδιαίαν φῇ μὴ ποδιαίαν. οὐ γὰρ ἐν ταῖς προτάσεσι τὸ ψεῦδος. ἄριστα δ' ἂν οὕτως
» θεωρηθείη ἕκαστον, εἴ τις τὸ μὴ κεχωρισμένον θείη χωρίσας, 4

» ὥσπερ ὁ ἀριθμητικὸς ποιεῖ, καὶ ὁ γεωμέτρης. ἓν μὲν γὰρ καὶ ἀ-
διαίρετον ὁ ἄνθρωπος, ᾗ ἄνθρωπος. ὁ δὲ θεὸς, ἓν ἀδιαίρετον.
εἶτ' ἐθεώρησεν εἴ τι τῷ ἀνθρώπῳ συμβέβηκεν, ᾗ ἀδιαίρετος. ὁ
δὲ γεωμέτρης, οὔθ' ᾗ ἄνθρωπος, οὔθ' ᾗ ἀδιαίρετος, ἀλλ' ᾗ στερεά. ἃ
γὰρ κἂν εἰ μή που ἦν ἀδιαίρετος ὑπῆρχεν αὐτῷ, δῆλον ὅτι καὶ
ἄνευ τούτων ἐνδέχεται αὐτῷ ὑπάρχειν τὸ δυνατόν. ὥστε διὰ
τοῦτο ὀρθῶς λέγουσιν οἱ γεωμέτραι, καὶ περὶ ὄντων διαλέγον-
1 ται, καὶ ὄντα ἐστί. διττὸν γὰρ τὸ ὄν, τὸ μὲν ἐντελεχείᾳ, τὸ δ' ὑ-
» λικῶς. ἐπεὶ δὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν ἕτερον, τὸ μὲν γὰρ
» ἀεὶ ἐν πράξει, τὸ δὲ καλὸν καὶ ἐν τοῖς ἀκινήτοις, οἱ φάσκοντες
» οὐδὲν λέγειν τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας περὶ καλοῦ ἢ ἀ-
» γαθοῦ, ψεύδονται. λέγουσι γὰρ καὶ δεικνύουσι μάλιστα. οὐ γὰρ
εἰ μὴ ὀνομάζουσι, τὰ δ' ἔργα καὶ τοὺς λόγους δεικνύουσιν, οὐ
» λέγουσι περὶ αὐτῶν. τοῦ δὲ καλοῦ μέγιστα εἴδη, τάξις καὶ συμ-
» μετρία, καὶ τὸ ὡρισμένον. ἃ μάλιστα δεικνύουσιν αἱ μαθηματι-
2 καὶ ἐπιστῆμαι. καὶ ἐπεί γε πολλῶν αἴτια φαίνεται ταῦτα. λέγω
δ' οἷον ἡ τάξις καὶ τὸ ὡρισμένον, δῆλον ὅτι λέγοιεν ἂν καὶ
τὴν τοιαύτην αἰτίαν, τὴν ὡς τὸ καλὸν, αἴτιον τρόπον τινά.
μᾶλλον δὲ γνωρίμως ἐν ἄλλοις περὶ αὐτῶν ἐροῦμεν. περὶ
μὲν οὖν τῶν μαθηματικῶν, ὅτι τε ὄντα ἐστὶ, καὶ πῶς ὄντα, καὶ
πῶς οὐ πρότερον, καὶ πῶς πρότερον, τοσαῦτα εἰρήσθω. περὶ
δὲ τῶν ἰδεῶν πρῶτον αὐτὴν τὴν κατὰ τὴν ἰδέαν δόξαν ἐπι-
σκεπτέον, μηδὲν συνάπτοντας πρὸς τὴν τῶν ἀριθμῶν φύσιν.
3 ἀλλ' ὡς ὑπέλαβον ἐξ ἀρχῆς οἱ πρῶτοι τὰς ἰδέας φήσαντες
εἶναι. συνέβη δ' ἡ περὶ τῶν εἰδῶν δόξα τοῖς εἰποῦσι, διὰ τὸ πει-
σθῆναι περὶ τῆς ἀληθείας τοῖς ἡρακλειτείοις λόγοις, ὡς πάν-
των τῶν αἰσθητῶν ἀεὶ ῥεόντων. ὥστ' εἴπερ ἐπιστήμη τινὸς ἔσται
καὶ φρόνησις, ἑτέρας δεῖν τινὰς φύσεις εἶναι παρὰ τὰς αἰσθη-
τὰς μενούσας. οὐ γὰρ εἶναι τῶν ῥεόντων ἐπιστήμην. Σωκράτους
δὲ περὶ τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς πραγματευομένου, καὶ περὶ
τούτων ὁρίζεσθαι καθόλου ζητοῦντος πρώτου, τῶν μὲν γὰρ φυ-
4 σικῶν ἐπὶ μικρὸν Δημόκριτος ἥψατο μόνον, καὶ ὡρίσατο τό-

πως τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν. οἱ δὲ πυθαγόρειοι πρότερον περί τινων ὀλίγων, ὧν τοὺς λόγους εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἀνῆπτον. οἷον, τί ἐστι καιρὸς, ἢ τὸ δίκαιον. ἢ γάμος. ἐκεῖνος δ' εὐλόγως ἐζήτει, τὸ τί ἐστι. συλλογίζεσθαι γὰρ ἐζήτει. ἀρχὴ δὲ τῶν συλλογισμῶν, τὸ τί ἐστι. διαλεκτικὴ γὰρ ἰσχὺς οὔπω τότ' ἦν, ὥστε δύνασθαι καὶ χωρὶς τοῦ τί ἐστι, τἀναντία ἐπισκοπεῖν, καὶ τῶν ἐναντίων εἰ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη. δύο γάρ ἐστιν, ἅ τις ἂν ἀποδοίη Σωκράτει δικαίως, τούς τ' ἐπακτικοὺς λόγους, καὶ τὸ ὁρίζεσθαι κα- 1
θόλου. ταῦτα γάρ ἐστιν ἄμφω περὶ ἀρχὴν ἐπιστήμης. ἀλλ' ὁ μὲν Σωκράτης τὰ καθόλου οὐ χωριστὰ ἐποίει, οὐδὲ τοὺς ὁρισμούς. οἱ δ' ἐχώρισαν, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ὄντων ἰδέας προσηγόρευσαν. ὥστε συνέβαινεν αὐτοῖς σχεδὸν τῷ αὐτῷ λόγῳ, πάντων ἰδέας εἶναι τῶν καθόλου λεγομένων. καὶ παραπλήσιον, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἀριθμῆσαι βουλόμενος, ἐλαττόνων μὲν ὄντων οἴοιτο μὴ δύνασθαι. πλείω δὲ ποιήσας, ἀριθμοίη. πλείω γάρ ἐστι τῶν καθ' ἕκαστα αἰσθητῶν ὡς εἰπεῖν τὰ εἴδη, περὶ ὧν 2
ζητοῦντες τὰς αἰτίας ἐκ τούτων ἐκεῖ προῆλθον. καθ' ἕκαστόν τε γὰρ ὁμώνυμόν ἐστι παρὰ τὰς οὐσίας, τῶν τε ἄλλων ἕν ἐστιν ἐπὶ πολλῶν, καὶ ἐπὶ τοῖσδε, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀϊδίοις. ἔτι καθ' οὓς τρόπους δείκνυται, ὅτι ἔστι τὰ εἴδη, κατ' οὐθένα φαίνεται τούτων. ἐξ ἐνίων μὲν γὰρ, οὐκ ἀνάγκη γίνεσθαι συλλογισμόν. ἐξ ἐνίων δὲ, καὶ οὐχ ὧν οἴονται, τούτων εἴδη γίνεται. κατά τε τοὺς λόγους τοὺς ἐκ τῶν ἐπιστημῶν, ἔσται εἴδη πάντων, ὅσων ἐπιστῆμαι εἰσιν. καὶ κατὰ τὸ ἓν, ἐπὶ πολλῶν, καὶ τῶν ἀποφάσεων. κατὰ 3
δὲ τὸ νοεῖν τι φθαρέντος, τῶν φθαρτῶν. φάντασμα γάρ τι τούτων ἐστίν. ἔτι δὲ οἱ ἀκριβέστατοι τῶν λόγων, οἱ μὲν τῶν πρός τι ποιοῦσιν ἰδέας. ὧν οὔ φασιν εἶναι καθ' αὑτὸ γένος. οἱ δὲ, τὸν τρίτον ἄνθρωπον λέγουσιν. ὅλως τε ἀναιροῦσιν οἱ περὶ τῶν εἰδῶν λόγοι ἃ μᾶλλον βούλονται εἶναι οἱ λέγοντες εἴδη, τοῦ τὰς ἰδέας εἶναι. συμβαίνει γὰρ μὴ εἶναι πρῶτον τὴν δυάδα, ἀλλὰ τὸν ἀριθμόν. καὶ τούτου τὸ πρός τι, καὶ τὸ καθ' αὑτό. καὶ πάνθ' ὅσα τινὲς
ἀκολουθήσαντες ταῖς περὶ τῶν εἰδῶν δόξαις ἠναντιώθησαν 4

ταῖς ἀρχαῖς. ἔτι κατὰ μὲν τὴν ὑπόληψιν καθ' ἣν φασιν εἶναι τὰς ἰδέας, οὐ μόνον τῶν οὐσιῶν ἔσονται εἴδη, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν. τὸ γὰρ νόημα ἓν, οὐ μόνον περὶ τὰς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ μὴ οὐσιῶν ἐστί. καὶ αἱ ἐπιστῆμαι οὐ μόνον τῆς οὐσίας ἔσονται. συμβαίνει δὲ καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα. κατὰ δὲ τὸ ἀναγκαῖον καὶ τὰς δόξας τὰς περὶ αὐτῶν, εἰ ἔστι μεθεκτὰ τὰ εἴδη, τῶν οὐσιῶν ἀναγκαῖον ἰδέας εἶναι μόνον. οὐ γὰρ κατὰ συμ-
1 βεβηκὸς μετέχονται. ἀλλὰ δεῖ ταύτῃ ἑκάστου μετέχειν, ᾗ μὴ καθ' ὑποκειμένου λέγονται, λέγω δ' οἷον εἴ τι αὐτοῦ διπλασίου μετέχει, τοῦτο καὶ ἀιδίου μετέχει. ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. συμβέβηκε γὰρ τῷ διπλασίῳ τὸ ἀίδιον εἶναι. ὥστε ἔσται οὐσία τὰ εἴδη. ταὐτὰ δ' ἐν ταῦθα οὐσίαν σημαίνει, κἀκεῖ. ἢ τί ἔσται τὸ εἶναι φάναι τι παρὰ ταῦτα τὸ ἓν ἐπὶ πολλῶν. καὶ εἰ μὲν ταυτὸ εἶδος τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν μετεχόντων, ἔσται τι κοινόν. τί γὰρ μᾶλλον ἐπὶ τῶν φθαρτῶν δυάδων καὶ τῶν δυάδων τῶν πολλῶν
2 μὲν, ἀιδίων δὲ, τὸ δυὰς ἓν καὶ ταυτὸν, ἢ ἐπ' αὐτῆς καὶ τῆς τινός. εἰ δὲ μὴ τὸ αὐτὸ εἶδος, ὁμώνυμα ἂν εἴη. καὶ ὅμοιον, ὥσπερ ἂν εἴ τις καλοίη ἄνθρωπον, τόν τε Καλλίαν καὶ τὸ ξύλον, μηδεμίαν κοινωνίαν ἐπιβλέψας αὐτῶν. εἰ δὲ τὰ μὲν ἄλλα τοὺς κοινοὺς λόγους ἐφαρμόττειν θήσομεν τοῖς εἴδεσιν, οἷον ἐπ' αὐτὸν τὸν κύκλον σχῆμα ἐπίπεδον καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ λόγου, τὸ δ' οὗ ἐστι προστεθήσεται, σκοπεῖν δεῖ μὴ κενὸν ᾖ τοῦτο παντελῶς. τίνι τε γὰρ προστεθήσεται; τῷ μέσῳ ἢ τῷ ἐπιπέδῳ, ἢ πᾶσι.
3 πάντα γὰρ τὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἰδέαι. οἷον, τὸ ζῷον. καὶ τὸ δίπουν. ἔτι δῆλον ὅτι ἀνάγκη αὐτὸ εἶναί τι, ὥσπερ τὸ ἐπίπεδον φύσιν τινὰ, ἣ πᾶσιν ἐνυπάρξει τοῖς εἴδεσιν, ὡς γένος. πάντων δὲ μάλιστα διαπορήσειεν ἄν τις, τί ποτε συμβάλλονται τὰ εἴδη, ἢ τοῖς ἀιδίοις τῶν αἰσθητῶν, ἢ τοῖς γινομένοις καὶ τοῖς φθειρομένοις. οὔτε γὰρ κινήσεώς ἐστιν, οὔτε μεταβολῆς οὐδεμιᾶς αἴτια αὐτοῖς. ἀλλὰ μὴν οὔτε πρὸς τὴν ἐπιστήμην οὐδὲν βοηθεῖ τὴν τῶν ἄλλων. οὔτε γὰρ οὐσία ἐκεῖνα τούτων (ἐν τούτοις γὰρ ἂν ἦν) οὔτ' εἰς τὸ εἶναι, μὴ ἐνυπάρχοντά γε τοῖς
4 μετέχουσιν. οὕτω μὲν γὰρ ἴσως αἴτια δόξειεν ἂν εἶναι, ὡς τὸ λευκὸν

μεμιγμένον τῷ λευκῷ. ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος λίαν εὐκίνητος,
ὃν Ἀναξαγόρας μὲν πρότερος, Εὔδοξος δὲ ὕστερος ἔλεγε δια-
πορῶν, καὶ ἕτεροί τινες. ῥᾴδιον γὰρ πολλὰ συναγαγεῖν καὶ ἀ-
δύνατα πρὸς τὴν τοιαύτην δόξαν. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκ τῶν εἰ-
δῶν ἐστὶ τὰ ἄλλα κατ' οὐθένα τρόπον τῶν εἰωθότων λέγεσθαι.
τὸ δὲ λέγειν παραδείγματα εἶναι καὶ μετέχειν αὐτῶν τὰ ἄλ-
λα, κενολογεῖν ἐστὶ καὶ μεταφορὰς λέγειν ποιητικάς. τί γάρ
ἐστι τὸ ἐργαζόμενον πρὸς τὰς ἰδέας ἀποβλέπον. ἐνδέχεταί τε 1
εἶναι καὶ γίνεσθαι ὁτιοῦν, καὶ μὴ εἰκαζόμενον. ὥστε καὶ ὄντος
Σωκράτους καὶ μὴ ὄντος, γένοιτ' ἂν οἷον Σωκράτης. ὁμοίως
δὲ δῆλον, ὅτι κἂν εἴη ὁ Σωκράτης ἀΐδιος, ἔσται τε πλείω παρα-
δείγματα τοῦ αὐτοῦ. ὥστε καὶ εἴδη. οἷον τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῷον,
καὶ τὸ δίπουν, ἅμα δὲ καὶ αὐτοάνθρωπος. ἔτι οὐ μόνον τῶν αἰ-
σθητῶν, παραδείγματα τὰ εἴδη, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν. οἷον τὸ γένος
τῶν ὡς γένους εἰδῶν. ὥστε τὸ αὐτὸ ἔσται παράδειγμα καὶ εἰ-
κών. Ἔτι δόξειεν ἂν ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τὴν οὐσίαν καὶ οὗ 2
ἡ οὐσία. ὥστε πῶς ἂν αἱ ἰδέαι οὐσίαι τῶν πραγμάτων οὖσαι
χωρὶς εἶεν. ἐν δὲ τῷ Φαίδωνι οὕτω λέγεται τὸν τρόπον. ὡς καὶ
τοῦ εἶναι καὶ τοῦ γίνεσθαι αἴτια τὰ εἴδη ἐστί. καίτοι τῶν εἰδῶν ὄν-
των, ὅμως οὐ γίνεται, ἂν μὴ ᾖ τὸ κινῆσον. καὶ πολλὰ γίνεται
ἕτερα, οἷον οἰκία καὶ δακτύλιος. ὧν οὔ φασιν εἶναι εἴδη. ὥστε δῆ-
λον, ὅτι ἐνδέχεται κἀκεῖνα ὧν φασιν εἶναι ἰδέας, καὶ εἶναι καὶ
γίνεσθαι διὰ τοιαύτας αἰτίας, οἷα καὶ τὰ ῥηθέντα νῦν, ἀλ-
λ' οὐ διὰ τὰ εἴδη. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἰδεῶν, καὶ οὕτω τὸν τρό- 3
πον καὶ διὰ λογικωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων λόγων ἐστὶ πολλὰ
συναγαγεῖν ὅμοια τοῖς τε θεωρημένοις. ἐπεὶ δὲ διώρισται περὶ
τούτων, καλῶς ἔχει πάλιν θεωρῆσαι τὰ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς
συμβαίνοντα τοῖς λέγουσιν οὐσίας αὐτοὺς εἶναι χωριστὰς καὶ τῶν ὄντων
αἰτίας πρώτας. ἀνάγκη δ' εἴπερ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς φύσις τις, καὶ
μὴ ἄλλη τις αὐτοῦ ἐστιν ἡ οὐσία. ἀλλὰ τοῦτο αὐτό, ὥσπερ φασί-
τινες, ἤτοι εἶναι τὸ μὲν, πρῶτόν τι αὐτοῦ, τὸ δ' ἐχόμενον ἕτε-
ρον ὂν τῷ εἴδει ἕκαστον. καὶ τοῦτο ἢ ἐπὶ τῶν μονάδων εὐθὺς ὑπάρ- 4

χει, καὶ

χει, καὶ ἔστιν ἀσύμβλητος ὁποιαοῦν μονὰς ὁποιαοῦν μονάδι, ἢ
εὐθὺς ἐφεξῆς πᾶσαι καὶ συμβληταὶ ὁποῖαι ὁποιαισοῦν. οἷον
λέγουσιν εἶναι τὸν μαθηματικὸν ἀριθμόν. ἐν γὰρ τῷ μαθημα-
τικῷ, οὐδὲν διαφέρει, οὐδὲ μία μονὰς ἑτέρα ἑτέρας. ἢ τὰς
μὲν, συμβλητάς. τὰς δὲ, μή. οἷον εἰ ἔστι μετὰ τὸ ἓν πρώτη ἡ δυάς.
ἔπειτα ἡ τριὰς, καὶ οὕτω δὴ ὁ ἄλλος ἀριθμός. εἰσὶ δὲ συμβλη-
ταὶ ἐν ἑκάστῳ ἀριθμῷ αἱ μονάδες. οἷον αἱ ἐν τῇ δυάδι τῇ πρώ
1 τῃ, αὐτῆς, καὶ ἐν τῇ τριάδι τῇ πρώτῃ αὐτῆς. καὶ οὕτω δὴ ἐπὶ
τῶν ἄλλων ἀριθμῶν. αἱ δ' ἐν τῇ δυάδι αὐτῇ, πρὸς τὰς ἐν τῇ τριά
δι αὐτῇ, ἀσύμβλητοι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφε-
ξῆς ἀριθμῶν. διὸ καὶ ὁ μὲν μαθηματικὸς ἀριθμεῖται, μετὰ τὸ
ἓν, δύο. πρὸς τὸ ἔμπροσθεν ἑνὶ, ἄλλο ἕν. καὶ τὰ τρία πρὸς τοῖς
δυσὶ τούτοις, ἄλλο ἕν. καὶ ὁ λοιπὸς δὲ ὡσαύτως. οὗτος δὲ με-
τὰ τὸ ἓν, δύο ἕτερα, ἄνευ τοῦ ἑνὸς τοῦ πρώτου. καὶ ἡ τριὰς ἄνευ
τῆς δυάδος. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἄλλος ἀριθμός. ἢ τὸν μὲν, εἶναι
2 τῶν ἀριθμῶν, οἷον, ὁ πρῶτος ἐλέχθη. τὸν δ' οἷον οἱ μαθημα-
τικοὶ λέγουσι. τρίτον δὲ τὸν δὲ τὸν ῥηθέντα τελευταῖον. ἔτι
τούτους ἢ χωριστοὺς εἶναι τοὺς ἀριθμοὺς τῶν πραγμάτων, ἢ οὐ
χωριστοὺς ἀλλ' ἐν τοῖς αἰσθητοῖς. οὐχ οὕτως δ' ὡς τὸ πρῶτον
ἐπεσκοποῦμεν. ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ἀριθμῶν ἐνυπαρχόντων τοῖς αἰ
σθητοῖς. ἢ τὸν μὲν, αὐτῶν εἶναι, τὸν δὲ μή. ἢ πάντας εἶναι. οἱ μὲν
οὖν τρόποι καθ' οὓς ἐνδέχεται αὐτοὺς εἶναι, οὗτοί εἰσιν ἐξ ἀνάγ-
κης μόνοι. σχεδὸν δὲ καὶ οἱ λέγοντες τὸ ἓν ἀρχὴν εἶναι καὶ οὐ-
3 σίαν καὶ στοιχεῖον πάντων, καὶ ἐκ τούτου ἄλλου τινὸς εἶναι τὸν
ἀριθμόν, ἕκαστος τούτων τινὰ τῶν τρόπων εἴρηκε. πλὴν τοῦ πά-
σας τὰς μονάδας εἶναι ἀσυμβλήτους. καὶ τοῦτο συμβέβηκεν
εὐλόγως. οὐ γὰρ ἐνδέχεται ἔτι ἄλλον τρόπον εἶναι παρὰ τοὺς εἰ-
ρημένους. οἱ μὲν οὖν ἀμφοτέρους φασὶν εἶναι τοὺς ἀριθμούς. τὸν
μὲν ἔχοντα πρότερον καὶ ὕστερον, τὰς ἰδέας. τὸν τὸ μαθημα-
τικὸν, παρὰ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθητά. καὶ χωριστοὺς ἀμφοτέ-
ρους τῶν αἰσθητῶν. οἱ δὲ τὸν μαθηματικὸν μόνον ἀριθμὸν εἶναι
4 τὸν πρῶτον τῶν ὄντων, κεχωρισμένον τῶν αἰσθητῶν. καὶ οἱ πυ-

Πυθαγόρειοι δὲ, ἕνα τὸν μαθηματικόν, πλὴν οὐ κεχωρισμένον.
ἀλλ' ἐκ τούτου τὰς αἰσθητὰς οὐσίας συνεστάναι φασί. τὸν γὰρ ὅ-
λον οὐρανὸν, κατασκευάζουσιν ἐξ ἀριθμῶν, πλὴν οὐ μοναδι-
κῶν. ἀλλὰ τὰς μονάδας ὑπολαμβάνουσιν ἔχειν μέγεθος. ὅ-
πως δὲ τὸ πρῶτον ἓν συνέστη ἔχον μέγεθος, ἀπορεῖν ἐοίκασιν. ἄλ
λος δέ τις τὸν πρῶτον ἀριθμὸν τὸν τῶν εἰδῶν, ἕνα εἶναι. ἔνιοι καὶ καὶ
τὸν μαθηματικὸν τὸν αὐτὸν τοῦτον εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὰ
μήκη καὶ τὰ ἐπίπεδα καὶ περὶ τὰ στερεά. οἱ μὲν γὰρ ἕτερα τὰ μα 1
θηματικά, καὶ τὰ μετὰ τὰς ἰδέας. τῶν δ' ἄλλως λεγόντων, οἱ μὲν
τὰ μαθηματικά, καὶ μαθηματικῶς λέγουσιν. ὅσοι μὴ ποιοῦσι
τὰς ἰδέας ἀριθμούς. μὴ δὲ εἶναί φασιν ἰδέας. οἱ δὲ, τὰ μαθημα
τικά, οὐ μαθηματικῶς δέ. οὐ γὰρ τέμνεσθαι οὔτε μέγεθος πᾶν
εἰς μεγέθη. οὔθ' ὁποιασοῦν μονάδας, δυάδα εἶναι. μοναδικοὺς
δὲ τοὺς ἀριθμοὺς πάντες εἶναι τιθέασι. πλὴν τῶν πυθαγορείων
ὅσοι τὸ ἓν, στοιχεῖον καὶ ἀρχήν φασιν εἶναι τῶν ὄντων. ἐκεῖνοι δ' ἔ-
χοντα μέγεθος, καθάπερ εἴρηται πρότερον. ὁσαχῶς μὲν οὖν ἐν 2
δέχεται λεχθῆναι περὶ αὐτῶν, καὶ ὅτι πάντες εἰσὶν εἰρημένοι οἱ
τρόποι, φανερὸν ἐκ τούτων. ἔστι δὲ πάντα μὲν ἀδύνατα. μᾶλλον
δ' ἴσως θάτερα τῶν ἑτέρων. πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, εἰ συμβλη
ταὶ αἱ μονάδες ἢ ἀσύμβλητοι. καὶ εἰ ἀσύμβλητοι, ποτέρως ὥσ-
περ διείλομεν. ἔστι μὲν γὰρ ὁποιανοῦν εἶναι, ὁποιᾳοῦν μονάδι, ἀ-
σύμβλητον. ἔστι δὲ τὰς ἐν αὐτῇ τῇ δυάδι πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ τῇ
τριάδι. καὶ οὕτως δὴ ἀσυμβλήτους εἶναι τὰς ἐν ἑκάστῳ τῷ πρώ-
τῳ ἀριθμῷ πρὸς ἀλλήλας. εἰ μὲν οὖν πᾶσαι συμβληταὶ καὶ 3
ἀδιάφοροι αἱ μονάδες, ὁ μαθηματικὸς γίνεται ἀριθμός, καὶ
εἷς μόνος. καὶ τὰς ἰδέας οὐκ ἐνδέχεται εἶναι τοὺς ἀριθμούς.
ποῖος γὰρ ἔσται ἀριθμὸς αὐτὸ ἄνθρωπος, ἢ ζῷον, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν
τῶν εἰδῶν. ἰδέα μὲν γὰρ μία ἑκάστου. οἷον, αὐτοῦ ἀνθρώπου μία
καὶ αὐτοῦ ζώου ἄλλη μία. οἱ δ' ὅμοιοι καὶ ἀδιάφοροι, ἄπει-
ροι. ὥστ' οὐθὲν μᾶλλον ἥδε ἡ τριὰς αὐτοάνθρωπος, ἢ ὁποιαοῦν.
εἰ δὲ μὴ εἰσὶν ἀριθμοὶ αἱ ἰδέαι, οὐδ' ὅλως οἷόν τε αὐτὰς εἶναι.
ἐκ τίνων γὰρ ἔσονται ἀρχῶν αἱ ἰδέαι. ὁ γὰρ ἀριθμός ἐστιν ἐκ τοῦ 4

ἑνὸς καὶ τῆς δυάδος τῆς ἀορίστου. καὶ αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ στοιχεῖα λέγονται τοῦ ἀριθμοῦ εἶναι. τάξει τε, οὔτε προτέρας ἐνδέχεται τῶν ἀριθμῶν αὐτάς, οὔθ' ὑστέρας. εἰ δ' ἀσύμβλητοι αἱ μονάδες, καὶ οὕτως ἀσύμβλητοι, ὥστε ἡτισοῦν ἡτινιοῦν, οὔτε τὸν μαθηματικὸν ἐνδέχεται εἶναι τοῦτον τὸν ἀριθμόν. ὁ μὲν γὰρ μαθηματικός, ἐξ ἀδιαφόρων. καὶ τὰ δεικνύμενα κατ' αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ τοιούτοις ἁρμόττει. οὔτε τὸν τῶν εἰδῶν. οὐ γὰρ ἔσται ἡ δυὰς πρώ-
1 τη ἐκ τοῦ ἑνὸς, καὶ τῆς ἀορίστου δυάδος. ἔπειτα οἱ ἑξῆς ἀριθμοὶ ὡς λέγεται, δυάς. τριάς, τετράς. ἅμα γὰρ αἱ ἐν τῇ δυάδι τῇ πρώτῃ μονάδες γεννῶνται. εἴτε ὥσπερ ὁ πρῶτος εἰπὼν ἐξ ἀνίσων. ἰσασθέντων γὰρ ἐγένετο, εἴτε ἄλλως. ἔπειτα εἰ ἔσται ἡ ἑτέρα μονὰς τῆς προτέρας, καὶ τῆς δυάδος τῆς ἐκ τούτων ἔσται προτέρα. ὅταν γὰρ ᾖ τι, τὸ μὲν, πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον, καὶ τὸ ἐκ τούτων, τοῦ μὲν ἔσται πρότερον. τοῦ δ' ὕστερον. Ἔτι ἐπειδή ἐστι πρῶτον μὲν αὐτὸ τὸ ἕν, ἔπειτα τῶν ἄλλων ἐστί τι πρῶ-
2 τον ἕν, δεύτερον δὲ μετ' ἐκεῖνο, καὶ πάλιν τρίτον, τὸ δεύτερον μὲν, μετὰ τὸ δεύτερον. τρίτον δὲ μετὰ τὸ πρῶτον ἕν. ὥστε πρότεραι ἂν εἶεν αἱ μονάδες, ἢ οἱ ἀριθμοὶ ἐξ ὧν πλέκονται. οἷον ἐν τῇ δυάδι τρίτη μονὰς ἔσται, πρὶν τὰ τρία εἶναι. καὶ ἐν τῇ τριάδι, τετάρτη. καὶ ἡ πέμπτη, πρὶν τοὺς ἀριθμοὺς τούτους. οὐδεὶς μὲν οὖν τὸν τρόπον τοῦτον, εἴρηκεν αὐτῶν τὰς μονάδας ἀσυμβλήτους εἶναι. ἔστι δὲ κατὰ μὲν τὰς ἐκείνων ἀρχὰς, εὔλογον καὶ οὕτως, κατὰ μέντοι τὴν ἀλήθειαν ἀδύνατον. τάς τε
3 γὰρ μονάδας προτέρας εἶναι εὔλογον, εἴπερ καὶ πρώτη τίς ἐστι μονάς, καὶ ἓν πρῶτον. ὁμοίως δὲ καὶ δυάδας. εἴπερ καὶ δυὰς πρώτη ἐστί. μετὰ γὰρ τὸ πρῶτον, εὔλογον καὶ ἀναγκαῖον, δεύτερόν τι εἶναι. καὶ εἰ δεύτερον, τρίτον. καὶ οὕτω δὴ τὰ ἄλλα ἐφεξῆς. ἅμα δ' ἀμφότερα λέγειν, μονάδα τε μετὰ τὸ ἓν πρώτην εἶναι, καὶ δευτέραν, καὶ δυάδα πρώτην, ἀδύνατον. οἱ δὲ, ποιοῦσι μονάδα μὲν, καὶ ἓν πρῶτον. δεύτερον δὲ καὶ τρίτον οὐκ ἔτι. καὶ δυάδα πρώτην. δευτέραν δὲ καὶ τρίτην οὐκ ἔτι. φανερὸν δὲ καὶ ὅ-
4 τι οὐκ ἐνδέχεται εἰ ἀσύμβλητοι πᾶσαι αἱ μονάδες, δυάδα εἶ-

αὐτὴν καὶ τριάδα, καὶ οὕτως τοὺς ἄλλους ἀριθμούς. αἴτε γὰρ ὦσιν ἀδιάφοροι αἱ μονάδες, αἴτε διαφέρουσαι ἑκάστη ἑκάστης, ἀνάγκη ἀριθμεῖσθαι τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὴν πρόσθεσιν. οἷον, τὴν δυάδα πρὸς τῷ ἑνὶ, ἄλλου ἑνὸς προστεθέντος. καὶ τὴν τριάδα ἄλλου ἑνὸς, πρὸς τοῖς δυσὶ προστεθέντος. καὶ τὴν τετράδα ὡσαύτως. τούτων δὲ ὄντων, ἀδύνατον τὴν γένεσιν εἶναι τῶν ἀριθμῶν, ὡς γεννῶσιν ἐκ τῆς δυάδος καὶ τοῦ ἑνός. μόριον γὰρ γίνεται ἡ δυὰς καὶ τριάδος, καὶ αὕτη τῆς τετράδος. τὸν αὐτὸν 1
δὲ τρόπον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἐχομένων. ἀλλ' ἐκ τῆς δυάδος τῆς πρώτης καὶ τῆς ἀορίστου δυάδος, ἐγίνετο ἡ τετρὰς, δύο δυάδες, παρ' αὐτὴν τὴν δυάδα. εἰ δὲ μὴ μόριόν ἐστιν αὕτη ἡ δυὰς, ἑτέρα δὲ προσέσται μία δυὰς, καὶ ἡ δυὰς ἔσται ἐκ τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ, καὶ ἄλλου ἑνός. εἰ δὲ τοῦτο οὐχ οἷόντε εἶναι, τὸ ἕτερον στοιχεῖον δυάδα ἀόριστον, μονάδα γὰρ μίαν γεννᾷ, ἀλλ' οὐ δυάδα ὡρισμένην. ἔτι παρ' αὐτὴν τὴν τριάδα, καὶ αὐτὴν τὴν δυάδα, πῶς ἔσονται ἄλλαι τριάδες καὶ δυάδες. καὶ τίνα τρόπον ἐκ 2
προτέρων μονάδων καὶ ὑστέρων σύγκεινται. πάντα γὰρ ταῦτ' ἐστὶ καὶ πλασματώδη, καὶ ἀδύνατον εἶναι πρώτην δυάδα, εἶτ' αὐτὴν τριάδα. ἀνάγκη δ' ἐπείπερ ἔσται τὸ ἓν, καὶ ἡ ἀόριστος δυὰς στοιχεῖα. εἰ δ' ἀδύνατα τὰ συμβαίνοντα, καὶ τὰς ἀρχὰς ταύτας εἶναι ἀδύνατον. εἰ μὲν οὖν διάφοροι αἱ μονάδες ὁποιαιοῦν ὁποιαισοῦν, ταῦτα καὶ τοιαῦθ' ἕτερα συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης. εἰ δ' αἱ μὲν ἐν ἄλλῳ διάφοροι, αἱ δ' ἐν τῷ αὐτῷ ἀριθμῷ ἀδιάφοροι, ἀλλήλαις μόναι, καὶ οὕτως συμβαίνει τὰ δυσχερῆ. οἷον γὰρ ἐν 3
τῇ δεκάδι αὐτῇ, ἔνεισι δέκα μονάδες. σύγκειται δὲ καὶ ἐκ τούτων, καὶ ἐκ δύο πεντάδων, ἡ δεκάς. ἐπεὶ δ' οὐχ ὁ τυχὼν ἀριθμὸς, αὕτη ἡ δεκάς (οὐδὲ γὰρ σύγκειται ἐκ τῶν τυχουσῶν πεντάδων· ὥσπερ οὐδὲ μονάδων) ἀνάγκη διαφέρειν τὰς μονάδας, τὰς ἐν τῇ δεκάδι ταύτῃ. ἂν γὰρ μὴ διαφέρωσιν, οὐδ' αἱ πεντάδες διοίσουσιν, ἐξ ὧν ἐστιν ἡ δεκάς. ἐπεὶ δὲ διαφέρουσι, καὶ αἱ μονάδες διοίσουσιν. εἰ δὲ διαφέρουσι, πότερον οὐκ ἐνέσονται πεντάδες ἄλλαι, ἀλλὰ μόνον αὗται αἱ δύο, ἢ ἔσονται. εἴτε δὲ 4

μὴ ἐνέσονται, ἄτοπον. εἴτ' ἐνέσονται, τρία ἔσται δυὰς ἐξ ἐκείνων.
οὐ γάρ ἐστιν ἑτέρα δυὰς ἐν τῇ δυάδι παρ' αὐτήν. ἀλλὰ μὴν καὶ
ἀνάγκη γε μὴ ἐκ τῶν τυχουσῶν δυάδων τὴν τετράδα συγκεῖσθαι.
ἡ γὰρ ἀόριστος δυὰς ὥς φασι, λαβοῦσα τὴν ὡρισμένην δυά-
δα, δύο δυάδας ἐποίησε. τοῦ γὰρ ληφθέντος ἦν δυοποιός.
ἔτι τὸ εἶναι παρὰ τὰς δύο μονάδας, τὴν δυάδα φύσιν τινά. καὶ
τὴν τριάδα παρὰ τὰς τρεῖς μονάδας, πῶς ἐνδέχεται. ἢ γὰρ με-
1 θέξει θατέρου θάτερον, ὥσπερ λευκὸς ἄνθρωπος, παρὰ λευ-
κὸν καὶ ἄνθρωπον (μετέχει γὰρ τούτων) ἢ ὅταν ᾖ θατέρου θά-
τερον διαφορά τις, ὥσπερ ἄνθρωπος παρὰ τὸ ζῷον καὶ δίπουν.
b Ἔτι τὰ μὲν ἁφῇ ἐστιν ἕν. τὰ δὲ, μίξει. τὰ δὲ θέσει. ὧν οὐδὲν ἐν-
δέχεται ὑπάρχειν ταῖς μονάσιν, ἐξ ὧν ἡ δυάς, καὶ ἡ τριάς. ἀλλ'
ὥσπερ οἱ δύο ἄνθρωποι οὐχ ἕν τι παρ' ἀμφοτέρους, οὕτως
ἀνάγκη καὶ τὰς μονάδας. καὶ οὐχ ὅτι ἀδιαίρετοι διοίσουσιν.
διὰ τοῦτο καὶ γὰρ αἱ στιγμαὶ ἀδιαίρετοι. ἀλλ' ὅμως παρὰ τὰς
2 δύο οὐδὲν ἕτερον ἡ δυὰς αὐτῶν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτο δεῖ λαν-
θάνειν, ὅτι συμβαίνει προτέρας καὶ ὑστέρας εἶναι δυάδας,
ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀριθμούς. αἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ τετρά-
δι δυάδες, ἔστωσαν ἀλλήλαις ἅμα. ἀλλ' αὗται τῶν ἐν τῇ ὀκτά-
δι πρότεραί εἰσι. καὶ ἐγέννησαν ὥσπερ ἡ δυὰς ταύτας, αὗται
τὰς τετράδας τὰς ἐν τῇ ὀκτάδι αὐτῇ. ὥστε εἰ καὶ ἡ πρώτη
δυὰς, ἰδέα, καὶ αὗται ἰδέαι τινὲς ἔσονται. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ
ἐπὶ τῶν μονάδων. αἱ γὰρ ἐν τῇ δυάδι τῇ πρώτῃ μονάδες, γεν-
3 νῶσι τὰς τέτταρας τὰς ἐν τῇ τετράδι. ὥστε πᾶσαι αἱ μονάδες
ἰδέαι γίνονται καὶ συγκείσεται ἰδέα ἐξ ἰδεῶν. ὥστε δῆλον, ὅτι κἀ-
κεῖνα, ὧν ἰδέαι αὗται τυγχάνουσιν οὖσαι, συγκείμενα ἔσται. οἷον εἴ-
τα ζῷα φαίη τις συγκεῖσθαι ἐκ ζῴων, εἰ τούτων ἰδέαι εἰσὶν, ἐκ ζώ-
ων ἰδέαι ἔσονται. ὅλως δὲ τὸ ποιεῖν τὰς μονάδας διαφόρους ὁ-
ποιασοῦν, ἄτοπον καὶ πλασματῶδες. λέγω δὲ πλασματῶδες,
τὸ πρὸς ὑπόθεσιν βεβιασμένον. οὔτε γὰρ κατὰ τὸ ποσὸν, οὔτε κα-
τὰ τὸ ποιὸν ὁρῶμεν διαφέρουσαν μονάδα μονάδος. ἀνάγκη τε,
4 ἢ ἴσον ἢ ἄνισον εἶναι ἀριθμόν, πάντα μὲν, ἀλλὰ μάλιστα τὸν μο-

ναδικόν. ὥστε εἰ μήτε πλείων μήτε ἐλάττων, ἴσος. τὰ δὲ ἴσα καὶ
ὅλως ἀδιάφορα, ταὐτὰ ὑπολαμβάνομεν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς.
εἰ δὲ μή, οὐδ᾽ αἱ ἐν ταύτῃ τῇ δεκάδι δυάδες ἀδιάφοροι ἔσον-
ται, ἴσαι οὖσαι. τίνα γὰρ αἰτίαν ἕξει λέγειν ὁ φάσκων ἀδιαφόρους
εἶναι. Ἔτι εἰ ἅπασα μονὰς ἄλλη, δύο. ἡ δ᾽ ἐκ τῆς δυάδος αὐ-
τῆς μονάς, καὶ ἡ ἐκ τῆς τριάδος αὐτῆς δυάς, ἔσται ἐκ διαφερου
σῶν τε καὶ πότερον προτέρα τῆς τριάδος ἢ ὑστέρα. μᾶλλον δὲ
ἔοικεν ἀναγκαῖον προτέραν εἶναι. ἡ μὲν γὰρ ἅμα τῇ τριάδι ἡ δ᾽ ἅ- 1
μα τῇ δυάδι τῶν μονάδων. καὶ ἡμεῖς μὲν ὑπολαμβάνομεν ὅ-
λως ἕν, καὶ ἕν. καὶ ἐὰν ᾖ ἴσα ἢ ἄνισα δύο εἶναι οἷον τὸ ἀγαθόν, καὶ
τὸ κακόν. καὶ ἄνθρωπον καὶ ἵππον. οἱ δ᾽ οὕτω λέγοντες, οὐδὲ
τὰς μονάδας. εἴτε μὴ ἔστι πλείων ἀριθμὸς ὁ τῆς τριάδος αὐ-
τῆς, ἢ ὁ τῆς δυάδος θαυμαστόν. εἴτε ἐστὶ πλείων, δῆλον ὅτι, καὶ
ἴσος ἔνεστι τῇ δυάδι. ὥστε οὗτος ἀδιάφορος αὐτῇ τῇ δυάδι. ἀλ-
λ᾽ οὐκ ἐνδέχεται εἰ πρῶτός τις ἔστιν ἀριθμός, καὶ δεύτερος, οὐ
δὲ ἔσονται αἱ ἰδέαι ἀριθμοί. τοῦτο μὲν γὰρ αὐτὸ ὀρθῶς λέγουσιν, 2
οἱ διαφόρους τὰς μονάδας ἀξιοῦντες εἶναι, εἴπερ ἰδέαι ἔσονται
ὥσπερ εἴρηται πρότερον. ἓν γὰρ τὸ εἶδος. αἱ δὲ μονάδες, εἰ ἀ-
διάφοροι, καὶ αἱ δυάδες. καὶ αἱ τριάδες ἀδιάφοροι ἔσονται. διὸ
καὶ τὸ ἀριθμεῖσθαι οὕτως ἕν, δύο, μὴ προσλαμβανομένου πρὸς
τῷ ὑπάρχοντι, ἀναγκαῖον αὐτοῖς λέγειν. οὔτε γὰρ ἡ γένεσις ἔ-
σται ἐκ τῆς ἀορίστου δυάδος. οὔτ᾽ ἰδέαν ἐνδέχεται εἶναι. ἐνυπάρ-
ξει γὰρ ἑτέρα ἰδέα ἐν ἑτέρᾳ. καὶ πάντα τὰ εἴδη, ἑνὸς μέρη. διό,
πρὸς μὲν τὴν ὑπόθεσιν ὀρθῶς λέγουσιν, ὅλως δ᾽ οὐκ ὀρθῶς. 3
πολλὰ γὰρ ἀναιροῦσιν. ἐπεὶ τοῦτό γ᾽ αὐτό, ἔχειν τινὰ φήσουσιν
ἀπορίαν. πότερον ὅταν ἀριθμῶμεν, καὶ εἴπωμεν ἕν, δύο τρία
προσλαμβάνοντες ἀριθμοῦμεν, ἢ κατὰ μερίδας. ποιοῦμεν δὲ
ἀμφοτέρως. διὸ γελοῖον ταύτην εἰς τηλικαύτην τῆς οὐσίας
ἀνάγειν διαφοράν. πάντων τε πρῶτον καλῶς ἔχει διορίσασθαι,
τίς ἀριθμοῦ διαφορά, καὶ μονάδος εἰ ἔστιν. ἀνάγκη δή, ἢ κατὰ τὸ
ποσὸν ἢ κατὰ τὸ ποιὸν διαφέρειν. τούτων δ᾽ οὐδέτερον φαί-
νεται ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν, ἀλλ᾽ ᾗ ἀριθμὸς κατὰ τὸ ποσόν. εἰ δὲ 4

δὴ καὶ αἱ μονάδες τῷ ποσῷ διέφερον, καὶ ἀριθμὸς ἀριθμοῦ διέφερεν, ὁ ἴσος τῷ πλήθει τῶν μονάδων. ἔτι πότερον αἱ πρῶται μείζους, ἢ ἐλάττους, καὶ ὕστερον ἐπιδιδόασιν, ἢ τοὐναντίον. πάντα γὰρ ταῦτα ἄλογα. ἀλλὰ μὴν, οὐδὲ κατὰ τὸ ποιὸν διαφέρειν ἐνδέχεται. οὐθὲν γὰρ αὐταῖς, οἷόν τε ὑπάρχειν πάθος, ὕστερον καὶ τοῖς ἀριθμοῖς φασιν ὑπάρχειν τὸ ποιὸν τοῦ ποσοῦ. ἔτι οὔτ' ἂν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς, τοῦτ' αὐταῖς γένοιτο, οὔτ' ἂν ἀπὸ τῆς δυάδος. τὸ
1 μὲν γὰρ οὐ ποιὸν, ἡ δὲ, ποσὸν, ποιόν. τοῦ γὰρ πολλὰ τὰ ὄντα εἶναι,
» αἰτία αὕτη ἡ φύσις. εἰ δ' ἄρα ἔχει πως ἄλλως, λεκτέον ἐν ἀρ-
» χῇ μάλιστα τοῦτο καὶ διοριστέον περὶ μονάδος διαφορᾶς, μάλιστα μὲν καὶ διότι ἀνάγκη ὑπάρχειν. εἰ δὲ μὴ, τίνα λέγουσιν. ὅτι μὲν οὖν εἴπερ εἰσὶν ἀριθμοὶ αἱ ἰδέαι, οὔτε συμβλητὰς τὰς μονάδας ἁπάσας ἐνδέχεται εἶναι, φανερόν. ὅτι ἀσυμβλήτους ἀλλήλαις οὐδέτερον τῶν τρόπων. ἀλλὰ μὴν, οὐδ' ὡς ἕτεροί τινες λέγουσι περὶ τῶν ἀριθμῶν, λέγεται καλῶς. εἰσὶ δ' οὗτοι
2 ὅσοι ἰδέας μὲν οὐκ οἴονται εἶναι, οὔτε ἁπλῶς, οὔτε ὡς ἀριθμούς τινας οὔσας. τὰ δὲ μαθηματικὰ εἶναι καὶ τοὺς ἀριθμοὺς, πρώτους τῶν ὄντων, καὶ ἀρχὴν αὐτῶν εἶναι, αὐτὸ τὸ ἕν. ἄτοπον γὰρ τὸ ἓν μὲν, εἶναί τι πρῶτον τῶν ἑνῶν, ὥσπερ ἐκεῖνοί φασι. δυάδα δὲ τῶν δυάδων μὴ, μηδὲ τριάδα τῶν τριάδων. τοῦ γὰρ αὐτοῦ λόγου πάντα ἐστίν. εἰ μὲν οὖν οὕτως ἔχει τὰ περὶ τὸν ἀριθμὸν, καὶ θήσει τις εἶναι τὸν μαθηματικὸν μόνον, οὐκ ἔστι τὸ ἓν, ἀρχή. ἀνάγκη γὰρ διαφέρειν τὸ ἓν τὸ τοιοῦτο τῶν ἄλλων μονάδων. εἰ
3 δὲ τοῦτο, καὶ δυάδα τινὰ πρώτην τῶν δυάδων. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀριθμοὺς τοὺς ἐφεξῆς, εἰ δέ ἐστι τὸ ἓν ἀρχὴ, ἀνάγκη μᾶλλον ὥσπερ Πλάτων ἔλεγεν ἔχειν τὰ περὶ τοὺς ἀριθμούς, καὶ εἶναί τινα πρώτην δυάδα καὶ τριάδα, καὶ οὐ συμβλητοὺς εἶναι τοὺς ἀριθμοὺς πρὸς ἀλλήλους. ἂν δ' αὖ πάλιν τις τιθῇ ταῦτα, εἴρηται ὅτι ἀδύνατα πολλὰ συμβαίνει. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη γε, ἢ ἐκείνως, ἢ οὕτως ἔχειν. ὥστ' εἰ μηδετέρως, οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο εἶναι τὸν ἀριθμὸν χωριστόν. φανερὸν δ' ἐκ τού-
‡ των, καὶ ὅτι χείριστα λέγεται ὁ τρίτος τρόπος, τὸ εἶναι τὸν αὐτὸν

ἀριθμὸν, τόν τε τῶν εἰδῶν καὶ τὸν μαθηματικόν. ἀνάγκη γὰρ εἰς μίαν
δόξαν συμβαίνειν δύο ἁμαρτίας. οὔτε γὰρ μαθηματικὸν ἀ-
ριθμὸν ἐνδέχεται τοῦτον εἶναι τὸν τρόπον. ἀλλ' ἰδίας ὑποθέσεις
ὑποθέμενον, ἀνάγκη μηκύνειν, ὅσα τε τοῖς ὡς εἴδη τὸν ἀριθμὸν
λέγουσι συμβαίνει, καὶ ταῦτα ἀναγκαῖον λέγειν. ὁ δὲ τῶν πυθα-
γορείων τρόπος, τῇ μὲν, ἐλάττους δυσχερείας ἔχει τῶν πρότε-
ρον εἰρημένων. τῇ δὲ, ἰδίας ἑτέρας. τὸ μὲν γὰρ μὴ χωριστὸν ποι-
εῖν τὸν ἀριθμὸν, ἀφαιρεῖται πολλὰ τῶν ἀδυνάτων. τὸ δὲ τὰ 1
σώματα ἐξ ἀριθμῶν εἶναι συγκείμενα, καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον
εἶναι μαθηματικὸν, ἀδύνατόν ἐστιν. οὔτε γὰρ ἄτομα μεγέθη
λέγειν ἀληθές. εἰθ' ὅτι μάλιστα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οὐχ αἵ-
γε μονάδες μέγεθος ἔχουσι. μέγεθος δ' ἐξ ἀδιαιρέτων συγκεῖ-
σθαι, πῶς δυνατόν. ἀλλὰ μὴν, ὁ γὰρ ἀριθμητικὸς ἀριθμὸς,
μοναδικός ἐστιν. ἐκεῖνοι δὲ τὸν ἀριθμὸν, τὰ ὄντα λέγουσι. τὰ γοῦν
θεωρήματα προσάπτουσι τοῖς σώμασιν, ὡς ἐξ ἐκείνων ὄντων
τῶν ἀριθμῶν. ἔτι τοίνυν ἀνάγκη μὲν, εἰ πέρ ἐστιν ἀριθμὸς τῶν 2
τῶν ὄντων τι καθ' αὑτὸ, τούτων εἶναί τινα τῶν εἰρημένων τρό-
πων. οὐθένα δὲ τούτων ἐνδέχεται. φανερὸν οὖν ὡς οὐκ ἔστιν
ἀριθμοῦ τις τοιαύτη φύσις. οἵαν κατασκευάζουσιν, οἱ χωρι-
στὸν ποιοῦντες αὐτόν. ἔτι πότερον ἑκάστη μονὰς ἐκ τοῦ μεγά-
λου καὶ μικροῦ ἰσασθέντων ἐστὶν, ἢ ἡ μὲν ἐκ τοῦ μικροῦ, ἡ δ' ἐκ
τοῦ μεγάλου. εἰ μὲν δὴ οὕτως, οὔτε ἐκ πάντων τῶν στοιχείων
ἕκαστον, οὔτε ἀδιάφοροι αἱ μονάδες. ἐν τῇ μὲν γὰρ, τὸ μέ-
γα. ἐν τῇ δὲ, τὸ μικρὸν ὑπάρχει ἐναντίον τῇ φύσει ὄν. ἔτι αἱ 3
ἐν τῇ τριάδι αὐτῇ πῶς. μία γὰρ περιττή. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἴ-
σως αὐτὴν τὸ ἓν ποιοῦσιν ἐν τῷ περιττῷ μέσον. εἰ δ' ἑκατέρα
τῶν μονάδων ἐξ ἀμφοτέρων ἐστὶν ἰσασθέντων, ἡ δυὰς πῶς ἔσται
μία τις οὖσα φύσις ἐκ τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ. ἢ τί διοίσει
τῆς μονάδος. ἔτι προτέρα ἡ μονὰς τῆς δυάδος. ἀναιρουμένης
γὰρ ἀναιρεῖται ἡ δυάς. ἰδέαν οὖν ἰδέας ἀναγκαῖον αὐτὴν εἶναι, προ-
τέραν οὖσαν ἰδέας. καὶ γεγονέναι προτέραν ἐκ τινὸς οὖν. ἡ γὰρ ἀό-
ριστος δυὰς, δυοποιὸς ἦν. ἔτι ἀνάγκη, ἤτοι ἄπειρον εἶναι τὸν 4

ἀριθμὸν, ἢ πεπερασμένον. χωριστὸν γὰρ ποιοῦσι τὸν ἀριθμόν. ὥστε οὐχ οἷόν τε μὴ οὐχὶ τούτων θάτερον ὑπάρχειν. ὅτι μὲν τοίνυν ἄπειρον οὐκ ἐνδέχεται, δῆλον. οὔτε γὰρ περιττὸς ὁ ἄπειρός ἐστιν, οὔτε ἄρτιος. ἡ δὲ γένεσις τῶν ἀριθμῶν, ἢ περιττοῦ ἀριθμοῦ, ἢ ἀρτίου ἐστὶν ἀεί. ὡδὶ μὲν τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄρτιον πίπτοντος περιττός. ὡδὶ δὲ τῆς μὲν δυάδος ἐμπιπτούσης ὁ ἀφ' ἑνὸς διπλασιαζόμενος. ὡδὶ δὲ τῶν περιττῶν, ὁ ἄλλος ἄρτιος.

1 ἔτι εἰ πᾶσα ἰδέα τινὸς, οἱ δὲ ἀριθμοὶ ἰδέαι, καὶ ὁ ἄπειρος ἔσται ἰδέα τινὸς, ἢ τῶν αἰσθητῶν ἢ ἄλλου τινός. καίτοι οὔτε κατὰ τὴν θέσιν ἐνδέχεται, οὔτε κατὰ τὸν λόγον. τάττουσι δ' οὕτω τὰς ἰδέας. εἰ δὲ πεπερασμένος, μέχρι πόσου. τοῦτο γὰρ δεῖ λέγεσθαι, οὐ μόνον ὅτι, ἀλλὰ καὶ διότι. ἀλλὰ μὴν εἰ μέχρι τῆς δεκάδος, ὁ ἀριθμὸς ὥσπερ τινές φασι, πρῶτον μὲν ταχὺ ἐπιλείψει τὰ εἴδη. οἷον εἰ ἔστιν ἡ τριὰς αὐτοάνθρωπος, τίς ἔσται ἀριθμὸς αὐτόϊππος. αὐτὸ γὰρ ἕκαστος ἀριθμὸς, μέχρι δεκάδος. ἀνάγ-

2 κη δὴ τῶν ἐν τούτοις ἀριθμῶν τινας εἶναι. οὐσίαι γὰρ καὶ ἰδέαι οὗτοι. ἀλλ' ὅμως ἐπιλείψει. τὰ τοῦ ζώου γὰρ ἤδη ὑπάρξει. ἅμα δὲ δῆλον, ὅτι εἰ οὕτως ἡ τριὰς αὐτοάνθρωπος. καὶ αἱ ἄλλαι τριάδες. ὅμοιαι γὰρ αἱ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀριθμοῖς. ὥστε ἄπειροι ἔσονται ἄνθρωποι. εἰ μὲν ἰδέα ἑκάστη τριὰς, αὐτὸ ἕκαστος ἄνθρωπος. εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' ἄνθρωποί γε. καὶ εἰ μέρος, ὁ ἐλάττων τοῦ μείζονος ὁ ἐκ τῶν συμβλητῶν μονάδων, τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ἀριθμῷ. εἰ δὴ ἡ τετρὰς αὐτὴ ἰδέα τινός ἐστιν, οἷον ἵππου ἢ λευκοῦ, ὁ

2 ἄνθρωπος ἔσται μέρος ἵππου, εἰ δυὰς ὁ ἄνθρωπος. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τῆς μὲν δεκάδος εἶναι ἰδέαν, ἐνδεκάδος δὲ μή. μηδὲ τῶν ἐχομένων ἀριθμῶν. ἔτι δὲ καὶ ἔστι καὶ γίνεται ἔνια, καὶ ὧν εἴδη οὐκ ἔστιν. ὥστε διὰ τί οὐ κἀκείνων εἴδη ἐστίν. οὐκ ἄρα αἴτια τὰ εἴδη ἐστίν. ἔτι ἄτοπον εἰ ὁ ἀριθμὸς ὁ μέχρι τῆς δεκάδος μᾶλλόν τι ὂν καὶ εἶδος αὐτῆς τῆς δεκάδος. καίτοι τοῦ μὲν, οὐκ ἔστι γένεσις ὡς ἑνὸς, τῆς δ' ἐστί. πειρῶνται δ' ὡς τοῦ μέχρι τῆς δεκάδος, τελείου ὄντος ἀριθμοῦ. γεννῶσι γοῦν τὰ ἑπόμενα. οἷον τὸ κε-

4 νόν. ἀναλογίαν. τὸ περιττόν. τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα ἐντὸς τῆς

δεκάδος. τὰ μὲν γὰρ ταῖς ἀρχαῖς ἀποδιδόασιν. οἷον, κίνησιν στά-
σιν. ἀγαθὸν κακόν. τὰ δ᾽ ἄλλα τοῖς ἀριθμοῖς. διὸ τὸ ἓν τὸ πε-
ριττόν. εἰ γὰρ ἐν τῇ τριάδι, πῶς ἡ πεντὰς, περιττόν. ἔτι τὰ μεγέ-
θη καὶ ὅσα τοιαῦτα, μέχρι πόσου. οἷον ἡ πρώτη γραμμὴ ἄτο-
μος. εἶτα δυάς. εἶτα καὶ ταῦτα μέχρι δεκάδος. ἔτι εἰ ἔστι χωρι-
στὸς ὁ ἀριθμὸς, ἀπορήσειεν ἄν τις, πότερον πρότερον τὸ ἓν, ἢ
ἡ τριὰς καὶ ἡ δυάς, ᾗ μὲν δὴ σύνθετος ὁ ἀριθμὸς τὸ ἕν. ᾗ δὲ τὸ
καθόλου πρότερον καὶ τὸ εἶδος, ὁ ἀριθμός. ἑκάστη γὰρ τῶν
μονάδων μόριον τοῦ ἀριθμοῦ, ὡς ὕλη. ὁ δ᾽ ὡς εἶδος. καὶ ἔστι 1
μὲν ὡς ἡ ὀρθὴ προτέρα τῆς ὀξείας. ὅτι ὥρισται καὶ τῷ λόγῳ.
ἔστι δ᾽ ὡς ἡ ὀξεῖα ὅτι μέρος, καὶ εἰς ταύτην διαιρεῖται. ὡς μὲν
δὴ ὕλη ἡ ὀξεῖα, καὶ τὸ στοιχεῖον, καὶ ἡ μονὰς, πρότερον. ὡς δὲ
κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν οὐσίαν τὴν κατὰ τὸν λόγον, ἡ ὀρθὴ καὶ
τὸ ὅλον τὸ ἐκ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἴδους. ἐγγύτερον γὰρ τοῦ εἴδους
καὶ οὗ ὁ λόγος, ἄμφω. γενέσει δ᾽ ὕστερον. πῶς οὖν ἀρχὴ τὸ ἕν.
ὅτι οὐ διαιρετόν φασιν, ἀλλὰ ἀδιαίρετον καὶ τὸ καθόλου καὶ
τὸ ἐπὶ μέρους, καὶ τὸ στοιχεῖον. ἀλλὰ τρόπον ἄλλον. τὸ μὲν κατὰ 2
λόγον. τὸ δὲ κατὰ χρόνον. ποτέρως οὖν τὸ ἓν ἀρχή. ὥσπερ
γὰρ εἴρηται καὶ ἡ ὀρθὴ τῆς ὀξείας. καὶ αὕτη ἐκείνης δοκεῖ προ-
τέρα εἶναι. καὶ ἑκατέρα μία. ἀμφοτέρως δὴ ποιοῦσι τὸ ἓν
ἀρχήν. ἔστι δὲ ἀδύνατον. τὸ μὲν γὰρ ὡς εἶδος καὶ ἡ οὐσία. τὸ
δ᾽ ὡς μέρος καὶ ὡς ὕλη. ἔστι γάρ πως, ἓν ἑκάτερον τῇ μὲν ἀλη-
θείᾳ, δυνάμει. εἴγε ὁ ἀριθμὸς ἕν τι, καὶ μὴ ὡς σωρός. ἀλλ᾽ ἕτε-
ρον ἐξ ἑτέρων μονάδων, ὥσπερ φασιν. ἐντελεχείᾳ δ᾽ οὐκ ἔστι μο-
νὰς ἑκατέρα. αἴτιον δὲ τῆς συμβαινούσης ἁμαρτίας, ὅτι ἅ- 3
μα ἐκ τῶν μαθημάτων ἐθήρευον, καὶ ἐκ τῶν λόγων τῶν καθό-
λου. ὥστ᾽ ἐξ ἐκείνων μὲν, ὡς στιγμὴν τὸ ἓν καὶ τὴν ἀρχὴν ἔθη-
καν. ἡ γὰρ μονὰς, στιγμὴ ἄθετός ἐστι, καθάπερ οὖν καὶ ἕτεροί
τινες, ἐκ τοῦ ἐλαχίστου τὰ ὄντα συνετίθεσαν καὶ οὗτοι. ὥστε γί-
γνεται ἡ μονὰς, ὕλη τῶν ἀριθμῶν, καὶ ἅμα προτέρα τῆς δυά-
δος. πάλιν δὲ ὑστέρα, ὡς ὅλου τινὸς καὶ ἑνὸς, καὶ εἴδους τῆς
δυάδος οὔσης, διὰ δὲ τὸ καθόλου ζητεῖν τὸ κατηγορούμενον 4

ἓν, καὶ οὕτως ὡς μέρος ἔλεγον. ταῦτα δὲ ἅμα τῷ αὐτῷ ἀδύ-
νατον ὑπάρχειν. εἰ δὲ τὸ ἓν αὐτὸ δεῖ μόνον ἀδιαίρετον εἶναι, οὐθενὶ
γὰρ διαφέρει ἢ ὅτι ἀρχὴ, καὶ ἡ μὲν δυὰς διαιρετὴ, ἡ δὲ μονὰς
οὔ, ὁμοιοτέρα ἂν εἴη τῷ ἑνὶ αὐτῷ ἡ μονάς, εἰ δ' ἡ μονάς, κἀκεῖ-
νο τῇ μονάδι ἢ τῇ δυάδι. ὥστε προτέρα ἂν εἴη ἑκατέρα ἡ μο-
νὰς τῆς δυάδος, οὔ φασι δέ. γεννῶσι γοῦν τὴν δυάδα πρῶτον.
ἔτι εἰ ἔστιν ἡ δυὰς ἕν τι αὐτὴ καὶ ἡ τριὰς αὐτὴ, ἄμφω δυάς. ἐκ
1 τίνος οὖν αὕτη ἡ δυάς. ἀπορήσειε δ' αὖ τις, καὶ ἐπεὶ ἁφὴ μὲν
οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, τὸ δ' ἐφεξῆς, ὅσων μή ἐστι μεταξὺ
μονάδων. οἷον, τῶν ἐν τῇ δυάδι ἢ τῇ τριάδι. πότερον ἐφεξῆς τῷ
ἑνὶ αὐτῷ, ἢ οὔ. καὶ πότερον ἡ δυὰς προτέρα τῶν ἐφεξῆς, ἢ τῶν
μονάδων ὁποτεραοῦν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ὑστέρων γενῶν
τοῦ ἀριθμοῦ, συμβαίνει τὰ δυσχερῆ, γραμμῆς τε καὶ ἐπιπέ-
δου καὶ σώματος. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῶν εἰδῶν τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ
μικροῦ ποιοῦσιν. οἷον ἐκ μακροῦ μὲν καὶ βραχέος, τὰ μήκη. πλα-
2 τέος δὲ καὶ στενοῦ τὰ ἐπίπεδα. ἐκ βαθέος δὲ καὶ ταπεινοῦ, τοὺς
ὄγκους. ταῦτα δέ ἐστιν εἴδη τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ. τὴν δὲ κα-
τὰ τὸ ἓν ἀρχὴν, ἄλλοι ἄλλως τιθέασι τῶν τοιούτων. καὶ ἐν
τούτοις δὲ, μυρία φαίνεται τά τε ἀδύνατα καὶ τὰ πλασμα-
τώδη. καὶ τὰ ὑπεναντία πᾶσι τοῖς εὐλόγοις. ἀπολελυμένα
τε γὰρ ἀλλήλων συμβαίνει, εἰ μὴ συνακολουθοῦσι καὶ αἱ ἀρ-
χαί. ὥστε εἶναι τὸ πλατὺ καὶ στενὸν, καὶ μακρὸν καὶ βραχύ.
εἰ δὲ τοῦτο, ἔσται τὸ ἐπίπεδον γραμμὴ, καὶ τὸ στερεὸν, ἐπίπε-
3 δον. ἔτι δὲ γωνίαι καὶ σχήματα καὶ τὰ τοιαῦτα, πῶς ἀποδοθή-
σεται. ταὐτό τε συμβαίνει τοῖς περὶ τὸν ἀριθμόν. ταῦτα γὰρ
πάθη μεγέθους ἐστίν. ἀλλ' οὐκ ἐκ τούτων τὸ μέγεθος. ὥσπερ οὐ-
δ' ἐξ εὐθέος καὶ καμπύλου, τὸ μῆκος. οὐδ' ἐκ λείου καὶ τρα-
χέος τὰ στερεά. πάντων δὲ κοινὸν τούτων, ὅπερ ἐπὶ τῶν εἰδῶν
τῶν ὡς γένους συμβαίνει διαπορεῖν, ὅταν τις θῇ τὰ καθόλου.
πότερον τὸ ζῷον αὐτὸ ἐν τῷ ζῴῳ, ἢ ἕτερον αὐτοῦ ζῴου. τούτου
γὰρ μὴ χωριστοῦ μὲν ὄντος, οὐδεμίαν ποιήσει ἀπορίαν, χωρι-
4 στοῦ δὲ ὥσπερ οἱ ταῦτα λέγοντές φασι τὸ ἓν καὶ τῶν ἀριθμῶν,

οὐ ῥᾴδιον διαλῦσαι. εἰ μὴ ῥᾴδιον δεῖ λέγειν τὸ ἀδύνατον. ὅ-
ταν γὰρ νοήσῃς ἐν τῇ δυάδι τὸ ἕν, καὶ ὅλως ἐν ἀριθμῷ. πότε-
ρον αὐτὸ νοεῖ τι. ἢ ἕτερον. οἱ μὲν οὖν τὰ μεγέθη γεννῶσιν ἐκ τῆς
τοιαύτης ὕλης. ἕτεροι δὲ ἐκ τῆς στιγμῆς. ἡ δὲ στιγμὴ αὐτοῖς δο-
κεῖ εἶναι οὐχ ἕν, ἀλλ' οἷον τὸ ἕν, καὶ ἄλλης ὕλης, οἵας τὸ πλῆ-
θος. ἀλλ' οὐ πλήθους. περὶ ὧν οὐδὲν ἧττον συμβαίνει τὰ αὐ-
τὰ ἀπορεῖν. εἰ μὲν γὰρ μία ἡ ὕλη, ταὐτὸ γραμμὴ καὶ ἐπίπε-
δον, καὶ στερεόν. ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν, ἓν αὐτὸ καὶ ἓν ἔσται. εἰ δὲ πλεί- 1
ους αἱ ὕλαι, καὶ ἑτέρα μὲν γραμμῆς. ἑτέρα δὲ τοῦ ἐπιπέδου.
καὶ ἄλλη τοῦ στερεοῦ, ἤτοι ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλαις. ἢ οὔ. ὥστε
ταὐτὰ συμβήσεται καὶ οὕτως. ἢ γὰρ οὐχ ἕξει τὸ ἐπίπεδον γραμ-
μήν, ἢ ἔσται γραμμή. ἔτι πῶς μὲν ἐνδέχεται εἶναι ἐκ τοῦ ἑνὸς καὶ
πλήθους τὸν ἀριθμόν, οὐδὲν ἐπιχειρεῖται. ὅπως δ' οὖν λέγου-
σι, ταὐτὰ συμβαίνει δυσχερῆ ἅπερ καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἑνός. καὶ ἐκ
τῆς δυάδος τῆς ἀορίστου.. ὁ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ κατηγορουμένου κα-
θόλου γεννᾷ τὸν ἀριθμῶν καὶ οὔτινος πλήθους. ὁ δ' ἔκ τινος 2
πλήθους, τοῦ πρώτου δέ. τὴν γὰρ δυάδα πρῶτόν τι εἶναι πλῆ-
θος. ὥστε διαφέρει οὐθὲν ὡς εἰπεῖν. ἀλλ' αἱ ἀπορίαι αὗται ἀ-
κολουθήσουσι. μίξις. ἢ θέσις ἢ κρᾶσις, ἢ γένεσις, καὶ ὅσα ἄλ-
λα τοιαῦτα. μάλιστα δ' ἄν τις ἐπιζητήσειεν, εἰ μία ἑκάστη μο-
νὰς ἔκ τινος ἐστίν. οὐ γὰρ δὴ αὐτό γε τὸ ἕν, ἑκάστη. ἀνάγκη δὴ ἐκ τοῦ
ἑνὸς αὐτοῦ εἶναι καὶ πλήθους, ἢ μορίου τοῦ πλήθους. τὸ μὲν
οὖν πλῆθός τι εἶναι φάναι τὴν μονάδα, ἀδύνατον, ἀδιαίρε-
τόν γ' οὖσαν. τὸ δ' ἐκ μορίου ἄλλας ἔχει πολλὰς δυσχερείας. 3
ἀδιαίρετόν τε γὰρ ἕκαστον ἀναγκαῖον εἶναι τῶν μορίων. ἢ πλῆ-
θος εἶναι. καὶ τὴν μονάδα διαιρετήν, καὶ μὴ στοιχεῖον εἶναι τὸ
ἓν καὶ τὸ πλῆθος. ἡ γὰρ μονὰς ἑκάστη οὐκ ἐκ πλήθους καὶ
ἑνός. ἔτι οὐθὲν ἄλλο ποιεῖ ὁ λέγων τοῦτο, ἀλλ' ἢ ἀριθμὸν ἕτε-
ρον. τὸ γὰρ πλῆθος ἀδιαιρέτων ἐστὶν ἀριθμός. Ἔτι ζητητέον
καὶ περὶ τοὺς οὕτω λέγοντας, πότερον ἄπειρος ὁ ἀριθμός, ἢ
πεπερασμένος. ὑπῆρχε γὰρ ὡς ἔοικε καὶ πεπερασμένον πλῆ-
θος. ἐξ οὗ αἱ πεπερασμέναι μονάδες. καὶ τὸ ἕν ἐστί τε ἕτε- 4

ρον αὐτὸ πλῆθος, καὶ πλῆθος ἄπειρον. ποῖον οὖν πλῆθος
στοιχεῖόν ἐστι καὶ τὸ ἕν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ στιγμῆς ἄν τις ζητή-
σειε, καὶ τοῦ στοιχείου ἐξ οὗ ποιοῦσι τὰ μεγέθη. οὐ γὰρ μία γε
μόνον στιγμή ἐστιν αὕτη. τῶν γοῦν ἄλλων στιγμῶν ἑκάστη, ἔκ τινος
οὐ γὰρ δὴ ἔκ γε διαστήματός τινος, καὶ αὐτῆς στιγμῆς. ἀλλὰ μὴν
οὐδὲ μόρια ἀδιαίρετα ἐνδέχεται τὰ τοῦ διαστήματος εἶναι μό-
ρια ὥσπερ τοῦ πλήθους ἐξ ὧν αἱ μονάδες. ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς,
1 ἐξ ἀδιαιρέτων σύγκειται. τὰ δὲ μεγέθη, οὔ. πάντα δὴ ταῦτα καὶ
ἄλλα τοιαῦτα, φανερὸν ποιεῖ, ὅτι ἀδύνατον εἶναι τὸν ἀριθμὸν
καὶ τὰ μεγέθη χωριστά. ἔτι δὲ τὸ διαφωνεῖν τοὺς πρώτους πε-
ρὶ τῶν ἀριθμῶν, σημεῖον ὅτι τὰ πράγματα ταῦτα οὐκ ὄντα
ἀληθῆ, παρέχει τὴν ταραχὴν αὐτοῖς. οἱ μὲν γὰρ τὰ μαθηματι-
κὰ μόνον ποιοῦντες παρὰ τὰ αἰσθητὰ, ὁρῶντες τὴν περὶ τὰ
εἴδη δυσχέρειαν καὶ πλάσιν, ἀπέστησαν ἀπὸ τοῦ εἰδητικοῦ ἀριθ-
μοῦ, καὶ τὸν μαθηματικὸν ἐποίησαν. οἱ δὲ τὰ εἴδη βουλόμε-
2 νοι ἅμα καὶ ἀριθμοὺς ποιεῖν, οὐχ ὁρῶντες δὲ εἰ τὰς ἀρχάς
τις ταύτας θήσεται, πῶς ἔσται ὁ μαθηματικὸς ἀριθμὸς πα-
ρὰ τὸν εἰδητικὸν, τὸ αὐτὸν εἰδητικὸν καὶ μαθηματικὸν ἐποίη-
σαν ἀριθμὸν τῷ λόγῳ. ἐπεὶ ἔργῳ γε ἀνῄρηται ὁ μαθηματι-
κός. ἰδίας γὰρ καὶ οὐ μαθηματικὰς ὑποθέσεις λέγουσιν, ὁ
δὲ πρῶτος θέμενος τὰ εἴδη εἶναι καὶ ἀριθμοὺς, τὰ εἴδη καὶ τὰ
μαθηματικὰ εἶναι εὐλόγως ἐχώρισεν. ὥστε πάντας συμβαί-
νει κατὰ μέν τι λέγειν ὀρθῶς, ὅλως δ' οὐκ ὀρθῶς. καὶ αὐτοὶ
3 δὲ ὁμολογοῦσιν οὐ ταυτὰ λέγοντες, ἀλλὰ τὰ ἐναντία. αἴ-
» τιον δὲ, ὅτι αἱ ὑποθέσεις καὶ αἱ ἀρχαὶ ψευδεῖς. χαλεπὸν δ'
» ἐκ μὴ καλῶς ἐχόντων λέγειν καλῶς κατ' ἐπίχαρμον. ἀρτίως
τε γὰρ λέγεται καὶ εὐθέως φαίνεται οὐ καλῶς ἔχον. ἀλλὰ πε-
ρὶ μὲν τῶν ἀριθμῶν, ἱκανὰ τὰ διηπορημένα, καὶ διωρισμένα.
μᾶλλον γὰρ ἂν ἐκ πλειόνων ἔτι πεισθείη τις πεπεισμένος.
πρὸς δὲ τὸ πεισθῆναι μὴ πειρασμένος, οὐθὲν μᾶλλον. περὶ δὲ
τῶν πρώτων ἀρχῶν καὶ τῶν πρώτων αἰτίων καὶ στοιχείων, ὅ-
4 σα μὲν λέγουσιν οἱ περὶ μόνης τῆς αἰσθητῆς οὐσίας διορίζον-

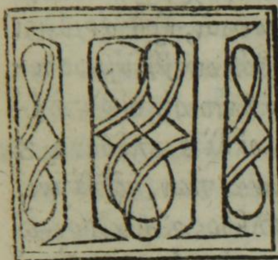
τις, τὰ μὲν ἐν τοῖς περὶ φύσεως εἴρηται, τὰ δ' οὐκ ἔστι τῆς με-
θόδου τῆς νῦν. ὅσοι δὲ φάσκοντες εἶναι παρὰ τὰς αἰσθητὰς
ἑτέρας οὐσίας, ἐχόμενόν ἐστι θεωρῆσαι τῶν εἰρημένων. ἐπεὶ
οὖν λέγουσί τινες τοιαύτας εἶναι τὰς ἰδέας καὶ τοὺς ἀριθμοὺς
καὶ τὰ τούτων στοιχεῖα τῶν ὄντων εἶναι στοιχεῖα καὶ ἀρχάς,
σκεπτέον περὶ τούτων, τί λέγουσι, καὶ πῶς λέγουσιν. οἱ μὲν
οὖν ἀριθμοὺς ποιοῦντες μόνον καὶ τούτους μαθηματικούς,
ὕστερον ἐπισκεπτέον. τῶν δὲ τὰς ἰδέας λεγόντων, ἅμα, τόν τε 1
τρόπον θεάσαιτ' ἄν τις, καὶ τὴν ἀπορίαν τὴν περὶ αὐτῶν. ἅ-
μα γὰρ καθόλου τε ὡς οὐσίας ποιοῦσι τὰς ἰδέας, καὶ πάλιν
ὡς χωριστὰς καὶ τῶν καθ' ἕκαστον. ταῦτα δ' ὅτι οὐκ ἐνδέχεται,
διηπόρηται πρότερον. αἴτιον δὲ τοῦ συνάψαι ταῦτα εἰς ταυ-
τὸν τοῖς λέγουσι τὰς ἰδέας καθόλου, ὅτι τοῖς αἰσθητοῖς οὐ τὰς
αὐτὰς οὐσίας ἐποίουν. τὰ μὲν οὖν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καθ' ἕκα-
στα ῥεῖν ἐνόμιζον καὶ μένειν οὐδὲν αὐτῶν. τὸ δὲ καθόλου πα-
ρὰ ταῦτα εἶναί τε καὶ ἕτερόν τι εἶναι. τοῦτο δὲ ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμ- 2
προσθεν ἐλέγομεν, ἐκίνησε μὲν σωκράτης διὰ τοὺς ὁρισμούς. οὐ
οὐ μὴν ἐχώρισέ γε τῶν καθ' ἕκαστον. καὶ τοῦτο ὀρθῶς ἐνόησεν
οὐ χωρίσας. δηλοῖ δὲ ἐκ τῶν ἔργων. ἄνευ μὲν γὰρ τοῦ καθόλου,
οὐκ ἔστιν ἐπιστήμην λαβεῖν. τὸ δὲ χωρίζειν, αἴτιον τῶν συμβαι-
νόντων δυσχερῶν περὶ τὰς ἰδέας ἐστίν. οἱ δ' ὡς ἀναγκαῖον, εἴπερ
ἔσονταί τινες οὐσίαι παρὰ τὰς αἰσθητὰς καὶ ῥεούσας χωριστὰς
εἶναι. ἀλλ' αἱ μὲν οὐκ εἶχον. ταύτας δὲ τὰς καθόλου λεγομέ-
νας ἐξέθεσαν. ὥστε συμβαίνει σχεδὸν τὰς αὐτὰς φύσεις εἶναι 3
τὰς καθόλου καὶ τὰς καθ' ἕκαστον. αὕτη μὲν οὖν αὐτὴ καθ' αὑ-
τήν, εἴη τις ἂν δυσχέρεια τῶν εἰρημένων. ὃ δὲ καὶ τοῖς λέγουσι
τὰς ἰδέας ἔχει τινὰ ἀπορίαν καὶ τοῖς μὴ λέγουσιν, καὶ κατ'
ἀρχὰς ἐν τοῖς διαπορήμασιν ἐλέχθη πρότερον, λέγωμεν νῦν.
εἰ μὲν γάρ τις μὴ θήσει τὰς οὐσίας εἶναι κεχωρισμένας καὶ
τὸν τρόπον τοῦτον ὡς λέγεται τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ὄντων, ἀναι-
ρήσει τὴν οὐσίαν ὡς βουλόμεθα λέγειν. αὖ δέ τις θῇ τὰς οὐ-
σίας χωριστάς, πῶς θήσει τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν. 4

εἰ μὲν γὰρ καθέκαστον καὶ μὴ καθόλου τοσαῦτα ἔσται τὰ ὄν-
τα, ὅσαπερ τὰ στοιχεῖα. καὶ οὐκ ἐπιστητὰ τὰ στοιχεῖα. ἔστω-
σαν γὰρ αἱ μὲν ἐν τῇ φωνῇ συλλαβαί, οὐσίαι, τὰ δὲ στοιχεῖα αὐ-
τῶν, στοιχεῖα τῶν οὐσιῶν. ἀνάγκη δὲ τὸ βα ἓν εἶναι, καὶ ἑκά-
στην τῶν συλλαβῶν μίαν. εἴπερ μὴ καθόλου καὶ τῷ εἴδει αἱ
αὐταί, ἀλλὰ μία ἑκάστη τῷ ἀριθμῷ. καὶ τόδε τι καὶ μὴ ὁμώ-
νυμον. ἔτι δ᾽ αὐτὸ ὅ ἐστιν, ἓν ἕκαστον τιθέασιν. ἐὰν δ᾽ αἱ συλ-
1 λαβαί, οὕτω καὶ ἐξ ὧν εἰσίν, οὐκ ἔσται ἄρα πλείω ἄλφα ἑ-
νός. οὐδὲ τῶν ἄλλων στοιχείων οὐθὲν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον,
ὅνπερ οὐδὲ τῶν ἄλλων συλλαβῶν ἡ αὐτὴ ἄλλη. ἀλλὰ μὴν εἰ
τοῦτο, οὐκ ἔσται παρὰ τὰ στοιχεῖα ἕτερα ὄντα. ἀλλὰ μόνον τὰ
στοιχεῖα. ἔτι τὸ ἐπιστητὰ τὰ στοιχεῖα. οὐ γὰρ καθόλου. ἡ δ᾽ ἐπι-
στήμη τῶν καθόλου. δῆλον δ᾽ ἐκ τῶν ἀποδείξεων καὶ τῶν ὁρι-
σμῶν. οὐ γὰρ γίνεται συλλογισμός, ὅτι τόδε τὸ τρίγωνον δύο
ὀρθαῖς, εἰ μὴ πᾶν δύο ὀρθαί. οὐδ᾽ ὅτι ὁδὶ ὁ ἄνθρωπος ζῷον, εἰ
2 μὴ πᾶς ἄνθρωπος, ζῷον. ἀλλὰ μὴν εἴγε καθόλου αἱ ἀρχαὶ ἢ
καὶ αἱ ἐκ τούτων οὐσίαι αἱ καθόλου, ἔσται μὴ οὐσία πρότερον
» οὐσίας. τὸ μὲν γὰρ καθόλου, οὐκ οὐσία. τὸ δὲ στοιχεῖον καὶ ἡ
» ἀρχή, καθόλου. πρότερον δὲ τὸ στοιχεῖον καὶ ἡ ἀρχή, ὧν ἀρχὴ
καὶ στοιχεῖόν ἐστι. ταῦτά τε δὴ πάντα συμβαίνει εὐλόγως, ὅ-
ταν ἐκ στοιχείων τε ποιῶσι τὰς ἰδέας, καὶ παρὰ τὰς τὸ αὐτὸ εἶ-
δος ἐχούσας ἰδέας καὶ οὐσίας, ἔτι ἀξιῶσιν εἶναι κεχωρισμέ-
νον. εἰ δὲ μηθὲν κωλύει ὥσπερ ἐπὶ τῶν τῆς φωνῆς στοιχείων,
3 πολλὰ εἶναι τὰ ἄλφα καὶ τὰ βῆτα, καὶ μηθὲν εἶναι παρὰ τὰ
πολλὰ αὐτοάλφα, καὶ αὐτοβῆτα, ἔσονται ἕνεκά γε τούτου ἄ-
πειροι αἱ ὅμοιαι συλλαβαί. τὸ δὲ τὴν ἐπιστήμην εἶναι καθόλου
πᾶσαν, ὥστε ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὰς τῶν ὄντων ἀρχὰς καθό-
λου εἶναι καὶ μὴ οὐσίας κεχωρισμένας, ἔχει μάλιστ᾽ ἀπορίαν
τῶν λεχθέντων. οὐ μήν, ἀλλ᾽ ἔστι μὲν ὡς ἀληθὲς τὸ λεγόμε-
» νον, ἔστι δ᾽ ὡς οὐκ ἀληθές. ἡ γὰρ ἐπιστήμη ὥσπερ καὶ τὸ ἐπίστα-
» σθαι, διττόν. ὧν τὸ μὲν δυνάμει. τὸ δέ, ἐνεργείᾳ. ἡ μὲν οὖν δύνα-
4 μις, ὡς ὕλη τοῦ καθόλου οὖσα καὶ ἀόριστος, τοῦ καθόλου καὶ ἀορίστου

ἐστὶν. ἡ δ' ἐνέργεια ὡρισμένη καὶ ὡρισμένου τόδε τι οὖσα τοῦδέ τινος. ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἡ ὄψις τὸ καθόλου χρῶμα ὁρᾷ, ὅτι τόδε τὸ χρῶμα ὃ ὁρᾷ, χρῶμά ἐστιν. καὶ ὃ θεωρεῖ ὁ γραμματικός, τόδε τὸ ἄλφα, ἄλφα. ἐπεὶ εἰ ἀνάγκη τὰς ἀρχὰς καθόλου εἶναι, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐκ τούτων, καθόλου. ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἔσται χωριστὸν οὐθὲν οὐδ' οὐσία. ἀλλὰ δῆλον, ὅτι ἔστι μὲν ὡς ἐπιστήμη καθόλου. ἔστι δ' ὡς οὔ.

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ

ἈΡΙΣΤΟΤΈΛΟΥΣ ΤΩ͂Ν ΜΕΤᾺ ΤᾺ ΦΥΣΙΚΆ, ΤῸ Ν.

Περὶ μὲν οὖν τῆς οὐσίας ταύτης, εἰρήσθω
τοσαῦτα. πάντες δὲ ποιοῦσι τὰς ἀρ-
χὰς ἐναντίας ὥσπερ ἐν τοῖς φυσικοῖς.
1 καὶ περὶ τὰς ἀκινήτους οὐσίας ὁμοίως.
εἰ δὲ τῆς τῶν πάντων ἀρχῆς μὴ ἐνδέ-
χεται πρότερόν τι εἶναι. ἀδύνατον ἂν
εἴη τὴν ἀρχὴν ἕτερόν τι οὖσαν, εἶναι ἀρ-
χήν. οἷον εἴ τις λέγοι λευκόν, ἀρχὴν εἶναι οὐχ ᾗ ἕτερον, ἀλλ' ᾗ
λευκόν. εἶναι μέντοι καθ' ὑποκειμένου, καὶ ἕτερόν τι ὄν, λευ-
κὸν εἶναι. ἐκεῖνο γὰρ πρότερον ἔσται. ἀλλὰ μὴν γίγνεται πάν-
τα ἐξ ἐναντίων ὡς ὑποκειμένου τινός. ἀνάγκη ἄρα μάλιστα
2 ἐν τοῖς ἐναντίοις τοῦθ' ὑπάρχειν. ἀεὶ ἄρα πάντα τὰ ἐναντία,
καθ' ὑποκειμένου, καὶ οὐθὲν χωριστόν. ἀλλ' ὥσπερ καὶ φαί-
νεται, οὐθὲν οὐσίᾳ ἐναντίον. καὶ ὁ λόγος μαρτυρεῖ. οὐθὲν ἄ-
ρα τῶν ἐναντίων κυρίως ἀρχὴ πάντων, ἀλλ' ἑτέρα. οἱ δὲ τὸ ἕ-
τερον τῶν ἐναντίων ποιοῦσιν ὕλην. οἱ μὲν τῷ ἑνὶ τῷ ἴσῳ τὸ
ἄνισον, ὡς τοῦτο τὴν τοῦ πλήθους οὖσαν φύσιν. οἱ δὲ τῷ ἑνὶ τὸ
πλῆθος. γεννῶνται γὰρ οἱ ἀριθμοί, τοῖς μὲν ἐκ τῆς τοῦ ἀνί-
σου δυάδος τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ. τῷ δ' ἐκ τοῦ πλήθους,
3 ὑπὸ τῆς τοῦ ἑνὸς δὲ οὐσίας ἀμφοῖν. καὶ γὰρ ὁ τὸ ἄνισον καὶ
ἓν λέγων τὰ στοιχεῖα, τὸ δ' ἄνισον ἐκ μεγάλου καὶ μικροῦ δυά-
δα, ὡς ἓν ὄντα τὸ ἄνισον καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν λέγει. καὶ
οὐ διορίζει ὅτι λόγῳ, ἀριθμῷ δ' οὔ. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς ἀρχὰς
ἃς στοιχεῖα καλοῦσιν, οὐ καλῶς ἀποδιδόασιν. οἱ μὲν τὸ μέγα
καὶ τὸ μικρὸν λέγοντες μετὰ τοῦ ἑνός, τρία ταῦτα στοιχεῖα τῶν
ἀριθμῶν. τὰ μὲν δύο, ὕλην. τὸ δ' ἕν, τὴν μορφήν. οἱ δὲ τὸ
πολὺ καὶ ὀλίγον ὅτι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, μεγέθους οἰ-
4 κειότερα τὴν φύσιν. οἱ δὲ τὸ καθόλου μᾶλλον ἐπὶ τούτων

τὸ ὑπερεχόμενον. διαφέρει τούτων οὐθὲν ὡς εἰπεῖν, πρὸς ἔνια τῶν συμβαινόντων, ἀλλὰ πρὸς τὰς λογικὰς μόνον δυσχερείας, ἃς φυλάττονται, διὰ τὸ καὶ αὐτοὶ λογικὰς φέρειν τὰς ἀποδείξεις. πλὴν τοῦ αὐτοῦ γε λόγου ἐστὶ τὸ ὑπερέχον καὶ τὸ ὑπερεχόμενον εἶναι ἀρχάς, ἀλλὰ μὴ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, καὶ τὸν ἀριθμὸν πρότερον τῆς δυάδος, ἐκ τῶν στοιχείων. καθόλου γὰρ ἀμφότερα μᾶλλον ἐστί, νῦν δὲ τὸ μὲν λέγουσι, τὸ δ' οὐ λέγουσιν. οἱ δὲ τὸ ἕ-
τερον καὶ τὸ ἄλλο πρὸς τὸ ἓν ἀντιτιθέασιν. οἱ δὲ τὸ πλῆθος καὶ τὸ 1
ἕν. εἰ δέ ἐστιν ὥσπερ βούλονται τὰ ὄντα ἐξ ἐναντίων, τῷ δὲ ἑνί, ἢ οὐθὲν ἐναντίον, ἢ εἴπερ ἄρα μέλλει, τὸ πλῆθος. τὸ δ' ἄνισον, τῷ ἴσῳ. καὶ τὸ ἕτερον, τῷ ταὐτῷ. καὶ τὸ ἄλλο ταὐτῷ. μάλιστα μέν, οἱ τὸ ἓν τῷ πλήθει ἀντιτιθέντες, ἔχονταί τινος δόξης, οὐ μὴν οὐδ' οὗτοι ἱκανῶς. ἔσται γὰρ τὸ ἓν ὀλίγον. πλῆθος μὲν γὰρ ὀλιγότητι. τὸ δὲ πολὺ τῷ ὀλίγῳ ἀντίκειται. τὸ δ' ἕν, ὅτι μέτρον σημαίνει, φανερόν. καὶ ἐν παντὶ ἐστί τι ἕτερον ὑποκείμενον, οἷον ἐν ἁρμονίᾳ, δίεσις.
ἐν δὲ μεγέθει, δάκτυλος ἢ πούς ἤ τι τοιοῦτον. ἐν δὲ ῥυθμοῖς, βά- 2
σις ἢ συλλαβή. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν βάρει, σταθμός τις ὡρισμένος ἐστί. καὶ κατὰ πάντων δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐν μὲν τοῖς ποιοῖς ποιόν τι. ἐν δὲ τοῖς ποσοῖς, ποσόν τι, ἀδιαίρετον τὸ γὰρ μέτρον, τὸ μὲν κατὰ τὸ εἶδος. τὸ δέ, πρὸς τὴν αἴσθησιν. ὡς οὐκ ὄντος τινὸς καθ' ἑαυτὸ οὐσίας καὶ τοῦτο κατὰ λόγον. σημαίνει γὰρ τὸ ἕν, ὅτι μέτρον πλήθους τινός. καὶ ὁ ἀριθμός, ὅτι πλῆθος μεμετρημένον. καὶ
» πλῆθος μέτρων. διὸ καὶ εὐλόγως οὐκ ἔστι τὸ ἓν ἀριθμός. οὐ δὲ γὰρ
» τὸ μέτρον, μέτρα. ἀλλ' ἀρχὴ καὶ τὸ μέτρον καὶ τὸ ἕν. δεῖ δὲ ἀεὶ τὸ αὐτό 3
τι ὑπάρχειν πᾶσι, τὸ μέτρον. οἷον εἰ ἵπποι, τὸ μέτρον, ἵππος. καὶ εἰ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος. εἰ δ' ἄνθρωπος, καὶ ἵππος, καὶ θεός, καὶ ζῷον, ἴσως καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἔσται ζῷα. εἰ δ' ἄνθρωπος καὶ λευκὸς καὶ βαδίζων, ἥκιστα μὲν ἀριθμὸς τούτων, διὰ τὸ ταὐτῷ παντα ὑπάρχειν, καὶ ἑνὶ κατὰ τὸν ἀριθμόν. ὅμως δὲ γενῶν ἔσται ὁ ἀριθμὸς ὁ τούτων, ἤ τινος ἄλλης τοιαύτης προσηγορίας. οἱ δὲ τὸ ἄνισον ὡς ἕν τι. τὴν δυάδα δὲ ἀόριστον ποιοῦντες μεγάλου καὶ
μικροῦ, πόρρω λίαν τῶν δοκούντων καὶ δυνατῶν λέγουσι. πά- 4

ἔτι γὰρ ταῦτα καὶ συμβεβηκότα μᾶλλον, ἢ ὑποκείμενα τοῖς
ἀριθμοῖς καὶ τοῖς μεγέθεσίν ἐστι. τὸ γὰρ πολὺ καὶ ὀλίγον, ἀριθμοῦ.
καὶ μέγα καὶ μικρὸν, μεγέθους. ὥσπερ ἄρτιον καὶ περιττόν. καὶ
λεῖον καὶ τραχύ. καὶ εὐθὺ καὶ καμπύλον. ἔτι δὲ πρὸς ταύτῃ τῇ ἁμαρ
τίᾳ, καὶ πρός τι ἀνάγκη εἶναι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. καὶ ὅσα τοιαῦτα.
τὸ δὲ πρός τι, πάντων ἥκιστα φύσις τις, ἢ οὐσία τῶν κατηγοριῶν
ἐστί. καὶ ὑστέρα τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ ποσοῦ. καὶ πάθος τι τοῦ ποσοῦ τὸ πρός
1 τι ὡς προελέχθη ἀλλ' οὐχ ὕλη ἢ εἴ τι ἕτερον, καὶ τῷ ὅλως κοινῷ
πρός τι καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ καὶ εἴδεσιν. οὐθὲν γάρ ἐστιν οὔτε μέ-
γα οὔτε μικρόν, οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον. οὔτε ὅλως πρός τι ὃ
οὐχ ἕτερόν τι ὂν πολὺ ἢ ὀλίγον, ἢ μέγα, ἢ μικρὸν ἢ πρός τι ἐ-
στί. σημεῖον δ' ὅτι ἥκιστα οὐσία τις καὶ ὄν τι τὸ πρός τι, τὸ μόνον μὴ εἶ-
ναι γένεσιν αὐτοῦ, μηδὲ φθοράν, μηδὲ κίνησιν ὥσπερ κατὰ τὸ πο
σὸν αὔξησις καὶ φθίσις. κατὰ τὸ ποιὸν ἀλλοίωσις. κατὰ τόπον,
φορά. κατὰ τὴν οὐσίαν, ἡ ἁπλῶς γένεσις καὶ φθορά. ἀλλ' οὐ
2 κατὰ τὸ πρός τι. ἄνευ γὰρ τοῦ κινηθῆναι, ὁτὲ μὲν μεῖζον. ὁτὲ δὲ ἔ-
λαττον, ἢ ἴσον ἔσται θατέρου κινηθέντος κατὰ τὸ ποσόν. ἀνάγκη τε
ἑκάστου ὕλην εἶναι, τὸ δυνάμει τοιοῦτον. ὥστε καὶ οὐσίας. τὸ δὲ
πρός τι, οὔτε δυνάμει οὐσία, οὔτε ἐνεργείᾳ. ἄτοπον οὖν, μᾶλ-
λον δὲ ἀδύνατον, τὸ οὐσίας μὴ οὐσίαν ποιεῖν στοιχεῖον καὶ πρό-
» τερον. ὕστερον γὰρ πᾶσαι αἱ κατηγορίαι. ἔτι δὲ τὰ στοιχεῖα οὐ
• κατηγορεῖται καθ' ὧν στοιχεῖα. τὸ δὲ πολὺ καὶ ὀλίγον, καὶ χωρὶς
καὶ ἅμα κατηγορεῖται τοῦ ἀριθμοῦ. καὶ τὸ μακρὸν καὶ τὸ βρα
3 χὺ γραμμῆς. καὶ ἐπίπεδόν ἐστι καὶ πλατὺ καὶ στενόν. εἰ δὲ δὴ καὶ
ἔστι τι πλῆθος οὗ τὸ μὲν ἀεὶ ὀλίγον. οἷον, ἡ δυάς. εἰ γὰρ πολύ, τὸ
ἓν ἂν ὀλίγον εἴη, κἂν πολὺ ἁπλῶς εἴη. τό, ἡ δεκάς, πολύ. καὶ εἰ
ταύτης μὴ ἔστι πλεῖον ἢ τὰ μύρια. πῶς οὖν ἔσται οὕτως ἐξ ὀλί-
γου καὶ πολλοῦ ὁ ἀριθμός. ἢ γὰρ ἄμφω ἔδει κατηγορεῖσθαι,
ἢ μηδέτερον. νῦν δὲ τὸ ἕτερον μόνον κατηγορεῖται. ἁπλῶς δὲ
δεῖ σκοπεῖν, ἆρα ἔστι δυνατὸν τὰ ἀΐδια ἐκ στοιχείων συγκεῖ-
σθαι. ὕλην γὰρ ἕξει. σύνθετον γὰρ πᾶν τὸ ἐκ στοιχείων. εἰ τοί-
4 νυν ἀνάγκη ἐξ οὗ ἐστιν, εἰ καὶ ἀεὶ ἐστι. καὶ εἰ ἐγένετο ἐκ τούτου γίγνε-

» θαι. γίνεται δὲ πᾶν ἐκ τοῦ δυνάμει ὄντος τοῦτο ὃ γίνεται, οὐ
» γὰρ ἂν ἐγίγνετο ἐκ τοῦ ἀδυνάτου, οὐδὲ ἦν. τὸ δὲ δυνατὸν
» ἐνδέχεται καὶ ἐνεργεῖν καὶ μή. εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἀεί ἐστιν ὁ
ἀριθμὸς, ἢ ὁτιοῦν ἄλλο ὕλην ἔχον, ἐνδέχοιτ' ἂν μὴ εἶν. ὥσ=
περ καὶ τὸ μίαν ἡμέραν ἔχον, καὶ τὸ ὁποσαοῦν ἔτη. εἰ δ' οὕ
τω, καὶ τοσοῦτον χρόνον οὗ μὴ ἔστι πέρας. οὐκ ἂν τοίνυν εἴη
ἀΐδια, εἴπερ μὴ ἀΐδιον τὸ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι. καθάπερ ἐν
ἄλλοις λόγοις συνέβη πραγματευθῆναι. εἰ δ' ἔστι τὸ λεγό- 1
μενον νῦν ἀληθὲς καθόλου, ὅτι οὐδεμία ἐστὶν ἀΐδιος οὐσία,
» ἐὰν μὴ ᾖ ἐνέργεια, τὰ δὲ στοιχεῖα, ὕλη τῆς οὐσίας, οὐδὲ μιᾶς
» ἂν εἴη ἀϊδίου οὐσίας στοιχεῖα ἐξ ὧν ἐστιν ἐνυπαρχόντων. εἰσὶ δέ-
» τινες, οἳ δυάδα μὲν ἀόριστον ποιοῦσι τὸ μετὰ τοῦ ἑνὸς στοιχεῖον.
τὸ δ' ἄνισον, δυσχεραίνουσιν εὐλόγως διὰ τὰ συμβαίνοντα ἀ=
δύνατα. οἷς τοσαῦτα μόνον ἀφῄρηται τῶν δυσχερῶν, ὅσα διὰ
τὸ ποιεῖν τὸ ἄνισον καὶ τὸ πρός τι στοιχεῖον, ἀναγκαῖα συμβαί
νουσι τοῖς λέγουσιν. ὅσα δὲ χωρὶς ταύτης τῆς δόξης, ταῦτα κἀ= 2
κείνοις ὑπάρχειν ἀναγκαῖον, ἐάν τε τὸν εἰδικὸν ἀριθμὸν ἐξ
αὐτῶν ποιῶσιν, ἐάν τε τὸν μαθηματικόν. πολλὰ μὲν οὖν τὰ
αἴτια τῆς ἐπὶ ταύτας τὰς αἰτίας ἐκτροπῆς. μάλιστα δὲ τὸ ἀ-
πορῆσαι ἀρχαϊκῶς. ἔδοξε γὰρ αὐτοῖς πάντ' ἔσεσθαι ἓν τὰ ὄν=
τα αὐτὸ τὸ ὄν, εἰ μή τις λύσει, καὶ ὁμόσε βαδιεῖται τῷ παρ-
μενίδου λόγῳ. οὐ γὰρ μήποτε τοῦτ' οὐδαμῇ εἶναι μὴ ἐόντα.
ἀλλ' ἀνάγκη εἶναι τὸ μὴ ὂν δεῖξαι ὅτι ἔστιν. οὕτω γὰρ ἐκ τοῦ ὄν=
τος καὶ ἄλλου τινος, τὰ ὄντα ἔσεσθαι, εἰ πολλά ἐστι καίτοι πρῶ- 3
τον μὲν, εἰ τὸ ὂν πολλαχῶς. τὸ μὲν γὰρ ὅτι οὐσίαν σημαίνει.
τὸ δ' ὅτι ποιόν, τὸ δ' ὅτι ποσόν, καὶ τὰς ἄλλας δὴ κατηγο=
ρίας. ποῖον οὖν τὰ ὄντα πάντα ἕν, εἰ μὴ τὸ μὴ ὂν ἔσται. πό=
τερον αἱ οὐσίαι. ἢ τὰ πάθη. καὶ τὰ ἄλλα δὴ ὁμοίως, ἢ ἅπαν
τα. καὶ ἔσται ἓν τὸ τόδε καὶ τὸ τοιόνδε καὶ τὸ ποσόνδε. καὶ τ' ἄλ=
λα, ὅσα ἕν τι σημαίνει. ἀλλ' ἄτοπον, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον,
τὸ μίαν φύσιν τινὰ γινομένην αἰτίαν εἶναι καὶ τοῦ τοῦ ὂν
τος εἶναι αὐτοῦ ὄντος, τὸ μὲν τόδε εἶναι. τὸ δὲ, τοιόνδε. τὸ δὲ 4

τοσόνδε. τὸ δὲ, πού. ἔπειτα ἐκ ποίου μὴ ὄντος, καὶ ὄντος
» τὰ ὄντα. πολλαχῶς γὰρ καὶ τὸ μὴ ὄν. ἐπειδὴ καὶ τὸ ὄν. καὶ
τὸ μὲν μὴ ἄνθρωπον, σημαίνει τὸ μὴ εἶναι τοδί. τὸ δὲ μὴ εὐθὺ,
τὸ μὴ εἶναι τοιονδί. τὸ δὲ μὴ τρίπηχυ, τὸ μὴ εἶναι τοσονδί. ἐκ
ποίου οὖν ὄντος καὶ μὴ ὄντος, πολλὰ τὰ ὄντα. βούλεται μὲν
δὴ τὸ ψεῦδος καὶ ταύτην τὴν φύσιν λέγειν τὸ οὐκ ὄν, ἐξ οὗ, καὶ
τοῦ ὄντος, πολλὰ τὰ ὄντα, διὸ καὶ ἐλέγετο, ὅτι δεῖ ψεῦδός τι
1 ὑποθέσθαι ὥσπερ καὶ οἱ γεωμέτραι, τὸ, ποδιαίαν εἶναι τὴν
μὴ ποδιαίαν. ἀδύνατον δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχειν. οὔτε γὰρ οἱ γεω
μέτραι ψεῦδος οὐθὲν ὑποτίθενται (οὐ γὰρ ἐν τῷ συλλογι-
σμῷ ἡ πρότασις) οὔτε ἐκ τοῦ οὕτω μὴ ὄντος τὰ ὄντα γίνεται
οὐδὲ φθείρεται, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν κατὰ τὰς πτώσεις μὴ ὂν
ἰσαχῶς ταῖς κατηγορίαις λέγεται, παρὰ τοῦτο δὲ τόδε, ὡς
ψεῦδος λέγεται τὸ μὴ ὄν. καὶ τὸ κατὰ δύναμιν ἐκ τούτου ἡ
γένεσις ἐστὶν ἐκ τοῦ μὴ ἀνθρώπου. δυνάμει δὲ ἀνθρώπου ἄνθρω-
2 πος. καὶ ἐκ τοῦ μὴ λευκοῦ, δυνάμει δὲ λευκοῦ, λευκόν. ὁ-
μοίως ἐάν τε ἓν γίγνηται, ἐάν τε πολλά. φαίνεται δὲ ἡ ζήτη-
σις, πῶς πολλὰ τὸ ὄν, τὸ κατὰ τὰς οὐσίας λεγόμενον. ἀρι-
θμοὶ γὰρ καὶ μήκη καὶ σώματα τὰ γεννώμενά ἐστιν. ἄτοπον δὴ
τὸ ὅπως μὲν πολλὰ τὸ ὄν, τὸ τί ἐστι ζητῆσαι. πῶς δὲ, ἢ ποιὰ, ἢ
ποσὰ, μή. οὐ γὰρ δὴ ἡ δυὰς ἡ ἀόριστος αἰτία. οὐδὲ τὸ μέγα
καὶ τὸ μικρὸν, τοῦ δύο λευκὰ ἢ πολλὰ εἶναι χρώματα ἢ χυ-
μοὺς, ἢ σχήματα. ἀριθμοὶ γὰρ ἂν καὶ ταῦτα ἦσαν καὶ μονά-
3 δες. ἀλλὰ μὴν, εἴ γε ταῦτ' ἐπῆλθον, εἶδον ἂν τὸ αἴτιον καὶ τὸ
ἐν ἐκείνοις. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ τὸ ἀνάλογον αἴτιον. αὕτη γὰρ ἡ
παρέκβασις αἰτία καὶ τοῦ τὸ ἀντικείμενον ζητοῦντας τῷ ὄντι
καὶ τῷ ἑνὶ, ἐξ οὗ καὶ τούτων τὰ ὄντα, τὸ πρός τι. καὶ τὸ ἄνι-
σον, ὑποθεῖναι ὃ οὔτε ἐναντίον, οὔτ' ἀπόφασις ἐκείνων,
μία τε φύσις τῶν ὄντων, ὥσπερ καὶ τὸ τί. καὶ τὸ ποιόν. καὶ
ζητεῖν ἔδει καὶ τοῦτο, πῶς πολλὰ τὰ πρός τι, ἀλλ' οὐχ ἕν. νῦν
δὲ πῶς μὲν πολλαὶ μονάδες παρὰ τὸ πρῶτον ἕν, ζητεῖται.
4 πῶς δὲ πολλὰ ἄνισα παρὰ τὸ ἄνισον, οὐκέτι. καίτοι χρῶνται

καὶ λέγουσι μέγα, μικρόν, πολύ, ὀλίγον· ἐξ ὧν οἱ ἀριθμοί. μακρὸν βραχύ, ἐξ ὧν τὸ μῆκος. πλατύ, στενόν, ἐξ ὧν τὸ ἐπίπεδον. βαθύ, ταπεινόν, ἐξ ὧν οἱ ὄγκοι. καὶ ἔτι εἰ εἴδη πλείω λέγουσι τοῦ πρός τι, τούτοις δὴ τί αἴτιον τοῦ πολλὰ εἶναι. ἀνάγκη μὲν οὖν ὥσπερ λέγομεν ὑποθεῖναι τὸ δυνάμει ὂν ἑκάστῳ. τοῦτο δὲ προσαπεφήνατο ὁ ταῦτα λέγων τί τὸ δυνάμει ὂν τόδε καὶ οὐσία, μὴ ὂν δὲ καθ' αὑτό, ὅτι τὸ πρός τι. ὥσπερ εἰ εἶπε τὸ ποιόν,
οὔτε δυνάμει ἐστὶ τὸ ἕν, ἢ τὸ ὄν, οὔτε ἀπόφασις τοῦ ἑνός, οὔ- 1
τε τοῦ ὄντος. ἀλλ' ἕν τι τῶν ὄντων. πολύ τε μᾶλλον ὥσπερ ἐλέχθη, εἰ ἐζήτει πῶς πολλὰ τὰ ὄντα, μὴ τὰ ἐν τῇ αὐτῇ κατηγορίᾳ ζητεῖν, πῶς πολλαὶ οὐσίαι, ἢ πολλὰ ποιά, ἀλλὰ πῶς πολλὰ τὰ ὄντα. τὰ μὲν γὰρ οὐσίαι. τὰ δέ, πάθη. τὰ δέ, πρός τι. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων κατηγοριῶν, ἔχει τινὰ καὶ ἄλλην ἐπίστασιν, πῶς πολλά. διὰ γὰρ τὸ μὴ χωριστὰ εἶναι, τῷ τὸ ὑποκείμενον πολλὰ γίνεσθαι καὶ εἶναι, ποιά τε πολλὰ εἶναι καὶ
ποσά. καίτοι δεῖ γέ τινα εἶναι ὕλην ἑκάστῳ γένει. πλὴν χωρι- 2
στὴν ἀδύνατον τῶν οὐσιῶν. ἀλλ' ἐπὶ τῶν τόδε τι, ἔχει τινὰ λόγον, πῶς πολλὰ τὸ τόδε τι, εἰ μή τι ἔσται, καὶ τὸ δέ τι. καὶ φύσις τις τοιαύτη. αὕτη δέ ἐστιν ἐκεῖθεν μᾶλλον ἡ ἀπορία, πῶς πολλαὶ ἐνεργείᾳ οὐσίαι, ἀλλ' οὐ μία. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ μὴ ταυτόν ἐστι, τὸ τόδε καὶ τὸ ποσόν, οὐ λέγεται πῶς καὶ διὰ τί πολλὰ τὰ ὄντα. ἀλλὰ πῶς καὶ διὰ τί ποσὰ πολλά. ὁ γὰρ ἀριθμὸς πᾶς, ποσόν τι σημαίνει. καὶ ἡ μονάς, εἰ μὴ μέτρον, ὅτι τὸ κατὰ τὸ
ποσόν, ἀδιαίρετον. εἰ μὲν οὖν ἕτερον τὸ ποσὸν καὶ τὸ τί ἐστιν. 3
ὅτι οὐ λέγεται τὸ τί ἐστιν ἐκ τίνος, οὐ δὲ πῶς πολλά. εἰ δὲ ταῦτα, πολλὰς ὑπομένει ὁ λέγων ἐναντιώσεις. ἐπιστήσειε δ' ἄν τις τὴν σκέψιν καὶ περὶ τῶν ἀριθμῶν. πόθεν δεῖ λαβεῖν τὴν πίστιν ὡς εἰσί. τῷ μὲν γὰρ ἰδέας τιθεμένῳ, παρέχονταί τινα αἰτίαν τοῖς οὖσιν, εἴπερ ἕκαστος τῶν ἀριθμῶν ἰδέα τις. ἡ δ' ἰδέα τοῖς ἄλλοις, αἰτία τοῦ εἶναι ὃν δήποτε τρόπον. ἔστω γὰρ αὐτοῖς ὑποκείμενον τοῦτο. τῷ δὲ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον οὐκ οἰο
μένῳ, διὰ τὸ τὰς ἐνούσας δυσχερείας ὁρᾶν περὶ τὰς ἰδέας, 4

ὥστε διά γε ταῦτα μὴ ποιεῖν ἀριθμούς. ποιοῦντι δὲ ἀριθμὸν τὸν μαθηματικὸν, πόθεν τε χρὴ πιστεῦσαι ὡς ἔστι τοιοῦτος ἀριθμὸς, καὶ τί τοῖς ἄλλοις χρήσιμος. οὐθενὸς γὰρ οὔτε φησὶν ὁ λέγων αὐτὸν εἶναι, ἀλλ' αὐτήν τινα λέγει καθ' αὑτὴν φύσιν οὖσαν, οὔτε φαίνεται ὢν αἴτιος. τὰ γὰρ θεωρήματα τῶν ἀριθμητικῶν πάντα, καὶ κατὰ τῶν αἰσθητῶν ὑπάρξει, καθάπερ ἐλέχθη. οἱ μὲν οὖν τιθέμενοι τὰς ἰδέας εἶναι καὶ ἀριθμοὺς
1 αὐτὰς εἶναι τιθέμενοι κατὰ τὴν ἔκθεσιν ἑκάστου παρὰ τὰ πολλὰ λαμβάνειν, τὸ ἕν τι ἕκαστον πειρῶνται λέγειν, πῶς καὶ διατί ἔστιν. οὐ μὴν, ἀλλ' ἐπεὶ οὔτε ἀναγκαῖα οὔτε δυνατὰ ταῦτα. οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν διά γε ταῦτα εἶναι λεκτέον. οἱ δὲ Πυθαγόρειοι διὰ τὸ ὁρᾶν πολλὰ τῶν ἀριθμῶν πάθη ὑπάρχοντα τοῖς αἰσθητοῖς σώμασιν, εἶναι μὲν ἀριθμοὺς ἐποίησαν τὰ ὄντα. οὐ χωριστοὺς δὲ, ἀλλ' ἐξ ἀριθμῶν τὰ ὄντα. διὰ τί δὲ, ὅτι τὰ πάθη τὰ τῶν ἀριθμῶν ἐν ἁρμονίᾳ ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ
2 οὐρανῷ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις. τοῖς δὲ τὸν μαθηματικὸν μόνον λέγουσιν εἶναι ἀριθμὸν, οὐθὲν τοιοῦτον ἐνδέχεται λέγειν κατὰ τὰς ὑποθέσεις. ἀλλ' ὅτι οὐκ ἔσονται αὐτῶν αἱ ἐπιστῆμαι ἐλέγετο. ἡμεῖς δὲ φαμὲν εἶναι, καθάπερ εἴπομεν καὶ πρότερον. καὶ δῆλον ὅτι, οὐ κεχώρισται μαθηματικά. οὐ γὰρ ἂν κεχωρισμένων, τὰ πάθη ὑπῆρχεν ἐν τοῖς σώμασιν. οἱ μὲν οὖν Πυθαγόρειοι, κατὰ μὲν τὸ τοιοῦτον, οὐθενὶ ἔνοχοί εἰσι. κατὰ μέντοι τὸ ποιεῖν ἐξ ἀριθμῶν
3 τὰ φυσικὰ σώματα ἐκ μὴ ἐχόντων βάρος μηδὲ κουφότητα, ἔχοντα κουφότητα καὶ βάρος, ἐοίκασι περὶ ἄλλου οὐρανοῦ λέγειν καὶ σωμάτων. ἀλλ' οὐ τῶν αἰσθητῶν. οἱ δὲ χωριστὸν ποιοῦντες, ὅτι ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν, οὐκ ἔσται τὰ ἀξιώματα. ἀληθῆ δὲ τὰ λεγόμενα. καὶ σαίνει τὴν ψυχὴν, εἶναί τε ὑπολαμβάνουσι. καὶ χωριστὰ εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μεγέθη τῶν μαθηματικῶν. καὶ δῆλον οὖν ὅτι καὶ ὁ ἐναντιούμενος λόγος, τὰ ἐναντία ἐρεῖ καὶ ὃ ἄρτι ἠπορήθη, λυτέον τοῖς
4 οὕτω λέγουσι, διὰ τί οὐδαμῶς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑπαρχόντων, τὰ

πάθη ὑπάρχει αὐτῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς. εἰσὶ δέ τινες, οἳ ἐκ τοῦ πέ-
ρατα εἶναι καὶ ἔσχατα, τὴν μὲν στιγμὴν γραμμῆς, ταύτην δ' ἐπι-
πέδου, τοῦτο δὲ τοῦ στερεοῦ, οἴονται εἶναι, ἀνάγκην τοιαύτας φύ-
σεις εἶναι. δεῖ δὴ καὶ τοῦτον ὁρᾶν τὸν λόγον, μὴ λίαν ᾖ μαλα-
κός. οὔτε γὰρ οὐσίαι εἰσὶ τὰ ἔσχατα, ἀλλὰ μᾶλλον ταῦτα πάντα
πέρατα. ἐπεὶ καὶ τῆς βαδίσεως καὶ ὅλως κινήσεως, ἔστι τι πέρας.
ταῦτ' οὖν ἔστι τόδε καὶ οὐσία τις, ἀλλ' ἄτοπον. οὐ μὴν ἀλλὰ εἰ καὶ
εἰσί, τῶν δὲ τῶν αἰσθητῶν ἔσονται πάντα. ἐπὶ τούτων γὰρ ὁ λό- 1
γος εἴρηκε. διὰ τί οὖν χωριστὰ ἔσται. ἔτι δὲ ἐπιζητήσειεν ἄν τις
μὴ λίαν εὐχερὴς ὤν. περὶ μὲν τοῦ ἀριθμοῦ παντὸς καὶ τῶν
μαθηματικῶν, τὸ μηθὲν συμβάλλεσθαι ἀλλήλοις τὰ πρότερα
τοῖς ὕστερον. μὴ ὄντος γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ, οὐθὲν ἧττον τὰ μεγέθη ἔ-
σται τοῖς μαθηματικὰ μόνον εἶναι φαμένοις. καὶ τούτων μὴ ὄν-
των, ἡ ψυχὴ καὶ τὰ σώματα τὰ αἰσθητά. οὐκ ἔοικε δ' ἡ φύ-
σις ἐπεισοδιώδης οὖσα ἐκ τῶν φαινομένων ὥσπερ μοχθηρὰ
τραγῳδία. τοῖς δὲ τὰς ἰδέας τιθεμένοις, τοῦτο μὲν ἐκφεύγει. 2
ποιοῦσι γὰρ τὰ μεγέθη ἐκ τῆς ὕλης καὶ ἀριθμοῦ. ἐκ μὲν τῆς
δυάδος, τὰ μήκη. ἐκ τριάδος δ' ἴσως τὰ ἐπίπεδα. ἐκ δὲ τῆς τε-
τράδος, τὰ στερεά, ἢ καὶ ἐξ ἄλλων ἀριθμῶν. διαφέρει γὰρ οὐθέν.
ἀλλὰ ταῦτά γε πότερον ἰδέαι ἔσονται, ἢ τίς ὁ τρόπος αὐτῶν καὶ
τί συμβάλλονται τοῖς οὖσιν. οὐθὲν γάρ, ὥσπερ οὐδὲ τὰ μαθη-
ματικά, οὐδὲ ταῦτα συμβάλλεται. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὑπάρχει γε
τούτων οὐθὲν θεώρημα, ἐὰν μή τις βούληται κινεῖν τὰ μαθημα-
τικὰ καὶ ποιεῖν ἰδίας τινὰς δόξας. ἔστι δ' οὐ χαλεπὸν ὁποια- 3
σοῦν ὑποθέσεις λαμβάνοντας μακροποιεῖν καὶ συνείρειν. οὗ-
τοι μὲν οὖν ταύτῃ προσγλιχόμενοι ταῖς ἰδέαις τὰ μαθηματι-
κά, διαμαρτάνουσιν. οἱ δὲ πρῶτοι, δύο τοὺς ἀριθμοὺς ποιή-
σαντες, τόν τε τῶν εἰδῶν καὶ τὸν μαθηματικὸν ἄλλον οὐδα-
μῶς, οὔτ' εἰρήκασιν, οὔτ' ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, πῶς καὶ ἐκ τίνος
ἔσται ὁ μαθηματικός. ποιοῦσι γὰρ αὐτὸν μεταξὺ τοῦ εἰδητικοῦ
καὶ τοῦ αἰσθητοῦ. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ, ὁ αὐ-
τὸς ἐκείνῳ ἔσται τῷ τῶν ἰδεῶν. ἐξ ἄλλου δέ τινος μικροῦ καὶ μεγάλου. 4

τὰ γὰρ μεγέθη ποιεῖ. εἰ δ' ἕτερόν τι ὁρεῖ, πλείω τὰ στοιχεῖα ἐ-
ρεῖ. καὶ εἰ ἕν τι ἑκατέρου ἡ ἀρχή, κοινόν τι ἐπὶ τούτων ἔσται τὸ
ἕν. ζητητέον πῶς καὶ ταῦτα πολλὰ τὸ ἕν. καὶ ἅμα τὸν ἀριθμὸν
γίνεσθαι ἄλλως, ἢ ἐξ ἑνὸς καὶ δυάδος ἀορίστου ἀδύνατον κα-
τ' ἐκεῖνον. πάντα δὴ ταῦτα ἄλογα. καὶ μάχεται καὶ αὐτὰ ἑαυ-
τοῖς καὶ τοῖς εὐλόγοις. καὶ ἔοικεν ἐν αὐτοῖς εἶναι ὁ Σιμωνίδου
μακρὸς λόγος. γίνεται γὰρ ὁ μακρὸς λόγος, ὥσπερ ὁ τῶν δού
1 λων, ὅταν μηθὲν ὑγιὲς λέγωσι. φαίνεται δὲ καὶ αὐτὰ τὰ στοι
χεῖα τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν βοᾶν ὡς ἑλκόμενα. οὐ δύναται
γὰρ οὐδαμῶς γεννῆσαι τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἢ τὸν ἀφ' ἑνὸς διπλα
σιαζόμενον, ἄτοπον δὲ καὶ γένεσιν ποιεῖν ἀϊδίων ὄντων. μᾶλ-
λον δ' ἕν τι τῶν ἀδυνάτων. οἱ μὲν οὖν πυθαγόρειοι πότερον
οὐ ποιοῦσιν ἢ ποιοῦσι γένεσιν, οὐδὲν δεῖ διστάζειν. φανερῶς γὰρ
λέγουσιν ὡς τοῦ ἑνὸς συσταθέντος, εἴτ' ἐξ ἐπιπέδων εἴτ' ἐκ χροιᾶς
εἴτ' ἐκ σπέρματος, εἴτ' ἐξ ὧν ἀποροῦσιν εἰπεῖν, εὐθὺς τὸ ἔγγιστα
2 τοῦ ἀπείρου ὅτι εἵλκετο καὶ ἐπεραίνετο ὑπὸ τοῦ πέρατος. ἀλ
λ' ἐπειδὴ κοσμοποιοῦσι καὶ φυσικῶς βούλονται λέγειν, δί-
καιον αὐτοὺς ἐξετάζειν τι περὶ φύσεως. ἐκ δὲ τῆσδε ἀφεῖναι
μεθόδου. τὰς γὰρ ἐν τοῖς ἀκινήτοις ζητοῦμεν ἀρχάς. ὥστε καὶ
τῶν ἀριθμῶν τῶν τοιούτων ἐπισκεπτέον τὴν γένεσιν. τοῦ μὲν
οὖν περιττοῦ γένεσιν, οὔφασιν, ὡς δῆλον ὅτι τοῦ ἀρτίου οὔ-
σης γενέσεως, τὸν δ' ἄρτιον πρῶτον ἐξ ἀνίσων τινὲς κατασκευά
ζουσι τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ ἰσασθέντων. ἀνάγκη οὖν πρό-
3 τερον ὑπάρχειν τὴν ἀνισότητα αὐτοῖς τοῦ ἰσασθῆναι. εἰ δ' ἀεὶ
ἦσαν ἰσασμένα, οὐκ ἂν ἦσαν ἄνισα πρότερον. τοῦ γὰρ ἀεὶ οὐκ ἔ-
στι πρότερον οὐθέν. ὥστε φανερὸν ὅτι οὐ τοῦ θεωρῆσαι ἕνεκεν
ποιοῦσι τὴν γένεσιν τῶν ἀριθμῶν. ἔχει δ' ἀπορίαν καὶ εὐπο-
ρήσαντι ἐπιτίμησιν, πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν
τὰ στοιχεῖα καὶ αἱ ἀρχαί. ἀπορίαν μὲν ταύτην, πότερόν ἐστί
τι ἐκείνων, οἷον βουλόμεθα λέγειν αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἄ-
ριστον, ἢ οὔ. ἀλλ' ὑστερογενῆ. παρὰ μὲν τῶν θεολόγων ἔοικεν ὁ-
4 μολογεῖσθαι τῶν νῦν τισιν, οἳ οὔφασιν, ἀλλὰ προελθούσης

τῆς τῶν ὄντων φύσεως, καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν ἐμφαί-
νεσθαι. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν εὐλαβούμενοι ἀληθινὴν δυσχέρειαν
ἣ συμβαίνει τοῖς λέγουσιν. ὥσπερ ἔνιοι τὸ ἓν ἀρχήν. ἔστι δ' ἡ
δυσχέρεια οὐ διὰ τὸ τῇ ἀρχῇ τὸ εὖ ἀποδιδόναι ὡς ὑπάρχον.
ἀλλὰ διὰ τὸ τὸ ἓν ἀρχήν. καὶ ἀρχὴν ὡς στοιχεῖον καὶ τὸν ἀ-
ριθμὸν ἐκ τοῦ ἑνός. οἱ δὲ ποιηταὶ οἱ ἀρχαῖοι, ταύτῃ ὁμοίως ᾗ
βασιλεύειν καὶ ἄρχειν, φασὶν, οὐ τοὺς πρώτους. οἷον, νύκτα, καὶ
οὐρανόν. ἢ χάος. ἢ καὶ ὠκεανόν, ἀλλὰ τὸν Δία. οὐ μὴν ἀλλὰ
τούτοις μὲν διὰ τὸ μεταβάλλειν τοὺς ἄρχοντας συμβαίνει τοι- 1
αῦτα λέγειν. ἐπεὶ οἵ γε μεμιγμένοι αὐτῶν, καὶ τὸ μὴ μυθι-
κῶς πάντα λέγειν, οἷον, Φερεκύδης, καὶ ἕτεροί τινες, τὸ γεννῆ-
σαν πρῶτον ἄριστον τιθέασι. καὶ οἱ μάγοι καὶ τῶν ὑστέρων δὲ
σοφῶν. οἷον Ἐμπεδοκλῆς τε καὶ Ἀναξαγόρας ὁ μὲν, τὴν φιλίαν
στοιχεῖον. ὁ δὲ, τὸν νοῦν ἀρχὴν ποιήσας. τῶν δὲ τὰς ἀκινήτους
οὐσίας λεγόντων, οἱ μέν φασιν αὐτὸ τὸ ἓν, τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ
εἶναι. οὐσίαν μέντοι τὸ ἓν αὐτοῦ ᾤοντο εἶναι μάλιστα. ἡ μὲν οὖν
ἀπορία αὕτη, ποτέρως δεῖ λέγειν. θαυμαστὸν δ' εἰ τῷ πρώτῳ 2
καὶ ἀιδίῳ καὶ αὐταρκεστάτῳ τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον οὐχ ὡς ἀγα-
θὸν ὑπάρχει τὸ αὔταρκες καὶ ἡ σωτηρία. ἀλλὰ μὴν, οὐ δι' ἄλ-
λό τι ἄφθαρτον, ἢ διότι εὖ ἔχει. οὐδ' αὔταρκες. ὥστε τὸ μὲν
φάναι τὴν ἀρχὴν τοιαύτην εἶναι, εὔλογον ἀληθὲς εἶναι. τὸ
μέντοι ταύτην εἶναι τὸ ἓν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, στοιχεῖόν τε καὶ στοι-
χεῖον ἀριθμῶν, ἀδύνατον. συμβαίνει γὰρ πολλὴ δυσχέρεια.
ἣν ἔνιοι φεύγοντες ἀπειρήκασιν. οἱ τὸ ἓν μὲν ὁμολογοῦντες
ἀρχὴν εἶναι πρώτην καὶ στοιχεῖον. τοῦ ἀριθμοῦ δὲ τοῦ μαθη- 3
ματικοῦ. ἅπασαι γὰρ αἱ μονάδες γίγνονται ὅπερ ἀγαθόν τι,
καὶ πολλή τις εὐπορία ἀγαθῶν. ἔτι εἰ τὰ εἴδη ἀριθμοί, τὰ εἴ-
δη πάντα ὅπερ ἀγαθόν τι. ἀλλὰ μὴν ὅτου βούλεται τιθέτω τις
εἶναι ἰδέας. εἰ μὲν γὰρ τῶν ἀγαθῶν μόνον, οὐκ ἔσονται αἱ οὐ-
σίαι ἰδέαι. εἰ δὲ καὶ τῶν οὐσιῶν πάντα τὰ ζῷα, καὶ τὰ φυτὰ,
ἀγαθὰ καὶ τὰ μετέχοντα. ταῦτά τε δὴ συμβαίνει ἄτοπα καὶ
καὶ τὸ ἐναντίον στοιχεῖον, εἴτε πλῆθος ὂν, εἴτε τὸ ἄνισον καὶ 4

μέγα καὶ μικρὸν τὸ κακὸν αὐτό. διόπερ ὁ μὲν, ἔφευγε τὸ ἀγαθὸν προσάπτειν τῷ ἑνὶ ὡς ἐναντίον ὄν. ἐπεὶ δὴ ἐξ ἐναντίων ἡ γένεσις. τὸ κακὸν τὴν τοῦ πλήθους φύσιν εἶναι. οἱ δὲ, λέγουσι τὸ ἄνισον τοῦ κακοῦ φύσιν. συμβαίνει δὴ πάντα τὰ ὄντα μετέχειν τοῦ κακοῦ. ἔξω ἑνὸς αὐτοῦ τοῦ ἑνός. καὶ μᾶλλον ἀκράτου μετέχειν τοὺς ἀριθμοὺς, ἢ τὰ μεγέθη. καὶ τὸ κακὸν τοῦ ἀγαθοῦ χώραν εἶναι. καὶ μετέχειν καὶ ὀρέγεσθαι τοῦ φθαρ-
1 τικοῦ. φθαρτικὸν γὰρ τοῦ ἐναντίου, τὸ ἐναντίον. καὶ εἰ ὥσπερ ἐλέγομεν ὅτι ἡ ὕλη τὰ τὸ δυνάμει ἕκαστον, οἷον πυρὸς τοῦ ἐνεργείᾳ τὸ δυνάμει πῦρ, τὸ κακὸν ἔσται αὐτὸ τὸ δυνάμει ἀγαθόν. ταῦτα δὴ πάντα συμβαίνει τὸ μὲν, ὅτι ἀρχὴν πᾶσαν στοιχεῖον ποιοῦσι. τὸ δ' ὅτι τἀναντία ἀρχάς. τὸ δ' ὅτι τὸ ἓν ἀρχήν. τὸ δ' ὅτι τοὺς ἀριθμοὺς τὰς πρώτας οὐσίας καὶ χωριστὰς καὶ εἴδη. εἰ οὖν καὶ τὸ μὴ τιθέναι τὸ ἀγαθὸν ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τὸ τιθέναι οὕτως ἀδύνατον, δῆλον ὅτι αἱ ἀρχαὶ οὐκ
2 ὀρθῶς ἀποδίδονται. οὐδὲ αἱ πρῶται οὐσίαι. οὐκ ὀρθῶς δ' ὑπολαμβάνει, οὐδ' εἴ τις παρεικάζει τὰς τοῦ ὅλου ἀρχὰς τῇ τῶν ζῴων καὶ φυτῶν. ὅτι ἐξ ἀορίστων δὲ, ἀεὶ τὰ τελειότερα. διὸ καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων οὕτως ἔχειν φασίν, ὥστε μηδὲ ὄν τι εἶναι τὸ ἓν αὐτό. εἰσὶ δὲ καὶ ἐνταῦθα τέλειαι αἱ ἀρχαὶ ἐξ ὧν ταῦτα. ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ. καὶ οὐκ ἔστι τὸ σπέρμα πρῶτον. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τόπον ἅμα τοῖς στερεοῖς τοῖς μαθηματικοῖς ποιῆσαι. ὁ μὲν γὰρ τόπος, τῶν καθ' ἕκαστον ἴ-
3 διος. διὸ χωριστὰ τόπῳ. τὰ δὲ μαθηματικὰ, οὐ πού. καὶ τὸ εἰπεῖν μὲν ὅτι ποὺ ἔσται. τί δέ ἐστιν ὁ τόπος, μή. ἔδει δὲ τοὺς λέγοντας ἐκ στοιχείων εἶναι τὰ ὄντα καὶ τῶν ὄντων τὰ πρῶτα τοὺς ἀριθμοὺς διελομένους, πῶς ἄλλο ἐξ ἄλλου ἐστὶν, οὕτω λέγειν, τίνα τρόπον ὁ ἀριθμός ἐστιν ἐκ τῶν ἀρχῶν. πότερον μίξει. ἀλλ' οὔτε πᾶν μικτὸν, τό, τε γινόμενον, ἕτερον οὐκ ἔσται χωριστὸν τὸ ἕν. οὐδ' ἑτέρα φύσις οὐ δὲ βούλονται, ἀλλὰ συνθέσει. ὥσπερ συλλαβὴ ἀλλὰ θέσιν
4 τε ἀνάγκη ὑπάρχειν. καὶ χωρὶς, ὁ νοῶν νοήσει τὸ ἓν καὶ τὸ

πλῆθος. τοῦτ' ἔσται δὴ ἀριθμὸς μονὰς καὶ πλῆθος, ἢ τὸ ἓν
καὶ ἄνισον. καὶ ἐπεὶ τὸ ἔκ τινων εἶναι, ἔστι μὲν, ὡς ἐνυπαρχόν-
των, ἔστι δὲ ὡς οὔ. ποτέρως ὁ ἀριθμός. οὕτω γὰρ ὡς ἐνυπαρ-
χόντων οὐκ ἔστι. ἀλλ' ἢ ὧν γένεσίς ἐστιν. ἀλλ' ὡς ἀπὸ σπέρματος.
ἀλλ' οὐχ οἷόν τε τοῦ ἀδιαιρέτου τι ἀπελθεῖν. ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ ἐναν-
τίου μὴ ὑπομένοντος. ἀλλ' ὅσα οὕτως ἐστὶ, καὶ ἐξ ἄλλου τινός
ἐστιν ὑπομένοντος. ἐπεὶ τοίνυν τὸ ἓν, ὁ μὲν τῷ πλήθει ὡς ἐ-
ναντίον τίθησιν. ὁ δὲ, τῷ ἀνίσῳ ὡς ἴσῳ, τῷ ἑνὶ χρώμενος, ὡς
ἐξ ἐναντίων ἂν εἴη ὁ ἀριθμός. ἔστιν ἄρα τι ἕτερον, ἐξ οὗ ὑπο- 1
μένοντος καὶ θατέρου ἐστὶν ἢ γέγονεν. ἔτι τί δήποτε, τὰ μὲν
ἄλλ' ὅσα ἐξ ἐναντίων. ἢ οἷς ἐστιν ἐναντία φθείρεται, κἂν ἐκ παν
τὸς ᾖ, ὁ δὲ ἀριθμὸς οὔ. περὶ τούτου γὰρ οὐθὲν λέγεται. καί
τοι καὶ ἐνυπάρχον καὶ μὴ ἐνυπάρχον, φθείρει τὸ ἐναντίον.
οἷον τὸ νεῖκος, τὸ μίγμα. καίτοι οὐκ ἔδει. οὐ γὰρ ἐκείνῳ γε ἐ-
ναντίον. οὐθὲν δὲ διώρισται. οὐδὲ ὁποτέρως οἱ ἀριθμοὶ αἴτιοι
τῶν οὐσιῶν καὶ τοῦ εἶναι. πότερον ὡς ὅροι, οἷον, αἱ στιγμαὶ τῶν
μεγεθῶν. καὶ ὡς Εὔρυτος ἔταττε τίς ἀριθμὸς τινός. οἷον, ὁδὶ 2
μὲν ἀνθρώπου. ὁδὶ δὲ ἵππου. ὥσπερ οἱ τοὺς ἀριθμοὺς ἄγον-
τες εἰς τὰ σχήματα τρίγωνον καὶ τετράγωνον. οὕτως ἀφομοι-
οῦντες ταῖς ψήφοις τὰς μορφὰς τῶν φυτῶν. ἢ ὅτι ὁ λόγος, ἡ συμ-
φωνία ἀριθμῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ἄνθρωπος καὶ τῶν ἄλλων ἕκα-
στον. τὰ δὲ δὴ πάθη, πῶς ἀριθμοί. τὸ λευκὸν καὶ γλυκὺ καὶ
θερμόν. ὅτι δὲ οὐχ οἱ ἀριθμοὶ οὐσίαι, οὐδὲ τῆς μορφῆς αἴ-
τιοι, δῆλον. ὁ γὰρ λόγος, οὐσία. ὁ δ' ἀριθμὸς ὕλη. οἷον σαρ-
κὸς ἢ ὀστοῦ ἀριθμὸς, ἡ οὐσία. οὕτω τρία, πυρός. γῆς δὲ δύο 3
καὶ ἀεὶ ὁ ἀριθμὸς ὅς ἂν ᾖ τινῶν ἐστιν. ἢ πύρινος. ἢ γήϊνος. ἢ
μοναδικός. ἀλλ' ἡ οὐσία τὸ τοσόνδ' εἶναι πρὸς τὸ τοσόνδε κα-
τὰ τὴν μίξιν. τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ἀλλὰ λόγος μίξεως
ἀριθμῶν σωματικῶν, ἢ ὁποιωνοῦν. οὔτε δὴ τῷ ποιῆσαι αἴ-
τιος ὁ ἀριθμὸς, οὔτε ὅλως ἀριθμός. οὔτε ὁ μοναδικός. οὔ-
τε ἡ ὕλη. οὔτε λόγος, καὶ εἶδος τῶν πραγμάτων. ἀλλὰ
μὴν, οὐδ' ὡς τὸ οὗ ἕνεκα. ἀπορήσειε δ' ἄν τις καὶ τί τὸ εὖ ἔστι, 4

τὸ ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν τὸ ἐν ἀριθμῷ εἶναι τὴν μίξιν ἢ ἐν εὐλο-
γίστῳ ἢ ἐν περιττῷ, νυνὶ γὰρ οὐθὲν ὑγιεινότερον. τρὶς τρία κἂν
ᾖ τὸ μελίκρατον κεκραμμένον. ἀλλὰ μᾶλλον ὠφελήσειεν
ἂν οὐδενὶ λόγῳ ὄν. ὑδαρὲς δὲ ἢ ἐν ἀριθμῷ ἄκρατον ὄν. ἔτι
οἱ λόγοι ἐν προσθέσει ἀριθμῶν εἰσιν, οἱ τῶν μίξεων οὐκ ἐν τοῖς
ἀριθμοῖς. οἷον, τρία πρὸς δύο. ἀλλ' οὐ τρὶς δύο. τὸ γὰρ αὐτὸ
δεῖ γένος εἶναι ἐν ταῖς πολλαπλασιάσεσι. ὥστε δεῖ μετρεῖ-
1 σθαι τῷ τε α τὸ στοιχεῖον ἐφ' οὗ, α. β. γ. καὶ τῷ δ. τὸ δ
ε ζ. ὥστε τῷ αὐτῷ πάντα. οὐκοῦν ἔσται πυρὸς. β. ε. γ. ζ. καὶ
ὕδατος ἀριθμὸς δὶς τρία. εἰ δ' ἀνάγκη πάντα ἀριθμοῦ κοινωνεῖν,
ἀνάγκη πολλὰ συμβαίνειν τὰ αὐτά. καὶ ἀριθμὸν τὸν αὐτὸν
τῷδε, καὶ ἄλλῳ. ἆρ' οὖν τοῦτ' αἴτιον καὶ διὰ τοῦτό ἐστι τὸ πρᾶγ
μα, ἢ ἄδηλον, οἷον ἔστι τις τῶν τοῦ ἡλίου φορῶν ἀριθμός. καὶ
πάλιν τῶν τῆς σελήνης. καὶ τῶν ζώων γε ἑκάστου τοῦ βίου καὶ
ἡλικίας. τί οὖν κωλύει ἐνίους μὲν τούτων τετραγώνους εἶν,
2 ἐνίους δὲ κύβους καὶ ἴσους. τοὺς δὲ, διπλασίους. οὐθὲν γὰρ
κωλύει. ἀλλ' ἀνάγκη ἐν τούτοις στρέφεσθαι, εἰ ἀριθμοῦ πάν
τα ἐκοινώνει. ἐνεδέχετό τε τὰ διαφέροντα, ὑπὸ τὸν αὐτὸν
ἀριθμὸν πίπτειν. ὥστ' εἴ τισιν ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς συνεβεβήκει,
ταῦτα ἂν ἦν ἀλλήλοις ἐκεῖνα τὸ αὐτὸ εἶδος ἀριθμοῦ ἔχοντα.
οἷον, ἥλιος καὶ σελήνη, τὰ αὐτά. ἀλλὰ διατί αἴτια ταῦτα. ἑπτὰ
μὲν φωνήεντα. ἑπτὰ δὲ χορδαὶ ἡ ἁρμονία. ἑπτὰ δὲ αἱ πλειά
δες. ἐν ἑπτὰ δὲ ὀδόντας βάλλει ἔνιά γε. ἔνια δ' οὔ. ἑπτὰ δὲ οἱ
3 ἐπὶ Θήβαις. ἆρ' οὖν ὅτι τοιοσδὶ ὁ ἀριθμὸς πέφυκε, διὰ τοῦτο,
ἢ ἐκεῖνοι ἐγένοντο ἑπτά. ἢ ἡ πλειὰς ἑπτὰ ἀστέρων ἐστίν. ἢ οἱ μὲν
διὰ τὰς πύλας ἢ ἄλλην τινὰ αἰτίαν. εἰ δὲ ἡμεῖς οὕτως ἀριθ-
μοῦμεν, τὴν δὲ ἄρκτον γε δώδεκα. οἱ δὲ, πλείους ἐπεὶ καὶ
τὸ ξ ψ ζ. συμφωνίας φασὶν εἶναι καὶ ὅτι ἐκεῖναι τρεῖς, καὶ
ταῦτα τρία. ὅτι δὲ μυρία κἂν εἴη τοιαῦτα, οὐθὲν μέλει. τῷ γὰρ
γ, καὶ ρ, εἴη κἂν ἓν σημεῖον. εἰ δ' ὅτι διπλάσιον τῶν ἄλλων
ἕκαστον, ἄλλο δ' οὔ. αἴτιον δ' ὅτι τριῶν ὄντων τόπων, ἓν ἐφ'
4 ἑκάστου ἐπιφέρεται τῷ σίγμα. διὰ τοῦτο, τρία μόνον ἐστίν,

ἀλλ' οὐχ ὅθ' αἱ συμφωνίαι τρεῖς. ἐπεὶ πλείους γε αἱ συμφω-
νίαι. ἐνταῦθα δ' οὐκέτι δύναται. ὅμοιοι δὴ καὶ οὗτοι, τοῖς
ἀρχαίοις ὁμηρικοῖς. οἳ μικρὰς ὁμοιότητας ὁρῶσι. μεγά-
λας δὲ παρορῶσι. λέγουσι δέ τινες ὅτι πολλὰ τοιαῦτα, οἷον
αἵ τε μέσαι. ἡ μὲν ἐννέα. ἡ δὲ, ὀκτώ. καὶ τὸ ἔπος δεκαεπτὰ
ἰσάριθμον τούτοις. βαίνεται δὲ ἐν μὲν τῷ δεξιῷ ἐννέα συλλα-
βαῖς. ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ, ὀκτώ. καὶ ὅτι ἴσον τὸ διάστημα ἔν τε
τοῖς γράμμασιν ἀπὸ τοῦ α πρὸς τὸ ω. καὶ ἀπὸ τοῦ βόμβυκος 1
ἐπὶ τὴν ὀξυτάτην νεάτην ἐν αὐλοῖς. ἧς ὁ ἀριθμὸς ἴσος τῇ
ὁλομελίᾳ τοῦ οὐρανοῦ. ὁρᾶν δὲ δεῖ μὴ τοιαῦτα. οὐθεὶς γὰρ
ἂν ἀπορήσειεν οὔτε λέγειν οὔθ' εὑρίσκειν ἐν τοῖς ἀιδίοις. ἐπεὶ
καὶ ἐν τοῖς φθαρτοῖς. ἀλλ' αἱ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς φύσεις αἱ ἐ-
παινούμεναι καὶ τὰ τούτοις ἐναντία, καὶ ὅλως τὰ ἐν τοῖς μα-
θήμασιν, ὡς μὲν λέγουσί τινες καὶ αἴτια ποιοῦσι τῆς φύσεως.
ἔοικεν οὑτωσί γε σκοπουμένοις διαφεύγειν. κατ' οὐδένα γὰρ
τρόπον τῶν διωρισμένων περὶ τὰς ἀρχὰς, οὐδὲν αὐτῶν αἴτιόν 2
ἐστιν. ὡς μέντοι ποιοῦσι φανερόν. ὅτι τὸ εὖ ὑπάρχει καὶ τῆς
συστοιχείας ἐστὶ τῆς τοῦ καλοῦ. τὸ περιττόν. τὸ εὐθύ. τὸ
ἴσον. αἱ δυνάμεις ἐνίων ἀριθμῶν. ἅμα γὰρ ὧραι καὶ ἀριθ-
μὸς τοιοσδί. καὶ τἆλλα δὴ ὅσα συνάγουσιν ἐκ τῶν μαθημα-
τικῶν θεωρημάτων, πάντα ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν. διὸ
καὶ ἔοικε συμπτώμασιν. ἔστι γὰρ συμβεβηκότα μὲν, ἀλλ' οἰ-
κεῖα ἀλλήλοις πάντα. ἐν δὲ τὸ ἀνάλογον, ἐν ἑκάστῃ γὰρ τοῦ
ὄντος κατηγορίᾳ, ἔστι τὸ ἀνάλογον. ὡς εὐθὺ ἐν μήκει, οὔ- 3
τως ἐν πλάτει τὸ ὁμαλόν. ἴσως ἐν ἀριθμῷ, τὸ περιτ-
τόν. ἐν δὲ χρόᾳ τὸ λευκόν. ἔτι οὐχ οἱ ἐν τοῖς εἴδεσιν ἀριθ-
μοὶ αἴτιοι τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν τοιούτων. διαφέρουσι γὰρ
ἐκεῖνοι ἀλλήλων, οἱ ἴσοι εἴδει. καὶ γὰρ αἱ μονάδες. ὥστε
διά γε ταῦτα, εἴδη οὐ ποιητέον. τὰ μὲν οὖν συμβαίνοντα,
ταῦτά τε, κἂν ἔτι πλείω συναχθείη. ἔοικε δὲ τεκμήριον εἶ-
ναι τὸ πολλὰ κακοπαθεῖν περὶ τὴν γένεσιν αὐτῶν. καὶ
μηδένα τρόπον δύνασθαι συνεῖραι τοῦ μὴ χωριστὰ εἶναι τὰ 4

μαθηματικὰ τῶν αἰσθητῶν ὡς ἔνιοι λέγουσι. μὴ δὲ ταύτας εἶναι τὰς ἀρχάς.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ.

REGISTRVM.

** AAAA BBBB CCCC DDDD EEEE FFFF GGGG HHHH IIII
KKKK LLLL MMMM NNNN OOOO PPPP QQQQ
RRRR SSSS TTTT VVVV XXXX YYYY ZZZZ.
aaaa bbbb cccc dddd eeee ffff gggg hhhh iiii
kkkk llll mmmm nnnn oooo pppp

Omnes ſunt quaterniones.

VENETIIS, APVD ALDI FILIOS.

Expenſis uero Nobilis uiri Domini Federici de Turriſanis eorum auunculi.
M. D. LII.

ALDI FILII

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

